

26 27

1715

coram

intra die in ore & q

Falsam sibi conscientia persuasionem

inducere, unum manu

lucet, alii gressus

Hoc quotidiana planum facit ex

unica interitus nostri causa

pesita est, quod

perdus & perversus studii inerti

canes assultant dominis.

Morte carent anima, carmina morte

Circumstantie, origo, sua sunt. Locis

et tempus.

Non tibi per ventos assa colenda venit.

Dat Deus omne bonum, sed non & cornu tibi.

WIMBP
Opolo

I

1824 st.

K - 756 / 43

M. A C C I.

PLAVTI,

COMICI,

FABVLÆ SVPER-

STITES XX.

Ex recensione DOVSI

RECENS MAGNÆ

QVANTA F

IANVS DOVSA F.

LECTORI.

EN tibi, Lector, Plautum linguæ
atque elegantia Latinæ, si Gellio
credimus, Principem; recensitū
à nobis eâ accuratione quæ præsta-
ri potuit in operâ tumultuariâ & sub
prælo natâ ac festinatâ. Notas ad oram
addidimus Lectionis variantis, aut ex-
plicationum; sed paucas brevesque:
quod in illis multæ ineptæ & ridiculæ,
in istis longiores pleræque, quàm pro
formâ libri. Correctiones certæ & in-
dubitata fidei in cōtextum retulimus,
auctorum nominibus ad marginem
adscriptis, quod interdum superuacuū
duximus, si consensu veterum omniū
Editionum firmarentur. Multa quo-
que ab interpunctis, pessimè antea
collocatis, fecimus meliora. Quæ talia
erant, vt sententiæ venustatem conta-
minarent, si à nemine essent observa-
ta, emendare conati sumus: eaque aut
in Animaduersiones nostras retuli-
mus: ita tamen vt ex hac messe etiā no-
bis ipsis satis amplum spicilegium reli-

querimus. omnia enim persequi fuit
 infinitum. & quis ille Hercules, qui ro-
 tū Plaurum à vertice ad talos perpur-
 gandum recipiat? nedum ego id præ-
 stem hâc ætatulâ, tam infirmi iudicij,
 ingenij, doctrinæ. Et tamen in hoc ip-
 so, quod præstiti, tantum abest, ut
 mihi placeam; ut vitiligatores non
 defuturos certus sim, qui velut in Le-
 ges Annarias grauitèr peccanti teme-
 ritatis dicam impingant. Qui si in no-
 bis iudicium & industriâ parem oneri
 suscepto requirūt; iniquè iniurijs sunt,
 qui id à me fieri postulant, quod nec
 ipsi id ætatis facturi fuerant, nec ab al-
 iis, ut id faciant, est flagitandum. Sin i-
 sta omnia in hac ætate, nec ubi adsint,
 reicienda; nec, si desint, exigenda exi-
 stimant, quid est, quod tam seuerè in
 has Animaduersionum nugas animad-
 uertant? Nam si iudicium tantoperè
 requirunt, quàm minus eodem iure cum
 istis experiuntur, in quibus, ut cum Se-
 neca loquar, non pueritia adhuc, sed,
 quod est grauius, puerilitas remanet?
 & hoc quidem peius est, quod aucto-
 ritatem habeant senum, vitia puero-
 rum. Quod si ista, quæ dixi, ad depul-
 sionem

tionem criminis nihil valebunt: tandem vna & quidem grauissima defensio occurreret, me non tam sponte meâ ac voluntate, quàm clarissimi Typographi maximorumque virorum auctoritate impulsam ad hæc animum primitus adiecisse.

Quod restat, vnum te monitum velim, Lector, vt vbicunque *f.* aut: *lego*, aut tale quid Plautino margini adtextum videris, ea à Patre esse scias: mea enim hæc notâ posui D. F. nisi in iis quæ extra cõtextum ipsius Plauti sunt. Vale, Lector, & si gustus hic placuerit, apparatus epulas & Plautino Genio digniores expecta.

A 3 DE

DE PLAVTO ET EIVS SCRIPTIS.

VETERVM AVCTORVM Testimonia.

PLAVTI EPIGRAMMA DE SEI-
PSO, QVOD SEPVLCHRO SVO INCI-
dendum reliquit, apud Gel-
lium, lib. i. cap.

XXIIII.

POSTQVAM est mortem aptus Plautus,
Comædia luget:
Scena est deserta hinc ludus, risusq; iocusq;
Et numeri innumeri simul omnes collachry-
marunt.

PLAVTVS Bachid. Sc. Mirum est.

Etiā Epidicum, quam ego fabulam aequè ac
me ipsum, amo,
Nullam aequè inuitus specto, si eam agit Pellio.

* Auctor Prologi in Casinam.

Sūt enim,
inter quos
Alciatus,
qui hunc
Prologum
non Plauti
sed Poëtæ
cuiusdam
posterioris
Appuli ef-
fecissent.

Nos postquam populi rumore intelleximus,
Studiosè expetere vos Plautinas fabulas:
Antiquam illius edimus Comædiam,
Quam vos probastis, qui estis in senioribus.
Nam iuniorum qui sunt, non norunt scio,
Verum ut cognoscant, dabimus operam sedulo.
Hæc quum primum acta est, vicit omnes fa-
bulas.

Eātem.

VETER. AVCT. TEST.

*Ea tempestate flos Poëtarum fuit,
Qui nunc abierunt hinc in communem locum.*

TERENTIUS in Prologo Andriæ.

*Qui cum hunc accusant, Nautium, Plautum,
Ennium,
Accusant, quos hic noster auctores habet.*

Idem in Prol. Eunuchi.

Colacem esse Nauti & Plauti Veterem fabulam.

Idem in Prol. Adelphi.

*Synapthnescentes Diphili Comœdia est.
Eam Commorientes Plautus fecit fabulam.
In Græcâ adolescens est, qui Lenoni eripit
Meretricem, in primâ fabulâ. cum Plautus lo-
cum*

*Reliquit integrum eum hic locum sumsit sibi
In Adelphos. Verbum de Verbo expressum ex-
tulit.*

VARRO Parmenone apud Non.
in Poscere.

*In argumentis Cæcilius poscit palmam, in e-
thesin Terentius, in sermonibus Plautus.*

CICERO lib. I. de Officijs.

*Duplex omnino est iocandi genus; unum illi-
berare, petulans, flagitiosum, obscænum; alterâ
elegans, urbanum, ingeniosum, facetum; quo ge-
nere non modò Plautus noster & Atticorum
antiqua comœdia, sed etiam Philosophorum So-
craticorum libri sunt referti.*

Idem Tuscul. I.

*Serius Poëticam nos accepimus, annis enim fe-
rè CC CCX. post Româ conditam Livius fabulâ*

D E P L A N T O

dedit C. Claudio Cæcilio, M. Tudisano COSS. anno ante natum Enniū, qui fuit maior natus, quàm Plautus & Nauius.

Idem in Bruto.

* sc. M.
Corneliū
Cethegū
& P. Tuditanum.

Non Plautus P. Claudio, L. Portio & viginti annis post illos quos ante dixi COSS. mortuus est Catone Censore.*

Et paulò pòst.

* sc. C.
Cornelio
& Q. Minutio.

In quo tantus error Accēfuit, & his COSS. XL annos natus Ennius fuerit, cui cum equalis fuerit Linus, minor fuit aliquantō is, qui primus fabulā dedit, quàm ij qui multas docuerūt ante hos COSS. & Plautus & Nauius.*

Idem lib. III. de Oratore ex personā L. Crassi.

*Equidem cum audio Socrum meam L. Liliam (facilius enim mulieres incorruptā antiquitatē seruant, quòd multorū sermonis expertes eate-
nent semper, quæ prima didicerunt) eā sic audio, & Plautum mihi aut Nauium Videar audire.*

Idem lib. IIII. de Republ. apud A V G V S T I N V M de Ciui. lib. II. cap. IX.

*Sed Periclem, cum iam ciuitati maximā auctoritate plurimos annos domi & belli præfuis-
set, & iolari & versibus, & eos agi in Scenā non plus
decebat, quàm si Plautus noster & Voluffet aut Nauius P. & Cn. Scipioni, aut Cæcilius M. Catoni
maledicere.*

Idem Catone Maiore, ex eiusdem
persona.

*Quàm gaudebat Bello suo Punico Nauius!
quàm Truculento Plautus! quàm Pseudolo!*

Idem

VETER. AVCT. TEST.

Idem Epistol Famil. lib. ix ad Papyrium Pætum.

*Sed tamen ipse Caesar habet peracre iudiciũ.
Et Et Servius frater tuus, quem literatissimum
fuisse iudico, facile diceret: hic versus Plauti nõ
est, hic est, quod tritas haberet aures notandis
generibus Poëtarum, Et consuetudine legendi:
sic audio Casarem, Et c.*

HORATIVS Epistol. lib. ii.

Epist. i.

*Dicitur Afrani toga convenisse Menandro:
Plautus ad exemplum Siculi properare Epi-
charmi.*

Et paulò post.

— *Aspice, Plautus
Quo pacto partes tutetur amantis ephēbi,
Ut patris attenti, lenonis Et insidiosi:
Quantus sit Dorsennus edacibus in Parasitis:
Quàm non adstricto percurrat pulpita socco.*

VOLCATIVS SEDIGITVS de
Poëtis Comicis apud Gell. lib.

xv. cap. xxiii.

*Multos incertos certare hanc rem vidimus,
Palmam Poëta Comico quoi deferant.
Eum meo iudicio errorem dissoluam tibi.
Ut, contra si quis sentiat, nil sentiat.
Cecilio palmam Statio do Comico.
Plautus secundus facile exuperat ceteros.
Dein Nauius, qui servet, pretio in tertio est.
At si quid quarto detur, dabitur Licinio:
Atilium post Licinium facio insequi.*

D E P L A V T O

*In sexto consequetur hos Terentius.
Turpilius septimum, Trabea octavum obtinet.
Nono loco esse facile facio Lusium.
Antiquitatis causâ decimum addo Ennium.*

P L I N I U S Natur. Hist. XIV.
cap. XIII.

*Lautissima apud priscos Vina erant myrrha
odore condita, Et apparet in Plauti fabulâ, quæ
Persa inscribitur, quamquam in eâ & calamû
addi iubet.*

Idem lib. XIX. cap. XI.

*Pistores Roma non fuerunt ad Persicum & qz
bellum, annis ab Urbe conditâ D LXXX. ipsi
panem faciebant Quirites, mulierumqz id opus
erat, sicut etiam nunc in plurimis gentium. Ar-
toptam Plautus appellat in fabulâ, quam Au-
lulariam* scripsit: magnâ ob id concertatione e-
ruditorum, an is Versus Poeta sit illius: certumqz
sit Atticij Capitonis sententiâ tostum panem
lautioribus coquere solitos pistoresqz tatum eos,
qui sar pnscebant, nominatos.*

Forse: in-
scripsit.

P L I N I U S NEPOS Epist. lib. I.

*Legit mihi nuper epistolas, quas Exorix esse
dicebat: Plantum vel Terentium metro solutû
legi credidi.*

Q V I N T I L. Inst. Orat. lib. X.
cap. I.

*In comœdiâ maximè claudicamus: licet
Varro dicat Musas Aelij Stolonis sententiâ,
Plantino sermone locuturas fuisse, si Latine lo-
qui vellent.*

A. GEL-

Plautus Verborum Latincrum elegantissimus in Amphitruone dixit: Numerò mihi in mentem fuit.

Idem lib. iiii. cap. iiii.

Verum esse comperior, quod quosdā benè literatos homines dicere audiui, qui plerique Plantii Comœdias curiosè atque contentè lectitauerūt, non indicibus Aeli, nec Sedigiti, nec Claudij, nec Aurelij, nec Accij, nec Manilij, super his fabulis, quæ dicuntur ambiguae, credituros, sed ipsi Plauto moribusq; ingenij atq; linguae eius hac enim iudicij normā Varronē quoq; esse usum videmus. nam præter illas Enam & Viginti, quæ Varroniana vocantur; quas iccirco à cæteris segregauit quoniam dubiosæ non erant, sed consensu omnium Plauti esse censebantur; quasdam item alias probauit adductus stylo atque facetta sermonis Plauto congruentis: easq; iam nominibus aliorum occupatas Plauto vindicauit: sicuti istam, quam nuperrimè legebamus, cui est nomen, Bæotia. nam cum in illis Ena & Viginti non sit, & esse Aquilij dicatur, nihil tamen Varro dubitauit quin Plauti foret; neque alius quisquam non infrequens Plauti lector dubitauerit, si vel hos solos versus ex ea fabulâ cognouerit: qui quoniam sunt, & de illius more dicam, Plautinissimi, propterea & meminimus eos & adscripsimus. Parasitus ibi esuriens hac dicit:

Vt illum Di perdant, primus qui horas repperit,
 Quique adeo primus statuit hic solarium:
 Qui mihi comminuit misero articulatum diem:
 Nam me puero vterus hic erat solarium
 Multo omnium istorum optimum & verissimum,
 Vbi iste monebat esse, nisi cum nihil erat.
 Nunc etiam quod est, non est, nisi Soli lubet.
 Itaque adeo iam oppletum est oppidum solariis.
 Maior pars populi aridi reptant fame.

*Favorinus quoque noster, cum Nervo larium
 Plauti legerem, qua inter incertas est habita, &
 audisset ex ea Comædia Versum hunc:*

*Stratex, scrupedæ, stratiuolæ, sordidæ;
 delectatus facietæ Verborum antiquitate mere-
 tricum vitæ atq; deformitates significantium:
 Vel Senus hircæ, inquit, hic Versus Plauti esse
 hanc fabulam satis potest fidei fecisse. Nos quo-
 que ipsi nuperimè cum legeremus Fretum (no-
 men est id Comædia, quam Plauti esse quidam
 non putant) haud quicquam dubitavimus quin
 Plauti foret, & omnium maximè genuina, ex
 qua duos hos Versus exscripsimus, Et historiam
 quæreremus oraculi arietini:*

———— Nunc illud est,
 Quod arietinum respōsum magnis ludis dicitur:
 Peribo, si non fecero: si faxo, vapulabo.

*Marcus autem Varro in libro de Comædijs
 Plautinis primo Verba hac ponit: Nam, nec Ge-
 mini, nec Leones, nec Condalium, nec Anus
 Plauti, nec Bis compressa, nec Bæotia, vn-
 quam fuit, neque adeo Azeionès, neque Com-
 morientes; sed M. Acutici. In eodem libro
 Farronis id quoque scriptum est, Plautinum
 fuisse quempiam Poetam Comædiarum: cu-
 ius quoniam fabulæ Plauti inscriptæ forent,
 acce-*

acceptas esse quasi Plantinas, cum essent non à Plauto Plantine, sed à Plautio Plautiana. Feruntur autem sub Plauti nomine circiter centum atque triginta: sed homo eruditissimus L. Aelius quinque & viginti esse eius solas existimavit. non tamen dubium est, quin istæ & quæ scriptæ à Plauto non videntur, & nomini eius addicuntur, Veterum Poetarum fuerint, & ab eo retractatæ & expolitæ sint: ac propterea respiciant dictum Plantinum. Sed enim Saturionem & Addictum, & tertiam quandam, cuius nunc mihi nomen non suppetit, in pristino cum scripsisset Varro, & plerique alij memoria tradiderunt, cum pecuniâ omni, quam in operis artificum Scenicorum pepererat, in mercationibus perditâ, inops Romam redisset; & ob quarendum Victum ad circumagendas molas, quæ trusatiles appellantur, operam pistori locasset.

Idem lib. vii. cap. xvii.

Plantus homo lingua atq; elegantia in Verbis Latinæ princeps.

Idem lib. xvii. cap. xxi.

Ac deinde annis ferè post quindecim, bellum adversus Pænos sumtum est: atque non nimium longè M. Cato orator in ciuitate, & Plantus Poeta in Scenâ floruerunt.

Idem lib. xix. cap. iix.

Quando Plantus lingua Latine decus delitiam quoque inuicem dixerit, pro deliciis: Mea, inquit, voluptas, mea delicia.

FESTVS POMPEIVS.

Ploti appellantur, qui sunt planis pedibus.

DE PLAVTO

Unde & Poeta Attius, quia Vmber Sarsinas erat, a pedum plantis initio Plotus, postea Plantus est dictus.

MACROBIUS Saturn. lib. i. cap. i.

Etiam primò animaduerto duos, quos eloquentissimos antiqua ætas tulit, Comicum Plautum & Oratorem Tullium, eos ambos etiam ad iocorum Venustatem ceteris prestitisse. Plantus quidem cære clarus fuit, Et post mortem eius Comædia, quæ incertæ ferebantur, Plantina tamen esse de iocorum copia noscerentur.

D. HIERONYMVS in epist. ad
Pammachium.

Hæc est Plautina elegantia, hic lepos Atticus, & * Musarum, Et dicunt, eloquio comparandos.

* Alludit ad dictum Ælij Stolonis, quod supra habes.

Idem ad Eustochium de Virginitate.

Post noctium crebras Vigilias, post lachrymas, quas mihi præteritorum recordatio peccatorum ex visceribus eruebat, Plantus sumebatur in manus.

Idem aduersus Ruffinum.

Audio præterea te quadam de epistola mea phitosophicè carpere, & hominem rugosæ frontis adductiq; supercilij Plantino in me sale ludere, eò quòd Barrabam Iudæum dixerim præceptorem meum.

Idem in EUSEBII Chronico.

Olymp. 145, Plantus ex Vmbria Sarsinâ Romanæ mo-

VETER. AVCT. TEST.

*ma moritur, qui propter annonae difficultatem
ad molas manuarias pistori se locauerat. ibi
quoties ab opere vacaret, scribere fabulas & ven-
dere sollicitus consueuerat.*

RUFFINVS in D. Hieronymum.

*Cum ad haec omnia, quae supra diximus, et-
iam illud addatur, ubi cessat omne commentum,
quod in monasterio positus in Bethlehemi ante
non multo tempore partes Grammaticas exse-
cutus sit, & Maronem suum Comicosq; ac Ly-
ricos & Historicos auctores traditus sibi ad di-
scendum Dei timorem puerulis exponerat.*

Quinam isti Comici sint, paulò
post exprimit.

*Quaro si vel Flaccus tuus, aut Maro, si Plau-
tus Comicus, aut Terentius ceriè, si aut Satyri-
cus quis, &c.*

Idem ibidem.

*Sic dum totus Plautina & Tulliana cupis e-
loquentia sectator videri, oblitus es quomodo A-
postolus omnem Ecclesiam, &c.*

SIDON. APOLLINARIS Panegy-
rico ad Anthemium.

*Quà Crispus breuitate placet, quo pondere
Varro,*

*Quo Genio Plautus, quo flumine Quintilia-
nus.*

Idem in Narbonensis vrbis laude.

*Et te, tempore qui satus seuerò
Gratos Plante sales lepore transis.*

DONA-

DE PLAVTO VET. AVCT. TEST.

DONATVS ad Terentij Andr. ad illum ver-
sum: Qui cum hunc accusant, Nævium, Plau-
tum, Ennium accusant.

*in singulis magna emphasis auctoritatis: sed
ordo non est servatus. Ennius namq. ante Plau-
tum fuit, sed quod est summa auctoritatis, En-
nium & ultimum dixit.*

SERVIVS HONORATVS
ad i. Æneid.

*De numero librorum nulla hic questio est, li-
cet in aliis inveniatur auctoribus: nam Plauti
alij dicunt scripsisse fabulas &iginiunnam, alij
quadraginta, alij centum.*

M. AC.

1

M. ACCI
PLAUTI COMICI
AMPHITRVO.

DRAMATIS PERSONÆ:

SOSIA.	MERCVRIVS.
IUPPITER.	ALCV MENA.
AMPHITRVO.	THESSALA.
BLEPHARO.	BROMIA, ancilla.

ARGVMENTVM.

IN faciem vorſus Amphitruonis Iuppiter,
Dum bellum gereret cum Thelebois hoſtibus,
Alcmenam vxorem cepit vſurariam.
Mercurius formam Soſiæ ſerui gerit
Abſentis: hiſ Alcmena decipitur dolis.
Poſtquam rediere veri, Amphitruo & Soſia,
Vterque luduntur dolis mirum in modum.
Hinc iurgium, tumultus, vxori & viro.
Donec cum tonitru voce miſſa ex æthere,
Adulterum ſe Iuppiter conſeſſus eſt.

A L I V D.

AMore captus Alcumenas Iuppiter,
Mutauit ſeſe in eius formam coniugis,
Pro patria Amphitruo dū cernit cū hoſtibus,
Habitū Mercurius ei ſubſeruit Soſiæ,
Is aduenientis, ſeruum & dominum, fruſtra habet.
Turbas vxori ciet Amphitruo: atque inuicem
Raptant pro mœchis, Blepharo captus arbiter,
Vter ſit, non quit Amphitruo * decernere.
Omne rem noſcunt: geminos Alcmena enititur.

i. diſcernere.

P R O L O G V S.

MERCVRIVS.

VT vos in voſtris voltis mercimoniis
Emundis, vendundisq̃ue me * latum lucris
Afficere, atque adiunare in rebus omnibus:

*i. fauentē,
propitiū.*

Et vt

Et ut res, rationesque vestrarum omnium
 Bene expedire vultis, peregreque & domi,
 Bonoque atque amplo auctare perpetuo lucro
 Quasque incœpistis res, quasque incœptabitis:

Et uti bonis vos vestrosque omnis nuntiis.

Me afficere vultis: ea afferam, eaque ut nuntiem,
 Quæ maximè in rem vestram communem fient.
 Nam vos quidem id iam scitis concessum & datum
 Mi esse ab diis aliis, nuntiis * præsim & lucro.

al. ut præ-
 sim.

Hæc ut me vultis approbare, annitier
 Lucrum ut perenne vobis semper suppetat:

i. spectato-
 res.

Ita huic facietis fabulæ silentium,
 Itaque æqui & iusti hic eritis omnes * arbitri.

Concluſio

Nunc cuius iussu venio, & quamobrem venerim
 Dicam: simulque ipse eloquar nomen meum.

Iouis iussu venio, nomen * Mercurij est mihi.

LA. Mer-
 curio.

Pater huc me misit ad vos oratum meus,
 Tamen si pro imperio, vobis quod dictum foret,
 Scibar facturos, quippe qui intellexerat
 Vereri vos se & metuere, ita ut æquum est, Iouem:
 Verum profecto hoc petere me precario
 A vobis iussit leniter dictis bonis.

Etenim ille coiu' huc iussu venio, Iuppiter,
 Non minus quam vostrum quiuis formidat malum:
 Humana matre natus, humano patre,
 Mirari non est æquum, sibi si prætimet.

al. Atqui

* Atque ego quoque etiam, qui Iouis sum filius,
 Contagione meæ matris metuo malum;
 Propterea pace aduenio, & pacem ad vos affero.
 Iustam rem & facilem esse oratum à vobis volo.

Nam iuste ab iniustis iustus sum orator datus.

Nam iniusta ab iniustis impetrare non decet:

Iusta autem ab iniustis petere, insipientia est:

Quippe illi iniqui ius ignorant, neque tenent.

f. ita

Nunc iam huc animam omnes ea quæ loquar aduor-
Deberis velle quæ velimus. * meruimus (tite.

Et ego & pater, de vobis & republica.

Nam quid ego memorem, ut alias in tragœdiis
 Vidi Neptunum, Virtutem, Victoriā,
 Martem, Bellonam, commemorare quæ bona
 Vobis fecissent: quis benefactis meus pater,

Deum

Deum regnator,* architectus omnibus.
 Sed mos illic nunquam fuit patri meo,
 Ut exprobraret quod bonis faceret boni.
 * Gratum arbitratur esse id à vobis sibi,
 Meritoque vobis bona se facere quæ facit.
 Nunc quam rem oratū huc veni, primum preloquar,
 Post argumentum huius eloquar Tragœdiæ.
 Quid contraxistis frontem? quia Tragœdiam
 Dixi futuram hanc? Deus sum: commutauero
 Eandem hanc, si vultis: faciam ex Tragœdia,
 Comœdia ut sit, omnibus iisdem versibus.
 Vtrum sic, an non, vultis? sed ego stultior,
 Quasi nesciam vos velle, qui diuos siem.
 Teneo quid animi vestri super hac re fiet.
 Faciam ut commista sit Tragicocomœdia,
 Nam me perpetuo facere ut sit Comœdia,
 Reges quò veniant & di, non par arbitror.
 Quid igitur? quoniã hic seruos quoque parteis habet,
 Faciam hanc, proinde ut dixi, Tragicocomœdiam.
 Nunc hoc me orare à vobis iussit Iuppiter,
 Conquisitores* singuli in subellia
 Eant per totam caueam, spectatoribus.
 Si quoi fautores delegatos viderint,
 Ut* his in cauea pignus* capiantur togæ.
 Siue etiam qui* ambissent palinam histrionibus,
 Seu quòquam artifice, seu per scriptas literas,
 Seu qui ipsi* ambissent, siue per internuntium,
 Siue adeo ædiles perfidiose quoi dunt,
 Si emple lege iussit esse Iuppiter, *Jonis in pign. p. 1. f. 1.*
 Quasi magistratum sibi alterive ambuerit *tragerit*
 Virtute, dixit, vos victores* viuere,
 Non ambitione, neque perfidia. qui minus
 Eadem *histrioni* sit lex, quæ summo viro?
 Virtute *ambire* oportet, non fautoribus.
 Sat habet fautorum semper, qui recte facit:
 Si* illis fides est, quibus est ea res in manu.
 2 * Hoc quoque etiam mihi in mandatis dedit,
 Conquisitores fierent histrionibus,
 Qui sibi mandassent, delegati ut plauderent,
 Quive, quò placeret alter, fecissent, minus,
 Eis ornamenta & corium uti conciderent.

L A. archi-
 tecton.

L A. Gnat

f. singula,
 Vide Cen-
 tution.

* f. ab his
 * al. capia-
 tur.

* Fr. ambise-
 sint.

* L A. am-
 bisit. F R.

delet qui
 & legit
 ambisint.
 * i. e. e.

* L. in illis

* F. Atque
 hoc q. e. me
 ille m.

Mirari

Mirari nolim vos, quapropter Iuppiter
Nunc histriones curer, ne miremini.

Ipse hanc acturus est Iuppiter Comœdiam.

Quid admirati estis: quasi verò nouum

TR. Hoc
proferam.

* Nunc proferatur, Iouem facere histrioniam.

Etiam histriones anno cum in proscenio hic

Iouem inuocârunt, venit: auxilio iis fuit.

Præterea certò prodit in Tragœdia.

Hâc fabulam, inquam, hic Iuppiter hodie ipse ager,

Et ego vnâ cum illo. nunc vos animum aduertite,

Dum huius argumentum eloquar Comœdia.

La. Thebe.
al. Argis.

Hæc vrbs est * Thebæ: in illisce habitat ædibus

Amphitruo, natus * Argus ex Argo patre,

Qui cum Alcumena est nupta Electri filia.

Is nunc Amphitruo præfectus est legionibus.

Nam cum Thelebois bellum est Thebano populo.

Is priusquam hinc abiit ipsemet in exercitum,

Graudiam Alcumenam fecit vxorem suam.

Iam ego vos nouisse credo ut sit pater meus:

* i. quæ vul-
gò fieri so-
lent.

Quam liber harum rerum * multarum fiet:

* i. eius quod,
non in eo,
ut vult
Lam. sic
infra:

Quantusque amator fiet, * quod complacitus est semel.

Cubat com-
plexus cuius
cupiens ma-
xime est.

Is amare occœpit Alcumenam clam virum,

Fr. eampse.

Vsuramque eius corporis cepit sibi,

* sic syrma

Et grauidam fecit * is eam compressu suo.

fem. gen. ex-
tulit Turpi-
lius. est verò

Nunc, de Alcumena, ut rem teneatis rectius,

schema penus
la seruili ge-
nus. Scal. in
Catal.

Vtrinque est grauida, & ex viro, & ex summo Ioue.

Et meus pater nunc intus hic cum illa cubat:

L. him.

Et hæc ob eam rem nox est facta longior,

Dum ille quâ cum vult voluptatem capit.

Sed ita assimilauit se quasi Amphitruo fiet.

Nunc ne hunc ornatum vos meum admiremini.

Quod ego huc proeessi sic cum seruili schemate

Veterem atque antiquam rem nouâ ad vos proferam.

Propterea ornatus in nouum incessi modum.

Nam meus pater intus nunc est, eccum, Iuppiter

In Amphitruonis vortit sese imaginem,

Omnesque cum esse censent serui, qui vident:

Ita versipellem se facit quando lubet.

Ego serui sumpsi Sôsiae mihi imaginem

Qui cum Amphitruone abiit * hinc in exercitum:

Ut præseruire amanti meo possem patri:

Atque

Atque ut ne, qui essem, familiares quærent,
Versari crebro hic quom viderent me domi.
Nunc quom esse credent seruom, & conseruom suū,
Haud quisquam quæret qui siem, aut quid venerim.

Pater nunc intus suo animo morem gerit:

Cubat * complexus, coius cupiens maxum' est,
Quæ * illi ad legionem facta sunt, memorat pater
Meus Alcumenæ at illa illum censet virum
Suum esse, quæ cum mæcho est. ibi nūc meus pater
Memorat legiones hostium ut fugauerit:

f. eam.
pro illio.

Quo pacto donis sit donatus plurimis.

Ea dona, quæ illic Amphitruoni sunt data,
Abstulimus: facile meus pater quod vult facit.

Nunc hodie Amphitruo veniet huc ab exercitu,
Et Sofia seruos, cuius ego hanc fero imaginem.

FR. Hunc

* Nunc internosse ut vos possitis facilius.

Ego has habeo hic usque in petalo pinnulas.

Tum meo patri autem * torulus in erit aureus
Sub petalo: id signum Amphitruoni non erit.

quiuis fu-
nis è loris
retortus:

Ea signa nemo horumce familiarium

Videre poterit: verum vos videbitis.

Sed Amphitruonis illic est seruos Sofia,

A portu illic nunc cum laterna huc aduenit.

Abigam iam ego illunc aduenientem ab ædibus,

* Adest: ferit: operæ precium hic spectantibus

Iouem atque Mercurium facere histrioniam.

Vnde no-
men. Scal.
Palmer.
Adeste. erit
oper. Et pla-
cet conie-
ctura.

ACTVS PRIMVS.

SOSIA, MERCVRIVS.

Qui me alter est audacior homo? aut qui me
confidentior?

Iuuentutis mores qui sciam, qui hoc noctis
solus ambulem?

Quid faciam nunc, si tres viri me in carcerem com-
pegerint?

Inde quasi è promptuaria cella depromat ad flagru,
Nec causam liceat dicere mihi, neque in hero quic-
quam auxilij fiet.

Nec * quisquam sit quin me omnes esse dignum de-
putent: ita

L A. quic-
quam.

Quasi

Incipit ACCI PLAVTI

Quasi incudem me miserum homines octo validi
etiam ita

pro: ad hac Peregrè adueniens hospitio publicitus accipiar.

* Hæc heri inmodestia cõgît, me qui hoc

Noctis a portu ingratis excitauit.

Nõnne idem hoc luci me mittere potuit?

Opulento homini hoc magis seruitus dura est,

Hoc magis miser est diuitis seruos.

i. locupleti Noctesq; diesq; * assiduo satis superq; est

Quo facto, aut dicto adest opus, quietus ne sis.

Ipsè dominus diues operis, & laboris expers,

al. liberè. Quodcunque homini accidit, * liberè posse retur,

Æquom esse putat, non reputat laboris quid sit,

Nec, æquom an ne iniquom imperet, cogitabit.

i. accidunt. Ergo in seruitute * experunt multa iniqua:

Non. Habendum & ferendum hoc onus est cum labore.

ME Satius est me queri illo modo seruitutẽ hodie,

Qui fuerim liber, eum nunc potuit pater

Seruitutis; hic qui verna natus est, queritur.

* *i. citò, su-* Sum verò verna verbo. Si numero mihi in men-

bitò. tem fuit,

al. nunc Dis aduenientem gratias pro meritis agere, atque

verè. alloqui.

Nã illi edepol, si merito meo referre studeant gra-
 tias,

Aliquem hominem allegent, qui mĩ aduenienti os

al. oscillet * *occillet* probe:

Quoniam bona quæ in me fecerunt, ingrata ea ha-
 bui atque irrita.

M. Facit ille quod volgò hand solent, vt quid se sit
 dignum sciat.

S. Quod nunquam opinatus fui, neque alius quis-
 quam ciuium

La. domum Sibi enẽturum, id cõtigît, vt salui potiremur * domi.

Ca. hostium Victores victis hostibus legiones reueniũt domum,

Duello extincto maxumo, atque internecatis ho-
 stibus,

Qui multa Thebano populo acerba obiecerunt fu-
 nera,

Id vi & virtute militum victum atque expugnatum
 oppidum est,

Imperio

Imperio atq; auspicio heri mei Amphitruonis maxime,

Qui prada atque agro, adoreaque affecit populares suos,

Regiq; Thebano Creonti regnum stabilivit suum.

Mea portu pramissit domum, ut hac nuntiem uxori suae:

Ut gesserit rempublicam ductu, imperio, auspicio suo.

Ea nunc meditabor, quo modo illi dicam, quum illò aduenero.

Si dixerò mendacium, solens meo more fecero.

Nam quom illi pugnabant maxime, ego tum fugiebam maxime.

Verumtamen quasi affuerim simulabo, atque audita eloquar.

Sed quo modo & verbis quibus me deceat fabulari,

Præ ipse mecum etiam volo hic meditari. sic hoc proloquar.

Principio ut illò aduenimus, ubi primùm terram tetigimus,

Continuò Amphitruo delegit viros primorū principes. *Descriptio pugnae.*

Eos legat: Thelebois iubet sententiā ut dicant suam. *Vide Cetera.*

Si sine vi & sine bello velint rapta & raptores tradere,

Si quæ asportassent, redderent, se exercitum extemplo domum.

Reducturum, abituros Argos Argiuos, pacem atq; ocium.

Dare illis, sin aliter sient animati, neq; dēt quæ petat:

Sese igitur summa vi, virisque eorum oppidum exi. i. deinde pugnassere.

Hæc ubi Thelebois ordine iterarūt quos præfecerat

Amphitruo, magnanimi viri freri virtute & viribus

Superbè nimis, ferociter legatos nostros increpant.

Respondent, bello & se & suos tutari posse: proinde, uti

Properè de finibus suis exercitus deducerent.

Hæc ubi legati pertulere, Amphitruo castris illicò

Producit omnē exercitū: cōtrā Theleboæ ex oppido.

Legio.

i. arbitrato
vt sæpè
Plaut.

Legiones educūt suas, nimis pulcris armis præditas.
Postquam vtrinque exitu' est maxima cōpia,
Dispertiti viri, dispertiti ordines,
Nos nostras more nostro & * modo instruximus
Legiones: item hostes contrā suas instruunt,
Deinde vtrique imperatores in medium exeunt,
Extra turbam ordinum colloquuntur simul.
Conuenit, victi vtri sint eo prælio,
Vrbem, agrum, aras, focos, seque vti dederent.
Postquam id actū est, tubæ vtrinque canunt: contrā
Consonat terra: clamorem vtrinque efferunt.
Imperator vtrinque hinc & illinc Ioui
Vota suscipere, hortari exercitum:
Pro se quisque id quod quisque potest & valet,
Edit: ferit: tela frangunt: boat

i. conflatur

Calum fremitu virū: ex spiratu atque anhelitu
Nebula * constat: cadunt volneris vi & virium.
Denique, vt voluimus, nostra superat manus,
Vicinus vi feroces.

i. perseue-
ranter,
isæpè
pro: ubi
L. irruere.

Crebri hostes cadunt, nostri contrā ingruunt.
Sed fugam in se tamen nemo conuortitur,
Nec recedit loco, quin * statim rem gerat.
Animam amittunt, priusquam loco demigrent:
Quisque * vti steterat, iacet, obtinetque ordinem.
Hoc vbi Amphitruo herus conspicatus est meus,
Illico equites iubet dextera * inducere.

Equites parent citi: ab dextera maximo
Cum clamore inuolant, impetu alacri
Fœdant & proterunt hostium copias iure iniustas.
M E R. Nunquam etiam quicquam adhuc verbo-
rum est prolocutus perperam.

Nanque ego fui illic in re præsentī, & meus, quom
pugnatus est, pater.

S O. Perduelles penetrant se in fugam. ibi nostris a-
nimus est additus,

Vortentibus Thelebois telis complebātur corpora.
Ipsusque Amphitruo regem Perelam sua obtrun-
cauit manu. (sperum.

pro: illic:
i. ideo.

Hæc * illi est pugnata pugna ab vsque mane ad ve-
Hoc adeo * hoc commemini magis, quia illo die im-
pransus fui.

Sed.

TO M. ACCI PLAVT

fajicit

Eam quoque edepol etiam multo hac * vicit longi-
tudine.

Credo edepol equidem dormire solem, atque appo-
tum probe.

Mira sunt, nisi inuitavit sese in cœna plusculum.

M. Ain' verò verbero? deos esse tui similes putas?

Ego pol te istis tuis pro dictis & malefactis, Iurcifer

Accipiam, modo sis veni huc: inuenies infortuniū.

S. Vbi sunt isti scortatores, qui soli inuiti cubant?

Hac nox scita' est exercendo scorto conducto * malè.

i. magno
Don.

M. E. R. Mens pater, nunc pro huius verbis rectè &
sapienter facit,

Qui complexus cum Alcumena cubat amans, ani-
mo obsequens.

S. O. Ibo ut herus quod imperavit, Alcumena nū-
ticiam.

Sed quis est hic homo, quem ante adeis video hoc
noctis? non placet.

M. E. Nullus est hoc *similis* meretriciosus æquè. S. O. quom-
in mentem venit,

Illic hoc homo denuò volt pallium detexere.

M. E. Timet homo: deludam ego illum. S. perij,
dentes pruriunt.

* i. pugni.

Certè aduenientem hic me hospitio * pugnae acce-
pturus est.

Credo misericors est, nūc propterea quod me meus
herus

Fecit ut vigilem, hic pugnis faciet hodie ut dormiā.

Oppidò interij, obsecro herclè quantus & quā va-
lidus est? (quar,

M. Clarè aduersum fabulabor, hic auscultet quæ lo-
gigitur magis modum in maiorem in sese concipiet
metum.

pugnis. cum: hinc g
baldige hinc g

Agite pugni, iam diu' est quod ventri victū non datis:

Iā pridē videtur factū, heri quod homines quatuor

In soporem collocastis nudos. S. formido malè

Ne ego hic nomen commutem meum, & Quintus

* i. tradi-

sum ē Sofia.

Quatuor viros sopori se dedisse hic * autumat;

est.

Metuo ne numerum augeam illum. M. E. hem, nūc

iam ergo sic volo.

S. O. Cise

S O. Cingitur, certè expedit se. M E. non feret quin
vapulet.

S O. Quis homo? M E. quisquis homo huc profe-
cto venerit, pugnos edet. (modò,

S O. Apage, non placet me hoc noctis esse, cœnau
Proin tu istam cœnam largire, si sapi esurientibus.

M E. Haud malum huic est pondus pugno. S. perij,
pugnos ponderat.

M E. Quid si ego illum tractim tangam vt dormiat?
S. seruaueris.

Nam continuas has tres noctes peruigilaui. M E R.
pestumum est

Facinus, nequiter ferire malā * malè * discis manus. Doufa F.

Alia forma esse oportet quem tu * pugne legeris. mala.

S. Illic homo me interpolabit, meumque os finget
denuò. al. discit.
al. pugna.

M E. Exollatū os esse oportet, quē probè percussieris.

S. Mirū nisi hic me quasi impudē exollare cogitat.

Vltro * istinc qui exollat homines, perij si me aspe-
xerit. Vide Cœ.

M E. Olet homo quidam malò suo. S. hei! num-
nam ego obolui?

M E. Atque haud longè abesse oportet. verū lon-
gè hinc absuit.

S O. Illic homo superstitiosus est. M E. gestiunt
pugni mihi.

S O. Si in me exerciturus, quæso in parietem vt pri-
mum domes.

M E. Vox mihi ad aures aduolauit. S. næ ego ho-
mo infelix fui?

Qui non alas interuelli: volucrem vocem gestito.

M. Illic homo à me sibi malā rē arcessit iumento suo.

S O. Non equidem vllum habeo iumentum. M E.
onerandus est pugnis probè.

S O. Lassus sum, hercle * è naui vt vestus huc sum. L A. è doli:
etiam nunc nauleo.

Vix incedo inanis, ne ire posse cū onere existumes.

M. Certè enim hic nescio quis loquitur. S O. saluos
sum, non me videt,

Nescio quem loqui autumat: mihi certò nomen So-
fia est.

ME. Hinc enim mihi dextera vox auris, ut videtur, verberat.

S. Metuo vocis ne vice hodie hinc vapulem, quæ hinc verberat.

ME. Optumè eccum incedit ad me: S O. timeo: totus torpeo.

Non edepol nunc vbi terrarū sim scio, si quis roget, Neq; miser me commouere possum præ formidine.

* Illicet mandata heri perierunt; vnà & Sofia.

* Illicet, si-
nem rei si-
gnificat, ut
actum est,
dictū per
syncopen
proire licet.

Verū certū est confidenter hominem contra col- loqui,

Igitur, qui possim videri huic fortis, à me ut abstine- at manum.

ME. Quo ambulas tu, qui Vulcanum in cornu con- clusum geris?

S O. Quid id exquiris tu, qui pugnis os exoffas ho- minibus?

La. utrun-
umque.

ME. Seruos esne, an liber? S. * vtcunq; animo col- libitum est meo.

ME. Ain' vero? S. Aio enim uerò: M. verbero. S. mentiris nunc iam.

Ira Ian.
Cul.

ME. At iam faciam ut verum * dicas dicere. S. quid eo est opus?

ME. Possum scire quò profectus, quous sis, aut quid veneris? (certior?)

S O. Huc eo. heri mei sum seruos nunquid nunc es

ME. Ego tibi istam hodie scelestè comprimam lin- guam. S. haud potes:

Benè pudiceque asseruatur. M. pergin' argutarier? ^{proaciter, legi}

Quid apud hasce ædis negotij est tibi? S O. immò quid tibi est?

ME. Rex, Creo vigiles nocturnos singulos semper locat.

S O. Benè facit, quia nos eramus peregrè, tutatur st domum.

At nunc abi sanè, aduenisse familiares dicito.

ME. Nescio quā tu familiaris sis: nisi actutū hinc abis,

Familiaris accipere faxo haud familiariter.

S O. Hic; inquam habito ego, atq; horum sum ser- uos. M. at scin' quomodo.

Faciām:

Faciam ego hodie te superbum, ni hinc abis? S. quonam modo?

M E. Auferere, non abibis, si ego fustem sumpsero.

S O. Quin me huius esse familiae familiarem praedico. (abis?)

M. Vide sis, quam mox vapulare vis, nisi actutu hinc

S. Tun' domo prohibere peregre me aduenientem postulas;

M E. Haecine tua domus est? S. ita, inquam. M. quis herus est igitur tibi?

S. Amphitruo, qui nunc praefectus est Thebanis legionibus;

Qui cum nupta est Alcumena. M E. quid ais? quod nomen tibi est.

S. Sosiam vocat Thebani, Dauo progenitum patre.

M. Næ tu istuc hodie malo tuo compositis mendaciis,

Aduenisti, audaciae columen, confutis dolis.

S O. Immo equidem tunicis confutis huc aduenio, non dolis.

M E. At metiris etiam: certo pedibus, non tunicis venis.

S O. Ita profecto. M E. nunc profecto vapula ob mendacium. (ingratis.)

S. Non edepol volo profecto. M. at pol profecto

Hoc quidem profecto certum est, non est ^{* Spectauit} arbitrium.

S O. Tuam fidem obsecro. M E. tun' te audes Sosiam esse, dicere, ^{differentiam}

Qui ego sum? S O. perij. M E. param etiam, pra- ^{arbitrij &}

ut futurum est, praedicas. ^{iudicij. Vi-}

Quo nunc es? S. tuus. nam pugnis usu fecisti tuum. ^{de Lamb.}

Proh fidi Thebani ciues. M E. etiam clamas carnufex?

Eloquere, quid venisti? S O. ut esset quem tu pugnis

caederes.

M E. Cuius es? S. Amphitruonis, inquam, Sosia.

M. ergo istoc magis,

Quia vaniloquos, vapulabis: ego sum, non tu, Sosia.

S O. Ita dii faciant, ut tu potius sis, atque ego te ut

verberem.

M. Etiam mutis? S O. iam tacebo. M E. quis tibi

herus est? S O. quem tu voles.

M E. Quid igitur? qui nunc vocare? S O. nemo,

nisi quem iusseris.

M. E. Amphitruonis te esse aiebas Sofiam. S. peccaueram.

Nam Amphitruonis ^{Socia} socienitū me esse volui dicere.

M. E. Scibam equidem nullam esse nobis, nisi me, seruom Sofiam.

La. te.

Fugit iteratio. S. utinam istuc pugni fecissent tui.

M. Ego sum Sofia ille, quē tu dudū esse aiebas mihi.

S. O. Obsecro ut per pacem liceat te alloqui, ut ~~no~~ vapulem.

M. Immo induciæ parumper fiant, si quid vis loqui.

S. Non loquar nisi pace facta, quando pugnis plus vales.

M. E. Dicito quiduis, non nocebo. S. tuæ fidei credo? M. mex.

S. O. Quid si faller? M. E. Tum Mercurius Sofiæ iratus fiet.

S. O. Animum aduerte: nunc licet mihi liberè quiduis loqui.

Amphitruonis ego sum seruos Sofia. M. etiā denuò?

S. Pacem feci, fedus feci, vera dico. M. vapula.

S. O. Ut lubet, quod tibi lubet fac, quoniam pugnis plus vales.

Verum ut ut es facturus, hoc quidē herclē haud reticebo tamen. (Sofia.

M. Tu me viuis hodie nunquam facies, quin sim

S. Certè edepol tu me alienabis nunquam quin noster siem.

Nec nobis præter me alius quisquā est seruos Sofia,

Qui cum Amphitruone hinc vna ieram in exercitū.

M. E. Hic homo sanus non est, S. quod mihi prædicas vitium, id tibi est.

Quid malū; non ego sum seruos Amphitruonis Sofia?

id est, ex

mari E-

lioico,

quod in eo

feterit

classis Per-

farū. Fest.

Nōne hæc noctu nostra nauis ex* portu Persico

Venit quæ me aduexit? nōne me huc herus misit meus?

Nōne ego nunc sto ante ædes nostras? non mi est laterna in manu?

Non loquor? non vigilo? nōne hic homo me pugnis contudit?

Fecit herclē, nam mihi etiā misero nunc malæ dolēt.

Quid

Quid igitur ego dubito? aut cur non introeō in nostram domum?

M E. Quid domum nostram? S O. ita enim uerō.

M E. quin * quæ dixi modo,

I. Gul.

Omnia ementitus. equidē Sosia Amphitruonis sum. *quæq; soli-*

Nam noctu hac soluta est naus nostra e portu Per- *tri.*

fico.

Et ubi Pterela rex regnavit, oppidum expugnauimus:

Et legiones Theleboarum vi pugnando cepimus.

Et ipse Amphitruo obtruncavit regem Pterelam in prælio.

S O. Ego met mihi non credo, quam illæ illum autumare audio.

Hic quidem certè, quæ illic sunt res gestæ, memorat memoriter.

Sed quid ais? quid Amphitruoni à Thelebois datum est?

M E. Pterela rex qui potitare solitus est, patera aurea.

S O. Ellocutus est. ubi patera nunc est? M E. est in cistula,

Amphitruonis obsignata signo. S. signi dic quid est?

M E. Cum quadrigis sol exoriens. quid me captas carnufex? *(mihi.)*

S O. Argumentis vincit, aliud nomen querendus est. Nescio unde hæc hic spectauit. iam ego hunc decipiam probè.

Nā quod egomet solus feci, nec quisquā alius affuit, In tabernaculo, id quidem hodie nunquam poterit dicere.

Si tu Sosia es, legiones quum pugnabant maximè,

Quid fecisti in tabernaculo? victus sum, si dixeris.

M E. Cadus erat vini: inde impleui * cirneam. S O. *Pro vase*
ingressu fuit viam. *vinaria.*

M E. Eā ego, ut matre fuerat natū, vini eduxi meri. *Non.*

S. Mira sunt, nisi latuit intus illic in illac cirnea.

Factum est illud, ut ego illic vini cirneam ebiberim meri. *(siam?)*

M. Quid nunc? vincon' argumentis, te non esse So-

S O. Tu negas me esse? M. Quid ego nī negem, qui egomet sic?

S. Per Iouē iuro me d'esse: neque me falsum dicere.

M. At ego per Mercuriū iuro tibi Iouē non credere.

Nā in iurato scio plus credit mihi, quā iurato tibi.

S. Quis ego sum saltē, si non sum Sosia? te interrogo.

M. Vbi ego Sosia nolim esse, tu esto sanē Sosia.

Nunc quando ego sum, vapulabis, ni hinc abis ignobilis.

S. Certe edepol quom illum contemplo, & formam cognosco meam,

Quemadmodum ego saepe in speculum inspexi, nimis similis est mei.

L. consimil' est.

Itidem habet ^{faciem capitis soli s.} petalum, ac vestitum: tam * consimile est atque ego.

Sura, pes, statura, tonsus, oculi, nasum, dens, labra, Mala, mentum, barba, collum: totus. quid verbis opus sit?

Si tergum cicatricosum, nihil hoc simili est similius.

Sed quom cogito, equidē certō idem sum qui semper fui.

i. saniter, vt Noui herū. noui adeis nostras, * sanē sapio & sentio.

fani homi- Non ego illi obtēpero quod loquitur, pultabo foris.

nes solent. M E. Quō agis te? S O. domum. M E. quadrigas si nunc insendas Iouis,

Atque hinc fugias, ita vix poteris effugere infortunium.

S O. Nōne herz meaz nunciare, quod herus meus iussit, licet?

M E. Tuā si quid vis nunciare, hanc nostram adire non sinam.

Nā si me irritassis, hodie lumbis fragū hinc auferes.

S O. Abeo potius. di immortales, obsecro vōstram fidem,

Vbi ego perij? vbi immutatus sum? vbi ego formam perdidi?

An egomet me illic reliqui, si fortē oblitus fui?

Nam hic quidem omnem imaginem meam, quā antehac fuerat, possidet.

Viuo, sit quod numquam quisquam mortuo faciet mihi.

Ibo ad portum, atque hzc vt sunt facta, hero dicam meo.

Nisi

Nisi & is quoque me ignorabit, quod ille faciat Iuppiter,
 Vt ego hodie raso capite caluos capiam pileum.

M E R C V R I V S.

BEnè prospereq; hoc (hodie) operis processit mihi. *f. omittendum.*
 Amoui a foribus maximam molestiam
 Patri vt liceret tuto illam amplexarier.
 Iam ille illuc ad herum quom Amphitruonem ad-

uenerit,
 Narrabit seruom hinc sese à foribus Sosiam
 Amouisse. ille adeò illum mentiri sibi
 Credet, neque credet huc profectum vt iusserat.

Erroris ambo ego illos & dementia
Complebo, atq; omnem Amphitruonis familiam.

Adeò vsque satietatem dum capiet pater
 Illius quam amat: igitur demùm omnes scient,
 Quæ facta; deniq; Alcumenam Iuppiter
 Rediget antiquam coniugis in concordiam.

Nam Amphitruo actutum vxori turbas conciet,
 Atque in simulabit eam probrium meus pater
 Eam seditionem illi in tranquillum conferet.
 Nunc de Alcumena dudum quod dixi minus,

Hodie illa pariet filios geminos duos,
 Alter decimo post mense nascetur puer
 Quàm seminatus, alter mense septimo.
 Eorum Amphitruonis alter est, alter Iouis.

Verùm minori puero maior est pater,
 Minor maiori: iamne hoc scitis quid fiet?
 Sed Alcumenæ huius honoris gratia,
 Pater curauit vno vt foetu fieret;

Vno vt labore absoluat æumnas duas,
 Et ne in suspitione ponatur stupri,
 Et clandestina vt celetur* suspicio.

L. Suscepit

Quaquam, vt iam dudum dixi, resciscet tamen
 Amphitruo rem omnem. quid igitur? nemo id pro-

bro
 Profecto ducet Alcumenæ. nam deum
Non par videtur facere delictum suum,
suamque culpam expetere in mortalem vt finat.
 Orationem comprimam, crepuit foris.

Amphitruo subditiuus eecum exit foras
Cum Alcumena vxore vsuraria.

I V P P I T E R, A L C V M E N A,
M E R C V R I V S.

B Enè vale Alcumena. cura rem communem, quod facis.

f. re *parce tibi* Atq; * imperce, quæso: menses iâ tibi exactos vides.
Mihi necesse est ire hinc: verum quod erit natum,
tollito.

A L. Quid istud est mi vir negotij, quod tu tam subito domo

Abeas? I V P. edepol haud quod tui me, neque dami distædeat.

Sed vbi S V M M V S I M P E R A T O R non adest ad exercitum,

Citius quod non facto est vsus, fit, quam quod facto est opus.

M E. Nimis hic scitus est sycophanta, qui quidem meus sit pater.

Observatote, quam blandè mulieri palpabitur.

A L. Ecastor, * te experior, quanti facias vxorẽ tuam.

I V P. Satin' habes, si foeminarum nulla est quam æquè diligam?

M E. Edepol nã illa si istis rebus te sciat operã dare, Ego faxim te Amphitruonẽ esse malis, quam Iouẽ.

A L. Experiri istuc mauellem me, quam mi memorarier.

genit. anti- Prius abis quam * lectus vbi cubuisti, cõcaluit locus.
quus pro Here venisti media nocte, nunc abis: hoc cine placet?

lecti. Prif. *lib. 6.* *M. P.* Accedam, atque hanc appellabo, & supparasitabor patrẽ ~~parasitum~~

Nunquam edepol quemquam mortalem credo ego vxorem suam

Sic efflictim amare, pinde vt hic te efflictim deperit.

I V P. Carnufex, non ego te noui abin' a conspectu meo?

Quid tibi hanc curatio est rẽ, verbero, aut muticio?

al. expedit- Quoi polego iam hoc scipione. A L. ah noli. I V P.
uit, pro ex- mutito modò.

pedita est. M E. Nequiter penè * expetiuit prima parasitatio.

I V P. Vẽ-

IVP. Verum quod tu dicis mea vxor, non te mihi irasci decet.

Clanculum huc abijà legione, operam hanc surripui tibi:

Ex me primo prima scires, rem vt gessissem publicā.

Ea tibi omnia enarraui, nisi te amarem plurimum.

Non facerem. ME. facitne vt dixi? timidam palpo ^{conuersione et adulator} percutit.

IVP. Nunc, ne legio perfontiscat, clam illic redeundum est mihi,

Ne me vxorem prauortisse dicant prae republica. D.E. mihi sic

AL. Lacrumantem ex abitu concubinas, tu tuam vxorem. IVP. tace. ^{conuersione et adulator} Merca. ^{conuersione et adulator}

Ne corrumpe oculos, redibo actutum. AL. id actutum diu est. ^{maiores ma} ^{anteuortant} ^{gaudiu.}

IVP. Non ego te hic lubens relinquo, neque ab eo abs te. AL. sentio.

Nam qua nocte ad me venisti, eadem abis. IVP. cur me tenes?

Tempus est, exire ex vrbe priusquam luciscat volo.

Nunc tibi hanc pateram, quæ dono mi illic ob virtutem data est,

Pterela rex qui petitaui, quæ ego mea occidi manu,

Alcumena tibi condono. AL. facis vt alias res soles.

Ecastor condignum donum, qualis est qui donum dedit.

ME. Imò sic condignum qualis est quod dono datu est.

IVP. Pergin' autem, nonne ego possum, furcifer, te perdere?

AL. Noli amabo Amphitruo irasci Sosia causa mea.

IVP. Faciam ita vt vis. MER. ex amore hic admodum quam seuos est!

IVP. Nunquid vis? AL. vt quum absim, me ames, f. alius, me tuam absentem tamen.

ME. Eamus Amphitruo: luciscit hoc iam. IVP. abi prae, Sosia,

Iam ego sequar, nunquid vis? AL. etiam, vt actutum aduenias. IVP. licet. ^{conuersione et adulator} ^{conuersione et adulator} (modo.

Prius tua opinione hic adero: bonum animum habe

Nunc te nox, quæ me mansisti, mitto, vt cedas die, Iam. G. vtr-

Vt mortalibus illucifcas luce clara & candida. ^{cedas}

Atq; quanto nox fuisti longior hac proxuma, ^{* i. dies.}

Tanto breuior dies vt fiat, faciam, vt æquè disparet,
Et dies è nocte accedat: ibo, & Mercuriū subsequar.

ACTVS SECVNDVS.

AMPHITRVO, SOSIA.

AM. **A** Ge, i tu secundum. SO. sequor, subsequor te.

AM. Scelestissimum te arbitror. SO. nam quam obrem?

AM. Quia id quod neque est, neque fuit, neque futurum est,

al. tu autem Mihi prædicas. SO. eccere, iam* tuatim Facis, vt tuis nulla apud te sit fides.

AM. Quid est? quo modo? iam quidem herelè ego tibi istam

al. est Scelestam scelus linguam abscindam. SO. tuus sum: Proinde vt commodum* fiet & lubet, quicq; facias: Tamen, quin loquar hæc vti facta sunt hic, Nunquam vilo modo me potes deterrere.

AM. Scelestissime, audes mihi prædicare id, Domi te esse nunc, qui hic ades? SO. vera dico.

AM. Malum quod tibi dii dabunt, atque ego hodie dabo.

SO. Istuc tibi est in manu, nam tuus sum.

AM. Tu me verbero audes herum ludificari?

Tun' id dicere audes? quod nemo vnquam homo antehac

Vidit, nec potest fieri, tempore vno

Homo idem duobus locis vt simul sit?

SO. Profecto vt loquor, ita res est. AM. Iuppiter te perdat.

SO. Quid mali sum here tua ex re promeritus?

AM. Rogasne improbe etiam, qui ludificas me?

SO. Merito maledicas mihi, si id ita factum est.

Verum haud mentior, resque vti facta dico.

AM. Homo hic ebrius est, vt opinor. SO. Vtinam ita essem.

AM. Optas quæ facta. SO. ego ne? AM. tu istic, vbi bibisti?

SO. Nusquā equidē bibi. AM. quid hoc sit hominis?

SO. Equi-

SO. Equidem decies dixi.

Domi ego sum inquam.

Ecquid audis? & apud te assum Sosia idem.

Satin' hoc planè,

Satin' diserte here nunc videor tibi locutus

Esse? AM. vah! apage te à me. SO. quid est negotij?

AM. Pestis te tenet. SO. nam cur istuc dicis?

Equidem valeo & saluus sum rectè, Amphitruo.

AM. At te ego faciam hodie proinde ac meritus es.

Vt minus valeas, & miser sis,

Saluus domum si rediero iam.

Sequere sis, herum qui ludificas dictis delirantibus:

Qui quoniam herus quod imperavit, neglexisti persequi,

Nunc venis etiam ultro irrisum dominum, quæ neq. fieri

Possunt, neque fando vnquam accepit quisquam, profers carnifex.

Quoius ego hodie in * tergo faxo ista expetant mē- i. tergum.
dacia.

SO. Amphitruo miserissima istæ miseria est seruo bono,

Apud herū qui vera loquitur, si id vi verū vincitur.

AM. Quo id, malū, pacto potest (nam mecum argumentis* puta)

Fieri? nunc vti tu hîc sis & domi, id dici volo. i. disputa,

SO. Sum profecto & hîc & illic. hoc cuius mirari licet, Non.

Neque tibi istuc mirum magis videtur, quàm mihi Amphitruo.

AM. Quo modo? SO. nihilo inquam mirum magis tibi istuc quàm mihi,

Neque ita me dii ament, credebam primò mihimet Sosia,

Donec Sosia ille egomet fecit sibi vti crederem.

Ordine omne vti quidquæ actum est, apud hostes ^{etiam in eo posuerat, & a meo fuit} duntaxat, ^{nam fuit a lagen}

Edidit, tum formā vñ abstulit cum nomine.

Neque lac lacti magis est simile, quàm ille ego simi-
l' est mei.

Nam vt dudū ante lucē à portu me præmisisti domū.

B 7

AM. Quis

A M. Quid igitur? SO. prius multò ante adis stabam
quàm illo aduoneram.

A M. Quas malum nugas? satin' tu sanus es? SO. sic
sum, vt vides.

i. veneficâ. A M. Huic homini nescio quid est mali * mala obia-
sum manu.

Postquam à me abiit. SO. fateor. nam sum obtrusus
pugnis pessime.

A M. Quis te verberauit? SO. egomet memet, qui
nunc sum domi.

A M. Caue quicquam, nisi quod rogabo te, mihi re-
sponderis.

Omnium pri- num isle qui sit Sosia, hoc dici volo.

SO. Tuus est seruus. A M. mihi quidem vno te plus
etiam est quàm volo.

Neq. postquàm sum natus, habui nisi te seruū Sosiam.

SO. At ego nunc Amphitruo dico, Sosia seruū tuum

Preter me alterum, inquam, adueniens, faciam vt of-
fendas domi,

Daui prognatum patre, eadem qua ego sum, for-
ma, etate item

Qua ego sum. quid opu' sit verbis? geminus Sosia hic
factu' sit tibi.

A M. Nimia memoras mira, sed vidistin' vxorem
meam?

SO. Quin introire in adē nūquam licitum est. A M.
quis te prohibuit?

SO. Sosia ille, quem iam dudam dico, is qui me con-
tudit.

A M. Quis istic Sosia est? SO. ego, inquam. quoties
dicendum est tibi?

A M. Sed quid ais? num obdormiisti dudum? SO.
nusquam gentium.

A M. Ibi forte istum si vidisses quendam in somnis
Sosiam.

SO. Non soleo ego somniculosè heri imperia per-
sequi.

Vigilans vidi, vigilans nunc te video, vigilans fa-
bulor,

Vigilans tem- ple me iam dudum vigilans pugnis con-
tudit.

A M. Quis

AM. Quis homo? SO. Sofia, inquam, ego ille. quæse
nonne intelligis?

AM. Qui, malam, intelligere quisquam potis est, ita
nugas blatus.

SO. Veram actetam noices. AM. quem? SO. illum
nosces, sciam Sofia.

AM. Sequere hæc igitur me: nam mi istuc primum
exquisito est opus.

Sed vide ex naui efferantur, quæ imperavi iam o-
minia.

SO. Et memor sum, & diligens, ut quæ imperes cõ-
pareant.

Quænam ego tibi, et mandata non sibi simul diceret.
Non ego cum vino limutu ebibi imperium tuum. i. simul.

AM. Utinam di faxint, infecta dicta re eveniant Non.
ma.

ALCV MENA, AMPHITRVO,
SOSIA, THESSALA.

AL. SATIN' parua res est voluptatum in vita,
Atque in ætate agunda,
Præ quàm quod molestum est. ita quoque
comparatum

Est in ætate hominum,
Ita displacitum, voluptati ut moeror comes conse-
quatur.

Quin incommodi plus malique illicò assit, boni si
obtrigit quid.

Nam ego id nunc experior de me, atque ipsa de me
scio, cui volupras

Paramper data stidum viri mei mihi potestas viden-
disuit

Noctem vnam modò, atque is repentè abiit à me
hinc ante lucem.

Sola hic mihi nunc videor, quia ille hinc abest, quem
ego amo præter omnes.

Plus ægri ex abitu viri, quàm ex aduentu volupta-
ris capi.

Sed hoc me beat saltem, quod perduelles vicit, &
domum

Iaudis compas renenit, id solatio est. Absit, dum-
modò

Laude

Laudē parta domum recipiat se, feram & perferam
vſq.

Abitum eius animo forti atq. obfirmato: id modò si
mercedis.

Datur mihi, vt meus victor vir* belli cluceat, satis. ^{nomine ferax, victor.}

* i. in bello

aduerbia-
iter.

† L. opimū

Vide Festū

in opima.

* i. posterī.

Virtus omnibus rebus anteit profectò.

Libertas, salus, vita, res, parentes,

Patria, & * prognati tutantur, seruantur:

Virtus omnia in se habet, omnia assunt bona, quem
penes est virtus.

A M. Edepol me vxori exoptatum credo aduentu-
rum domum,

Quæ me amat: quam contrà amo, præsertim re gesta
bene,

Victis hostibus, quos nemo posse superari ratu' st:

Eos auspicio meo atq. ductu, primo cœtu vicinus.

Certè enim me illi expectatum optato venturum
scio.

S O. Quid me non fere expectatum amicæ ventu-
rum meæ?

A L. Meus vir hic quidem est. A M. sequere hac tu
me. A L. nam quid ille reuertitur?

Qui dudum properare sese aiebat, an ille tentat
sciens?

Atque id si vult expetiri, suum abitu' vt desiderem,
Ecce tot modò haud inuita se domum recipit suam.

S O. Amphitruo redire ad nauem meliù st nos. A M.
qua gratia?

S O. Quia domi daturus nemo est prandium adue-
nientibus.

A M. Qui tibi istuc in mentem venit? S O. quia enim
ferò aduenimus.

A M. Qui? S O. quia Alcumenam ante adis stare sa-
turam intelligo.

† G. quàm

spius.

A M. Grauidam ego illanc hinc reliqui* quom abeo.
S O. hei perij miser.

A M. Quid tibi est? S O. ad aquam præbandam com-
modum adueni domum,

Deca-

Decumo pòst mense, vt rationē te* dictare intelligo. L. A. *huc*

AM. Bono animo es. SO. scin' quàm bono animo *re.*
sim? si situlam ceperò *fin.*

Nūquam edepol tu mihi diuini quicquam creduis
pòst hunc diem,

Ni ego illi puteo, si ocepso, animam omnem inter-
traxero.

AM. Sequere hāc me modò, aliū ego isti rei allega-
bo, ne time.

AL. Magis nunc* meum officium facere, si huic cam *ut homo* f. meo officio.
aduersum arbitror. Vide Cent.

AM. Amphitruo uxorem salutat letus speratam suā,

Quā omniū Thebis vir vnam esse optimā diiudicat, * *rumifera*
Quamque adeò ciues Thebani vero* rumificant i. rumorib.
probam. ferunt Nō.

Valuisti n' vsque? expectatus ne aduenio? SO. haud
vidi magis

Expectatum: cum salutat magis haud quisquam,
quā canem.

AM. Et cū te grauidam, & cū pulchrè plenam a-
spicio, gaudeo.

AL. Obsecro ecastor quid tu me deridiculi gratia
Sic salutas? atq. appellas quasi dudum non videris?
Quasi que nunc primum recipias te domum huc ex
hostibus?

Atque me nunc proinde appellas, quasi multo pòst
videris?

AM. Immò equidem te, nisi nunc, hodie nusquam
vidi gentium.

AL. Cur negas? AM. quia vera didici dicere. AL.
haud æquum facit.

Qui quod didicit id dediscit. an periclitamini

Quid animi habeam? sed quid huc vos reuertimini
tam citò?

An te auspiciū commoratum est? an tempestas
continet?

Qui non abiistis ad legiones ita vti dudum dixerat?

AM. Quā dudum istuc factum est? AL. tentas, iam
dudum, pridem, modò.

AM. Qui istuc potis est fieri quāso, vt dicis, iam du-
dum, modò

AL. Qui

AL. Quid enim censes? te vt deludam contrà iusorem meum,

Qui nūc primum te aduenisse dicas, modò qui hinc abieris?

AM. Hæc quidem deliramenta loquitur. SO. paulisper mane,

Dum edormiscat vnum somnum. AM. quæ ne vigilans somniat.

AL. Equidem ecastor vigilo, & vigilans id quod factum est fabulor.

Nam dudum ante lucem & istunc & te vidi. AM. quo in loco?

AL. Hic in ædibus vbi tu habitas. AM. nunquam factum est. SO. non taces?

Quid si è portu navis huc nos dormientis detulit?

AM. Etià tu quoq. assentaris huic? SO. quid vis fieri?

Non tu scis, baccha bacchanti si velis aduersariet.

Es insana insaniorem facies. Seriet serpens.

L. A. ^X Duo Si obsequare, vna resolvas plaga. AM. * at pol quia hæc verba cettares

tribuit AL. Hæc est obiurgare, quæ me hodie aduenientē domū cumenayt Noluerit salutare. SO. irritabis crabronæ. AM. race.

sit apofio. Alcumena vnum rogare te volo. AL. quid vis, roga. pesis irate, AM. Num tibi aut stultitia accessit, aut superat su-

& malum perbia?

seruo mi- AL. Qui istuc in * mente est tibi, mi vir, percōtariet? nantis. AM. Quia salutare venientem me solebas antidhac:

L. G. *maire.* Appellare itidem vt pudicæ suos viros quæ sunt, solent.

Eo more expertē te factam adueniēs offendi domi. AL. Ecastor equidem te certò heri hinc aduenientem illicò

Et salutavi, & valuisses ne vsque exquisivi simul,

Mi vir: & manum prehendi, & osculum teruli tibi.

SO. Tun' heri hunc salutavisti? AL. & te quoque etiam Sofia.

SO. Amphitruo, speravi ego istā tibi pariturā filium:

Verūm non est puero grauida. AM. * quid igitur?

SO. insania.

AL. Equidem sana sum, & deos quæsq. vt salua pariam filium.

Verūm

L. qui.
si qua re.

Verum tu magnum malum habebis, si hic suum officium facit:

Ob istuc omen ominator capies quod te condecet.

SO. Enimuero pręgnanti oportet & malum, & malum dari,

ut quod ob-rodatur si, animo si malę esse occęperit,

A M. Tu me heri hęc vidisti? A L. ego inquam, si vis decies dicere.

A M. In somnis fortasse. A L. immo vigilans vigilantem. A M. vae misero mihi!

SO. Quid tibi est? M. delirat vxor. SO. atra bili percita est.

Nulla restat delirantis homines concinnat citō.

A M. Vbi primum tibi sensisti mulier impliciscier?

A L. Equidem ecastor sana & salua sum. A M. cur igitur prędicas,

Te heri me vidisse, quia hac noctu in portum aduerti sumus?

Ibi coenauimus, atque ibi quicui in naui noctem perperem:

Neque meum pedem huc intuli etiam in ædis, ut cum exercitu

Hinc profectus sum ad Theleboas hostis, eosque ut vicimus.

A L. Immo mecum coenauisti, & mecum cubuisti.

A M. quid est?

A L. Vera dico. A M. non quidem hercle de hac re, de aliis nescio.

A L. Primulo diluculo abiisti ad legiones. A M. quomodo?

SO. Rectę dicit, ut* commemorat, somnium narrat tibi. Palm. con-

Sed mulier, postquam experrecta es, prodigiali Ioui,

Aut mola falsa hodie, aut thure comprecatam oportuit.

A L. Vae capiti tuo. SO. tua istuc refert, * si curaueris. * al. nisi.

A L. Iterum iam hęc in me inclementer dicit, atque id sine malo. i. nisi tibi

A M. Tace tu: tu dic, egone abs te abij hinc hodie cum diluculo? prospexeris.

A L. Quis

pro: illis AL. Quis igitur nisi vos narrauit mihi, illi vt fuerit
Cam. prælum.

AM. An etiam id tu scis? AL. quippe quæ ex te audiui, vt vibem maximam

Expugnauiſſes, regemque Pterelam tute occideris.

AM. Egone iſtuc dixi? AL. tute iſtic, etiam aſtante hoc Sofia.

AM. Audiſtin' tu me narrare hoc hodie? SO. vbi ego audiuerim?

AM. hanc roga. SO. me quidem præſente nunquam factum eſt, quod ſciam.

AL. Mirum quin te aduerſus dicat. AM. Sofia age, me huc aſpice.

SO. Specto. AM. vera volo loqui te, nolo aſſentari mihi

Audiuiſtin' tu hodie me illi dicere ea, quæ illa autumat?

SO. Quæſo edepol num tu quoque etiam iſſanis, cum id me interrogas?

Qui ipſus equidem nunc primùm iſtanc tecum conſpicio ſimul.

AM. Quin nunc mulier audin' illum? AL. ego verò, ac faſſum dicere.

AM. Neque tu illi, neque mi viro ipſi credis. AL. eò ſit, quia mihi

Plurimum credo, & ſcio iſta hæc facta, proinde vt proloquor.

AM. Tun' me heri adueniſſe dicis? AL. tun' te abiſſe hodie hinc negas?

AM. Ego enim uerò, & me aduenire nunc primùm aio ad te domum.

AL. Obſecro etiam ne hoc negabis? te auream pateram mihi

Dediſſe dono hodie, qua te illic donatum eſſe dixeras?

AM. Neque edepol dedi, neque dixi: verùm ita animatus fui,

Itaque nunc ſum, vt ea te patera donem. ſed quis iſtuc tibi

Dixit? AL. ego equidem ex te audiui, & ex tua accipi manu

Pateram. A M. mane, mane obsecro te. nimis demor-
ror Sofia.

Qui illæc illic me donatum esse aurea patera sciat,
Nisi tu dudum hanc conuenisti, & narrauisti hæc om-
nia.

S O. Neque edepol ego dixi, neque istam vidi, nisi
tecum simul.

A M. Quid hoc sit hominis? A L. vin' proferri pateram
A M. proferri volo.

A L. Fiat. tu Thesiala iutus pateram profero foras,
Qua hodie meus vir donauit me: A M. secede huc tu
Sofia.

Enimuerò illud præter alia mira miror maximè,
Si hæc habet pateram illam. S O. an etiam id credis,
quæ in hac cistellula

Tuo signo obsignata fertur? A M. saluum signum
est S O. inspice.

A M. Rectè, ita est vt obsignauit. S O. quæso quin tu
istanc iubes.

Procerita * circumferri? A M. edepol quin factum est *i. lustrari,*
opus.

Nam hæc quidem edepol laruarum plena est, quid *verbum*
verbis est opus? *pentifica-*

THES. Hem tibi pateram, eccam. A L. cedò mihi,
age aspice huc sis nunc iam.

Tu, qui, quæ facta, inficiare, quem ego iam hic con-
uincam palam.

Estne hæc patera qua donatus illic? A M. summe
Iuppiter,

Quid ego video! hæc est ea profectò patera. perij So-
fia.

S. Aut pol hæc *perijgitur quæ in cistella est*
præstigiatrix mulier multò maxima
est.

Aut pateram hic inesse oportet. A M. agedum eam
solue cistellam.

S O. Quid ego istam exoluam? obsignata' sit rectè,
res gesta est bene.

Tu peperisti Amphitruonem, ego alium peperij So-
fiam.

Nunc si pateram patera peperit, omnes congeminamus.

A M. Cæ-

AM. Certum est aperire, atque inspicere. SO. vide sis signi quid fiet.

Nec posterius in me culpam transferas. AM. aperi modò.

Nam hæc quidem nos delirantes facere dictis postulat.

AL. Vnde hæc igitur est nisi abste, quæ mihi dono data est?

AM. Opus mi est istuc exquiri. SO. Iuppiter, prohi Iuppiter!

AM. Quid tibi est? SO. hic patera nulla in cistula est. AM. quid ego audio?

SO. Id quod verum est. AM. At cum cruciatulum, ni apparet, tuo.

AL. Hæc quidem apparet. AM. quis igitur tibi dedit? AL. qui me rogat.

SO. Me captas, quia tute ab navi clanculum huc alia via.

Præcucurristi: atq. hinc paterā tute exemisti, atq. eā Huic dedisti, posthac rursus obsignasti clanculum.

AM. Hei mihi, iā tu quoq. huius adinuas insaniam.

Ain' heri nos aduenisse huc? AL. aio, adueniensque illico

Me salutauisti, & ego te, & osculum tetuli tibi.

AM. Iam illud non placet principium de osculo, pergam exequi.

AL. Lauisti. AM. quid posteaquam laui? AL. accubui. SO. euge optime.

Nūc exquirere. AM. ne interpella, perge porrò dicere.

AL. Cœna apposita est, cœnauisti mecum, ego accubui simul.

AM. In eodem lecto? AL. in eodem. SO. hei non placet conuiuium.

AM. Sine modo argumenta dicat. quid postquam cœnauimus?

AL. Te dormire, aiebas, mensa ablata est, cubitum hinc abiimus.

AM. Vbi tu cubuisti? AL. in eodem lecto tecum vnà in cubiculo.

AM. Perdidisti. SO. quid tibi est? AM. hæc me modò ad mortem dedit.

AL. * Quid

AL. * Quid iam, amabo? AM. ne me appella. So. L. L. *Quid;*
quid tibi est? AM. perij miser.

Quia pudicitia huius vitium me hic absente est ad-
ditum.

AL. Obsecro cæstor, cur istuc mi vir ex te audio?

AM. Vir ego tuus* sim? ne me appella * falso falso *al. sum;*
nomine. *† f. salua.*

SO. *Harer hæc res;* siquidem hic iam mulier factu
* it ex viro.

AL. Quid ego feci? * qua istæ propter dicta dicantur
mihi? ** Tmesis pro qua-*

AM. Tute edictas facta tua, ex me quæris quid deli-
queris? *propter isthas*

AL. Quid ego tibi deliqui, si cui nupta sum, tecum
fui?

AM. Tun' mecum fueris: *quid illac impudente an-*
dacius?

Saltem tute si pudoris egeas, sumas tantum.

AL. *Istuc facinus quod tu insimulas, * nostro generi* * Antiqui
non decet. *si adderent*

Tu si me impudicitia captas, non potes capere. *verbū ac-*
AM. Proh di immortales, cognoscin' tu me saltem *cusariuo*
Sofia? *vrebantur.*

SO. Propemodum. AM. coenavi ego heri in navi in *non adde-*
portu Persico? *rent, dati-*

AL. Mihi quoque affunt testes, qui illud quod ego *uo, vt nobis*
dicam assentiant. *debet, Do-*

AM. Qui testes? AL. testes. AM. quid testificare? AL.
enim vno far est. *nat.*

Nec * nobis præsentem aliquis nisi seruus Sofia affuit. *Antiquè,*
SO. Nescio quid istuc negotij dicā, nisi quispiam est *pro corā vel*

Amphitruo alius, qui fortè te hic absente sic tamen *presentibus*
Tuam rem curet, teque absente hic munus funga-
tur tuum. *nobis. Do-*

Nanque de illo subditivo Sofia mirum* nimis est. *nat. Eun.*
Certo de istoc Amphitruone iam alterum mixum *Muretus:*
est magis. *est minus.*

Nescio quis praestigiator hanc frustratur mulierem.

AL. Per supremi regis regnum iuro, & matrem fa-
milias.

Iuxonē, quā me vereri & metuere est par maximè.
¶ i. mi.

Veni extra vnum te, mortalis nemo corpus corpore
Contigit, quo me impudicam faceret. AM. vera ist-
 hac velim.

AL. Vera dico, sed nec quicquam: quoniam non vis
 credere.

AM. Mulier es, audacter iuras. AL. quæ non deli-
quit, decet.

Audacem esse, confidenter pro se & proteruè loqui.

AM. Satis audacter. AL. vt pudicam decet. AM. tu
 verbis probas.

I. Gruter.

proba es.

AL. Non ego illam mihi dotem duco esse, quæ dos
dicitur:

Sed pudicitiam & pudorem, & sedatum cupidinem,
Deum metum, parentum amorem, & cognatum
concordiam:

Tibi morigera, atque vt munifica sim bonis, pro sim
probis.

SO. Næ ista edepol, si hæc vera loquitur, examussim
 est optima.

I. mente a-
 lienatus,
 Non.

AM. * Delinitus sum profectò ita, vt me qui sim ne-
sciam.

SO. Amphitruo es profectò; caue sis ne tu te vsu per-
 duis;

Ita nunc homines immutantur, postquam peregrè
 aduenimus.

AM. Mulier, istam rem inquisitam certum est non
 amittere:

AL. Edepol me libente facies. AM. quid ais? respon-
 de mihi.

Quid si adduco: tuum cognatum huc à naui Nau-
cratem,

Qui mecum vnà vestrust vna naui, atque si denegar
facta, quæ tu facta dicis, quid tibi æquum est fieri?

Nunquid causam dicis, quin te hoc multem matri-
monio?

AL. Si deliqui, nulla causa est. AM. conuenit. tu
 sosia.

Duc hos intro; ego huc ab naui mecum adducam
 Naucratem.

SO. Nunc quidem præter nos nemo est, dic mihi ve-
 rum serio;

Ecquis

Ecquis alius Sofia intu' sit qui mei similis fiet?

AL. Abin' hinc à me dignus domino seruus. SO. abeo, si iubes.

AL. Nimis ecastor facinus mirum est, qui illi collibitum fiet

Meo viro, sic me * insimulare falsum facinus tam *Sic Aulul.*
malum, *Non istuc*

Quicquid est, iam ex Naucræte cognato id cognosciam meo. *quod tu insimulas.*

A C T V S T E R T I V S .

I V P P I T E R .

EGO sum ille Amphitruo, * cui est seruus Sofia, *al. quæd.*
Idem Mercurius qui sit, quando comedum
est,

In superiore qui habito cœnaculo,
Qui interdum fio Iupiter, quando lubet.

Huc autē quom extemplo * aduētum apporto, illico
Amphitruo fio, & vestitum immuto meum.

Nunc huc honoris vestri venio gratia,
Ne hanc inchoatam transigam comœdiam,

Simul Alcumenæ, quam vir in fontem pro bri

Amphitruo accusat, veni, ut auxilium feram:

Nam mea sit culpa, quod egomet contraxerim,

Id Alcumenæ si innocenti huic expetat.

Nunc Amphitruonem memet, ut ocepì semel,

Esse assimilabo, atque in horum familiam

Frustrationem hodie hîc iniiciam maximam.

Pòst igitur demum faciam res fiat palàm:

Atque Alcumenæ in tempore auxilium feram.

Faciamque ut vno fœtu, & quòd grauida est viro,

Et * me quòd grauida' sit, pariat sine doloribus.

Mercurium iussi me continuo consequi,

Si quid vellem, * imperarem: nunc hanc alloquar.

Sic Lucret.
adfigere ad-
hæsum, pro
adharere.

i. ex me.

I. G. impe-
rare.

A L C V M E N A , I V P I T E R

DV R A R E nequeo in ædibus; ita me probri

Stupri, dedecoris, à viro argutam meo?

Ea quæ sunt facta, infecta * refert, ac clamat.

Quæ neq sunt facta, neq. ego in me admisi, arguit,

Atque id me susque deque esse habituram putat.

I. G. refert,
clamat.

C

Non

Non edepol faciam, neque me perpetiar probris
 Falso insimulatam: quin ego illum aut deieram,
 Aut satisfaciat mihi, atque adiuret insuper
 Nolle esse dicta quæ in me infontem protulit.

IVP. Faciendū est mi illud, fieri quod illæc postulat;

i. Si velim * Si me illam amantem ad sese studeam recipere,
 me aman- Quando ego quod feci, id factum Amphitruoni.
 rem ab illā
 recipi. obfuit.

Atque ille dudum meus amor negotium
 Infonti exhibuit: nunc autem infonti mihi
 Illius ira in hanc & maledicta expetent.

AL. Et eccum video illum qui me miseram arguit:
 Stupri, dedecoris. IVP. Te volo vxor colloqui.

Quonam ted auertisti? AL. ira ingenium meum est,
Inimicos semper oſa ſum obſeruer.

IVP. Eia autem inimicos. AL. sic est, vera prædico,
 Nisi etiam hoc falso dici insimulaturus es.

i. audax & IVP. Nimis * verecunda es. AL. Potin' vt abſtineas.
 confidens manum?

Non LA. Nam certo ſi ſis ſanus, aut ſapias ſatis,
 macunda. Quam tu impudicam eſſe arbitrare & prædicas,
 Cum ea tu ſermonem nec ioco, nec ſerio
 Tibi habeas, niſi ſis ſtultior ſtultiſſimo.

IVP. Si dixi, nihilo magis es, neque eſſe arbitror.

i. propter Et * id huc reuorti, vti me purgarem tibi.
 ad. Nam nunquam quicquam meo animo fuit ægrius,
 Quam poſtquam audiui ted eſſe iratam mihi.

Cui dixiſti inquires. ego expediam tibi.
 Non edepol quo te eſſe impudicam crederem:
 Verum periclitatus animum ſum tuum,
 Quid faceres, & quo pacto id ferre induceres.

Equidem ioco illa dixeram dudum tibi,
 Rîdîculi cauſſa, id hunc rogato Soſiam.

AL. Quin huc adducis meū cognatum Naucraterem,
 Teſtem quem dudum te adducturum dixeras
 Te huc non veniſſe? IVP. ſiquid dictum eſt per iocum

Sic alibi Non æquum eſt id te * ſerio præuortier.

Ica mîcerores AL. Ego illud ſcio quā doluerit cordi meo.

mî anteuor- IVP. Per dexteram tuam te Alcumena oro, obſecro,
 aut gaudijs. Da mihi hanc veniam, ignoſce, irata ne ſies.

AL. Ego

AL. Ego istae feci verba* virtute irrita:

Nunc quando factis me impudicis abstines,

Ab impudicis dictis auorti volo.

Valeas, tibi habeas res tuas, reddas meas.

Iuben' mi ire comites? IV. sanan' es? AL. si non iubes,

Ibo egomet, comitem pudicitiam duxero.

IVP. Mane, arbitrato tuo iusiurandum dabo,

Me meam pudicam esse vxorem arbitrariet.

Id ego si fallo, tum te summe Iuppiter

Quaeso, Amphitruoni ut semper iratus fies.

AL. Ah propitius sit potius. IVP. confide fore.

Nam iusiurandum verum te aduersum dedi.

Iam nunc irata non es? AL. non sum. IV. benè facis.

Nam in hominū atate multa eueniunt huiusmodi

Capiunt voluprates, capiunt rursus misérias.

Ira interueniunt, redeunt rursus in gratiam.

Verum ira si qua forè eueniunt huiusmodi,

Inter eos rursus si reuentum in gratiam est.

Bis tanto amici sunt inter se quàm prius

AL. Primum cauissè oportuit ne diceres,

Verum eadem si idem purgas, mihi patiunda sunt.

IVP. Iube verò vasa pura adornari mihi,

Ut, quæ apud legionem vota voui, si domum

Redissem saluus, ea ego exoluam omnia.

AL. Ego istuc curabo. IVP. euocate huc Sosiam,

Gubernatorem qui in mea naui fuit

Blepharonem arcessat, qui nobiscum prandeat.

Is adeò impransus ludificabitur.*

I. G. 44

Quum ego Amphitruonem collo hinc obstricto addit.
traham.

AL. Mirum quid solus secum secretò ille agat.

Atque aperiuntur ædes. exit Sosia.

SOSIA, IUPPITER,

ALCVMENA.

SO. Amphitruo, assum, si quid opus est, impera,
imperium exequar.

IVP. Optumè aduenis. SO. iam pax est inter vos
quaeso duos,

Nam quia vos tranquillos video, gaudeo, & volupe
est mihi.

2 \ Atque

**i. herus & hera.* Atque ita seruum par videtur frangi sese institueret;
Proinde ** heri vt sint, ipse item sit, vultum ex vultu
comparat:*

Tristis sit, heri si tristes: hilarus sit, si gaudeant.

Sed age responde, iam vos redistis in concordiam?

IV P. Derides, qui scis hæc dudum me dixisse per iocum.

SO. An id ioco dixisti? equidem seriò ac verò ratus.

IV P. Habui expurgationem, facta pax est. SO. optumè est.

IV. Ego rem diuinam intus faciam, vota quæ sunt. SO. cenfeo.

IV P. Tu gubernatorè à nauti huc euoca verbis meis Blepharionem, vt re diuina facta mecum prandeat.

SO. Iam hic ero, quum illic censebis esse inc. IV P. agutum huc redi.

al. potes. AL. Nunquid vis quin abeam iam intro, vt apparentur quibus opus sit?

IV P. Hanc, & quantū potest parata fac sint omnia.

AL. Quin veni, quando vis, intro, faxo haud quicquam sit mora.

Hunc ver- ** Quando isthæc omnia exiitasti te mihi dixi per
fum a No- iocum.*

no citatū IV P. Rectè loquere, & proinde diligentem vt vxorem de-
de sentētia rem deest.

Bosj in- Iam hi ambo & seruus & hera frustrà sunt duo,

terposuit Qui me Amphitruonem rentur esse, errant probè.

hic Lamb. Nunc tu diuine fac huc assis Sofia.

Audis quæ dico, tamen si præsens non ades:

Fac Amphitruonem iam aduenientem ab adibus

Vt abigas quouis pacto, fac commentus fies.

**i. morem* Volo deludi illum, dum eum hac vsuraria

gero. Vxorē nunc mihi morigero, hæc curata sint

Fac sis proinde adeò, vt me velle intelligis,

Atque vt ministres mihi, mihi cum sacrificem.

MERCVRIVS.

Concedite atque abscedite, omnes de via decedite,

Nec quisquam tam audax nunc suat homo, qui obuiam obstitat mihi.

Nam

Nam mihi quidem hercle quî minus liceat Deo minitarier.

Populo, ni decedat mihi, quàm seruulo in comœdiis?

Ille aut nauem saluam nunciat, aut irati aduentum senis;

Ego sum Ioui dicto audiens, eius iussu nunc huc me affero.

Quamobrem mi magis par est via decedere, & concedere.

Pater vocat me, eum sequor, eius dicto imperio sum audiens:

Vt filium bonum patri esse oportet, itidem ego sum patri.

Amanti supparasitor, hortor, asto, admoneo, gaudeo.

Si quid patri volupe' sit, voluptas ea mihi multo maxima est.

Amat, sapit: rectè facit, animo quando obsequitur suo:

Quod omnes homines facere oportet, dum id modo fiat bono.

Nunc Amphitruonem vult deludi meus pater, faxo probe,

Iam hic deludatur, spectatores, vobis spectantibus,

Capiam coronam mi in caput, assimulabo me & esse ebrium:

Atque illuc sursum ascendero, inde optumè, sic * cispellam virum.

De supero quum huc accesserit, faciam vt sit madidus sobrius.

Deinde ^t illi actutum sufferat suus seruus pœnas ^{Sofia.}

Eum fecisse ille hodie arguet, quæ ego fecero hic, quid id mea?

Meo me æquum est morigerum patri, eius studio seruire addebet.

Sed eccum Amphitruonem, aduenit: iam ille hic deludetur probe,

Siquidem vos vultis auscultando operam dare.

Ibo intrò, ornatum capiam, qui potis & deet.

Ita Non.
caterum
Ca. & Lâb.
assellana.
malant.
tAmphi-
trioni.

Dein sursum ascēdam in tectum, vt illum hinc prohibeam.

ACTVS QVARTVS.

AMPHITRVO.

NAVCRATEM, quem conuenire volui, in naui non erat. Neque domi, neque in vrbe inuenio quendam, qui illum viderit.

X ~~Nam omnes plateas perreptavi, gymnasia, myro-~~
polia.

Apud emporium, atque in macello, in palastra atque in foro,

In medicinis, in tōstrinis, apud omnis ædēs sacras.

Sum defessus queritando: nusquam inuenio Naucratem.

Nunc ibo domum, atque ex vxore hanc rem pergrā exquirere,

Quis fuerit, quem propter corpus suum stupri compleuerit,

Nam me, quā illam quæstionem inquisitam hodie amittere,

Mortuum satius est. sed ædis occluserunt. eugepæ.

Pariter hoc sit, atque vt alia facta sunt, feriam foris.

Aperite hoc. heus ecquis hic est? ecquis hoc aperit ostium?

MERCVRIVS, AMPHITRVO.

ME. **Q**VIS ad fores est? AM. ego sum. ME. quid ego sum? AM. ita loquor. ME. tibi Iuppiter

Dique omnes irati certò sunt, qui sic frangas fores.

AM. Quo modo? ME. eo modo, vt profecto viuas ætatem miser.

AM. Sôsia. ME. ita sum Sôsia, nisi me esse oblitum existimas.

Quid nunc vis? AM. scelestè, at etiam quid velim, id tu me rogas.

ME. Ita rogo, penè effregisti fatue foribus cardines.

AM. foris censebas nobis publicitus præberier?

Quid

Quid me aspectas stolide? quid nunc vis tibi? aut quis es tu homo?

AM. Verbero, etiam quis ego sim me rogitas? * VI. In cuius morum acheruns? tergo mo-

Quem pol ego hodie ob isthac dicta faciam feruentem flagris. riantur vbi.

ME. Prodigū me fuisse oportet olim in adolescētia.

AM. Quī dum? ME. quia senecta in atate a me mendicas malum.

AM. Cum cruciatu tuo isthac hodie verna verba funditas.

ME. Sacrifico ego tibi. AM. quī? ME. quia enim te maōto infortunio.

QVI SEQVVTVR VERSVS
VSQVE AD PRINCIPIVM SCENÆ
Vos inter vos partite desunt in Vet. scriptis, ideoque
alio characterum genere edendos curauimus.

AM. Tun' me mactas carnis ex? nisi formam dū hodie meam perduint,

Exa ut hylulis coris ouisue sis * Saturni hostia:

Ita ego te certō cruce & cruciatu mactabo; exi foras

Mastigia. ME. *larga umbratilis tu me minis teritias*

Nisi hinc abutū fugias, si denuō pultaueris:

Si minuscule digito increpauerint fores, hac tegula

Tuum deminuam caput, ut cum dentibus linguam excrees.

AM. Tun' furcifer meū me procul prohibeſis adibus.

Tun' meas pultare foreis? haſce illico toto demoliar cardines

ME. Pergin' ? AM. pergo. ME. accipe. AM. ſceleſte, in herum? si te hodie apprehendero,

Ad id redigam miſeriarum, ut ſemper ſis miſer.

ME. Bacchanal te exercuiſſe oportuit ſenex. AM. qui dum?

ME. Quando tu me tuum ſeruum cenſes. AM. quid cenſeo?

ME. Malum tibi, prater Amphitruonem, herum noui neminem.

AM. Num formam perdidi? mirum quin me noris Soſia.

Scrutabor: cho dic mihi, quis videor? num ſatis Amphitruos?

ME. Amphitruos? ſanctine eſt? nōne tibi pradiſtum ſenex,

Bacchanal te exercuiſſe, quom qui ſis, alium rogitas?

Abſcede monco, moleſtus ne ſis dū Amphitruos

Digne, qui
Saturno
immo-
le-
ris. Satur-
no hostia
humana
immola-
bantur
Macrobi. 1.
cap. 7.

Cum vxore modò ex hostibus adueniens, voluptatem capit.

AM. Qua vxore? ME. Alcmena. AM. quis homo? ME. quotiens vis dictum? Amphitruo

Herus meus: molestus ne sis. AM. quicum cubat?

ME. Vide ne infortunium quaras, qui me sic ludifices?

AM. Dic quæso mi Sosia. ME. blandius cum Alcmena. AM. in eodémne

Cubiculo? ME. imò ut arbitror, corpore corpus incubat. AM. vae misero mihi.

ME. Lucræ est quòd miseriam deputat, nam vxorem usura-
riam.

Terinde est prebere, ac si agrum sterilem fodiendum loces.

AM. Sosia. ME. quid (malum) Sosia? AM. num me nouisti verbero?

Pro: quine ME. Noui te hominem molestum, * quine emas litigium. AM. adhuc.

Amplius, nonne ego herus sum tuus Amphitruo? ME. tu Bacchus es,

Haud Amphitruo. quoties tibi dictum vis? num denuò?

Meus Amphitruo uno cubiculo Alcmenam complexus tenet.

Si pergas, eum hic sistam, neque sine tuo magno malo.

AM. Cupio accersi. utinam pro benefactis, di, patriam,

Edem, vxorem, familiam, càm forma vna perduam.

ME. Accersam equidem: sed de furibus tu interea sis vide.

Credo tam qua volebat sacrificia ad epulum conduxit:

Si molestus sis, euades nunquam quin te sacrificem.

AMPHITRVO, BLEPHARO, S O S I A.

AM. DI vestram fidem, que intemperia nostram agunt familiam? qua mira

Video, postquam aduenio peregrè? Nam verū est quod olim est auditum

De hac re Fabularier, mutatos * Atticos in Arcadia homines,

vide Plin. Et senas belluas mansisse, nec unquam denuò parentibus

lib. 8. c. 22. Cognitos. BL. quid illuc Sosia? magna sunt, qua mira pradicat.

Am' tu alterum te reperisse domi consimilem Sosiam?

SO. Aio. sed heus tu, quum ego Sosiam, Amphitruonem
Amphi-

Amphitrvo; quid scis an

Tu forte alium Blepharonem parias? o di faciant, ut tu quoq.
Concisus pugnis, & illis dentibus, id impransus credas.

Nam ego ille alter Sosia, qui illic sum, me malis multaui
modis.

BL. Mira profecto, sed gradus concedet grandire: nam vs
video,

Expectat Amphitrvo, & vacuus mihi venter crepitat. AM.
ecquid aliena

Fabulor? in nostro olim Thebano genere plusquam mitra me-
morant.

Martigenam ille aggressus belluam magnus* Europa qua-
stor, anguineo

Repente hosteis peperit seminis: & pugnatâ illac pugna.

Frater trudebat fratrem hasta, & galea. & nostra auctorem
gentis,

Cum† Veneris filia anguis repisse tellus Epirotica

Vidit. de summo summus Iuppiter sic statuit, sic fatum habet.

Optumi omnes nostrates pro clavis factis diris aguntur malis.

Eata istac me premunt, pertolerarem vim tantam, cladesque

* Exanclarem impatientes. SO. Blepharo. BL. quid est? SO.
nescio quid mali suspicor.

BL. Quid? SO. vide sis, herus saluator oppressulatas antè so-
reis graditur.

BL. Nihil est, famem expectat obambulans. SO. curioso qui-
dem: foreis enim

Clutis, ne* prauorteretur foras. BL. oggannis. SO. nec gan-
uic, nec latro,

Si me audias, obserues, nescio quid secum selus: puto

Rationes colligit: quid memoret, hinc excipiamine propera.

AM. Ut metuo, ne victis hostibus Di partem expungant rer.
gloriam:

Totam miris modis nostram video turbatam familiam.

Tum verò uxor vitio, stupro, dedecore me plena enicat.

Sed de patera miri st, erat tamen signum obsignatum probè.

Quid enim? pugnas pugnatas prolocuta, & Pterelam oppu-
gnatum,

Nostru occisum manibus fortiter. atat noui iam ludum:

Id Sosia factu est opera, qui me hodie quoque presentem
† ausit

Indigne prauortier. SO. de me locutus, & qua velim minus.
† Ho-

*Europæ
quæsitior.
i. qui ad
Europam
quarèdam
ab Ageno-
re minus
est.
† Hermio-
nâ vxore
suâ.
Vide Fest.
& Noniû.

* Ne fames
eum foras
egressa en-
teuerite-

* i. ausus
est, anti-
que.

- † Sic, collo-
qui hominē
pro: cum
homine.
† Videntur
Lamb. su-
perioravē-
di posse, p
Plautinis,
quæ sequū-
tur, nō itē.
* D. F. dōlis
et minis.
al. et loco, i.
suo tempo-
re, oppor-
tune.
* al. impia.
i. conuiuīū
agitarem.
- † Hominem ne congregiamur quæso, priusquam stomachum
detexerit.
BL. † Ut lubet. AM. Si illum datur hodie mastigiam appre-
hendere, ostendam quid sit
Herum fallare * minis, et dolis incessere. SO. audin' tu illum?
BL. audio.
SO. Illac machina meas onerat scapulas, compellemus sis ho-
minem.
Scin' quid volgo dici solet? BL. quid dicturus sis, nescio:
Quid tibi patiundum, serē hariolor. SO. vetit' est adagium,
fames et mora.
Bilem in nasum concidunt. BL. verūm quidem * e loco com-
pellemus
Alacrē. Amphitruo? AM. Blepharonem audio, mirum quid
ad me veniat.
Opportunē tamē se offert, ut uxoris facta conuincam * curpia.
Quid huc ad me Blepharo? BL. oblitus tam citō, quam di-
luculo
Misiſti ad nauim Sosiūm, ut hodie tecum * conuinerem?
AM. Nusquam factum gentium, sed ubi illic scelestus? BL.
quis? AM. Sofia.
BL. Eccum illum, AM. ubi? BL. ante oculos, non vides? AM.
quis? vix video præ ira, adeo me istic
Hodie delirum fecit. ne te sacrificem, nunquam euades.
Sine me Blepharo. BL. ausculta precor. AM. dic, ausculto. tu
vapula.
SO. Qua de re? num satis tempori? *non æquus quini, si me*
Dædalen tulissem remigiis. BL. abstine, quæso non potuimus
Noſtros grandius grandire gradus. AM. sine gralatorius, siue
Testudineus fuerit, certum' est mihi hunc scelestum perdere.
* En tectum, en tegulas, en obductas fores, en ludificatum
herum,
En verborū scelus. BL. quid mali fecit tibi? AM. rogas? ex illo
Tecto exclusum foribus, me deturbauit adibus. SO. egone?
AM. Tu quid minitabaris te facturum, si istas pepulissem
fores?
Negas sceleste? SO. quin negem? en testu ampliter, quicum
venio.
Missus sedulo, ut ad te vocatum ducerem. AM. quis te misit
Furcifer? SO. qui me rogat. AM. quando gentium? SO. dis-
cunt, iam, pridem, modo,

Ubi cum uxore domi redisti in gratiam. AM. Bacchus te irritasset.

SO. Nec Bacchum salutem hodie, nec Cere rem, tu purgasti iusseras

Vasa, ut rem diuinam faceres: & hunc me accersitum mittis,

Ut tecum prandeat. AM. Blepharo, dispaream, si aut intus adhuc fui,

Aut si hunc miserim: dic, ubi me liquisti? SO. domi cum Alcumena continge.

Ego à te abiens portum versus volito, hunc tuis verbis voco.

Venimus, nec te nisi nunc video postea. AM. scelestum caput, cum uxore?

Nunquam abis, quin vapules. SO. Blepharo. BL. Amphitruo mitte hunc mea gratia;

Et me audias. AM. en mitto, quid vis, loquere. BL. istic iam dudum mihi

Maxima memoravit mira, praestigiator fortè, aut veneficus

Hanc excantat tibi familiam, inquire aliunde, vide quid fiet.

Nec ante hunc ex cruciatum miserum facias, quam rem intelligas.

AM. Rectè mones, eamus, te aduersum uxori etiam aduocatum volo.

IUPPITER, AMPHITRVO, SOSIA, BLEPHARO.

QUIS tam vasto impete has foreis toto conuolsit cardine?

Quis ante adeis tanta tam diu turbas concitat? quem si comperero;

Thelebois sacrificabo manibus, nihil est, ut dici solet,

Quod hodie bene succedat mihi, de serui Blepharonem, & Sosiam,

Ut cognatum Naucraten conuenirem: hunc non reperi, & illos perdidì.

Sed eos video: ibo aduersum, ut si quid habent, scisciter. SO. Blepharo, illic qui

Ex adibus, herus est, hic verò veneficus. BL. pro Iuppiter,

Quid intueor? hic non est, sed ille Amphitruo, istic si suat,

illum sanè non esse oportuit, nisi quidem sit geminus.

IVP. *Eccum cum Blepharone Sosiam: compellabo hō prius. Sosia,*

Tandem ad nos? esurio. SO. dixi' tibi hunc veneficum?

* Dux hæ
voces o-
mittenda.
vide Cent.

AM. *Immo ego hunc Thebani ciuas, qui domi uxorem meam Impudicitia impetiuit, * per quem veneo thesaurum stupri.*

SO. *Hæc, si tu nunc esuris, ego sator pugnis ad te iulica.*

AM. *Pergin' mastigia? SO. alii ad Acheruntē venefice.*

AM. *men' veneficum?*

Vapula. IVP. *quæ hōspes intemperia, ut tu meum verberes?*

AM. *tuum? IV. meum.*

AM. *Mentiris. IV. Sosia, i intro: dum hunc sacrifico, fac pa-
retur prandium.*

SO. *Ibo; Amphitruonem (arbitror) ita comiter Amphitruo
Accipiet, ut dudum memet ego ille alter Sosia Sosiam.*

Interea dum isti certant, in popinam deuortundum' st' mihi:

* Diminu-
tuum à
trua. Non. *lances detergam omnes, omnesque * trullas hauriam. IV.
tun' me.*

Mentiri ai? AM. *mentiri inquam, mea corruptor familie.*

IVP. *Ob istuc indignum dictum, te obstricto collo hæc arri-
piam.*

AM. *Va misero mihi. IVP. .at id precauisse oportuit. AM.
Blepharo suppetias mihi.*

BLE. *Consimiles sunt adeo, ut utri assim, nesciam: rixam ta-
men,*

*Ut potest, dirimam. Amphitruo noli Amphitruonem duello
perdere.*

Lingue collum precor. IV. hunc tu amphitruonem dictitas?

BLE. *Quid nunc? unus olim, nunc vero partus est geminus,
Dum tu vis esse alter queque esse forma non desinit.*

*Interea quæso collum lingue. IVP. linguo: sed dic mihi, vide-
tūrne tibi*

*Islic Amphitruo? BLE. uterque quidem. AM. proh summe
Iuppiter! ubi hodie*

*Mibi formam adimis, tergo quarere: tun' Amphitruo? IV.
tu negas?*

AM. *Ternego, quando Thebis, præter me, nemo' st' alter Am-
phitruo.*

IVP. *Immo, præter me, nemo; atque adeo, tu Blepharo iudex
sies.*

BLE. *Faciam id si queo signis palam, tu responde prius. AM.
lubens.*

BLE. *Antequam cum Taphiis à te pugna sit inica, quid mandasti mihi?*

AM. *Parata * navi clauo hareres sedulo.*

IVP. *Vt si nostri fugam facerent, illuc me tuò reciperem.*

AM. *Item aliud. ut henè nummatum seruaretur marcupiit.*

IVP. *Quæ pecunia. BL. tace sis tu, meum * si querere. scisti numerum?*

IVP. *Talenta quinquaginta Attica. BL. hic examusum rem enarrat. & tu,*

Quot Philippi? AM. duo milia. IV. oboli verò bis totidem. S O. uterque

Rem tenet probè. intus in crumena clausum alterum esse oportuit.

IVP. *Attende sis, hac dextera (ut nosti) regè mactavi Pterelam,*

Spolia ademi, & pateram, quia ille potare solitus est, in cistella Tertuli: dono uxori mea dedi, quicquid hodie laui,

Sacrificavi, cubui. AM. hei mihi, quid audio? vix apud me sum,

Vigilas quippe dormio: vigilans somnio, viuos & sanus intereo.

Ego idem ille sum Amphitruo, Gorgophones nepos, imperator Thebanorum,

*Et Creantis unicus, Theleboarum * per duellis, qui Acarnanes*

Et Taphios vi vici, & summa regem virtute bellica.

Illisce præsesci Cephalum, magni Deionci filium.

IVP. *Ego idem * latrones hostes bello & virtute contudi.*

Electryonem perdiderant, nostra & † germanos coniugis,

Achaiaz, Etoliam, Phocidem. per freta Ionium & Egeum, & Creticum

Vagati, vi vortebant piratica. AM. di immortales, mihi met

Nō credo. ita orania, quæ facta illic, examusum loquitur. Vide

Blepharo. BL. unum super est: id si fuit, Amphitruones sitote gemini.

IVP. *Quid dicat noui: cicatricem in dextro musculo ex illo*

Quod mihi iniegit Pterela. BL. eam quidem. AM. appo-

sitò. IVP. viden? en aspice.

BL. *Detegite, aspiciam. IVP. deteximus, vide. BL. super me Iuppiter*

Quid intueor! utrique in musculo dextero, eodem in loco.

Signo eodem apparet probè, ut primam coiuuit cicatrix rufula

*Sublurida. Rationes tacent. * iudicium silet. quid agam, nescia.*

* Vet. E. in

ipso portu

interponit

hoc modo:

Paratâ in i-

psò portu na-

ui. Quod &

verius ra-

tio videtur

exigere.

i. hostis

* i. milites

conductos

quibus uter-

bantur ho-

stes.

† al. germa-

num.

* Respicit

ad amplia-

tionis mo-

rem cū in

tempus a-

liud iudici-

um differ-

tur. Ascō.

Pad.

BLEPHARO, AMPHITRVO,

I V P P I T E R.

BLE. VOS inter vos partite, ego abeo, mihi negotium est.

Neque ego vnquam vsquam tanta mira me vidisse censeo.

A M. Blepharo quæso vt aduocatus mihi assis, nève abeas. **BLE.** vale.

Quid opu' sit me aduocato? qui vtri sim aduocatus nescio.

I V P. Intrò ego hinc eo, Alcumena parturit. **A M.** Perij miser,

Quid ego? quem aduocati iam omnes atque amici deserunt?

Nunquam edepol me inultus istic* ludificabit, quisquis est.

Nam iam* ad regem rectà me ducam, resq; vt facta eloquar.

Ego pol illum vlciscar hodie Thessalum veneficum, Qui peruerse perturbauit familiæ mentem meæ.

Sed vbi ille sit? intrò edepol abiit, credo ad vxorem meam.

Qui me Thebis alter viuit miserior? quid nūc agam? Quem omnes mortales ignorant, & ludificant, vt iubet.

Certum si intrò rumpam in ædis, vbi quenque hominem aspexero,

Siue ancillā, siue seruū, siue vxorē, siue adulterum, Sen patrē, siue auum videbo, obtruncabo in ædibus.

Neq; me Iuppiter, neque dī omnes id prohibebunt, si volent,

Quin sic faciā vti cōstitui: pergam in ædis nūc iam.

A C T V S Q V I N T V S.

BROMIA ancilla. **AMPHITRVO.**

SPEES atque opes vitæ meæ iacent sepulchre in pectore,

Neque

Vet. Edit.
Ludificauerit.

* Sic A sin.
Pollio lib.
10. Epist.
Fam. duxit
se a Gadibus

Neque vlla est confidentia iam meo in corde quin
amiserim,

Ita mihi videtur omnia, mare, terra, cœlū consequi.
Iam ut opprimar, ut eneeer, me miseram, quid agam
nescio.

Ita tanta mira in ædibus sunt facta, vix miseræ mihi.
Animo male est, aquā velim, corrupta sum, atq; ab-
sumpta sum.

Caput dolet, neq; audio, neq; oculis prospicio satis,
Nec me inferior foemina est, neque vlla videatur
magis.

Ita herz meæ hodie contigit nam ubi parturit, deos
sibi inuocat.

Strepitus, crepitus, sonitus, tonitrus, ut subitò, ut
propere, ut validè * tonuit?

L. tonit.

Vbi quisquē insisterat, concidit crepitu. vbi nescio
quis maxima

(time

Voce exclamat * sic, Alcumena adest auxilium, ne
Et tibi, & tuis propitius cœli cultor aduenit.

*Vox hæc a-
best a V. E.*

Exurgite, inquit, qui terrore meo occidistis præ
metu.

Ut iacui exurgo, ardere censui ædis, ita tum consul-
gebant,

Ibi me inelamat Alcumena, tam ea res me horrore
afficit.

Herilis præuertit metus, ocyus accurro, ut sciscam
quid velit,

Atq; illā geminos filios pueros peperisse conspicio.
Neque nostrū quisquam sensimus quum peperit,
neq; præuidimus.

Sed quid hoc? quis hic est senex,
Qui ante ædis nostras sic iacer? nūmnam hunc per-
cussit Iuppiter?

Credo edepol, nam proh Iuppiter, sepultus est, qua-
si sit mortuus.

Ibo & cognoscam quisquis est: Amphitruo hic qui-
dem est herus meus.

Amphitruo. A M. perij. B R O. surge. A M. interij.
B R O. cedo manum. A M. quis me tenet?

B R O. Tua Bromia ancilla. A M. totus timeo, ita me
increpuit Iuppiter:

Nec

Nec secus est, quàm si ab Acherunte veniã, sed quid tu foras

Egressus? B. R. O. eadem nos formido timidas terrore impulit:

In ædibus, vbi tu habitas, nimia mira vidi. vñ mihi Amphitruo, ita mihi animus etiã nunc abest. A. M. agendum expedi,

Scin' me tuum esse herum Amphitruonem? B. R. O. Scio. A. M. vide etiam nunc? B. R. O. scio.

Alij, sagam

Lam. &

Cam. sartã

Vide Cõt.

A. M. Hæc sola * sanam mentem gestat mearum familiarium.

B. R. O. Immo omnes sani sunt profectò. A. M. at me vxor insanum facit

Suis foedis factis. B. R. O. at ego faciam, tu idem aliter prædices

Amphitruo, piam & pudicam esse tuam vxorem vt scias.

De ea re signa atq; argumẽta paucis verbis eloquar. Omnium primò Alcumena geminos peperit filios.

A. M. Ain' tu geminos? B. R. O. geminòs. A. M. di me feruant. B. R. O. sine me dicere,

Vt scias tibi tuãq; vxori deos esse omnes propitios.

A. M. Loquere. B. R. O. postquam parturire hodie vxor occœpit tua,

Vbi vtero exorti dolores, vt solent puerperæ,

Inuocat deos immortales, vt sibi auxilium ferant,

Manibus puris, capite operto. ibi continuo contonat

Sonitu maximo, ædes primò ruere rebamur tuas.

Ædes totæ consulgebant tuæ, quasi essent aureæ.

A. M. Quæso absoluto hinc me extemplo, quando satis deluseris,

Quid sit deinde? B. R. O. dum hæc aguntur, interea vxorem tuam

Neque gementem, neque plorantem nostrum quicquam audiuius,

Ita profectò sine dolore peperit. A. M. iam istuc gaudeo,

Vt ut erga me est merita. B. R. O. istæc mitte, atque hæc quæ dicam accipe:

Postquã peperit pueros, lauere iussit nos. occœpim'.

Sed puer ille quẽ ego laui, vt magnus est, & multum valet!

Neq;

Neq; cum quisquam colligare quiiuit in cunabulis.
A M. Nimia mira memoras, si istæ vera sunt, diuinitus

Non metuo, quin meæ vxori latæ suppetiæ fient.

B R O. Magis iam faxo mira dices. postquam in cunas conditu' st,

Deuolant angues iubati deorsum in impluuiū duo
Maximi, continuò extollunt ambo capita. A M. heu mihi!

B R O. Ne paue. sed angues oculis omnis circūuifere,
Postquam pueros conspicati, pergunt ad cunas citi.
Ego cunas recessim rursū vorsum trahere & ducere,
Metuens pueris, mihi formidans: tantoque angues acrius

Persequi. postquam cōspexit angues ille alter puer,
Citus e cunis exilit, facit rectā in anguis impetum.

Alterum altera apprehendit eos manu perneciter.

A M. Mira memoras, nimis formidolosum facinus prædicas.

Nā mihi horror membra misero percipit dictis tuis.

Quid fit deinde? porro loquere. B R O. puer ambo anguis enecat.

Dū hæc aguntur, voce clara * exclamat vxorē tuam. *f. inelamat*

A M. Quis homo? B R O. summus imperator diuūm atque hominum Iuppiter.

Is se dixit cum Alcumena clam consuetum cubilib.

Eumq; filium suum esse qui illos angues vicerit:

Alterum esse tuum dixit puerum. A M. pol me haud poenitet,

Scilicet boni dimidium mihi diuidere cum Ioue.

Abi domum, iube vasa pura ætutū adornari mihi,

Vt Iouis supremi multis hostiis pacem expetam.

Ego Tiresiam coniectorem aduocabo, & consulam

Quid faciendum censeat, sinul hanc rem vt facta est eloquar.

Sed quid hoc? quā validè tonuit? di obsecro vestram fidem.

I V P P I T E R.

B Ono animo es, assūm auxilio Amphitruo tibi & tuis,

Nihil

Nihil est quod timeas. ariolos, aruspices,
 Mitte omnis: quæ futura & quæ facta, eloquar.
 Multo adeo melius, quam illi, quum sim Iuppiter.
 Primum omnium Alcumena usuram corporis
 Cepi, & concubitu gravidam feci filio.
 Tu gravidam item fecisti, quum in exercitum
 Profectus. vno partu duos peperit simul.
 Eorum alter, nostro qui est susceptus semine,
 Suis factis te immortalis afficiet gloria.
 Tu cum Alcumena vxore antiquam in gratiam
 Redi. haud promeruit, quamobrem vitio vorteres.
 Mea vi subacta est facere, ego in coelum migro.

A M P H I T R V O.

FACIAM ita vt iubes, & te oro promissa vt ser-
 ues tua.
 Ibo ad vxorē iatrō, missum faciam Tiresiam senem.
 Nunc spectatores, Iouis summi causa clare plau-
 dite.

FINIS AMPHITRUVONIS.

A S I N A R I A.

DRAMATIS PERSONÆ.

LIBANVS seruus.	DIABOLVS adolescēs.
DEMÆNETVS senex.	PARASITVS.
ARGYRI PVS adolescēs.	ARTEMONA vxor.
CLEÆRETA lena.	GREG.
LEONIDA seruus.	MERCATOR.
PHILENIVM meretrix.	

P R O L O G V S.

HOC agite sultis spectatores nunc iam,
 Quæ quidem mihi atq; vobis res ver-
 tat benè, (ductoribus.
 Gregiq; huic & domino, atque con-
 Face iam tu præco nunc omnem au-
 titum populum.

Ita Lamb.
 V.E. meiora
 agat q.

Age nunc reside, caue modo ne gratijs
 Nunc quid processerim huc, & quid mihi voluerim,
 Dicam

Dicam, vt sciretis nomen huius fabulæ,
Nam quod ad argumentum attinet, sanè breue est.
Nunc quod me dixi velle vobis dicere,
Dicam: haic nomen græcè est *onagos fabulæ.
Demophilus scripsit, Marcus vortit^r barbarè.
Asinariam volt esse, si per vos licet.
Inest lepos, ludusque in hac comœdia.
Ridicula res est date benignè operam mihi,
Vt vos ita alias, pariter nunc Mars adiunet.

ARGVMENTVM.

AM A N T I argento filio auxiliariæ.
Sub imperio viuens volt senex vxorio.
Itaque ob asinos relatum precium Saurez
Numerariæ iussit seruolo Leonidæ.
Ad amicam id fertur, cedit noctem filius.
Riuinus amens ob præpetem mulierem,
Is rem omnem vxori per parasitum nunciat,
Accurrit vxor, ac virum clustris rapit.

Ita Tarr.
ὄνυχος vel
ὄνυχος i. a.
sinorum
ductor, asi-
narius.
i. Latine
Vide Festū
in voce
Barbari.

A C T V S P R I M V S.

LI B A N V S seruus, D E M A N E T V S senex.

SI C V T tuum vis vnicum gnatum tuæ
Superesse vitæ, sospitem & supersititem:
Ita te obtestor, tum per senectutem tuam,
Perque illam quam tu metuis vxorem tuam,
Si quid me erga tu hodie falsum dixeris,
Vt tibi superstes vxor ætatem fiet:

Atq; illa viua, viuus vt pestem oppetas.
D E. * Per deum fidium quæ t' quæris iurato mihi
Video necesse esse eloqui, quicquid roges,
Ita me obstinatè aggressus, vt non audeam
Profectò, percunctanti quin promam omnia.
Proinde actutum istud quid sit, quod scire expetis,
Eloquere, vt ipse scibo te faciam vt scias.
L I. Dic obsecro hercle seriò, quod te rogem.
Certe mihi mendacij quicquam. D E. quin tu ergo
rogas?

* Vide Fest.
in voce
Medusfi-
dus.
† f. quæres
Roland.
P. D. Fidiū
(quæres? iu-
rato me.

L I. Num me illuc ducis vbi lapis lapidem terit?
D E. Quid istuc est? aut vbi est istuc terrarum loci?

L I. Vbi

* *Tur. pran-*
stant i. piā-
dere cupi-
unt. ma-
china au-
tem erat

πυρσινγι-

τη Græcis

dicta, quæ

collo mo-

lentiū ser-

uorū infe-

rebatur, ne

inter mo-

lendū po-

lentā co-

messe, né-

ve manus

ori admo-

uere pos-

sens: vt ob-

seruauit

Bosius ex

Iulio Pol-

luce.

† I. G. *fusti-*

stirundinas,

ferri crepidas

insulas.

* *La. filium*

quod amet

meum.

L I. Vbi flent nequam homines, qui polentam * pin-

sitant.
D E. Quid istuc sit, aut vbi istuc sit, nequeo noscere,

Vbi flent nequam homines, qui polentam pinsitāt.
L I. Apud † fustitudinas, ferri crepidas insulas,

Vbi viuos homines mortui incurfant boues.
D E. Modò pol percepi Libane, quid istuc sit loci.

Vbi sit polenta, te fortasse dicere. L I. ah.
Neque herclè ego istuc dico, nec dictum volo.

Teq; obsecro herclè, vt quæ locutus despuas.
D E. Fiat, geratur mos tibi. L I. age age vsq; excrea.

D E. Etiamne? L I. quæso herclè vlque ex penitis

faucibus.
Etiam amplius. D E. nam quousque? L I. vsq; ad

mortem volo.
D E. Cauesis malam rem. L I. vxoris dico, nō tuam.

D E. Dono te ob istuc dictum, vt expers sis metu.
L I. Di tibi dent quæcunque optes. D E. redde ope-

ram mihi,
Cur hoc ego ex te quæram? aut cur miniter tibi,

Propterea quòd me non scientem feceris?
Aut cur postremò filio succenseam,

Patres vt faciunt cæteri? L I. quid istud noui est?
D E. Equidem scio, iam * filius quòd amet meus

Istanc meretricem è proximo Philenium.
Estne hoc vt dico Libane? L I. rectam instas viam,

Ea res est, sed cum morbus inuasit grauis.
D E. Quid morbi est? L I. quia non suppetunt dictis

data.
D E. Tūne es adiutor nunc amanti filio?

L I. Sum verò, & alter noster est Leonida.
D E. Benè herclè facitis, & à me initis gratiam.

Verum meam vxorem Libane nescis qualis sit?
L I. Tu primus sentis, nos tamen prano scimus.

D E. Fateor eam esse importunam atq; incommodā.
L I. Posterius istuc dicis, quàm credo tibi.

D E. Omnes parentes Libane, liberis suis,
Qui mihi auscultabunt, facient obsequelam iam:

Quippe qui mage amico vtātur gnato & beneuolo:
Atque ego me id facere studeo, volo amari à meis,

Volo me patris mei similem, qui causā mea

Naucle-

Nauclerico ipse ornatu per fallaciam,
 Quam amabam abduxit ab lenone mulierem.
 Neque puduit eum id ætatis sycophantias
 Struere, & beneficiis me emere gnatum suum sibi,
 Eos me decet est persequi mores patris.
 Nam me hodie orauit Argyrippus filius,
 Vti sibi amanti facerem argenti copiam:
 Et id ego percupio obsequi gnato meo.
 Volo amori oblectum illius, volo amet me patrē.
 Quamquam illum mater arctē, contenteque habet.
 Patres vt consueuerunt: ego mitto omnia hæc.
 Præsertim quum is me dignum, quoi concrederet,
 Habuit. me habere honorem eius ingenio decet,
 Quum me adiit, vt pudentē gnatū æquum est, patrē.
 Cupio esse amicæ quod det argentum suæ.
 L I. Demiror quid sit, & quò euadat, sum in metu.
 D E. Equidem scio iam, filius quò amet meus.
 L I. Cupis, id quod cupere te necquicquā intelligo.
 Dotalem seruum Sauream vxor tua
 Adduxit, cui plus in manu sit quàm tibi.
 D E. Argentum accepi, dote imperium vendidi.
 Nunc verba in pauca conferam quid te velim,
 Viginti iam vsu st filio argenti minis.
 Face id vt paratum iam sit. L I. vnde gentium?
 D E. Me defraudato. L I. maximas nugas agis.
Nudo detrahete vestimenta me iubes.
Defrudem te ego? age sis tu sine pennis vola.
 Te ne ego * defrudem, quoi ipsi nihil est in manu?
 Nisi quid tu porro vxorem defrudaueris.
 D E. Quā me, quā vxorem, quā tu seruom Sauream
 Potes, circumduce, aufer. promitto tibi,
 † Tibi non offuturum, si id hodie effeceris.
 L I. Iubeas vna opera me piscari in aëre,
Venari autem rete † iaculo in medio mari.
 D E. Tibi * optionem sumito Leonidam,
 Fabricare quiduis, quiduis comminiscere.
 Perficito argentum hodie vt habeat filius,
 Amicæ quod det. L I. quid ais tu Demanete?
 Quid si forte in insidias deuenero?
 Tu redimes me, si me hostes interceperint?
 D E. Redimā. L I. tū tu igitur aliud cura quid lubet.

D E. Ego

* Defrudare
 est fructū
 minuere,
 vel per
 fraudē ali-
 quid exi-
 mere. No.
 † abest à V.
 E.
 † Retis ge-
 nus dictū
 à iaciendo,
 quod &
 funda dici-
 tur à fun-
 dendo.
 βόλος
 Græcis
 Seru.
 * Vide Fe-
 stū, Non.
 Vegetium.

M. ACCIPLAVTI

D E. Ego eo ad forum, nisi quid vis? L I. i, etiã me ambulas?

D E. Atq; audin' etiam? L I. ecce. D E. si quid te volam, vbi eris?

L I. Vbiunque libitum fuerit animo meo.

Profecto nemo est, quẽ iam dehinc metuum mihi,

Ne quid nocere mihi possit, quum tua

Oratione omnem animum ostendisti tuum.

Quinte quoque ipsum facio haud magni, si hoc patio.

Pergam quò occæpi, atq; ibi consilia exordiar.

D E. Audin' tu? apud Archibulũ ego ero argentariũ.

L I. Nempe in foro? D E. ibi, si quid opus fuerit. L I. meminero.

D E. Non esse feruus peior hoc quisquam potest.

Nec magis versutus, nec quò ab caueas ægius.

Eidem homini, si quid recte curatum velis,

Mandes. moriri sese misere mauolet,

Quàm non perfectum reddat quod promiserit.

Nam ego illud argentum tam paratum filio

Scio esse, quàm me hunc scipionem contui.

Sed quid ego cesso ire ad forum, quò incoeperam?

Ibo, atque ibi manebo apud argentarium.

ARGYRIPPVS *adolescens.*

SICCINE hoc fit, fors adibus me eici?

Promerenti optumẽ, hoc cine precij redditus?

Benẽ merenti mala es, malẽ merenti bona es.

At malo cum tuo. nam iam ex hoc loco

Ibo ego ad tres viros, * vestraq; ibi nomina

Faxo erunt, capitis te perdam ego & filiam,

Perlecebræ, pernicies, adolescentum exitium.

Nam mare haud est mare, vos mare acerrimum.

Nam ¶ in mari repperi, hic elauĩ bonis.

Ingrata atque irrita esse omnia intelligo

Quæ dedi, & quod benefeci: ac posthac tibi,

Malẽ quod potero facere, faciam, meritoque id faciam tuo.

Ego pol te redigam eodẽm vnde orta es, ad egestatis terminos.

Ego cdepol te faciam, vt quæ sis nunc, & quæ fue-

Quæ

Solebant enim rei nomen apud magistratũ ante accusatiõnẽ datis tabulis deferre. ¶ i. mercaturã faciẽdã.

Quæ priusquam istam adij, atque amans ego animum meum isti dedi,

Sordido vitam oblectabas pane, * in pannis inopia

Atq; ea si erât, magnas habebas omnib. dis gratias.

Eadem nunc quum est melius, me cuius opera est
† ignoras mala.

Reddam ego te ex fera fame * mansuetam, me spe-
cta modo.

Nam isti quid succenseam ipsi nihil est, nihil quicquam meret.

Tuo facit iussu, tuo imperio paret, mater tu, eadem
hera es.

Te ego vleiscar, te ego vt digna es, perdam, atque vt
de me meres.

At scelestâ viden' vt ne id quidem me dignum esse
existimas,

Quæ adeat, quem colloquatur, cuiq; irato supplicet.

Atque eccam illecebra exit tandem, opinor hic ante
ostium.

Meo * modo loquar quæ volam, quoniam intus non
licitum est mihi.

LENA Cleareta, * ARGYRIPPVS *adolescens.*

V Numquodque istorum verbûm nummis Philippiis aureis

Non potest auter hinc à me, si quis emtor venerit.

* Nec rectè quæ tu in nos dicis, aurum atque argen-
tum merum' st.

Fixus hic apud nos est animus tuus clauo Cupidi-
nis.

Remigio velôq; quantum poteris, festina & fuge.

Quàm magis te in altum capellis, tã altus te in por-
tum refert.

AR. Ego pol istum potiozem priuabo portorio.

Ego te dehinc, vt merita es de me & mea re, tracta-
re * exequar:

Quom tu me vt meritis sum non tractas, quæ eiicis
domo.

LE. Magis istuc percipimus lingua dici, quàm factis
fore.

AR. Solus solitudine ego ted atque ab egestate
Solus.

Lips. *impâ-
nis, inopia. i-
nopia pro
inops.*

† ignorare
simulas,
agnoscere
non cupis.

* Non. *mâ-
suetem*, à
nomine
mansues.

Vide Fest.
in *Mâsius.*

i. arbitrata

I. G. ex M.
SS. AGY-
RIPPVS.

pro non.
Vide Fest.

i. pergam.

Solus si ductem, referre gratiam nunquam potes.

al. promissum L. E. Solus ductato, si semper solus quæ poscā dabis.
sana Semper tibi * promissum habeto hac lege dum superes datis.

A. R. Qui modus dandi? nam nunquam tu quidem expleri potes.

Modo quidem accepisti: haud multo aliquid post quod poscas, paras.

I. G. Quid modi est dandi, amandi? L. E. * Quid modi est? ductando, amando, nunquamne expleri potes?

Modo remisisti, continuo iā ut remittā ad te rogas.

A. R. Dedi quidem quod mecum egisti. L. E. & tibi ego misi mulierem.

i. beneficij Par pari datum * hostimentu' est, opera pro pecunia.

penfatio. A. R. Male agis mecum. L. E. quid me accusas, si facio officium meum?

Fest. vide Nam neque vsquam fictum, neque pictum, neque scriptum in poematis,

& Non. Vbi lena bene agat cum quiquam amante, quæ frugisse volt.

A. R. Mihi quidem te parcere æquum est tandem, ut tibi durem dū.

L. E. ~~Non tu scis, quæ amanti parcat, eadem sibi parcat parum.~~

Quasi piscis, itidem est amator lenæ, nequam est nisi recens.

Is habet succum, is suauitatem; cum quouis pacto condias:

Vel patinarium, vel assūm, verses quo pacto lubet.

Is dare volt, is se aliquid posci. nam vbi de pleno promitur,

Neque ille scit quid det, quid damni faciat, illi rei studet:

Volt placere sese amicæ, volt mihi, volt pedissequæ,
 Volt famulis, volt etiā ancillis, & quoq; catulo meo
 Subblanditur nouos amator, se ut quum videat,
 gaudeat.

Vera dico, ad suum quemque hominem quæstum esse æquum est callidum.

A. R. Perdidici istac esse vera, damno cum magno meo.

L. E. Si

LE. Si cæstor nunc habeas quod des, alia verba
*perhibeas:

Nunc quia nihil habes, maledictis tu eam ductare
postulas.

A R. Non meum est. L E. Nec meum quidem edepol, ad te vt mirtam gratiis.

Verum ætatis atque honoris gratia hoc fiet tui:

Quia nobis lucro fuisti potius, quàm dedecori tibi.

Si mihi datur duo talēta argenti numerata in manū,

Hanc tibi noctem honoris causa gratiis dono dabo.

A R. Quid si non est? L E. tibi non esse credam, illa
aliò ibit tamen.

A R. Vbi illæ quæ dedi antè? L E. * abusa. nam si ea Vide Noni.
durarent mihi,

Mulier mitteretur ad te, nunquā quicquā poscerem

Diē, aquam, solē, lunā, noctē, hæc argento non emo:

Cætera quæq; volumus vt. græca mercamur fide.

Quum à pistore panem petimus, vinū ex cenopolio,

Si æs habent, dant mercem, eadem nos disciplina
vtimur.

Semper oculatæ nostræ sunt manus, credunt quod
vident.

Vetus est, nihili * coctio est, scis cuius? non dico am-
plius.

A R. Aliam nunc orationem despoliato prædicas:

Longè aliam † præbes, inquam, nunc atque olim
quom dabam.

Aliam atque olim quom illiciebas me ad te blandè
ac benedicè:

Tum mihi ædes quoque arridebant, quom ad te ve-
niebam, tuæ.

Me vnice vnum ex omnibus te, atque illam amare,
aiebas mihi.

Vbi quid dederam, quasi columba pulli in ore am-
ba meo

Vsq; eratis, meo de studio studia erant vestra om-

vsque adhærebaris: quod ego iusserā, quod voluerā

Faciebatis: quod nolebam ac vetueram, de industria

Fugiebatis, neque conari id facere audiebatis prius.

Nunc neque quid velim, neque nolim, facitis ma-
gni pëssumæ.

Lam. cocio;
si est cocus.

cocio, id est,
ariolator,
pess. Co.

ædēs, Mur-
catio. Tur.
coctio.

† L. i. e. præ-
bes quod si
ad oratio-
nem refer-
ratur: pœ-
tes legi.

L E. Non tu scis? hic noster quæstus aucupij fuisse
mu'it?

Auceps quâdo concinnauit aream, offundit cibum:
Aues assuescunt, necesse est facere sumptum, qui
quærit lucrum.

Sape edunt: semel si sunt captæ, rē soluunt aucupij:
Itidem hic apud nos. ædis nobis area est, auceps sum
ego,

Illic ab il- Esca est meretrix, lectus * illic est, amatores aues.
liciendo, Benè salutando consuescunt cōpellando blanditer.
illex à quo. Osculanda, oratione vinula, venustula.

lex nō ser- Si papillam pertractauit; haud id est ab re aucupis.
uatur. Nō. Suauium si sumsit, sumere eum licet sine retibus.

illices in, Hæcine te esse oblitum, in ludo qui fuisti tam diu?
aucupio A R. Tua ista culpa est, quæ discipulum semidoctum
aues sunt, abs te amoues.

a Gracis L E. Reineas audacter, mercedem ubi eris nactus:
nunc abi.

MALED- A R. Mane, mane, audi: dic quid me æquum censes
TEM di- pro illa tibi dare,

cta Scal. Annum hunc ne cum quiquam alio sit. L E. tene
Vide. Cæt. viginti minas.

Atque ea lege, si alius ad me prius attulerit, tu vale.

AR. At ego, est etiam priusquam abis, quod volo lo-
qui. L E. dic quod lubet.

al. à quo. A R. Non omnino iam perij, est reliquum * quod
peream magis. (meas)

Habeo unde istuc tibi quod poscis dem: sed in leges
Dabo, ut scire possis perpetuum annum hunc mihi
ut seruiat,

Nec quenquam interea alium admittat prorsus,
quàm me, ad se virum.

L E. Quin si tu voles domi serui qui sunt castrabo
viros.

* Lam. hæc Postremo ut voles nos esse, syngrapham facito as-
visque ad feras.

Interij su- Ut voles, ut tibi libebit, nobis legem imponito,
perioribus Modò tecum vnâ argentum afferto, facile patiar cætera.

Lana ver- * ARG. Portitorum simillimæ sunt ianæ Lenonæ:
bis con- Si affers, tunc patent: si non est quod des, ædes non
iungit. patent.

Interij, si non inuenio ego illas viginti minas.
Et profectò, nisi illud perdo argenrum, pereundum
est mihi.

Nunc pergam ad forum, atque experiar opibus, o-
mni copia.

Supplicabo, exobsecrabo, vt quemq; amicū videro,
Dignos, indignos adire, atq; experiri certū est mihi.
Nam si mutuas non potero, certū est sumā foenore.

A C T V S S E C V N D V S.

L I B A N V S *seruus.*

HERCLE verò Libane nunc te meliù st ex-
pergiscier,

Atq; argēto comparando fingere fallaciam.
Iam diu est factum quom discesti ab hero, atque
abiisti ad forum,

* Igitur inueniundo argento vt fingeres fallaciam.

Ibi tu ad hoc diei tempus dormitasti in otio.

Quin tu abs te socordiam omnem † reiice, & segni-
tiem * amoue.

Atq; ad ingenium vetus versutum te recipis tuum.

Serua herum, caue tu idem faxis, alij vt serui so-
lent,

Qui ad heri fraudationē callidum ingeniū gerunt.

Vnde sumam? quē interuortam? quò hanc celocem
conferam?

* Impetritum inauguratum st, † quòvis admittunt
aues.

Picus, * cornix est ab læua: cornos, parra, ab dextra
Consuadent. certum hercle est vestrā consequi sen-
tentiam.

Sed quid hoc quòd picus vlmum tundit? non teme-
rarium st.

Certè hercle ego quantum ex augurio auspiciij in-
telligo,

Aut mihi in mundo sunt virgæ, aut attiensi Saureæ.

Sed quid illuc, quòd exanimatus currit huc Leo-
nida?

Metuo, quod illic obseruauit meæ fallæ fallaciæ.

* Idcirco,
câ gratiâ.

† L. reiicis.

* L. A. amo-
ues?

* i. impe-
tratū, ver-
bum au-
gurale.

† In quam-
uis partem
admittunt
seu addi-
cunt: vnde

*Admissiua
aues. Vide
Fest.*

* Tul. i. de
Diuinat.

*Quid habes
Augur, cur
à dextra
cornos, a si-
nistra cornix
faciat ratū?*

* i. malam
scæuā siue
omen ob-
tulit.

VEI ego nunc Libanum requiram, aut familia-
rem filium?

Vti ego illos lubentiores faciam, quàm Lubētia? fit?
Maximam prædam & triumphum eis adfero aduen-
tu meo.

Quando mecū pariter potant, pariter scortari solēt.
Hanc quidem quam nactus prædam, pariter cum il-
lis partiam.

L. I. Illic homo ædis ^{in lampyris} compilaui, more si fecit suo.

Væ illi qui tam indiligenter * obseruauit ianuam.

Cam. & Lamb. ob-
seruant. L. E. Ætatem velim seruire, Libanum vt conueniā
modò.

L. I. Mea quidē hercle opera liber nunquā fies ocysus.

L. E. Etiā de tergo ducentas plagas prægnantis dabo.

L. I. Largitur peculiū omne, in tergo thesaurū gerit.

L. E. Nam si huic occasione tempus sese subdixerit,

* Ita Palm. Nunquā edepol quadrigis * Argis indipiscet postea.
Herum in obsidione linquet, inimicū animos au-
xerit.

Sed si mecum occasionem opprimere hanc, qua ob-
uenit, studet.

Maximas opimitates gaudio effertissimas

Suis heris esse vnā mecum pariet, gnatoq; & patri;

Adeò vt ætatē ambo, ambobus nobis sint obnoxii.

Nostro deuincti beneficio. L. I. victos nescio quos
ait. (*fraus sit*)

Non placet. metuo in commune, ne quam fraudem

L. E. Perij ego oppidò, nisi Libanum inuenio, iam
vbi vbi est gentium.

L. I. Illic homo socium ad malam rem quærit, quem
adiungat sibi.

Non placet, pro monstro * exemplò est, quando
ai. exemplū
est. qui sudat tremat.

L. E. Sed quid ego hic propter operans concesso pedibus,
lingua largior?

Quin ego hæc iubeo tacere, quæ iniquus lacerat di?

L. I. Heu edepol hominem infeliciem, qui patronam
comprimat.

Nam si quid scelestè fecit, lingua pro illo perierat.

L. E. Ap-

L E. Appropierabo, ne post tempus prædæ præsidium parem.

L I. Quæ illæc præda est? ibo aduersum, atq; electabo quicquid est.

Iubeo te saluere voce summa, quo ad vires valent.

L E. Gymnasium flagri, salueto. L I. quid agis custos carceris?

L E. O catenarum colone. L I. ô virgarum lasciuiâ.

L E. Quot pondo ted esse censes nudum? L I. non edepol scio.

L E. Scibam ego te nescire: at pol ego qui te expendi scio.

Nudus vinctus centum pondo es, quando pendes per pedes.

L I. Quo argumento istuc? L E. ego dicam, quo argumento & quo modo.

Ad pedes quando alligatû est equû centupondium, Vbi manus manicæ complexæ sunt, atque adductæ ad trabem,

Nec dependes, nec propendes, quin malus nequamque sis.

L I. Væ tibi. L E. hocce testamêto seruitus legat tibi.

L I. * Verbis velitationem fieri compendi volo.

Quid istuc negotij est? L E. certum est. credere. L I. audacter licet.

L E. * Si vis amanti subuenire familiari filio,

Tantum adest boni improuiso, verûm commixtum malo.

Omnes de nobis carnificum cõcelebrabuntur dies.

Libane nunc audacia vsu st nobis inuenta & dolis.

Tantum facinus inueni modò ego, vt nos dicamur duo

Omnium dignissimi esse, quò cruciatus confluant.

L I. * Ergo mirabar, quòd dudum scapulæ gestibant mihi,

Ariolari quæ occiperût sibi esse in mundo malum.

Quicquid est eloquere. L E. magna est præda cum magno malo.

L E. Siquidẽ omnes cõiurati cruciamenta cõferant, Habeo opinor * familiarem tergum, ne quærâ foris. Icul. gen.

L E. Si istâ infirmitudinẽ obtines animi, salui sumus. notans v-

* pro Verborum.

interrogatio pōnēda, pōst credere.

* L. sic.

i. certè.

* Ita Non.

tergus matris genitricis.

L. I. Quin si tergo res soluenda est, rapere cupio publicum.

Pernegabo atque obdurabo, periurabo denique.

L. E. Hem ista virtus est, quando usu' st, qui malum fert fortiter.

Fortiter malum qui patitur, idē pōst potitur bonū,

L. I. Quin re' acturū edisseris? cupio malū nanciscier.

L. E. Placide ergo vnumquidque rogita, vt acquiescam. non vides

Me ex cursura anhelitum etiam ducere? **L. I.** age age mansero

Tuo arbitrato, vel adeo vsque dum peris. **L. E.** Vbi nam est herus?

L. I. Maior apud forum' st, minor hic est intus. **L. E.** iam satis est mihi.

L. I. Tum tu igitur es diues factus? **L. E.** mitte ridicularia.

L. I. Mitto. ~~istud quod affers aures expectant me:~~

L. E. Animum aduerte, vt æquē mecum hæc scias.

L. I. taceo. **L. E.** beas.

Meministi n' asinos Arcadicos mercari Pellæo

Nostrium vendere atriensem? **L. I.** memini, quid tum postea?

L. E. Hem ergo is argentum huc remisit, quod daretur Saureæ

Pro asinis. adolescens venit modò, qui id argentum attulit.

L. I. Vbi is homo' st? **L. E.** iam deuorandum censes, si conspexeris.

L. I. Ita enim uerò, sed tamen tu nempe eos asinos prædicas

Vetulos, claudos, quibus subtrita ad femina iam erant vngula. (meas.

L. E. Ipsos, qui tibi subuectabant rare huc virgas vl-

L. I. Teneo, atque iidem te hinc vexerunt vinctum rus. **L. E.** memor es probè.

Verū in tōstrina vt sedebam, me in sit percōtariet:

Ecquem filium Stratonis nouerim Demænetum?

Dico me nouisse extēplō, & me eius seruū prædico

Esse, & ædis demonstrauī nostras. **L. I.** quid tū postea?

L. E. Ait se ob asinos ferre argentum atrienfi Saureæ.

Viginti

Viginti minas, sed cum sese non nouisse hominem qui fiet.

* Quoniam ille elocutus hæc sit. L I. quid tum? L E. i. *Quid auscultata ergo, scies.*

Ipsum verò se nouisse callidè Demænetum.

Exemplò facio facetū me, atq; magnificum virum, Dico me esse atriensem. sic hoc respondit mihi:

Ego pol Sauream non noui, neque qua facie sit scio: Te non æquum mi est succensere. si herum vis Demænetum,

Quem ego noui, adduce, argentum non morabor quin feras.

Ego me dixeram adducturū, & me domi prestò fore, Ille in balneas iturū est, inde huc veniet postea.

Quid nunc consilij captandum censes? dic. L I. hem istuc ago.

Quomodo argentum interuortam, & aduentorem, & Sauream.

Iam hoc opus est exasciatum. nam si ille argentum prius

Hospes huc adfert, cōtinuò nos ambo exclusi sum*.

Nam me hodie senex seduxit solum, seorsum ab ædibus,

Mihi, tibiq; interminatu' est, nos futuros vlmeos, Nisi hodie Argyripo viginti essent argenti minæ.

Iussit vel nos atriensem, vel nos uxorem suam Defraudare, dixit operam sese promissam dare.

Nunc tu abi ad forum atque herum, & narra hæc, vt acturi sumus;

Te ex Leonida futurum esse atriensem Sauream, Dum argentum afferat mercator pro asinis. L E. faciam vti iubes.

L I. Ego illum interea hîc oblectabo, prius si fortè aduenerit.

L E. Quid ais? L I. quid vis? L E. pugno malam si tibi percussero,

Mox cum Sauream imitabor, caueto ne succenseas.

L I. Hercle verò tu cauebis, ne me attingas, si sapias, Ne hodie malo cum auspicio nomen cōmutaueris.

L E. Quæso zquo animo patitor. L I. patitor tu idem, cum ego te referiam.

L E. Dico ut usus fieri. L I. Dico hercle ego quoque ut facturus sum.

L E. Ne nega. L I. quin promitto inquam hostire contra, ut merueris. (is est,

L E. Ego abeo. tu iam scio patiere. sed quis hic est? Ille est ipse, iam ego recurro huc, tu hunc interea hic tene.

Volo seni narrare. L I. quin tuum officium facis ergo, ac fugis?

MERCATOR, LIBANVS.

V T demonstratę sunt mihi, illasce edis esse oportet. Demanetus ubi dicitur habitare. I puere pulta,

Atq; Atriensem Sauream, si est intus, euocato huc.

L I. Quis nostras sic frangit fores? Ohe, inquam, si quid audis.

M E. Nemo etiam tetigit, sanusne es tu? L I. at censebam attigisse,

Propterea huc quia habebas iter. nolo ego fores cõferuas meas (bus.

A te verberarier, sanè ego sum amicus nostris * adi-

M E. Pol haud periculum est, cardines ne foribus effringantur,

Si istoc exẽplo tu omnibus qui quærunt respõdebis.

L I. Ita hæc morata est ianua: extemplo ianitorem

Clamat, procul si quem videt ire ad sese calcitronẽ. Sed quid venis? quid quæritas? M E. Demanetum volebam.

L I. Si sit domi, dicã tibi. M E. quid? eius Atrienfis?

L I. Nihilo magis intus est. M E. Vbi est? L I. ad tõforem ire dixit.

M E. Quum iuisset, pòst non redijt? L I. non edepol. quid volebas?

M E. Argenti viginti minas, si adesset, accepisset.

L I. Qui pro istuc? M E. Asinos vendidit Pellæo mercatori

* i. in mercatu seu nundinis. † voster.

* Mercatu. L I. scio, tu id nunc refers; iam hic credo eum affuturum.

M E. Qua facie † noster Saurea est, si is est, iam scire potero.

L I. Macilētis malis, rufulus, aliquātum ventriosus,

Tru-

Truculentis oculis, commoda statura, tristi fronte. Mediocri.
 M E. Nō potuit pictor rectius describere eius formā.
 Atque hercle ipsum adeo contuor, quassanti capite
 incedit.

L I. Quis que obuiam huic hic occesserit irato, va-
 pulabit.

Siquidem hercle Æacidinis minis expletus, animis-
 que incedit,

Si me iratus tetigerit, hic iratus vapulabit.

LEONIDA, MERCATOR,

LIBANVS.

Q V I D hoc est negotij? neminem meū dictum
 magnificare?

Libanum in tonstrinam vt iusseram venire, is nullus
 venit.

Nā ille edepol tergo & cruribus consuluit haud de-
 core.

M E. Nimis imperiosus est. L I. vā mihi hodie. L E.
 saluere iussi

Libanum libertum. iam manūne emissus? L I. ob-
 secro te.

L E. Nā tu hercle cum magno malo mihi obuiam
 occessisti.

Cur non venisti, vt iusseram, in tonstrinam? L I.
 hic me moratu' st.

L E. Siquidem hercle nunc summum Iouem te di-
 cas detinuisse,

Atq; is precator affiet, malā rem effugies nūquam.

Tu verbero, imperium meum contemnistis? L I. pe-
 rij hospes. (verberare.

M E. Quæso hercle noli Saurea mea causā hunc

L E. Vtinam nunc stimulus in manu mihi sit, M E.
 quiesce quæso.

L E. Quī latera conterā tua, quæ occalluere plagis.
 Abscede, & sine me hunc perdere, qui semper me
 incendit ira,

Cui nunquā vnā rem me licet semel præcipere furī,
 Quin centies eadem imperem, atq; ogganniam, ita-
 que iam hercle

Clamore ac stomacho nō queo labori suppeditare.
 Iussin' scelestes, ab ianua hoc sterces hinc auferri?
 Iussin' columnis dei ciet operas aranearum?
 Iussine in splendorē dari bullas has foribus nostris?
 Nihil est: tanquam si claudus sim, cum fusti est ambulandum.

Quia triduum hoc vnum modò foro operam assiduam dedi absens,

Dum reperiam qui quæritent argentum in fœnus, hîc vos

Dormitis interea domi; atque herus in hara, haud ædibus habitat.

Hem ergo hoc tibi. L I. hospes te obsecro defende, M E. Saurea, oro

Mea causâ ut mittas. L E. cho, ecquis pro vestura oliui

Resoluit? L I. resoluit. L E. cui datum est? L I. Sticho vicario ipsi (esse,

Tuo. L E. vah delenire apparas. scio mihi vicarium

al. Exare- Neque eo esse seruom in ædibus heri, qui sit pluris, ambo. quàm ille est,

Sed vina heri quæ vendidi vinario * Exaerambo,

Stichum iam pro ijs satisfecit Sticho? L I. fecisse satis opinor.

Exareâb. Nam vidi huc * ipsum adducere ad trapezitam Exaerambum.

i. per Tra- L E. Si dederò prius quàm credidi, vix anno post exegi.

pezitâ re- Nunc satagit, adducit domum etiam vltro & * re-

solvit, non scribit nummos. (nor.

pecuniâ Dromo mercedem rettulit. L I. dimidio minus opi-

numeratâ. L E. Quid reliquom? L I. aiebat reddere quàm ex-

templo redditum esset.

Nā retineri, ut quod sit sibi operis efficeret locatū.

* Videntur L E. Scyphos quos vtendos dedi Philodamo. rettulitne?

hæc Mer- L I. Non etiam. L E. hem non? si velis da, commo-

ertore nō da homini amico.

audiente M E. Perij hercle. iam hic me abegerit suo odio. * L I.

sibi mu- heu iam satis tu.

tuo insu- Audin' quæ loquitur? L E. audio, & quiesco. M E.

furrare. tandem opinor

Conti-

Conticuit nunc adeam optimum est, priusquam incipit tinnire.

Quam mox mihi operam das? L. E. chem optume quamdudum tu aduenisti?

Non hercle te prouideram, quæso ne vitio vertas, Ita iracundia obstitit oculis. M. E. non mirū factū est. Sed si domi est, Demanetum volebam. L. E. negat esse intus.

Verū istuc argentū tamē mihi si vis denumerare, Repromittam istoc tibi nomine solutā rem futurā. M. E. Sic potius, ut Demaneto tibi hero præsentē reddam.

L. I. Herus istunc nouit, atque herum hic. M. E. hero huic præsentē reddam. (bebo.

L. I. Da modo meo periculo, rem saluam ego exhibeam si sciat noster senex fidē nō esse huic habitam, Succenseat, cui omnium summam rerū ipse semper credit.

L. E. Nō magni pēdo ne duit, si nō vult, sic sine astet.

L. I. Da inquam. vah formido miser ne hic me tibi arbitretur.

Suasisse, sibi ne crederes, da quæso, ac ne formida. Saluum hercle erit. M. E. credam *fore, dum quidem f. saluum. ipse in manu habebo.

Peregrinus ego sum, Sauream non noui. L. I. at noīce sanē. (oportet.

M. E. Sit non sit, non edepol scio. si is est, eum esse Ego certē me incerto scio hoc daturum nemini homini.

L. E. Hercle istum dī omnes perduint, verbo caue supplicassis.

Ferox est, viginti minas meas tractare sese.

Nemo accipit, aufer te domum, abscede hinc, molestus ne sis.

M. E. Nimis iracundē. non decet superbum esse hominem ferum.

L. I. Malo hercle iam magno tuo, nunc isti nec rectē dicis.

Impurē, nihili, non vides irasci? L. E. perge porrō.

L. I. Flagitium hominis, da obsecro argentum huic ne malē loquatur.

ME. Malum hercle vobis quæritis. LE. crura hercle diffringentur.

Age impudice ni istum impudicum percies. LI. perij hercle.

Scelestes non audes mi scelesto subuenire?

LE. Pergin' precari pessimo? ME. quæ res? tun' libero homini

Male seruos loquere? LE. vapula. ME. id quidem tibi hercle fiet.

Vt vapules, Demænetum simulac cōspexero hodie.

Alludere In ius voco te. LE. non eo. ME. non is? *memento.

videtur ad LE. memini.

formulam ME. Dabitur pol supplicium mihi de tergo vestro.

antestadi. LE. vā, te.

Tibi quidem supplicium carnifex de nobis detur?

ME. Atque etiam pro vestris maledictis poenæ penduntur mihi hodie.

LE. Quid verbero ain tu furcifer? herum nosmet fugitare censes? (bas.

Inūc iam ad herum, quò vocas iam dudū, quò vole-

f. ad herū ME. Nunc tēdemur? tamen nunquam hinc feres ar-

te venire genti nummum, nisi me

velle. Dare iusserit Demænetus. LE. ita facito, age ambula ergo.

Tu contumeliam alteri facias, tibi non dicatur?

Tā ego homo sum, quā tu. ME. scilicet ita res est.

LE. sequere hac ergo. (saut

Præscine hoc nunc dixerim, nemo etiam me accu-

Merito meo, neque me Athenis est alter hodie quisquam

Cui credi rectè æquè putent. ME. fortassis, sed tamen me

Nunquam hodie induces vt tibi credam hoc argentum ignoro.

Lamb. pro ~~Lupus est homo homini, non homo, quom qualis~~

succeda- ~~sit non nouit~~

nea f. ho- LE. Iam nunc *secunda mihi facis, scibam huic te

stia, aufe- capitulo hodie

rendi casu Facturum satis pro iniuria. quanquam ego sum for-

positum didatus,

Lipl. secun- Frugi tamen sum, nec potest peculium enumerari.

das. ME. For-

ME. Fortasse. LE. etiam nunc dico: Periphanes Rhodo mercator

Diues, absente hero solus mihi talentum argenti Soli annumeravit, & mihi credidit, neque deceptus in eo.

ME. Fortasse. LE. atque etiam tu quoque ipse si esses percunctatus

Me ex aliis, scio pol crederes nunc quod fers. ME. haud negassim.

ACTVS TERTIVS.

CLEÆRETA *lena.* PHILENIVM

metrix.

NEQVE ON' ego te interdictis facere mansuetam meis?

An ira tu es animata, vt qui expers matris imperij fies?

PHI. Vbi* piem Pietatem, si isto more moratam. *i. colam*

Non.

Postulem placere, mater, mihi quo pacto præcipis?

CLE. An decorum est aduersari meis præceptis? PHI. quid est?

CLE. Hocine est pietatem colere, matris imperium minuire?

PHI. Neque quæ rectè faciunt culpo, neque* quæ* *i. in quibus vt ad*

CLE. Satis dicacula es amatrix. PHI. mater is quæ- *Parentes*

referatur.

Lingua poscit, corpus quærit, anim' orat, res monet.

CLE. Ego te volui castigare, tu mi accusatrix ades.

PHI. Neque edepol te accuso, neque me id facere fas existimo.

Verum ego meas queror fortunas, quum illo quem amo prohibeor.

CLE. Erga vna pars orationis de die dabitur mihi?

PHI. Et meam partem loquendi, & tuam trado tibi.

Ad loquendum, atque ad tacendum, tu te habeas portifculum.

Quin pol si reposui remum, sola ego in castris

i. in re sita
est.

Vbi quiesco, omnis familiae causa * consistit tibi.
CLE. Quid ais tu, quam ego unam vidi mulierem
audacissimam?

Quoties te vetui Argyrippum filium Demaneti
Compellare, aut cōtrahere, colloquere aut contui?
Quid dedit? quid deportari iussit ad nos? an tu tibi
Verba blanda esse auctum tere? dicta docta pro datis?
Vltro amas, vltro expetellis, vltro ad te accersi iubes.
Illos qui dant, derides: eos qui deludunt, deperis.

An te id expectare oportet, si quis promittat tibi,
Te facturum diuitem, si moriatur mater sua?
Ecastor nobis periculum magnum & familiae por-
tenditur,

Dum eius expectamus mortem, ne nos moriamur
fame.

Nunc adeo nisi mihi huc argenti affert viginti
minas.

Nā ille ecastor hinc trudetur * largus lacrumarum
foras.

Hic dies summus est apud me inopiae excusatio.

PHI. Patiar, si cibo carere me iubeas, mater mea.

CLE. Non vetō te d' amare, qui dant qua amentur
gratia.

PHI. Quid si hic animus occupatus sit mater, quid fa-
ciam? mone. CL. hem.

Meum caput contemples, si quidem ex te consul-
tastua,

PHI. Etiam opilio, qui pascit, mater, alienas onis,
Aliquam habet peculiarem, qui spem soletur suam.
Sine me amare unum Argyrippum animi causa
quem volo.

CLE. Intrō abi, nam te quidem edepol nihil est im-
pudentius.

PHI. Audientem dicto mater produxisti filiam.

LEONIDA, LIBANVS,

serui duo.

PERFIDIAE laudes, gratiasque habemus me-
rito magnas

Quum nostris sycophantiis, dolis, astutiisque,
Scapularum confidentia, virtute vltorum freti.

* Qui

Qui nihil
largitur
prater la-
crymas.

* Qui aduersum stimulos, laminas, crucesque, com-
pedesque,

Nervos, catenas, carceres, numellas, pedicas, boias,

† Indoctoresque acerrimos, gnarosque nostri tergi,

Qui saepe ante in nostras scapulas cicatrices indide-
runt.

Eas nunc legiones, copias, exercitusque eorum,

Vi, pugnando, periuriis nostris, euge, † potiri.

Id virtute huius collegæ, meaque comitate,

Factum est. LI. qui me vir fortior est ad sufferendas
plagas?

LE. Edepol virtutes qui tuas nunc possit collau-
dare.

Sicut ego possim, quæ domi duelli que malee fecisti,

* Næ illa edepol pro merito nunc tuo memorari
multa possint.

Vbi fidentem fraudaueris, vbi hero infidelis fueris.

Vbi verbis conceptis sciens libenter perjuraris.

Vbi parietes perfoderis, in furto vbi sis prehensus.

Vbi saepe causam dixeris pendens aduersus octo

* Astutos, audaces viros, valentissimi viatores.

LI. Fateor profecto ut prædicas, Leonida, esse vera.

Verum edepol næ etiam tua quoque malefacta * ite-
rari multa

Et verò possunt; vbi sciens fideli infidus fueris:

Vbi prehensus in furto sis, & manifestò verberatus.

Vbi perjuraris. vbi sacro manus sis admolitus.

Vbi heris damno, molestia, & dedecori saepe fueris.

Vbi creditum tibi quod sit, tibi datum esse perne-
garis.

Vbi amice quam amico tuo fueris magis fidelis.

Vbi saepe ad languorem tua duritia dederis octo

Validos lictoris vlmeis * affectos lentis virgis.

Num malè relata est gratia? ut collegæ collaudaui!

LE. Ut meque teque maximè atq. † ingenio nostro
desuit.

LI. Iam omitte ista, atq. hoc quod rogo responde.

LE. rogita quod vis.

Argenti viginti minas habesne? LE. ariolare.

Edepol senem Demænetum lepidum fuisse nobis.

Vt assimulabat Sauream med esse, quam facete!

Agrè

* abest

quibuldā

codicibus

hoc verbū

† Cam. In-

doctores a

verberum

streptu.

qui Gracis

u. l. x. p. o. s.

† i. expu-

gnauimus

& cepimus

* Lambin.

Næ ille c. p.

m. n. t. me-

morare m.

possit.

Turn. Ar-

tites ex Fe-

stio i. bonis

artib. (f. ar-

tubus) in-

structos.

† florarios.

* i. memo-

rari, anti-

que.

† Bos. affect.

† L. ingenii

nostrum.

nisi sit me-

talep sis,

decurt, pro

dignū fuit.

ut meque

teque sint

abla. casus,

*.i. cōiūtis Agre nimis risum continui, vbi hospitem * incla-
 & maledi- manit,
 & is incef- Quod se absente mihi fidem habere noluiſſet.
 ſuit. Vide Vt memoriter me Sauream vocabat atheniſem.
 Feſt. LI. Manedum. LE. quid eſt? LI. Philenium eſt ne hec
 quæ intus exit?
 Atque Argyrippus vnà. LE. os opprime, is eſt, ſub-
 auſcultemus.
 Lacrymātem lacinia tenet lacrymans. quid nam eſ-
 ſe dicam?
 Tacite auſcultemus. LI. atat enim modò herclè in
 mentem venit.
 Nimis vellem habere *ſonare* perſicam. LE. quoi rei? LI. qui
 verberarem
 Aſinos, ſi fortè occœperint clamare hinc ex cru-
 mena.

ARGYRIPPVS, PHILENIVM,
LIBANVS, LEONIDA.

A R. C V R me retentas nunc? PHI. quia tui amās
 abeuntis egeo.
 AR. Vale. PHI. aliquanto amplius valerem ego, ſi tu
 hic maneres.
 AR. Salue. PHI. ſaluere me iubes, quoi tu abiens af-
 fers morbum.
 Vide Varr. AR. Mater mihi * ſupremam tua dixit, domum ire
 lib. 5. de- iuſſit.
 lingua La- PHI. Acerbum funus filia facit, ſi te carendum eſt.
 tina. LI. Homo hercle hinc † excluſu' ſt foras. LE. ita res
 † L. extruſus eſt. AR. mitte quaſo.
 † Ita Lipſ. PHI. Quò nunc abis? quin tu hic manes? AR. † nox
 pro noctu. ſi voles manebo.
 LI. Audin' tu hunc? opera vt largus eſt nocturna?
 nunc enim hic eſt
 Negotioſus interdus. videlicet Solon eſt,
 Leges vt conſcribat, quibus ſe populus teneat.
 gerat.
 Qui ſeſe parere apparent huius legibus, profeſſo
 Nunquam bonæ frugi ſient, dies noctesque potent.
 LE. Næ iſte hercle ab iſta nō pedē diſcedat, ſi liceſſit,
 Qui

Qui nunc festinat, atque ab hac minatur sese abire.

LI. Sermoni iam finem face tuo, huius sermonem accipiam.

AR. Vale. PHI. quò nunc properas? AR. bene vale, apud Orcum te videbo.

Nam equidem me, iam quantum potest, à vita abiudicabo.

PHI. Cur tu obsecro immerito meo me morti dedere optas?

AR. Ego te? quam si intelligam deficere vita, iam ipse

Vitam meam tibi largiar, & de mea ad tuam addā.

PHI. Cur ergo minitaris tibi te vitam esse amisurum.

Nam quid me facturum putas, si istuc quod dicis, faxis?

Mihi certum est, efficere in me omnia eadem quæ tu in te faxis.

AR. O melle dulci dulcior mihi tu es. PHI. certè enim tu vita es

Mihi, complectere. AR. facio lubens. PHI. utinam sic efferamur.

LE. O Libanè Libane, ut miser est homo qui amat. LI. imò hercle verò

Quid pender, multò est miserior. LE. scio, qui periculum feci.

Circumsistamus alter hinc, hinc alter appellemus.

LI. Here salve. LE. sed num fumus est hæc mulier quam amplexare?

AR. Qui dum? LI. quia oculi sunt tibi lacrymantes, * *cò*
* ego rogavi.

AR. Patronus qui vobis fuit futurus, perdidistis.

Equidem hercle nullum perdidisti, ideò quia nunquā vllum habui.

LE. Philenium salve. PHI. dabunt dī, quæ velitis, vobis.

LI. Noctem tuam & vini cadum velim, si optata fiant.

AR. Verbum caue faxis verbero. LI. tibi equidem, non mihi opto.

AR. Tum tu igitur loquere quod lubet. LI. hunc her-

Evelim

hercle * verberare.

LE. Quisnam istuc accedat tibi, cinæde calamistratæ?
Tun' verberes, qui pro cibo habeas te verberari.

AR. Ut vestræ fortunæ meis præcedunt Libane
longè.

Hodie, qui nunquam ad vesperum viuam! LI. qua-
propter quæso?

AR. Quia ego hanc amo, & hæc me amat: huic quod
ego dem, nusquam quicquam est.

V. delegit.

Hinc me amantem ex ædib. * eiecit huius mater.

Argenti viginti minæ me modo ad mortem appu-
lerunt,

*† Lips. ipsi
daturus, vt
sit Helle-
nismus.*

Quas hodie adolescens Diabolus † ipsi se daturum
dixit.

Vt hanc ne quôquam mitteret, nisi ad se hunc annû
torum.

Videtin' viginti minæ quid pollent, quidve possunt?
Ille qui illas perdit, saluus est: ego qui non perdo,
perco.

LI. Iam dedit argentum? AR. non dedit. LI. bono a-
nimo es, ne formida.

LE. Secede huc Libane, te volo. LI. si quid vis. AR.
obsecro vos.

f. vos.

Eadem istac opera suavius est * complexos fabulari.

LI. Non omnia eadem æquè omnibus herc suavia
esse scito:

Vobis est suave amantibus complexos fabulari:

f. Leonide.

Ego complexum * huius nihil moror, meam autem
† hic aspernatur.

† I. G. hac:

f. Phileniū

Proinde istud facias ipse, quod faciamus nobis
suades.

AR. Ego verò & quidem edepol lubens. interea si
videtur

Concedite istuc. LE. vin' herum deludi? LI. dignu' est
sanè.

LE. Vin' faciam vt me Philenium præsentem hoc am-
plexetur?

LI. Cupio hercle. LE. sequere hæc. AR. ecquid est sa-
lutis/satis locuti.

LE. Auscultate, atque operam date, & mea dicta de-
norate.

Primum

Primum omnium seruos tuos nos esse non negamus:

Sed si tibi minæ viginti argenti proferentur,
Quo nos vocabis nomine? AR. libertos. LE. non patronos?

AR. Id potius, L E. viginti minæ hîc insunt in hac crumina.

Has ego, si vis, tibi dabo. AR. dî te seruassint semper,
Custos herilis, decus populi, thesaurus copiarum,

Salus * interioris corporis, amorisque imperator: i. animæ & vitæ.
Hic pone, hîc istam colloca cruminam in collo plane.

LE. Nolo ego te, qui herus sis mihi, onus istuc sustinere.

AR. Quin tu labore liberas te, atq; istâ ponis in me.

LE. Ego baiulabo, tu, vt decet dominum, ante me ito inanis.

AR. Quid nunc? quid est? quin tradis huc cruminâ
* herum pressatum?

LE. * Hanc, cui daturus † hanc, iube petere atque orare * mecum.

Nam istuc proclive est, quod iubes, me planè collocare.

PHI. Da meus ocellus, da mea rosa, da mi anime, da mea voluptas,

Leonida, argentum mihi, ne nos † deiunge amanti.

LE. Dic igitur me tuum passerulum, gallinam, coturnicem,

Agnellum, hœdillum me tuum dic esse, vel vitellum.

Prehende auriculis, compara labella cum labellis.

AR. Ten' osculetur verbero? LE. quàm verò indignū visum est?

Atqui pol hodie non feres, † ni genua confricantur.

AR. Quid vis? egestas imperat, fricentur. da nunc quod oro.

PHI. Age mi Leonida, obsecro fer amanti hero salutem.

Redime istoc beneficio te ab hoc, & † tibi eme hunc isto argento.

* L. ere

pressatam.

i. effertam
nummis &
distentam.

* L. Istanc.

i. Phileniū.

† f. crumēnam.

* pro, me,
antique.

† i. deluga,

Vide Suet.

† i. nisi mi-

hi genua, at

trectās sup

plicaueris.

† sic sup. Et

beneficijs me

emere suum

gnatum sibi

LE. Nimis

L E. Nimis bella es atque amabilis: & si hoc esset meum, hodie

** al. m. a. r. r.*

Nunquam * me orares quin darem: nunc illum te orare melius est.

Illic hanc mihi seruandam dedit. I fanè bella bellè.

Cape hoc sis Libane. A R. furcifer etiam me delusisti?

L E. Nunquam hercle facerem, genua ni tam nequiter fricares.

Age sis tu in partem nunciam hunc delude, atque hanc amplexare.

L I. Taceas, me spectes. A R. quin ad hunc Philenium aggredimur.

Virum quidem pol optimum, & non similem furis huius.

L. post factis, interponit sine, inducto sis.

L I. Inambulandum est, nunc mihi vicissim supplicabunt.

A R. Quæso hercle Libane, sis herum tuis * factis sospitari.

Da mihi istas viginti minas. vides me amantem egere.

L I. Videbitur, factum volo, redito huc conticinio.

Nunc istanc tantisper iube petere atq. orare mecum.

PHI. Amandone exorariet te vis, an osculando?

L. utroque,

L I. Immo verò & utrunque. PHI. ergo obsecro te, & utrunque nostram serua.

A R. O Libane mi patrone, mihi trade istuc magis decorum est.

Libertum potius quam patronum onus in via portare.

PHI. O Libane, ocellus aureus, donum decusque amoris,

Amabo, faciam quod voles, da istuc argētum nobis.

L I. Dic igitur me tibi anaticulam, columbam, vel catellum,

Hirundinem, monedulam, putillum, passerulum pusillum.

Fac proserpentem bestiam me, duplicem ut habeam linguam.

Circumdatoque me brachiis. meum collum circumplecte.

A R. Ten'

AR. Ten' complectatur carnifex? LI. quàm verò indignus videor!

Ne istuc necquicquam dixeris tam indignum di- *impune.*
ctum tu in me,

Vehes pol' hodie me, siquidem hoc argentum ferre speres.

A R. Ten' ego veham? LI. tun' hoc feras argentum hinc aliter à me?

AR. Perij hercle. * si verum quidem est decorum her- * L. verū si-
rum vehere seruum. *quidem est.*

Inscende. LI. sic isti solent superbi subdomari.

Hem sic, abi, laudo. nec te equo magis est equus vltus sapiens.

AR. Inscende astatum. LI. ego fecero, hem quid istuc est? vt tu incedis?

Demam hercle iam tibi de ordeo, * tolutim ni ba- * quasi vo-
dillas. *lutim &*

AR. Amabo Libane, iam sat est. LI. nunquam hercle glomera-
hodie exorabis. *tim. Vide*

Nam iam calcari quadrupedem agitabo aduorsum Non.
clium,

Tum postea † ad pistores dabo, vt ibi cruciari cur- *ti. in pistri-*
rens. *num.*

Asta, vt descendam nunc iam in procliui, quāquam nequam es.

AR. Quid nunc, quoniam ambo, vt est libitum, nos delulistis,

Datis ne argentum? LI. siquidem mihi statuiam & *† f. pro-*
aram statuis, *quin.*

Atque vt Deo mihi hic immolas bouem: nam ego ** Pro ag-*
tibi salus sum. *grederis,*

LE. † Etiam tu here istunc amoues abs te, atq. ipse me *vt moriri*
* aggredire? *pro mori.*

Atque illa sibi quæ hic iusserat, mihi statuis nunc, *† Lips. & V.*
supplicasque. *E. Obsequē-*

AR. Quem te autem nominem deum? LE. Fortunā *tem. hoc e-*
atque † Obsequelam. *nim co-*

AR. Iam istoc est melior. LI. an quid est homini sa- *gnomen-*
lute melius? *to Romæ*

AR. Licet laudem fortunam, tamen vt ne salutem *colebatur*
culpam. *Fortuna.*

PHI. Ecastor ambæ sunt bonæ. AR. sciam vbi boni quid dederint.

LE. Opta id quod vt contingat tibi vis. AR. quid sit optato? LE. eueniet.

AR. Opto annum hunc perpetuum mihi huius operas. LE. impetraſti.

AR. Ain verò? LE. certè inquam. LI. ad me adi vicissim atque experire.

Exopta id quod vis maximè tibi euenire, fiet.

AR. Quid ego aliud exoptem amplius, nisi illud cuius inopia est.

*iusti ponderis non adulterinas. Viginti argenti *commodas minas, huius quas dem matri?

LI. Dabuntur, animo sis bono, facilè exoptata obtingent.

AR. Vt consueuere, homines salus frustratur & fortuna,

*V. E. sermonis parer. LE. Ego caput huic argento fui hodie reperiendo.

LI. Ego pes fui. AR. quin nec caput, nec pes *sermonum apparet.

Nec quid dicatis, nec me cur ludatis scire possum.

LI. Satis iam delusum censeo, rem vt est nunc eloquamur.

Animum Argyrippe aduerte sis. pater nos ferre hoc iussit

Argetum ad te. AR. vt tēpore, oportuneq. attulisti!

LI. Hic inerunt viginti minę bonę mala opera parte:

Has tibi nos pactis legibus dare iussit. AR. quid id est quaeso?

LI. Noctem huius & cœnam sibi vt dares. AR. iube aduenire quaeso.

Meritissimo eius quæ volet faciemus, qui hosce amores

f. erumena. Nostros discipulos compulit. LE. patieris Argyrippe Patrem hanc amplexari tuum? Ar. *hæc facile faciet vt patiar.

VideCent. Leonida curre obsecro, patrē huc orato vt veniat.

LI. Iamdudum est intrus: hac quidem non venit, angiporto

Illac per hortum circuit clām, ne quis se videret

Huc ire familiarium, ne vxor resciscat, metuit.

De argento enim si mater tua sciat ut sit factum.

AR. heia,

Benedicite. ite intrò citò, valet. LE. & vos amate.

ACTVS QVARTVS.

DIABOLVS *adolescens*. PARASITVS.

AGEDVM, istum ostende quem conscripti
syngraphum,

Inter me & amicam & lanā. leges perlege.

Nam tu poëta es prorsus ad eam rem vnicus.

PA. Horrescet faxo lana, leges quum audiet.

DI. Age quāso mī hercle translege. PA. Audin'? DI.
audio.

PA. Diabolus Glauci filius, Clēaretæ

Lanæ dedit dono argenti viginti minas,

Philēnium ut secum esset noctes & dies

Hunc annum totum. DI. neq cum quiquam alio
quidem.

PA. Addone? DI. adde. ut scribas, vide, planè &
probe.

PA. Hominem alienumque intromittat neminem:

Quod illa aut amicū suum, aut patronum nominet.

Aut quod illa amicam suam, aut sororem prædicet.

Fores occlusæ omnibus fient, nisi tibi.

In foribus scribat occupatam esse se:

Aut quod illa dicat peregrè allatam epistolam,

Ne epistola quidem vlla vsquam sit in ædibus,

Nec cerata adeò tabula. & si qua inutilis

Pictura sit, eam vendat. nī quatrīduo

Abalienarit, quo *ex te argentum acceperit,

Tuus arbitratus sit, comburas, si velis.

Ne illi sit cera, ubi facere possit litteras,

Vocet copuliam neminem illa, tu voces.

Ad eorum ne quem illa oculos adiiciat suos.

Si quem alium aspexit, caca continuo si t.

Tecum vna postea æquè pocula potitet.

Abs te accipiat, tibi propinet, tu bibas.

Ne illa minus, aut plus quam tu, sapiat. DI. satis
placet.

PA. Sm.

Lāg. Mēb.
abste, vnde
abs tele-
gendum
videtur.

PA. Suspiciones omnes ab se segreget,
 Neque illæ ulli suo pede pedem homini premat.
 Cum surgat, non in lectum inscendat proximum,
 Neque cum descendat, inde det cuiquam manum:
 Spectandum ne cui annulum det, neque roget.
 Talos ne cuiquam homini admoueat, nisi tibi.
 Quum iaciet, te ne dicat, nomen nominet.
 Deam sibi inuocet quam libebit propitiam,
 Deum nullum, si magis religiosa fuerit.
 Tibi dicat, tu pro illa ores, ut sit propitius.
 Neque illa ulli homini nuret, nictet, * annuat.
 Post si lucerna extincta sit, ne quid sui
 Membri commoueat quicquam in tenebris. DI. o-
 ptimum est.

L. innuat.

Certum Ita * scilicet facturam: verum in cubiculo
 est esse fa- Deme istuc, equidem illam moueri gestio.
 cturâ, Lu- Nolo habere illam causam, & † voritam dicere.
 cretiano PA. Scio captiones metuis. DI. verum. PA. ergo ut
 more. Lâb. iubes.
 † V. C. Veri- Tollam. DI. quid ni? PA. audi reliqua. DI. loquere;
 tam, quæ audio.
 scriptura PA. Neque vllum verbum faciat perplexabile,
 rectior vi- Neque vlla lingua sciat loqui nisi Attica.
 detur. Lâb. Fortè si tussire occæpsit, ne sic tussiat,
 Ut cuiquam linguam in tussiendo proferat.
 Quod illa autem simulet quasi grauedo profluat,
 Hoc ne sic faciat: tu labellum abstergeas
 Potius, quàm cuiquam sauium faciat palam.
 Nec mater lana ad vinum accedat interim,
 Nec ulli verbo malè dicat, si dixerit,
 Hæc multa ei esto: vino viginti dies
 Ut careat. DI. pulchrè scripsisti, scitum syngraphum.
 PA. Tum si coronas, farta, vnguenta, iusserit
 Ancillam ferre suam Veneri aut Cupidini,
 * obseruet: Tuus seruus* seruet, Venerine eas det an viro.
 † f. Se † Si fortè purè velle habere dixerit,
 * Ita Turn. Tot reddat spurcas, quot puras * habuerit.
 Hæc sunt non nugæ, non enim mortualia.
 DI. Placent profectò leges, sequere intrò. PAR.
 sequor.

DIA.

DIABOLVS, PARASITVS.

SEQVERE hac.egon' hæc patiar? aut taceam?
emori

Me malim,quàm hæc non eius vxori indicem.

Ain'tu? apud amicam munus adolescentuli

Fungare? vxori excuses te & dicas senem?

Præcipias scortum amanti,atque argentum obicias

Lenæ?suppiles clam domi vxorem tuam?

Suspendas potius me,quàm tacita hæc auferas.

Iam quidem hercle ad illam hinc ibo,quam tu pro-

pediem,

Nisi quidem illa antè occupasset te, affliges scio,

Luxuriæ sumtus suppeditare vt possies.

PA. Ego sic faciundum censeo,me honestiù'st

Quàm te palàm hanc rem facere,ne illa existimet

Amoris causâ percitum id fecisse te

Magis quàm sua causâ. DI. at pol. quin dixti rectius.

Tu ergo fac vt illi turbas,lites concias,

Cum suo sibi gnato vnâ ad amicam de die

Potare,illam expilare * iam. PA. ne me mone.

I. G. *clans.*

Ego istud curabo. DI. at ego te opperiar domi..

ACTVS QVINTVS.

ARGYRIPPVS *adolescens.*

DEMÆNETVS *senex.*

R. A GEDVM, decumbamus sis pater..

DE. vt iusseris,

A Mi gnate,ita fiet. A R. pueri mensam
apponite:

E. Nunquid nam tibi molestum est gnate mi, si
hæc nunc mecum accubat?

R. Pietas pater oculis dolorem prohibet, quan-
quam ego istanc amo;

ossum equidem inducere animum,ne agrè patiar,
quia tecum accubat,

E. Decet verecundum esse adolescentem Argyrip-
pe. A R. edepol pater;

erito tuo facere possum. D E. age ergo hoc agite-
mus conuiuium.

E

Ving

Vino & sermone suavi. nolo ego metui, amari ma-
uolo

Mignate me abs te. AR. pol ego vtrunque facio, vt
equum est filium.

DE. Credam istuc, si esse te hilarum videro. AR. an
tu esse me tristem putas?

DE. Putem ego? quem videam æquè esse mœstum,
* vt quasi dies si dicta sit.

Iamb. ex-
pungendū
putat, vt. AR. Ne dixis istuc. DE. ne sic fueris, illico ego non
dixero.

AR. Hem aspecta, rideo. DE. vtinam malè qui mihi
volunt, sic rideant.

AR. Scio equidem quam obrem me pater tu tristem
credas nunc tibi,

L. ista' st. Quia * istæc est tecum. atque ego quidem hercle vt
verum tibi dicam pater,

Ea res male habet, ac non eò, quin tibi non cupiam
quæ velis:

Verum istam amo, aliam tecum esse equidem facilè
possim perpeti.

DE. At ego hanc volo. AR. ergo sunt quæ exoptas.
mili quæ ego exoptem volo.

DE. Vnum hunc diem perpetere, quoniam tibi po-
testatem dedi,

Cum hac annum vt esses, atque amanti argenti feci
copiam.

AR. Hem istoc me facto tibi deuinxti. DE. quin te
ergo hilarum das mihi?

ARTEMONA *mulier*, PARASITVS,
DEMÆNETVS, ARGYRIPPVS,
PHILENIVM *meretrix*

AR. AIN' tu meum virum hic potare obsecro
cum filio?

Et ad amicam detulisse argenti viginti minas?

Meoque filio sciente id facere flagitium patrem?

PA. Neque diuini, neque mī humani posthac quic-
quam accreduas

Artemona, si huius rei me esse mendacem inue-
neris.

ART. At

ART. At scelesti ego præter alios meum virum fui
rata

Siccum, frugi, continentem, amantem vxoris ma-
ximè.

PA. At nunc dehinc scito illum ante omnes minimi
* mortales preci,

V. C. *maxi-*

Madidum, nihili, incontinentem, atque oforem v-
xoris suæ.

talent.

ART. Pol ni vera ista essent, nunquam faceret ea
quæ nunc facit.

PA. Ego quoque hercle illum antehac hominem
semper sum frugi ratus.

Verum hoc facto sese ostendit, qui quidè cum filio
Potet vnà, atq. vnà amicâ ductet decrepitus senex.

ART. Hoc ecastor est quod ille it ad cœnâ cotidie.

Ait sese ire ad Archidemum, Cheream, Cherestratū,
Cliniā, Chremem, Cratinū, Dineam, Demosthenē,
Is apud scortum corruptelæ, & liberis lustris studet.

PA. Quin tu illum iubes ancillas rapere sublimem
domum?

ART. Tace modò. ne illum mecastor miserum ha-
bebo. PA. ego istuc scio

Ita fore illi, dum quidem cum illo nupta eris. ART.
ego censeo

Eum etiam hominem aut * in senatu dare operam,
aut clientibus.

V. C.

Senatus.

Ibi labore delassatum noctem totam stertere.

Ille opere foris faciendo lassus noctu aduenit

Fūdum alienum arat, incultum familiarem deserit.

Is etiam corruptus, porrò suum corrumpit filium.

PA. Sequere hac me modò, iam faxo ipsum homi-
nem manifesto opprimas.

ART. Nihil ecastor est quod facere mauelim. PA.
manedum. ART. quid est?

PA. Possis, si fortè accubantem tuum virum conspa-
xeris,

Cum corona amplexum amicam, si videas, cogno-
scere?

ART. * Possum ecastor. PAR. † hem tibi hominem.

* L. *Possum.*

ART. perij. PAR. paulisper mane.

† L. *Eni.*

Aucupemus ex insidiis clanculū quàm rem gerant:

AR. Quid modi pater amplexandi facies? DE. fateor
gnate mi.

AR. Quid fatere? DE. me ex amore huius corruptū
esse oppido.

PA. Audin' quid ait? ART. audio. DE. egon' vt non
domo vxori mex

Surripiam in deliciis pallam quam habet, atque ad
te deferam?

Non edepol conduci possim vita vxoris annua.

PA. Censen' tu illunc hodie primū ire assuetum
esse in ganeum?

ART. Ille ecastor suppilabat me, quod ancillas meas
Susplicabar, atque infontis miseras cruciabam. AR.
pater,

Iube dare vinum, iam dudum factum est, quum pri-
mū bibi.

DE. Da puere ab summo. age tu interibi ab infimo
da suauium.

ART. Petij misera; vt osculatur carnufex, capuli
decus.

DE. Edepol animam suauiorem aliquantū quā v-
xoris mex.

PHI. Dicamabo, an foetet anima vxoris tuæ? DE.
nauteam

Bibere malim, si necessum est, quam illanc oscula-
rier.

ART. Miser ecastor es. PA. mecastor dignus est. AR.
quid ais pater?

ART. Ain' tandem? Edepol nā tu istuc cum magno
malo tuo

Dixisti in me, sine venias modō domū, saxo vt scias
Quid periculi sit dotata vxori conuicium dicere.

ARG. Ecquid matrem amas? DE. egone illam nunc
amo, quia non adest.

AR. Quid quom adest? DE. periisse cupio. PA. amat
homo te hic, vt pradicat.

Alacc.

ART. Nā * ille ecastor foeneratō funditat, nam si
domum

Redierit hodie, osculando ego vlciscar potissimum.

AR. Iace pater talos, vt porro nos iaciamus. DE. ma-
lūne.

Tc Phi-

Te Philenium mihi, atque vxori mortem. hoc Venerium est.

Pueri plaudite, & mihi ob iactum cantharo mulsum date.

ART. Non queo durare. PA. si non didicisti fullo-

nicam,
Non est mirandum. in oculos inuadi nunc est optimum.

AR. Ego pol viuiam, & tu isthæc hodie cum tuo magno malo

Inuocauisti. PA. ecquis currit pollinctorē arcescere?

AR. Mater salue. ART. sat salutū est. PA. mortuū est

Demanetus;
Tempus est subducere hinc me, pulchrè hoc gliscit prælum.

Ibo ad Diabolum mandata dicam facta, vt voluerit.

Atq. interea vt *decumbamus suadebo, hi dum li- *al. discum-*
tigant. *bamus.*

Postea demum hunc cras adducam ad lænam, vt viginti minas

Ei det, in* parte hæc amanti vt liceat ei potirier.

L. partem.

Argyrippus exorari spero poterit, vt finat

Sese alternas cum illo noctes hac frui. nam ni impetro,

Regem perdidit, ex amore tantum est homini incendium.

ART. Quid tibi huc receptio ad te est meum virum?

PH. pol me quidem

Miseram odio enicauit. ART. age surge amator, i domum.

DE. Nullus sum. ART. Immò es, ne negato, omniū pol nequissimus.

At etiam* cubat cuculus, surge amator, i domum. ** in cubitū*

DE. Væ mihi. ART. vera ariolare, surge amator, i se componit.

DE. Abscede ergo paululum † istuc. ART. surge a- *† al. istinc.*
mator, i domum.

DE. Iam obsecro vxor. ART. nunc vxorem me esse meministi tuam?

Modò, quom dicta in me ingerebas, odium, non vxor eram.

DE. Totus perij. ART. quid tandem, anima, fortet ne vxoris tuæ?

DE. Murrham olet. ART. iam furripuisti pallam, quam scorto dares?

AR. Ecastor quin surrepturū pallam promisit tibi?

DE. Non taces? AR. ego dissuadebam, mater. ART. bellum filium.

Istoscine patrem æquum mores est liberis lagirier?

Nil ne te pudet? DE. pol si aliud nihil sit, tui me vxor pudet.

ART. Cano capite te cuculum vxor ex lustris domum rapit.

DE. Non licet manere (cœna coquitur) dum coenem modò?

ART. Ecastor coenabis hodie, vt te dignum est, magnum malum.

* i. damna- DE. Malè cubandum est, * iudicatum me vxor † ad-
rum. ducit domum.

† E. abducit.

AR. Dicebam pater tibi, ne matri consuleres malè.

PHI. De palla memento amabo. DE. iuben' hanc hinc abscedere?

PHI. Immodò intus potius, sequere hæc me, mi anime.

DE. ego sequor?

ART. I domum. PHI. da suauium etiam prius quàm abeas. DE. malam crucem.

G R E X.

HI C senex, si quid elam vxorem suo animo fecit volupe,

Neque nouum, neque mirum fecit, nec secus quàm alij solent.

Nec quisquam est tam ingenio duro, nec tam firmo pectore,

Quin vbi quicquam occasionis sit, sibi faciat benè,

Nunc si vultis deprecari huic seni ne vapulet,

Remur impetrari posse, si plausum clarum datis.

FINIS ASINARIÆ.

AVLV.

A V L V A R I A.

DRAMATIS PERSONÆ.

LAR <i>Prologus.</i>	ANTHRAX <i>Coquus.</i>
EVCLIO <i>Senex.</i>	CONGRIO <i>Coquus.</i>
STAPHYLA <i>Anus.</i>	PYTHODICVS <i>Servus.</i>
EVNOMIA <i>Mulier.</i>	LYCONIDES <i>Adolescens.</i>
MEGADORVS <i>Senex.</i>	PHAEDRA <i>Puella.</i>
STROBILVS <i>Geminus servus.</i>	

A R G V M E N T V M.

SENEX auarus vix sibi credens Euclio,
 Domi suæ defossam multis cum opibus
 Aulam inuenit, rursumq. penitus conditam
 Exanguis, aeneas, seruat. eius filiam
 Lyconides vitiat. interea senex
 Megadorus, a sorore suus ducere
 Vxorem, auarâ natam deposcit sibi.
 Durus senex vix promittit, atque aulæ timens,
 Domo sublatam variis abstrudit locis.
 Insidias seruos facit huius Lyconidis,
 Qui virginem vitiat; atque ipse obsecrat
 Auunculum Megadorum sibi cedere
 Vxorem amanti. per dolum mox Euclio
 Quum perdidisset aulam insperatò inuenit,
 Lætusque natam collocat Lyconidi.

A R G V M E N T V M A L I V D.

Aulam repertam auri plenam domi Euclio
 Vi summa seruat, miseris affectus modis.
 Lyconides istius vitiat filiam.
 Volt hanc Megadorus in dotatam ducere.
 Lubensque ut faciat, dat coquos cum obsequio.
 Auro formidat Euclio, abstrudit foris.
 Reque omni inspecta, compressoris seruulus
 Id surpir. illic Euclioni rem refert.
 Ab eo donatur auro, vxore, & filio.

LAR *familiaris*, PROLOGVS.

NEQVIS miretur qui sim, paucis eloquar.

Ego lar sum familiaris, ex hac familia,

Vnde exeuntem me aspexistis. hanc domum

*.Non. vt iam multos annos est * cum possideo, & colo
Patrique auoque iam huius qui nunc hic habet:

Sed mihi auus huius obsecrans concredidit.

i. orans **Auri** thesaurum clam omnis, in medio foco

* i. postqua **De** fodi, * venerans me, vt id seruarem sibi.

Donat. **Id** quoniam moritur, (ita auido ingenio fuit)

Nunquam indicare id filio voluit suo:

Inopemque optauit potius eum relinquere,

Quam eum thesaurum monstraret filio.

Agri reliquit ei non magnum modum,

Quo cum labore magno, & miserè viueret.

Vbi is obiit mortem, qui mihi id aurum credidit,

I. G. *ecqui*. Coepi obseruare, * ecquid maiorem filius
* Honos Mihi honorem haberet, quam eius habuisset pater.

hic pro cul Atque ille verò minus, minusque impendio
tura & ob- Curare, minusque me impartire honoribus.

seruantia, Item à me contra factum est. nam item obiit diem.

sacrificiū Is ex se hunc reliquit, qui hic nunc **habitat**, filium

quoque & Pariter moratum, vt pater auusque huius fuit.

litatio esse Huic filia vna est: ea mihi cotidie

potest. Vi- Aut tute, aut vino, aut aliqui semper supplicat,

de Non. Dat mihi coronas, eius honoris gratia

Feci, thesaurum vt hic reperiret Euclio,

Quo eam facilius nuptum, si vellent daret.

Nam compressit eam de summo adolescens loco.

Is scit adolescens quæ sit, quam compresserit:

Illa illum nescit, neque compressam autem pater.

Eam ego hodie faciam, vt hic senex de proximo

Sibi vxorem poscat. id ea faciam gratia.

Quo ille eam facilius ducat, qui compresserat.

Et hic qui poscet eam sibi vxorem senex,

Is adolescentis illius est auunculus,

Qui illam stuprauit noctu, Cereris vigiliis.

Sed hic senex, iam clamat intus vt solet.

Anum foras extrudit, ne sit conscia.

pro surre- Credo aurum inspicere volt, * ne surreptum fiet.
ptum.

ACTVS

ACTVS PRIMVS.

EVCLIO, *Senex.* STAPHYLA*ant.*

EV. **E**XI inquam, age exi. exeundum hercle tibi hinc est foras.

Circumspectatrix cum oculis emisit ijs.

ST. Nam cur me miseram verberas? EV. vt miserraris,

Atque vt te dignam mala malam ætatem exigas.

ST. Nam qua me nunc causa extruxisti ex ædibus?

EV. Tibi ego rationem reddam, stimulorum seges?

Illuc regredere ab ostio, illuc sis vide, vt

Incedit, an scin' quo modo tibi res se habet?

Si hodie hercle fustem cepero, aut stimulum in manum,

Testudineum istum tibi ego grandibo gradum.

STA. Vtinam me diui adaxint ad suspendium

Potius quidem, quàm hoc pacto apud te seruiam.

EV. At vt scelesti sola secum murmurat.

Oculos hercle ego istos improba effodiam tibi.

Ne me obseruare possis, quid rerum geram.

Abcede etiam nunc, etiam nunc, etiam ohe nunc,

Istic adesto. si hercle tu ex istoc loco

Digitum transuersum aut vnguem latum excoeris,

Aut si respexis, donicum ego te iussero,

Continuo hercle ego te dedam discipulam cruci.

Scelestiorem me hac anu certè scio

Vidisse nunquam, nimisque ego hanc metuo malè,

Ne mihi ex insidiis verba imprudenti duit,

Neu persentiscat, aurum vbi est absconditum.

Quæ in occipitio quoque habet oculos pessima.

Nuncibo vt visam, sit ne ita aurum vt condidi,

Quod me sollicitat plurimis miserum modis.

STA. Nec nunc mecastor quid hero ego dicam meo

Mala rei euenisse, quàm ve insaniam,

Queo comminisci: ita miseram me ad hunc modum

Decies die vno sæpe extrudit ædibus.

Nescio pol quæ illunc hominem intemperie tenet:

Peruigilat noctes totas, tum autem interdus
Quasi claudus futor domi seder totos dies
 Neque iam quo pacto celem herilis filia
 Probrum, propinqua partitudo cui appetit,
 Queo comminisci: neque quicquā melius est mihi,
 Ut opinor, quā ex me ut vnam faciam literam
 Longam, meum laqueo collum quādo obstrinxero.

EVCLIO *senex*, STAPHYLA *anua*.

* i. liquido
 minimeq.
 turbido.

NUNC * defecato demum animo egredior
 domo,

Postquam perspexi salua esse intras omnia.
 Redi nunc iā intrō, atq. intus serua. STA. quippia:
 Ego intus seruem. an ne quis aedes auferat?
Nam hic apud nos nihil est aliud quā si furibus.
Ita inaniis sunt opplete atque araneis.

EV. Mirum quin tua me causa faciat Iuppiter
 Philippum regem, aut Darium, triuenefica.
 Araneas mihi ego illas seruari volo.
 Pauper sum, fateor, patior, quod di dant fero.
 Abi intrō, occlude ianuam, iam ego hic ero.
 Caue quenquam alienum in aedis intromiseris.
 Quod quispiam ignem querat, extingui volo.
 Ne causa quid sit, quod te quisquam queritet.
 Nam si ignis viuet, tu extingue extempulo.
 Tam aquam aufugisse dicito, si quis petet.
 Cultrum, securim, pistillum, mortarium,
 Quae vtenda vasa semper vicini rogant,
 Fures venisse, atque abstulisse dicito.

Vide Cent.

Profecto in aedes meas me absente neminem
 Volo intromitti. atque etiam hoc praedico tibi,
 Si * bona fortuna veniat, ne intromiseris.
 STA. Post ea ipsa credo ne intromittatur cauet:
 Nam ad aedes nostras nusquam adiit, quanquam
 propè est.

i. supero & EV. Tace, atque abi intrō. STA. taceo, atque abeo.
 infero, to- EV. occlude sis.
 tidē enim Fores* ambobus pessulis, iam ego hic ero:
 pessuli, Discreuor animi, quia ab domo abeundū est mihi.
 quot limi- Nimis hercle inuitus abeo, si quid agam, scio.
 na. Nam noster nostrae qui est magister curiae,

Dini-

Disuidere argenti dixit nummos † in viros,
 Id si relinquo, ac non peto, omnes illicò
 Me suspicientur, credo, habere aurum domi.
 Nam non est verisimile, hominem pauperem
 Pauxillum parui facere, quin nummum petat.
 Nam nunc quum celo sedulo omnes, ne sciant,
 Omnes videntur scire, & me benignius
 Omnes salutant, quàm salutabant prius.
 Adeunt, consistunt, * copulantur dexteras.
 Rogitant me vt valcam, quid agam, quid rerum ge-
 ram.

† i. viribus,
 καὶ ἀνδρα

i. copulant
 Non.

Nunc quò profectus sum ibo, postidea domum
 Me rursum quantum potero, tantum recipiam.

ACTVS SECVNDVS.

EVNOMIA, ^{Mulier} MEGADO.

RVS ^{senex.}

EV. **V**ELIM te arbitrari me hæc verba frater
 Meæ fidei, tuæque rei hoc causa
 Facere, ita vt æquum est germanam fore-
 rem.

Quanquam haud falsa sum, nos odiosas haberi.
 Nam multum loquaces merito omnes habemur.
 Nec mutam profectò repertam vllam esse
 Hodie dicunt mulierem vllò in sæculo.
 Verùm hoc frater vnum tamen cogitato,
 Tibi proximam me, mihiq; item esse te.
 Ita æquum est, quod in rem esse vtriq; arbitremur,
 Et mihi te, & tibi me consulere & monere,
 Neque occultum id haberi, neque per metum mus-
 fari.

Quin participem pariter ego te, & tu me vt facias.
 Eo nunc ego secreto te huc foras seduxi,
 Vt tuam rem ego tecum hîc loquerer familiarem.

ME. Da mihi optuma foemina manū. EV. vbi ea est?
 quis ea

Est nam optuma? ME. tu. EV. tunc ais? ME. si negas,
 Nego. EV. Decet te equidem vera proloqui.

Nam optuma nulla potest eligi alia alia
 Peior, frater, est. ME. idem ego arbitror, nec tibi

Aduersari certum est de istac re vnquam, soror.

EV. Da mihi operam amabo. ME. tua est, vtere

Atque impera, si quid vis. EV. id quod in rem tuam

Optimum esse arbitror, te id admonitum aduento.

ME. Soror, more tuo facis. EV. factum volo. ME.

Quid est id,

Soror? EV. quod tibi sempiternum salutare

Sit liberis procreandis. ME. ita di faxint.

EV. Volo te vxorem domum ducere. ME. hei occidi.

EV. quid ita? ME. quia mihi misero cerebrum excutunt

Tua dicta soror, lapides loqueris. EV. eia hoc face,

Quod te iubet soror. ME. si iubeat, faciam. EV. in re

Hoc tuam est. ME. vt quidem emoriar, priusquam ducam.

Sed his legibus, si quam dare vis, ducam, quæ

i. mortua
efferatur. Cras veniat, perendie* foras feratur, soror,

His legibus quam dare vis cedo, nuptias adorna.

EV. Quam maxima possum tibi, frater, dare dote.

Sed est grandior natu, media est mulieris ætas.

Eam si iubes frater tibi me poscere, poscam.

ME. Num non vis me interrogare te? EV. immò si quid vis, roga.

ME. Post mediam ætatem, qui mediam ducit vxorem domum;

Si eam senex anum prægnantem fortuitu fecerit,

Quid dubitas, quin sit paratum nomen puero Posthumus?

Nunc ego istum soror laborem demam, & diminuat tibi

Ego virtute deum & maiorum nostrorum diues sum satis.

i. opulentiam & nobilitatē. Istas magnas* factiones, animos, dotes dapfiles, Clamores, imperia, eburata vehicula, pallas, purpuram,

Nihil moror, quæ in seruitutem sumtibus redigunt viros.

EV. Dic mihi quæso, quis ea est, quam vis ducere vxorem? ME. eloquar.

Novisti hunc senem Eucليونem ex proximo pauperulum?

EV. Noui.

EV. Noui, hominem haud malum mecastor. ME.
eius cupio filiam

Virginem mihi desponderi. verba ne facias soror.
Scio quid dictura es, hanc esse pauperem, hæc pau-
per placet.

EV. Di benè vertant. ME. idem ego spero. EV. quid
me nunc quid vis? ME. vale

EV. Et tu frater. ME. ego conueniam Euclionem,
si domi

Est. sed ecclū, nescio vnde sese homo recipit domū.

EVCLIO, MEGADORVS, *senex.*

PRÆSAGIBAT mihi animus, frustra me ire
quum exibam domo.

Itaque abibam inuitus. nam neque quisquam cu-
rialium

Venit, neque magister, quem diuidere argenrum
oportuit.

Nunc domum properare propero: nam egomet
sum hic, animus domi est.

ME. Saluus atque fortunatus Euclio semper fies.

EV. Dite ament Megadore. ME. quid tu? recten?
atq; vt vis vales?

EV. Non temerarium est, vbi diues blandè appellat
pauperem.

Iam illic homo aurum me scit habere, cò me salutat
blandius.

ME. Ain' tu te valere? EV. pol ego haud à pecunia
perbenè.

ME. Pol si animus est æquus tibi, gratis habes, qui
benè vitam colas.

EV. Anus hercle huic indicium fecit de auro, per-
spiciuè palàm est.

Cui ego iam linguam præcidam, atque oculos effo-
diam domi.

ME. Quid tu solus tecum loquere? EV. meam pau-
periem conqueror.

Virginem habeo grandem, dote * cassam, atque illo- i. carētem,
cabilem, *castū enim*

Neque eam queo locare cuiquam. ME. tace. bonum vt caritum
habe animum Euclio, (pera. à careoderi-

Dabitur, adiuvabere à me, dic si quid opus est, im- uat Prisl.

E 7

EV. Nunc

E V. Nunc petit quum pollicetur, inhiat aurum vt deuoret.

Alterâ manu fert lapidem, panem ostentat alterâ.

Nemini credo, qui largè blandu'st diues pauperi.

* i. *onerat*
pauperem
aliquâ Za-
miâ, vt sit
hypallage.
Bol. ornat.
pro ador-
nat seu in-
struit.
† i. ob cam
rem.

Vbi manum inijcit benignè, ibi* onerat aliquam zamiam.

Ego istos noui polypes, qui vbi quid tetigerint, tenent.

M E. Da mihi operam parumper, paucis Euclio est quod te volo.

De communi re appellare mea & tua. E V. hei misero mihi,

Aurum mihi intus harpagatum est. nunc hic † eam rem volt, scio,

Mecum adire ad pactionem, verum interuisam domum.

M E. Quò abis? E V. iam ad te reuortar, nam est quod visam domum.

M E. Credo edepol, vbi mentionem ego fecero de filia,

Mihi vt despondeat, sese à me derideri rebitur.

†. ex ordi- Neque illo quisquam est alter hodie † ex paupertate
ne & nu- parciore.

mero pau- E V. Di me seruant, salua res est, saluum est, si quid
perum: vt non petit.

ex nobilitate. Nimis male timui, priusquam intrò redij, exanimatus fui.

Redeo ad te Megadore, si quid me vis. M E. habeo gratiam.

Quæso quod te percontabor, ne id te pigeat proloqui.

E V. Dum quidem ne quid perconteris, quod mihi non lubeat loqui.

M E. Dic mihi, quali me arbitrare genere prognatum? E V. bono.

M E. Quid fide? E V. bona. M E. Quid factis? E V. neque malis, neque improbis.

M E. Aetatem meam scis? E V. scio esse grandem, itidem vt pecuniam.

M E. Certè edepol equidè te ciuem sine mala omni
maligia

Semper

Semper sum arbitratus, & nunc arbitror. E V. aurum huic olet.

Quid nunc me vis? M E. quoniam tu me, & ego te qualis sis scio:

Quæ res recte vortat, mihi que, tibi que, tuæ que filia, Filiam tuam mihi vxorē posco. p̄mittite hoc fore.

E V. Hei Megadore, haud decorum facinus tuis factis facis,

Vt inopem atque innoxium abs te, atque abs tuis, me irrideas.

Nam de te neque re, neque verbis merui, vt faceres quod facis.

M E. Neq; edepol ego te derisū venio, neq; derideo.

Neq; dignum arbitror. E V. cur igitur poscis meam gnatam tibi?

M E. Vt propter me tibi sit melius, mihi que propter te & tuos.

E V. Venit hoc mihi in mentem Megadore: te esse hominem diuitem,

*Fastiosum; me item esse hominem pauperum pauperissimum:

Nunc si filiam locassim meam tibi, in mentē venit, Te bouem esse, & me esse asellum, vbi tecum coniunctus siem,

Vbi onus nequeam ferre pariter, iaceam ego asinus in luto.

Tu me bos magis haud respicias, gnatus quasi nunquam siem.

Et te vtar iniquiore, & meus me ordo irrideat.

Neutrūbi habeam stabile stabulum, si quid diuortij fuat.

Asini me *merdicibus scindant, boues incurfent cornibus.

Hoc magnum est periculum, ab asinis ad boues transcendere.

M E. Quam ad probos propinquitatem proximē te adiunxeris,

Tam optimum est. tu conditionem hanc accipe, ausculta mihi,

Atque eam desponde mihi. E V. at nihil est dotis

*quod dem. M E. ne dgis

Opibus! & bonis fort. tuæ affluentem,

*Lam. mor. dicitur contra Noni auctoritatem.

*I. G. quidem ex V. C. qui habet quidem.

Dura

Dummodò morata rectè veniat, dorata est satis.

E V. Eò dico, ne me ð thesaurum reperisse censeas.

† V. C. Lãb. M E. Noui, ne doceas, desponde. E V. fiat, sed prò thesauros.

Iuppiter:

Non ego disperij? M E. quid tibi est? E V. quid crepuit quasi ferrum modo?

M E. Hic apud me hortum confodere iussi. sed vbi hic est homo?

Abijt, neque me certiore fecit, fastidit mei.

Quia videt me suam amicitiam velle, more hominũ facit.

Nam si opulentus it petitem pauperioris gratiam, Pauper metuit cõgredi, per metum male rem gerit.

Idem quando illac occasio perit, post serò cupit.

E V. Si hercle ego te non elinguendam dederò vsq; ab radicibus, (loces.

Impero, auctorq; sum, vt tu me cuius castrandum

M E. Video hercle ego te me arbitrari Euclio hominem idoneum,

Quẽ senecta xtate ludos facias, haud merito meo.

E V. Neque edepol Megadore facio. neq; si cuipiam, copia est.

M E. Quid? nunc etiam mihi despondes filiam? E V. illis legibus,

Cum illa dote, quam tibi dixi. M E. sponden' ergo? E V. spondeo.

Istuc di benè vortant. M E. ita faxint. E V. illud facito, vt memineris,

Conuenisse, vt ne quid dotis mea ad te afferret filia.

M E. Memini. E V. at scio, quo vos pacto soleatis * perplexarier.

* perplexè Pactum non pactum est, non pactum pactum est, agere & captiosè. quod vobis lubet.

M E. Nulla controuersia mihi tecũ erit. sed nuptias Hodie quin facimus, num quæ causa est? E V. immò edepol optumè.

M E. Ibo igitur, parabo. nunquid me vis? E V. istuc fiet, vale.

M E. Heus Strobile, sequere properè me ad macellum strenuè.

E V. Illic

EV. Illic hinc abiit. di immortales, obsecro aurum quid valet?

Credo ego iam illum inaudisse, mihi esse thesaurum domi:

Id inhiat, ea affinitatem hanc* obstinauit gratia.

i. obfirmavit. Fest.

EVCLIO *senex*, STAPHYLA *anus*.

EV. **V**BI tu es quæ deblateraſti iam vicinis omnibus,

Meæ me filia daturum dotem? heus Staphyla te voco.

Ecquid audis? vascula intus purè propera atq; elue. Filiam despondi ego hodie, huic nuptum Megadoro dabo.

STA. Di benè vortant. verum ecastor non potest, subitum est nimis.

EV. Tace atque abi, curata fac sint quum à foro redeam domum.

Atque occlude ædes: iam ego hinc adero. ST. quid ego nunc agam?

Nunc nobis propè adest exitiū, mihi atq; herili filia. Nam ~~probrum~~ atque partitudo propè adest, ut fiat palam.

Quod celatum est, atque occultatum vsque adhuc, nunc non potest.

Ibo intro, ut hæc quæ imperavit, facta, cum veniat, fient.

Nam ecastor malum mœrorem metuo, ne mistum bibam.

STROBILVS *seruus*, ANTHRAX,

CONGRIO. *coqui*.

STR. **P**OST QUAM obsonavit herus, & conduxit coquos,

Tibicinasq; hæce apud forum, edixit mihi,

Ut dispartirem obsonium hinc bifariam,

COC. Me tu quidē hercle* hinc tã palam nō diuides. sic Lips.

Si quo tu totum me ire vis, operam dabo.

† Ita Lips.

STR. Bellum & pudicum verò prostibulum populi. lib. 5. Epist.

Pōst si quis vellet te, † haut non velles diuidi?

Quæst.

Atqui

Atqui ego istuc Anthrax alio uersum dixeram,
Non istuc quod tu insimulas. sed herus nuptias
Meus hodiè faciet. COC. cuius ducit filiam?

STR. Vicini huius Euclionis senis è proximo.
Ei adeò obsonij hinc dimidium iussit dari,
Cocum alterum, itidemq; alteram tibicinam.

πῆμεις, COC. Nempe huic dimidiū † ducis, dimidiū domi?
quasi pom- STR. Sicut dicis. COC. quid hic non poterat de suo
pam. Senex obsonari filiz in nuptijs?

STR. Vah. COC. quid negotij est? STR. quid nego-
gotij sit rogas?

* Nūc etiā Pumex non æquè est aridus, atq; hic est senex.

cū de alie- COC. Ain' tandē ita esse vt dicis? ST. tute existims,
no obso- * Suam rem perijisse, seq; eradicarier.

natur, aut Quia diuūm atq; hominum clamat continuò fidē,
certè cum De suo † tigillo fumus si quā exit forās.

I. Gul. hic † Quin quum it dormitū, follē obstringit ob gulam.

versus se- COC. Cur? STR. ne quid animz fortè amittat dor-
quētipost- micns.

ponendus COC. Etiamne obturat * inferiorem gutturē,

† Lamb. li- Tūmne quid animz fortè amittat dormiens?

gillo vt sit STR. Hæc te mihi, sicut tibi me æquum est credere.

diminuti- COC. Imò equidem credo. STR. at se in' etiam quo
uū à ligno. modo?

Non ligellā. Aquam herclè plorat, quum lauat, profundere.

† Vide Cæt. COC. Censen' talentum magnum exorari potesse

* Guttur Ab istoc sene vt det, qui sūmus liberi?

mafc. gen. STR. Famē herclè vtendam, si roges nunquā dabit.

Non. & Pr. Quin ipsi pridem tonsor vngues demserat,

lib. 4. Collegit, omnia abstulit præsegmina.

† I. G. parū COC. Edepol mortalem parcē parcum prædicas.

accipitque Censen' verò adeò esse † parcum & miserè viuere?

esse pro STR. Pulmentum pridem † eidem eripuit miluius,

edere. Homo ad prætorem † plorabundus deuenit:

† I. G. ei de- Infit tibi postulare plorans, eiulans,

ripuit. Vt sibi liceret miluium vadarier.

† Non. de- Sexcenta sunt quæ memorem, si sit otium.

plorabundus Sed vter vestrorum est celerior? memora mihi.

uenit, CON. Ego vt multo melior. STR. cocum ego non
furem rogo. (sum, vt vides.

CON. Cocum ego dico. AN. quid tu ais? CON. sic

AN. Cogus

AN. Cocus ille * nundinalis est, in nonum diem
Solet ire coctum. CON. tu trium literarum homo Vide Cent.
Me vituperas, fur. AN. etiam fur trifurcifer.

STROBILVS, ANTHRAX,
CONGRIO, COCVS.

STR. TACE nunciam tu, atque agnū horum scdia
vter est * pinguior.

COC. Licet. ST. tu Congrio eum sume actutū tibi.
Atque intrō abi illuc, & vos illum sequimini.

Vos ceteri illuc ad nos. COC. hercle iniuria
Dispertuisti, pinguiorem agnū isti habent.

STR. At nunc tibi dabitur pinguior tibicina.

I sanē cum illo Phrygia, tu autem Eleusium
Huc intrō, abi ad nos. CON. *Strobile subdole,*
Huccine detruisti me ad sezem pareidnum?

Vbi si quid poscas. *ad raum poscas prius*

Quam quicquam detur. ST. stultus & sine gratia * es * I. G. est.

* Tibi recte facere, quando quod facias perit. * I. G. ibi.

CON. Qui verō? STR. rogitas? *in principio in edibus*

Turba istuc nulla tibi erit: si qui vti voles,

Domo abs te afferto, ne operam perdas poscere.

Hic apud nos magna turba, ac magna familia est.

Supellex, aurum, vestes, vasa argentea:

Vbi si perierit quippiam (quod te scio

Facile abstinere posse, si nihil obuiam est)

Dicant, coci abstulerunt, comprehendite,

Vincite, verberate, in * puteum condite.

Horum tibi istuc nihil eueniet, quippe qui (sequor.

Vbi quid surripias, nihil est. sequere hanc me. CON.

STROBILVS, STAPHYLA *anv*

STR. HEVS Staphyla prodi, atque ostiam aperi.

STA. qui vocat?

STR. Strobilus. STA. quid vis? STR. hos ut acci-

pias cocos,

Tibicinamq; obsoniumq; in nuptias.

Megadorus iussit Euclioni hanc mittere.

STA. * Ceresia? Strobile istas facturi nuptias?

STR. Qui? STA. quia temeti nihil allatū intelligo.

STR. At iam afferetur, si a fore ipsius redierit.

STA. Ligna

Vide Cent.

ST. Ligna

ST A. Ligna hic apud nos nulla sunt. STR. sunt asferes?

ST A. Sunt pol. STR. sunt igitur ligna, ne quæras foris.

Vide Gent. STA. Quid impurate, * quanquam Vulcano studes,
Coenæne causâ aut tuæ mercedis gratia,
Nos nostras ædes postulas comburere?
STR. Haud postulo, duc istos intrò. STA. sequimini.

PYTHODICVS seruus.

CVRATE, ego interuisam quid faciant coqui,
Quos pol vt ego hodie seruê, cura maxima est.
Nisi vnũ hoc faciam, vt in puteo coenam coquant,
Coctam inde sursum deducemus corbulis.
Si autem * deorsum comedent, si quid coxerint,
Superi incœnati sint, & coenati inferi.
Sic verba hic facio, quasi negotij nihil fiet,
Rapacidarum vbi tantum fiet in ædibus.

* deorsum
hic non
motũ sed
quierem
significat.

EVCLIO, CONGRIO.

VOLVIANIMUM tandẽ confirmare hodie meũ,
Vt ~~et~~ habetem meæ nec filia in nuptijs.

Venio ~~et~~ melleum, rogitò pisces, indicant

Caros ~~et~~ tricinam caram, caram bubulam,

Virulinam, cetum, porcina, cara omnia,

Atque ~~ed~~ fuerunt cariore, as non erat.

* i. vnde e-
merem. Ab eo illinc iratus, quoniam nihil est * quĩ emam.

Ita illis impuris omnibus adii manum.

Deinde egomet mecum cogitare inter vias

Ocecepi, festo die siquid prodegeris,

Profecto egere liceat, nisi peperceris.

Postquam hanc rationem cordi ventriq; edidi,

Accessit animus ad meam sententiam,

Quam minimo sumtu filiam vt nuptum darem.

Nunc tusculum emi, & hæc coronas floreas.

Hæc imponentur in foco nostro lari,

Vt fortunatas faciat gnata nuptias.

Sed quid ego apertas ædes nostras conspicio?

Et strepitus est intus, númnam compilor miser?

CON. Aulam maiorem si potẽ, ex vicinia

Pete: hæc est parua, capere non quit. EV. hei mihi,

Perij

Perij hercle, aurum rapitur, aula quaeritur.
 Nimirū occidor, nisi ego intrò huc propero currere.
 * Apollo quæso subueni mihi, atque adiuua,
 Confige sagittis fures thesaurarios.
 Cui in re tali iam subuenisti antidhac.
 Sed cessò prius, quàm prorsus perij, currere?

* Apollinē
 vt αἰετὶ
 ηἰρησὶν
 vocat.

A N T H R A X. *Coquius*

DROMO desquama pisces, tu Machzrio
 Congrum, murenā f ex dorsua, quantū potest,
 Atque omnia dum absum hinc, exollata fac fient.
 Ego hinc artoptam ex proximo vtendam petò.
 A* Congrione: tu istum gallum, si sapias,
 Glabriorem reddes mihi, quàm vultus ludiu' st,
 Sed quid clamoris oritur hinc ex proximo?
 Coqui hercle, credo, faciunt officium suum.
 Fugiam intrò, ne quid hic turbæ fiat itidem.

* i. dorsum
 confringe.
 Fest. al.
 exime.
 * Qui co-
 quebat a-
 pud Eucli-
 onem. Ma-
 le ergo
 Lamb. de
 Megadori
 domo in-
 terpreta-
 tur.

A C T V S T E R T I V S.

C O N G R I O.

O P T A T I ciues, populares, incolæ, accolæ,
 aduenæ omnes,
 Data viam quā fugere liceat, facite totæ pla-
 teæ pateant.

Neque ego vnquam, nisi hodie, ad bacchas veni in
 bacchanal coquinatum.

Ita me miserum & meos discipulos fustibus malè
 contuderunt.

Totus doleo, atq; oppidò perij, * ita me iste habuit
 senex gymnasium.

Atat perij hercle ego miser, aperitur bacchanal, ad-
 est.

Sequitur, scio quam rem geram, hoc ipse magister
 me docuit.

Neq; ligna ego vsquā gentiū præberi vidi pulcrius
 Itaque omnis exegit foràs, me atque hos onustos
 fustibus.

ita isti senē
 pro gym-
 nasio fui,
 in quo se
 exerceret.

E V C L I O *senex*, C O N G R I O.

E V. **R** E D I, quò fugis nunc? tene, tene. C O N.
 quid stolidè clamas?

E V. Quia

EV. Quia ad tres viros iam ego deferam tuum nomen. CON. quam obrem?

EV. Quia cultrum habes. CON. cocum decet. EV.

*1. quid quod
minatus
Mibi?*

* quid comminatus
Mibi? CON. istuc malefactum arbitror, quia non latus fodi.

EV. Homo nullus est te scelestior qui vivat hodie, Neque cui ego de industria amplius male plus lubes faxim.

CON. Pol et si taceas, palam id quidem est: res ipsa testis est.

Ita fustibus sum mollior miser magis, quam vllus

* i. saltator

* cinædus

vel panto-
mimus,

Sed quid tibi nos, mendice homo, tactio est? quæ res est?

Δὲ τῷ

EV. Etiam rogitas? an quia minus quam æquum erat feci?

κινεῖν τῷ

CON. * Sine. at hercle cum malo magno tuo, si hoc cepit caput sentit.

κῶλα

* Minantis
verbum.

EV. Pol ego haud scio quid post fiat, tuum nunc caput sentit.

Sed in ædibus quid tibi meisnam erat negotij, Me absente, nisi ego iusseram? volo scire. CON. tace ergo.

Quia venimus coctum ad nuptias. EV. quid tu (malum) curas?

Vtrum crudū an coctum edim, nisi tu mihi es tutor?

CON. Volo scire, finas, an non finas nos coquere hic cœnam?

EV. Volo scire item ego, mea domi mea ne salua futura?

li, salua.

CON. Vtinam mea mihi modò auferam, quæ attu-

Ca. Metum
pro: meorū.

EV. * Me haud pœnitet, tua ne expetam? CON. scio ne doce, noui.

Quid est, qua prohibeas nunc gratia nos coquere hic cœnam?

Quid fecimus? quid diximus tibi fecas, quæ velles?

* Ita Turn.
sic dictum

EV. Etiam rogitas, scelestè homo, qui angulos hic omnis

ut obuiam,

Mearum ædiū & conclauium mihi * peruiam facitis?

Id ubi tibi erat negotium, ad focum sic adesses, Non.

Non fiffile haberes caput, meritò id tibi factum est.

Adeò vt tu meā sententiam iamiam noscere possis,

Si ad ianuam huc accesseris, nisi iussero, propius,

Ego te faciam miserrimus mortalium vti sis.

Scis iam meam sententiam? quò abis? redi rursus.

CON. Ita me bene amet Lauerna, te iam, nisi reddi

Mihi vasa iubes, * pipulo hñc differam te ante ædis.

Quid ego nunc agam? † Næ edepol veni huc auspicio

malo.

† Nummo sum conductus, plus iam medico merce-

de opus est.

EVCLIO, CONGRIO.

EV. **H**OC quidem hercle quoquò ibo nunc, me-
cum erit, mecum feram.

Neque istuc in tantis periculis vnquam committram
vt fiet.

Ite sanè nñc iam intrò omnes, & coqui, & tibicina.

Etiā huc introduce, si vis, vel gregem venalium.

Coquite, facite, festinate nunc iam quantum lubet.

CON. Tempori: postquam * impleuisti fustibus isto-

rum caput.

EV. Intrò abi. opera huc est conducta vestra, non
oratio.

CON. Heu senex, pro vapulando hercle ego abs te
mercedem petam.

Coctum ego, non vapulatū dudum conductus fui.

EV. * Lege agito mecum, molestus ne sis, i & coe-

nam coque,

Aut abi in malum cruciatum ab ædibus. CON. abi
tu modò.

EVCLIO.

EV. **I**LLIC hinc abiit. Dī immortales, facinus
audax incipit,

Qui cum opulento pauper homine cœpit habere ne-
gotium,

Aut rem: velut Megadorus tentat me omnibus mi-
serum modis,

Qui simulauit, mei honoris mittere huc causa co-
deca causa misit, hoc qui surxiperent misero mihi.

Condignò

* cōuitio.

† L. nā ego
edepol.

† nō seſtes-
tio ſed nū-
mo aureo,
qui vale-
bat paulo
plus duo-
bus aureis
noſtris.

* Palm. im-
pleuiſti ſiſto-
rū in caput.

† Lege ago,
dicebatur
ei, cuius
intentio
cōtempti-
bilis aduer-
ſario vide-
batur, Dō.

Condignè etiam meus me intus gallus gallinaceus,
Qui erat anui peculiaris, perdidit penissimè.

Vbi erat hæc defossa, occæpit ibi scalpui re vngulis
Circumcirca, quid opus est verbis? ita mihi pectus
peracuit.

Capio fustem, obtrunco gallū, furē manifestarium.
Credo ego edepol illi mercedem gallo pollicitos co-
quos,

Si id palam fecisset. exemi è manu manubrium.

Quid opus est verbis? facta est pugna in gallo galli-
naceo.

Sed Megadorus meus affinis, eccum incedit à foro.
Iam hunc non ausim præterire, quin consistam &
colloquar.

MEGADORVS, EVCLIO.

NARRAVI amicis multis consilium meum
De conditione hac, Euclionis filiam

Laudant, sapienter factum & consilio bono.

Nam, meo quidem animo, si idem faciant cæteri,

Opulentiores pauperiorum filias

Vt indotatas ducant vxores domum.

Et multò fiat ciuitas concordior.

Et inuidia nos minore vtamur quàm vtimur.

Et illæ malam rem metuant, quàm metuunt, magis.

Et nos minore sumtu simus, quàm sumus.

In maximam illuc populi partem est optimum.

In pauciores auidos altercatio est:

Quorum animis auidis, atque insatietatibus

Neq; lex, neq; tutor * capere, est qui possit, modum.

† Namque hoc qui dicat: Quò illæ nubent diuites.

Dotatæ, si† stud ius pauperibus ponitur?

Quò lubeat nubant, dum dos ne fiat comes;

Hoc ita si fiat, mores meliores sibi

Parent pro dote quos ferant, quàm nunc ferunt.

Ego faxim muli, pretio qui superant equos,

Sient viliores Gallicis canterijs.

E V. Ita me di amabunt, vt ego hūc ausculto lubens.

Nimis lepide fecit verba ad parcimoniam.

ME. * Nulla ergo dicat: equidē dotem ad te attuli

Maiorem multo, quàm tibi erat pecunia.

Enima

* i. conci-
pere, seu
cōstituere.

† L. Nam
quidquid.

i. quod
aliquis di-
cat vel ob-
ijciat, vt:

Quod illa
aut amico,
aut, &c.

* f. si hoc i-
ta fiat.

Enim mihi quidem æquum est purpuram atque aurum dari,

Ancillas, mulos, muliones, pedisequas:

Salutigerulos pueros, vehicula qui vehar.

E V. Vt matronarum hic facta pernouit ptobè!

Moribus * præfectum mulierū hunc factum velim. *ῥωμαῖοι*

M E. Nūc quoquò venias, plus plaustrorū in ædibus *ὑπομῶν*

Videas, quā ruri, quando ad villam veneris. *signif. erāt*

Sed hoc etiam pulcrum est præ quā vbi sumptus autem hi

petunt.

numero:

Stat fullo, phrygio, aurifex, lanarius,

xx. Lamb.

Caupones, patagiarij, indufarij,

Flammearij, violarij † cerinarij,

Aut manulearij, aut murrobathrarij,

† Ita Bapt.

* Propolæ, linteones, calceolarij,

Pius. Tur.

Sedentarij, sutores, diabathrarij,

Lamb. ali.

Solearij astant, astant molochinarij,

calibularij.

Petunt fullones, sarcinatores petunt;

* Vide Cæt.

Stropharij astant, astant semizonarij.

Turn. *Pro-*

Iam hosce absolutos censeas, cedunt, petunt.

pala.

Trecenti cū stant phylacistæ in atrijs,

Textores, limbolarij, arcularij: datur

Æs, iamq; hosce absolutos censeas,

Cum incedunt infectores crocotarij,

Aut aliqua mala crux semper est quæ aliquid petat:

EV. Compellarem ego illum, ni metuam ne desinat:

Memorare mores mulierum, nunc sic finam.

M E. Vbi nugigerulis res soluta est omnibus,

Ibi ad postremum cedit miles, æs petit.

Itur, putatur ratio cum argentario:

Impransus miles astat, æs censet dari.

Vbi disputata est ratio cum argentario,

Etiā ipse ultro debet argentario.

* *Spes prorogatur militi in alium diem:*

I. G. inter-

Hæc sunt atque aliæ multæ in magnis dotibus

ponithunc: X

Incommoditates, sumtusque intolerabiles.

verum ex

Nam quæ indorata est, ea in potestate est viri

Non. pro

Dotata mastant & malo & damno viros.

illis crocoris,

Sed eccum affinem ante ædes. quid ais Euclio?

strophis,

sumptu. u-

xoris.

EVCLIO, MEGADORVS.

EV. **N**IMIRVM lubenter edi sermonem tuum.

ME. An audiuisti? EV. vsque à principio omnia.

ME. * Tamen,

Ita Lamb.

f. filii in

* Vide Cët.

E meo quidem animo, aliquanto facias rectius,

Si nitidior fies * in filix nuptijs.

EV. Pro re nitorem, & gloriam pro copia

Qui habent, meminerint sese vnde oriundi sient

Neque pol Megadore mihi, neq; cuiquam pauperi,

Opinione melius res structa est domi.

ME. Immo est, & dii faciant vti fiet diu,

Plus plusque sospitent istuc quod nunc habes.

EV. Tam hic scit me habere, quàm egomet, anus fecit palam.

ME. Quid tu te solus de senatu seuocas?

EV. Pol ego te vt accussem merito meditabar. ME. quid est?

EV. Quid sit me rogitas? qui mihi omnis angulos

Furum impleuisti in ardibus misero mihi,

D. F. immi-
ssis.

Qui mihi * intromisisti in ardes quingentos coquos,

Cum senis manibus, genere geryonaceo.

Quos si Argus seruet, qui oculus totus fuit,

Quem quondam **Ioui Iuno** custodem addidit,

Is nunquam seruet. praterea tibicinam,

Quae mihi interbibere sola, si vino * scatat,

Corinthiensem fontem Pirenem potest.

Tum obsonium autem. ME. pol vel legioni sat est.

Etiā agnum misi. EV. quo quidem agno sat scio.

Magis * curiosam nusquam esse vllam belluam.

ME. Volo ex te ego scire qui sit agnus curio.

EV. Qui ossa atque pellis totus est, ita cura † macer.

Quin extra inspicere in sole etiam viuo licet:

Ita is pellucet quasi laterna Punica.

ME. Cedundum illum ego * conduxī. EV. tum tu

idem optimum est

Loces efferendum: nam iam credo mortuus est.

ME. Potare ego tecum hodie Euclio volo.

EV. Non potem ego quidem me hercle. ME. at ego inssero.

Cadum vnum vini veteris à me afferrier.

EV. Nola

Tut. scatit,
vredit. pro
edat, apud
Rom.

* ex respō-
so Mega-
dori vide-
tur legen-
dū *curione*.

† Ita Non.

* i. emi. vti
explicat.

Non. Lāb.
locati.

EV. Nolo hercle. nam mihi bibere decretū est aquā.

ME. Ego te hodie reddā madidum, si vinū, probē,
Tibi cui decretum est bibere aquam. EV. scio quam
rem agat:

Vt me deponat vino, eam affectat viam:

Post hoc quod habeo vt commutet coloniam.

Ego id canebo, nam alicubi abstrudam foris.

Ego faxo & operam & vinum perdiderit simul.

ME. Ego, nisi quid me vis, eo lauatū, vt sacrificem.

EV. Edepol nā tu Aula multos inimicos habes,

Atque istuc aurum quod tibi concreditum est.

Nunc hoc mihi *factū est optumū, vt ted auferam

Aula in Fidei phanum, ibi abstrudam probē.

Fides nouisti me, & ego te: caue sis tibi

Ne tu in me mutassis nomen, si hoc concreduo.

Ibo ad te, fretus tua Fides fiducia.

al. factū est
optimum.
ex formula.
solenni
Edictorū.

STROBILVS seruus Lyconidis.

STR. **H**OC est serui facinus frugi, facere quod e-
go persequor.

Ne moræ molestiaq; imperium hercle habeat sibi.

Nam qui hero ex sententia seruire seruus postulat,

In herum matura, in se sera condecet capeßere.

Sin dormitet ira dormitet seruum sese vt cogitet.

Nam qui amanti hero seruitutem seruit, quasi ego
seruio,

Si herum videt superare amorem, hoc serui esse of-
cium reor,

Retinere ad salutem: non eum quò incumbat, eò
impellere.

Quasi pueris qui nare discunt, scirpea *inducitur

Qui laborent minus, facilius vt nent, & moueant
manus:

Eodem modo seruum ratem esse amanti hero æquū

Vt †toleret, ne pessum abeat tanquam *

Herile imperium ediscat, vt quod frons velit, oculi

sciant. (qui

Quod iubeat, citis quadrigis citius properet perse-

Qui ea curabit, abstinebit censione bubula.

Nec sua opera rediget vnquā in splendorē cōpedes.

Nūc herus me? amat filiā huius Euclionis pauperis:

*Fest. &
Non. indui-
tur.

†i. sustine-
at.

*Lamb. ex
cōiectura
catapirates
maris hic
interponit

Eam hero nunc renunciatum est, nuptum huic Megadoro dari,

Is speculatum huc misit me, ut, quæ fierent, fieret particeps.

Nunc sine omni suspitione, in ara hîc affidam sacra.

*i. prospicere & speculari.

Hinc ego huc & illuc potero, quid agant, *arbitrari.

EVCLIO *senex*, STROBILVS *seruus*.

EV. **T**V modo caue cuiquam indicassis aurum meum esse istic, Fides.

Non metuo ne quisquam inueniat, ita probè in latetris situm est. (inuenierit)

Edepol nã illic pulcram prædam agat, si quis illam Aulam onustam auri. verùm id te quæso ut prohibeas, Fides.

Nunc lauabo, ut rem diuinam faciam, ne affinem morer,

Quin ubi accersat me, meam ex templò filiam ducat domum.

Vide Fides etiam atque etiam nunc, saluam ut aulam abs te auferam.

Tuæ fidei concredidi aurum, in tuo luco & fano modo est situm.

STR. Di immortales, quòd ego hunc hominem facinus audio loqui?

Se aulam onustam auri abstruxisse hîc intus in fano Fidei.

Caue tu illi fidelis quæso potius fueris, quàm mihi.

Atq; hîc pater est, ut ego opinor, huius, herus meus quam amat.

Ibo hinc intrò, perferutabor fanum, si inueniam vspiam.

Aurum, dum hic est occupatus: sed si repperero, ô Fides,

Mulsi congialem plenam faciam tibi fideliã.

Id adeo tibi faciam, verùm ego mihi bibam, ubi id fecero.

EVCLIO.

E V C L I O.

NON temerè est, quod coruos cantat mihi nunc
ab læua manu.

Simul radebat pedibus terrā, & voce * crocibat sua, al. *crocita-*

Continuo meum cor coepit artem facere ludicram, bat

Atq; in pectus emicare. sed ego cesso currere?

E V C L I O, S T R O B I L V S.

E V. FORAS, foras, lunbrice, qui sub terra ere-
psisti modò,

Qui modò nusquam cōparebas, nunc quum com-
pares peris.

Ego edepol re prestigiator miseris iā accipiā modis.

S T R. Quæ te mala crux agitat? quid tibi mecum
est commercij senex?

Quid me afflictas? quid me raptas? qua me causa
verberas?

E V. Verberabilissime, etiam rogitas, non fur, sed
trifur?

S T R. Quid tibi furripui? **E V.** redde huc sis. **S T R.**

Quid tibi vis reddam? **E V.** rogas?

S T R. Nihil equidem tibi abstuli. **E V.** at illud quod
tibi abstuleras cedo.

S T R. Hem quid agis? **E V.** quid agam? auferre non
potes. **S T.** quid vis tibi?

E V. Pone hoc sis, aufer cauillum, non ego nunc
nugas ago.

S T R. Quid ego ponam? quin tu eloquere, quicquid
est, suo nomine.

Non hercle equidem quicquam sumsi, nec tetigi.
E V. ostende huc manus.

S T R. Hem, tibi ostendi. eccas. **E V.** video, age osten-
de etiam tertiam.

S T R. Larvæ hunc atque intemperię, insanięque
agitant senem.

Facisne iniuriam mihi, an non? **E V.** * fateor, quia *D. F. facio*,
non pendes, maximam.

Atque id quoque iam fiet, nisi fatere. **S T R.** quid fa-
tear tibi?

E V. Quid abstulisti hinc? **S T R.** Dime perdant, si
ego tui quicquam abstuli,

Nive adeo abstulisse vellem. EV. agendum excutendum pallium.

STR. Tuo arbitrato. EV. ne inter tunicas habeas, STR. tenta quæ lubet.

EV. Vah scelestus, quàm benignè, ut ne abstulisse intelligam.

Noui syncophantias. age rursum, ostende huc manū Dexteram. STR. hem. EV. nunc laevam ostende.

STR. equidem ambas profero.

EV. Iam scrutari mitto, redde huc. STR. quid reddam? EV. ah nugas agis.

Certè habes. STR. habeo ego? quid habeo? EV. non dico, audire expetis.

Id meum quicquid habes, redde. STR. infanis, perscrutatus es

Tuo arbitrato, neq; tui me quicquā inuenisti penes.

EV. Mane, mane, quis illic est, qui hinc intus alter erat tecum simul?

Perij hercle, ille nunc intus turbat. hunc si omitto. hic abierit.

Postremò iam hunc perscrutari. hic nihil habet, abi quò lubet.

Iuppiter te dique omnes perdant. STR. haud malè agit gratias.

EV. Ibo intrò, atque illi socienno tuo iam interstringam gulam.

Fugin' hinc ab oculis? abin' hinc an non? STR. abeo. EV. caue sis te videam.

STROBILVS.

EMORTVVM ego me mauelim letho malo, Quàm non ego illi dem hodie insidias seni.

Nanque hinc non audebit aurum abstrudere.

Credo referet iam secum, & mutabit locum.

Atat foris crepuit, senex eccum aurum effert foras.

Tantisper * hic ego ad ianuam concessero.

L. hinc.

EVCLIO, STROBILVS.

EV. **F**IDEI censebam maximam multò fidem Esse, ea sublenit os mihi penissimè.

Ni subuenisset coruus, perijssem miser.

Nimis

Nimis hercle ego illum coruū ad me veniat velim,
 Qui indicium fecit, vt ego illi aliquid boni
 Dicam. nam quod edit tam diuim, quā perduim.
 Nunc, hoc vbi abstrudam, cogito solum locum.
 Syluani lucus extra murum est auius,
 Crebro salicto opplerus, ibi fumam locum.
 Certum est Syluano potius credam, quā Fidei.
 STR. Euge euge, dii me saluum & seruatum volūt.
 Iam ego illuc praeurram, atq; ascendam aliquam in
 arborem.

Indeq; obseruabo, aurum vbi abstrudat senex.
 Quanquam hic manere herus me sese iusserat.
 Certum est, malam rem **potius quæram cum lucro.**

EVNOMIA *mulier*, LYCONIDES
adulescens, VIRGO.

LY. DIXI tibi mater, iuxta rem mecum tenes,
 Super Euclionis filia. nunc te obsecro

Fac mentionem cum auunculo mater mea,
 * Resecroq; mater quod dudum obsecraueram.

EV. Scis tute, facta velle me, quæ tu velis.

Et istuc confido à fratre me impetrassere.

Et causa iusta est, siquidem ita est vt prædicas,

Te eam compressisse vinolentum, virginem.

LY. Egone vt te aduersum mentiar mater mea?

VIR. Perij mea nutrix. obsecro te, vterum dolet,

Iuno Lucina tuam fidem. LY. heu mater mea,

Tibi rem potio rem video. clamat, parturit.

EV. I hac intrò mecum gnate mi ad fratrem meum,

Vt istuc quod tu me oras, efficiam tibi,

Vt istuc quod me oras, impetratum ab eo auferam.

LY. I iam sequor te mater, sed feruum meum

Strobilum miror vbi sit, quem ego me iusseram

Illic opperiri. nunc ego mecum cogito,

Si mihi dat operam, me illi irasci iniurium est,

Ibo intrò, vbi de capite meo sunt comitia.

STROBILVS.

* PICOS diuities, qui aureos montes colunt,

Ego solus supero. nam istos reges ceteros

Memorare nolo, hominum mendicabula.

i. religione
 iusiurandi
 soluo.

Vide Fest.

i. Gryphas

Ego sum ille rex Philippus. ô lepidum diem!
Nam ut dudum hinc abij, multo illo adueni prior,
Multoque prius me collocaui in arborem,

I. G. ex Inde * expectabam ubi aurum abstrudebat senex.

Ms. aspecta- Vbi ille abijt, ego me deorsum duco de arbore,
bam. Effodio aulam auii plenam, inde * ex eo loco

I. G. ex eo e Video recipere se senem, ille me non videt.

laco. Nam ego modo declinaui paulum me extra viam.

Atat senē ecce ipsum, ibo ut hoc condam domum.

EVCLIO *senex.* LYCONIDES *adolescens.*

EV. **P**ERII, interij, occidi, quò curram? quò non
curram?

Tene, tene. quem? quis? nescio, nihil video, cæcus
eo, atque

Equidem quò eam, aut ubi sim, aut qui sim, nequeo
cum animo

Certum inuestigare, obsecro vos ego, mihi auxilio

Oro, obtestor, sitis, & hominem demonstratis, qui
eam abstulerit.

Qui vestitu & creta occultant sese, atq; sedent quasi
sint frugi.

Quid ais tu? tibi credere certum est. nam esse bonū
ē vultu cognosco.

I. G. homi- Quid est, quid ridetis? noui * omnes, scio fures esse
nes, i. homi hic complures.

nū mores. Hem, nemo habet horum? occidisti. dic igitur quis
habet? nescis?

Heu me miserum! miserè perij, malè perditus, pessimè
ornatus eo.

Pris. gemiti Tantum * gemitique mali molestiaq; hic dies mihi
& male mæ obtulit.

stia hic: Famem & pauperiem: perditissimus ego sum om-
unde Lam. niam in terra.

gemiti & ma Nā quid mihi opus est vita, qui tantum auri perdidi?

li mæstia- Quod custodiui sedulo. egomet me defraudaui,
que. Animumque meum, geniumq; meum. nunc eo alij
latificantur

Meo malo & damno; pati nequeo.

LY. Quinam homo hic ante adis nostras eiulans
conqueritur mœrens?

Atq;

Atq; hic quidem Euclio est. est, opinor, oppidò ego interij. palam est res.

Scit peperisse iam, vt ego opinor, filiam suam. nunc mihi incertum est,

Quid agam? abeam an maneam? an adeam, an fugiam? quid agam edepol nescio.

E V C L I O *senex*, L Y C O N I -

D E S *adulescens*.

Q V I S homo hîc loquitur? L Y. ego sum. E V. immo ego sum miser, & misere perditus.

Cui tanta mala, mœstitudoque obigit. L Y. animo bono es.

E V. Quo obsecro pacto esse possum? L Y. quia istuc facinus quod tuum

Sollicitat animum, id ego feci, & fateor. E V. quid ego ex te audio?

L Y. Id quod verum est. E V. quid ego de te mirari adulescens mali,

Quamobrem ita faceres, meq; meosq; perditum ires liberos?

L Y. Deus mihi impulsor fuit, is me ad illam illexit. E V. quo modo?

L Y. Fateor me peccauisse, & me hanc culpam commeritum scio.

Id adeò te oratum aduenio, vt animo ex quo ignoscas mihi.

E V. Cur id ausus facere, vt id quod non tuum esset tangeres?

L Y. Quid vis fieri? factum est illud, fieri infectum *ἀμείβε-
non potest.* *λίσσιν ταν-*

Deos credo voluisse: nam ni vellent, non fieret scio.

E V. At ego deos credo voluisse, vt apud te me in nervo enicem.

L Y. Ne istuc dixis. E V. quid tibi ergo meam me inuito? tactio est?

L Y. Quia vini vitio atque amoris feci. E V. homo audacissime,

Cum *Istac*ne te oratione huc ad me adire ausum,

Nam *istuc* ius est, vt sic tu istuc excusare possies,

*gere, quod
& furari,
(vnde ta-
gaces, pro
furiis)&
cū muliere
reix habe-
re sign.*

Luce claro deripiamus aurum matronis palam.

Post id, si prehensi sumus, excusemus ebrios

Nos fecisse amoris causa. nimis vile est vinum atque amor,

Si ebrio atque amanti impunè facere, quod iubeat licet.

LY. Quin tibi vltro supplicatum aduenio ob stultitiam meam.

EV. Non mihi homines placent, qui, quando malefecerunt, purgant.

Tu illam scibas non tuam esse, non attactam oportuit.

LY. Ergo quia sum tangere ausus, haud causificor quin eam

Ego habeam potissimum. EV. tun' habeas me inuito meam?

LY. Haud te inuito postulo, sed meam esse oportere arbitror.

Quin tu eam inuenies, inquam, meam illam esse oportere, Euclio.

*Αντιόχης
πρὸς τὸν
ἄνδρα.*

*penas de
te meritas
sumam.*

EV. * Nisi refers. LY. quid tibi ego referam? EV. quod surripuisti meum.

Iam quidem ad prætorem hercle te rapiam, & tibi scribam dicam.

LY. Surripui ego tuam? unde? aut quid id est? EV. ita te amabit Iuppiter,

Vt tu nescis. LY. nisi quidem tu mihi, quid quæras, dixeris.

EV. Aulam auri, inquam, te reposito, quam tū confessus mihi

Te abstulisse. LY. neque edepol ego dixi, neque feci. EV. negas?

LY. Pernego, immò neque ego aurum, neque ista aula quæ fiet

Scio, nec novi. EV. illam, ex Syluani luco quam abstuleras, cedò.

I refer, dimidiam tecum potius partem diuidam.

Tamet si fur mihi es, molestus non ero. i verò, refer.

LY. Sanus tu non es, qui furem me voces. ego te Euclio

De alia te rescivisse censui, quod ad me attinet.

Magna

Magna est res, quam ego tecum otiosè, si otium est, cupio loqui.

EV. Dic bona fide, tu id aurum non surripuisti? LY. bona.

EV. Neque scis quis abstulerit? LY. istuc quoque bona. EV. atq; id si scies,

Qui abstulerit, mihi indicabis? LY. faciam. EV. neque parem tibi

Ab eo, quique est, * inde posces, neque furem † ex-

* L. ex No.
indipisces.

† i. recipies
ad te & ce-
labis.

EV. Quid si fallis? LY. tum me faciat quod volt ma-
gnus Iuppiter.

EV. Sat habeo, age nunc loquere quid vis. LY. si me
nouisti minus,

Genere qui sim gnatus, hic mihi est Megadorus
auunculus,

Meus fuit pater Antimachus, ego vocor Lyconides,
Mater est Eunomia. EV. noui genus, nunc quid vis?
id volo

Noscere. LY. filiam ex te tu habes. EV. immò eccl-
lam domi.

LY. Eam tu despondisti opinor meo auunculo. EV.
omnem rem tenes,

LY. Is me nunc renunciare repudium iussit tibi.

EV. Repudiū rebus paratis, atq; exornatis nuptijs?
Vt illum di immortales omnes deaq; quantum est,
perdunt,

Quē propter hodie auri tātum perdidit infelix miser.

LY. Bono animo es, & benedice. nunc, quæ res tibi
& gnatae tuæ

Benè feliciterque vortat. ita di faxint, inquito.

EV. Ita di faciant. LY. & mihi ita di faciant. audi
nunciam.

Qui homo culpam admisit in se, nullus est tam par-
ui preti,

Quin pudeat, quin purget sese. nunc te obtestor
Euclio,

Si quid ego erga te imprudens peccauit, aut gnatam
tuam,

Vt mihi ignoscas, eamque vxorem mihi des, vt le-
ges iubent;

Ego me iniuriam fecisse filia fateor tua,
Ceteris vigilijs per vinū, atq; impulsu adolescentiæ.

EV. Hei mihi, quod facinus ego ex te audio? LY.
 cur eiulas?

Quem hodie ego auū feci, iam vt essēs filia nuptijs.
 Nam tua gnata peperit, decumo mense post, nume-
 rum cape.

Erte repudium remisit auunculus causa mea.

I intrò, exquire sitne ita, vt ego prædico. EV. perij
 oppidò,

Ira mihi ad malū malæ res plurimæ se agglutinant.

Ibo intrò, vt quid huius veri sit, sciam, LY. iam te
 sequor.

Hæc propemodum iam esse in vado salutis res vi-
 detur.

Nunc seruum esse vbi dicam meum Strobilum,
 non reperio.

Nisi etiam hîc operiar tamen paulisper, postea intrò
 Hunc subsequar. nunc interim spacium ei dabo ex-
 quirendi

Meum factum ex gnata pedisequa nutrice anu. ca-
 rem nouit.

STROBILVS, LYCONIDES.

DI immortales, quibus & quantis me donatis
 gaudijs?

Quadrilibrem aulam auro onustam habeo. quis
 me est diuitior?

Quis me Athenis nunc magis quisquam est homo,
 cui di sint propitij?

LY. Certo enim ego vocem hîc loquentis modò me
 audire visus sum.

ST. Herum ne ego aspicio meum? LY. videon' ego
 hunc Strobilum seruum meum?

ST. Ipsus est. LY. haud alius est. ST. congregiar. LY.
 contollam gradum.

Credo ego illum, vt iussi, eam se anum adisse, huius
 nutricem virginis.

ST. Quin ego illi me inuenisse dico hæc prædam,
 atq; eloquor?

Igitur orabo vt manu me mittat. ibo atq; eloquar.
 Repperi.

Repperi. LY. quid repperisti? ST. non quod pueri clamitant

In faba se reperisse. LY. iam ne autem ut soles, deludis?

STR. Here mane, eloquar, iam ausculta. LY. age ergo loquere. STR. repperi hodie

Here diuitias nimias. LY. ubi nam? STR. quadrilibre inquam aulam auri plenam.

LY. Quod ego facinus audio ex te? ST. Eucioni huic seni furipui.

LY. Vbi id est aurum? ST. in arca apud me: nunc volo me emitti manu.

LY. Egone te emittam manu, scelerum cumulatissime? STR. abi here, scio

Quam rem geras, lepide hercle animum tuum tentavi, iam

Ut eriperes apparabas. quid faceres, si repperissem?

LY. Non potes probasse nugas, i redde aurum. STR. reddam ego aurum?

LY. Redde inquam, ut huic reddatur. STR. ah vnde?

LY. quod modo fassus es esse

In arca. STR. soleo hercle ego garrere nugas, ita loquor. LY. at scin'

Quomodo? STR. vel hercle enica, nunquam hinc feres à me.

FINIS AVLVLARIAE.

CAPTEB

CAPTEIVEI.

DRAMATIS PERSONÆ.

ERGASILVS *Parasitus.* ARISTOPHONTES *capt.*
 HEGIO *senex.* HEGIONIS *Puer.*
 LORARIVS. PHILOPOLEMVS.
 PHILOCRATES *capt.* STALAGMVS.
 TYNDARVS *captiuus.* GREX.

ARGVMENTVM.

* i. alterum
 † i. Elios,
 ab vrbe E-
 lide.
 † L. *natum*
sum.
 * i. dimit-
 tatur.

CAPTVS fuit in pugna Hegionis filius,
 * Alium quadrimum fugiens seruos vendidit.
 Pater capteiuos commercaturus Alios,
 Tantum studens vti † natum recuperet.
 Et interibi emit olim amissum filium.
 Is suo cum domino veste vorfa ac nomine,
 Vt * amittatur fecit, ipse plectitur.
 Et is reduxit captum & fugitiuum simul,
 Indicio cuius alium agnoscit filium.

PROLOGVS.

• Illic.

HOS quos videris stare hinc capteiuos duos.
 * Illi qui astant, ij stant ambo, non sedent
 Vos vos mihi testeis estis me verum loqui.
 Senex qui hic habitat, Hegio, est huius pater.
 Sed is quo pacto seruiat suo sibi patri,
 Id ego hic apud vos proloquat, si opem datis.
 Seni huic fuerunt filii nati duo,
 Alterum quadrimum puerum seruos surpuit,
 Eumque hinc profugiens vendidit in * Alide
 Patri huic. Iam hoc tenetis, optimum est.
 Negat hercle ille vltimus accedito.
 Si non vbi sedeas locus est, est vbi ambules,
 Quando histriorem cogis mendicariet.
 Ego me tua causa, ne erres, non rupturus sum.
 * Vos qui potestis ope vestra censeret,
 Accipite reliquom, alieno, vti nihil moror.
 Fugitiuus ille, vt dixeram ante, huius patri,

pro Elide.

Vide Cent.

Demo

Domo quem profugiens dominum abstulerat, vendidit.

Hic postquam hunc emit, dedit eum ganeo suo
Peculiarem, quia quoniam una aetas erat.

Hic nunc domi seruit suo patri, nec scit pater.

*Enimvero di nos† quasi pilas homines habent.

Rationem habetis, quomodo vnum amiserit.

Postquam belligerant Aëoli cum Aëiis,

Vt in bello sit, capitur alter filius.

Medicus Menarchus emit ibidem in Alide.

Cœpit captiuos commercari hic Alios,

Si quem reperire posset, cum quo mutet suum

Illum captiuum. hunc suum esse nescit, qui domi est.

Et quoniam heri inde audiuit, de summo loco

Summoq. genere captum, etiam equitem *alterum, L. Alium

Nihil precio parsit, filio dum parceret,

Reconciliare vt facilius posset domum,

Emit hosce de prada ambos de quaestoribus.

Hic autem inter sese hunc confinxerunt dolum,

Quo pacto hic seruos suum herum hinc amittat de-
mum.

Itaque inter se commutant vestem & nomina.

Illic vocatur Philocrates, hic Tyndarus.

Huius illic, hic illius hodie fert imaginem.

Et hic hodie expedit hanc doctè fallaciam,

Et suum herum faciet libertatis compotem.

Eodemque pacto fratrem seruabit suum,

Reducemque faciet liberum in patriam ad patrem

Imprudens, iridem vt saepe iam in multis locis

Plus insciens quis fecit, quam sciens, boni

Sed inscientes sua sibi fallacia,

Ita compararunt & confinxerunt dolum:

Itaque hi commenti de sua sententia,

Vt in seruitute hic ad suum maneat patrem.

Ita nunc ignorans suo sibi seruit patri.

Homunculi quanti sunt, cum recogito!

Hæc res agitur nobis, vobis fabula.

Sed etiam est paucis, quod monitos vos voluerim.

Profecto expedit fabula huic operam dare.

Non pertractatè facta est, neque item vt cetera.

Neque spurcidi in sunt versus immemorabiles,

Hic

*Vide Cæt.

† sic Græci

θεῶν πύλ.

ἡμεῖς δὲ

ἰπποκρί.

* Ita toto
hoc Prolo-
go i'urn. &
Lamb.

* f. faxim.
† Bol. cer-
nat. vt sit
iocus ex
ambiguo
quasitus
in cernat, &
& spectare
& comitte-
re pugna
sign.
† J. pugnas.

Hic neque periurus leno est, nec meretrix mala,
Neque miles gloriosus. Etiam ne vereamini,
Quia bellum Aetolis esse dixi cum * Aliis.
Foris illis extra scenam fient praelia.
Nam hoc penè iniquum est comico choragio,
Conari desubito nos agere tragœdiam.
Proin si quis pugnam exspectat, lites contrahat.
Valentior em nactus aduersarium
Sierit, ego * faciam vt pugnam † inspectet non bo-
nam.
Adeo vt spectare postea † omneis oderit.
Abeo. Valete iudices iustissimi,
Domi belli que duellatores optumi.

ACTVS PRIMVS.

ERGASILVS *Parasitus.*

IVVENTVS nomen indidit scorto mihi,
Eo quia inuocatus soleo esse in conuiuio.
Scio absurde dictum hoc derisores dicere,
At ego aio recte. Nam in conuiuio sibi,
Amator talos cum iacit, scortum inuocat.
Est ne inuocatum, an non est? est planissimum.
Verum hercle verum nos parasiti planius, *sc. dicimus*
Quos nunquam quisquam neq. vocat, neq. inuocat,
Quasi mures semper edimus alienum cibum.
Vbi res prolatae sunt, cum rus homines eunt,
Simul prolatae res sunt nostris dentibus.
Quasi cum caletur, cochleae in occulto latent,
Suo sibi succo viuunt, ros si non cadit:
Item parasiti rebus prolati latent
In occulto miseri, victitant succo suo.
Dum ruri rurant homines, quos liguriant.
Prolati rebus parasiti venatici
Sumus: quando res redierunt, molossici
Odiosicique, & multum incommodistici.
Et hic quidem hercle, nisi qui colaphos perpeti
Foris parasitus, frangi que *anlas* in caput, *allas*
Vel extra portam ire trigeminam ad saccum licet.
Quod mihi ne eueniat, nonnullum periculum est.

* Nam

ab odio et
seco

* Nam postquam meus rex est potiturus hostium,
 Ita nunc belligerant Aetoli cum Aliis.
 Nam Aetolia hæc est, illic captus est in Alide
 Philopolemus huius est Hegionis filius
 Senis, qui hic habitat: quæ ades lamentariæ
 Mihi sunt, quas quotiescunque conspicio, fleo.
 Nunc hic occæpit quæstum hunc filij gratia
 Inhonestum, maxumè alienum ingenio suo.
 Homines captiuos commercatur, si queat
 Aliquem inuenire, suum quicum mutet filium.
 Nunc ad eam pergam. sed aperitur ostium,
 Vnde saturitate sæpe ego exij ebrius.

L. Nunc. &
 coherere
 debet. cum
 sine supe-
 rioris vers.

HEGION *senex.* LORARIVS.
 ERGASILVS *Parasitus.*

AD VORTE animū sis tu, istos captiuos duos
 Herè quos emi de præda, de quæstionibus,
 His indito catenas singularias:
 Istas maiores, quibus sunt vincti, demito.
 Sinito ambulare, si foris, si intus volent.
 Sed uti asseruentur magna diligentia.
 Liber captiuus auis fera consimilis est:
 Semel fugiendi si data est occasio,
 Satis est nunquam postilla possis prendere.
 LOR. Omnes profectò liberi lubentius
Sumus, quam seruiamus. HE. non videre ita tu qui-
 dem.

LOR. Si non est quod dem, mène vis dem ipse in
 pedes?

HEG. Si dederis, erit ex templò mihi, quod dem tibi.

LOR. Aus me fera consimilem faciam, ut prædicas.

HEG. Ita ut dicis. nam * si faxis, te in caueam dabo. L. ne

Sed satis verborum est. cura quæ iussi, atque abi.

PAR. Quod ego quidem nimis quam cupio, ut im-
 petret.

Nam ni illum recipit, nihil est quò me recipiam.

Nulla est iuuentutis spes, sese omnes amant.

Ille demum antiquis est adulescens moribus.

* Cuius nunquam voltum tranquillari gratiis. *Lysaal. Quod*

Condigne est pater eius moratus moribus. *his*

HEG. Ego ibo ad fratrem, ad alios captiuos meos.

Visam

* ne turba-
uerint, pro
turbauerint
ne.

* i. G. miser
à m.

† *μείωσις*

hinc cibus

ὅπως ap

pellatus à

Græcis, eo

quod iu-

met.

Vitam * ne nocte hac quippiam turbauerint.

Inde me continuo recipiam rursus domum.

PAR. Ægre est mihi, hunc facere quantum carce-
rarium.

Propter sui gnati miseriam, miserum senem.

Sed si villo pacto ille huc conciliari potest.

Vel carnificinam hunc facere, possum perpeti.

HEG. Quis hic loquitur. PAR. ego, qui tuo mœroro
maceror,

Macesco, consenesco, & tabesco miser.

Ossa atque pellis sum * miserâ macritudine.

Neq. vnquam quicquâ me † inuat quod edo domi:

Foris aliquantillum etiam quod gusto, id beat.

HEG. Ergafile salue. PAR. di te bene ament Hegio.

HEG. Ne fle. PAR. egone illum non fleam? egone
non desleam

Talem adolescentem? HEG. semper sensi filio

Meo te esse amicum, & illum intellexi tibi.

PAR. Tum denique homines nostra intelligimus
bona,

Cum quæ in potestate habuimus, ea amisimus.

Ego postquam gnatus tuus poritum hostium,

Expertus quanti fuerit, nunc desidero.

HEG. Alienus cum eius commodum tam ægre
feras,

Quid me patrem par facere est, cui ille est vnicus?

PAR. Alienus ego? alienus ille? ah Hegio,

Nunquam istuc dixis, neq. animum induxis tuum.

Tibi ille vnicus est, mihi est vnico magis vnicus.

HEG. Laudo, malum cum amici tuum ducis malū.

Nunc habe animum bonum. PA. cheu. HEG. huic
illuc dolet,

Quia nunc remissus est edendi exercitus.

* Nullum ne interea nactus, qui posset tibi

Remissum, quem dixi, imperare exercitum?

PAR. Quid credis? fugitant omnes hanc prouinciâ,

Posteaquam captus est Philopolemus tuus.

HEG. Non pol mirandū est, fugitare hanc prouinciâ.

Multis & multigeneribus opus est tibi

Militibus, primum dum opus est pistoriensibus.

Eorum sunt genera aliquot pistoriensium.

* Personæ,
quæ hoc
loco prius
confusæ e-
rant, à
Lamb. ex
Mss. vt e-
didimus,
sunt resti-
tutæ. quod
& agnoscit
L. Guliel.

Opus tpaniceis, opus placentinis quoque,

Opus turdetanis, opus est ficedulensibus.

Iam maritumi omnes milites opus sunt tibi.

PAR. Vt sepe summa ingenia in occulto latent!

Hic qualis imperator, nunc priuatus est.

HEG. Habe modò bonum animum. nam illum cō-
fido domum

In his diebus me reconciliaffere.

Nam eccum captiuum hīc adolescentem habeo A-
lium,

Prognatum genere summo, & summis diuitiis:

Hoc illum me mutare confido fore.

PAR. Ita dī deæque faxint. HEG. sed num quò foras

Vocatus ad cœnam? PAR. nusquam equidem quod
sciam.

Sed quid tu id quaris? HE. quia mihi natali' st dies.

Propterea te vocarier ad cœnam volo.

PAR. Facetè dictum. HEG. sed si pauxillum potes

Contentus esse? PAR. * ne perpauxillum modò.

HEG. Nam istoc me assiduo victū delecto domi.

PAR. Age sis roga. HEG. emam, † nisi qui meliorem
afferet.

PAR. Quæ mihi atque amicis placeat conditio
magis?

Quasi fundum vendens meis me addicam legibus.

HEG. † Profundum vendis tu quidem, haud fundū,
mihi.

Sed si venturus, tempori. PAR. hem, vel iam otium
est.

HEG. I modò venare leporem, nunc * Cirim tones.

Nam meus scruposam victus comineat viam.

PAR. Nunquam istoc vinces me Hegio, ne postules.

~~Cum calceatis dentibus veniam tamen.~~ *accus. antiq.*

HEG. Asper meus victus sanè est. PAR. sentis ne
esitas?

HEG. Terrestris cœna est. PAR. sus, terrestris be-
stia est.

HEG. Multis oleribus. PAR. curato ægrotos domi.

Nunquid vis? HEG. venias tempori. PAR. memorè
mones.

HEG. Ibo intrò, atq. intus subducam ratiunculam,

Quantil-

† Populī à

Panā vrbe

Sainnitiū

denomi-

nati, de

quibus

Strab. lib. 5

* sic Lamb.

i. dummo-

do ne ni-

mis pau-

xillum ap-

ponas mo-

dò.

† nisi quis

meliozem

conditio-

nem attu-

lerit, ex

Formula

addictio-

num in diē

† i. ventrē

tuum insa-

tiabilem.

* Caper.

~~ne~~ ex

genere E-

grettatum

est. estque

allusum

ad prouer-

biū, cum

qui cirim

venari po-

test, posse

& leporē

Scal. in

Cirim.

Quantillum argenti mihi apud trapezitam fiet.
Ad fratrem, quo ire dixeram, mox inero.

ACTVS SECVNDVS.

LORARI, PHILOCRATES,
TYNDARVS, *captiui.*

LOR. SI di immortales id voluere vos hanc ærumnam exequi,

Decet id pati æquo animo, si id facietis, leuior labos erit.

Domi fuistis credo liberi.

Nunc seruitus si euenit, ei vos morigerari mos bonu'st,

* L. Atque
herile impe-
rium i. v.
bene v.

* Eamq. herili imperio ingeniis vestris lenē reddere.
† Indigna digna habenda sunt, henus quæ facit. CAP.
ohoho.

‡ Allusum
ad illud

LOR. Eiulatione haud opus est, oculis multam miseriam * additis.

Æschyli:

In remala animo si bono vtare, adiunat.

Δελε δε
αποταων

CAP. At nos pudet, quia cum catenis sumus. LOR.
at pigeat postea

αικας η
δικαια

Herum nostrum, si vos eximat vinculis,

καιδικα.

Aut solutos finat, quos argento emerit.

* E. cudiis
vel accudi-

CAP. Quid à nobis metuit? scimus nos
Nostrum officium quod est, si solutos finat.

tis. Vide
Cent.

LOR. At fugam fingitis, sentio quam rem agitis.

CAP. Nos fugiamus? quò fugiamus? LO. in patriam.
CA. apage, haud nos id deceat,

Fugitiuos imitari. L. O. imò edepol si erit occasio, nò dehortor.

CAP. Vnum exorare vos finite nos. LO. quidnam id est? CA. vt sine his arbitris

Atque vobis, nobis detis locum loquendi.

LOR. Fiat, abscedite hinc, nos concedamus huc. Sed breuem orationem incipisse.

PHI. Hem istuc mihi certum erat, concede huc. LO.
abite ab istis. TYN. obnoxii ambo

Vobis sumus propter hanc rem, cum, quod volumus nos,

Copia est, & facitis eius nos compotes.

Ita Lamb.

PHI. Secede huc nunc iam, si videtur, procul,

Ne arbitri dicta nostra arbitrari queant:

Néve permānet palam hæc nostra fallacia.

Nam doli non doli sunt, nisi astu colas,

Sed malum maximum, si id palam prouenit,

Nam si herus mihi es tu, atque ego me tuum esse
seruum assimilo,

Tamen viso opu' est, cauto est opus, vt hoc * sobriè, si *μη φιλίως.*
ne arbitris,

Accuratè hoc agatur, doctè, & diligenter.

Tanta incepta res est, haud somniculosè hoc

Agendum est. TYN. ero vt me voles esse. PHI.
spero.

TYN. Nam tu nunc vides pro tuo caro capite,

Carum * offerre meum caput vilitati.

* i. vile &

PHI. Scio. TYN. At scite† memento, quando id
quod voles habebis.

quasi ve-
nale habe-

Nam fere, maxima pars, morem hunc homines ha-
bent, quod sibi volunt,

re, mini-
miq. æsti-

Dum id imperant, boni sunt: sed id vbi iam penes
se habent,

mare.

Ex bonis pessimi & fraudulentissimi

† V. E. *τιμω
μεν.*

Sunt. nunc vt te mihi volo esse, autumo.

TYN. Quod tibi suadeo, suadeam meo patri.

PHI. Pol ego si te audeam, meum patrem nominē.

Nam secundum patrem tu es pater proximus.

TYN. Audio. PHI. & propterea sapius te vt memi-
neris moneo.

Non ego herus tibi, sed seruus sum. nunc obsecro te
hoc vnum,

Quoniam di immortales animum ostenderunt
mihi,

Vt qui herum me tibi fuisse atque esse conseruum
velint;

Quod ante hac pro iure imperitabam meo, nūc oro
per precem,

Per fortunam incertam, & per mei te erga bonita-
tem patris,

Perque conseruitium commune, quod hostica eue-
nit manu,

Ne me:

Neme secus honore honestes, quam cum seruibas mihi.

Atque ut qui fueris, & qui nunc sis, meminisse ut memineras.

TYN. Scio quidem me te esse nunc, & te esse me.
PHI. hem istuc si potes

Memoriter meminisse, inest spes nobis in hac astutia.

HEGIO, PHILOCRATES,
TYNDARVS.

V.E. *intrò.* HEG. I AM ego reuertar *intus, si ex his quæ volo exquisiuero.

Vbi sunt isti, quos ante ædis iussi huc produci foras?

PHI. Edepol tibi ne in quaestione essemus cautum intelligo,

Ita vinclis custodiisque circummœniti sumus.

HEG. Qui cauet ne decipiatur, vix cauet cum etiam cauet.

E. *cur* Etiam cum cauisse ratus, sæpe is cantor captus est.
An vero non iusta causa est, * ut vos seruem sedulo,
Quos tam grandi sum mercatus presenti pecunia?
PHI. Neque pol tibi nos, quia nos seruas, æquom est vitio vortere:

Neque te nobis, si abeamus hinc, si fuit occasio.

HEG. Ut vos hic, itidem illic apud vos meus seruatur filius.

PHI. Captus est? HEG. ita. PHI. non igitur nos soli ignaui fuimus.

HEG. Secede huc. nam sunt ex te quæ solo scitari volo,

Quarum rerum te falsiloquum mihi esse nolo. PHI. non ero:

Quod sciam. si quid nesciui, id nescium tradam tibi.

TYN. Nunc senex est in constrictina, nunc iam cultros attinet.

Ne id quidem inuolucere iniicere voluit, vestem ut ne inquinet.

Sed utrum strictim ne attonsurum dicam esse, an per pectinem,

Nescio:

Nescio: verum si frugi est, vsque admutilabit probè.

HEG. Quid tu? seruus ne esse, an liber mauelis? memoria mihi.

PHI. Proximum quod sit bono, quodque à malo longissime,

Id volo. quanquam non multum fuit molesta seruitus:

Nec mihi secus erat, quam si essem familiaris filius.

TYN. * Euge pol Thalem talento non emam Mile-

* I. G. Ege-
gepa.

sium.

Nam ad sapientiam liuius ille nimius nugator fuit.

Vt facete orationem ad seruitutem contulit!

HEG. Quo de genere natus est illic Philocrates? PHI.

Polyplufio.

Quod genus illic vnum est pollens atque honoratissimum.

HEG. Quid ipse hic? quo honore est illic? PHI. summo, atque à summis viris.

HEG. Tum igitur ei cum in * Aliis tanta gratia est, vt

ita I. Gul.
pro Elidē-
sibus.

prædicas, Quid diuitiæ sunt ne * opumæ? PHI. vnde excoquat

* pro opima

seum senex.

HEG. Quid pater, viuit ne? PHI. viuum, cum inde abiimus, liquimus.

At nunc viuat nec ne, id ore scire oportet scilicet.

TYN. Salua res est, philosophatur quoque, non mendax modo est.

HEG. Quod erat ei nomen? PHI. Thesaurochrysoni-

cochrylides,

HEG. Videlicet propter diuitias inditum id nomen quasi est.

PHI. Immo edepol propter auaritiam ipsius, atque audaciam.

Nam ille quidem Theodoromedes fuit germano nomine.

HE. Quid tu ais, tenax ne pater eius est? PHI. Immo edepol pertinax.

Quin etiam vt magis noſcas, Genio suo vbi quando sacrificat,

Ad rem diuinam quibus est opus Samiis vasis vtitur,

Ne ipse

Ne ipse Genius surripiat, proinde aliis ut credat vide.

HEG. Sequere hanc me igitur, eadem ego ex hoc quæ volo exquisiuero.

Philocrates, hic fecit, hominem frugi ut facere oportuit.

Nam ego ex hoc quo genere gnatus sis scio, hic falsus est mihi.

Hæc tu eadem si confiteri vis, tua est re feceris:

Quæ tamen scito scire me ex hoc. TY. fecit officium hic suum,

Cum tibi est confessus verum. quanquam volui sedulo

Meam nobilitatem occultare, & genus, & diuitias meas.

Hegio, quando patriam & libertatem perdidisti,

Non ego istunc me potius, quam te metuere equum censeo.

Vis hostilis cum istoc fecit meas opes æquabiles;

Memini cum dicto haud audebat, facto nunc lædat licet.

i. res humanas.

Sed viden? fortuna humana fingit artatque ut lubet:

Me qui liber fueram, seruum fecit: est summo infimum.

Qui imperare insueueram, nunc alterius imperio obsequor.

Et quidem si proinde ut ipse fui imperator familiæ, Habeam dominum, non verear ne iniuste aut grauius mihi imperet.

Hegio hoc te monitum, nisi forte ipse non vis, volueram.

HEG. Loquere audacter. TY. tam ego fui ante liber, quam gnatus tuus.

Tam mihi, quam illi libertatem hostilis eripuit manus.

Tam ille apud nos seruit, quam ego nunc hic apud te serui.

Est profecto Deus, qui, quæ nos gerimus, auditque & videt.

Is, ut tu me hic habueris, proinde illum illic curauerit.

Benè merenti benè profuerit, malè merenti par erit.

Quam

Quàm tu filium tuum, tam pater me meus desiderat.
 HEG. Memini ego istoc. sed faterin' eadem quæ hic
 factu' est mihi?

TY. Ego patri meo esse fateor summas diuitias
 domi,
 Meque summo genere gnatum. sed te obtestor
 Hegio,

Ne tuum animum auariorem faxint diuitiæ meæ:
 Ne, patri tamen vnicus sum, decere videatur magis
 Me satum feruire apud te sumtu & vestitu tuo,
 Potius quàm illi, vbi minimè honestum est, mendi-
 cantem viuere.

HEG. Ego virtute deum & maiorum nostrum diues
 sum satis.

Non ego oxinino lucrum omne esse vtile homini
 existimo.

Scio ego, ~~multos iam lucrum lutulentos homines~~
~~reddidit.~~

~~Est etiam, vbi profecto damnum præstat facere,~~
~~quàm lucrum.~~

~~Odi ego aurum, multa multis sæpe suasisit perperam.~~
 Nunc hoc animum aduertito, vt ea quæ sentio, pari-
 ter scias.

Filius meus illic apud vos seruit captus Alide,
 Eum si reddis mihi, præterea vnum nummum ne
 duis.

Et te & hunc amittam: hinc alio pacto abire hinc
 non potes.

TYN. Optimum & æquissimum oras, optumasque
 hominum es homo.

Sed is priuatam seruitutem seruit illi, an publicam?

HEG. Priuatam medici Menarchi. PHI. pol hic qui-
 dem huius est ctiens.

Tam hoc quidem tibi * in procliui, quàm imber est,
 quando pluit.

HEG. † Facis homo vt redimatur? TY. faciam. sed te
 id oro Hegio.

HEG. Quid vis, dum ab re ne quid ores, faciam. TY.
 † auscultandum, scies.

Ego me amitti, donecum ille huc redierit, non
 postula.

* Sic Sall.

Cetera omnia in procliui erunt.

† Ita I. G. ex Lang. Membr.

Verum quæso te, ut æstimatum hunc mihi des, quæ
mittam ad patrem,

Ut is homo redimatur illi. HEG. immò alium potius
misero.

Hinc, ubi erunt induciæ, illuc, tuum qui conueniat
patrem.

Qui tua quæ tu miseris mandata, ita ut velis, per-
ferat.

TYN. At nihil est, ignotum ad illum mittere: operâ
luseris.

Hunc mitte, hic omne transactum reddet, si illuc
venerit.

Nec quenquam fideliozem, neque cui plus credat,
potes

Mittere ad eum, nec qui magis sit seruos ex sen-
tentia:

Neque adeò quò suum concedat filium hodie au-
daciùs.

*T. G. me
esse scio erga
beniuolum.*

nam caus-

am mit-

tendi ha-

bere debe-

bat alteri

in se beni-

uolentiam,

non suam

in alterum.

Ne vereare, meo periculo huius ego experiar fidem,
Frerus ingenio eius, quod * me esse scit erga se bene-
uolum.

HEG. Mittam equidem istunc æstimatum tua fide,
si vis. TY. volo,

Quam citissimè potest, tam hoc cedere ad factum
volo.

HEG. Num qua causa est, quin si ille huc non re-
deat, viginti minas

Mihi des pro illo? TY. optimè: imò. HEG. Soluite i-
stum nunciam,

Atque vtrunque. TY. dñ tibi omnes omnia optata
afferant,

Cum me tanto honore honestas, cumque ex vinclis
eximis.

*¶ Vide
Non.*

Hoc quidem haud molestum est, quod collus col-
laria caret.

¶ i. grata.

vide Cent.

HEG. Quod bonis ~~benefit~~ beneficium, gratia ac
† granida est bonis.

Nunc tu illum, si illò es missurus, dice, monstra,
præcipe,

¶ al. bus.

Quæ ad patrem vis nunciari, vin' vocem * hunc ad te?
TY. voca.

HEGIO,

HEGIO, PHIOCRATES, TYNDARVS.

HEG. QVÆ res benè vortat mihi, meoque filie,
Vobisque, volt te nouus heredis operam
dare

Tuo veteri domino, quod is velit, fideliter.

Nam ego te æstimatum huic dedi viginti minis,

Hic autem te ait mittere hinc velle ad patrem,

Meum vt illic redimat filium, mutatio

Inter me atque illum vt nostris fiat filiis.

PHI. Vtroque vorsum rectum est ingenium meum.

Ad te atque ad illum pro rotâ vti me licet.

Vel ego huc vel illuc vortar, quò imperabit.

HEG. Tute tibi * eâ† tuopte ingenio prodes plu-

rimam,

* i. eâ rati-
one.

Cum seruitutem ita fers, vti ferri decet.

† i. dat. cau-

Sequere hac, hem tibi hominem. TYN. gratiam ha-

beo tibi,

sus.

Quom copiam istam mihi & potestatem facis:

Vt ego ad parentes hunc remittam nuncium,

Qui me quid rerum hinc agitem, & quid fieri velim,

Patri meo ordine omnem rem illuc perferat.

Nunc ita conuenit inter me atque hunc, Tyndare,

Vt te æstimatum in Alidem mittam ad patrem.

Si non rebitas huc, vt viginti minas

Dem pro te. PHI. rectè conuenisse sentio.

Nam pater expectat aut me, aut aliquem nuncium,

Qui hinc ad se veniat. TYN. Ergo animum aduortas

volo,

Quæ nunciare hinc te volo in patriam ad patrem.

PHI. Philocrates, vt adhuc locorum feci, faciam se-

dulo,

Vt potissimum quod in rem rectè conducat tuam,

Id petam, idque persequar corde & animo atque vi-

ribus.

TYN. Facis ita vt te facere oportet. Nunc animum

aduortas volo:

Omniū primū salutem dicito matri ac patri,

Et cognatis, & si quem alium beneuolentem vi-

deris.

Mel hic valere & seruitutem seruire huic homini optimo,

Qui me honore honestiorem semper fecit & facit.

* Ita I. G.

† L. equidem

PHI. Istuc ne præcipias, facile memoriâ memini tamen.

TYN. Nam † quidem nisi quod custodem habeo, liberum me esse arbitror.

Disceito patri, quo pacto mihi cum hoc conuenerit, De huius filio. PHI. Quæ memini, mora mera est monerier.

TY. Ut eum redimat, & remittat nostrum huc amborum vicem,

PHI. Meminero. HE. ac quamprimum poteris, tam in rem vtrique est maxumè.

PHI. Non tuum tu magis videre, quàm ille suum gnatum, cupit.

HEG. Meus mihi, suus cuique est carus. PHI. nunquid aliud vis patri

Nunciari? TY. Me hic valere, & tute audacter dico,

Tyndare, inter nos fuisse ingenio haud discordabili: Neque te cominuisse culpam, neque me aduorsatum tibi.

Beneque hero gessisse morem in tantis arumnis tamen.

Neq. med. vnquam deseruisse te, neque factis, neq. fide,

Rebus in dubiis, egenis. hæc pater quando sciet,

Tyndate, ut fueris animatus ergo suum gnatum atque te,

Nunquam erit tam auarus, quin te gratis emittat manu.

Et mea operâ, si hunc rebito, faciam ut faciat facilius.

Nam tuâ operâ, & comitate, & virtute, & sapientia,

Fecisti ut redire liceat ad parentes denuò,

Cum apud hunc confessus es & genus & diuitias meas.

U. f. l. t. o. ex-
missi.

Quo * pacto emisti è vinclis tuum herum, tuâ sapientiâ.

PHI. Feci ego ista ut commemoras: & te meminisse id gratum est mihi.

Meri-

Merito tibi ea euenerunt à me. nam nunc Philo-
crates,

Si ego item memorem quæ * meæ erga multa feci-
sti benè,

Nox diem adimat. nam si seruus meus esses, nihilo
secius

Obsequiosus mihi semper fuisti. HEG. Dî vostram
fidem,

Hominum ingenium liberale, vt lacrimas excuti-
unt mihi?

Videas corde amare inter se, quantis laudibus suum
herum

Seruus collaudauit! PHI. pol istic haud me cente-
simam

Partem laudat, quam ipse meritus est, vt laudetur
laudibus.

HEG. Ergo cùm optimè fecisti, nunc adest occasio
Benefacta cumulare, vt erga hunc rem geras fide-
liter.

PHI. Magis non factum possum velle, quàm operâ
experiar persequi,

Id vt scias, Iouem supremum testem laudo Hegio,
Me infidelem non futurum Philocrati. HEG. pro-
bus es homo.

PHI. Nec me secus vnquam ei facturum, quam me-
met mihi.

TY. Istæ dictæ * te experiri & operis & factis volo. L. me.
Et quo minus dixi de te, quàm volo, animum ad-
uortas volo.

Atq. horum verborum causa, caueto mihi iratus
fuas.

Sed te quæso, cogitato, hinc mea fide mitti domum
Te estimatum, & meam esse vitam hic pro te posi-
tam pignori.

Ne tu me * ignores, cùm extemplò meo è conspectu
abcesseris.

Quom me seruom in seruitute pro te hic dereli-
queris,

Tuque te pro libero esse ducas, pignus deferas.

Neq. des operam, pro me vt huius redcem facias
filium.

aspice

h.

L. me.

** i. asper-*

neris, &

quasi igno-

tum negli-

gas. sic

Amph.

Quem om-

nes mortales

temerant &

ludificant vt

ludet.

Scito te hinc minis viginti æstimatum mittier:

Fac fidelis sis fideli, ~~caue fidem fluxam~~ geras.

Nam pater, scio, faciet, quæ illum facere oportet, omnia.

Serua in perpetuum tibi amicum me, atque hunc inuentum inueni.

Hæc per dexteram tuam te dexterâ retinens manu Obsecro, infidelior mihi ne fuas, quâ ego sum tibi.

Tu hoc age, tu mihi nunc herus es, tu patronus, tu pater.

Tibi commendo spes opesque meas. PHI. mandauisti satis.

Satin' habes, mandata quæ sunt, facta si refero? TY. satis.

Et tuâ He-
gionis, &
tuâ Philo-
statis.

PHI. * Et tuâ, & tuâ, huc ornatus reueniam ex sententiâ.

Nunquid aliud? TY. vt quamprimum possis redeas. PHI. res monet.

HEG. Sequere me, viaticum vt dem hinc à trapezita tibi:

Eâdem operâ à prætore sumam syngraphum. TYN. quem syngraphum?

HEG. Quem hic ferat secum ad legionem, hinc ire huic vt liceat domum.

Tu intrò abi. TYN. bene ambulato. PHI. bene vale. HEG. edepol rem meam

Constabiliui, cum illos emi de præda à quæstoribus. Expediui ex seruitute filium, si dis placet.

At etiam dubitavi hos homines emerem, an non emerem, diu.

Seruare istum sultis intus serui, ne quôquam pedem Efferrat sine custode. iam ego apparebo domi.

Ad fratrem modò capteiuos alios inuiso meos.

Eâdem percontabor, cequis hunc adolescentem no-uerit.

Sequere tu, te vt amittam, ei rei primùm præuorti volo.

ERGA SILVVS, Parasitus.

i. edat, ab
edim.

MISER homo est, qui ipse sibi quod * edit quaerit, & id agere inuenit.

Scd

Sed ille est miserior, qui & agere querit, & nihil invenit.

Ille miserimus est, qui cum esse cupit, quod edit non habet.

Nam hercle ego huic diei si liceat oculos effodiam libens,

Ita malignitate oneravit omnes mortales mihi.

Neque ieiuniosorem, neque magis effertum fame

Vidi: ne cui minus procedat, quicquid facere ceperit.

Itaque venter gutturque resident esuriales ferias:

Illicet parasiticæ arti in maxumam malam crucem,

Ita iuventus iam ridiculos * inopesque ab se segregat.

I. G. inopes, id est ope omni destitutos.

Nihil morantur iam Laconas imi subfelli viros,

Plagipatidas, quibus sunt verba sine penu & pecunia.

Eos requirunt, qui, libenter cum ederint, reddant domi.

Ipsi obsonant, quæ parasitorum antè erat provincia. * tam sine

Ipsi de foro * tam aperto capite ad flenones eunt, pudore, tamen

In tribu quam aperto capite fontes condemnant reos. confideter

Neque ridiculos iam terunci faciunt. sese omnes * f. laniones. amant. vide Cent.

Nam ut dudum hinc abii, accessi ad adolescentes in foro:

Salvete, inquam: Quò imus vna, inquam, ad prandium? * atque illi tacent. † pro statim. Vide Non.

* Quis ait hoc, aut quis profitetur? inquam. quasi muti silent. † I. G. Quis ait: Hoc?

Neque me rident: Vbi cenamus? inquam: atque illi abnuunt. Hoc, i. huc.

Dico vnum ridiculum dictum, de dictis melioribus, scilicet ad me cenamus.

* Quibus solebamus menstruales epulas ante adipiscier. † V. E. Qui.

Nemo ridet. sciui ex tempore rem de compacto geri.

Ne canem quidem irritatam voluit quisquam imitari,

Saltem si non arriderent, dentes ut restringerent.

Ab eo ab illis, postquam video me sic ludificari.

Pergo ad alios, venio ad alios, deinde ad alios: vna

res.

Omnes compacto rem agunt, quasi in velabro e-
learii.

Nūc redeo inde, quoniam me ibi video ludificarier.
Item alii parasiti frustra obambulabant in foro.

*i. Roma- Nunc * barbarica lege certum est ius meum omne
nā innuit persequi.
autē eam, Qui concilium inire, quo nos victu & vita prohi-
quæ à Q. beant,
Vario lata His diem dicam, irrogabo multam, vt mihi cœnas
est in eos decem,
qui in Meo arbitrato dent, cum cara annona sit. sic egero.
Remp. cō- Nunc ibo ad portum hinc. est illie mihi vna spes cœ-
spirassent, natica,
cōsilio in- Si ea decollabit, redibo huc ad senem, ad cœnam a-
ito, quò speram.
Pop. Rom.
vita & vi-
ctu prohi-
berent. Al-
ciat.

H E G I O.

QVID est suauius, quàm benè rem gerere bono
publico? sicut ego feci heri,
Cum emi hosce homines. vbi quisque vident, cunt
obuiam,
Gratulanturque eam rem: ita me miserum resti-
tando,
Retinendoque lassum reddiderunt.
Vix ex gratulando miser iam eminebam,
Tandem abii ad prætorem, ibi vix requieui, rogo
syngraphum:
Datur mihi, illico dedi Tyndaro, ille abiit domum.
Inde illico reuortor domum. postquam id actum
est, eo
Protinus ad fratrem. inde abii, mei vbi sunt alii ca-
ptiui.
Rogo, Philocratem ex Alide ecquis omnium no-
uerit?
Tandem hic exclamat, eum sibi esse sodalem. dico
esse eum
Apud me. hic extemplò orat, obsecratque enim sibi
vr liceat
Videre. iussi illico hunc exolui. nunc tu sequere me,
Vt quod me orauisti, impetres, hominē vt cōuenias.

T Y N-

TYNDARVS.

NUNC illud est, cum me fuisse quàm esse nimio
mauelim,

Nunc spes, opes, auxiliaque à me segregant, sper-
nantque se

Hic ille est dies, cum nulla vitæ meæ salus sperabi-
lis est.

Neque *exilium est, neque adeò spes, quæ mihi hūc
appellat metum.

† Nec mendaciis subdolis mihi vsquam mantellum
est meis.

Nec sycophantiis, nec fucis vllum mantellum ob-
uiam est.

Neque deprecatio perfidiis meis, nec malefactis fu-
ga est.

Nec confidentiæ vsquam hospitium est, nec diuerti-
ticulum dolis.

Operta quæ fuere, aperta sunt; patent præstigia.

Omnis res palam est: neq. de hac re negotium est,
quin male

Occidam, oppetamque pestem, heri vicem meam-
que.

Perdidit me Aristophontes hic, qui intrò venit
modo;

Is me nouit, is sodalis Philocrati & cognatus est.

Neque iam seruare Salus, si volt, me potest: nec co-
pia est,

Nisi si meo aliquam corde machinor astutiam.

Quam, malum! quid machiner? quid comminiscar?
maximas

Nugas, ineptiasque incipisso, hæreo.

HEGIO, TYNDARVS,
ARISTOPHONTES.

HEG. QVO illum nunc hominem proripuisse
foras se dicam ex adibus?

TYN. Nunc enim uero ego occidi: eunt ad te hostes
Tyndare, quid loquar?

Quid fabulabor? quid negabo? aut quid fatebor?
mihi

L. ex om-
nibus v. c.
*exilium ex-
itio est.*

† L. ex v. c.
*Nec subdolis
mendaciis*

*m. v. integri-
mentū c. m.*

Res omnis in incerto sita est. quid rebus confidam meis?

Vtinam te di prius perderent, quam periisti e patria tua,

Aristophontes, qui ex parata re imparatam omnem facis.

i. audacem
& crudam. Occisa est hæc res, nisi reperio * atrocem mihi aliquam astutiam.

HEG. Sequere. hem tibi hominem. adi, atque alloquere. TYN. quis homo est me hominum inferior?

AR. Quid istuc est, quod meos te oculos dicam fugitare Tyndare?

Proque ignoto me aspernari, quasi me nunquam noueris?

Equidem tam sum seruus, quam tu: etsi ego domi liber fui,

Tu usque à puero seruitutem seruiuisti in Alide.

HEG. Edepol minimè miror, si te fugitat, aut oculos tuos,

Aut si te odit, qui istum appelles Tyndarum pro Philocrate.

TYN. Hegio, hic homo rabiosus habitus est in Alide.

Ne tu, quod istuc fabuletur, aures immittas tuas.

Nam istuc hastis infectatus est domi matrem & patrem.

* i. comitalis, qui Et illic isti * qui sputatur morbus interdum venit.

oris salua Proin tu ab istoc procul recedas. HE. † vltro istum à me. AR. ain' verbero

& sputo aliquando Me rabiosum? atque infectatum esse hastis meum memoras patrem?

† i. procul. Et eum morbum mihi esse, vt qui me opus sit inspuitarier?

Vide Cent. HEG. Ne verere: multos iste morbus homines macerat,

ad Amph. Quibus inspuitari saluti fuit, ^{Tynd.} atque aliis profuit.

cap. 2. AR. Quid tu autem, etiam huic credis? HE. quid ego credam huic? AR. insanum esse me.

TY. Viden' tu hunc, quàm inimico voltu intuetur, concedi optimum est.

Hegio,

Hegio, sit quod ego tibi dixi: gliscit rabies, caue tibi.

HEG. Credidi esse insanum extemplo, ubi te appellavit Tyndarum.

TY. Quia suum ipse interdum ignorat nomen, neque scit qui fiet.

HEG. At etiam te suum sodalem esse aiebat. TYN. haud vidi magis.

Et quidē Alcmaō atq. Orestes & Lycurgus postea
Tuā operā mihi sunt sodales, quā iste. AR. At etiam
furcifer

Male mihi loqui audes? non ego te noui? HEG. pol
planum id quidem est

Non nouisse, qui istum appelles Tyndarum pro
Philocrate.

Quem vides, cum ignoras: illum nominas, quem
non vides.

AR. Immo iste eum sese ait, qui non est, esse: & qui
*vero est, negat.

i. verè.

TY. Tu enim repertus, Philocratem qui superes ve-
riuerbio.

AR. Pol ego ut rem video, tu inuentus, † vera vani-
tudine

† i. qui, ea

Qui conuincas. sed quæso hercle agetum aspice ad
me. TY. hem. AR. dic modò,

quæ vera

Te negas Tyndarum esse? TY. nego inquam. AR.
tun' te Philocratem esse ais?

sunt, con-

TY. Ego inquam. AR. tūne huic credis? HE. plus qui-
dem, quā tibi aut mihi.

uincas va-

Nam ille quidem, quem tu hunc memoras esse, ho-
die hinc abiit Alidem

nitare ac

Ad patrem huius. AR. quem patrem, qui seruus est?
TY. & tu quidem

mendaciis
tuis.

Seruus, & liber fuisti, & ego me confido fore,
Si huius huc reconciliaſſo in libertatem filium.

AR. Quid ais furcifer, tun' te gnatum memoras esse
liberum?

TY. Non equidem me liberum, sed Philocratem esse
aio. AR. quid est?

Ut scelestus, Hegio, nunc iste ludos hic facit!

Nam is est seruus ipse, neque præter se vnquam ei
seruus fuit.

TY. Quia tute ipse eges in patria, nec tibi, qui viuas, domus est.

* i. seruos
& egentes.
† i. diuiti-
bus, beatis

Omneis inueniri * similes tibi vis. non mirum facis.
Est miserorum, vt maleuolentes sint atque inuideat
† bonis.

AR. Hegio vide sis, ne quid tu huic temere insistas credere.

Atque vt perspicio, profecto iam aliquid pugnae edidit.

Filium tuum quod redimere se ait, id neutiquam mihi placet.

TY. Scio te id nolle fieri: efficiam tamen id ego, si deus adiuuant.

Illum restituiam huic, hic autem in Alidem me meo patri.

Propterea ad patrem hinc amisi Tyndarum. AR. quin tute is es?

Neque preter te in Alide ullus seruus istoc nomine est.

TY. Pergin' seruum me exprobrare esse, id quod vi hostili obtigit?

AR. Enimuero iam nequo contineri. TY. heus audin' quid ait, quin fugis?

Iam illic hic nos insectabit lapidibus, nisi illum iubes

Comprehendi. AR. crucior. TY. ardent oculi. fit opus, Hegio.

Viden' tu illi maculari corpus totum maculis luridis?

Atra bilis agitat hominem. AR. at pol te, si hic sapiat senex,

Atra pix agitet apud carnificem. tuoque capiti illuceat.

TY. Iam deliramenta loquitur, larum stimulant virum.

HE. Quid? quid si hunc comprehendi iusserim? TY. Sapias magis.

AR. Crucior lapidem non habere me, vt illi mastigie Cerebrum excutiam, qui me insanum verbis concinnat suis.

TY. Audin' lapidem queritare? AR. solus te solum volo

Hegio.

Hegio. HE. istinc loquere si quid vis, procul tamen audiam.

TY. Nanque edepol si ad bites propius, os denasabit tibi

Mordicus. A R. neque pol me insanum, Hegio, esse creduis.

Neq; fuisse vnquam, neq; esse morbum quem istic autumat.

Verum si quid metuis à me, iube me vinciri: volo, L. quo, i. in
Dum istic itidem vinciat. TY. immo enim vero, quo.

Hegio,

Istic, qui volt, vinciat. A R. tace modò, ego te, clypeus,

Philocrates

False, faciam, vt vetus hodie reperiare Tyndarus. abiunt, ce-

Quid mi abnutas? TY. tibi ego abnuto. quid agat, terum hic

si absis longius?

HE. Quid ais? quid si adeam hunc insanum? TY. Ajax, i. fur-

nugas ludificabitur.

Garriet * quod neque pes vnquam, neque caput * Prouer-

compareat.

* Ornamenta absunt; Aiace, hunc cum vides, ipsum mis, nepe

vides.

HE. Nihili facio, tamen adibo. TY. nunc ego om-

nino occidi.

Nunc ego inter * sacrum saxumque sto, nec, quid

faciam, scio.

HE. Do tibi operam Aristophontes, si quid est quod percutere,

me velis.

A R. Ex me audibis vera, quæ nunc falsa opinare

Hegio.

Sed hoc primum me expurgare tibi volo, me insa-

niam

Neque tenere, neque mihi esse morbum, nisi quòd

feruo.

At ita me rex deorum atque hominum faxit patriæ

compotem,

Vt istic Philocrates non magis est, quàm aut ego aut

tu. HE. echo dic mihi,

Quis igitur ille est? A R. Quem dudum dixi à princi-

pio tibi.

Hoc si secus reperies, nullâ caussam dico, quin mihi

- * Lamb. Et parentum & libertatis apud te * deliquio fiet.
deliquio, o- H E. Quid tu ais? T Y. me tuum esse seruum, & to
nis, vt con- meum herum. H E. haud istuc rogo.
tagio, id est, Fuitin' liber? T Y. fui. A R. enimuero non fuit, nu-
ex aeris gas agit.
 defectus. T Y. Qui tu scis? an tu fortasse fuisti meae matri ob-
 I. Guilel. • stetrux,
deliquiom, Qui id tam audacter dicere audes? A R. puerum te
eode sen- vidi puer.
 su. T Y. At ego te video maior maiorē. hem rursus tibi:
 Meam rem non cures, si rectē facias, num ego curo
 tuam?
 H E. Fuitne huic pater Thesaurochrysonicochry-
 sides?
 A R. Non fuit, neque ego istuc nomen vnquam au-
 diui ante hunc diem.
 Philocrati Theodoromedes fuit pater. T Y. pereō
 probē.
 † I. G. quia * Quin quiescis † directum cor meum, ac suspēde te.
quiescis, i. Tu iussultas, ego miser vix asto prae formidine.
directum. H E. Satin' istuc mihi exquisitum est fuisse hunc ser-
 i. ad crucē uum in Alide?
 actū, quasi Neque esse hunc Philocratem? A R. tam satis, quam
 ad diem e- nunquam hoc inuenies secus.
 rectū. No. Sed vbi is nunc est? M E. vbi ego minimē, atq; ipse
 † a runcinā se volt maximē.
 instrumē- Tū igitur ego † deruncinatus, deartuatus sum miser
 to fabili, Huius scelesti technis; qui me, vt lubitum est, ducta-
 quo ligna uit dolis.
 aspera laui Sed vide sis. A R. Quin exploratum dico & proui-
 gantur & sum hoc tibi.
 poliuntur. H E. Certon' ? A R. Quin nihil vnquā inuenies ma-
 Vide Tur. gis hoc certo certius.
 & Lamb. Philocrates iam inde vsque amicus fuit mihi à pue-
 ro puer.
 H E. Sed qua facie est tuus sodalis Philocrates? A R.
 dicam tibi.
 Macilento ore, naso acuto, corpore albo, & oculis
 nigris,
 Subrufus, aliquantum crispus, cincinnatus. H E.
 conuenit.

TY. Vt quidem hercle in medium ego hodie pessime processerim.

Vx illis virgibus miseris, quæ hodie in tergo * morientur meo.

HE. Verba mihi data esse video. TY. quid cessatis compedes

Currere ad me, mea que amplecti crura, vt vos * custodiam?

Satin' me illi hodie scelesti † captiui ceperunt dolo?

Illic seruum se assimulabat, hic sese autem liberum.

Nucleum amisi, reliquit pigneri putamina.

Ita mihi stolido fursu vos subleuere † officiiis

Hic quidem me nunquam iridebit. Colaphe, Cordalio, Corax,

Ite istuc, atque efferte lora. LO. num lignatum mitimur?

HEGIO, TYNDARVS,
ARISTOPHONTES.

HEG. Niicite huic actutum manicas mastigia.

TYN. Quid hoc est negoti? quid ego deliqui? HE. rogas?

Sator, * sartor que scelerum, & messor maxumè.

TYN. Non occatorem dicere audebas prius?

Nam semper occant prius quam sarriunt rustici.

HEG. At vt confidenter mihi contra astitit?

TYN. Decet innocentem seruum atque innoxium.

Confidentem esse, suum apud herum potissimum.

HEG. Astringite isti sultis vehementer manus.

TYN. Tuus sum, tuas quidem vel præcidi iube.

Sed quid negotij est, quam obrem succenses mihi?

HEG. Quia me meam que rem, quod in te vno fuit,

Tuis scelestis falsidicis fallaciis,

Delacerauisti, deartuauisti que opes.

Confecisti omnes res ac rationes meas.

Ita mi exemisti † hilocratem fallaciis.

Illum esse seruom credidi, te liberum.

Ita vosmet aiebatis, itaque nomina

Inter vos permutastis. TY. fateor, omnia

* Sic Amphitr. VI. moriens. Achersins.

* a contrario sensu, vt, custos carceris. A sin.

† Simile Horatiano illi: Gratia capta serū victorem cepit.

† I. Fallacia Felt.

* satores non modò à sarciedo, sed & à sarriendo dictos, hoc exemplo docet No.

Facta esse ita, vt tu dicis, & fallacijs

Abijisse eum abs te meâ operâ atque astutiâ.

An, obsecro hercle te, id nunc succentes m. hi?

HEG. At cum cruciatu maximo id factum est tuo,

TYN. Dum ne ob malefacta peream, parui id æstimo.

Si ego hic peribo, & ille, vt dixit, non redit:

At erit mihi hoc factum mortuo memorabile;

Meum herum captiuum, ex seruitute atq; hostibus

Reducem fecisse liberum in patriam ad patrem,

** i. in periculo* Meumq; me potius caput ** periculo*

** i. pro ex-* Præoptauisse, quam is periret, ** ponere,*

ponere. HEG. Facite ergo vt ** Accherunt clueas gloria.*

** aduerbi-* TYN. Qui per virtutem perbitat, non interit.

um: vt Car- HEG. Quando ego te exemplis excruciauero pef-

thagint.

sumis,

** i. dolosâ* Atque ob ** sutelas* tuas te morti misero,

te confu-

tos, Fest.

interdictum TYN. Poi si istuc faxis, haud sine pœna feceris,

dictum non Si ille huc redibit, sicut conâdo affore.

interdictum.

A R. Pro di immortales, nunc ego teneo, nunc scio

Quid sit hoc negoti. meus sodalis Philocrates

In libertate est ad patrem, in patria bene est:

Nec est quisquam mihi, æque melius cui velim.

Sed hoc mihi ægre est, me huic dedisse operam ma-

lam,

Qui nunc propter me, mea que verba victus est.

HEG. Vetui te quicquam hodie mihi falsum pro-

loqui?

TYN. Vetuisti. HEG. cur es ausus mentiri mihi?

TYN. Quia vera obessent illi, cui operam dabam:

Nunc falsa profunt. HEG. at tibi oberunt. TYN.

optime est.

At herum seruauit, quem seruatum gaudeo:

i. pædago- Cui me ** custodem* addiderat herus maior meus.

gum, Hor. Sed male ne id arbitrare factum? H. E. pessumè.

Nam custo- TYN. At ego aio recte, qui abs te seorsum sentio.

di eges.

Nam cogitato, si quis hoc gnato tuo

Tuus seruus faxit, qualem haberes gratiam?

Emitteresne, nec ne, eum seruum manu?

Essetne

Essetne apud te iis seruus acceptissimus?

Responde. HE. opinor. TY. cur ergo iratus mihi es?

HEG. Quia illi fuisti, quam mihi fidelior.

TYN. Quid? tu vna nocte postulauisti & die,

Recens captum hominem † nuperum & nouitium,

Te † perdocere, vt melius consulerem tibi

Quam illi, qui cum vnâ * puero ætatem exegeram?

HE. Ergo ab eo petito gratiam istam. ducite.

Vbi ponderosas, * crassas capiat compedes.

Inde ibis porrò in † latomias lapidarias.

Ibi quom * octonos alii lapides effodint,

Nisi cottidianus * sesquiopus confeceris,

Sexcentoplago nomen indetur tibi.

AR. Per deos atque homines ego te obtestor Hegio,

Ne tu istunc hominem † perduis. HE. curabitur.

Nam noctu neruo vinctus custodibitur,

Interdius sub terra lapides eximet.

Diu ego hunc cruciabo, non vno absoluam die.

AR. Certumne est tibi istuc? HE. nō moriri certiu' st,

Abducite istum actutum ad Hippolytum fabrum,

Iubete huic crassas compedes impingier.

Inde extra portam ad meum libertum Cordalum,

In lapicidinas facite deductus fiet:

* Atque hunc ita velle me ducite curarier,

Ne qui deterius huic sit, quam cui pessumè est.

TY. Cur ego te inuito me esse saluum postulem?

Periculum vitæ meæ stat tuo periculo.

Post mortē in morte nihil est, quod metuum mali.

Et si petuiuo vsque ad summam ætatem, tamen

Breue spacium est perferundi, quæ minitas mihi.

Vale atque salue, etsi, aliter vt * dicam, meres.

Tu Aristophontes, de me vt meruisti, ita vale.

Nanque mihi propter te hoc obrigit. H E. abducite.

TY. At vnum hoc quæso, si huc rebitet Philocrates,

Vt mihi eius facias conueniundi copiam.

HE. Perijstis, nisi hunc iam ē conspectu abducitis.

TY. Vis hæc quidem hercle est, & trahi, & trudi simul.

HE. Illic abductu' st rectā in phylacam, vt dignus est.

Ego illis captiuis aliis documentum dabo,

Ne tale quisquam facinus incipere audeat.

* Quod

† nuperus,

vt superus.

Caper.

† i. persuadere.

* I. G. à

puero.

* i. dupli-

ces, nō sin-

gularias.

† i. lapici-

dinas, à

λῆς, i. lapis

& τέμνω

caedo, alio-

qui latomie

sine adie-

ctione, car

cerē signi-

ficant.

* al. aly octo-

nos lapides

effoderint.

* i. octonos

& quater-

nos lapi-

des.

Vide Cent.

i. imprecer

* i. quod si * Quod absque hoc esset, qui mihi hoc fecit palam,
 † I. G. veri- Vtique † offerre naturæ, suis me ductarent dolis.
 fim. li. 3. ca. Nunc certum est nulli post hæc quicquam credere.
 1. effrenatū. Satis sum semel deceptus. speravi miser
 Ex seruitute me exemisse filium.
 Ea spes elapsa est, perdidit vnum filium
 Puerum quadrimum, quem mihi seruus surpuit:
 Neque cum seruum vnquam repperi, neque filium.
 Maior potitus hostium est, quod hoc est scelus?
 Quasi in orbitatem liberos produxerim.
 Sequere hanc, reducam te vbi fuisti. neminis
 Misereri certum est, quia mei miseret neminem.
 AR. Exauspicaui ex vinculis. nunc intelligo
 Redauspicandum esse in catenas denuo.

ACTVS QVARTVS.

ERGASILVS, *parasitus.*

ER. **I**uppiter supreme, seruas me, measq; auges
 opes. (mihi:
 Maximas opimitates, opiparasque offers
 Laudem, lucrum, ludum, iocum, festiuitatē, ferias,
 Pompam, penū, potationes, saturitatem, gaudium.
 Nec cuiquam homini supplicare nunc certum est
 mihi.
 Nam vel prodesse amico possum, vel inimicum per-
 dere.
 Ita hic me amœnitate amœnâ amœnus oneravit
 dies.
 * Sine sacris hæreditatem sum † aptus effertissimam.
 Nunc cursum ad senem capeßam hunc Hegionem,
 cui boni
 Tantum affero, quantum ipse adipisci optat, atque
 etiam amplius.
 Nunc res certa est, eodem pacto vt comici serui so-
 lent,
 Coniiciam in collum pallium, primò ex me hanc
 rem vt audiat.

Spera-

Seroque me ob hunc nuncium aternum adeptum cibum.

HEGIO *senex*, ERGASILVS *parasitus*.

HEG. QVantò in pectore hanc rem meo magis voluto,

Tantò mihi ægritudo auctior est in animo.

Ad illum modum sublitum os esse

Hodie mihi? neque id perspicere quini?

Quod cum scibitur, per urbem irridebor.

Cum extemplo ad forum aduenero, omnes loquentur:

Hic ille est senex * doctus, quoi verba data sunt.

Vide Cetera

Sed Ergasilus est ne hic procul quem video?

Collecto quidem est pallio, quidnam acturus sit.

ER. Moue abs te moram, atque Ergasile age hanc rem.

Eminor interminorq; , ne quis mi obstiterit obuiâ:

Nisi qui sat diu vixisse sese homo arbitrabitur.

Nam qui obstiterit, ore sistet. HE hic homo pugilatum incipit.

ER. Facere certum est. proinde ut omnes itinera insistant sua,

Ne quis in hac platea negoti cõferat quicquam sui.

Nam meus est balista pugnus, cubitus catapulta est mihi,

Humerus aries, tum genu ut quemque icero, ad terram dabo.

* Dentilegos omnes mortales faciam, quemque offendero.

*alludit ad dentilegiũ mortuorũ, de quo Mart. lib. 3.

HEG. Quæ illæc eminatio est? nam nequeo mirari satis.

Tres habuissent dentes, &c.

ER. Faciam ut eius dici, locique, meiq; semper meminerit.

& mox: Ossa licet

Qui mihi in cursu obstiterit, faxo vitæ is extemplo obstiterit suæ.

quondã defuncti non

HEG. Quid hic homo tantum incipissit facere cum tantis minis?

legat hæres non aduer

ER. Prius edico, ne quis propter culpam capiatur suam.

sum Lam-bino.

Conti-

Continete vos domi, prohibete à vobis vim meam.
 H E G. Mira edepol sunt, ni hic in ventrem sumpsit
 confidentiam.

Væ misero illi, cuius cibo ille factus est imperiosior.

E R. Tum pistores scrophipasci, qui alunt fursuri
 sues,

Quarum odore præterire nemo pistrinum potest:
 Eorum si quouisquam scropham in publico conspe-
 xero,

Ex ipsis dominis meis pugnis exculcabo fursures.

HEG. Basilicas edictiones atq; imperiosas habet.

Satur homo est, habet profecto in ventre confiden-
 tiam.

E R. Tum piscatores, qui præbent populo pisces fœ-
 tidos,

Qui aduehuntur quadrupedanti crucianti canthe-
 rio.

* Sic dictum Quorum odos * subbasilicanos omnes abigit in fo-
 ut subrostra- rum,

ni, Cælio. Eis ego ora verberabo † sirpiculis piscariis:

† Sirpicule, Vt sciant, alieno naso quam exhibeant molestiam.
 vel Sirpicu- Tum lanij autem, qui concinnant * liberis orbas
 lum, cani- oues,

stri genus, Qui locant cadundos agnos, & duplam agninam
 à sirpando, danunt,

id est, à li- Qui † petroni nomen induunt verueci sectario,

gando di- Eum ego si in viâ petronem publicâ conspexero,

ctum. Var. Et petronem & dominum reddam mortales miser-
 lib. 4. de rimos.

lingua La. H E G. Euge, edictiones ædilitias hic habet quidem.

* i. agnis. Mirumque adeo est, ni hunc fecere sibi Ætoli ago-
 † Vide Fest. ranomum.

E R. Non ego nunc parasitus sum, sed regum rex
 regaliior.

* Geniti- Tantus ventri commeatus meo adest in portu
 uus, pro * cibus.

ubi, ut lectus Sed ego cesso hunc Hegionem onerare lætitia senē?

pro lecti, * Qui homine hominum adæque nemo viuit fortu-
 Amph. natior.

* i. Quo. H E G. Quæ illæc est lætitia, quam hic lætus largi-
 tur mihi?

E R. Heus

ER. Heus vbi estis vos? Ecquis hoc aperit ostium?

HE. hic homo

Ad cœnam recipit se ad me. ER. aperite hæc ambas fores,

Prinſquam pultando * affulatim foribus exitium affero. * i. minuta-
tim, Noni.

HEG. Perlubet hunc hominem colloqui. Ergasile.

ER. Ergasilum qui vocat?

HEG. Respice. ER. † Fortuna quod tibi nec faciet, † Respicit
nec facit, ad ædem

Hoc me iubes. sed qui est? HE. respice ad me, Hegio Fortunæ
Respicien-

Quantum est hominum optumorum optume, in tis, quæ
Romæ iux
tempore aduenis. ta templū
Iouis Vi-

HEG. Nescio quem ad portum nactus es vbi cœnes, ctoris.
eo fastidis. * Ita totū

ER. Cedo manum. HE. manum? ER. manum in- hunc locū
prauissimè
quam cedo tuam actutum. HE. tene. antea di-

ER. Gaude. HE. quid ego gaudeam? ER. quia ego stinctum, ;
interpun-
impero, age gaude modo. ximus.

HEG. Pol mœiores mi ante uortunt gaudijs. ER. * I. G. eluamr.
rectè.
noli irascier,

Iam ego ex corpore * exigam omnes maculas mœ- rorum tibi,

Gaude audacter. HE. gaudeo, etsi nihil scio, quod gaudeam.

ER. Benefacis. iube. HE. quid iubeam. ER. ignem ingentem fieri.

HEG. Ignem ingentem? ER, ita dico, magnus ut sit. HE. quid in eo volt vrier?

Tuan' caulia me ædeis incensurum censes? ER. noli irascier.

Iuben' an non iubes astitui aulas? patinas elui?

Laridum atque epulas foueri focolis feruentibus?

Alium pisces præstinarum abire? HE. hic vigilans fomuiat.

ER. Alium porcinam, atque agninam, & pullos gallinaceos?

HE. Scis bene esse, si sit vnde. ER. pernam atque ophthalmia,
(mollem caseum.

Horæum, scombrum, & trigonum, & cetum, & HE. Nomi-

HE. Nominandi tibi istorum erit magis quàm e-
dundi copia

Hic apud me Ergasile. E R. mean' me causâ hoc
censes dicere?

HE. Nec nihil hodie, nec multo plus tu hîc edes, ne
frustra fies.

Proin' tu tui quotidiani victi ventrem ad me affe-
ras.

E R. Quin ita faciam, vt te cupias facere sumtum,
etsi ego vetem.

HE. Egone? E R. tute. HE. tum tu mihi igitur herus
es. E R. imò benè volens.

Vin' te faciam fortunatum? HE. malim, quàm misè-
rum quidem.

E R. Cedo manum. HE. hem manum. E R. dî te o-
mnes adiuuant. HE. nihil sentio.

E R. Non enim es in senticeto, eò nō sentis, sed iube
Vasa tibi pura apparari ad rem diuinam citò,

Atque agnum asserri pròprium, pinguem. HE. cur?
E R. vt sacrifices.

HE. Cui deorum? E R. mihi herclè. nam ego tibi nūc
sum summus Iuppiter.

Idem ego sum salus, fortuna, lux, lætitia, gaudium.

Proinde tu deum huncce saturitate facias tranquil-
lum tibi.

HE. Esurire mihi videre. E R. mihi quidem esurio,
non tibi.

HE. Iuppiter te dique perdant. E R. te herclè mihi æ-
quum est gratias

Agere ob nuncium. tantum ego nunc porto à portu
tibi boni.

si placeris, Nunc tu mihi * places. HE. abi stultus, post tempus
seu incipi- venis.

as placari E R. Igitur olim si aduenissem, magis tu tum istuc
& reconcili- diceres.

liari mihi. Nunc hanc lætitiā accipe à me quam fero. nam
Doufa. filium

Tuum modò in portu Philopoleum viuum, sal-
uum, & sospitem

Vidi in publica celoce, ibidemque illum adolescen-
tulum

Alium

Alium vnâ, & tuum Stalagmum seruum qui aufu-
git domo,

Qui tibi surripuit quadrimum puerum filiolum
tuum.

HE. I in malam rem. ludis me. ER. ita me amabis
sancta faturitas

Hegio, itaq; suo me semper cōdecoret cognomine,
Vt ego vidi. HE. meum gnatum? ER. tuum gnatum,
& genium meum.

HE. Et captiuum illum Alidensem? ER. *μὲ τὸν*
ἀπὸ τοῦ HE. & seruolum

Meum Stalagmum, meum qui gnatum surripuit?

ER. *νὴ τὸν * σόργον.*

HE. Iamdiu? ER. *νὴ τὸν πρεσβύτερον.* HE. venit? ER. *νὴ τὸν σιγνίαν.*

HE. Certon? ER. *νὴ τὸν φρεσινῶνα.* HE. vide sis. ER. *νὴ τὸ * ἀλάτερον.*

HE. Quid tu per † barbaricas vires iuras? ER. quia
enim item asperæ

Sunt, vt tuum victum † autumabas esse. HE. vx at-
ti tua.

ER. Quippe quando mihi nihil credis, quod ego
dico † sedulo.

Sed Stalagmus quous erat tunc nationis, cū hinc
abiit?

HE. Sículus. ER. at nunc Sículus non est, Boiūs est,
Boiam terit,

Liberorum quærundorum caussa ei, credo, vxor da-
ta est. (bonâ.

HE. Dic bonan? fide tu mihi istæ verba dixisti? ER.

HE. Dī immortales, iterum gnatus videor, si vera
autumas.

ER. An tu dubiū habebis, etiā sanctè cū iurem tibi?

Postremo, Hegio, si parua iuriurando est fides,

Vise ad portum. HE. facere certum est. tu intus cura
quod opus est.

Sume, polce, prome quiduis, te facio cellarium.

ER. Nam herclē nisi * mantiscinatus probè ero, fu-
si plectito,

* Colonia
pop. Rom.
in Campa-
niâ.

* L. ἀλί-
τερον,
quod oppi-
dum Cam-
paniæ, vn-
de Aletri-
nates:
† i. Italicas.
† i. dicebas.
† i. sine do-
lo, & bonâ
fide. Non.

* al. mantis-
cinatus à
mantica.

HE. Eter-

†Ex formu HE. Aeternum tibi dapinabo cibum, si vera au-
 la stipula- tumas.
 tionum. ER. Vnde id? HE. à me meoque gnato. ER. † spon-
 *locus ex den' tu istud? HE. spondeo.
 ambiguita ER. At ego tuum tibi aduenisse filium * respondeo.
 te verbi. HE. Cura quam optumè potes. ER. benè ambula &
 redambula.

ERGA SILV S.

ILLINC hinc abiit, mihi rem summam credidit
 cibariam.

Turneb.

tergoribus.

Lambin.

pecoribus.

Di immortales, iam ut ego collos pratruncabo * ter-
 goribus!

Quanta pernis pestis veniet! quanta labe larido!

Quanta sumini absumedo! quanta callo calamitas!

Quanta laniis lassitudo, quanta porcinariis!

Nam si alia memorem, quæ ad ventris victum con-
 ducunt, mora est.

Nunc ibo ad meam præfecturam, ut ius dicam la-
 rido,

Et quæ pendent indemnata perna, eis auxilium ut
 feram.

PVER HEGIONIS.

DIESPITER te dique, Ergasile, perdant &
 ventrem tuum,

Parasitosque omnes, & qui posthac coenam parasi-
 tis dabit.

Clades calamitasque, intemperies modò in nostram
 aduenit domum.

Quasi lupo esuriens, metui ne in me quoque face-
 ret impetum.

Nimisque hercle ego illum malè formidabam, ita
 frendebat dentibus.

* Turneb. Adueniens deturbavit totum cum carne carniarium.

tergoribus. Arripuit gladium, pratruncat tribus * tergoribus

L. pecoribus glandia.

ut supra. Aulas, calicesque omnes confregit, nisi quæ modia-
 les erant.

Cocum percontabatur, possentne† seria seruescere? †Vide Cœ
Cellas refregit omnes intus, reclusitq; armarium.

Asservate inunc sulcis serui, ego ibo vt conueniam
senem.

Dicam vt sibi penum aliud ornet, siquidem sese vti
volet.

Nam hic quidem vt adornat, aut iam nihil est, aut
iam nihil erit.

ACTVS QVINTVS.

HEGIO, PHILOPOLEMVS,

RHILOCRAATES, STALAGMVS.

HE. **I** OVI dijsque ago gratias meritò magnas,
Quom te reducem tuo patri reddiderunt,
Quomq; ex miserijs plurimis me exemerūt,

Quæ adhuc te carens, dum hic fui, sustentabam.

Quomque* hunc conspicio in potestate nostra,

Quomq; hæc reperta est fides firma nobis.

Satis iam dolui ex animo; & curâ me sat

Et lacrumis maceraui. satis iam audiui

Tuas ærumnas, ad portum mihi quas memorasti.

Hoc agamus. PHILOC. quid nunc, quoniam* tecum
seruaui fidem,

Tibi que hunc reducem in libertatem feci? HE. Feci-
sti vt tibi,

Philocrates, nunquam referre gratiam possim satis,

Proinde vt tu promeritus de me & filio meo. PHI-

LOP. immò potes

Pater, & poteris, & ego potero, & dī eam potesta-
tem dabunt,

Vt beneficium* benemerenti nostro, meritò† mu-
neres.

Sicut tu huic potes, pater mi, facere meritò ma-
xumē.

HEG. Quid opu' st verbis? lingua nulla est, quā ne-
gem quicquid roges.

PHILOC. Postulo abs te, vt mihi illum reddat ser-
uum quem hīc reliqueram

Lāb. Philo-
locratem
hic, at ego
Stalagmū
designari
puto.
* i. tibi.

† Beneficium
hūcāu ser-
uū
† i. remu-
nereris.
i. Pignori.

i. Pignori * Rignus pro me, qui mihi melior, quàm sibi semper fuit,

Pro benefactis eius uti ei precium possim reddere.

HEG. Quod benefecisti, referetur gratia, id quod postulas.

Et id, & aliud, quod me orabis, impetrabis, atq; te.

Nolim succentere, quod ego iratus ei feci malè.

PHILOC. Quid fecisti? HEG. in lapidinas com-peditum condidi,

Vbi rescivi mihi data esse verba. PHILOC. vā misero mihi.

Propter meum caput labores homini evenisse optu-mo.

HEG. At ob eam rem mihi libellam pro eo argenti-ne dvis.

^a L. tecum
ab d.

Gratis à me, ut sit liber, * abducito. PHILOC. edepol Hegio

Facis benignè. sed quāso, hominem ut iubeas arces-si. HE. licet.

Vbi estis vos ite actutum, Tyndarum huc arcessite.

Vos ite intrò. interibi ego ex hac statua verbera volo

Erogitare, meo minore quid sit factum filio.

Vos lauate interibi. PHILOC. sequere hāc Philo-crates me intrò. PHI. sequor.

HEG. Age tu illuc procede bone vir, lepidum man-cupium meum.

STA. Quid me oportet facere, vbi tu talis vir falsum autumas?

Fui ego bellus, lepidus, bonus vir nunquam, neque frugi bonæ,

Neque ero vnquam, ne tu spem ponas me bonæ fru-gi fore.

HEG. Propemodum vbi loci fortunæ tuæ sint, facile intelligis.

^a V. E. tuam Si eris verax, * tuā ex re facies, ex mala meliuscu-lam.

rem facies

qu. m. m.

Recta & vera loquere: sed neque verè, neque rectè adhuc

Fecisti vnquam. STA. quod ego fatear, credin' pu-deat, cum autumes?

HEG. At:

HEG. At ego faciam vt pudeat: nam † in ruborem te totum dabo. Sic alibi
Dare in ffil-

STA. Bja credo ego, imperito plagas minitaris mihi. Tandem ista aufer, dicque * quid fers, vt feras hinc quod petis. *dorē, ad lan- guorem.*

HEG. Satis facundus. sed fieri dictis compendium volo. nimo ha-
beat.

STA. Vt vis, fiat. HEG. bene morigeras fuit puer, nunc non decet.

Hoc agamus, iam animum aduerte, ac mihi quæ dicam, ediscere.

Si eris verax, è tuis rebus feceris meliusculas.

STA. Nugæ istæ sunt, non me censes scire * quid dignus siem? *L. quæ*

HE. At ea subterfugere potis es pauca, si non omnia.

STA. Pauca effugiam scio. nam multa euenient, & merito meo.

Quia & fugi, & tibi surripui filium, & eum vendidi.

HEG. Cui homini? STA. Theodoromedi in Alide Polyplusio

Sex minis. HEG. prò di immortales! is quidem huius est pater

Philocratis. STA. quin melius noui, quàm te, & vidi sapius.

HE. Serua Iuppiter supreme & me, & meum gnatum mihi.

Philocrates, per tuum te genium obsecro, exi, te volo.

PHILOCRATES, HEGIO, STALAG.

HEgio assum, si quid me vis, impera. HE. hic gnatum meum

Tuo patri ait se vendidisse sex minis in Alide.

PHI. Quàm diu id factum est? STA. hic annus incipit viceimus.

PHI. Falsa memorat. STA. aut ego, aut tu. nam tibi quadrimulum

Tuus pater peculiarem paruulum puero dedit.

PHI. Quid erat ei nomen, si vera dicis, memora dum mihi?

H. 2.

STA. Pæ-

STA. Pagnium vocitatu' st, pòst vos indidistis Tyndaro.

PHI. Cur ego te non noui? STA. quia mos est obliuisci hominibus,

Neque nouisse, cuius nihil sit faciunda gratia.

PHI. Dic mihi; isne istic fuit, quem vendidisti meo patri,

Qui mihi pecu'iaris datus est, huius filius?

HE. Viuitne is homo? STA. argentum accepi, nihil curauì ceterum.

HE. Quid tu ais? PHI. quin istic ipsu' st Tyndarus tuus filius,

Vt quidem hic argumenta loquitur. nam is mecum à puero puer

Bene pudicèque educatu' st vsq; ad adolescentiam.

HE. Et miser sum & fortunatus, si vos vera dicitis:

Eò miser sum, quia malè illi feci, si gnatus meu' st.

Eheu cur ego plus, minusq; feci, quàm à quom fuit?

Quod malè feci, crucior modò, si insectum fieri possiet.

Sed eccum incedit huc ornatus audax suis virtutibus.

TYNDARVS, HEGIO, PHILOCRATES, STALAGMVS.

VIDI ego multa saepe picta, quæ Accherunt fierent

Ita Non. Cruciamenta: verum enim uerò * nulla adæquè est Accheruns,

Atq; vbi ego fui in lapicidinis, illic demū est locus,

Vbi labore lassitudo omni' st exigunda ex corpore.

Nam vbi illò adueni, quasi patricijs pueris, aut monedula,

* malleum à forma si- Aut anates, aut coturnices dantur, qui cum lusissent,

militudine, urbanè Itidem hæc mi aduenienti * vpupa, † qui me dele-

vpupā ap- Sed herus eccum ante ostium, & herus alter eccum ex Alide

¶ Vide Cæd. Redijt. HE. salue exoptate gnate mi. TY. hem quid gnate mi?

Atat, scio cur te patrem assimiles esse & me filium:

Quia mihi, item ut parentes, * lucis das tuendæ co- ^{hic videtur}
piam. d. etum vi-

PHI. Salve Tyndare. TY. & tu, quous causâ hanc d. tur con-
arumnam exigo. tra senten-

PHI. At nunc liber in diuitias faxo venies. nam tibi t. Lambi-
Pater hic est, hic seruus, qui te huic hinc quadrimū ni,
surpuit,

Vendiditque patri meo te sex minis. is te mihi

Paruulum peculiarem paruulo puero dedit.

Illic indicium fecit, nam hunc ex Alide huc redu-
ximus.

TYN. Quid huius filium? PHI. intus eccum fratrem
germanum tuum.

TYN. Quid tu ais? adduxtin' illum huius captiuum
filium?

PHI. Quin, inquam, intus hic est. TY. fecisti edepol
& rectè & benè.

PHI. Nūc tibi pater hic est, hic fur est tuus, qui par-
uum hinc te abstulit.

TYN. At ego hunc grandis grandem nam ob fur-
tum ad carnificem dabo.

PHI. Meritus est. TYN. ergo edepol huic meritam
mercedem dabo.

Sed dic oro, pater meus tūc es? HEG. ego sum,
gnate mi.

TYN. Nunc ego demum in memoriam redeo, cū
mecum cogito,

Nunc edepol demum in memoriam regredior, au-
disse me,

Quasi per nebulam, Hegionem patrem meum no-
minarier.

HEG. Ego sum. PHI. compedibus quæso ut tibi sit
leuior filius,

Atque hic grauior seruus. HEG. certum est princi-
pium id præuortier.

Eamus intro, ut arcessatur faber, ut istas compedes
Tibi adimam, huic dem. ST. cui peculi nihil est,

rectè feceris.

Spectatores, ad pudicos mores facta hæc fabula est.
Neque in hac subagitationes sunt, neque vlla a-
matio,
Nec pueri suppositio, nec argenti circumductio:
Neque vbi amans adolescens scortum liberet clam
patrem suum.

* Videtur * Huiusmodi paucas poëtæ reperiunt comœdias,
hoc gestu * Vbi boni meliores fiant. nunc vos, si vobis placet,
expressum Et, si placuimus, neque odio fuimus, * signum hoc
fuisse si-
gnû, quod Qui pudicitia esse vultis præmium, plausum date.

spectato-
res suo ex-
emplo
Grex imi-
tari, postu-
lat.

FINIS CAPITULORVM.

CVRCVLIO.

DRAMATIS PERSONÆ.

PALINVRVS *seruos.* COQVVS.
PHÆDROMVS *adoleſc.* CVRCVLIO *parasitus.*
LENA *anus.* LYCO *trapezita.*
PLANESIVM *virgo.* CHORAGVS.
CAPPADOX *leno.* THERAPONTIGONVS *Smiles.*

ARGVMENTVM.

I.G. missa
Phædromi.

CVrculio * missus à Phædromo it in Cariam,
Vt petat argentum. ibi ille eludit annulo
Riualem, scribit atque obſignat literas.
Cognoscit ſignum Lyco, vbi vidit, militis:
Vt amicam mittat, præcium lenoni dedit.
Lyconem miles ac lenonem in ius rapit.
Ipfus ſororem quam peribat repperit:
Oratu cuius Phædromo nuptum locat.

ACTVS

A C T V S P R I M V S.

PALINVRVS *seruus*, PHÆDRO-
MVS *adulescens*.

PAL. **Q**uò ted hoc noctis dicam proficisci
foras,
Cum isthoc ornatu, cumque hac
pompa Phædrome?

P.H. Quò Venus Cupidoque imperat, suadetque a-
mor.

* Si media nox est, siue est prima vespera:

Si † status condictus cum † hoste intercedit dies,
Tamen est eundum, quò imperant, ingratiis.

P.A. At tandem tandem. P.H. tandem es odiosus
mihi.

P.A. Istuc quidem nec bellum est, nec memorabile,
Tute tibi puer es * lautus, luces cereum.

P.H. Egon' apicularum opera congestum nò feram,
Ex dulci oriundum, † melliculo dulci meo?

P.A. Nam quò te dicam ego ire? P.H. si tu me roges,
Dicam vt scias. P.A. si rogitem, quid respondeas?

PHÆ. Hoc Æsculapi fanum est. P.A. plus iam an-
no scio.

PHÆ. Huic proximum illud ostium * oculissimum.
Salue, valuisti? ostium oculissimum?

P.A. Caruitne febris te here, vel nudius tertius?

Et heri coenauistine? PHÆ. deridesne me?

P.A. Quid tu ergo insane rogitas, valeatne ostium?

PHÆ. Bellissimum hercle vidi, & taciturnissimum.

Nunquam vllum verbum mutit, quum aperitur ta-
cet:

Cumq; illa noctu clanculum ad me exit, tacet.

P.A. Nunquid tu, quod te aut genere indigaum sit
tuo

Facis aut inceptas facinus facere, Phædrome?

Num tu pudicæ cuipiam insidias locas?

Aut quam pudicam oportet esse? PHÆ. nemini.

Nec me ille * *sir* Iuppiter P.A. ego item volo.

~~Ira tuium confecto amare semper, si sapias,~~

~~Nec id quod ames, populus si sciat, tibi sit probro.~~

* i. siue.

† Status dies

vocatur,

qui iudicii

caussa est

cōstitutus.

† cū hoste,

i. peregrino.

Fest.

* Scal. in

Var. *lautus*

pro *dancut*

quod de-

tritum ex

dadaxos.

† i. Plane-

sio, amori-

bus meis,

cōtra sen-

tentiam

Lambini.

* Ita Fest.

pro carissi-

imum.

L. *oculeissi-*

imum, per-

peram.

† Ita I. G.

† *Tuū ama-*

re. i. amati-

ones tuas.

*Locus ex Semper curato ne sis * intestabilis.
 ambiguo: Quod amas, amato testibus presentibus.
 sign. enim, PH. Quid istuc est verbi? PA. cautè vt incedas via.
 prater not- PH. Quin leno hic habitat. PA. Nemo hic prohibet
 tionè vul- nec vetat,
 garam, ne Quin quod palàm est, venale, si argentum est, emas.
 partibus Nemo ire quenquam publicà prohibet vià,
 is priuere, Dum ne per fundum septum facias semitam,
 dum mœ- Dum tete abstineas nuptà, viduà, virgine,
 chillas, Iuuentute, pueris liberis, ama quid lubet.
 queis viri PH. Lenonis hæ sunt ædes. PA. malè istis eueniat.
 sumus. PH. Qui? PA. quia scelestam seruitutem seruiunt.
 PH. Obloquere. PA. fiat maximè. PH. etiam tu
 taces?

PA. nempe obloqui me iusseras. PH. at nunc veto.
 Id vti occœpi dicere, ei ancillula est.

PA. Nempe huic lenoni, qui hic habitat? PH. rectè
 tenes.

Ita Lips.

PA. Nimis formido ne * excidat. PH. odiosus es.
 Eam volt meretricem facere, ea me deperit.

Ego autem cum illa facere nolo mutuum.

PA. Quid ita? PH. quia proprium facio, amo paritè
 ter simul.

PA. Malus clandestinus est amor, damnum est meri.

PH. Est hercle ita vt tu dicis. PA. iamne ea fert iugum?

PH. Tam à me pudica est, quasi soror mea sit, nisi
 Si est osculando quippiam impudicior.

PA. Semper tu scito, flamma fumo est proxima.

Fumo comburi nihil potest, flamma potest.

Qui è nuce nucleum esse volt, frangit nucem.

Qui volt cubare, * pangit saltem suauium.

PH. At illa est pudica, neque dum cubitat cum viris.

PA. Credam, pudor si cuipiam Lenoni fiet.

PH. Immo * vt illam censes? vt quæq; illi occasio est
 Surripere se ad me, vbi suauium oppegit, fugit.

Id eò fit, quia hic leno ægrotus incubat

In Æsculapij fano. is me excruciat. PA. quid est?

PH. Aliàs me poscit pro illa triginta minas,

Aliàs talentum magnum, neque quicquam queo

Æqui bonique ab eo impetrare. PA. iniuriu's,

Qui quod lenoni nulli est, id ab eo petas.

PH. Nunc

Palm. pan-
 dit saltum
 suauis.
 L. quid cen-
 ses?

PH. Nunc hinc parasitum in Cariam misi meum,
Petitum argentum à meo sodali mutuum:

Quod si non affert, quò me vortam nescio.

PA. Si deos salutas, * dextrouorsum censeo.

PH. Nunc ara Veneris hæc est ante horum fores,

Me inferre Veneri voui iam ientaculum.

PA. Quid antepones * Veneri à ientaculo?

PH. Me, te, atque hosce omnes. PA. tum tu Venerem † vomere vis?

PH. Cedo puere † sinum. PA. quid facturus? PH. iam scies,

Anus hîc solet cubitare custos, ianitrix,

Nomen ei est lenæ, Multibiba atque Merobiba.

PA. Quasi tu lagenam dicas, vbi vinum solet

Chium esse. PH. Quid opu' st verbis? vino si si ma est.

Eaque extempulo vbi vino has conspersi fores,

De odore adesse me scit, aperit illico.

PA. Eine hîc cum vino sinus fertur? PH. nisi neuis.

PA. Nolo herclè. nam istunc qui fert, † afflictum velim,

Ego nobis afferri censui. PH. Quin tu taces?

Si quid super illi fuerit, id nobis sat est.

PA. Quisquam istic * fluuius est, quem non recipiat mare?

(quens.

PH. Sequere hâc Palinure me ad fores, si mi obse-

PA. Ita faciam. PH. agite, bibite, festiuaz fores,

Potate, fite mihi volentes propitia.

PA. Voltisne oliuas, aut pulpamentū, aut capparim?

PH. Exuscitate vobram huc custodem mihi.

PA. Profundis vinum. quæ te res agitant? PH. sine,

Viden' vt aperiuntur ædes festiuissimæ?

Non mutit cardo, est lepidus. PA. quin das sauium.

PH. Tace, occultemus lumen & vocem. PA. licet.

LENA anus, PHÆDROMVS, adolescens,

PALINVRVS, seruus.

FLos veteris vini meis naribus obiectus est.

Eius amos cupidam me huc prolicit per tenebras.

Vbi vbi est? propè me est, euax habeo: Salue animæ mi,

* qui enim
Deos vene-
rabantur
circū age-
bant se de-
xterā par-
tē versus
Tur.

* Tur. Ve-
nereo ienta-
culo?

Lambin.

Veneri pro
ientaculo.

† Cogetur
enim nos
reuomere.

† Sinus va-
sis genus

sinuosum,
prima pro-
ducta.

† i. ad terrā
datum.

* Cū mari
anum, cū
fluuiū vi-
num com-
parat.

Liberi lepos. vt veteris vetusti cupida sum!
Nam omnium vnguentum odor præ tuo nautea
est.

Tu mihi stacte, tu cinnamomum, tu rosa,
Tu * crocum & casia es, tu bdellium: nam vbi
Tu profusus, ibi ego me peruehim sepultam.

* I. G. raci-

211779.

* f. es.

Sed quum adhuc naso odos obsecutus * est meo,
Da vicissim meo gutturi gaudium.

† f. o odor. Nihil ago † tecum, vbi est † ipse ipsum expeto

† f. flos Li- Tangere, inuergere in me liquores tuos

beri. * Sino ductim, sed hæc abiit, hæc persequar.

* i. è sino. PH. Sinit hæc anus. P A. quantulum sinit? PH. modi-
Lamb. ca est,

Capit quadrantal. P A. pol vt tu prædicas,
Vindemia hæc huic anui non satis est soli.

accus. cal. Canem esse hanc quidem magis par fuit: * sagax

Nasum e- Nasum habet. AN. amabo, cura vox sonat procul?

nim neu- PH. Censeo hanc appellandam anum. Adibo tedi,

tri gen. est. Et respice ad me huc, lena. AN. imperator quis est?

PH. Veni pollens, lepidus, Liber,

Tibi qui sereanti, sicca, semisomna,

Affer potionem, & sitim sedatum it.

AN. Quam longè abest à me? PH. lumen hoc vide.

Grandiorem gradum ergo fac ad me obsecro.

Salue. AN. egon' salua sim, quæ siti sicca sum?

L. en, scil. PH. At iam bibes. AN. diu sit. PH. * hem tibi anus le-
quod bi- pida.

bas. AN. Salue oculissime homo. P A. age effunde hoc
citò

In barathrum, properè prolue cloacam. PH. tace,
Nolo huic maledici. P A. faciam igitur malè potius.

AN. Venus, de paulo paululum hoc tibi dabo,

Haud lubenter. nam tibi amantes propinantes,

Vinum potantes dant omnes, mihi haud sæpè

Eueniunt tales hereditates. P A. hoc vide vt

Ingurgitat impura in se merum auariter,

Faucibus plenis. PH. perij hercle, huic quid primùm
dicam

Nescio. P A. hem istuc quod mihi dixti. P H. Quid
id est?

P A. Perisse vt te dicas. PH. malè tibi dī faciant.

P A. Dic

PA. Dicisti. AN. ah. PA. Quid est? ecquid lubet?
AN. lubet.

PA. Etiam mihi quoque stimulo fodere lubet te.

P. H. Tace, noli. PA. taceo. * ecce autem bibit arcus, Vide Cent.
pluet

Credo hercle hodie. P. H. iamne ego huic dico? PA.
quid dices?

P. H. Me periisse. PA. age dice. P. H. anus audi. hoc
volo

Scire te, perditus sum miser. AN. at pol ego oppidò
Seruata, sed quid est? quid lubet perditum

Dicere te esse? P. H. quia, id quod amo, careo.

AN. Phædrome mi, ne plora, amabo, tu me

Curato ne sitiam, ego tibi, quod amas, iam huc ad-
ducam.

P. H. Tibi nã ego, si fidem seruas mecum,

Vineam pro aurea statua statuam, * quæ tuo

Gutturi sit monumentum. qui me in terra æquè

Fortunatus erit, si illa ad me bitet

Palinaure? PA. edepol qui amat, si eget, miserâ affi-
citur

Æ. rumnã. P. H. non ita res est. nam confido

Parasitum hodie aduenturum cum argento ad me.

PA. Magnum inceptas, si id expectas, quod nuf-
quam fit.

P. H. Quid si adeam ad fores, atque * occentem? PA. si
lubet. Vide For.

Neque veto, neque iubeo, quando ego te video

Immutatis moribus esse, here, atque ingenio.

P. H. Pessuli, heus pessuli, vos saluto lubens,

Vos amo, vos volo, vos peto, atque obsecro,

Gerite amanti mihi morem amœnissimi.

Fite causla mea * Lydi, barbari,

i. Ludij.

Sussilite obsecro, & mittite istanc foràs,

Quæ mihi misero amanti ebibit sanguinem.

Hoc vide vt dormiant pessumi,

Nec mea gratia commouent se ocyus,

Perspicio nihili meam vos gratiam facere.

L. St. tace.

* Sed tace, tace. PA. taceo hercle, quid est? P. H. sentio estq; silen-
tium.

tij indicen-
di nota.

Tandem edepol mihi motigeri pessuli fiunt.

ANVS, PLANESIVM *virgo*, PHÆDRO-
MVS, PALINVRVS.

PLacidè egredere, & sonitum prohibe forum, &
crepitum cardinum:

Ne quod hîc agimus, herus percipiat fieri, mea Plan-
esium.

Mane, suffundam aquulam. P A. viden', vt anustre-
mula medicinam facit?

Ita Lamb. Eapse merum * cōdidicit bibere, foribus dat aquam
quam bibant.

PLA. Vbi tu es, qui me conuadatus Veneriis vadi-
moniis?

Vbi tu es, qui me libello Venerio citauisti? ecce me.
Sisto ego tibi me, & mihi contra itidem te vt sis-
tuadeo.

PHÆ. Assum. nam si absim, haud recusam quin mi-
hi malè sit, mel meum.

PLA. Anime mi, procul quidem amantem abesse
haud consentaneum est.

PHÆ. Palinure, Palinure. P A. eloquere, quid est
quod Palinurum voces?

PHÆ. Est lepida? P A. nimis lepida. PHÆ. sum De-
us. P A. immò homo haud magni precii.

PHÆ. Quid vidisti, aut quid videbis magis diis æ-
quiparabile?

* L. V. C. PAL. * Malè valere te, quod mihi agrè est. P H. malè
Malè vale- mihi morigerus, tace.

re tò quidem P A. Ipsus se excruciat, qui homo quod amat, videt,
militi a. e. nec potitur dum licet.

PHÆ. Rectè obiurgat, sanè haud quicquam' est, ma-
gis quod cupiam * tamdiu.

E. iamdiu. PLA. Tene me, amplectere ergo. PH. hoc etiam est,
quamobrem cupiam viuere,

Quia te prohibet herus, clàm hero potior. P L. pro-
hibet, nec prohibere quit.

Nec prohibebit, nisi mors meum animum abs te ab-
alienauerit.

PAL. Enimuerò nequeo durare, quin ego herum ac-
cusem meum:

* se. quāuis pauxillū. Nam bonum est pauxillum amare sanè, * insanè non
bonum est. Vetum

Verum totum [†] insanum amare, hoc est, quod meus [†] Sic Plaut.
herus facit. in Neruol.

PH. Sibi sua habeant regna reges, sibi diuitias diuites: *Infantū val-*
Sibi honores, sibi virtutes, sibi pugnas, sibi praelia. *de uterque*
Dum mihi abstineant inuidere, sibi quisque habeant *deamat pro*
quod suum est. infanē.

PA. Quid? tu Veneri * peruigilare te vouisti Phæ- Non.
drome:

Nam [†] hoc quidem edepol haud multo post luce lu- ^{*} Allusum
cebit. PH. tace. ab Perui-

PA. Quid taceam? quin tu is dormitum? PH. dormio, ris, Vene-

PA. Tu quidem vigilas. PH. at meo more dormio, nocturna. [†] *δύκνωσ.*

PA. Heus tu mulier, malè mereri de immerente in- sic. Ter.
scitia est. *Lucefeit*

PLA. Irascare, si te edentem hic à cibo abigat. PA. *hoc iam*
ilicet.

Pariter hos perire amando video. vterq. insaniunt: ^{*} *†* tibi, nō
Viden', vt miserè moriantur, nec queunt complecti Planetio
satis? mer.

* Etiam dispertimini? PL. nulli est homini perpetuum [†] *f. has.*
bonum.

Iam huic voluptati hoc adiunctum est odium. PA.
quid ait propudium?

Tun' etiam cum * nocturnis oculis, odiū me vocas? ^{*} Turn. *no-*
Ebriola, [†] persolæ nugæ. PH. Tun' meam Venerem *cturnis, i.*

PL. [†] Quem quidē mihi polluctus virgis seruis ser- deformib⁹
monem * serat. vt nocturna

PHAE. At nā tu hercle cum cruciatu magno dixisti *ora Pœnu-*
id tuo. lo.

[†] Heus tibi, maledictis pro istis, dictis moderari vt [†] i. meræ.
queas. [†] Ita laui.

PA. Tuam fidem, Venus noctuaigila. PH. pergin' et- ^{*} *Sermo e-*
iam verbero? nim à se-

PL. Noli amabo verberare lapidē, ne perdas manū. [†] *f. Hem.*

PA. Magnum flagitium probriumque Phædrome ex- VideCent.
pergefasis,

Bene monstrantem pugnīs cedis, hancamas, nugas
meras.

Hocine fieri, vt inmodestis te hîc moderere moribus?

PH. Auro contra cedo modestum amatorem, à me aurum accipe.

† Sciendū est enim. PA. Cedo mihi contra † orichalco, cui ego sano seruam.

seruos ori- PL. Bene vale oculo mihi nam sonitum & crepitum
chalco cer claustrorum audio,

tare soli- Aedituum aperire sanum: quousq., quaeso, ad hunc
ros, liberos modum

auro aut Inter nos vtimur amore semper surrepticio?

argento PH. Minime. nam Parasitum misi nudiusquartus
Lamb. Cariam,

Petere argentum: is hodie hîc aderit. PL. nimium consultas diu.

PH. Ita me Venus amet, vt ego te hoc triduum nunquam sinam

In domo esse istâc, quin ego te liberalem liberem.

PL. Facito vt memineris: tene etiam, priusquam hinc abeo, fauium:

PH. Siquidem hercle mihi regnum detur, nunquam id potius persequar.

* f. quâ me
liberes tã-
quam præ-
tor.

Quando ego te videbo? PL. Ehem, istoc verbo * vindictam para.

Si amas eme: ne roges: facito vt precio peruincas tuo.

Bene vale. PH. iâmne ego relinquo? pulchrè Palinure occidi.

† f. occidi.

PA. † Ego quidem, qui & vapulando, & somno perco. PH. sequere me.

ACTVS SECVNDVS.

CAPPADOX leno. PALIN-

RVS seruus.

* sic Græci
novos.

hinc labo-

rare pro æ-

grotare.

Ca MIGRARE certū est iam nunc è sano fo-

ras,

Quando Æsculapî ita sentio sententiam:

Vt qui me nihili faciat, nec saluom velit.

Valetudo decreuit, accreuit labor.

Nam

Nam iam, quasi zonâ, liene cinctus ambulo.

Geminos in ventre habere videor filios.

Nihil metuo, nisi ne medius disrumpar miser.

PA. Si rectè facias Phædrôme, auscultes mihi,

Atque istam exturbes ex animo agnitionem.

Paues, parasitus quia non rediit Cariâ.

* Afferre argentum credo. nam si non ferat,

Tormento non retineri potuit ferreo,

Quin reciperet se huc etiam ad præsepim suam.

CA. Quis hic est, qui loquitur? PA. quoniam vocem audio?

CA. Estne hic Palinurus Phædromi? PA. Qui hic est homo,

Cum * collatio ventris, atque oculis herbeis?

De formâ noui, de colore non quæ

Nouisse iam iam noui, leno est Cappadox,

Congrediar. CA. salue Palinure. PA. ô scelerum caput,

Salueto. quid agis? CA. viuo. PA. nempe ut dignus es.

Sed quid tibi est? CA. lien necat, renes dolent,

* Pulmones distrahuntur, cruciatur iecur.

Radices cordis pereunt. † ~~hinc~~ omnes dolent.

PA. Tum te igitur morbus agitat hepatarius.

CA. Facile est miserum irridere. PA. quin tu aliquot dies

Perdura, dum intestina † exputescunt tibi.

Nunc dum salûra sat bona est, si id feceris,

Venire poteris intestinis vilis.

CA. Lien directus est. PA. ambula, id lieni optimum est.

CA. Aufer isthac quæso, atque hoc responde quod rogo.

Potius † coniecturam facere, si narrem tibi,

Hac nocte quod ego somniaui dormiens.

PA. Vah solus * hic homo est, qui sciat diuinitus.

Quin coniectores à me consilium petunt:

Quod eis respondi, eâ omnes stant sententiâ.

i. allaturû.

* i. magne

& turgido,

quia in eû

omnia edu

lia confe-

rantur.

Fest. vide

& Lamb.

* Vide Lâ.

† Ita Frut.

& Turn.

Hinc, inte-

stina, vnde

diminuti-

um hille.

† L. expu-

tescunt.

† Hinc

cōiectores

& inter-

pretes som-

niorum.

† ~~διηκώς~~

seipsum si-

CO-gnificans.

COQVVS, CAPPADOX, PA-
LINVRVS, PHÆDRO-
MVS.

CO. PALINVRE, quid stas? quin depromun-
tur mihi,

Quæ opus sunt, parasito vt sit paratum prandium,
Quom veniat. PA. manesis, dum huic coniicio so-
mnium.

CO. Tute ipse, si quid somniaſti, ad me refers.

PAL. Fateor. CO. abi, deprome. PA. age, tu interea
huic somnium

vicariū do. Narra meliorem, quàm ego sum, * suppono tibi.
Nam quod scio, omne ex hoc scio. CA. operam vt
det. PA. dabit.

CA. Facit hic quod pauci, vt sit magistro suo obse-
quens.

Da mihi igitur operam. CO. tametsi non noui, dabo.

CA. Hac nocte in somnis visus sum viderier,

Procul sedere longè à me Æsculapium,

Neque eum ad me adire, neque me magnipendere

Visu' st. CO. item alios deos facturos scilicet,

Sanè illi inter se congruunt concorditer.

Nihil est mirandum, melius si nihil sit tibi:

i. in Iouis Nanque incubare satius te fuerat * Ioui,

templo. Tibi qui auxilium in iureiurando tulit.

CA. Siquidem incubare velint, qui periurauerint,

à. veniam. Locus non præberi potis est in Capitolio.

CO. Hoc animum aduerte: * pacem ab Æsculapio

Petas, ne fortè tibi portentum' st. CA. benè facis.

Ibo atque orabo. CO. quæ res malè vortat tibi.

Prò di immortales, quem conspicio, qui illic est?

Estne hic parasitus, qui missu' st in Cariam?

Heus exi Phædrome, exi, exi, exi inquam ocyus.

* L. *quis tu* * Qui istic clamorem tollis? CO. parasitum tuum
er, qui, &c. Video currentem, ellum vsque † in plateâ vltimâ.

† L. *à* Hinc auscultemus quid agat. PH. sanè cenſeo.

C V R C V L I O, P H Æ D R O M V S.

P A L I N V R V S *seruus.*

DA T E viam mihi noti atque ignoti, dum ego
hîc officium meum

Facio, fugite omnes, abite, & de via secedite:

Ne quem in cursu capite, aut cubito, aut pectore of-
fendam, aut genu.

Ita nunc subito, properè, & celerè obiectum' sit mihi
negotium.

Nec quisquam sit tam opulentus, qui mihi obsistat
in via,

Nec strategus, nec tyrannus quisquam, nec agora-
nomus,

Nec demarchus, nec comarchus, nec cum tanta
gloria,

Quin cadat, quin capite sistat in viâ de semitâ.

Tum isti Græci palliati, capite operto qui ambu-
lant,

Qui incedunt suffarcinati cum libris, cum sportulis,

* Constant, conferunt sermones inter sese drapeta:

Obstant, obsistunt, incedunt cum suis sententiis,

Quos semper videas bibentes esse in Thermopolio.

Vbi quid surripuere operto capitulo calidum bi-
bunt,

Tristes atque ebrioli incedunt: eos ego si offendero,

Ex vno quoque eorum excutiam * crepitum polen-
tarium.

Tum† isti qui ludunt datatim serui scurrarum in via,

Et datores, & factores omnis subdam sub solum.

Proinde se domi contineant, vitent infortunia.

PH. Rectè hic monstrat, † si imperare possit. nam ita
nunc mos viget,

Ita nunc seruitium' sit: profectò modus haberi non
potest.

CV. Equis est, qui mihi commonstret Phædromû
genium meum?

Ita res subita, celeriter mihi hoc homine conuenito
est opus.

PA. Te ille quaerit. **P**H. quid si adeamus? heus Cur-
silio, te volo.

Smul stât.

*i. peditum
quod Glos.*

πρόεδν.

† L. G. i. flos.

f. se imperare

re posse.

CV. Quis

CV. Quis vocat? quis nominat me? PH. qui te conuentum cupit.

CV. Haud magis cupis, quàm ego te cupio. PH. ô mea opportunitas,

Curgulio exoptate, salue. CV. salue. PH. saluum gaudeo

Te aduenire. cedo tuam mihi dextram, vbi sunt spes meæ,

Eloquere obsecro hercle. CV. eloquere ted' obsecro, vbi sunt meæ?

PH. Quid tibi est? CV. tenebræ oboriuntur, genua inedia succidunt.

PH. Lassitudine hercle credo. CV. retine retine me, obsecro.

PH. Viden' vt expalluit? datin' isti sellam, vbi assidat, citò,

Et aquarem cum aqua? properatin' ocyus? CV. animo malè est.

frustis car- PH. Vin' aquam? CV. si * frustulenta est, da obsecro
niū effer- hercle, obforbeam.

ta. PH. Væ capiti tuo. CV. obsecro hercle, facite ventum vt gaudeam.

i. comede- PH. Maxime. CV. quid facitis quæso? PA. ventum.
re. CV. nolo equidem mihi

Fieri ventulum. PH. quid igitur vis? CV. * esse, vt ventum gaudeam.

PH. Iuppiter te dique perdant. CV. perij, prospicio parum,

Os amarum habeo, dentes plenos, lippiunt fauces fame,

Non. *laxis*, Ita cibi vaciuitate venio * lassus lactibus.

i. inanibus PH. Iam edes aliquid. CV. nolo hercle aliquid, certum quàm aliquid mauolo.

PH. Immo si scias, reliquæ quæ sint. CV. scire nimis lubet

Vbi fient. nam illis conuentis sanè opus est, meis dentibus.

PH. Pernam, abdomen, fumen, suis glandium. CV. ain' tu omnia hæc?

In carnario fortasse dicis. PH. immò in lancibus.

Quæ tibi sunt parata, postquam scimus venturum. CV. vide,

Ne me ludas. PH. ita me amabit, quam ego amo,
vt ego haud mentior.

Sed quo te misi, nihilo sum certior. CV. nihil attuli.

PH. Perdidisti me. CV. * inuenire possim, si mihi o-
peram datis.

Vide Cent.

Postquam tuo iussu profectus sum, perueni in Ca-
riam.

Video tuum sodalem: argenti rogo vt faciat eopiam.

* Scires velle gratiam tuam, noluit frustrarier.

L. Sc. v.

Vt decet velle hominem amicum amico, atque opi-
tularier.

gratia tua.

Respondit mihi paucis verbis, atque adeò fideliter,

i. omnia

Quod tibi est, item sibi esse magnam argenti ino-
piam.

tuâ causâ

velle.

PH. Perdis me tuis dictis. CV. immò seruo, & serua-
tum volo.

Postquam mihi responsum est, ab eo ab illo mœstus
ad forum

Me illò frustrâ deuenisse, fortè aspicio militem.

Aggredior hominem, saluto adueniens: salue, in-
quit mihi,

Prehendit dextram, seducit, rogat, quid veniam Ca-
riam?

Dico me illò aduenisse animi causâ. ibi me inter-
rogat,

Equem in Epidauro Lyconem trapezitâ nouerim?

Dico me nouisse, quid lenonē Cappadocem? annuo

* Visitasse. sed quid cum vis? quia de eo emi virgi-
nem

i. saepe vi-
disse.

Triginta minis, vestem, aurum: & pro iis decem co-
accedunt minæ.

Dedisti tu argentum? inquam. immò apud Trapezi-
tam situm est,

Illum quem dixi Lyconem: atque ei mandaui, qui
annulo meo

Tabulas obsignatas attulisset, vt daret operam,

Vt mulierem ille à lenone cum auro & veste abdu-
ceret.

Postquam hoc mihi narrauit, ab eo ab illo. renocat
me illico,

Vocat ad cœnam: religio fuit, denegare nolui.

Quid

Quid si adeamus, ac decumbamus? inquit. consilium placet.

Neque diem decet me morari, neq. nocte morarier. Omnis res parata est & nos, quibus paratum est, assumus.

Postquam cœnati atque appoti, talos poscit sibi in manum.

Prouocat me in aleam, ut ego ludam: pono pallium. Ille suum annulum opposiuit, inuocat Planesium.

PHI. Meosne amores? CV. tace parumper, iacit voltorios quatuor.

Vide Lips.

Antiqu.

Lect. lib. 1.

Talos arripio, inuoco almam meam *nutricem Herculem.

Iacto basilicum, propino magnum poculum, ille ebibit.

Caput deponit, condormiscit. ego ei subduco annulum.

Deduco pedes de lecto etiam, ne miles sentiat.

Rogant me serui, quomodo eam? me dico ire, quomodo saturi solent.

Ostium ubi conspexi, exinde me illico protina dedi.

PHI. Laudo. CV. laudato, quando illud quod cupis, effecero.

Eamus nunc intro, ut tabellas consignemus. PH. non moror.

L. ex Fest.

obstruda-

ment.

CV. Atque aliud prius *obtrudamus, pernam, sume, glandium.

Hæc sunt ventri stabilimenta, panem & asinam bubulam, Poculum grande, aula magna, ut satis consilia suppetant.

Tute tabellas consignato, hic mihi ministrabit, ego edam.

Dicam quemadmodum conscribas, sequere me hæc intro. PH. sequor.

ACTVS TERTIVS.

LYCO, CVRCVLIO, LENO.

LY. **B**EATVS videor, subduxi ratiunculam, Quantum æris mihi sit, quantumque alieni fiet.

Diues

Diues sum, si non reddo eis, quibus debeo:
Si reddo illis quibus debeo, plus alieni inest.

Verum hercle verò cum vere recogito,
Si magis * instabunt, ad prætorem * sufferam.

Habent hunc morem plerique argentarij,
Vt alius alium poscant, reddant nemini.

Pugnis rem soluant, si quis poscat * durius.

Qui homo maturè quasiuit pecuniam,

Nisi * cam maturè parsit, maturè esurit.

Cupio aliquem emere puerum, qui vsurarius

Nunc mihi queratur. vltus est pecuniâ.

CV. Nil tu me saturum monueris; memini & scio.

Ego hoc effectum lepidè tibi tradam, tace.

Edepol nã ego hic me intus expleui probè,

Et quidem reliqui in ventre cellæ vni locum,

Vbi reliquiarum reliquias reponderem.

Quis hic est, qui operto capite Æsculapium

Salutat? Attat quem quærebam. sequere me,

Simulabo quasi non nouerim. heus tu, te volo.

LY. Vnocule salue. CV. quæso, deridesne me?

LY. De * Coclitum profapia ted esse arbitror:

Nam ij sunt vnoculi. CV. catapultâ hoc ictum est

mihi

Apud Sicyonem. LY. nam quid id refert mea,

An aulâ quassâ cum cinere effossus fiet?

CV. * Superstitiosus hic quidem est, vera prædicat.

Nam illæce catapultæ ad me crebrò comitant:

Adolescens, ob rem publicam hoc intus mihi

Quod insigne habeo, quæso ne me * incomities.

LY. Licetne inforare, si incomitari non licet?

CV. Non * inforabis me quidem. non mihi placet

Tuum profectò neque forum, nec comitium.

Sed hunc, quem quæro, commonstrare si potes,

Inibis à me solidam & grandem gratiam.

Lyconem quæro trapezitam. LY. dic mihi.

Quid eum nunc quæris, aut cuiatis? CV. eloquar,

Ab Therapontigano Plaragidoro milite:

LY. Noui edepol nomen. nam mihi istoc nomine,

Dum scribo, expleui totas ceras quatuor.

Sed quid Lyconem quæris? CV. mandatum * est mihi.

Vt has tabellas ad eum ferrem. LY. quis tu homo est?

CV. Libe-

* Cam. m.

† f. trahi,

rapi.

† I. G. cla-

rius.

L. ca.

i. Cyclopsi.

i. diuinus,

seu yates

& ariolus.

* i. conui-

ciere. Vide

Fest.

† Iocus ex

ambiguo,

alludens

ad Forum

& comi-

tium.

f. aliquis CV. Libertus illius, quem omnis Summanū vocant.
† Summa- LY. Summane salve, qui Summanus? fac sciam.
nus Maniū CV. Quia vestimenta. vbi * obdormiuit ebrius,
Deus om- † Summano, ob eam rem me omnes Summanum
nia rapiēs vocant.
ac deuō- LY. Aliōi te meliū? Et quærere hospitium tibi,
rans: vnde Apud me profectō nihil est Summano loci.
summanu- Sed istum, quem quæris, ego sum. CV. quæso tūc
re, pro au- is es
ferre & ra- Lyco trapezita? LY. ego sum. CV. multam me tibi
pere. Salutem iussit Therapontigonus dicere,
† à veterē Et has tabellas dare me iussit. LY. mihi? CV. ita.
verbo: *Dis-* Cape, signum nosce. nostin? LY. quid ni nouerim?
fico, eis, cit, Clypeatus elephantum vbi machara * difficit.
pro *disseco,* CV. Quod istic scriptum est, id te orare iusserat,
eas, cat. † Profectō vt faceres, suam si velles gratiam.
† L. cum LY. Concede, inspiciam quid sit scriptum. CV. ma-
profectu & ximē,
sine fru- Tuo arbitratu, dum auferam abs te id quod peto.
stratione. LY. Miles Lyconi in Epidauro hospiti suo
* i. dedi- Therapontigonus Platagidorus plurimam
care, ex Salutem dicit. CV. Meus hic est, hamum vorat.
Formula LY. Tecum oro, & quæso, qui has tabellas afferet
solenni. Tibi, vt ei detur, quam istic emi virginem,
† i. rerum Quod te præsente, istic ego, teque interprete,
à se gesta- Et aurum, & vestem: iam scis, vt conuenerit.
rum. Argentum des lenoni. huic des virginem.
† al. *Arabes* LY. Vbi ipse? cur non venit? CV. ego dicam tibi:
* Vide Fest. Quia nudius quartus venimus in Cariam
† i. Thessa- Ex India: ibi nunc statuam volt * dare auream
liam. Solidam faciundam ex auro Philippeo, quæ fiet
† Ita Turn. Septempedalis: † factis monumentum suis.
vt fitione LY. Quamobrem istuc? CV. dicam: quia enim Per-
Comicā sas, Paphlagonas,
exercitum Synopeas, † Arabas, Caras, Cretanos, Syros,
Amazonū Rhodiam atq; Lyciam, * Perediam & Perbibesiam,
significet. † Centauromachiam, & † Classiam Vnomammiā.
Classi e- Libyamque & oram omnem * Conterobromiam,
nim pro Dimidiam partem nationum vsque omnium
exercitu. Subegit solus intra viginti dies.
* terram à Libero patre exercitu lustratam, quamq; obeundo cō-
xitus & fatigatus, Turn. LY. Vah.

LY. Vah. CV. quid mirare? LY. quia enim in cauea
si forent

Conclufi, itidem vti pulli gallinacci,
Ita non potuere vno anno circumirier.

Credo hercle te effe ab * illo, nam ita *nugas blatis.*

* I. G. *illa*
iam. ita.

CV. Immo etiam † porro (fi vis) dicam. LY. nihil

† L. *amplius*
†. me vir-

moror. Sequere hac, te absoluiam, qua aduenisti gratia.

ginē Phæ-
dromo tra-

Arque eccum video, leno salue. LE. dī te ament.

LY. Quid hoc, quod ad te venio. LE. dicas quid
velis.

diturum.

LY. Argentum accipias, cum illo mittas virginem.

LE. Quid quod † iuratus sum? LY. Quid id refert tua,

Dū argenti accipias? LE. qui monet, quasi adiuuat.

Sequimini. CV. leno, caue in te sit mihi mora.

ACTVS QVARTVS.

CHORAGVS.

EDEPOL nugatorem lepidum lepidè hunc
nactu' sit Phædromus.

* Halophantam, ac sycophantam hunc magis
esse dicam nescio.

* Felt. *Ha-*
lapantam.

Ornamenta, quæ locani, metuo vt possim recipere.

Quanquam cum istoc mihi negoti nihil est: ipsi
Phædromo

i. omnia
mentientē
ἀπὸ τῶ α-

Credidi, tamen asseruabo. sed dum hic egreditur
foras

λῆς, i.

Commonstrabo, quo in quemque hominem facili
inueniat is loco,

πλάνης &
ἀπύπτου.

Ne nimio opere sumat operam, si quem conuentum
velit,

Vel vitiosum, vel sine vitio: vel probum, vel impro-
bum.

* i. ad pu-
teal Libo-

Qui periurum conuenire vult hominem, mitto in
Comitium.

nis. Vide
Ræu. Va-
rior. s.

Qui mendacem & gloriosum, apud Cloacinæ sa-
crum.

† unde *sub*
basilicani

Ditis damnosos maritos † sub Basilica quaerito.

Captiu.

Ibidem erant scorta exoleta, quiq; stipulari solent.

Sym.

Vi. in spe- Symbolarum collatores apud forum piscarium.
ciem. In foro infimo † boni homines, atque dites am-
* vnde ca- bulant.
nalicula fo- In medio, propter * Canalem, ibi ostentatores meri.
renses pau- Confidentes, garrulique, & malevoli supra † Lacum,
peres dicti Qui alteri de nihilo audacter dicunt contumeliam,
q̄ circa ca- Et qui ipsi sat habent, quod ipsis possit verè dicier.
nales fori Sub * Veteribus, ibi sunt qui dant, quique accipiant
cōsisterent fœnore.
Fest. Pone ædem Castoris, ibi sunt, subito quibus credas
† f. Lucrinū malè.
vel Serui- In Tusco vico, ibi sunt homines, qui ipsi sese vendi-
lium. rant.
* f. Taber- In Velabro vel pistorem, vel lanium, vel aruspicem,
nis. Vel qui ipsi vortant, vel, qui aliis subuertendos præ-
Ita Lamb. beant.
Ditis damnosos maritos apud Leucadiā Oppiam;
Sed interim fores crepuere. linguæ moderandum
est mihi.

CVRCVLIO, CAPPADOX, LYCO.

† à tergo.
ibi enim
oculatus
non sum.

CV. [Tu præ virgo: non queo, quod * pone me est,
feruare.

Et aurum, & vestem omnem suam aiebat, quicquid
hæc haberet.

CA. Nemo it inficias. LY. attamen meliusculum est
monere:

Memento promississe te, si quisquam hanc liberali
Causâ manu assereret, mihi omne argentum red-
ditum iri,

Minas triginta. CA. meminero. de istoc quietus esto.
Et nunc idem dico. LY. & commeminisse hæc ego
volam te.

* i. periculū
euietionis
in me reci-
piam. Bos.

CA. Memini, & * Mancipio tibi dabo. CV. egon' vñ
ab lenone quicquam

Mancipio accipiam? quibus sui nihil est, nisi vna
lingua,

Quī abiurant, si quid creditum est, alienos mancu-
patis,

Alienos manu mittitis, alienisq̄ue imperatis.

Nec

Nec vobis [†] auctor ullus est, nec vosmet estis ulli. [†] Auctor est, qui re
 Item genus est lenonum inter homines, meo qui- est, qui re
 dem animo, suo pericu-
 Vti muscaeque, culicesque, pedesque, palicesque. lo-vendit,
 Odio & malo & molestia, bono vsui estis nulli. vnde au-
 Nec vobiscum quisquam in foro frugi consistere [†] etoritur pro-
 audet: eniotione
 Qui constitit, culpant eum; cōspuitur, vituperatur: apud Ve-
 Eum rem fidemq. perdere, tametsi nihil fecit, aiunt. nuleiū, &
 LY. Edepol lenones (meo animo) nouisti, * lusse, le- Paulū I. C.
 pidē. * i vnocule:
 CV. Eodem hercle vos pono & paro. parissimi estis siue cocles:
 † iibus. vt sup.
 Hi saltem in occultis locis prostant, vos in foro ipso: † i. iis vt,
Vos fœnore, hi male suadendo, & lustris lacerant quibus a
homines. quis.
 † Rogitationes plurimas propter vos populus sciuit, † i. Tribu-
 Quas vos rogatas rumpitis, aliquā reperitis rimam: nitias le-
 Quasi aquam feruentem, frigidam esse, ita vos pu- ges, seu
 tatis leges. plebiscita.
 LY. Tacuisse mauellem. LE. hau malè * meditate, * f. meditato.
 malè dicax es. Vide Cent.
 CV. Indignis si male dicitur, maledictū id esset dico: † L. duo
 Verūm si dignis dicitur, benedictum est, meo quidem:
 animo. † i. prædema
 Ego† mancipem te nihil moror, nec lenonem alium seu fide-
 quemquam. iussorem.
 Lyco, nunquid vis? LY. bene vale. CV. vale. CA. heus-
 tu, tibi ego dico:
 CV. Eloquere, quid vis? CA. quæso vt hanc cures, be-
 ne vt sit isti.
 Bene ego istam eduxi meæ domi & pudicæ. CV. si
 huius miseret; * i. vnde:
 Ecquid das, * qui bene sit? CA. malum: CV. tibi opus benè &
 est hoc; qui te procures. beatè vi-
 CA. Quid stulta ploras? ne time, bene hercle vendi- uat.
 di ego te:
 Fac sis, bonæ frugi sis. sequere istum bella bellè.
 LY. Summane, nunquid nunciam me vis? CV. Vale:
 atque salue;
 Nam & operam & pecuniam benignè præbuiisti.

LY. Salutem multam dicito patrono. CV. nuncia-
bo.

LY. Nunquid vis, leno? CA. istas minas decem, qui
me prociuem,
* Dum melius sit mihi, des. CV. dabuntur. cras peti
iubero.

CA. Quando bene gessi rem, volo hic in fano sup-
plicare.

Nam illam minis olim decem puellam paruolam
emi.

Sed eum qui mihi vendidit illam, nunquam postil-
la vidi:

Periisse credo. quid id mea refert? ego argentum ha-
beo.

Quoi homini dei sunt propicij, lucrum ei profectò
obiciunt.

Nunc rei diuinæ operam dabo: certum est bene me
* curare.

* nempe,
parare ex-
torum, &
libatis da-
pibus.
Deusa.

THERAPONTIGONVS *miles,*
LYCO *trapezita.*

TH. NON ego nunc mediocri incedo iratus ira-
cundiâ,

Sed eapse illâ, qua excidionem facere condidici op-
pidis.

Nunc nisi tu mihi properè properas dare iam trigin-
ta minas,

Quas ego apud te deposui, vitam propera ponere.

LY. Non edepol nunc ego te mediocri mactò in-
fortunio,

Sed eopse illo, quo mactare soleo, quoi nihil debeo.

Nec te mihi facias ferocem, aut supplicare censeas.

Nec tu me quidem vnquam subiges, redditum vt
reddam tibi,

Iesus ex
ambiguo. Nec daturus sum. TH. idem ego istuc quum * cre-
debam, credidi,

Te nihil esse redditurum. LY. cur nunc à me igitur
petis?

TH. Scire volo quoi reddidisti. LY. Lusco liberæ
tuæ,

As Summanum se resari dixit, ei reddidi,

Qui has tabellas obfignatas attulit. TH. * quas tu * Ita *fic. de*
tabulas, *Orat. Quē*

Quos tu mihi Lufcos libertos, quos Summanos *tu (inquit*
ſomnias? *mihi Aſu-*

Nec mihi quidem libertu' ſt vllus. LY. facis ſapien- *tius) Staſe-*
tius, *am, quem*

Quam pars † lenonum, libertos qui habent, & eos *Peripateti-*
deſerunt. *enm narraſ?*

TH. Quid feciſti? LY. quod mandaſti, feci tui hono- *† lego la-*
ris gratia, *tyonem,*

Tuum qui ſignum ad me attuliſſet, nuncium ne *i. militum.*
ſpernerem. *Vide Oſt.*

TH. Stultior ſtulto fuiſti, qui iis tabellis crederes.

LY. Quis res publica & priuata geritur, nonne iis
crederem?

Ego ab eo tibi res ſoluta' ſt † rectè. bellator vale. *i. bona ſa-*

TH. Quid valeam? LY. at tu ægrotas, ſi lubet, per me, de.
æratem quidem.

TH. Quid ego nunc faciam? quid refert me feciſſe
regibus,

Vt mihi obediteat, ſi hic me hodie vmbraticus dexi-
ſerit?

CAPPADOX leno. MILES.

QVOI homini dii ſunt propicij, ei non eſſe ira-
tos puto.

Poſtquam rem diuinam feci, venit in mentem mi-
hi,

Ne trapezita exulatum abierit, * argentum vt petam: ſ. i. *miſas,*
Vt ego potius comedim, quam ille. MI. iuſſeram ſal- *pro auro*
uere te. *& veſte.*

CA. Therapontigone platagidore, ſalue: ſaluus
quum aduenis

In Epidaurum, hic hodie apud me nunquam delin-
ges ſalem.

MI. Bene vocas. verum † vocata res eſt, vt ſit male † Sic ſſi-
tibi. *cho: vocatus*

Sed quid agit meum mercimonium apud te? CAP. *eſt opus.*
nihil apud me quidem.

Ne facias teſtis, neque equidem debeo quidquam.

MI. quid eſt?

CAP. Quod fui iuratus, feci. MI. reddin', an non, virginem,

Priusquam te huic meæ macharæ obliicio mastigia?

*i. Plorare
& miserū
esse. Fest.
‡ Non ab-
ducere, itē
vt illa.
Doufa.

CAP. * Vapulare ego te vehementer iubeo. ne me territes.

Illa abducta est: tu ‡ auferere hinc à me, si perges mihi

Male loqui profectò: cui ego, nisi malū, nihil debeo.

MI. Mihi n' malum minitare? CA. atque edepol non minitabor, sed dabo,

Mihi si pergis molestus esse. MIL. Ieno minitatur mihi?

Meæque pugna præliares plurimæ obtrita iacent?

At ita me machara & clypeus

Bene iuuent pugnātem in acie, nisi mihi virgo red-
dirur,

Iam ego te faciam vt hīc formicæ frustillatim dif-
ferant.

CA. At ita me volsellæ, pecten, speculum, calami-
strum meum,

* forfex. Bene me amassint, meaqué * axicia linteumqué ex-
quo secan-
tur capilli, terfum,

ab excādo. Vt ego tua magnifica verba, neque istas tuas ma-
gnas minas

i. exsecan- ~~Non pluris facio, quā ancillam meam, quæ latti-~~
do, anti- ~~nam lauat.~~

quē. Turn. Ego illam reddidi, * qui argentum à te attulit. MIL.
* f. ei. quis is est homo?

CAP. Tuum libertum sese aiebat esse Summanum.
MI. meum?

Atat, Curculio hercle verba mihi dedit, quum co-
gito.

Is mihi annulum surripuit. CA. perdidistin' tu an-
nulum?

Ilego excen- Miles pulcrè * cēturiatus est expuncto in manipulo.
turiatus.. MI. Vbi nunc Curculionem inueniam? CA. in triti-

co facillimè

Vel quingentos curculiones pro vno faxo re-
perias.

Ego abeo. vale atque salue. MI. malè male, malè sit
tibi.

Quid!

Quid ego faciam? maneam, an abeam? sicine mihi
esse os oblitum?

Cupio dare mercedem, qui illunc, ubi, commo-
stret mihi,

ACTVS QVINTVS.

CVRCVLIO *parasitus.*

A Ntiquom Poëtam audiui scripsisse in tragœ-
dia,

Mulieres duas peiores esse, quàm vnam. res i-
ta est.

Verùm mulierem peiorem, quàm hæc amica est
Phædromi,

Non vidi, neq. audiui, neq. pol dici, nec fingi potest
Peior, quàm hæc est: quæ, ubi me hunc habere con-
spicata est annulum,

Rogat vnde habeam. quid id tu quæris? quia mihi
quæsito' st opus.

Nego me dicere. vt eum eriperet, manum arripuit
mordicus,

Vix foras me abripui, atque effugi. apage istanc * ca-
niculam. i. instar ca-
nis mor-
dacem.

PLANESIVM *virgo*, PHÆDROMVS
adolescens, CVRCVLIO,
MILES.

P Hædrome, propera. PH. quid properem? PLA.
parasitum ne amiseris.

Magna res est. PHÆ, nulla est mihi: nam quam
habui, absumsi celeriter.

PLA. Tene. PHÆ. quid negotii est PL rogita, vnde
istunc habeat annulum

Pateristum meus gestauit. CV. at mea matertera.

PLA. Mater ei vtendum dederat. CV. pater tuus
rursus tibi.

PLA. Nugas garris. CV. soleo. nam * propter eas vi-
uo facilius. * vide Cœs.
† Ita di-
stinxiimus.

Quid nunc? PL. † obsecro, parentesne meos mihi
prohibeas?

1 2

CV. Quid

CVR. Quid? ego sub gemmân' abstrusos habeo tuam matrem & patrem?

PLA. Libera ego sum nata. CV. & alii multi, qui nunc seruiunt.

PLA. Enimverò irascor. CV. dixi equidem tibi, vnde ad me hic peruenerit.

Quoties dicendum est? elusi militem, inquam, in aleâ.

MIL. Saluos sum: eccom, quem quærebam. quid ais bone vir? CV. audio.

* i. talorū Si vis tribus * bolis, vel in † chlamydem. MI. quin tu iactibus. is in malam crucem

* f. paratus Cum boletis, cum bulbis. † redde etiam argentum, sum ludere aut virginem.

* f. reddin' PH. Quod argentum, quas tu mihi tricas narras? e. a. a vir- quam tu virginem

ginem? Me reposcis? MIL. quam ab Lenone abducti hodie, scelus viri.

* Sic Ter. PH. Nullam abduxi. MI. * certè eccistam, video. PH. Sed video, virgo hæc libera est.

ecce quos MI. Mean' ancilla libera vt fit? quam ego nunquā quærebam. emisi manu.

PH. Quis tibi hanc dedit mancipio? aut vnde emisti? fac sciam.

* f. resolu. MI. Ego quidem pro istâc † rem solui ab Trapezita meo.

Quam ego pecuniam quadruplicem abs te & lenone auferam.

PH. Qui scias mercari furtiuas atque ingenuas virgines,

* quia ne- Ambulainius MI. non eo. PH. licet antestari? MI. mo liber * non licet.

adit, qui PH. Iuppiter tete malè perdat, intestatus viuit.

testis esse MI. At ego, quem licet, † te. PH. accede huc. CV. possit. seruum antestari? vide.

† antestor MI. † Hem, vt scias me liberum esse, ergo ambula † Interic- in ius, hem tibi.

etio verbe- CV. O ciues ciues. MI. quid clamas? PH. quid istum rantis. tibi tactio est?

* f. Curcu- MI. Quia mihi libitum est. PH. accede huc tu ego illam tibi dedam, * tace.

CV. Phz-

CV. Phædrome, obsecro serua me. PH. tanquam
met genium meum.

Miles, quæso vt mihi dicas, vnde illunc habeas an-
nulum,

Quem parasitus hic te elusit. PL. per tua genua te
obsecro,

Vt nos facias certiores. MI. quid istuc ad vos at-
tinet?

Quærat is chlamydem & machæram hanc, vnde ad
me peruenerit.

CV. Vt fastidit gloriosus! MI. mitte† istum: ego di-
cam omnia.

CV. Nihil est, quicquid ille dicit. PL. fac me certio-
rem obsecro.

MI. Ego dicam. † surge. hanc rem agite, atque ani-
mum aduortite.

Pater meus habuit, Periphanes, Planesium,
Is, priusquam moritur, mihi dedit tanquam suo,

Vt æquum fuerat, filio. PL. pro Iuppiter!

MI. Et iste me hæredem fecit. PL. pietas mea,
Serua me, quando ego te * seruaui sedulo.

Frater mi, salue. MI. qui credam istuc ego? cedo,
Si vera memoras, quæ fuit mater tua?

PL. Cleobula. MI. nutrix quæ fuit? PL. Archestrata.

Ea me spectatum tulerat per Dionysia.

Postquam illò ventum est, iam vt me collocauerat,
Exoritur ventus turbo, * spectacula ibi ruunt,

Ego pertimesco: tum ibi me nescio quis arripit,
Timidam atque pauidam, † nec viuam, nec mor-
tuam.

Nec, quo me pacto abstulerit, possum dicere.

MI. * Meministi hanc turbam fieri? sed tu dic mihi,
Is est homo, qui te sarripuit? PL. nescio.

Verum hunc seruaui semper mecum vna † anulum.

Cum hoc olim perii. MI. cedo vt inspiciam. PH. fa-
nan' es,

Quæ isti committas? PL. sine modò. MI. pro Iup-
Hic est quem ego tibi misi natali die.

Tam facile noui, quam me. salue mea soror.

PL. Frater mi, salue. PH. deos volo bene vortere
Istam rem vobis. CV. & ego nobis omnibus,

† f. Curcu-
lionē, quē

retinebat
Phædro-

mus, ne à
Militē va-

pularēt.
Incambe-

bat. n. in
genua Mi-

litis Plane-

sium.

* i. obser-
uaui, colui

* i. aulea &
cetera in-

strumenta
scenica.

† i. semia-
nimem.

* I. G.
Memin-
isti hanc turb.

† alium, ab
eo, quē Pa-

rasitus Mi-

liti surri-
puerat.

^oi. obre- Turvt hodie adueniens coenam des *fororiam:
pertam so- Hic nuprialem cras dabit. PH. promittimus.
rorem. Mi. Tace tu. CV. non taceo, quando res vortit bene.
† Rectè Tu † istanc desponde huic, miles: ego dotem dabo.
hic roga- PH. Quid dotis? CV. egone? vt semper dum viuat,
tur Miles, med alat.
vt fororè MI. verum hercle dico, me lubente feceris.
suam viro Et leno hic debet nobis triginta minas.
despodeat: PH. Quāobrem istuc? MI. quia ille repromisit mihi,
nam patre Si quisquam hanc liberali asseruisset manu,
mortuo Sine controuersia omne argentum * redderet.
frater so- PH. Nunc eamus ad lenonem. MI. laudo. PH. hic
roris pupil prius volo
la legitim⁹ Meam rem agere. MI. quid id est? PH. vt mihi hanc
tutor est. despondeas.
* D. F. red- CV. Quid cessas, miles, hanc huic vxorem dare?
dere, i. red- MI. Si hæc volt. PLA. mi frater, † cupio. MI. fiat. CV.
diturum. bene facis.
† plus est PH. Spondes ne miles mihi hanc vxorem? MI. spon-
quā volo. deo.
CV. Et ego hoc idem vnū spondeo. MI. lepidè facis.
Sed tecum lenonem, incedit, thesaurum meum.

LENO *Cappadox*, MILES, PHÆDRO-
MVS, PLANESIUM.

* L. nec bene CA. A Rgentariis malè credi qui aiunt, nugas præ-
nec malè. dicant.
† aliorum Nam * & bene & malè credi dico: id adeò hodie ego
argētario expertus sum.
rū, ex qui Non malè creditur, qui nunquam reddunt, sed pror-
bus has x. sus perit.
minas cor- Vel decem minas dum hic soluit, omnis † mensas
rogauit. transit.
† l. per ces- Postquam nihil fit, clamore hominem posco. ille in
sionem bo ius me vocat,
norum. Pessimè metui, ne mihi hodie † apud prætorem
* s. non ex solueret.
alienis mē Verum amici compulerunt, reddit argētum * domo-
s. petitū. Nunc domum properare certum est. MI. heus tu le-
no, te volo.

PH. Et

PH. Et ego te volo. CA. at ego vos volo ambos. MI.
sta, sis, illico.

Atq; argentum properè propera vomere. CA. quid
mecum est tibi?

Aut tecum? aut? MI. quia ego ex te faciam † pilum *additurus
catapultarium? erat: mihi,

Atque ita te neruo torquebo, itidem vti catapultæ sed miles
solent, interrūpit.

Delicatum te hodie faciam, cum † catello vt accubes, † iaculum,

Ferreo ego dico. CA. at ego vos ambo in robusto quod è ca-
carcere tapultâ

Vt pereatis. MI. collum obstringe, abduce istum in mittitur.
malam crucem. † catellum,

PH. Quicquid est, ipse ibit potius. CA. pro deū atq. diminut. à
hominum fidem, catenâ, vi-

Hocine pacto indemnatum atque intestatum me culi genus
arripi? Vide Fest.

Obsecro, Planesium, & te, Phædrome, auxilium vt & Non.

PLA. Frater, obsecro te, noli hunc condemnatum
perdere.

Benè & pudicè me domi habuit. MI. haud volunta-
te id sua,

Æsculapio huic habeto, quod pudica es, gratiam.

Nam si valuisset, iampridem, quoquò posset, mit-
teret.

PH. Animaduortite, si potissim hoc inter vos com-
ponere.

Mitte istunc. accede huc leno, dicam meam senten-
tiam,

Siquidem vultis, quod dectero, facere. CA. * tibi te iudicem
permittimus: sumimus.

Dum quidem hercle ita iudices, ne quisquam à me
argentum auferat.

MI. Quodne promisti? CA. quî promisti? PH. lingua.

CA. eadem nunc nego.

Dicendi, nō rem perdendi, hæc gratiâ nata est mihi.

MIL. Nihil agitur: collum obstringe homini. PH. iam-
iam faciam vt iusseris.

MIL. Quando vir bonus es, responde, quod rogo.

CA. roga quod lubet.

MIL. Promissistin', si liberali quisquam hanc affereret manu,

Te omne argentum redditurum? CA. non comminini dicere.

MIL. Quid? negas? CA. nego hercle verò. quo præsente? quo in loco?

MIL. Meipso præsente, & Lycone trapezita. CA. non taces?

MIL. Non taceo. CA. non ego te floccifacio, ne me territes.

MIL. Meipso præsente, & Lycone factum est. PH. satis credo tibi.

Nunc adeo, ut tu scire possis leno meam sententiam: Libera hæc est, hic huius frater est, hæc autem illius soror.

Hæc mihi nubet, tu huic argentum redde. hoc iudicium meam est.

Nervus
vinculi
ferrei ge-
nus, quo
pedes ac
cervices
vinciebantur.
MIL. Tu autem * in nervo iam iacebis, nisi mihi argentum redditur.

CA. Hercle istam rem iudicasti perfidiosè, Phadrome,

Et tibi oberit, & te, miles, di dæque perduint.

Tu me sequere. MI. quò sequar ego te? CA. ad trapezitam meum,

Ad prætorem. nam inde rem solvo omnibus, quibus debeo.

MIL. Ego te in nervo, haud ad prætorom hinc rapiam, nisi argentum refers.

CA. Ego te vehementer perire cupio, ne tu me no- scias.

MI. Irane verò? CA. ita hercle verò. MI. novi ego hos pugnos meos.

CA. Quid tum? MI. quid tum? rogitas? hisce ego, si tu me irritaveris,

* Specuni-
179.
Placidum ted hodie reddam. CA. age ergo * recipe actutum. PH. licet.

Tu miles apud me cœnabis. hodie fient nuptiæ.

MIL. Quæ res bene vortat mihi & vobis. spectatores, plaudite.

FINIS CVRCVLIONIS.

CASINA.

DRAMATIS PERSONÆ.

PROLOGVS. MYRRINA *mulier.*
 CHALINVS *seruus.* STALINO *senex.*
 OLYMPIO *villicus.* ALCESIMVS *senex.*
 CLEOSTRATA *uxor.* COQVVS.
 PARDALISCA *ancilla.* ANCILLÆ, GREX.

ARGVMENTVM.

CONSERVAM vxorem conserui duo expetunt.
 Alium senex allegat, alium filius.
 Sors adiuvat senem, verum decipitur dolis.
 Ita ei subiicitur pro puellâ seruulus
 Nequam, qui dominum multat atque villicum,
 A dolescens ducit ciuem Casinam cognitam.

PROLOGVS.

SALVERE iubeo spectatores optimos,
 Fidem qui maximi facitis, & quos Fides.
 Si verum dixi, signum clarum date mihi,
 Vt vos mihi æquos iam inde à principio
 sciam.

Qui vtuntur vino vtere, sapientes puto,
 Et qui libenter veteres spectant fabulas.
 Antiqua opera & verba quum vobis placent,
 Æquum placere est ante veteres fabulas.
 Nam, nunc noua quæ prodeunt, comœdiæ
 Multo sunt nequiores, quàm nummi noui.
 Nos postquam populi * rumorem intelleximus,
 Studiosè expetere vos Plautinas fabulas:
 Antiquam illius edimus comœdiam,
 Quam vos probastis, qui estis in senioribus.
 Nam iuniorum qui sunt, non norunt scio.
 Verum vt cognoscant, dabimus operam sedulo.
 Hæc quum primùm acta est, vicit omnes fabulas.
 Eâ tempestate flos poëtarum fuit,
 Qui nunc abierunt hinc in communem locum.

al. 11677976

i. defuncti Sed * absentes tamen profunt presentibus.
 Vos omnes opere magno esse oratos volo,
 Benigne ut operam detis ad nostrum gregem,
Eiicite ex animo curam atque alienum as;
 Ne quis formidet flagitatorem suum.
 Ludi sunt ludus datus est argentariis.
 Tranquillum est, Alcedonia sunt circum forum.
 * Specta- Ratione utuntur, * ludis poscunt neminem,
 culorū e- Secundum ludos reddunt autem nemini.
 nim tēpo- Aures vacuæ si sunt, animum aduortite:
 re neq. li- Comœdiæ iam nomen dare vobis volo.
 bellos da- Clerninence vocatur hæc comœdia
 re, neq. in Græcè, Latine Sortientes. Diphilus.
 ius prouo- Græcè scripsit, post id rursum denuò
 care homi- Latine Plautus cum latranti nomine.
 nem fas c- Senex hic maritus habitat: eij est filius.
 rat. Is vna cum patre in illisce habitat ædibus.
 * Vide Cæt. Est eij quidam seruus, qui in morbo cubat,
 Immo hercle verò in lecto, ne quid mentiar.
 Is seruos, sed abhinc annos factum est sedecim.
 Quum conspicatus est primo crepusculo
 Puellam exponi, adit ex templo ad mulierem,
 Quæ illam exponebat, orat, ut eam det sibi:
 Exorat, aufert, derulit rectà domum:
 Dat heræ suæ, orat ut eam curet, educet:
 Hera facit, educauit magnâ industriâ,
 Quasi si esset ex se nata, non multo secus.
 Posteaquam adoleuit ad eam ætatem, uti viris
 Placere posset, amare puellam eam hic senex
 Efflictim occipit, ut item huius contra filius.
 Sibi nunc vterque contra legiones parat.
 Paterque, filiusque, clam alter alterum.
 Pater allegauit villigum, qui posceret
 Sibi istam vxorem: is sperat, si eij sit data,
 Sibi fore paratas, clam vxorem, * excubias foris.
 i. locum, v. Filius autem armigerum allegauit suum,
 bñ foris ex- Qui sibi eam vxorem poscat. scit, si id impetret,
 cubet. Futurum, quod amat, intra præsepis suas.
 Vxor senis sensit virum amori operam dare,
 Propterea ea vna consentit cum filio.
 Ille autem postquam sensit filium suum

Eandem illam amare, & esse impedimento sibi,
Hinc adolescentem peregrè ablegauit pater.

* Sciens eius, mater ei dat operam, absenti tamen.

Is, ne expectetis, hodie in hac comœdiâ

In urbem non redibit, Plautus noluit:

Interrupit pontem, qui erat ei in itinere.

Sunt hîc, quos credo nunc inter se dicere:

Quæso hercle quid istuc est? * seruiles nuptiæ?

Seruine vxorem ducent, aut poscent sibi?

Nouum attulerunt, quod sit nusquam gentium.

At ego aio hoc fieri in Græciâ & Carthagini,

Et hic in nostrâ terrâ etiam in Apuliâ.

Maioreque operâ ibi seruiles nuptiæ,

Quàm liberales etiam, curari solent.

Id ni sit, mecum pignus, si quis volt, dato

In urnam mulsi, † Pœnus dum iudex fiet,

Vel Græcus adeo, vel mea causâ Apulus.

Quid nunc? † nihil agitis, sentio, nemo sitit.

Reuortor ad illam puellam exposititiam,

Quam serui summâ vi sibi vxorem expetunt.

Ea inuenietur & pudica & libera,

Ingenua Atheniensis: neque quicquam stupri

Faciet profecto in hac quidem comœdiâ.

Mox hercle verò, transactâ fabulâ,

Argentum si quis dederit, vt ego suspicor,

Vltro ibit nuptum, non manebit auspices.

Tantum est. valete, bene rem gerite, & vincite

Virtute vera, quod fecistis anridhac.

* i. eius rei
conscia ac
gnara.

* Neque enim iustæ
seruiles
sunt nuptiæ
ex Iure ci-
uili: neque
seruorum
mulieres
dicuntur
vxores, sed
coniunctæ.
Varro i. rei
Rustic. ca.
17.

† Signif.
Pœnos es-
se bibaces,
itemque
Græcos &
Appulos.
† i. mecum
pignore
dato non
certatis.

ACTVS PRIMVS.

CHALINVS, OLYMPIO.

Non mihi licere meam rem me solum, vt volo,

Loqui atque cogitare, sine ted * arbitro?

Quid tu (malum) me sequere? OL. quia certū fore.

est mihi,

Quasi † umbra, quoquò ibis tu, te persequi.

Quin edepol etiam, si in crucem vis pergere,

Sequi decretum † est. dehinc conicito cæterum,

Possisne, necne, clam me futeles tuis

* i. inspe-

† L. umbra,
dandi casu

† I. G. est te
hinc com.

Præripere Casinam vxorem, proinde vt postulas:

CH. Quid tibi negoti mecum est? O L. quid ais impudens?

* L. restas. i. remanes & eunctaris.

† eigwv-
κός.

† manda-
tum.

CH. Quid in vrbe * reptas villice hic † magni preti?

OL. Libet. CH. quin ruri es in præfectura tua?

Quin potius, quod † legatum est tibi negotium,

Id curas, atque vrbaniis rebus te abstines?

Quid huc venisti sponsam præreptum meam?

Abi rus, abi dierectus tuam in prouinciam.

OL. Chaline, non sum oblitus officium meum.

Præfeci, rure recte qui curret. tamen

Ego, huc quod veni in vrbem, vbi impetrauero,

Vxorem vt istanc ducam, quam tu deperis,

Bellam & tenellam Casinam, conseruam tuam:

Quando ego eam mecum rus vxorem abduxero,

Rure incubabo vsque in præfecturâ meâ.

†. compos

CH. Tun' illam ducas? hercle me suspendio,

Quâm tu eius * potitor fias, satius est mortuum.

O L. Mea præda est illa, proin' tu te in laqueum induas.

CH. Ex sterquilinio effosse, tua illæ præda sit?

OL. Scies hoc ita esse. Ch. vñ tibi. OL. quot te modis,

Si viuo, habebo in nuptiis miserum meis?

CH. Quid tu mihi facies? O L. egone quid faciâ tibi?

* Lips. cer-
numm.

Primum omnium huic lucebis nouæ nuptæ facem.

Postilla, vt semper improbus nihiliq; sis.

† lignum incuruū,
sub iumen

Post id locorum, quando ad villam veneris,

Dabitur tibi amphora vna, & vna semita,

Fons vnus, vnum ahenum, & octo dolia:

torum cau-
dâ, ad susti-
nendum

Quæ nisi erunt semper plena, ego te implebo flagris.

Ita te aggerunda * curuum aquâ faciam probe,

Vt † postilena possit ex te fieri.

Edsui, pge
cui onus
imponi-
tur.

Post autem, nisi ruri tu eruom comederis;

Aut, quasi lumbricus, terram; † quod te postules

Gustare quicquam: nunquam edepol ieiunium

Ieiunium est æquæ, atque ego ruri * reddibo te.

†. non est.

Post id, quum lassus fueris & famelicus,

Vide Tur.

Noctu vt condignè te cubes, curabitur.

li. 7. c. 12.

CH. Quid facies? OL. concludere in fenestram fir-

* i. reddam

mitter,

Non.

Vnde auscultare possis, quum ego illanc osculer,

Quum

Quum mihi illa dicet; mi animule, mi Olympio,
Mea vita, mea medulla, mea festiuitas,
Sine tuos ocellos deosculer voluptas mea,
Sine amabo ted' amari, meus festus dies,
Meus pullus passer, mea columba, mi lepus.

Quum mihi hæc dicentur dicta, tum tu furcifer,
Quasi mus, in medio pariete versabere.

CHA. Nunc, ne * tute mihi respondere postules,
Abeo intrò: tædet sermonis tui. OL. te sequor.

Hic quidem pol certo nihil ages sine me arbitro.

* f. tute, vt
Catul. Nã
quis se ferre
postulet esse
parens?

CLEOSTRATA, PARDALISCA ancilla.

CLE. O Bsignate cellas, referte annulum ad me:
Ego huc transeo in proximum ad meam
vicinam.

Vir si quid volet me, facite hinc me accersatis.

PAR. Prandium iusserat senex sibi parari.

CL. St, tace, atque abi. neq; paro, neque hodie

Coquetur, quando is mihi & filio aduersatur

Suo, animique amorisque causâ sui.

Flagitium illud hominis, ego illum fame, ego illum

Siti, maledictis, malefactis, amatorem

Vlciscar: ego pol illum probe incommodis

Dictis angam: faciam vti, proinde vt est dignus,

Vitam colat, Acheruntis pabulum, flagitij

Persequentem, stabulum nequitæ. Nunc hinc

Meas fortunas eo questum ad vicinas.

Sed foris concrepuit. atque ea ipsa ecam egreditur

Foras. non pol per tempus iter incoepi.

* i. frustra-
tur seu de-
cipit: vnde
& calūnia-
tores, & ca
uillatio.

MVRRINA, CLEOSTRATA.

MV. Sequimini comites in proximum me huc.

Heus vos, ecquis hæc quæ loquar audit? ego
hic ero,

Vir si, aut quispiam quæret. nam vbi domi sola sum,

Sopor * manus caluitur. iussin' colum

Ferri mihi? CL. Murtina salue. MV. salue

† Mecassor. sed quid tu es tristis amabo?

CL. Ita solent omnes, quæ sunt malè nuptæ,

Caius I. C.
tit. de ver.
signif.
† V. E. Mea
(cleostrata.

Domi

Domi & foris ægrè quod sit, satis semper est.

Nam ego ibam ad te. M V. & pol ego istuc ad te. sed quid est,

Quod tuo nunc animo ægrè est? nam quod tibi est ægrè, idem mihi est diuidiæ. CL. credo ecastor.

Nam vicinam neminè amo merito magis, quàm te: Nec quàm cum plura sunt mihi, quæ ego velim.

* f. eam ob rem. Cice. De ea re multum te amo. i. gratias ago tibi.

M V. † Amo te, atque istuc expeto scire quid sit.

CL. Vir me habet pessumis despiciatam modis, Nec mihi ius meum obtinendi copia est.

M V. Hem quid est? dic idem hoc, nam pol haud satis meo

Corde accepi querelas tuas, obsecro.

CL. Vir me habet pessumis despiciatam modis.

M V. Mira sunt, vera si prædicas, nam viri

Ius suum ad mulieres obtinere haud queunt.

CL. Quia mihi ancillulam ingratiss postulat, quæ mea est,

Quæ meo educata sumptu est, villico suo dare.

Sed ipsus eam amat. M V. obsecro tace. nam hic nunc

Licet dicere. nos sumus. CL. ita est. M V. vnde ea tibi est?

* Ita Lipf.

Nam peculi probam nihil habere addecet

Clam viro: & quod habet, * partum ei haud commode est,

Quin viro aut subtrahat, aut stupro inuenerit.

Hoc viri censeo esse omne, quicquid tuum est.

CL. Tu quidem aduersum tuam amicam omnia loqueris.

* lego deliquum. Vide Cent.

M V. Tace sis stulta, & mihi ausculta: noli sis tu illi

Aduorsari, sine amet, sine quod libet, id faciat;

Quando tibi nil domi * deliquum est.

† Vide Cæt. conuitiū,

CL. Satin' sana es? nam tu quidem aduersus tuam istam rem

quo irati dimittebant à se mulieres.

Loquere insipiens. M V. † semper tu huic verbo vi Abs tuo viro. CL. cui verbo? M V. i foras, † mulier es.

Vide Scal.

CL. Tace. M V. quid est? CL. hem. M V. quis est, quem vides? CL. vir eccum it.

Coniect.

M V. Intrò abi, appropera age amabo. CL. impetras. Abco,

Abeo. MV. mox magis cū otium mihi & tibi erit,
Igitur tecum loquar. nunc vale. C L. valeas.

STALINO *serex*, CLEOSTRATA *uxor*.

ST A. O M nibus rebus ego amorem credo, & ni-
toribus nitidis * anteuenire. * i. praeſtare

Nec poteſt quicquam commemorari, quod plus ſa-
lis, plusq̃ue leporis hodie

Habeat. cocos equidem nimis demiror, qui vtuntur
condimentis,

Eos eo condimento vno non vtier, omnibus quod
praeſtat.

Namque vbi amor condimentum inerit, cuius pla-
citurum credo.

Neque falſum, neque ſuaue eſſe poteſt quicquam,
vbi amor non admifcetur.

Fel quod amarum eſt, id mel faciet: hominem ex
trifiti lepidum & leuem.

Hanc ego de me coniecturam domi facio, magis
quàm ex auditis.

Qui poſtquam amo Caſinam, magis * initio mun- * i. quàm
ditiis munditiam antideo: ſolebam.

Myropolas omnes ſolicito, vbicumque eſt lepidum l. G. niteo-
vnguentum, vngor,

Vt illi placeam. & placeo vt † videor. ſed vxor me ex- f. mihi
cruciat, quia viuít.

Triftem aſtare aſpicio, blandè hæc mihi mala res eſt
appellanda:

Vxor mea, mea q̃; amœnitas, quid tu agis? C L. abi,
atque abſtine manum.

S T. Eia mea Iuno, non deet te eſſe tam triftem tuo
Ioui.

Quò nunc abis? C L. mitte me. S T. mane. C L. non
maneo. S T. at pol ego te ſequar.

C L. Obſecro, ſanus ne es? S T. ſanus, quando ted' a- * ſa me, vt
mo. C L. nolo ames. S T. non te non a-

Poteſt * impetrari. C L. enecas. S T. vera dicas velim. mem; niſi
C L. credo ego f. cu inter-

Iſtuc tibi. S T. reſpice, o mi lepos. C L. nempe ita vt rogat. ſcri-
tu mihi es. bendum.

Vade

¶ ff. vnguent- ta adolent Vnde hic amabo *¶* vnguenta d'olent? S T. oli, perq̃
manifesto miser

pro obolant. Teneor. cesso caput pallio detergere? vti te bonus
Mercurius perdat myropola, qui hæc mihi decidisti.

CL. cho tu

Nihili cana culex, vix teneor, quin, quæ decent te,
dicam.

Senectâ ætate vnguentatus per vias incedis, ignaue.

ST. Polamico dedi cuidam operam, dum emit

*i. cōmen-
tus.*

Vnguenta. CL. vt cito * commentatus est.

Ecquid te pudet? S T. omnia quæ tu vis. CL. vbi in
lustra iacuisti?

S T. Egone in lustra? CL. scio plus, quàm tu me ar-
bitrare. S T. quid id est?

Quid tu scis? CL. te sene omnium senem neminem
esse ignauiores.

** i. venis.*

Vnde * is nihili? vbi fuisti? vbi lustratus? vbi bibisti?

† Ita I. G.

† Id est mecastor: vide, palliolum vt rugat. S T. di me
& te infelicitent,

& V. E.

Si ego in os meum hodie vini guttam indidi. CL. i-
mo age vt lubet,

Bibe, es, disperde rem. S T. ohe, iam satis vxor est,
comprime te, nimium tinnis.

Relinque aliquantum orationis, cras quod mecum
litiges.

Sed quid ais? iam domuisti animum potius, vt quod
vir velit

Fieri, id facias, quàm aduersere contrà? CL. qua de
re? S T. rogas?

i. apud quē

Super ancillâ Casinâ, vt detur nuptū nostro villicò,

Seruo frugi, atque * vbi illi bene sit, ligno, aquâ cali-
dâ, cibo,

Vestimentis, vbiq; educat pueros, quos pariat, bene.

Potius quàm illi seruo nequam des armigero, atque
improbo,

Cui homini hodie peculi nummus non est plum-
beus.

** I. G. ex*

Lang. quid

i. dno?

CL. Mirum mecastor te senectâ ætate officium tuū

Non meminisse? S T. * quid ais? CL. quia si facias re-

cte & commodè,

Me finas curare ancillas, quæ mea est curatio.

S T. Quis

S T. Qui (malum) homini † scutigerulo dare lubet? † per con-
 CL. quia enim filio temptum,
 Nos oportet opitulari vnico. **S T.** at quanquam vni- pro Caculâ
 cu' sit, militari.
 Nihilo magis vnicus est ille mihi filius, quàm ego il- qualis Sta-
 li pater: simus Tri.
 Illum mihi æquius est, quàm me illi, quæ volo, con-
 cedere.

CL. Tu ecastor tibi, homo, malam rem quæris. **S T.** * subolet
 * subolet, sentio.
 Egone? **CL.** tu. nam quid † friguttis? quid istuc tam
 cupide cupis? i. amatio
S T. Vt enim frugi seruo detur, potius quàm seruo mea.

CL. Quid si ego impetro, atq; exoro à villico, causâ
 mea † Friguttire
 Vt eam illi permittat? **S T.** quid si ego autem ab ar- est gestu
 migero impetro, corporis
 Eam illi permittat? atq; me hoc credo impetrassere. cupiditatē
CL. Conuenit. vis tuis Chalinum huc euocem ver- animi de-
 bis foras? clarare.

CL. Conuenit. vis tuis Chalinum huc euocem ver-
 bis foras? Vide Var.
 Tu eum orato, ego autem orabo villicum. **S T.** sanè
 volo. No. Fulg.

CL. Iam hîc erit. nunc experiemur, nostrum vter sit
 blandior.

S T. Hercules dique istam perdant, quod nunc † li- † f. non au-
 ceat dicere. diente illi.

Ego discretior miser amore: illa autem quasi ob in-
 dustriam

Mihi aduorsatur, subolet hoc iam vxori, quod ego
 machinor,

Propter eam rem magis armigero dat operam in-
 dustria.

STALINO senex, CHALINVS seruus.

S T. Q Vi illum di omnes deæque perdant. **CH.** te
 vxor aiebat tua

Me vocare. **S T.** ego enim vocari iussi. **CH.** eloquere
 quid velis.

S T. Primum ego te porrectiore fronte volo mecum
 loqui

CH. Stul-

C H. Stultitia est ei te esse tristem, cuius potestas plus potest.

S T. Perbonæ frugi hominem iam pridem esse arbitror. C H. intelligo.

Quin, si ita arbitrare, emittis me manu? S T. quin id volo:

Sed nihil est, cupere me factum, nisi tu factis adiuuas.

C H. Quod velis modò, id velim me scire. S T. ausculta, ego loquar:

Casina ego uxorem promisi villico nostro dare.

C H. At tua vxor, filiusque promiserunt mihi. S. scio Sed vtrum nunc tu, cælibem esse te mauis liberum, An maritum seruum atatem degere & gnatos tuos? Optio hæc tua est, vtram harum vis conditionem accipe.

* Mortuo enim seruo damnū ad herum recidit. C H. Liber si sim, meo periculo viuam, * nūc viuo tuo. De Casina certum est concedere homini nato nemi,

S T. Intrò abi, atq; actutum uxorem huc euoca ante ædis citò.

Et situlam huc tecum efferto cum aqua & sortis.

C H. satis placet.

S T. Ego pol istam iam aliquouersum tragulam decidero.

Nam si sic nihil impetrare potero, saltem sortiar.

Ibi ego te & suffragatores tuos vlciscar. C H. attamē Mihi obtinget fors. S T. vt quidem pol pereas cruciatu malo.

C H. Mihi illa nubet, machinare quod lubet, quouis modo.

S T. Abin' hinc ab oculis? C H. inuitus me vides, viuat tamen.

S T. Sumne ego miser homo? fatin' omnes res sunt aduersæ mihi?

Iam metuo, ne Olympionem mea vxor exorauerit, Ne Casinam ducat. si id factum est, ecce me nullum senem:

Si non impetrauit, etiam specula in sorti restat mihi.

Si fors autem decollasset, gladium faciam culcitram, Eumque

Eumque incumbam. sed progreditur optimè, cœcum, Olympio.

OLYMPIO *villicus*, STALINO *senex*.

OL. VNa edepol operâ in furnum calidum condito,

Atque ibi torreto me pro pane * rubido hera, i. parū cœ-
Quam istam operam à me impetres, quod postulas. cto. Fest.

STA. Saluus sum, salua spes est, vt verba audio.

OL. Quid tu me verò libertate territas?

Quid si tu nolis, filiusque etiam tuus,

Vobis inuitis atque amborum ingratiis.

Vnâ libellâ liber possum fieri.

STA. Quid istuc est? quî cum litigas Olympio?

OLY. Cum eadem, quâ tu semper. ST. cum vxorēne meâ?

OLY. Quam tu mihi vxorem? quasi venator tu quidem es,

* Dies atque noctes cum cane ætatem exigis.

* Vide Cœt.

STA. Quid ait? quid loquitur tecum? OLY. orat, obsecrat,

Ne Casinam vxorem ducam. ST. quid tu postea?

OLY. Negauî enim ipsi me concessuram Ioui,

Si is * mecum oraret. ST. dî te seruassint mihi.

* i. me

OLY. Nunc in fermento tota est, ita turgent mihi.

STA. Edepol ego illam mediâ disruptam velim.

OLYM. * Credo edepol esse, siquidem tu frugi bonæ es. * Vide Cœt.

Verum edepol tua mihi odiosa est amatio:

Inimica est tua vxor mihi, inimicus filius,

Inimici familiares. ST. quid id refert tuâ?

Vnus tibi hic dum propitius sit Iuppiter,

Tu istos minutos caue deos floccifeceris.

OLY. Nugæ sunt istæ magnæ, quasi tu nescias

Repente vt emoriantur humani Ioues.

Sed tandem si tu Iuppiter sis emortuus,

Quum ad deos minores redierit regnum tuum,

Quis mihi subueniet tergo, aut capiti, aut cruribus?

ST. Opinione melius res tibi habet tua,

Si hoc impetramus, vt ego cum Casinâ cubem.

OLY. Non hercle opinor posse, ita vxor acriter

Tua

Tua instat, ne mihi detur. S T. at ego sic agam,
Coniiciam sortis in sitellam, & fortiar
Tibi & Chalino. ita rem natam esse intelligo.
Necessum est vobis gladiis depugnariet.

* lego. *spe-*
rabimus.

Vide Ceter.

† i. filis pu-

tridis, quæ

de telâ ca-

dat. Fulg.

OLY. Quid si fors aliter, quam voles, euenerit?
ST. Benedice. Dis sum fretus, deos * sperauimus.

OLY. Non ego istud verbum emissim † trinitario.

Non omnes mortales deis sunt freti, sed tamen

Vidi ego dis fretos saepe multos decipi.

S T A. Tace parumper. O L Y. quid vis? S T A. eccum
exi foras

Chalinus intus cum sitellâ & sortibus.

Nunc nos collatis signis depugnabimus.

CLEOSTRATA vxor, CHALINVS,
STALINO, OLYMPIO.

CL. Face Chaline me certiore, quid meus vit
me velit.

CH. Illum edepol videre ardentem te extra portam
Metiam

Credo ecastor velle. CL. at pol ego haud credo, sed
certo scio.

ST. Plus artificum est mi quam rebar, ariolum hunc
habeo domi.

* f. *Eoghe*

uoc.

† Ita hic

versus à

Lipso ex

Vat. Cod.

expletus.

estq; iocus

paulo libe-

rior in dā-

di verbo,

quod in-

ter pria-

pea est.

* I. G. *Ap-*

ponc.

Quid si propius attollamus signa, eamusq; obuam?
Sequere, quid vos agitis? CH. assunt quæ imperaui-
sti omnia,

Vxor, sortes, situla, atque egomet. S T. te vno adest
plusquam ego volo.

CH. Tibi quidem edepol ita videtur, stimulus ego
nunc sum tibi.

* Eo quod corculum assidassit iam ex metu. S T A.
mastigia.

CL. Tace Chaline. CH. cōprime istum. OL. † immò
istunc, qui didicit dare.

ST. * Depone hîc sitellam. sortis cedo mihi, animum
aduortite:

Atque ego censui abs te posse hoc me impetrare v-
xor mea,

Casina vi vxor mihi daretur, & nunc etiam cenfeo.
CL. Tibi

OL. Tibi daretur illa? S T. mihi enim, ah non id vo-
lui dicere.

Dum mihi volui, huic dixi: atque adeò dum mihi
cupio, perperam

Iamdudum hercle fabulor. CL. pol tu * quidem, at-
que etiam † facis. * f. fabula-
ris perperā
† f. perperā

S T. Huic, immò hercle mihi. vah, tandem redij vix
veram in viam.

CL. Perpol sãpẽ peccas. S T. ita fit, vbi quid tantope-
re expetas.

Sed te vterque, tuo pro iure, ego atque hic oramus.
CL. quid est?

S T. Dicam enim, mea mulsã, de istã Casina huic
nostro villico

Gratiam facias. CL. at pol ego neque facio, neque
cenfeo.

S T. Tum igitur ego sortis * vtrique iam mittam. i. pro vtro-
que.
CL. quis verat?

S T. Optimũ atq; æquissimum istud esse, iure iudico:
Postremo, si illud quòd volumus eueniet, gaudebi-
mus:

Sin secus, patiemur animis æquis. C H. tene sortem,
tene,

Vide quid scriptum est. O L. vnum. C H. iniquum * f. data
fors.
est, quia isti priusquam * mihi est.

S T. Accipe † hanc sis. C H. cedo. mane, vnum venit
in mentem modo, † f. alteram
† pro fors

Vide, ne qua illic insit alia † sortis sub aquã. S T. ver-
bero, notat Prisc

Men' te censes esse? nulla est, habe quietum ani-
mum modò.

Quod bonum atq; fortunatum sit mihi, tuum ma-
gnum malum. * fiebant e-
nim sortes
ex ligno

OL. Tibi quidem edepol credo eueniet, noui pieta-
tem tuam. durissimo,
puta quer-
cu, vt in a-
quã subsi-

Sed manedum, num ista aut * populna fors, aut abie-
gna est tua? derent.

CH. Quid tu id curas? OL. quia enim metuo, in aquã
ne summã natet.

S T. Euge caue, conicite sortis nũc iam ambo * huc, * in situlã.
eccere,

- ¶ f. fortis; Vxor & aqua. O L. noli vxori credere. S T. habe animum bonum.
 vel potius, O L. Credo hercle hodie † deuorabit fortis, si attigerit. CH. tace.
 sitellā, vt O L. Taceo, deos quæso, tu vt quidem hodie * canem
 neutrá in partē pro- & furcam feras.
 pendeat. CH. Mihi vt sortitio: eueniat, vt quidem hercle pedibus pendeas.
 † L. deuorauit. quem O L. At tu, vt oculos emungere ex capite per nasum
 vide. tuos.
 * vinculi Quid times? paratum oportet esse iam laqueū tibi.
 ferrei genus. S T. Periisti, animum aduortite amabo. O L. taceo.
 S T. nunc tu, Cleostrata,
 Ne à me memores malitiose de hac re factum, aut suspices,
 † i. fortire. Tibi permitto, tute † forti. O L. perdis me. CH. lucrum facit.
 CL. Bene facis. CH. deos quæso, vt tua sors ex sitellā effugerit.
 O L. Ain' tu? quia tu es fugitiuus, omnes te imitari cupis.
 † L. Hera- Sed vtinam tua quidem, sicut † Herculeis prædicant
 cleis, id est, Quondā prognatis, ista in sortiēdo sors delicuerit.
 Her. Midis. CH. Tu vt liqueas, ipse actutum virgis calefacta-
 à Græco bere.
 ἡρώκλῆς S T. Hoc age sis, Olympio. O L. si hic literatus me
 Vide Lāb. sinat.
 S T. Quod bonum atque fortunatum mihi sit. O L. ita verò, & mihi.
 CH. Non, imò hercle. O L. imò mihi hercle. S T. hic vincet, tu viues miser.
 † Ita Turn. † Percide os tu illi hodie. age ecquid sit? C L. ne * ob-
 i. batue, lexis manum:
 tunde. O L. Compressā? palmā an porrectā ferio? S T. age,
 * L. obiexit, vt vis. O L. hem tibi.
 C L. Quid tibi ista tactio est? O L. Quia Iuppiter iussit meus.
 C L. Feri malam tu illi rursum. O L. perij, pugniscador Iuppiter.
 S T. Quid tibi tactio hunc fuit? C H. quia iussit hæc Iuno mea.

S T. Pa-

ST. Patiundum est, siquidem me viuo mea vxor imperium exhibet.

CL. Tam huic loqui licere oportet, quàm isti. OL.
* cur omen mihi

Vituperat? ST. malo Chaline tibi cauendum censeo.

CH. Tempori, postquam oppugnatum est os. ST. a-
ge, vxor mea, nunc iam

† Sorti. vos aduortite animum, præbe tu. OL. vbi sim
nescio.

Perij. cor lienosum opinor habeo, iam dudum salit:

† De labore pectus tundit. CL. teneo sortem. ST. ef-
fer foras.

CH. Iamne mortuus? OLY. ostendo, mea est. CH.
mala crux ea est quidem.

CL. Victus es, Chaline. ST. tum nos diu viuere, O-
lympio,

Gaudeo. pietate factum est meâ, atque maiorum
meum.

Intrò abi vxor, atque adorna nuptias. CL. faciam vt
iubes.

ST. Scin' tu ruri esse ad villam longè, quò ducat? CL.
scio. ST. intrò abi:

Et quanquam hoc tibi est ægrè, tamen fac accures.
CL. licet.

ST. Eamus nos quoq; intrò, hortemur vt properet.
OL. num quid moror?

* Nam præsentè hoc plura verba fieri non desidero.

C H A L I N V S *seruus.*

SI nunc me suspendam, meam operam * iusserim,

Et præter operam restim sumti fecerim,

Et meis inimicis voluptatem creauerim.

Quid opus est, qui sic mortuus? equidem tamen

Sorti sum victus. Casina nubet villico.

Atque id non tam ægrè st, iam vicisse villicum,

Quàm id expetiuisse opere tam magno senem,

Ne ea mihi daretur, atque vt illi nuberet.

Vt ille trepidabat! vt festinabat miser!

Vt sussultabat, postquam vicit villicus!

Atat concedam huc: audio aperiri fores

K.

Miki

* i. cur mæ-

hi, seu

meo omi-

ni, obsca-

uat, & viti-

um facit,

conseruū

pulsando.

† i. sortem

educ è si-

tellâ.

† i. præ do-

lore.

* f. hic Sta-

linonis no-

men præ-

ponendū.

f. sum iam

sim mor-

tuus.

* *L. ad me. I.* Mihi beneuolentis, atque * à me prodeunt.
G. amiel, Hinc ex infidiis hisce ego infidias dabo.
pro amici..

OLYMPIO *villicus,* STALINO *senex,*
 CHALINVS.

OL. Sine modò rus veniat, ego remittā ad te virū
 Cum furca in urbem, tanquam carbona-
 rium.

ST. Ita fieri oportet. OL. factum & curatum dabo.

ST. Volui Chalinum, si domi esset, mittere
 Tecum obsonatum, vt etiam in mœrore insuper
 Inimico nostro miseriam hanc adiungerem.

CH. Recessim cedam ad parietem, imitabor nepam.
 Captandus est horum clanculum sermo mihi.
 Nam illorum me alter cruciat, alter macerat.

* *sponsi e-* At * candidatus cedit hic mastigia,
nim cadi- Stimulorum loculi, protollo mortem mihi.
dati. sic in- Certum est, hunc † Accheruntem præmittam prius.
fra: Villicus OLY. Vt tibi ego inuentus sum obsequens: quod
hic autem maximè

etiam coronā Cupiebas, eius copiam feci tibi.
candide ve- Erit hodie tecum, quod amas, clām vxorē. ST. tace.
stus. Ita me di bene ament, vt ego vix reprimo labra,

† *sic Hom.* Ob istam rem quin te deosculer, voluptas mea.

ajon CH. Quid deosculer? quæ res est? quæ voluptas tua?

et sic & w OL. Ecquid amas nunc me? ST. immò ædepol me,
 quàm te minus.

Licetne amplecti te? CH. quid amplecti? OL. licet.

ST. Vt, quia te tango, mel mī videor lingere?

CH. Effodere hercle hic volt, credo, vesicam villico.

OL. Vtrò te amator, apage te à me. CH. hoc sis vide.

OL. Apage te tandem amator à dorso meo.

* *Vet. et ite* CH. Hodie hercle, opinor, hi conturbabunt pedes.

Atrienfis Solet hic barbatus sanè sectari senex.

præfectura Profecto hinc illud est, quod hic

mihi pro Olympionem fecit istum, villicum.

turpitudi- Idera me pridem, cum ei aduersum veneram,

nis, quam * Facere atriensem voluerat sub ianua.

perit lise, OLY. Vt tibi morigerus hodie, vt voluptati fui!

esset mer- ST. Vt tibi, dum viuam, benè velim plusquam mihi!

cede. Vt ego hodie Casinam deosculabor: vt mihi

Bona multa faciam, clām meam vxorē. CH. Attate.

Nunc pol ego demum in rectam redij semitam,

Hic ipſus Caſinam deperit. S T. abeo rus. iam

Hercle amplexari, iam oſculari geſtio.

OL Y. Sine prius deduci, quid (malum) properas? S T. amo.

OL. At non opinor fieri hoc poſſe hodie. S T. poteſt, Siquidem cras cenſes te poſſe emitti manu.

CH A. Enimuerō huc aures magis ſunt adhibendæ mihi.

Iam ego vno in * ſaltu lepidè apros capiam duos.

S T. Apud hunc ſodalem meum atq; vicinum mihi

Locus eſt paratus. ei ego amore omnem meum

Concredui, is mihi ſe locum dixit dare.

OL. Quid eius vxor? vbi erit? S T. lepidè repperi,

Mea vxor vocabit huc eam ad ſe in nuptias.

Vt hic ſit ſecum, ſe adiuvet, ſecum cubet.

Ego iuſſi, & dixit ſe facturam vxor mea.

Illa hīc cubabit, vir aberit faxo domo.

Turus vxorem duces. id rus hoc erit,

Tantiſper dum ego cum Caſina faciam nuptias,

Hinc tu ante lucem rus cras duces poſtea.

Satin' aſtute? O L Y. doctē. CH. age modò, fabrica-
mini.

Malo hercle voſtro tam vorſuti viuitis.

S T. Scin', quid nunc facias? O L. loquere. S T. tene
maſupium.

Abi atque obſona, propera: ſed lepidè volo

Molliculas eſcas, vt ipſa mollicula eſt. OL. licet.

S T. Emito ſepiolas, * lepadas, lolligiunculas,

† Hordeias. CH. immò triticeias, ſi ſapis.

S T. Soleas. CH. quī quæſo potius, quā † ſculponeas,

Quibus batuatur tibi os, ſenex nequiſſime?

OL. Vin' lingulacæ? S T. quid opus eſt, quando vxor
domi eſt?

Ea * lingulaca eſt nobis, nam nunquam tacet.

OL. In re præſenti, ex copiā piſcaria

Conſulere potero, quid emam. S T. æquū oras, abi.

Argento parci nolo, obſonato ampliter.

Nam mihi vicino hoc etiam conuento eſt opus,

Vt quod mandauī, curet. OL. iamne abeo? S. † volo.

K 2

CH. Tri.

* Saltus eſt,
vbi ſyluæ
& paſtio-
nes ſunt,
quarum
cauſa ca-
ſa quoq;
Feſt.

* Vide Cœt.
† Vide Lāb.
† Vide Cœt.

* Lingulaca,
piſcis ge-
nus: & ma-
lier argu-
tatrix.
Feſt.
† lego: v-

CH. Tribus non conduci possum libertatibus,
 Quin ego illis hodie comparem magnum malum.
 Quinque hanc omnem rem mea hera iam faciam
 palam.

Manifestò teneo in noxiâ inimicos meos.
 Sed si nunc facere volt hera officium suum,
 Nostra omnis lis est, pulchrè præuortar viros:
 Nostro omine it dies, iam victi vicimus.
 Ibi intrò, vt id, quod alius condiiuit cocus;
 Ego nunc vicissim vt alio pacto condiam.
 Quicquid paratum est, vt paratum ne fiet:
 Sietque paratum, quod paratum non erat.

ACTVS TERTIVS.

STALINO, ALCESIMVS, *senes.*

ST. **N**unc amici, ane inimici sis imago, Alce-
 sine, mihi,
 Sciam: nunc specimen specitur, nunc cer-
 tamen cernitur.

I. G. *Curam* Curam * mi exime, castigare, id ponito ad compen-
extirpare, dium.
cast.

* Fabula Cano capite, ætate alienâ, eò addito ad cõpendium.

Nauiana Cui sit vxor, id quoq; illuc ponito ad compendium.

nomen. A L. Miseriorè ego ex amore quam te, vidi neminè.

† Festus S T. Fac vacent ædes. A L. quin edepol seruos, ancil-

las domo
 Callico tu Certum est omnis mittere ad te. S T. cho, nimum
 multu ait scitè scitus es.

edictu ef- Sed facit odum, memineris versus quos eantat * Co-
 se, vt legio lax, cibo

nes Sutrij Cum suo quique facito vti veniant, quasi eant † Su-
 præsto ef- trium.

sent cum A L. Meminero. S T. hem, nunc enim † tu demum
 cibo suo. nullo scito scitus es.

† lego: te de- Cura, ego ad forum modò ibo, iam hîc ero. A L. be-
 mum nullu ne ambula.

scitum sci- S T. Fac habeant linguam tuâ ædes. A L. quid ita?

tu' st. Vide S T. quum veniam, vocent. (facis.

Cent. A L. Attate, cadundus tu homo es, nimias delicias

S T. Quid

ST. Quid me amare refert, nisi sim doctus & dicax nimis?

Sed * tu caue, inquisitioni mihi sis. AL. vsque adero domi.

* L. *Cautus*
in *questione*
m. *sis.*

CLEOSTRATA, ALCESIMVS.

CL. VT properarem arcessere hanc ad me vicinam meam, hoc erat,

Ecastor, quod me tanto vir opere orabat meus, Libera: ades vt sibi essent, Casinam quò deduceret, Nunc adeò nequaquam arcessam, ne qua ignauissimis Liberi loci potestas sit vetulis veruecibus.

Sed eccum egreditur, senati columen, præsidium populi,

Meus vicinus, meo viro qui liberum præbet locum.

Non ecastor vilis emtu' st * modius, qui venit, salis.

* lego. *mo-*
dio. Vide
Cent.

AL. Mirer huc iam non arcessi in proximum vxorẽ meam,

Quæ iam dudum, si arcessatur, ornata expectat domi, Sed ecceam, opinor accersit: salue Cleostrata. CL. & tu Alcesime.

Vbi tua vxor? AL. intus illa te si se arcessas manet:

Nam tuus vir me orauit, vt eam istuc ad te adiuturam ritterem.

Vir vocem? CL. sine, nolo, si illa occupata est. AL. otium est.

CLE. Nihil moror, molesta ei esse nolo: post conuenere. (parò.

AL. Non ornatis istic apud vos nuptias? CL. orno &

AL. Non ergo opu' st adiutrice? CL. * satis domi est. vbi nuptiæ

* *adiutricum.*
† *valere*
meis *ver-*
bis.

Fuerint, tum istam conuenibo. nunc vae, atque istam iube.

AL. Quid ego nunc faciam? flagitium maximum feci miser,

Propter operam illius hirci improbi & edentuli, Qui hoc mihi contraxit. operam vxoris polliceor foras,

Quasi * catillatũ. flagitium hominis, qui dixit mihi suam vxorem hanc arcessituram esse: ea se eam negat morarier.

Vide Cõt.

Atque adeo pol mirum, ni subolet iam hoc huic vic-
nae meae.

Verum autem, altrouorsum cum eam mecum ra-
tionem puto,

Si quid eius esset, esset mecum postulatio.

CL. Ibo intro, ut subducam nauim. rursus in pului-
narium.

Iam hic est lepidè ludificatus. miseri ut festinant se-
nes?

Nunc ego illum nihili, decrepitum, meum virum
veniat velim,

Ut eum ludificem vicissim, postquam hunc delusi
alterum.

Nam ego aliquid contrahere cupio litigij inter eos
duos:

Sed eccum incedit: at, quum aspicias tristem, frugi
censeas.

STALINO *senex*, CLEOSTRATA.

ST. Stultitia magna est, meâ quidem sententiâ,
Hominem amatorem vllum ad forum pro-
cedere

In eum diem, cui quod amet in mundo fiet.

Sicut ego feci stultus, contriui diem,

Dum asto aduocatus cuidam cognato meo:

Quem hercle ego litem adeo perdidisse gaudeo,

Ne me nequicquam sibi hodie aduocauerit.

Regitare oportet prius & percontarier,

Absitne animus ei, nec ne assit, quem aduocet.

Si neget adesse, exanimatum amittat domum.

Sed vxorem ante adis eccam. hei misero mihi.

Metuo, ne non sit furda, atque hæc audierit.

CL. Audiui ecastor cum malo magno tuo.

ST. Accedam propius. quid agis mea festiuitas?

CL. E. Te ecastor præstolabar. ST. A. iamne ornata
res est?

Iamne hanc traduxti huc ad nos vicinam tuam,

Quæ te adiuraret? CL. accersiui ut iusseras.

* i. turgi- Verum hic sodalis tuus, amicus optimus,

dus, iratus Nescio quid * se sufflauit vxori suæ.

factus est. Negauit posse, quando arcesso, mittere.

ST. Virium tibi istuc maximum est: blanda es parū.
 CL. Non matronarum est officium, sed meretricium,

Viris alienis, mi vir, subblandirier.

I tu, atq; arcesse illā: ego intus, quod factum est opus,
 Volo accurare, mi vir. ST. propera ergo. CL. licet.
 Iam pol ego huic aliqū in pectus iniiciam metum,
 Miserrimum hodie ego hunc habebō amasium.

ALCESIMVS senex, STALINO.

AL. V. Iſo huc, amator si à foro rediit domum,

Qui me atq; vxorem, * larua, ludificatus est.
 Sed eccum ante ædis, ad te hercle ibam commodū.

ST. Atq; ego hercle ad te. quid ais vir minimi precī?

Quid tibi mandauī? quid tecum orauī? A L. quid est?

ST. Vt bene vacuas ædis fecisti mihi?

Vt traduxisti huc ad nos vxorem tuam?

Satin propter te pereō ego atque occasio?

AL. Quin tu suspendis te? nempe tute dixeras,

Tuam arcessituram esse hinc vxorem meam.

ST. Ergo arcessiuisse ait sese, & dixisse te,

Eam non missurum. AL. quin ea ipsa vltro mihi

Negauit eius operam se morarier.

ST. Quin ea ipsa me allegauit, qui istam accerferem.

AL. Quin nihili facio. ST. quin me perdis. A L. quin

* bene est.

* Quin etiam diu morabor, quin cupio tibi,

Quin aliquid agrè facere, quin faciam libens.

Nunquam tibi hodie, quin, erit plus, quàm mihi.

Quin hercle dī te perdant postremo quidem.

ST. Quid nunc? missurus ne es ad me vxorem tuam?

AL. Ducas, easque in maximam malam crucem.

Cumque * hac, cumque istā, cumque amicā etiam

tuā.

Abi, & aliud cura: ego iam per hortum iussēro

Meum istuc transire vxorem ad vxorem tuam.

ST. Nunc tute amicus mihi es in germanū modum.

* Quā ego hunc amorem mihi esse autem dicam da-

tum?

Aut quid ego vnquā erga Venerem iniquē fecerim,

Cui sic tot amanti mihi obuiam eueniant moræ?

K 4

Atat,

† Ita Lips.

pro mere-

triciam: cā-

dem termi-

natione,

quā ciuita-

tum, homi-

nem dice-

bant.

pro larua-

to & infā-

no.

* quod par-

is.

† Vide Cæt.

de toto

hoc loco.

†. meā &

tuā vxore.

Atat, quid illud clamoris obsecro in nostrâ domo est?

PARDALISCA ancilla, STALINO senex.

PA. Nulla sum, nulla sum, tota tota occidi: cor metu mortuum est,

Membra miseræ tremunt: aescio vnde auxilij, praesidij,

Perfugij mihi, aut opum copiam comparem aut expectam.

Tanta factis modò mira miris modis intus vidi, Nouam atque integram audaciam. caue tibi Cleostrata, abscede

Ab ista obsecro, ne quid in te malè faxit irâ percita. Eripite isti gladium, quæ sui est impos animi.

ST. Nam quid est, quòd hæc huc timida atque examinata exiuit foras?

Pardalisca. PA. perij. vnde meæ vsurpant aures sonitum?

i. turbata, cōmota,

Donat.

* Ita Turn.

† vinū Ma-

reoticum,

Virgilij &

Noratij

monumē-

tis non in-

celebre,

intelligit

Turn.

* al. disper-

ciam.

† Ita Lips.

ex altero

Pseudoli

loco resti-

tuit.

† i. nimiū

citò. Fest.

ST. Respice modò ad me. PA. here mi. ST. A. quid tibi est?

Quid * timida es? PA. perij.

ST. Quid periisti? PA. perij, & tu peristi. ST. aperi, quid tibi? PA. væ tibi.

ST. Imò istuc tibi sit. PA. ne cadam, amabo, tene me.

ST. quicquid est,

Eloquere mihi citò. PA. contine pectus, face ventum amabo

Pallio. ST. timeo hoc negocium, quid est: nisi hæc * meraco

Se vspsiam percussit † flore Libycæ. PA. obtine aures, amabo.

ST. I in malam crucem, pectus, auris, caput, teque dī perduint:

Nā nisi ex te scio, quicquid hoc sit, citò, iā tibi istuc Cerebrum * dispercutiam, † excetra tu, ludibrio pessima adhuc

Quæ me habuisti. PA. here mi. ST. quid vis mea ancilla? PA. nimum fæuis.

ST. † Numerò dicis. sed hoc quicquid est loquere, in pauca refer.

Quid

Quid intus tumulti fuit? P A. scibis. audi malum pessimum,

Quod hic modò intus apud nos tua ancilla hoc pacto exordiri

Coepit, quod haud Atticam addeceret disciplinā. S T. quid est id?

P A. Timor præpedit dicta linguæ. S T. quid est? possum scire ego istuc

Ex te, quid negotij est? P A. dicam: tua ancilla, quam tuo

Villico vis dare vxorem, ea intus. S T A. quid intus? quid est?

P A. Imitatur malarum malam disciplinam, viro suæ quæ inter-

Minatur vitam. S T. quid ergo? P A. ah! S T. quid? P A. interimere ait velle

Vitam: gladium? S T. hem! P A. gladium. S T. quid cum gladium? P A. habet. S T. hei misero mihi.

Cur habet? P A. insectatur omnis domi per ædis, nec quenquam

Propè ad se finit adire, ita omnes sub arcis, sub lectis
Latentes metu mullitant. S T. occidi atque interij: quid illi

Obiectum est mali tam repente? P A. insanit. S T. sceleratissimum

Me esse credo. P A. imò si scias dicta, quæ dixit hodie. S T. istuc

Expeto scire. quid dixit? P A. audi: per omnes deos & deas

Deiuravit, occisurū eum hac nocte, quī cū cubaret. S T. Me occidet. P A. an quicquam ad te attinet? S T.

vah. P A. quid cum eā negocij Tibi est? S T. peccaui, illunc dicere villicū volebam.

P A. sciens * De via in semitam regredere. S T A. nunquid mihi * i. sciens

minatur? & prudens P A. Tibi infesta soli est plus, quàm cuiquam. S T A. te impedis quamobrem? P A. quia se des

Vxorem Olympioni: neque se tuam, nec se suam, Neq; viri vitam * finet in crastinum protolli. id huc Lips. finet.

missa sum

Tibi ut dicerem, ab eâ ut caueas tibi. ST. perij hercle miser.

Neque est, neque fuit me senex quisquam amator adæquè miser.

PA. Ludon' ego hunc facetè? nam quæ facta dixi, omnia huic

f. Murri-
ma.

Falsa dixi. hera, atq; * hæc dolum ex proximo hunc protulerunt.

Ego huc missa sum ludere. S T. heus Pardalisca. PA. quid est? quid?

ST. Est quod volo exquirere à te. P A. moram offers mihi ST. at tu mihi

Offers mœrorem. sed etiâ me habet & nûc Casina Gladium? P A. habet, sed duos. S T. quid, duos? P A.

altero te occisurum ait,
Altero villicum hodie. S T. occissimus sum omnium qui viuunt.

Loricam induam mihi, optimum esse opinor. quid vxor

Mea? non adiit atque ademit? P A. nemo audet propè accedere.

S T. Exoret. P A. orat. negat ponere alio modo vlllo profectò,

Ni se sciat villico non datum iri. S T. atque ingratis, quia

Non vult, nubet hodie. nam cur non ego id perpetrem quod cœpi,

Ut nubat mihi? illud quidem volebam, non, sed nostro villico.

PA. Sapiculè peccas. S T A. timor præpedir verba verum,

Obsecro, dic me vxorem orare, ut exoret illam, gladium

Ut ponat, & redire me intrò ut liceat. P A. nunciabo. S T. Et tu orato. P A. & ego orabo. S T. at blandè orato, ut soles. sed audin?

Si effexis hoc, soleas tibi dabo, & anulum in digito Aureum, & bona plurima. P A. operam dabo. S T. face ut impetres.

PA. Eo nunc iam, nisi quippiam remorare me. S T A.

abi, & cura.

PA. Redic

PA. Redit ecceum tandem obsonatu eius adiutor,
pompam ducit.

* i. coquos
cum instru-
mento cu-
linario.

Willm?
OLYMPIO, COCVS, STALINOS *Seneca*

OLY. Vide fur, vt sentes sub signis ducas. O O. qui
vero sunt sentes?

OL. Quia quod tetigere, illico rapiunt: si eas ereptū,
illico scindunt.

Ita quoquē adueniunt, vbi vbi sunt, duplici damno
dominos mutant.

COC. Eia. OLY. Atat cesso magnificē, patriceq; * a- lego: ami-
miceque ita hero *ciri, atque*

Meo ire aduorsum. ST. bone vir, saluē. O L. fateor. *ita h.*
ST. quid fit? OL. tu amas, *Vide Cēt.*

Ego esurio & sitio. ST. lepidē excuratus incessisti.

OL. † Ah hodie. ST. mane verō, quanquam fastidis. † lego: Ab
OL. hei, hei, foerer *odio es.*

Tuus mihi sermo. ST. quæ res? OL. hæc res. STA. et- *Vide Cēt.*
iāmne astas? OL. enimuero

πῆλ' ἔγωγε μὲν πύρεχαις. STA. dabo * *μὲν γὰρ ἔγωγε* * Ita Turn.
(vt ego opinor) *ex V. C.*

Nisi resistis. O L. *ὦς ἔῃ* potin' à me abeas, nisi me vis
vomere

Hodie? ST. mane. OL. quid est? quis hic homo est?
ST. herus sum. OL. qui herus?

ST. Cuius tu seruus es. OL. seruus ego? ST. A. atque
meus. OL. non sum ego liber?

* Memento, memento. ST. mane, atque asta. OLY. * Monētis
omitte, seruus sum tuus. *& minau-*

Optimē est. ST. obsecro Olympisce mi, mi pater, *tis simul.*
mi patrone.

OLY. Hem sapiſ sanē. ST. tuus sum equidem. OLY.
quid mihi seruo opus est tam nequam?

ST. Quid nunc? quān mox recreas me? O L. cœna
modo si sit cocta.

ST. Intrō ergo abeant. OL. properē, citō, introīte, &
citō deproperate.

ST. Ego iā intus ero, facite cœna mihi vt * ebria sit. * i. madet.
Cœnare lepidē nitideque volo, nihil moror barba- *& percocta*
rico ritu *sit probe.*

Vide Cēt.

Sanè esse iam, i, sis, ego hîc habito nunc quidem:
gladium

Ancilla Casinam intus habere ait, quî me atque te
interimat.

OLY. Scio, sic sino habere. nugas agunt. noui ego il-
las malas merces.

Quin tu i modò mecum domum. S T. at pol malum
metuo. i tu modò,

Perspicito prius, quid intus agatur. OLY. tam mihi
mea vita, quàm tua

* i. introi-
bitur.

Tibi cara est. S T. verùm i modò. OL. si tu iubes, * in-
ibitur tecum.

ACTVS QVARTVS.

. A N C I L L A .

NEc pol ego Nemeæ credo, neque ego Olym-
pia,

Neque vsquam ludos tam festiuos fieri,

* sic Hora.

Sancta festi-

nat domus,

huc & illuc

Curstant

mista pueris

puella,

* ad lotio-

nem per-

tinet.

* quicquid

huius futu-

rum est.

* Turn. &

Lamb. cor-

bitam ubi,

i. nauim o-

nerariâ ci-

bi plenâ.

Quàm hîc intus fiunt ludi ludificabiles

Seni nostro, & nostro Olympioni villico.

* Omnes festinant intus totis ædibus:

Senex in culina clamat, hortatur cocos:

Quin agitis hodie? quin datis, si quid datis?

Properate: cœnam iam esse coctam oportuit.

Villicus hic autem cum coronâ, candidè

Vestitus, † lautè exornatusque obambulat.

Illæ autem in cubiculo armigerum ornât mulieres,

Quem dent pro Casinâ nuptum nostro villico.

Sed nimium lepidè dissimulant

Fore * huius quod futurum est: dignè autem coqui

Nimis lepidè ei rei dant operam, ne cœnet senex,

Aulas peruortunt, ignem restinguunt aquâ.

Illarum oratu faciunt: illæ autem senem

Cupiunt extrudere in cœnatum ex ædibus,

Vt ipsæ solæ ventres distendant suos.

Noui ego illas ambas estrices, * coruitant, vbi

Comeffe possunt. sed aperitur ostium.

S T A-

STALINO, ANCILLA.

ST. **S**I sapitis, vxor, vos tamen coenabitis,
 Cœna vbi erit cocta; ego ruri coenauero.
 Nam nouum maritum * ego & nouam nuptam *al. hinc.*
 volo

Rus prosequi. noui hominum mores maleficos,
 Ne quis eam abripiat. facite vobro animo volup.
 Sed properate istum atque istam actutum emit-
 tere,

Tandem vt veniamus * luci: ego cras hic ero, *fic dictum,*
 Cras habuero, vxor, ego tamen conuiuium. *vt tempori:*

AN. Fit, quod futurum dixi: incoenatum senem *.i. antequam*
 Foras extrudunt mulieres. ST. quid tu hic agis? *Tolo nos:*

AN. Ego eo, quod me ipsa misit. ST. Veron? AN. *incubat*
 serio. *atra.*

ST. Quid hic speculari? AN. nihil equidem specu-
 lor. ST. abi

Tu hinc. † cunctas? intus alii festinant. AN. co. *pro: cun-*
 ST. Abi hinc, sis, ergo pessumarum pessuma. *ctaris?*

Iamne abiit illæ? dicere hic quiduis licet:
Qui amat, tamen hercle si esurit, * nullum esurit. *f. nullus*

Sed eccum progreditur cum coronâ & lampade *.i. non.*

Meus socerus, compar, commaritus villicus.

OLYMPIO, STALINO.

OL. **A**GE tibicen, dum illam educunt huc no-
 uam nuptam foras,

Suauicantu concelebra omnem hanc plateam hy-
meno.

Io hymen hymenæ, Io hymen. ST. quid agis mea
 salus?

OL. Esurio hercle, atque adeo haud fitio. ST. at ego ** Fest. nam*
 amo. OL. at ego hercle *quid illa*

Nihil facio tibi, amor, pericli: mihi inanitate *Tandem in-*
Iamdudum intestina murmurant. ST. * nam quid *tus remo-*

illæ nunc *tantur re-*
 Tam diu intus remoratur, quasi ob industriam? *miligines*

quante ego *i. remotæ.*
 Plus propero, † tanto minus. OL. quid si etiam oc-
 centem hymenæum? *† Ex. d. 15.*

ST. Censeo. & ego te adiutabo in nuptiis communibus.

OL. Hymen hymenæ, Io hymen. ST. perii hercle ego miser, ^f dirupi

Vi. dirupt⁹
sum.

Cantando Hymenæum: licet illo morbo, quo dirumpi cupio,

Vide Cæt.

Non est copia. OL. edepol nã tu, si esses equus, esses indomabilis.

Vide Cæt.

ST. Quo argumento? OL. Nimis ^{*} tenax es.

ST. Num me expertus ussiam? OL. Dij melius faciant.

Sed crepuit ostium. exitur foras.

ST. Di hercle me cupiunt seruatum, iam oboluit Casina procul.

ANCILLÆ ^{dna}, OLYMPIO,

STALINO.

SENSIM superattolle limen pedes, noua nupta: sospes

Iter incipe hoc. vt viro tuo semper sis superstes atque

Vt potior pollentiã sis, vincasque virum, victrixque sis,

Superetq; tuum imperium: vir te vestiãt, tu virum despolies.

Noctũque & diu vt viro subdola sis, obsecro, memento.

OL. Malo maxima suo hercle illicò, vbi tantulum peccassit.

ST. Tace. OL. non taceo. ST. quæ res? OL. mala male monstrant.

ST. Perii. istæ facient hanc rem mihi ex parata imparatam.

Id quærunt, volunt, hæc vt infecta faciant. AN. age Olympio,

Quando vis, vxorem accipe hanc à nobis. ST. datæ ergo, daturæ

Vnquam si estis hodie vxorem. OL. abite intrò. AN. amabo integræ atque

i. parçito. Imperitæ huic ^{*} imperçito. ST. futurum est. valete, ite.

Iam valete. iamne abcessit vxor? OL. domi est, ne time. ST. euax,

Nunc pol demum ego sum liber, meum corculum,
* melcutum.

† Verculum. OL. heus tu, malo si sapi cauebis: mea est hæc. ST. scio.

Sed meus † fructus est prior. OL. tene hanc lampadam. ST. imò ego illam tenebo.

Venus multipotens, bonam vitam mihi Dedisti, huius quum copiam mihi fecisti.

Corpusculum mellitulum! OL. mea vxorcula.

STA. Quid est? OL. * *institit* plantam. ST. quasi iocabo.

Nebula haud est mollis æquè, atq; cutis huius est.

OL. Edepol papillam bellulam! hei misero mihi.

STA. Quid est? OLY. pectus mihi † agit nunc hæc cubito. Vide Cæt.

ST. Quid tu ergo hanc quæso tractas † tam?

At mihi, qui belle hanc tracto, non agit. OL. vaha.

ST. Quid negotii est? OL. obsecro, vt valentula est!

Pene * *exposuit* cubito. STA. cubitum ergo ire vult,

OL. Quin imus ergo? ST. † *bellia* bella tu mea.

* Ita Pri-
scianus.

† Diminu-
tium à
vere.

† i. vsu-
fructus.

* i. pedem
mihi pede
pressit.

† L. *rusticè*
vel *nequi-*
ter deside-
rari putat.
* i. loco
mouit, ex-
cussit.

† lego *bel-*
le.

Vide Cæt.

ACTVS QVINTVS.

PARDALISCA *ancilla*, MVERRINA.

PA. ACCEPTÆ bene & commodè eximus in-
tus,

Ludos visere huc in viâ nuptialeis.

MVR. Nunquam ecastor vllò die risi adæquè.

Neq; hoc, quod reliquum est, plus risuram opinor.

Lubet, Chalinum, quid agat scire, nouum

Nuptum cum nouo marito. nec fallaciam

Astutiorẽ vllus fecit poëta, atque

Vt hæc est fabre facta à nobis. obtunso

Ore nunc peruelim progredi senem:

Quo senex nequior nullus viuit, ni illum

Quidem nequiorẽ * *arbitraretur* esse, qui locum

Præbet illi. nunc † *præsides* hic, Pardalisca,

Etiã qui hinc exeat, eum vt ludibrio habeas.

* L. ex V. C.
arbitrarem.

† i. sta hic,
tanquam
in præsi-
dio.

PA. Lu-

PA. Lubens fecero, & solens. MV. spectabo hinc omnia

† i. post me Intus, quid intus agant. PA. † pone me, amabo.
lateto. MVR. Et illi audacius licet quæuis liberè
Proloqui. PA. tace: voffra foris crepuit.

OLYMPIO, EÆDEM.

NEQVE quò fugiam, neque vbi lateam, neque hoc dedecus quomodo celem,

* f. omnes Scio. tantum herus atque ego flagitio * superaui-
mortales. mus, nuptiis nostris.

Ita nunc pudeo, atque ita nunc pauco, atque in irridiculo sumus ambo.

Sed ego insipiens noua nunc facio : pudet, quod prius non puditum vnquam est.

Operam date, dum mea facta iterò, est operæ auri-
bus percipere.

Ita ridicula, auditu, iteratu, ea sunt, quæ ego intus turbaui.

Vbi intrò hanc nouam nuptam deduxi via recta, clauem

Abduxi : sed tamen tenebræ ibi erant tanquam
* nox.

à. noctu.

Colloco, fulcio, mollio, vt prior quàm senex aptò decumbam,

Palma.

† Tardus esse illicò coepi, quoniam **

Yanus.

Respecto identidem ne senex *

Quæro deinde illecebram stupri, principiò eam fa-
uitum posco.

Reppulit mihi manum, nec quietum dare sibi faui-
um me finit.

Enim iam magis iam appropero, magis iam lubet in Casinam irruere.

Cupio illam operam seni surripere : forem obdo, ne senex me opprimat.

MV. Agedum tu adi hunc. CL. vbi tua noua nupta est?

OL. Perij hercle. manifesta res est. CL. omnem ordine rem

Fateri ergo æquum est. quid intus agitur? quid agit

Casina?

Casina? fatin' morigera est? OL. pudet dicere me.

CL. Memora ordine, vt occœperas. OL. pudet hercle. CL. age audacter.

* Postquam decubuisti, hinc te volo memorare, quid est factum.

OL. At flagitium est. CL. cauebunt qui audierint, faciant.

OL. Hoc magnum est. Primum. CL. pergis? quin tu pergis?

OL. Vbi locus sumptus porrò est, continuò stricto gladio: atat, babæ, papæ. CL. * quicquid papæ.

OL. Flagitium, oh, erat maximum. gladium ne haberet, metui, † id quærere occœpi.

Dum gladium ne habeat, quæro, arripio caplum. Sed, quum cogito, non habuit gladium: nam † id esset frigidius.

CL. Eloquere. OL. at pudet. CL. * nam † radix fuit? OL. non fuit.

CL. Num eucumis? OL. profectò hercle non fuit quidquam olerum:

Nisi, quidquid erat, calamitas profectò attigerat nunquam.

MV. Quid sit denique, edissera. OL. vbi appello Casinam, Casinam, inquam,

Amabo mea vxoreula, cur virum tuum sic me spernis?

* Nimis tu quidem hercle † (audax es.) immerito meo mihi hæc facis.

Quia te mihi expetiui: illa haud verbum facit, & sepius veste id, quæ estis.

Vbi illum saltum video obseptum, rogo vt altero sinat ire.

Ita, quidquid erat, grande erat.

Tollo, vt obuertam cubitissim: verbum nullum mutit.

Surgo, vt ineam, atque illi impingo suauium.

MV. Perlepidè narras.

OL. Ita quasi sentis labra mihi compungit barbâ.

Continuò in genua † affanti pectus mihi pedibus percutit.

Decide de lecto præceps subsilit. obtundit os mihi. Inde cet.

* ita Lamb.

Lips. Quam do habuisti,

hinc

* f. quid,

quid papæ?

† Scal. os-

capî qua-

rere.

† Non. gla-

diû neutro

genere po-

sitû notat

antiquis.

* Lips. ex

V. C. me-

mini: radix

fuit.

† Vide Cæt.

* Ita Lips.

† audacter.

Ita totum

hunc locû

Lips. ex

vestigis

veteris

scripturæ

restituit.

al. astituto

quod pla-

Inde foras tacitus proficiscens, ex eo hoc ornatu, quo vides,

Vt senex hoc eodem poculo, quo ego bibi, biberet.

CL. optime est.

Sed ubi est palliolum tuum? OL. hic intus reliqui.

CL. Quid nunc? satin lepidè adita est vobis manus merito?

Sed concreperunt fores. OL. num illa me nunc sequitur?

STALINO, OLYMPIO. *Senex*

MAXIMO ego ardeo flagitio, nec quid agam meis rebus scio.

Nec meam ut uxorem aspiciam contrà oculis, ita disperij.

Omnia palam sunt probra, omnibus modis occidi miser.

Ita manifestò faucibus teneor,

Nec quibus modis purgem scio me mea uxori,

Qui expalliatum sum miser: palam sunt clandestinæ nuptiæ.

Adeundam Murrhinam censeo mihi, optimum est.

Ea dæ: ea uxorem meam: ea hanc inuenit rimam.

Sed equis est? qui homo munus velit fungier pro me?

Quid nunc agam nescio, nisi ut improbos famulos imiter, ac domo fugiam?

Nam salus nulla est scapulis, si domum redeo,

* I. G. inui- Nugas istic dicere licet. vapulo ego hercle * inuitus
tus, tamen- tamen,

et si m. per Et si malum merui. hac dabo protinam me in fugam.

et si m. per OL. heus Stalino

Amator. ST. occidi, reuocor. quasi non audiam, adibo.

CHALINVS, STALINO,
OLYMPPIO.

CH. VBI tu es, qui colere mores Massilienses postulas?

Nunc tu, si velis me subiicitare, proba est occasio,

MY. Peristi hercle, age, accede huc.

Hic

Hic desunt aliquot versus.

ST. Hâcibo. * caninam scæuam spero meliorem fore. * Canis occursum

CL. Quid agis tu marite. mi vir? vnde † ornatu hoc minus in-
aduenis? auspicatū

Quid fecisti scipione, aut quod habuisti pallium? mihi fore

AN. In adulterio dum mœchiffat Casinam, credo spero, quā
perdidit. vxoris.

ST. Occidi. CH. etiā mne imus cubitum? Casina † V. E. secū
sum. ST. in malam crucem. ornatus; f. sic

CH. Non amas me? CL. quin responde, tuo quid cum ornatus
factum est pallio? h. aduenis †

ST. Bacchæ ergo, hercle, vxor. CL. Bacchæ? ST. her- Vide Cæt.
cle vxor. CL. quid est?

AN. Nugatur sciens. nam ecastor nunc Bacchæ nul-
læ ludunt.

ST. Oblitus fui, sed tamen Bacchæ. CL. quid Bac-
chæ? fieri non potest.

Times ecastor. ST. egone? manifestò teneor. OL.
haud mentire hercle, nam palam est.

Hic desunt aliquot versus.

ST. Non taces? OL. non hercle verò taceo. nam tu
maximo *

Me obsecrauisti opere, Casinam vt poscerem vxor-
em mihi.

ST. Tui amoris causâ ego istuc feci. CL. Immò
ecastor * illius.

Te quidem oppressi. ST. feci ego istuc † dicta quæ † f. facta.
vos dicitis?

CL. Rogitas etiam? S T. si quidem hercle feci, feci
nequiter.

CL. Redi modò huc intrò: monebo, si quidem me-
ministi minus.

S T. Hercle opinor potius vobis credam, quod vos
dicitis.

Sed, vxor, da viro hanc veniam. Murrhina, ora Cleo-
stratam:

Si vnquam posthac, aut amassò Casinam, aut oc-
cepso modò,

Nedum vt eam amassò, si ego vnquam adeò post-
hac tale admisero.

Nulla

Nulla causa est, quin pendentem, vxor, virgis verberes.

MV. Censeo, ecastor, veniam huic hanc dandam.
CL. faciam, vti iubes.

V. E. pro-
pere.

Propter eam rem hanc tibi nunc veniam minus grauate * prospero,

Hanc ex longâ longiorem ne faciamus fabulam.

ST. Non irata es? CL. non sum irata. ST. tuæ fidei crede? CL. meæ.

ST. Lepidiorem vxorem nemo quisquam, quàm ego habeo hanc, habet.

CL. Age tu, redde huic scipionem & pallium. CH. tene. ST. libet.

CH. Mihi quidem edepol insignitè facta est magna iniuria.

Duobus nupsi. neuter fecit, quod nouæ nuptæ solet.

GREX.

SPECTATORES, quod futurum est intus, hinc memorabimus.

f. Alcesimi Hæc Casina huius reperietur filia esse * è proximo.

Eaque nubet Euthynico nostro herili filio.

Nunc vos æquum est, manibus meritis meritam mercedem dare.

Qui faxit, clam vxorem ducat scortum semper, quod volet.

Verum qui non manibus clarè, quantum poterit, pluserit,

Ei pro scorto supponetur hircus vinctus nauteâ.

FINIS CASINÆ.

CISTEL-

CISTELLARIA.

DRAMATIS PERSONÆ.

SILENIUM *meretrix.* ALCESIMARCHVS *adolescē*GYMNASIVM *meretrix.* LAMPADIO *seruus.*LENA. PHANOSTRATA *uxor.*AVXILIVM *prologus.* HALISCA *ancilla.*MELÆNIS *lena.* DEMIPHO *senex.*

CATERVA.

ARGVMENTVM.

COMPRIMIT adolescens Lemnius * Sicyo- * Phano-
niam, stratum.

I s redit in patriam, & gnatam generat nuptiis.

S icyonia parit æque puellam, hanc seruolus

T ollit, atque exponit, & ex insidiis aucupat.

E am sublatam meretrix alii derulit.

L emno post rediens ducit, * quam compresserat,

L einnique natam despondit adolescentulo

A more capto illius proiecticiæ.

R equirens seruus reperit, quam proiecerat.

I taque lege hanc, & rite ciuem cognitam

A lcesimarchus, vt erat nactus, possidet.

priorē
uxore
mortuā.

ACTVS PRIMVS.

SILENIUM, GYMNASIVM, *mere-*
trices. LENA.CVM ego antehac te amaui, & mihi amicam i. persuasū
esse * creui, hab. Vi-
Mea Gymnasium, & matrem tuam: tum id de Cent.
mihi hodie

Aperuistis, tu atq; hæc. soror si mea esses,

Quī magis potueris mihi honorem ire habitum,

Nescio, nisi, vt meus est animus, fieri

Non posse arbitror: ita omnibus relictis rebus

Mihi frequentem operam dedistis. eò ego vos

Amo, & eò à me magnam inistis gratiam.

GY. Pol.

- GY. Pol istoc quidem nos pretio est facile
 † frequētē * Frequentare tibi, † vtilesque habere:
 operā da- Itain prandio nos lepide atque nitide
 re. Accepisti apud te, vt semper meminerimus.
 † i. ad vsum SI. Lubentique edepol animo factum, & fiet à me,
 tuum pa- Quæ vos arbitror velle, ea vt expetam:
 rata s. GY. Quod ille dixit, qui secundo vento vestus est,
 Tranquillo mare, ventum gaudeo ecastor ad te:
 Ita hodie hie acceptæ sumus suauibus modis.
 al. discipu- Nec, nisi * disciplina, apud te fuit quicquam
 la, vt de Ibi, quin mihi placeret. SI. quid ita amabo?
 pocillatri- GY. Rarò nimium dabat quod biberem, id merum
 ce intelli- † Infuscabat. LE. amabo, hiccine istud decet?
 gatur. † GY. Iusq; fasq; est. nemo alienus hic est. SI. merito
 placet. † GY. Vestro amo vos, quia me colitis & * magnificatis.
 † f. Infuca- LE. Decet pol mea Silenium, hunc esse ordinem
 bat. Beneuolentem inter se, beneque amicitia vrier:
 * al. magni- Vbi istas videas summo genere natas,
 ficatis. Summates matronas, vt amicitiam colunt,
 Atque vt eam iunctam bene habent inter se.
 Si idem istud nos faciamus, si idem imitemur,
 Ita tamen vix viuimus cum inuidiâ summâ.
 Suarum opum nos volunt esse indigentes.
 Nostrâ copiâ nihilo volunt nos potesse,
 Suique omnium rerum nos indigere,
 Vt sibi simus supplices. eas si adeas,
 Abiturum, quàm aditum malis: ita nostro ordini
 Palâm blandiuntur: clâm, si occasio vsquam est,
 Aquam frigidam subdole suffundunt,
 Viris cum suis prædicant nos solere:
 Suas pellices esse aiunt. eunt depressum,
 † f. paribus Quia nos libertinæ sumus, & ego & tua mater am-
 conuentis. ba
 vel: parti- Meretrices fuimus, illa te & ego hanc mihi edu-
 bus conuen- caui
 tus. Ex * patribus conuentitiis. neque ego hanc † super-
 † i. contu- bix causâ
 meliæ Repuli ad meretricium quæstum, nisi vt ne ego esu-
 causâ. rirem.
 † I. G. cia. SI. At satius fuerat eam viro dare nuptum potius.
 LE. etiam.

Hæc quidem ecastor cotidie viro nubit, nupsitque hodie,

Nubit mox noctu. nunquam ego hanc viduam cu-
bare fini,

Nam si hæc non nubat, lugubri mihi fame familia pereat.

GY. Necessè est, quo tu me modo voles esse, ita esse, mater.

LE. Ecastor haud me pœnitet, si, vt dicis, ita futura es.

Nam si quidem ita eris, vt volo, nunquam * atate Vide Cēs.
Hecale fies,

Semperque istam, quam nunc habes, atatulam ob-
tinebis,

Multisque damno, & mihi lucro sine meo sæpe eris
sumtu.

GY. Dij faxint. LE. sine operâ tuâ nihil dī horum fa-
cere possunt.

GY. Equidem hercle addam operam sedulò. sed quid
tu inter istæc verba

Meus oculus, mea Silenium (nunquam ego te tri-
stiozem

Vidi esse) quid, cedo, te obsecro tam abhorret hila-
ritudo?

Neque munda adæquè es, vt soles. hoc sis vide, vt pe-
tuit

Suspirium altè! & pallidula es. cloquere nobis vtrun-
que,

Et quid tibi est, & quid velis nostram operam, vt nos
sciamus.

Noli obsecro lacrimis tuis mihi exercitum imperare.

SI. Mea excrucior mea Gymnasium, malè mihi est.
malè maceror,

Doleo ab animo, doleo ab oculis, doleo ab ægritu-
dine.

Quid dicam? nisi * stultitia mea me in mœrorem †
rapit.

GY. Indidem vnde oritur facito, vt facias stultitiam
sepelibilem.

SI. Quid faciam? CY. † in latebras abscondas pectore
penitissimo.

* Ex opi-
nione Stoī.
corū, qui
omnē ani-
mi morbū
ex stultitiā
nasci exi-
stimant.
† I. G. rapit
† f. in late-
bras, abs-
condas qua
voce vsus
Quadriga-
rius. Vide
Gellium.

Tuam

Tuam stultitiam sola facito vt scias sine arbitris. SI.
at mihi

Cordolium est. GY. quid id? unde est tibi cordoli-
um, commemora obsecro?

* f. cor. i.
sapientiã.

Quod neque * ego habeo, neque quisquam alia mu-
lier, vt perhibent viri.

SI. Si quid est, quod doleat, dolet: si autem non est,
tamen hoc hic dolet.

GY. Amat hæc mulier. SI. cho, an, amare occipere,
amarum est, obsecro?

GY. Nam ecceator, amor & melle & felle est foecun-
dissimus:

Vide Cæt. * Gustu qui dat dulce, amarum ad satietatem vsque
oggerit.

SI. Ad istam faciem est morbus, qui me, mea Gym-
nasium, macerat.

i. certè.

GY. Perfidiosus est amor. SI. * ergo in me peculatum
facit.

GY. Bono animo es, erit isti morbo melius. SI. con-
fidam fore,

Si medicus veniat, qui huic morbo facere medici-
nam potest.

i. longum,
tardum.

GY. Veniet. SI. * spissum istud amanti est verbum,
veniet, nisi venit:

Sed ego meâ culpâ & stultitiâ peius misera mace-
ror:

Quia ego illum vnum mihi exoptavi, qui cum æta-
tem degerem.

GY. Matronæ magis conducibile est istuc, mea Sile-
nium,

Vnum amare, & cum eo ætatem exigere, cui nupta
est semel.

Vide Cæt. Verum enim meretrix * fortunati est oppidi simil-
ima,

Non potest suam rem obtinere sola sine multis vi-
ris.

SI. Hoc volo agatis, quâ accersitæ causâ ad me estis,
eloquar.

Nam mea mater, quia ego nolo me meretricem di-
cier,

Obsecuta est, de eâ re gessit moerem morigeræ mihi,
Vt

Vt me, quem ego amarem grauitèr, sineret cum eo
viuere.

LE. Stultè ecastor fecit: sed tun' vnquam cum qui-
quam viro.

Consueuisti? SI. nisi quidem cum Alcesimarcho, ne-
mine:

Neque pudicitiam meam mihi alius quisquam im-
minuit. LE. obsecro

Quo is homo insinuauit pacto se ad te? SI. per Dio-
nyfia.

Mater pompam me spectatum duxit: dum redeo
domum,

† Conspicillo consecutus est clanculum me vsq; ad è loco yn-
fores. de me cō-

Inde in amicitiam insinuauit cum matre & mecum spicere
simul, posset, Nō.

Blandiciis, muneribus, donis. GY. mihi istum homi-
nem vellem dari,

Vt ego illum vorfarem! SI. quid opus est verbis?
consuetudine

Cœpi amare contrà ego illum, & ille me. LE. ô mea
Silenium. SI. quid est?

LE. Assimulare * amare oportet. nam si ames ex- i. amorem
tempulò,

Melius illi multò, quem ames, consulas, quàm rei
tuæ.

SI. At ille conceptis iurauit verbis apud matrem ex lege,
meam, quæ iubet

Me vxorem ducturum esse: ei nunc alia * ducenda. orbas eis
est domum, nubere,

Sua cognata Lemniensis, quæ habitat hîc in proxi- qui gene-
mo. re proxi-

Nam eum pater eius subegit. nunc mea mater irata mi sunt.
est mihi, lego: nihil

Quia non redierim domum ad se, postquam eam amore iniu-
rem rescuerim, rijsi.

Eum vxorem ducturum esse aliam. LE. * nihil ama- i. iniurio-
re iniurium est. sius, seu

SI. Nunc tu amabo, vt hanc triduum hoc solum magis in-
finas iurium.

Esse & hîc seruare apud me. nam ad matrem accersi- Vide Cæt.
ta sum. L. LE.

LE. Quanquam mihi istud erit molestum triduum,
& damnum dabis,

Faciam, SI. Facis benignè & amicè: sed tu Gymna-
sium mea,

Si me absente Alcesimarchus veniet, nolito acri-
ter

Eum inclamare. ut ut erga me est meritis, mihi cor-
di est tamen.

Sed amabo, tranquille: nequid, quod illi doleat, di-
xeris.

Sic Lamb. Accipias clavis, si quid tibi *opus erit promptu,
promito.

Ego volo ire. *GY. ut mihi exciunxisti lacrimas! SI.
Gymnasium mea,

Bene vale. GY. curate amabo. ficcine immunda,
obsecro,

Ibis? SI. immundas fortunas æquum est squalorem
sequi.

GY. Amiculum hoc sustolle saltem. SI. Sine trahi,
cum egomet trahor.

GY. Quando ita tibi lubet, vale atque salve. SI. si
possim, velim.

CY. Nunquid me vis, mater, intrò quin eam? eca-
stor mihi

Si Sileniũ. *Visa amare. LE. istoc ergo auris grauitèr obtundo
tuas,

Ne quem ames, abi intrò. GY. nunquid me vis? LE.
ut valeas. GY. vale.

LE N A.

IDEM mihi, magnæ quod parti est vitium mulie-
rum,

Quæ hunc quæstum facimus: quæ ubi saburratæ
sumus,

Largo loquæ extemplo sumus: plus loquimur, quàm
sat est.

Nam illanc ego olim, quæ hinc flens abiit, paruo-
lam

Puellam proiectam ex angiportu sustuli.

Adolescens quidam hic est apprimè nobilis.

(Quin ego nunc quia sum onusta meâ ex sententiâ;

Quia-

Quiaque adco me compleri flore Liberi,
 Magis liberâ vti linguâ conlibitum est mihi,
 Tacere nequeo misera, quod tacito vsus est.)
 Sicyone, summo genere, ei viuit pater.
 Is amore miserè hanc deperit mulierculam,
 Quæ hinc modò flens abiit. contra amore hæc per-
 ditast.

Eam meæ ego amicæ dono huic meretrici dedi;
 Qua sæpe mecum mentionem fecerat,
 Puerum aut puellam alicunde vt reperirem sibi
 Recens natum, eapse quod sibi supponeret.
 Vbi mihi potestas primùm euenit, illicò
 Feci eius ei, quod me orauit, copiam.
 Postquam puellam eam à me accepit, illicò
 Eandem puellam peperit, quàm à me acceperat,
 Sine obstetricis opera, & sine doloribus,
 Item vt alia pariunt, * quæ malum quærunt sibi. VideCent.
 Nam amatorem aiebat esse peregrinum sibi,
 Suppositionem eius rei facere gratiâ.
 Id duæ nos solæ scimus: ego quæ illi dedi,
 Et illa, quæ à me accepit, præter vos quidem,
 Hæc sic res gesta est. si quis vsus venerit,
 Meminisse ego hanc rem vos volo, ego abeo do-
 mum.

AVXILIVM, *Prologus.*

VTRVNQVE, hæc, & multiloqua, & multibiba.
 est annus.

Satine vix reliquit deus, quod loqueretur, loci?
 Ita properauit de puellæ proloqui
 Suppositione. quod si tacuisset, tamen
 Ego eram dicturus deus, qui poteram planius.
 Nam mihi est Auxilio nomen. nunc operam date,
 Vt ego argumentum hoc vobis planè perputem.
 Fuere Sicyoni iamdiu Dionysia.

Mercator venit huc ad ludos Lemnius,
 Isque hic compressit virginem adolescentulus,
 Vinolentus, * in tenebris, multa nocte in via.
 Is vbi t̄ malam rem scit se meruisse, illicò
 Pedibus perfugium peperit, in Lemnum aufugit.
 Vbi habitabat tum: at illa quam compresserat,

* in putō
 inducen-
 dum.
 † i. pœnam
 ex lege.

Decimo post mense exacto hîc peperit filiam.
** i. autorē.* Quoniam *** reum eius facti nescit qui fiet,
 Paternum seruum sui participat consilij,
 Dat eam puellam ei seruo exponendam ad necem.
 Is eam proiecit. hæc puellam sustulit.
 Ille clam obseruauit seruus, qui eam proiecerat,
 Quò aut quas in ædis hæc puellam deferat,
 Vt eam pse vos audistis confiterier.
 Dat eam puellam meretrici Melanidi,
 Ea que educauit eam sibi pro filiâ
 Benè ac pudicè. tum illic autem Lemnius
 Propinquam vxorem duxit, cognatam suam.
** s. in eo.* Ea diem suum obiit, *** facta morigera est viro.
 quod mor Postquam ille vxori iusta fecit, illico
 tua est. id Huc commigrauit, duxit vxorem hîc sibi
 enim com Eandem quam olim virginem hîc compresserat,
 munema- Et eam cognoscit esse, quam compresserat.
 ritorū vo- Illa illi dicit, eius ex iniuria
 tum in Co Peperisse se gnatam, atque eam se seruo illico
 mœdiis. Deditse exponendam. ille extemplò seruolum
 Iubet illum eundem persequi, si quâ queat
 Reperire, quæ sustulerit. ei rei nunc suam
 Operam vsque seruus dat, *** si possiet
D. F. si pos- Meretricem illam inuenire, quam olim tollere.
sit vsq̃iam, Quum ipse exponebat, ex insidiis viderat.
numerosū Nunc, quod reliquum restat, volo persolvere,
causâ. Vt expungatur nomen, ne quid debeam.
 Adolescens hîc est Sicyoni: ei viuit pater.
 Is amore proiecticiam illam deperit,
 Quæ dudum flens hinc abiit ad matrem suam:
 Et illa hunc contrâ, qui est amor suauissimus.
 Vt sunt humana, nihil est perpetuum datum.
 Pater adolescenti dare vult vxorem: hoc vbi
 Mater rescit, iussit accersi eam domum.
 Hæ res sic gesta est. bene valete & vincite
 Virtute vera, quod fecistis antihac.
 Seruate vestros socios, vereres & novos,
 Augete auxilia vestris iustis legibus,
 Perdite perduelles, parite laudem, & lauream,
 Vt vobis victis ~~perduellis~~ pœnas sufferant.

ACTVS SECVNDVS.

ALCESIMARCHVS *adulescent,*
MELÆNIS *lena.*

CREDO ego amorem primū apud homines
carnificinam commentum.

Hanc ego de me coniecturam domi facio, ne foris
quam,

Qui omnes homines supero atque antideo crucia-
bilitatibus animi:

Iactor, crucior, agitor, stimulator, versor in amoris ro-
tā miser.

Exanimor, feror, differor, distrahor, diripior: ita * nūl-
lam † mentem

Animi habeo: vbi sum, ibi non sum: vbi non sum,
ibi est animus.

Ita mihi † omnia ingenia sunt: quod lubet, non lu-
bet iam id continuū.

Ita me amor lapsus animi ludificat, fugat, agit, † ap-
petit,

Raptat, retinet, iactat, largitur: quod dat, non dat,
deludit:

Modò quod suavit, dissuavit: quod dissuavit, id osten-
tat.

Maritimis moribus mecum experitur: ita meum
frangit amantem

Animam: neque, nisi quia miser non eo pessimus,
mihi vlla abest

Perdito perniciēs. ita pater apud villam detinuit me
hos dies sex

Ruri continuos: neque licitum interea est meam
amicam visere.

Est ne hoc miserum memoratu?

ME. * Eò faceretur, quia tibi alia est sponsa locuples
Lemnia?

Habeas: neque nos factione tantā, quantā tu, su-
mus,

Neque opes nostræ tam sunt validæ quàm tuæ: ve-
runtamen

Haud metuo, ne * iusiurandum nostrum quis
quam

* I. G. nubi-
lam.

† mēs enim
in animo

est, vt ocu-
lus in cor-

pore.
† sic Epī-
dico: quas

illie homo
animos ha-
bes?

* i. inuadit,
petit, vt
gladiator
aduersariū

Vide Cēt.
neq. enim

periuræ
reperi-

mur, vt tu
erga filiā

meam.

Culpitet: tu iam, si quid tibi dolebit, scias quā doleat gratiā.

AL. Dī me perdant. ME. quodcunque optes, velim tibi contingere.

I. G. duxero AL. Si illam vxorem * duxero mihi vnquam, quam vnquam,

mihi quam ME. Et me, si vnquam tibi vxorem filiam dederō des. p. meam.

AL. Periurare me patiēre? ME. atque aliquantō facilius,

Quā me meamq; rem perire & ludificari filiam.

Abi, quare, vbi iuriurando tuo satis sit subsidii.

Hic apud nos iam Alcesimarche confregisti tesseram.

AL. Face semel periculum. ME. sæpe feci, quod factum quaeror.

AL. Redde mihi illam. ME. inter nouam rem verbum vsurpabo vetus;

Quod dedi, datum non vellem: quod reliquum est, non dabo.

AL. Non remissura es mihi illam? ME. pro me responsa tibi.

AL. Non remittes? ME. scis iam dudum omnem meam sententiam.

AL. Satin' tibi istuc in corde certum est? ME. quia

* i. aliud a- ego * commentor quidem:

go, aliudq; Non edepol istæ tua dicta, nunc in auris recipio.

animo AL. Non? hem quid * agis? ME. igitur animum aduoluto.

* I. G. agn. AL. At ita me dī deæq; superi atque inferi, & medioximi,

Itaque me Iuno regina, & Iouis supremi filia,

* i. mētem Itaque me Saturnus patruus eius & Castor pater,

adimis: vt Itaque me Ops opulenta illius auia. ME. immo mater quidem.

Amph. AL. Iuno filia & Saturnus patruus, & summus Iuppiter.

Delinitus AL. Iuno filia & Saturnus patruus, & summus Iuppiter.

sum profecto, ita vt Tu f. me delenis, propter te hæc pecco. ME. perge dicere.

me, qui sim, AL. * An nec etiam quid consultura sis sciam? ME. nesciam.

* Ita Lamb. perge eloqui.

Non

Non remittam, definitum est. AL. enim uerò ita me Iuppiter,
Itaque me Iuno, & Saturnus, ita, quid dicam, nescio.

Iam scio: immò, mulier, audi, meam ut scias sententiam:

Dei me omnes magni, minuti que, & † patellarii Faxint, ne ego dem viuis hodie sanium Silenio,
Nisi ego te, tuamque filiam, meque hodie obstrucauero.

Postea autem cum primo luci cras nisi ambo occidero.

Et equidem herele nisi * pedatu tertio omnis afflixero,

Nisi tu illam remittis ad me. dixi quæ volui. vale.

ME. Abiit intrò itatus. quid ego nunc agam? si redierit

Illam ad hunc, ibidem loci res erit. ubi odium occœperit,

Illam extrudet, quum hanc vxorem Lemniam ducet domum.

Sed ramen ibo & persequar, amans ne quid faciat, cauto opus est.

Postremo, quando æquâ lege pauperi cum diuite Nō licet, perdam operam potius, quàm carebo filia.

Sed quis hic est, qui rectâ plateâ cursum * hinc tendit suum?

Et illud pauco, & hoc formido: ita tota sum misera in metu.

LAMPADISCVS.

ANVM sectatus sum clamore per vias,
Miserrimam habui, ut illæc hodie quor modis
Sibi moderatrix fuit, atque † immemorabilis?
Quot illi blanditias? quid illi promissi boni?
Quot ad moui illi fabricas? quot fallacias?
In quaestione vix exculpfi ut diceret,
Quia ei promissi * me dolium vini dare.

PHANOSTRATA, MELÆNIS,
LAMPADISCVS.

† quibus non in patris, sed patellis epulæ apponebantur, ut Latres, Penates.
* i. repetitu, vel accessu. No.

* I. G. hæc contendit.

* i. pertinax in eo, ut ne quid memoraret mihi, actiue positum.
* V. E. me-dolum.
f. delendum me.

AVDIRE vocem visa sum ante ædis modò
 Mei Lampadisçi serui. LA. non furda est hera,
 Rectè audiuiſti. PH. quid agis hîc? LA. quod gau-
 deas.

PH. Quid eſt? LA. hinc ex hiſce ædibus paulò prius
 Vidi exeuntem mulierem. PH. illam, quæ meam
 Gnatam ſuſtulerat? LA. rem tenes. PH. quid poſtea?
 LA. Dico ei, quo pacto eam ab Hippodromo vide-
 rim

Herilem filiam noſtram ſuſtollere.

PH. Extimuit tum illa? ME. iam horret corpus, cor
 ſalit.

Nam mihi ab Hippodromo memini afferre paruu-
 lam

Lib. 3. Tergo

puellam hu

colloquor

dictis, iſta c

anus, For-

uito inuen-

tam, ne ſe

deſeras, vo-

cat.

* ſ. habita-

bis.

† Lydorum

enim, qui

pars He-

trurix ſi-

lias ex me-

retricio

quæſtu do

rem ſibi

compara-

re ſolitas

tradit He-

rodorus.

Vide Lâb.

* vt ſeres

habeat.

† Melani-

di.

Puellam, eam quæ me mihi ſupponere.

PH. Age perge quæſo, animus meus audire expe-
 dit,

Vt res geſta ſit. ME. vtinam exaudire non queas.

LAM. * Pergo illam hiſ alloqui dictis: illæc anus

Fortuitò matrem, ne ſe deſerat, vocat.

Nam illæc tibi nutrix eſt, ne matrem oenſeas.

Ego te reduco & voce ad diuitias, vbi

Tu collocere in luculentam familiam.

Vnde tibi talenta magna viginti pater

Det dotis. non enim * hîc, vbi ex † Tuſco modo

Tute tibi indignè dotem quæras corpore.

PH. An amabo meretrix illa eſt, quæ illam ſuſtu-
 lit?

LA. Immò meretrix fuit. ſed * vt ſit, de ea re elo-
 quar.

Iam perducebam illam ad me ſuadelâ meâ:

Anus ei amplexa eſt genua, plorans, obſecrans,

Ne deſerat ſe: eam ſuam eſſe filiam,

Sequæ eam peperiffe ſanctè adiurabat mihi,

Iſtanc quam quæris, inquit, ego † amicæ meæ

Dedi, quæ educaret eam pro ſiliolâ ſuâ.

Et viuuit, inquit. vbi ea eſt: inquam extempulò.

PH. Seruate me dei obſecro. ME. at me perditis.

PH. Quoi illam dediffes exquiſiſſe oportuit.

LA. Quæſiui: & dixit, meretrici Melanidi

ME. Meum elocutus eſt nomen: interii, perſi.

LA. Vbi

LA. Vbi locuta est, ego continuo anum interrogo:
Vbi habitat, inquam, duc ac demonstra mihi.

Auecta est, inquit, peregre hinc habitatum. ME. * ob-

Aquulam. LA. quò auecta est, eò sequemur. sic-

Agis nugas? periisti, ni hercle hoc edisseris.

† Instare vsque adeò, donec se adiurat anus

† Iam mihi monstrare. PH. at non missam oportuit.

LA. * Seruatur: sed illæ se quandam aiebat mulierem

Suam benevolentem conuenire etiam prius,

Commune quâ cum id esset sibi † negocium.

Et scio venturam. ME. me iudicabit, & suas

Ad meas miseras addet. PH. fac me consciam.

Quid nunc vis facere me? LA. intrò abi, atque animo bono es,

Vir tuus si veniet, iube domi opperirier,

Ne in quæstione mihi sit, si quid eum velim.

Ego ad anum recurro rursus. PH. Lampadio, obsecro

Cura. LA. perfectum ego hoc dabo negocium.

PH. Deos, teque spero. LA. eisdem ego, vbi abeas domum.

ME. Adolescens asta, atque audi. LA. men', mulier, vocas?

ME. Te. LA. quid negocii est? nam occupatus sum ampliter:

ME. Quis istic habitat? LA. Demipho dominus meus.

ME. Nempe istic est, qui Alcesimarcho filiam

Suam despondit in diuitias maxumas?

LA. Is ipsu'st. ME. cho tu, quam vos igitur filiam

Nunc quæritatis alteram? LA. ego dicam tibi:

Non ex vxore gnatam, vxoris filiam.

ME. Quid istuc est verbi? LA. ex priore muliere

Nata, inquam, meo hero filia est. ME. certè modò

Huius, quæ locuta est, quærere aiebas filiam.

LA. Huius * ego quæro. ME. quo modo igitur, ob-

* i. obicit
Fest. vt fit
lis qui ani
modesefti

aquâ ad-
spersâ re-
creantur.

† i. insta-
bam.

† s. Eam.

* i. adhuc
sub custo-
diâ nostrâ
est.

† lego: ne-
gocium: &
Scio con-
uenturam.

al. ergo.

Vide Lāb.

f. Lemniā
illam.* f. Phano-
stratam.

* f. sibi.

† al. sursum

in c. al. sus

iam c. sus,

pro sursum

* i. dimisif-

ses me oc-

cupatū &

aliō pro-

perantem.

Hæc est prior, quæ nupta nunc est? LA. conteris

Tu tua me oratione, mulier, quisquis es.

* Medioxumam quam duxit vxorem, ex eā

Nata est hæc virgo, Alcesimarcho qua datur.

Ea vxor diem obiit, scis? ME. teneo istuc satis,

Sed ego illud quæro confragosum, quo modo

Prior posterior sit, posterior sit prior?

LA. Prius hanc compressit, quàm * vxorem duxit
domum:

Prius grauida facta est, priusque peperit filiam.

Eam postquam peperit, iussit parvam proici.

Ego proieci eam, alia mulier sustulit:

Ego inspectavi herus * hanc duxit post ibi.

Eam nunc puellam filiam eius quærimus.

Quid nunc supina † sic iam cælum conspicias?

ME. I nunc iam istuc quò properabas, nihil moror.

Nunc intellexi. LA. diis hercle habeo gratiam:

Nam ni intellexes, nunquam credo * amitteres.

ME. Nunc mihi bonæ necessum † esse ingratis,

Quamquam esse nolo, rem palam esse intelligo.

Nunc egomet potius hanc inibo gratiam

Ab illis, quàm illæ indicet me. ibo domum,

Atque ad parentes reducam Silenium.

ACTVS TERTIVS.

MELÆNIS, ALCESIMARCHVS,
SILENIUM.REM elocuta sum tibi omnem: sequere me, mea
Silenium,Vt eorum, cuiam esse oportet te, sis potius quàm
meā.

* ornamē-

ta, quæ

pueris in

collo ap-

pendebā-

tur, à cre-

pando di-

cta.

Quamquam inuita te carebo, animum ego inducam
tamen,Vt illud, quod tuam in rem bene conducatur, con-
sulam.Nam hic * crepundia insunt, quibus cum te illa olim
ad me detulit:Quæ mihi dedit, parentes te vt cognoscant faci-
lius.

Accipe

Accipe hanc cistellam, Halisca, agedum pulsa illas fores.

Dic me orare, vt aliquis intus prodeat: propera ocyus.

AL. Recipe me ad te, mors, amicum & beneuolum.
SI. mater mea,

Perimus miseræ. AL. vtrum hæc * me feriam, an ab * *L. m.*
laqua latus?

ME. Quid tibi est? SI. Alcesimarchum non vides
ferrum tenentem manu?

AL. Ecquid agis? remorare? lumen linque. SI. ama-
bo, accurre,

Ne se interimat. AL. ô salute meâ salus salubrior,
Tu nunc, siue ego volo seu nolo, sola me vt viuam
facis.

ME. Hau, voluisti istuc seuerum facere? AL. nihil
mecum tibi,

Mortuus tibi sum: hanc vt habeo, certum est non a-
mittere.

Nam hercle iam ad me agglutinandam totam de-
cerum est dare.

Vbi estis serui? occludite ædis pessulis, repagulis,
Vbi hanc ego tetulero intra limen. ME. abiit, abstu-
lit.

Mulierem. ibo, persequar iam illum intrò, vt hæc ex
me sciat:

Eadem * sic possum tranquillum facere ex irato mihi. *f. si possum*

ACTVS QVARTVS.

LAMPADISCVS *seruus*, PHA-
NOSTRATA *mulier*.

NVLAM ego me vidisse credo magis anum ex-
cruciabilem,

Quam illæ est, quæ dudum falsa est mihi: quæ ne
inficias eat?

Sed eccam heram video. sed quid hoc est, hæc quòd
cistella hic iacet

Cum crepundius? nec quenquam conspicio alium in
viâ?

* i. alius
deicienda
† inclina-
bome.

* Faciundum est puerile officium, † conquiniscam
ad cistulam.

PH. Quid agis Lampadio? LA. hæc cistella númnata
hinc a nobis domo est?

Nam hinc ab ostio iacentem sustuli. PH. quid nun-
cias

Super anu? LA. scelestiorem in terra nullam esse al-
teram.

Omnia inficias ire ea, quæ dudum confessâ est mi-
hi.

Nam hercle ego illam anum irridere me ut sinam?
fatius est mihi

Quous exitio interire. PH. di obsecro vestram fi-
dem.

LA. Quid deos obsecras? PH. seruate nos. LA. quid
est? PH. crepundia

* i. expo-
sui.

Hæc sunt, quibuscum tu * extulisti nostram filiolum
ad necem.

LA. Sanane es? PH. hæc sunt profectò. LA. pergin?
PH. hæc sunt. LA. si mihi

Alia mulier istoc pacto dicat, dicam esse ebriam.

PH. Non ecastor falsa memoro. nam, obsecro, vnde
hæc gentium?

Aut quis deus obiecit hanc ante ostium nostrum?
quasi

Dedita operâ, in tempore ipso spes mihi sancta sub-
uenit.

HALISCA ancilla, LAMPADISCVS servus,
PHANOSTRATA mulier.

HA. NISI quid mihi opis

Diant, disperii: neque vnde auxilium ex-
petam habeo.

Itaque petulantia mea me animi miseram habet:

Quæ in tergum meum ne veniat, malè formido:

Si hera mea sciat, tam socordem esse, quàm sum.

Quàmne in manibus tenui atque accepi hinc ante
adis

pro mei,
antiqûe.

Cistellam? ubi ea sit, nescio: nisi, ut opinor,
Loca hæc circiter excidit mihi. * mi homines,

Mi spectatores, facite indicium, si quis

Vidit, si quis eam abstulerit, quisve

Sustulerit, & utrum hâc, an illac iter institerit.

* Non sum scitior, quæ hos rogem, aut quæ fatigem,

Qui semper malo muliebri sunt lubentes?

Nunc vestigia, si qua sunt, noscira bo.

Nam si nemo hâc præterit, postquam intrò abij,

Cistella hîc iaceret. * quid hîc perit opinor.

Actum est, † licet me illicem & scelestam.

Nulla est, neque ego sum, vîquam. perditâ perdidit me.

Sed pergam ut coepi tamen, quærirabo.

Nam & intus paucos, & foris formidæ: ita nunc

Utrobique me metus agitat, * illo sunt homines miserè

Miseri, ille nunc lætus est, quisquis est, qui illam habet:

Quæ neque illa illi quicquâ vîsui est, mihi esse potest.

Sed memet moror, quum hoc ago secordius.

Halisca, hoc age, ad terram aspice, & dispice,

Oculis * inuestiges, astutè augura. LA. hera.

PH. Hem, quid est? LA. hæc est. PH. quis? LA. quod hæc excidit cistella:

Certè eccum locum signat, ubi ea excidit. P. apparet.

HA. Sed is hâc iit, hâc * focci video vestigium

In pulvere: persequar hâc. in hoc iam loco cum altero

Constitit. hîc meis † turbo oculis modò se obiecit:

Neq; prorsum * ij hâc: hîc stetit: hinc illuc exiit: hîc

Concilium fuit, ad duos attinet. hi qui sunt?

Atat, singulum video vestigium. sed is hâc abiit.

Contemplabor. hinc huc iit, hinc nusquam abiit.

Actam rem ago. quod perit, perit, meum corium,

Cistella, redeo intrò. PH. Mulier, manet: sunt

Qui volunt te conuentam. HA. quis me reuocat?

LA. Bona fœmina, & malus masculus volunt te.

* HA. Malum aufer, bonum mihi opus est. postremo, ille

Plus, qui vocat, scit quod velit, quàm ego quæ vocor. hoc loco reuertor.

Ecquem vidisti * quærere hîc, amabo, in hâc regione mus.

V. E. Sed

nónne ecafior ego sum multo inscitior, hos quæ rog.

* al. quid hic per.

† al. illicet. me infelicè & se.

* I. G. hillo, i. nihili obrem.

* L. inuestigans astutè aug.

* Facetè.

focci enim vrebantur Comici actores.

† L. turba. i. turbatio.

* al. iit.

* I. G. coniecturam hoc loco secuti su-

Cistellam cum crepundiis, quam ego hîc amisi mî-
sera?

Nam dudum vt accurrimus ad Alcesimarchum, ne
suam vitam

Interimeret, tû mihi puto prae timore hîc excidisse
Cistellam. L A. hæc mulier nostra est. quin operam
damus, hera, parumper.

HA. Disperij mîsera. quid ego heræ meæ dicam? quæ
me opere tanto

Seruare iussit, quî suos Silenium parentes

Facilius posset noscere: quæ heræ meæ supposita est
parua:

Quam quædam meretrix ei dedit. L A. nostram hæc
rem fabularur:

Hanc scire oportet, filia tua vbi sit, signa vt dicit.

* i. ex qui-
bus.

HA. Nunc eam volt suæ matri & patri, * quibus na-
ta est, reddere vltro.

Mi homo, obsecro, alias res geris, ego tibi meas res
mando.

f. istuc.

L A. Istuc ago, atque * istuc mihi cibus est, quod fa-
bulare:

Sed inter rem istam agendam heræ huic respondi,
quod rogabat.

f. postquã
heræ satis-
feci.

Nunc ad te redeo, si quid est opus, dic, * impera & tu.
Quid quaritabas? HA. mi homo, & mea mulier, vos
saluto.

PH. Et nos te. sed quid quaritas? H A. vestigium hîc
requiro,

Vide Cæt.

* i. nobis,

quæ aliene

sumus.

* i. familia-

ribus, nem

pæ paren-

tibus Silc-

nij.

* Cœnololum

appellat

* Quæ aufûgit quædam nescio quò mihi. P H. quid
id? quid id nam est?

MA. * Alienum quod damnum afferat, & mœrorem
† familiarem.

L A. Mala merx, hera, hæc, & callida est. P H. ecastor
ita videtur.

L A. Imitatur nequam bestiam & damnificam. P H.
quam nam, amabo?

L A. * Inœnololum, quæ in pampini folio intorta im-
plicat se:

Idem hæc exorditur sibi intortam hîc orationem.

Rust. c. 95.

† Ita Tunn.

Quid quaritas? H A. † cistella hîc mihi, adolescens,
enolauit.

L A. † In

L A. † In caueam * datam oportuit. H A. non edepol † Palm. in-
præda magna. caueat am.

L A. Mirum, quin grex venalium in cistellâ infuerit * Ita Lâb.
vnâ. sic dare in

PH. Sine dicat L A. si dicat quidem. P H. age loquere
tu, quid ibi infuerit. custodiam,
in catenis.

H A. Crepundia vna. L A. est quidam homo, qui illâ
ait se scire, vbi sit.

H A. At pol ille â quâdam muliere, si eam monstret,
gratiam inear.

L A. At sibi ille quidam volt dari mercedem. H A. at
pol illa quâdam,

Quæ illam cistellam perdidit, cui dâ negat esse, quod
det.

L A. At enim ille quidam argentum expetit. H A. at
nequicquam argentum expetit.

L A. At pol ille quidam, mulier, in nullâ operâ gra-
tuitâ est.

Commoda loquelam tuam, tibi nunc * prodimus & * i. detegi-
confitemur mus, ape-

Cistellam habere. H A. at vos Salus seruassit. vbi ea
nunc est? rimus.

P H. Saluam eccam. sed ego rem meam magnam
confabulari

Tecum volo: sociam te mihi adopto ad meam salu-
rem.

H A. Quid istuc negocij est? aut quis es? P H. ego sum
illius mater,

Quæ hæc gestitauit. H A. hęcine tu ergo habitas? P H.
ariolare.

Sed quæso ambages, mulier, mitte, atque hoc age: * i. rectè
diuinas.

Eloquere, vnde hæc sunt tibi, citò, crepundia.

H A. Mea hæc herilis gestitauit filia.

L A. Mentiris nam mea gestitauit, non tua.

PH. Ne obloquere. L A. taceo. PH. mulier, perge di-
cere:

Vbi ea est, quæ gestitauit? H A. hic in proximo.

PH. Istic * quidam edepol meci habitat viri gener.

L A. † Adhuc equulem possum ego hanc

Si datur. Sibi. Sibi:

Nam ita mulierem in asinus naves attigit.

* i. quidem.

† Vide Lâb.

PH. Ob-

* s. filiam
tuam.
† cistellam.
‡ s. puellā
aliquam
mihi.
* L. teneri,
quē vide.

PH. Obloquere rursus? perge porrò dicere.
Quot annos nata dicitur? H A. septem & decem.
PH. Mea est. L A. ea est, vt numerus annorū attulit.
H A. Quod quærebas, * repperisti: iam quæro † meā.
L A. Pol hæc suas sunt naçtæ, quæro ‡ tertiam.
PH. Quod quæritabam, filiam inueni meam.
H A. Equum est * tenere, per fidem quod credi-
tum est:
Ne benè merenti sit malo benignitas.
Nostra hæc alumna est tua profectò filia:
Et redditura hera est tibi tuam, & eā gratiā
Domo profecta est. cæterum ex ipsa obsecro
Exquirite, ego serua sum. PH. æquum postulas.
Illius ego istanc esse malo gratiam.
H A. Sed istanc cistellam te obsecro vt reddas mihi.
PH. Quid sit Lampadio? L A. quod tuum est, teneas
tuum.
PH. At me huius miseret. L A. sic faciundum censeo.
PH. Da cistellam tu, & intrò abi cum istâc simul.
L A. Tibi auscultabo. tene tu cistellam tibi.
Abeamus intrò. sed quod nomen est tuæ
Dominæ? H A. Melanis. PH. i præ, iam ego te * se-
quar.

al. sequor.

ACTVS V.

DEMIPHO senex, LAMPADIO seruus.

V. C. vias.

Quid hoc negocij est, quod omnes homines fabu-
lantur per * viam,

Mihi esse filiam inuentam? & Lampadionem me in
foro

Quæsiuisse aiunt. L A. here, vnde is? DE. ex senatu.
L A. gaudeo

f. At enim. Tibi meâ operâ liberorum esse amplius. DE. * ete-
nim non placet.

Nihil moror alienâ operâ mihi fieri plures liberos.

Sed quid istuc est? L A. prope ire intrò huc ad affi-
nem tuum,

Filiam tuâ iam cognosces. intus ibidē vxor tua est.

DE. Abi

DE. Abi citò. prauorti hoc certum'ſt rebus aliis omnibus.

* C A T E R V A.

al. GREX.

NE expectetis, Spectatores, dū illi huc ad vos * eāt. V. E. *eneāt.*

Nemo exibat: omnes intus cōficiēnt negotium.

Vbi id erit factum, ornamenta ponent post id eā loci

Qui deliquit, vapulabit: qui non deliquit, biber.

Nunc quod ad vos, Spectatores, reliquum relinquitur,

More maiorū, date plausum postremā in comœdiā.

F I N I S.

E P I D I C V S.

DRAMATIS PERSONÆ.

EPIDICVS *seruus.*

MILES.

THESPRIO *seruus.*

MVLIER.

STRATIPPOCLES *adolescens.*

VIRGO.

CHÆRIBVLVS *adolescens.*

FIDICINA.

APOECIDES *senex.*

DANISTA.

PERIPHANES *senex.*

GREX.

ARGVMENTVM.

EMit fidicinam, filiam credens, senex

Perſuaſu ſerui, aliam qui conductitiā

Iterum pro amicā ei ſubiecit, filio

Dat herili argentum. eo ſororem * deſtinat

Imprudens iuuenis. mox compreſſæ, ac militis

Cognoſcit operā ſibi ſenex os ſublītum,

Vt ille amicam, hæc quæritabat filiam.

Sed inuentā gnatā ſeruolum emittit manu.

i. emit.

Non.

A C T V S P R I M V S.

EPIDICVS, THESPRIO, *conſerui.*

EP. H Eus *adolescens.* T H. quis properantem

*prehendit pallio?

EP. Familiaris. T H. fateor. nam odio es ni-

mium familiariter.

al. *repre-*

dit.

EP. Reſpi-

EP. Respice vero, Thesprio. TH. oh. Epidicūmne ego conspikor?

EP. Certē oculis vteris. TH. salue. EP. dij dent, quæ velis.

* al adeò. Venire saluom gaudeo. TH. quid cæterum? EP. quod
* eo assolet,

† exemplū tibi præsto
est, cum id
ex habitu
& nitore
corporis
mei appa-
reat.

† Ita Lipsi. Cœna tibi dabitur. TH. spondeo. EP. quid? TH. me
accepturum, si dabis.

* s. furaci EP. Quid tu agis vt velis? TH. † exemplum adesse in-
telligo. EP. euge.

laux. Corpulentior videre atq; † habitior. T. * huic gratia.
† Vide Cæt. EP. Quam quidem te iamdiu deperdidisse oportuit.

TH. Minus iam furtificus sum, quàm antehac. EP.
quid ita? TH. rapio propalam.

EP. Di immortales te infelicient, vt tu † es gradibus
grandibus!

Nam vt apud portum te conspexi, curriculo occœpi
sequi:

Vix adipiscendi potestas modò fuit. TH. scurra es.
EP. scio

Te esse quidem hominem militarem. TH. audacter
quamuis dicito.

EP. Quid agis? perpetuon' valuisti? TH. variè. EP. qui
varie valent,

Caprigenum hominum non placet mihi, neq; pan-
therinum genus.

L. vt illa re- TH. Quid tibi vis dicam, nisi quod est? EP. * vt illi re-
spondeat sponde. TH. probè.

probè: EP. Quid herilis noster filius? valet? TH. pugillicè at-
Quid her. que athleticè.

EP. Voluptabilem mihi nuncium tuo aduentu attu-
listi: sed vbi

* Lego: ad Est is? TH. * adueni simul. EP. vbi is ergo est? nisi si in
uenit. vidulo,

† L. melina Aut si in † mellina attulisti. TH. dij te perdant. EP. te
quæ vide. volo

† pro red- Percontari, operam mihi da, opera † reddibitur tibi.
detur; an- TH. Ius dicis. EP. me decet. TH. iam tu autem nobis
tiquè. praturam geris?

EP. Quem me dices digniorem esse hominem ho-
die Athenis alterum?

TH. At

TH. At enim vnum à præturâ tuâ Epidice abest. EP. quid nam? TH. scies.

Lictores duo, duo viminei fasces virgarum. EP. vñ tibi.

Sed quid ais? TH. quid rogas? EP. vbi arma sunt Stratippocli?

Vide Cent.

TH. Polilla ad hostes transfugerunt. EP. arma ne? TH. atque quidem citò.

EP. Serione dicis hæc tu? TH. seriò, inquam, hostes habent.

EP. Edepol facinus improbum. TH. * at iam ante alij fecerunt idem:

* Satyricè tempora

Erit illi illa res honori. EP. quid? TH. quia antea alijs fuit:

& mores corruptos taxat.

* Mulciber credo arma fecit, quæ habuit Stratippocles.

* Vide Cæt.

Traulauerunt ad hostes. EP. tum ille prognatus † Theti

† Pro The- tide. Prisc.

Sine perdat, alia apportabunt ei Nerei filiz.

Id modò videndum est, vt materies suppetat scutariis,

Si in singulis stipendiis is ad hostes exuias dabit.

TH. Superfede istis rebus iam. EP. tu ipse, vbi lubet, finem face.

TH. Desiste procontarier. EP. eloquere, vbi ipse est Stratippocles?

TH. Est causâ, quâ causâ simul mecû ire veritū est. EP. quidnam id est?

TH. Patrem videre se non volt etiam nunc. EP. quapropter? TH. scies,

Quia formâ lepidâ & liberali captiuam adolescentulam

De præda mercatu' est. EP. quid ego ex te audio? TH. hoc quod fabulor.

EP. Cur eam emit? TH. animi causâ. EP. quot illie homo animos habet?

Nam certò, priusquam hinc ad legionem abiit de- mo,

Ipse mandauit mihi, ab lenone quædam vt fidicina, Quam amabat, emeretur sibi id ei impetratum red- didi.

TH. Vñ

- ^a Turn. & Lamb. *OK imo.* TH. Vt cunque in alto ventus est, Epidice, * ex in ve- lum vortitur.
EP. Væ misero mihi, malè perdidit me. TH. quid nā istuc? quid est?
EP. Quid? istanc quam emit, quanti cam emit? TH. vili. EP. haud istuc te rogo.
TH. Redde igitur. EP. quot minis emit? TH. tot, quadraginta minis.
Id adeò argentum ab Danistā apud Thebas sumsit fœnore,
* i. singulis denariis. In dies minasque argenti singulas, * nummis. EP. papæ!
TH. Et is Danista aduenit vnà cum eo, qui argen- tum petit.
EP. Dī immortales, vt ego interij basilicè. TH. quid iam? aut quid est
Epidice? EP. perdidit me. TH. quis? EP. ille qui per- didit arma. TH. nam
Quid ita? EP. quia cotidie ipse ad me ab legione epi- stolas
Hæc sub- misse secū. Mittebat: sed taceam optimum est. * plus scire sa- tius est, quàm loqui
Seruum hominem ea sapientia est. TH. nescio ede- pol, quid tu timidus es,
Ita I. G. Trepidus Epidice: ita voltum tuum * video, videre commeruisse
Hinc me absente in te aliquid mali. EP. potin', vti molestus ne fies?
lego: At *sta.* TH. Abeo. EP. * asta, abire hinc non sinam. TH. quid nunc me retines?
EP. Amāne istam, quam emit de prædā? TA. rogas? deperit.
Non. Dege- tur, pro de- trahetur. EP. * De te getur corium de tergo meo. T. plusque a- mat, quàm te vnquam amavit.
EP. Iuppiter te perdit. TH. mitte nunc iam me. nam ille me ad vos ire vetuit domum,
Venire ad Charibulum iussit huc in proximum. ibi manere iussit,
Eò vêturus est ipse. E. quid ita? T. dicam, quia patrem Prius se conuenire non volt, neq, * conspiciari, quàm id argentum,

Quod

Quod debetur pro illâ, dinumerauerit. EP. heu edepol res turbulenta est.

TH. Mitte me, vt eam nunc iam. EP. hæccine vbi scibit senex? * puppis

† Pereunda est probè. TH. quid istuc ad me attinet, quo tu intereas modo?

EP. Quia perire solus nolo, te cupio perire mecum,

* Beneuolens cum beneuolente. TH. abi in malam rem maximam à me

Cum istac conditione. EP. i sanè, si quid festinas magis.

TH. Nunquam hominem quenquam conueni, vnde abierim lubentius.

EP. Illic hinc abiit, solus nunc es: quo in loco hæc res sit, vides

Epidice: nisi quid tibi in rete auxiliij est, absumentus es.

Tantæ * in te impendit ruinæ: nisi suffulcis firmiter,

Non pores subsistere. itaque in te irruunt montes malæ.

Neque ego nunc, quomodo me expeditum ex impedito faciam,

Consilium placet: ego miser perpuli meis dolis senè.

Vt censeret suam sese emere filiam. is suo filio

Fidicinam emit, quam ipse amat, quam abiēs mandauit mihi.

Is sibi nunc alteram ab legione abduxit animi

Causa. corium perdidit: nam iam vbi senex senserit

Sibi data esse verba, virgis dorsum despoliet meum.

At enim tu præcaue, nihil est istuc. planè hoc corruptum est caput.

Nequam homo es, Epidice. quæ tibi libido est malè loqui?

Quia tute tere deferis. quid faciam? men' tu rogas?

Tu quidè antehac aliis solebas dare consilia mutua.

Quid? quid? aliquid reperiundum est. sed ego cesso ire obuiam

Adolescenti, vt, quid negocij sit, sciam? atque ipse illic est.

Tristis est. cum Charibulo incedit æquali suo.

Huc concedam, orationem vnde horum placidè persequar.

STRATIPPOCLES, CHÆRIBVLVS

adolescens, EPIDICVS seruus.

ST. R Em tibi sum elocutus omnem, Chæribule,
atque admodum

Meorum mororum atque amorum summam edi-
ctavi tibi.

*Vide Cæt.
† quia bel-
lator.

CH. * Præter ætatem & † virtutem stultus es, Stra-
tip pocles.

Idne pudet te, quia captiuam, genere progeneratam
bono,

In prædâ es mercatus? quis erit, vitio qui id vortat
tibi?

ST. Qui inuident, omnes inimicos mihi istoc facto
repperi:

At pudicitia eius nunquam nec vim, nec vitium at-
tuli.

CH. Iam istoc probior es meo quidem animo, cum
in amore temperes.

ST. Nihil agit, qui diffidentem verbis solatur suis.

Is est amicus, qui in re dubiâ re iuuat, vbi re est
opus.

CH. Quid tibi me vis facere? ST. argenti dare qua-
draginta minas,

Quod Danistæ detur, vnde ego illud sumsi fœnore.

CH. Si hercle haberem, non negarem. ST. nam quid
te igitur rettulit,

Beneficium esse oratione, si ad rem auxilium emor-
tuum est?

L.G. diffi-
cultur.

CH. Quin edepol egomet clamore * defatigor, dif-
feror.

ST. Malim istiusmodi mihi amicos furno mersos,
quàm * foro.

Foro mersi,
i. are alie-
no obruti,
in foro e-
nim Dani-
stæ.

Sed operam Epidici nunc me emere precio precioso
velim.

Quem quidem ego hominem irrigatum plagis pi-
tori dabo,

Nisi hodie prius comparassit mihi quadraginta mi-
nas,

Quam argenti fuero elocutus ei postremâ syllabam.

EP. Salua res est. bene promittit. spero seruabit fidem.

Sine

Sine meo sumtu parata iam sunt scapulis symbolæ.
Aggrediar hominem aduenientem peregre herum:
suum Stratippoclem.

Saluâ impertit salute seruus Epidicus. S T. vbi is est?
E P. adest.

Saluum te gaudeo aduenisse. S T. tam tibi istuc credo,
quàm mihi.

E P. Benene vsque valuisti? S T. à morbo valui, ab
animo æger fui.

E P. Quod ad me attinuit, ego curavi: quod manda-
sti mihi,

Impetratum est: emta ancilla est, quod tute ad me li-
teras

Misculabas. S T. perdidisti omnem operam. E P.
nam quid perdidisti?

S T. Quia meo neq; cara est cordi, neque placet. E P.
quid rettulit

Mihi tantopere te mandare, & mittere ad me epi-
stolas?

S T. Illam amabam quàm, nunc iam alia cura impen-
det pectori.

E P. Hicrele miserum est, ingratum esse hominem, id
quod facias bene:

Ego quod benefeci, malefeci: quia amor mutauit
locum.

S T. Despiebam mentis, cum illas scriptas mitte-
bam tibi.

E P. Men' piacularum oportet fieri ob stultitiâ tuam;
Vt meum tergum stultitiæ tuæ subdas succidaneum?

CH. Quid istic verba facimus? huic homini opus est
quadraginta minis

Celeriter calidis, Daniſta quas resoluas, & citò.

E P. Dic modò, vnde auferre me vis, à quo trapezitâ
peto?

S T. Vnde libet. nam ni ante solem occasum* hoc ar-
gentum eloces:

Meam domum ne imbitas: tu te in pristrinum rectâ
inferas.

E P. Facile tu istuc sine periculo, & curâ, corde libero
Fabulare: noui ego* nostros, mihi dolet quum ego
vapulo.

* Ita à Lâb.

hi duo ver-
sus exple-

ti.

* virgato-

res credo

intelligi

præter mē

tem Lam-
bini.

S T. Quid.

S.T. Quid tu nunc? patierin' vt ego me interimam?
E.P. ne feceris.

Ego istuc accedam periculū potius atq; audaciam.

S.T. Nunc places, nunc ego te laudo. E.P. patiar ego istuc quod lubet.

S.T. Quid de illā fiet fidicinā igitur? E.P. aliquā reperitur.

Aliquā ope exoluam, extricabor aliquā. S.T. plenus consilij es.

Noui ego te. E.P. est Euboicus miles locuples, multo auro potens,

Qui vbi tibi istam emtam esse scribit, atq; hanc adductam alteram,

Continuò te orabit vltro, vt illam transmittas sibi.

Sed vbi illa est, quam tu adduxisti tecum? S.T. iam faxo hīc erit.

CH. Quid hīc nunc agimus? S.T. eamus intrò ad te, vt hunc hodie diem

Luculentè habeamus. E.P. ite intrò, ego de re argentariā.

Iam senatum conuocabo in corde consiliarium,

Cui potissimum indicatur bellum, vnde argentum auferam.

D.E. subita. Epidice, vide quid agas, ita res* subito obiecta est tibi.

Non enim nunc tibi dermitandum, neq; contandi copia est.

At eundem senem oppugnare certum est consilium mihi:

Ibo intrò, atq; adolescenti dicam nostro herili filio,

Ne hīc foras ambulet, néve vsquam veniat obuiam seni.

ACTVS SECVNDVS.

APOECIDES, PERIPHANES, *senes duo.*

Plerique homines, quos, quum nihil refert, pudet, vbi pudendum est,

Ibi eos deserit pudor, quum vsus est vt pudeat. is ad eò tu es. quid.

Est,

Est, quod pudendum fiet, genere natam bono, pauperem, domum

Ducere vxorem? præsertim eam, quâ ex tibi commemorares

Hanc, quæ domi est, filiam progeneratam. P E. reuerereor filium.

A P. At pol ego te credidi vxorem, quam tu extulisti, * pudore exequi,

Cuius quoties sepulcrum vides; sacrificas illico Orco hostiis:

Neque adeo iniuriâ, quia licitum est eam tibi viuendo vincere.

P E. Oh, Hercules ego fui, dum illa mecum fuit: neque sexta arumna

Acerbior Herculi, quàm illa mihi est obiecta. A P. pulcra

Edepol dos pecunia est. P E. quæ quidem pol non marita est.

EPIDICVS seruus, APOECIDES, PERIPHANES, senes duo.

S T. tacere. habete animû bonû. liquido exeo foras Auspicio: aui sinistra: acutum cultrum habeo, senis * qui exenterem

Marsupium. sed eccum ipsum ante ædis conspicio Apœciden,

Qualis volo, vetulos duos. iam ego me conuortam in hirudinem,

Atque eorum † exugebo sanguinem, senati qui columen cliuent.

A P. Continuo vt maritus fiat. P E. laudo consilium tuum:

A P. Nam ego illum audiui in amore hære apud nescio quam fidicinam.

P E. Id ego excrucior. E P. di hercle me omnes adiuuant, augent, amant.

Ipsi hi quidem mihi dant viam, quo pacto ab se argentum auferam.

Age nunc iam orna te, Epidice, & palliolum in colum conice,

i. reuerentia profectui. hinc exequia.

* à Græco

ἐντερον

i. intesti-

num: qua-

si nummi

sint mar-

supij inte-

stina.

† Non ex-

forbebo.

M

Atque:

Atque dissimulato, quasi per urbem totam hominem quæsiueris.

Age, si quid agis. Dij immortales, utinam conueniam domi

Periphanem, per omnem urbem quem sum defessus quærere:

Per medicinas, per tonstrinas, in gymnasio, atque in foro,

Per myropolia, & lanienas, circumq; argentarias.

Rogitando sum raucus factus, pene in curia cœdidi.

AP. Epidice. EP. Epidicum quis est qui reuocat? P E. ego sum Periphanes.

AP. Et ego Apœoides sum. E P. & ego quidem sum Epidicus. sed here optumâ

Vos video ambo aduenire opportunitate. P E. quid rei est?

AP. Mane, sine respirem quæso. P E. imò acquiesce. EP. animo male est.

Recipiam anhelitum. AP. clementer acquiesce. EP. animum aduortite.

A legione omnes remissi sunt domum Thebis. AP. quis hoc

Scit factum? EP. ego ita esse factum dico. P E. scin' tu istuc? EP. scio.

P E. Qui tu scis? E P. quia ego ire vidi milites plenis viis.

Arma referunt, & iuneta ducunt. P E. nimis factum bene.

Ita nos cor EP. * Tum captiuorum quid ducunt secum? pueros, asimus. virgines,

Binos, ternos, alius quinque: fit concursus per vias.

Filios suos quisq; visunt. P E. hercle rem gestâ bene.

EP. Tum meretricum numerus tantus, quantum in urbe omni fuit,

Obuiam ornata occurrebant suis quæque amatoribus:

* L. qui. f. Eos captabant: id. ad eò * quàm maximè animum qui, pro aduorterim,

quæ obrê. Pleraq; hæc sub vestimentis secum habebant retia.

* i. statim, Quum ad portum venio *, atq; ego illam illic video præstolariet.

Et cum eâ tibicina ibant quattuor. PE. qui cum E-
pidice?

EP. Cum illâ, quam tuus gnatus annos multos dea-
mat, deperit.

Vbi fidemq; remque, seque, teq; properat perdere.
Ea præstolabatur illum apud portam. PE. viden' ve-
nificam!

PE. Sed vestita, aurata, ornata, vt lepidè! vt concin-
nè! vt noue!

PE. Quid erat induta, an * regillam † induculam, an *
* mendiculam?

Impluuiatam, vt † istæ faciunt vestimentis nomina.
Vt in impluuium induta erat. PE. * quid autem istuc
mirabile' sit?

† Quasi nō fundis exornatæ multæ incedāt per vias.
At tributus cū imperatus est, potestē pendi negant:
Illis quibus tributus maior penditur pendi potest.
Quid istæ, quæ vesti quotannis nomina inueniunt
noua?

Tunicam tallam, tunicam spissam, linteolum cæsi-
cium,

Indusiata, patagiata, caltulam, aut crocotulam,
Supparum, aut subminiam, ricam, basilicum, aut ex-
oticum,

Cumatile aut plumatile, cerinum aut melinum,
geræ maximæ.

Canis quoque etiam ademptum' sit nomen. EP. qui?
PE. vocant Laconicum.

EP. Hæc vocabula auctiones subigūt vt faciant viri.

PE. Quin tu, vt occæpisti, loquere. EP. occæpere a-
liæ mulieres

Dux post me sic fabulari inter sese. ego abscessi solēs
Paulum ab illis: dissimulabam me harum sermoni
operam dare.

Nec satis exaudiebam, nec sermonis fallebar tamē,
Quæ loquerentur. PE. Id lubido est scire. EP. ibi illa-
rum altera

Dixit illi, qui cum ipsa ibat. PE. quid? E. tace ergo, vt
audias.

Postquam illam sunt conspiciat, quam tuus gnatus
deperit,

* i. regiam.

† Non. tui-
niculam.

* quidam à
voce Med-

dix deriuāt

quæ Magi-

stratum si-

gnificat a-

pud Oſcos
teste Fest.

† Ita Non.

* Ita Lam.

† Vide Cæſ.

Quàm facîle, & quàm fortunatè euenit illi, obsecro,
mulieri,

L. G. Ex. V. Liberare quam vult amator? * quisnam is est? inquit.

Fabri: qui altera

tu is est. Tu Illi. ibi nominat Stratippoclem Periphanæ filium.

blandien- P E. perij

tis inter- Hercle. quid ego ex te audio? E P. hoc, quod actum.
ieftic. egomet post, vbi illas audiui loqui,

* *iretior-* Cœpi * rursus vorsû ad illas paucillatim accedere,

sum. Quasi retruderet hominum me vis inuitum. P E. in-
telligo.

EP. Ibi illa interrogauit illam, quî scis? quis id dixit
tibi?

Quin hodie allatæ sunt tabellæ ad eam à Stratippo-
cle, eum

Argentû sumfisse apud Thebas ab Danistâ fœnore,
Id paratum, & sese ob eam rem id ferre. P E. cedo, e-
go occidi?

E P. Hæc sic aiebat, se audiuisse ab ea, atque ex epi-
stolâ.

P E. Quid ego faciam nunc? consilium à te expetef-
so, Apœcides.

Vide Cent. AP. Reperiamus aliquid * calidi conducibilis cōsilij.

Nam ille quidem aut iam hîc aderit credo hercle,
aut iam adest. EP. si æquum fiet

Me plus sapere quàm vos, dederim vobis consilium
catum,

Quod laudetis, vt ego opinor, vterque. P E. ergo vbi
est, Epidice?

EP. Atque ad eam rem conducibile. A P. quid istuc
dubitas dicere?

EP. Vos priores esse oportet, nos posteriùs dicere,
Qui plus sapitis. AP. cia verò, age dic. E P. at deride-
bitis.

* *icōtinuò*

facias vt

gnatus tu

vxorē du-

cat, quæ ar-

b tra sit &

modesta-

rix est.

AP. Nō edepol faciemus. EP. imò, si placebit, vtitor

Consilium, si non placebit, reperitote rectius.

Mihi istic ne feritur, nec metitur: nisi, ea, quæ tu vis,
volo.

PE. Gratiam habeo. fac participes nos tuæ sapientiæ.

EP. * Continuo arbitretur vxor tuo gnato. atque vt
fidicinam.

Illam,

Illam, quā is volt liberare, quæ illum corrumpit tibi.
Vlciscare: atque ita curetur, vsque ad mortem vt seruiat.

AP. Fieri oportet. P E. facere cupio quiduis, dum id fiat modò. Ep. hem.

Nunc occasio est faciendi, priusquam in urbem aduenit,

Sicut cras hic aderit, hodie non venerit. P E. quī scis? EP. scio.

Quia mihi alius dixit, qui illinc venit, manē hic affore.

PE. Quin tu eloquere, quid faciemus? E P. sic faciundum censeo.

Quasi tu cupias liberare fidicinam animi gratia,

Quasiq̃ue ames vehementer tu illam. P E. quam ad rem istuc refert? EP. rogas?

Vt enim * prastines argēto, priusquam veniat filius, Atque vt eam te in libertatem dicas emere. P E. intelligo.

E P. Vbi erit emta, vt aliquò ex vrbe amoveas, nisi quid tua

Secus sententia est. P E. imò doctè. EP. quid tu autem Apocides?

AP. * Quid ego iam, nisi te commentum nimis astutè intelligo.

EP. Iam tunc igitur amota eij erit omnis consultatio Nuptiarum, ne grauetur, quod velis. A P. vt sapias? & placet.

E P. Tum tute igitur callidè iam, quicquid acturus es, age.

PE. Rem hercle loquere. E P. & repperi, hæc te qui abscedat suspicio.

PE. Sine me scire. EP. scibis, audi. AP. sapit hic pleno pectore.

EP. Opus est homine, qui illò argentum deferat pro fidicinā.

Nam * telo non æquè opus factò est. P E. quid iam? EP. ne te censeat

Filij causā facere. P E. doctè. E P. quò illum ab illā prohibeas,

Ne qua ob eam suspicionem difficultas eueniat.

* *Trastinare*, inquit,

Festus a-

pud Plau-

um est, e-

mere, & e-

mendo te-

nere.

* I. G. *Quid*

ego? nisi iam

te s.

PE. Quem hominem inueniemus ad eam rem utilem? AP. hic erit optimus.

*cauere enim I. C. Hic poterit *cauere rectè, † iura qui & leges tenet.

proprium. PE. Epidice, habeas gratiam. EP. sed ego istuc faciam sedulo.

† vnde & Epidicus. Ego illum conueniam, atque adducam huc ad te, quonia' st fidicina,

Atq; argentum ego cum hoc feram. PE. quanti emi potest minimo? EP. illane?

Ad quadraginta fortasse eam posse emi minimo minas.

Verum, si plus dederis, referam: nihil in eâ re capio est.

*contrariū *etio. o. cess-* Atque id non decem *occupatum tibi erit argentum dies.

pare autem pecuniam PE. Qui dum? EP. quia enim mulierem illam alius

est scœnori collocare. adolescens deperit,

fi. Harpax, Auro opulentus, magnus miles, Rhodius, † raptor hostium,

qui viuos Gloriosus. hic emet illam de te, & dabit aurum, vbi eam emtam sciet.

† acie rape- Tace modò, est lucrum hic tibi amplum. PE. deos quidem oro. EP. impetra.

te solet. AP. Quin tu is intrò, atque huc argentum promissum? ego visam ad forum,

Epidice, eò veni. EP. ne abeas, priusquam ego ad te venero.

I. G. *Inu-* AP. Vsque opperiar. PE. sequere tu intrò. EP. * I, *uero. i. ce-* mera. nihil ego te moror.

tim. EPIDICVS.

Nvllum esse opinor ego agrum in agro Attico

quæ feracem, quam hic est noster Periphanes. Quin ex ocluso atque obsignato armario

*quæ conu Decutio argenti tantum, quantum mihi lubet.

meum at- Quod pol ego metuo, si senex rescuerit,

trondeant. Ne *villos parasitos faciat, quæ vsq; attondeant:

vt Parasiti Sed me vna turbat res, ratioque, Apocidi

diuitum † Quam ostendam fidicinam aliquam cōductitiam,

mensas. Atque id quoque habeo, mane me iussit senex

† lego: Quæ Conducere aliquam fidicinam sibi huc domum.

Dum

Dum rem diuinam faceret, cantaret sibi.
 Ea conducetur, atque ei præmonstrabitur,
 Quo pacto fiat subdola aduersus senem.
 Ibo intrò, argentum accipiam ab * damnoſo ſene.

*παρ' αὐτοῦ
καὶ οὕτως.*

ACTVS TERTIVS.

STRATIPPOCLES,
 CHÆRIBVLVS.

Expectando exedor miſer, atq; exenteror, quo-
 modo mihi
 Epidici blanda dicta eueniant. nimis diu ma-
 ceror.

Sitne quid, necne ſit, ſcire cupio. CH. per illam tibi
 copiam

Copiam parare aliam licet: ſciui equidē in principio.
 Illico nullam tibi eſſe in illo copiam. ST. Interij her-
 cle ego.

CH. Abſurdè facis, qui angas te animi. ST. ſi hercle
 ego illum ſemel prehendere,

Nunquam irridere nos illum multum ſinam, ſor-
 tum hominem.

Quid illum * ferre vis? qui, † tibi cui diuitiæ domi * V. E. face-
 maximæ *re.*

Sunt, is nunciam * nullum habes, nec ſodali tuo in † ſ. tibi o-
 te copia' ſt. *mittend.*

CH. Si hercle habeam, pollicear lubens: verū ali-
 quid, aliquā, aliquo modo, *† lego: nul-
lus.*

Alicunde, ab aliqui, aliqua tibi ſpes eſt fore mecum
 fortunam.

ST. Væ tibi, mureide homo. CH. qui tibi lubet mihi
 malè loqui?

ST. Quippe tu mihi aliquid, aliquo modo, alicunde
 ab aliquibus blatis, *(meas.*

Quod nuſquam' ſt: neque ego id immitto in aures
 Nec mihi plus adiumenti ades, quàm ille qui nun-
 quam etiā natu' ſt.

EPIDICVS, STRATIPPOCLES,
 CHÆRIBVLVS.

Feciſti iam officiū tu tuum, me mecum nunc ſa-
 cere oportet.

Per hanc curam quieto tibi licet esse. hoc quidam iam petiit.

Nisi quid tibi hinc in spem referas. hoc oppidò politum est.

f. maiores.

Crede modò tu mihi. sic ego ago, sic egere * nostri.

Pro dî immortales! mihi hunc diem dedistis luculentum,

Cherum.

Vt facilem, atque * impetrabilem! sed ego hinc migrare cesso,

Vt importem in coloniã hunc auspicio cõmeatum?

Mihi cesso quum flo. sed quid hoc? ante ædis duos locales,

Hecum & Chæribulum conspicio. quid agitis? accipe hoc sis.

ST. Quantum hic inest? EP. quantum sat est, & plus fatis, superfit.

Decem minis plus attuli, quàm tu Danistæ debes.

Dum tibi ego placeam, atque obsequar, meum tergum floccifacio.

ST. Nam quid ita? EP. quia ego tuum patrẽ faciam perenticidam.

ST. Quid istuc est verbi? EP. nihil moror vetera & vulgata verba;

lego: ducit-
tare. Vide.
Cent.

Peratim * ductitate, at ego follitim ductitabo.

Nam leno omne argentum abstulit pro fidicinã, ego resolui,

Manibus his dinumeravi, pater suam natam quam esse credit.

Nunc iterum vt fallatur pater, tibi quẽ auxilium apparetur,

Inueniam. ita ego suasi senĩ, atque hanc habui orationem,

Vti, tu quum redisses, ne tibi eius copia esset.

ST. Euge, euge. EP. ea iam domi est pro illã. ST. teneo. EP. nunc auctorem

Dedit mihi ad hanc rem Apœcidem, is apud forum manet me,

* Ita Lãb.

† i. fatis accipiat a lenone.

Quasi * quoi emeret, † caueat. ST. haud malè. EP. iam ipse cautor captu' st.

Ipse in meo collo tuus pater cruminam collocauit.

Is adornat, adueniens domi extẽplo vt maritus fias,

ST. Vno

ST. Vno persuadebit modo, si illam, quæ adducta est
mecum,

Mihi ademsit Orcus. EP. nunc ego hanc astutiam et-
iam institui.

Deueniam ad lenonem domum egomet solus: cum
ego docebo,

Si qui ad eum adueniant, vt sibi datum esse argentū
dicat

Pro fidicinā, argenti minas se habere quinquaginta.

Quippe ego qui nudiustertius meis manibus dinu-
merauī,

Pro illā tuā amicā, quam pater suam filiā esse retur,

Ibi leno sceleratum caput suum imprudēs alligabit,

Quasi pro illā argentum acceperit, quæ tecum ad-
ducta nunc est.

CH. Vorfutior es, quàm rota figularis. EP. iam ego
parabo

Aliquam dolosam fidicinam, nummo conductā
quæ sit,

Quæ se eintam simulet, quæ senes duo docta ludifi-
cetur.

Eam ducet simul Apœcides ad tuum patrem. ST. vt
parate!

EP. Eam * per meditatā meis dolis, astutiisq; onustā *f. pramedi-*
Mittam. sed nimis longum loquor; diu me estis de- *tatam.*
morati.

Hæc scitis iam, vt futura sint ab eo. ST. bene ambu-
lato.

CH. Nimis doctus ille est ad malefaciendum. ST.
me quidem certo

Seruauit consiliis suis. C. abeamus intrò hinc ad me.

ST. Atque aliquanto lubentius quàm abs te sum e-
gressus intus.

Virtute, atque auspicio Epidici cum prædā in castra
redeo.

PERIPHANES, APOECIDES,

senes duo, SERVVS.

NON oris causā modò homines æquum fuit
sibi habere speculum, vbi os cōtemplarent suū.

M 5

Sed:

Sed qui perspicere possent cor sapientiz,
 Igitur perspicere vt possint cordis copiam.
 Vbi id inspersissent, cogitarent postea,
 Vitam vt vixissent olim in adolescentiâ.

Vel quasi egomet, qui dum filij causâ cœperam

L. plurima. Ego me exercebare animi, quasi quid filius
 Meus deliquisset me erga, aut quasi non * plurimū

Malefacta mea essent solida, in adolescentiâ.

Profecio deliramus interdum senes.

Fuit conducibile hoc meâ quidem sententiâ.

Sed meus sodalis it cum prædâ Apœcides.

Venire saluum mercatorem gaudeo,

* Ita resti- Quid sit? A P. dii deæque te adiuvant. * P E. omen
 tutus à I. placet.

Gul. hic A P. Quoi homini omnes suppetunt res prosperæ.
locus. Sed tu hanc iubeas intrò abducier. P E. heus foras

Exite huc aliquis? duce istam intrò mulierem.

Atq; audin? S E R. quid vis? P E. caue sis cum filiâ

f. cœpiciet. Meâ copulari hant, neq; * cœpicietiam tenes?

In ædiculam istanc seorsum concludi volo.

Diuortunt mores virgini longè, ac lupæ.

A P. Doctè & sapienter dicis. non nimis potest

Pudicitiam quisquam suæ seruare filia:

Edepol nã istam tempore gnato tuo sumus

Præmercati. P E. quid iam? A P. quia dixit mihi,

Iamdudum se alius tuum vidisse hic filium.

P E. Hanc edepol rem apparabat. A P. planè herele
 hoc quidem est.

Nã tu habes seruò graphicum, & quantiuis precij,

Non caru' est auro contrâ, vt ille fidicinam

Fecit nescire prorsus, se esse emtam tibi?

Ita ridibundam atq; hilaram huc adduxit simul.

P E. Mirum, hoc qui potuit fieri. A P. te pro filio

Facturum dixit rem esse diuinam domi,

Quia Thebis saluus redierit. P E. rectè institit.

A P. Immo ipsius ille dixit, conductam esse eam,

Quæ hic administraret ad rem diuinam tibi,

Facturum dixit rem esse diuinam domi.

Ego illic me autem sic assimulabam quasi

Stolidum, cum bardum me faciebam. P E. immò ita
 decet.

A P. Res

AP. Res magna amici apud forum agitur. ei volo
Ire aduocatus. PE. at quæso, vbi erit ocium,
Reuortere ad me extemplo. AP. continuo hic ero.
PE. Nihil homini amico est opportuno amicius.
Sine tuo labore, quod velis, actum est tamen.
Ego si allegassem aliquem ad hoc negotium
Minus hominem doctum, minusque ad hanc rem
callidum,

Os sublitum esset. itaq; me albis dentibus
Meus derideret filius meritissimò.
Atq; hæc stultitia est, me illi vitio vortere,
Ego met quod factitanti in adolescentiâ:
Quum militabam; pugnis memorandis meis,
Eradicabam hominum aureis, quâdo exciperam.
Sed hic quis est, quem huc aduenientem conspicio,
Suam qui vndantem chlamidem quasiando facit?

MILES, PERIPHANES, FIDICINA.

CAue præterbitas vllas ædis, quin roges,
Senex vbi habitat Periphanes Platenius.
Incertus tuum caue ad me retuleris pedem.
PE. Adolescens, si istunc hominẽ, quem tu quæritas,
Tibi commonstrasso, eequam abs te inibo gratiam?
MI. Virtute * belli armatus promerui, vt mihi i. in bella,
Omnes mortalis deceat agere gratias. vt: domi.
PE. Non repperisti, adolescens, tranquillum locum, Doula.
Vbi tuas virtutes explices, vt postulas.
Nam strenuiori deterior si prædicat
Suas pugnas, de illius ore fiunt sordidæ.
Sed istum quem quæris Periphanem Platenium,
Ego sum, si quid vis. MI. nempè quem in adolescẽtiâ
Memorant apud reges armis, arte duellicâ
Diuitias magnas indeptum? PE. immò si audias
Meas pugnas, fugias manibus * demissis domum. L. dimissis
MI. Pol ego magis vnum quæro, meas cui prædi- perperam.
cem,
Quàm illum qui memoret suas mihi. PE. hic notus
est locus.

Proin tu alium quæras, cui centones farcias.
MI. Animũ aduorte, vt, quod ad te venio, intelligas.
Meam amici audiui te esse mercatum. PE. attate.

Nunc demum scio ego hunc, qui sit: quem dudum
Epidicus

Mihi prædicauit militem. adolescens, ita' est
Vt dicis, emi. MI. volo te verbis pauculis,

lego: quod
velim. Vi-
de Cent.
Si tibi molestum non est. PE. non edepol scio.
Molestum non est mihi, si dicis * quid velis.

MI. Mihi illanc vt tramittas, argentum accipias.

PE. Habeas. MI. nã quid ego apud te parca' proloqui?

Ego illam hodie volo facere libertam meam,

Mihi concubina quæ sit. PE. te absoluam breui:]

Argenti quinquaginta mihi illa emta est minis.

Sexaginta mihi si denumerantur minæ,

lego: ferias
Vide Cõt.,
Tuas possidebit mulier faxo * ferias:

Atque ita profecto, vt eam ex hoc exoneres agro.

MI. Estne emta mihi hæc? PE. istis legibus habeas
licet.

MI. Conciliauisti pulchrè. PE. heus, foras educito

Quam introduxisti fidicinam. atque etiam fides,

Ei quæ accessere, tibi addam dono gratiis.

Age accipe hanc sis. MI. quæ intemperiae te tenent?

Quas tu mihi tenebras trudis? quin tu fidicinam

Produci intus iubes? PE. hæc ergo est fidicina.

Hic alia nulla' est. MI. non mihi nugari potes,

Quin tu huc producis fidicinam Acropolistidem?

PE. Hæc, inquam, est. MI. non hæc, inquam, est. non
nouisse me

Meam rere amicam posse? PE. hanc, inquam, filius

Meus deperibat fidicinam. MI. hæc non est ea.

PE. Quid? non est? MI. non est. PE. vnde hæc igitur
gentium est?

Equidem hercle argentum pro hac dedi. MI. stultè
datum

Reor, atq; peccatum largiter. PE. immò hæc ea' est.

Nam seruum misi, qui sectarier solet

Meum gnatum. ipse hanc * emit fidicinam. MI. hem,
istic homo

Articulatim te concidit, senex, tuus

Seruus. PE. quid? concidit? MI. nihil, † sic suspicio' est.

Nam pro fidicinâ illâc hæc supposita est tibi.

Senex, tibi os est sublitum planè & probè.

Ego illam requiram iam, vbi vbi est. bellator, vale.

P. Euge,

* I. G. ex
vestigis
V. E. in co
articulo e-
mit.

† L. sed.

P. Euge, euge, Epidice: fruges, pugnauisti. homo
es,

Qui me emunxisti mucidum minimi preti.

Mercatus te hodie est de lenone Apæcides?

FI. Ehodum. ego istunc hominem nunquam audiui
ante hunc diem.

Neque me quidem emere quisquam villâ pecuniâ

Potuit, quæ plus iam sum libera quinquennium.

P. Quid tibi negotii est mea domi igitur? FI. audies.

Conducta veni, vt fidibus cantarem seni,

Dum rem diuinam faceret. PE. fateor me omnium

Hominum esse Athenis Atticis minimi preti.

Sed tu nouistin' fidicinam Acropolistidem?

FI. Tam facile, quàm me. PE. vbi habitat? FI. post-
quam libera est, vbi

Habitet dum, incerto scio. PE. cho, quis eam libera-
uerit,

Volo scire, si scis, FI. id quod audiui, audies.

Stratipoclem audiui Periphani filium

Absentem curauisse vt fieret libera.

PE. Perij hercle, si istæ vera sunt, planissimè:

Meum exenterauit Epidicus marsupium.

FI. Hæc si audiui: nunquid me vis cæterum?

PE. Malo cruciatu vt pereas, atque abeas citò.

FI. Fides non reddis? PE. neque fides, neq; tibias.

Propera igitur fugere hinc, si te dii amant. FI. ab-
iero.

* Flagitio cum maiore post reddes tamen.

PE. Quid nunc? qui in tantis positus sum sententiis,

* Eamne ego sinam impune? immò etiam si alterum

Tantum perdundum est, perdam potius, quàm si-
nam

Me impune * irrisum esse habitum, depeculatum
eis?

Sic mihi data esse verba presenti palam?

Atque me minoris facio præ illo, qui omnium

Legum atque iurium fictor, conditor cluet.

Is etiam sese sapere memorat, malleum

Sapientio rem f scilicet esse manubrio.

* i. pipulo,
seu efflagi-
tatione &
conuicio:
non dede-
core, vt
vult Lāb.
ff. pecuniā
non iniu-
riam, vt
Lamb.

* L. irrisui.
Ita à Lāb.
expleta
hæc lacu-
na, quem
vide.

ACTVS QVARTVS.

PHILIPPA *mulier.* PERIPHANES *senex.*

- * *f. misera.* Siquid est homini miseriarum, quod miserescat,
 † *miser ex animo est.*
 Vide Cent. Id ego experior, quoi multa in vnum locum con-
 fluunt, quæ meum
 * *al. ærum-* Pectus pulsiat simul, multiplex * ærumna exerci-
nata, unde tam habet: paupertas,
 D.F. *ærum-* Pauor terreat mentem animi: neque vbi meas col-
ma me ex. locem spes,
 Habeo vsquam munitum locum. ita gnata mea ho-
 stium est potita:
 Neque ea nunc vbi sit nescio. PE. quis illæc est mu-
 lier, timido
 Pectore peregrè adueniens, quæ ipsa se miseratur?
 MV. in his dictus est
 Locis habitare mihi Periphanes. PE. me nominat
 hæc: credo ego
 * *sic Lamb.* Illi hospitio vltus * euenit. MV. peruelim mercedem
 i. euenit, dare,
 vt ei ho- Qui monstret eum mihi hominem, aut vbi ille ha-
 spitio sit bitet. PE. † *noscito ego hanc.*
 opus. Nam videor, nescio vbi, me vidisse prius. est ne ea,
 † *i. nosse* an non?
 incipio. Est, quam animus retur meus. MV. di boni. * *visitau*
 * *f. hunc.* antidhac.
 PE. Certè ea est, quam in Epidauro pauperculam
 memini comprimere.
 MV. Planè hic ille est, qui mihi in Epidauro primus
 pudicitiam
 L. *Perculit.* * *Pepulit.* PE. quæ meo compressu peperit filiam,
 quam domi
 Nunc habeo. MV. quid si adeam? PE. haud scio an
 congregiar, si hæc ea est.
 MV. Sin est is homo, sicut anni multi me dubiam
 dant. PE. longa
 Dies meum incertat animum, sin ea est, quam in-
 certo autumo hanc

Con-

Congrediar astu. MV. muliebris adhibenda mihi malitia nunc est.

PE. Compellabo. MV. orationis aciem contra conferam.

PE. Salua sis. MV. salutem accipio mihi & meis. PE. quid cæterum?

MV. Saluus sis. quod credidisti, * reddo. PE. haud acuso † fidem.

Nouin' ego te? MV. si ego te noui, † animum inducam uti noueris.

PE. Vbi te visitaui? MV. iniquè iniuriu's. PE. quid iam? MV. quia

Tua memoriæ * interpretari me æquum censes. PE. commodè

Fabulata es. MV. mira memoras. PE. † hem, istuc rectius.

Meministi? MV. memini id. PE. in Epidauro. MV. ah, guttulâ

Pectus ardens mihi aspersisti. PE. * virgini pauper- culæ,

Tuzq; matri me leuare paupertatem. MV. tun' is es, Qui per voluptatem tuam in me æruginam obse-

uisti grauem? PE. Ego sum. salue. MV. salua sum, quia te esse saluum sentio.

PE. Cedo manum. MV. accipe. æruminosam & miseriarum compotem

Mulierem retines. PE. quid est, quod vultus te turbat tuus?

MV. Filiam, quam ex te suscepi. PE. quid eam? MV. * eductam perdi.

Hostium est potita. PE. habe animum lenem, & tranquillum † face.

Domum me eccam saluam & sanam. nam postquam audiui illico

Ex meo seruo, illam esse captam, continuo argentum dedi

Vt emeretur. ille eam rem adeo sobriè & frugaliter

Accurauit, ut alias † ad res ille est impensè impro-

bus.

* nempe salutem,
quam abs te quasi creditam accepi.
† fides enim in rebus creditis usurpatur.
† i. persuado mihi me tibi notâ esse.
* i. interpretem fieri.
† Vidē Lâb.
* s. tibi.

* i. educatam, non expositam ad necem.
† s. animû.

† Ita Lâb.

MV. Eas

MV. Fac videam, si me vis viuere. PE. eho Canthara, statim iube

Vide Láb. * Acropolistidem prodire filiam ante ædis meam,
Vt suam videat matrem. MV. remigrat animus nunc
I. G. domū. * demum mihi.

FIDICINA, PERIPHANES *senex,*
PHILIPPA *mulier.*

Q Vid est, pater, quod me excinisti ante ædis? PE.
vt matrem tuam

Videas, adeas, aduenienti des salutem atque osculum.

FID. Quam meam matrem? PE. quæ exanimata exequitur aspectum tuum.

MV. Quis istæ est, quam tu osculum mihi ferre iubes? PE. tua filia.

MV. Hæccine? PE. hæc. MV. egone osculum huic dem? PE. cur non, quæ ex te nata sit?

MV. Tu homo insanis. PE. egone? MV. tute. PE. cur?

MV. quia ego hanc quæ fiet
Neque scio, neque noui, neque ego hanc oculis vidi ante hunc diem.

PE. Scio quid erres, quia vestitum atque ornatum
L. immutatum. * immutabilem

Habet hæc. MV. aliter catuli longè olent, aliter fues. nego

Eam me nouisse, quæ sit. PE. prò deum atque hominum fidem!

f. alienas. Quid ego lenocinium facio? qui habeam * alienos domi,

Atque argentum egurgitem domo prorsum. quid tu, quæ patrem

Tuum vocas me, atque osculare? quid stas stupida? quid taces?

FI. Quid loquar vis? PE. hæc negat se tuam esse matrem. FI. non fuit,

Sinon volt. equidem hac inuitâ tamen ero matris filia.

Non me istanc cogere æquum est meam esse matrem, si ne volt,

PE. Cur

PE. Cur me igitur patrem vocabas? FI. tua istæ culpa est, non mea.

Non patrem ego nominem, vbi tu tuam me appelles filiam?

Hanc quoque etiam, si me appellet filiam, matrem vocem,

Negat hæc, filiam me suam esse, non ergo hæc mater mea est.

Postremò hæc mea culpa non est: quæ didici, dixi omnia.

Epidicus mihi magister fuit. PE. perij, * austrum **L. plaustrum*
perculi. quod pla-

FI. Nunquid ego ibi peccaui? PE. si hercle te vinceret al. *haustrum.*

Me vocare, vitam tuam ego interimam pessima. FI. non voco.

Vbi voles pater esse, ibi esto: vbi noles, ne fueris pater.

MV. Quid, ob eam rem hanc emisti, quia tuam gnatam ratus? quibus

De signis agnoscebas? PE. nullis. MV. quare ergo filiam

Credidisti nostram? PE. seruus Epidicus dixit mihi.

MV. Quid si seruo aliter visum est? non poteras nouisse, obsecro?

PE. Quid ego, qui illam, vt primùm vidi, nunquam vidi postea.

MV. Perii misera. PE. ne fle, mulier: intrò abi, habeto animum bonum.

Ego illam reperiam. MV. hinc Athenis ciuis eam emit Atticus:

Adolescens equidem dicebant emisse. PE. inueniam tace,

Abi modò intrò, atque hanc asserua * Circam, Solis veneficæ filiam.

Ego relictis rebus Epidicum operam quærendo dabo:

Si inuenio, exitiabilem ego illi faciam hunc, vt fiat, diem.

ACTVS QVINTVS.

STRATIPPOCLES *adulescent.* EPIDICVS
seruus. DANISTA, VIRGO.

MALE morigerus mihi est Danista, qui de me
 argentum non petit,

Neque illam adducit quæ emta ex prædâ est. sed ec-
 cum incedit Epidicus.

Quid illuc est, quod illi * caperat frons seueritudine?

* pro cape- EP. Si vñdecim deos præter sese secum adducat
 ratur. i. ru- Iuppiter,

gis contra- Ita non omnes ex cruciatu poterunt eximere Epidi-
 hitur. Vide cum.

Non. Periphanem emere lora vidi, aderat ibi vñâ Apœci-
 † Duode- des.

cim enim Nunc homines me queritare credo. senserunt, sci-
 Dij magni unt

Sibi data esse verba. ST. quid agis mea commoditas?
 EP. quod miser.

ST. Quid est tibi? EP. quin tu mihi adornas ad fu-
 gam viaticum

* i. calui, Prius quam pereo? nam per urbem duo * defloccati
 sumta me- senes

taphorâ a Quæritant me, in manibus gestant copulas secum
 vestium † duas.

floccis. ST. Habe bonum animû. EP. quippe ego, cui liber-
 † Ita Lâb. tas in mundo sita' st.

* f. seruabunt seu cu- ST. Ego te seruabo. EP. edepol me * illi melius, si na-
 sti fiant.

stodibunt Sed quis est hæc muliercula, & illic † grauistellus
 in vinculis qui venit?

† Festus: Hic est Danista, hæc illa est autem, quam emi ex
rauistellus, præda. EP. hæccine' st?

i. rui co- ST. Hæc, est ne vt tibi dixi? aspecta. EP. * hæc? ST.
 loris, inter contempla Epidice.

stauum & Vsq̃ue ab vnguiculo ad capillum summum est fe-
 cæsum. stiuißima.

* f. hoi. Est ne? considera, vide, signum pictum pulchrè vide-
 sis.

EP. Ex

EP. Ex tuis verbis meum futurum corium pulcrum
prædicas:

em Apelles atque Zeuxis duo pingent pigmen-
ta meis.

ST. Dij immortales, ociosè iſſe admiror. pedibus
pulmoneis

Qui perhibetur, prius veniſſet, quàm tu adueniſſi
mihi.

DA. Hæc edepol remorata me eſt. ST. ſi quidem
iſtius gratiâ

Es remoratus, quod iſta voluit, nimium adueniſti
cito.

DA. Age age, abſolue me, atque argentum numera,
ne comites morer.

ST. Pernumeratum eſt. D. tene cruminâ, huc * inde. Imperat. à
ST. ſapienter venis. verbo, In-

Oppetire, dum effero ad te argentum. DA. matura. do, u, it.
ST. domi eſt.

EP. Satin' ego oculis vtilitatem obtineo ſincerè, an
parum? (tam,

E. Philippâ matre natam, ac Thebis Epidauri ſa-
Videon' ego * Teleſtidem te, Periphani filiam?

La. Aeropo-
liſtidem.

VI. Quis tu homo es, qui meum parentum nomen
memoras, & meum?

EP. Non me nouiſti? VI. quod quidem nunc veniat
in mentem mihi.

EP. * Lunulam atque auellum aureolum in digitum? Lapillum
VI. memini mi homo. ſeu gem-

EP. Non meminiſti me t auream ad te afferre natali
die? mam ro-
tundam

VI. Tunc is es? EP. ego ſum, & iſtic frater tuus eſt, inſtar Lu-
aliâ matre, vno patre. nx.

VI. Quid pater meus? viuut' ſt? EP. animo liquido & t L. inan-
tranquillo es, tace. tem aur.

VI. Dij me ex perditâ ſeruata cupiunt, ſi vera au-
tumas. quē vide-

EP. Non habeo vllam occaſionem, vt apud te falſa
fabuler.

ST. Accipe argentum hoc, Daniſta. hîc ſunt qua-
draginta minæ.

Si quid erit dubium, immutabo. DA. benefeciſti.
bene vale, ST. Nunc

* i. iuxta
mecum.
† V. E. fra-
trem si app.

ST. Nunc enim tu mea es. VI. soror quidem edepol,
vt tu* æque scias.

Salve frater. ST. sanan' hæc est? EP. sanas, si
suum.

ST. Quid? ego modò huic frater factus sum, dum
intrò eo atque exeo?

EP. Quod boni est, id tacitus taceas tute tecum, &
gaudeas.

* f. me
amantem
† i. fratrē.

ST. * Perdidisti, & † repperisti me, soror. EP. stultus
tace,

Tibi quidem, quod ames, domi præsto' st fidicina, o-
perâ meâ:

Et sororem in libertatem idem operâ concilio meâ.

ST. Epidice fateor. EP. abi intrò, ac iube huic aquam
calefieri.

Cætera hæc posterius faxo scibis, vbi erit ocium.

ST. Sequere hac me, mea soror. EP. ego ad vos
Thesprionem iussero

Lego: faui-
bunt, vel
certe fa-
viant.

Huc transire. sed memento, si quid* fauiunt senes,
Suppetias mihi cum sorore ferre. ST. facile istuc erit.

EP. Thesprio, exi istac per hortum, affer domum au-
xilium mihi.

Magna res est. minoris multo facio, quàm dudum,
senes.

Remeabo intrò, vt accurrentur aduenientes hospi-
tes.

Eâdem hæc intus edocebo, quæ ego scio, Stratippo-
clem.

duæ nega-
tiones hîc
negant.
Vide Cæt.

Non fugio. domi adesse certum' st. * neque ille haud
obiciet mihi

† Pedibus sese prouocatum. ab eo intrò, nimis lon-
gum loquor.

PERIPHANES, APOECIDES,

senes duo. EPIDICVS.

SAtin' ille homo ludibrio nos vetulos decrepitos
duos

Habet? AP. immò edepol tu quidem miserum me
habes miseris modis.

PE. Tace sis modò. sine me hominem apisci. AP. dico
ego tibi iam, vt scias,

Alium

Alium tibi te comitem melius quærere: ita, dum te
sequor,

~~et si sine me inuaserunt miserum in genna~~ * fle-

* *flemina*
dicuntur,

PE. Quot illic hodie me exemplis ludificatu'st, at-
que te?

Vt illic autem exenterauit mihi opes argentarias?

cū labore
viç sanguis
defluit cir-
ca talos
Fest.

AP. Apage illum à me. nam ille quidē Vulcani irati
est filius.

Quāquā tangit, omne amburit: si propè astes, astu
calefacit.

EP. Duodecim deis plusquā in cœlo est deorum
immortalium,

Mihi nunc auxilio adiutores sunt, & mecum mili-
tant.

Quicquid ego malefeci, auxilia mihi & suppetiæ
sunt domi,

* Apolactizo inimicos omnis. PE. vbi illum quæram
gentium?

* i. calcibus
submoueo

AP. Dum sine me quæras, quæras meā causā vel
medio in mari.

EP. Quid me quæris? quid laboras? quid hunc solici-
tas? ecce me.

Num te fugi? num ab domo absum? num oculis con-
cessi tuis?

Nec tibi supplico. vincere vis? * hem, ostendo ma-
nus.

f. En.

Tu habes lora: ego te emere vidi. quid nunc cessas?
colliga.

PE. Illicet. vadimonium vltro mihi * hic facis. † AP. * f. hic facit,
quid colligas?

† lego: Ep.

PE. Ædepol mancipium scelestum. EP. te profectò,

quin collig-
as? AP.

Apœcides,
Nihil moror mihi precatorem. AP. facilè exoras,
Epidice,

Ædepol.
Vide Cent.

EP. Eho quid agis? PE. tuon' arbitratus? EP. meo her-
cle verò, atque haud tuo,

Colligandæ hæ sunt tibi hodie. PE. at non lubet. non
colligo.

At mihi magis lubet solutum te rogitare. EP. at nihil
scies.

AP. Tra-

AP. Tragulam in te iniicere adornat. nescio quam fabricam facit.

EP. Tibi moram facis, cum ego solutus asto. alliga inquam, colliga.

PE. At mihi magis lubet solutum te rogitare. EP. at nihil scies.

PE. Quid ago? AP. quid agas? mos geratur. EP. frugi es tu homo, Apocrides.

PE. Cedo manus igitur. EP. morantur nihil. atque arcte colliga,

*i. clemen- Nihil vero * obnoxiose. PE. † facto opere arbitra-
ter, & cu- minor.

ius nomi- EP. Bene hoc habet: agnunciam ex me exquire,
ne tibi ob- rogita quod lubet.

noxius es- PE. Quā fiducia ausus primū, quæ emta est nu-
se debeam diutertius,

† Vide Lāb. Filiam meam dicere esse? EP. lubuit. eā fiducia.

PE. Ain' tu? libuit? EP. aio, vel da pignus, ni ea sit filia.

PE. Quam negat nouisse mater? EP. ni ergo matris filia est,

† nummus In meum † nummam, in tuum talentum pignus da.
enim ser- PE. enim istæ captio st.

uorum, ta- Sed quis ea est mulier? EP. tui gnati amica, vt omnē
lentum rem scias.

dominorū PE. Dedin tibi minas triginta * ob filiam? EP. fateor
* Vide Cēt. datas:

Et eo argento illam me emisse amicam filij fidici-
nam,

Pro tuā filiā. istis adeò te tetigi triginta minis.

PE. Quomodo me ludos fecisti de illa conducti-
tiā.

Fidicina? EP. factum hercle verò, & rectè factum iu-
dico.

PE. Quid postremo argento factum est, quod dedi?
EP. dicam tibi,

Neque malo homini, neq; * benigno tuo dedi Stra-
tippoeli.

* L. te in-
digno, tuo.

† ita Lāb.
ex V. cod.

PE. Cur dare ausus? EP. quia mihi libitum est. PE.
quæ hæc, malum, † ferocia est?

† L. te in-
digno, tuo.

EP. Etiam inclamitor quasi seruus? PE. cum tu es * li-
ber, gaudeo.

EP. Me-

EP. Merni, vt fierem. PE. tu meruisti? EP. vife intrò.
ego faxo scies.

Hoc ita esse. PE. quid est negocij? EP. iam ipsa res
dicer tibi.

Abi modo intrò. PE. hei, non illuc temere est. asserua
istunc, Apocides.

AP. Quid illuc, Epidice, est negocij? EP. maximâ
hercie iniuriâ

Vinctus atto, cuius hæc hodie operâ inuenta est filia.

AP. Ain' tu te illius inuenisse filiam? EP. inueni, &
domi est.

Sed vt acerbū est, pro benefactis cum mali meam
metas?

AP. Quam ne hodie per urbem vterque sumus de-
fessi quærere?

EP. Ego sum defessus reperire, vos defessi quærere.

PE. Quid istis oratis opere tanto? meruisse intel- * t. istis.

ligo,
Vt liceat merito huius facere. † cedo tu, vt exoluam, † i. prabe-

manus.
EP. Ne attigas. PE. ostende verò. EP. nolo. PE. non
æquum facis.

EP. Nunquam hercle hodie, nisi supplicium mihi
das, me solui sinam.

PE. Optimum atque æquisimum oras. foccos, tu-
nicam, pallium.

Tibi dabo. EP. quid deinde porrò? PE. libertatem.
EP. at postea?

Novo liberto opus est quod papper. PE. dabitur.
præbebo cibum.

EP. Nunquam hercle hodie, nisi me orassis, solues.
PE. oro te, Epidice;

Mihi ignoscas, si quid imprudens culpâ peccanti

me.
At ob eam rem liber esto. EP. inuitus do hanc ve-
niam tibi,

Nisi necessitate cogar. solue sanè, si lubet.

G R E X.

HIC is homo est, qui libertatem malitiâ inuenit
sua.

Plaudite.

Plaudite & valete. lumbos porgite, atque extol-
lite.

BACCHIDES.

DRAMATIS PERSONÆ.

PISTOCLERVS *adolescens.* MNESILOCHVS *adolesc.*
LYDVS *pedagogus.* PARASITVS.
BACCHIDES *meretrices.* MILITIS PVER.
CHRYSAEVS *seruus.* PHILOXENVS *senex.*
NIGOBVLVS *senex.* CLEOMACHVS *uides.*

G R E X.

ACTVS PRIMVS.

BACCHIDES & PISTOCLERVS.

BA. VID si hoc potius sit, ut taceas, ego lo-
quar? BA. * lepidè: licet.

Vide Cent.

Q

BA. Vbi me fugiet memoria, ibi tu
facito, ut subuenias, soror.

* Ita Henr. BA. Pol magis metuo, mihi in monendo ne defuat
Stephan? oratio.

† genitiuus BA. Pol ego quoque metuo, lusciniolæ ne defuat
antiquus, cantio.

pro: mere- Sequere hac. PI. quid agunt duæ germanæ mere-
tricum. trices cognomine?

† i. vbi tem Quid in concilio consulistis? BA. bene. * PI. pol
pus opera- haud * meretricium est.

rum, quas BA. Miserius nihil est quàm mulier. PI. quid esse di-
militi lo- cis dignius?

cavit, exa- BA. Hæc ita me orat, sibi, qui caueat, aliquem ut ho-
ctum sit, minem reperiam,

sic Cic. et si Ab istoc milite, ut, vbi meritum sibi sit, se ut reue-
annuus hat domum.

tempus Id, amabo te, huic caueas. P. quid isti caueam? BA. ut
prope iam reuehatur domum,

emeritum Vbi ei dederit operas; ne hanc ille habeat pro ancil-
habebamus. lā sibi.

Nam

Nam hæc si habeat aurum, quod illi renumeret, faciat lubens.

PI. Vbi is homo est? BA. iam hic credo aderit. sed hoc idem apud nos rectius.

Poteris agere: atque is dum veniat, sedens hic operibere:

Eadem biberis: eadem dederò tibi, vbi biberis, fauium.

PI. Viscus merus vestra est blanditia. BA. quid iam?

PI. quia enim intelligo,

Dux vnum experitis * palumbem. perij, & arundo ^{* Non. pa-}
alas verberat. ^{lumbum.}

Non ego istuc facinus mihi, mulier, conducibile esse arbitror.

BA. Qui amabo? PI. quia Bacchis, bacchas metuo & Bacchanal tuum.

BA. Quid est, quod metuis? ne tibi lectus * maliciam apud me suadeat? ^{* I. mala-}

PI. Magis ille lectum tuum, quàm lectum metuo, mala tu es bestia: ^{ciam, i. mollitiẽ; recte.}

Nam huic atati non conducit, mulier, latebrosus locus.

BA. Ego met, apud me, si quid stultè facere cupias, prohibeam.

Sed ego apud me te esse ob eam rem, miles cum veniat, volo.

Quia, cum tu aderis, huic, mihi què haud faciet quicquam iniuriam.

Tu prohibebis, & eadem operà tuo sodali operam dabis.

Et ille adueniens tuam me esse amicā suspicabitur.

Quid amabo * obtriciisti? PI. quia istæ lepida sunt memoratui: ^{* al. obtrici-}

Eadem in vfu, atque vbi periculum facias, aculeata sunt: ^{puiſti, pro: obſtupuiſti.}

Animum fodicant; bona deſtimulant, facta & famam ſauciant.

Apage à me, apage: BA. ah, nimium ferus es. PI. * mihi ſum: BA. malaciſſandus es. ^{* i. hæc feritas ex re mea eſt.}

Quid ab hæc metuis? PI. quid ego metuam rogitas? homo adoleſcentulus.

Penetrare huiusmodi in palæstram, vbi damnis defudascitur,

Vbi pro disceo damnum capiam, pro cursurâ dedecus?

BA. Lepidè memoras. PI. vbi ego capiam pro machara turturem,

Vbiq̃ue imponat in manum alius mihi pro cestu cantharum:

Vide Gen.

Pro galea * scaphium, pro insigni sit corolla plectilis, Pro hastâ talus: pro lorica malacum capiam palium.

Vbi mihi pro equo lectus detur, scortum pro scuto accubet.

Apage à me, apage. BA. ah, nimium ferus es. PI. mihi sum. BA. malacissandus es.

Equidem tibi do hanc operam. PI. ah nimium preciosa es operaria.

BA. Simulato me amare. PI. vtrum ego ioco assimulem istud, an serio?

* s. serio
amare.

BA. Eia: * hoc agere meliùs est: miles quum huc adueniat, te volo

Me amplexari. PI. quid eo mihi opus est. BA. vt ille te videat, volo.

Scio, quid ago. PI. & pol ego scio, quid metuo. sed quid ais? BA. quid est?

PI. Quid? si apud te eueniat defubito prandium, aut potatis

Fortè, aut coena, vt solet in istis fieri conciliabulis:

Vbi ego tum accubem? BA. apud me, mi anime, vt lepidus cum lepidâ accubet.

Locus hic apud nos, quamuis subito venias, semper liber est.

Vbi tu lepidè voles esse tibi, mea rosa, mihi dicito.

Dato, qui bene sit: ego, vbi bene sit, tibi locum lepidum dabo.

PI. Rapidus fluuius est hic, non hac temerè transire potest.

BA. Atque ecastor apud hunc fluuium aliquid perdendum est tibi.

Manum da, & sequere. PI. aha minime. BA. quid ita?

PI. Quia

PI. Quia istoc illecebrofius

Fieri nihil potest: nox, mulier, vinum, homini adolefcenulo.

BA. Age igitur. equidem pol nihili facio, nifi caufa tua.

Ille quidem hanc abducat. tu nullus affueris, fi non lubet.

PI. Sumne autem nihili, qui nequeam ingenio moderari meo?

BA. Quid est quod metuas? PI. nihil est. nunc ego, mulier, tibi me mancupo:

Tuus sum, tibi dedo operam. BA. lepidus es. nunc ego te facere hoc volo.

Ego forori meae coenam hodie dare volo viaticam,

* Ego tibi argentum iubebo iam intus efferri foras:

* lego: Ergo

Tu facito obsonatum nobis fit opulentum obsonium.

† PI. Ego obsonabo. nam id flagitium fit meum, mea te gratia.

† alii hanc cōtinuant

Et operam dare mihi, & ad eam operam facere sumtum de tuo.

cum superioribus,

BA. † At ego nolo dare te quicquam. PI. sine. BA. sine equidem, si lubet.

adempto Pistocleri

Propera amabo. PI. prius hic adero, quàm te amare definam.

nomine. † al. *Pi. At*

BA. Bene me accipis aduenientem, mea soror. BA. quid ita obsecro?

e. n. d. t. quidquam sine.

BA. Quia piscatus, meo quidem animo, hic tibi hodie euénit bonus.

BA. Meus ille quidem est. tibi nunc operam dabo de Mnesticlocho, soror,

Vt hic accipias potius aurum, quàm hinc eas cum milite.

BA. Cupio. BA. dabitur opera. aqua calet. eamus hinc intrò vt laues.

* i. xgra & perturbata Donat.

Nam vt in naui vecta es, credo * timida es. BA. aliquantum, soror,

* V. C. quid turba? BA.

Simul hinc nescio * qui turbat, qui huc it, decedamus, soror.

Quin hinc deced.

BA. Sequere hanc igitur me intrò in lectum, vt sedes lassitudinem.

I Amdudum, Pistoclere, tacitus te sequor;
Spectans, quas tute res hoc ornatu geras.
Nam, ita me dii ament, vt Lycurgus mihi quidem
Videtur posse hinc ad nequitiam adducier.
Quò nunc capeſſis tete hinc aduorsâ viâ,
Cum tantâ pompâ? PI. huc. LY. quid huc? quis istic
habet?

*ſic amœna
amœnitat,
nitores ni-
tidi.*

PI. Amor, Voluptas, Venus, venuſtas, gaudium,
Iocus, ludus, ſermo, * ſuavis ſuauitatio.

LY. Quid tibi commercij eſt cum dijs damnofiſſi-
mis?

PI. Mali ſunt homines, qui bonis dicunt male.

Tu diſ nec rectè dicis, non æquum facis.

LY. An deus eſt vllus ſuavis ſuauitatio?

Vide Cent.

PI. An non putavi eſſe vnquam? ô Lyde, * es barba-
rus.

* i. Roma-
no.

Quem ego ſapere nimio cenſui plus quàm Thalem,
Idem ſtultior es * barbaro Poticio,

Qui tantus natu deorum neſcis nomina.

LY. Non hic placet mihi ornatus. PI. nemo ergo,
tibi

Hæc apparauit: mihi paratum eſt, cui placet.

LY. Etiam me aduerſus exordire argutias?

Qui ſi decem habeas linguas, mutum eſſe addecet.

PI. Non omnis ætas, Lyde, ludo conuenit.

Magis vnum in mente eſt mihi nunc, ſatis vt com-
modè.

Pro dignitate obſonij hæc concurret coquus:

LY. Iam perdidisti te, atque me atque operam me-
am,

Qui tibi nequicquam ſæpe monſtraui bene:

PI. Ibidem ego meam operam perdididi, vbi tu tuam.

Tua diſciplina nec mihi prodeſt, nec tibi.

* i. venefi-
cis faſci-
natum, &
quaſi con-
ſtrictum.

LY. O * præligatum pectus! PI. odioſus mihi es.

Tace, atque ſequere Lyde me. LY. illuc ſis vide,

Non pedagogum iam me, ſed Lydum vocat.

PI. Non par videtur, neque ſit conſentaneum,

Cum herus hic intus ſit, & cum amicâ ſuâ accubet,

Cum-

Cumque osculetur, & conuiuæ alii accubent,
Præsentibus illis pædagogus vnâ vt fiet.

LY. An hoc ad eas res obsonatum est obsecro?

PI. Sperat quidem animus: quò eueniat, dijs in manu est.

LY. Tu amicam habebis? PI. cum videbis, tum scies.

LY. Immo neque habebis, nec finam: iturus sum domum.

PI. Omitte, Lyde, ac caue malo. LY. quid caue malo?

PI. Iam excessit mihi ætas ex magisterio tuo.

LY. O baratrum, vbi nunc es, vt ego te vsurpem lubens!

Video nimio iam multo plus quam volueram.

Vixisse nimio satius est, quam viuere.

Magistron' quenquam discipulum minitarier?

Nihil moror discipulos mihi esse iam plenos sanguinis:

Valens afflictat me vaciuom virium.

PI. Fiam, vt ego opinor, Hercules, tu autem Linus.

LY. Pol metuo magis, ne Phoenix tuis factis finam,

Teque ad patrem esse mortuum renunciem.

PI. Satis historiarum est. LY. hic vereri perdidit.

Compendium edepol haud ætati optabile

Fecisti, cum istanc nactu's impudentiam.

Occisus hic homo est. ecquid in mente est tibi

Patrem tibi esse? PI. tibi ego, aut tu mihi seruus es?

LY. Peior magister te istac docuit, non ego.

Nimio es tu ad istas res discipulus docilior,

Quam ad illa, quæ te docui, vbi operam perdididi.

PI. Istac tenus tibi Lyde libertas data est

Orationis. satis est, sequere me hac, ac tace.

LY. Edepol fecisti furtum in ætate malum,

Quum istac flagitia me celauisti, & patrem.

ACTVS SECVNDVS.

CHRYSAIVS seruus.

N 3

Herilis

Herilis patria salve: quam ego biennio,
Postquam hinc in Ephesum abii, conspicio lu-
bens.

* Apolli-
nem Pro-
staterium
sign. quem
velut præ-
fidem in
vestibulo
domus A-
thenienses
colebant.

Saluto te vicine * Apollo, qui adibus
Propinquus nostris accolis, venerorque te,
Ne Nicobulum me finas nostrum senem
Prius convenire, quam sodalem viderim
Mnesilochi Pistoclerum, quem ad epistolam
Mnesilochus misit super amicâ Bacchide.

PISTOCLERVS *adulescens*, CHRY-
SALVS *senex*.

Mirum est, me, vt redeam, te opere tanto quæsere
Qui abire hinc nullo pacto possim, si velim:

Ita me vadatum amore vinctumque attines.

CH. Proh dii immortales, Pistoclerum contipicor.

O Pistoclere, salve. PL. salve, Chrysale.

CH. Compendi verba multa iam faciam tibi.

Venire tu me gaudes, ego credo tibi.

Hospitium & cœnam pollicere, vt convenit

Peregrè aduenienti: ego autem venturum annuo.

Salutem tibi ab sodali solidam nuncio.

Ita I. Gul. Rogabis me vbi sit. PL. * vivitne & rectè valet?

CH. Istuc volebam ego ex te percontarier.

PL. Quî scire possum? CH. nullus plus. PL. quémnam
ad modum?

* Hier. CH. * Quia illa inuenta est, quam ille amat, vivit,
Gross. rectè & valet:

Quia si illa Si non inuenta est, minus valet, moribundus est.

in, vel: Anima est amica amanti si abest, nullus est:

Quia illa Si adest, res nulla est, ipse est nequam & miser.

inventa q. Sed tu quid factitasti mandaris super?

PL. Egon' vt quod ab illo attulisset nuncius,

Non impetratum id aduenienti redderem?

* al. coleres. Regiones * colere mauellem Acherunticas.

VideCent. CH. Eho, an inuenisti Bacchidem? PL. Samiam qui-
dem.

CH. Vide quæso, ne quis tractet illam indiligens.

Scis tu, vt confringi vas citò Samium solet.

PL. Iamne vt soles? CH. dic vbi ea nunc est, obse-
ro.

P I. Hic,

PI. Hic, exeuntem me vnde aspexisti mòdò.

CH. Vt istuc est lepidum, proxima vicinìa

Habitat. * ecquid iam meminit Mnesilochi? PI. ro-

Sic Hor.

gas?

Vt valet, ut

Immò vnicè vnum plurimi pendit. CH. papæ!

meminit

PI. Immò, vt eum † credis, misera amans desiderat.

no? tri?

CH. Scitum istuc. PI. immò, Chrysalc, hem non tantulum

† i. deside-

rio Bac-

Vaquam intermittit tempus, quin eum nominet.

chidis ma-

CH. Tanto hercle melior Bacchis. PI. immò. CH.

cerari, ita

illum mu-

tuo mis.

immò hercle abiero

Potius. PI. num inuitus rem bene gestam audis heri?

CH. Non herus, sed actor mihi corodio gauciat.

Etiã Epidicum, quam ego fabulam æquè ac me ipsum amo,

Nullam æquè inuitus specto, si eam agit † Pello.

† Vide I. G.

Sed Bacchis etiã * fortis tibi visa est? PI. regas?

* i. forme-

Ni nactus Venerem essem, hanc Iunonem dicerem.

sa. Scru.

CH. Edepol, Mnesilochè, vt rem hanc natam esse intelligo,

Non.

Quod ames, paratum est: quod des, inuento est opus.

Nam istic fortasse auro opus est. PI. Philippeo quidem.

CH. Arque eo fortasse iam opus est. PI. immò etiã prius.

Nam iam huc adueniet miles, & miles quidem,

Qui de amittendâ Bacchide aurum hic exigit.

CH. Veniat quando vult, atq; ita ne mihi sit moræ.

Domi est: non metuo, nec cuiquam supplico

Dum quidem hoc valebit pectus perfidiâ meum.

Abi intrò, ego hic curabo. tu intus dicito

Mnesilochum adesse Bacchidi. PI. faciam vt iubes.

CH. Negocium hoc ad me nunc attinet aurarium.

Mille & ducentos philippos attulimus aureos

Epheso, quos hospes debuit nostro seni.

Inde ego hodie aliquam machinabor machinam.

Vnde aurum efficiam amanti herili filio.

Sed foris concrepuit nostra: quinam exit foras?

NICOBVLVS *senex*, CHRYSALVS *seruus*.

BO in Piræum: visam, ecquæ aduenerit

In portum ex Epheso nauis mercatoria.

Nam meus formidat animus, nostrum tam diu
Ibi desiderare, neque redire filium.

CH. Extexam ego illum pulchrè iam, si dii volunt.

Haud dormitandum est. est opus chryso, Chrysale.

Adibo hunc, quem quidem ego hodie faciam hîc

arietem

* Hieron.

Gross. Ita

detona.

Phryxi. * iraque tondebo auro vsque ad viuum cu-
tem.

Seruus salutat Nicobulum, Chrysalus.

NI. Proh di immortales! Chrysale, vbi mihi est
filius?

CH. Quin tu primùm salutem reddis quam dedi?

NI. Salue. sed vbinam est Mnesilochus: CH. viuit,
valet.

NI. Venitne? CH. venit. NI. euax, aspersisti aquam.

Bene ne vsque valuit? CH. pancraticè atque athle-
ticè

NI. Quid hoc? quâ causâ eum hinc in Ephesum mi-
seram,

Accepitne aurum ab hospite Archidemide?

CH. Heu cor meum & cerebrum Nicobule finditur,

Istius hominis vbi fit quaque mentio.

Tun' hospitem illum nominas, hostem tuum?

NI. Quid ita hercle obsecro? CH. quia edepol certè
scio,

Vulcanus. Sol. Luna & Dies dei quattuor,

Sccelestiorem nullum hoc illuxere alterum.

NI. Quem ne? Archidemidem? CH. quàm, inquam,
Archidemidem.

NI. Quid fecit? CH. quid non fecit? quin tu id me
rogas?

Primùm dum inficias ire cœpit filio:

Negare se debere tibi triobulum:

Continuò antiquum ibi hospitem nostrum sibi

Mnesilochus aduocauit, Pelagonem senem:

Vide Turn

2. Aduers.

Eo præsente homini extemplò ostendit* symbo-
lum,

Quem tute dederas ad eum, vt ferret, filio.

NI. Quid, vbi ei ostendit symbolum? CH. infit di-
cere. Adul-

Adulterinum, & non eum esse symbolum.

Quotque innocenti ei dixit contumelias!

Adulterare eum aiebat rebus ceteris.

NI. * Habetne aurum? id mihi primum dici volo.

CH. Postquam quidem prætor † recuperatores de-

dit,

Damnatus demum, vi coactus reddidit

Ducentos & mille Philippum. NI. tantum debuit.

CH. Porro etiam ausculta pugnam, quam voluit

dare.

NI. Etiamne est quid porro? CH. hem accipe, trina

hæc nunc erit.

NI. Deceptus sum. Autolyco hospiti aurum credidi.

CH. Quin tu audi. NI. immò ingenium auidi haud

pernoram hospitis.

CH. Postquam aurum abstulimus, in nauem con-

scendimus,

Domum cupientes. fortè vt assedi in * stegâ,

Dum circumspecto, † atque ego tum lembum con-

spicor:

Longum est, rigorem maleficum exornarier.

NI. Perii hercle. lembus ille mihi lædit * latus.

CH. Is erat communis cum hospite & prædonibus.

NI. Adeon' me fuisse fungum, vt qui illi crederem?

Cùm mihi ipsum nomen eius Archidemidis

Clamaret, † demturum esse, si quid crederem.

CH. Is nostræ naui lembus insidias dabat.

Occœpi ego obseruare eos, quam rem gerant.

Interea è portu nostra nauis soluitur.

Vbi portu exijmus, homines remigio sequi,

Neque aues, neque venti citius. quoniam sentio

Quæ res gereretur, nauem extemplo statuimus.

Quoniam vident nos stare, occeperunt * ratem

† Turbare in portu. NI. heu edepol mortalis malos.

Quid deniq; agitis? CH. rursus in portum recipi-

mus.

NI. Sapienter factum à vobis. quid illi postea?

CH. Reuorsionem ad terram faciunt vesperi.

NI. Aurum hercle auferre voluere. ei rei operam

dabant.

CH. Non me fefellit, sensi, eò exanimatus fui.

* D. F. Ha-
bétne id au-
rum?

† Vide R. z-
uard. Va-
rior. 3.

cap. 20.

* Tabulatū
nauis, in
quo nauæ
ambulant.
Fulg.

† i. conti-
nuo.

* Prouer-
bialiter. in
latere .n.
sunt partes
naues:

† verbum
enim demo
in nomine
Archide-
midis ex-

auditur:
cùm Latī-
ni mala
nomina
vitent.

* f. suam.
† i. ita agi-
tare, vt nō
procede-
ret.

Postquam nos vidimus auro insidias fieri,
Capimus consilium continuò, postridie
Auferimus inde aurum omne illis præsentibus,
Palàm atque apertè, vt illi id factum sciscerent.

NI. Scitè hercle.cedo quid illi? CH. tristes illico
Quando extemplò à portu ire nos cum auro vident,
Subducunt lembum capitibus * quassantibus.

*L. casanti-
bus, i. de-
missis, de-
iectis.*

Nos apud Theotimum omne aurum deponimus,
Qui illic sacerdos est Dianæ Ephesiæ.

NI. Qui istic Theotimus est? CH. Megalobuli filius,
Qui nunc in Epheso est Ephesij carissimus.

** i. damno-
fior, sum-
ptuosior.*

NI. Næ ille hercle mihi fit multò tantò * carior,
Si me illoc auro tanto circumduxerit.

*α. μ. φ. β. ο.
λίγ.*

CH. Quin ipsa in æde Dianæ conditum est ibi,
Ibidem publicitus seruant. NI. occidistis me.

Nimiò hîc priuatim seruaretur rectius.

Sed vos nihilne attulistis inde auri domum?

CH. Immò etiam. verùm, quantum attulerit, nesciò.

NI. Quid nescis? CH. quia Mnesilochus noctu clan-
culum

Deuénit ad Theotimum: nec mihi credere

Nec cuiquam in naui voluit. eò ego nescio

Quantillum attulerit, verùm haud permultum at-
tulit.

NI. Etiam dimidium censes? CH. non edepol scio.

Verùm haud opinor. NI. fert ne partem tertiam?

CH. Non hercle opinor, verùm verum nescio.

Profectò de auro nihil scio, nisi nescio.

Næ tibi met illuc naui capiundum est iter,

Vt illud reportes aurum ab Theotimo domum.

Atque heus tu? NI. quid vis? CH. annulum gnati
tui

Facito vt memineris ferre. NI. quid opu' sit annulo?

CH. Quia id signum est cum Theotimo, qui eum
illi afferet,

Ei aurum vt reddat. NI. meminéro, & rectè mones,

Sed diuésne est istic Theotimus? CH. etiam rogas?

Qui soccis habeat auro suppactum solum.

NI. Cur ita fastidit? CH. tantas diuitias habet:

Nescit quid faciat auro. NI. mihi dederit velim.

Sed qui præsente id aurum Theotimo datum est?

CH. Po-

CH. Populo præsente: nullu' st Ephesi, quin sciat.

NI. Istuc sapienter saltem fecit filius,

Cum diuiti homini id aurum seruandum dedit:

Ab eo licebit quamuis subito sumere.

CH. Immò hein tantisper nunquam te morabitur,

Quin habeas illud quo die illuc veneris.

NI. Censebam me effugisse à vitâ maritimâ,

Ne nauigare tandem hoc ætatis senex,

Id mihi haud vtrum velim licere intelligo:

Ita bellus hospes fecit Archidemides.

Vbi nunc est ergo meus Mnesilochus filius?

CH. Deos atque amicos iit salutatum ad forum.

NI. At ego hinc ad illum, vt conueniam quantum potest.

CH. Ille est oneratus rectè, & plus iusto vehit.

Exorsa hæc tela non malè est omnino mihi,

Vt amantem herilem copem facerem filium:

Ita feci, vt aurum quantum vellet sumeret.

Quantum autem libeat reddere, vt reddat patri.

Senex in Ephesum hinc ibit aurum arcessere,

Hic nostra agetur ætas in malacum modum.

Si quidem hic relinquet, nec secum abducat senex

Med' & Mnesilochum. quas ego hic turbas dabo?

Sed quid futurum est, cum hoc senex rescuerit?

Quom se excucurrisse illuc frustra sciuerit,

Nosque aurum abusos? quid mihi fiet postea?

Credo hercle adueniens nomen mutabit mihi,

Facietque extemplò crucifalum me ex Chrysalò

Aufugero hercle, si magis vsus venerit.

Si ero reprehensus, mactò ego illum infortunio:

Si illi sunt virga ruri, at mihi tergum domi est.

Nunc ibo, herili filio hanc fabricam dabo,

Super auro, amicâque eius inuentâ Bæchide.

ACTVS TERTIVS.

LYDVS *pedagogus.*

PANDITE atq; aperite properè ianuam hanc
orci, obsecro.

Nam equidem haud aliter esse duco. quippe quò
nemo aduenit,

Nisi quem spes reliquere omnes, esse ut frugi possiet.
Bacchides, non Bacchides, sed Bacchæ sunt acer-
rimæ.

Apage istas à me sorores, quæ hominum sorbent
sanguinem.

Omnis ad perniciem instructa domus optimè atque
opiparè.

Quæ ut aspexi, me continuo contuli protinam in
pedes.

Egone ut hæc conclusa gestem clanculum? ut ce-
lem patrem,

* Non. de-
spoliabula.

Pistoclère, tua flagitia, aut damna, aut * desidiabula?

Quibus patrem, & me, teque amicosque omnes af-
fectas tuos

Ad probrum, damnum, flagitium appellere vnà &
perdere?

Neque mei, neque tui intus pudirum est factis, quæ
facis:

Quibus tuum patrem, meque vnà, amicos, affines
tuos,

Tuâ infamiâ fecisti, gerulifigulos flagitij

Nunc priusquam malum istoc addis, certum est iam
dicam patri.

De me culpam hanc demolibor iam, & seni faciam
palam,

Sic Cat. 6 Ut eum ex * lutulento cœno properè hinc eiiciat
lurum, lu-
panar. foras.

MNESILOCHVS *adolescens.*

Multimodis meditatus egomet mecum sum, &
ita esse arbitror:

Homini amico, qui est amicus, ita uti nomen pos-
sidet.

Nisi deos, ei nihil præstare. id operâ expertus sum
esse ita,

Nam ut in Ephesum hinc abij, hoc factum est, fer-
mè ab hinc biennium,

Ex Epheso huc ad Pistoclerum meum sodalem litteras
Misi, amicam ut mihi inueniret Bacchidem. illum
intelligo Inuc-

Inuenisse, vt seruus meus mihi nūciauit Chrysalus.
 Condignē is * quā technam de auro aduersum me- *L. qui.*
 um fecit patrem,

Vt mihi amanti copia esset, sed ecce video incedere.

Nam pol quidem, meo animo, ingrato homine ni-
hil * impensū est

† Malefactorem amittit satius, quā relinqui bene-
 ficum.

Nimio præstat * impendiosum te, quā ingratum
 dicier.

Illum laudabunt boni, † hoc etiam ipsi culpabunt
 mali.

Quā me causā magis cum curā esse * ac obuigila-
 to' sit opus.

Nunc, Mnesilochē, specimen specitur, nunc certamē
 cernitur:

Sisne nec ne, vt esse oportet, malus, bonus, cuius-
 modi,

Iustus, iniustus, malignus, largus, commodus, in-
 commodus.

Caue sis te superare seruū firis faciundo bene.

Vt ut eris, moneo, haud † celabis. sed eccos video in-
 cedere

Patrem sodalis, & magistrum. hinc auscultabo quā
 rem agant.

LYDVS *padagogus*, PHILOXENVVS *senex*,
 MNESILOCHVS *adolescens*.

N Vnc experiar, sitne * acetum tibi cor acre in pe-
 ctore.

Sequere. PH. quò sequar? quò ducis nunc me? L Y.
 ad illam quæ tuum

Perdedit, pessundedit tibi filium vni vnicum.

PH. Eia, Lyde, leniter qui seruiunt, sapiunt magis.

Minus mirandum est, illæ ætas si quid illorū facit,
 Quā si non faciat. feci ego istæ itidem in adole-
 scentiā.

L. Hei mihi, hei mihi. istæ illū perdidit * assentatio. *Vide Cēt.*

Nam absque te esset, ego illum haberem rectum ad
 ingentium bonum:

* quod mi-
 nus pensi
 habeat. Vi
 de Lamb.

& Non. in
Tensum.

† i. acceptā
 iniuriā ne-

gligi præ-
 stat, quā

non refer-

re gratiam
 bene me-

rito.
 * i. profu-

sum.
 † L. hunc.

* i. atq; ad-
 uigilare, est

opus.
 † i. faller

latebis.

* lego: *aceto*
Vide Cēt.

Nunc propter te tuamq; prauus factus est fiduciam
Pistoclerus. MN. dii immortales, meum sodalem hic
nominat.

* i. accusat.

Quid hoc negocij est, Pistoclerum Lydus quod he-
rum tam * ciet?

PH. Paulisper, Lyde, est libido homini, suo animo
obsequi:

Iam aderit tempus, cum sese etiam ipse oderit: mo-
rem geras,

Dum caueatur, præter æquum ne quid delinquat,
sine.

L Y. Non sino. neque equidem illum me viuo cor-
rumpi sinam.

Sed tu, qui tam pro corrupto dicis causam filio,

* Tot^o hic

* Eademne erat hæc disciplina, cum tu adolescens
eras?

locus de

Aristopha-

nis Nubi-

bus adum-

bratus. Vi-

de Lips.

Epist. 3.

* lego: ac-

consabatur.

* Hier. Gr.

duos hos

versus huc

transfert:

Ante S. e. n.

in p. v.

Gymnastij

pr. h. m. p. p.

Id q.

† Cineticu-

lus enim

adolescens-

tiū, vt cin-

ctus viro-

rum quæ

zona lati-

or erat.

Nego tibi hoc annis viginti fuisse primis copiar,

Digitum longè à pædagogo pedē vt efferres ædibus.

Ante solem exorientem nisi in palæstram veneras,

Gymnastij præfecto haud mediocris pœnas pēderes.

Id quoui obtigerat, hoc etiam ad malum * accerseba-

tur malum,

Et discipulus & magister perhibebantur improbi,

* Ibi cursu, luctando, hastâ, disco, pugillatu, pila,

Saliendo sese exercebant magis, quam scorto, aut

sauis:

Ibi suam ætatē extendebant, non in latebrosis locis.

Inde de hippodromo & palæstrâ vbi reuenisses do-

rum,

† Cineticulo præcinctus in sellâ apud magistrum as-

sideres:

Tum librum legeres. si vnam peccauisses syllabam,

Fieret corium tam maculosum, quàm est nutricis

pallium.

M N. Propter me hæc nunc meo sodali dici discru-

cior miser,

Innocens suspicio nem hanc sustinet causâ meâ.

PH Alij, Lyde, nunc sunt mores. LY. id equidem cer-

tò scio.

Nam olim populi prius honorē capiebat suffragio,

Quam magistri desinebat esse dicto obediens.

At

At nunc, priusquam septuennis est, si * attigas eum manu, Vide Non.

Exemplò puer pædagogo † tabulâ dirumpit caput, † in qualiteras faciebât pueri.

Cum patrem adeas postulatû, puero sic dicit pater: * i. Porro

Noster esto, dum te poteris defendere iniuriâ. vocatur,

* Pronocatur pædagogus: ego senex minimi precij, accitur, in-

Ne attigas puerum istâ causâ, quando fecit strenuè. crepatur.

It magister, quasi lucernâ, † uncto expretus linteo. † Vide Cæt.

Itur illinc * iure dicto. istocchine hic pacto potest * à patre,

Inhibere imperiû magister, si ipsus prius vapulet? † Vide Cæt.

MN. Acris postulatio hæc est, cum huius dicta intel- † à patre,

ligo. † à patre,

Mira sunt, ni Pistoclerus Lydum pugnis contudit. † à patre.

PH. Sed quis hic est, quem astantem video ante o-

stium? LY. ô Philoxene.

MN. Deos propitios me videre, quàm illum, maue-

lem mihi:

PH. Quis illic est? LY. Mnesilochus, gnati tui sodalis

Pistocleri:

Haud confimili ingenio atque ille est, qui in lupana-

ri accubat.

Fortunatum Nicobulum, qui illum produxit sibi.

P. Saluus sis, Mnesiloche, saluû te aduenire gaudeo.

MN. Dij te ament Philoxene. LY. hic enim ritè pro-

ductu'st patri.

In mare it, rem familiarem curat, custodit domum:

Obsequens obediensque est * moræ atque imperiis * L. mori.

patri.

Hic sodalis Pistoclero iam puer puero fuit.

Triduum non inter eos est ætatis vter maior fiet:

* Verum ingenium plus triginta annis maius est, * L. Verum

quàm alteri. huic.

PH. Caue malum, & * compeſce in illum dicere in- * i. tempe-

iusse. LY. tace, ra, nisi f.

Stultus es, qui illi malè ægrè patere dici, qui facit. scrib. com-

Nam illum meum malum † promtare malim, quàm perce.

peculium. † i. profun-

PH. Qui dum? LY. quia, malum si promter, indies fa- dere.

ciat minus.

MN. Quid sodalem meum castigas, Lyde, discipu-

lum tuum?

LY. Pe-

LY. Perit tibi sodalis. M N. ne di sirint. LY. sic est, v^o loquor.

Quin ego cum peribat vidi, non ex auditu arguo.

MN. Quid factum est? LY. meretricem indigne deperit. MN. non tu taces?

Ita Lamb.

LY. * At quæ acerrime ac æstuosè absorbet, vbi quæque attigit.

MN. Vbi ea mulier habitat? LY. hîc. MN. vnde eam esse aiunt? LY. ex Samo.

MN. Quæ vocatur? LY. Bacchis. MN. erras, Lyde: ego omnem rem scio,

Quemadmodum est, tu Pistoclerum falsò atque insontem arguis.

Nam ille amico & beneuolenti suo sodali sedulò Rem mandatam exequitur. ipse nec amat, nec tu creduas.

LY. Itane oportet rem mandatam gerere amici sedulò, Vt ipse in gremio osculantem mulierem teneat sedens,

Nullon' pacto res mandata potest agi, nisi idētidem Manus ferat ad papillas, labra à labris nusquam auferat?

Nanque alia memorare, quæ illum facere vidi, disputet:

Ita Lamb.

Cum manum sub vestimenta ad corpus * tetulit Bacchidi,

Me præsente, neque pudere quicquam. quid verbis opus est?

Mihi discipulus, tibi sodalis perit, huic filius.

~~Nam ego illū perisse duco. cui quidem perit pudor.~~

Quid opus est verbis? si opperiri vellem paulisper modò,

Vt opinor, illius inspectandi mihi esset maior copia: Plus vidissem quam deceret, quam me atque illo æquum foret.

MN. Perdidisti me sodalis. egone illā iam mulierem Capitis non perdam? perire me malis malim modis. Satin ut quem tu habeas fidelē tibi, aut, cui credas, nescias?

LY. Viden', ut agrè patitur hic gnatum esse corruptum tuum,

Suum

Suum sodalem? vt ipſus ſeſe cruciat ægritudine?

PH. Mneſiloche, hoc tecum oro, vt illius animum atque ingenium regas:

Serua tibi ſodalem, & mihi filium. M. factum volo.

PH. In te ergo hoc onus omne impono. Lyde, ſequere hac me. LY. ſequor.

Melius eſſet, me quoq; vnà ſi cum illo relinqueres.

PH. Affatim eſt, Mneſiloche, cura, & concaſtiga hominem probè,

Qui dedecorat te, me amicosque alios flagitiis ſuis.

MNESILOCHVS *adoleſcens.*

* A Miciorẽ nunc vtrum credam magis
Sodalẽmne eſſe, an Bacchidem, incertum ad-
modum eſt.

† Illum exoptauit potius, habeat, † optimè eſt.
Næ illa illud hercle cum malo fecit ſuo, meo.
Nam mihi diuini nunquam quidquam creduat,
Ni ego illam exemplis plurimis planeq; amo.
Ego faxo haud dicet naſtam, quem derideat.
Nam iam domum ibo, atq; aliquid ſurripiam patri.
Id iſti dabo. ego iſtanc multis vlcifcar modis.

Adeò ego illam cogam vſq; , vt mēdicet meus pater.
Sed ſatin ego * animum mente ſincerā gero,
Qui ad hunc modum hæc hîc, quæ futura, fabulor?
Amo hercle, opinor, vtpote quod certò ſciam.
Verùm quàm illa vnquam de meâ pecuniâ
Ramentâ fiat plumẽa * propenſior,
Mendicum malim mendicando vincere.

Nunquam edepol viua me irridebit. nam mihi
Decretum eſt renumerare iam omne aurum patri.

* Igitur mihi inani atque inopi ſubblanditur,
Tum, cum meâ illud nihilo pluris referet,

Quàm ſi ad ſepulcrum mortuo dicat * iocum.
Sed antequam illa vnquam meis opulentiis
Ramentâ fiat grauior, aut propenſior,

Mori † me mauelim excruciatum inopiâ.
Proſectò † ſtabile eſt me patri aurum reddere.

Eadem exorabo, Chryſalo cauſâ mea
Pater ne noceat. neu quid ei ſuccenſeat

εὐχόμενος
dictum.

Vide Cent.

† ſ. Piſto-
clerum

Bacchis.

† al. *optimus*
eſt.

Lipſ. *animi*
mentem ſin-
ceram g.

* pondero-
ſior.

* i. poſtea.

* naniam
funebre.

Vide Cēt.

† Cam. &
Lamb. *ma-*
la me ma-
lim, &c.

† ſtat ſen-
tentia.

Meâ

Meâ causâ de auro, quod eum ludificatus est.
 Nam illi æquum est me consulere, qui causâ meâ
 Mendacium dixit: nunc vos me sequimini.

PISTOCLERVS.

REbus aliis anteuortar, Bacchis, quæ mandas mihi,
 Mnesilochum vt requiram, atq; vt eum mecum
 ad te ducam simul.

* lipsum. i. Nam illud animus meus miratur, si à me * tetigit
 pertigit nuncius,
 seu perue- Quid remoratur. ibo, & visam huc ad eum, si fortè
 nit ad eū. est domi.

MNESILOCHVS, PISTOCLERVS.

REddidi patri omne aurum. nunc nunc ego illam
 me velim

Conuenire, postquam inanis sum, contemtricem
 meam.

Sed veniâ mihi quàm grauatè pater dedit de Chry-
 salo?

Verum postremò impetraui, vt ne quid ei succen-
 seat.

PI. Estne hic meus sodalis? MN. estne hic hostis, quæ
 aspicio, meus?

i. conferâ. PI. Certè is est. MN. is est, adibo contrâ, & * contol-
 lam gradum.

PI. Saluus sis, Mnesilochè. MN. salue. PI. saluus cùm
 peregrè aduenis,

Cœna detur. MN. non placet mihi cœna, quæ bilem
mouet.

PI. Num quæ aduenienti ægritudo obiecta est? MN.
 atque acerrima.

PI. Vnde? MN. ab homine, quem mihi amicum esse
 arbitratus sum antidi hac.

PI. Multi more iste atque exemplo viuunt, quos
 cùm censeas

* i. ob falsi-
 monias
 suas.

Esse amicos, reperiuntur falsi † falsimoniiis,
 Lingnâ factiosi, inertes operâ, sublesta fide.

* lego: quod
 non inuide-
 ant.

Nullus est, * qui non inuideat rem secundam ob-
tingere:

Sibi ne inuideatur ipsi ignaui rectè cauent.

MN. E-

MN. Quid dux? PI. atque ambas sorores. MN. loqueris nunc nugas sciens.

^a L. effe.

PI. Postremò, si pergis parū mihi fidem * arbitrarier, Tollam ego ted' in collum, atq; intrò hinc auferam.

MN. imò ibo. mane.

PI. Non maneo, neque tu me habebis falsò suspectum. MN. sequor.

ACTVS QVARTVS.

PARASITVS.

Parasitus ego sum nequam hominis atque improbi

Militis, qui amicam secum auexit ex Samo.

Nunc me ire iussit ad eam, & percontarier, Vtrūm aurum reddat, an ne eat secum simul.

Ita Cam.
& Lam.

* Tu qui dudum, puer, cum illā vsque isti simul, Quæ harum sunt ædes, pulta. adi actutum ad fores:

Recede hinc directè. vt pulsat propudium!

Comesse panem tris pedes latum potes,

Fores pultare nescis? ecquis in ædibus est?

Heus ecquis hic est? ecquis hoc aperit ostium?

Ecquis exit?

PISTOCLERVS, PARASITVS.

Quid istuc? quæ istæc est pulsatio?

Quæ te mala crux agitât? ad istunc quid modū Alieno vires tuas extentes ostio?

Fores penè effregisti. quid nunc vis tibi?

PA. Adulescens, salue. PI. salue. sed quem quæritas?

PA. Bacchidem. PI. vtram ergo? PA. nihil scio, nisi Bacchidem.

Paucis me misit miles ad eam Cleomachus,

Vel vt ducentos Philippos reddat aureos,

Vel vt hinc in Elatiam hodie eat secum simul.

PI. Non it. negato esse ituram abi, & renuncia.

Alium illa amat, non illum. duc te ab ædibus.

PA. Nimis iracundè. PI. at scin', quàm iracundus siem?

Næ tibi hercle haud longè est os ab infortunio,

Ita

Ita * dentifrangibula hæc meis manibus gestiunt. * i. pugni.
 P. Cû ego huius verba interpretor, mihi cautio est, sic Am. ge-
 Ne † nucifrangibula * excussit ex malis meis. stiant pugni
 Tuo ego istac igitur dicam illi periculo. mibi.
 PI. Quid ais tu? PA. ego istuc illi dicam. PI. dic mihi, † i. dentes
 Quis tu es? PA. illius sum integumentum corporis. quibus nu-
 PI. Nequam esse oportet, cui tu integumentum im- ces fran-
 probus es. guntur.
 PA. Sufflatus ille huc veniet. PI. diruptum velim. * pro, ex-
 PA. Num quid vis? PI. ab eas celeriter, facto est opus. cussit.
 PA. Vale dentifrangibule. PI. & tu, integumentum,
 vale.
 In eum nunc hæc venit res locum, vt quid consilij
 Dem meo sodali super amicâ, nesciam,
 Qui iratus renumeravit omne aurum patri,
 Neque nummus vllus est, qui reddatur militi.
 Sed huc concedam. nam concrepuerunt fores.
 Mnesilochus eccum mœstus progreditur foras.

M N E S I L O C H V S, P I S T O C L E R V S.

P. Etulans, proteruo, iracundo animo, indomito,
 * incogitato, L. incogita-
 Sine modo & modestiâ sum, sine bono iure atq; ho- bili.
 nore,
 * Incredibilis, imposq; animi, inamabilis, illepidus i. indignus
 viuo, cui quis-
 Maleuolente ingenio natus. postremò id mihi est, quâ credat:
 quod nolo.
 Ego esse aliis. credibile hoc est? nequior nemo est,
 neque indignior,
 Quoi dii benefaciât, neque quem quisquam homo
 aut amet, aut adeat.
 Inimicos quàm amicos æquum est me habere, ma-
 los quàm bonos.
 Par magis me iuuare omnibus probris, quæ impro-
 bis viris.
 Digna sunt, dignior nullus est homo, qui patri red-
 didit.
 * Omne aurum amans, quod fuit præ manu. sumne. Ita à La. ex:
 ego homo miser? (Chrysal. V. C. hæc.
 Sumne ego nullius pretij? perdidit me; atq; operam suppleta.
 PI. Con-

PI. Consolandus hic mihi est. ibo ad eum. Mnesilochē, quid sit? MN. perij.

PI. Dij melius faciant. MN. perij. PI. non taces insipiens? MN. taceam?

PI. Sanus satis non es. MN. perij. multa mala mihi in pectore

Nunc acris atq; acerba eueniunt. Criminin' me habuisse fidem?

Immerito tibi iratus fui. PI. eia bonū habe animum.

MN. Vnde habeam? mortuus plaris precij' est, quā ego sum. PI. militis

I. G. *Hunc*

Parasitus modò venerat aurum petere: * hinc eum ego meis

Dictis malis, his foribus atque hāc repulsi, reieci hominem.

MN. Quid mihi id prodest? quid faciam? nihil habeo miser. ille quidem

sed vltro
dem.

Hanc abducat scio. PI. si mihi sit, * non polliceat.

MN. scio dares,

Noui, sed nisi ames, non habeam tibi fidem tantam.

Nunc agitas sat tute tuarum rerum. egone vt opem mihi

Ferre putem posse inopem te? PI. tace modò; deus respiciet nos aliquis.

MN. Nugæ. PI. mane. MN. quid est? PI. tuam copiam eccum Chrysalum video.

CHRYSA LV S *senex*, MNESI LO CHVS.

PISTO CLERVS *adolescentes*.

H Vnc hominem decet auro expendi, huic decet statuam statui ex auro.

Nam duplex hodie facinus feci, duplicibus spoliis sum affectus.

Herum maiorem meum vt ego hodie lusi lepidè! vt ludificatus est!

Callidum senem callidis dolis compuli, & perpuli, mihi omnia vt crederet.

Nunc amanti hero, filio senis, quī cum ego bibo, quī cum edo, & amo,

Regias copias aureasque obtuli, vt domo sumeret, neu foris quæreret.

Non

Non mihi isti placent Parmenones, Syri, qui duas
aut tres minas

Auferunt heris. nequius nihil est, quàm egens con-
filii seruus, nisi habet

Multipatens pectus, vbicunq; vsus fiet, pectore ex-
promat suo.

Nullus frugi esse potest homo, nisi qui & bene &
malefacere tenet.

Improbis cum improbus sit, harpaget: furibus fure-
tur quod queat.

* Versipellem, frugi conuenit esse hominem, pectus πολύτρο-
cui sapit. πον.

Bonus sit bonis, malus sit malis. vtcunque res sit, ita
animum habeat.

Sed lubet scire, quantum aurum herus sibi demsit.
& quid suo reddidit patri.

Si frugi est, Herculem fecit ex patre, decumam par-
tem ei

Dedit, sibi nouem abstulit. sed, quem quaero, optimè
ecce obuiam

Mihi est. num qui hummi exciderūt, here, tibi, quod
sic terram

Obtinere? quid vos mœstos tam tristesque esse con-
spicos?

Non placet, nec est temerè etiam. quin mihi re-
sponderis?

MN. Chrysale occidi. CH. fortassis tu auri demsisti
parum.

MN. Qui, malum, parum? immò verò nimìò minus
multo parum.

CH. Quid igitur stulte? quoniam occasio ad eam
rem fuit

Meà virtute parta, vt quantum velles, tantum su-
meres,

Sic hoc digitulis duobus sumebas primoribus?

An nesciebās, quàm eiusmodi * homini rarò tem-
pus se daret?

MN. Erras. CH. at quidem tute errasti, cùm parum
immersti ampliter.

MN. Pol tu quàm nunc me accuses magis, si magis
rem noueris?

* i. cuius,
non patri
tuo, vt
vult Lāb.
Vide Cœt.

CH. Occi-

* pro, præ- CH. Occidi. iam animus istoc dicto plus * præfagi-
sagit. No. tur mali.

* sic alibi, MN. Perij. CH. quid ita? MN. quia patri omne * cum
cum pul- ramento reddidi.

visculo. CH. Reddidisti? MN. reddidi. CH. omnene? MN. op-
pido. CH. occisi sumus.

Qui in mentem venit tibi istuc facinus facere tam
malum?

* i. crimi- MN. Bacchidem atq; hunc suspicabar propter * cri-
nationem. men, Chrysale,

Lydi. † Me malè consuluisse, ob eam rem omne aurum i-
ratus reddidi

† pro mihi. Meo patri. CH. quid, vbi reddebas aurum, dixisti
antiquè. patri?

Fest. MN. Id aurum accepisse extemplò ab hospite Ar-
chidemide. CH. hem,

Istoc dicto dedisti hodie in cruciatum Chrysalum:

Nam vbi me aspiciet, ad carnificem rapiet conti-
nuò senex..

MN. Ego patrem exoravi. CH. nempe ergo hoc vt
faceret, quod loquor?

MN. Imò tibi ne noceat, neu quid ob eam rem suc-
censeat.

Atque agè impetraui. nunc hoc tibi curandum est,
Chrysale..

CH. Quid vis curem? MN. Vt ad senem etiam alte-
ram facias viam..

i. consue- Comparata, fabricare, finge quod lubet, * conglutina,
dolos. Vt senem hodie doctum doctè fallas, aurumque au-
feras.

CH. Vix videtur fieri posse. MN. perge; ac facilè hæc
feceris..

I. G. mani- CH. Quàm, malum, facilè? quem mendacij prehen-
festum. dit * manifesto modo,

* i. me præ- Quem si orem, vt mihi nihil credat, id non ausit cre-
sente. dere.

† i. in te MN. Imò si audias, quæ dicta dixit * me aduersum
absentem. † tibi.

* δεικτι- CH. Quid dixit? MN. si tu * illum solem, sibi solem
κῶς. esse dixeris, (dies.

Se illum lunam credere esse, & noctem qui nunc est:
CH. Emun-

CH. Emungam hercle hominem probè hodie, ne id nequicquam dixerit.

MN. Nunc quid nos vis facere? CH. enim nihil, nisi vrametis, impero.

Cæterùm quantumlibet me poscitote aurum, ego dabo:

Quid mihi refert Chryfalo esse nomen, nisi factis probò?

Sed nunc quantulum vsu' est auri tibi, Mnesiloche? dic mihi.

MN. Militi nūmis ducentis iā vsus est pro Bacchide.

CH. Ego dabo. MN. tum nobis opus est sumtu. CH. ah, placidè volo

Vnū quidq; agamus: hoc vbi egero, tum istuc agam.

De ducentis nummis primū intendam balistam in senem.

Eā balistā si peruortam turrim & propugnacula,

Rectā portā inuadam. extemplō in oppidum antiquum & vetus:

Si id capso, geritote * amicis voftris aurum corbibus, * i. ad ami-

Si cui animus † sperat. P I. apud te est animus noster, cas vestras.

Chryfale.

† H. Gr. *siet*

CH. Nunc tu abi intrò, Pistoclere, ad Bacchidem, at-

que effer citò.

P. at ap.

PI. Quid? CH. stilum, ceram, & tabellas, & linum. PI. iam faxo hic erunt.

MN. Quid nunc es factururus? id mihi dice. CH. cõ-

stitutum est prandium.

Vos duo eritis, atq; amica tua erit tecum tertia.

MN. Sicut dicis. CH. Pistoclero nulla amica est. MN. immò adest.

Alteram ille amat sororem, ego alteram, ambas Bacchides.

CH. Quid tu loqueris? M. hoc vt futuri sumus. CH. vbi est biclinium

Vobis stratum? MN. cur id exquiris? CH. res ita est, dici volo.

Nescis quid ego acturus sim, neq; facinus quantum exordiar.

MN. Cedo manum, ac subsequere propius me ad fores. intrò inspicere,

O

CH. Euax

CH. Fuax nimis bellus, atque ut esse maximè optabam, locus.

PI. Quæ imperauisti, imperatum bene bonis factum illico est.

CH. Quid parauisti? PI. quæ parare tu iussisti omnia.

CH. Cape stilum propere & tabellas tu has tibi. MN. quid postea?

CH. Quod iubebo, scribito istic. nam propterea te volo.

Scribere, ut pater cognoscat literas, quando legat.

Scribe. MN. quid scribam? CH. Salutem tuo Patri verbis tuis.

PI. Quid si potius morbum & mortem scribat? id erit rectius.

MN. Ne interturba, iam imperatum in cerâ inest.

CH. dic quemadmodum?

MN. Mnesilochus Salutem dicit suo Patri. CH. adscribe hoc citò.

* i. male-
dicit.

Chrysalus mihi ~~ut~~que quaque * loquitur † nec rectè, pater.

† Pronom.
Fest.

Quia tibi aurum reddidi, & quia non te defraudauerim.

PI. Mane dum scribit. CH. celerem oportet esse amatoris manum.

PI. Atque idem hercle est ad perdundū magis, quàm ad scribendum citus.

MN. Loquere, hoc scriptum est. CH. nunc, pater mi, proin tu ab eo ut caueas tibi,

Sycophantias componit, aurum ut abs te auferat, Et profecto se ablaturum dixit. planè ascribito.

MN. Dic modò. CH. atque id pollicetur se daturum aurum mihi,

Quod dem scortis, quodque in iustis comedim, & congracem, pater.

Sed, pater mi, ne tibi hodie verba det, quæ so caue.

MN. Loquere porrò. CH. adscribe dum. MN. etiam loquere quid scribam modò.

CH. Sed pater, quod promissisti mihi, id quæso ut memineris,

Ne illum verberes, verum apud te vinctum asseruato domi.

* Cedo

* Cedo tu ceram ac linum actutum. age † oblige, ob-
signa cito. * Vide Cēt.
† s. lino.

M N. Obsecro, quid istis ad istunc vsu' sit conscriptis
modum?

Vt tibi ne quid credat, atque vt vinctum te asseruet
domi?

CH. Quia mihi ita lubet. potin vt cures te, atque ne
parcas mihi?

Meā fiduciā opus conduxī, & meo periculo rem
gero.

M N. Æquam dicis. CH. cedo tabellas. M N. accipe.
CH. animum aduortite,

Mnesiloche, & tu Pistoclere, iam facite in biclinio
Cum amicā suā vterque accubitus eatis. ita nego-
tium est.

Atq; ibidem, vbi nunc sunt lecti strati, poteris citò.

PI. Nunquid aliud? CH. hoc. atque etiam vbi erit ac-
cubitus semel,

Ne quoquā exurgatis, donec à me erit signū datum.

PI. O imperatorē probum! iam bis bibisse oportuit.

M N. Fugiamus. CH. vstrum curate officium, ego
efficiam meum.

CHRYSALEVS.

I Nsanum * magnum molior negotium,

Metuoque vt hodie possem emolierier.

Sed nunc truculento mihi atq; sauo vsus sene est.

Nam non conducit nunc huic sycophantiæ

Senem esse tranquillū, † qui vbi me aspexerit.

* Versabo ego illunc hodie, si viuo, probē.

Tam frictū ego illum reddam, quam frictū est cicer.

Adambulabo ad ostium, vt quando exeat,

Exemplō aduenienti tabellas dem in manum.

NICOBVLVS, CHRYSALEVS.

N Imio illac res est magna diuidiæ mihi,

Subterfugisse sic mihi hodie Chrysalum.

CH. Saluus sum, iratus est senex. nunc est mihi

Adeundi ad hominem tempus. N I. quis loquitur
prope?

Atq; hic quidem opinor Chrysalu' sit. CH. accessero.

* i. valde

Fest. sic

Most. *in sa-
nctum bonū.*

Vide Var.

lib. 6.

† s. me arri-

pi & vinci-

ri iubebit.

* tractū à

piscibus,

qui inter

assandum

versantur.

NI. Bone serue salue, quid sit? quàm mox nauigo
 In Ephesum, vt aurum repetā ab Theotimo domū
 Taces? per omnes deos adiuro, vt ni meum
 Gnatum tam amem, atq; ei facta cupiā quæ is velit,
 Vt tua iam virgis latera lacerentur probè,
 Ferratusque in pistrino ætatem conteras.
 Omnia rescivi scelera ex Mnesilocko tua.
 C. Men' criminatus est? optimè est, ego sum malus,
 Ego sum sacer, scelestus, spectā rem modò.
 Ego nec verbum faciam. NI. etiā mne carnifex
 Minitare? CH. nosces tu illum actutum qualis sit.
 Nunc hæce tabellas ferre me iussit tibi.
 Orabat, vt, quod istic esset scriptum, fieret.
 NI. Cedo. CH. nosce signum. NI. noui. vbi ipse est?
 CH. nescio.

Nihil iam me oportet scire, oblitus sum omnia.
 Scio me esse seruum. nescio etiam id quod scio.
 Nunc ab trasennā hic turdus lumbricum petit,
 Pendebit hodie p^u rē, ita intendi * tenus.
 NI. Mane dū parū per iam iam ad te exeo, Chrysale.
 CH. Vt verba mihi dat! vt nescio quam rem gerat!
 Seruos arcessis intus, qui me vinciant.
 Bene nauis agitur, pulcrè hæc t^u confertur ratis.
 Sed conticiscam, nam audio aperiri fores.

NICOBVLVS, CHRYSALVS.

CONstringe tute illi, Arramo, actutum manus.
 CH. Quid feci? NI. impinge pugnū si mutuerit.
 Quid hæc loquuntur literæ? CH. quid me rogas?
 Vt ab illo accepi, ad te obsignatas attuli.
 NI. * Eò tu loquitatusne es gnato meo malè
 Per sermonem, quia mihi id aurum reddidit?
 Et te dixisti id aurum ablaturum tamen.
 Per sycophantias? CH. egone istuc dixi? NI. ita.
 CH. Quis homo est, qui dicat me dixisse istuc? NI.
 ita.

Nullus homo dicit. hæc tabellæ te arguunt,
 Quas tu attulisti. hem, hæc te vinciri iubent. CH. aha,
 Bellerophontem iam tuus me fecit filius.
 Egomet tabellas * detuli, vt vincirer? sine.
 NI. Propterea hoc facio, vt suadeas gnato meo

Vt

* i. laqueū
 à tēdiculā
 sic dictum.
 Non. vel,
 iuxta Ser-
 niū, extre-
 ma arcus
 cornua

quib* ner-
 uus adha-
 ret, vt sit
 numeri
 plur.
 i Vide Cēt.
 * lego: Eho.
 Vide Cēt.

al. retuli ex
 V.C.

Vt pergrācetur tecum, teruenefice.

CH. O stulte, stulte, nescis nunc venire te:

Atq; in eo ipso aſtas lapide, vbi * præco prædicat.

Vide Cæt.

NI. Reſponde. quis me vendit? CH. quem di diligūt,

Adoleſcens moritur, dum valet, ſentit, ſapit.

Hunc ſi vllus deus amaret, plus annis decem,

Plus iam viginti, mortuum eſſe oportuit:

Qui * terræ odium inambulāt, & iam nihil ſapit,

αἴτιος

Nec ſentit. tanti eſt, quanti eſt fungus putidus.

αἴτιος, ἡ.

NI. Tun' terræ me odium eſſe autumas? abducite hunc

Intrò, atq; aſtringite ad columnam fortiter.

Nunquam auferes huic aurum. CH. atqui vltrò iam dabis.

NI. Dabo? CH. atque orabis me quidem vltrò, vt auferam,

Cùm illum reſciſces criminatorem meum

Quanto in periculo, & quantà in pernecie fiet.

Tum libertatem Chryſalo largibere:

Ego adeò nūquam accipiam. NI. dic ſcelerū caput,

Dic quo in periculo eſt meus Mneſilochus filius?

CH. Sequere hac me, faxo iam ſcies. NI. quò gentiū?

CH. Tres vnos paſſus. NI. vel decem. CH. agedum, tu Artamo,

Forem hanc pauxillum aperi placidè, ne crepa:

Sat eſt, accede huc tu, viden' conuiuium?

NI. Video. exaduorſum Piſtoclerum & Bacchidem.

CH. Qui ſunt in lecto illo altero? NI. interij miſer.

CH. Nouiſtine hominem? NI. noui. CH. dic ſodes mihi,

Bellān' videtur ſpecie mulier? NI. admodum.

CH. Quid illam, meretricēne cenſes eſſe? NI. quippini.

CH. Fruſtra es. NI. quis igitur obſecro eſt? CH. inueneris.

Ex me quidem hodie nunquam fiet certior.

CLEOMACHVS, NICOBVLVS, CHRYSALVS.

M Eāmne hic Mneſilochus, Nicobuli filius,

Per vim vt retineat mulierem? quæ hæc factio eſt?

NI. Quis ille est? CH. per tempus hic venit miles mihi.

CL. Non me arbitratus militem, sed mulierem, Qui me meosque non queam defendere.

Nam neque Bellona mihi vnquam, neq; Mars creduat,

Ni illum exanimalem faxo, si conuenero, Nive exhaeredem fecero vitæ suæ.

NI. Chrysale, quis ille est, qui minitatur filio?

CH. Vir hic est illius mulieris, quâ cum accubat.

NI. Quid vir? CH. vir inquam. NI. nupta est illan' obsecro?

C. Scies haud multo post. NI. oppidò interij miser.

CH. Quid? nunc scelestus tibi videtur Chrysalus?

Age nunc, vincito me, auscultato filio.

Dixin tibi illum inuenturum te qualis sit?

NI. Quid nunc ego faciam? CH. iube, sis, me exolui citò.

Nam nisi ego exoluor, iam manifestò hominem opprimet.

CL. Nihil est lucri, quod me hodie facere mauelim, Quàm illum cubantem cum illâ opprimere, ambo vt necem.

CH. Audin quæ loquitur? quin tu me exolui iubes?

NI. Exoluite istum perij, pertimui miser.

CL. Tum illam, quæ corpus publicat vulgo suum, Faxo, se haud dicat nactam, quem derideat.

CH. Pacisci cum illo paululâ pecuniâ

Potes. NI. paciscere ergo obsecro. quod tibi lubet, Dum ne manifestò hominē opprimat, néve enicet.

CL. Nunc nisi ducenti Philippi redduntur mihi, Iam illorum ego animâ amborū exorbebo oppidò,

NI. Hem illoc paciscere, si potes. perge obsecro,

Paciscere quiduis. CH. ibo & faciam sedulò.

Quid clamas? CL. vbi herus tuus est? CH. nusquam, nescio.

Vis tibi ducentos nummos iam promittier, Vt ne clamorem hic facias, neu conuitium?

CL. Nihil est, quod malim. CH. atque vt tibi mala multa ingeram?

ειρωμενός. CL. Tuo arbitrato. NI. vt * subblanditur carnifex.

C. Pater

C. Pater hic Mnesilochi est. sequere, is promitter tibi.

Tu aurum ꝑ rogato: cæterum verbum sat est.

NI. Quid fit? CH. ducentis Philippis rem pepigi. NI. si stipu-
vah, salus lator.

Mea, seruauisti me. quàm mox dico, dabo?

CH. Roga hunc tu, tu promitte huic. NI. promitto,
roga.

CL. Ducentos nummos aureos Philippos probos

Dabin? Dabuntur, inque, responde. NI. dabo.

CH. Quid nunc, impure, nunquid debetur tibi?

Quid illi molestus? quid illum morte territas?

Et ego te & illum mactamus infortunio.

Si tibi est machæra, & nobis veruina est domi:

Quà quidem te faciam, si tu me irritaueris,

Confossiolem * soricinâ naniâ.

Iamdudum hercle equidem sentio, suspicio

Quæ te solicaret, eum esse cum illa muliere.

CL. Immò est quoque. CH. ita me Iuppiter, Iuno,

Ceres,

Minerua, Latona, Spes, Opes, Virtus, Venus,

Castor, Polluces, Mars, Mercurius, Hercules,

Sumanus, Sol, Saturnus, diique omnes ament:

Vt ille cum illâ neque cubat, neque ambulat,

Neque osculatur, neque illud quod dici solet.

NI. Vt iurat! seruat me ille suis periuriis.

CL. Vbi nunc Mnesilochus ergo? CH. rus misit pater.

Illa autem in arcem abiit ædem visere

Mineræ: nunc aperta est, i, vise, estne tibi.

CL. Abeo ad forum igitur. CH. vel hercle in dialana
crucem.

CL. Hodie exigâ aurum hoc? C. exige, ac suspēdēte,

Ne supplicare censeas, homo nihili.

Ille est amotus, sine me, per te, here, obsecro

Deos immortales, ire huc intro, ad filium.

NI. Quid eò introibis? CH. vt eum dictis plurimis

Castigem, cum hæc sic facta ad hunc faciat modum.

NI. Immò oro vt facias, Chrysæle, & ted' obsecro,

Caue parsis in eum dicere. CH. etiam me mones?

Satin est, si plura ex me audiet hodie mala,

Quàm audiuit vnquam * Clinia ex Demetrio?

Vide Lib.

NI. Lippi illic oculi seruus est simillimus,
 Si non est, nolis esse. neque desideres:
 Si est, abstinere, quin attingas, non queas.
 Nam ni illic hodie fortè fortunà hic foret,
 Miles Mnesilochum cum vxore opprimeret sua,
 Atq; obtruncaret mœchum manifestarium.
 Nunc quasi ducentis Philippis emi filium,
 Quos dare promisi militi: quos non dabo
 Temerè, & iam priusquam filium conuenero.
 Nunquam edepol quicquā temerè credā Chrysalō:
 Verum libet etiam mihi has perlegere denuò:
 Aequum est tabellis consignatis credere.

CHRYSAEVS, NICOBVLVS.

A Tridæ duo fratres cluent fecisse facinus maxi-
 mum:
 Cùm Priami patriam Pergamum, * diuina mœni-
 tum manu,

Armis, equis, exercitu atq; eximiis bellatoribus,
 Millenū numero nauū, decimo anno post sube-
 gerunt.

* i. detrimē
 to æquē
 fuit mœ-
 nib. Troiæ
 eueritēdis.
 Non Pelides * termento fuit, prout ego herum ex-
 pugnao meum.

Sine classe, sineque exercitu, & tanto numero mili-
 tum,

Cepi, expugnaui amanti herili filio aurum ab suo
 patre.

Nunc priusquam huc senex venit, libet lamentari
 dum exeat:

O Troia, ô patria, ô Pergamum, ô Priame, peristi
 senex,

Qui miserè malè multabere quadringentis Philip-
 pis aureis.

Nam ego has tabellas obsignatas, consignatas, quas
 fero,

Non sunt tabellæ, sed equus, quem misere Achiui
 * ligneum.

* Durateum

Lucret.

* equi fa-

bricator

Epeus.

* Epius est Pistoclerus, ab eo hæc sumpta. Mnesilo-
 chus Sinon est,

Relictus ille non in busto Achilli, sed in lecto ac-
 cubat:

Bacchi-

Bacchidem habet secum: ille ~~non~~ habuit ignem, qui
signum daret,

* Hunc ipsum exurit. ego sum Vlysses, cuius consilio
hæc geruntur,

Tum quæ hîc sunt scriptæ litteræ, hoc in equo in-
sunt milites

* Armati atque animati probè. ita res † successit, me-
liusque adhuc.

Atque hîc equus non in arcem, verùm in arcam fa-
ciet impetum.

Excidium, exitium, * exlecebra fiet hic equus hodie
auro senis.

Nostro seni huic stolido, ei profectò nomen facio e-
go Ilio.

Miles † Menelau' st, ego Agamemnon, idem Vlysses
Laërtius.

Mnesilochus est Alexander, qui erit exitium rei pa-
triae suæ:

Is Helenam abduxit, * cui causâ nunc facio obsidi-
um Ilio.

Nam illic eidem audiui Vlysses, ut ego sum, fuisse
& audacem & malum.

† Dolis ego deprensus sum, ille mendicans panem in-
uentus interiit,

Dum ibi exquirat fata illorum. assimiliter mihi ho-
die obtigit.

Vinctus sum, sed dolis * exemi: item se ille seruauit
dolis.

Ilio tria fuisse audiui fata, quæ illi forent exitio:

* Signum ex arce si petisset, alterum etiam est Troili *
mors,

Tertium cū portæ Scææ limen superum scinderetur.

Paria item tria eis tribus sunt fata nostra huic Ilio:

Nam dudum primò ut dixeram nostro seni mendaciū

Et de hospite, & de auro, & de lembo, ibi signum ex
arce iam abstuli.

Iam duo restabant fata tum, nec magis id ceperam
oppidum.

Pòst ubi tabellas ad senem detuli, ibi occidi Troilū.

Cum censuit Mnesilochum cum vxore esse dudum
militis,

* L. Hic. f.

ignis, i.

Bacchis.

Cam. Hæc.

* Vide Cæt.

† Cam. suc-

cepit melius-

cule adhuc.

* elecebra

dictæ argen-

taria mere-

trices, ab

elicendo

argento,

† quia re-

poscit Bac-

chidæ suâ,

ut ille He-

lenam.

* Bol. cui

pro cuius.

† L. In dolis.

Vide Lâb.

* al. me exe-
mi.

* Palladiū.

Ibi vix me exolui: atq; id perieulum assimilo, Vlyf-
sem vt prædicant

Cognitum ab Helena esse, proditumq; Hecubar. sed
vt olim ille se

Blanditiis exemit, & persuasit, se vt amitteret:

Item ego dolis me illo expuli periculo, & decepi se-
nem.

* hinc vr-
dicaput a-
libi.

† L. inermis

Postea cum magnifico milite,* vrbes verbis quif in-
ernais capit,

Confixi, atq; hominem repuli; dein pugnam con-
serui seni,

Ego cum adeò vno mendacio deuici, vno ictu ex-
templo

Cepi spolia, is nunc ducentos nummos Philippos
militi,

Quos dare se promisit, dabit.

* mulsam
enim mili-
tib. dari so-
litū in tri-
umpho,
recte Li-
uio.

† Vide Cæt.

Nunc alteris etiā ducentis vsus est, qui dispenfentur
Illo capto, vti fit * mulsam, qui triumphent milites.

Sed Priamus hic multo illi præstat, non quinqu-
ginta modò,

Quadringentos filios habet, atque equidem omnis
† lectos sine probro:

Eos ego hodie omnes cōtruncabo duob. solis ictib.
Nunc Priamo nostro, si est quis emtor, coemtiona-

lem senem
Vendam ego, venalem quem habeo, extemplo vbi
oppidum expugnaui.

Sed Priamum astantem eccum ante portam video,
adibo atque alloquar.

NI. Cuiānam vox prope me sonat? CH. ô Nicobule.

NI. quid fit? quid,
Quod te misi, ecquid egisti? CH. rogas? congregere.

NI. congregior.

CH. Optimus sum orator. ad lacrimas coëgi homi-
nem castigando,

Maleque dictis, quæ quidem quiui comminisci. NI.
quid ait? CH. verbum

Nullum fecit. lacrumans tacitus auscultabat, quæ e-
go loquebar.

Tacitus conscripsit tabellas: obsignatas mihi has
dedit,

Tibi

Tibi me iussit dare. sed metuo, ne idem cantet quod priores.

Noſce ſignum. eſtne eius? N I. noui. libet perlegere has. CH. perlege.

Nunc ſuperũ linen ſcinditur, nunc a deſt exitũ Ilie. Turbat equus lepidus ligneus. N I. Chryſale ades, dũ ego has perlego.

CH. Quid tibi me a deſſe opus eſt? N I. volo, ut quod iubeo facias,

Ut ſcias quæ hinc ſcripta ſient. CH. nihil moror, neq; ſcire volo.

N I. Tamen ades. CH. quid opus eſt? N I. taceas. quod iubeo, id facias. CH. adero.

N I. Euge literas minutas. CH. qui quidem videat parum:

Verũ, quĩ ſatis videat, grandes ſatis ſunt. N I. animum aduerte igitur.

CH. Nolo inquam. N I. at volo inquam. CH. quid opus eſt? N I. atenim id, quod iubeo, facias.

CH. Iuſtũ eſt, tuus tibi ſeruus tuo arbitrata ſeruiat.

N I. Hoc age ſis iam nunc. CH. ubi lubet recita, aurium operam tibi dico.

N I. Ceræ quidem haud parſit, neque ſtilo. ſed quicquid eſt, pellegere certum eſt.

Pater ducentos Philippos quæſo Chryſale

Daſi eſſe ſalũ vis me, aut vitalem tibi.

CH. Malum quidem hercle magnum, * tibi dico. N I. Vide Lãb. quid eſt?

CH. Non prius ſalutẽ ſcripſit? N I. nuſquã ſentio.

CH. Non dabis ſi ſapies. verũ ſi das maxumẽ,

Nã ille alium gerulum quærat, ſi ſapiet, ſibi.

Nam ego non laturus ſum. ſi iubeas maxumẽ,

Sat ſic ſuſpectus ſum, cũ careo noxiã.

N I. Auſculta porrò, dum hoc, quod ſcriptum eſt, pellego.

Inde à principio iam impudens epiſtola eſt.

CH. Pudet prodire me ad te in conſpectum, pater,

Tantum ſlagitium te ſcire audiri meum,

Quòd cum peregrini cubui vxore militis.

N I. Pol haud derides. nam ducentis aureis

Philippiſ redemi vitam ex ſlagitio tuam.

CH. Nihil est illorum, quin ego illi dixerim.

NI. Stultè fecisse fateor. sed quæso, pater,
Ne me in stultitiâ, si deliqui, deseras.

Ego animo cupido, atq; oculis indomitis fui:

Persuasum est facere, cuius nunc me facti pudet.

NI. Prinse te canisse ergo, quàm pudere æquum fuit.

CH. Eadem istæc verba dudum illi dixi omnia.

NI. Quæso, ut sat habeas id pater, quòd Chrysalus

Obiurgavit me plurimis verbis malis,

Et me meliorem fecit præceptis suis,

Ut te eij habere gratiam æquum sit bonam.

CH. Estne istuc istic scriptum? NI. hem spectâ, tum
scies.

CH. Ut qui deliquit, supplex est vltro omnibus!

NI. Nunc si me fas est obsecrare abs te, pater,

Da mihi ducentos nummos Philippos, te obsecro.

CH. Ne vnū quidē hercle, si sapias. NI. sine pellegam:

Ego iusiurandum verbis conceptis dedi,

Daturum id me hodie mulieri ante vesperum,

Prinſquam à me abiret nunc, pater, ne peierem,

Cura: atq; abduce me hinc ab hâc quantum potest,

Quam propter tantum damni feci & flagitij.

Cave tibi ducenti nummi diuidiæ fuant.

Sexcenta tanta reddam, si viuo, tibi.

Vale, atq; hæc cura. quid nunc censes Chrysale?

CH. Nihil ego tibi consilij hodie quicquam dabo:

Neq; ego haud committam, ut, si quid peccatū fiet,

Fecisse dicas de meâ sententiâ.

Verum ut ego opinor, si ego in istoc siem loco,

Dem potius aurum, quàm illum corrumpi sinam.

Dux conditiones sunt, vtram tu accipias vide.

Vel ut aurum perdas, vel ut amator peieret.

Ego neq; te iubeo, neque veto, neque suadeo.

NI. Miseret me illius. CH. tuus est, non mirum facis.

Si plus perdundum sit, perisse suauius est,

Quàm illud flagitium volgo dispalescere.

NI. Næ ille edepol Ephesi multo mauellem foret,

Dum saluus esset, quam reuenisset domum.

Quid ego istuc quod perdundum est properem per-
dere?

Bizos ducentos Philippos iam intus efferam:

Et

Et miseri quos dudum promisi miser,
Et istos. mane istic, iam exeo ad te Chrysale.

CH. Fit vasta Troia, scindunt procures Pergamum.

Sciui ego iam dudum fore me exitium Pergamo.

Edepol qui me esse dicat cruciatu malo

Dignum, nã ego cum illo pignus haud ausim dare,

Tantas turbellas facio. sed crepuit foris,

Effertur præda ex Troiã, taceam nunc iam.

NI. Cape hoc tibi aurum Chrysale. i. fer filio.

Ego ad forum autem hinc ibo, vt * soluam militem. i. absoluã.

CH. Non quidem accipiam. proin tu quæras qui
ferat.

Nolo ego mihi credi. NI. cape verò, odiose facis.

CH. Non equidem capiam. NI. at quæso. CH. dico,
vt res se habet.

NI. Morare. CH. nolo inquam aurum concedi
mihi.

Vel da aliquem, qui me seruet. NI. ohe, odiose fa-
cis.

CH. Cedo si necesse est. NI. cura hoc, iam ego reue-
nero.

CH. Curatum est esse te senem miserrimum.

Hoc est incepta efficere pulcrè, veluti nunc mihi

Euenit, vt * ouans præda onustus incederem.

† Salute nostrã atque vrbe captã per dolum.

Domum reduco integrum omnem hinc exercitum.

Sed, spectatores, vos nunc ne miremini,

Quòd non triumpho. peruulgatum est, nihil moror.

Veruntamen accipientur mulso milites.

Nunc hanc prædam omnem iam ad quæstorem de-
feram.

Vide Festũ

in Ouantes.

† i. Saluis

nobis.

PHILOXENVS.

QVAM magis in pectore meo foueo, quas meus
filius turbas turbet:

Quam se ad vitam, & quos ad amores præcipitem * i. stultus.
† inscitus capeßlat: inscitia

Magis curæ est, magisque afformido, ne is pereat, enim stul-
neu corrumpatur. titia, teste

Neque placitant mores. quibus video volgo gnatis Festo.
esse parentes.

* Ita hunc * Scio, ego fui illâ ætate, & feci illa omnia, sed more
locuti au- modesto,
ponendū Duxi, habui scortum, potavi, dedi, donaui. † & enim
me admo- id raro.
nait ado- Ego dare me ludum meo nato institui: vt animo ob-
lescens sequum
Nob. ac Sumere possit, æquum esse puto: sed nimis nolo de-
doctus fidia
Hier. Gro- Esdaxe ludum: nuac* Mnefilochum, quod mandaui,
Notius Li viso,
flaus. Ecquid eum ad virtutem, aut ad frugem operâ suâ
† L. sed enim compulerit:
* Vide Cæt. Sicut eum si conuenit, scio fecisse: eo est ingenio
natus.

ACTVS QVINTVS.

NICOBVLVS, PHILOXENVS.

* Vbi pro QVICVNQVE* vbi sunt, qui fuere, quiq̃ue fu-
vbique, vt: turi sunt posthac,
pleri, pro Stulti, stolidi, fatui, fungi, † bardi, * blenni, bucco-
plerique. nes,
Vide Cent. Solus ego omnes longè anteeo stultitiâ, & moribus
† quasi indoctis.
Segdâs: Perij. pudet. hoccein ætatis ludum bis factum esse
i. tardi indignè?
Fest. Magis quàm id repeto, tam magis vror, quæ meus
* i. stulti filius turbauit.
Fest. Perditus sum, atque etiam eradicatus sum, omnibus
exemplis crucior.
Omnia me mala confectantur, omnibus exitijs in-
terij.
Chrysalus me hodie lacerauit, Chrysalus me mise-
rum spoliauit:
Is me scelus vsque attondit dolis doctis indoctum, vt
libitum est.
Ita miles memorat meretricem esse, quam ille vro-
rem esse aiebat.
† quidq; Omniaq̃ue vt * quicquid actum est, memorauit.
Vide Lâb. eam sibi hunc annum conductam,

Reli-

Reliquum id aurifacrum, quod ego ei stultissimus
homo promissum.

Hoc, hoc est, quod peraccescit, hoc est demum quod
percrucior,

Me hoc ætatis ludificari; iamò edepol sic ludos fa-
ctum

Cano capere, atque albâ barbâ: sic miserum me auro
esse emunctum?

Perij. hoc seruum meum non nauci facere esse au-
sum? atque ego, si tibi

Plus perdiderim, minus ægrè habeam, minusque id
mihi damno ducam.

PH. Certò hic prope me mihi nescio quis loqui vi-
sus est. sed quem video?

Hic quidem pater Mnesilochi est. NI. euge, socium
arumnæ & mei mali video.

Philoxene salve. PH. & tu, vnde * agis? NI. vnde ho- * f. te.
mo miser & infortunatus.

PH. At pol ibi ego sum, esse vbi miserum hominem
debet atque infortunatum.

NI. Igitur pari fortunâ, ætate vt sumus, vtimur. P. sic
est. sed tu,

Quid tibi est? NI. pol mihi par idem est quod tibi.

PH. nunquid nam ad filium

Hæc ægritudo attinet? NI. admodum. PH. idem mi-
hi morbus in pectore est.

NI. At mihi Chrysalus optimus homo
Perdidit filium, me, atque rem omnem

Meam. PH. quid tibi ex filionam obsecro ægrè est?

NI. scies. * id: perijt

* f. mihi

Cum tuo, atque ambo æquè amicas habent. PH. ægrè est.
qui scis? NI. vidi. PH. hei mihi, disperij.

NI. Quid dubitamus pultare, atque huc euocare am-
bas foras?

PH. Haud moror. NI. heus Bacchis, iube sis actutum
aperiri fores,

Nisi mauoltis fores & postes comminui securibus.

BACCHIDES. *duæ sorores.* NICOBVLVS, *
PHILOXENV S, *senes.*

QVIS

QVIS sonitu ac tumultu tanto, nomine nominat

Me, atque pultat ædes? NI. ego atque hic. BA. quid hoc est

- * Græci, Negotij? nam amabo quis has huc * ouis adigit?
 enim stolidos NI. Ovis nos vocant pessumæ. SO. pastor harum
negotia tu BA. At pol nitent, haud * fordidæ videntur ambæ.
 vocant. SO. Attonsa hæ quidem ambæ vsque sunt. PH. vt
 † i. grege. videntur
 * scabiosa. Deridere nos! NI. sine, suo vsque arbitrato.
 BA. Rerint' ter in anno tu has confitari? S. pol hodie
 * bis delusus auroq; Altera iam * bis detonsa certò est. BA. vetulæ
 emunct'. SO. Vident' limulis obsecro vt intuentur?
 † L. thymiana, quæ BA. Eccestor sine omni arbitror malitia esse.
 vide. PH. Merito hoc nobis fit, qui quidem huc venerimus.
 * i. pingues. BA. † Cogantur quidem intrò. SO. haud scio quid
 † sic Virg. Quæ nec * lactem, nec lanam vllam habent. sic sine
Tytire coge assent.
pecus. † Exsoluere, quanti fuere. omnis fructus
 * al. lacte Iam illis decidit. non vides, vt palantes
 antiquè Solæ liberè grassentur? quin ætate credo esse mû-
 pro lac. tas:
 † Vide Láb. Ne balant quidem, cum à pecu cætero absunt. SO.
 stultæ atque hand malæ videntur.
 BA. Reuortamur intrò soror. NI. illico ambæ manente,
 hæ oues volunt vos.
 BA. Prodigium hoc quidem est, humanâ nos voce
 appellant oues.
 PH. Hæ oues vobis malam rem magnam, quam debent, dabunt.
 BA. Si quam debes, te condono, tibi habe, nunquam abs te petam.
 Sed quid est, quapropter nobis vos malum minitami?
 PH. Quia nostros agnos conclusos istic esse aiunt duos.

NI. Et,

NI. Et, præter eos agnos, meus est istic clam mordax canis:

Qui nisi nobis producantur, iamque emittuntur foras,

Arietes truces nos erimus, iam in vos incurfabimus.

BA. Soror est, quod te volo secretò. SO. eho amabo.

NI. quò illæ abeunt? BA. senem illum

Tibi dedo * ulteriores, lepide ut lenitum reddas: *Prisc. veteriorem. à*

Iratum aggrediar. possumus nos hos intrò illicere *posit. veter*

huc? SO. meum

Pensum ego lepide accurabo. quanquam odiosum est mortem amplexari.

BA. Facito ut facias. SO. taceas. tu tuum facito, ego quod dixi haud mutabo.

NI. Quid illæc illic in consilio duæ secretò consultant?

PH. Quid ais tu homo? NI. quid me vis? PH. pudeat dicere me tibi quiddam.

NI. Quid est, quod pudeat? PH. sed amico homini tibi, quod volo, credere certum est:

Nihili sum. NI. istuc iam pridem scio. sed, * quid nihili ** i. quam- obrem.*

PH. Tactus sum vehementer visco, cor stimulo foditur. NI. pol tibi

Multo æquius est * coxendicem. ** vt equo aut asino*

Sed quid istuc est? et si iam ego ipse, quid sit, propè *pigrins eunti.*

scire puto me, ** deformis*

Verum audire etiam ex te studeo. PH. viden' hanc? NI. video. PH. haud * mala est mulier.

NI. Pol verò ista mala, & tu nihili. PH. quid multa? ego amo. NI. an amas? PH. necas.

NI. Tu homo putidus, amator istac fieri ætate audes? PH. qui non?

NI. Quia flagitium est. PH. quid opus verbis est? meo filio non sum iratus.

Neque te tuo est æquum esse iratum. si amant, sapienter faciunt.

BA. Sequere hanc. NI. eunt, eccas tandem probri perlecebræ & persuasrices.

Quid?

Quid ? nunc etiam redditis nobis filios & seruum?
an ego

f. vi maiore? Exporior tecum * vim maiorem? PH. abin hinc?
vi maiori Non homo tu quidem es, qui istoc pacto tam lepi-
vim festu- dam illepidè appelles.

cariam, ap- BA. Senex optime, quantum est in terrâ, sine hoc
ponunt exorare abs te,

I.C. Vt istuc delictum desistas tantopere ire oppugna-
tum:

NI. Nisi abeas, quanquam tu bella es, malum tibi
magnum dabo iam. BA. patiar.

Non metuo, ne quid mihi doleat, quod ferias. NI. vt
blandiloqua est!

Hei mihi, metuo. SO. hic magis tranquillu'st,
I hac mecum intrò atque ibi, si quid vis, filium con-
castigato.

NI. Abin à me, scelus. BA. sine, mea pietas, exorem.
NI. exores tu me?

BA. Ego quidem ab hoc certè exorabo. PH. immò
ego te oro, vt me intrò abducas.

SO. Lepidum te. PH. at scin', quo pacto me ad te in-
trò abducas? BA. mecum vt sis.

PH. Omnia, quæ cupio, commemoras. NI. vidi ego
nequam

Homines, verùm te neminem deteriorem. PH. ita
sum.

BA. I hac mecum intrò, vbi sit tibi lepidè victibus,
vino, atque vnguentis.

*satis me
expilastis
†Vide Lâb. NI. Satis *satis iam vestri est conuiuij: † me nihil
pœnitet, vt sum acceptus.

Quadringentis Philippis filius me & Chrysalus cir-
cunduxerunt,

Quem quidem ego vt non ex cruciem,

Alterum tantum auri non meream.

BA. Quid tandem, si dimidium auri redditur? isne
tu hac mecum

Intrò, atque vt eis delicta ignoscas? PH. faciet.

NI. Minime. nolo, nihil moror. sine sic. malo illos
viciſci ambo.

* L. canes c. PH. Etiam tu homo nihili, quod dii dant boni, * ca-
canes c. ue culpa tua amissis.

Dimi-

Dimidium auri datur, accipias, potesque, & scortum accumbas,

NI. Egon', vbi filius corrumpatur meus, ibi potem?

PH. potandum est.

NI. Age iam id, vt ut est, etsi est dedecorum, patiar

* facere. inducam

* f. me.

Animum. egon', cum hæc cum illo accumbet, inspe-
ctem? BA. immò equidem pol tecum

Accumbam: te amabo, & te amplexabor. NI. caput prurit: perij.

Vix negito. BA. non tibi venit in mentem, amabo,

* si dum viuas,

* Idem Lucret. lib. 3.
Vide Lāb.

Tibi bene facias, iam pol id quidem esse haud per-
longinquum:

Neque si hoc hodie amiseris, post in morte id euen-
turum esse vnquam?

NI. Quid ago: PH. quid agas, rogitas etiam? NI. li-
bet, & metuo. BA. quid metuis?

NI. Ne obnoxius filio sim, & seruo. BA. mel meum,
amabo. istæc * fiunt.

* f. vulgo.

Tuus est vnde illum censes sumere, nisi quod tute
illi dederis?

Hanc veniam illis sine te exorem. NI. vt terebrat!
satin' offirmatum

Quod mihi erat, id me exorat? tuâ sum operâ & pro-
pter te improbior.

BA. Nusquam tu me â te auelles, satia' ego istuc ha-
beo offirmatum?

NI. Quod semel dixi, haud mutabo. BA. it dies, ite
intro accubitus.

Filij vos expectant intus. NI. quàm quidem actutum
emorimur.

BA. Vesper hic est, sequimini. PH. ducite nos quò
lubet, tanquam quidem addictos.

* f. domi
nostræ, vt
nuptiæ
fiant, id
quod ve-
speri solet.

BA. Lepide ipsi hi sunt capti, suis qui filiis fecere in-
sidias. ite.

G R E X.

HI senes, nisi fuissent nihili iam inde ab adolescen-
tia,

Non

Non hodie hic tantum flagitium facerent canis capitibus:

Neque adeò hæc faceremus, ni antehac vidissemus fieri,

Vt apud lenones riuales filiis fierent patres.

Spectatores vos valere volumus, & clarè applaudere.

FINIS BACCHIDVM.

MOSTELLARIA.

DRAMATIS PERSONÆ.

TRANIO <i>seruus.</i>	DELPHIVM <i>meretrix.</i>
GRVMIO <i>seruus.</i>	THEVROPIDES <i>senex.</i>
PHILOLACHES <i>adolescens.</i>	SIMO <i>senex.</i>
PHILEMATIVM <i>meretrix.</i>	DANISTA.
SCAPHA <i>ancilla.</i>	PHANISCVS <i>aduorsitor.</i>
CALLIDAMATES <i>adolesc.</i>	SERVVS <i>alius.</i>

P V E R.

ARGVMENTVM.

MANUMISIT emptos suos amores Philolaches,
 Omnemque absente rem suo absūmit patre.
 Senem, vt reuenit, ludificatur Tranio:
 Terrifica monstra ait videri in ædibus,
 Et inde primum emigratum esse. interuenit
 Lucripeta fœnus fœnerator postulans.
 Ludusque rursus fit senex. nam mutuum
 Acceptum dicit pignus, emtis ædibus:
 Requirit quæ sint, ait vicini proxumi,
 Inspectat illas, post se derisum dolet,
 Ab sui sodale gnati exoratur tamen.

ACTVS I. SCENA I.

GRVMIO, TRANIO,

serui duo.

EXI

EXI è culinâ, sis, foras mastigia,
 Qui mihi inter patinas exhibes argutias.
 Egredere, herilis perniciēs, ex ædibus.
 Ego pol te ruri, si viuam, vlciscar probè.

Exi inquam, nidor è culina. quid lates?

TR. Quid tibi, malum, hîc ante ædes clamatio est?

An ruri censes te esse? abscede ab ædibus.

Abi rus, abi directè, abscede ab ianuâ.

* En, hoccine volebas? GR. perii, cur me verberas? *f. Hè, heccû.*

TR. Quia tu vis. GR. patiar. sine modò adueniat senex.

Sine modò venire saluom, quem absentem * co- * *comedi*
 mes. videtur,

TR. Nec verisimile loquere, nec verum, frutex, cui* bona
 Comesse quenquam vt quisquam absentem pos- comedun-
 fiet. tur. Turn.

GR. Tu vrbani verò scurra, delicia popli,

Rus mihi tu obiectas? sanè credo, Tranio,

Quod te in pistrinum scis actutum tradier,

Cis hercle paucas tempestates, Tranio,

Augebis rui * numero genus ferratile.

Nunc, dum tibi lubet licetque pota, perde rem, breui, pro-

Corrumpe herilem filium, adolescentem optimum, quum se-

Dies noctesque bibite, pergracimini, nex reue-

Amicas emite, liberate, pascite

Parasitos, obsonate pollucibiliter.

Hoccine mandauit tibi, cum peregrè hinc iit, se-
 nex?

Hoccine modò hîc rem curatam offendet suam?

Hoccine boni esse officium serui existimas,

Vt heri sui corruptat & rem & filium?

Nam ego illum corruptum ducò, quom his factis
 fludet,

Quo nemo adæquè iuuentuti ex omni Attica

Antehac est habitus parcus, nec magis continens:

Is nunc in aliam partem palmam possidet.

Virtute id factum tuâ & magisterio tuo.

TR. Quid tibi, malum, me, aut quid ego agam, cura-
 tio' it?

An ruri quæso non sunt, quos cures, boues?

Lubet potare, amare, scorta ducere.

Mei

- Mei tergi facio hoc non tui fiducia.
 * I. G. *phui.* GR. Quam confidenter loquitur? * vx. TR. at te
 exscrean- Iuppiter
 tis præ in- Diique omnes perdant, o'holuisti allium.
 dignatio- Germana illumies, rusticus, hircus, hara suis,
 ne interie- † Canem capra commista GR. quid tu vis fieri?
 ctio. Non omnes possunt olere vnguenta exotica,
 † L. *Canis,* Si tu oles: neque superior, quam herus accumberet
capra com- Neque tam facietis, quam tu viuus, victibus:
mista. Tu tibi istos habeas turtures, pisces, aueis:
 L. *alliatum.* Sine me * alliato fungi fortunas meas.
 Tu fortunatus, ego miser: patiunda sunt.
 Meum bonum me, te tuum maneat malum.
 Ita perso- TR. * Quasi inuidere mihi hoc videre, Grumio,
 na à Mure- Quia mihi bene est, & tibi male est; dignissimum
 to distin- est.
 ctæ. Dicet me amare, & te bubulcitarier:
 Me victitare pulcre, te miseris modis.
 GR. O carnificinum cribrum, quod credo fore:
 Ita te forabunt patibularum per vias
 * Stimuli, si huc reueniat senex.
 Ita I. G. T. Qui scis, an tibi istuc prius eueniat, quam mihi?
 GR. Quia nunquam merui, tu merulisti, & nunc me-
 res.
 TR. Orationis operam compendi face,
 Nisi te malare magnâ mactari cupis.
 f. daturi GR. Eruom datari n' estis, bubus quod feram?
 ervom. Date as, si non * estis, agite porro, pergite
 Quomodo occcepistis, bibite, pergracimini,
 Este, efferecite vos, saginam cedite.
 i. paratum. TR. Tace, atque rus abi: ego ire in Piræum volo
 In vespertum * parare piscatum mihi.
 Eruom tibi aliquis cras faxy ad villam afferat.
 Quid est? quid tu me nunc obtuere, fureifer?
 Ita Muret. GR. Pol tibi istuc credo nomen actutum fore.
 lib. 5. Var. TR. Dum interea sic sit, istuc actutum sino.
 Lect. cap. 9 GR. Ita sit. sed vnum hoc scito, nimio celerius
 Venite quod molestum est, quam id quod cupidè
 petas.
 TR. Molestus ne sis, nunc iam i rus, teque amoue.
 Ne tu eris, præter hac mihi non facies moram.
 GR. Sa-

GR. Satin' abiit, neque quod dixi flocci æstumat?
 Proh di immortales, obsecro vestram fidem,
 Ecce hic ut redeat noster quam primum senex,
 Triennium qui iam hinc abest, priusquam omnia
 Periere, & ædeis, & ager: qui nisi huc redit,
 Paucorum mensium sunt relicta reliquæ.
 Nunc rus abibo. nam herilem filium
 Video corruptum hic ex adolescente optumo.

PHILOLACHES *adolescens.*

REcordatus multum & diu cogitavi,
 Argumentaque in pectus multa institui
 Ego: atque in meo corde, si est quod mihi cor,
 Eam rem volutavi, & diu disputavi,
 Hominem quocius rei quando natus est,
 Similem esse arbitrarer, simulacrumque habere.
 Id repperi iam exemplum.
 Nonarum ædium esse arbitror similem ego homi-
 nem,

Quando hic natus est. ei rei argumenta dicam,
 Atque hoc haud videtur verisimile vobis,
 At ego id faciam esse ita ut credatis.
 Profecto ita esse, ut prædico, vero vincam.
 Atque hoc vosmetipsi scio,
 Perinde uti nunc ego esse autumo, quando
 Dicta audietis mea, haud aliter dicetis.
 Auscultate, argumenta dum dico ad hanc rem.
 Simul * gnatures vos volo esse hanc rem mecum.
 Ædes quom extemplò sunt parata, expolita,
 Factæ probè, examussim,
 Laudant fabrum, atque ædes probant: sibi quisque
 Inde exemplum expectant, sibi quisque † simile,
 Suo usque sumtu, operæ * ne parcunt suæ.
 Atque ubi illo immigrat nequam homo, indiligens-
 que

Cum pigra familiâ, immundus, instrenuus,
 Hic iam ædibus vitium additur,
 Bonæ cum curantur male.

Atque illud sæpe fit, tempestas venit,
 Confringit tegulas, imbricesque: ibi

* Gloss.
 Vet. Gnatures
 γνῶσις.
 & Gnatures
 γνῶσις.
 Item:
 Gnatures
 γνῶσις.
 tes, &
 Ignatures
 ἀγνῶσις.
 † i. simili-
 tudinem
 * pro. non:
 al. nec.

Demi-

Dominus indiligens reddere alias neuolt.

Venit imber, lauit parietes, perpluunt

Tigna, putrefacit aer operam fabri:

Nequior iam factus est vsus ædium,

* *al. Morem* Atque haud fabri culpâ. sed magna pars hominum

bunc. * Moram hanc induxerunt, si quid nummo sarciri potest,

Vsque dum mantant, neque id faciunt, donicum

Parietes ruunt: ædificantur ædes totæ denuò.

Hæc argumenta ego ædificijs dixi. nunc etiam volo

Dicere, vt homines ædium esse similes arbitremini.

Primum dum parentes fabri liberum sunt,

* I. G. Et.

† hinc *sub-*
structiones.

* *al. vsum.*

* Et fundamentum † substruunt liberorum,

Extollunt, parant sedulo infirmitatem,

Vt & in * vsu boni, & in speciem populo

Sint, sibi que aut materia ne parcunt,

Nec sumtus ibi sumtui esse ducunt:

Expoliunt, docent literas, iura & leges,

Sumtu suo & labore nituntur, vt

Alii sibi esse illorum similes expetant.

* Refer ad

morē Ro-

manū, quo

ædolescen-

tibus mili-

taturis pri-

mo stipen-

dij anno

custodes

dari soliti.

Ad legionem quomitant, * adminiculum eis da-

nunt Tum aliquem cognatum suum,

Eatenus abeunt a fabris.

Vnum vbi emeritum est stipendium, igitur tum

Specimen cernitur, quò eueniat ædificatio.

Nam ego ad id frugi vsque & probus fui, in fabro-

tum potestate dum fui:

Posteaquam immigrauit in ingenium meum,

Perdidi operam fabrorum illico oppidò.

Venit ignauia, ea mihi tempestas fuit,

Ea mihi aduentu suo grandinem, imbremque attu-

lit,

Ita Lamb.

ex V. C.

* lego: eò.

† D. F. anusu

pro igna-

uiâ, vt in-

cultu.

Hæc verecundiam mihi & virtutis modum

Deturbauit, detexitque me illico.

Postillâ med' obtegere negligens fui,

Continuò pro imbre amor aduenit in cor meum.

Is vsque in pectus permanauit, permadefecit

Cor meum. nunc simul res, fides, fama, virtus,

Decusque deseruerunt: * ego sum † in vsu

Factus

Factus nimio nequior. atque edepol ita
 Hac tigna humide * putrent, non videor mihi
 Sarcire posse ædeis meas, quin tota
 Perpetuæ ruant, quin cum fundamento
 Perierint, nec quisquam esse auxilio queat.
 Cor dolet, quom scio nunc ut sum, atque ut fui:
 Quo neque industrior de iuuentute erat
 Arte gymnasticâ, disco, hastis, pilâ,
 Cursu, armis, equo: victitabam volupe,
 Parsimoniâ & duriciâ disciplinæ alijs eram,
 Optumi quique expetebant eam doctrinam sibi,
 Nunc * postque nihili sum, id verò meopte ingenio
 repperi.

* Ita L.

L. in posse-
 rû. al. post-
 quam.

PHILEMATIVM *mulier*, SCAPHA *an-*
cilla, PHILOLACHES
adolescens.

PH. IAM pridem ecastor frigidâ non laui magis
 lubenter,

Nec vnde me melius, mea Scapha, rear esse defæa-
 tam.

SCA. Euentus rebus omnibus, velut harno messis
 magna

Fuit. PHI. quid ea messis attinet ad meam lauatio-
 nem?

SCA. Nihilo plus, quàm lauatio tua ad messim.
 PHILOL. O Venus venusta!

Hæc illa est tempestas mea, mihi quæ modestiam
 omnem

Detexit, tectus qua fui : quam mihi amor & cu-
 pido

In pectus perpluit meum, neque iam vnquam obti-
 gere possum.

Madent in corde parietes. periire hæc oppidò ædes.

PHI. Contempla amabo, mea Scapha, sat in hæc me
 vestis deceat.

Volo meo placere Philolachi, meo ocello, meo pa-
 trono.

SCA. Quin tu te exornas moribus lepidis, quum le-
 pida tunc es.

Non vestem amatores mulieris amant, sed vestis
 factum.

P

PHI-

PHILO. Ita me di amant, vt lepida Scapha sapit sce-
lesta multum!

Vt lepidè res omnes tenet, sententiasque aman-
tum!

PHI. Quid nunc? SCA. quid est? PHILE. quin me
aspice & contempla, vt hæc me deceat.

SCA. Virtute formæ id'cuenit, te vt deceat, quic-
quid habeas.

PHILO. Ergo hoc ob verbum te, Scapha, donabo
ego profectò hodie aliqui:

Neque patiar te gratis hanc laudasse, quæ placet
mihi.

PHI. Nolo ego te assentari mihi. SCA. nimis tu qui-
dem stulta es mulier:

Ehò manis vituperari falsò, quàm verò extolli?

PHI. Equidem pol, vel falso, tamen laudari multo
malo,

Quàm verò culpari, aut alios meam speciem irri-
dere.

Ego verum amo, verum volo mihi dici. mendacem
odi.

SCA. Ita tu me ames, ita Philolaches tuus te amet,
vt venusta es!

PHILO. Quid ais scelesta? quomodo adiurasti, ita
ego istam amarem?

Quid? ita hæc me; id cur non additum est? infecta do-
na facio.

f. dænum.

Peristi: quod iam promiseram tibi * dono, perdi-
disti.

SCA. Equidem pol miror tam catam, tam doctam
te, & bene eductam.

Non stultam stultè facere. PHILE. quin mone quæ-
so, si quid erro.

SCA. Ecce erroras, quæ quidem illum expectas v-
num, atque illi.

Morem præcipuè sic geras, atque alios a pern e
Matronæ, non * meretricum est, vnum * inservire
amantem.

PHILO. Pro Iuppiter! nam quod malum versatur
meæ domi illud?

Dij deeq; omnes me pessimis exemplis interficiant.

Nis

** f. meretri-
cium ver-
sus causâ.
† sic infra
si illum
inservire
solum pro
ali soli.*

Nisi ego illam animum interfecero siti fameque atque
algu.

PHI. Nolo ego mihi malè te, Scapha, præcipere.

SC. stulta es planè, quæ

illum tibi æternum putes fore amicum & beneuo-
lentem.

Moneo ego te, te deseret ille ætate & satietate.

PHI. Non spero. SC. insperata accidunt magis sæpe
quàm quæ speres.

Postremo, si dictis nequis perducì, ut vera hæc cre-
das,

Mea dicta ex factis nosce: rem vide, quæ sim, & quæ
fui antè.

Nihilo ego, quàm nunc tu, amata sum, atque vni
modò gessi morem,

Qui pol me, ubi ætate hoc caput colorem commuta-
uit:

Reliquit, deseruitq; me. tibi idem futurum credo.

PHILO. Vix comprimor, quin inuolem illi in ocn-
los stimulatrici.

PHI. Solam illi me soli censco esse oportere obse-
quentem,

Solam ille me soli sibi * suo quom liberavit.

PHILO. Præh di immortales mulierem lepidam, &
pudico ingenio, * i. de suo
suo sumtu.

Bene hercle factum, & gaudeo mihi nihil esse huius
causæ.

SCA. * Inscita cæstor tu quidem es. PH. quapro- * s. stulte
Fest.

pter? S. quæ istuc cures,
Ut te ille amet. PH. cur obsecro non curem? SC. li-
bera es iam,

* Tu iam quod quærebas habes: ille, te nisi amabit
vltro,

Id, pro capite tuo quod dedit, perdiderit tantum
argenti.

PHILO. Perij hercle, ni ego illam pessumis exemplis
enicasso.

Illæ hanc corrumpit mulierem malè suada vicij
lena.

PHI. Nunquam ego illi possum gratiam referre, ut
meritu' sit de me,

Scapha, id tu mihi ne suadeas, ut illum minoris pendam.

SCA. At hoc vnum facito cogites, si illum inferuis solum,

Dum tibi nunc hæc ætatula est, in senectâ malè querere.

PHILO. In anginam ego nunc me velim verti, ut veneficæ illi

Fauces præhendam, atque enicem scelestam stimulatricem.

PHI. Eundem animum oportet nunc mihi esse gratum, ut impetraui,

Atque olim, priusquam id extudi, quom illi subblandiebar.

PHILO. Dij me faciant quod volunt, ni ob istam orationem

Te liberaffo denuò, & nisi Scapham enicaffo.

SCA. Si tibi sat acceptum est, fore amicum tibi semipiternum,

Atque illum amatorem tibi * proprium futurum in vitâ,

Soli gerendum censeo morem, † & capiundas crines.

PHI. Ut fama est homini, exinde solet pecuniam inuenire.

Ego si bonam famam mihi seruassq, sat ero diues.

PHIL. Si quidem hercle vendundum est, pater venibit multo potius,

Quam te, me viuo, vnquam sinam aut egere, aut mendicare.

SCA. Quid illis futurum est cæteris, qui amant te?

PH. magis amabunt

* Quando videbunt gratiam benemerenti referri.

PHILO. Utinam meus nunc mortuus pater ad me nunciatur,

Ut ego heredem meis bonis me faciam, atque hæc sit hæres.

SCA. Iam ista quidem absunta res erit, diesq; noctesque estur,

Bibitur, neque quæquam parsimoniâ adhibet. saginæ plane est.

PHI-

* i. perpetuum & stabilem.

† Capere crines nihil

aliud hic

est, quam

nubere &

matronâ

fieri, vnde

Fest. senis

ex inibus nu-

centes or-

uantur quod

is ornatus

versissim-

us fuit.

Vide Lips.

Ant. Lect.

lib. 3.

* Ita Ca-

men & La.

PHILO. In te hercle certum est, principium, ut sim parvus, experiiri.

Nam neque edes quicquam, neque bibes apud me hisce diebus.

PHI. Si quid tu in illum bene voles loqui, id loqui licebit.

Nec rectè si illi dixeris, iam ecastor vapulabis.

PHILO. Edepol si summo ego loui illo argento sacrificassem,

Pro illius capite quod dedi, nunquam æquè id bene collocassem.

* Ut videas eum medullitus me amare. † oh, probas * Quam
homo sum, facine vi-

* Quæ pro me causam diceret, patronum liberaui. dere est.

SCA. Video te nihili pendere præ Philolachete om- † Interie-
nes homines. ctio latitig

Nunc, ne eius causâ vapulem, tibi potius assenta- index.
bor, * L. Qui.

Si acceptum sat habes, tibi fore illum amicum sem-
piternum.

PHI. Cedò mihi speculum, & cum ornamentis ar-
culam actutum, Scapha,

Ornata ut sim, quom huc veniat Philolaches, volu-
ptas mea.

SCA. Mulier quæ se suamque ætatem spernit, specu-
lo ei vltus est.

Quid opus tibi speculo, quæ tute speculo speculum
es maximum?

PHILO. Ob istuc verbum, ne nequicquam, Scapha,
tam lepidè dixeris,

Dabo aliquid hodie tibi peculi Philematium mea.

PHI. Suo quæque loco, * vident? capillus satis com- * Non. vide
positus est commode? capillum

SCA. Vbi tu commoda es, capillum commodum ef-
se credito. satis com-

PHILO. Vah quid illâ pote peius quicquam muliere
memorariet? comm. ut

Nunc assentatrix scelestâ est, dudum aduersatrix
erat. capillum sit
neutrigen.

PHI. Cedò cerussam. SCA. quid cerussâ opus est?

PHI. nam qui malas oblinam.

SCA. Vnâ operâ ebur atramento candefacere potest.

PHILO. Lepidè dictum de atramento atque ebore: euge, plaudo Scaphæ.

PHI. Tum tu igitur cedò purpurissum. SC. non des, cita es tu quidem:

Nouâ picturâ interpolare vis opus lepidissimum.

Non istanc ætatem oportet pigmentum vllum attingere.

Neque cerussam, neq; melinum, neque vllam aliam offuciam.

Cape igitur speculum. PHILO. Hei mihi misero, fatium speculo dedit.

Nimis velim lapidem, quî ego illi speculo diminui caput.

SCA. Linteum cape, atque exterge tibi manus. PHI. quid ita obsecro?

SC. Vt speculum tenuisti, metuo ne oleant argentum manus:

Ne vsquam argentum te accepisse suspicetur Philolaches.

PHILO. Non videor vidisse lenam callidiorem vllam alteram.

Vt lepidè atque astutè in mentem venit de speculo malæ?

PHI. Etiâne vnguentis vngendam censes? SCA. minimè feceris.

PHI. Quapropter? S. quia ecastor mulier rectè olet, vbi nihil olet.

Nam istæ veteres, quæ se vnguentis vinctitant, interpoles,

Vetulæ, edentulæ, quæ vitia corporis fūco occulunt,

Vbi sese sudor cum vnguentis consociauit, ilicò

Iridem olent, quasi quom vnâ multa iura confundit coquos.

Quid oleant nescias, nisi id vnum, vt malè olere intelligas.

PHILO. Vt perdoctè cuncta callet! nihil hâc docti doctius.

Verum illud est, maximaque pars vestrorum intelligit,

Quibus

Quibus anus domi vxores sunt , quæ vos dote meruerunt.

PHI. Agedum, contempla aurum & pallam, satin' hæc me deceat, Scapha?

SCA. Non me curare istuc oportet. PHI. quem obsecro igitur? SC. eloquar:

Philolachem, is ne quid emat, nisi quod tibi placere censeat.

Nam amator meretricis * mores sibi emit auro & * Mores pro mori-
purpurâ. generatione

Quid opus est, quod suum esse nolit, ei vltro ostentariet? accipio,

Purpura ætas occultanda est , † aurum turpe mulieri. seu morigeris mo-

Pulcra mulier nuda erit, quàm purpurata pulchrior. dis, vt apud Lu-

Postea nequicquam exornata est bene, si morata est male. cret. est.

Pulcrum ornatam turpes mores peius cæno collunt. † L. auro turpe mulieris. i. deformitas

Nam si pulcra est, nimis ornata est. PHILO. nimis diu abstineo manum. mulieris auro oc-

Quid hic vos dux agitis? PHI. tibi me exorno vt placeam. PHILO. ornata es satis. cultâda est

Abi hinc tu intrò, atque ornamenta hæc aufer. sed voluptas mea, dñe nolite.

Mea Philematium , potare tecum collubitum est mihi.

PHI. Labet & edepol mihi tecum. nam quod tibi lubet, idem mihi lubet,

Mea voluptas. PHILO. hem istoc verbum vile est viginti minis.

Cedò, amabo, decumbe. nã centum tibi dare hoc verbum volo,

* Etiam nunc decem minæ apud te sunt, vel ratio- * Vide Lili- nem puta.

Triginta minas pro capite tuo dedi. PHI. cur exprobras?

PHI. Egone id exprobrem, qui mihi met cupio id opprobrariet?

Nec quicquam argenti locui iam diu vsquam æquè bene.

PHI. Certè ego, quod te amo, operam nusquam
melius potui ponere.

PHILO. Bene igitur ratio accepti atque expensi in-
ternos conuenit.

Tu me amas, ego te amo, meritò id fieri vterque
existimat.

Hæc qui gaudent, gaudeant perpetuo suo semper
bono.

PHI. Age accumbe igitur, ceddò aquam manibus,
puer, appone hic mensulam.

PHILO. Qui inuident, ne vnquam eorum quisquam
inuideat prorsus commodis.

PHI. Vide, tali vbi sint, vbi vnguenta. PHILO. quid
opus est? cum * stactâ accubo.

liquor
myrrhæ &
cinnamo-
ni.

Sed estne hic meus sodalis, qui huc incedit cum a-
micâ suâ?

Is est, est Callidamates, cum amicâ incedit, euge, o-
culus meus,

Conueniunt manipulares, eccos, prædam participes
petunt.

CALLIDAMATES, DELPHIVM,
PHIOLACHES, PHI-
LEMATIVM.

* f. *veniri*.
Vide Cent.

CAL. ADVORSVM * venire mihi ad Philola-
chem

Volo tempori, audi, hem, tibi imperatum est.

Nam illic vbi fui, inde effugi foras.

Ita me ibi male conuiuij sermonisque

Pertæsum est. nunc commessatum ibo ad Philola-
chem,

Vbi nos hilari ingenio & lepidè accipiet.

Ecquid tibi videor mammam adire? DE. semper

Istoc modo moratus viuere debebas.

CA. Vis ne ego te, ac tute me amplectare?

DE. Si tibi cordi est facere, licet. CA. lepida es.

Duce me amabo. DE. caue ne cadas. asta.

CA. Oh, ocellus es meus, tuus sum alumnus, mel
meum.

DE. Caue modò, ne prius in viâ accumbas,

Quam illic, vbi lectus est stratus, coimus.

CA. Sine

CA. Sine cadere me. DE. sino: sed & hoc quod mihi in manu est.

Si cades, non cades quin cadam tecum,
Iacentes tollet postea nos ambos aliquis.

Madet homo. CA. tun' meam vis mammam adire?

DE. Cedo manum, nolo equidem te * affligi.

CA. Hem tene, age i simul quod ego eam, an scis?

DE. Scio, in mentem venit modo. CA. nempedo-
mum eo

Commessatum. DE. immò istuc quidem iam me-
mini.

PHILO. Num non vis obuiam me hisce ire, anime
mi?

Illi ego ex omnibus optime volo: iam

Renortar. PHI. diu est iam id mihi. CA. ecquis
hic est?

PHILO. Adest. CA. eu, Philolaches, salve amicis-
sime

Mihi hominum omnium. PHILO. dij te ament, ac-
cuba

Callidamates. vnde agis te? CA. vnde homo ebrius.

PHILO. Probe, quin amabo accubas, Delphium
mea.

CA. Date illi quod bibat, dormiam ego iam.

PHILO. Num mirum * his aut nouum quippiam
facit? quid ego

† Hoc faciam postea, † mea? DE. sic sine eum quies-
cere. PHILO. age tu

Interim da ab Delphio citò cantharum circum.

* ad terrā
grauis ca-
dere, & te
ex eo casu
laxdi.

* L. hic.
† f. Callida-
mate, qui
sic ebrius
est.
† f. Del-
phium.

ACTVS SECVNDVS.

TRANIO, PHILOLACHES, CALLI-
DAMATES, DELPHIVM
PHILEMATIVM,
PVER.

TR. I VPPITER supremus summis opibus atq;
industrijs

Me perisse, & Philolacherem cupit herilem filium,
Occidit spes nostra, nusquam itabulum est confi-
dentia.

Nec salus nobis saluti iam esse, si cupiat, potest,
Ita mali mœroris montem maximum ad portum
modo

Conspicatus sum: herus aduenit peregrè. periit Tra-
nio.

Equis homo est, qui facere argenti cupiat aliquan-
tum lucri,

Qui hodie sese excruciarî meam vicem possit pati?

* i. affium, Vbi sunt isti plagipatidæ ferritribaces viii?
qui stipen- Isti, qui hastis trium * nummorum causâ subeunt
dij milita- sub† falas?

sis modus Vbi aliqui quindenis hastis corpus transfigi solent?
id tēporis. Ego dabo ei talentum, primus qui in crucem excu-
Vide Lips. currerit.

El. lib. 1. Sed eâ lege, vt * affigantur bis pedes bis brachia.

cap. 2. Vbi id erit factum, a me argentum petito præsentat-
† Fala tur- rium.

res ligneæ Sed ego sum ne infelix, qui non curro curriculo
vnde ca- domum?

stella vel PHIL. Adest obsosium, eccum Tranionem, à portæ
oppida op- redit.

pugnari TR. Philolaches. PHILO. quid est? TR. ego, & tu.
solita. PHILO. quid & ego & tu? TR. perijmus.

* V. E. ob- PHILO. Quid ita? TR. pater adest. PHILO. quid ego
fringantur. ex te audio? TR. absumti sumus,

Pater inquam tuus venit. PHILO. vbi est is, obsecro
te? TR. adest.

PHILO. Quis id ait? quis vidit? TR. egomet, inquam,
vidi. PHILO. vix mihi.

* lego: nam Quid ego ago? TR. * nunquid tu malum me regi-
quid. tas, quid agas? † accubas.

† lego: ac- PHILO. Tun' vidisti? TR. egomet, inquam. PHILO.
cubas. certè? TR. certè inquam. PHILO. occidi,

Vide Cent. Si tu vera memoras. TR. quid mihi sit boni, si men-
tiar?

PHILO. Quid ego nunc faciam? TR. iube hæc hinc
omnia amolirier.

Quis istic dormit? PHILO. Callidamates. T. suscita
istum, Delphium.

DE. Callidamates, Callidamates, vigila. CA. vigilo,
sedo vt bibam.

DE. Vi-

DE. Vigila, pater aduenit peregre Philolachæ. CA. valeat pater.

PHILO. Valet ille quidem, atque ego disperij. CA. disperisti? qui pote' st?

PHILO. Quæso edepolexurge, pater aduenit. CA. tuus venit pater?

Iubē abire rursum. quid illi reditio huc etiam fuit?

PHILO. Quid ego agam? pater iam hīc me offendet miserum adueniens ebrium,

Aedes plenas conuiuarum, & mulierum. miserum est opus,

Igitur demum fodere puteum, vbi sitis fauces tener.

Sicut ego aduentu patris nunc quæro, quid faciam miser.

TR. Ecce autem hic deposiuit caput, & dormit: suscita.

PHILO. Etiam vigilas? pater inquam aderit iam hīc meus. CA. ain tu, pater?

Cedō soleas mihi, vt arma capiam, iam pōl ego occidam patrem.

PHILO. Perdis rem, tace, amabo, abripite hunc intrō actutum inter manus.

CAL. Iam hercle ego vos pro matulā habebō, nisi mihi matulam datis.

PHILO. Perij. TR. habe bonum animum, ego istum lepidē medicabor metum.

PHILO. Nullus sum. TR. taceas: ego, quī istāc sedem, meditabor tibi;

Satin' habes, si aduenientem ego ita patrem faciam tuum,

Non modō ne introeat, verūm etiam vt fugiat longē ab ædibus?

Vos modō hīc abite intrō, atque hāc hīc properē amolimini.

PHILO. Vbi ego ero? TR. vbi maximē esse vis, cum hāc: tu cum istāc eris.

DE. Quid est igitur? abeamus hīc nos. TR. non hoc

* longē, Delphium.

* al. vnde.

Namque intus potare haud tantillo hāc quidem causā minas,

PHI. Hei mihi, quàm istæc blanda dicta quò eueniant, madeo metu!

TR. Potin' animo vt fies quieto, & facias quod iubeo? PHILO. pote' st.

TR. Omnium primum, Philematium, intrò abi, & tu Delphium.

DE. Morigeræ tibi erimus ambæ. PHI. ita ille faxit Iuppiter.

TR. Animum aduortito nunc tu iam, quæ volo accurarier.

Omnium primum dum ædes iam fac occlusæ fient: Intus caue mutire quemquam siueris. PHIL. curabitur.

TR. Tanquam si intus natus nemo in ædibus habitet. PHILO. licet.

TR. Neu quisquam responset, quando hæc ædes pultabit senex.

Vide Lāb.

PHILO. Nunquid aliud? TR. *clauem mihi harunce ædium Laconicam

Iam iube efferri intus, hæc ego ædes occludam hinc foris.

PHILO. In tuam custodiam me & meas spes trado, Tranio.

TR. Pluma haud interest, patronus, an cliens propior fiet

Homini, cui nulla in pectore est audacia.

Nam cuius homini, vel optumo, vel pessumo

Quamuis desubito facile est facere nequiter:

Clauim cedo, atque abi intrò, atque occlude ostium.

Verum id videndum st, id viri docti est opus,

Quæ designata sint & facta nequitia,

L. patiatur.

Ne quid *patiantur, quamobrem pigeat viuere:

Ita Lamb.

Tranquille cuncta, & vt proueniant sine malo.

Sicut ego efficiam, quæ facta hic *turbauimus,

Profecto vt liqueant omnia & tranquilla sint,

Neque quicquam nobis parient ex se incommodi.

Sed quid tute egrederis. perij: iam iam optume

Præceptis paruisti. PV. herus iussit maxumo.

Opere orare, vt patrem aliquo absterres modo,

Ne introiret ædes. TR. quin etiam illi hoc dicito,

Facturum me, vt ne etiam aspicere ædes audeat,

Capite

Capite obuoluto vt fugiat cum summo metu:
Clauim cedo, atque abi hinc intrò, atque occlude
ostium.

Et ego hinc occludam, iube venire nunc iam,
Ludos ego hodie viuo presenti hic seni
Faciam, * quod credo mortuo nunquam fore.
Concedam a foribus huc, hinc speculabor procul,
Vnde aduenienti sarcinam imponam seni.

I. G. qm.

T H E V R O P I D E S *senex*, T R A N I O *seruus*.

H A B E O, Neptune, * magnam gratiam tibi,
Quom me amisisti vix à te viuom modo.
Verum si post hac me pedem latum modo
Scies imposuisse in vndam, haud causà st, illico,
Quod nunc voluisti facere, quin facias mihi.
Apage, apage te à me, nunc iam post hunc diem,
Quod creditur us tibi fui, omne credidi.

V. E. gratia
magnam.

T R. Edepol, Neptune, peccauisti largiter,
Qui occasionem hanc amisisti tam bonam.
T H. Triennio post Ægypto aduenio domum.
Credo, expectatus veniam familiaribus.

T R. Nimio edepol ille potuit expectatio
Venire, qui te nunciaret mortuum.

T H. Sed quid hoc? occlusa ianua est interdus?
Pultabo heus, ecquis istas aperit mihi fores?

T R. Quis homo est, qui nostras ædes accessit propè?

T H. Meus seruos hic quidè est Tranio. T R. ô Theu-
ropides

Here, salue, saluum te aduenisse gaudeo.

Vsqne valuisti? T H. vsque, vt vides. T R. factum
optime.

T H. Quid vos, insanine estis? T R. qui dum? T H. sic,
quia

Foris ambulatis. natus nemo in ædibus
Seruat, neq; qui recludat, neq; qui respondeat.
Pultando pedibus penè confregi assulas.

T R. Eho, an tu tetigisti has ædes? T H. cur non tan-
gerem?

Quin pultando inquam penè confregi fores.

T R. Tetigisti? T H. tetigi, inquam, & pultaui. T R.
vah. T H. quid est?

TR. Male hercle factum. TH. quid est negotij? TR.
non potest

Dici, quam indignum facinus fecisti, & malum.

TH. Quid iam? TR. fuge obsecro atque abscede ab
ædibus.

Fugè huc, fuge ad me propius. tetigisti* foreis?

TH. Quomodo pultare potui, si non tangerem?

TR. Occidisti hercle. TH. quem mortalem? TR. o-
mnes tuos.

* Turn.
perduint.

TH. Di te deaq; omnes * perduaxint cū isto omine.

TR. Metuo, te atque istos expiare vt possies.

TH. Quamobrem? aut quam subito rem mihi ap-
portas nouam?

† comites
quos tecū
adduxisti.

TR. Eheus iube † illos illinc amabo abscedere.

TH. Abscedite. TR. ædes ne attigatis, * tangite

Vos quoque terram. TH. obsecro hercle quin elo-
quere iam.

* venerati-
onis ritus
non nisi in
iis rebus,

TR. Quia septem mēses sunt, cū in hasce ædes pedē
Nemo intro tetulit, semel vt emigrauimus.

quæ ad de-
os inferos
ac mortu-
os, perti-

TH. Eloquere, quid ira. TR. circumspecte dum, nun-
quis est

Sermonem nostrū qui aucupet. TH. tutū probè est.

ment vsur-
pari con-
suetus. Vi-
de Lamb.

TR. Circumspecte etiam. TH. nemo est, loquere nūc
iam.

TR. Capitalis * cædes facta est. TH. non intelligo.

TR. Scelus inquam factum* it iamdiu antiquom &
vetus:

* P. G. ex V.
C. ædes.

Antiquom id adeò nos nunc factum inuenimus.

TH. Quid istuc est scelestè? aut quis id fecit? cèdò.

TR. Hospes necauit hospitem captum manu,

Iste, vt ego opinor, qui has tibi ædeis vendidit.

TH. Necauit? TR. aurumq; ipsa ademit hospiti,

Eumq; hic defodit hospitem ibidem in ædibus.

TH. Quapropter id vos factum iuspiciamini?

TR. Ego dicam, ausculta. vt foris cœnauerat

Tuus gnatus, postquam redijt à cœna domum,

Abimus omnes cubitum, condormiui mus:

Lucernam fortè oblitus fueram extinguere,

* i. statim
continuò.

* Atque ille exclamat derepente maximum.

TH. Quis homo? an gnatus meus? TR. Et, tace an-
sculta modò;

At venisse illum in somnis ad se mortuum.

TH. Nempe ergo in somnis? TR. ita. sed ausculta modò.

Ait illum hoc pacto sibi dixisse mortuum.

TH. In somnis? TR. initum quàm vigilanti diceret,

Qui abhinc * sexaginta annis occidus foret.

Interdum inepte stultus es.

TH. Taceo. TR. sed ecce quæ ille inquit:

Ego transmarinus hospes sum Diapontius,

Hic habito. hæc mihi dedita est habitatio.

Nam me Accheruntem * recipere orcus noluit.

Quia præmaturè vita careo. per fidem

Deceptus sum, hospes hic me necavit, isque me

Defodit insepultum clam ibidem in hisce ædibus,

Scelestus auri causa. nunc tu hinc emigra,

Scelestz hæc sunt ædes, impia est habitatio.

Quæ hic monstra fiunt, anno vix possim eloqui.

Secede. TH. quid obsecro factum est? TR. concre-
puit foris.

Hiccinè percussit? TH. guttâ haud habeo sanguinis,

Vivom me accersunt * ad Accheruntem mortui.

TR. Perij, tallice hodie hanc cõturbabunt fabulam.

Nimisquâ formido, ne * manifesto hic me opprimat.

TH. Quid tute tecû loquere? TR. abscede ab ianuâ.

Euge. obsecro hercle? TH. quò fugiâ? etiam tu fugis?

TR. Nihil ego formido, pax mihi est cum mortuis.

TH. Heu, Tranio. TR. † non me appellabis, si sapias.

Nihil ego commerui, neque istas percussi foreis.

TH. Quæso quid ægre est? quæ res te agitat Tranio?

Qui cû istæ loquere? T. an quæso tu appellaveras?

Ita me di amabunt, mortuum illum credidi

Expostulare, quia percussisses foreis.

Sed tu etiamne astas, nec, quod dico, obtemperas?

TH. Quid faciam? TR. caute respexis, fuge, atq; ope-
ri caput.

TH. Cur non fugis tu? T. pax mihi est cum mortuis.

T. Scio, quid modò igitur cur tãtopere extimueras?

TR. Nihil me curassis, inquam, ego mihi prouidero,

Tu, vt ocepisti, tantum quantum quis, fugies,

Atq; * Hercule inuocabis. TH. Hercules, te inuoco. rum do-

TR. Et ego, tibi hodie vt det, senex, magnû malum. mitorem.

Proh

Vide Cæt.

Vide Cæt.

* Ad puto
abundare
& leg. Ac-
cheruntem.
† Vide Cæt.
* i. in ma-
nifesto mæ
dacio de-
prehēdat.
† Sermo ad
mortuū, à
quo se ap-
pellatū si-
mulat Tra-
nio ob
percussas
fores.

* vt αλεξι-

monstro-

Proh di immortales, obsecro voſtram fidem,
Quid ego hodie negotij confeci, malura?

ACTVS TERTIVS.

DANISTA, THEVROPIDES *ſenex*,
TRANIO *ſeruus*.

S Celeſtiorẽ ego annum argento fœnori
Nunquam vllum vidi, quam hic mihi annus
obtrigit.

A mane ad noſtem uſque in foro dego diem,
Locare argenti nemini nummum queo.

TR. Nunc pol ego perij planẽ in perpetuũ modum.

Daniſta adeſt, qui dedit argentum fœnori,

Qui amica eſt emta, quoque opus in ſumtus fuit.
Maniſeſta res eſt, niſi quid occorro prius,

Ne hoc nunc ſenex reſciſcat, ibo huic obuiam.

Sed quidnam hic ſeſe tam cito recipit domum?

Metuo ne de hac re quippiam hic inaudiuerit

Accedam atq; appellabo. heu quam timeo miſer!

Nihil eſt miſerius, quam animus hominis conficius,

Sicut me habet. verũ vtut res ſeſe habet,

Pergam turbare porro. ita hæc res poſtulat.

Vnde iſ? TH. conueni illũ, vnde hæc ædes emeram.

TR. Nunquid dixiſti de illo, quod dixi tibi?

TH. Dixi hercle vero, atque omnia. TR. væ miſer
mihi.

Etiam fatetur de hoſpite? TR. immo pernegat.

Cape hercle, te obſecro, cum eo vna iudicem.

Sed cum videto vt capias, qui credat mihi.

Tam facile vinces, quam piũm volpes comẽſt.

Metuo ne technæ meæ perpetuo perueniant.

TH. Quid tute tecum? TR. niſi enim ſed dic mihi,

Dixiſtin queſo. TH. dixi, inquam, atq; ordine omnia.

TR. Etiam fatetur de hoſpite? TH. immo pernegat,

TR. Negat? TH. negat, inquam. TR. perij oppido,
cũ cogito.

Non conſtitetur? TH. dicam ſi confeſſũs ſit.

Quid nunc faciundũ cenſeſ? TR. egon' quid cen-
ſeam?

Cape,

Cape, obsecro hercle te, cum eo vnà iudicem,
Sed eum videto vt capias, qui credat mihi.

Tam facile vinctes, quàm pirum volpes comest.

DA. Sed Philolacheris eecum seruum Tranium,

Qui mihi neq; fœnus, neq; sortem argenti danunt.

TH. Quò tu te agis? TR. nec quòquam abeo. nã ego
sum miser,

Scelestus, natus diis inimicis omnibus.

Iam illo prasente adibit, nã ego homo sum miser.

Ita & hinc & illinc exhibent negotium.

Sed occupabo adire. DA. hic ad me it, saluus sum.

Spes est de argento. T. hilarus est frustra istic homo,

Saluere iubeo te mi * Saturites bene.

DA. Salue & tu. quid de argento? TR. abi sis belua.

Continuò adueniens pilum iniecasti mihi.

DA. Hic homo est inanis. TR. hic homo est certè a-
riolus.

DA. Quin tu istas mittis tricas? TR. nunquam po-
tuisti mihi

Magis opportunus aduenire quàm aduenis.

DA. Quid est? TR. concede huc. DA. quin mihi ar-
gentum redditur?

TR. Scio te bonà esse voce, ne clama nimis.

DA. Ego hercle verò clamo. T. ah, gere morè mihi.

DA. Quid tibi ego morè vis geram? TR. abi quæso
hinc domum.

DA. Abeam? TR. redito huc circiter meridiem.

DA. Reddetur ne igitur fœnus? T. reddetur, nũc abi,

DA. Quid ego huc recursem, aut operam sumam,
aut conteram?

Quid si hic manebo potius ad meridiem?

T. Imò abi domum, verum hercle dico. abi modò.

DA. Quin vos mihi fœnus date, quid nugamini?

TR. Eu, hercle nã * tu abi modò, ausculta mihi.

DA. Iam hercle ego illunc nominabo hic. TR. euge
strenuè,

* Beatus verò es nunc, cùm clamas. DA. meum peto.

Multos me hoc pacto iam dies frustramini.

Molestus si sum, reddite argentum, abiero.

* Responsiones omnes hoc verbo eripite.

T. Sortè accipe. DA. immò fœnus, id primùm volo.

TR. Quid?

* Cam. &
Lam. Satu-
rides patro-
nimum.
I. G. Mi-
sargyrides.

* f. odiosus
es, aut ali-
quid tale.
* i. diues
factus.
L. TR. R.
h. v. eripit
Sort.

TR. Quid? tute hominem, hominum omnium te-
terrime,

* L. exten- Venisti huc * externatum? agas quod in manu est.

tatum? Non dat, non debet. DA. non debet? TR. † nec eris
† L. ne curat. quidem.

Ferre hoc potes? an mauis, vt aliquò abeat foras?

* I. G. actus Urbem exul linquat * factus hic causâ tui?

binc. i. eie- Cui sortem vix dare licebit. DA. quin non peto.

ctus, expul TH. Eia, maestigia, ad me redi. TR. iam istic ero.

sus, Molestus ne sis, nemo dat, age quod lubet.

Tu solus credo scœnore argentum datas.

DA. Cedo scœnus. redde scœnus. scœnus reddite.

Daturin' estis scœnus acturum mihi?

Date mihi scœnus. TR. scœnus illic, scœnus hic.

Nescit quidem, nisi scœnus fabularier

Veterator. neque ego tetriorem beluam

Vidisse me vnquam quenquam, quàm te, censeo.

DA. Non edepol nunc me tu tuis verbis territas.

Calidum hoc est, etsi procul abest, vrit malè.

TH. Quod illud est scœnus obsecro, quod illic petit.

TR. Pater eccum aduenit peregrè non multo prius

Illius, is tibi & scœnus & sortem dabit.

Ne * inconciliare quid nos posro postules.

Vide num moratur? DA. quin feram, si quid datur. †

TH. Quid ais tu? TR. quid vis? TH. quis illic est? quid
illic petit?

Quid Philolachetem gnatum compellat meum

Sic. & præsenti tibi facit conuicium?

Quid illi debetur? TR. obsecro hercle te, iube

Obici argentum huic ob os impuræ beluæ.

TH. Iubeam? T. iube homini argēto os verberarier.

DA. Perfacile ego ictus perpetior argenteos.

TH. Quod illud argentum est? TR. huic debet Phi-
lolaches

Paulum. TH. quantillum? TR. quasi quadraginta
minas.

DA. Ne sanè id multum censeas, paulum id qui-
dem est.

TR. Audin'? videturne obsecro hercle idoneus,

Danista qui sit? genus quod improbißimum est.

TH. Non ego istuc curo, quis iste sit, vnde sit:

Illud

* i. inimi-
care.

Illud volo mihi dici, * id me scire expeto.

Adeò etiam argenti fœnus creditum audio.

TR. Quattuor quadraginta illi debentur minæ.

Dic te daturum, vt abeat. TH. egon' dicam dare?

TR. Dic. TH. egone? TR. tu ipſus dic modò, auſcul-
ta mihi.

Promitte, age, inquam, ego iubeo. TH. responde
mihi,

Quid eo eſt argento factum? TR. ſaluum eſt. TH.
ſoluite

Vosinet igitur, ſi ſaluum eſt. TR. ædeis filius

Tuus emit. TH. ædeis? TR. ædis. TH. euge, Philo-
laches

Patriſſat iam homo in mereaturâ * vorritur.

i. verſatur.

Ain tu, ædis? T. ædis, inquam. ſed ſcin' cuiuſmodi?

TH. Qui ſcire poſſim? TR. vah. TH. quid eſt? TR. ne
me roga.

TH. Nam quid ita? TR. ſpeculo * claras, clarorem * ſ. ædes.

T. Bene hercle factum. quid? eas quanti † deſtinat?

† i. emit.

TR. Talentis magnis totidè, quot ego & tu ſumus.

præſens
pro præ-
terito.

Sed arraboni has dedit quadraginta minas.

Hinc ſumſit quas ei dedimus. ſatin' intelligis?

Nam poſtquam hæc ædis ita erant vt dixi tibi,

Continuò eſt alias ædis mercatus ſibi.

† conuiſſi
in homi-
nes impu-
ros ſic Lu-
cill. de Tre-
bellio : fe-
bris, ſentium,
vomitus,

TH. Bene hercle factum. DA. heus, iam appetit me-
rides.

TR. Abſolue hūc quæſo † vomitū, ne hic nos enecet.

pus.

Quattuor quadraginta illi debentur minæ,

Et ſors & fœnus. DA. tantum eſt, nihilo plus peto.

TR. Velim quidem hercle, * vt vno nummo plus
petas.

* hoc eò dī
cit, q̄ qui
plus pete-
bat, quàm
deberetur,
cauſſâ ca-
debat. Vi-
de Rzu. 3.

TH. Adoleſcens mecum rem habe. DA. nempè abs
te petam.

TH. Perito cras. DA. abeo, ſat habeo, ſi cras fero.

TR. Malum quod iſti dī deæque omnes diunt.

Ita mea conſilia perturbat peniſſimè.

Nullum cdepol hodie genus eſt hominum tetrius,

Nec minus bono cum iure, quàm Daniſticum.

TH. Quā in regione iſtas ædis emit filius?

TR. Ecce autē perij. TH. dicisne hoc, quod te rogo?

Var. c. 14.

TR. Dicam,

† i. redige
tibi in me-
moriam.

TR. Dicam, sed nomen hominis quero quod fiet.
TH. Age, † comminiscere ergo. TR. quid ego nunc
agam?

Nisi ut in vicinum hunc proximum mendacium,
Eas emisſe ædis huius dicam filium.

Calidum hercle audiui eſſe optimum mendacium
Quicquid dei dicunt, id rectum eſt dicere.

TH. Quid igitur? iam commentu's? TR. diſiſtum
perduint,

* ſ. loque-
ris.

Imò iſtunc potius. de vicino hoc proximo
Tuus emit ædis filius. TH. * bonam fide?

TR. Siquidem es argentum redditurus, tum bonâ:
Si redditurus non es, non emit bonâ.

TH. Non in loco emit perbono has. TR. immò o-
ptimo.

TH. Cupio hercle inſpicere has ædis. pulta dū fores,
Atq; euocato aliquem intus ad te, Tranio.

* L. idem.

TR. Ecce autem iterum nūc quid ego dicam nescio,
Iterum iam ad * vnum ſaxum me fluctus ferunt.

Quid nunc? non hercle, quid nunc faciam reperio:

Maniſeſto teneor. TH. euoca dum aliquem foras,

Quic circumducatur. TR. heus tu. at hīc ſunt mulieres:

Videndum eſt primū, utrū eæ velint, an nō velint.

TH. Bonum æquomq; oras. percontare & roga.

Eho hīc tantisper, dum exis, te opperiar foris.

* ſ. malè.

TR. Diſi te deaq; omnis funditus perdant, ſenex:

Ita mea conſilia vndiq; oppugnas * mala.

Euge optimè, eccum dominus ædium foras

Sino progreditur ipſus. huc conſeſſero,

Dum mihi ſenatum conſilij in cor conuoco.

Igitur tum accedam hunc, quando quid agam in-
uenero.

SIMO, THEVROPIDES ſenes. TRANIO ſeruus.

* L. fore.

MELIUS anno hoc mihi non fuit domi,

Nec quando eſca vna bene meruerit magis.

† I. G. quom

prandium

quam ſoli-

tum dedit.

Prandium mihi vxor per bonum dedit.

Nunc dormitum me iubet ire. minimè.

Non mihi * fortè viſum illico fuit

Melius, † quàm prandium quom ſolum dedit.

Voluit

Voluit in cubiculum me abducere anus.

Non bonus somnus est de prandio: apage:

Clanculum ex ædibus me edidi foras.

Tota turget mihi vxor nunc, scio, domi.

TR. Res parata est mala in vesperum huic seni.

Nam & cœnandum & cubandum est intus malè.

SI. Quo magis cogito ego cum meo anin. o,

Si quis dotatam vxorem domi suæ habet,

Neminem sollicitat sopor:

Ire dormitum odio est: nunc verò mihi

Exequi certa res est hoc, vt abeam

Fortius hinc ad forum, quam domi cubem.

Atq; pol nescio, vt moribus sient

Vultus: hoc sat scio, quam mea me habeat malè:

Piusque posthac fore, quam fuerit mihi.

TR. Si abitus tuus tibi, senex, fecerit malè,

Nihil erit quod deorum vilum accusites:

Te ipse iure optimo merito incutes licet.

Sed tempus nunc est senem hunc alloqui mihi.

Hoc habet: repperi, qui senem ducerem:

Quo dolo à me dolorem procul pellerem.

Accedam. dij te ament plurimum, Simo.

SI. Saluos sis, Tranio. TR. vt vales? SI. non malè.

Quid agis? TR. hominem optimum teneo. SI. amice facis,

Cum me laudas. TR. decet certè. SI. certè hercle. at ego te

Haud bonum teneo seruum. T. quid ita verò, Simo.

SI. Quid nunc, quam mox? TH. quid est? SI. quod solet fieri.

TR. Dic igitur, quod solet fieri, quid id est?

SI. * Quid facitis vos? sed, vt verum Tramo loquar,

Sic decet, vt homines sunt, ita morem geras.

Vita quam sit breuis, simul cogita.

TR. Quid ehem, vix tandem

Percepi super his rebus nostris te loqui.

SI. Musce hercle agitis ætatem, ita vt vos decet:

Vino & * victu, piscatu probo, electili

Vitam colitis. T. immò ita ea quidem antehac erat,

Nunc nobis omnia hæc exciderunt Simo.

SI. Qui dum? T. ita oppido occidimus omnes Simo.

SI. Non

lego: Quod
facitis vos.
sed.

I. G. victu
probo, pesca-
tu electili.

SI. Non taces? prosperè vobis cuncta vsque adhuc
Processerunt. TR. ita vt dicis, facta haud nego.

Nos profectò probè, vt voluimus, viximus.

Sed, Simo, ita nunc ventus nauem nostram subito
Deseruit. SI. quid est? quomodo pessime potuit?

Quæ ne subducta erat tuto in terram antehac?

TR. Hei, SI. quid est? TR. me miserum, occidi. SI.
qui? TR. quia

Venit nauis, nostræ navi quæ frangat ratem.

*Vide Lip. SI. * Velim vt velles Tranio. sed quid est negotij?

3. Ant. lect. TR. Eloquar, herus peregrè venit. SI. tunc tibi

†L. ferri cer- Chorda tenditur: inde in † ferriterium,

num. f. fer- Postea in crucem recta. TR. nunc te ego per genua

viteriū, eā- Obsecro, ne iudicium hero facias meo. SI. è me,

dē formā Nequid metuas, nihil sciet. TR. * patrone salue.

quā Spha- SI. Nihil moror mihi istiusmodi clientes.

riferium. TR. Nunc hoc quod ad te noster me misit senex.

* Ex formu SI. Hoc mihi responde primū, quod ego te rogo:

la quā ma- Iam de istis rebus vester quid sensit senex?

numissi pa- T. Nihil quicquam. SI. nunquid increpauit filium?

tronos fa- TR. Tam liquidus est, quàm liquida esse tempestas
lutabant. solet.

Nunc te hoc orare iussit opere maximo,

Vt sibi liceret inspicere has ædis tuas.

SI. Non sunt venales. TR. scio equidem istuc, sed
senex

Gynæceum ædificare vult hic in suis,

Et balneas & ambulacrum & porticum.

SI. Quid ille consomniauit? TR. ego dicam tibi:

Dare vult vxorem filio quantum potest:

Ad eam rem facere vult gynæceum nouum.

Nam sibi laudasse hasce ait architectonem

Nescio quem, esse ædificatas has sanè bene.

Nunc hinc exemplum capere vult, nisi tu neuis?

* i. inter- Nam ille eò magnopere ex te sibi exemplum petit.

diu. Quia hic audiuit esse æstatem per bonam,

† lego: ab- * Subdij coli † hasce solere perpetuum diem.

que Sole vt SI. Immo edepol verò, cum vsquequaq; est vmbra,

patet ex tamen

sequentib. Sol semper hic est vsque à mani ad vesperum

Vide Cæt. Quasi flagitator astans vsque ad estium,

Nec mihi umbra usquam est, nisi si in puteo quæpiam est.

TR. Quid * Sarfinatis ecqua est? si Vmbrā nō habes? Vide Cē.

SI. Molestus ne sis, hæc sunt sicut prædico.

TR. Attamen inspicere volt. SI. inspiciat, si lubet.

Si quid erit quod illi placeat, de exemplo meo

Ipsæ edificato. TR. Eon' voco huc hominem? SI.
voca. (maximas

TR. Alexandrum magnum, atq; Agathoclem aiunt

Duo res gessisse. quid mihi fiet tertio,

Qui solus facio facinora immortalia?

Vehit hic clitellas, vehit hic autem alter senex.

Novitium mihi quæstum institui non malum:

Nam muliones mulos clitellarios

Habent, ego homines habeo clitellarios.

* Magni sunt oneris: quicquid imponas, vehunt.

Nunc hunc haud scio an colloquar: congregiar:

Heus Theuropides. TH. quis nominat me?

TR. Hero seruus multum suo fidelis.

Quò me miseris, afferò omne impetratum.

TH. Quid illic obsecro tam diu restitisti?

TR. Seni non otium erat, id sum opperitus.

TH. Antiquum hoc obtines tuum, tardus ut sēs.

TR. Heus tu, si voles verbum hoc cogitare,

Simul fiare sorbereque haud facile.

Est: ego hic esse & illic simul haud potui.

TH. Quid nunc? TR. vise, specta tuo arbitratu.

TH. Age due me. TR. num moror? TH. subsequar.

TR. Senex ipse te ante ostium eccum opperitur.

Sed mœstus est sese hæc vendidisse.

TH. Quid tādē? TR. orat ut suadeā Philolacheti,

Ut istas remittat sibi. TH. haud opinor

Sibi quisque ruri metit. si malè emtæ

Forent, nobis has haud * redhibere liceret.

Lucri quicquid est, id domum trahere oportet.

Misericordias iam habere haud hominem oportet.

TR. Morare hercle, cū verba facis. subsequere.

TH. Do tibi ego operam. TR. senex illic est, hem adduxi tibi hominem.

SI. Saluum te aduenisse peregrè gaudeo, Theuropides.

TH. Dij;

* i. Magno
oneri ferē-
do sunt.

Vide Fes.
in Redhibi-
tum.

TH. Diſ te ament. SI. inſpicere hic ædis te has velle
aiebat mihi.

TH. Niſi tibi incommodum eſt. SI. imò cōmodum.
i intrò atque inſpice.

TR. At enim mulieres. SI. caue tu vllam floccifacias
mulierem.

Quolibet perambula ædis oppidò tanquam tuas.

TH. Tanquam? TR. ah caue tu illi obiectes nunc in
ægritudine,

Te has emiſſe, non tu vides hunc, vultu vt triſti eſt
ſenex?

TH. Video. TR. ergo irridere, neu videre geſtire ad-
modum,

Noli facere mētionem te has emiſſe. TH. intelligo,
Et bene monitum duco, atque te exiſtimo humano
ingenio.

Quid nunc? SI. quin tu is intrò, atque ocioſè per-
ſpectas, vt lubet?

TH. Bene benigneque arbitror te facere. SI. factum
edepol volo.

Vin' qui perduſter? TH. apage iſtum perduſtorem,
non placet.

SI. Quid? quid eſt? TH. errabo potius, quàm perdu-
ſter quiſpiam.

TR. Viden' veſtibulum ante ædis hoc? & ambula-
cium quoiuſinodi?

TH. Luculentum edepol proſectò. TR. age ſpecta,
poſtes cuiuſinodi?

Qua ſint ſi mitate facti, & quantâ craſſitudine?

TH. Non videor vidiffe poſtes pulciores pol mihi.

SI. Eo pretio emi fuerant olim. TR. audin', fuerāt,
dicere?

Vix videtur continere lacrymas. TH. quanti hos e-
meras?

SI. Tris minas pro iſtis duobus, præter veſturam,
dedi.

TH. Hercle quin t multum improbiores ſunt, quàm
a primo credidi.

TR. Quapropter? TH. quia edepol ambo ab infimo
trames ſecat.

TR. Inteſtiuos exciſos credo, id eis vitiū nocet.

Atq;

† L. multò.

* Vide Var.

Scal. termes

pro vermi-

culo lignū

exedente

quē teredi-

nem vocāt,

vt intelli-

gat poſtes

vermicu-

lantes &

termes

585.

Atq; etiam nunc satis boni sunt, si sint inducti pice.
Non enim hæc [†]pultifagus opifex opera fecit barbarus.

Viden' coagmenta in foribus? TH. video. TR. specta
quàm arctè dormiunt.

TH. Dormiunt? TR. illud quidem, ut [†]conniuent,
volui dicere.

TH. Satin' habes? ut quicque magis cōtemplor, tan-
to magis placet.

TR. Viden' pictum, vbi ludificatur cornix vna vol-
turius duo?

Cornix astat, ea volturius duo vicissim vellicat.

Quæso huc ad me specta, cornicem ut conspiciere
possies.

Iam vides? TH. profectò nullam equidem illic cor-
nicem intuo.

TR. At tu isto ad * vos obtuere, quoniam cornicem
nequis

Conspicari, si [†]volturius fortè possis contui.

TH. Omnino, ut te absolvam, nullam pictam con-
spicio hîc auem.

T. Age iam mitto, ignosco, ætate nō quis obtuerier.

TH. Hæc, quæ possim ea mihi profectò cuncta vehe-
menter placent.

SI. Latius demū est operæ precium iuisse. TH. rectè
edepol mones.

SI. Eho istum puer circumduce hæc ædis, & con-
clauia.

Nam egomet ductarem, nisi mihi esset ad forum ne-
gocium.

TH. Apage istum à me perductorem, nihil moror
ductarier.

SI. Quid? quid est? TH. errabo potius, quàm perdu-
ctet quispiam.

SI. Ædis dico. TH. ergo intrò eo sine perductore. SI.
i, licet.

TH. Ibo intrò igitur. TR. mane sis, videam ne canis.
TH. agedum vide.

TR. Est. TH. vbi canis est? TR. abi directa, abin' hinc
in malam crucem.

At etiam restas? abi istinc. SI. nihil periculi est, age.

[†] L. Latinū
seu Roma-
num, Scal.
Poenū in-
terpreta-
tur, quam
gentem li-
gnario o-
pere claru-
isse cōstat.
[†] Vide Po-
lit. Miscel.
cap. 66.

* Ita Lāb.

[†] Vide Cēr.

Tam placida est, quàm est aqua. vife. ire intrò audacter licet.

Eo ego hinc ad forum. TH. fecisti commodè, bene ambula.

Tranio age canem hinc à foribus abducas face, Etsi non metuenda est. TR. quin tu illam aspice, vt placidè accubat?

Nisi molestum vis videri te, atq; ignauum. TH. iam vt lubet,

Sequere hâc igitur. TR. equidem haud vsquam à pedibus abscedam tuis.

TRANIO *seruus.* THEVROPI-
DES *senex.*

Quid tibi visum est hoc mercimonij? TH. totus gaudeo.

TR. Num nimio emptæ tibi videntur? TH. nunquàm edepol me scio

*lego: vs- Vidisse * vnquam tæblectas ædes, nisi modò hæce. quæ, quòd TR. ecquid placent?

præcesserit TH. Ecquid placeat, me rogas? imò verò perplacent. nunquam. TR. Cuiusmodi gynæceū? quid porticum? TH. * in-

*Vide Tur. sanum bonam.

Aduer. lib. Non equidem vllam in publico esse maiorem hâc existimo. 16. c. 10.

*i. valdè. TR. Quin ego ipse & Philolaches in publico omnes porticus

Sumus commensi. TH. quid igitur? TR. longè omnium longissima est.

*Hellenis- TH. Dij immortales * mercimonij lepidi! si hercle mus. Vide nunc ferat

Lamb. Sexta talenta magna argenti pro istis præsentaria, Nunquam accipiam. TR. si, here, te accipere cupias, nunquam finam.

TH. Bene res nostra collocata est istoc mercimonio.

TR. Me suafore atque impulsore id factum audacter dicito:

Qui subegi, fœnore argentū ab Danistâ vt sumeret, Quod isti dedimus arraboni. TH. seruauisti omnem ratem,

Nempe:

Nempe octoginta debentur huic minæ? T R. haud nummo amplius.

T H. Hodie accipiat. T R. ita enim. verum, ne qua causa subfiet,

Vel mihi denumerato, ego illi porrè denumerauero.

T. At enim nequid captioni mihi sit, si dederim tibi.

T R. Ego ne te ioculo modo ausim dicto aut facto fallere?

T H. Egon' abs te ausim non cauere ne quid committam tibi?

T R. Qui tibi nunquam quicquam, postquam tuus sum, verborum dedi.

T H. Ego enim caui rectè. T R. eam mihi debes gratiam atque animo meo.

T H. Sat sapio, si abs te modò vno caueo. T R. tecum sentio.

T H. Nunc abi, i rus, dic me aduenisse filio. T R. faciã ut voles.

T H. Curriculo abi, iube in urbem veniat iam simul tecum. T R. licet.

Nunc ego me illã per posticum ad congerrones conferam.

Dicam ut hinc res sint quietæ, atque ut hunc hinc amouerim.

A C T V S Q V A R T V S .

P H A N I S C V S *aduorsitor.*

Serui, qui cum culpã carint, tamen malum

Metuunt, hi solent esse heris vtibiles.

Nam illi qui nihil metuunt, postquam sunt malum

Meriti, stulta sibi expetunt consilia.

Exercent sese ad cursuram, fugiunt. sed

Hi, si reprehensi sunt, faciunt a malo,

Peculio quod nequeunt facere suo,

Augent ex * pauxillo, thesaurum inde parant.

Mihi, in pectore consilij quod est,

Lubet cauere malam rem prius,

Quam ut meum tergum exsinceratum fiat.

Ut adhuc fuit, mihi corium esse oportet

Q 2

Since

I. G. *pacis.*
quæ vide.

Sincerum, atque vti vetem verberari.

Si huic imperabo, probè tectum habebo:

Malum cum impluit cæteris, non impluat mihi.

Nam ut serui volunt esse herum, ita solet esse.

* D. F. fuit.

Bonis boni sunt: improbi, qui malus * fuit,

Nam nunc domi nostræ tot pessimi viuont,

Peculi sui prodigi, plagigeruli, vbi aduorsum ut

Eant vocantur hero, non eo, molestus ne sis.

Scio quò properas, gestis aliquò iam hercle,

Ire vis mula foras pastum. bene merens

* f. diſteria

mordacia

& amara.

Vide Gel.

lib. 10. cap.

24.

* Hoc precium inde abstuli, ita abij foras. solus

Nunc eo aduorsum hero ex plurimis seruis.

Hoc t die crastini, cum herus rescierit,

Manè castigabit eos bubulis exuuiis.

Postremò minoris pendo tergum illorum, quàm meum.

PHANISCVS aduorsitor, SERVVS alius.

THEVROPIDES senex.

* a l. bucida.] ILLI * bucada erunt multo potius, quàm ego

ut Tyrāni- Sim restio. SER. mane tu, atque assiste illico.

cidæ, tætsi Etiam respice. PH. mihi molestus ne sis.

hoc actiue SER. Vide ut fastidit simia.

illud passi- PH. Mihi sum, libet esse. quid id curas?

nè suma- SER. Manesne illico impure parasite?

tur pro iis, PH. Qui parasitus sum? SER. ego enim

qui à bu- Dīcam: cibo perducī poteris quōvis.

bus, i. loris t Ferocem facis, quia te herus tam amat. PH. vah.

bubulis cę Oculi dolent. SE. cur? PH. quia fumus molestus.

duntur. SER. Tace sis faber, qui cudere soles plumbeos

t Vide Cæt. Nummos. PH. non potes tu cogere me, ut tibi

* Vide Lips. Maledicam nouit herus me. SE. * suam

Ant. Lect. Pol ipse culcitellam oportet. PH. si sobrius sis,

lib. 2. c. 9. Male non dicas. SE. tibi obtemperem, cum tu mihi

Nequeas? PH. at tu mecum, pessime, i aduersus.

SE. Quæso hercle, Phanisce, abstine iam sermonem.

De istis rebus. PH. faciam, & pultabo fores.

Heus, ecquis hic est, maximam qui his iniuriam

Foribus defendat? ecquis huc exit, atque aperit?

Nemo hinc quidem exit: ut esse addecet

Nequam homines, ita sunt: sed cò magis cauto est

Opus.

Opus, ne huc exeat, qui malè me multet.

Hic quidem neque conuiuarum sonitus, itidem vt antehac fuit,

Neque tibicinam cantantem, neque alium quenquam audio.

TH. Quæ illæ res est? quid illi homines quærunt apud ædes meas?

Quid volunt? quid intrò spectant? PH. pergam pultare ostium.

Heus reclude: heus, Tranio, etiam aperis? TH. quæ hæc est fabula?

PH. Etiámne aperis? Callidamati nostro aduorsum venimus.

TH. Heus, vos pueri, quid istic agitis? quid istas ædis frangitis?

PH. Herus hîc noster potat. TH. herus hîc vester potat? PH. ita loquor.

TH. Puer nimium es * delicatus. PH. ei aduorsum Vide Cæt. venimus.

TH. Cui hominî? PH. hero nostro. quæso quoties dicendum est tibi?

TH. Puer, hîc nemo habitat. nã te esse arbitror puerum probum.

PH. Non hic Philolaches adulescens habitat hisce in ædibus?

SE. Senex hic cerebrosus est certè. PH. erras peruersè, pater.

Nam nisi hinc hodie emigravit, aut heri, certò scio Hîc habitare. TH. quin sex menses iam hîc nemo habitat. SE. somnias.

TH. Egone? SE. tu. TH. tu ne molestus, sine me cum puero loqui.

PH. Nemo habitat? heri? TH. ita profectò. PH. nam heri & nudius tertius.

Quartus, quintus, sextusque, postquam hinc peregrè eius pater

Abiit, nunquam hîc triduum vnum desitum est * esse & bibi.

L. est.

TH. Quid ais? PH. triduum vnum est haud intermissum esse & bibi,

Scorta duci, pergræcari, fidicinas, tibicinas

Q 3

* Duce-

L. Ducior.

* Ducere. TH. quis istac faciebat? PH. Philolaches.
TH. qui Philolaches?

PH. Cui patrem Theuroidem esse opinor. TH. hei
mihi, occidi,

Si hac hic vera memorat. pergam porrò perconta-
rier.

Ain tu istic potare solitum Philolachem istum, quis
quis est,

Cum hero vestro? PH. hic inquam. TH. puere, præ-
ter speciem stultus es.

* I. G. ne
pluscul.

Vide sis ne fortè ad merendam quopiã deuorteris,
Atque ibi * meliusculè, quàm sat fuerit, biberis. PH.
quid est?

Ita I. G.

TH. Ita dico, ne ad alias ædis perperam deueneris.

PH. Scio quàm me ire oportet: & quò venerim * noui
loci.

Philolaches hîc habitat, cuius est pater Theuroides.

Qui, postquam pater ad mercatum abiit hinc, tibi-
cinam

Liberauit. TH. Philolaches ergo? PH. ita, Philema-
tium quidem.

TH. Quanti? SE. triginta talētis. PH. *μὲν τὸν δ' ἀπόλλω*,
sed minis.

* f. esse, à
destinor, i.
præstinor,
scu emo.

TH. Ain', minis triginta amicam * destinatum Phi-
lolachem?

PH. Aio. TH. atque eam manu emisisse? PH. aio. TH.
&, postquam eius hinc pater

Sit profectus peregrè, perpotasse istic assiduò

Tuo cum domino? PH. aio. TH. quid, is ædes emit
hîc proximas?

PH. Non aio. TH. quadraginta etiam dedit huic, que
essent pignori?

PH. Neque illud aio. TH. hei perdis. PH. immò suum
patrem ille perdidit.

* f. es.

TH. Vera cantas, vana vellem. PH. patris amicus * vi-
delicet.

TH. Heu edepol patrem cum miserū prædicas. PH.
nihil hoc quidem est,

Ita Lamb. Triginta minæ, * præ quā alios dapfiles sumtus facit.
Perdidit patrem, vnus istic seruus est sacerrimus

Tranio,

Tranio, is vel Herculi conterere quæstum possiet.

Edepol eius me patris miseret, qui cum istæ scier

* Facta ita, amburet misero ei corculū carbunculus. Vide I. G.

T. H. Siquidē ista vera sunt. P. H. quid mereat, quam-
obrem mentiar?

Heus vos, ecquis hæc aperit? T. H. quid istas pultas,
vbi nemo intus est?

P. H. Alio credo cominestatam abiisse, abeamus nūc
iam.

T. H. Puere, iamne abis? libertas penula est tergo tuo.

P. H. Mihi nisi herum metuam & curem, nihil est quī
tergum tegam.

T H E V R O P I D E S, S I M O, *senes duo.*

P. Eri hercle, (quid opus est verbis?) vt verba audio,
Non equidem in Ægyptum hinc modo vectus
fui,

Sed etiam in terras solas, orasque vltimas

Sum circumuectus. ita vbi nunc sim nescio.

Verum iam scibo. nam eccum vnde ædis filius

Meus emit. quid * ais tu? S. I. à foro incedo domum.

T. H. Nunquid processit ad forum † tibi hodie noui?

S. I. Etiam. T. H. quid tandem? S. I. vidi efferri mortuū.

T. H. hem,

Nouum? S. I. vnum vidi mortuum efferri foras,

Modo eum vixisse aiebant. T. H. væ capiti tuo.

S. I. Quid tu ociosus res nouas requiritas?

T. H. Quia hodie adueni peregrè. S. I. promisi foras,

Ad cœnam ne me te vocare censeas.

T. H. Haud postulo edepol. S. I. verum cras, nisi quie
prius

Vocauerit me, vel apud te cœnauero.

T. H. Ne istuc quidē edepol postulo, nisi quid magis

Es occupatus, operam mihi da. S. I. maxime.

T. H. Minas quadraginta accepisti, quas sciam,

A Philolachete. S. I. numquam nummum quod
sciam.

T. Quid à Tranione seruo meo? S. I. multò id minus.

T. H. Quas ille arraboni tibi dedit. S. I. quid somnias?

T. H. Egone? at quidem tu, qui istoc te speras modo

Potesse dissimulando infectum hoc reddere.
 SI. Quid autē? TH. quod me absente tecum hīc filius
 Negotij gessit. SI. mecum ut ille hic gesserit,
 Dum tu * hic abes, negotij? quidnam? aut quo die?
 TH. Minas tibi octoginta argenti debeo.
 SI. Non mihi quidem hercle, verū, si debes, cedō.
 Fides seruanda est, ne ire inficias postules.
 TH. Profecto non negabo debere, & dabo.
 Tu caue quadraginta accepisse hinc * ne neges.
 SI. Quāso edepol huc me specta, & responde mihi.
 Te velle vxorem aiebat tuo nato dare,
 Ideo ædificare hīc velle aiebat in tuis.
 TH. Hīc ædificare volui? SI. sic dixit mihi.
 TH. Ei mihi, disperij, vocis non habeo satis.
 Vicini, interij, perij. SI. nunquam Tranio
 Turbavit? TH. immō exturbauit omnia,
 Te ludificatus est & me hodie indignis modis.
 SI. Quid tu ais? TH. hāc res sic est, ut narro tibi.
 Ludificatus est me hodie in perpetuum modum.
 Nunc te obsecro, ut me bene iuues, operamq; des.
 SI. Quid vis? TH. i mecum hāc, obsecro te, vnā simul.
 SI. Fiat. TH. seruorumq; operam & lora mihi cedo.
 SI. Sume. TH. eādē ego operā hāc tibi narrauerō,
 Quēis me exemplis hodie ille ludificatus est.

ACTVS V.

TRANIO *seruus*. THEVROPIDES *senex*.

Qui homo timidus erit in rebus dubiis, nauci
 non erit.
 Atque equidem quid id esse dicam verbum
 nauci, nescio.

Nam herus me postquam rus misit, ut filium suum
 accerferem,
 Abij illā per angiportum ad hortum nostrum clanculum,

Cam. foris. Ostiū, quod in angiportu est horti, patefeci * fores,
Vide Lāb. Ea; eduxi omnem legionem, & maris & foeminas.
 Postquam ex obsidione in tutum eduxi manipulares
 meos,

Capio

Capio consilium, vt senatum congerronũ conuocẽ.
 Quem cum conuocaui, * atque illi me cõsonatu se-

i. cõtinuò,
 statim.

Vbi ego video rẽ vorti in meo foro, quantũ potest,
 Facio idem, quod plurimi alij, quibus res timida aut

turbida est: *qui in diuinitate est*
 Pergunt turbare vsq; vt ne quid possit cõquiescere.
 Nam scio equidem nullo pacto iam esse posse clam

senem.

Sed quid hoc est, quòd foris concrepuit * proximã

* f. proxima
 viciniã.

Herus meus hic quidem est, gustare ego eius sermo-

nem volo.

TH. Illico intra limen astate illic, vt, cum extemplò

vocem,

Continuò exiliatis, manicas celeriter connectite.

Ego illum ante ædes præstolabor, ludicatorẽ meũ:

Cuius ego hic ludificabo corium, si viuo, probẽ.

TR. Res palam est. nunc te videre melius est, quid a-

gas, Tranio.

TH. Doctẽ atq; astutẽ mihi captandum est cum illo,
 vbi huc aduenerit.

Non ego illi extemplò meum ostendam sensum,
 mittam lineam. *metaph. a pilatoribus. id est, peritiam in an-*

Dissimulabo me horum quicquam scire. T. ó mor-

talem malum!

Alter hoc Athenis nemo doctior dici potest,

Verba dare illi non magis hodie quisquam, quàm

lapidi, potest.

Aggrediar hominem, appellabo. TH. nunc ego ille

huc veniat velim.

TR. Siquidem pol me quæris, assum præsens præ-

senti tibi.

TH. Euge Tranio, quid agitur? TR. veniunt ruri-

stici.

Philolaches iam hĩc aderit. TH. edepol mihi oppor-

tunẽ aduenit.

Nostrum ego hunc vicinum opinor esse hominem

audacem & malum.

TR. Qui dum? TH. qui negat nouisse vos. TR. ne-

gat? TH. nec vos sibi

Nummum vnquam argenti dedisse. TR. abi, ludis me, credo; haud negat.

TH. Quid iam? TR. scio, iocaris nunc tu: nam ille quidem haud negat.

TH. Immò edepol negat profectò, neque se has ædis Philolachi

Vendidisse. TR. ehò, an negauit sibi datum argentū, obsecro?

TH. Quin iusiurandum pollicitus est dare, si vellem, mihi.

Neque se hasce ædis vendidisse, neq; sibi esse argentum datum.

Dixi ego istuc idem illi. TR. quid ait? TH. seruos pollicitus est dare

Suos mihi omnes quæstioni. TR. nugas, nunquam edepol dabit.

TH. Dat profectò. TR. quin & illum in ius iube ire. TH. iam mane.

Experiar, vt opinor, certum est. TR. mihi huc hominem cedo.

TH. Quid si igitur ego accersam homines? TR. factum iam esse oportuit,

* f. possider.

Vel iube ædis mancipio * possidere. TH. immò hoc primum volo,

Quæstioni accipere seruos. TR. faciundum edepol censeo.

Ego interim hanc aram occupabo. TH. quid ita? TR. nullam rem sapi. (dabit,

Ne enim illi huc confugere possint quæstioni quos hic ego tibi præsidebo, ne interbitat quæstio.

TH. Surge. TR. minimè. TH. ne occupassis, obsecro, aram. TR. cur? TH. scies.

Quia id enim maximè volo, vt illi istoc confugiant, sine.

Tanto apud iudicem hunc argenti condemnabo facilius.

TR. Quod agis, id agas. quid tu porrò vis ferere negotium?

Nescis tu quàm meticulosa res sit ire ad iudicem.

TH. Surge dum huc. est consulere igitur quiddam quod tecum volo.

TR. Sic

TR. Sic tamen hinc cōsiliū dederō, nimio plus sapiō sedens.

Tum cōsilia firmiora sunt de diuinis locis.

TH. Surge, ne nugare, aspice dum contra me. TR. aspexi. TH. vides?

T. Video, huc si quis intercedat tertius, pereat fame.

TH. Quidum? TR. quia nihil quāsti fiet, male hercle ambo sumus.

TH. Perij. TR. quid tibi est? TH. dedisti verba. TR. quī tandem? TH. probè

Me emunxti. TR. vide sis, satin rectè? * num mucchi f. non fluunt?

TH. Imò etiam cerebrum quoque omnem è capite emunxisti meum.

Nam omnia malefacta vestra repperi radicitus,

Non radicitus quidem hercle, verum etiam eradicatus.

Nunquam edepol hodie inultus * destinauerit tibi.

Iam iubebo ignem & sarmenta, carnifex, circūdari.

TR. Ne faxis sis, nam elixus esse, quā assus, soleo suauior.

TH. Exempla edepol faciam ego in te. TR. quia placeo, exemplum expetis.

TH. Loquere, cuiusmodi reliqui, quū hinc abibam, filium?

TR. Cum pedibus, manibus, cum digitis, auribus, oculis, labris.

TH. Aliud te rogo. TR. aliud ego nunc tibi respondeo.

Sed eccum tui gnati sodalem video huc incedere

Callidamatē: illo præsente mecum agito, si quid voles.

L. destinauerim. f. me obstinauerim. i. ostēderim, antiquè.

CALLIDAMATES *adulescens.* THEVROPIDES *senex.* TRANIO *seruus.*

VBi somnum sepeliui omnem, atq; edormiui crapulam,

Philolaches venisse mihi suum narrauit peregrè huc patrem,

Quoque modo hominem aduenientem seruus indicatus fiet.

Ait sese metuere in conspectum illius procedere.

Nunc ego de sodalitate solus sum orator datus,

Qui à patre eius conciliarem pacem: atque eecum optimè.

Iubeo te saluere, & saluos cùm aduenis, Theuopides,

Peregrè, gaudeo. hîc apud nos hodie coenes te rogo.

TH. Callidamate, dei te amèt, de cœnâ facio gratiâ.

CA. Quin venis? TR. promitte, ego ibo pro te, si tibi non libet.

TH. Verbero, etiam irrides? TR. quian? me pro te ire ad cœnam autumo?

TH. Non enim ibis, ego ferare faxo, vt meruisti, in crucem.

CA. Age mitte ista, & ito ad me ad cœnam. TR. dic venturum. quid taces?

CA. Sed tu quid istuc confugisti in arâ in scitissimus?

TR. Adueniens perterruit me. loquere nunc, quid fecerim.

Nunc vtriusq; disceptator eecum adest, age disputa.

TH. Filium corrupisse aio te meum. TR. ausculta modò.

Fateor peccauisse, amicam liberaffe, absente te

Fœnori argētum summissee, id esse absumentū prædico.

Nunquid aliud fecit, nisi quod facient summis gnati generibus?

TH. Hercle mihi tecum cauendum est, nimis quàm es orator catus.

CA. Sine me dum istuc iudicare, surge, ego istic assedero.

TH. Maximè, accipito hanc ad te litem. TR. enim istic captio est,

Eac, ego ne metuam igitur, & vt tu meam timeas vicem.

TH. Iam minoris omnia facio, præ quàm quibus modis

Me ludificatus est. TR. bene hercle factū, & factum gaudeo.

Sapere istâ ætate oportet, qui sunt capite candido.

TH. Quid ego nunc faciam, si amicus Demipho, aut Philonides?

T. Dici-

TR. Dicit̃ ijs, quo pacto seruus tuus te ludificaue-
rit.

Optimas frustrationes dederis in comœdijs.

CA. Tace parumper, sine me vicissim loqui, auscul-
ta. TH. licet.

CA. Omnium primum sodalem me esse scis gnato
tuo.

Is adiit me. nam illum prodire pudet in conspectum
tuum,

Propterea quæ fecit, quia te scire scit. nunc te obse-
cro,

Stultitiæ adolescentiæque eius ignoscas: tuus est,

Scis solere illanc ætatem * tali ludo ludere.

* L. talæ
ludos.

Quicquid fecit, nobiscum vnâ fecit. nos deliqui-
mus.

Fœnus, sortem, sumtumque omnem, quanti amica
est, omnia

Nos dabimus, nos conferemus, nostro sumtu, non
tuo.

TH. Non potuit venire orator magis ad me impe-
trabilis,

Quam tu. neque illi sum iratus, neque quicquam
succenseo.

Imò me præsentē amato, bibito, facito quod lu-
bet:

Si hoc pudet, fecisse sumtum, supplicii habeo satis.

TR. Dispudet * dari istam veniam. quid me fiet nunc
iam?

Ita Cam.
& L.

TH. Verberibus cædere, lutum, pendens, tametsi me
pudet,

Interimam hercle ego, si viuo. CA. fac istam † cun- † lego: con-
ctam gratiam, iunctam

Tranioni remitte quæso hanc noxiam causâ meâ.

Vide Cent.

TH. Aliud quiduis impetrari à me facilius perfe-
ram,

Quam vt non ego istum pro suis factis pessumis pes-
sum premam.

CA. Mitte quæso istunc. TH. hem, viden' vt restat
furcifer?

CA. Tranio quiesce, si sapias. TH. tu quiesce hanc rem
modo

Petere: ego illum verberibus, vt sit quietus, sub-
gero.

CA. Nihil opus est profectò: age iam, sine modò te
exorariet.

TH. Nolo ores. CA. quæso herclè? TH. nolo, in-
quam, ores. CA. nequicquam neuis.

Hanc modò vnam noxiam, vnam, quæso, fac causâ
mea.

TR. Quid grauaris, quasi non cras iam commere-
am aliam noxiam?

Ibi vtrunque, & hoc & illud poteris vlciſci probè.

CA. Sine te exorem. TH. age abi, abi impune. hem
huic habeto gratiam.

Spectatores, fabula hæc est acta, vos plausum date.

MENÆCHMI.

DRAMATIS PERSONÆ.

PENICVLVS	<i>parasitus.</i>	MVLIER	<i>uxor.</i>
MENÆCHMVS	<i>surreptus.</i>	ALIVS	SERVOS.
EROTIVM	<i>meretrix.</i>	ANCILLA.	
CYLINDRVS	<i>coquus.</i>	SENEX.	
MENÆCHMVS	<i>Soficles.</i>	MEDICVS.	
MESSENIO	<i>seruos.</i>	LORARIL.	

ARGVMENTVM.

MERCATOR Siculus, cui erant gemini filij,

Ex illis surrepto altero, mortem appetit.

Nomen surrepticii indit illi qui domi est

A uos paternus, facit Menæchmum Soficlem.

Et is germanum, postquam adoleuit, queritat

Circum omnes oras. post Epidamnum deuenit:

. adoleuc- Hic fuerat * auctus ille surrepticius.

pat.

Menæchmum ciuem credunt omnes aduenam:

Eumque appellant, meretrix, vxor, & focer,

Ij se cognoscunt fratres postremò inuicem.

PROLOGVS.

SALVTEM primum iam à principio propiciam
 Mihi, atque vobis, spectatores, nuncio.
 Apporto vobis Plautum linguâ, non manu:
 Quaeso ut benignis accipiatis auribus.
 Nunc argumentum accipite atque animum aduor-
 tite.

Quàm potero in verba conferam paucissima.
 Atque hoc poëta faciunt in comœdiis,
 Omneis res gestas esse Athenis autumant,
 Quò vobis illud Græcum videatur magis.
 Ego nusquam dicam, nisi ubi factum dicitur.
 Atque adeò hoc argumentum * Græcissat, tamen
 Non Atticissat, verum Sicilicissat.
 Huic argumento antelegium quidem hoc † fuit.
 Nunc argumentum vobis demendum dabo,
 Non modio, neque trimodio, verum ipso horreo.
 Tanta ad narrandum argumentum est benignitas.
 Mercator quidam fuit Syracusis senex,
 Ei sunt nati filii duo gemini,
 Ita forma simili pueri, uti * mater sua
 Non internosse posset, quæ mammam dabat:
 * Neque adeò mater ipsa, quæ illos pepererat,
 Ut quidem ille mihi dixit, qui pueros viderat.
 Ego illos non vidi, ne quis me censeat.
 Postquam iam pueri septuennēs sunt, pater
 * Oneravit naudem magnam multis mercibus.
 Imponit alterum geminum in naudem pater,
 Tarentum auexit secum ad mercatum simul:
 Illum reliquit alterum apud matrem domi.
 Tarenti ludī fortē erant, quom illuc venit,
 Mortales multi, ut ad ludos, conuenerant.
 Puer inter homines aberravit à patre.
 Epidamniensis quidam ibi mercator fuit,
 Is puerum tollit, auexitque Epidamnium.
 Pater eius autem, postquam puerum perdidit,
 Animum despondit: eaque is ægritudine,
 Paucis diebus post Tarenti emortuus fuit.
 Postquam Syracusas de re eā nuncius redit
 Ad auom puerorum, puerum subductum alterum,
 Patremque pueri Tarenti esse emortuum,
 Immutat nomen auos huic gemino alteri:

* Lamb. &
 Mur. *Græ-*
cissat tamen,
Verum non
Atticissat,
at Sicilicis-
sat.

† f. *fuat.*
 * i. *nutrix*
 Non.
 L. *Non.*

* hinc na-
 uis onera-
 ria.

Ita illum dilexit, qui subreptus est, alterum.
 Illius nomen indit illi, qui domi est,
 Menæchmo idem quod alteri nomen fuit,
 Et ipse eodem auctos est vocatus nomine:
 Propterea illius nomen memini facilius,

perpræco- Quia illum clamore vidi * flagitarier.
 nes publi- Ne mox erretis, iam nunc prædico prius,
 cos procla- Idem est ambobus nomen geminis fratribus.
 mari, vt Nunc in Epidamnum † pedibus redeundum est mi-
 Gyton ille hi,

apud Pe- Vt hanc rem vobis examussim disputem.
 tronium. Si quis quid vestrū Epidamni curari sibi
 † Alludit Velit, is audacter imperato & dicit:
 ad pedes Sed ita, vt det, vnde curari id possit sibi.
 carminū. Nam nisi qui argentum dederit, nugas egerit:
 † sic Virg. Qui dederit, † magis maiores nugas egerit.
 Cul. magis Verū illuc redeo vnde abii, atque vno asto in lo-
 beatior & co.

Aristop. Epidamniensis ille, quem dudum dixeram,
 μᾶλλον Geminum illum puerum qui surripuit alterum:
 ἐλπίδι. Ei liberorum, nisi diuitiæ, nihil erat:
 905. Adoptat illum puerum surrepticiū
 Sibi filiam, ei que uxorem dotatam dedit:
 Eumque heredem fecit, quā ipse obiit die.
 * à verbo Nam rus vt ibat fortè vt multum * pluuerat
 pluuio; vt Ingressus fluuium rapidum ab vrbe haud longulè,
 annuit Rapidus raptori pueri subduxit pedes,
 apud Enn. Abstraxitque hominem † in maxumam malam cru-
 ab annuico. cem,

† Vide Cæt. Illi tum diuitiæ enenere maxumæ.
 Is illic habitat geminus surrepticius.
 Nunc ille geminus, qui Syracusis habet,
 Hodie in Epidamnum venit cum seruo suo
 Hunc quaritatum geminum germanum suum.
 Hæc vrbs Epidamnus est, dum hæc agitur fabula.
 Quando alia agetur, aliud fiet oppidum:
 Sicut familiæ quoque solent mutarier.
 Modò enim idem sit leno, modò adolescens, modò
 senex:

Fauper, mendicus, rex, parasitus, ariolus.

ACTVS

A C T V S P R I M V S,

P E N I C V L V S *parasitus.*

I V V E N T V S nomen fecit Peniculo mihi,
Ideo quia mensam, quando edo, detergeo.

Homines captiuos qui cathenis vinciunt,
Et qui fugitiuis seruis induunt * compedes,
Nimis stultè faciunt, meâ quidem sententiâ.
Nanque homini misero, si ad malum † accidit ma-
lum,

Maior libido est fugere & facere nequiter.
Nam se ex cathenis eximunt aliquo modo.
Tum compediti * ianuam limâ proterunt,
Aut lapide excutiunt clauum. nugæ sunt † eæ
Quem tu asseruare rectè, ne aufugiat, voles,
Escâ atque portione vinciri decet.

Apud mensam plenam homini rostrum deliges.
Dum tu illi, quod * edit & quod potet, præbeas,
Suo arbitrato & assatim cotidie,
Nunquam edepol fugiet, tametsi * capital fecerit.
Facile asseruabis, dum eo vinclo vincies.
Ita istæ nimis lenta vincla sunt escaria.

Quàm magis intendas, tantò astringunt arctius.
Nam ego ad Menæchmum nunc, eò * quò iam diu
Sum iudicatus, vltro eo vt me vinciat,
Nam illic homo homines non alit, verùm * educat
Recreatque: nullus melius medicinam facit.

Ita est adolescens ipse * escæ maxumæ,
Cerealis cœnas dat, ita mensas extruit.
Tantas * struices concinnat patinarias.
Standum est in lecto, si quid de summo petas.
Sed mihi interuallum iam hos dies multos fuit,
Domi domitus fui vsque cum caris meis.
Nam neque edo neque emo, nisi quod est carissi-
mum.

Id quoque iam cari, qui instruuntur, deserunt,
Nunc ad eum inuiso. sed aperitur ostium,
Menæchmum eccum ipsum video, progreditur fo-
râs.

* Catena
enim fer-
reæ, compe-
des ligneæ.
† L. accedit.

* I. G. Lamm-
nam.
† V. E. mæra.

* pro edat.

* facinus,
quod capi-
tis pœnâ
luitur. Fest
* Ita I. Gul.
L. quoi.

Vide Non.

* Vide Cêt.

Vide Fest.

Menæch.

MENÆCHMVS *surreptus*, PENI-
CVLV S *parasitus*.

ME. NI mala, ni stulta sis, ni indomita imposque
animi

Quod viro esse odio videas, tute tibi odio habeas.

Præter hæc si mihi tale post huncce diem

Faxis, faxo foris vidua visas patrem.

Nam quoties ire volo, me retines, reuocas,

Rogitas quò ego eam, quam rem agam, quid nego-
cij geram,

Quid petam, quid feram, quid foris egerim.

Portitorem domum duxi, ita omnem mihi

Rem necesse loqui est, quicquid egi atque ago.

Nimum ego te habui delicatam.

Nunc adeo vt facturus, dicam: ego, quando tibi an-
cillas, penum,

Lanam, aurum, vestem, purpuram bene præbeo, ne
quicquam eges,

Malo cauebis, si sapi: virum obseruare desines.

Atque adeo, ne me nequicquam serues, ob eam in-
dustriam

*i. dicendo Hodie ducam scortum ad cœnam, atque aliquò
denuntia- * condicam foras,

bo, Fest. PE. Illic homo se vxori simulat malè loqui, loquitur
mihi.

Nam si foris cœnat, profectò me, haud vxorem, vl-
ciscitur.

ME. Euax, iurgio hercle tandem vxorem abegi ab
ianua.

Vbi amatores sunt mariti? dona quid cessant mihi

Conferre omnes, congratulantes, quia pugnaui for-
titer?

Hanc modò vxori intus pallam surripui, ad scortum
fero.

Ica L. Sic hoc decet dari facetè verba custodi* catæ.

Hoc facinus pulcrum est, hoc probum est, hoc lepi-
dum, hoc factum est fabrè.

Meo malo à malà abstuli, hoc ad damnum deferetur
hinc.

Auerti prædam ab hostibus, nostram salute se-
ciam.

PE. Hæc

PE. Heus adolefcens, ecqua in iftâc pars ineft * prædâ I. G. præmâ
mihi?

ME. Perij, in infidias deueni. PE. imò in præfidium.
ne time.

ME. Quis homo eft? PE. ego fum. ME. ô mea com-
moditas, ô mea oportunitas,

Salue. PE. falue. ME. * quid ais? PE. tenco dexterâ *f. quid agit*
genium meum.

ME. Non potuiffi magis per tempus mihi aduenire,
quàm aduenis.

PE. Ita ego foleo, commoditatis omneis articulos
fcio.

ME. Vin tu facinus luculentum inſpicere? PE. quis
id coxit coquus?

Iam ſcibo ſi quid titubatum eſt, vbi reliquias vi-
dero.

ME. Dic mihi, nunquid tu vidiffi tabulam pictam
in pariete,

Vbi aquila * Catamitum raperet, aut vbi V *ſus A-* * Ita anti-
doneum? *quitus di-*

PE. Sæpe. ſed quid iſtæ picturæ ad me attine *ctus Gany-*
age, me aspice. *maedes. Vi-*

Ecquid aſſimulo ſimiliter? PE. quis iſtic eſt ornatus *de Feſt. in*
tuus? *Aleedo.*

ME. Dic hominem lepidiſſimum eſſe me. PE. vbi
nam eſuri ſumus?

ME. Dic modò, quod te iubeo. PE. dico: homo lepi-
diſſime.

ME. Ecquid audes de tuo iſtæc addere? PE. atque hi-
lariſſime.

ME. Perge. PE. non pergo hercle ego, niſi ſcio quâ
gratiâ.

Litigium eſt tibi cum vxore? ME. hoc mihi abs te ca-
ueo cautius.

Clam vxorem vbi ſepulcrum habeamus, & hunc
comburamus diem.

PE. Age ſanè igitur quando æquum oras, quàm mox
incendo rogam.

Dies quidem iam ad vmbilicum eſt dimidiatus mor-
tuus.

ME. Te morare, mihi quom obloquere, PE. oculum
effodito per ſolum *Mibi*

Mihi Menæchme, si vllum verbum faxo, nisi quod iusseris.

ME. Concede huc à foribus. PE. fiat. ME. etiam concede huc. PE. licet.

ME. Etiam nunc concede audacter ab leonino cauo.

aurigator PE. Heu edepol, nã tu, vt ego opinor, esses * agitator
Circensis. probus.

ME. Quidum? PE. ne te vxor sequatur, respectas identidem.

ME. Sed quid ais? PE. egone? id enim quod tu vis, id aio, atque nego.

ME. Ecquid tu de odore possis, si quid fortè olfeceris

* Lips. per- Facere coniecturam? * captum sit collegium augu-
sona insi- rum,
ta: PEN.

agedum odorare hanc quam ego habeo pallam.
† quid olet? abstines?

MEN. A- PE. Summum me olfactare oportet vestimentum
ged. muliebre,

† Li. quid o- Nam ex istoc loco spurcatur * nasum odore † inluti-
lere abstines? bili.

* antiquè, ME. Olfacta igitur, hinc, Penicule lepide, vt fastidis!
pro. nasus. PE. decet.

† i. illuto, ME. Quid igitur, quid olet? responde. PE. furtum,
qui elui scortum, prandium.

seu lauan- ME. Nunc ad amicam deferetur hanc meretricem
do abster- Erotium.

gi non po- Mihi, tibi, atque illi iubebo iam apparari prandium.
test. Inde vsque ad diurnam stellam crastinam potabi-
mus.

PE. Expeditè fabularus, iam fores ferio. ME. feri,
Vel mane etiam mille passum commoratus cantha-
rum.

Placide pulsa. PE. metuis credo, ne fores Samiæ
sient.

* i. domo ME. Mane mane obsecro, hercle * ab se ecca exit. PE.
sua. ô! solem vides,

Satin vt occæcatu' sit præ huius corporis candori-
bus?

EROTIVM *mulier*, PENICVLVS *parasitus*,

MENÆCHMVS *surreptus*.

ANIME mi, Menæchme, saluc. PE. quid ego? ER.
extra numerum es mihi.

PE. Idem istuc aliis ascriptiuis ad legionem fieri
solet.

ME. Ego istic mihi hodie apparari iussi apud te præ-
lium,

Hodie vt fieret, in eo * vterq; pro Illo potabimus,

Vter ibi melior bellator erit inuentus cantharo.

Vide Cent.

Tua est legio, adiudicato cum vtro istanc noctem
fies.

Vt ego vxorem, mea voluptas, vbi te aspicio, odi
malè:

ER. Interim nequis, quin eius aliquid indutus fies.

Quid hoc est? ME. induuiæ tuæ, atque vxoris exu-
uiæ, rosa.

ER. Superas facilè vt superior sis mihi, quàm quif-
quam qui imperant.

PE. Meretrix tantisper perblanditur, dum illud quod
rapiat videt.

Nam si amabas, iam oportebat nasum abreptum
mordicus.

ME. Sustine hoc, Penicule, exuias facere, quas vo-
ui, volo.

PE. Cedo. ME. sed obsecro hercle, * salta sic cum
† pallâ postea.

Vide Tur.
lib. Adu.

PE. Ego saltabo? ME. sanus hercle non es. PE. ego-
ne, an tu magis?

20. cap. 27.
† qui enim

ME. Si non saltas, exue igitur. nimio ego hanc peri-
culo.

in scena
saltabant

Surripui hodie. meo quidem animo, ab Hippolyta
succingulum

aut psalle-
bant, pallâ

Hercules haud æquè magno vnquam abstulit peri-
culo.

induti e-
rant.

Cape tibi hanc, quando vna viuus meis morigera
moribus.

PE. Hoc animo decet animatos esse amatores pro-
bos,

Qui quidem ad mendicitatem se properent destru-
dere.

ME. Quat-

ME. Quattuor minis ego emi istanc anno vxori
meæ.

PE. Quattuor minæ periere planè, vt ratio redditur.

ME. Scin quid volo ego te accurare? ER. scio. curabo
quæ voles.

ME. Iube igitur nobis tribus apud te prandium ac-
curarier.

Atque aliquid scitamentorum de foro obsonarier,

*L. pernam, Glandionicam, suillam, laridum, * petonidem, aut
pedem aut Sinciput, aut † polimenta porcina, aut aliquid ad
† testiculi cum modum:

porcini cū * Madida quæ mihi † apposita in mensam, miluinam
castrantur, suggerant.

Fest. Atque actutum. ER. licet ecastor. ME. nos prodimus

* i. cocta ad forum:

Turn. lib. Iam nos hic erimus: dum coquitur, interim potabi-
mus.

† Vide Cæt. ER. Quando vis veni, parata res erit. ME. propera
modo.

* al. tu me. Sequere * tu. PE. ego hercle verò te & seruabo, & te
sequar,
Neque hodie vt te perdam, meream deum diuitias
mihi.

ER. Euocate intus Cylindrum mihi coquum actu-
tum foras.

EROTIVM meretrix. CYLIN-
DRVS coquus.

Vide Cent. ER. SPORTVLAM cape atq; argentum. * treis
eccos nummos habes.

CY. Habeo. ER. abi atque obsonium affer, tribus vi-
de quod sit satis.

Neque defiat, neque superfit. CY. cuiusmodi hi ho-
mines erunt?

ER. Ego, & Menæchmus, & parasitus eius. CY. iam
isti sunt decem,

Nam parasitus octo hominum munus facillè fungi-
tur.

ER. Elocuta sum, conuiuas cæterum cura. CY. licet.

Cocta sunt, iube ire accubitus. ER. redi citò. CY.
iam ego hic ero.

ACTVS

ACTVS SECVNDVS.

MENÆCHMVS *Societis.* MESSE-
NIO *seruus.*

ME. NVLLA est voluptas nauitis, Messenio.
Maior, meo animo, quàm quando ex alto
procul

Terram conspiciunt. MES. maior, non dicam dolo,
Quàm si adueniens terram videas quæ * fuerit tua. Vide Læb.
Sed quærso quamobrem nunc Epidamnū venimus?
An, quasi mare, omnibus circumimus insulas?

ME. Fratrem quæsitum geminum germanum me-
um.

MES. Nam quid modi futurum est illum quærere?
Hic annus sextus, postquam rei huic operam da-
mus.

Istros, Hispanos, Massilienses, Illurios,
Mare superum omne, Græciamque * exoticam,
Orasque Italicas omnibus, quæ egreditur mare,
Sumus circumuecti. si acum credo quæreres,
Acum inuenisses, * si apparet, iam diu.

Magnam
Græciam
sign.
Ita L. G.

Hominem inter viuos quærîtamus mortuum:
Nam inueasissemus iam diu, si viueret.

ME. Ergo istuc quærso certum qui faciat mihi,
Qui sese dicat scire, eum esse mortuum,
Operam præterea nunquam sumam quærere.
Verum aliter viuos nunquam desistam exequi.

Ego illum scio, quàm cordi charus sit meo.

MES. In scirpo nodū quæris. quin nos hinc domum
Redimus, nisi si historiam scripturi sumus?

ME. Dictum facescās doctum, & discaneas malo.

Molestus ne sis, non tuo hoc fiet * modo. MES. hem, i. arbitrari
Illoc enim verbo esse me seruom scio.

Non potuit paucis plura planè proloqui.

Verum nequeo me continere, quin loquar.

Audi, Menachme, quum inspicio marsupium,

Viaticati hercle admodum æstiuè sumus.

Næ tu hercle opinor, nisi domum reuorteris,

Vbi nihil habebis, geminum dum quæris, gemes.

Nam:

Nam ita est hæc hominum natio hîc Epidamnia,
Voluptarij atque potatores maximi:
Tum Sycophantæ & palpatores plurimi
In vrbe hæc habitant, tum meretrices mulieres
Nusquam perhibentur blandiores gentium.
Propterea huic vrbi nomen Epidamno inditum
est,

Quia nemo fermè huc sine damno diuortitur.

ME. Ego istuc cauebo: cedo dum mihi huc marsu-
pium.

MES. Quid eo vis? ME. ne mihi damnum in Epi-
damno duis.

Ita Lips.

Tu magnus amator mulierum es, Messenio:

Ego autem homo iracundus, animi * perciti.

Id vtrunque, argentum quando habebo, cauero,

Ne tu delinquas, nèue ego irascar tibi.

MES. Cape atque serua, me lubente feceris.

CYLINDRVS, MENÆCHMVS

Societæ, MESSENIO.

BENE obsonaui, atque ex mea sententia.

Bonum anteponam prandium pransoribus.

Sed eccum Menæchmum videon' a tergo meo?

Prius iam conuiuia ambulant ante ostium,

Quàm ego obsonatu redeo. adibo atque alloquar.

Menæchme salue. MES. di te ament. scis quis ego
sum?

CY. Non hercle verò. vbi conuiuia cæteri?

ME. Quos tu conuiuas quaris? CY. parasitum
tuum.

ME. Meum parasitum? certè hic insanus est homo.

MES. Dixin' tibi esse hîc Sycophantas plurimos?

ME. Quem tu parasitum quaris, adolescens, me-
um?

CY. Peniculum. MES. eccum hunc in * vidulo sal-
uum fero.

CY. Menæchme, † numero huc aduenis ad pran-
dium.

Nunc obsonatu redeo. ME. responde mihi,
Adolescens, quibus hic precijs porci veneunt

* Sacres sinceri? † nummos eos a me accipe.

Iube

* subliga-
culo scor-
teo.

† i. nimis
cito.

* Vide Var.
de re Rust.
lib. 2. ca. 1.
† Lips. ex
vestigijs
vet. scri-
pturæ:

CYL. Nū-
mo. ME.
Eum a me
acc.

Iube te piari de meâ pecuniâ.

Nam ego quidem infanum esse te certò scio,

Qui mihi molestus homini ignoto, quisquis es.

CY. Cylindrus ego sum, non nosti nomen meum?

ME. Seu tu Cylindrus, seu * Coriendrus, perieris.

Ego te non noui, neque nouisse adeò volo.

* L. Colien-
drus.

CY. Est tibi Menæchmo nomen tantum, quod sciam.

ME. Pro sano loqueris, cum me appelles nomine.

Sed vbi nouisti tu me? CY. vbi ego te nouerim?

Qui amicam habeas heram meam hanc Erorium.

ME. Neque hercle habeo, neque te quis sis homo scio.

CY. Non scis quis ego sim? qui tibi sæpissimè

Cyathissò apud nos, quando potas. MES. hei mihi,

Cum nihil est, illi qui homini diminuam caput.

ME. Tun' cyathissare mihi soles, qui ante hunc diem

Epidamnum nunquam vidi, neq; veni? CY. negas?

ME. Nego hercle verò. CY. non tu in illisce adibus

Habitas? ME. dij illos homines, qui illic habitant, perduint.

CY. Insanit hic equidem, qui ipse maledicit sibi.

Audin Menæchme? ME. quid vis? CY. si me consulas,

* Nummum illum, quem mihi dudum pollicitus * lego:
dare;

Nūms illo.

Iubeas, si sapias, porculum afferri tibi.

Nam tu quidem herclè, certò non sanus satis

Menæchme, qui nunc ipse maledicas tibi.

MES. Heu hercle hominem molestum & odiosum mihi.

CY. Solet iocari sæpe mecum illo modo.

Quamuis ridiculus est, vbi vxor non adest.

ME. Quid ais tu? CY. quid vis inquam? satin hoc, quod vides,

Tribus vobis obsonatum est an obsono amplius

Tibi & parasito & mulieri? ME. quas tu mulieres,

Quos tu parasitos loquere? ME. quod te vrget scelus,

Qui huic sis molestus? CY. quod tibi mecum est rei?

Ego te non noui: cum hoc, quem noui, fabulor.

R.

ME. Non

*i. cocta
sint.

ME. Non edepol tute homo sanus es, certò scio:
CY. Iam ergo hæc *madebunt faxo, nihil morabitur.
Proin tu ne quò abeas longius ab ædibus.
Nunquid vis? ME. vt eas maxumam in malam cru-
cem.

Ita Lips.

CY. Ire hercle melius est te intrò, atque accumbere,
Dum ego hæc appono ad Vulcani violentiam.
Ibo intrò, & dicam te hîc astare Erotio:
Vt te hinc abducat, potius quàm hic astes foris.
ME. Iam ne ille abiit? edepol haud mendacia
Tua verba *experior esse. MES. obseruato modò.
Nam istic meretricem credo habitare mulierem,
Vt quidem ille, insanus dixit, qui hinc abiit modò.
ME. Sed miror, qui ille nouerit nomen meum.
MES. Minimè hercle mirum. morem hunc meretri-
ces habent:

*I. G. To-
filla.

Ad portum mittunt seruulos, ancillulas,
Si qua peregrina nauis in portum aduenit.
Rogant cuiaris sit, quid ei nomen fiet.
*Post illæ extemplo se applicant, agglutinant:
Si pellexerunt, perditum amittunt domum.
Nunc in istoc portu stat nauis prædatoria,
Abs quâ cauendum nobis sanè censeo.
ME. Mones quidem hercle rectè. ME. tum demum
sciam
Rectè monuisse, si tu rectè caueris.
Tace dum parumper: nam concrepuit ostium.
Videamus qui hinc egreditur: hoc ponam interim.
Afferuatote hoc *sultis nauales pedes.

serui remi-
ges.

EROTIVM, CYLINDRVS, ME-
NÆCHMVS *Soficles*. MES-
SENIO.

i. claudi.

SINE fores sic: abi, nolo *operiri:
Intus para, cura. vide quod opus est vt
Fiat, sternite lectos, incendite odores,
Munditia illecebra animo est amantum.
Amanti amœnitas malo est, nobis lucro est.
Sed vbi ille est, quem coquus ante ædeis esse ait?
Atque eccum video, qui mihi est vsui &
Blutimum prodest: item huic vltro sit, vt

Meret,

Meret, potissimus nostræ domi ut sit:

Nunc cum adibo, alloquar ultro.

Animule mi, mihi mira videntur,

Hic te stare foris, fores cui pareant

Magis quam domus tua, domus cum hæc tua sit.

Omne paratum est,

Ut iussisti atque ut voluisti, neque tibi est

Vlla mora intus. prandium, ut iussisti, hic.

Curatum est, ubi lubet, ire licet accubitum.

ME. Quicum hæc mulier loquitur? ER. equidem te-

cum. ME. quid tecum tibi

Fuit unquam, aut nunc est negotii? ER. quia pote

unum ex omnibus

Venus voluit me magnificare, atque id haud imme-
rito tuo.

Nam ecastor solus benefactis tuis me florentem fa-
cis.

ME. Certò hæc mulier aut insana, aut ebria est, Mes-
senio,

Hominem quæ ignotum compellet me tam fami-
liariter.

MES. Dixi ego istæc hic solere fieri? folia nunc ca-
dunt,

Præ ut sit triduum hoc hic erimus, tum arbores in te
cadent.

Nam ita sunt hic meretrices omnes* illecebræ ar- al. elecebræ.
gentariæ.

Sed sine me dum hanc compellare. heus mulier, ti-
bi dico. ER. quid est?

MES. Vbi tu hunc hominem nouisti? ER. ibidem,
vbi hic me, iam diu:

In Epidamno. MES. in Epidamno? qui huc in hanc
urbem pedem,

Nisi hodie, nunquam intro tetulit. ER. eia, delicias
facis,

Mi Menæchme. quin amabo, is intro, hic tibi erit
rectius.

ME. Hæc quidem edepol rectè appellat meo me mu-
lier nomine.

Nimis miror quid hoc sit negotii. MES. oboluit.
marsupium.

Huic istuc, quod habes. ME. atque edepol tu me monuisti probe.

Accipe: iam hoc scibo, vtrum hæc me mage amet, an marsupium.

ER. Eamus intrò vt prandeamus. ME. bene vocas,

* al. tam n
vnde I. C.
tam prote-
men ex
kello.

* iam gratia est.

ER. Cur igitur tibi me iussisti coquere dudum prandium?

ME. Egone te iussi coquere? ER. certò tibi & parasito tuo.

ME. Cui, malum, parasito? certè hæc mulier non sana est satis.

ER. Peniculo. ME. quis iste est Peniculus, qui extergentur baxeæ?

ER. Scilicet qui dudum tecum venit, quom pallam mihi

Detulisti, quam ab vxore tuâ surripuisti. ME. quid est?

Tibi pallam dedi, quam vxori meæ surripui? sanan'es?

Certe hæc mulier cantherino ritu hîc astans somniat.

ER. Qui lubet ludibrio habere me, atque ire inficias mihi,

Facta quæ sunt? ME. dic quid est id, quod negem, quod fecerim.

Ita P. Col- ER. Pallam te hodie mihi dedisse vxoris. ME. * etiam
nius. nunc nego.

Ego quidem neque vnquam vxorem habui, neque habeo: neque huc

Vnquam, postquam natus sum, intra portam penetraui pedem.

Prandi in naui, inde huc egressus sum, te conueni,

al. acere vt
sit insurâ-
dum per
ædem Ce-
renis.

* eccere.

ER. Perij misera, quam tu nunc mihi nauem narra-
ras? ME. ligneam,

Sæpe tritam, sæpe fixam, sæpe excussam malleo,
Quasi suppellex pelliionis, palus palo proximus est.

ER. Iam iam amabo desine ludos facere, atque i hæc
mecum simul.

ME. Num quem mulier alium hominem, non me,
fortè quaritas?

ER. Non

ER. Non ego te noui Menæchmum, Moscho pro-
natum patre?

Qui Syracusis perhibere natus esse in Sicilia,

Vbi rex Agathocles regnator fuit, & iterum * Py- al. *Panthra*-
thia,

Tertium Liparo, qui in morte regnum Hieroni tra-
didit.

Nunc Hiero est. ME. haud falsò mulier prædicas.

MES. proh Iuppiter,

* Nunc istæ mulier illinc venit, quæ te nouit tam lego: Num
catè.

ME. Hercle opinor pernegari non potest. MES. ne
feceris,

Peristi, si intraſſis intra limen. M. quin tace modò,

Bene res geritur: assentabor, quicquid dicet, mu-
lieri,

Si possem hospitium nancisci. iam dudum, mulier,
tibi

Non imprudens aduersabar, hunc metuebam, ne
meæ

Vxori renunciaret de palla & de prandio.

Nunc, quando vis, eamus intrò. ER. etiam parasitum
manes?

ME. Neque ego illum maneo, neque floccifacio: ne-
que, si venerit,

Eum volo intromitti. ER. ecastor haud inuita fe-
cero.

Sed scin, quid te amabo, vt facias? ME. ñ impera, quid Ita restitui
vis modò? Vide Cent.

ER. Pallam illam, quam dudum dederas, ad Phry-
gionem vt deferas,

Vt reconcinnetur, atque vt opera addantur quæ
volo.

ME. Hercle quin tu rectè dicis, eadē ignorabitur.

Ne vxor cognoscat te habere, si in viâ conspexerit.

ER. Ergo mox aufero tecum, quando abibis. ME.
maximè

ER. Eamus intrò. ME. iam sequar te. hunc volo
etiam colloqui.

Ehò Messenio accede huc. MES. quid negocij est?

ME. scire vis?

MES. Quid ergo opu' sit. ME. opus est. MES. scio, ut mendices. ME. tanto nequior es.

Habeo prædam, tantum incepti operis. tu, quantum potest,

* I. nauales
pedes.

Abduc istos in tabernam actutum diuersoriam.

Tum facito ante solem occasum ut venias aduorsum mihi.

MES. Non tu istas meretrices nouisti, here? ME. tace inquam nunc iam.

Mihi dolebit, non tibi, si quid ego stultè fecero.

Mulier hæc stulta atque inscita est, quantum perspe-
xi modò.

* L. perij.

Est hic præda nobis. MES. * peri. ME. iamne abis?

MES. periit probè.

Ducit lembum directum nauis prædatoria.

Sed ego inscitus, qui me hero postulem modera-
rier:

Dicto me emit audientem, haud imperatorem sibi.

Sequimini, ut quod imperatum est, veniam aduorsum tempori.

ACTVS TERTIVS.

PENICVLVS *parasitus.*

* L. annis.

PLVS * annis triginta natus sum, quando interea
loci

Nunquam quicquam facinus feci peius, neque sce-
lestius,

Quàm hodie, quando in concionem mediam me
immersi miser.

Vbi ego dum hæreo, Menæchmus se subter duxit
mihi.

Atq; abiit ad amicam credo, neq; me voluit ducere,
Qui illum dii omnes perduint, qui primus commen-
tus est

Concionem, hæc reque homines occupatos occu-
pat,

Non ad eam rem ociosos homines decuit deligi?

Vide Lāb.

Qui nisi assint, quom citentur, * census capiant il-
lico.

Affa-

Affatim est hominum indies, qui singulas escas edunt.

Quibus negotii nihil est, qui esum neque vocantur, neque vocant,

Eos oportet concioni dare operam atque comitiis.

Si id ita esset, non ego hodie perdidissem prandium,

Cui tam credo datum * voluisse, quam me video ^{* f. noluisse} ^{sic sup. ne-} ^{que me vo-} ^{luit ducera-} ^{viuere.}

Ibo etiamnum, reliquiarum spes animum oblectat meum.

Sed quid ego video Menæchmum? cum coronâ, exit foras.

Sublatum est conuiuium, edepol venio aduorsum tempori.

MENÆCHMVS *Sophiles*. PENI-
CVLVS.

ME. POTIN vt quiescas, si ego tibi hanc hodie probè

Lepideque concinnatam referam tempori?

Non faxo esse eam dices: ita ignorabitur.

PE. Pallam ad phrygionem fert, confecto prandio,

Vinoque epoto, parasito excluso foras.

Non hercle is sum, qui sum, nisi hanc iniuriam

Meque vltus pulcrè fuero. obseruabo, quid agat,

Hominem. post deinde adibo ego hunc atque allo-
quar.

ME. Proh dii immortales, cui homini vnquam vno die

Boni dedistis plus, qui minus sperauerit?

Prandi, potavi, scortum accubui, abstuli

Hanc, cuius * heres nunquam erit post hunc diem.

PE. Nequeo, quæ loquitur, exaudire, clanculum,

Satur nunc loquitur de me & de parti meâ.

ME. Ait hanc dedisse me sibi, atque eam meæ

Vxori surripuisse. quoniam sentio

Errare, ex tempore, quasi res cum eâ esset mihi,

Cœpi assentari. mulier quicquid dixerat,

Idem ego dicebam. quid multis verbis opus est?

Minore nusquam bene fui dispendio.

PE. Adibo ad hominem: nam turbare gestio.

* Heres
apud anti-
quos pro
domino
ponebatur
Fest. vt &
exheres
Bacch. pro
eo qui do-
minus esse
desiit.

ME. Quis hic est, qui aduersum sit mihi? PE. quid
ais, homo

Leuior quàm pluma, pessime & nequissime,
Flagitium hominis, subdole, ac minimi precij?

Quid de te merui, quàm me causâ perderes?

Vt surripuisti te mihi dudum de foro?

Fecisti funus absenti me prandio.

* Iun. eres
pro Erina-
ceo.

Cur ausu's facere, cui ego æquè ac * hæres † hæream?

† Lips.

ME. Adolescens, quæso, quid tibi mecum est rei,

Qui mihi malè dicas homini hîc ignoto insciens?

eram quem

An tibi malam rem vis pro maledictis dari

vide Ant.

Postea? PE. eam quidem edepol te dedisse intelligo.

Leet. lib. 2.

ME. Responde, adolescens, quæso, * quid tibi no-
men est?

* L. quod.

PE. Etiam derides, quasi nomen non noueris?

ME. Non edepol ego te, quod sciam, vnquam ante
hunc diem

Vidi, neque noui. verùm certò quisquis es,

Æquum si facias, mihi odiosus ne fies.

PE. Non me nouisti? ME. non negem, si nouerim.

PE. Menæchme, vigila. ME. vigilo hercle quidem
quod sciam.

PE. Tuum parasitum non nouisti? ME. non tibi

Sanum est, adolescens, sinciput, vt intelligo.

PE. Responde, surripuisti n' vxori tuæ

Pallam istanc hodie, eamque dedisti Erotio?

ME. Neque hercle ego vxorem habeo, neque ego
Erotio

Dedi, nec pallam surripui. PE. satin' sanus es?

Occisa est hæc res. non ego te indutum foras

X. pallam.

Exire vidi * pallâ? ME. vñ capiti tuo:

Omnes cinædos esse censes, tu quia es.

Tun' me indutum fuisse pallam prædicas?

PE. Ego hercle verò. ME. non tu abis quò dignus es?

Aut te piari iubes, homo insanissime?

PE. Nunquam edepol me quisquam exorabit, quin
tuæ

Vxori rem omnem iam, vti sit gesta, eloquar.

Omnes in te istæ recident contumeliæ,

Faxo haud inultum prandium comederis.

ME. Quid hoc negocij est? satin vt quenquam con-
spicor, Ita me

Ita me ludificant? sed concrepuit ostium.

ANCILLA, MENÆCHMVS

Soficles.

AN. MENÆCHME, * amare ait te multum i. amanter
Erotium, orare.

Vt hoc nunc vnâ operâ ad aurificem deferas,
Atque huic vt addas auri tu pondo vnciam,
Iubeasque nouum * spinther reconcinuarier.

* armillæ
gen⁹, quo
vtebantur
mulieres
brachio
summo si-
nistro
Paul.

ME. Et istud, & aliud, si quid curari volet,
Me curaturum dicito, quicquid volet.

AN. Scin hoc quod sit spinther? ME. nescio, nisi au-
reum.

AN. Hoc est, quod olim clanculum ex armario
Te surripuisse aiebas vxori tuæ.

ME. Nunquam hercle factum est. AN. an non me-
ministi obsecro?

Redde igitur spinther, si non meministi. ME. mane,
Imò equidem memini, nempe hoc est quod illi dedi.

ἀνέροχθι.
ἐν τῷ Græ-
cis dictum.
Prisc.

AN. Istuc. ME. vbi illæ armillæ sunt, quas vnâ dedi?

AN. Nunquam dedisti. ME. nam pol hoc vnâ dedi.

AN. Dicam * curare? ME. dicito, accurabitur,
Hæc palla & spinther faxy referantur simul.

L. curassere.

AN. Amabo, mi Menachme, in aureis da mihi
Faciundas pondo duûm nummum * stalagmia,
Vt te libenter videam, cum ad nos veneris.

* genus in-
aurium.

ME. Fiat, cedo aurum, ego manuprecium dabo.

AN. Da sodes abs te, post ego reddidero tibi.

ME. Imò cedo abs te. AN. ego post tibi reddam du-
plex.

Cæcil. Tū
ex auro eius
stalagmium
dmi habeo.
Vide Lâb.

ME. Non habeo. AN. at tu, quando habebis, tum
dato.

Nunquid me vis? ME. hæc me curaturum dicito,

Vt, * quantum possint, quamque liceat veneant.

* L. quanti.
que vide.

Iamne abiit intro? abiit, operuit fores.

Dij me equidem omnes adiuuant, augent, amant.

Sed quid ego cesso, dum datur mihi occasio

Tempusque, abire ab his locis lenoni's?

Propera, Menachme, fer pedem, confer gradum.

Demam coronam, atque abiciam ad lauanam ma-
num,

Vt, qui sequantur, hanc me abiisse censeant.
Ibo & conueniam seruum, si potero, meum,
Vt hæc, quæ bona dii mihi dant, ex me sciat.

ACTVS QVARTVS.

MV LIER, *uxor.* PENICVLVS*parasitus.*

MV. **E** Gónē hic me patiar esse in matrimonio,
Vbi vir compilet clanculum quicquid
domi est,

Atque id ad amicam deferat? PE. quin tu taces?
Manifestò faxo iam opprimes, sequere hac modò.
Pallam ad phrygionem cum coronâ hinc ebrius
Ferebat, hodie tibi quam surripuit domo.
Sed eccam, quam coronam habuit num mentior?

* læuor-
sum, quâ
coronam
abiecerat
Menæch-
mus Sof.

Hem * hæc abiit, si vis persequi vestigiis.
Atque edepol eccum ipsum optimè reuortitur,
Sed pallam non fert. MV. quid ego nunc cum illoc
agam?

PE. Idem quod semper, malè habeas. MV. sic censeo.
PE. Huc concedamus, ex insidiis aucupa.

MENÆCHMVS *surreptus.* MV LIER *uxor.*
PENICVLVS *parasitus.*

ME. **V**T hoc vtimur maxumè more moro,
Molestoq; multum! atq; vti quiq; sunt

Optumi, maxumi, morem habent hunc:

Clienteis sibi omnes volunt esse multos.

Bonine an mali sint, id haud quaritant.

Res magis quaritur, quàm clientium

Fides cuiusmodi clueat.

Si est pauper atque haud malus, nequam habetur.

Sin diues malus est, is cliens frugi habetur.

Qui neque leges, neque æquum bonum vsquam

Colunt, sollicitos patronos habent.

Datum denegant, quod datum est. litium

Pleni, rapaces, viri fraudulentis:

Qui aut fœnore, aut periuriis habent rem

Partam. mens est in querelis.

Turis vbi dicitur dies, simul

Patronis dicitur: quippe qui pro illis

Loquantur, male quæ fecerint, * seu ad

Populum, † seu in iure, seu apud * iudicem res est.

Sicut me hodie nimis sollicitum cliens

Quidam habuit, neq; quod volui agere quicquam

Licitum est: ita me attinuit, ita me detinuit.

Apud † ædiles pro eius factis plurimis

Pessimisque dixi causam. conditiones

Tetuli tortas, confragosas, aut plus,

Aut minus, quam opus erat multo, * dixeram

Controuersiam, † vti sponsio fieret.

Quid ille? quid? prædem dedit, nec magis

Manifestum ego hominem vnquam vllum teneri
vidi

Omnibus malefactis. testes tres aderant acerrumi.

Dī illum omnes perdant, * (ita mihi hunc hodie cor-
rupit diem)

Meque adeo, qui hodie forum vnquam oculis inspe-
xi meis.

Diem corrupti optimum, iussi apparari prandium,

Amica expectat me, scio, vbi primum est licitum, il-
lico

Properaui abire de foro. irata est, credo, nunc mihi.

Placabit palla, quam dedi, quam hodie vxori abstuli,
atque huic

Detuli Erotio. P.E. quid ais? M.V. viro me malo
malè

Nupram. P.E. Satin' audis, quæ illic loquitur? M.V.
fatis. M.E. si sapiam,

Hinc intrò abeam, vbi mihi bene sit. M.V. mane, ma-
lè potius erit.

Ne illam mecastor foenerato abstulisti: sic datur:

Glanculum istæc flagitia facere censebas potesse te?

ME. Quid illuc est vxor negoti? M.V. men' rogas?

ME. vin' hunc rogem?

P.E. Aufer hinc palpationes. perge tu. ME. quid tu
mihi

Tristes es? M.V. te scire oportet. P.E. scit, sed dissimu-
lat malus.

ME. Quid negotii est? V.X. pallam. ME. pallam?
quid?

* Comitibus

Centuria-

tim calatis

† apud Præ-

torē, pro

tribunali

sellæve

posita.

* vel à

Prætorē

datum, vt

sunt Recu-

peratores,

vel à liti-

gatoribus

captum, vt

arbitrum.

† securules.

* L. dixi in.

† vt spon-

sione de

cōtrouer-

sia & lite

transige-

retur.

* Ita nos

distinxi-

mus præ-

ter mentē

interp.

quid? VX. pallam. quid paues?

ME. Nihil equidem paueo. nisi vnum: palla pallorem incutit.

PE. At tu ne clam me comesses prandium: perge in virum.

ME. Non taces? PE. non hercle verò taceo, nutat, ne loquar.

ME. Non hercle ego quidem vsquam quicquam nuto, neque nicto tibi.

VX. Næ ego mecastor mulier misera. ME. quid tu misera es? mihi expedi.

PE. Nihil hoc confidentius, qui, quæ vides, ea pernegat.

ME. Per Iouem deosque omnes adiuro, vxor (satin hoc est tibi?)

Me isti non nutasse. PE. credit iam tibi de istis, illuc redi.

ME. Quò ego redeam? PE. equidem ad phrygionem, cenſeo, & pallam refer.

ME. Quæ istæc palla est? VX. taceo iam, quando hic rem non meminit suam.

ME. Nunquis seruorum deliquit? num ancillæ, aut seruæ tibi

Responsant? eloquere. impunè non erit. VX. nugas agis.

ME. Tristis admodum es, non mihi istuc satis placet. VX. nugas agis.

ME. Cæterum familiarium alicui irata es? VX. nugas agis.

ME. Num mihi es irata saltem? VX. nunc tu non nugas agis.

ME. Non edepol deliqui quicquam. VX. hem rursum nugas agis.

ME. Dic, mea vxor, quid tibi nunc ægrè est. PE. bellus blanditur tibi.

ME. Porin' vt mihi molestus ne sis? non te appello. VX. aufer manum.

PE. Sic datur. properato absente me comesse prandium.

Pòst ante adeis cum corona me derideto ebrius,

ME. Neque edepol ego prandi, neque hodie huc intro tetuli pedem.

PE. Tun'

PE. Tun' negas? ME. nego hercle verò. PE. nihil hoc homine audacius.

Non ego te modò hîc ante ædeis cû coronâ floreâ Vidi astare, cûm negabas mihi esse sanum sinciput? Et negabas me nouisse? peregrinum aiebas esse te?

ME. Quin vt dudum diuorti abs te, redeo nunc de-
mum domum.

PE. Noui ego te. non mihi censebas esse, quî te vici-
scerer?

Omnia hercle vxori dixi. ME. quid dixisti? PE.
nescio,

Eam ipsus roga. ME. quid hoc est, vxor? quid nam
hic narrauit tibi?

Quid id est? quid taces? quin dicis, quid sit. VX. quasi
tu nescias.

Palla mihi est domo surrepta. ME. palla surrepta est
tibi?

VX. Me rogas? ME. pol haud rogem te, si sciam. PE. ô
hominem malum!

Vt dissimulat! non potes celare: rem noui probè:

Omnia hercle ego edictaui. ME. quid id est? VX. quã-
do nihil pudet,

Neque vis tua voluntate ipse profiteri, audi atque
ades:

Et quid tristis, & quid hic mihi dixerit, faxo scias.

Palla est mihi domo surrepta. ME. palla surrepta est
tibi?

PE. Viden' vti scelestus captat! huic surrepta est, non
tibi.

Nam profectò tibi surrepta si esset, salua nunc foret.

ME. Nihil mihi tecum est. sed quid tu ais? VX. palla
inquam periit domo.

ME. Quis eam surripuit. VX. pol istuc ille scit, qui il-
lam abstulit.

ME. Quis homo est? VX. Menachmus quidam. ME.
edepol factum nequiter.

Quis is Menachmus est? VX. tu istic inquam. ME. e-
gône? VX. tu. ME. quis arguit?

VX. Egomet. PE. & ego. atque huic amicæ detulisti
Erotio. (noctua;

ME. Egon' dedi? PE. tu, tu istic, inquam, vin' afferri

Quæ, tu, tu, usque dicat tibi? nam nos iam nos defessi sumus.

ME. Per Iouem deosque omnes adiuro vxor, satin hoc est tibi?

Non dedisse. PE. imò hercle verò nos non falsum dicere.

ME. Sed ego illā non condonauī, sed sic utendā dedi.

VX. Equidem ecastor tuā nec chlamydem do foras, nec pallium

Cuiquam utēdum. mulierem æquum est vestimentum muliebre

Dare foras, virum virile. quin refers pallā domum?

ME. Ego faxo referetur. VX. è re tuā, ut opinor, feceris.

Nam domum nunquam introibis, nisi feres pallam simul.

ME. Ego domum? PE. quid mihi futurum est, qui tibi hanc operam dedi?

VX. Opera reddetur, quādo quid tibi erit surreptum domo.

PE. Id quidem edepol nunquam erit. nam nihil est, quod perdam, domi.

Cum viro, cum vxore, dii vos perdant. properabo ad forum:

Namq; ex hac familiā me planè excidisse intelligo.

ME. Malè mihi vxor sese fecisse censeret, quom excludit forās.

Quasi non habeam, quò intromittar, alium meliorem locum.

Si tibi displiceo, patiundū: at placuero huic Erotio.

Quæ me non excludet à se, sed apud se occludet domi.

Nunc ibo. orabo, ut mihi pallam reddat, quam dudum dedi.

Al. ecquis. Aliam illi redimam meliorem. heus* ecquid hic est ianitor?

Aperite, atq; Erotium aliquis enorate ante ostium.

EROTIVM, MENÆCHMVS *surreptus.*

ER. Q Vis hic me quærit? M. sibi inimicus magis quàm ætati tuæ.

ER. Mā

ER. Mi Menachme, cur ante adeis astas? sequere intrò. ME. mane.

Scin quid est, quòd ego ad te venio? ER. scio, vt tibi ex me sit volup.

ME. Imò edepol pallam illam, amabo te, quam tibi dudum dedi,

Mihi eam redde. vxor rescuiuit rem omnem, vt * fa- *L. fatta.*
ctum est ordine.

Ego tibi redimā bis tātò pluris pallam, quàm voles.

ER. Tibi dedi equidem illam, ad phrygionem vt ferres, paulo prius:

Et illud spinther, vt ad aurificem ferres, vt fieret nouum.

ME. Mihi vt tu dederis pallam, & spinther? nunquā factum reperies.

Nam ego quidem postquam illam dudum tibi dedi, atque abij ad forum,

Nunc redeo, nunc te postillā video. ER. video quam rem agis.

Quia commisi, vt me defrudes, ad eam rem affectas viam.

ME. Neque edepol te defraudandi causā posco, quin tibi

Dico, vxorem rescuiuisse. ER. nec te vltro orauit dares.

Tute vltro ad me detulisti, dedisti eam dono mihi,

Eandem nunc reposcis patiar, tibi habe, aufer, vtere,

Vel tu, vel tua vxor, vel etiam in oculos compingite.

Tu huc, post hunc diem, pedem intrò non feres, ne frustras sis,

Quando tu me, bene merentē, tibi habes despiciatui.

Nisi feres argentum, frustrā me ductare non potes.

Aliam post hac inuenito, quā tu habeas frustratui.

ME. Nimis iracundē hercle, tandem heus tu, tibi dico, mane,

Redi. ER. etiāne astas? etiam audes meā reuerti gratiā?

ME. Abiit intrò, occlusit adeis. nunc ego sum exclusissimus,

Neque domi, neque apud amicam mihi iam quicquam creditur.

Ibo,

Ibo, & consulam hanc rem amicos, quid faciendum
censeant.

ACTVS QVINTVS.

MENÆCHMVS *Soficles*, MVLIER.

Nimis stultè dudum feci, cum marsupium
Messenioni cum argento concedidi.
Immersit aliquò se se credo in ganeum.

MV. Prouisam, quam mox vir meus redeat domum.
Sed eccum video: salua sum, pallam refert.

ME. Demiror, vbi nunc ambulet Messenio.

MV. Adibo, atque hominem accipiam, quibus dictis
meret:

Non te pudet prodire in conspectum meum,
Flagitium hominis, cum istoc ornatu? ME. quid est?

Quæ res agat te mulier? MV. etiamne impudens
Mutire vnum verbum audes, aut mecum loqui?

ME. Quid tandè admissi in te, vt loqui non audeam?

MV. Rogas me? ô hominis impudentem audaciam!

ME. Non tu scis, mulier, Hecubam quapropter canē
Graij esse prædicabant? MV. non equidem scio.

ME. Quia idem faciebat Hecuba, quod tu nunc facis:
Omnia mala ingerebat, quemquem aspexerat.

Itaque adeò iure cœpta appellari est canis.

MV. Non istæc ego flagitia possum perpeti.

Nam me meam ætatem viduam esse mauelim,

Quàm istæc flagitia tua pati, quæ tu facis.

ME. Quid id ad me, tu te nuptam possis perpeti,

An sis abitura à tuo viro? an mos est ita hic.

Peregrino vt aduenienti narrent fabulas?

MV. Quas fabulas? non, inquam, patiar præterhac,

Quin vidua viuam, quàm tuos mores perferam.

ME. Meâ quidem hercle causâ vidua victita,

Vel vsque dum regnum obtinet Iuppiter.

MV. At mihi negabas dudum surripuisse te,

Nunc eandem antè oculos attines. num te pudet?

ME. Heu hercle, mulier, multū & audax & mala es,

Tun? tibi hanc surreptam dicere audes, quam mihi

Dedit alia mulier, vt concinnandam darem?

MV. Næ

MV. Næ istuc mecastor iam patrē accersam meum,
Atque enarrabo tua flagitia, quæ facis.
I, Decio, quære meum patrem, tecum simul
Vt veniat ad me: ita rem mihi esse dicito.
Iam ego aperiam istæc tua flagitia. ME. sanan' es?
Quæ mea flagitia? M V. cùm pallam atque aurum
meum

Domo supillas vxori tuæ, & tuæ
Degeris amicæ. satin' hoc rectè fabulor?
ME. Quæso hercle, mulier, si scis, monstra quid bi-
bam,

Tuam quî possim perpeti petulantiam?
Quem tute hominem esse me arbitrare, nescio,
Ego te finitu noui cum * Parthaone.

MV. Si me derides, at pol illum non potes,
Patrem meum, qui hæc aduenit. quin respicis?
Nouistin tu illum? ME. noui cum Calchâ simul:
Eodem die vidi illum, quo te ante hunc diem.

MV. Negas nouisse me? negas patrem meum?

ME. Idem hercle dicam, si auum vis adducere.

MV. Ecastor pariter hoc, atque alias res soles.

SENEX, MULIER, MENÆCH-
MVS *Sosicles.*

VT ætas mea est, atque vt huic vsus factus est,

Gradum proferam, progredi properabo.

Sed id quàm facile sit mihi, haud sum falsus.

Nam pernecitas deserit, confitus sum

Senectute, onustum gero corpus, vires

Reliquere. † vt ætas mala merx est * tergo.

Nam res plurimas pessimas, cùm aduenit, affert.

Quas si autumem omneis, nimis longus sermo sit.

Sed hæc res mihi in pectore & corde curæ est,

Quidnam hoc sit negotij, quòd filia sic

Repentè expetit, ad sese, me vt i ein,

Nec, quid id sit, mihi certius facit;

Quid velit, quidve arcessat.

Verùm propemodum iam scio quid fiet rei.

Credo cum viro litigium natum esse aliquod.

Ita istæ solent, quæ viros subseruire

Sibi postulant, dote fretæ, feroces.

Patre Oe-
nei Aetoliæ
Regis qui
Deianiræ
pater.

† I. G. vt æ-
tas mala
mala merx.
* Ita Turn.

Et

Et illi quoque haud abstinent sapè culpâ.

Verùm est modus tamen, quo id pati vxorem oportet.

Nec pol filia vnquam patrem accersit ad se,

Nisi aut commissi, aut iurgij est causâ.

Sed quidquid id est; iam sciam, atq; eecam eâ ipsam

Ante ædeis, & eius tristem virum video.

Id est, quod suspicabar.

Ita I. G.

Appellabo hanc. * M. V. ibo aduersum. salue multum, mi pater.

S. Salua sis. saluzne? aduenio. sed cur accersi iubes?

L. disistit.

Quid tu tristis es? quid ille autem abs te iratus? desistit?

Nescio quid vos velitati estis inter vos duos.

Loquere, vter meruistis culpam, paucis, non longos logos.

M. V. Nusquam equidem quicquam deliqui, hoc primum te absoluo, pater.

Verùm viuere hîc non possum, neque durare vlllo modo.

Proin tu me hînc abducas. S. E. quid istuc autem est?

M. V. ludibrio

Habeor. S. E. vnde? M. V. ab illo, cui me mandauisti, meo viro.

S. E. Ecce autem litigium quoties edixi tandem tibi, Vt caueres, neuter ad me iretis cum querimoniâ?

M. V. Qui ego istuc, mi pater, cauere possum? S. E. mène interrogas?

Nisi non vis. quoties monstraui tibi viro vt morem geras:

Quid ille faciat, ne id obserues? quò eat? quid rerum gerat?

M. V. At enim ille hînc amat meretricè ex proximo. S. E. sanè sapit.

Ob istanc industriam, etiam faxo amabit amplius.

M. V. Atque ibi potat. S. E. tuân' quidem illic causâ potabit minus,

Sive illic, sive alibi libèbit? quæ hæc, malum, impudentia est?

Vnâ operâ prohibere, ad coenam ne promittat, potest;

Néque

Néue quénquam accipiat alienum apud te. serui-
ren' tibi

Postulas viros? dare vnâ operâ pensum postules,

Inter ancillas sedere iubeas, lanam * carere.

MV. Non equidem mihi te aduocatum pater addu-
xi, sed viro.

Hinc stas, illinc caussam dicis. SE. si ille quid deli-
querit

Multò tantò illum accusabo, quam te accusaui, am-
plius.

Quando te auratam & vestitam bene habet: ancil-
las, penum,

Rectè præbet, melius sanam est, mulier, mentem su-
mere.

MV. At ille suppilat mihi aurum & pallam ex arcis
modo:

Me despoliat, mea ornamenta iam ad meretrices de-
gerit.

S. Malè facit, si istuc facit: si non facit: tu malefacis,

Quæ in fontem in simules. MV. quin etiam nunc ha-
bet pallam, pater,

Et spinther, quod ad hanc detulerat: nunc, quia re-
sciui, refert.

SE. Iam ego ex hoc vti factum est scibo: ibo ad ho-
minem atque alloquar.

Dic mihi istuc Menæchme, quod vos * differtatis, vt
sciam.

Quid tu tristis es? quid illam autem iratam abs te
destituis?

ME. Quisquis es, quicquid tibi nomen est, senex,
summiu louem

Deosque detestor. SE. quâ de re, aut cui rei rerum o-
mnium?

ME. Me neq; isti malè fecisse mulieri, quæ me arguit
Hanc domo ab se furrupuisse, atq; abstulisse deierat,

Si ego intra xdeis huius vnquam, vbi habitat, pene-
traui pedem,

Omnium hominum exopto vt fiam miserorum mi-
ferrimus.

SE. Sanusne es, qui istuc exoptes, aut neges te vn-
quam pedem

* à verbo *ca*

ro, is, it, qd'

è Græco

νεῖω, i.

tòdeo, du-

ctū, vnde

(Cardius &

Carminare.

Vide Lāb.

In eas ædes intulisse, vbi habitas, insanissime?

ME. Tun' senex ais habitare me hîc in hisce ædibus?

SE. Tu negas? ME. nego hercle verò. MV. nimio hæc impudenter negas,

Nisi quò nocte hæc emigrasti. SE. concede huc filia.

Ita I. G.

Quid tu ais? num hinc emigrasti? ME. quem in locum * autem, obsecro?

SE. Non edepol scio. MV. profectò ludit te hic. SE. non tute tenes?

Iam verò, Menæchme, satis iocatus es, nunc hanc rem age.

ME. Quæso quid mihi tecum est? vnde aut quis homo tu es? quid feci ego

Tibi, aut adeo isti, quæ mihi molesta est quoquo modo?

MV. Viden' tu illi oculos virere? vt viridis exoritur color

Ex temporibus atque fronte! vt oculi scintillant! vide.

ME. Quid mihi melius est, quàm, quando illi me insanire prædicant,

Ego me assimulem insanire, vt illos à me absterreâ?

MV. Vt pandiculans oscitatur! quid nunc faciam, mi pater?

SE. Concede huc, mea nata, ab istoc quàm potes longissimè.

ME. Euocè, Euicè, Bromicè, quò me in syluam venatû vocas?

Audio, sed non abire possum ab his regionibus.

Ita me illa ab læuâ rabiosa scœmina obseruat canis.

Palm. Sallustius.

Post autem illic hircus * alius, qui sæpè ætate in suâ Perdidit ciuem innocentem falso testimonio.

SE. Væ capiti tuo. ME. ecce Apollo mihi ex oraculo imperat,

Vt ego illi oculos exuram lampadibus ardentibus.

MV. Perij, mi pater, minatur mihi oculos exurere.

ME. Hei mihi, insanire me aiunt, vltro cum ipsi insaniunt.

SE. Filia. MV. heus quid est? quid agimus? SE. quid si ego hûc seruos cito?

Ibo, adducam, qui hunc hinc tollant, & domi deuin-

Prius-

Præquam turbarum quid faciat. ME. amplius enim uero nisi.

Occupo aliquod mihi consilium, hi domum me ad se auferent.

Pugnis me vetas in huius ore quicquam parcere?

Nisi iam ex meis oculis abscedat in malam magnam crucem,

Faciam, quod iubes, Apollo. SE. fuge demum quantum pote sit,

Ne hic te obtundat. M V. fugio: amabo, obserua istunc, mi pater.

Ne quo hinc abeat. sumne ego mulier misera, quæ illa caudio?

ME. Haud malè illanc amoui: nunc hunc ego impurissimum,

Barbatum, tremulum, * Titanum, Cygno prognatum patre; Vide Prisc.

Ita mihi imperas, ut ego huius membra, atque ossa, atque artua

Committam illo scipione, quem ipse habet. SE. dabitur malum,

Me quidem si attigeris, aut si propius ad me accedferis.

ME. Faciam quod iubes, securim capiam ancipitem, atque huic seni

Exosiabo, dein dedolabo assulatim viscera.

SE. Enim uero illud præcauendum est atq; accurandum mihi:

Sanè ego illum metuo, ut minatur, ne quid malè faxit mihi.

ME. Multa mihi imperas Apollo: nunc equos iunctos iubes

Capere me indomitos, feroces, atque currum incendere,

Ut ego hunc proteram leonem * Getulum, olentem, I. G. *vetulū* edentulum. * *translatè,*

Iam ascendo in currum, iam lora teneo, iam stimulum in manu est. pro, audi-

Agite equi, facitote sonitus vngularum * appareant I lego: *in-*

Cursum celeri, facite † in flexu sit pedum pernicitas. *flexa.* Vide

SE. Mihi tu equis iunctis minare? ME. ecce Apollo Cent. Me

denuo.

Me iubes facere impetum in eum qui stat, atq; occidere.

Sed quis hic est, qui me capillo hinc de curru deripit?

* vocādi ca-
su positū,
vt: *subminis*,
vulturis;

Imperium tuum demutat, atque edictum, * Apollinis.

SE. Heu hercle morbum acrem ac durum: dii vobis fidem,

Vel hic qui insanit, quā valuit paulo prius?

Ei derepentē tantus morbus incidit.

Ibo atq; accersam medicum iam, quantum pote' sit.

MENÆCHMVS, SENEX, *idem*.

* i. sanus,
vt sup.

I Amne isti abierunt, quāso, ex conspectu meo,

Qui me vi cogunt, vt * validus insaniam?

Quid cesso abire ad naucm, dum saluo licet?

Vosque omnes quāso, si senex reuenerit,

Ne me indicetis, quā plateā aufugerim.

SE. Lumbi sedendo, oculique spectando dolent,

Manendo medicum, dum se ex opere recipiat.

Odiosus tandem vix ab ægrotis venit.

Ait se obligasse crus fractum Æsculapio,

Apollini autem brachium: nunc cogito,

Vtrum me dicam ducere medicum, an fabrum.

* sic Cat.

Turpē incedere, myrmicē ac moleste.

Atq; eccum incedit, mouet * formicinum gradum.

MEDICVS, SENEX.

Q Vid esse morbi dixeras? narrā senex,

Num laruatus est ille, aut cerritus, fac sciam.

Num eum veterinus, aut aqua intercus tenet?

SE. Quin eā te causā dūco, vt id dicas mihi,

Atque illum vt sanum facias. ME. perfacile id quidem est,

Sanum futurum: meā ego id promitto fide.

SE. Magnā cum curā ego illum curari volo.

* L. sexcentis in die...

MED. Quin suspirabo plus * sexcentos in dies.

Ita ego illum curā magnā curabo tibi.

Atque eccum ipsum hominem. obseruamus, quam rem gerat.

MENÆCH-

MENÆCHMVS *surreptus*, SENEX,
MEDICVS.

E Depol ne hic dies peruorsus atque aduorsus mihi
obtigit,

Quæ me clâ ratus sum facere, ea omnia fecit palàm.
Parasitus, qui me compleuit flagitij & formidinis,
Meus Vlysses, suo qui regi tantum conciuuit mali.
Quem ego hominem, si quidem uiuo, vitâ deuolu-
uam suâ.

Sed ego stultus sum, qui illius esse dico, quæ mea est.
Meo cibo & sumtu educatus est: animâ priuabo vi-
rum.

Condignè autem hac meretrix fecit, vt mos est me-
rettricibus.

Quia rogo pallam, vt referatur rursus ad vxorem
meam,

Mihi se ait dedisse: heu edepol, nã ego homo uiuo
miser.

SE. Audin' quæ loquitur? **MED.** se miserum prædi-
cat. **SE.** ades velim.

MED. Saluus sis, Menæchme. quæso cur apertas bra-
chium?

Non tu scis, quantum isti morbo nunc tute facias
mali?

ME. Quin tu te suspendis? **MED.** ecquid sentis? **ME.**
quid ni sentiam?

MED. Non potest hæres ellebori iugere obtinerier.
Sed quid ais, Menæchme? **ME.** quid vis? **MED.** dic
mihi hoc, quod te rogo:

Album, an atrum vinū potas? **ME.** quin tu is in ma-
lam crucem.

SE. Iam hercle oceptat insanire primulū. **ME.** quin
tu interrogas,

Purpureum panem, an puniceum soleam ego esse,
an luteum?

Soleam ne esse auis squamosas, piscis pennatos? **SE.** *lego: occi-
pisse. nisi qs.

Audin' tu, vt deliramenta loquitur? quid cessas dare *occipias ma-*
Potionis aliquid, priusquam percipit insania? *lit: est e-*

MED. Mane modo. etiam percontabor. **SE.** aliam nim impe-
*occipis fabulam. *rantis.*

MED. Dic.

MED. Dic mihi hoc etiam, solent tibi vnquam oculi duri fieri?

ME. Quid? tu me locustam censes esse, homo ignatissime?

MED. Dic mihi, an vnquam tibi intestina crepant, quod sentias?

* i. murmurant, vt alibi loquitur. ME. Vbi satur sum, nulla * crepitant: quando esurio, tum crepant.

MED. Hoc quidem edepol haud pro insano verbum respondit mihi.

Perdormiscin' vsque ad lucem? ME. facilin' tu dormis * curans?

* i. cum aliquâ curâ vrgeris. Perdormisco, si resolui argentum, cui debeo.

Quin te Iuppiter dique omnes, percontator, perduint.

MED. Nunc homo insanire inceptat. de illis verbis caue tibi.

S. Imò modestior nunc quidem est de verbis, prout dudum fuit.

Nam dudum vxorem suâ esse aiebat rabiosam canem.

ME. Quid ego dixi? SE. insanis inquam. ME. egone? SE. tu istic, qui mihi

Etiam me iunctis quadrigis minitatus prostrernere. Egomet hæc te vidi facere, egomet ecce te arguo.

ME. At ego te sacram coronam surripuisse Ioui scio.

Et ob eam rem in carcerem te esse compactum scio.

Et postquam es emissus, casum virgis sub furcâ scio.

Tum patrem occidisse, & matrem vendidisse etiam scio.

Satin' hæc pro sano maledicta maledictis respōdeo?

SE. Obsecro hercle, medice, properè, quicquid facturus, face.

Non vides hominem insanire? MED. scin' quid facias optimum?

Ad me face vt deferatur. SE. itan' censes? MED. quippini?

Ibi meo arbitrato potero curare hominem. SE. age vt lubet.

MED. Elleborum potabis faxo aliquos viginti dies.

ME. At ego te pendentem fodiam stimulis triginta dies.

MED. Ac-

MED. Accersere homines, qui illunc ad me deferant.

SE. quot sunt satis?

MED. Proinde, ut insanire video, quattuor: nihilo minus.

SE. Iam hic erunt, asserua tu istunc, medice. MED. imò ego ibo domum,

Ut parentur, quibus paratis opus est. tu seruos iube, hunc

Ad me ferant. SE. iam ego illuc faxo erit. MED. ego abeo. SE. vale.

ME. Abiit focer, abiit medicus, nunc solus sum. prohi Iuppiter,

Quid illuc est, quod me * hic homines insanire prædicant; *L. hicc.*

Neque ego infanio, neque ego pugno, neque lites coepio.

Saluus saluos alios video: novi homines, alloquor.

An qui perperam insanire me aiunt, ipsi insaniunt?

Quid ego nunc faciam? domum ire cupio, at vxor non finit.

Huc autem nemo intromittit, nimis prouentum est nequiter.

Hic ergo usque ad noctem. saltem credo intromittar domum.

M E S S E N I O *seruus.*

§ Testamentum bono seruo id est, qui rem herilem

Procurat, videt, collocat, cogitatque

Ut absente hero rem heri diligenter

Tutetur, quam si ipse assit, aut rectius:

Tergum quam gulam, crura quam venter oportet

Potiora esse. cui cor modestè situm est,

Recordet id, qui nihili sunt, quid iis precij

Detur ab suis heris, ignauis, improbis

Viris, verbera, compedes, molæ, magna

Lassitudo, fames, frigusque durum.

Hæc precia sunt ignauia.

Id ego malè malum metuo, propterea bonum

Esse certum est, potius quam malum. nam magis multo

Patior facilius verba. verbera ego odi,

S

Niratio-

i probatio,
documen-
tum boni
serui.

Nimioque edo libentius molitum, quam
Molitum prahibeo. propterea heri imperium
Exequor bene, & sedate serui.

Ita Lamb. Atque id mihi prodest, alij * ita, vt se esse in rem]
Esse ducunt, sint. ego ita ero, vt me esse oportet.
Metum vt mihi adhibeam, culpâ vt abstineam,
Heroque vt omnibus in locis sim præsto.
Serui qui culpa carent, & metunt, ij
Solent esse heris vtibiles. nam illi qui nihil
Metuunt, postquam malum promeritum est, metuunt.
Metuam ego haud multum quidē, propè est quādo
Herus, quod strenuè faciam, precium exoluet,
Ego hoc exemplo serui, tergo vt in rē esse arbitror.
Postquam in tabernam vasa & seruos collocaui, vt
iussierat,
Ita venio aduorsum m. nunc fores pultabo, adesse vt
me sciat.

lego: vt est. Neque * vtrū m ex hoc saltu damni saluum scio cli-
Vide Cēt. ciam foras.

Sed metuo, ne serò veniam, depugnato prælio.

SENEX, MENÆCHMVS *surreptus*, L O-
RARI, MESSENIO *seruus*.

PER ego vobis deos atque homines dico, vt impe-
rium meum

Sapienter habeatis curam, quæq; imperaui atque im-
pero. (fiet)

* i. medici Facite illic homo in * medicinam ablatus sublimis
tabernam Nisi quidem vos vestra crura aut latera nihili pen-
ditis.

ταρσειον.

Caue quisquam, quod illic minitetur, vostrum floccifecerit.

Quid statis? quid dulcitate? iam sublimem raptum oportuit.

Ego ibo ad medicum: præsto ero illic, cum venietis.
ME. occidi.

Quid hoc est negotij? quid illic homines ad me currunt, obsecro.

Quid vultis vos? quid queritis? quid me circum-

listitis?

Quod

Quò rapitis me? quò fertis me? perij. obsecro vestram fidem,

Epidamnienses subuenite ciues. quin me mittitis?

MES. Proh di immortales, obsecro, quid ego oculis aspicio meis?

Herum meum indignissimè, nescio qui, sublimem ferunt.

ME. Ecquis suppetias mihi audet afferre? MES. ego, here, audacissimè.

O facinus indignum & malum, Epidamnij ciues, herum

Meum hic in pacato oppido

Luci deripier in viâ, qui liber ad vos venerit?

Mittitis? ME. nunc obsecro te, quisquis es, operam ut des mihi,

Neu finas in me insignitè fieri tantam iniuriam.

MES. Imò & operam dabo, & defendam, & subuenibo sedulò:

Nunquam te patiar perire, me perire est æquius.

Eripe oculum isti, ab humero qui tenet, here, te obsecro.

Hicce ego iam sementem in ore faciam, pugnosque obsecram.

Maximo hodie malo hercle vestro istunc fertis: mittite.

ME. Teneo ego huic oculum. MES. face ut oculi locus in capite appareat.

Vos scelesti, vos rapaces, vos prædones. LO. perimus.

Obsecro hercle. MES. mittite ergo. ME. quid me vobis tactio est?

Pecte pugnīs. MES. agite, abite, fugite hinc in malam crucem: (res.

Hem tibi etiâ, quia postremus cedis, hoc præmij feni-
Nimis autem bene ora commentaui, atque ex mea
sententiâ.

Edepol, here, ne tibi suppetias tēpore adueni modò.

ME. Et tibi di semper, adolescens, quisquis es, faciant bene.

* Nam absque te esset, hodie nunquam ad solem oc- Ita Turn.
casum viuerem. & Frut.

MES. Ergo edepol, si rectè facias, here, me emittas manu.

ME. Liberem ego te? MES. verum, quandoquidem, here, te seruavi. ME. quid est?

Adulescens erras. MES. quid erro? ME. per Iouem adiuro patrem,

Me herum tuum non esse. MES. non taces tu? ME. non mentior.

Nec meus seruus vnquam tale fecit, quale tu mihi.

MES. Sic sine igitur, si tuum negas me esse, abire liberum.

ME. Meâ quidem hercle causâ liber esto, atque ito quò voles.

MES. Nempe iubes? ME. iubeo hercle, si quid imperij est in te mihi.

MES. Salve mi patrone. SERVVS ALIVS. cûm tu liber es, Messenio,

Gaudeo. MES. credo hercle vobis. sed, patrone, te obsecro,

Ne minus imperes mihi, quàm cûm tuus seruus fui. Apud te habitabo, & quando ibis, vnâ tecum ibo domum.

ME. Minimè. MES. nunc ibo in tabernam: vasa & argentum tibi

Referam rectè est obsignatum in vidulo marsupij Cum vjatisco, id tibi iam nunc afferam. ME. affer strenuè.

pro reddi. MES. Saluum tibi ita vt mihi dedisti, * reddibo, hic me mone.

ME. Nimis mira mihi quidè hodie exorta sunt multis modis.

Alij me negant cum esse qui sum, atque excludunt foras.

Etiâ hic seruum esse se meum aiebat, quem ego emisi manu.

Is ait se mihi allaturum cum argento marsupium:

Id si attulerit, dicam vt à me abeat liber, quò volet:

Necnon quando sanus factus sit, à me argentû petat.

Socer & medicus me insanire aiebant. quid sit, mira sunt.

Hæc nihil mihi esse videntur secius, quàm insomnia.

Nunc

Nunc ibo intro ad hanc meretricem, quanquā succenset mihi.

Si possum exorare, ut pallam reddat, quam referam domum.

MENÆCHMUS *Soficles*. MESSENIUS *seruus*.

MEN' hodie usquam conuenisse te audax audes dicere,

Postquam aduersum mihi imperavi, ut huc venires?

MES. quin modò

Eripui, homines, qui te ferebant sublimem, quatuor,

Apud hasce ædeis. tu clamabas deum fidem atque hominum omnium,

Quin ego accurro, teque eripio, vi pugnando, ingratis,

Ob eam rem, quia te seruavi, me amisisti liberum.

Quom argentum dixi me petere, & vasa: tu, quantum pote' sit,

Præcucurristi obuiam, ut quæ fecisti, inficias eas.

ME. Liberum ego te iussi abire? MES. certò. ME. cui certissimum' sit,

Me pre potius fieri seruum, quàm te vnquam emit- tam manu.

MENÆCHMUS *surreptus*, MESSENIUS,

MENÆCHMUS *Soficles*.

SI voltis per oculos iurare, nihilo hercle eâ causâ magis

Facietis, ut ego hodie abstulerim pallam & spinther, pessimâ.

MES. Proh dii immortales, quid ego video? M. SO. quid vides? MES. speculum tuum.

M. SO. Quid negotij est? MES. tua est imago, tam consimilis est, quàm potest.

M. SO. Pol profectò haud est dissimilis, meam quo- ad formam noscito.

M. S. V. O adulescens salue, qui me seruasti, quis- quis es.

MES. Adulescens, quæso hercle loquere tuum mihi nomen, ni piget.

M. SV. Non edepol ita promeruisti de me, vt pigeat quæ velis.

Mihi est Menæchmo nomen. M. SO. imò, id est edepol mihi.

ME. SV. Siculus sum Syracusanus. ME. SO. ea domus & patria est mihi.

M. SV. Quid ego ex te audio? M. SO. hoc quod res est. MES. noui equidem hunc, herus est meus.

Ego quidem huius seruus sum, sed esse huius me credidi.

Ego hunc censebam esse te, huic etiam exhibui negotium.

Quæso ignoscas, si quid stultè dixi, atque imprudens tibi.

M. SO. Delirare mihi videre. non commeministi simul

Te hodie mecum exire è naui? MES. enimuero æquum postulas.

Tu mihi herus es, tu seruū quære: salueto tu, tu vale.

Hunc ego esse aio Menæchmum. M. SV. at ego me. M. SO. quæ hæc est fabula?

Tu es Menæchmus? M. SV. me esse dico, Moscho progenitum patre.

M. SO. Tun' meo patre es progenitus? M. SV. imò equidem, adulescens, tuum

Tibi neque occupare patrem, neque præripere postulo.

MES. Dij immortales, spem insperatam date mihi, quam suspicor.

Nam nisi me animus fallit, hi sunt gemini germani duo.

* Lips. & p. a-
triam & pa-
trem cōme.
nulla em
de matre
mētio præ-
cesserat.

Nam * & patrem & matrem commemorant pariter, qui fuerint tibi.

Sed vocabo herum. Menæchme? ME. AMBO. quid vis? MES. non ambos volo.

Sed vter vestrum est huc aduectus naui mecum? M. SV. non ego.

M. SO. At ego. MES. te volo igitur, huc concede. M. SO. concessi, quid est?

MES. Illic homo aut sycophanta, aut geminus est frater tuus.

Nanque

Namque ego hominem homini similiorem nunquā
vidi alterum.

Neque aqua aquæ, neque lacte est lacti, crede mihi,
vltquam similis,

Quam hic tui est, tuq; huius. postea autem eandem
* patriam ac patrem

Memorat. melius est nos adire, atque hunc percon-
tarier.

M. SO. Hercle quin tu me admonuisti rectè, & ha-
beo gratiam.

Perge operam dare obsecro hercle. liber esto, * si in-
uenis,

Hunc meum fratrem esse spero. MES. & ego idem
spero fore.

Quid ais tui? Menachmum opinor te vocari dixeras.

M. SV. Ita verò. MES. huic item Menachmo nomen
est. in Sicilia

Te Syracusis natum esse dixisti, hic natus est tibi.

Moschum tibi patrem fuisse dixti: huic itidem fuit.

Nunc operam potestis ambo mihi dare, & vobis si-
mul.

M. SV. Promeruisti, vt ne quid ores, quod velis, quin
impetres.

Tanquam si me emeris argento, liber seruibo tibi.

MES. Spes mihi est, vos inuenturum fratres germa-
nos duos

Geminos, vnâ matre natos, & patre vno, vno die.

M. SV. Mira memoras. vtinam efficere, quod polli-
citus, possies.

MES. Possum: sed nunc agite, vterque id, quod ro-
gabo, dicite.

M. SV. Vbi lubet, roga, respondebo: nihil reticebo,
quod sciam.

MES. Est tibi nomen Menachmas? M. SV. fateor,
MES. est itidem tibi?

M. SO. Est. MES. patrem fuisse Moschum tibi ais? M.
SV. ita vero. M. SO. & mihi.

MES. Esne tu Syracusanus? M. SV. certò. MES. quid
est tu? M. SO. quippini.

MES. Optimè, vltque adhuc conueniunt signa, por-
rò operam date.

Hæc supe-
riorē Lips.
coniecturā
cōfirmāt.

* L. si inue-
nis Huc m. æ

frat. esse.

MES. spero.

MES. SO. &

ego id sp. so-

re. MES.

Quid ais tui?

Quid longissimè meministi, dic mihi, in patriâ tuâ.

M. SV. Cum patre vt abij Tarentum ad mercatum, tum postea

Inter homines me deerrare à patre, atq; inde auehi.

M. SO. Iuppiter supreme, serua me. MES. quid clamas? quin taces?

Quot eras annos gnatus, cū te pater à patriâ auehit?

M. SV. Septuennis, nam tum dentes mihi cadebant primulū.

Neque patrem vnquā postillā ego vidi. MES. quid? * vostrū patri

Filij quot eratis? M. SV. vt nunc maxumè memini, duo.

MES. Vter eratis, tun' an ille maior? M. SV. æquè ambo pares.

MES. Quī potest? M. SV. gemini ambo eramus. M. SO. dij me seruatum volunt.

MES. Si interpellas, ego tacebo. M. SO. potius taceo. MES. dic mihi,

Vno nomine ambo eratis? M. SV. minimè. nam mihi hoc erat,

Quod nunc est, Menæchmus, illum tum vocabant Soficlem.

M. SO. Signa agnoui: contineri, quin complectar, non queo.

Mi germane, gemine frater salue. ego sum Soficles.

M. SV. Quomodo igitur post Menæchmo nomen est factum tibi?

M. SO. Postquam ad nos renunciatum est, te & patrem esse mortuum,

Auos noster mutauit: quod tibi nomen est, fecit mihi.

M. SV. Credo ita esse factum, vt dicit. sed mihi hoc responde. M. SO. roga.

M. SV. Quid erat nomē nostræ matri? M. SO. Theu-
simarche. M. SV. conuenit.

O salue insperate multis annis, postquam cōspicor, Frater. M. SO. & tu, quem ego multis miserisque laboribus,

Vsq; adhuc quasui, quemque ego esse inuentum gaudeo.

MES. Hoc

Colv. 281

211778.

MES. Hoc erat, quod hæc te meretrix huius vocabat nomine.

Hunc censebat te esse, credo, cum vocat te ad prandium.

M. SV. Nanq; edepol hîc mihi hodie iussi prandium apparari,

Clam meam vxorem, cui pallam furripui dudum domo.

Eam dedi huic. M. SO. hancne dicis frater pallam, quam ego habeo?

M. SV. Quomodo hæc ad te peruenit? M. SO. meretrix hæc ad prandium

Me adduxit. me sibi dedisse aiebat. prandi perbene, Potavi atq; accubui scortum, pallam, & aurum hoc mihi dedit.

M. SV. Gaudeo edepol, si quid propter me tibi euenit boni. (dit.

Nanque illa cum te ad se vocabat, me te esse credi-

MES. Nunquid me morare, quin ego liber vt iussisti, eam?

M. SV. Optimum atque æquissimum orat, frater, fac causâ meâ.

M. SO. Liber esto. M. SV. cum tu es liber, gaudeo Messenio

MES. Sed meliore est opus auspicio, liber perpetuo vt siem.

M. S. Quoniam hæc euenerunt, frater, nobis ex sententia,

In patriam redeamus ambo. M. SV. frater faciam, vt tu voles.

Auctionem hîc faciâ, & vendam quicquid est. nunc interim

Eamus intrò frater. M. SO. fiat. MES. scitin' quid ego vos rogo?

M. SV. Quid? MES. mihi vt præconium detis. M. SV. dabitur. MES. ergo nunc iam

Vis conclamari auctionem fore * quidem? M. SV. * *L. fore. que die? I. G. fore qui die?*

MES. Auctione fiet Menæchmi mane sanè septimi.

Venibunt serui, supellex, fundi, & deis, omnia.

Venibunt, * quicquid licebunt, præsentem pecuniâ.

L. que qua.

Venibit vxor quoque etiam, si quis emtor venerit.
 Vix credo totâ auctione capiet quinquagesies.
 Nunc spectatores valere, & nobis clare plaudite.

MILES GLORIOSVS.

DRAMATIS PERSONÆ.

PIRGOPOLINICES *miles.* PLEVSIDES *adolescens.*
 ARTOTRŌGVVS *parasitus.* LVCRIO *puer.*
 PALÆSTRIO *seruus.* MILPHIDIPPA *ancill.*
 PERIPLECTOMENES *senex.* ACROTELEVTVM *meretrix.*
 SCELEDRVS *seruus.* PVER.
 PHILOCOMASIVM *meret.* CARIO *cocus.*

ARGVMENTVM.

Merettricem Athenis Ephesum miles auhit.
 Id hero dum amanti seruus nunciare vult,
 Legato peregrè captus ipſus in mari,
 Et illi eidem militi dono datus eſt.
 Suum arceſſit herum Athenis, atq; perforat
 Geminis communem clam parietem in ædibus
 Licere vt quiret conuenire amantibus.
 Osculantis cuſtos hos vidit de regulis.
 Ridiculus autem, quaſi ſit alia, luditur.
 Itemque impellit militem Palæſtrio,
 Omiſſam faciat concubinam, quando ei
 Senis vicini cupiat vxor nubere:
 Vltro abeat, orat. donat multa. ipſe in domo
 Senis prehenſus poenas pro mœcho luit.

ALTERVM ARGVMENTVM.

Merettricem ingenuam deperibat mutuò
 Athenienſis iuuenis. Naupaſtum is domo
 Legatus abiit; miles in eandem incidit.
 Deportat Ephesum inuitam. ſeruus Attici
 Vt nunciaret domino factum, nauigat,
 Capitur, donatur illi captus militi.
 Ad herum vt veniret Ephesum, ſcribit. aduolat

Adole-

Adolescens, atque in proximo diuortitur
 Apud hospitem paternum, medium parietem
 Perfodit feruus, commeatus clanculum
 Quæ foret amantum, geminam fingit mulieris
 Sororem hanc esse, mox ei dominus ædium
 Suam clientam sollicitandum ad militem
 Subornat, capitur ille, sperat nuptias,
 Dimittit concubinam, & mœchus vapulat.

ACTVS PRIMVS.

PYRGOPOLINICES.
 ARTOTROCVS.

CVrate, vt splendor meo sit clypeo clarior,
 Quam solis radij esse olim, cum sudum' st, so-
 lent,

Vt, vbi vsus veniat, contra consertâ manu
 Oculorum * præstinguat aciem in acie hostibus.
 Nam ego hanc macharam mihi consolari volo,
 Ne lamentetur, nève animum despondeat,
 Quia se iam pridem feriatam gestitem,
 Quæ * misera gestit fartum † facere ex hostibus.
 Sed vbi Artotrogus? AR. hic est, stat propter virum
 Fortem, atq; fortunatum, & formâ regiâ,
 Tum bellatorem, Mars haud ausit* dicere,
 Neque æquiparare suas virtutes ad tuas.

PY. Quémne ego seruauî in campis Gurgustidoniis,
 Vbi Bombomachides Cluninstaridyfarchides
 Erat imperator summus, Neptuni nepos?

AR. Memini, nempe illum dicis cum armis aureis,
 Cuius tu legiones dissoluisti spiritu,
 Quasi ventus folia, aut † peniculum testorium.

PY. Istuc quidem edepol nihil est. AR. nihil hercle
 quidem hoc,

Præ ut alia dicam, tu quæ nunquam feceris.
 Periuriorem hoc homine si quis viderit,
 Aut gloriarum plenior, quam illic est,
 Me sibi habeto, & ego me illi mancupio dabo,
 Ni vnum Epityrum * edam apud illum, esuriens in-
 fanè bene.

Ita Alcon.
 in Diuin.

* lego: mi-
 serè.

† i. αἰετῶν.

καὶ μὴ ἐκ

† πολέμι-

ων ποτὶ

σιν, vt lo-

quitur A-
 ristoph.

* al. hiscere.

† Tur. pan-

niculam te-

storiâ, i. la-

nosam co-

mâ, qualis

est arundi-

nû, quibus

integri vil-

laticæ do-

mus solèt.

* al. apud il-

lum esuriens

in fanè edâ.

PY. Vbi tu es? AR. eccum edepol. vel elephanto in India

* f. ad pro- Quo pacto pugno perfregisti? brachium?
boscidem PY. Quid brachium? AR. illud dicere volui, femur.
elephanti, PY. At indiligenter hîc eram. AR. pol si quidem
quæ Lati- Connixus esses, per corium, per viscera,
nis manus, Perque os elephanto brachium transmitteres.
allusum. PY. Nolo istæc hîc nunc. AR. ne hercle operæ pre-
cium quidem

Mihi te enarrare, tuas qui virtutes sciam.
Venter creat omnes has ærumnas. auribus
Peraudienda sunt, ne dentes dentiant,
Et assentandum est, quicquid hic mentibitur.
PY. Quid illud quod dico? A R. hem, scio iam quid
vis dicere.

Factum est hercle, mermini fieri. PY. quid id est? AR.
quicquid est.

* f. vtendas PY. Habes tabeillas? A R. vis * rogare? habeo & sti-
Vide Lâb. lum.

PY. Facetè aduertis animum tuum ad animum
meum.

AR. Nouisse mores me tuos meditatè decet,
Curamque adhibere vt præuolet mihi * quò tu velis.

* lego: quod PY. Ecquid meministi? A R. memini, * centum in
Vide Cêt. Ciliciâ,

* al. distin- Et quinquaginta centum Sycolatronidæ,
guunt hoc Triginta Sardi, sexaginta Macedones,
modo: cen- Sunt homines, tu quos occidisti vno die.

tum in Cili- PY. Quanta istæc hominum summa est? AR. septem
ciâ & quin- milia.

quaginta, PY. Tantum esse oportet, rectè rationem tenes.

cent. AR. At nullos habeo scriptos, sic memini tamen.

PY. Edepol memoria est optuma. A. offa me monet.

* Turn ad- PY. Dum talem facies, qualem * adhuc assiduo edis,
huc, assiduo Communico te semper mensâ meâ.

eder. AR. Quid in Cappadocia, vbi tu quingentos simul,

* lego: occi- Ni hebes machæra foret, vno ictu * occideres.

deras. At peditatus reliquiæ erant, si viuerent.

Quid tibi ego dicam, què domnes mortales sciunt,

Pyrgopolinice te vnum in terrâ viuere

Virtute & formâ, & factis inuictissimis

Amant

Amant te omnes mulieres, neque hercle iniuriâ,
Qui sis tam pulcer: vt vel illâ, quæ here pallio
Me repræhendere. PY. quid here dixerunt tibi?

AR. Rogitabant: hiccine Achilles est, inquit, tibi?
Immò eius frater, inquam. innuit illarum altera:

* Ergo mecastor pulcer est, inquit, mihi,
Et liberalis visus. cæsaries quàm decet!

* pro certè.

Næ illæ sunt fortunatæ, quæ cum isto cubant.

PY. Itane aiebat tandem? AR. quæ me ambæ obsecrauerint,

Vt te hodie quasi pompam illac præterducerem.

PY. Nimia est miseria pulcrum esse hominem nimis.

AR. Molestæ sunt mihi, orant, ambiunt, obsecrant,

Videre vt liceat: ad sese arcessi iubent,

Vt tuo non * liceat operam dare negotio.

* s. mihi.

PY. Videtur tempus esse, vt eamus ad forum,

Vt in tabellis, quos consignauî hîc heri

* Latrones, ibus dinumerem stipendium,

* i. milites,

Nam rex Seleucus me opere orauit maximo,

ἀπὸ τῆς

Vt sibi latrones cogerem & conscriberem.

λατρείας.

Regi hunc † diem mihi operam decretum est dare.

† al. in diem.

AR. Age eamus ergo. PY. sequimini satellites.

PALÆSTRIO.

MIHI ad enarrandum hoc argumentum est comitas,

Si ad auscultandum vōstra erit benignitas.

Qui autem auscultare nolit, exurgat foras,

Vt sit vbi sedeat ille, qui auscultare vult.

Nunc, quâ assedistis causa in festiuo loco,

Comœdiæ, quam nos modò actuti sumus.

Et argumentum, & nomen vobis eloquar.

Alazon Græcè huic nomen est comœdiæ,

Id nos Latinè gloriosum dicimus.

Hoc oppidum Ephesu'st, * inde est miles meus herus, lego: indi-

dem. Vide

Qui hinc ad forum abiit, gloriosus, impudens,

Stercoreus, plenus periurii atque adulterii.

Cent.

Ait sese vltro omnes mulieres sectarier.

Is deridiculu'st, quâquâ incedit omnibus.

Itaque hîc meretrices labiis dum ductant eum,

* obtortis
per irri-
sum labiis.

Maiorem partem videas * valgis suauis.
Nam ego haud diu apud hunc seruitutem seruio.
Id volo vos scire, quomodo ad hunc deuenierim
In seruitutem ab eo cui seruiui prius.
Date operam. nam nunc argumentum exordiar.

* sic *Capnam*
Campanam
dicit Lucil.
* Ita Faer-
nus resti-
tuit hunc
locum.

Erat herus Athenis mihi adolescens optumus.
Is amabat meretricem æque * Athenis Atticis,
Et illa illum contra, qui est amor cultu optumus.
Is publice legatus Naupactum hinc fuit,
* Magnæ rei publicæ gratiâ.

al. *illæ* pro
illi, anti-
quæ.

Interim ut hic miles forè Athenas aduenit,
Insinuat sese ad illam amicam heri mei,
Occæpit eius matri suppalarier,
Vino, ornamentis, oppiparisque obsoniis.
Itaque intimum ibi se miles apud lenam facit.

* al. *auēhit*.

† al. *quantū*.

Vbi primū euenit militi huic occasio,
Subleuit os * illi lenæ & matri mulieris,
Quam herus meus amabat. nam is illius filiam
Conticit in nauem miles, clam matrem suam.
Eamq; inuitam huc mulierē in Ephesum * aduehit.
Ego, † quanto citius possum, mihi nauem paro,
Vbi amicam herilem Athenis auēctam scio,
Inscendo, ut eam rem Naupactum ad herum nun-
ticiem.

Ita Lip. sic
enim in
rebus su-
bitis loqui
solent.

Vbi sumus prouecti in altum, id quod * dii volunt,
Capiunt prædones nauem illam, vbi vectus fui.
Prius perii, quam ad herum veni, quò ire occæpe-
ram.

Ille, me qui cepit, dat me huic dono militi,
Hic postquam in ædis me ad se deduxit domum,
Video illam amicam herilem, Athenis quæ fuit.
Vbi contrā aspexit me, oculis mihi signum dedit,
Ne se appellarem: deinde, postquam occasio est,
Conqueritur mecum mulier fortunas suas.
Ait sese Athenas fugere cupere ex hac domu,
Sese illum amare meum herum, Athenis qui fuit,
Neque peius quenquam odisse, quam istum mili-
tem.

Ego, quoniam inspexi mulieris sententiam,
Cepi tabellas, confignaui clanculum:
Dedi mercatori, quæ ad illum deferat

Meum

Meum herum, qui Athenis fuerat, qui hanc ama-
uerat,

Vt is huc veniret, is non spreuit nuncium.
Nam & venit, & is in proximo hic diuortitur
Apud suum paternum hospitem, lepidum senem.

Itaque ille amanti suo hospiti morem gerit.
Nosque operâ confilioque adhortatur, iuuat.

Itaque ego parauit hic in eis magnas machinas,
Qui amanti vnâ inter se facerem conuenas.

Nam vnum conclauē, concubinā quod dedit
Miles, quo nemo nisi * eap̄ se inferret pedem,

Ita Turn.

In eo conclaui ego perfodi parietem,
Que comineatus ciam esset hinc huic mulieri.

Et sene sciēte hoc feci, is consilium dedit.

Nam meus conseruus est homo haud magni precij,

Quem concubina miles custodem addidit.

Et nos facietis fabricis, & doctis dolis

Glaucomam ob oculos obiciemus: eumq; ita

Faciemus, vt, quod viderit, non viderit.

Et mox, ne erretis, hæc duarum hodie vicem

Et hîc, & illic mulier feret imaginem.

Atque eadem erit, verum alia esse assimulabitur.

Ita * sublinitum est os custodi mulieris.

al. sublini-
tur.

Sed foris concrepuit hinc à vicino sene.

Ipse exit: hic ille est lepidus, quem dixi, senex.

PERIPLECTOMENES,
PALÆSTRIO.

NISI hercle defregeritis talos, post hac quem-
quem in tegulis

Videritis alienum, ego vestra faciam latera lorea.

Mihi quidem iam * arbitri vicini sunt, mea quid fiat i. inspecte-
domi. res.

Ita per impluuium intrò spectant. nunc adeò edico
omnibus,

Quenquem à milite hoc videritis hominem in no-
stris tegulis,

Extra vnum Palæstrionem, hunc deturbatote in
viam.

Quod ille gallinam aut columbam se sectari aut si-
miam

Dicat;

Dicat, disperistis, ni vsque ad mortem male mulcastis.

VideCent. Atque adeò, vt ne legi fraudem faciant * Talariae, Accuratote, vt sine talis domi agitent conuiuium.

PA. Nescio quid malefactum à nostrâ huic familiâ est, quantum audio,

Ita hic senex talos elidi iussit conseruis meis,

Sed me exceptit. nihilo facio, quid illis faciat cæteris.

Aggrediar hominem: est ne aduersum? est, quasi collaturus pedem.

Ita hunc
versum
expletum
reperit in
V. C. Lâb.

Quid agis, Periclestomene? PE. hand multos homines, si optandum foret,

Nunc videre & conuenire, quàm te, mauellem. PA. quid est?

Quid negotii est? PE. res palàm est. PA. quæ res palàm est? PE. de tegulis

Modò nescio quis inspectauit vestrorum familiarium

Per nostrum impluuium intus apud nos Philocomasium atque hospitem

Osculantis. PA. quis homo vidit? PE. tuus conseruus est. PA. quis is homo est?

PE. Nescio, ita abripuit repentè sese subitò. PA. suspicor

Me periisse. PE. vbi abiit, conclamo: heus quid agis tu, inquam, in tegulis?

Ille mihi abiens ita respondit, se sectari simiam.

PA. Væ mihi misero, cui pereundum est propter nihili bestiam.

Sed Philocomasium hiccine etiam nunc est? PE. cùm exhibam, hîc erat.

PA. Sis, iube transire huc, quantum possit, se vt videant domi

* f. Miliris
† Sic Aul.
dedam te
discipulam
cruci,

* Familiares: nisi quidem illa nos vult, qui serui sumus,

Propter amorem suum omnis† crucibus contubernalis dari.

PE. Dixi ego istuc, nisi quid aliud vis. PA. volo: hoc dicito,

Paret artem & disciplinam: obtineat colorem. PE. quemadmodum?

PA. Vt

PA. Vt eum, qui hîc se vidit, vero vincat, vt ne viderit,

Siquidem centies hîc visa fit, tamen inficias eat.

Os habet, linguam, perfidiam, malitiam atque audaciam,

Confidentiam, confirmitatem, fraudulentiam,

Qui arguet se, eum contrâ vincat iureiurando suo.

Domi habet animum falsiloquum, falsificum, falsiurium.

Domi dolos, domi defenifica facta, domi fallacias.

Nam mulier olitori nunquam supplicat, si qua est mala,

Domi habet hortum & condimenta ad omnes mores maleficos.

PE. Ego istæ, si erit hîc, nunciabo, sed quid est Palæstrio,

Quod * voluis astutè tecum in corde? PA. paulisper * I. G. voluntate.

Dum ego mihi consilia in animum conuoco, & dum consulo

Quid agam: quem dolum doloso contrâ conseruo parem,

Qui illam hîc vidit osculantem: id visum vt ne visum fiet.

PE. Quare, ego hinc abscessero abs te huc interim. illuc sis vide

Quemadmodum abstitit, seuerâ fronte, curas * co- Vide Cent, gitans.

Pectus digitis pultat, cor credo euocaturu' st foras.

Ecce autem auortit, nisus læuâ, in femine habet leuam manum,

Dexterâ digitis rationem computat, feriens femur

Dexterum ita vehementer, * quod † tactu agrè sup- * Ita Lips. tactu pro tactui.

Concrepuit digitis, laborat, crebrò commutat statum.

Eccere autem capite nutat, non placet quod reperit.

Quicquid est incoctum, non expromit, bene coctum dabit.

Ecce autem ædificat, columnam mento suffulfit suo.

- *Vide Cēt. Apage, non placet profectò mihi illa ædificatio.
 li. 2. cap. 4. * Nam os columnatum poëtæ inesse audiui barbaro,
 * εὐσχη- Cui bini custodes semper totis horis accubant.
 μως. Euge, euge, * εὐσχημὲ hercle astitit, & † dulce &
 † I. G. dulce comœdicè.
 δελικῶς. Nunquam hodie quiescet, priusquam id, quod pe-
 tit, perfecerit.
 * L. quin vi- Habet, opinor. age, si quid agis, vigila, ne somno
 gilas. stude.
 * Tur. Adu Nisi quidem hic agitari mauis varius virgis, * ni vi-
 2. cap. 19. gilas.
 an heri ius Tibi ego dico, * aneuritatúsne sis, heus te alloquor
 nescis? L. Palæstrio,
 ebriacus ne Vigila, inquam, expergiscere, inquam, lucet hoc, in-
 sis. V. E. fe- quam. PA. audio.
 riatus. PE. Viden hostis tibi adeste? tuoque tergo obsidium?
 consule.
 Arripe opem auxiliumque ad hanc rem properè, hoc
 non placidè decet.
 Anteuenito aliquà alios, aut tu circumduce exer-
 citum.
 Cam. & L. * Curre in obsidium perduellis, nostris præsidium
 Coge. para:
 Intercludito inimicis commeatum, tibi muni viam.
 Quæ cibatus commeatusque ad te & legiones tuas
 Tutò possit peruenire. hanc rem age. res subitaria
 est.
 Reperi, comminiscere, cedò calidum consilium
 citò.
 Quæ hæc sunt visa, vt visa ne sint: facta infecta vt
 fient.
 * F. illine ho- Magnum * illic † honorem incipissis, magna munis
 norem indi- moenia.
 pisset. Tute vnus si recipere hoc ad te dicis, confidentia est
 † Cam hanc Nos inimicos profligare posse. PA. dico & recipio
 rem inci- Ad me. PE. & ego † imperatorem dico, id quod petis.
 pisset. PA. at te Iuppiter
 † L. Bos: Bene amet. PE. at imperti, amice, me, quod com-
 Pass. impe- mentu's. PA. tace.
 traturum. Dum in regionem astutiarum mearum te induco, vt
 scias

Iuxta mecum mea consilia. P E. salua sumes indidem.

P A. Herus meus elephantì corio circumtectus est, non suo:

Neque habet plus sapientia, quàm lapis. P E. egomet istuc scio.

P A. Nunc si rationem incipissam, ita hanc instituam astutiam.

Vt Philocomasio hanc sororem geminam germanam alteram

Dicam Athenis aduenisse cum amatore aliquo suo, Tam similem, quàm lacte lacti est, & apud te eos hic diuortier

Dicam hospitio. P E. euge, euge, lepidè, laudo commentum tuum.

P A. Vt si illic concriminatus sit aduersum militem Hic meus conseruus, eam vidisse cum alieno oscularier,

Eam arguam vidisse apud te contra conseruum meum

Cum suo amatore amplexantem atque osculantem. P E. immò ita optimè.

Idem ego dicam, si me exquiret miles. P A. sed simillimas

Dicito esse: & Philocomasio id præcipiendum, est vt sciat,

Ne titubet, si quæret ex ea miles. P E. nimis doctum dolum.

Sed si ambas videre in vno miles * concilio volet, * i. coetu.

Quid agimus? P A. facile est, trecentæ possunt causæ colligi:

Non domi est, abiit ambulatum, dormit, ornatur, lauat,

Prandet, potat, occupata est. opera non est, non potest:

Quantumuis prolationum, dum modò nunc primà viâ

Inducamus, vera vt esse credat quæ * mentibimur. L. mentibi-

P E. Placet vt dicis. P A. intrò abi ergo, & si istic est tur. mulier, iube

Citò * domum transire, atq; hæc ei monstra: præcipe, s. militis, Vt te-

Vt teneat, consilia nostra quemadmodum exorissimus

De geminâ sorore. PE. doctè tibi illam perdoctam dabo.

Nunquid aliud? PA. intrò vt abeas. PE. abeo. PA. & quidem ego ibo domum.

At quem hominem inuestigando sumam operam, hinc dissimulauero.

Qui fueris conseruus, qui hodie fuerit sectatus simiam.

Nam ille non potuit, quin sermoni suo aliquem familiarium

Participauerit de amicâ heri, vidisse sese eam

Hic in proximo osculantem cum alieno adolescuntulo.

Noui morem ego, & tacere nostrorum solus scio.

Si inuenio qui vidit, ad eum vineas pluteosque agam.

Res parata est, vi pugnandoque hominem capere certa res est.

Si ita nō reperio, ibo odorans quasi canis venaticus,

Vsq̃ue donec persecutus volpem ero vestigiis.

Sed fores concrepuerunt nostræ. ego voci modera-
bo meæ.

Nam illic est Philocomasio custos meus conseruus, atque it foras.

SCELEDIVS. PALÆSTRIO.

NISI quidem ego hodie ambulaui dormiens in tegulis,

Certò edepol scio me vidisse hîc proximæ vicinæ Philocomasium herilem amicam sibi alium querere.

PA. Hic illam vidit osculantem, quantum hunc audiui loqui.

SC. Quis hic est? PA. tuus conseruus. quid agis Sceledre? SC. te, Palæstrio,

Volupe est conuenisse. PA. quid iam? aut quid negotii, fac sciam.

SC. Metuo. PA. quid metuis? SC. ne hercle hodie, quantum hîc familiarium est,

Maxi-

Maximum in malum cruciatumque infiliamus.

PA. tu sali

Solus, nam ego istam insulturam & desulturam nihil hinc moror.

SC. Nescis tu fortasse, apud nos facinus est quod natum hic novum.

PA. Quod id est facinus? SC. impudicum. PA. tute

* scis soli tibi,

Mihi ne dixis, scire nolo. SC. non faciam enim, quin

scias.

Simiam hodie sum sectatus nostram in horum tegulis.

PA. Edepol, Sceledre, homo sectatus nihili nequam bestiam.

SC. Dii te perdant. PA. te istuc æquum. quoniam occerpisti eloqui.

SC. Forte fortunâ per impluvium huc despexi pro-

pinum,

Atque ego illâ aspicio osculantem Philocomasium cum cetero

Nescio quo adolescente. PA. quod ego, Sceledre, scelus ex te audio?

SC. Profecto vidi. PA. tuten? SC. egomet duobus

his oculis meis.

PA. Abi, non verisimile dicis, neque vidisti. SC. num

tibi

Lippus videor? PA. medicum istuc tibi melius per-

contarier.

Verum enim tu istam, si te dii ament, temerè haud

tollas fabulam,

Tuis nunc cruribus capiti que * fraudem capitalem i. poenam.

hinc creas.

Nam tibi iam, ut pereas, paratum est dupliciter, nisi

supprimis

Tuum stultiloquium. SC. qui verò dupliciter? PA.

id dicam tibi.

Primum dum, si falsò insimulas Philocomasium,

hoc perieris.

Iterum si id verum est, tu ei custos additus perieris.

SC. Quid fuit me, nescio, hæc me vidisse ego certò

scio.

PA. Per-

al. sci. I. G.
scis inter-
pretatur
per crasin
antiquè
dictum, p
scias.

PA. Pergin' iafelix? SC. quid tibi vis dicam, nisi quod viderim?

Quinetiam nunc hic in proximo est. PA. chò, an non domi est?

SC. Vise, abi intrò tute. nam ego mihi nihil credi postulo.

PA. Certum est facere id. SC. hinc te opperiar, eadem illi infidias dabo,

Quàm mox horsum ad stabulum iunix recipiat se è pabulo.

Quid ego nunc faciam? custodem me illi miles tradidit.

Nunc si indicium facio, interii: si taceo, interii tamen,

Si hoc palam fuerit. quid peius muliere atque audacius?

*Lips. illac
se hospicio
dedit for.

Dum ego in tegulis sum, * illac hæc se hospitio edit foras.

*semetipsū
intelligit

Edepol facinus fecit audax. hoc cine si miles sciat?

MEETUS FOR-
KWS.

Credo hercle * has sustollat ædes totas, atque hinc in crucem.

Heracle quicquid est, mustitabo potius, quàm inteream male.

Vide Cent.

Non ego possum, quæ ipsa sese venditat, tutarier.

PA. Sceledre, Sceledre. SC. quis homo interminat?

PA. est te alter audacior?

Quis magis diis inimicis natus, quàm tu, atque iratus? SC. quid est?

PA. Iuben' tibi oculos effodiri, quibus id, quod nusquam est, vides?

SC. Quid nusquam? PA. non ego nunc emam vitam tuam vitiosâ nuce.

SC. Quid negotii est? PA. quid negotii sit rogas? SC. cur non rogem?

PA. Nónne tibi istam prætruncari linguam largiloquam iubes?

SC. Quamobrem iubeam? PA. Philocomasium ecam domi, quam in proximo

*cùm tam
vile sit tri-
ticum.

Vidisse aiebas te osculantem atque amplexantem cum altero.

SC. Mirum est lolio visitare te, * tam vili tritico.

PA. Quid.

PA. Quid iam? SC. quia luscitiosus. PA. verbero,
edepol tu quidem

Cacus, non luscitiosus. nam illam eccam quidem ^{† is est qui}
domi ^{lumine}

SC. Quid? domi? PA. domi hercle verò. SC. abi, lu- ^{adhibito}
dis me Palæstrio. ^{nihil videt.}

PA. * Tam mihi sunt manus inquinatæ? SC. qui ^{Vide Vlp.}
dum? PA. quia ludo luto. ^{Dig. lib.}

SC. Væ capiti tuo. PA. tuo istuc, Sceledre, promittò ^{21. Tit. de}
fore, ^{Aed. Ed.}

Nisi oculos orationemque aliam commutas tibi. ^{* lego Turn.}

Sed fores concrepuerunt nostræ. SC. at ego illas ob- ^{sine inter-}
feruo fores. ^{roga. Vide}

Nam nihil est, quâ hinc huc transire ea possit, nisi ^{Cent.}
* recto ostio. ^{* rectum}

PA. Quin domi eccam. nescio, quæ te, Sceledre, sce- ^{ostium po-}
lera luscitant. ^{sico oppo-}

SC. Mihi ego video, mihi ego sapio, mihi ego credo ^{nitur.}
plurimum:

Me homo nemo deterruerit, quin ea sit in his ædi-
bus.

Hic obstitam, ne imprudeti huc ea se surrepsit mihi.

PA. Meus illic homo est, deturbabo iam ego illum
de * pugnaculis.

Vin' iam faciam, ut stultiuidum te fatearis? SC. age ^{* i. propu-}
face. ^{gnaculis}

PA. Neque te quicquam sapere corde, neque oculis ^{al. pinnaculis.}
viri? SC. volo. ^{lis.}

PA. Nempe tu istic ais esse herilem concubinam?
SC. atque arguo.

Eam me vidisse osculantem hic intus cum alieno
viro.

PA. Scia tu nullum com meatum huc esse etiam à
nobis? SC. scio.

PA. Neque solarium, neque hortum, nisi per implu-
uium: * SC. scio.

Ita L. G.

PA. Quid nunc, si ea domi est, si faciam ut eam hinc
exire videas domo,

Dignus es verberibus multis? SC. dignus. PA. serua
istas fores,

Ne tibi etiam se subterducat istinc, atq; huc transeat.
SC. Cog.

SC. Consilium est ita facere. PA. pedes ego iam illam huc tibi sistam in viam.

SC. Agedum ergo face. volo scire vtrum ego, id quod vidi, viderim:

An illic faciat, quod facturum dicit, vt ea sit domi.

Nam ego quidem meos oculos habeo, nec rogo vtendos foris.

Sed hic illi supparatatur semper, hic ei proximus est,

Primus ad cibum vocatur, primo pulmentum datur.

Nam illic noster est fortasse circiter triennium.

Neque cuiquam, quam illi nostrâ meli' sit famulo familiâ.

Sed ego hoc quod ago, id me agere oportet, hoc obseruare ostium.

Hac obsistam, sic quidem pol verba mihi nunquam dabunt.

PALÆSTRIO, PHILOCOMASIVM,
SCELEDRV S.

PA. PRÆCEPTA facito vt memineris. PH. toties monere mirum est.

PA. At metuo, vt satis sis subdola. PH. cedo vel doctas, docebo:

Memini malas, vt sint malæ, mihi pol è quo superfit.

PA. Age iam nunc insiste in dolos, ego abs te procul recedam.

Quid astat tu, Sceledre? SC. hanc rem gero, habeo auris, loquere quiduis.

f. manibus PA. Credo ego, * istoc exemplo tibi esse eundum a-
post tergum Autum extra portam,

complica- Discessis manibus paribulum cum habebis. SCE.
tis, quo quam nam ob rem?

nunc hic PA. Respice dum ad leuam: quis illac est mulier?
astat. Do- SC. prohi dii immortales!

usa. Heri concubina est hæc quidem. PA. mihi quoque
pol ita videtur.

Age nunc iam, quando lubet. SC. quid agam? PA.
peri, peri propero.

PH. Vbi

PH. Vbi iste bonus seruus, qui * propudii me maxi- * à quo pu-
mè innocentem dor & pu-

Falsò insimulauit? P A. hem tibi. hic mihi id dixit. dicitia

PH. tibi quæso? Dixti procul ab-

Tuten' vidiſſe in proximo hîc, ſceleſte, me oſculan- ſit: Vide
tem? Feſt.

PA. Atque cum alieno adoleſcentulo dixit. SCE. di-
xi hercle verò.

PH. Tun' me vidiſti? SCE. atque his oculis quidem.

PH. carebis credo,

Qui plus vident, quàm quod vident. SC. nunquam
hercle deterrebor,

Quin viderim id quod viderim. PH. ego ſtulta atq;
mora multum,

Quæ cum hoc infano fabulem, quem pol ego capi-
tis perdam.

SC. Noli minitari. ſcio crucem futuram mihi ſepul-
crum:

Ibi mei maiores ſunt ſiti, pater, auus, proauus,
abauus.

Non poſſunt mihi minaciis tuis * hiſce oculi fodiri. * pro bi.

Sed paucis verbis te volo, Palæſtrio: obſecro vnde

Hæc exit huc? P A. vnde niſi domo. SC. domo? P A.

* me vidente. SC. video. V. E. te viden-

Niſi mirum eſt facinus, quomodo hæc hinc potuerit dente.

transire:
Nam certè neque ſolarium hic apud nos eſt, neque:
hortus ullus,

Neque fenestra, niſi clatrata. nam certò ego te hîc
intus vidi.

PA. Pergin' ſceleſte intendere, atque hanc arguere?

PH. ecaſtor ergo

Mihi haud falſum euênit ſomnium, quod noctu
hâc ſomniaui.

PA. Quid ſomniaſti? PH. ego eloquar. ſed amabo
aduortito animum.

Hâc nocte in ſomnis mea ſoror gemina germana
viſa

Veniſſe Athenis in Epheſum cum ſuo amatore quo-
dam:

Hî ambo hoſpitio huc in proximum mihi diuortii
ſun' viſi.

T

SC. * Pa-

* f. *Talastri*. SC. * *Talastri* somnium narratur. PA. perge porro.

de Cent. PH. Ego lata visa, quia soror venisset, propter eandem

Suspicionem maximam sum visa sustinere.

Nam arguere in somnis me familiaris meus mihi visu' est.

Me cum alieno adolescentulo, quasi nunc, esse osculatam,

Cum illa osculata mea soror gemina suum esset amicum.

Ita me insinuatam perperam falsum esse somniaui.

PA. Satin' eadem vigilanti expetunt, quæ in somnis visa memoras?

Heus hercle quàm præsentia omnia! abi intrò, & comprecare.

f. *censeo*. Narrandum ego istuc militi * censebo. PH. facere certum.

Neque me quidem patiar probri falsò impunè insinuatam.

SC Timeo quid rerum gesserim hîc, ita dorsus totus prurit.

PA. Scin' te periisse nunc quidem domi certò? SCE. certa res est,

* L. *ostium* Nunc nostrum obseruare * ostium † voluisse. PA. at, ne culet. Sceledre, quaso

† l. G. *volup.* Vt ad id exemplum somnium quàm simile somniauit.

Atq; vt tu suspicatus es eam vidisse te osculantem?

SC. Me eam non vidisse arbitraris? PA. nã tu hercle, * obsecro, opinor,

* Lips. ex Vat. opinor Resipisce. si ad herum hæc res peruenerit, peribis pulchrè.

magnum Ob- SC. Nunc demum experior, prius ob oculos mihi caliginem obtigisse.

secro reperies. si a b. h. PA. Dudum edepol hoc planum quidem, quæ hîc usque fuerit intus.

r. p. peristi SC. Nihil habeo certi quid eloquar: non vidi eam, etsi vidi.

lego. Sceledre reperies. PA. Nã tu edepol stultitiã tuã nos panè perdidisti.

Dum

Dum te fidelem facere hero voluisti, absumtus es
panē.

Sed fores vicini proximi crepuerunt, conticiscam.

PHILOCOMASIVM. PALÆSTRIO.
SCELEDRV S.

INDE ignem in aram, vt Ephesiæ Dianæ laudes
* latas

al. *latas.*

Gratesque agam, ei que vt Arabico fumificem odore lego: *lantas*
amœnē:

Quæ me in locis Neptuniis templisque turbulentis,
Seruauit sæuis fluctibus, vbi sum afflictata multum.
SC. Palæstrio, ô Palæstrio. PA. ô Sceledre, Sceledre,
quid vis?

SC. Hæc mulier quæ hinc exit modò, éstne herilis
concubina

Philocomasium? an non est ea? PA. hercle opinor, ea
videtur.

Sed facinus mirum est, quomodo hæc hinc nunc po-
tuerit transire,

Siquidem ea est. SC. an dubium tibi est eam esse
hanc? PA. ea videtur.

Adeamus, appellemus. SCE. heus, quid istuc est, Phi-
locomasium,

Quid tibi istic hisce in ædibus debetur? quid nego-
cii est?

Quid nunc taces? tecum loquor. PA. imò edepol
nunc tute tecum.

Nam hæc nihil respondet. SC. te alloquor, vicii pro-
brique plena,

Quæ circum vicinos vagas. PH. quicum tu fabulare?

SC. Qui cum nisi tecum? PH. quis tu homo es, aut
mecum quid negotii est?

SC. Men' rogas, hem, qui sim? PH. quin ego hoc ro-
gem, quod nesciam?

PA. Quis ego sum igitur, si tu hunc ignoras? PH. mi-
hi odiosus, quisquis es

Et tu & hic. SC. nos non nouisti? PH. neutrum. SC.
metuo maximè.

PA. Quid metuis? SC. enim ne nosmet perdidicimus
vspiana.

Nam neque te, neque me nouisse ait. PA. perscrutari
hîc volo,

Sceledre, nos nostri an alieni sumus, ne dum quis-
piam

Nos vicinorum imprudentis aliquis immutauerit.

SC. Certè equidem noster sum. PA. & pol ego. quæ-
ris tu, mulier, malum.

Tibi dico, heus Philocomasium. PH. quæ te intem-
peria tenent,

Qui me perperam perplexo nomine appelles? PA.
ehô,

** Inimuria.* Quis igitur vocare? PH. Glyceræ nomen est. SC. ** In-*
imuria est.

Falsum nomen possidere, Philocomasium, postu-
las.

At istuc non decet, & meo adeò hero facis iniuriam.

PH. Egone? PA. tute. PH. quæ heri Athenis Ephe-
sum adueni vesperi.

Cum meo amatore, adolescente Atheniensi. PA.
dic mihi,

Quid hic tibi in Epheso est negotii? PH. geminam
germanam meam,

Hic sororem inaudiui esse, eam veni quæsitum. PA.
mala es.

PH. Immo ecastor stulta multum, quæ vobiscum fa-
buler.

Ab eo. SC. abire non sinam te. PH. mitte. SC. mani-
festaria.

Res est, non omitto. PH. at iam crepabunt manu
malæ tibi,

Nisi me omittis. SC. quid, malum, astas? quin retines
altrinfecus?

PA. Nihil moror negotiosum mihi esse tergum.
quæ scio

An ista non sit Philocomasium, atque eius alia si-
milis?

PH. Mittis me, an non mittis? SC. immò vi atque in-
uitam, ingratis,

Lips. Hosti- Nisi voluntate ibis, rapiam te domum. PH. ** hostium*
nam. i per- hoc mihi
egnum.

Domicilium est, Athenis domus æcherus. ego istam
domum

Neque:

Neque moror, neque vos qui homines sitis noui, neque scio.

SC. Lege agito, te nusquam mittam, nisi das firmatam fidem;

Te huc, si omisero, intrò ituram. PH. vi me cogis, quisquis es.

Do fidem, si omittis, istoc me intrò ituram, quò iubes.

SC. Ecce omitto. PH. at ego abeo missa. SC. muliebri fecisti fide.

PA. Sceledre, manibus amifisti prædam. SC. tam ea est, quàm potis,

Nostra herilis concubina, vin' tu hoc facere strenuè?

PA. Quid faciam? SC. affer mihi machæram huc intus. PA. quid facies eâ?

SC. Interrumpam rectà in ædes, quæque hîc intus videro

Cum Philocomasio osculantem, eum ego obtruncabam extempulò.

PA. Visane ea est esse? SC. imò edepol planè ea est. PA. sed quomodo

Disimulabat? SC. abi, machæram huc effer. PA. iam faxo hîc erit.

Neque eques neque pedes profectò quisquam tantâ audaciâ,

Qui æquè faciat confidenter quicquam, quàm quæ mulieres

Faciant, ut utrobique orationem * doctè edidit.*

Ut sublinitur os custodi, cauto conseruo meo!

Nimis beat, quod commeatus * transtinet † iam parietem.

SC. Heus Palæstrio machærà nihil opus. PA. quid? iam, aut quid opus est?

SC. Domi ecceam herilem concubinam. PA. quid? domi? SC. in lecto cubat.

PA. Edepol næ tu tibi malam rem repperisti, ut prædicas.

SC. Quid iam? PA. quia hanc attingere ausus mulierem hîc in proximo.

SC. Magis hercle metuo, sed nunquam quisquam faciet, quin soror

* L. doctè & carè dedit.

* i. transuersum renet. sic trigadiennet. transtinnere duos

parietes distinctos

† L. G. clam.

Ista sit germana huius. PA. eam pol tu hic osculan-
rem videras,

Et quidem palam est eam esse, vt dicis. SC. quid pro-
pius fuit,

Quam vt perirem, si locutus fuisssem hero? PA. ergo
si fapis,

Muslitabis. plus oportet scire seruum, quàm loqui.

Ego abeo à te, ne quid tecum consilii commisceam,
Atque apud hunc vicinum. tuæ mihi turbæ non
placent.

Herus si veniet, si me quærit, hîc ero, hînc me ac-
cercito.

SCELEDVS. PERIPLECTOM.

* f. hand.

SATIN' abiit ille, neque herile negotium
Plus curat, quàm si * non seruitutem seruiat?

Certò quidem illa hîc nostra intus est in ædibus.

Nam ego cubantem eam modò offendi domi.

Certum est nunc obseruationi operam dare.

PE. Non hercle hîc homines me marem, sed femi-
nam

Vicini rentur esse serui militis.

Ira me ludificant, meamque hîc in viâ hospitam,

Quæ heri huc Athenis cum hospite aduenit meo,

Tractant & ludificant ingenuam & liberam.

SC. Perii hercle, hîc ad me rectâ habet rectam viam.

Metuo, illæ mihi res ne magno malo fuit.

Quantum hunc audiui facere verborum senem.

PE. Accedam ad hominem. tun', Sceledre, hîc, scele-
rum caput,

Meam ludificasti hospitam ante ædis modò?

SC. Vicine, ausculta quæso. PE. ego auscultem tibi?

SC. Expurgare volo me. PE. tun' te expurges mihi.

Qui facinus tantum, tamque indignum feceris?

An quia latrocinamini, arbitramini

Quiduis licere facere vobis, verbero?

SC. Licetne? PE. at ita me di dæque omnes ament,

Nisi mihi supplicium virgarum de te datur

Longum diutinumque, à mane ad vesperrum.

Quod meas confregisti imbrices & regulas,

Ibi dum condignam te sectaris sumiam,

Quodque

Quodque inde inspectauisti meum apud me hospitem

Amplexum amicam cum osculabatur suam,

Quodque concubinam herilem insimulare ausus es

Pro bri, pudicam, meque summi flagitii:

Tum quod tractauisti hospitam ante ades meas,

Nisi * tibi supplicium † stimuleum datur,

Dedecoris pleniorum herum faciam tuum,

Quam * magno vento plenum est vndarum mare.

SC. Ita sum † coactus, Periplectomene, ut nesciam

Utrum me postulare prius tecum æquum sit,

Nisi istæ non est hæc, neque ista sit mihi:

An me expurgare hic tibi videatur æquius,

Sicut etiam nunc nescio quid viderim.

Ita est istæ huius similis nostræ tua,

Siquidem non eadem est. PE. vise ad me intrò, iam scies.

SC. Licetne? PE. † inquire iubeo & placide noscita.

SC. Ita facere certum est. PE. heus Philocomasium, citò

Transcurre curriculò ad nos, ita negotium est.

Post quando exierit Sceledrus à nobis, citò

Transcurre ad vos rursus curriculò domum.

Nunc pol ego metuo, ne quid infuscauerit.

Si hic non videbit mulierem, aperitur dolus.

SC. Prò di immortales! similiorum mulierem,

Magisque eandem, utpote quæ non sit eadem, non reor

Deos facere posse. PE. quid nunc? SC. commerui malum.

PE. Quid igitur, ean' est? SC. etsi ea est, non est ea.

PE. Vidistin' istam? SC. vidi, & illam & hospitem

Complexam atque osculantem. PE. ean' ergo est?

SC. nescio.

PE. Vin scire planè? SC. cupio. PE. abi intrò ad vos domum

Continuò, vide sit ne istæc vestra intus domi.

SC. Licet, pulchrè admonuisti, iam ego ad te exibo foràs.

PE. Nunquam edepol hominem quenquam ludiferaer

* L. mihi.

† L. vltimè de te d.

* i. cum magnus ventus est, ut loquitur Cato.

† i. in angustum redactus.

* Lips. hunc versum

post sequentem: An me exp. collocandum putat.

† Lips. quin te iubeo, ut placide nosc.

Magis facete vidi, & magis miris modis:
Sed eccum egreditur. S C. Periplectomene, te ob-
secro

Per deos atque homines, perque stultitiam meam,
Perque tua genua. PE. quid obsecras me? SC. inscitia
Meæ & stultitiæ ignoscas: nunc demum scio
Me fuisse exordem, cæcum, incogitabilem.

Nam Philocomasium eccam intus. PE. quid nunc
furcifer,

Vidistin ambas? SC. vidi. PE. herum exhibeas volo,
SC. Meruisse equidem me maximum fateor ma-
lum,

Et tuz fecisse me hospitæ aio iniuriam.

Sed meam esse herilem concubinam censui,

Cui me custodem herus addidit miles meus.

¹ V. C. ex
vno pte.

Nam * è summo puto similior nunquam potest
Aqua aquæ sumi, quàm hæc est, atque ista hospita,
Et me despexæ ad te per impluvium tuum

Fateor. PE. quid ni fateare, ego quod viderim?

SC. Sed Philocomasium me vidisse censui.

PE. Ratusne me sic hominem esse omnium minimi
precii,

Si ego me sciente paterer vicino meo

Eam fieri apud me tam insignitè iniuriam?

² Lips. à me
insipienter
fact.

SC. Nunc demum * me insipientem factum esse ar-
bitror,

Cùm rem cognosco: at non malitiosè tamen

Feci. PE. immò indignè: namque hominem servum
suos

Domitos habere oportet oculos & manus

Orationemque. SC. egone? si post hunc diem

Mutuero, etiam quod egomet certò sciam,

³ F. Dato me
excruciatu,
ni egom.
* al. in cruce-
ciatum.

† Dato * excruciatum me, egomet me dedam tibi.

Nunc hoc mihi ignoscas quæso. PE. vincam animum
meum,

Næ malitiosè factum id esse abs te arbitrer.

Ignoscam tibi istuc. SC. at dij tibi faciant bene.

PE. Næ tu hercle, si te dij amant, linguam comprime

Posthac: etiam illud quod scies, nesciueris.

Ne videris, quod videris. SC. bene me mones.

Ita

Ita facere certum est me. satin' oratus abiit?
 Nunquid nunc aliud me vis? PE. ne me noueris.
 SC. Dedit hic mihi verba. quàm benignè gratiam
 Fecit, ne iratus esset? scio quam rem gerat,
 Vt miles cùm extemplo à foro adueniat domum,
 Domi comprehendat vnà: hic & Palæstrio
 Me habent venalem, sensi, & iamdudum scio.
 Nunquam hercle ex ista nassa ego hodie escam pe-
 tam.

Nam iam aliquò aufugiam, & me occultabo aliquot
 dies,

Dum hæc consilescunt turbæ, atque iræ leniunt.
 Nam nunc satis & plus nimio merui mali,
 Veruntamen de me quicquid est, ibo hinc domum.

PE. Illic hinc abscessit. sat edepol certò scio,
 Occisam sæpe sapere plus multo suam,
 Cùm manducatur, ne, id quod vidit, viderit.

Nam illius oculi atque auris atque opinio
 Transfugere ad nos. vsque adhuc actum est probè.
 Nimium festiuam mulier operam præbuit.

Redeo in senatum rursus. nam Palæstrio
 Domi nunc apud me: Sceledrus nunc autem foris.
 Frequens senatus poterit nunc haberier.

Ibo intrò, ne, dum abssum, illis * sortitò suam.

* L. sortitò
 suat. quem
 vide.

ACTVS TERTIVS.

PALÆSTRIO, PLEVSIDES,
 PERIPLECTOMENES.

COHIBETE intra limen etiam vos parumper,
 Pleusides.

Sinite me prius prospectare, ne vsipiam insidiæ
 fient

Concilio, quod habere volumus. nam opus est nunc
 tuto loco,

Vnde inimicus ne quis nostris spolia capiat con-
 filiis,

Vnde inimicus ne quis nostra spolia capiat auribus:

Nam bene consultum, inconsultum est, si inimicis
 sit vsui:

T 6

Neg;

* *f. farripi-
tur tibi sap.*
† *Lips. cate
locus lo-
quendi le-
ctus est.*

Neq; potest, quin, si id inimicis vsui est, obsit mihi.
Nam bonum consilium * farripitur sapissimè.
Si minus cum cura, aut † catalogo loquendi lectum
id est:

Quippe si rescuerint inimici consilium tuum,
Tu opte tibi consilio occludunt linguam, & con-
stringunt manus:

Atque eadem, quæ illis voluisti facere, faciunt tibi.
Sed speculabor, ne quis aut hinc à læuâ, aut à dex-
terâ

Nostro consilio venator affit cum auritis plagis.
Sterilis hinc prospectus vsque ad vltimam plateam
est probè.

Euocabo: heus Periplectomene & Pleusides progre-
dimini.

PE. Ecce nos tibi obedientis. PA. facile est imperium
in bonis.

Sed volo scire, eodem consilio, quod intus meditati
sumus,

Si gerimus rem. PE. magis ad rem non potest esse
vtibile.

PA. Imò quid tibi Pleusides? PL. quod ne vobis pla-
ceat, displiceat mihi?

Ita L. PE. Quis homo scit magis vsquam, * quàm tu, loqui
lepide & commodè?

PA. Pol ita decet hunc facere. PL. at hoc me facinus
miserum macerat,

Meum cor corpusque cruciat. PE. quid est id, quod
cruciat? cedo.

per hypal- PL. Me tibi istuc ætatis homini facinora puerilia
lagen. pro: Obiicere, neque * te decora, neq; tuis virtutibus:
te digna. Eaque expetere te ex opibus summis mei honoris
gratia,

Mihiq; amanti ire opitulatum, atque ea te facere
facinora,

Quæ istæc ætas fugere facta magis quàm sectari
solet:

Eam pudet me tibi in senectâ obiicere sollicitudinē.
PE. Nouo modo tu homo amas. siquidem te quic-
quam, quod faxis, pudet.

Nihil amas. vmbra es amantum magis, quàm ama-
tor, Pleusides.

PL. Hanc-

PL. Hancine ætatē exercere me mei amoris gratiā?

PE. Quid ais tu? itane tibi ego videor oppido Acherunticus,

Tam capularis, tamne tibi diu videor vitam viuere?

Nam equidem haud sum annos natus præter quinquaginta & quattuor.

Clare oculis video, pernix sum manibus, pedibus mobilis.

PA. Si albus capillus hic videtur, neutiquam ingenio est senex.

Inest in hoc * amussitata sua sibi ingenua indoles.

i. ad amussim facta, vt Fest.

PL. Pol id quidem experior ita esse, vt prædicas, Palæstrio.

examinata vt Non.

Nam benignitas quidem huius oppidò vt adolescentuli est!

PE. Immò, hospes, magis cū periculum facies, magis nosces meam

Comitatem erga te amantem. PL. quid opus nota noscere?

* PE. † Vt apud te exemplum experiundi habeas, ne petas foris.

* Periplect. nomē hinc tollit L. & initio verus sequētis ponit.

Nam qui ipse haud amauit, ægrè amantis ingenium inspicit.

† L. Quum.

* Et ego amoris aliquantum habeo humorisq; meo etiam in corpore.

* L. At.

Neq; dum exarui ex amœnis rebus & voluptariis.

Vel cauillator facetus, vel conuiua commodus

Item ero: nequē ego oblocutor sum alteri in conuiuiō.

Incommoditate abstinere me apud conuiuas commodè

Commemini, & mea orationis iustam partem persequi:

Et meam partem itidem tacere, cū aliena oratio est.

Minimè sputator, screator sum, itidem minimè mucidus.

Pōst * Ephesi sum natus, non in Apulis, non sum in Vmbria.

* Vide Cæt. † Lips.

PA. O lepidum † senem, si, quas memorat, virtutes habet:

senicem ἀρχαίως.

Atq; equidem planè eductum in nutritu Venerio!

PE. Plus dabo, quàm prædicabo, ex me venustatis tibi.

Neque ego vnquam alienum scortum subigito in conuiuium.

Neque præripio pulpamentum, neque præuorto poculum,

Neque per vinum vnquam ex me oritur dissidium in conuiuium.

Si quis ibi odiosus est, ab eo domum, sermonem segrego.

Venerem, amorem, amœnitatemque accubans exerceo.

PA. Tui quidem edepol omnis mores ad venustatem valent.

Cedo treis mihi homines aurichalco contra cum istis moribus.

PL. At quidem illuc ætatis qui sit, non inuenies alterum

Lepidiorem ad omnes res, nec qui amicus amico sit magis.

PE. Tute me vt fateare, faciam, esse adolescentem moribus:

*Ilego: Itad
ad omni.*

* Ita apud omnes comparebo tibi res benefactis frequens.

Vide Cent.

Opus erit tibi aduocato tristi, iracundo, ecce me.

Opus leni, leniorem dices, quàm mutum est mare:

Liquidiusculusque ero, quàm ventus est fauonius.

Vel hilarissimum conuiuiam hinc indidem expromam tibi,

Vel primarium parasitum, atque obsonatorem optumum.

* P. Pith.
ex V. C.

Tum ad saltandum, non cinædus* magis aptus est, quàm ego.

Nonij:
malacius

PA. Quid ad illas artes optassis, si optio eueniat tibi?

aque est.

PL. Huius* pro meritis vt referri pariter possit gratia.

* Ilego: pro-
meritis.

Tibi que, quibus nunc me esse experior summæ sollicitudini.

* Apostro-
phe ad Pe-
riplect.

* At tibi tanto sumtuus esse mihi molestum est. PE. morus, es.

Nam in malâ vxore atque inimico si quid sumas, sumtus est:

In

In bono hospite atque amico, quæstus est, quod sumitur,

Et, quod in diuinis rebus sumas, sapienti lucro est.

Deum virtute, transeuntem hospitio accipi apud me est comitas.

Es, bibe, animo obsequere mecum, atque onera te hilaritate.

Liberæ sunt ædis, liber sum. * ego me uti volo liberè. Ita I.

Nam mihi, deum virtute dicam, propter diuitias meas

Licuit vxorem deatam genere summo ducere:

Sed nolo mihi oblatricem in ædis intromittere.

PA. Cur non vis? * nam procreare liberos lepidissimum est. * lego: non pr. l. lepidissimum est

PE. Hercle verò, verum liberum esse, id multo est lepidius.

PA. Tute homo & alteri sapienter potis es consulere, & tibi.

PE. Nam bona vxor, si ea quidem deducta est vsquæ gentium,

Vbi eam possim inuenire? verum egone eam ducam domum?

Quæ mihi nunquam hoc dicat: eme mi vir lanam, unde tibi pallium

Malacum & calidum conficiatur, tunicaque hibernæ bonæ,

Ne algeas hæc hieme, hoc nunquam verbum ex vxore audias. * f. Martiis. * Ita Tur. i.

Verum priusquam galli cantent, quæ me somno fascitet, da factorè, da coquū.

Dicat: da, mi vir, * calendis meam quod matrem iuuerit. † L. Præcatrici.

Da * qui farciat condatque, da quod dem Quinquatribus. * Vide Tur. Adu. lib 7.

† Precatrici, coniectrici, ariolæ atque haruspiciæ. † Vide Cæt.

Flagitium est, si nihil mitteretur, quo supercilio spiciat. * pro muliere cere-

Tum * patricam, telementi non potest, quin mulierem. os ad sacrificia submi-

Iam pridem, quia nihil abstulerit, succenset * ceraria. nistrante.

Tum obstetrix exposulauit mecum, parum misum sibi. Vide Cæt?

Quid? nutrice non missurus quicquam, quæ vernas alit?

Hæc atq; huius similia alia damna multa mulierum, Me vxore prohibent, mihi quæ huius similes sermones ferat.

PA. Dij tibi sunt propitij hercle: nam si istam semel amiseris

Libertatem, haud facile te in eundem rursus restitues locum.

PL. At illa laus est magna in genere & in diuitiis maxumis,

Liberos hominem educare, generi monumentum & sibi.

PE. Quando habeo multos cognatos, quid opus sit mihi liberis?

Nunc bene viuo, & fortunatè atque vt volo, atq; animo vt lubet,

* L. inter-
partiam.

Mea bona meâ morte cognatis dicâ, * inter eos partiam.

Illi apud me edunt, me curant, visunt quid agam, ecquid velim.

Priusquâ lucet, assunt: rogitant, noctu an somnum ceperim.

* i. si sacrificant.

Eos pro liberis habeo: quin mihi mittunt munera.

* al. Adducunt.

* Sacrificât? dant inde partem mihi maiorem, quam sibi.

* Abducunt ad exta: me ad se, ad prandium, ad cœnam vocant.

Ille miserrimum se retur, minimum qui misit mihi.

Illi inter se certant donis, ego mecum mullito.

* Lips. ex Vat. nutricant & munerant.

Bona mea inhiant, certatim * dona mittunt & munerera.

PA. Nimis bonâ ratione, nimiumque apertâ tu multum vides.

Et tibi sût gemini, & trigemini, si te bene habes, filij.

PE. Pol, si habuissem, satis cœpisssem miseriarum liberis.

Censerem emori, cecidisset ne ebrius, aut de equo vspiam,

Metuerem, ne ibi defregisset crura aut ceruices sibi.

Tum ne vxor mihi insignitos pueros pariat postea,

Aut

Aut varum, aut valgum, aut * compernem, aut pe- Vide Pest.
tum, aut broncum filium. & Non.

PA. Huic homini dignum est diuitias esse, & diu vi-
tam dari,

Qui & rem seruat, & qui bene habet, suisque amicis
vult bene.

PL. O lepidum caput! ita me dii deaque ament, æ-
quum fuit

Deos parauisse, vno exemplo ne omnes vitam viue-
rent.

Sicut merci precium statui, pro virtute ut veneat,

Quæ improba est, pro mercis vitio dominum pre-
cio pauperat.

Itidem diuos dispartisse vitam humanam æquum
fuit.

Qui lepidè * ingenuatus esset, vitam longinquam Col. inge-
darent: niatus.

Qui improbi essent & scelesti, iis adimeret animam
cito,

Si hoc parauissent, homines esset minus multi mali,
Et minus audacter scelesti facerent facta, & postea

Qui probi homines essent, esset his annona vilior.

PE. Qui deorum consilia culpet, stultus inscitusque
sit,

Quique eos vituperet. nunc iam istis rebus desisti
deceat.

Nunc volo obsonare, bene ut hospes te virtute ex
tuâ

Meæ domi accipiam, benignè, lepidè, & lepidis vi-
sibus.

PL. Nihil me poenitet iâ, quanto sum tui fuerim tibi.
Nam hospes nullus iam in amici hospitium diuorti

potest,

Quin ubi triduum continuum fuerit, iam odiosus
fiat.

Verum ubi dies decem continuos immorabitur,
Tametsi dominus non inuitus patitur, serui mur-
muran.

PE. Seruientis seruitutē ego seruos introduxi mihi,
Hospes, non qui mihi imperarent, quibus ego essem

obnoxius,

Si illis

Si illis agrè est, mihi quod volupe est, meo remigio
rem gero.

Tamen id quod odiosum est, faciūdum est cum ma-
lò atque ingratis.

Nunc, quod occepi, obsonatū pergā. PL. si certum
est tibi,

Commodulū obsona, ne magno sumtu, mihi quid-
uis sat est.

PE. Quin tu istanc orationem hinc veterem, atque
antiquam amoves.

Nam proletario sermone nunc quidem, hospes, v-
tere.

Nam ij solent quando accubere, vbi cœna appositā
est, dicere,

Quid opus fuit hoc, hospes, sumtu tanto nostrā gra-
tiā?

Insaniuisti hercle: nam idem hoc hominibus sat erat
decem.

Quod eorum causā obsonatum est, culpāt, & come-
dunt tamen.

PA. Fit pol illud ad illud exemplum. vt doctè & per-
spicte sapit!

PE. Sed iidem homines nunquam dicunt, quāquam
appositum est ampliter,

Iube illud denuò tolli, hanc patinam remoue, per-
nam nihil moror.

Aufer illam offam * penitam, probus hic conger fri-
gidus.

Remoue, abi, aufer. ne minem eorum hæc affeuerare
audias.

Sed percellunt se & procumbunt, * dimidiati dum
appetunt.

PA. Bonus hercle vt malos descripsit mores! PE.
haud centesimam

Partem dixi, atque, ocium nunc si sit, possim expre-
mere.

PA. Igitur id quod agitur huic primū prœuerti decet.
Nunc huc animum aduertite ambo, mihi opus est o-
perā tuā,

Periplectomene: nam ego inueni lepidam fyc-
phantiam,

Qui

* i. offam
porcinam
cū caudā.
Vide Fest.

* Turn. di-
midiatim.

Quis admitletur miles vsque cafariatus, atque vti
Huic amanti ac Philocomasio hanc efficiamus co-
piam,

Vt hic eam abducatur, abeatque. PE. dari istanc ratio-
nem volo.

PA. At ego mihi annulum dari istum tuum volo.
PE. quam ad rem vsui est?

PA. Quando habebō, igitur rationem mearum fa-
bricarum dabo.

PE. Vtere, accipe. PA. accipe à me rursum rationem
doli,

Quam institui. PL. perpurgatis ambo damus tibi o-
peram auribus.

PA. Herus meus ita magnus mœchus mulierum est,
vt neminem

Fuisse æquē, neque futurum credam. PL. credo ego
istuc idem.

PA. Itaque Alexandri præstare prædicat formam
suam,

Itaq; omnis se vtrò sectari in Epheso memorat mu-
lieres.

PE. Edepol quin te de isto multi cupiunt non men-
tiri:

Sed ego ita esse, vt dicis, teneo pulchrè. proin', Palæ-
strio,

Quàm potes, tam verba confer maxumè ad com-
pendium.

PA. Ecquam tu potes reperire formâ lepidâ mulie-
rem,

Cui * facetiarum † cor corpusq; sit plenum & doli?

PE. Ingenuamne, an libertinam? PA. * æquē istuc fa-
cio, dummodo

Eā des, quæ sit quæ stuosa, quæ alat corpus corpore.

Cuiq; sapiat pectus: nam cor non potest, quod nulla
habet.

PE. Lautam vis, an quæ nondum sit lauta? PA. * sic
cam succidam,

Quàm lepidissimam potes, quamque adolescentem
maxumè.

PE. Habeo ecillam meam clientam, meretricem a-
dulescentulam.

* L. fallacia-
rum.

† Ita Cam.

al. pectus

corp. vt in-
fra.

* L. æqui.

* Vide Tur.

Adu. 7. c. 6.

Sed

Sed quid eâ vsus est? PA. vt ad te eam iam deducas domum,

Vtiq; eam hic ornatâ adducas, matronarum modo: Capite comto, crines vittasq; habeat, assimuletq; se Tuam esse vxorem, ita præcipiendum est. PL. erro, quàm insistas viam.

PA. At scietis. sed ecquæ ancilla est illi? PE. est primaria.

PA. Eâ quoque opus est, ita præcipito mulieri, atque ancillulæ,

Vt simulet se tuam esse vxorem, & deperire hûc militem,

Quasiq; hoc annulum animo suæ ancillæ dederit, ea porro mihi,

Militi vt darem, quasiq; ego rei sim interpres. PE. audio.

PA. Ne me surdum verbera: tu si audis, ego rectè militi

Dabo, a tuâ mihi vxore dicam delatum & datum,

† V. E. *adeu* Vt se t deamet, * conciliarem: ille eiusmodi est, cupiet miser.

* L. *conciliæ.* Qui nisi adulterio studiosus, rei nullæ aliæ est, improbus.

PE. Non potuit reperire, si ipsi Soli quærêdas dares, Lepidiores duas ad hanc rem, quàm ego dabo, habe animum bonum.

PA. Ergo accurato & properato opus est. nunc tu ausculta, Pleustides.

PL. Tibi sum obediens hoc facto. PA. miles domum vbi aduenerit,

Memineris ne Philocomasium nomines. PL. quam nominem?

Ita Lips. ex * Glyceram. PL. nempè eandem, quæ dudum constituta est. PA. pax, abi.

Vat,

PL. Meminero. sed quid meminisse id refert hanc ad rem tamen?

PA. Ego enim dicam tui, quando vsus poscet: interea tace.

Vt nunc etiâ hic agit, actutum partes defendas tuas.

PL. Ego eo intrò igitur. PA. & præcepta sobrie vt cures, face.

PALÆSTRIO. LVCRIO *puer.*

PA. **Q**uātas res turbo! quantas moueo machinas!

Eripiam ego hodie concubinam militi,

Si centuriati bene sunt manipulares mei.

Sed illum vocabo. heus Sceledre. nisi negotium,

Progredere ante aedis, te vocat Palæstrio.

LV. Non operæ est Sceledro. PA. quid iam? LV. forbet dormiens.

PA. Quid forbet? LV. illud stertit volui dicere.

Sed quia confimile est, quod stertas quasi forbeas.

PA. Ehò an dormit Sceledrus intus? LV. non naso quidem.

Nam eo magnum clamat, tetigit calicem clāculum,

* Dimisit Nardini vini † amphoram cellarius.

PA. Ehò tu scelestes, qui illi suppromus es, ehò?

LV. Quid vis? PA. qui libitum est illi condormiscere?

LV. Oculis opinor. PA. non te istuc rogito scelus,

Procede huc, periisti iam, nisi verum scio.

Promisisti tu illi vinum? LV. non promisi. PA. negas?

LV. Nego hercle verò: nam ille vetuit dicere.

Neq; equidem heminas octo expromsi in vrceum,

Neq; ille hic calidum ebibit in prandium.

PA. Neq; tu bibisti? LV. dij me perdant, si bibi,

Si bibere potui. PA. quid iā? LV. quia enim obsorbui,

Nam nimis calebat, amburebat gutturem.

Alij ebrij sunt, alia * postquam potant via

PA. Bono suppromo & promo cellam creditam.

LV. Tu hercle idem faceres, si tibi esset credita.

Quoniam æmulari non licet, nunc inuides.

PA. Ehò an nunquā promisit antehac? respōde scelus.

Atque vt tu scire possis, edico tibi,

Si falsa dixis, loris excruciabere.

LV. Ita verò vt tu ipse me dixisse distites,

Postea sagina ego eiiciar cellaria,

Vt tibi qui promat, alium suppromum pares.

PA. Non edepol faciam, age loquere audacter mihi.

LV. Nunquā edepol vidi promere. verum hoc erat:

Mihi imperabat, ego promebam postea.

PA. Huic illecebroso capite † sistebas cadum.

LV. Non hercle tam istoc validè quassabant cadi.

Sed in cella est paulum nimis loculi lubrici,

* lego: De-

misit. Vide

Cent.

† puto tol-

lendā vo-

cem vini.

L. postquam.

† i. in caput

inuerge-

bas, incli-

nabas ca-

dum.

Ibi

Ibi erat bilibris aqualis, hic propter cados.

Ea sæpè decies completur plena die.

¶ Vide Cæt.

¶ Ita Turn.

i. bilibris

aqualis il-

la propter

cados asti-

tuta.

** i. nutabāt*

velut e-

brij. Vetus

Poëta a-

pud Varr.

Risi egomet

oesabundū

iro ebrium.

Vidi. * bacchabatur † hama, * casabant eadi.

PA. Abi abi intrò iam, vos in cellâ vinariâ

Bacchanal facitis, iam hercle ego herum adducam à foro.

LV. Perij, excruciat me herus, domum si venerit,

Quum hæc facta scibit, quia sibi non dixerim.

Fugiam hercle aliquò, atque hoc in diem extollam malum.

Ne dixeritis obsecro huic vòstram fidem.

PA. Quò te agis? LV. missus sum alio, iam huc reuenero.

PA. Quis misit? LV. Philocomasium. PA. abi actutum redi.

LV. Quæso tamen tu meam partem infortunij,

Si diuideretur, me absente accipito tamen.

PA. Modò intellexi quam rem mulier gesserit:

Quia Sceledrus dormit, hunc subcustodem suum

Foris ablegauit à se, dum huc transiret, placet.

Sed Periplestomenes, quam ei mandauì, mulierem

Nimis lepidâ formâ ducit: dij hercle hanc rem adiuuant.

Quam dignè ornata incedit, haud meretriciè.

Lepidè hoc succedit sub manus negotium.

PERIPLECT. MILPHIDIPPA. ACROTELEVTIVM. PALÆSTRIO.

REm omnem Acroteleutium tibi, tibiq; mea Milphidippa,

Domì demòstrauì ordine, hanc fabricam fallaciasq;

Minus si tenetis, denuò volo percipiatis planè.

Satis si intelligitis, aliud est quod potius fabulemur.

AC. Stultitia atque insipientia insulsa atq; maxima hæc sit,

Me ire in opus alienum, aut tibi meam operam pollicitari,

Si eâ in opificinâ nesciam aut mala esse aut fraudulentâ.

PE. At

PE. At melius est monerier. AC. meretricem com-
moneri,

Quàm sanè magni referat, mihi clàm est. quin ego
me frustro,

Postquã * admisere aures meæ tuæ morã orationis. *Lips. ex V.*

Tibi dixi, miles quemadmodum potis esset assecari. *C. adhibere.*

PE. At nemo solus sapit: nam ego multos sæpè vidi *Bibere e-*

Regionem fugere consilij prius, quàm repertam *num sermo-*
† habere. *nè alicuius*

AC. Si quid faciendum est mulieri malè atque ma- *frequens*
litiõe, *translatio*

Et sibi immortalis memoria est meminisse & sem- *Plauto.*
piterna: *† L. haberet.*

Sin bene quid aut fideliter faciundum est, eò deue-
niant,

Obliviosa extemplò vti fiant, * meminisse nequeūt. ** L. & me-*

PE. Ergo istuc † metuo, quò venit vobis faciundum *minisse ne-*
vtrunque: *queant.*

Nam id proderit mihi malitia malè quod facietis *† al. mecum:*
ambæ. *còuenit vob.*

AC. Dum nescientes quid bonum faciamus, ne for-
mida.

PE. * Mala nulla meretrix est. AC. ne paue, † peiori- ** L. Non*
bus conueniunt. *mala.*

PE. Ita vos decet, consequimini. PA. cesso ego illis † nèpè vo-
obuiam ire? *biscū, qui*

Venire saluā gaudeo, lepido hercle ornatu incedit. *nos etiam,*

PE. Bene opportuneque obuiam is, Palæstrio: hem *quamvis*
tibi affunt, *meretrices*

Quas me iussisti adducere, & quo ornatu. AC. heus *malitiã su-*
† noster esto. *peratis.*

PA. Palæstrio Acroteleutium salutat. AC. quis hica- ** Ita Lips.*
mabo est, *estq; fami-*

Qui tam pro notã me nominat? PE. hic noster ar- *liaris lo-*
chitectus est. *quutio ali-*

AC. Salue architecte. PA. salua sis. sed dic mihi, ec- *cuius lau-*
quid hic te *dãdi & cõ-*

Onerauit præceptis? PE. probè meditatam vtranque *firmandi.*
duco. *sic & Virg.*

PA. Audire cupio, quemadmodum. ne quid peccetis *Noster eris.*
paucò.

PE. At

PE. At tua præcepta : de meo nihil his nouum appo-
fui.

AC. Nempè ludificari militem tuum herum vis? PA.
elocuta es.

AC. Lepidè & sapienter , commodè & facetè res pa-
rata est.

PA. Atq; cuius vxorem effe te volo assimulari. AC.
fiat.

PA. Quasi militi animum adieceris, simulare. AC. sic
futurum est.

PH. Quasiq; res per me interpretem , & tuam an-
cillam geratur.

AC. Bonus vates poteras esse , nam quæ sunt futura,
dicis.

PA. Quasiq; annulum hunc ancillula tua abs te de-
tulerit ad me,

Quem ego militi darem tuis verbis. AC. nunc vera
dicis.

PE. Quid istis nunc memoratis opus est , quæ com-
meminere? AC. meliù'st.

Nam , mi patrone , hoc cogitato , vbi probus est ar-
chitectus,

Bene lineatam si semel carinam collocauit,

Facile esse nauē facere, vbi fundata & constituta est.

Nunc hæc carina satis profundata bene & statu-
ta est.

Assunt fabri architectique , eam quidē ad rem haud
imperiti.

Si non nos materiarius remoratur, quod opu'st, qui
det,

Noui indolem nostri ingenij , citò erit parata nauis.

PA. Nempè tu nouisti militem meum herum? AC.

* rogare mirum est.

* I.G. roga-
re mirum,
Top.

Populi odium quin nouerim : magnidicum , cicin-
natum,

Mœchum vnguentatum. PA. num ille etiam te no-
uit? AC. nunquam vidit.

Qui nouerit me, quis ego sim? PA. nimis lepidè fa-
bulare.

Eò potuerit lepidius pol fieri. AC. potine vt hominē

Mihi des? quiescas cætera, ni ludificata lepidè

Ero,

Ero, culpam omnem in me imponito. PA. agite, intrò abite,

Insistite hoc negotium sapienter. AC. alia cura.

PA. Age Periplectomene, has nunc iam duc intrò, ego ad forum illum

Conueniam, atque illi hunc annulum dabo, atque pradicabo

A tua vxore mihi datum esse, eamq; illum deperire.

Hanc ad nos, cum extemplo a foro veniemus, mittito tu,

Quasi clanculum ad me missa sit. PE. faciemus. alia cura.

PA. Vos modò curate, ego illum probè iam oneratum huc accibo.

PE. Bene ambula, bene rem gere. at egòne, hoc si efficiam planè,

Vt concubinam militis meus hospes habeat hodie,

Atque hinc Athenas abeat, hodie hunc si dolum dolamus,

Quid tibi ego mittam muneris? AC. * dátne ab se mulier operam?

PA. Lepidus sum, & comis sum. AC. confido confuturum.

Vbi facta erit collatio nostrarum malitiarum,

Haud vercor, ne nos subdola perfidia peruincamur.

PE. Abeamus ergo intrò, hæc vti meditemur cogitate,

* Vt accuratè & commodè, hoc quod agendum est, exequamur:

Ne quid, vbi miles venerit, titubetur. A. tu morare.

* Lips. ex
Vat. & V.
E. des ne alia muliere
operam. i. ne
cum aliâ
rè habeas.
apposite i-
ta optat il-
la quæ seni
huic ad le-
ctum & p
concubina
erat.
* Ita hos
versus re-
posuit L. G.

ACTVS QVARTVS.

PYRGOPOLINICES, PALÆSTRIO.

PY. Voluptas est quod agas, si id procedit lepidè ex sententiâ.

Idem ego hodie ad Seleucum regem misi parasitum meum,

latrones, quos conduxì, hinc ad Seleucum ducere,

Qui

Qui eius regnum tutarentur, mihi dum fieret ociū.

P A. Quin tu tuam rem cura potius, quàm Seleucis quæ tibi

Conditio noua & luculenta fertur per me interpretem!

P Y. Immò omnis res posteriores pono, atque operam do tibi.

Loquere, aures meas profectò dedo in ditionem tuam.

P A. Circumspicito dum nequis nostro hic auceps sermoni fiet.

Nam hoc negotij clandestinò vt agerem, mandatum est mihi.

P Y. Nemo adest. P A. hunc arrabonem amoris primum à me accipe.

P Y. Quid hic? vnde est? P A. à luculentâ atque festiuâ foemina,

* i. reuerâ- Quæ te amat, tuamque expetissit pulcrâ pulcritudinem,

nua est, an Eius nunc mihi annulum ad te ancilla, porrò vt deper festucâ ferrem, dedit.

(quæ virga P Y. Quid? ea * ingenua an festucâ † facta, serua an libera est?

Prætoris erat manu P A. Vah, egò ne vt ad te ab libertinâ esse auderem inmittedis à ternuncius,

Lictore im Qui ingenuis satis respondere nequeas cupidis tui?

poni soli P Y. Nupta ea est, an vidua? P A. & nupta & vidua. P Y. ta, quæ & quo pacto potis.

vindicta dic- Vidua & nupta esse eadem? P A. quia adolescens nuncitur) inge-pta est cum sene.

nua facta, P Y. Euge. P A. lepidâ & liberali formâ est. P Y. caue i. libera? mendacium.

De vindi- P A. Ad tuam formam illa vna digna est. P Y. hercle ctâ vide pulcrâ prædicas,

Rav. Varr. Sed quis eam est? P A. senis huius vxor Periplectome- 4. ca. 9. Irē ni. P Y. in proximo?

de Anct. P A. Ea demoritur te, atque ab illo incipit abire, odit Prud. ca. 7. senem.

† D. E. facta Nunc te orare atq; obsecrare iussit, vt tui copiam è seruâ libe- Sibi potestatemq; facias. P Y. cupio hercle equidem ra esse? si illa vult.

P A. Quæ

PA. Quæ cupit. PY. quid illâ faciemus concubinâ,
quæ domi est?

PA. Quin tu illam iube abs te abire, quò lubet: sicut
soror

Eius gemina venit Ephesum, & mater, arcessuntque
eam.

PY. Ain tu, aduenit Ephesum mater eius? PA. aiunt,
qui sciunt.

PY. Hercle occasionem lepidam, vt mulierem exclu-
dam foras.

PA. Immò vin tu lepidè facere? PY. loquere, & con-
siliū cedo.

PA. Vin tu illam actutum amouere à te, vt abeat per
gratiam?

PY. Cupio. PA. tum te hoc facere oportet: tibi diu-
tiarum affatim est,

Iube sis aurum atque ornamenta, quæ illi instruxi
mulieri,

Dono habere sibi, auferre abs te quò lubeat sibi.

PY. Placet vt dicis, sed ne istam amittam, & hæc mu-
tet fidem,

Vide modò. PA. vah delicatus, quæ te tanquam ocu-
los amet.

PY. Venus me amat. PA. st tace. aperiuntur fores,
concede huc clanculum.

Hæc celox illius est, quæ hîc egreditur internuncia.

PY. Quæ hæc celox? PA. ancillula illius est, quæ * hîc * *L. hinc.*
egreditur foras.

Quæ annulum istunc attulit, quem tibi dedi. PY. e-
depol hæc quidem

Bellula est. PA. pithecium: hæc est præ illâ & * spin-
turnicum.

Viden' tu illam oculis venaturam facere, atque au-
cupium auribus?

MILPH. PYRGO: PALÆSTRIO.

JAM est ante ædis circus, vbi sunt ludi faciēdi mihi?
issimulabo, hos quasi non videam, neq; esse hîc
etiam dum sciam.

PY. Tace, subauscultemus, ecquid de me fiat men-
tio.

W

ML Nura-

*diminu-
tiū a spin-
turnix, quæ
incēdiaria
avis defor-
mis & in-
auspicata.

MI. Numquis nam hîc propè adest, qui rem alienam
potius curet quàm suam?

Qui aucupet me quid agâ? qui de vesperi viuat suo?
Eos nunc homines metuo, mihi ne obsint, nè ob-
stent vîpiam,

Domo si ibit, ac dum huc transibit, quæ huius cupiēs
corporis est,

Quæ amat hunc hominem nimium lepidum, & ni-
miâ pulcritudine.

Militem Pyrgopolinicum. PY. satî' hæc quoq; me
deperit,

Meam laudat speciem, edepol huius sermones haud
cinerem quaritant.

PA. Quo argumento? PY. quia enim loquitur lautè,
& minimè sordidè,

Tum ipsa est nimîū lepidâ, nimisq; nitida fœmina.
Herde verò iam allubescit primulū, Palastrio.

** V. E. tuus
videt?*

*† Lips. video
idq; credo ti-*

*bi: Ecce hæc
aloquutam.*

PA. Illâ au-

tem absentē?

*TY. subigit
me ut am.*

PA. Priusne, quàm illam oculis * tuis? PY. † ideo id
quod credo tibi,

Cum hæc locutus. illa autem absens adigit me, vt a-
mem herde hanc quidem.

PA. Nihil tu amassis. mihi hæc desponsata' st, tibi si
illa hodie nupserit,

Ego hanc continuo vxorem ducam. PY. quid ergo
hanc dubitas colloqui?

PA. Sequere hæc me ergo. PY. pedissequus tibi sum.
MI. vtinam, cuius causâ

Foras sum egressâ, conueniendi mihi potestas eue-
niat.

PA. Erit, & tibi exoptatum obtinget, bonum habe
animum, ne formida:

Homo quidam est, qui scit, quod quaris, vbi sit. MI.
quem ego hîc audio?

PA. Socium tuorum consiliorum, & participē con-
siliarium.

MI. Tum pol ego, id quod celo, haud celo. PA. immò
ita, etiam si non celas.

MI. Quo argumento? PA. infidos celas, ego sum tibi
firmâ fide.

MI. Cedô signum, si harunc baccharum es. PA. am
mulier quædam quendam,

MI. Pol

MI. Pol istuc quidem multæ. PA. at non multæ de digito donum mittunt.

MI. Enim cognoui nunc, fecisti modò mihi ex procliuo * palam rem.

L.G. planè

Sed hic numquis adest? PA. vel adest, vel non. MI. cedo te mihi solæ solum.

PA. Breuin' an longinquo sermone? MI. tribus verbis. PA. iam ad te redeo.

PY. Quid? ego hic astabo tantisper cum hâc formâ & factis sic frustra?

PA. Patere atque asta. tibi hanc ego do operam. PY. * properando excrucior.

PA. Pedetêtim, tute hæc scis, tractari ita solere hæc Colv. *pro-*
pera dum,
excr.

PY. Age, age, vt tibi maximè cōciannum est, PA. nulum est hoc stolidius saxum.

Redeo ad te. quid me voluisti? MI. quo pacto hoc dudum accepi

Istuc fero ad te consilium. PA. quasi hunc depereat. MI. teneo istuc.

PA. Collaudato formam & faciem, & virtutes commemorato.

MI. Ad eam rem habeo omnem aciem, tibi vt dudum demonstraui.

PA. Tu cætera cura & contempla, & de meis venator verbis

PY. Aliquam mihi partem hodie operę des denique, iam tandem ades illico.

PA. Assum, impera, si quid vis. PY. quid hæc narrat tibi? PA. lamentari

Ait illam miseram, cruciari, & lacrumantem se afflictare.

Quia tis egeat, quia te careat, ob eam rem huc ad te missa' st.

PY. Iube adire. PA. at scin', quid tu facias? facito fastidij plenum, (vulgem.

Quasi non lubeat: me in clamato, quia sic * te vulgo

PY. Memini, & præceptis pareb'. PA. voco ergo hæc, quæ te quarit? *

cognos-

PA. Adeat, si quid vult. PA. si quid vis, adi mulier. mentantur Clodiorum

MI. * pulcer saluæ.

PY. Meum cognomentum quis commemoravit? Dis tibi dent quæ optes.

MI. Tecum atatem exigere ut liceat. PY. nimium optas. MI. non me dico,

Sed heram meam, quæ te demoritur. PY. multæ aliæ idem istuc cupiunt,

Quibus non est copia. MI. ecastor haud mirum, si te habeas earum

Hominem tam pulcrum, & præclara virtute & formâ & factis.

Ecquis dignior fuit, homo qui esset? PA. non hercle humanum est ergo,

Vide Cæt. Nam *vulturio plus humani credo est. PY. magnum me faciam

Nunc, quoniam illæ me collaudat. PA. viden' ignavum, ut sese inferat?

Quin tu huic respondes? hæc illæ est, ab illâ quam dudum.

PY. Quâ nam ab illarû? nam ita me occurrant multæ, meminisse haud possum.

MI. Ab illâ, quæ digitos despoliat suos, & tuos digitos decorat.

*Palæstrioni. Nam hunc annulû ab tui cupiente huc detuli *huic, †qui porro.

† s. tibi traderet. PY. Quid nunc tibi vis, mulier? memora. MI. ut, quæ te cupit, eam ne spernas.

Quæ per tuam nunc vitam viuit. sit nec ne sit, spes in te vno est.

PY. Quid nunc vult? MI. te compellare, & complecti, & contrectare.

Nam nisi tu illi fers suppetias, iam illa animum despondebit.

* V. E. pul- Age, mi Achilles, fiat quod te oro, serua illam pul-
cræ. cram *pulcrè,

† πτολί- Exprobre benignum ex tete ingenium, † vrbicape,
πορφε. occisor regum.

*porco nō PY. Heu hercle odiosas res, quoties hoc tibi, verbe-
castrato, ro, ego interdixi, (mulier)

cui oppo- Meam ne sic vulgo polliciteris operâ? PA. audin' tibi
dicur ma- Dixi hoc tibi dudum, & nunc dico, nisi huic *verra

adit. affertur merces,

Non

Non hic suo seminio † quamque * porculam imper- † Ita L.
titurus est.

MI. Dabitur quantum ipsius precij poscet. PA. talen- * I. G. por-
tum Philippum huic opus auri est: culenam.

Minus à nemine accipiet. MI. heu ecastor nimis vile
est tandem.

PY. Non mihi auaritia vnquam innata est: satis est
diuitiarum.

Plus mihi auri mille est modiorum Philippi. PA.
præter * thesaurum;

Tum argenti montes non massas habet. Ætna non nomine
æquæ alta est. hoc loco

MI. Heu ecastor hominem periurum. PA. vt ludo! argentum
MI. quid ego vt sublecto os? PA. scire. cōprehen-

MI. Sed amabo mitte me acturum. PA. quin tu huic di non vi-
respondes aliquid, detur. Dom

Aut facturum, aut non facturum? quid illam mise fa.
ram * & amicam crucias, * f. exani-

Quæ nunquam malè tibi dixerit? PY. at iube eam mam. cr.
ipsam exire huc ad nos. Lipsi. animi

Dic me omnia quæ vult facturum. MI. facis nunc vt ex cruciat.

facere æquum;
Quom quæ vult, eadem tu vis. PA. non hic insulsam
habet ingenium.

MI. Quumq; me oratricem haud spreuisti, siuistiq; * Viderur
exorare * (ex) te,

Quid est? vt ludo? PA. nequeo hercle quidem risu tollendū.
me admoderari.

Ob eam causam huc abs te auorti. PY. non edepol
tu scis, mulier,

Quantum ego honorem nunc illi habeo. MI. scio, &
istuc illi dicam.

PA. Contra auro alij hanc vendere potuit operam.
MI. istuc pol tibi credo.

PA. Meri bellatores gignuntur, quas hic prægnantes
fecit, (gator.

Et pueri annos octingentos viuunt. MI. væ tibi nu-
PY. Quin mille annorum perpetuò viuunt, ab secu-
lo ad seculum.

PA. Eò minus dixi, ne hæc censeret me aduersum
se mentiri.

* Colv. *Pro* MI. Perij, † quot hic annos viuet, cuius filij tam diu
Dij! viuunt?

* al. *Postri-* PY. * Postriduo natus sum ego, mulier, quàm Iuppi-
die. ter ex Ope natus est.

PA. Si hic pridie natus foret, quàm ille est, hic habe-
 ret regnum in caelo.

MI. Iam iam sat amabo est, finite abeam, si possum,
 viua à vobis.

PA. Quin ergo abis, quando responsum est. MI. ibo:
 illam huc adducam,

Quam propter opera est mihi. nunquid vis? PY. ne
 magis sim pulcer, quàm sum,

Ita me mea forma sollicitū habet. PA. quid hīc nunc
 itas, quin abis? MI. abeo.

PA. Atque adeo, audin' tu dicitō doctē & * cordatē.
 MI. cura aliud.

* Lips. ex
 Vet. ut cor
 ei saliat. ut
 aliudat ad
 cordatē, qd
 pracesit.

PA. Philocomasio dic, si est hīc, domum vt transeat,
 hunc hic esse.

MI. Hīc cum meā est herā, clam nostrum hunc ser-
 monem sublegerunt,

Lepidē factum est, iam ex sermone hoc gubernabūt
 doctius porro.

PA. Remorare. MI. abeo, neq; te moror, neq; te tan-
 go, neque te teneo.

V. E. matu-
 rare illi.

P. Y. Iube * maturare, illam exire huc, iam isti rei
 prauortemur.

PYRGOPOLINICES, PALÆSTRIO.

Quid mihi nunc autor es, vt faciam, Palæstrio,
 De concubinā? nam nullo pacto potest

D. F. amise-
 rim.

Prius hāc in ædis recipi, quàm illam * omiserim.

* L. Quibus
 comit.

PA. Quid me consultas, quid agas? dixi equidē tibi,

Quo pacto id fieri possit clementissimē,

Aurum atq; vestem omnem mulicbrē habeat sibi,

* i. formo-
 sa. Non. at

Quæ illi instruxisti, sumat, habeat, auferat.

L. & Mur.

Dicasque tempus maximum esse, vt eat domum,

validā ad
 res Veneris

Sororem geminam adesse, & matrem dicitō,

* Quibuscum comitata rectē deueniat domum.

interpre-
 tantur.

PY. Qui tu scis eas adesse? PA. quia oculis meis

Vidi hīc sororem esse eius. PY. conuenitne eam?

PA. Conuenit. PY. ecquid * fortis visa est? PA. omnia

Vis obtinere. PY. vbi matrem esse aiebat soror?

PA. Cubare in naui lippam, atque oculis turgidis
Naclerus dixit, qui illas aduexit, mihi.

PY. Is ad quos naclerus hospitio diuortitur?

PA. Quid vis? PY. ecquid fortis? PA. abi sis hinc, nam
tu quidem

Ad equas * fuisti scitus admissarius,

Qui consectare * æquæ maresque & foeminas.

PY. Hoc age nunc istuc, quod das consilium mihi?

PA. Te cum illâ verba facere de istâ re volo,

Nam cum alio agere sanè conseruo liceat tibi,

Qui potius quam tu. sed enim tu tuam rem tute a-
gas,

Dicas vxorem tibi necessum esse ducere,

Cognatos persuadere, amicos cogere.

PY. Itane tu censes? PA. quid ego ni ita censeam?

PY. Ibo igitur intrò; tu hic ante ædis interim

Speculare, vt vbi illæc prodeat, me prouoces.

PA. Tu modo istuc cura, quod agis. PY. curatum id
quidem est.

Quin si voluntate nolet, vi extrudam foris.

PA. Istuc caue faxis, quin potius per gratiam

Bonam abeat abs te, atque illæc, quæ dixi, dato.

Aurum, ornamentaque, quæ illi instruxisti, ferat.

PY. Cupio hercle. PA. credo te facile impetrassere.

Sed abi intrò, noli stare. PY. tibi sum obediens.

PA. Nunquid videtur demutare, atque vti ego

Dixi esse vobis dudum hunc moechum militem?

Nunc ad me vt veniat, vsu' st, Acroteleutium

Ancillulaque eius & Pleusides. Proh Iuppiter

Satin' vt commoditas vsquequaue me adiuuat?

Nam quos videre exoptabam me maximè,

Vnà exeuntis video hinc è proximo.

ACROTELEVTIUM, MILPHIDIPPA,
PLEVSIDES, PALÆSTRIO.

SEQUIMINI, simul circumspicite, ne quis adsit ar-
biter.

Neminem pol video, nisi hunc, quem volumus con-
uentum. PA. & ego vos.

V *

MI. Quid

* f. fuisset.

* Lips. quæ
mares, quæ
foeminas.

f. Quia e.

MI. Quid agis, noster architecte? PA. egone architectus? vah. MI. quid est?

PA. * Qui enim non sum dignus præ te, ut figam palum in parietem.

AC. Eia verò. PA. nimis facetè, nimisq; facundè mala est,

* V. E. de-
runcinavit.

Vt lepidè * detruncavit militem. AC. at etiam parū.

PA. Bono animo es, negotium omne iam succedit sub manus.

* Lips. ex
Vat. adu-
tabilem.

Vos modò porrò, ut occeperitis, date operam * amicabilem.

Nam ipse miles concubinā intrò abiit oratum suam. Ab se ut abeat cum sorore & matre Athenas. AC. eu probè.

PA. Quia etiam aurum atque ornamenta, quæ ipse instruxit, mulieri

D. F. à se.

Omnia dat dono, * se ut abeat: ita ego consilium ei dedi.

PL. Facile istuc quidem est, si & illa volt, & ille autem cupit.

PA. Non tu scis cū ex alto puteo sursum ad summum ascenderis,

Maximum periculum inde esse, à summo ne rursus cadas?

Nunc hæc res apud summum puteum geritur: si præsenferit

Ac. Acrote-
leutij.

Miles, nihil hinc ferri poterit. * huius nunc quàm maximè

Opus est dolis. PL. domi esse ad eam rem video salis satis,

Mulieres tres, quartus tute es, quintus ego, sextus senex.

PA. Quot apud nos fallaciarū est exitum! certo scio Oppidum quoduis videtur posse expugnari dolis.

Date modò operam. ACR. id nos ad te, tu si quid velles, venimus.

PA. Lepidè facitis, nunc hoc tibi ego in hac impero prouinciā.

AC. Imperabis, Imperator, quod ego potero, quod voles.

PA. Militem lepidè & facetè & lautè ludificarier

Volò.

Volo. AC. voluptatē mecastor mihi imperas. PA.
& scin' quemadmodum?

AC. Nempē vt assimulem me amore istius differri.
PA. rem tenes.

AC. Quasiq̃ue istius causā amoris ex hoc matri-
monio

Abierim, cupiens istius* summē nuptiarum ordinis. *lego: sum-

PA. Nisi modò vnum † hoc, hāc etiam ædis dicas me nuptiarū

dotalis tuas, Hinc senem abs te abiisse, postquā feceris diuortiū, ord. i. sum-

Ne ille mox vereatur introire in alienam domum. seu sum-

AC. Bene mones. PA. sed vbi ille exierit intus, istuc matribus

te procul Italo assimulare, præ illius formā quasi spernas viris nu-

tuan, tuam, † sc. addas ptarum.

Quasiq̃ue eius opulentitatem reuereris, & simul velim.

* Formā amcenitatis illius, faciem, pulchritudinem * quid si

Collaudato: satin præceptum' est? AC. teneo, satin' Famam a.

est, si tibi legamus?

Meum opus ita dabo expolitum, vt improbare non

queas?

PA. Sat habeo, nunc tibi, ausculta, quæ imperabo.

PL. dicito.

PA. Quam extemplò erit factum, vbi intrò hæc ab-

ierit, tu illico

Facito vt venias ornatus huc ornatu nauclico,

Causiam habeas ferrugineam, * culcitam ob oculos * i. cencun-

laneam, culū, quod

Palliolum habeas ferrugineum (nam is colos tha- Dioscoridi

lassicu' est) πικνηγε, i.

Id erit connexum in humero læuo, † expapillato puluillū.

brachio † quasi vf-

* Præcinctus, atq; assimulato quasi gubernator sies que ad pa-

Atq; apud hunc senem omnia hæc sunt, nam is pi- pillam re-

scatores habet. nudato.

PL. Quid? vbi ero exornatus, quin tu dicis, quid fa- Non. vide

cturus sim? & Fest.

PA. Huc venito, & matris verbis Philocomasium ar- * i. sis, vel

cessito, refer ad

Vt, si itura est Athenas, eat tecum ad portum citò: verbum

Atq; vt iubeat ferri in nauim, si quid imponi velit. habeam.

Nisi eat, te soluturum esse nauim, ventum operam dare.

PL. Satis placet pictura, perge. PA. ille extemplò illam hortabitur

Vt eat, vt properet, ne sit matri morz. PL. multo-
dis sapiis.

PA. Ego illi dicam, vt me adiutorem, qui onus feram
ad portum, roges.

Ille iubebit me ire cum illâ ad portum, ego adeo vt
tu scias,

Prorsus Athenas protinus abibo tecum. PL. atq; vbi
illo veneris,

Triduum vnum seruire nunquam te, quin liber sis,
sinam.

PA. Abi citò, atque orna te. PL. nunquid aliud? PA.
hæc vt memineris.

PL. Ab eo. PA. & vos abite hinc intrò actutum. nam
illum hinc sat scio

Iam exiturum esse intus. AC. celebre apud nos im-
perium tuum est.

PA. Agite, abscedite ergo. ecce autem commodò a-
peritur foris,

Hilarus exit, impetrauit. inhiat, quod nusquam est,
miser.

PYRGOP. PALÆSTRIO.

QVod volui, vt volo, impetraui per amicitiam &
gratiam

A Philocomasio. PA. quid nam te intus fuisse tam
dicam diu?

PY. Nunquam ego me tam sensi amari, quàm nunc
ab illa muliere.

PA. Quid iam? PY. vt multa verba fecit! vt lenta ma-
teries fuit!

Verùm postremò impetraui vt volui, donauiq; ei
Quæ voluit, quæ postulauit, te quoq; ei dono dedi.

PA. Etiam me? quomodo ego viuam sine te? PY. a-
ge, es bono animo,

Idem ego te liberabo. nam si posset vilo modo
Impetrari vt abiret, ne te abduceret, operam dedi,

Verùm oppressit. PA. deos sperabo, teque postremò.
sancit

Esse istuc mihi acerbum est, quia hero te carendum est optimo,

Saltem mihi voluptas est, cum ex virtute formæ evenit tibi

Mea opera super hâc vicinâ, quam ego nunc concilio tibi.

Py. Quid opus est verbis, libertatem tibi ego & divitias dabo,

Si impetras. P. A. reddam impetratum. Py. at gestio. P. A. at modicè decet.

Moderare animo, ne sis cupidus, sed eccam ipsam, e-
greditur foras.

MILPHIDIP. ACROTEL. PYRGOP.
PALÆSTRIO.

Hera eccum præsto militem. AC. ubi is est? MI. ad
læuam. AC. video.

MI. Aspicio * limis oculis, ne ille nos se videre i. obliquis
sentiat. trāversis,

AC. Video. MI. edepol nunc nos tempus est, malas vnde &
piores fieri. limina

AC. Tuum est principium, obsecro. tute ipsum con- Fest.
uenisti.

Ne parce voci, ut audiat. MI. cū ipso pol sum * locuta Ita Lips. &
Placide ipsa, ut libitum est mihi, otiosè, meo arbi- Lamb.
tratu, ut volui.

Py. Audia' quæ loquitur? P. A. audio. quàm lata est,
quia adit ad te!

MI. O fortunata mulier! Py. ut amari videor! P. A. di-
gnus es.

AC. Permirum ecastor prædicas, te adisse atq; exo-
rasse.

Per epistolam, aut per nuncium, quasi regem, adiri
eum aiunt.

MI. Namq; edepol vix fuit copia adeundi atq; im-
petrandi.

P. A. Ut tu inclytus apud mulieres! Py. patiar, quando
ita Venus vult.

AC. Veneri pol habeo gratiam, tandemq; & oro &
quæso,

Ut eius mihi sit copia quem amo, quemq; expetisso,

Benignusque erga me ut fiet, quod cupiam ne grauetur.

MI. Spero ita futurum, quanquam illum multæ sibi expetissent,

Ille ilias spernit segregatque ab se omnis, extra te vnam.

AC. Ergo iste metus me macerat, quod ille fastidiosus est,

Ne oculi eius sententiam mutent, ubi viderit me, Atque eius elegantia meam extemplo speciem spernat.

MI. Non faciet, bonum animum modò habeto. PY. ut ipsa se contemnit!

AC. Metuo, ne prædicatio tua nunc meam formam exuperet.

MI. Istuc curavi, ut opinione illius pulchrior sis.

AC. Si pol me ducere volet uxorem, genua amplectar,

Atque obsecrabo aliquo modo: si non quibo impetrare,

* à verbo Consciscam * letum, vivere sine illo scio me non
leo les let p posse.

composito PY. Prohibendam mortem mulieri video. mulierem
deleo vsur- adibon? PA. minimè.

pato anti- Nam tu te vilem feceris, si te vltro largiere?

quitus: qd' Sine vltro veniat, quaritet, desideret, te expectet.

mors om- † Summovere istam vis gloriam quam habes? caue
nia deleat. sis, faxis.

‡ L. Sinon Nam nulli mortali scio obtigisse hoc, nisi duobus,
perdere ista Tibi & Phaoni Lesbio, tam miserè ut amarentur.

vis gl. q. habes. AC. Eo intrò. abi tu, illum euocato foras, mea Milphidippa.

MI. Immo opperiamur, dum exeat aliquis. AC. durare nequeo,

Quin eam intrò. MI. oclusæ sunt fores. AC. effringam. MI. sana non es.

AC. Si amavit vnquam, aut si parem sapientiam hic habet, ac formam,

Per amorem si quid fecero, clementi animo mihi ignoscet.

PA. Ut, quæso, amore perdita est hæc misera! PY. mutuum sit.

PA. Tace,

PA. Tace, ne audiat. MI. quid astitisti obstupida?
cur non pultas?

AC. Quia non est intus, quem ego volo. * PA. qui * f. MI.
scis? AC. scio edepol, olfacio:

Nam odorem nasus sentiat, si intus fiet. PY. ariolatur.

Quia me amat, propterea Venus fecit eam ut diuinaret.

AC. Nescio, ubi hic propè adest, quem expeto videre: olet profectò.

PY. Naso pol iam hæc quidem videt plus, quàm oculis. PA. cacà certè est.

AC. Tene me obsecro. MI. cur? AC. ne cadam. MI. quid ita? AC. quia hic astare

Nequeo, ita animus per oculos meos desit. MI. militem pol

Tu aspexisti? AC. ita. MI. non video, ubi est. AC. videres pol, si amares.

MI. Non edepol tu illum magis amas, quàm ego met, si per te liceat.

PA. Omnes profectò mulieres te amant, ut quæque aspexit.

PY. Nescio tun' ex me hoc audieris an non: nepos sum Veneris.

AC. Mea Milphidippa, abi, obsecro, & congregere. PY. ut me veretur!

PA. Illa ad nos pergit. MI. vos ego volo. PY. & nos te. MI. ut iussisti,

Heram meam eduxi foras. PY. video. MI. iube ergo adire.

PY. Induxi animum ne oderim, item ut alias, quando hoc orasti.

MI. Verbum hercle facere non * potis, si accesserit * D.F. poteris.
prope ad te.

Dum te obtuetur, interim † lingua atque oculi per-† Lips. linguam oculi
rierunt.

PY. Leuandum morbum mulieri video. MI. viden' præciderunt.
ut tremat atque extimuit,

Postquam te aspexit? PY. viri quoque armati idem * Ita I. G.
istuc faciunt.

* Ne tu mirere mulierem. MI. iube domum ire, me- quæ vide-
lius

lius est. PY. sed quid vult me facere?

MI. Ad se vt eas, tecum viuere vult, atque ætatem exigere.

PY. Egon' ad illam eam, quæ nupta sit? vir eius est metuendus.

MI. Quin tuâ causâ exegit virum à se. PY. quid? quid id facere potuit?

MI. Quia ædes dotales huius sunt. PY. ita ne? MI. ita pol. PY. iube domum ire,

Iam ego illic ero. MI. vide ne sis in expectatione,

Ne illam animi excrucies. PY. non ero profectò. abite. MI. abimus.

PY. Sed quid ego video? PA. quid vides? PY. nescio quis eccum incedit

Ornatu quidem thalassico. PA. iam nos vult hic profectò:

Naucerus est hic quidem, videlicet accersit hanc hinc credo.

PLEVSIDES. PALÆSTRIO.

PYRGO.

SI alium alio pacto propter amorem nesciam

Fecisse multa nequiter, verear magis

Me amoris causâ istoc ornatu incedere.

Verùm cum multos multa admisse acceperim,

Inhonestum propter amorem, atq; alienum à bonis.

(Mitto iam, vt occidit Achilles, quid passus est?)

Sed eccum Palæstrionem, stat cum milite:

Oratio aliò mihi demutanda est mea.

Mulier profectò nata est ex ipsâ morâ.

Nam quæuis alia, quæ mora est æquè, mora

Minor ea videtur, quàm quæ propter mulierem est.

Hoc adeò fieri credo consuetudine.

Nam ego hanc accerso Philocomasium. sed fores

Pultabo. Heus ecquis hic est? PA. adolescens, quid est?

Quid tu ais? quid pultas? PL. Philocomasium quaerito,

A matre illius venio, si itura est, eat,

Omnes moratur, nauim cupinus soluere.

PY. Iamdudum res parata est. Heus, Palæstrio,

Aurum,

Aurum, ornamenta, vestem preciosam omnē ferat.

Duc adiutores tecum ad nauim, qui ferant.

Omnia composita sunt. quæ donari, auferat.

PA. Eo. PL. quæso, hercle propera. PY. nō morabitur.

Quid illuc, quæso, quid oculo factum est tuo?

PL. Habeo quidem hercle oculum. PY. at læuum dico. PL. eloquar.

Maris causā hercle istoc ego oculo vtor minus.

Nam si * a mare abstinuissem, tanquam hoc vterer.

Sed nimis morantur me diu. PY. eccos exeunt.

PALÆSTRIO. PHILOCOMASIVM.

PLEVSIDES. PYRGOPOLO.

QVID modi flendo quæso hodie facies? PH. quid ego nī fleam?

Vbi pulcerrimē egī aetatem, inde abeo. PA. viden hominem tibi.

Qui à matre & sorore venit? PH. video. PY. audistīn, Palæstrio?

PA. Quid vis? PY. quin tu intus iubes efferri omnia, quæ isti dedi?

PL. Philocomasium, salue. PH. & tu salue. PL. mater-que & soror

Tibi salutem me iusserunt dicere. PH. saluæ fient.

PL. Orant te vt eas, ventus operam dum dat, vt velum explicent.

Nam, matri oculi si valerent, mecum venisset simul.

PH. Ibo, quanquam inuita facio, pietas sic * cogit.

PL. sapis.

PY. Si non mecum aetatem egisset, hodie stulta videret.

PH. Istuc crucior, à viro me tali abalienarier.

Nam tu * quamuis potis es facere, vtī fluat facetiis,

Et quia tecum eram, prœpterea animo erā ferocior,

Eam nobilitatem amittendam video. PY. nimium

hæc flet. PH. nequeo

Cum te video. PA. habeo bonum animum, scio ego,

& quid doleat mihi.

Nam nihil miror, si libenter, Philocomasium, hīc eras.

Forma huius, merces, virtus animum attingere hīc tuum,

*Ludit Militem in pronuntiationis ambiguitate, reuera enim a mare vnica voce intelligit.

Ita L.

* i quamcunque vel insulsiſſimam.

Quum

Quum ego seruus, quando aspicio hunc, fleo, quia diiungimur.

PH. Obsecro, licet complecti priusquam proficisco?
PY. licet.

† L. ex V. C. PH. O mei oculi, o anime mi. PA. obsecro † mitte retine.
mulierem.

* L. malo Ne affligatur. PY. quid istuc? PA. postquam abs te
merum, ne abit, animo malè

interueneris Factum est huic repente miseræ. PY. accurrite intrò,
Quæso, dum atque afferte aquam.

respicit. ca. PA. Nihil aquam moror. PY. cur? PA. * malo ne ipse
quod pla- interueneris.

cet, ut le- Quæso dum respicito, capita inter se nimis nexa hinc
quætia se- habent.

cum lo- Non placet, labra & labella inter se † ferunt admo-
quatur Pa- dum.

læstrio. PL. Tentabam, spiraret an non. at eam ad nos iam
† L. firmant oportuit.

f. ferrumi- Sin' magis vis, * ambos mittam. PA. nolo retineat,
nant, fleo miser.

* f. Palæ- PY. Exite, atque efferte huc intus omnia, quæ isti
strionem dedi.

& Philo- PA. Etiam nunc saluto te, * familiaris, priusquam eo.
comas. Conserui conseruæq; omnes bene valete & uiuite.

† V. F. PL. Bene quæso inter vos dicatis & mihi absenti tamen.
flet miser. PY. Age Palæstrio, bono animo es. PA. heu, nequeo,

* f. Lat. quin fleam,

Quum abs te abeam. PY. feræquo animo. PA. scio
ego, quid doleat mihi.

PH. Sed quid hoc, quæ res est? quid video? lux salue.

PL. Iam resipisti? PH. obsecro, quem amplexa sum
Hominem? perii, sumne ego apud me? PL. ne timeas,
voluptas mea.

PY. Quid istuc negotii? PA. animus hanc modò hic
reliquerat:

Metuoque & timeo, ne hoc tandem propalam fiat
nimis.

L. palam sic PY. Quid id est? PA. nos * secundum ferre nunc per
f. urbem hæc omnia,

Ne quis tibi hoc vitio vortat. PY. mea, non illorum
dedi,

Parui ego illos facio : agite, ite cum diis bene volentibus.

PA. Tuâ ego hoc causâ dico. PY. credo. PA. iam vale. PY. & tu bene vale.

PA. Ite citò, iam ego assequar vos, cum hero pauca etiam loquar.

Quanquam alios fidelioris semper habuisti tibi

Quàm me, tamen tibi habeo magnam gratiam rerum omnium:

Et si ita sententia esset, tibi seruire mauelim

Multò,quàm alii libertus esse. PY. habe bonum animum. PA. heu mihi,

Cùm venit in mentem , vt mores mihi mutandi fient,

Muliebres mores discendi, obliuiscendi stratiotici.

PY. Fac sis frugi. PA. iam non possum, amisi omnem

ridiculè

* libidinem.

PY. I sequare illos, ne morere. PA. bene vale. PY. &

libidinem

tu bene vale.

pro ratio-

PA. Quæso, vt memineris, si fortè liber fieri occiperim,

ne dixit.

Mittam nuncium ad te, ne me deferas. PY. non est meum.

PA. Cogitato identidem , tibi quàm fidelis fuerim.

Si id facies, tum demum * scibis, tibi qui bonus sit, qui malus.

* Ita Lips. & V.E.

PY. Scio & perspexi sæpe, verùm cùm antehac, tum hodie maximè.

PA. Scis, immò hodie verum † factum faxo pòst di-

† D.F. factum faxo

PY. Vix reprimor, quin te manere iubeam. PA. caue

pòst discet magis. factu

istuc feceris.

Dicent te mendacem , nec verum esse , fide nullà i. re ipsa. esse te.

Dicant seruorum præter me esse fidelem neminem.

Nam si honestè censeam te facere posse, suadeam:

Verùm non potest, caue faxis. PY. abi, iam patiar quicquid est.

PA. Bene vale igitur. PY. ire melius est strenuè. PA. etiam nunc vale.

PY. Ante hoc factum hunc sum arbitratus semper seruum pessimum,

Eum

Eum fidelem mihi esse inuenio, cum egomet me-
cum cogito,
Stultè feci, qui hunc amisi. ibo nunc intrò nunc iam
Ad amores meos. etiam sensi hinc, sonitum fece-
runt fores.

PVER. PYRGOPOLINICES.

NE me moneatis, memini ego officium meum.
Ego iam conueniam illunc, vbi vbi est gentium,
Inuestigabo, operæ ego non parcam meæ.
PY. Me quærit illic, ibo huic puero obuiam.
PV. Ehem te quæro. Salue, vir lepidissime,
Cumulate commoditate præter cæteros,
Duo di quem curant. PY. qui duo? PY. Mars & Ve-
nus.
PY. Facetum puerum. PV. intrò te, vt eas, obsecrat.
Te volt, te quærit, teque expectans deperit,
Amanti fer opem. quid stas? quin intrò is? PY. co.
PV. Ipsus illic sese iam impediuit in plagas.
Paratæ insidiæ sunt, in statu stat senex.
Vt adoriatur mœchum, qui formâ est ferox,
Qui omnis se amare credit, quæque aspexerit
Mulier: cum odere tam viri, quam mulieres.
Nunc in tumultum ibo, intus clamorem audio.

ACTVS QVINTVS.

PERIPLECT. PYRGOPOLINICES.
CARIO *cocus*. SCELEDRVS.

DVCITE istum: si non sequitur, rapite subli-
mem foras:
Facite inter terram atque cælum vt medius
sit: discindite.
PY. Obsecro hercle Periplectomene, te. PE. ne quic-
quam hercle obsecras.
Viden vt istic tibi sit acutus, Cario, culter probè.
CA. Quia iamdudum gestio mœcho hoc abdomen
adimere,
Vt faciam, quasi puero, in collo pendeant crepundia.
PY. Perii. CA. haud etiam numero hoc dicis. iamne
in hominem inuolo?

PE. Inu-

PE. Immò etiam prius verberetur fustibus. CA. multum quidem.

PE. Cur es ausus subagitare alienam vxorem, impudens?

PY. Ita me dii ament, vltro ventum est ad me. PER. mentitur. PY. perii.

Mane dum narro. PE. quid cessatis? PY. non licet mihi dicere?

PE. Dic. PY. oratus sum ad te venire huc. PE. quare ausus? hem tibi.

PY. Hodie sum satis verberatus. obsecro. CA. quàm mox seco?

PE. Vbi lubet, distendite hominem diuorsum, & *Iun. dispen-*
* dispendite. *nite. Vide*

PY. Obsecro hercle te, vt mea verba audias, priusquam secer. *Non.*

PE. Loquere, nondum nihili factus. PY. viduam esse censui:

Itaq; ancilla, conciliatrix quæ erat, dicebat mihi.

PE. Iura te, non nociturum esse homini de hac re nemini,

Quod tu hodie hic es verberatus, aut quòd verberare,

Si te saluum mittimus hinc Venerium nepotulum.

PY. Iuro per Dianam & Martem, me nociturum nemini.

Quod ego hic hodie vapularim, iureque id factum arbitror.

Et si intestatus non ab eo hinc, bene agitur pro noxia.

PE. Quid si id non faxis? PE. vt viuiam semper instabilis.

CA. Verberetur etiam, post tibi amittendum ceseo.

PY. Di i tibi benefaciant semper, cum aduocatus mihi bene es.

CA. Ergo des minam auri nobis. PY. quamobrem?

CA. saluis testibus.

Vt te hodie hinc amittamus Venerium nepotulum.

Aliter hinc à nobis, ne sis frustrâ. PY. dabitur. CA. magis sapias.

De tunica & chlamyde, & macharâ, ne quid speres, non feres.

* *L. priusquam.*

Verberone etiam, * antequam mittis? PY. mitis sum equidem fustibus.

Obsecro vos. PE. soluite istum. PY. gratiam habeo tibi.

al. te reprehendo.

PE. Si posthac * prehendero, ego te hic arcebo testib.

PY. Causam haud dico. PE. eamus intro Cario. PY. seruos meos

Eccos video. Philocomasium iam profecta est? dic mihi.

SCE. Iamdudum. PY. hei mihi. SCE. magis dicas, si scias, quod ego scio.

Namque ille, qui lanam ob oculus habebat, nauta non erat.

PY. Quis erat igitur? SC. Philocomasio amator. PY. qui tu scis? SC. scio.

Nam postquam exierunt porta, nihil cessarunt illico

Osculari atq; amplexari inter se. PY. vix misero mihi

Verba mihi data esse video. scelus viri Palæstrio,

Is me in hanc illexit fraudem. iure factum iudico.

Si sic aliis mœchis fiat, minus hic mœchorum fiet:

Magis metuant, minus has res studeant. Eamus ad

me. Plaudite.

MERCATOR.

DRAMATIS PERSONÆ.

CHARINVS *adolescens.* EVTYCHVS *adolescens.*

ACANTHIO *seruos.* PASICOMPSA *meretrix.*

DEMIPHO *senex.* DORIPPA *uxor.*

LYSIMACHVS *senex.* SYRA *anus serua.*

LORARIL. COCVS.

ARGVMENTVM.

MISSVS Mercator ab suo adolescens parte
E mit atque apportat scitâ formâ mulierem.

R equirit quæ sit, postquam eam vidit, senex.

C onfingit seruus eam matri pedisequam.

A mat senex hanc seque ad simulans vendere

T radit vicino. eum putat vxor illius

Obdu

Obduxisse sibi scortum. tum Charinum ex fugâ.
Retrahit sodalis, postquam amicam inuenerat.

A L I V D A R G V M E N T V M.

A D mercatam à se filium extrudit pater,
Is peregre vnus redimit ancillam hospitis
Amore captus. vt venit, naui exilit.
Pater aduolat, visamque ancillam deperit.
Cuius sit, percontatur. seruus pedissequam
Ab adolescente ait matri emtam esse ipsius.
Senex sibi prospiciens, vt amico suo
Veniret, natum orabat. natus vt suo.
Hic filium subdiderat vicini, pater
Vicinum præmercatur ancillam senex.
Eam domi deprehensam coniunx illius
Vicini scortum insinulat, protelat virum.
Mereator expes patriâ fugere destinat,
Prohibetur à sodale, qui patrem illius
Orat, suo cum patre nato vt cederet.

A C T V S P R I M V S.

P R O L O G V S.

C H A R I N V S.

D V A S res simul nunc agere decretum est
mihi,

Et argumentum & meos amores eloquar. ³
Non ego item facio, vt alios in comœdiis.

Vidi facere amatores, qui aut nocti, aut die,
Aut soli, aut lunæ misérias narrant suas.

Quos pol ego credo humanas querimonias
Non * tanti facere, quid velint, quid non velint.

Vobis narrabo potius meas nunc misérias.

Græcè hoc vocatur, Emporos Philemonis,

Eadem Latine Mercator Marci Accii.

Pater ad mercatam hic me meus misit Rhodum,

Biennium iam factum est, postquam abii domo:

Amare occœpi formâ eximiâ mulierem.

Sed, eâ vt sim implicitus, dicam, si opera est auribus,

Atque ad aduertendum animum adest benignitas.

* Et.

διεκκῶς
gestu ex-
primendū.

* Lamb.

Neque hac
perneſſe ma-
rem.

† Alc. 4.

Par. Cap.

21. ſum, ſi-

neq, indice

aliquo.

† i. cenſus.

ἀὐτίκα,

* Et hoc parum etiam more maiorum inſtiti.

Per me ea percontatus † ſum vos, ſumq, index il-
lico.

Nam amorem hæc cuncta vitia ſectari ſolent,

Cura, ægritudo, nimiaque elegantia:

Hæc non illum modo qui amat, ſed quenq, attigit,

Magno atque ſolido multat infortunio.

Nec pol profeſſo quiſquam ſine grandi malo,

Præquam † res patitur, ſtudit elegantia.

Sed amori accedunt etiam hæc, quæ dixi minus,

* Inſomnia, ærumna, error, terror, & fuga,

Ineptia, ſtultitiaque adeo, & temeritas,

Incogitantia, excors, immodestia,

Petulantia, cupiditas & malevolentia:

Inhæret etiam auiditas, deſidia, iniuria,

Inopia, contumelia, & diſpendium,

Multiloquium, pauciloquium. hoc ideo fit, quia

Quæ nihil * attingunt ad rem, nec ſunt uſui, hæc

Amator profert sæpe aduorſo tempore.

Hoc pauciloquium miſum iccirco prædico,

Quia nullus vnquam amator adeo ſt callidè

Facundus, quæ in rem ſint ſuam, ut poſſit loqui.

Nunc vos mihi irarſci ob multiloquium non decet.

Eodem quo amorem Venus mihi hoc legauit die,

Illuc reuerti certum, ut * conata eloquar.

† Principio atque animus ephebis ætate exiit,

Atque animus ſtudio amotus puerili eſt meus,

Amare validè cœpi hîc meretricem, illico

Res exulatum ad illam abibat iam patris.

Leno importunus, dominus eius mulieris,

Vi ſummâ quicque ut poterat, rapiebat domum.

Obiurgare pater * hæc me noctes & dies,

Perfidiam, iniuſtitiam lenonum expromere:

Lacerari validè ſuam rem, illius augerier.

* i. propter Summo hæc clamore: interdum † mihi ſe colloqui

hæc. Abnuere, negitare adeo me natum ſuum.

† L. muſſan- Conclamitare totâ vrbe & prædicere,

do loqui. Omnes tenerent † mutuanti credere.

† V. E. mu- Amorem multos illexe in diſpendium.

tu tanti. Intemperantem, non modeſtum, iniurium,

Trahere, exhaurire me quod quirem ab ſe domo.

- Ratio-

Rationem pessimam esse, ea quæ ipsus * optimâ
Omnes labores inuenisset perferens,
Amoris vi diffunditari ac deteri.

Conuicium tot me annos iam † se pascere,
Quod nisi puderet, ne luberet viuere.

Sele extemplo ex ephebis postquam excesserit,

Non ut ego amori, neque desidia in ocio

Operam dedisse, neque potestatem sibi

Fuisse, adeo arctè conhibitum esse se à patre,

Multo opere immundo rustico se exercitum,

Neque nisi quinto anno quòque * posse tum visere

Vrbem. atque extemplo inde, ut spectauisset † pe-
plum,

Rus rursus confestim exigi solitum à patre,

Ibi multo primùm se familiarium

Laborauisse, quom hac pater sibi diceret:

~~Tibi aras, tibi occas, tibi leris, tibi eidem meris:~~

Tibi denique iste pariet latitiam labos.

Postquam * recessit vita patrio corpore,

Agrum se vendidisse, atque eâ pecuniâ

Nauim, metretas quæ trecentas tolleret,

Parasse, atque † eas se merces * vectatum vndique.

Adeo dum † quatum haberet, peperisset bona.

Me idem decere, si ut deceret me, forem.

Ego me ubi inuisum meo patri esse intelligo,

Atque esse odio me quoi placere æquum fuit,

Amens amansque vtut animum offirmo meum,

Dico esse iturum me mercatum, si velit:

Amorem missum facere me, dum illi obsequar.

Agit gratias mihi, atque ingenium allaudat meum.

Sed mea promissa non neglexit persequi.

Ædificat nauim Cercurum, & merces emit:

Paratâ naui, imponit. præterea mihi

Talentum argenti ipsius suâ annumerat manu,

Sernum vnâ mittit, qui olim à puero paruulo

Mihi pedagogus fuerat, quasi uti mihi foret

Custos. ijsce confectis nauim soluimus:

Rhodum venimus. ubi, quas merces vexeram,

Omnes, ut volui, vendidi ex sententiâ,

Lucrum ingens * facio. præterquam mihi meus pater. * al. facta.

Dedit æstimatas merces. ita peculium.

* f. ratione.

præter mē-

tem. Lāb.

† Vide Cēt.

* I. G. affue-

tum vis.

† sic idem

in Fragm.

Nunquam

in urbem

venio, nisi

cum infer-

tur peplum.

Peplum

enim Mi-

neruæ fe-

rebatur in

Panathe-

naicis, cui

Giganto-

machia in-

textâ, &

Mineruæ

victoria de

Encelado.

* pro re-

cessisset.

† Ita Scal.

I. G. eâ se in

Persis vect.

* f. esse, pr.

vectauisse.

† D. F. qua-

tum.

Conficio grande. sed, dum in portu ibi ambulo,
 Hospes me quidam agnouit, ad cœnam vocat.
 Venio, decumbo, acceptus hilare atque ampliter,
 Discubitu noctu ut imus, ecce ad me aduenit
 Mulier, quâ mulier alia nulla est pulchrior:
 Ea nocte mecum illâ hospitis iussu fuit.
 Vosmet videte, quàm mihi valdè placuerit?
 Postridie hospitem adeo, oro ut vendat mihi.

*i. consen- Dico eius pro meritis gratum me & * munem fore.
 tientē ad Quid verbis opus est? emi, atque aduexi heri.
 ea quæ a- Eam me aduexisse nolo resciscat pater.
 micus ve- Modò eam reliqui ad portum in naui, & seruolum.
 lit. Non. Sed quid currentem seruom à portu conspico?
 Quem naui abire vetui, timeo quid fiet.

ACANTHIO. CHARINVS.

EX summis opibus viribusque vsque experire ni-
 tere,

Herus ut minor operâ tuâ seruetur: agedum, Acan-
 thio,

*i. si pigri- Abige abs te lassitudinem, caue * pigritiæ prauor-
 tiâ prauor teris,
 tus fueris. Simul & emicato suspiritus, vix suffero hercle anhe-
 Vide Cent. litum.

& lego emi- Simul autem plenissimè eos, qui aduersum eunt,
 cato. Vide aspellito,

Cent. Detrude, deturba in viam. hæc hinc disciplina pessima est,

Currenti, properanti haud quisquam dignum habet
 decedere.

Ita tres finitu res agendæ sunt, quando vnam oc-
 cœperis:

Et currendum, & pugnandum, & ante iurgandum
 est in viâ.

CH. Quid illud est, quod ille tam expeditè exquirat
 cursuram sibi?

Cura est, negotii quid sit, aut quid nunciet. AC. nu-
 gas ago.

Quàm resisto, tam maximè res in periculo vortitur.

CH. Mali nescio quid nunciat. AC. genua hunc cur-
 sorem deferunt.

Perii, seditionem facit lien, occupat præcordia.

Perii, animam nequeo vertere, nimis nihili tibi cen-
siem.

CH. At tu edepol sume laciniam, atque absterge su-
dorem tibi.

A C. Nunquam edepol omnes balnear mihi hanc
lassitudinem eximent.

Domin' an foris dicam esse herum Charinum? CH.
ego animi pendeo.

Quid illud sit negotii, lubet scire, ex hoc metu vt sim
certior.

A C. At etiam asto? at etiam cesso foribus facere
hisce assulas?

Aperite aliquis, vbi * Charinum seruus? domin' est
an foris? V. E. (Charinus huius?)

Num quisquam adire ad ostium dignum arbitratur?
CH. ecce me

Acanthio, quem quæris. A C. nusquam est disciplina
ignauior.

CH. Quæ te res * malè agitant? A C. multæ here te * al. mala
atque me. CH. quid est negotii? i. intempe-

A C. Perimus. CH. principium inimicis dato. A C. at
tibi sortitò id obtigit. ria.

CH. Loquere id negotii, quicquid est. A C. placidè
volo acquiescere.

Tua causâ rupi ramices, iam dudum sputo sangui-
nem.

CH. Resinam * ex melle Ægyptiam vorato saluum * μετὰ
feceris. μελ:τος.

A C. At tu edepol calidam picem bibito, † ægritudo
abscesserit. vt loqui-

CH. Hominem ego iracundiorem, quàm te, noui
neminem. tur de eâ-

A C. At ego maledicentiozem, quàm te, noui ne-
minem. Diosc.

CH. Sin, saluti quod tibi esse censeo, id consuadeo.
A C. Apage istiusmodi salutem, cum cruciatu quæ
aduenit. † sc. amo-

CH. Dic mihi an boni quid vsquam est, quod quis-
quam vt possiet

Sine malo omni, aut ne laborem capias, cum illo vt
voles? X

A C.

AC. Nescio ego istac, philosophari nunquam didici neque scio.

Ego bonum, malum quo accedit, mihi dari haud desidero.

CH. Cedò tuam mihi dexteram agedam Acanthio.

AC. en dabitur, tene.

CH. Vin' tu te mihi esse obsequentem, an neuis? AC. operâ licet

Experiri, qui me rupi causâ currendo tuâ,

si in pau.

Vt quæ scirem, scire actutum tibi liceret. CH. liberû
Caput tibi faciam. *paucos menses. AC. palpo percutis.

CH. Egon' ausim tibi vsquam quicquam facinus falsum proloqui?

Quin iam priusquam sim elocutus, scis, si mentiri volo. AC. ah,

Lassitudinem hercle verba tua mihi addunt, enicas.

CH. Siccine mihi obsequens es? AC. quid vis faciam?

CH. tun' id quod volo.

AC. Quid est igitur, quod vis? CH. dicam. AC. dice.

CH. at enim placide volo.

AC. Dormientes spectatores metuis ne è somno excites.

CH. Væ tibi. AC. tibi equidem à portu apporto hoc.

CH. quid fers? die mihi.

AC. Vim, metum, cruciatum, curam, iurgiumque atque inopiam.

CH. Perii, tu quidem thesaurum huc mihi apportauisti mali.

Nullus sum. AC. immò es. CH. scio. iam miserum dicces. AC. tu dixti. CH. ergo taces?

Quid istuc est mali? AC. ne rogites, maximum infortunium est.

vt vinctû CH. Obsecro dissolue iam me, nimis diu animi ac suspen-
pendeo.

sum tuâ AC. Placide, multa exquirere etiam prius volo, quâ
incipiti vapulem.

oratione. CH. Hercle verò vapulabis, nisi iam loquere, aut hinc abis.

AC. Hoc sis vide, vt palpatur! nullus est, quum occipit, blandior.

CH. Ob-

CH. Obsecro hercle oroque, vt istuc quid sit actum indices:

Quandoquidem mihi supplicandum seruulo video meo.

AC. Tandem indignus videor. CH. imò dignus. AC. equidem credidi.

CH. Obsecro, num nauis periit? AC. salua est nauis, ne time.

CH. Quid? alia armamenta? AC. salua & sana sunt. CH. quin tu expedis

Quid fiet, quòd me per urbem currens quærebas modò.

AC. Tu quidem ex ore orationem mihi eripis. CH. taceo. AC. tace.

Credo, si boni quid ad te nunciem, instes acriter, Qui nunc, cum malum audiundum est, flagitas me vt eloquar.

CH. Obsecro hercle te, istuc vti tu mihi malum facias passam.

AC. Eloquat, quandoquidem me oras: tuus pater. CH. quid meus pater?

AC. Tuam amicam. CH. quid eam? AC. vidit. CH. vidit? vae misero mihi!

Hoc quidem te interrogo, responde. AC. quin tu, si quid vis, roga.

CH. Qui potuit eam videre? AC. oculis. CH. quo pacto? AC. hiantibus.

CH. I hinc dierectus, nugare in re capitali mea.

AC. Qui (malum) ego nugor, si tibi, quod me rogas, respondeo?

CH. Certe vidit? AC. tam hercle certè, quàm ego te ac tu me vides.

CH. Vbi eam vidit? AC. intus intra nauim, vti propè afftitit.

Et cum eâ confabulatus est. CH. perdidisti me pater, Ekò tu, ehò tu, quin cauisti ne eam videret, verbero?

Quin scelestè abstrudebas, ne cōspiceret eam pater?

AC. Quia negotiosi eramus nos nostris negotiis, Armamentis complicandis, componendis * tumi-

cibus Dum hæc aguntur, lembo aduehitur tuus pater pau-

xiii. lo.

X 2

Naque

* Ita ~~est~~
i. velis

ca rbasinis.

* i. in supe-
riori navis
parte.

Neque quisquam hominem conspiciatus est, donec

* in naui super.

CH. Ne quicquam mare subterfúgi sæuis tempesta-
tibus.

Vide Ræv. Equidem iam me censebam esse in terrâ atque in tu-
to loco.

Cap. 3. Verùm video me ad saxa ferri sæuis fluctibus.

Loquere, porrò quid sit actum. AC. postquam aspe-
xit mulierem,

Rogitare occœpit cuius esset. CH. quis respondit?
AC. illico

Occucurri, atque interpello, matri te ancillam tuæ
Emisse illam. CH. visu' st tibi credere id? AC. etiam
rogas?

Sed sceleratus subagitare occœpit. CH. illámne ob-
secro?

AC. Mirum, quin me subagitaret. CH. edepol cor
miserum meum,

Quod guttatim contabescit, quasi in aquam indide-
ris falem.

Perii. AC. hem istuc vnum verbum dixisti verissi-
mum:

Stultitia istæc est. CH. quid faciam, cedò. non credet
pater,

Si illam matri meæ emisse dicam. pòst autem mihi
Scelus videtur, me parenti proloqui mendacium.

Neque ille credat, neque credibile est formâ eximiâ
mulierem.

Eam me emisse ancillam matri. AC. non taces stul-
tissime?

Credet hercle. nam credebat iam mihi. CH. metuo
miser,

Ne patrem prahendat, vt sit gesta res, suspicio.

Hoc quod te rogo, responde mihi. AC. quæso, quid
rogas?

CH. Num esse amicam suspicari visus est? AC. non
visus est.

Quin, quicque vt dicebam, mihi credebat. CH. ve-
rùm, vt tibi quidem

Visus est. AC. non, sed credebat. CH. væ mihi misero,
nullus sum.

Sed

Sed quid ego hic in lamentando pereo, ad nauim non eo?

Sequere. AC. si istàc ibis, commodum obuiam venies patri,

Posteaquam aspiciet te timidum esse atque exanimatum, illico

Retinebit, rogabit, vnde illam emeris, quanti emeris,

Timidum tentabit te. CH. hanc ibo potius. iam censes patrem

Abiisse à portu? A C. quin eà ego huc præcucurri gratià,

Ne te opprimeret imprudentem, atque electaret. CH. optimè.

ACTVS SECVNDVS.

DEMIPHO *senex.*

MIRIS modis dii ludos faciunt hominibus.

Mirisque exemplis somnia in somnis danunt.

Velut ego nocte hanc, quæ præterit, proximà

In somnis egi satis, & fui homo exercitus.

Mercari visus mihi sum formosam capram,

Ei ne noceret, quam domi antè habui capram,

Neu discordarent, si ambo in vno essent loco.

Posterius, quam mercatus fueram, visus sum

In custodiam eam Simiæ concedere.

Ea Simia adeò posthàud multo ad me venit,

Malè mihi precatur, & facit conuicium:

Ait sese illius operà atque aduentu capræ,

Flagitium & damnum fecisse haud mediocriter.

Dicit capram, quam dederam seruandam sibi,

Suæ vxoris dotem * ambadedisse. oppidò

Mihi illud videri mirum, vt vna illæ capra

Vxoris Simiæ dotem ambadederit.

Instare factum Simia: atque hoc denique

Respondet, ni properem illam ab sese abducere,

Ad me intrò domum ad vxorem ducturum meam.

* Atque oppidò hercle, bene velle illi visus sum.

Ast non habere cui commendarem capram:

* V. E. ambadedisse.

* Ita I. G. suo loco reposuit hos versus

Quo magis, quid facerem, curâ cruciabar miser.
 Interea ad me hœdus visus est aggrediri,
 Infit mihi prædicare, sese ab Simiâ
 Capram abduxisse, & cœpit irridere me.
 Ego enim lugere, atque illam abductam conqueri.
 Hoc quam ad rem credam pertinere somnium,
 Nequeo inuenire, nisi capram illam suspicor
 Iam me inuenisse quæ sit, aut quid voluerit.
 Ad portum hinc abii mane cum luci simul,
 Postquam illic quod volui transégi, *atque ego con-
 spicor
 Nauem ex Rhodo, quâ heri est aduectus filius,
 Collibitum est * illud mihi, nescio quî, visere:
 Ascendi in lembum, atque ad nauim aduehor, at-
 que ego
 Illam conspicio formâ eximiâ mulierem,
 Filius quem aduexit meus matri ancillam suæ.
 Quam ego postquam aspexi, non ita amo vt sani
 solent
 Homines: sed eodem pacto vt insani solent.
 Amaui hercle equidem ego olim in adolescentiâ:
 Verùm ad hoc exemplum nunquam, vt nunc in-
 sanio.
 Vnum quidem hercle iam scio, periisse me.
 Vosmet videte cæterum quanti siem.
 Nunc hoc profectò sic est, hæc illa est capra.
 Sed simia illa atque hœdus timeo quid velint.
 Sed conticescam. vicinum eccum, exit foras.

LYSIMACHVS. DEMIPHO. LORARIL

PROFECTÒ ego illunc hircum castrari volo,
 Ruri qui nobis exhibet negocium.

DE. Nec omen illud mihi, nec auspiciū placet.

Quasi hircum, metuo ne vxor me castret mea,
 Atque illius hæc nunc simix parteis ferat.

LY. I tu hinc ad villam, atque istos rastros villico
 Fisto ipso facito coram vt tradas in manum.

Vxori facito vt nuncies, negocium

Mihi esse in vrbe, ne me expectet. nam mihi
 Tres hodie lites iudicandas dicito.

Ei & hoc memento dicere. LO. nunquid amplius?

Ly. Tam-

Continuo

L. G. illic.

Ly. Tantum est. DE. Lyfimache, salue. Ly. euge: & tu
Demipho

Salueto. * quid agis? quid fit? DE. quod miserrimus. D. E. *quid*

Ly. Dii melius faxint. DE. dii hoc quidem faciunt. *fit? quid*

Ly. quid est?

DE. Dicam, si tibi videam esse operam aut otium.

Ly. Quanquam negotium est, si quid vis, Demipho,

Non sum occupatus vnquam amico operam dare.

DE. Benignitatem tuam mihi experto prædicas.

Quid tibi ego ætatis videor? Ly. Acherunticus,

Senex, * verus, decrepitus. DE. peruersè vides.

L. *victus.*

Puer sum, Lyfimache, septuennis. Ly. sanum' es?

Qui puerum te esse dicas. DE. vera prædico.

Ly. Modò hercle in mentem venit, quid tu diceres:

Senex cum extemplo est, iam nec sentit, nec sapit,

Aiunt solere eum rursus repuerascere.

DE. Immo bis tanto valeo, quàm valui prius.

Ly. Bene hercle factum, & gaudeo. DE. immò si scias,

Oculis quoque etiam plus iam video quàm prius.

Ly. Bene est. DE. malam rem dico. Ly. iam istuc non
bonum est.

DE. Sed ausim ne ego tibi eloqui, si quid velim?

Ly. Audacter. DE. animum aduerte. Ly. fiet sedulò.

DE. Hodie ire in ludum occœpi literarium,

Lyfimache, ternas scio iam. Ly. quid ternas? DE. amo.

Ly. Tum' capite cano amas, senex nequissime?

DE. Seu canum, seu istuc rutilum, seu atrū est, amo.

Ly. Ludificas nunc tu me hic opinor, Demipho.

DE. Decide collum, si falsum * est vti loquar:

L. *ridet.*

Vel vt scias me amare, cape cultrum, seca

Digitum vel aurem, vel tu nasum, vel labrum:

Si inuero me, seu secari sensero,

Lyfimache, autor sum vti me amando hîc enices.

Ly. Si vquam vidisti pictum amatorem, heu illig
est.

Nam meo quidem animo vetulus, decrepitus senex

Tantidem est, quasi sit signum pictum in parieto.

DE. Nunc tu me credo castigare cogitas.

Ly. Ego te? DE. nihil est iam quod tu mihi succer-
feas,

* Ecce tale antè alii spectati viri.

Humanum amare est, humanum autem ignoscere est.

Nescis? ne obiurga. hoc non voluntas me impulit.

LY. Quin non obiurgo? DE. at ne deterioremen tamen

Hoc facto ducas. LY. egone te? ah ne di fuerint.

DE. Vide sis modò etiam. LY. visum' est. DE. certen'?

LY. perdis me.

Hic homo ex amore insanit. nunquid vis? DE. vale.

LY. Ad portum propero: nam ibi mihi negotium est.

DE. Bene ambulato. LY. bene valet. DE. bene sit tibi.

Quin mihi quoq; etiam est ad portum negotium, Nunc adeò illuc ibo. Sed optimè gnatum meum Video. eccum, opperior hominem, hoc nunc mihi viso est opus,

Huic persuadere quomodo potis siem,

Vt illam vendat, néue det matri suæ.

Nam ei dono aduexe audiui. sed præcauto est opus, Ne ad illam me animum adiecisse aliquà sentiat.

CHARINVS, DEMIPHO.

Homo me miserior nullus est æquè, opinor,

Neque aduersa cui sint plura sempiterna.

Satin' quicquid est vt quam rem agere occœpi,

* Proprium nequit mihi euenire quod cupio?

Ita mihi mala res obiicitur aliqua,

Bonum quæ meum comprimit consilium:

Miser amicam mihi paraui, animi causâ, precio,

Ratus clam patrem meum posse habere.

Is rescivit, & vidit, & perdidit me.

Neque is, cum roget, quid loquar cogitatum est,

Ita animi decem in pectore incerti certant.

Nec, quid corde nunc consilii capere possim

Scio, tantus cum curâ meo est error animo.

Dum serui mei perplacet mihi consilium,

Dum rursus haud placet, nec pater potis videtur

Induci, vt putet matri ancillam emtam esse illam.

Nunc si dico vt res est, atque illam mihi me

Emisse indico, quemadmodum existimet me?

Atq; illam abstrahat, trans mare hinc venum aspor-
ret.

Scie,

* i. diuturnum, stabile.

Scio, sauius quàm sit homo & durus. igitur hoc cene est

Amare? * arare mauelim, quàm sic amare.

Tam hinc olim inuitum domo extrusit ab sese,

Mercatum iussit ire, ibi hoc malum inueni. vbi

Voluptatem ægritudo vincat, quid ibi inest amœni?

Nec quicquam abdidi, abscondidi, abstrusam habebam.

Musca est meus pater, nihil potest clam illū haberi.

Nec sacrum, nec tam prophanum quicquam est, quin

Ibi illico assit. nec, quī rebus meis

Confidam, mihi vlla spes in corde certa est.

DE. Quid illuc est, quod solus secum fabulatur filius?

Sollicitus mihi nescio quare videtur. CH. at tace.

Meus pater hic quidem est, quem video, ibo, alloquar. quid sit, pater?

DE. Vnde incedis, quid festinas gnate mi? CH. * rectè * sic loquimur, cum

DE. Ita tū volo. sed istuc quid est tibi? quid commutatu' sit color? sine iniuria inter-

Nunquid tibi dolet? CH. nescio quid meo animo est rogantis aliquid re-

* Postea hac nocte non quieui satis meā ex sententiā. ticemus.

DE. Per mare reuectus, nunc oculi terram mirantur tui. Donat. ad Hec.

CH. Magis opinor. DE. id est protectò, verum actutum abscesserit. tū i. opto.

Ergo edepol palles, si sapias, eas ac decumbas domi. * i. præterea.

CH. Otium non est, mandatis rebus præuorti volo. † I. G. tui

DE. Cras agito, perendie agito. CH. sæpe ex te audiui, pater, Magis. CH. opinor.

Rei mandata omnes sapientes primū præuorti decet.

DE. Age igitur, nolo aduersari tuam aduersus sententiam.

CH. Saluus sum, si quidem isti dicto solida & perpetua est fides.

DE. Quid illuc est, quod ille solus se in consilium seuocat?

Iam non vereor, ne illam me amare hic potuerit resciscere.

* Hinc
Mart. Ar-
temidorus
amat, Cal-
lidorus
arat.

Quippe haud etiam quicquam ineptè feci, amantes
ut solent.

CH. Res adhuc quidem hercle in tuto est: nam hunc
nescire sat scio,

De illà amicà. quod si sciret, esset alia oratio.

DE. Quin ego hunc aggredior de illà? CH. quia ego
hinc me amolior?

Eo ego atq; mandata amicùm amicis tradam. DE.
imò mane.

Faucula etiam sciscitare prius volo. CH. dic quid
velis.

DE. Usquène valuisti? CH. perpetuò rectè, dum qui-
dem illic fui.

Verùm, in portum huc ut sum aduectus, nescio qui
animus mihi dolet.

DE. Naufcà edepol factum credo, verùm actutum
abscesserit.

Sed quid ais? ecquam tu aduexi tuz matri ancillam
Rhodo?

CH. Aduexi. DE. quid? ea ut videtur mulier? CH. non
edepol * mala.

* R. de for-
mis, ut Ca-
tull.

DE. Ut morata est? CH. nullam vidi melius meà sen-
tentià.

DE. Mihi quidem edepol visa est, cùm illam vidi.
CH. chò an vidisti pater?

DE. Vidi, verùm non ex usu nostro est, neque adeò
placet.

CH. Quì verò? DE. quia non nostrà formam habet
dignam domo.

Nihil opus nobis ancilla, nisi quæ texat, quæ molat,
Lignum cædat, pensam faciat, ædis verrat, vapulet,
Quæque habeat cotidianum familiæ coctum cibū.
Horunc illa nihilum quicquam facere poterit ad-
modum.

CH. Eà causâ equidem illam emi, dono quam da-
rem matri meæ.

DE. Ne dui, neu te aduexisse dixeris. CH. Dii me
adiuvant.

DE. Labefacto paulatim. verùm quod præterii di-
cere,

Neque illa matrem satis honestè tuam sequi poterit
comes, Neque

Neque sinam. CH. qui verò. DE. quia illâ formâ matrem familias

Flagitium sit, si sequatur, quando incedat per vias, Contemplant, conspiciant omnes, nutent, niſcent, ſibilent,

Vellicent, vocent, moleſti ſint, occentent oſtium:

* Impleantur meæ fores elogiorum carbonibus.

Atque, vt nunc ſunt maledicentes homines, vxori meæ

Mihique obſicient lenocinium facere: nam quid eo eſt opus?

CH. Hercle quin tu rectè dicis, & tibi aſſentior ego.

Sed quid illâ nunc fiet? DE. rectè, ego emero matris tuæ

Ancillam viraginem aliquam non malam, formâ malâ,

Vt matrem addecet familiâs, aut Syram, aut Ægyptiam:

Ea molet, conficiet penſum, pinſetur ſtagro, neq; Propter eam quicquam eueniet noſtris ſoribus flagitii.

CH. Quid ſi igitur reddatur illi vnde emta eſt? DE. minimè gentium.

CH. Dixit ſe * redhibere, ſi non placeat. DE. nihil iſt oc opu' eſt,

Litigare nolo ego vos. quâ tuam autem accuſari fidem

Multo edepol, ſi quid faciundum eſt, facere damni mauolo,

Quâm opprobriamentum aut flagitium muliebre efferri domo,

Metibi illam poſſe opinor luculentè vendere.

CH. Dum quidem hercle ne minoris vendas, quâm ego emi, pater.

DE. Tace modò, ſenex eſt quidam, qui illam mandauit mihi

Vt emerem ad iſtam faciem. CH. at mihi quidam adoleſcens, pater,

Mandauit ad illam faciem, ita vt illa eſt, mulierem emerem ſibi.

DE. Viginti minis opinor poſſe me illam vendere.

*Implere cū
genituo,
ne quis e-
logiorum
carbones
interpre-
tetur. Vide
Cent.*

** i. recipere
& quaſi
iterum
habere.*

CH. At ego, si velim, iam dantur septem & viginti minæ.

DE. At ego. CH. quin ego inquam. DE. at nescis quid dicturus sum, tace.

Treis minas accedere etiam possum, ut triginta fient.

CH. Què vortisti? DE. ad illum qui emit. CH. ubi nam est is homo gentium?

DE. Eccum illum video, iubet quinque me addere etiam nunc minas.

CH. Hercle illunc dii infelicient, quisquis est. DE. ibidem mihi

** L. innuat.* Etiam nunc ** annutat,* addam sex minas. CH. † sep-
† i. at is, cui tem mihi.

emi, mihi Nunquam edepol me vincet hodie. cōmodis ** pos-*
innuit ut cit pater.

septem ad- DE. Nec quicquam poscit, ego habeo. CH. at illis
dam. pollicitus est prior.

** sic A sin.* DE. Nihili facio. CH. quinquaginta † poscit. DE. non
Viginti ar- ** centum datur.*

genti com- Potin' ne ut ne licitere aduersum animi sententiam?
modas mi- Maximam hercle habebis prædam, ita ille est, cui e-
ras. mitur, senex.

† sc. sibi Sanus non est ex amore illius. quod posces, feres.

emi. CH. Certò edepol adolescens ille, cui ego emo, effli-
** sc. minis.* etim perit

Eius amore. DE. multo hercle ille magis senex, si tu scias.

CH. Nunquam edepol fuit neque fiet ille senex in-
sanior

Ex amore, quàm ille adolescens, cui ego do hanc o-
peram, pater.

DE. Quiesce inquam, istanc rem ego rectè videro.

CH. quid agis? DE. quid est?

CH. Non ego illam mancupio accepi, sed ille illam
accepit. DE. sine.

CH. Non potes tu lege vendere illam. DE. ego ali-
quid videro.

CH. Post autem communis est illa mihi cum alio,
quì scio

Quid sit ei animi, venirene eam velit, an non velit?

DE. Quid

DE. Quid id meâ refert? CH. quia illi suam rem esse æquum est * in manu.

DE. Quid ais? CH. communis mihi illa est cum alio, is nunc hic non adest.

DE. Prius respondes quàm røgo. CH. prius tu emis, quàm vendo, pater.

Nescio, inquam, velit ille illam, nec ne ab alienari.

DE. Quid illic quidam, qui mandauit, cum ille nolo? nihil agis.

Nunquam edepol quisquam illam habebit potius, quàm ille quem ego volo.

Certum est. CH. censens certum esse? DE. quin ad nauim iam nunc eo.

Ibi venibit. CH. vin' me tecum illò ire? DE. nolo. CH. non placet.

DE. Melius est te, quæ sunt mandatæ res, tibi præuortier.

CH. Tu prohibes. DE. at tu excusato, te fecisse sedulo.

Ad portum ne bitas, dico iam tibi. CH. auscultabitur.

DE. Ibo ad portum, & ne hic resciscat cauto opus sit, non ipse emam,

Sed Lyfimacho amico mandabo, is se ad portum dixerat

Ire dudum. me moror cum hic esto. CH. nullus sum, occidi.

CHARINVS, EUTYCHVS.

Pentheum dissipuisse aiunt Bacchas, nugas maximas (hor.

Fuisse credo, prout quo pacto ego diuorsus distra-

Cur ego vinò? cur non morior? quid mihi est in vitâ boni?

Certum est, ibo ad medicum, atque me ibi toxico morti dabo,

Quando id mihi adimitur, quâ causâ vitam cupio viuere.

EV. Mane, mane obsecro, Charine. CH. qui me reuocat? EV. Eutyclus

Tuus amicus & sodalis, simul vicinus proximus.

CH. Non tu scis, quantum malarum rerum sustineâ?

EV. scio.

Omnia ego istæ auscultavi ab ostio, omnē rem scio.

CH. Quid id est quod scis? EV. tuus pater vult vendere. CH. omnem rem tenes.

EV. Tuam amicam. CH. nimium multum scis. EV. tuis ingratius.

CH. Plurimum tu scis. sed quī scis esse amicam illam meam?

EV. Tute hesi ipse mihi narraſti. CH. satin' vt oblitus fui,

Tibi me narraſſe? EV. haud mirū factum est. CH. te nunc consulo.

Responde, quæ leto censes me vt peream potissimū?

EV. Non taces? caue istuc dixis. CH. quid vis me igitur dicere?

EV. Vin' patri sublinere pulchrè me os tuo? CH. sanè volo.

*Vide Cēt. EV. Visne eam ad portum? CH. * quī potius, quàm voles? EV. atque eximam

Mulierem precio. CH. quī potius, quàm auro expendas? EV. vnde at erit id?

CH. Achillem orabo, aurum mihi det, Hector qui expensus fuit?

EV. Sanum' es? CH. pol sanus si sum, non te medicum mihi expetam.

EV. Tanti quanti poscit, vin' tanti illanc emi? CH. auctarium

Adi cito, vel mille nummum plus quàm poscet. EV. iam tace,

Sed quid ais? vnde erit argentum, quod des, cū poscet pater?

CH. Invenietur, exquiretur, aliquid fiet. EV. enicas. Iam istuc, aliquid fiet, metuo. CH. quin taces? EV. muto imperas.

CH. Satin' istuc mandatu' fuit? EV. porin' vt aliud cures? CH. non potest.

EV. Bene vale. CH. non edepol possum, priusquam tu ad me redieris.

EV. Melius sanus sis. CH. vale & vince & me serua. EV. ego fecero.

V. E. prādā

et 100.

Domine ergo maneto. CH. aſtutum face * cum prādā vt recipias.

LYSIMACHVS. PASICOMPSA.

AMice amico operam dedi: vicinus quod rogauit,

Hoc emi mercimonium. mea es tu, sequere sanè.

Ne plora, nimis stultè facis, oculos corrumpis tales.

Quid est tibi? quid? quod rideas magis est, quàm * vt *V. E. quod.*

lamentare.

PA. Amabo ecastor, mi senex, eloquere. **LY.** exquire quid vis.

PA. Cur emeris me? **LY.** tene ego? vt quod imperetur facias,

Item quod tu mihi imperes ego faciam. **PA.** facere certum est,

Pro copiâ & sapientiâ, quæ te velle arbitror.

LY. * Laboriosè nihil tibi quicquâ operis imperabo. *V. E. Labor.*

PA. Namque edepol equidem, mi senex, non didici *riof.* baiulare.

Nec pecua ruri pascere, neque pueros nutrire.

LY. Bona si esse vis, bene erit tibi. **PA.** tum pol ego perij misera.

LY. Quis? **PA.** quia illic vnde aduecta huc sum, malis bene esse solitum est:

Nec mos meu est, vt prædicem quod ego omnes scire credam.

LY. Oratio edepol pluris est huius, quàm quanti hæc emta est,

Quasi dicas nullam mulierem bonam esse. **PA.** haud equidem dico.

LY. Rogare hoc vnâ te volo. **PA.** roganti respōdebo.

LY. Quid ais tu? quod nomen tibi dicam esse? **PA.** Pasicompsæ.

LY. Ex formâ nomen inditum est. sed quid ais, Pasicompsa?

Possin' tu, si vsus venerit, subtegmen tenue nere?

P. Possim. **LY.** si tenue scis, scio te vberius posse nere.

PA. De lanificio æminem metuo, vnâ ætate quæ sit.

LY. Bonam hercle te & frugi arbitror, maturâ iam inde ætate,

Quoniam scis facere officium tuum, mulier. **PA.** pol docta didici.

Operam accusari non sinam meam. **LY.** hem istæc *D. F. à de* hercle res est, *et à did.*

Quin

* Ad oues
Tarētinas
allusū, quē
rectē pasce
bantur ob
lanē velle-
risq; prae-
stantiam.
Tur. Adu.
lib. 7. ex
Varrone.

Quin etiā tibi ancillam dabo natā annos sexaginta
Peculiarem. PA. mi senex, tam vetulam? LY. * gene-
ris Græci est.

Eam si curabis, per bona est, tondetur nimium scitē.
PA. Honoris causā quicquid est quod dabitur, gra-
tum habebo.

LY. Nunc, mulier, ne tu frustra sis, mea non es, ne ar-
bitrere.

PA. Dic igitur quæso cuius sum? LY. tuo herō redem-
ta es rursū.

Ego redemi te, ille me orauit. PA. anim⁹ rediit mihi,
Si mecū seruatur fides. LY. bono animo es, liberabit
Ille te homo, ita edepol deperit te, atque hodie pri-
mū vidi.

PA. Ecce iam biennium est, cūm mecum rem cœ-
pit habere:

Nunc, quando amicum te scio esse illius, indicabo.

LY. Quid ais tu, iam biennium est, cūm tecum habet
rem? PA. certō.

Et inter nos coniurauimus, ego cū illo, & ille mecū.
Ego cum viro, & ille cum muliere: nisi cum illo, aut
ille mecum,

Neuter stupri causā caput limaret. LY. dij immor-
tales,

Etiā cum vxore non cubet? PA. amabo, an mari-
tus ille est?

Neque est, neque erit. LY. nolim quidem. PA. homo
hercle periurauit.

Nullum adolecentulum plus amo. LY. puer est ille
quidem, stulta.

Nam illi quidem haud sanè diu est, cūm dentes ex-
ciderunt.

PA. Quid dentes? LY. nihil est, sequere sis huc me.
dicem vnum orauit

Vt apud me perhiberem sibi locum, ideo quia vxor
rui est.

DE M I P H O.

T Andem impetraui, vt egomet me corrumperem.
Emta est amica clam vxore meā & filio.

Certum est; antiqua recolam, & seruibo mihi.

Decurso in spacio, breue quod vitæ reliquum est,
Volupta-

Voluptate, vino & amore delectauero.
 Nam hanc se bene habere ætatē nimio est æquius.
 Adolescens quum sis, te, cum est sanguis integer,
 Rei tuæ quarendæ conuenit operam dare:
 Demum igitur cum senex sis, tunc in otium
 Te colloces dum potestur: id iam lucro est
 Quod uiuis. hoc ut dico, factis persequar.
 Interea tamen * huc intrò ad me inuisam domum.
 Vxor me expectat iamdudum esuriens domi.
 Iam iurgio enicabit, si intrò rediero.
 Verum hercle postremò ut ut est, non ibo tamen.
 Sed hunc vicinum prius conueniam, quàm domum
 Redeam. ut mihi ædeis aliquas conducat volo,
 Vbi habitet istæc mulier. atque eccum ite foras.

* D.F. huc
ad me inter-
uisam do-
mum.

L Y S I M A C H V S, D E M I P H O.

A Dducam ego illum iam ad te, si conuenero.
 DE. Medicis? LY. quid ais, Demipho? DE. est mu-
 lier domi?
 LY. Quid censes? DE. quid si visam? LY. quid prope-
 ras? mane.
 DE. Quid faciam? LY. quod opus est facto, facito ut
 cogites.
 DE. Quid cogitem? equidem hercle opus hoc facto
 existimo
 Ut illuc introeam. LY. itane verò veruex intrò eas?
 DE. Quid aliud faciam? LY. prius hoc ausculta, atq;
 ades.

Prius etiam est, quod te facere æquum censeo.
 Nam nunc si illò introieris, amplecti voles,
 Confabulari atque osculari. DE. tu quidem
 Meum animum gestas, scis quid acturus siem.
 LY. Peruorse facies. DE. quod ne ames? LY. tanto
 minus.

* Iam plenus ætatis anima que foetida,
 Senex hircosus, tu osculere mulierem?
 Vti ne adueniens vomitum excutias mulieri?
 DE. Scio pol te amare, quum istæc præmonstras mihi.
 * Quid si igitur † vnum, factum hoc si censes, coquum
 Aliquem arripiamus, prandium qui percoquat
 Apud te hic vsq; ad vesperum? LY. hem istuc censeo.

* Non. Ictu
nitatis ple-
nus, animam
facit.

* V. E. LY.
Quid si igi-
tur canam
faciam? DE.
hoc si cens.
† I. G. vnu
faciam? hoc si
censes, coq.

Nunc

Nunc tu sapienter loquere atque amatorie.

DE. Quid stamus? quin ergo imus? atq; obsonium
Curamus, pulchre ut simus? LY. equidem te sequor.
Atque hercule inuenies tu locum illi, si sapias,
Nullum hercule, præter hunc, diem illa apud me erit:
Metuo ego uxorem, cras si rure redierit,
Ne illa hic offendat. DE. res parata est, sequere me.

CHARINVS. EUTYCHVS.

Svmne ego homo miser, qui nusquam bene queo
quiescere?

Si domi sum, foris est animus: sin foris sum, animus
domi est,

Ita mihi in pectore atque in corde facit amor incen-
dium,

Ni oculos lacrimæ defendant, iam ardeat credo caput:
Spem teneo, salutem amisi, redeat an non nescio.

Si opprimit pater, quod dixit, exulatam abiit salus:

Sin sodalis, quod promisit, fecit, non abiit salus.

Sed tandem si podagrosi pedibus esset Eutychus,
Iam à portu rediisse potuit, id illi vitium maximum est,
Quod nimis tardus est aduersum mei animi senten-
tiam.

Sed isne est, quem currentem video? ipse est, ibo
obuiam.

Diuum atque hominum quæ spectatrix atque hera
eadem es hominibus,

Spem speratam cum obtulisti hanc mihi, tibi grates
ago.

Nunquid restat? heu disperij, vultus neutiquam hu-
ius placet:

Tristis incedit, pectus ardet, hæreo, quassat caput.

Eutyches. EV. heu Charine. CH. priusquam recipias
anhelitum,

Vno verbo eloquere, ubi ego sum, hic an apud mor-
tuos?

EV. Neque apud mortuos, neque hic es. CH. saluus
sum, immortalitas

Mihi data est: hic emit illam, pulchre os subleuit
patri.

Impetrabilior qui viuit nullus est. die obsecro,

Sine-

Sineq; hic, neq; Acherunti sum, vbi sum? EV. nufquam gentium.

CH. Disperij, illac interemit me modò hic oratio, Odiosa est oratio, cùm rem agas, longinquū loqui.

Quicquid est, ad capita rerum perueni. EV. primum omnium

Perimus. CH. quin tu illud potius nuncias, quod nescio.

EV. Mulier est alienata abs te. CH. Eutyche, capital facis.

EV. Qui? CH. quia æqualem & sodalem ciuem liberum venicas.

EV. Ne dij firint. CH. demisisti gladium in iugulum, iam cadam.

EV. Quæso hercle, animum ne desponde. CH. nullus est quem despondeam.

Loquere porrò aliam malam rem, cui est emta? EV. nescio.

Iam addicta atq; abducta erat, cùm ad portum venio. CH. vx mihi,

Montes tu quidem mali in me ardentes iamdudum iacis.

Perge, excrucia carnifex, quandoquidem occœpisti semel.

EV. Nect tibi istuc magis est diuidix, quàm mihi hodie fuit.

CH. Dic, quis emit? EV. nescio hercle. CH. hem istucine est operam dare

Bonum sodalem? EV. quid me facere vis? CH. idem, quod me vides, (ret,

Vt pereas. quin percontatu's, hominis quæ facies fo-

Qui illam emisset, eo si pacto posset indagarier

Mulier? EV. heu me miserū. CH. flere omitte, * istuc

sage, vt fac
miser.

quod nunc agis.

EV. Quid ego feci? CH. perdidisti me & fidem mecum tuam.

EV. Dij sciunt culpam meam istanc non esse vllam.

CH. euge papz. (tibi?

Deos absentes testes memoras. quĩ ego istuc credam

quia tibi in manu est, quod credas: ego quod dicam,

id mihi in manu est.

CH. istuc

CH. Istâc de re argutus es, vt par pari respondeas.
Ad mandata claudus, cæcus, mutus, mancus, debilis.
Promittebas te os sublinere meo patri, egomet credidi

Hominî docto rem mandare. is lapidi mando maximo.

EV. Quid ego facerem? CH. quid faceres? men' rogas? requireres,

Rogitares, quis esset, aut vnde esset, quâ profapiâ,
Ciuis ne esset, an peregrinus. EV. ciuem esse aiebant Atticum.

CH. Vbi habitaret, inuenires saltē, si nomen nequis.

EV. Nemo aiebat scire. CH. at saltē hominis faciem exquireres.

EV. Feci. CH. quâ formâ ergo esse aiebant? EV. ego dicam tibi:

Canum, varum, ventriosum, bucculentum, breuiculum,

Subnigris oculis, oblongis malis, pansam aliquantulum.

CH. Non hominē mihi, sed thesaurum nescio quem memoras mali.

Nunquid est, quod dicas aliud de illo? EV. tantum quod sciam.

CH. Edepol nā ille oblongis malis dedit mihi magnum malum.

Non possum durare, certū est exulatum hinc ire me.

Sed quam capiam ciuitatem, cogito potissimum:

Megara, Eretriam, Corinthum, Chalcidem, Cretam, Cyprum,

Sicyonem, Gnidum, Zacynthū, Lesbiam, Bœotiam.

EV. Cur istuc ceptas consilium? CH. quia enim afflictat me amor.

EV. Quid tu ais? quid cū illuc, quō nunc ire paritas, veneris?

Si ibi amare fortē occipias, atq; item eius sit inopia,
Iam inde porrō aufugies: deinde item illinc, si item euenierit:

Quis mod⁹ tibi exilio tandē eueniet? qui finis fugæ?

Quæ patria aut domus tibi stabilis esse poterit? dic mihi.

Cedò si hâc vrbe abis, amorē te hîc relicturū putas?
Si id fore ita, si ita animo acceptū est certum, id pro
certo si habes,

Quanto te satius est rus aliquò abire, ibi esse, ibi vi-
uere,

Adeò dū illius te cupiditas atq; amor missum facit?
CH. Iam dixisti? EV. dixi. CH. frustra dixti, hoc mihi
certissimum est.

Eo domum, patrem atq; matrem vt meos salutem,
postea

Clam patrem patriâ hac affugiam, aut aliquid ca-
piam consilij. (hi!

EV. Vt corripuit se repētē, atq; abiit! heu misero mi-
si ille abierit, meâ factū omnes dicent esse ignauia.
Certum est præconum iubere iam quātum est con-
ducier,

Qui illam inuestigent, qui inueniant. pōst ad præto-
rem illico (bus.

Ibō, orabo vt conquisitores det mihi in vicis omni-
Nam mihi nihil reliqui quicquam aliud iam esse in-
telligo.

ACTVS QVARTVS.

DORIPPA *mulier.* SYRA *anus.*

QUoniam à viro ad me rus aduenit nuncius,
Rus non iturum, feci ego ingenium meum,
Reueni vt illum persequar, qui me fugit.

Sed an um non video consequi nostram Syram.

Atque eccam incedit tandem quin is ocyus?

SY. Nequeo mecastor, tantum hoc oneris est, quod
fero.

DO. Quid oneris? SY. annos octoginta & quatuor:

Et eodem accedit seruitus, sudor, sitis:

Simul hæc, qua porto, deprimunt. DO. aliquid cedo * *ἀγῆρα.*

Qui hanc vicini nostri aram augeam, Syra.

SY. Da sanè hanc virgā lauri. DO. abi tu intro. SY. co. *μήλας vel*

DO. * Apollo quæso te, vt des pacem propitius,

Salutem & sanitatem nostræ familiæ,

Meoque vt parcas gnato pace propitius.

SY. Dispe-

ἀγῆρας
significa-
tur. Tur,

SY. Disperij, perij misera, vix misera mihi.

DO. Satin' tu sana es obsecro, quid eiulas?

SY. Dorippa mea, Dorippa. DO. quid clamas obsecro?

SY. Nescio quæ est mulier intus hinc in ædibus.

DO. Quid? mulier? SY. mulier meretrix. DO. veron' serio?

SY. Nimium scis sapere, ruri quæ non manferis,

Quamuis insipiens poterat persentiscere

Illam esse amicam tui viri bellissimi.

DO. Credo mecastor. SY. i hæc mecum, vt videas simul

Tuam Alcumenam pellicem, Iuno mea.

DO. Eccecastor verò istuc eo quantum potest.

LYSIMACHVS.

PARumne est hoc malæ rei quod amat Demipho,

Ni sumptuosus insuper etiam fiet?

Decem vocasset si ad cœnam summos viros

Nimium obsonauit, sed coquos, quasi in mari

Solet hortator remiges hortatier;

Ita hortabatur, egomet conduxì coquum.

Sed eum demiror non venire vt iusseram.

Sed qui hinc nam à nobis exit? aperitur foris.

DORIPPA *mulier.* LYSIMACHVS *uir.*

Miserior mulier me nec fiet, nec fuit,

Tali viro quæ nupserim, heu misera mihi!

Hem cui te, & tu quæ habeas, commendes viro:

Hem cui decem talenta dotis detuli,

Hæc vt viderem, vt ferrem has contumelias!

LY. Perij hercle, rure iam rediit vxor mea:

Vidisse eam credo mulierem in ædibus.

Sed quæ loquatur, exaudire hinc non queo.

Accedam propius. DO. vix misera mihi. LY. immò mihi.

DO. Disperij. LY. ego quidè hercle oppidò perij mi-
Vidit, vt omnes te Demipho dī perduint! (ser.

DO. Pol hoc est, ire quod rus meus vir noluit.

LY. Quid nunc ego faciam, nisi vt adeam, atque al-
loquar:

Iubet saluere suus vir vxorem suam.

Urbani sunt rustici. DO. pudicius.

Faciunt

Faciant illi, quàm qui non sunt rustici.

LY. Nunquid delinquent rustici? DO. ecastor minus.
Quàm urbani, & multò minus malū quærunt sibi.

LY. Quid autem urbani deliquerunt? dic mihi?

DO. Quia illa mulier intus est. LY. vidistine eam?

DO. Vidi. LY. cuius ea sit cogitas? DO. resciscā tamen.
Cupio hercle scire. sed tu me tentas sciens.

LY. Vin' dicam cuius est illa? illa edepol. vix mihi,
Nescio quid dicam. DO. hares? LY. haud vidi magis.

DO. Quin dicis? LY. quin, si liceat. DO. dictum o-
portuit.

LY. Non possum, ita instas, vr̄ges quasi pro noxio.

DO. Scio innoxius. LY. audacter quamuis dicitō.

DO. Dic igitur. LY. ego dicam. DO. atqui dicundum
est tamen.

LY. Illa est, nū etiā vis nomen dicam? DO. nihil agis.

Manifesto teneo, in noxiā es. LY. quā noxiā?

Ista quidem illa est. DO. quæ illa est? LY. illa. DO.
iō illa.

LY. Iam si nihil vsus esset, iam non dicerem.

DO. Non tu scis quæ sit illa? LY. immo etiam scio.

De istāc sum iudex captus. DO. captus? iam scio.

* Nunc tu in consilium illam aduocauisti tibi.

LY. Immo? sequestro mihi data est. DO. intelligo.

LY. Nihil hercle istius quicquam est. DO. numero
purgitas.

LY. Nūmum negotij reperi, enim uerò hæreō.

COQUVS. LYSIM. DORIP. SYRA.

A Gite, ite actutum, nam mihi amatori seni

Coquenda est coena. atq; equidem cūm recogito,

Nobis coquenda est, non cui conducti sumus.

Nam qui amat, quod amat, si id habet, id habet pro
cibo:

Videre, amplectier, oscularier, alloqui.

Sed nos confido * onustos redituros domum.

Ite hac. sed eccum, qui nos conduxit, senex.

LY. Ecce autē, perij, coquus adest. CO. aduenimus.

LY. Abi. CO. quid abeam? LY. st, abi. CO. abeamne?

LY. abi.

CO. Non estis cœnaturi? LY. iam saturi sumus.

Sed in-

* Index e-
nim datus
vel captus

amicos, q;
sibi in con-
silio esset,
aduoca-
bat. Vide
Cic. Verr.

4. iiq; iisdē
subsellis
cōfidebāt:

ut & in tri-
bunali, qui
à magistra-
tibus aduo-
cabantur.

Cic. 1. de
Orat.

† Vide

Reu. ad 12.
Tab. c. 6.

* i. saturos,
faburratos
probē.

Sed interij. DO. quid ais tu? etiā me hæc illi tibi
Iusserunt ferri, quos inter iudex datus?

CO. Hæccine tua est amica, quam dudum mihi

* I. G. *virū* Te amare dixti, cū obsonabas? LY. non taces?

hercle auct. CO. Satis scitū filium mulieris, * verū hercle famat.

Colu. *virū* LY. Abin directus? CO. haud mala est. LY. at tu ma-
hercle ha- lus.

bet. CO. Scitam hercle opinor satis concubinam hanc.

* al. *an nea* LY. non abis?

hoc. Non ego sum, qui te dudum conduxī. CO. quid est?

Vide Lāb. Immo hercle tu istuc ipse. LY. vā misero mihi.

CO. Nempē vxor ruri est tua, quam dudum dixeras

Te odisse eque, atq; angueis. LY. egon istuc dixi tibi?

CO. Mihi quidē hercle. LY. ita me amabit Iuppiter,

L. CO. *etiā* Vxor, vt ego illud nunquam dixi. * DO. etiam negas.

neg. Non te CO. Non te odisse aiebat, vxorem verū suam.

odisse. DO. Palām istæ fiunt te me odisse. LY. quin nego.

CO. Et vxorem suam ruri esse aiebat. LY. hæc ea est.

Quid mihi molestus? CO. quia me non nouisse ais.

Num metuis tu istanc? LY. sapio, nā mihi vnica est.

* si iure, ac CO. Vin' me * experiri? LY. nolo. CO. mercedē cedo.

iudicio te LY. Cras petito; dabitur, nunc abi. DO. heu miserā
cum con- raihi.

tendere. LY. Nunc ego verū illud verbū esse experior vetus:

Aliquid mali esse propter vicinum malum.

CO. Cur hic astamus? quin abimus? incommodi

Si quid tibi euenit, non est culpa mea.

LY. Quin me eradicas miserum. CO. scio iam quid
velis,

Nempē hinc me abire vis. LY. volo inquam. CO.
abibitur,

Drachinam dato. LY. dabitur. CO. dari ergo sis iube.

* f. discipu- Dari potest interea dum * illi † ponūt. LY. quin abis?

li. Potin' vt molestus ne sis? CO. agite, apponite

* f. obso- Obsonium istuc ante pedes illi feni.

nium. Hæc vasa aut mox, aut cras iubebo abs te peti:

Sequimini. LY. fortasse te istum mirari coquum,

Quod venit, atque hæc attulit. dicam quid est.

DO. Non miror, si quid damni facis, aut flagitij.

Nec pol ego pariar, sic me nuptam tam male,

Measq; in ædes sic scorta obductarier.

Syra, i rogato meum patrem verbis meis,
 Ut veniat ad me iam simul tecum huc. SY. co.
 LY. Nescis negotij quid sit, vxor, obsecro?
 Conceptis verbis iam iusiurandum dabo,
 Me nunquam quicquam cum illâ. iamne abiit Syra?
 Perij hercle, ecce autem hæc abiit, vâ. misero mihi.
 At te vicine dij deæque perdunt,
 Tuâ cum amicâ, cumque amationibus.
 Suspicionibus impleuit me indignissimè.
 Conciuit hostis, domi vxor est acerrima.
 Ibo ad forum, atq; Demiphoni hæc eloquar,
 Me istanc capillo protracturum esse in viam,
 Nisi hinc abduxit, quò vult ex hisce ædibus.
 Heus vxor vxor, quanquam tu irata es mihi,
 Iubeas, si sapias, hæc intrò hinc auferrier,
 Eâdem licebit mox cœnare rectius.

SYRA *serua.* EV TYCHVS.

Hera, quem me misit ad patrem, non est domi,
 Rus abiisse aiebant, nunc domum renuncio.
 EV. Defessus sum urbem totam peruenarier,
 Nihil inuestigo quicquam de illa muliere.
 Sed mater rure rediit. nam video Syram
 A stare ante ædeis. Syra. Sy. quis est, qui me vocat?
 EV. Herus atque alumnus tuus sum. Sy. salue, alu-
 mne mi.
 EV. Iam mater rure rediit? responde mihi.
 Sy. Suâ quidem salute ac familiæ maximâ.
 EV. Quid istuc negocij est? Sy. tuus pater bellissimus;
 Amicam adduxit intrò in ædeis. EV. quomodo?
 Sy. Adueniens mater rure eam offendit domi.
 EV. Pol haud censebam. istarum esse operarum pa-
 trem.
 Etiam nunc mulier intus est? Sy. etiam. EV. sequere:
 me..

S Y R A.

ECastor lege dura viuunt mulieres,
 Multoque iniquiore miseræ, quàm viri.
 Nam si vir scortum ducit clàm vxorem suam,
 Id si rescuit vxor, impune est viro.

Vxor, viro si clam domo egressa est foras,
 Viro sit causa, exigitur matrimonio.
 Utinam lex esset eadem vxori, quæ est viro:
Nam vxor contenta est, quæ bona est, vno viro.
 Qui minus vir vnâ vxore contentus fiet?
 Ecce istor faxim, si itidem plestantur viri,
 Si quis clam vxorem duxerit scortum suam,
 Ut illæ exiguntur quæ in se culpam commerent,
 Plures viri sint vidui, quàm nunc mulieres.

ACTVS QVINTVS.

CHARINVS.

D. F. inferũ
 superumq;
 versus
 causã.

L Imen * superum inferumque salue, simul au-
 tem vale.
 Hũc hodie postremum extollo meã domo pa-
 triã pedem.

Vsus, fructus, victus, cultus iam mihi haruncece adiũ
 Interemtũ sit, interfectũ sit, alienatũ sit, occidi.

Dij penates meũ parentũ, familiãq; Lar pater,
 Vobis mando, meũ parentũ rem bene vt tute-
 mini.

Ego mihi alios deos penates persequar, aliũ larem,
 Aliam urbem, aliam ciuitatem, ab Atticis abhorreo:

Nam vbi mores deteriores increbescunt indies,
 Vbiq; amici qui infideles sint, nequeas pernoscere,
 Vbiq; eripiat, animo tuo quod placeat maximè:

* i. expeti- Ibi quidem si regnum detur, non est * cupida ciuitas.
 bilis, cupi-
 enda.

EVTYCHVS. CHARINVS.

* Spectatrix **D**iuũ atque hominum quæ * spectatrix atq; he-
 atque hera ra eadem es hominibus,
 hominum Spem speratam quoniam obtulisti hanc mihi, gra-
 Fortunadi tes ago.

cebatur Ecquis nam deus est, qui meã nũc lætus lætitiã fuit?
 antiquis. Domi erat quod queritabam, ibi sex sodales repperi,
 Tam. Vitam, amicitiam, ciuitatẽ, lætitiã, ludum, iocum.
 Eorum inuẽtũ res decẽ simitu pessimas pessundedi,
 Irarũ, ininicitiam, stultitiã, exitium, pertinaciam,
 Macrorem, lacrimas, exilium, inopiam, solitudinem.

Date

Date dī, quaeso, conueniendi mihi eius celerem copiam.

CH. Apparatus sum, vt videtis, abiicio superbiam. Egomet mihi comes, calator, equus, agaso, armiger: Egomet sum mihi imperator, idem egomet mihi obedio:

Egomet mihi fero, quod vsu' est. ô Cupido quātus es! Nam tu quemuis confidentē facile tuis factis facis, Eundem ex confidente actutum diffidētē denuo.

EV. Cogito, quónam ego illum curram quæritatū.

CH. certa res est,

Me vsque quærere illam, quò quò hinc abducta est gentium,

Neque mihi vlla obsistet * amnis, neque mons, neq;

adeò mare,

Nec calor, nec frigus metuo, neque ventum, neque grandinem.

Imbrem perpetiar, laborem sufferam, solem, sitim,

Non concedam, neque quiescam vsquam noctu, neque interdiu,

Prius profectò quàm aut amicam aut mortem inuestigauero.

EV. Nescio cuius vox ad aurem mihi aduolauit. CH. inuoco

Vos lares viales, vt me bene * inuetis. EV. Iuppiter!

Estne illic Charinus. CH. ciues bene valere. EV. illicò

Sta, Charine. CH. qui me reuocat? EV. spes, salus, victoria.

CH. Quid me voltis? EV. ire tecum. CH. alium comitem quærite,

Non amittunt hi me comites qui tenent. EV. quī sunt ei?

CH. Cura, miseria, ægritudo, lacrimæ, lamentatio.

EV. Repudia istos comites, atque huc respice & reuortere.

CH. Siquidem mecum fabulari vis, subsequere. EV. sta illico.

CH. Male facis, properantem qui me commorare, * solabit.

EV. Si huc item properes, vt istuc properas, facias re-

ctius.

Vide Prius.
& Non. in

Amnis.

* tutelis
Non. in
Tutans.

* sic Carul.
sed ab it dies.

Huc secundus ventus nunc est, cape modò vorforiā:

Hic fauonius serenus est, istic auster imbricus:

Hic facit tranquillitatem, iste omnes fluctus cōciet.

Recipe te ad terram Charine huc, nonne ex aduerso vides?

Nubis ater imberq; instat, aspice nūc ad sinistram *

* Cælum vti splendore est plenū, ex aduerso vides.

CH. Religionem illic obiecit, recipiam me illuc.

EV. sapis.

O Charine. contrā pariter fer gradum, & confer pedem,

Porrige brachium, prehende, iam tenes? CH. teneo.

EV. tene.

Quò nunc ibas? CH. exultatum. EV. quid ibi facere vis? CH. quod miser.

EV. Ne paue, restituam iam ego te in gaudia antequam is. CH. eo.

EV. Maxime quod vis audire, id audies quod gaudeas.

Sta illico. amicus aduenio multum beneuolens. CH. quid est?

EV. Tuam amicam. CH. quid eam? EV. vbi sit ego scio. CH. tun' obsecro?

illico.

EV. Sanam & saluam. CH. vbi eam saluā? EV. * quo ego scio. CH. ego me mauelim.

EV. Potin' vt animo sis tranquillo? CH. quid si animus fluctuat?

EV. Ego istum in tranquillo & tuto sistam, tibi, ne time.

CH. Obsecro te, loquere nunc vbi sit, vbi eā videris.

Quid taces? dic. enicas me miserum tuā reticentiā.

EV. Non longè hinc abest. CH. quin ergo commonstras, si tu vides?

EV. Non video hercle nūc, sed vidi modò. CH. quin ego videam, facis?

EV. Faciam. CH. longinquum istuc amanti est. EV. etiam metuis? omnia

Commonstrabo, amicior mihi nullus viuit, atque is est,

Qui illam habet, neque cui magis me velle melius. æquum fiet.

CH. Non.

CH. Non curo istuc, illam quæro. EV. de illâ ergo ego dico tibi.

Sanè hoc non in mentem venit dudum vti tibi dicerem.

CH. Dic igitur, vbi illa est? EV. in nostris edibus. CH. ædis probas,

Si tu vera dicis, * pulcreque ædificatas arbitror.

Vide Cæt.

Sed quid ego istuc credam, vidistin'? an de auditu nuncias?

EV. Egomet vidi. CH. quis eam adduxit ad vos? EV. iniquè rogas.

CH. Vera dicis. EV. nihil, Charine, te quidem quicquam pudet:

Quid tua refert, qui cum istæc venerit. CH. dum istuc fiet.

EV. Est profectò. CH. opta ergo ob istunc nuncium quid vis tibi.

EV. Quid si optabo? CH. deos orato, vt eius faciant copiam.

EV. Derides. CH. seruata res est demû, si illâ videro.

Sed quin ornatum hunc reicio. heus aliquis, heus ætutum huc foras

Exite, illinc pallium mihi huc ferte. EV. hem nunc tu mihi vt places!

CH. Optimè adueniens puere, cape chlamydem atque hæc. istinc sta illico.

Vt, si hæc non sint vera, inceptum hoc itiner perficere exequar.

EV. Non mihi credis? CH. omnia equidem credo, quæ dicis mihi:

Sed quin introducis me ad eam, vt videam? EV. paulisper mane.

CH. Quid manebo? EV. tempus non est introcundi. CH. enicas.

EV. Non opus est inquam nunc intrò te ire. CH. responde mihi

Quæ causâ? EV. operæ non est. CH. cur? EV. quia nō est illi commodum.

CH. Itane commodum illi non est, quæ me amat, quam ego contrà amo?

Omnibus hic ludificatur me dolis, ego stultior

Qui isti credam. commoratur, chlamydem sumam
denuo.

EV. Mane parumper, atque hoc audi. CH. cape sis
puer hoc pallium.

EV. Mater irata est patri vehementer, qui scortū sibi
Ob oculos adduxerit in ædis, dum ipsa ruri abest,
Suspiciatur illam amicam esse illi. CH. zonā sustuli.

EV. Eam rem nunc exquirat intus. CH. iam machæ-
ra est in manu.

EV. Nam si eō te nunc introducam. CH. tollo am-
pullam, atque hinc eo.

EV. Heus mane, mane Charine. CH. erras, me deci-
pere haud potes.

EV. Neque edepol volo. CH. quin tu ergo itiner ex-
equi meum me finis?

EV. Non sino. CH. ergo me moror, tu puere abi hinc
intrò ocius.

Iam in currum conscendi, iam lora in manus coepi
meas.

EV. Santissime es? CH. quin pedes, vos in curriculum
coniicitis

In Cyprum rectā? quandoquidem pater mihi exiliū
parat.

EV. Stultus es. noli istuc quæso dicere. CH. certum
est exequi,

Operam ut sumam ad peruestigandum vbi sit illæ.
EV. quin domi est.

CH. Nam hic quod dixit, id mentitum est. EV. vera
dixi equidem tibi.

CH. Iam Cyprum veni. EV. quin sequere, ut illam
videas quam expetis.

CH. Percontatus non inueni. EV. matris iam iram
negligo.

CH. Porro proficiscor quæsitum, nūc perueni Chal-
cidem,

Video ibi hospitē Zacyntho, dico qd eō aduenerim,
Rogito quis eā vexerit, quis habeat, si inaudiuerit.

EV. Quin tu istas omittis nugas, ac mecum huc in-
trò ambulas?

Vide Tur.

Adu. lib. 7.

cap. 15.

CH. Hospes respondit, * Zacyntho ficos fieri non
malas.

EV. Nihil

EV. Nihil mentitus est. CH. sed de amica sese inau-
disse autumat,

Hic Athenis esse. EV. Calchas iste quidem Zacyn-
thiu'st.

CH. Nauem conscendo, proficiscor illico, iam sum
domi,

Iam redij exilio. salue mihi sodalis Eutyche,
Vt valuisti? quid, parentes mei valent? coena dabitur.

Bene vocas, benignè dicis, cras apud te, nunc domi.

Sic decet, sic fieri oportet. EV. ehò quæ tu somnias?

Hic homo non sanus est. CH. medicari amicus quæ
properas?

EV. Sequere sis. CH. sequor. EV. clementer quæso,
calces deteris.

Audin tu? CH. iam dudum audiui. EV. pacem com-
poni volo,

Meo patri cū matre: nam nunc est irata. CH. i modò.

EV. Propter istanc. CH. i modò. EV. ergo cura. CH.
quin tu ergo i modò.

Tam propitiam reddam, quàm cū propitia est Iu-
no Ioui.

DEMIPHO, LYSIMACHVS.

Quasi tu nunquam quicquam affimile huius facti
feceris.

LY. Nam mea vxor propter illam tota in fermento
iacet.

Edepol nunquam caui, ne quid facerem, vix viuius
sum miser.

DE. At ego eam expurgationem habebo, vt ne sus-
censeat,

Sequere me, sed exeuntem filium video meum.

EUTYCHVS, DEMIPHO, LYSIMA- CHVS, CHARINVS.

Iam redeo. DE. placet principium. quid agis? quid
fit, Eutyche?

EV. Ad patrem ibo, vt matris iram sibi esse securam
sciat. (est?)

Optima oportunitate ambo aduenistis. LY. quid rei

- * i. date, ab EV. Vxor tibi placida & placata' st, * cete dextras
eo quod nunciam.
est cedo. Ly. Dij me seruant. EV. tibi amicam nullam esse
Non. nuncio.
DE. Dij te perdāt. quid negotij est nam quæso istuc?
EV. eloquar,
Animum aduertite igitur ambo. Ly. quin tibi ambo
operam damus.
EV. Qui bono sunt genere nati, si sūt ingenio malo,
Suapte culpa * genere capiunt, genus ingenuum im-
probant.
DE. Verum dicit hic. Ly. tibi ergo dicit. EV. eò illud
verum est magis.
Nam te istac ætate haud æquum fuerat filio tuo,
Adolescenti amanti amicam emtam argento eripe-
re suo.
DE. Quid tu ais, Charini amica' st illa? EV. vt dissi-
mulat malus!
DE. Ille quidem illam sese ancillam matri emisse di-
xerat.
EV. Propterea igitur tu mercatus, nouus amator,
vetus puer?
Ly. Optimè hercle: perge, ego assistam iam hinc al-
trinfecus.
Quibus est dictis dignus, vsq; oneremus ambo. DE.
nullus sum.
Ly. Filio suo quī innocentī fecit tantam iniuriam.
EV. Quem quidem hercle ego, in exilium cūm iret,
redduxi domum,
Nam ibat exulatum. DE. an abiit? EV. etiam loque-
re larua tu?
Temperare istac ætate istis decebat artibus.
DE. Fateor. deliqui profectò. EV. etiam loquere lar-
ua tu?
Vacuum esse istac ætate iis decebat noxiis:
Itidem vt tempus, anni, ætatem aliam aliud factum
conuenit.
Nam si istuc ius est, senectâ ætate scortari senes,
Vbi loci res summa nostra est publica? DE. hei perij
miser. (dare.
EV. Adolescentes rei agenda isti magis solent operâ
DE. * iam

* Colu. de-
generes abe-
sunt, genit
ingenio
impr.

DE. * Iam obsecro vobis hercle habete cum porcis, Vide Lāh.
cum fiscinā.

EV. Redde filio, sibi habeat. DE. iam vt vult, per me
sibi habeat licet

Semper edepol. EV. quoniam vt aliter facias, nō est
copiā.

DE. Supplicij sibi sumat quid vult ipse ob hanc in-
iuriam,

Modò pacem faciatis, misero vt ne mihi iratus fiet.

Si hercle sciuissem, siue adeò ioculo dixisset mihi,

Se illam amare, nunquam facerem, vt illam amanti
abducerem.

Eutyche ted oro, sodalis eius es, serua & sabueni.

Hunc senē para me clientē, memorē dices beneficij.

Ly. Ora vt ignoscat delictis tuis atq; adolescentiā.

DE. Pergin' tu autem, eia superbe inuehere. spero e-
go mihi quoque

Tempus tale euenturum, vt tibi gratiam referam
parem.

Ly. Missas iam ego istas artes faciam. DE. & quidem
ego dehinc iam. Ly. nihil.

Consuetudine rursus te animus huc inducet. DE.
obsecro.

Satis iam vt habeatis, quin loris cādite etiā si lubet.

Ly. Rectē dicis, sed istuc vxor faciet, cum hoc rescī-
uerit.

DE. Nihil opus resciscat. EV. quid istic? non resciscet,
ne time.

Eamus intrò, non vtibilis hic locus factis tuis,

Dum memoramus, arbitri vt sint, qui prætereant
per vias.

DE. Hercle quin tu rectē dicis, eādē breuior fabula
Erit, eamus. EV. hic est intus filius apud nos tuus.

DE. Optime est, illac per hortum nos domum trans-
ibimus.

Ly. Eutyche, hanc volò prius rem agi, quàm meum
intrò refero pedem.

EV. Quid istuc est? Ly. suam quisq; homo rem me-
minit, responde mihi.

Certon' scis non succedere mihi tuam matrem? EV.
scio.

LY. Vide. EV. me vide. LY. satis habeo, id quæso hercle etiam vide.

EV. Non mihi credis? LY. immò credo, sed tamen metuo miser.

EV. Eamus intrò, immò dicamus senib. leges cæſeo, Priusquam abeamus, quas leges teneant, contenti-que ſint.

Annos natus ſexaginta qui erit, ſi quem ſcibimus, Seu maritum, ſiue hercle adeò coelibem ſcortarier, Cum eo nos hic lege agemus, inſcitū arbitramur. Et per nos quidē herele egebit, qui ſuū prodegerit. Neu quiſquam poſthac prohibeto adoleſcentem ſilium,

Quin amet, & ſcortum ducat. quod bono fiat modo: Si quis prohibuerit, plus perdet clam, quàm ſi præhibuerit palam.

Hæc adeò, vt ex hæcæ nocte primū lex teneat ſenes.

Bene vaſete, atque adoleſcentes, hæc ſi vobis lex placet,

Ob ſenum hercle induſtriam vos æquum eſt clarè plaudere.

PSEVDOLVS.

DRAMATIS PERSONÆ.

PSEVDOLVS ſeruos.	HARPAX cacula.
CALIDORVS adoleſcēs.	CHARINVS adoleſcēs.
BALLIO leno.	PVER.
LORARI quattuor.	COQVVS.
SIMO ſenex.	SIMIA ſycophanta.
CALLIPHOS ſenex.	PHOENICIUM meretrix.

ARGVMENTVM.

Præſentis numerat quindecim miles minas.
Simul conſignat ſymbolam, vt Phœnicium
Ei det leno, cum qui cum reliquo aſſerat.
Venientem Caculam interuortit ſymbolo,
Dicens Syrum ſe Ballionis, Pſeudolus.

Opem.

O pemque herili ita tetulit. nam Simia
 Leno mulierem, quem is supposuit, tradidit.
 Venit Harpax vetus: res palam cognoscitur:
 Senexq; argentum, quod erat patrus, reddidit.

PROLOGVS.

STudete hodie mihi, * bona in scenam affero.
 Nam bona bonis ferri reor æquom maxumè,
 Vt mala malis: vt, qui mali sunt, habeant mala:
 * Qui boni, bona. bonos quod oderint mali,
 Sunt mali: males quod oderint boni, bonos
 Esse oportet. vosq; ideo estis boni. quandoquidem
 Semper odistis malos, & lege & legionibus
 Hos fugitastis Quirites, successis bonis.
 Huic vos nunc pariter bonā boni operā date gregi,
 Qui bonus est, & hodie ad bonos affert bona.
 Aures, oculi, animus, ampliter fient saturi.
 In scenam qui ieiunus venerit, aut sitiens,
 Is risu & ventre raso vigilabit sedulo.
 Dum ridebunt saturi, mordebunt famelici.
 Nunc si sapitis, cedite ieiuni, atque discedite.
 Vos saturi state, immò sedete, atque attendite.
 Non argumentum, neque huius nomen fabulæ
 Nunc proloquar ego, satis id faciet Pseudolus.
 Satis id dictum vobis puto iam atque deputo.
 Vt lepos, * ioci, risus, vinum, ebrietas decent,
 † Gratia, decor, hilaritas, atque delectatio.
 Qui quærit † alta, is malum videtur quærere.
 Curas malas abiicite iam, vt * ociosi hodie,
 Exporgi melius sit lumbos, atque exurgier.
 Plautina longa fabula in scenam venit.

I. G. bonam
 scenam.

al. Bona, qui
 boni.

* I. G. iocum.

† I. G. Gra-
 tia.

* Leg. alia.

* D. F. ocio-

si: hodie

Expo.

ACTVS PRIMVS.

PSEVDOLVS seruus. CALIDO-
 RVS adolescens.

SI ex te tacente fieri possem certior,
 Here, quæ miseræ te tam misere inacerant,
 Duoru labori ego hominum parvissem lubens,
 Mei te rogandi, & tui respondendi mihi.

Nunc, quoniam id fieri non potest, necessitas

Me subigit, vt te rogitem. responde mihi.

Quid est, quod tu exanimatus iam hos multos dies

Gestas tabellas tecum, eas lacrumis lauis,

Neque tui participem consilij quenquam facis?

Eloquere, vt quod ego nescio id tecum sciam.

CA. Miserè miser sum Pseudole. PS. id te Iuppiter

Prohibessit. CA. nihil hoc Iouis ad iudicium attinet.

Sub Veneris regno vapulo, non sub Iouis.

f. Licetne. PS.* Licet me id scire quid sit? nam tu me antidhac
Supremum habuisti comitem consiliis tuis.

CA. Idem animus nunc est. PS. fac me certum quid tibi

Sit. iuuabo te aut re, aut opera, aut consilio bono.

CA. Cape has tabellas, tute hinc narrato tibi,

Quae me miseria & cura contabefacit.

PS. Mos tibi geretur. sed quid hoc quaeso? CA. quid est?

PS. Vt opinor, quarunt literae hae sibi liberos,

Alia aliam scandit. CA. ludis me ludo tuo.

PS. Has quidem pol credo, nisi Sibylla legerit,

Interpretari alium potesse neminem.

CA. Cur inclementer dicis lepidis literis,

Lepidis tabellis, lepida conscriptis manu?

PS. An obsecro hercle habet quoque gallinae manus?

Nam has quidem gallina scripsit. CA. odiosus mihi es.

Lege, vel tabellas redde PS. immo enim pellegam,

Aduortito animum. CA. non adest. PS. at tu cita.

CA. Immo ego tacebo, tu hinc eum ex cera cita,

Nam istuc meus animus nunc est, non in pectore.

PS. Tuam amicam video Calidore. CA. ubi ea est
obsecro?

PS. Eccam in tabellis porrectam, in cera cubat.

CA. At dii deique, quantus es. PS. seruassint quidem.

CA. Quati solstitialis herba paulisper fui,

Repente exortus sum, repentino occidi.

PS. Tace, dum tabellas pellego. CA. ergo quin legis?

PS. Phoenicium Calidoro amatori suo

Per ceram & linum litterasque interpretes,

Salutem mittit, & salutem abs te expetit,

Lacrimans titubanti animo, corde, & pectore.

CA. Perij, salutem nusquam inuenio Pseudole,

Quam illi remittam. PS. quam salutem? CA. argenteam.

PS. Pro

PS. Pro lignea salute vis argenteam

Remittere illi? vide sis, quam tu rem geras.

CA. Recita modò, ex tabellis iam faxo scies,

Quàm subito argento mihi vsus inuento fiet.

PS. Leno me peregrè militi Macedonico

Minis viginti vendidit, voluptas mea.

Et priusquam hinc abiit, quindecim miles minas

Dederat, nunc vnæ quinque remorantur minæ:

Ea causâ miles hic reliquit symbolum,

Expressam in cerâ ex annulo suam imaginem,

Vt qui huc afferret eius similem symbolum,

Cum eo simul me mitteret, ei rei dies

Hæc præstituta est, proxima Dionysia.

Cras ea quidem sunt. CA. propè adest exitium mihi,

Nisi quid mihi in te est auxilii. PS. sine pellegam.

CA. Sino. nam mihi videor cum eâ fabularier.

Lege, dulce amarumque vnâ nunc misces mihi.

PS. Nunc nostri amores, mores, consuetudines,

Jocus, ludus, sermo, suavis sauiatio,

Compressiões arcetæ amantum * corporum,

Teneris labellis molles morsiunculæ,

Papillarum † horridularum oppressiunculæ,

Harum voluptatum mihi omnium, atq; itidem tibi

Distractio, discidium, vasticies venit,

Nisi quæ mihi in te est, aut tibi est in me salus.

Hæc quæ ego sciui, vt scires curavi omnia:

Nunc ego te experiar quid ames, quid simules. vale.

CA. Est miserè scriptum, Pseudole. PS. ô miserrimè.

CA. Quin fles? PS. pumiceos oculos habeo, nō queo

Lacrumam exorare vt expuant vnâ modò.

CA. Quid ita? PS. genus nostrum semper sic ceculum fuit.

CA. Nihil ne adiuuare me audes? PS. quid faciam tibi? CA. heu.

PS. Heu? id quidem tibi hercle ne parsis dabo.

CA. Miser sum, argentum nusquam inuenio mutuum

Pseudole. PS. heu. CA. neque intus nummus vllus est? PS. cheu.

CA. Ille abducturus est mulierem cras. PS. cheu.

CA. Istòccine pacto me adiutas? PS. do id quod mihi est.

* Lips. ex
Vat. com-
parum.

† Sic Macr.
in Som.
Scip. lib. 1.
cap. 6. post
quingies
septem inci-
pit lac nutri-
cu horrescere

Nam is mihi thesaurus iugis in nostra est domo.

CA. Actum hodie de me est. sed potes nunc mutuum Drachmam dare mihi vnā, quam cras reddam tibi?

PS. Vix hercle opinor, si me opponam pignori.

Sed quid de drachma facere vis? CA. restim volo

Mihi emere. PS. quamobrem? CA. quā me faciam penfilem.

Certum est mihi ante tenebras persequi tenebras.

PS. Quis mihi igitur drachmam reddet, si dederim tibi?

An tu te eā causā vis sciens suspendere,
Vt me defraudes drachmā, si dederim tibi?

CA. Profecto nullo pacto possum viuere,

Si illa a me abalienatur atque abducitur.

PS. Quid fles cucule? viues. CA. quid ego ni fleam?

Cui nec paratus nummus argenti fiet,

Neque cui libellæ spes sit vsquam gentium.

PS. Vt litterarum ego harum sermonem audio,

Nisi tu illi drachmis fleueris argenteis,

Quod tu istis lacrumis te probare postulas,

Non pluri refert, quā si imbrem in cribrum geras.

Verum ego te amantem, ne paue, non deferam.

* I. G. bonā Spero, alicūde hodie me * bonā operā, aut hanc meā,

anī, operā Tibi inuenturum esse auxilium argentarium.

malā. Atque id futurum vnde vnde dicam nescio,

* V. E. malā. Nisi quia futuram est, ita * supercilium salit.

* Vide Cēt. CA. Vtinam quæ dicis, dictis facta suppetant.

Vide Cent. PS. Scis tu quidem hercle, * mea si commoui sacra,

Quo pacto & quantas soleam turbellas dare,

CA. In te nunc sunt omnis spes ætatis meæ.

PS. Satin est, si hanc hodie mulierem efficio tibi,

Tua vt sit, aut si tibi do viginti minas?

CA. Satis, si futurum est. PS. roga me viginti minas,

Vt me effecturum tibi, quod promisi, scias.

Roga. CA. Obsecro hercle. PS. gestio promittere.

CA. Dabisne argenti mihi hodie viginti minas?

PS. Dabo, molestus nunc iam ne sis mihi.

Atque hoc ne dictum tibi neges, dico prius,

Si neminem alium potero, tuum tangam patrem.

CA. Dii te mihi omnes seruent. verum si potes

Pietatis causā, vel etiam matrem quoque.

PS. De

PS. De ista re, in oculum vtrumuis conuiescito.

CA. Oculum vtrum, an ne aurem? PS. ac hoc peruol-
gatum est minus.

Nunc ne quis dictum sibi neget, dico omnibus,

Pubi praesenti, in concione, omni populo,

Omnibus amicis, notisque edico meis,

In hunc diem à me ut caueant, ne credant mihi.

CA. Tace obsecro hercle. PS. quid negotii est? CA.
ostium

Lenonis crepuit. PS. crura mauellem modò.

CA. Atque ipse egreditur * penitus periurum caput. *al. Tanus.*

LENO. LORARII IIII. PSEVDOLVS. CALIDORVS.

EXITE, agite, ite ignaui, * malè habiti, &† malè *i. damnosè*
conciliati, *altrè edu-*

Quorum nunquam quicquam cuiquam venit in *ctique.*
mentem, ut rectè faciant. *† i. magno*

Quibus nisi ad hoc exemplum experior, non potest *seu care*
vsurpari vsura. *coemti.*

Neque ego homines magis asinos vnquam vidi, ita *Vide Cent.*
plagis costæ callent.

Quos dum ferias, tibi plus noceas, eo enim ingenio
hi sunt flagitribæ.

Qui hæc habent consilia, vbi data occasio est, rape,
clepe, tene, harpaga,

Bibe, es, fuge: hoc est eorum opus,

Ut mauelis lupos apud oues linquere, quàm hos do-
mi custodes.

At faciem cum aspicias eorum, haud mali videntur,
operâ fallunt.

Nunc * adeò hanc edictionem, nisi animum aduor- *D. F. habeo*
titis omnes, *ut paulo*

Nisi somnum socordiamque ex pectore oculisque *post: vobis*
amouetis, *mulieres*

Ita ego vestra latera loris faciam ut validè varia sint. *hanc habeo*

Ut ne peristromata quidem æquè picta sint Campa- *edictionem.*
nica,

Neq; Alexandrina belluata conchyliata tapetia.

Atque heri antè dixeram omnibus, dederamque eas
prouincias.

Verum

Verum ita vos estis perditī, negligentēs, ingenio improbo,

Officium vestrum vt vos malo cogatis commonerier.

Nempe ita animati estis vos. vincite hoc duritia ergo, atque me.

Hoc vide sis, vt alias res agunt? hoc agite, hoc animum aduortite,

Huc adhibete aures, quæ ego loquar, plagigera genera hominum.

Nunquam edepol vestrum duri⁹ tergum erit, quàm terginum hoc meum.

Quin nunc dolet ne? hem, sic datur, si quis herum seruus spernit.

Assistite omnes contra me, & quæ loquor, aduortite animum.

Tu qui urnam habes, aquamingere, face plenum aenum sit citò.

Te, cum securi, candicali præficio prouinciæ.

LO. At hæc retunsa est. LE. sine fiet, itidem vos estis plagis omnes,

Num qui minus eâ gratiâ tamen omnium operâ, ytor?

Tibi hoc præcipio, vt niteant ædes, habes quod facias, prospera, abi intro.

Tu esto lectisterniator, tu argentum eluito, idem extruito.

Hæc, cum ego à foro reuertor, facite vt offendam parata,

* à vertēdo * Vorfa, præsterga, strata, lautaque, cocta que omnia
i σερσας-
μδρα. vti sint.

Nam mihi hodie natalis dies est, decet eum omnes vos concelebrare,

Pernam, callum, glandium, fumen, facito in aquâ iaceant, * fatin audis?

* I. G. PS.

fatin? Magnifice?

Magnifice volo enim summos viros accipere, vt mihi rem esse reantur.

BA. volo e.

Intrò abite, atque hæc citò celerate, ne mora quæ sit, cocus cum veniat

Mihi, ego eo in macellum, vt piscium quicquid est precio præstinem.

Ipuere

Ipuere præ, ne quisquam pertundat crumenam cautio est.

Vel opperire, est quod domi dicere penè sum oblitus.

Auditin? vobis mulieres hanc habeo edictionem:

Vos quæ in mundiciis, molliciis, deliciisque ætulam agitis,

Viris cum summis inclitæ amicæ, nunc ego scibo, atque hodie experiar,

Quæ capiti, quæ ventri operam det, quæq; suæ rei, quæ somno studeat,

Quam libertam fore mihi credam, & quam venalem, hodie experiar.

Facite hodie, ut mihi munera multa huc ab amatoribus conueniant.

Nam nisi penus annuus hodie conuenit, cras populo prostituam vos.

Natalem scitis mihi diem esse hunc. vbi isti sunt, quibus vos oculi estis?

Quibus vitæ? quibus deliciæ estis? quibus suauia? mamilla? mellitæ?

Manipulatim mihi munerigeruli facite ante ædis iam hic assint.

Cure ego vestem, aurum, atque ea quibus est vobis vsui, præhibeo? quid mihi

Demi nisi malum vestra opera est hodie, improbæ, vino modò cupidæ estis,

Eo vos vestros panticesque adeò madefacitis, cum ego sim hic siccus.

Nunc adeò hoc factum est optimum, ut nomine quamque appellem suo.

Ne dictum esse actutum sibi quæpiam vestrarum mihi neget, aduortite animum cunctæ.

Principio Hedilium tecum agas, quæ amica es frumentariis,

Quibus cunctis montes maximè acerui frumenti sunt domi:

Fac sis sit delatum huc mihi frumentum, hunc annu quod satis

Mihi, etiam familiæ omni sit meæ, atque adeò ut frumento affluam,

Ut ciuitas nomen mihi commutet, meq; ut prædicet
Lenone

Lemone ex Ballione regem Iasonem. CA. audis furcifer

Qua loquitur, sat in magnificus tibi videtur? PS. polle

Atque etiam malificus. sed tace, & hanc rem gere.

LE. ~~A~~. Schrodora tu, quæ amicos tibi habes lenonum æmulos

Lanios, qui item ut nos iureiurando malo quærunt rem, audi:

* L. *grauida.*

Nisi carnaria tria * grandia, tergoribus oneri vberi hodie

Mihi erūt, cras quasi Dircam olim (ut memorāt) duo Gnati Iouis deuinxere ad taurum, item hodie strigam ad carnarium, id tibi

Profectò taurus fiet. CA. nimis sermone huius irā incendor.

* i. incole-
re, habita-
re

PS. Hunc cine hñc hominem pati * colere iuuentutem Atticam?

Vbi sunt, vbi latent, quibus ætas integra est, qui amant à lenone?

Quin conueniunt, quin vnà omnes peste hanc populum hunc liberant?

* L. *illine*
aud.

Sed nimis sum stultus, nimium fui indoctus, * ne illi audeant

† L. *His id*
fac.

† Id facere, quibus ut seruiant suus amor cogit, simul Prohibet, faciant aduersum eos quod volunt. CH. vah tace. PS. quid est?

CA. Malè morigerus malè facis mihi, cum sermone huic obsonas. PS. taceo.

CA. At taceas malo multò, quàm tacere te dicas. LE. tu autem

Xystylis fac ut animum aduortas, quo ius amatores e-

* In pergu-
lis enim
vilissima
scorta &
omniū li-
bidini pro-
stituta me-
rebant.
Tria.

liui Dynamam domi habent maxumam.

Si mihi non iam huc culleis oleum deportatur,

Te ipsam culleo ego cras faciam deportere in * porculam,

Ibi tibi adeò lectus dabitur, vbi tu haud somnum capias,

Sed vbi vsque ad languorem. tenes quorsum hæc se tendant quæ loquer?

En excetra tu, quæ tibi amicos tot habes, tam probè
oleo onustos.

Nū cuipiam est hodie tuâ tuorū operâ conseruorum
Nitidiusculum caput? aut num ipse ego pulmento
vtor magis

Vnctiusculo? sed scio, tu solum haud magnipendis,
vino te

* Denincis, sine modo, reprehendam ego cuncta her-
cie vnâ operâ, nisi

Quidem hodie tu omnia facis, scelestâ, hæc vtilo-
quor.

Tu autem quæ pro capite argentum mihi iam iam-
que sæpe numeras,

Ea pacisci modò scis: sed quæ pacta es, non scis sol-
uere,

Phoenicium, tibi hæc ego loquor, delicia summa-
tum virum.

Nisi hodie mihi ex fundis tuorum amicorum omne
huc penus affertur,

Cras Phoenicium Phoenicio corio inuises pergulam.

CALIDORVS. PSEVDOLVS.

BALLIO leno.

PSEVDOLE, non audis quæ hic loquitur? PS. au-
dio here equidem, atque animum aduerto.

CA. Quid mihi es auctor, huic vt mittam, ne ami-
cam hic meam prostituat?

PS. Bene curassis, liquido es animo, ego pro me & te
curabo.

Iamdiu ego huic bene & hic mihi volumus, & ami-
citia est antiqua.

Mittam hodie huic suo die natali malam rem ma-
gnam & maturam.

CA. Quid opus est? PS. potin aliam rem vt cures? CA.
at. PS. bat. CA. crucior. PS. cor dura.

CA. Non possum. PS. fac possis. CA. quonam pacto
possim vincere animum?

PS. In rem quod sit præuortaris, quàm te aduersa a-
nimo auscultes.

CA. Nugæ istæ hæc sunt: non iucundum est, nisi amans
facit stultè. PS. pergin?

CA. G

* sic Prop.
Me iuuat &
multo men-
tem vincere
Lyco. Palma
Deungis.

CA. O Pseudole mi, sine sim nihili. PS. mitte me fist: sino, modò ego

Abeam. CA. mane, mane: iam vt voles me esse, ita ero. PS. nunc tu sapis.

LE. It dies. ego mihi cessò, i prae puere. CA. heus, abiit. quin reuocas?

PS. Quid properas? placidè. CA. vt priusquam abeat.

BA. quod hoc malum? tam placidè is, puere?

PS. Hodie nate heus, hodie nate, tibi ego dico, heus hodie nate, redi &

* L. occupa- Respice ad nos, tamen si * occupatus, moramur; ma-
166773 17207. ne, sunt, colloqui

Qui volunt te. BA. quid hoc est? quis est qui moram occupato molestam obtulit?

CA. Qui tibi sospitalis fuit. BA. mortuus est, qui fuit: qui est, viuus est.

PS. Nimis superbè. BA. nimis molestus, CA. reprehende hominem, assequere.

* I. G. occupa- BA. I puere. PS. * accedamus hanc obuiam. BA. Iup-
damus. piter te perdat, quisquis es.

PS. Te volo. BA. at vos ego ambos. verte hanc te puere. PS. non licet

Colloqui te? BA. at mihi non lubet. CA. sin tuam est quippiam in rem? BA. licet

Ita Lips. Ne obsecro * bitere, an non licet? PS. vah, manta. BA.
i. ire. omitte. CA. Ballio

Audi. BA. surdus sum, profectò inanilogus es. CA. dedi, dum fuit.

BA. Non peto quod dedisti. CA. dabo, quando erit. BA. ducito,

Quando habebis. CA. heu heu quàm ego malis perdididi modis,

Quod tibi detuli & quod dedi. BA. mortuà re, verba nunc facis.

Stultus es, rem actam agis. PS. nosce saltem hunc quis est. BA. iamdiu

* f. puere. Scio qui fuit: nunc quis est is, ipse sciat, ambula * tu.

PS. Potin vt semel modò Ballio hunc cum lucro respicias?

BA. Respiciam istoc precio. nam si sacrificè summò Ioui,

Atq;

Atq; in manib. exta teneam vt porriciā, interea loci
Si lucri quid detur, potius rem diuinam deferam.

PS. Non potest pietati obfisti huic, vt res sunt cæ-
tera.

Deos quidem, quos maximè æquū est metuere, eos
minimi facit.

BA. Cōpellabo: salue multū, serue Athenis pessume.

PS. Dī te deæq; ament vel huius arbitrato, vel meo:
Vel si dignus alio pacto, neq; amēt, neq; faciāt bene.

BA. Quid agitur, Calidore? PS. amatur, atque egetur
acriter.

BA. * Misereat, si familiam alere possim misericordia. * f. ma.

PS. Eia scimus nos quidem te qualis sis, ne prædices.
Sed scin' quid nos volumus? BA. pol ego propemo-
do, vt male sit mihi.

PS. Et id, & hoc quod te reuocamus, quæso animum
aduorte. BA. audio.

Atque in pauca, vt occupatus nunc sum, confer
quid velis.

PS. Hunc pudet quod tibi promisit, quâque id pro-
misit die,

Quia tibi minas viginti pro amica etiam non dedit.

BA. Nimio id * quod pudet facilius fertur, quàm il- * Non. pu-
lud quod piget: det verecū-

Non dedisse istum pudet: me quia non accepi, piget. dia est, pi-

PS. At dabit, parabit f aliquid hos dies, mantâ get pœni-
modò. tentia. Si-

Nā hic id metuit, ne illā vendas ob similitudinem suam. mile illud

BA. Fuit occasio, si vellet, iam pridē argentū vt daret. Trin. Tol

CA. Quid si non habui? BA. iam haberes, inuenires pudere, quā
mutuum, pigere præ-

Ad Danistam deuenires, adderes fœnusculem, stat, totidem

Surripuisses patri. PS. surriperet hic patri, audacissi- literis.

me? f. aliquid:

Non periculum est, ne quid rectè monstres. BA. non tres dies m.

lenonium est. vt apparet.

CA. Egon' patri surripere possim quicquam, tam ex sequet.

cauto senit?

Atque adeo, si facere possem, pietas prohibet. BA.

audio.

Pietatem ergo istam amplexator noctu pro Phœni-

cio. Sed.

Sed quoniam pietatem amoris video tuo prauertere,
Omnes tibi patres sunt? nullus est tibi quem roges
mutuum

* V. E. *sur-* Argentū? CA. quin nomē quoq; iā interiit mutuum.
gunt saturi, BA. Heus tu, postquam hercle isti à mensā * surgunt;
poti. Qui suum repetunt, alienum reddunt nato nemini,
Ab alienis cautiore sunt, ne credant alteri.

CA. Nimis miser sum, nummum nusquam reperire
argenti quoco:

* non prae- Ita miser & amore pereo, & inopiā argentariā.
senti pecu- BA. Eme die * cecā hercle olium, id vendito ocu-
niā. latā die.

† quæ ve- Iā hercle vel ducentæ fieri possunt præsentes minæ.
tat filio fa- CA. Perii. an non tū Lex me perdit, † quina vicenaria?
miliās mi- Metuant credere omnes. BA. eadem est mihi lex,
nori 25. an- metuo credere.

nis mutuū PS. Credere autem? chō an pœnitet te, * quando hic
dari. fuerit vsui?

* lego: BA. Non est † vsui quisquam amator, nisi qui perpe-
quanto. tuat data,

† Ita Lips. Detq; vsque: quando nihil sit, simul amare desinat.
ex V. C. CA. Nihil ne te mei miseret? BA. inanis cedis, dicta
non sonant.

Atque ego te viuum saluumque vellem. PS. chō an
iam mortuus est?

BA. Illico vixit amator, vbi ille lenoni placet.
Semper tu ad me cū argentatā accedito querimoniā.
Nam istoc, quod nunc lamentare, non esse argen-
tum tibi,

* Versum Apud nouercam querere. * PS. eho, nunquid tu hu-
hunc ex ius nupsisti patri?

V. C. repo- BA. Dii melius faciant. PS. fac hoc, quod te rogamus,
sunt hoc Ballio,

loco Lips. Meā fide, si isti formidas credere. ego in hoc triduo
Aut terrā, aut mari alicundē euoluam id argentum
tibi.

BA. Tibi ego credam? PS. cur non? BA. quia pol, quā
operā sic credam tibi,

Vnā operā alligem canem fugitiuā agninis lactibus.

CA. Siccine mihi abs te bene merenti malè refertur
gratia?

BA. Quid?

BA. Quid nunc vis? CA. vt opperiare hos sex dies saltem modò,

Ne illam vendas, neu perdas me hominem amantem. BA. animo bono es.

Vel sex opperibor menses. CA. euge, homo lepidissime.

BA. Immò vin' etià te faciã ex lato latantem magis?

CA. Quid iam? BA. quia enim non venalem iam habeo Phœnicium.

CA. Non habes? BA. non hercle verò. CA. Pseudole, arcesse hostias,

Victimas, lanios, vt ego huic sacrificẽ summo Ioui: Nam hic mihi nunc est multo potior Iuppiter, quàm Iuppiter.

BA. Nolo victimas, * agninis me extis placari volo.

CA. Propera, quid fias? accerſe agnos, audin', quid ait Iuppiter?

PS. Iam hic ero: verùm extra portam Metiam currendum est prius.

CA. Quid eo? PS. lanios inde accerſam duos cū † tintinabulis.

Eadẽ duo * greges virgarũ inde vlmeorum adegero, Vt hodie ad ſitationem huic ſupperat ſatias Ioui.

In malam crucem iſtic ibit Iuppiter lenonius,

BA. Extuare non eſt, vt ego emoriar. PS. qui dum?

BA. ego dicam tibi,

Quia edepol dum ego viuus viuam, nunquam eris frugi bonz.

PS. Extuare non eſt vt ego emoriar. BA. qui dum?

PS. ſic, quia

Si ego emortuus ſim, Athenis te ſit nemo nequior.

CA. Dic mihi obſecro, verum hercle ſerio hoc, quod terogo, eſt?

Non habes venalem amicam tu meam Phœnicium?

BA. Nō edepol habeo proſectò, nã iam pridẽ vendidi.

CA. Quomodo? BA. ſine ornamentis, cum inteſtinis omnibus.

CA. Meã tu amicã vendidiſti? BA. valde, viginti minis.

CA. Viginti minis? BA. vtrum vis, vel quater quinis minis,

Militi Macedonio. etiam quindecim hīs habeo mī-
nas.

CA. Quid

* Lipſ. *as*
minus quod
interpre-
tor agninis
vel ouillis
extis. Vide
Cent.
† *Tintina-*
bulum ge-
nus vehi-
culi ex
crate. Vide
Scal. in
Var.
* i. faſces.

CA. Quid ego ex te audio? BA. amicam tuam esse factam argenteam.

CA. Cur id ausus facere? BA. lubuit, mea fuit. CA. echo Pseudole,

I, gladium affer. PS. quid opus gladio? CA. qui hunc occidam, atque me.

* F. te occi-
so, qui ei
victū sup-
peditas.

† Lips. in
terrâ degit.
Yuo Vil-
liom. ter-
ram tegit.

PS. Quin tu te occidis potius? nam hunc * fames iam occiderit.

CA. Quid ais, quantum † terra tegit, hominum periurissime,

Iurauisti n' te illam nulli venditurum nisi mihi?

BA. Fateor. CA. nempe conceptis verbis. BA. etiam consultis quoque.

CA. Periurauisti, scelestes. BA. at argentum intrò condidi.*

Ego scelestus nunc argentū promere possum domo: Tu, qui pius es istoc genere gnatus, nummum non habes.

CA. Pseudole assiste altrinsecus, atque onera hunc maledictis. PS. licet.

Nunquam ad prætorem æquè cursim curram, ut emittar manu.

CA. Ingere mala multa. PS. iam ego te differam dictis meis:

Impudice. BA. ita est. PS. scelestes. BA. dicis vera. PS. verbero.

BA. Quippini. CA. bustirape. BA. certe. CA. furcifer. BA. factum optumè.

CA. Sociofraude. BA. sunt mea hæc ista. PS. parricida. BA. perge tu.

PS. Sacrilege. BA. fateor. CA. periure. BA. vetera vaticinamini.

CA. Legirupa. BA. validè. PS. perniciēs adolefcen- tum. BA. acerrimè.

CA. Fur. BA. babæ. PS. fugitiue. BA. bōbax. CA. fraus populi. BA. planissimè.

PS. Fraudulente. CA. impure leno. PS. cœnum. BA. cantores probos.

CA. Verberauisti patrem atque matrem. BA. atque occidi quoque,

Potiusquam cibum præhiberem. num peccaui quippiam? PS. Inu

PS. In pertusum ingerimur dicta dolium, operam ludimus.

BA. Nunquid aliud etiam vultis dicere? CA. ecquid te pudet?

BA. Ted' amatorem inuentum esse inanem, quasi cassam nucem.

Sed quanquam multa malaque in me dicta dixisti mihi,

Nisi mihi attulerit miles quinque, quas debet minas, Sicut hæc est præstituta numerando argento dies.

Si is non aderit, posse opinor facere officiū me meū.

CA. Quid id est? BA. si tu argentum attuleris, cum illo perdiderim fidem.

Hoc meum est officiū: ego, operæ si sit, plus tecum loquar:

Sed sine argento frustra est, quod me tui misereri postulas.

Hæc mea est sententia, ut tu hinc porro, quid agas, consulas.

CA. Iamne abis? BA. negotii nunc sum plenus. PS. paulo post * magis.

Illic homo meus est. nisi omnes di me atque homines deserunt, * f. plus negotii tibi facessam.

Exossabo ego illū similiter itidē ut muranā cocus.

Sed nunc Calidore operam te mihi volo dare. CA. quid imperas?

PS. Hoc ego oppidum admoenire, ut hodie capiatur, volo.

Ad eam rem vsu' est hominem astutum, doctum, scitum, & callidum,

Qui imperata effecta reddat, non qui vigilans dormiat.

CA. Cedo mihi quid es factururus? PS. tempori ego faxo scies.

Nolo bis iterare, sat sic longæ sunt fabulæ.

CA. Optimum atque æquisimum oras. PS. prope: ra, adduc hominem citò.

Pauci ex multis sunt amici, homini qui certi sient.

CA. Ego scio istuc. PS. ergo vtrumque tibi nunc delectum para.

Ex multis exquire illis vnum tibi, qui certus siet.

CAIam hic faxo aderit. PS. potin' ut abeas? CA. tibi moram dictis creas.

PSEVDOLVS.

POSTQVAM illic hinc abiit, tu astas solus
Pseudole,

Vide Cent. Quid nunc acturus, postquam herili filio
Largitus * dictis dapifilis? ubi sunt ea?
Cui neque parata gutta certi consilii,
Neque adeo argenti, neque nunc quid faciam scio,
Neque exordiri primum, unde occipias, habes,
Neque ad detexundam telam certos terminos.
Sed quasi poeta tabulas cum cepit sibi,
Quærit quod nusquam est gentium, reperit tamen.
Facit illud verisimile quod mendacium est:
Nunc ego poeta fiam, viginti minæ,
Quæ nusquam nunc sunt gentium, inueniam tamen.
Atq; ego huic iam pridem me daturum dixeram,
At volui iniicere tragulam in nostrum senem,
Verum is nescio quo pacto præsensit prius.
Sed comprimenda est mihi vox atq; oratio.
Herum eccum video huc vnà Simonem simul
Cum suo vicino Caliphone incedere.
Ex hoc sepulcro vetere viginti minas
Effodiam ego hodie, quas dem herili filio.
Nunc huc concedam, ut horum sermonem legam.

SIMO, CALIPHO, *senes duo.*

PSEVDOLVS *seruus.*

SI de damnosis natis & amatoribus
Dictator fiat nunc Athenis Atticis,
Nemo antecedit filio credo meo:
Ita nunc per urbem solus sermo est omnibus,
Eum velle amicam liberare, & quærere
Argentum ad eam rem. hoc alii mihi renunciant,
Atque id iam pridem sensi ego, & subolet mihi.
PS: Occisa est hæc res, hæret hoc negotium.
Quò in com meatum iam volui argentarium
Proficisci, ibi nunc oppidò obsepta est via.
Præsensit, nihil est prædæ prædatoribus.
CA. Homines qui gestant, quiq; auscultant crimina,
Si meo arbitratu liceat, omnes pendcant

* *Gesto.*

* Gestores linguis, auditores auribus.
 Nam istæ quæ tibi renunciantur, filium
 Te velle amantem argento circumducere,
 Forsitan ea tibi dicta sunt mendacia.
 Sed si vera ea sunt, vt nunc mos est maximè,
 Quid mirum fecit? quid nouum? adolescens homo
 Si amat, si amicam liberat? PS. lepidum senem.
 SI. Vetus nolo faciat. CA. at enim nec quicquā neuis.
 Vel tūne faceres tale in adolescentia.
 Probum patrem esse oportet, qui gnatum suum
 Esse probiorem, quā ipse fuerit, postulet.
 Nam tu quod damni, & quod fecisti flagitiū,
 Populo viritum potuit dispertirier.
 Id ne tu miraris, si patris sit filius?

PS. *ὦ πότμε* quā pauci estis homines commodi,
 Ehem illuc est patrem esse, vt æquum est, filio.
 SI. Quis hic loquitur? meus hic est quidem seruos
 Pseudolus,

Hic mihi corrumpit filium, scelerum caput,
 Hic dux, hic* ille est pædagogus: hunc ego
 Cupio excruciarī. CA. iam istæ insipientia est,
 Sic iram in promptu gerere: quanto satius est,
 Adire blandis verbis, atque exquirere,
 Sint illa, nec ne sint, quæ tibi renunciant?
 Bonus animus in malâ re dimidium est mali.
 SI. Tibi auscultabo. PS. itur ad te, Pseudole,
 Orationem tibi para aduersum senem.
 Heram saluto primū, vt æquum est: postea
 Si quid supersit, vicinos impertio.
 SI. Saluè, quid agitur? PS. statur hîc ad hunc modum.
 SI. Statum vide hominis Callipho, quasi basilicum.
 CA. Bene confidenterque astitisse intelligo.
 PS. Decet innocentem, qui sit, atque innoxius,
 Seruum superbum esse apud herum potissimū.
 CA. Sunt quæ te volumus percontari, quæ quasi
 Per nebulam nosmet scimus atq; audiuimus.
 SI. Conficiet iam te hic verbis, vt tu censeas
 Non Pseudolam, sed Socratem tecum loqui.
 PS. Ita est. iam pridem tu me spernis, sentio,
 Paruam esse apud te mihi fidem ipse intelligo.
 Cupis me esse nequam, tamen ero frugi bonæ.

* sic Sen.
 epist. 124.
Tepsumum
genus horum
hominum
videbatur,
qui verba
gestarent.
sunt quidā
qui vicia
gestant.

Lego: illi

SI. Fac sis vacuas Pseudoleædis aurium,
Mea ut migrare dicta possint quò volo.

PS. Age loquere quid vis, tametsi tibi succenseo.

SI. Mihi n' domino seruos tu succenses? PS. iam tibi

Mirum id videtur? SI. hercle quoi, ut tu prædicas,

* i. dolis ac fallaciis. Cauendum est mihi abs te irato: atq; * alio tu modo Me verberare, atque ego te soleo, cogitas.

PS. Quid censes? CA. edepol merito esse iratum arbitror,

† Lip. stet. Cum apud te parum † stet * fides. SI. iam sic sino,

* Genit. an Iratus sit: ego ne quid noceat cauero. (roga

tiquus pro Sed quid ais? quid hoc, quod te rogo? PS. si quid vis, fidei. Quod scibo, Delphis tibi responsum dicito.

SI. Aduorte ergo animum, & fac sis promissi memor,

Quid ais? ecquam scis filium tibicinam

Meum amare? PS. & deî negare. SI. liberare quâ velit?

* Ita L. ex * PS. Deî nec τῆτο negare. SI. equas viginti minas.

vet. scri- Per sycphantiam atque per doctos dolos

ptura ve- Paritas ut auferas à me? PS. abs te ego auferam?

illigis. SI. Ita, quas meo gnato des, qui amicam liberet.

PS. Fateri δὲ ναὶ τῆτο ναί.

CA. Fatetur. SI. dixi n', Callipho, dudum tibi?

CA. Memini. SI. cur hæc tu, ubi rescuisti illico,

Calata me sunt, cur non rescuisti? PS. eloquar.

Quia nolebam ex me morem prægigni malum,

Herum ut seruos suum criminarer apud herum.

SI. iuberes hunc præcipitem in pristinum trahi.

CA. Nunquid peccatū Simo est? SI. immò maximè.

PS. Desiste, rectè ego rem meam sapio, Callipho.

Peccata mea sunt. animum aduorte nunc iam.

Quapropter te expertem amoris nati habuerim.

Pistrinum in mundo scibam, si id faxem, mihi.

SI. Non à me scibas pistrinum in mundo tibi?

Cum ea muslitabas. PS. scibam. SI. cur non dictum est mihi?

PS. Quia aliud malum aderat, istuc aberat longius.

Illud erat præsens, * huic erat † dieculæ.

* f. hoc. SI. Quid nunc ageris? nam hinc quidem à me non potest

† f. spatiū. Argentum auferri, qui præsertim senserim.

Ne quisquam credat nummū iam edicā omnibus.
 PS. Nunquā edepol cuiquā supplicabo, dum quidem
 Tu viues, tu mihi hercle argentum dabis,
 Abs te equidē sumam. SI. tu à me sumes? PS. strenuē.
 SI. * Excludito mihi hercle oculū, si dederō. PS. dabis
 Iam dico, vt à me caueas. CA. certē edepol scio,
 Si abstuleris, mirum & magnum feceris facinus.
 PS. Faciam. SI. si non abstuleris? PS. virgis cad' to.
 Sed quid, si abstulero? SI. do Iouem testem tibi,
 Te ætatē impunē habiturū. PS. facito vt memineris.
 SI. Egon' vt cauere nequeam cui prædicatur?
 PS. Prædico vt caueas, dico inquam vt caueas, caue.
 Hem istis mihi tu hodie manibus argentum dabis.
 CA. Edepol mortalem graphicum, si seruat fidem.
 PS. Seruitum tibi me abducito, ni fecero.
 SI. Benè atq; amicē dicis: nam nunc iam meus es.
 PS. Vin etiam dicam, quod vos magis miremini?
 CA. Studeo hercle audire, nam te d' ausculto libens.
 SI. Agedum, nam satis libenter te ausculto loqui.
 PS. Priusquā istam pugnā pugnabo, ego etiam prius
 Dabo aliam pugnam claram & commemorabilem.
 SI. Quam pugnā? PS. hem ab hoc lenone vicino tuo,
 Per sycophantiam atque per doctos dolos
 Tibicinam illam, tuus quam gnatus deperit,
 * Eam circumducam lepidē lenonem. SI. quid est? * D. F. E.
 PS. Effectum hoc hodie reddā vtrinq; ad vesperum.
 SI. Siquidem istæ opera, vt prædicas, perfeceris,
 Virtute regi Agathocli antecesseris.
 Sed si non faxis, nunquid causæ est, illico
 Quin te in pistrinum condam? PS. non vnum quidē
 Diem modō, verū hercle in omnis, quantum est,
 sed si effecero,
 Dabin' mihi argentum quod dem lenoni illico
 Tuā voluntate. CA. ius bonum orat Pseudolus,
 Dabo inque. SI. at scin' quid mihi in mentem venit?
 Quid si hîc inter se consenserunt, Calipho,
 Aut de compacto faciunt consutis dolis,
 Qui me argento circūuertant? PS. quis me audacior
 Sit, si istuc facinus audeam facere? immo sic Simo,
 Si sumus conspecti, siue consilium vnquā iniuimus
 De istacre, aut si de eâ re vnquam inter nos conue-

Quasi in libro cum scribuntur calamo litteræ,
Stilis me totum usque ulmeis conscribito.

SI. Indice ludos nunc iam quando lubet.

PS. Da in hunc diem operam, Callipho, quæso mihi,
Ne quod te ad aliud occupes negotium.

CA. Quin uti rus irem, iam heri constitueram.

PS. At nunc disturba quas statuisti machinas.

CA. Nunc non abire certum est istac gratia.

Lubido est ludos tuos spectare Pseudole.

Et si hunc videbo non dare argentum tibi.

Quod dixit, potius quam id non fiat, ego dabo.

Non demutabo. PS. namque edepol, si non dabis,

Clamore magno & multum flagitare.

Agite amouemini hinc vos intro nunc iam,

Ac meis vicissim dare locum fallaciis.

SI. Fiat, geratur mos tibi. PS. sed te volo

Domi usque adesse. SI. quin tibi hanc operam dico.

CA. At ego ad forum ibo, iam hic adero. SI. actutu redi.

PS. Suspicio est mihi nunc vos suspicari,

Me ideo hæc tanta facinora promittere,

Qui vos oblectem, hanc fabulam dum transigam,

Neque sim facturus, quod facturum dixeram:

Non demutabo atque etiam certum, quod sciam

Quo sim facturus pacto, nihil etiam scio,

Nisi quia futurum est, nam qui in scenam prouenit

Nouo modo, nouum aliquid inuentum afferre ad-
debet.

Si id facere nequeat, det locum illi qui queat.

Concedere aliquantisper hinc mihi intro libet,

Dum concenturio in corde sycophantias.

Tibicen vos interea hic delectauerit.

ACTVS SECVNDVS.

PSEVDOLVS *seruus.*

PROH Iuppiter, ut mihi quicquid ago lepidè o-
mnia prospereque eueniunt.

Neque quod dubitem, neque quod timeam meo in
pectore conditum est consilium.

Nam ea stultitia est, facinus magnum timido cordi
credere, nam omnes

D. F. indu-
endum
putat.

Res perinde sunt, vt agas, vt eas magnificias. nam
ego in meo (los,

Pectore prius ita paraui copias duplicis, triplicis, do-
Perfidias, vt vbiq; cum hostibus congregiar,

* malorum meorum

* Vide Cët.

Fretus virtute dicam, meâ industriâ & malitiâ, frau-
dulentia,

Facile vt vincam, facile vt spoliem meos perduellis
meis perfidiis.

Nunc inimicum ego hunc communem meum, atq;
vostm omnium

Ballionem exbalistabo lepidè, date operam modò,
hoc ego oppidum

Admœnre, vt hoc die capiat, volo, atque vt hoc
meas legiones

Adducam: si hoc expugno, facile ego hanc rem meis
ciuib; faciam.

Pòst ad oppidum hoc vetus continuo mecum exer-
citus protinus obducam:

Inde me & simul participes omnes meos præda on-
rabo, atq; opplebo.

Metum & fugam perduellibus meis iniiciam, me ef-
se vt sciant natum.

Eo sum genere gnatus, magna me facinora decet ef-
ficere.

Quæ post mihi clara, & diu eluceant: sed hunc quem
video, quis hic est? (scire

Qui oculis meis obuiam ignorabilis obiicitur, libet

Quid hic velit cum macharâ: & huic, quam rem a-
gat, hinc dabo infidias.

HARPAX (acula. PSEVDOLVS seruus.

HI loci sunt, atque hæ regiones, quæ mihi ab hero
sunt demonstratæ,

Vt ego oculis rationem capio, * quam mihi ita dixit * Lip. Enam.
herus meus miles, (iussit

Septimas esse ædis à portâ, vbi ille habitat leno, cui
Symbolum me ferre, & hoc argentum. nimis velim,
certum qui

Mihi faciat, Ballio leno vbi hic habitat. PS. ft, tace
tace,

Meus hic est homo, ni omnes di atque homines deferunt. nouo consilio

Nunc mihi opus est, noua res subitò mihi hæc obiecta est:

Hoc prazuortar principio, illa omnia missa habeo quæ antè agere occæpi.

Iam pol ego hunc stratioticum nuncium aduenientem probè percutiam.

HA. Ostium pultabo, atque intus euocabo aliquem foras.

PS. Quisquis es, compendium ego te facere pultandi volo,

Nā ego precator & patronus foribus processi foras.

HA. Tunc es Ballio? PS. immò verò ego eius sum subballio.

HA. Quid istuc verbi est? PS. condus, promus sum, procurator peni.

HA. Quasi te dicas atriensem. PS. imò atriensi ego impero.

HA. Quid tu seruus ne es, an liber? PS. nunc quidam etiam serui.

HA. Ita videre, & non videre dignus qui liber fies.

PS. Non soles respicere te, cùm dicas iniuste alteri?

HA. Hunc hominem malum esse oportet. PS. di me seruant atque amant.

Nam hic mihi incus est, proeudam ego hodie hinc multos dolos.

HA. Quid illic secum solus loquitur? PS. quid ais tu adolescens? HA. quid est?

PS. Es'ne tu, an non es, ab illo milite Macedonio,

Seruus eius, qui hinc à nobis est mercatus mulierē?

Qui argenti hero meo lenoni quindecim dederat minas,

Quinque debet? HA. sum. sed vbi tu me nouisti gentium,

Aut vidisti, aut collocutus? nam equidem Athenis antidhac

Nunquam adueni, neq; te vidi ante hunc diem vnquam oculis meis.

PS. Quia videre inde esse. nam olim cùm abiit, argento hic dies

Præstituta est, quoad referret nobis, neque dum retulit.

HA. Imò adest. PS. tum' attulisti? HA. egomet. PE. quid dubitas dare?

HA. Tibi ego deim? PS. mihi hercle verò, qui res rationesq; heri

Ballionis curo, argentum accepto, expenso, & cui debet dato.

HA. Siquidem hercle etiam supremi promtas thesauros Iouis,

Tibi libellam argenti nunquam credam, * dum tu ^{* I. G. PS.} strenuas.

PS. Res erit soluta. HA. nunc iā potius sic seruauero. ^{dane tu strenuus.}

PS. Væ tibi. tu inuentus verò meā qui forcilles fidem: ^{Res erit qd.}

Quasi mihi non sexcenta tanta soli soleant credier.

HA. Potest vt alii ita arbitrentur, & ego vt ne credam tibi.

PS. Quasi tu dicas me te velle argento circūducere.

HA. Imò verò quasi tu dicas, quasique ego autem id suspicer. (Syrus,

Sed quid est tibi nomen? PS. seruus est huic lenoni

Eum esse me dicam. Syrus sum. HA. Syrus? PS. id est nomen mihi.

HA. Verba multa facimus, herus si tuus domi est, quin prouocas,

Vt id agam quò missus huc sum. PS. quicquid est nomen tibi,

Si intus esset euocarem. verum si dare vis mihi, Magis erit solutum, quàm ipsi dederis. HA. at enim scin quid est?

Reddere hoc, nō perdere, heras misit. nūc certè scio Hoc febrim tibi esse, quia non licet hoc iniicere vngulas.

Ego, nisi ipsi Ballioni, nummum credam nemini.

PS. At illic non negotiosus est, res agitur apud iudicem. (bo domi,

HA. Di bene vortant. at ego quādo eum esse cense- Rediero. tu epistolā hanc a me accipe, atq; illi dato.

Nam istic symbolum est inter herum meum & tuum de muliere.

PS. Scio equidem, vt qui argentum afferret, atq; expressam imaginem

Suam huc ad nos, cū eo aiebat velle mitti mulierem.
Nam hic quoque exemplum reliquit eius. HA. om-
nem rem tenes.

PS. Quid ego ni teneam? HA. date ergo istum sym-
bolum illi. PS. licet.

Sed quid est tibi nomen? HA. Harpax. PS. apage te,
Harpax haud places.

Huc quidem hercle haud ibis intrò, ne quid Harpax
feceris.

HA. Hostis viuos rapere soleo ex acie, ex hoc nomen
mihi est. (adibus.

* Lipf. ex
Vat. Poltu
vibari mag.

PS. * Pol te multo magis opinor vasa athena ex

HA. Non ita est. sed scin' quid te orē, Syre? PS. sciam
si dixeris.

HA. Ego deuortor extra portam huc in tabernam
tertiam,

* Turn. de-
barem ex
Donato,
qui expo-
nit suffar-
cinatam,
præpin-
guem, tu-
midamq;
& obefam.

Apud anum illam * diobolarem, cludam, crassam,
chrysidem.

PS. Quid vis? HA. inde vt me accersas, herus tuus vbi
venerit.

PS. Tuo arbitrato maximè. HA. nam vt lassus veni do
viā,

Me volo curare. PS. sanè sapis, & consilium placet:
Sed videsis ne in quæstione sis, quando accersam,
mihi.

HA. Quin vbi pranderò, dabo operam somno. PS. sa-
nè cenleo.

HA. Nunc quid vis? PS. dormitum vt abeas. HA. ab-
eo. PS. atque audin Harpage,

Lego: ope-
viri.

Iube sis te * opperiri, beatus eris si confudaueris,

P S E V D O L V S *seruus.*

DI immortales, conseruauit me illic homo ad-
uentu suo,

Suo viatico reduxit me vsque ex errore in viam.

Lipf. allata
Lego: ca-
phata.

Nā ipsa mihi opportunitas non potuit opportunius
Aduenire, quàm hæc * cauata est mihi opportunè
epistola. (volo.

Nam hæc allata cornucopiæ est, vbi inest quidquid
Hic doli, hic fallaciæ omnes sunt, hic sunt sycophan-
tiæ,

Hic

Hic argentum est, hic amica amanti herili filio.

Atq; ego nunc me gloriosum faciā, vt copi pectore,
Quo modo quicque agerem, vt lenoni furriperem
mulierculam,

Iam instituta, ornata, cuncta in ordine animo vt vo-
lueram,

Certa deformata habebam. sed profectò hoc sic erit:

„Centum doctū hominum consilia sola hac de-
nuncit dea

„Fortuna. atque hoc verum est: proinde vt quisque
fortunā vitetur, (cimus.

„Ita præcellet, atque exinde sapere eum omnes di-

„Bene vbi quod consilium discimus accidisse, ho-
minem catum

„Eum esse declaramus: stultū autem illum, cui ver-
tit malè.

„Stulti haud scimus, frustra vt simus, cū * quod * *Lips. quid*
cupienter dari *i. quippiā.*

„Petimus nobis, quasi quid in rem sit, possimus nos-
cere.

„Certa amittimus, dum incerta petimus. atque hoc
euenit

In labore atq; in dolore, vt mors obrepāt interim.

Sed iam satis est philosophatum, nimis diu & lon-
gum loquor.

Di immortales, aurichalco contrā non carum fuit

Meum mendacium, hic modò quod subito com-
mentus fui,

* Quia lenonis me esse dixi. nunc ego hanc epistolā *D. F. Quia*
Tres deludam, herum & lenonem, & qui hanc mihi *lenone me*
dedit epistolam. *esse d.*

Euge par pari. aliud autem quod cupiebam contigit.

Venit ecclū Calidorus, ducit nescio quē secum simul.

CALIDORVS. CHARINVS *adolescens.*

PSEVDOLVS *seruus.*

DVLICIA atque amara apud te sum eloquentus
omnia.

Scis amorem, scis laborem, scis egestatem meam.

CH. Commemini omnia: dic tu modo me quid vis
facere, fac sciam.

CA. Cùm hæc tibi alia sum elocutus, vt scires, si scis, de symbolo.

CH. Omnia inquam, tu modò quæ me facere vis, fac vt sciam.

CA. Pseudolus ita mihi imperauit, vt aliquem hominem strenuum,

Beneuolentem adducerem ad se. CH. seruas imperium probè.

Nam & amicum & beneuolentem ducis. sed istie Pseudolus

Novus mihi est. CA. nimium est mortalis graphicus, heu retes mihi est,

Is mihi hæc esse effecturum dixit, quæ dixi tibi.

PS. Magnificè hominem compellabo. CA. cuius vox sonat? PS. io, io.

^{*I. G. ter ego} Te te te tyranne, ^{f. quæro.} te rogo, qui imperitas Pseudolo, Quæro, quò ter, trina, triplicia, tribus modis, tria gaudia,

Artibus tribus, ter demeritas dem latitias, de tribus Fraude partas per militiã, & per dolum & fallaciam In libello hoc ob signato ad te attuli pauxillulo.

CA. Illic homo est: vt paratragædiat carnifex! CH. confer gradum

Contra pariter. PS. porrige audacter ad salutem brachium.

CH. Dic utrũ spẽmne an salutem, te salutẽ, Pseudole?

PS. Immò vtrunque. CH. vtrunque salue, sed quid actum est? PS. quid times?

CA. Attuli hunc. PS. quid attulisti? CA. adduxi volui dicere.

PS. Quid istic est? CA. Charinus. PS. euge iam

CH. Quin tu quicquid opus est, audacter imperas. PS. iam ^{*gratiam.}

Bene sit, Charine, nolo tibi molestos esse nos.

CH. Vos molestos mihi? molestum est quidem. PS. tum tu igitur mane.

CH. Quid istuc est? PS. epistolam modò hanc intercepi, & symbolum.

CH. Symbolum? quem symbolum? PS. qui à milite allatu' st modò.

Eius seruo qui hunc ferebat eũ quinq; argenti minis, Tuam

^{*lego? gratia est.} Vi-
de Cent.

Tuā qui amicā hinc accerſebar, ei os ſubleui modò.

CH. Quomodo? PS. horum cauſā hęc agitur, ſpectatorum fabula.

Hi ſciunt qui hīc affuerunt, vobis poſt narrauerō.

CH. Quid nunc agimus? PS. liberam hodie tuam amicam amplexabere.

CH. Egōne? PS. tute, ego ipſus, inquam, ſiquidem hoc viuēt caput.

Si modò mihi hominem inuenietis, properē. CH.

quā facie? PS. malum, (derit,

Callidum, doctum, qui quando principium prehen-

Porro ſuā virtute teneat, quid ſe facere oporteat.

Atque eam qui non hic * vſitatus ſæpè ſit. CA. ſi ſeruos eſt,

* f. vſitatus.

Nunquid refert? PS. immò multo mauolo quàm liberum.

Vide Ceter.

CH. Poſſe opinor me dare hominem tibi malum & doctum modò,

Qui à patre aduenit Caryſto. nec dū exiit ex ædibus

Quoquam, neq; Athenas aduenit vnquam ante hēternum diem.

PS. Bene iuuas, ſed quinque inuētis opus eſt argenti minis

Mutuis, quas hodie reddam, nam vnā mihi huius debet pater.

CH. Ego dabo, ne quære aliunde. PS. ō hominem opportunum mihi.

Etiā opu' ſt chlamyde & machæra, & petafō. CH. à me poſſum dare.

PS. Di immortales, non Charinus mihi hīc quidem eſt, ſed copia.

* ideo dicit, quod

Sed iſtic ſeruus ex Caryſto hīc qui aduenit, qui ſapit?

tunica ve-

CH. Vſque à cunabulis. PS. * manuleatam tunicam habere hominem decet.

ſtimentū

Ecquid habet iſ homo aceti in pectore? CH. atque acidiffimi.

erat ſine

manicis.

Non. vide

PS. Quid ſi opus fiet, vt dulce promat indidem, ecquid habet?

& Priſc.

lib. 5.

CH. Rogas: murrhinam, paſſum, defrutum, melinā, mel & quēiuſmodi.

† i. cuius

vis modi.

Quin in corde inſtruere quondā cœpit * thermopo-

* Ita Turn.

- Titus Scal. PS. Euge pellepidè Charine, me meo ludo † lāberas.
 ex Festo, q. sed quid nomen esse dicam ego isti seruo? CH. Si-
 ait: *Lambe-* mia.
rat, scindit, PS. Scitne in te aduersā versari? CH. turbo non æquē
laniat. citus est.
 PS. Et quid argutus est? CH. malorum facinorum sz-
 pistimè.
 PS. Quid cum manifestò tenetur? CH. anguilla' st, e-
 labitur.
 PS. Et quid is homo scitus est? CH. plebiscitum non
 est scitius.
 PS. Probus homo est, vt prædicare te audio. CH. im-
 mò si scias,
 Vbi te aspexerit, narrabit vltro quid sese velis.
 Sed quid illo es acturus? PS. dicam, vbi hominē ex-
 ornauiero,
 Subditicium fieri ego illum militis seruum volo.
 Symbolum hunc ferat lenoni cum quinque argenti
 minis,
 Mulierem ab lenone abducatur, hem tibi omnem fa-
 bulam.
 Caterum quo quicque pacto faciat, ipsi dixero.
 BA. Quid nunc igitur stamus? PS. hominem cum or-
 namentis omnibus
 Exornatum adducite ad me, iam ad trapezitam A-
 schinum.
 Sed properate. CH. prius illic erimus, quàm tu. PS.
 abite ergo ocyus.
 Quicquid incerti mihi in animo prius, aut ambiguū
 fuit,
 Nunc liquet, nūc defecatum est, cor mihi nunc per-
 uium' st.
 Omnes ordines sub signis ducam legiones meas,
 Aui sinistra, auspicio liquido, atque ex sententiā:
 Confidentia est inimicos meos me posse perdere.
 Nunc ibo ad forum, atque onerabo meis præceptis
 Simiam,
 Quid agat, ne quid titubet, doctè vt hanc ferat falla-
 ciam.
 Nam ego hoc ipsum oppidum expugnatum faxo erit
 lenonium.

ACTVS TERTIVS.

P V E R.

C Vi feruitutem di danunt lenoniam
 Puero, atque eidem n̄ addunt turpitudinem,
 Nā illi, quantū ego nunc corde cōspicio meo,
 Malam rem magnam, multasq; ætumnas danunt.
 Velut hæc mihi euenit feruitus, vbi ego omnibus
 Paruis magnisq; mi cras præfulcior,
 Neq; ego amatorem mihi inuenire vllum queo,
 Quia met me, vt * curet tandem nitidiuſcule.
 Nunc huic lenoni eſt hodie natalis dies,
 Interminatus eſt a minimo ad maximum,
 Si quis non hodie manus miſiſſet ſibi,
 Eum cras cruciatu maximo perbitere.
 Nunc neſcio hercle rebus quid faciam meis.
 Neq; ego illud poſſum, quod * illi qui poſſunt, ſolēt.
 Nunc niſi lenoni munus hodie miſero,
 Cras mihi potandus † ſuſtus eſt fullonius.
 Atque edepol vt nunc male cum me tuo miſer.
 Si quiſpiam det, * quoi manus grauior fiet,
 Quamquam illud aiunt magno gemitu fieri,
 Comprimerẽ dentes videor poſſe aliquo modo.
 Sed comprimenda eſt mihi vox atque oratio,
 Herus eccum recipit ſe domum, & ducit coquum.

I. G. *enter.*

* Iof. Mer-
 cerus illi
 poſſunt, quod
 ſolent.
 † paſſer,
 ſuſtus.
 * E. qui.

BALLIO leno. COCVS. PVER.

Forum coquinum qui vocant, ſtultè vocant,
 Nam non coquinum eſt, verū furinum eſt forū.
 Nam ſi ego iuratus peiorem hominem quærerem,
 Coquum non potui, quā hunc, quē ducō, ducere.
 Multiloquum, glorioſum, inſuſum, inutilem.
 Quin ob eam rem Orcus recipere hunc ad ſe noluit.
 Vt eſſet hic, qui mortuis cœnam coquat.
 Nam hic ſolus illis coquere, quod placeat, poteſt.
CO. Si me arbitrabare iſto pacto vt prædicas,
 Cur conducebas? **BA.** inopiā, alius non erat.
 Sed cur ſedebas in foro, ſi eras coquus
 Tu ſolus præter alios? **CO.** ego dicam tibi,
 Hominum auaritia ego ſum factus improbior co-
 quus,

Non

Non meopte ingenio. BA. quâ istuc ratione? CO. e-
loquar.

Quia enim cûm extemplò veniunt conductum co-
quum,

Nemo illum quærit qui optimus, & carissimu'st:

Illum conducunt potius qui vilitimu'st,

Hoc ego fui hodie solus obfessor fori.

* L. drach-
missant. le-
go: drach-
ma issent.

Illi * drachmis iissent miseri, me nemo potest

Minoris quisquam nummo vt surgam, subigere.

Non itidem cœnam condio, vt alij coqui

Qui mihi condita prata in patinis proferunt,

Boves qui conuiuas faciunt, herbasq; oggerunt,

Eas herbas herbis aliis porro condiunt,

Indunt coriandrum, feniculum, allium, atrum olus,

Apponunt rumicem, brassicam, betam, blitum,

Eo laserpicij libram pondo diluunt:

* Prisc. te-
merunt.

Teritur sinapis scelerata cum illis, qui terunt,

Priusquam * triuerunt, oculi vt extillent, facit.

Nide Cœt.

Ei homines cœnas sibi coquunt: cûm condiunt,

Non condimentis condiunt, sed strigibus,

Viuis conuiuis intestina quæ exedint.

Hoc hic quidē homines tam breuem vitam colunt,

Cûm hæc herbas huiusmodi in suam aluum con-
gerunt,

Formidolosas dictu, non esu modò:

Quas herbas pecudes non edunt, homines edunt.

BA. Quid tu? diuinis condimentis vttere,

Qui prorogare vitam possis hominibus,

Qui ea culpes condimenta? CO. audacter dicito.

Nam vel duceños annos poterunt viuere,

Meas qui esitabunt escas quas condiuero.

* Ita Lips.
ex Vet.

Nam ego cicilendrum quando in * patinas indidi,

Aut si polindrum, aut † macidem, aut sancaptidem,

Ex ipsæ sese patinæ feruefaciunt illico,

Hæc ad * Neptuni pecudes condimenta sunt,

Terrestres pecudes cicimandro condio,

Aut happalopside, aut cataactria. BA. at te Iuppiter

Diiq; omnes perdant, cum condimentis tuis,

Cumq; tuis istis omnibus mendaciis.

CO. Sine sis loqui me. BA. loquere, atq; i in malam

pecus dixit.

crucem.

CO. Vbi omnes patinæ feruent, omnis aperio,
Is odos demissis pedibus in cælum volat.

Eum in odorem cœnat Iuppiter cotidie.

BA. Odor demissis pedibus? CO. peccaui insciens.

BA. Quid est? CO. quia enim demissis manibus vo-
lui dicere.

BA. Si nunquā is coctum, quidnam cœnat Iuppiter?

CO. In cœnatus cubitum. BA. i in malam crucem.

Istâccine causâ tibi hodie nummum dabo?

CO. Fateor equidem esse me cocum carissimum:

Verum pro precio facio vt opera appareat

Mea, quò conductus veni. BA. ad furandum quidē.

CO. An inuenire postulas quenquam coquum,

Nisi miluinis aut aquilinis vngulis?

BA. An tu coquinatum te ire quòquam postulas,

Quin ibi constrictis vngulis cœnam coquas?

Nunc adeò tu qui meus es iam edico tibi,

Vt nostra properes amoliri omnia:

Tum vt huius oculos in oculis habeas tuis:

Quò quò hic spectabit, eò tu spectato simul:

Si quò hic gradietur, pariter progredimur:

Manum si protollit, pariter proferto manum.

Suum si quid sumet, id tu finito sumere:

Si nostrum sumet: tu teneto al trinfecus.

Si iste ibit, ito; stabit, astato simul.

Si conquiniscet istic, conquiniscito simul.

Item his discipulis * priuos eustodes dabo. (doce Ita I.G.)

CO. Habe modò animū bonū. B. quæso qui possim,

Animum habere, qui te ad me adducam domum?

CO. Quia sorbitione faciam ego te hodie mea,

Item vt Medea Peliam concoxit senem.

Quem medicamento, & suis venenis dicitur

Fecisse rursus ex sene adolescentulum:

Item te ego faciam. BA. ehò an tu etiam veneficus?

CO. Immò edepol verò hominum seruator magis.

BA. Hem mane, quanti istuc vnum me coquinare
perdoces?

CO. Quid? BA. vt te seruem, ne quid surripias mihi,

CO. Si credis, nummo: si non, ne minâ quidem.

Sed vtrum amicis hodie, an inimicis tuis

Daturus cœnam? BA. pol ego amicis, scilicet.

CO. Quis

Co. Quin tu illos inimicos potius quā amicos vocas?
 Nam ego ita conuiuis cœnam conditam dabo
 Hodie, atque ita suauitate condiam,
 Vt quisque quicque conditum gustauerit,
 * Ipsos sibi faciam vt digitos prærodant suos.

Lego: ipsius.

BA. Quæso hercle priusquā quicquā conuiuis dabis.
 Gustato tute prius, & discipulis dato,
 Vt prærodatis vestras furtificas manus.

CO. Fortasse hæc tu nūc mihi nō credis quæ loquor.

BA. Molestus ne sis, nimium iam tinnis, non places.
 Hem illic ego habito. intrò huc abi. & cœnam coque
 Properè. CO. quin is accubitus, & conuiuas cedo.

Corrumpitur iam cœna. BA. hem sobolem sis vide.

*Turn. coquit
 sublingio, i.*

Iam hic quoque scelestus est, * coquit sub lintheo.

*discipulus
 coci ad lin
 gendas pa
 tinas quā
 ad obsonia
 coquenda
 aptior.*

Profectò quid nunc primum caueam nescio,

Ita in ædibus sunt fures, prædo in proximo est.

Iam à me hic vicinus apud forum paulo prius

Pater Calidori opere petiuit maximo,

Vt mihi cauerem à Pseudolo seruo suo,

Neu fidem ei haberem. nam eum circumire in hunc
 diem,

Vt me si posset muliere interuorteret,

Eum promississe firmiter dixit sibi,

Sese abducturum à me dolis Phœnicium.

Nunc ibo intrò, atque edicam familiaribus,

Profectò ne quis quiequam credat Pseudolo.

ACTVS QVARTVS.

PSEVDOLVS *seruus.* SIMIA

sycophanta.

SI vnquam quēquam di immortales voluere esse
 auxilio adiutum,

Tum me & Calidorum seruatum volunt esse, &
 lenonem extinctum,

Cū te adiutorem genuere mihi, tam doctum ho-
 minem atque astutum.

Sed vbi illic est? sumne ego homo insipiens? qui hæc
 mecum egomet loquor solus?

Dedit verba mihi hercle, vt opinor, malus cū ma-
 los stultè caui.

Termin

Tum pol ego interij, homo si ille abiit, neque hoc opus quod volui, ego hodie efficiam.

Sed eccum video verbeream statuam, vt magnificè infert sese?

Hem te hercle ego circumspectabam, nimis metuebam malè, ne abiisses.

SY. Fuit meum officium vt facerem, fateor. PS. vbi restiteras? SY. vbi mihi libitum est.

PS. Istuc ego iam satis scio. SY. cur ergo quod scis, me rogas? PS. at hoc volo monere te.

SY. Monendus ne me moneat. PS. nimis tandem ab te contemnor.

SY. Quippe ego te ni cōtemnam, stratioticus homo qui cluear? PS. iam

Hoc volo quod occeptum est agi. SY. nunquid agere aliud me vides?

PS. Ambula ergo citò. SY. immò ociosè volo. PS. hæc ea occasio est, dum ille dormit,

Volo tu prior vt occupes adire. SY. quid properas? placide.

Ne time. ita ille faxit Iuppiter, vt ille palàm ibidem affiet,

Quisquis ille est, qui adest à milite, nunquam edepol erit ille potior

Harpax, quàm ego, habe animum bonum: pulcrè ego hanc explicatam tibi rem dabo,

Sic ego illum dolis atq; mēdaciis in timorem dabo, Militarē aduenā, ipse sese vt neget eum esse qui fiet,

Meque vt esse autumet, qui ipse est. PS. qui potest? SY. occidis me,

Cùm istuc rogitas. PS. ô hominem lepidum! te quoque etiam dolis

Atque etiam mendaciis, Iuppiter te mihi seruet.

SY. Iamò mihi, sed vide, ornatus hic satis me condecet?

PS. Optumè habet. SY. esto. PS. tantum tibi boni di immortales diuint,

Quantum tibi optes. nam si exoptem quantum dignus, tantum dent,

Minus nihilo est, neq; ego hoc homine quemquam vidi magis malum

Et ma-

*lego: *bona* quæ tibi * dona
 Et maleficum. SY. tun' id mihi? PS. taceo, sed ego

Vide Cêt. Dabo & faciam, si hanc rem sobriè accurassis. SY. potin' vt taceas?

Memorem immemorem facit, qui monet quod memor meminit, teneo omnia.

In pectore condita sunt, meditati sunt doli doctè. PS. probus hic est

Homo. SY. neque hic est, neque ego. PS. at vide ne titubes. SY. potin' vt taceas?

PS. Ita me dii ament. SY. ita non facient, mera iam mendacia fundes?

PS. Vt ego ob tuam Simia perfidiam te amo, & metuo, & magnifacio.

SY. Ego istuc aliis dare condidici, mihi obtrudere nō potes palpum.

PS. Vt ego te hodie accipiam lepidè, vbi effeceris hoc opus! SY. ha ha he.

PS. Lepido victu, vino, vnguentis, & inter pocula pulpamentis:

Ibidem vnà aderit mulier lepida, tibi sauiā super sauiā quæ det.

SY. Lepidè accipis me. PS. immò si efficis, tum faxo magis dicas.

SY. Nisi effecero, cruciabiliter carnifex me accipito. Sed propera mihi monstrare vbi ostium lenonis ædium.

PS. Tertium hoc est. SY. tace, ædes hiscunt. PS. credo, animo male' st

Ædibus. SY. quid iam? PS. quia edepol ipsum lenonem euomunt.

SY. Illicine est? PS. illic est. SY. mala merx est. PS. illic sis vide.

Non prorsus, verum ex transuerso cedit, quasi cancer solet.

BALLIO. PSEVDOLVS.

SYCOPHANTA.

Minus malum hunc hominem esse opinor, quàm esse censebam coquum:

Nam nihil etiam dum harpagauit præter cyathum, & cantharum.

PS. Hens

PS. Hæus tu, nunc occasio est & tempus. SY. tecum sentio.

PS. Ingredere in viâ dolosè, & ego hic in insidiis ero.

SY. Habui numerum sedulò, hoc est sextum à porta proximum

Angiportum, in id angiportum me deuerti iusseras.

Quotumas ædis dixerit, id ego admodum incertò scio.

BA. Quis hic homo chlamydatus est, aut vnde est, aut quem quæritat?

Peregrina facies videtur hominis, atque ignobilis.

SY. Sed ecce, qui ex incerto faciet mihi, quod quæro, certius.

BA. Ad me adit rectà: vnde ego hominem hunc esse dicam gentium?

SY. Hæus tu, qui cum hircinâ astitas barbâ, responde quod rogo.

BA. Eho, an non prius salutas? SY. nulla est mihi salus dataria.

BA. Nam pol hinc tantundem accipies. PS. iam inde à principio probus.

SY. Ecquem in angiporto hoc hominem tu nouisti, te rogo?

BA. Ego met me. SY. pauci istuc faciunt homines, quod tu prædicas.

Nam in foro vix decimus quisque est, qui ipse sese nouerit.

PS. Saluus sum, iam philosophatur. SY. hominem ego hic quæro malum,

Legirupam, impium, periurum, atque improbum.

BA. me quæritat:

Nam illa mea sunt cognomenta, nomen si memoret modò.

Quid est ei homini nomen? SY. Leno Ballio. BA. sciui' ego?

Ipse sum adolescens, quem tu quæritas. SY. tunc es Ballio?

BA. Ego enim uerò is sum. SY. ut vestitus est perfor parietum!

BA. Credo in tenebris cōspicatus si sis me, abstineat manum?

SY. Herus

SY. Herus meus tibi me salutē multā voluit dicere,
Hanc epistolā accipe à me, hanc me tibi iussit dare.

BA. Quis is homo est qui iussit? PS. perij, nunc homo
in medio luto est,

Nomen nescit, hæret hæc res. BA. quem hanc mi-
fisse ad me autumas?

SY. Nosce imaginē, tute ei⁹ nomē memorato mihi,
Ut sciam Ballionem te esse ipsum. BA. cedò mihi epi-
stolam.

SY. Accipe, hem cognosce signum. BA. ehò Polyma-
chæroplacides,

Purus putus est ipse, noui, heus. SY. Polymachæro-
placides

Nomē est, scio iam tibi me rectè dedisse epistolam,
Postquā Polymachæroplacida⁹ elocatus nomen es.

BA. Sed quid agit is? S. quod homo edepol fortis, at-
que bellator probus.

Sed propera hanc pellegere quæso epistolam, ita ne-
gotium est,

Atque accipere argentum actutum, mulieremque
mihi emittere.

Nam necesse hodie Sicyoni me esse, aut cras mor-
tem exequi,

Ita herus meus est imperiosus. BA. noui, notis præ-
dicas.

SY. Propera pellegere epistolam ergo. BA. id ago, si
taceas modò.

Miles lenoni Ballioni epistolam

Conscriptam mittit Polymachæroplacides,

Imaginem obsignatam, quæ inter nos duo

Conuenit olim. SY. symbolum est in epistolâ.

BA. Video, & cognosco signum, sed in epistola

Nullam salutem mittere ne scriptam solet?

SY. Ita militaris disciplina est, Ballio,

Manu salutem mittunt beneuolentibus.

Eâdem malam rem mittunt maleuolentibus.

* Ita Lips. Sed ut œcepisti, perge * operâ experirier,

Quod epistola ista narrat. BA. ausculta modò.

Harpax calator meus est, ad te qui venit.

Tūc is es Harpax? SY. ego sum, atque ipse Harpax
quidem.

BA. Qui

BA. Qui epistolā istā fert, ab eo argentum accipe, & cum eo finitu mulierem mitti volo.

Salutem scriptam dignum est dignis mittere:

Te si arbitrarem dignam, misissem tibi.

SY. Quid nunc? BA. argentū des, abducas mulierem.

SY. Vter reuocatur? BA. quin sequere ergo intrō?

SY. sequor.

PSEVDOLVS.

PEiorem ego hominem magisq; versutē malum
Nunquam edepol quenquam vidi, quā hic est
Simia.

Nimisq; ego illum hominem metuo & formido
male,

Ne malus item erga me sit, vt erga illum fuit,

Ne in re secundā nunc mihi * obuertat cornua,

Si occasionem capsit qui fiet malus.

Atque edepol equidem nolo: nam illi bene volo.

Nunc in metu sum maximo, triplici modo.

Primum omniū iam hunc cōparem metuo meum,

Ne deferat nunc me, atq; ad hostis transeat.

Metuo autem ne heus redeat etiam dum à foro,

Ne captā prādā capti prædones fuant.

Dum hac metuo, metuo ne ille huc Harpax adue-

niat,

Præusquam hinc hic Harpax abierit cum muliere.

Perij hercle, nimium tardē egrediuntur foras.

Cor * colligatis vasis expectat meum,

Si non educat mulierem secum simul,

Vt exulatum ex pectore aufugiat meo.

Victor sum, vici cautos custodes meos.

SYCOPHANTA. PSEVDOLVS.

NE plora, nescis vt res sit Phœnicium,

Verūm haud multo post faxo seibis accubans.

Non ego te ad illum duco dentatum virum

Macedoniensem, qui te nunc fientem facit.

Cuiam esse te vis maximē, ad eum duco te:

Calidorum haud multo post faxo amplexabere.

PS. Quid tu intus quæso defedisti: quā diu

Mihi cor retunsum est oppugnando pectore?

SY. Occasionem repperisti, verbero,

* Apul. Apol. 2. Superest ea pars epistolæ quæ similiter pro me scripta in memetipsū vertit cornua.

* sumtū à re militari, vbi vasa colligant aut ornantes fugam aut castra mouētes.

Vbi perconteris me insidiis hostilibus:
 *lego: *mo-* Quin hinc * metimur gradibus militariis.
ratur. Vi- P. Atque adeo pol quamquam nequam homo es, rectè
 de Cent. mones.
 † hūc ver- † *Itē hāc triumphī ad cantharum vēstīā viā.*
 sum in VV.
 Turn. & B A L L I O *leno.*

Lam. sere- **H**A hā; nunc demū mihi animus in tuto est loco,
 perisse te- Postquam iste hinc abiit, atq; abduxit mulierē,
 rantur. Mihi libet nunc venire Pseudolum scelerum caput,
 Et abducere à me mulierem fallaciis.
 Conceptis hercle verbis satis certè scio
 Ego periurare mauellem me millies,
 Quā mihi illum verba per deridiculum dare.
 Nunc deridebo hercle hominem, si conuenero.
 Verū in pistrinum credo, vt conuenit, fore.
 Nunc ego Simonem mihi obuiam veniat velim,
 Vt meā lātitiā latus promiscam fiet.

S I M O *senex.* B A L L I O *leno.*

Viso quid rerum meus Vlysses egerit,
 Iamne habeat signum ex arce Ballioniā.
 BA. O fortunate, cedo fortunatam manum,
 Sīmo. SI. quid est? BA. iam. SI. quid iam? BA. nihil est
 quod metuas, SI. quid est?
 Venitne homo ad te? BA. nō. SI. quid est igitur boni?
 BA. Minā viginti sanā ac saluā sunt tibi,
 Hodie quas * abs te inde est stipulatus Pseudolus.
 SI. Velim quidē hercle. BA. roga me viginti minas.
 Si ille hodie illā sit potitus muliere,
 Siue eam tuo gnato hodie, vt promissit, dabit.
 Rogato hercle obsecro; gestio promittere.
 Omnibus modis tibi esse rem vt saluam scias,
 Atque etiam habeto mulierem dono tibi.
 SI. Nullum periculum est, quod sciam, stipularier.
 Vt concepisti verba, viginti minas
 Dabin? BA. dabuntur. SI. hoc quidem actum est haud
 malè.
 Sed hominem cōuenistīn? BA. immò ambos simul.
 SI. Quid ait? quid narrat? quāso quid dicit tibi?
 BA. Nugas theatri, verba quæ in Comœdiis

*Prisc. lib.
 8. legit: *abs*
te est insti-
pulatus.

Solent

Solent lenoni dici, quæ pueri sciunt,
Malum, & scelestum, periurum aiebat esse me.

SI. Pol haud mentitum' est. BA. ego haud iratus fui.

Nam quanti refert te nec rectè dicere,

Qui nihili faciat, quique inficias non eat.

SI. Quid est, quòd non metuas ab eo, id audire ex-
peto.

BA. Quia nunquam ab me abducet mulierem iam,
nec potest.

Meministine tibi me dudum dicere,

Eam venisse militi Macedonio?

SI. Memini. BA. hem illius seruos huc ad me argen-
tum attulit,

Et obsignatum symbolum. SI. quid postea?

BA. Qui inter me atque illum militem conuenerat,

Is secum abduxit mulierem haud multo prius.

SI. Bonân' fide istuc dicis? BA. vnde ea sit mihi?

SI. Vide modò ne illic sit contechnatus quippiam.

BA. Epistola, atque imago me certum facit.

Quin iam quidem illam in Sicyonè ex vrbe adduxit
modò.

SI. Bene hercle factum: quid ego cesso Pseudolum

Facere, vt det nomen ad * molarum † coloniam?

Sed quis hic homo est chlamydatus? BA. non edepol
scio,

Nisi vt obseruemus quòd eat, aut quam rem gerat.

* Turn. &

L. molas col.

† sic Asin.

O catena-
rum coloni.

HARPAX, SIMO, BALLIO.

Malus & nequam est homo; qui nihili imperium
heri

Sui seruus facit: nihili est autem, suum

Qui officiũ facere immemor est, nisi est admonitus.

Nam qui liberos esse illico se arbitrantur,

Ex conspectu heri si sui se abdiderunt,

Luxuriantur, * lustrantur, comedunt quod

Habent, ij nomen diu seruitutis ferunt:

Nec boni ingenij quicquam in his inest, nisi vt im-
probis se artibus teneant. cùm his mihi nec locus, ^{ius? ubi bi-}
nisi?

nec sermo.

Conuenit, neque his vnquam * nobilis fui.

Ego vt imperatum est, etsi abest, hic adesse iherum

* sic Cas.

Vbi lustra-

tus? ubi bi-

bisti?

* i. notat.

Arbitror: nunc ego illum metuo, cum hic non adest;

Ne cum affiet, metuam, ei rei operam dabo.

Nam me in tabernâ usque adhuc sineret Syrus,

Cui dedi symbolum, mansi ut iussierat,

Leno ubi esset domi, me aiebat arcessere.

Verum ubi is non venit, nec vocat, venio huc ultro;

Ut sciam quid rei fiet, ne illic homo me ludificetur.

Neque quicquam est melius, quam ut hoc pultem;
atque aliquem

Euocem huc intus, leno argētum hoc volo à me accipiat,

Atque amittat mulierem nunc mecum simul.

BA. Heus tu? SI. quid vis? BA. hic homo meu' est. SI. qui dum? BA. quia

Præda hæc mea est, scortum quærit, habet argētum. Iam ad morderem hunc mihi lubet.

SI. Iamne illum comesurus es? BA. dum recens est,

Dum datur, dum calet, deuorari decet: nam

Boni viri me pauperant, improbi alunt,

Augent rem meam mali, populi strenui

Damno mihi, improbi vsui sunt. SI. malum

Quod tibi Dei dabunt, qui sic scelestus.

HA. Me nunc commoror, cum has fores non ferio,

Ut sciam sitne Ballio domi. BA. Venus mihi hæc

Bona dat, cum hos huc adigit lucrifugas, damni

Cupidos, qui se suamq; ætatem bene curant.

Edunt, bibunt, scortantur. illi sunt alio ingenio atque tu,

Qui neq; tibi bene esse patere, & illis quibus est inuides.

HA. Heus ubi estis vos? BA. hic quidem ad me rectâ habet rectam viam.

HA. Heus ubi estis vos? BA. heus adolescens, quid istic debetur tibi?

* i. bonum omen, siue auspitium. Bene ego ab hoc prædatus ibo. noui, * bona scæua est mihi.

HA. Ecquis hoc aperit? BA. heus chlamydate, quid istic debetur tibi?

HA. Adium dominum lenonem Ballionem quærito.

BA. Quisquis es, adolescens, operam fac compendi quærere.

HA. Quid

- HA. Quid iā? BA. quia te is ipse coram præsens præsensem videt.
- HA. Tun' is es? SI. chlamydate cauesisti à * curio
infortunio,
- Atque in hunc intende † digitum, hic leno est. BA. at
hic est vir probus.
- Sed tu bone vir flagitare sæpe clamore in foro,
Cum libella nusquam est, nisi quod leno hic subue-
nit tibi?
- HA. Quin tu mecum fabulare? BA. fabulor, quid
vis tibi?
- HA. Argentum accipias. BA. iam dudum, si des, por-
rexī manum.
- HA. Accipe, hic sunt quinque argenti lectæ nume-
ratæ minæ.
- Hoc tibi her' me iussit ferre Polymachæroplacides,
Quod deberet, atq; ut mecū mitteres Phœnicium.
- BA. Herus tuus? HA. ita dico. BA. miles? HA. ita lo-
quor. BA. Macedonius?
- HA. Admodum inquam. BA. te ad me misit Poly-
machæroplacides?
- HA. Vera memoras. BA. hoc argentum ut mihi da-
res? HA. si tu quidem es
- Leno Ballio. BA. atque ut à me mulierem abduce-
res? HA. ita.
- BA. Phœniciū mne esse dixit? HA. rectè meministi.
BA. mane,
- Iam redeo ad te. HA. at matura & propera. nam pro-
pero, vides
- Iam * die multum esse. BA. video. hunc aduocare et.
iam volo.
- Mane modò istic, iam reuertar ad te. quid nunc fiet
Simo?
- Quid agimus, manifestò hunc hominem teneo, qui
argentum attulit.
- SI. Quid iam? BA. an nescis quæ sit hæc res? SI. iuxta
cum ignarissimis.
- BA. Edepol hominem verberonem Pseudolum, ut
doctè dolum
- Commentu' sit tantundem argenti, quantum miles
debut,

* Lip. Cur-
tio inf. ut p
ambages
indict: vi-
de ne Cur-
tij exēplo
in foueam
præcipire-
re. sic id.
Persa: ego
ille doctus
bene penè in
foueam de-
cidi.
† s. mediū
seu infamē
& impudi-
cum.

* pro diei.

Dedit huic, atque hominem exornavit, mulierem qui accerferet.

Pseudolus tuus allegavit hunc, quasi à Macedonio Milite esset. SI. habesne argentum ab homine? BA. rogitas quod vides?

SI. Heus memento ergo dimidiū istinc mihi de prædâ dare:

Commune istuc esse oportet. BA. quid, malum? id totum tuum est.

Quam mox mihi operam das? SI. tibi do equidem.

BA. quid nunc mihi es auctor; Simo?

^{Ita L.}

SI. Exploratorē hunc faciamus * ludos suppositiciū.

BA. Adeo donicum ipse sese ludos fieri senserit:

Sequere. quid ais? nempe tu illius servos es? HA. planissimè.

BA. Quanti te emit? HA. suarum in pugna virium victoriâ.

Nanque ego eram domi imperator summus in patriâ meâ.

BA. An etiam ille vnquam expugnauit carcerem patriam tuam?

HA. Contumeliam si dices, audies. BA. quotumo die

^{i. vno in-}
^{regro &}
^{dimidio.}

Ex Sicyone huc peruenisti? HA. * altero ad meridiē.

BA. Strenuè me hercle isti, quam videsis pernix hic est homo?

Vbi furam aspicias, scias posse cum gerere crassas compedes.

Quid ais? tūne etiam cubitare solitus es in cunis

^{abest hic} puer?

^{versus à}
^{vulg.}

* SI. Scilicet. BA. etiāne facere solitus es puer? scin quid loquar?

^{† D. F. lo-}
^{quar?}

SI. Scilicet solitum esse. HA. sanine estis? BA. quid hoc quod terogo?

^{† sic Cato}
^{cap. 21. Eo}

Noctu in vigiliâ quando ibat miles, tū tu ibas simul? * Conueniebatne in vaginam tuâ machæra militis?

^{fistulâ ferreâ}
^{indito, qua}

HA. In malam crucem. BA. ire licebit tibi tamē hodie temporis.

^{in celumella}
^{conueniat}

HA. Quin tu mulierem mihi emittis, aut reddis argentum? BA. mane:

^{et in cu-}
^{lam.}

HA. Quid maneam? BA. chlamydem hanc commemoros quanti conductâ st. HA. quid est?

BA. * Quid

BA. * Quid meret machara? HA. helleborum hîc * i. quâ
hominibus est opus. mercedis

BA. Eo. HA. mitte. BA. quid mercedis petasus hodie, p ea darur
domino demeret? domino, à

HA. Quid domino? quid somniatis? mea quidē hæc quo con-
habeo omnia, ducta est?

Meo peculio emta. BA. nempe quod femina summa
sustinet.

HA. * Vncti sunt senes, fricari sese ex antiquo volūt. * Vngebā-

BA. Responde obsecro hercle hoc vero seriò, quod tur enim
terogo, prius, de-

Quid meres? quantillo argento te conduxit Pseu- inde fîca-
dulus? bantur.

HA. Qui istic Pseudolu'st? BA. præceptor tuus, qui
te hanc fallaciam

Docuit, vt fallaciis hinc à me mulierem abduceres.

HA. Quem tu Pseudolum, quas tu mihi prædicas
fallacias?

Quem ego hominem nullius coloris noui. BA. non
tu istinc abis?

Nihil est hodie hîc Sycophantis quæstus, proin tu
Pseudolo

Nuncios abduxisse alium prædam, qui occurrit prior

Harpax. HA. is quidem edepol Harpax ego sum. BA.
imo edepol esse vis.

Purus, purus hic sycophanta est. HA. ego tibi argen-
tum dedi,

Et dudum adueniens extemplò symbolū seruo tuo,

Heri imagine obsignatā epistolam, hîc ante ostium.

BA. Meo tu epistolam dedisti seruo? cui seruo? HA.
Syro.

BA. Non confidit, sycophanta hic nequam est, nugis
meditatur inale.

Edepol hominem verberonem Pseudolum, vt do-
ctū dolum

Cōmentu'st! tantundē argēti, quantū miles debuit,

Dedit huic, atq; hominem exornauit, mulierem qui
abduceret.

Nam illam epistolam ipse verus Harpax huc ad me
attulit. (militis,

HA. Harpax ego vocor, ego seruus sum Macedonis

a ; Ego

Ego nec sycophantiosè quicquam ago, nec maleficè,
Neque istum Pseudolum mortalis qui sit noui, ne-
que scio.

SI. Tu nisi mirum est, leno, planè perdidisti mulierè.

BA. Edepol ne istuc magis magisque metuo, cum ver-
ba audio.

SI. Mihi quoque edepol iamdudum ille Syrus cor
perfrigefacit,

Symbolum qui hoc accepit. mira sunt ni Pseudolus
est. Ehò

Tu, quâ facie fuit dudum, cui dedisti symbolum?

HA. Rufus quidam, vètriosus, crassis furis, subniger,
Magno capite, acutis oculis, ore rubicundo, admodum
Magnis pedibus. SI. perdidisti, postquâ dixisti pedes.

BA. Pseudolus fuit ipse: actum est de me, iam mo-
rior Simo.

SI. Hercle haud te finam emoriri, nisi argentum mi-
hi redditur,

Viginti minæ. HA. atque etiâ mihi aliâ viginti minæ.

BA. Auferetur id præmium à me, quod promisi per
iocum?

SI. De improbis viris auferri præmium & prædam
debet.

BA. Saltem Pseudolum mihi dedas. SI. Pseudolum
ego dedam tibi?

* Vide Cæt. Quid deliquit? dixit ab eo tibi ut caueres, centies?

BA. Perdidit me. SI. at me viginti * commodis mul-
tauit minis.

BA. Quid nunc faciam? HA. si mihi argentum dede-
ris, te suspendito.

BA. Dî te perdât. sequere sis me ergo hac ad forum,
ut soluam. HA. sequor.

* f. Harpa- BA. Hodie ego * peregrinos absoluâ, cras agam cum
gem. † ciuibus.

† C. Simone Pseudolus mihi centuriata habuit capitis comitia,
Qui illum ad me hodie allegauit, mulierem qui ab-
duceret.

Sequere tu. nunc ne expectetis dum hanc domum re-
deam viâ.

Ita res gesta est, angiporta hæc certum est conse-
crariet.

HA. Si

HA. Si graderere tantum, quantum loquere, iam
iffes ad forum.

BA. Certum est mihi hunc emortualetn facere ex na-
tali die.

S I M O *senex.*

Bene ego illum tetigi, bene autem seruos inimi-
cum suum.

Nunc mihi certum est, alio pacto Pseudolo infidias
dare,

Quam in aliis Comœdiis fit, vbi cum stimulis aut
flagris

Insidiatur: at ego iam inultus promā viginti minas,
Quas promisi, si effecisset, obuiam ei vltro deferam.

Nimis illic mortalis doctus, nimis versutus, nimis
malus,

Superauit dolum Troianū atq; Vlyssēm Pseudolu-
Nunc ibo intro, argentum promam, Pseudolo infi-
dias dabo.

PSEVDOLVS *seruus ebrius.*

Quid hoc? sicine hoc fit? pedes statim an non?

An id vultis vt me hic iacentem aliquis tollat?

Nam hercle si cecidero, vestrum erit flagitium.

Pergitin' pergere? ah * scizuiendum mihi

Hodie est, magnum hoc vitium vino est,

Pedes captat primū. luctator dolosu' est.

Profecto edepol ego nunc probē * ab eo † madulsa,

Ita victu excurato, ita mundiciis * dignē ah,

Itaq; in loco festiuo sumus festiuē accepti.

Quid opus me multas agere ambages? hoc

Est homini quamobrem vitam amet, hic omnes

Voluptates, in hoc omnes venustates sunt,

Deis proximum esse arbitror. nam vbi amans com-
plexu' est

Amantem, vbi labra ad labella adiungit,

Vbi alter alterum * bilingui manifesto

Inter seprehendunt, vbi mamma maniculā

Opprimitur aliā, aut, si lubet, corpora

Conduplicant, manu cādida cātharum dulciferum

Propinate * amicissimam amicitiam, neque ibi esse

alium † alio

* Lips. ex
V. C. *sedem-*
dum.

* Ita Scal.

† *Madulsa,*

ebrius, a

Græco

μαδαν

deductū,

vel qā sit

madidus

vino. Fest.

* Ita Lips.

* al. *bilin-*

gues.

* Lips. *sua-*

uissimā a-

micitiā.

† *f. alij.*

Onio, ibi nec molestum, nec sermonibus morose
 gis uti:
 * *Lemnisci*, i. fasciæ co- Vnguenta, atque odores, * *lemniscos*, corollas dari
 lorix de- dapfiles.
 penderites Non enim parçe promi victu cætero, ne quis me
 ex coro- roget.
 nis. Fcst. Hoc ego modo, atque herus minor hunc diem sum-
 simus prothymè,
 Postquam opus meum, vt volui, omne perpetraui
 hostibus fugatis.
 Illos accubantis, potantis, amantis, cum scortis
 Reliqui, & meū scortū ibidem, cordi atq; animo suo
 Obsequentes: sed postquam exurrexi, orant me vt
 saltem,
 Ad hunc me modum intuli, vt illis satisfacerem ex
 disciplinâ: quippe ego
 Qui probè Ionica perdidici, sed palliolatim amictus
 Sic huc incessi ludibundus, plaudunt parum, clami-
 rant me vt reuertar.
 Occepi denuò, hoc modo nolui. idem amicæ dabam
 me meæ,
 * i. is casus Vt me amarent: vbi circumuortor, cado, * id fuit ne-
 cantus & nia ludo.
 carminis Itaque dum enitor(† pax) iam penè inquinavi † pal-
 vice fuit. lium. nimix tum
 † *L. prox ex* Voluptati edepol fui ob casum. datur cantharus, bi-
 Festo. bi, commuto
 † *V. C. pal-* Illico pallium, illud posui, inde huc exij, crapulam
 lium teme- dum amouerem.
 ro. Volupt. Nunc ab hero ad herum meum maiorem venio fœ-
 dus commemoratum.
 Aperite aperite, heus Simoni me adesse, quis nun-
 ciate.

SIMO *senex*, PSEVDOLVS *seruus*,
 BALLIO *leno*.

VOX viri pessimi me exciet foras. sed quid hoc?
 quo modo? quid video ego?

PS. Cum coronâ ebrium Pseudolum tuum. SI. libe-
 rè hercle hoc quidem. sed vide statum.

Num meâ gratiâ pertimescit? magis cogito, sçz uiter
 blanditerne alloquar.

Sed

Sed hoc me vetat vim facere, quod fero, si qua in hoc spes sita sit mihi.

PS. Vir malus viro optimo obuiam it. SI. di te ament Pseudole. † Phui in malam crucem.

PS. Cur ergo me * afflictor? SI. quid tu (malum) ergo † Interie-
in os mihi ebrius irructas? ctio retrū

PS. Molliter siste nunc me, caue ne cadam, non vides aliquid &
me vt madidē madeam? spurcum

SI. Quæ istæ audacia est, te sic interdus cum corol- a: pernan-
lâ ebrium incedere? PS. lubet. tis.

SI. Quid, lubet? pergin ructare in os mihi? PS. suavis * V. E. affli-
ructus mihi est, sic sine modò. tiem? D. F.

SI. Credo equidem potesse te, scelus, Massici montis afflictus?

Fructus ebibere in horâ vnâ. PS. hibernâ addito. SI.
sed dic tamen. PS. haud malè

Mones. SI. vnde onustam celocem agere te prædi-
cem? PS. cum tuo filio

Perpotauimodò. sed, Simo, vt probè tactus Ballio
est: quæ tibi dixi, (mulier hæc

Effecta reddidi. SI. derides? pessumus homo * est. PS. * L. es.

Facit, cū tuo filio libera accubat. SI. omnia vt quic-
quam egisti ordine

Scio. PS. quid ergo dubitas dare mihi argentum? SI.
ius petis, fateor.

Tene. PS. at negabas daturum esse te mihi, tamen
das. onera hunc hominem, atque

Consequere hac. SI. ego istum onerem? PS. onera-
bis, scio. SI. quid ego huic homini faciam?

Statim ultro & argentum aufert, & me irridet. BA.
vix vix. PS. vorte ergo humerum,

Hem. BA. hoc ego nunquam ratus sum fore me vt
tibi fierem supplex.

Heu heu heu. PS. define. BA. doleo. PS. nō doleres tu,
ego dolerem.

BA. Quid hoc? auferrēne Pseudole abs tuo hero? PS.
lubentissimo corde atque animo.

BA. Non audes quæio aliquam partem mihi gratiā
facere hic argenti?

PS. Noui, me dices auidum esse. nam hoc nunquam
eris nummo diuitior.

Neq; te mei tergi misereret, si hoc non hodie effecissem.

BA. Erit ubi te vlciscar, si vivo. PS. quid minitare? habeo tergum.

BA. Age sane. PS. igitur redi. BA. quid redeam? PS. redi modo, non eris deceptus.

BA. Redeo. PS. simul mecum potatum. BA. egone cam? PS. fac quod te iubeo,

Si is, aut dimidium, aut plus etiam faxo hinc feres. BA. eo, duc me quò vis. PS. quid nunc?

Nunquid iratus es, aut mihi, aut filio, propter has res Sino? SI. nihil profecto.

PS. I hac. BA. te sequor. quin vocas spectatores simul? PS. hercle me isti

Haud solent vocare, neque ergo ego istos: verum si vultis applaudere

Atque approbare hunc gregem & fabulam, in crastinum vos vocabo.

P O E N V L V S.

* Aristarchus Poëta

Tragicus,

æqualis

Euripidis

Tragœdiâ

Achillem

scripsit,

quâ postea

in Latinâ

transtulit

Enni* te-

ste Festo

in: *Prolato*

are. Achille

autem A-

ristarchi di-

xit ad disse-

rentiâ A-

chillis E-

schyri. Scal.

DRAMATIS PERSONÆ.

AGORASTOCLES *adolesc.* ADVOCATI.

MILPHIO *servus.* COLLYBISCVS *villic*.*

ADELPHASIVM *meretrix.* SYNCERASTVS *serv*.*

LYCVS *leno.* HANNO *Pœnus.*

ANTHEMONIDES *miles.* GIDDENEME *nutrix.*

P V E R.

P Ver septuennis surripitur Carthagine.

O for mulierum adoptat hunc emtum senex

Et facit hæredem. eius cognatæ dux

Nutrixque earum raptæ. mercatur Lycus,

V exatque amantem. at ille cum auro villicum

Lenoni obtrudit, ita cum furto alligat.

Venit Hanno Pœnus, gnatum hûc fratris repperit,

Suasque agnoscit, quas perdiderat, filias.

P R O L O G V S.

A Chillem* Aristarchi mihi commentari lubet,
Inde mihi principium capiam ex eâ tragœdiâ.

Sileréque

Sileteque & tacete, atque animum aduertite,
Audire iubet vos imperator histricus.
Bonoque ut animo sedcant in subselliis,
Et qui esurientes, & qui saturi venerint.
Qui edistis, multo fecistis sapientius:
Qui non edistis, saturi fite fabulis.
Nam cui paratum est quod edit, nostrâ gratiâ,
Nimia est stultitia, sescum impransum incedere,
Exurge præco, fac populo audientiam.
Iamdudum expecto, si tuum officium scias.
*Exerce vocem quam per * viuis & colis.*
Nam nisi clamabis, † tacitum te obrepet fames.
Age nunc reside, duplicem ut mercedem feras.
** Bonum factum est, edicta ut seruetis mea.*
Scortum exoletum, ne quis in proscenio
Sedeat, neu lictor verbum aut virgæ mutiant,
Neu designator præteriens † obambulet,
*Ne * sescum ducat, dum histrio in scena siet.*
Diu qui domi otiosi dormierunt, decet
† nime æquo nunc stent, vel dormire temperent.
Serui ne obsideant, liberis ut sit locus,
Vel æs pro capite dent: si id facere non queunt,
Domum abeant, vitent ancipiti infortunio,
Ne & hic varientur virgis, & loris domi,
Si minus eura sint, cum veniant heri domum.
Nutrices pueros infantis minutulos
Domus ut procurent, neu quæ spectatum afferant,
Ne & ipsæ sitiant, & pueri pereant fame,
Néue esurientes hic quasi hædi obuagiant.
Matronæ tacitæ spectent, tacitæ rideant,
Canorâ hic voce suâ tinnire temperent.
Domum sermones fabulandi conferant,
Ne & hic viris sint & domi molestiæ.
Quodque ad ludorum curatores attinet,
Ne palma detur cuiquam artificii iniuria,
Néue ambitionis causâ extrudantur foras,
Quo deteriores anteponantur bonis.
Et hoc quoque etiam, quod penè oblitus fui,
Dum ludi fiunt, in popinam pedisequi
Irruptionem facite, nunc dum occasio est,
*Nunc dum * scribilitæ æstuant, occurrите.*

** Vni ad*
viçtû, colis
ad cultum
referendû.
† Ita Turn.
** Formula*
sollenis e-
dictis præ-
figi solita
boni omi-
nis causâ.
Vide Bris-
so de For.
lib. 3.
† i. aduer-
sum alios
ambulet.
** lego: I. es-*
sum. Vide
Cent.

** Scribilitæ*
vel scriblitæ
genus pla-
centæ sine
melle. Iur.
scriblitæ scri-
bit ab in-
torfione,
quasi ερε-
βλιτης.

Hæc imperata quæ sunt pro imperio histrico,
 Bonum hercle factum, pro se quisq; vt meminerit.
 Ad argumentum nunc vicissatim volo
 Remigrare, æquè vt mecum sitis huius † gnari rei.
 Eius nunc regiones, limites, confinia
 Determinabo, ei rei ego sum factus finitor.
 Sed nisi molestum est, nomen dare vobis volo
 * Comœdiās: sin odiosum est, dicam tamen.
 Siquidem licebit per illos, quibus est in manu.
 Carchædonius vocatur hæc comœdia,
 Latine * Plautus, patruus † pultiphagonides.
 Nomen iam habetis, nunc rationes cæteras
 Accipite: nam argumentum hoc hic censebitur.
 Locus argumento st suum sibi proscenium.
 Vos * iuratores estis, quæso operam date.
 Carthaginienses fratres patruales duo
 Fuere, summo genere, & summis diuitiis,
 Eorum alter viuit, alter est emortuus.
 Propterea apud vos dico confidentius,
 Quia mihi pollinctor dixit, qui eum pollinxerat.
 Sed illi seni qui mortuus est, filius
 Vnicus qui fuerat, olim abductus à patre,
 Puer septuennis furripitur Carthagine,
 Sexennio prius quidem, quàm moritur pater;
 Cum iam perisse sibi videt gnatum vnicum,
 Coniicitur ipse in morbum ex agitudine.
 Facit illum hæredem fratrem patrualem suum,
 Ipse abiit ad Acherontem sine viatico.
 Ille qui furripuit puerum, Calydonem auellit,
 Vendit eum domino hic diuiti cuidam seni
 Cupienti liberorum, osori mulierum.
 Emit hospitem is filium imprudens senex
 Puerum illum, eumque adoptat sibi pro filio.
 Eumque hæredem fecit, cum ipse obiit diem.
 Is illic adolescens habitat in illisce ædibus.
 Reuortor rursus denuò Carthaginem,
 Si quid mandate vultis aut curarier,
 Argentum nisi qui dederit, nugas egerit.
 Verùm qui dederit, magis maiores egerit.
 Sed illi patruo huius, qui viuit senex,
 Carthaginensi duæ fuere filix.

Altera quinquennis, altera quadrimula,
 Cum nutrice vnà periere à * magalibus.
 Eas qui surripuit, in Anactorium deuchit,
 Venditque has omnis, & uutricem, & virgines,
 Præsenti argento homini, si leno est homo,
 Quantum hominum terra sustinet, facerrimo.
 Vosmet nunc facite coniecturam ceterum,
 Quid id sit hominis cui Lyco nomen fiet.
 Is ex Anactorio vbi prius habitauerat,
 Huc commigrauit in Calydonem, haud diu,
 Sui quæsti gratia, is in illis habitat ædibus.
 Earum hic adolescens alteram efflictim perit
 Suam sibi cognatam imprudens, neq; scit quæ ea
 Sit neq; eam vnquam tetigit: ita cum leno macerat,
 Neq; quicquam cum ea fecit etiamnum stupri,
 Neq; duxit vnquam, neque ille voluit mittere.
 Quia amare cernit, tangere hominem volt bolo.
 Illam minorem in concubinatum sibi
 Volt emere miles quidam, qui illam deperit.
 Sed pater illarum Pœnus, postquam eas perdidit,
 Marique terraque vsquequaque quæritat.
 Vbi quamque est in urbem ingressus illico
 Omnes meretrices, vbi quisque habitant, inuenit.
 Dat aurum, ducit, noctem rogat. post ibi
 Vnde sit, cuiatis, captane an surrupta sit,
 Quo genere gnata, qui parentes fuerint,
 Ita doctè atque astu filias quærit suas.
 Et is omnis linguas scit, sed dissimulat sciens
 Se scire. Pœnus planè est, quid verbis opu' sit?
 Is heri huc in portum naui venit, yespere.
 Pater harum idem huic patruus adolescentulo est.
 Iamne hoc tenetis? si tenetis, ducite.
 Caue dirumpatis, quæ so finite transigi.
 Hem penè oblitus sum reliquum dicere.
 Ille qui adoptauit hunc pro filio sibi,
 Is illi Pœno huiusce patri hospes fuit:
 Is hodie huc veniet, reperietque hic filias.
 Et hunc sui fratris filium, & quidem didici ego.
 Ego ibi ornabor, vos æquo animo noscite.
 Hic qui hodie veniet, reperiet suas filias,
 Et hunc sui fratris filium. dehinc ceterum

*ita dicta
 Afrorum
 tuguria.

Valete, adeste. ibo, alius nunc fieri volo.

Quod restat, restant alii, qui faciant palam.

*Vide Cēt. Valete atque *adiuvate ut vos servet salus.

AGORASTOCLES *adulescens.*

MILPHIO *servus.*

AG. SÆPE ego res multas tibi mandaui, Milphio,
Dubias, egenas, inopiosas consilii,

Quas tu sapienter, docte & cordatè & catè

Mihi reddidisti opiparas opera tua.

*al. gratas. Quibus pro benefactis fateor deberi tibi

Et libertatem, & multas *grates gratias.

MI. Scitum' sit per tempus, si obuiam is, verbū vetus.

*Vide Fest. Nam tuæ blanditiæ mihi sunt quod dici solet,

*Gerræ germanæ atque edepol lyræ lyræ,

Nunc mihi blandidicus es, heri in tergo meo

Tris faciliè corios contriivisti bubulos.

AG. At amans per amorem si quid feci, Milphio,

Ignoscere id te mihi æquum est. MI. haud vidē
magis.

Et ego nunc amore pereo. sine te verberem,

Item ut tu mihi fecisti ob nullam noxiam.

Post id locorum tu mihi amanti ignoscito.

AG. Si tibi lubido est aut voluptati, sino,

Suspende, vinci, verbera, auctor sum, sino.

MI. Si auctoritatem postea defugeris,

Vbi dissolutus tu sies, ego pendeam.

AG. Egone istuc ausim facere, præsertim tibi?

Quin si feriri video te, extemplo dolet.

MI. Mihi quidem hercle. AG. immo mihi. MI. istuc
mauelim.

Sed quid nunc tibi vis? AG. cur ego apud te mentiar?

Amo immodestè. MI. meæ istuc scapulæ sentiunt.

AG. At ego hanc vicinam dico Adelphasium meam,
Lenonis huius meretricem maiusculam.

MI. Iampridē equidē istuc ex te audiui. AG. differor

Cupidine eius. sed lenone istoc Lyco

Illius domino non lutum' sit lutulentius.

MI. Vin' tu illi nequam dare nunc? AG. cupio. MI. en
me dato.

AG. Abi dierectus. MI. dic mihi verò seriò,

Vin dare malū illi? AG. cupio. MI. hem eundem me
dato.

Vtrumq;

Vtrumq; faxo habebit, & nequam & malum.

AG. Iocare. MI. vin' tu illam hodie sine damno & dispendio

Tuo, tuam libertam facere? AG. cupio, Milphio.

MI. Ego faciam vt facias. sunt tibi intus auri ei

Trecenti nummi Philippi. AG. sexcenti quoque.

MI. Satis sunt treceti. AG. quid iis facturus? MI. tace.

Totum lenonem tibi cum tota familia

Dabo hodie dono. AG. quid facturus? MI. iam scies.

Tuus Collybiscus nunc in vrbe est villicus,

Eum hic non nouit leno, satin' intelligis?

AG. Intellige hercle, sed quò euadas nescio.

MI. Non scis? AG. non hercle. MI. at ego iam faxo scies.

Ei dabitur aurum, vt ad lenonem deferat,

Dicatque se peregrinum esse ex alio oppido,

Se amare velle, atque obsequi animo suo.

Locum sibi velle liberum praberier,

Vbi nequam faciat clam, ne quis sit arbiter.

Leno ad te accipiet, auri cupidus, illico.

Celabit hominem & aurum. AG. consilium placet.

MI. Rogato, seruos venerit ne ad eum tuus?

Ille me censebit quæri, continuo tibi

Negabit, quid tu dubitas, quin extempulo

Dupli tibi auri & hominis fur leno fiet?

Neque id vnde efficiat, habet. vbi in ius venerit,

Addicet prætor familiam totam tibi.

Ita decipiemus foueâ lenonem Lycum.

AR. Placet consilium. MI. immò etiâ vbi expoliuero

Magis, hoc tum demum dices, nunc etiam rude est.

AG. Ego in ædem Veneris eo, nisi, quid vis, Milphio.

Aphrodisia hodie sunt. MI. scio hoc. AG. oculos volo

Meos delectare munditiis meretriciis.

MI. Hoc primum agamus, quod consilium cepimus,

Abeamus intro, vt Collybiscum villicum

Hanc perdoceamus vt ferat fallaciam.

AG. Quanquam Cupido in corde versatur, tamen

Tibi auscultabo. MI. faciam vt facto gaudeas.

Inest amoris macula huic homini in pectore,

Sine damno magno quæ elui neutiquam potest.

Itaque hic scelestus est homo leno Lycus,

Cui

Cui iam infortunii intenta balista est probè,
 Quam ego haud multo post mittam e balistario.
 Sed Adelphasium exit eccam, atque Anterastilis.
 Hæc est prior, quæ meum herum dementem facit.
 Sed euocabo, heus i foras Agorastocles
 Si vis videre ludos iucundissimos.

AG. Quid istuc tumultus? MI. hem amores
 tuos

Si vis spectare. AG. ô multa tibi di dent bona,
 Cum mihi hoc obtulisti tam lepidum spectaculum.

ADELPHASIVM, ANTERAST. *meretrices duæ.* MILPHIO *seruus.* AGO-
 RASTOC. *adulescens.*

AD. NEGOTII sibi qui volet vim parare,
 Nauem & mulierem, hæc duo comparato.

Nam nullæ magis res duæ plus negotii
 Habent, fortè si occeperis exornare.
 Neque vnquam satis hæ duæ res ornantur,
 Neque eis vlla ornandi satis satietas est.
 Atque hæc ita loquor, nunc modò docta dico.
 Nam nos vsque ab aurora ad hoc quod diei est.
 Postquam aurora illuxit, nunquam cessauimus
 Ex industria ambæ nunquam concessauimus

* Turn. ex
 V. C. Face-
 re en iam,
 quo quidè
 verba ex-
 primi pu-
 tat eorum
 qui aliquo
 perfuncti
 negotio
 sunt, ad fi-
 nemq; rei
 peruene-
 runt. En
 iam perfeci,
 En iam laui

Lauari, aut fricari, aut tergeri, aut ornari,
 Poliri, expoliri, pingi, fingi: & vnà
 Binæ singulis quæ datæ nobis ancillæ,
 Eæ nos, lauando, eluendo operam dederunt,
 Aggerundæque aquâ sunt viri duo defessi.
 Apagesis negotii quantum in muliere vna est.
 Si verò duæ, sat scio, maximo vni
 Populo cui lubet plus satis dare potis sunt.
 Quæ noctes diesque omni in ætate semper
 Ornantur, lauantur, tergentur, poliuntur,
 Postremò modus muliebris nullus est,
 Neque vnquam lauando & fricando scimus
 * Facere * Nam quæ elauta est, nisi
 Perculta est, meo quidem animo, quasi illauta est.
 AN. Miror equidem soror te istæc sic fabulari,
 Quæ tam callida & docta sis & faceta.
 Nam cum sedulo munditer nos habemus,

Vix ægreque amatorculos inuenimus.

AD. Ita est. verum hoc vnum tamen cogitato,
Modus omnibus in rebus soror optimum est habitu.
Nimia omnia nimium exhibent negotium homini-
bus ex se.

AN. Soror cogita amabo, item nos perhiberi
Quasi falsa † muriatica esse autumantur
Sine omni lepore, & sine suauitate,
Nisi multa aqua & diu macerantur,
Olent, falsa sunt, tangere vt non velis: ite nos sumus
Eiuscemodi, mulieres sunt infusæ
Admodum atq; inuenustræ sine munditiâ & sumtu.

MI. Coqua est hæc quidem Agorastocles, vt ego o-
pinor,

Scit muriatica vt macerent. AG. quid molestus?

AD. Soror parce amabo, sat est istuc alios dicere no-
bis,

Ne nosmet nostra etiam vitia loquamur.

AN. * Quiesco. AD. ergo amo te. sed hoc nunc re-
sponde mihi,

Sunt hic omnia quæ ad deum pacem oportet adesse?

AN. Omnia accuravi. AG. diem pulcrum & celebrẽ
& venustatis plenum,

Dignum Veneri pol, cui sunt Aphrodisia hodie.

MI. Ecquid gratiæ, cū huc foras te euocaui? nunc iam
Me decet donari cado vini veteris, * dic dari.

Nihil respondes? lingua huic excidit, vt ego opinor.
quid malum

Astans obstupuisti? AC. sine amem, ne me obturba,
ac tace.

MI. Taceo. AC. si tacuisses, iam istuc taceo non na-
tum foret.

AN. Eamus soror mea. AD. hoc amabo. quid illò nūc
properas? AN. rogas?

Quia herus nos apud adem Veneris mantat. AD.
maneant pol. mane.

Turba est nunc apud aram, an ibi vis inter istas ver-
sari,

* Prosedas, pistorum amicas, reliquias alicarias,
Miseras † cœno delibutas, seruilicofas sordidas?

Quæ tibi olant stabulum, * statumq; felliam, & sessi-
bulum merum,

† De muri-
aticis piscibus
vide Scal.
Coniect.

* I. G. Qui-
esco ergo.

AD. amo te.

* lego: dic

dare. i. da-

turum te

promitte.

* i. prosti-

tuas, a pro-

sedendo in

meritoriis

vel forni-

cibus: Isi-

dorus.

† Fest. schæ-

no. schœnum

vnguentū

pestimi ge-

neris quod

fiabat ex

g. o. i. i.

iunco odo

rato, vt ar-

bitratur

Tuin.

* Colu. sca-

tumq; f.

Quas

Quas adeo haud quisquam vnquam liber tetigit, neque duxit domum.

Seruulorum sordidulorum scorta diobolaria.

MI. In malâ crucē. tun' audes etiâ seruos spernere? Propudium, quasi bella sit, quasi campse reges ducitent:

En monstrū mulieris, tantula tanta verba funditat, Quis ego obulo arato septem noctes non emam.

AG. Dū immortales omnipotentes, quid est apud vos pulcrius?

Quid habetis, mage qui immortales vos credam esse, quā ego siem?

Qui hæc tanta oculis bona concipio; nam Venus non est Venus.

Hanc equidem Venerem venerabor, me ut amet posthac propitia.

Milphio heus Milphio ubi es? MI. assum apud te eccum. AG. at ego elixus sis volo.

MI. Enimuerò here facis delicias. AG. de te quidem hæc didici omnia.

MI. Etiamne ut ames eam, quam nunquam tetigeris, * nihil illic quidem est.

AG. Deos quoque edepol & amo & metuo, quibus ego tamen abstineo manus.

AD. Heu ecastor, cum ornatū aspicio nostrā ambarum, poenitet,

Exornatæ ut simus. AN. immò verò sanè commodè. Nam pro herili nostro quæstu satis bene exornatæ sumus.

Non enim potest quæstus consistere, si eum sumtus superat, soror.

Eò illud satiu' sit satis quod satis est, habitus plus quā sat est.

AG. Ita me di ament, ut illa me amet malim, quā di, Milphio.

Nam illa mulier lapidem silicem subigere, ut scamet, potest.

MI. Pol id quidem haud mentire. nam tu es lapide silice stultior,

Qui hanc ames. AG. ac vide sis, cum illā nunquam Jimaui caput.

MI. Cur-

* al. AG.
nihil illuc
quidem est.
Deos qu.

MI. Curram igitur aliquò ad piscinam, aut ad lacum, limum petam.

AG. Quid eo opu' sit? MI. ego dicam, vt tibi & illi limem caput.

AG. I in malam rem. MI. *ibi sum equidē. AG. †per-

*Lipf. inibi.

† V. E. per-

dis. MI. taceo. AG. at perpetuò volo.

MI. Enimuerò here meo me lacellis ludo & delicias facis.

AN. Satis nunc lepidè ornatam credo, foror, te tibi viderier,

Sed vbi exempla conferentur meretricum aliarum, ibi tibi

Erit cordolium, si quam ornatam melius fortè conspexeris.

AD. Inuidia in me nunquam innata' sit, neque malitia, mea foror.

Bono ingenio me esse ornatam, quàm auro multo mauolo.

Aurum in fortunâ inuenitur, * naturâ ingenium bonum.

* L. in nat.

Bonam ego quâ beatam me esse nimio dici mauolo. Meretricem pudorem gerere magis decet, quàm purpuram.

Magisque meretricem pudorem, quàm aurum gerere condecet.

Pulcrū ornatū turpes mores peius coeno collinunt. Lepidi mores turpem ornatū facile factis cōprobant.

AG. Eho tu, vin tu facinus facere lepidum & festiuum? MI. volo.

AG. Potēsne mihi auscultare? MI. possum. AG. abi domum ac suspende te.

MI. Quamobrem? AG. quia nunquam audibis verbis tot tam suaui.

Quid tibi opu' sit vixisse? auscultam mihi modò, ac suspende te.

MI. Siquidem tu es mecum futurus pro vuâ passā pensilis.

AG. At ego amo hanc. MI. at ego esse & bibere. AD. cho tu ais? AN. quid rogas?

AD. Viden' tu, pleni oculi sordium qui erant, iam splendent mihi?

AN. Im.

AN. Immo etiam in medio oculo parum sordis est.

AD. cedo sis dexteram,

AG. Vt tu quidem huius oculos illotis manibus trahes ac teras?

AN. Nimia nos socordia hodie tenuit. AD. quâ de re obsecro?

* *L. Quia non iam dudum.*

AN. * Quia iam non dudum ante lucem ad ædem Veneris venimus,

Primit vt inferremus ignem in aram. AD. ah non fact vt opus,

Quæ habent nocturna ora , noctu sacrificatum ire occupant,

Priusquam Venus expergiscatur, prius deproperant sedulo

Sacrificare. nam vigilante Venere si veniant ea,

Ita sunt turpes, credo ecastor Venerem ipsam è fauo fugent.

AG. Milphio. MI. Edepol Milphionem miserum. quid nunc vis tibi?

* *Laterculus gen^o operis pistorii, à formâ ita dictus. si. coctas seu tostas. Vide Præcid. in Petron. lib. i. cap. i.*

AG. Obsecro hercle, vt malsa loquitur? MI. nihil nisi * laterculos,

Sesamum, papaueremq; , triticum, & frictas nuces.

AG. Ecquid amare videor? MI. damnum, quod Mercurius minimè amat.

AG. Nanque edepol lucrum amare nullum amatorè addecet.

AN. Eamus, mea germana. AD. age sis vt lubet. sequere hac. AN. sequor.

AG. Eunt hæ quid si adeamus? MI. adeas. AG. primum prima salua sis,

Et secunda tu secundo salue in precio, tertia

Salue extra precium. MI. tum pol ego & oleum & operam perdidi.

AG. Quo te agis? AD. egone? in ædem Veneris. AG. quid eò? AD. vt Venerem propitiem.

AG. Eho an irata est? propitia hercle est. vel ego pro illâ spondeo.

AD. Quid tu agis, quid mihi molestus obsecro? AG. ah tam scruiter.

AD. Mitte amabo. AG. quid festinas? turba nunc illi est, AD. scio,

Sunt

Sunt illi alia quas spectare ego, & me spectari volo.

AG. Quid lubet spectare turpis, pulcram spectandam dare?

AD. Quia apud ædem Veneris hodie est mercatus meretricius.

Eò conueniunt mercatores, ibi ego me ostendi volo.

AG. Inuendibili merce oportet vltro emtorem adducere,

Proba merx facile emtorem reperit, tametsi in abstruso sita est.

Quid ais tu? quando illi apud me mecum caput & corpus copulas?

AD. Quo die Orcus ab Acheronte mortuos amiserit.

AG. Sunt mihi intus nescio quot nummi aurei lym-

phatici.

† AD. Deferto ad me, faxo actutum constiterit * lym-

phaticum.

MI. Bellula hercle. AG. I dierecste in maximam ma-

lam crucem.

MI. Quam magis aspecto, tam magis est † nimбата,

& nugæ meræ.

AD. Segrega sermonem: tædet. AG. age sustolle hoc

amiculum.

AD. Puta sum, comperce; amabo, me attrectare, A-

gorastocles.

AG. Quid agam nunc? MI. si sapias, curam hanc fa-

cere compendi potes.

AG. Quid ego nunc curem? quid * agis Milphio? MI.

ecce odium meum,

Quid me vis? AG. cur mihi hæc irata est? MI. cur hæc

tibi irata est?

Cur ego id curem? nanq; istæc magis tua est curatio.

AG. Iam hercle tu peristi, nisi illam mihi tam tran-

quillam facis,

Quam mare est olim cum ibi alcedo pullos educit

suos.

MI. Quid faciam? AG. exora, blandire; expalpa. MI.

faciam sedulo.

Sed vide sis, ne tu oratorẽ hunc pugnīs pectas postea.

AG. Non faciam. AD. nos eamus, nunc etiam mora-

re. AC. malefacis.

† Ita resti-

tui. Vide

Cent.

* Vide Tur.

Adulib. 6.

cap. ix.

† *Nimbus*

est fasciola

transuersa

ex auro as-

suta lin-

teo, quod

est in frõte

faminarũ.

Isid. Turn.

nimbata

interpret.

Vilem &

cõtemptã

à *nimbo*

quod pro

re friuola

interdum

capitur.

* al. *agas*.

i. si ames.

vt ego.

AD. Bene:

* Ita I. G. AD. Bene promittis* multa. ex multis omnia incassum cadunt.

Liberare iurauisti me haud semel, sed centies.

Dum te expecto, neq; usq; aliam mihi parauī copiam.

Neq; istuc usquam apparet, ita nunc seruo nihilo minus.

I foror. abscede tu à me. A G. perii, cho quid agis Milphio?

MI. Mea voluptas, mea deliciae, mea vita, mea amoenitas,

Meus ocellus, meum labellum, mea salus, meum sauium,

* colustra
lac nouum
in mam-
mis, Non.

Meum mel, meum cor, mea * colustra, meus molliculus caseus.

AG. Mene ego illuc patiar praesente dici? discurtior miser.

Nisi ego illum iubeo quadrigis cursim ad carnificem rapi.

* Turn. Ego
faxo, si non
irata es,
nummulum
pro te dabit.

MI. Noli amabo succensere hero meo causam meam.

* AD. Ego faxo: sine. MI. irata es nimium, argentum pro te dabit,

Atque te faciet ut sis ciuis Attica atque libera.

AD. Quin abire sinis? quid vis tibi? qui beneuolunt, bene et visitent.

† Turn. ut
item. i. om-
nes solent
bene velle
iis, qui be-
ne volunt.

MI. Si ante quidem mentitus est, nunc iam dehinc erit verax tibi.

AD. Abscede hinc sis, sycophanta. MI. parco. AD. scin quomodo?

MI. Sine te exorem, sine te prendam auriculis, sine dem sauium,

Iam ego hercle faciam plorantem illum, nisi te facio propitiam.

Atq; hic me ne verberet, illud faciet nisi te propitio, Male formido, noui ego huius mores morosi malos, Quamobrem, amabo te, mea voluptas, sine te exorariet.

AG. Non ego homo trioboli sum, nisi ego illi mastigia

Exturbo oculos atque dentes. hem voluptatem tibi,

Hem mel, hem cor, hem labellum, hem salutem, hem sauium.

MI. Im.

MI. Impie, ficcine oratorem verberas? AG. iam istoc magis.

Et iam ocellum addam, & labellum, & linguam. MI. ecquid facies modi?

AG. Siccine ego te orare iussi? MI. quomodo ergo orem? AG. rogas?

Sic enim diceres, scelestè; huius voluptas, te obsecro.

Huius mel, huius cor, huius labellum, huius lingua, huius fauium,

Huius coluſtra, huius dulciculus caseus, maſtigia,

Huius cor, huius ſtudio, huius fauium, maſtigia.

Omnia illa quæ dicebas tua eſſe, ea memorares mea.

MI. Obſecro hercle te, voluptas huius, atque odium meum.

Huius amica * mammeata, mea inimica & male- * i. mam-
uola, mola. Non

Oculus huius, lippitudo mea; mel huius, fel meum.

Vt huic irata ne ſis: aut ſi id fieri non poteſt.

AD. Capias reſtim, ac te ſuſpendas cum hero & voſtra familia.

MI. Hem mihi iam video propter te viſitandum forbilo,

Itaq; iam quaſi * oſtreatu tergum viceribus geſtito, * i. verberi-

Propter amorem veſtrum. AD. amabo, men' prohi- bus dura-
bere poſtulas; tum, velut

Ne te verberet, magis quàm mendax me aduoſum oſtreorum
ſiet? teſta.

AN. Aliquid huic reſponde amabo commodè, ne incommodus

Nobis ſit. nam detinet nos de noſtro negotio.

AD. Verum etiam tibi hanc amittam noxiam vnam, Agoraſtocles.

Non ſum irata. AG. non es? AD. non ſum. AG. da ergo, vt credam, ſaium.

AD. Mox dabo, cum ab re diuinâ rediero. AG. I ergo ſtrenuè.

AD. Sequere me ſoror. AG. atque audin' etiam? Veneri dicito

Multam meis verbis ſalurem. AD. dicam. AG. atque hoc etiam audi. AD. quid eſt?

AG. Pax.

AG. Paucis verbis rem diuinam facito, atque audin?
respice.

*Ita Lipf.
ex V. Lufit
amator in
Respicendi
verbo,

AD. *Respexi. AG. idem pol Venerem credo factu-
ram tibi.

AGORASTOCLES *adulescens.*
MILPHIO *seruus.*

quod in-
terdū opē
ferre signi-
ficat, ex
quo Ro-
manis *For-*
tuna Respi-
ciens.

*Ita Lipf.
quem vide
Antiq.
Lect. lib. 2.
cap. 17.

QVID nunc mihi es auctor Milphio? MIL. vt me
verberes,

Atque auctorem facias. nam impunissimè
Tibi quidem hercle vendere hasce ædis licet.

AG. Quid iam? MI. maiorem ꝑ partem in ore habitas
meo.

AG. Superfede istis verbis. MI. quid nunc vis tibi?

AG. Trecentos Philippos Collybisco villico

Dedi dudum, priusquam me euocasti foras.

Nunc obsecro te, Milphio, hanc per dexteram,
Perque hanc sororem læuam, perque oculos tuos,

Perque meos amores, perq; Adelphasium meam,

Perq; tuam libertatem. MI. hem nūc nihil obsecras.

AG. Mi Milphidisce, mea commoditas, mea salus.

Fac quod facturum te esse promisisti mihi,

Vt ego hunc lenonem perdam. MI. perfacile id qui-
dem est.

Adduce testis tecum, ego intus interim

Iam & ornamentis meis & sycophantiis

Tuum exornabo villicum: propera atque abi.

AG. Fugio. MI. meum est istuc magis officium,
quàm tuum.

AG. Egóne? egóne si istuc lepidè effexis? MI. i. modò.

AG. Vt non ego te hodie? MI. abi modò. AG. emit-
tam manu.

MI. I modò. AG. non hercle meream. ah. MI. Vah
abi modò.

AG. Quantum Acherunte ꝑ mortuorum. MI. et-
iámne abis?

AG. Neque quantum aquæ est in mari. MIL. abitu-
rúsne es?

AG. Neq; nubes omnes quantū. MI. pergin pergere?

AG. Neq; stellæ in celo. MI. pergin aures tundere?

AG. Neq; hoc, neq; illuc, neq; enim uerò ferio,

Neque:

Neque hercle verò. quid opus est verbis? quippin.
 Quod vno verbo dicere hic quiduis licet,
 Neque hercle verò serio. scin quomodo?
 Ita me dii amabunt. vin bonâ dicam fide?
 Quod hic inter nos liceat: ita me Iuppiter.
 Scin quam? vide tu. Credin, quod ego fabuler?
 Ml. Si nequeo facere vt abeas, egomet abiero.
 Nam isti quidem hercle orationi Oedipo
 Opus coniectore est, qui sphyngi interpret fuit.
 AG. Illic hinc iratus abiit. nunc mihi cautio est,
 Ne meâ met culpâ meo amori obiexim moram.
 Ibo atque arcessam testis, quando amor iubet,
 Meo me obedientem esse seruo liberum.

LYCVS *leno.* ANTHÆMONI-
 DES *miles.*

DIllum infelicit omnes, qui post hunc diem
 Leno vllam Veneri vnquam immolarit hostiam.
 Quive vllum turis granum sacrificauerit.
 Nam ego hodie infelix dīs meis iratissimis,
 Sex agnos immolaui. nec potui tamen
 Propitiam Venerem facere vt esset mihi.
 Quoniam litare nequeo; abii illinc illico
 Iratus. vetui exta proficari,
 Neque ea aspicere volui. quoniam illa non bona.
 Aruspex dixit, * deum esse indignam credidi
 Eo pacto auaræ Veneri pulcrè adii manum.
 Quando id quod sat erat, satis habere noluit,
 Ego pausam feci, sic ago. sic me decet.
 Ego faxo posthæc dī deæque cæteri
 Contentiores mage erunt; atque auidi minus,
 Cū scibunt; Veneri vt adierit leno manum,
 Condignè aruspex, non homo trioboli,
 Omnibus in extis aiebat portendī mihi.
 Malum damnumque, & deos esse iratos mihi.
 Quid ei diuini aut humani æquum est credere?
 Mina mihi argenti dono post illā data est.
 Sed quæso vbenam illic restitit miles modò
 Qui hanc mihi donauit? quem ego vocaui ad pran-
 dium?

Sed eccum incedit. AN. ita vt occepi dicere,

b,

Lenullè,

* al. deam.

* Henr. Lenulle, de illâc pugnâ * pentethronicâ,
 Steph. *Te-* Quâ sexaginta millia hominum vno die
lethronicâ Volaticorum manibus occidi meis.
 à Pelethro- Ly. Ehem volaticorû hominû. AN. ita dico quidem.
 niis Lapi- Ly. An obsecro vsquam sunt homines volatici?
 this. AN. Fuere. verum ego interfeci. Ly. quomodo
 Potuisti? AN. dicam. Viscum legioni dedi.
 * L. *praster-* Fundasque, eò * prosternebant folia † farferi.
nebam Vi- Ly. Cui rei? AN. ne ad fundas viscus adhæresceret.
 de Cent. Ly. Perge, optimè hercle periuras. quid postea?
 † Ita Lips. AN. In fundas infundebam grandiculos globos,
Farferum Eo illos volantis iussu funditarius.
virgulti Quid multa verba, quenquam visco offenderant.
genº, Fest. Tam crebri ad terram decidebant quàm pira.
 * Turn. *ne-* Vt quisque ceciderat, eum * necabant illico
abam. Vi- Per cerebrum pinnâ suâ sibi quasi turturem.
 de Cent. Ly. Si hercle istuc vnquâ factum est, tû me Iuppiter
 Faciat, vt semper sacrificem, nec vnquam litem.
 AN. An mihi hæc non credis? Ly. credo, vt mihi est.
 æquum credier.
 AN. Age eamus intro, dum exta referuntur: volo
 Narrare tibi etiam vnâ pugnâ. Ly. non moror.
 AN. Ausculta. Ly. non hercle. AN. immo iam elidam
 caput
 Nisi auscultas, aut is hinc in malam crucem.
 Ly. Malam crucē ibo potius. AN. certumne est tibi?
 Ly. Certum. AN. tum tu igitur die bono Aphrodisiis
 Addice tuam mihi meretricem minusculam.
 Ita res diuina mihi fuerit. res serias.
 Omnis extollo ex hoc die in alium diem,
 * Ilego: *fe-* Profecto * festos habeam decretum est mihi.
stum hunc. Nunc hinc eamus intrò. Ly. sequere hæc me. AN. se-
 quor.
 In hunc diem iam tuus sum mercenarius.

ACTVS TERTIVS.

AGORASTOCLES *adolescens.*

ADVOCATI.

ITA me Di ament, tarde amico nihil est quicquam
 iniquius,

Præsertim homini amanti, qui quicquid agit, pro-
perat omnia.

Sicut ego hos duco aduocatos homines spissigradif-
simos,

Tardiores quàm corbitæ sunt in tranquillo mari.

Atque equidem hercle deditâ operâ amicos fugitavi-
lenes.

Scibam ætate tardiores. metuo meo. amori moram.

Nec quicquam hos * procos mihi elegi loripedis, tar-
dissimos, * i. pceres,
εισωνυκῶς.

Qui si ituri estis hodie, ite, aut ite hinc in malam cru-
cem. Vide Fest.

Siccine oportet ire amicos homini amanti operam
datum?

Nā iste quidē gradus succretu'st * cribro pollinario. * Vide Cæt.

Nisi cū pedicis condidicistis † sic hoc grassari gradu. † Ita Lips.

AD. Heus tu, quanquam nos videmur tibi plebei &
pauperes,

Si nec rectē dicis nobis, diues de summo loco,

Diuitem audacter solemus mactare infortunio.

Nec tibi nos obnoxii sumus istuc quid tu ames aut
oderis.

Cū argentum pro capite dedimus, nostrum dedi-
mus, non tuum.

Liberos nos esse oportet, nos te nihili pendimus.

Ne tuo nos amori seruos tuos esse addictos censeas.

Liberos homines per urbem modico magis par est
gradu

Ire, seruile esse duco festinantem currere.

Præsertim in re populi placidâ atque interfectis ho-
stibus.

Non decet tumultuari. sed si properabas magis,

Pridie nos te aduocatos huc duxisse oportuit.

Ne tu opinere, haud quisquam hodie nostrum cur-
ret per vias.

Neque nos populus pro ceritis insectabit lapidibus.

AG. At si ad prandium me in * edem vos dixissem du-
cere, * Vide Cæt.

Vinceretis ceruum cursu, vel grillatorem gradu.

Nunc vos quia mihi aduocatos dixi, & testis ducere.

Podagrosi estis, ac vicistis cocleam tarditudine.

AD. An verò non iusta causa est, quò curratur celeriter, (tim?

Vbi bibas, edas de alieno, quantum velis vsque affa-
Quod inuitus tu nunquam reddas domino de quo
ederis.

Sed tamen quomocunque, quanquam sumus,
pauperculi,

Est domi, quod edimus, ne nos tam contemptim
conteras.

Quicquid est paucillulum illuc nostrum, illud omne
intus est.

Neque nos quenquam flagitamus, neque nos quis-
quam flagitat. (ces.

Tua causa nemo nostrum est suos rupturus rami-

AG. Nimis iracundi estis, equidem hæc vobis dixi
per iocum.

AD. Per iocum item dictum habeto, quæ nos tibi
respondimus.

AG. Obsecro hercle operam celocem hanc mihi, ne
corbitam date, (stulo.

Attrepidate saltem, nam vos appropereare haud po-

AD. Si quid tu placide ocioseque agere vis, operam
damus:

Si properas, cursores melius te aduocatos ducere.

AG. Scitis, rem narraui vobis, quod vestra opera mi-
hi opus fiet,

De lenone hoc, qui me amantem ludificatur tam diu,

Ei parata ut sint insidia, de auro & de seruo meo.

AD. Omnia istæ scimus iam nos, si hi spectatores
sciant,

Horum hic nunc causa hæc agitur spectatorum fabula,

Hocce satius est docere, ut quando agas, quid agant
sciant. (nes simul

Nos tu ne curassis, scimus rem omnem: quippe om-
Didicimus tecum unam, ut respondere possimus tibi.

AG. Ita profecto est: sed agite igitur ut sciam vos
scire rem.

Expedite, & mihi quæ dudum vobis dixi, dicite.

AD. Itane tætas an sciamus? non meminisse nos ratus,

Quomodo trecentos Philippeos Collybisco villico.

Dederis, quod deferret huc ad lenone inimicum tuum,

Isque:

Isque se ut assimilaret peregrinum esse aliunde ex
 alio oppido,

Vbi is detulerit, tu eò quæsitū seruū aduentes tuum,
 Cum pecuniā. AG. meministis memoriter, seruastis
 me.

AD. Ille negabit, Milphionem quæri censebit tuum,
 Id duplicabit omne furtum, leno addicetur tibi.

Ad eam rem nos esse testis vis tibi. AG. tenetis rem.

AD. Vix quidem hercle, ita pauxilla est, digitulis pri-
 moribus.

AG. Hoc citò & cursim est agendum, propera iam
 quantum potest.

AD. Bene vale igitur, te aduocatos melius celeris
 ducere,

Tardi sumus nos. AG. optimè itis, pessumè hercle di-
 citis.

Quinetiam deciderint vobis formina in talos velim.

AD. At edepol nos tibi in lumbos linguam, atque
 oculos in solum. (co.

AG. Eia haud vostrū est iracundos esse, quod dixi io-

AD. Nec tuum quidem est, amicis per iocum iniuste
 loqui.

AG. Mittite istæ, quid velim, vos scitis. AD. calle-
 mus probè, (rem.

Lenonem perierum ut perdas, id studes. AG. tenetis

Ecce opportunè egrediūtur Milphio vnà & villicus.

Basilice exornatus incedit & fabrè ad fallaciam.

MILPHIO *seruus.* COLLYBISCVS *villicus.*

AGORASTOCLES *adolescens.*

ADVOCATI.

I AM tenes præcepta in corde. CO. pulchrè. MI. vide
 sis calleas.

CO. Quid opus est verbis? callum aprugnum cal-
 lere æquè non sinam.

MI. Fac modo ut conductæ tibi sint dictæ ad hanc fal-
 laciam.

CO. Quin edepol conductior sum, quàm tragœdi
 aut comici.

MI. Probus homo est. AG. ad eam propius, assunt te-
 stes. MI. tot quidem.

Non potuisti adducere homines magis ad hanc rem idoneos.

Nam istorum nullus nefastus est, comitiales sunt meri. Ibi habitant, ibi eos conspicias, quam prætorē sapius.

‡ Turn.

emend.

* Lips. cum
oo. quiqui t.

Hodie iuris doctiores non sunt, qui lites creant, Quam sunt hi: qui si nihil est litium, lites † ferunt.

AD. Di te perdant. MI. vos quidem hercle* commen-

do, qom, quiqui tamen Et bene, & benignè facitis, qom hero amanti ope-

ram datis. Sed isti iam sciunt, negotii quid sit? AG. omnem rem ordine.

MI. Tum vos animum aduortite igitur, hunc vos lenonem Lycum

Novistis. AD. facile. CO. at ego pol eum quā sit facie nescio.

Eum volo mihi demonstratis hominem. AD. nos curabimus.

Satis præceptum. AG. hic trecentos nummos numeratos habet.

AD. Ergo nos inspicere oportet istuc aurum Agorastocles,

Vt sciamus quid dicamus mox pro testimonio.

AG. Agite, inspicite, aurum est. CO. profecto spectatores comicum.

Macerato hoc pingues fiunt auro in barbariā boues. Verūm ad hanc rem agundam Philippum est. AD. ita nos assimulabimus.

CO. Sed ita assimulatote, quasi ego sim peregrinus. AD. scilicet.

Et quidē quasi tu nobiscū adueniens hodie oraueris: Liberum ut commonstrarem tibi locum & voluptarium,

Vbi ames, potes, pergracere. MI. heu edepol mortales malos.

AG. Ego enim docui. MI. quis te porro. CO. agite intro abite, Agorastocles,

Ne hic vos mecum conspicietur leno, neu fallaciæ Præpedimentum obiiciatur. MI. hic homo sapienter sapit.

AG. Facite quod iubet, abeamus, sed vos. satis dictum est? CO. abi.

AG.

AG. Ab eo quæso Dii immortales. CO. quin abis.

AG. abeo. MI. sapis.

CO. St tace. AD. quid est? CO. fores hæ fecerunt magnum flagitium modò. (perduint.

AD. Quid est flagitii? CO. crepuerunt clare. AD. di te

Pone nos recede. CO. fiat. AD. nos priores ibimus.

CO. Faciunt scurræ quod consueuerunt, ponè sese homines locant.

AD. Illic homo est qui egreditur leno. CO. bonus: nam similis malo est,

Iam nunc ego illi egredienti sanguinè exugam procul.

LYGVSVS leno. ADVOCATILCOL-

LYBISCVS villicus.

I AM istuc ego reuortar, miles, conuiuas volo

Reperire nobis commodos qui vnà fient,

Interibi attulerint exta, atque eadem mulieres

Iam ab re diuinà credo apparebunt domi.

Sed quid huc tantum hominum incedunt? ecquid nam afferunt?

Et ille chlamydatus quis nam est, qui sequitur pro-

Aetolus haud est. AD. te salutamus Lyee, (cult

Quamquam hanc salutem ferimus inuiti tibi,

Et quamquam bene volumus leuiter lenonibus.

Ly. Fortunati omnes sitis, quod certè scio

Nec fore, nec fortunam id situram fieri.

AD. Istic est thesaurus stultis in lingua situs,

Vt quæstui habeant, malè loqui melioribus.

Ly. Viam qui nescit, quà deueniat ad mare,

Eum oportet amnem quætere comitem sibi:

Ego malè loquendi vobis nesciui viam,

Nunc vos mihi amnes estis, vos certum est sequi.

Si benedicetis, vostrâ ripâ vos sequar.

Si maledicetis, vestro gradiar limite.

AD. Malo benefacere, tantundem est periculum,

Quantum bono malefacere. Ly. qui vero? AD. scies.

Malo si quid benefacias, id beneficium interit.

Bono si quid malefacias, ætatem expetit.

Ly. Facete dictum, sed quid istuc ad me attinet?

AD. Quia nos honoris tui causâ huc ad te venimus.

Quamquam bene volumus leuiter lenonibus.

Ly. Si quid boni apportatis, habeo gratiam.

AD. Boni de nostro tibi nec ferimus, nec damus,
 Neque pollicemur, neque adeo volumus datum.
 LY. Credo hercle vobis, ita vestra est benignitas.
 Sed quid nunc vultis? AD. hunc chlamydatum quem
 vides,
 Ei Mars iratus est. LY. capite vestro istuc quidem.
 AD. Hunc nunc Lyce ad te diripiendum adducimus.
 Cum prædâ hic hodie incedit venator domum.
 Canes compellunt in plagas lepidè Lycum.
 LY. Quis hic est? AD. nescimus nos istum quidem
 qui fiet,
 Nisi dudum à mani ut ad portum processimus,
 Atque istunc è naui exeuntem onerariâ
 Videmus, adiit ad nos extemplò exiens,
 Salutat: respondemus. CO. mortales malos,
 Ut ingrediuntur docte in sycophantiam!
 LY. Quid deinde? AD. sermonè nobiscû ibi copulat.
 Ait se peregrinum esse huius ignarum oppidi.
 Locum sibi velle liberum præberier,
 Vbi nequam faciat. nos hominem ad te adduximus.
 Tu, si te dii amant, agere tuam rem occasio est.
 LY. Itane ille est cupiens? AD. aurum habet. LY. præ-
 da hæc mea est.

*V.E. in- AD. Potare, amare volt, * ne qui sciant,
 terponit: Nèue arbiter sit nam hic latro in Spartâ fuit,
 LY. locum Ut quidem ipse nobis dixit, apud regem Attalum.
 lepidum da- Inde huc aufugit, quoniam capitur oppidum.
 bo. AD. At CO. Nimis lepidè de latrone, de Spartâ optumè.
 enim clam LY. Di dæque vobis multa bona dent, cum mihi
 furtim hic Et bene præcipitis, & bonam prædam datis.
 esse vult no AD. Immò ut ipse nobis dixit, quò accures magis.
 qui sc. Trecentos nummos Philippos portat præ sibi.
 LY. Rex sum, si ego illum hodie hominem ad me al-
 lexero.

AD. Quin hic quidem tuus est. LY. obsecro hercle
 hortamini,
 Ut diuortatur ad me in hospitium optimum.
 AD. Neque nos hortari, neque dehortari decet
 Hominem peregrinum: tuam rem tu ages, si sapias.
 Nos tibi palumbem ad aream vsque adduximus.
 Nunc te illum melius capere, si captum esse vis.

LY. Iamne

LY. Iamne itis? CO. quid quod vobis mandaui, hospites?

AD. Cum illoc te melius tuā rem adulescens loqui, Illic est ad istas res prae bus, quas quæritas.

CO. Videre equidē vos vellem cū huic aurū darem.

AD. Illinc procul nos istuc inspectabimus.

CO. Bonam dedistis mihi operā. LY. it ad me lucrum.

CO. Illud quidem quorsum asinus cecidit calcibus.

LY. Blandē hūc hominē cōpellabo. hospes hospitem Salutat, saluum te aduenire gaudeo.

CO. Multa tibi di dent bona, cū me saluum esse vis.

LY. Hospitium te aiunt quæritare. CO. quærito.

LY. Ita illi dixerunt, qui hinc à me abierunt modò,

Te quæritare * à muscis. CO. minimē gentium.

* f. liberum

LY. Quid ita? CO. quia à muscis si mihi hospitium quærerem,

Adueniens huc irem in carcerem rectā viā.

Ego id quæro hospitium, vbi ego curer mollius

Quam regi Antiocho oculi curari solent.

LY. Edepol nā tibi possum illum festiuum dare,

Siquidem potes esse pati te in lepido loco,

In lecto lepidē strato, lepidam mulierem

Complexum contrectare te. CO. is leno viam.

LY. Vbi tu Leucadio, Lesbio, Thasio, Co,

Vetustate vino edentulo atatem irriges,

Ibi te replebo vsque vnguentū echeumatis.

Quid multa verba? faciam, * vbi tu laueris, ibi

Vt balneator faciat vnguentariam.

Sed hæc f. latrocinantur quæ ego dixi omnia.

CO. Quid ita? LY. quia aurum poscūt presentarium.

CO. Quin hercle accipere tu noa mauis, quam ego dare.

LY. Quin sequere intro. CO. *duc ergo me intrò, addictum tenes.

AD. Quid si euocemus foras huc Agorastoclem,

Vt ipse testis sit sibi certissimus?

Heus tu qui furem captas, egredere ocyus,

Vt tute inspectes aurum lenoni dare.

* Ita distinxi. Vide Cent.

f. i. disciplinā mistari vtuntur. Vide Cent.

* I. G. duc me ergo intrò.

AGORASTOCLES adulescens,

EIDEM.

b3

QVID

QUID est? quid vultis testes? AD. specta ad dexteram,

Tuus seruus cum aurum ipsi lenoni dabit.

CO. Age accipe hoc sis, hic sunt numerati aurei

Trecenti nummi, qui vocantur Philippi.

Hinc me procura, properè hosce absumi volo.

LY. Edepol fecisti prodigum promum tibi.

Age eamus intrò CO. te sequor. LY. age age ambula.

* Ma I. G. * Ibi, quæ reliqua alia, fabulabimur.

CO. Equidem narrabo tibi res Spartiaticas.

LY. Quin sequere me ergo. CO. abduc intrò. additum tenes.

AG. Quid nunc mihi auctores estis? AD. vt frugi sies.

AG. Quid si animus esse non finit? AD. esto vt finit.

AG. Vidistis, leno cum aurum accepit? AD. vidimus.

AG. Eum vos esse meum seruum scitis? AD. sciūm?

AG. Rem aduersus populi sæpe leges? AD. sciūmus.

AG. Hem istæc volo ergo vos cōmeminisse omnia,

Mox cū ad prætorē vsus veniet. AD. meminerimus.

AG. Quid si recenti re ædis pultem? AD. censeo.

Vide Lam. AG. Si pultem, non recludet. AD. * panem frangito.

AG. Si exierit leno, censetis hominem interrogem,

Meus seruus si ad eum venerit nec ne? AD. quippini?

AG. Cū auri ducētis nūmis Philippis. AD. quippini?

AG. Ibi extemplo leno errabit. AD. quæ de re? AG. rogas?

Quia centū nummis minus dicetur. AD. bene putas.

AG. Alium censēbit quæritari. AD. scilicet.

AG. Extemplo denegabit. AD. iuratus quidem.

AG. Homo furti se adstringet. AD. haud dubium id quidem est.

AG. Quantū quantū ad eū erit delatū. AD. quippini.

AG. Diespiter vos perdui. AD. te quippini.

AG. Ibo & pultabo ianuam hanc. AD. ita quippini.

AG. Tacendi tempus est, nam crepuerunt fores,

Forās egreditur, video lenonem Lycum,

Adeste quæso. AD. quippini si tu voles

Operire capita, ne nos leno nouerit,

Qui illi malæ rei tantæ fuimus illices,

LYCVS leno. AGORASTOCLES.

ADVOCATI.

SUSPEN-

SVSPENDANT omnes nunc iam se haruspices,
 Quid ego illius posthac quod loquantur credam?
 Qui in re diuinâ dudum dicebant mihi
 Malum damnumque maximum portendier,
 Is explicauit meam rem postilla lucro.

AG. Saluus sis leno. LY. di te ament, Agorastocles.

AG. Magis me benignè nunc salutas, quam antidhac.

LY. Tranquillitas euenit, quasi naui in mari,

Vt cunque est ventus, exin velum vortitur.

AG. Valeant apud te quas volo, atque haud te volo.

LY. Valent ut postulatam est, verum non tibi.

AG. Mitte ad me sodes hodie Adelphasium tuam,

Die festo celebri nobilique Aphrodisiis.

LY. Calidum prandisti prandium hodie? **dic mihi.**

AG. Quid iam? LY. quia hoc nunc * frige factas, cum
 rogas.

* f. frigide factas
 ut Bud.
 os calet tibi
 nunc id fri-
 gide factas.

AG. Hoc age sis leno, seruum esse audini meum
 Apud te. LY. apud me? nunquam factum reperies.

AG. Mentire. nam ad te venit, aurumque attulit.

Ita mihi renunciatum est, quibus credo satis.

LY. Malus es, captatum me aduenis cum testibus.

Tuorum apud me nemo est, nec quicquam tui.

AG. Mementote illuc aduocati. AD. meminimus.

LY. Ha ha he. iam teneo quid sit, perspexi modò.

Hi qui illum dudum conciliauerunt mihi

Peregrinū Spartanum. id nunc his * cerebrum vritur,

Me esse hos trecentos Philippos facturum lucri.

Nunc hunc inimicum quia esse sciuerunt mihi,

Eum allegauerunt, suum qui seruum diceret

Cum auro esse apud me. composita est fallacia,

Ut eo me priuent, atque inter se diuidant.

Lupo agnum eripere postulant, nugae agunt.

AG. Negasne apud te esse aurum, nec seruum meum?

LY. Nego: & negando, si quid refert, * abnuo.

AD. Peristi leno. nam iste est huius villicus,

Quem tibi nos esse Spartiatem diximus,

Qui ad te trecentos Philippos modò detulit.

Idque in istoc adeò aurum inest marsupio.

LY. Vx vestra xerati. AD. id quidem nunc est tuum.

AG. Age omite actutum, furcifer, marsupium,

Manifestò fur es mihi. quaso hercle operam date,

* Ita sup-
 plevit lo-
 cum Turn.
 ex V. C.

* V. E. re-
 nuo. i. reuim
 contrahere.

Dum me videatis seruum ab hoc abducere.

Ly. Nunc pol ego perii certò, haud arbitrario.

Consultò hoc factum est, mihi vt insidiz fierent.

Sed quid ego dubito fugere hinc in malam crucem,
Prius quam obtorto collo ad prætorem trahor?

Eheu quàm ego habui ariolos aruspices,

* i. tardè & Qui si quid bene promittunt, * pro spisso euenit.

serò, non Id quod mali promittunt, præsentarium est.

rarò, vt Nunc ibo, amicos consulam, quo me modo

Lamb. Suspendere æquum censeant potissimum.

AGORASTOCLES *adolescens*, COLLYBIS-
CVS, *villius*. ADVOCATI.

AG. AGE tu progredere, vt testes videant te istinc
foras.

Estne hic seruus meus? CO. sum mehercle verò, A-
gorastocles.

AG. Quid nunc scelestè leno? AD. qui cum litigas,
Abscesit. AG. vtinam hinc abierit malam crucem.

AD. Ita nos velle æquum est. AC. cras subscribam
homini dicam.

CO. Nunquid me? AG. abseedas, sumas ornatū tuū.

CO. Non sum necquicquam miles factus, paululum

Prædæ intus feci, dum lenonis familia

Dormitat. extis sum satur factus, probè.

Abicedam hinc intrò. AG. factum à vobis comiter.

Bonam dedistis, Advocati, operam mihi.

Cras mane quæso in comitio estote obuiam.

Tu sequere me intrò. vos valet. AD. & tu vale.

Iniuriam illic insignitè postulat,

Nostro sibi seruire nos censet cibo.

Verum ita sunt isti nostri diuites,

Si quid bene facias, leuior plumâ est gratia:

Si quid peccatum est, plumbeas iras gerunt.

Domos abeamus nostras saltis nunc iam.

* Ita Lips. Quando id * quoui rei operam dedimus impetraui-
mus,

Vt perderemus corruptorem ciuium.

ACTVS QVARTVS.

MILPHIO *seruus*.

EXPECTO quo pacto mea technæ processuræ
fient. Studco

Studeo hunc lenonem perdere, velut meum herum
miserum macerat.

Is me autem porro verberat, incurfat pugnis, calcib.
Servire amanti, miseria est, præsertim qui, quod a-
mat, caret.

Atat è fano recipere video se Syncerastum
Lenonis servum, quid habeat sermonis auscultabo.

SYNCERASTVS, MILPHIO, *serui duo.*

Satis spectatum est deos atq; homines eius negli-
gere gratiam,

* Cui homini herus est consimilis, velut ego habeo * Vide Lab.
nunc huiusmodi.

Neque periurior, neque peior alter vsquam est gen-
tium,

Quàm herus meus est: neque tam luteus, neq; tam
cœno collitus.

Ita me di ament, vel in latumiis, vel in pistrino ma-
uelim

Agere ætatem, præpeditus latera forti ferro mea,

Quàm apud lenonem hunc servitutem colere, quid
illuc est genus!

Quæ illic hominum corruptelæ fiunt! di vestram
fidem,

Quoduis genus ibi hominum videas, * quasi Ache-
runtem veneris.

Equitem, peditem, libertinum, furem ac fugitium
velis,

Verberatum, vinctum, addictum, qui habet quod
det; † vt vt homo est,

Omnia genera recipiuntur: itaq; in totis ædibus

Tenebrę, latebrę: bibitur, estur, quasi in popinâ haud
secus.

Ibi tu videas litteratas fictiles * epistolas,

Pice signatas, † nomina insunt cubitū longis litteris.

Ita * vinariorum habemus nostræ delectum domi.

MI. Omnia edepol mira sunt, nisi herus hunc hære-
dem facit,

Nā id quid ē illi, vt meditatur, verba facit emortuo.

Et adire lubet hominem, & autem nimis eum au-
sculto libens.

* Vide Cæt.

† Ita I. G. i.

cuiuscūq;

generis

homo est.

* i. testas

seu ampho

ras fictiles

litteris in-

scriptas.

† s. consu-

lū, quibus

condita e-

rant vina.

* i. caupo-

nū seu œ-

nopolarū.

Vide Cæt.

I. G. vina-

riorum, quæ

vide:

SY. Hæc cum hic video fieri, crucior preciiis emptos maximis

* Sal. male
paria, male
dilatantur.

Apud nos expeculiatos seruos fieri suis heris.
Sed ad postremum nihil apparet: † malè partum,
malè disperit.

MI. Proinde habet hic orationem, quasi ipse sit frugi bonæ,

Qui ipsus hercle ignauiores potis est facere ignauiam.

SY. Nunc domum hæc ab æde Veneris refero vasa, vbi hostiis

Herus nequit propitiare Venerem sub festo die.

* i. præcida
neis. Vide
Cont.

MI. Lepidam Venerem. SY. nam meretrices nostræ primis hostiis

Venerem placauere extemplò. MI. ô lepidam Venerem denuo.

SY. Nunc domum ibo. MI. heus, Synceraste. SY. Syncerastum qui vocat?

MI. Tuus amicus. SY. haud amicè facis, qui cum onere offeras moram.

MI. At ob hanc rem tibi reddam operam, vbi voles, vbi iusseris.

SY. Habere rem pactam, si futurum est. do tibi operam hanc. MI. quomodo? (feram.

SY. Ut enim vbi mihi vapulandum est, tute coriū sus-

MI. Apage. SY. nescio quid viri sis. MI. malus sum.

SY. tibi sis. MI. te volo.

SY. At onus vrget. MI. at tu appone, & respice ad me. SY. fecero.

Quanquam haud otium est. MI. saluos sis, Synceraste. SY. ô Milphio,

Di omnes deæque ament. MI. quemnam hominem? SY. nec te nec me, Milphio,

Neque herum meum adeò. MI. quem ament igitur? SY. alium quemlibet.

Nam nostrorum nemo dignus est. MI. lepidè loquere. SY. nunc decet.

MI. Quid agis? SY. facio quod manifestò mœchi haud ferme solent.

MI. Quid id est? SY. refero vasa salua. MI. di te & tuū herum perduint.

SY. Me

SY. Me non perdant, illum vt perdant facere pos-
sim, si velim.

Meum herum vt perdant, ni mihi metuum, Milphio.

MI. quid id est cedo.

SY. Malus es. MI. malus sum. SY. malè mihi est. MI.
memorandum, esse aliter decet.

Quid est quod malè sit? * cui domi est quod edis,
quod ames assatim, * Ita Lips
& Lamb.

Neq; triobulum vllum amicæ das & ductas gratis.

SY. Diespiter me sic amabit. MI. vt quidem edepol
dignus es.

SY. Vt ego hanc familiam interire cupio. MI. adde o-
peram, si cupis.

SY. Sine pennis volare haud facile est, meæ alæ pen-
nas non habent.

MI. Nolito edepol deuellisse, iam duobus mensibus
* Volucres tibi erunt hircinæ. SY. iam malam rem. * Vide Cæt.

MI. i tu atque herus.

SY. Verum enim qui homo cum norit, citò homo
peruerti potest.

MI. Quid iam? SY. quasi tu tacere quicquam potis
sis rectius.

MI. * Tacitus tibi resistam, quàm quod dictum est
† malæ mulieri. * Scal. &
Cam. Taci-

SY. Animum inducam facile, vt tibi istuc credam, ni
te nouerim. † i. garrulæ

MI. Crede audacter meo periculo. SY. malè credam,
& credam tamen. quia tacita
bona est mu-

MI. Scin' tu herum tuum meo hero esse inimicum
capitalem? SY. scio. lier semper,
quæ loquent,

Propter amorem. MI. omnem operam perdis. SY. vt idem
quid iam? MI. quia doctum doces. Rud. lo-

Quid ergo dubitas, quin lubenter tuo hero meus,
quod possiet, quitur.

Facere, faciat malè eius merito: tum autem si quid
tu adiuuas,

Eò facilius poterit facere. SY. at ego hoc metuo
Milphio.

MI. Quid est quod metuas? SY. dum hero insidias
parem, ne a te * perdeam, * i. perdar

Si herus meus me esse locutū cuiquā mortali sciat, seu perca.
Conti-

- ¶ Colu. du- Continuò is me ex Synceraſto † crurifragū fecerit.
 ſtu vet. MI. Nunquam edepol mortalis quiſquam fiet è me
 ſcripturæ: certior,
 exſinceratū Nifi hero meo vni indicaffo, atque ei quoque, vt ne
 fecerit. quo enunciet
 verbo vti- Id eſſe facinus ex te ortum. SY. male credam, & cre-
 tur in Mo- dam tamen.
 ſtell. Sed hoc tu tecum tacitum habeto. MI. fidei nō me-
 lius creditur.
 Loquere, locus occaſioq; eſt liberè, hic ſoli ſumus.
 SY. Herus ſi tuus volet facere frugem, meum herum
 perdet. MI. quī id poteſt?
 * i. iudicio SY. Facile. MI. fac ergo id facile noſcam, vt ille poſſit
 ſeu actio- noſcere.
 ne de li- SY. Quia Adelphaſium, quam herus deamat tuus,
 bertate. ingenua eſt. MI. quomodo?
 Vide Don. SY. Eodem, quo ſoror illius altera Anteraſtilis. MI.
 in Adelph. ſed quī id credam? SY. quia
 † Metapho Illas emit in Anaſtorio paruſas, duodeuiginti mī-
 ra à ludo nis
 XII. ſcrupo De prædone Siculo. MI. quāti? SY. duodeuiginti mī-
 rum. nam MI. Duas illas tanti quæſo emit? SY. nutricem earū
 cum ad vl- terriam.
 timā lineā Et ille qui eas vendeſcit, dixit ſe furtiuas vendere,
 promoti Ingenuas Carthagine aiebat eſſe. MI. dī voſtrā fidē!
 erāt calcu- Numium lepidū memoras facinus: nam herus meus
 li, tū is, cu- Agoraſtocles
 ius intere- Ibidem gnatus inde ſurreptus ferè ſexennis, poſt ibi
 rat, ad inci- Qui eum ſurripuit, huc deuexit, meoque hero eum
 tal lineæ re- hic vendidit.
 ductus, cal- Is in diuitias homo adeptus hunc, cum diem obiit
 culi verò i- ſuum.
 pſi incifſi dī SY. Omnia memoras. quo id facilius fiat, manu eas
 cebantur, aſſerat
 quod no- Suas populares, * liberali cauſā. MI. tacitus tace
 rat ſſid. modo.
 * i. calcu- Profeſſo ad tincitas lenonē rediget, ſi eas abduxerit.
 Feſt. Vide Quin prius diſperibit faxo, quā vnum * calcem ci-
 & Scal. in uerit.
 Append. Ita paratum eſt. SY. ita dī faxint, ne apud lenonem
 Coniect. hunc ſeruam.

MI. Quin

MI. Quin hercle collibertus meus faxo eris, si di vo-
lent.

SY. Ita di faxint, nūc quid aliud vis memorare, Mil-
phio?

MI. Valeas, beneque vt tibi sit. SY. pol istuc tibi &
tuo hero est in manu.

Vale, & hæc cura, clanculum vt sint dicta. MI. non
dictum est, vale.

SY. At enim nihil est, nisi dum calet, hoc agitur. MI.
lepidus cūm mones,

Et hoc ita fiet. SY. proba materies data est, si probum
adhibes fabrum.

MI. Potin' vt taceas? SY. taceo atque abeo. MI. mihi
commoditatem creas.

Illic hinc abiit, di immortales meum herum serua-
tum volunt,

Et hunc disperditum lenonem, tantum cum instat
exitij.

Satine, priusquam vnum est iniectum telum, tum
instat alterum?

Ibo intrò, hæc vt meo hero memorem. nam hæc si
ante ædes seuocem,

Et quæ audiuiſtis modò, nunc si eadem hic iterem,
inſcitia' ſt.

Hero vni potius intus ero odio, quàm hic ſim vobis
omnibus.

Di immortales, * quid malorum, quanta aduenit ca-
lamitas

Hodie ad hunc lenonem! ſed ego nūc nil eſt, cur me
morer.

Id negotium inſtitutum eſt, non datur ceſſatio.

Nam & hoc nocte conſulendum quod modò con-
creditum' ſt,

Et illud autem inſeruiendum' ſt concilium verna-
culum.

Remota ſi ſit, qui malā rem mihi det, meritò fecerit.
Nunc intrò ibo, dum herus adueniat à foro, oppe-
riar domi.

* al. quanta
clades, quā-
ta adu.

ACTVS QVINTVS.

HANNO.

HANNO POENVVS *loquitur Tutice.*

NY thalonim valon vth fi corathifima confith.
Chym lach chunyth mumys tyalmtyctibari imi-
fchi

Lipho canet hyth bymithij ad ædin bynuthij.
Byrnarob syllo homalonin vby mifyrthoho
Bythlym mothym nectothij nelechanti dafinachon
Yfidele brim tyfelyth chylys chon,tem,liplul
Vth bynim yfdibut thanno cuth nu Agorastocles
Ythe manet ihy chyrfæ lycoeh fith nase
Bynnid chil lubili gubylim lafibir thym
Bodyalyt herayn nyn nuys lym moncoth lufim
Exanolim volanus fuccuratum mitti atticum esse
Concubitum a belfo cutum beant lalacant chona
cnuses

Huic filec paneffe athidamaſcon alem induberte
felono buthume

Celtum eomucro lueni,at enim atuofo vber hent
hyach Aristoclem

Et te ſe aneche natoctelia elicos alemus duberter mi
comps veſpiti

Æodeanec lictor bodes iuſſum limnimcolus.

Deos deasque veneror, qui hanc urbem colunt,

Vt quod de meâ re huc veni, ritè venerim.

Measque vt gnatas, & mei fratris filium,

Reperire me ſiritis, dij voſtram ſidem,

Quæ mihi ſurreptæ ſunt, & fratris filium.

Sed hic mihi ante hac hoſpes Antidamas fuit.

Eum feciſſe aiunt, ſibi quod faciundum fuit.

Eius filium hic prædicant eſſe Agoraſtoclem,

Deum hoſpitalem ac teſſeram inecum fero,

In hiſce habitare monſtratu' ſt regionibus.

Hos percontabor, qui huc egrediuntur foras.

AGORASTOCLES, MILPHIO,
P O E N V S.

AIn' tu dixi Synceraſtum, Milphio,

Has eſſe ingenuas ambas ſurreptitias

Carthaginienſis? MLaio, & ſi frugi eſſe vis,

Eas liberali iam aſſeres cauſâ manu.

Nam tuum flagitium' ſt tuas populareis te pati

CHORUS

Scruiſe

Servire ante oculos, domi quæ fuerint libera.

POE. Prò di immortales obsecro vestram fidem,

* Creta est profectò horum hominum mihi oratio, * al. Creta.

Quam orationem hanc aures dulcem deorant!

Vt mihi absterferunt omnem sorditudinem!

AG. Si ad eam rem testis habeam, faciã quod iubes.

MI. Quid tu mihi testis? quin tu insistis fortiter.

Aliqua fortuna fuerit adiutrix tibi.

AG. Incipere multo est, quam impetrare, facilius.

MI. Sed quænam illæ aus est, quæ hac cum tunicis
aduenit?

Namnam it à balneis * circumductus pallio?

Facies quidem edepol Punicæ est.†

Servos quidem edepol veteres antiquosq; habet.

AG. Quis is? M. viden' homines sarcinatos consequi?

Atque vt opinor digitos in manibus non habent.

AG. * Quid iam? MI. quia incedunt cum annulatis
auribus.

Adibo ad hosce, atque appellabo Punicè.

Si respondebunt, Tunicè pergam loqui:

Si non, tum ad horum mores linguam vertero.

Quid ais tu? ecquid commeministi Punicè?

AG. Nihil edepol, nam qui scire potui, dic mihi,

Qui illinc sexennis perierim Carthagine?

POE. Prò di immortales! ad hunc plurimi modum

Periere pueri liberi Carthagine.

MI. Quid tu ais tu? AG. quid vis? MI. vin' appellem
hunc Punicè?

AG. An scis? MI. nullus me est hodie Pœnus Punior.

AG. Adi atque appella, quid velit, quid venerit,

Qui sit, cuiatis, vnde sit, ne parseris.

MI. Ano. cuiates estis? aut quo ex oppido?

POE. Hanno muthum balle beccha edre anech.

AG. Quid ait? MI. Hannonem sese ait Carthagine,

Carthaginiensem, Muthum Ballis filium.

POE. Ano. MI. salutat. P. donni. MI. doni vult tibi

Dare hinc nescio quid. audin pollicerier?

AG. Saluta hunc rursus Punicè verbis meis.

MI. Ano donni, hic mihi tibi inquit verbis suis.

POE. Me bar bocca. MI. istuc sit tibi potius, quàm
mihi.

AG. Quid

* i. spoliar
per insidi-
as, nepe à
furib. bal-
neariis.

† L. ex VV.
addit: gūg-
ga est homo,
& interpre-
tatur, gūg-
gam, Atrū
feu Lybē.

* al. Qui iam?

AG. Quid ait? MI. miserā esse prædicat buccam sibi.
Fortasse medicos nos esse arbitrarier.

AG. Si ita est nega esse, nolo ego errare hospitem.

MI. Audi tu, rufen mi co istam. AG. sic volo,

Profecto vera cuncta huic expedirier.

Roga nunquid opus sit? MI. tu qui zonā non habes,

Quid in hanc venistis urbem, aut quid queritis?

POE. Muphursa. AG. quid ait? POE. mo in lec hian-
na. AG. quid venit?

MI. Non audis, mures Africanos prædicat

In pompam ludis dare se velle ædilibus.

POE. Lalech labcana ni limi incoht. AG. quid nunc
ait?

* D.F. ve-
males

MI. Ligulas * canalis ait se aduexisse & nuces:

* L. armina
quidem.

Nunc orat operam vt des sibi, vt ea veneant.

AG. Mercator credo est. POE. Isam. MI. * aruinam,
quid est?

* Vide Fest.

POE. Palum erga dectha. AG. Milphio, quid nūc ait?

MI. Palas vendundas sibi ait, & * mergas datas,

Vt hortum fodiat, atque vt frumentum metat.

Ad messim credo missus hic quidem tuam.

* al. fur-
tim ve.

AG. Quid istuc ad me? MI. certiozem te esse volui,

Ne quid clam * furtiuē accepisse censeas.

POE. Muphonnium sucorā. MI. hein caue sis feceris,

Quod hic te orat. AG. quid ait, aut orat? expedi.

* Supplicij
genus Car
thaginen-
sibus vsita-
tum.

MI. * Sub eratim vti iubeas sese supponi, atque eò
Lapides imponi multos, vt sese neces.

POE. Gunebel balsamen erasan. AG. narra quid est?

Quid ait? MI. non hercle nunc quidem quicquam
scio.

POE. At vt scias nunc, dehinc Latine iam loquar.

* Ita Turn.
& Lam. ex
V.C.

Seruum hercle te esse oportet & nequam & malum,

Hominem peregrinum atq; aduenam qui irrideas.

* i. bilin-

MI. At hercle te hominem & Sycophantam, & sub-
dolum,

guis, quo
epitheto

Qui huc aduenisti nos captatum * migdilybs,

* Bifulcilingua, quasi proserpens bestia.

Tyrios in-
signit Vir-

AG. Maledicta hinc aufer, linguam compescas. race.

gil. Vide
I.G.

Maledicere huic tu temperabis, si sapi.

Meis consanguineis nolo te iniuste loqui.

Carthagini ego sum natus, vt tu sis sciens.

POE. O mi popularis, salve. AG. & tu edepol, quisquis es.

Et si quid opus est, quaeso, dic atque impera,

Popularitatis causa. POE. habeo gratiam.

Verum ego hic hospitium habeo, Antidamæ filium

Quæro, com monstra si nonisti Agorastoclem.

Ecquem adolefcetem tu hic nouisti Agorastoclem?

AG. Siquidem. Antidamæ f. Demarchi quæris adoptatitium,

Ego sum ipſus, quem tu quæris. POE. hem quid ego audio?

AG. Antidamæ gnatum me eſſe. POE. si ita eſt, teſſeram

Conferre si vis hoſpitalem, eccam attuli.

AG. Agedum huc oſtende. eſt par probè, nam habeo domi.

POE. O mi hoſpes, ſalue multū, nā mihi tuus pater,

Pater tuus ergo hoſpes Antidamas fuit,

Hæc mihi hoſpitalis teſſera cum illo fuit.

AG. Ergo hic apud me hoſpitium tibi præbebitur.

Nam haud repudio hoſpitium, neq; Carthaginem,

Inde ſum oriūduſ. POE. di dent tibi oēs quæ velis.

Sed quid aiſ? quī potuit fieri, vt Carthagini

Gnatus ſis, hic autem habuiſti Ætolum patrem?

AG. Surreptuſ ſum illinc, hic me Antidamas hoſpes tuuſ

Emit me, & iſ me ſibi adoptauit filium.

POE. Demarcho item ipſe fuit adoptatitiuſ.

Sed mitto de illo, & ad te redeo: dic mihi,

Ecquid meminiſti tuūm parentum nomina?

AG. Patris atque matris memini. POE. memora dum mihi,

Si noui fortè, aut ſi ſunt cognati mihi.

AG. Ampſigura mater mihi fuit, Iachon pater.

POE. Patrem atque matrem viuerent vellem tibi.

AG. An mortui ſunt? POE. factum, quod ægrè tuli.

Nam mihi ſobrīna Ampſigura tua mater fuit.

Pater tuuſ iſ erat frater patrueliſ meuſ,

Et iſ me hæredem fecit, cū ſuum obiit diem.

Quo me priuatum eſſe ægrè patior mortuo.

Sed ſi ita eſt, vt tu ſiſ Iachoniſ filiū,

* Ita Lipſ.
† i. filij, mo.
re Græco.

* Ita V. E.

Signum:

Signum esse oportet in manu laeuâ tibi,
 Ludenti puero quod momordit simia,
 Ostende ut inspiciam, iam aperi, audi, atque ades.

AG. Mi patrue, salue. POE. & tu salueto, Agora-
 stocles.

Iterum mihi gnatus videor, quia te repperi.

MI. Pol istam rem vobis bene euenisse gaudeo.

Et te moneri nonne vis? POE. sane volo.

MI. Paterna oportet reddi filio bona.

Aequum est habere hunc bona, quæ possedit, pater.

POE. Haud postulo aliter, restituentur omnia.

Suam rem sibi saluam sistam, si illo aduenerit.

MI. Facito sis reddas, etsi hic habitabit tamen.

* D. F. si qd
 me suat. ut
 Lucill. Si
 quid me sue
 rit humani-
 tus, ut te-
 neatis.

POE. Quin mea quoque iste habebit, * si quid de me
 suat.

MI. Festiuium facinus venit mihi in mentem modò.

POE. Quid id est? MI. tuâ est opus operâ. POE. dic
 mihi quid lubet?

Profecto vteris ut voles operam meam.

Quid est negoti? MI. potin fieri subdolus?

POE. Inimico possum, amico est insipientia.

MI. Inimicus hercle est huius. POE. male faxim lu-
 bens.

MI. Amat à lenone hic. POE. facere sapienter puto.

MI. Leno hic habitat vicinus. POE. male faxim lu-
 bens.

MI. Ei duæ puellæ sunt meretrices seruulæ

Sorores, eatum hic alteram efflictim perit,

Neq; eam incestauit vnquâ. POE. acerba amatio est.

* V. E. H. &
 MI. * Nunc leno ludificatur. POE. suū quæstū colit.

MI. Hic illi malâ rē dare volt. POE. frugi, si id facit.

MI. Nunc hoc consilium capio, & hanc fabricam
 apparo.

Ut te alligemus, filias dicas tuas,

Surreptasque esse paruulas Carthagine,

Manuque liberali causâ ambas asseras,

Quasi filia tuæ sint ambæ. intelligis?

POE. Intelligo hercle. nam mihi item gnata duæ

Cum nutrice vnâ surreptæ sunt paruulæ.

MI. Lepide hercle assimulas, iam in principio id mi-
 hi placet.

POE. Pol

POE. Pol magis, quàm vellem. MI. heu hercle mortalem catum,

Malum, crudumque & callidum atque subdolum,
Ut afflet quo illud gestu faciat facilius.

Me quoque dolis iam superat architectonem.

POE. Sed earum nutrix, quâ sit facie, mihi expedi.

MI. Staturâ haud magnâ, corpore * aquilo est. POE. * i. nigro-
Fest.

MI. Specie venustâ, ore paruo, atq; oculis pernigris.

POE. Formam quidem hercle verbis depinxti mihi.

MI. Vin eam videre; POE. filias malo meas.

Sed i atque euoca illam, si ea mea sunt filia,

Si illarum est nutrix, me continuo nouerit.

MI. Heus ecquis hic est? nunciate, ut prodeat

Foras Giddeneme, est qui illâ conuentam esse volt.

GIDDENEME *nutrix.* HANNO *Pœnus.* MIL-

PHIO *seruus.* AGORASTOCLES. PVER.

GI. Q Vis pultat? MI. qui te proximus est. GI. quid
vis? MI. cho.

Nouistin' tu illunc tunicatum hominem, qui fiet?

GI. Nam quem ego aspicio? prò supreme Iuppiter!

Herus meus hic quidem est, mearû alumnarû pater,

Hanno Carthaginienfis. MI. ecce autem mala,

Præstigiator hic quidem Pœnus probus est,

Perduxit omnis ad suam sententiam.

GI. O mi here salue, Hanno, inperatissime

Mihi tuisque filiis, salue, atque cho

Mirari noli, neque me contemplarier,

Cognostin' Giddenemen ancillam tuam?

POE. Noui. sed ubi sunt mea genata? id scire expeto.

AG. Apud adem Veneris. POE. quid ibi faciunt? dic
mihi.

AG. Aphrodisia hodie Veneris est festus dies,

Oratum ierunt deam, ut sibi esset propitia.

GI. Pol satis scio impetrarunt, quando hic hic adest.

AG. Eho an huius sunt illæ filia? GI. ita ut prædicas.

Tua pietas nobis planè auxilio fuit,

Cum huc aduenisti hodie in ipso tempore.

* Nanque hodie earum mutarentur nomina,

Facerentq; indignum genere quæstum corpore.

* Vide Cæt.

PY. Har-

PV. Handones illi hanon bene si illum in mustine.

GI. Me ipsi & eneste dum & alamma cestinum.

AG. Quid illi locuti sunt inter se? dic mihi.

* L. mul.

MI. Matrem salutat hic suam, hæc autem hunc filium.

parce supell.

POE. Tace atq; * parce muliebri supellectili.

AG. Quæ ea est supellex? POE. Clarus clamor. sine modo.

Tu adduc hos intrò, & vnà nutricem simul

Inbeto abire hanc ad te. AG. fac quod imperat.

M. Sed quis illas tibi mōstrabit? AG. ego doctissimè.

MI. Ab eo igitur. AG. facies, modò quam memores, mauelim.

Patruo aduenienti cœna curetur volo:

MI. Lachanam vos, quos ego iā detrudam ad molas,

Inde porrò ad puteum, atq; ad robustum codicem.

Ego faxò, hospitium hoc leuiter laudabitis.

AG. Audin' tu patrue? dico, ne dictum neges,

Tuam mihi maiorem filiam despondeas.

POE. Pactam rem habeto. AG. spondesne igitur?

POE. spondeo.

AG. Mi patrue salue, nam nunc es planè meus.

Nunc demum ego cum illâ fabulabor liberè.

Nunc, patrue, si vis tuas videre filias,

Me sequere. POE. iamdudum equidem cupio, & te
sequor. (vias

AG. Quid si eamus illis obuiam? POE. at ne inter

Præterbitamus metuo. magne Iuppiter

Restitue certas mihi ex incertis nunc opes.

AG. Ego quidem meos amores mecum cōfido fore.

Sed eccas video ipsas. POE. hæcine sunt meæ filiæ?

Quanta è quantillis iā sunt factæ! AG. scin' quid est?

* Ita Turn:

* Græcæ sunt. hæc columnæ, sustolli solent.

quem videt

MI. Opinor hercle hodie, quod ego dixi per iocum,

Adu. 10. ca.

Id euenturum esse, & seuerum & serium,

24. Came.

Vt hæc inueniantur hodie esse huius filia.

Etrusca;

AG. Pol istud quidem iam cœtum est. tu istos Mil-
phio.

sunt e.

Abduce intrò, nos hæc hîc præstolabimur.

ADELPHASIVM. ANTHERASTILIS.

AGORASTOCLES. HANNO *Tænus.*

AD. Fuit:

AD. FVit hodie operaprecium eius qui amabilitati
 animum addiceret,

Oculis epulas dare, delubrum qui hodie ornatū eò
 visere venit.

Deamaui ecastor illic ego hodie lepidissima munera
 meretricum,

Digna diuā venustissima Venere, neque contemsi e-
 ius * opes hodie,

* Ita Lips.

Tanta ibi copia venustatum aderat, in suo quaque
 loco sita mundè.

Arabius murrhinusq; omnia odor complebat. haud
 sordere visus est

Festus dies, Venus, nec tuum fanū, tantus ibi clien-
 tarum erat numerus,

Quæ ad Calydoniam venerant Venerem. certò e-
 nim, quod quidem ad nos duas

Attrinuit, præpotentes, pulchræ, pacisq; potentes so-
 ror fuimus,

Neque ab iuuentute ibi irridiculò habitæ, quod pol-
 soror cæteris omnibus factum est.

AN. Malim istuc aliis videatur, quàm vti tu te col-
 laudes. AD. spero equidem,

Vt pol ego cum ingeniis quibus sumus atque aliæ
 cognosco.

Eosumus gnatæ genere, vt deceat nos esse à culpâ
 castas.

POE. Iuppiter, qui genus colis alisq; hominum, per
 quem viuimus vitalem æuū,

Quem penes spes vitæ sunt hominum omnium, da
 diem hunc hospitem quæso

Rebus meis agundis, quibus annos multos carui,
 quasque è patriâ

Perdidi paruas, redde his libertatem, inuictæ præmi-
 um vt esse sciam pietati.

AG. Omnia faciet Iuppiter faxo. nam mihi est ob-
 noxius, & me metuit.

POE. Tace quæso. AG ne lacruma, patruæ.

AD. Vt volupe est homini mea soror, si quod agit,
 cluet victoria?

Sicut hodie nos inter alias præstitimus pulcritu-
 dine.

* Vide
Præc. in
Petr. lib. i.
cap. 10.

AN. Stulta soror es magis quam volo, an verò pul-
cra videre obsecro,

* Si tibi illic non os oblitum est fuligine? AG. ô pa-
træ mi patruissime.

POE. Quid est, fratris mei gnate? mi gnate quid vis?
expedi.

AG. At enim volo hæc agas. POE. at enim ago istuc.
AG. patræ mi patruissime.

POE. Quid est? AG. est lepida & lauta, ut sapit! POE.
ingenium patris habet, quod sapit.

AG. Quæres iam diu edepol sapientiam tuam, hæc
quidem cum abusa est.

Nunc hinc sapit, hinc sentit, quicquid sapit, è meo a-
more.

AD. Non eo sumus genere prognata, tametsi sumus
serua, soror,

Vt deceat facere nos quicquam, quod homo quis-
quam irrideat.

Multa sunt mulierum vitia, sed hoc è multis maxi-
mum est,

* al. minusq. Cum sibi nimis placent, * nimisque operam dant ut
addant ope- placeant viris.

ram ut pl. Nimia voluptati est, quod in extis nostris portetum
est, soror,

Quodque aruspex de ambabus dixit. AG. velim de
me aliquid dixerit.

AD. Nos fore inuito domino nostro diebus paucis
liberas.

Id ego nisi quid di aut parentes faxint, quid sperem
haud scio. (scio)

* Lips. pa- AG. Mea fiducia hercle aruspex, * patruelis, promisit
truelibus Libertatem, quia me amare hanc scit. AD. soror se-
prom. quere hæc. AN. sequor.

POE. Priusquam abitis, vos volo ambas. nisi piget,
consistite.

AD. Quis reuocat? AG. qui bene vult vobis facere.
AD. facere occasio est.

Sed quis homo est? AG. amicus vobis. AD. qui quidè
inimicus non est.

AG. Bonus est hic homo, mea voluptas. AD. pol istum
malum, quam malum.

AG. Si-

AG. Siquidem amicitia est habenda, cum hoc habenda est. AD. haud precor.

AG. Multa bona vobis facere vult. AD. bonus bonis benefeceris.

POE. Gaudio ero vobis. AD. at edepol nos voluptati tibi.

POE. Libertati quæ. AD. isto precio tuas nos facile feceris.

AG. Patruæ mi, ita me di amabunt, ut ego, si sim Iuppiter,

Iam hercle ego illam vxorem ducam, & Iunonem extrudam foras.

Vt pudicè verba fecit! cogitatè, & commodè!

Vt modeste orationem præbuit! certò hæc mea est.

POE. Sed ut astu sum aggressus ad eas? AG. lepide hercle atque commodè.

Perge etiã tenta, rē in pauca confer, sitiūt qui sedent.

POE. Quid istic, quod faciundum est, cur non agimus? in ius vos voco.

AG. Nunc tene patruæ. POE. tu frugi si bonæ es.

AG. vin ego hanc apprehendam? POE. tene.

AD. An patruus est, Agorastocles, tuus hic? AG. iam faxo scibitis.

Nunc pol ego te vlciscar probè, nam faxo mea eris sponsa.

POE. Ite in ius, ne moramini. AN. antestare me atque duce.

AG. Ego te antestabor. postea hanc amabo, atque amplexabo.

Sed illud quidē volui dicere, immo dixi hercle quod volebam.

POE. Moramini, in ius vos voco, nisi honestiū'st prehendi.

AD. Quid in ius vocas nos, quid tibi debemus? AG. dice tu illi.

AD. Etiam me meæ * latrant canes? AG. at tu hercle *L. alludat.* alludiato

Dato mihi pro offa sauium, pro osse linguā obicito. Ita hanc canem faciam tibi ego oleo tràquilliozem.

POE. Ite si itis. AD. quid nos fecimus tibi? POE. fures estis ambæ.

AD. Nōsne tibi? POE. vos inquam. AG. atque ego scio. AD. quid furti est id? AG. hunc rogato.

POE. Quia annos multos filias meas celauistis clam me,

Atque equidem ingenuas, liberas, summoq; genere gnatas.

AD. Nunquam mecastor reperies tu istuc probrum penes nos.

AG. Da pignus, ni nunc periures, in sauium, vter vtri det.

AD. Nihil tecum ago, abscede obsecro. AG. atq; hercle mecum agendum est.

Nam hic patruus meus est, pro hoc mihi patronus sim necesse est,

Ei prādicabo quomodo vos furta faciatis multa.

Quoque modo huiusce filias apud vos habeatis seruas,

Quas vos ex patriā liberas surreptas esse scitis.

AD. Vbi sunt ea, aut quę sunt obsecro? AG. satis sunt macerata.

POE. Quin eloquar. AG. cenſeo hercle, patruē. AD. misera timeo quid

Hoc sit negotij, mea sōror: ita stupida sine animo asto.

POE. Aduertite animum, mulieres, primū, si id fieri possit,

Ne indigna indignis dī darent, id ego euenire vellē,

Nūc quod boni mihi dī dant, vobis vōstrāq; matri,

Eas dis est æquum gratias vos agere sempiternas,

Cū nostram pietatem approbant decorantquē dī immortales:

Vos estis ambæ meæ filiæ, & hic est cognatus vester

Huiusce fratris filius, Agorastocles. AD. amabo

Num hi falso oblectant gaudio nos? AG. at me ita dī seruent,

Vt hic pater est vester. date manus. AD. Salue insperate nobis

Pater, te complecti nos sine. POE. cupitæ atque expectatæ.

AN. Pater salue, ambæ filiæ sumus, amplectamur ambæ.

AG. Quis

AG. Quis me amplectetur postea? POE. nunc ego
sum fortunatus:

Multorū annorū miseria nunc hāc voluptate sedo.

AD. Vix hoc videmur credere. POE. magis qui cre-
datis dicam,

Nam vōstra nutrix primū me cognouit. AD. vbi
ea, amabo, est?

POE. Apud hunc est. AG. quāso qui lubet tam diu
tenere collum,

Priusquam te mihi despōderit. AD. omitto. AG. spe-
rata salue. AD. omitte

Salutem. AG. & tu altera. AN. nolo ego istuc, enicas
me.

POE. Condamus alter alterum ergo in neruum
brachialem.

Quibus nunc in terrā melius est? AG. eueniunt di-
gna dignis.

Tandem huic cupitum contigit. ō Apella, ō Zeuxis
pictor,

Cur numero estis mortui? * hinc exemplum vt pin-
geretis.

Nam alios pictores nihil moror huiusmodi tractare
exempla.

POE. Di Deæque omnes, vobis habeo meritò ma-
gnas gratias,

Cū hāc me lætitiā tantā & tantis affecistis gaudiis,
Vt meæ gnatae ad me redirent in potestatem meam.

AD. Mi pater, tua pietas planè nobis auxilio fuit.

AG. Patrie, facito in memoriā vt habeas, tuam ma-
iorem filiam

Mihi te despondisse. POE. memini. AG. & dotis quid
promiseris.

ANTHEMONIDES miles, & EIDEM.

* SI ego minam non vltus fuero probè quam leno-
ni dedi,

Tum profectò me sibi habento scurræ ludificatui.

Is etiam me ad prandiū ad se adduxit ignauissimus,

Ipse abiit foras, me reliquit pro Atriensi in ædibus,

Vbi nec leno, neque * illæ redeunt, nec quod edam
quidquam datur,

* Ita resti-
tui. Vide
Cent. Fest.
hoc exemplo
vt p.

* Vide Cæt.
* s. mere-
trices.

† f. *Promi-* † Pro minore parte prandij pignus coepi, abij foras.
na experte * Sic dederò, ære militari tetigero lenunculum.
prandij. Nactus est hominem, minâ quem argenti circum-
 * Simile il- duceret.
 li: *Sic datur* Sed mea amica nunc mihi irato obuiâ veniat velim.
 quo alibi iam pol ego illâ pugnâ totam faciam vt sit morula;
 vsus. Itaque replebo attritate, atrior multo vt fiet,
 Quam Ægyptij, aut qui cortinam ludis per circum-
 ferunt.

AN. Tene sis me arctè mea voluptas, malè ego me-
 tuo miluos, mala

Illa bestia est, ne fortè me auferat pullum tuum.

Vt nequeo satis te complecti, mi pater. AN. ego me
 moror.

Propemodum hoc nunc obsonare prandium potero
 mihi.

Sed quid hoc est? quid hoc? quid hoc est? quid ego vi-
 deo? quomodo?

Quid hoc est conduplicationis? quæ hæc est conge-
 minatio?

Quis hic homo est cum tunicis lōgis, quasi puer cau-
 ponius?

Satin' ego oculis cerno? estne illæc mea amica An-
 terastilis?

Et ea est certò, iam pridè ego me sensi nihili pendier.
 Non pudet puellâ amplexari baliolum in mediâ viâ?

Iam hercle ego illum excruciansum totum carnifi-
 ci dabo.

* al. mulie-
 vasum.

Sanè genus hoc * muliebrosum est tunicis demissitiis.

Sed adire certum est hanc ad amatricem Aphricam.

Hens tu, tibi dico mulier, ecquid te pudet?

Quid tibi negotij autem est cum istoc, dic mihi?

POE. Adolefcens, salue. AN. nolo, nihil ad te attinet,

Quid tibi hanc digito tactio est? POE. quia mihi lubet.

AN. Lubet? POE. ita dico. AN. ligula i in malam cru-

* Tur. ma-

cem.

nas, arripis

Tunc hic amator audes esse hallex viri?

ementium.

Aut contrectare, quod mares homines amant?

† verba

Deglupta * mznas, Sarapis senicinctium

Græca. i. a-

Mastruga, † halfagoras hama, tum autem plenior,

cerui talis.

Alli vlpicique, quam sunt Romani remiges.

AG. Num

AE. Num tibi adolescens malax, an dentes pruriunt
Qui huic es molestus? an malam rem quaritas?

Curnon * adhibuisti, dum istac loquereris, tympanum? * vt Galli sacerdotes

Nam te cinædum esse arbitror magis, quàm virum. Cybeles.

AN. Scin, quàm cinædus sum? ite istinc, serui, foras,

Efferte fustis. AG. heus tu, si quid per iocum

Dixi, nolito in serium conuertere.

AN. Quid tibi lubido est obsecro, Anthemonides,

Loqui inclementer nostro cognato & patri?

Nam hic noster pater est, hic nos cognouit modò,

Et hunc sui fratris filium. AN. ita me Iuppiter

Bene amet, bene factum gaudeo, & volupest mihi,

Siquidem quid lenoni obtigit magni mali,

Cumque è virtute vobis fortuna obtigit.

AD. Credibile ecastor dicit, crede huic mi pater.

POE. Credo. AG. & ego credo. sed eccum lenonem

Lycum,

Bonum virum, eccum video, se recipit domum.

POE. Quis hic est? AG. vtrūvis est, & leno & Lycus.

In seruitute hic habuit duas filias tuas.

AN. Et mihi hic auri fur est. POE. bellum hominem,
quem noueris.

AG. Rapiamus in ius. POE. minimè. AG. quapropter? POE. quia

Iniuriarum * multam dici satius est.

* Ita Lips.
malim, ta-
men: mal-
tam indici.

LYCVS leno. AGORASTOCLES. HAN-

NO Tænus. ANTHEMONIDES miles.

LY. D Ecipitur nemo, mea quidem sententiâ,

Qui suis amicis narrat rectè res suas.

Nam omnibus amicis meis idem vnum conuenit,

Vt me suspendam, ne addicar Agorastocli.

AG. Leno eam? in ius. LY. obsecro te, Agorastocles,

Suspendere vt me liceat. POE. Leno, in ius te voco.

LY. Quid tibi mecum autem? POE. quia hæc aio li-
beras,

Ingenuasque esse filias ambas meas,

Quæ sunt surreptæ cum nutrice paruulæ.

LY. Iam pridem equidem istuc sciui, & miratus fui

Neminem venire, qui istas assereret manu.

Mez quidem profectò nō sunt. AN. Leno, in ius eis.
LY. De prandio tu dicis, debetur, dabo.

AG. Duplum pro furto mihi opus est. LY. sume hinc quidem.

POE. Et mihi suppliciiis multis. LY. sume hinc quid lubet. (lubet.

AN. Et mihi quidē mina argenti. LY. sume hinc quid Collo rem solvam iam omnibus quasi baiolus.

AG. Nunquid recusās contra me? LY. haud verbum quidem.

AG. Ite igitur intrò mulieres: sed patruē mi, Tuam, vt dixisti, mihi desponde filiam.

POE. Haud aliter ausim. AN. bene vale. AG. & tu bene vale.

AN. Leno arrabonem hoc pro minā mecum fero.

LY. Perij hercle. AG. imò haud multo post in ius venis.

LY. Quin egomet tibi me addico, quid pratore opus est?

Verum obsecro te, vt liceat simplum soluere.

Trecentos Philippos, credo, corradi potest,

Cras auctionem faciam. AG. tantisper quidem,

Vt sis apud me lignea in custodiā.

LY. Fiat. AG. sequere intrò, patruē mi, vt hunc festum diem

Habeamus hilarem, huius malo, & nostro bono.

Multum valete, multa verba fecimus.

Malum postremò omne ad lenonem redit.

Nunc, quod postremum est condimentum fabulæ, Si placuit, plausum postulat comœdia.

P E R S A.

DRAMATIS PERSONÆ.

TOXILVS *seruus.* LEMNISELENÆ.

SAGARISTIO *seruus.* PÆGNIVM *puer.*

SATVRIO *parasitus.* VIRGO.

SOPHOCLIDISCA *ancilla.* DORDALVS *leno.*

ARGVMENTVM.

Profecto domino suos amores Toxilus

Emit, atque curat leno vt emittat manu,

Raptam-

Raptamque vt emeret de pradone virginem
 Subornatam suadet, sui parasiti filiam,
 Atque ita intricatum ludit potans Dordalum.

ACTVS PRIMVS.

TOXILVS, SAGARISTIO, *serui duo.*

Qui amans egens ingressus est * princeps in a- * I. primus.
 moris vias,

Superauit arumnis is suis erumnas Herculis:
 Nam cum leone, & cum excetra, cum ceruo, cum a-
 pro Aetolico,

Cum auibus Stymphalicis, cū Antæo deluctari ma-
 uelim,

Quam cum amore. ita fio miser quærendo argento
 mutuo,

Nec quicquam, nisi Non est, sciunt mihi responde-
 re, quos rogo.

SA. Qui hero suo seruire vult bene seruus seruitu-
 tem,

Næ edepol illum multa in pectore suo collocare o-
 porter,

Quæ hero placere censeat præsentis atq; absentis suo.
 Ego neque libenter seruiuo, neque satis sum hero ex
 sententiâ,

Sed quasi lippo oculo me herus meus manum absti-
 nere haud quit tamen,

Quin mihi imperet, quin me suis negotiis præful-
 ciat,

Quis illic est, qui contra me astat? TO. quis hic est,
 qui contra me astat?

Similis est Sagaristionis. SA. Toxilus hic quidem
 meus amicus est.

TO. Is est profectò. SA. eum esse opinor. TO. con-
 grediar. SA. contra aggrediar.

TO. O Sagaristio, di ament te. SA. ô Toxile, dabunt
 di quæ exoptes.

Vt vales? TO. vt queo. SA. quid agitur? TO. viuatur.

SA. Satin' ergo ex sententiâ? TO. si eueniunt quæ
 exopto, satis.

SA. Nimis stultè amicis vtcre. TO. quid iâ? SA. quia iam imperare oportet.

TO. Mihi quidem tu iam eras mortuus, quia te non visitaui.

*i. plusculâ SA. Negotium edepol fuit. TO. ferreum fortasse.

seu maio-
rem anni
partem.

SA. * plusculum annum

Fui præferratus apud molas tribunus vapularis.

TO. Vetus iam istæ militiæ est tua. SA. sat in' tu vsq; valuisti? TO. haud probè.

SA. Ergo edepol palles. TO. saucius factus sum in Veneris prælio,

Sagittâ Cupido cor meum transfixit. SA. iam serui hic amant?

TO. Quid ergo faciam? dis ne aduorser? quasi Titani cum dis belligerem?

* i. par
Charis.

Quibus * sat esse non queam.

SA. Vide modo, vlmæ catapulæ tuum ne transfigant latus.

TO. Basilicè agito eleutheria. SA. quid iam?

TO. Quia herus peregrè est. SA. ain' tu, peregrè est?

TO. Si tute tibi bene esse potes pati, veni, viues mecum,

*Vide Cæt.
† s. mihi.

Basilicè accipiere victu. SA. vah, * iam scapulæ † pruriunt,

Quia te istæ audiui loqui. TO. sed hoc me vnum excruciat.

SA. Quid nam id est? TO. hæc dies summa hodie est, mea amica sit ne libera,

An sempiternam seruitutem seruiat? SA. quid nunc vis ergo?

TO. Facere amicum tibi me potis es sempiternum. SA. quemadmodum?

TO. Vt mihi des nummos sexcentos, quos pro capite istius pendam,

Quos cōtinuò tibi reponam in hoc triduo, aut quadriduo.

Age si benignus, subueni.

SA. Quâ confidentia rogare tu à me argentum tantum audes

Impudens? quin si egomet totus veneam, vix recipi potest

Quod

Quod tu me rogas. nam tu aquam è pumice nunc postulas,

Qui ipſus ſitiat. TO. ſiccine hoc te mihi facere? SA. quid faciam? TO. rogas ne?

Alicunde exora mutuum. SA. tu fac idem quod rogas me.

TO. Quæſiui, nuſquam repperi. SA. quæram equidem, ſi quis credat.

TO. Nempe * habes in mundo. SA. ſi id tibi domi eſſet mihi, iam pollicerer,

Hoc meum eſt vt faciam ſedulò. TO. quidquid erit, recipe te ad me.

SA. Quære tamen. ego item ſedulò, ſi quid erit, faciã vt ſcias.

TO. Obſecro te, * reſecro, operam da hanc mihi ſi- delem. SA. ah, odio me enicas.

TO. Amoris vitio, non meo, nunc tibi morologus ſio.

SA. At pol ego abs te cõceſſero. TO. iã me abis? SA. bene ambulato.

TO. Sed recipe te quamprimum potes, caue ſuas mihi in quæſtione:

Vſque ero domi, dum excoxero lenoni malum.

S A T V R I O *paraſitus.*

VETEREM atq; antiquum quæſtum meũ alimoniz ſeruo atq; obtineo, & cum magnã curã colo.

Nam nunquam quiſquam meorum maiorum fuit, Quin paraſitando pauperint ventres ſuos:

Pater, auos, proauos, abauos, atauos, tritauios,

Quaſi mures ſemper edere alienum cibum,

Neque edacitate eos quiſquam poterat vincere.

His cognomentum erat * duris capironibus.

Vnde hunc ego quæſtum obtineo, & maiorũ locum.

Neque quadruplari me volo, neque enim decet

Sine meo periculo, ire aliena creptum bona:

Neque illi qui faciunt, mihi placent, planè loquor.

Nam publicæ rei cauſſã quicunque id facit

Magis, quàm ſui quæſti, animus induci poteſt,

Eum eſſe ciuem & fidelem & bonum.

Sed legirapam qui damnet, det in publicum

* Ita reſti- tuimus.

Vide Cõt.

tibi Domi & in

mundo eſſe,

eadẽ apud

Plaut.

* Vide Cõt.

* Vide Cõt.

* *L. iubeas legi adscr. e- go: in eā legem udscri- bitor.* Dimidium, atq; etiam * in ea lege adscribier, Vbi quadruplator quempiam iniexit manum, Tantidem ille illi rursus iniiciat manum, Vt æquā parti prodeant ad tres viros. Si id fiat, nā isti faxim nusquam appareant, Qui hic albo rete aliena oppugnant bona. Sed sumne ego stultus, qui rem curo publicam, Vbi sunt magistratus, quos curare oporteat? Nunc huc introibo, vilam hesternas reliquias, Quierint recte nec ne, num infuerit febris, Opertane fuerint, ne quis obreptauerit. Sed aperiuntur ædes, remorandus est gradus.

TOXILVS seruus, SATVRIO parasitus.

O Mnem rem inueni, vt suā sibi pecuniā Hodie illam faciat leno libertam suam. Sed eccum parasitum, cuius mihi auxilio est opus, Simulabo quasi non videam, ita alliciam virum.

* *Plin. lib. 14. cap. 3. Lautissima apud priscos vina erant myrrha odo- re cōdita, vt apparet in Plauti sa- bulā, quæ Persa inscri- bitur, quā- quam in eā calamum addi iubet.* Curate istic vos, atq; appropriate ocysus. Ne mihi morā sit quicquā, vbi ego intrō aduenero. Commisce mulsū, struthēa, colutheaq; appara: Bene vt in scutris concalcat, & * calamum iniice. Iam pol ille hic aderit, credo, congerro meus. SA. Me dicit, euge. TO. lautum credo à balneis Iam hic affuturum. SA. vt ordine omnē rem tenet! TO. Collyræ facite vt t̄ madeant & colliphia. Ne mī hæc incocta detis. SA. rem loquitur meram, Nihil sunt crudæ, nisi quas madidas glutias. Tum nisi cremore crasso est ius collyricum, Nihil est, macrum illud, Epicrocum, pellucidum, Quasi * iuream esse ius decet collyricum. Nolo in vesicam quod eat, in ventrem volo. TO. Propè me hic nescio quis loquitur. SA. ó mi t̄ i. perco- Iuppiter Etā sint. Vi Terrestris, te coëpulonius compellat tuus. de Cent. TO. O Saturio, opportune aduenisti mihi. * i. placen- SA. Mendacium edepol dicis, atq; haud te decet, tam, quæ Nam Esurio venio, non aduenio Saturio. ex iure to- TO. At edes. nam iam intus ventris fumant focula, ta constet. Calefieri iussi reliquias. SA. pernam quidem Turn. Ius est apponi frigidam posttridie.

TO. Ita

TO. Ita fieri iussi. SA. ecquid alecis? TO. vah rogas?

SA. * Sapis multum ad genium. TO. sed ecquid me- * Vide Cēt.
miniſti, here

Quā de re ego tecum mentionem feceram?

SA. Memini, vt murena & † conger ne calefierent.

Nam nimio melius oppectuntur frigida.

Sed quid cessamus * prælium committere?

Dum mane est, omneis esse mortalis decet.

TO. Nimis penē manest. SA. mane quod tu ocoo-
peris

Negotium agere, id totum procedit diem.

TO. Quæso animum aduerte, hoc enim iam here
narraui tibi,

Tecumque oraui, vt nummos sexcentos mihi

Dares vtendos mutuos. SA. memini & scio,

Et te me orare, & mihi non esse quod darem.

Nihili parasitus est, cui argentum domi est.

Lubido extemplò cœpere est conuiuuium,

Tuburcinari de suo si quid domi est.

* Cynicam esse gentem oportet parasitum probè,

† Ampullam, strigilem, scaphium, foccos, pallium.

Marsupium habeat, inibi paulum præsidii,

Qui familiarem suam vitam oblectet modò.

TO. Iam nolo argentum, filiam vtendam tuam

Mihi da. SA. nunquam edepol cuiquam etiam vtend-
dam dedi.

TO. Non ad istoc quod tu insimulas. SA. quid cam
vis? TO. scies.

Quia formā lepidā & liberali est. SA. res ita' st.

TO. Hic leno neque te nonit, neq; gnatam tuam.

SA. Me vt quisquā norit, nisi ille qui præbet cibum?

TO. Ita est, hoc tu mihi reperire argentum potes.

SA. Cupio hercle. TO. tum tu me sine illam vendere.

SA. Tun' illam vendas? TO. immò alium allegauero

Qui vendat, qui esse se peregrinum prædicet.

Siquidem hic leno nondum sex menses Megaribus

Huc est cum commigrauit. SA. pereunt reliquæ.

Posterius istuc tamen potest. TO. scin' quàm potest?

Nunquam hercle hodie hic prius edis, ne frustra sis,

Quàm te hoc facturum, quod rogo, affirmas mihi.

Atq; nisi gnatam tecum huc iam, quantum potest,

† hinc Mil.
probus hic
conger fri-
gidus.

* hinc Me-
nachmis
apparari
mihi iussu
apud te
prælium.

* Turn. Cy-
nicum esse
egentem f.
Cynicā esse
egente op.

† Pollux
li. 4. ca. 18.
Τοῖς ἵπαις

ἐστὶ τοῖς
πρότοις καὶ
ἐλεγχῆς
καὶ λύκου-
δος.

Adducis, exigam hercle ego te ex hac decuriâ.

Quid nunc? quid est? quin dicis, quid factururus sis?

SA. Quæso hercle, me quoq; etiam vendas, si lubet,
Dum saturum vendas. TO. hoc si factururus, face.

SA. Faciam equidem, quæ vis. TO. benefacis, prope-
ra, abi domum.

Præmonstra doctè, præcipe astu filia,

Quid fabuletur, ubi se natam prædicet,

Qui sibi parentes fuerint, unde surrecta sit.

Sed longè ab Athenis esse se gnatam autumat.

Et ut affleat, cum ea memoret. SA. etiam tutaces?

Ter tanto peior ipsa est, quàm illam tu esse vis.

TO. Lepidè hercle dicis, sed scin' quid facias? cape

Tunicam atque zonam, & chlamydem afferto &
causiam,

Quam ille habeat, qui hanc lenoni huic vendat. SA.
heu probè.

TO. Quasi sit peregrinus. SA. laudo. TO. & tu tuam
gnatam tamen

Ornatam adduce lepidè in peregrinum modum.

SA. Sed *πρόδω* ornamenta? TO. abs chorago sumito:

Dare debet, præbenda ædiles locauerunt.

* f. orna-
menta.

SA. Iam faxo hic* aderunt. † sed ego horum nihil
scio.

† Vide Cæt.

TO. Nihil hercle verò. nā ubi ego argentū accepero,
Continuò tu illam à lenone asserito manu.

SA. Sibi habeat, si non extemplò ab eo abduxero.

TO. Abi, & istuc cura, ego puerum volo

Mittere ad amicā meam, ut habeat animum bonum,

Me esse effecturum hodie. nimis longum loquor.

ACTVS SECVNDVS.

SOPHOCLIDISCA, LEM-
NIS PLENE.

SATIS fuit indoctæ, immemori, insipienti dicere
toties.

* i ingenio
tardā.

Nimis tandem me quidem pro* bardā & pro rusticā
reor habitam

Esse abs te. quanquam ego vinum bibo, at mandata
non consuegi simul bibere.

Nam

Nam me quidem iam satis tibi spectatam censue-
tam esse, & meos mores:

Nam equidem iam te sector quia tum hunc annum,
cum interea iam credo

Canis si in ludum iret, potuisset iam fieri ut probe li-
teras sciret,

Cum interim tu meum ingenium fans non edidici-
sti, atque infans.

Potin' ut taceas? potin' ne moneas? memini & scio,
& calleo, & commemini:

Amas pol' misera, id tuus scatet animus, ego istuc
placidum tibi

Vt sit, faciam. LE. miser est, qui amat.

SO. Certo is quidem nihili est, qui nihil amat, quid
ei homini opus vitæ est?

Ire decet me, ut heræ obsequens fiam, libera mea o-
perâ ocus ut sit.

Conueniam hanc Toxilum, eius aureis, quæ man-
data sunt, onerabo.

TOXILVS seruus. PÆGNIVM puer.
SOPHOCLIDISCA

ancilla.

SATIN' hæc tibi sunt plana & certa? satin' hæc
meministi & tenes?

PÆ. Melius quam qui docuisti. TO. ain' verò, ver-
bereum caput?

PÆ. Aio enim verò. TO. quid ergo dixi? PÆ. ego
rectè apud illam dixero.

TO. Non edepol' scis. PÆ. da hercle pignus, ni om-
nia memini & scio.

TO. Equidem si scis tute, quot habeas hodie digitos
in manu.

Eò dem pignus tecum. PÆ. audacter, si lubido est
perdere.

TO. Bona pax sit potius. PÆ. tum igitur sine me ire.
TO. & iubeo & sino.

Sed ita volo te curare, * ut domi sis, cum ego te esse
illi censeam.

PÆ. Faciam. TO. quò ergo is nunc? PÆ. domum,
uti domi sim cum illi censeas.

* sic Am-
phitr. Iam
hic ero, quæ
illuc censebis
esse me. Vi-
de Cent.

TO. Sce-

¶ f. aliqui.

TO. Scelus tu pueri es, atque ob istam rem ego tibi aliquid te peculiabo.

PÆ. Scio fidei hercle herili, ut soleat impudicitia opprobriari.

Nec subigi queantur vnquam, ut pro ea fide habeant iudicem.

TO. Abi modò. PÆ. ergo laudabis faxo. TO. sed has tabellas, Pægnium,

Ipsi Lemniscelenæ fac des, & quæ iussi nunciato.

SO. Cesso ire ego, quò missa sum?

PÆ. Eo ego. TO. i sanè, ego domum ibo, fac rem hanc cum curâ geras.

* i. Stru-

thiocame- Volâ curriculo. PÆ. istuc* marinus passer per circum solet.

lus, quia

Illic abiit hinc intrò huc. sed quis hæc, quæ me aduorsum incedit?

trans mare

aduectus.

SO. Pægnium hic quidem est. PÆ. Sophoclidisca hæc peculiaris est eius,

Græcis:

Στρεβλὸς

Quò ego sum missus. SO. nullus esse hodie hoc puerio peior perhibetur,

διαπόντος

& στρεβλὸς

Compellabo. PÆ. commorandū est mihi apud hanc.

αἰρεβικὸς

SO. Pægnium deliciæ pueri, salue. quid agis? ut vales?

scu λιβυ-

PÆ. Sophoclidisca di me amabunt. SO. quid me? v-

κὸς Arist. &

trum? PÆ. herclè nescio.

στρεβλὸς

Sed si ut digna es faciant, odio hercle habeant, & fa-

μεγέλη

cient malè.

Aristoph.

SO. Mitte malè loqui. PÆ. cum ut digna es, dico, be-

in Aurb.

nè non malè loquor.

† L. hanc

SO. Quid agis? PÆ. sceminam scelestam te astans

obicem f.

contra contuor.

hanc ine-

SO. Certè equidem puerum peiorem, quàm te, noui

bram. Vide

neminem.

Cent.

PÆ. Quid mali facio? aut cui malè dico? SO. cui pol-

cumque occasio est.

PÆ. Nemo homo vnquam ita arbitratus est. SO. at

pol multi esse ita sciunt.

PÆ. Eia. SO. eia. PÆ. tuo ex ingenio mores alienos

probas.

SO. Fateor ego profectò me esse, ut decet lenonis fa-

miliz.

PÆ. Satis iam dictum habeo. SO. sed quid tu? con-

stere, ut te autumo?

PÆ. Fa-

PÆ. Fatear, si ita sim. SO. iam abi, vicisti. PÆ. abi nunc iam. SO. ergo hoc mihi expedi,

* Quò agis? PÆ. quò tu. SO. dictu, prior rogavi. PÆ. * D. F. *Quò te agis?*
at post scies.

SO. Eo ego hinc haud longè. PÆ. & quidem ego haud longè. SO. quò ergo, scelus?

PÆ. Nisi sciero prius ex te, tu ex me nunquam hoc, quod rogitas, scies.

SO. Nunquam ecastor hodie scibis, priusquam ex te audihero.

PÆ. Itane est? SO. itane est? PÆ. mala es. SO. scelerstus. PÆ. decet me. SO. me quidem haud decet.

PÆ. Quid ais? certum ne est celare, quò iter facias pessuma?

SO. Offirmastin' occultare, quò te immittas, pessume?

PÆ. Par pari respondes dicto, abi iam, quando ita certa res est.

Nihili facio scire, valeas. SO. * asta. PÆ. at propero. * lego:
SO. & pol ego item. *At sta.*

PÆ. Ecquid habes? SO. ecquid tu? PÆ. nihil equidem. SO. cedo manum ergo. PÆ. estne hæc manus?

SO. Vbi illa altera est furtifica læua? PÆ. domi, eecam huc nullam attuli.

SO. Habes nescio quid. PÆ. ne me attrecta, subagitatrici. SO. sin te amo?

PÆ. Malè operam locas. SO. qui? PÆ. quia enim nihil amas, cum ingratum amas.

SO. Tempori hanc vigilare oportet formulam, atq; ætatulam:

Ne vbi capillus versipellis fiat, fœdè semper seruias,
Tu quidem haud etiam es octoginta pondo. PÆ.
at confidentiâ

Illâ militiâ militatur multo magis, quàm pondere. * sic Pœn.

* Atque ego hanc nunc operam perdo. SO. quid iam? MI. *Omne operam perdis. SI. Quid iam?*

PÆ. quia peritæ prædico. MI. *Quia docet.*

Sed ego cesso. SO. mane. PÆ. molesta es. SO. cro
quoque, nisi scio. *Etum docet.*

Quò agas te. PÆ. ad vos. SO. & pol ego ad vos. PÆ. quid eò? SO. quid id ad te attinet?

PÆ. Enim

PAE. Enim nō ibis nunc vicissim, nisi scio. SO. odiosus es. PAE. lubet.

* L. SO.
Nunq.

* Nunquam hercle istuc exterebrabis tu, ut sis peior, quā ego siem.

† L. PAE.

† SO. Malitiā certare tecum, miseria est. * PAE. merx tu mala es.

* L. SO.

† SO. Quid est quod metuas? * PAE. idem istuc, quod tu. † SO. dic ergo, quid est?

† L. PAE.

* PAE. Ne hoc cuiquam homini edicerem, omnes muti ut loquerentur prius,

* L. SO.

† Edictum est magnopere mihi, ne cuiquam homini crederem,

† L. PAE.

Omnes muti, ut loquerentur prius hoc, quā ego. SO. at tu hoc face,

* L. SO. at

verita sum

Ne hoc

edict.

† L. AE.

Edict.

Fide datā credamus. PAE. noui, omnes sunt lenæ leuifidæ:

* Vide Fest.

Neq; * stipulæ leuius pondus est, quā fides lenonia. SO. Dic amabō. PAE. dic amabō. SO. nolo ames.

PAE. facile impetras.

SO. Tecum habeto. PAE. & tu hoc taceto. SO. tacitum erit. PAE. celabitur.

SO. Toxilo has fero tabellas tuo hero. PAE. abi, ec-cillum domi.

At ego hanc ad Lemnifelenem tuam heram ob-signatam abietem.

SO. Quid istuc scriptum? PAE. iuxta tecum, si tu nescis, nescio.

Nisi fortasse blanda verba. SO. abeo. PAE. at ego abiero. SO. ambula.

SAGARISTIO seruus.

IOVI opulento, inclyto, Ope gnato, supremo, valido, viripotenti,

* I. G. lubens
meritoq; vi-
tulor.

Opes, spes, bonas copias commodanti * lubens, † vitulorq; merito,

† Vide Nō.

Quia meo amico amiciter hanc cōmoditatis copiam Danunt argenti mutui, uti egenti opem afferam:

Fest. &

Quod ego non magis somniabam, neque opinabar, neque censebam,

Macr. Sat.

3. cap. 2.

Eam fore mihi occasionem, ea nunc quasi decidit de celo,

* Nam

* Nam herus meus me Eretriam misit, domites bo-
ues uti mercarer.

Dedit argentum: nam ibi mercatum dixit esse † die
septimi.

Stultus qui hoc mihi daret argentum, cuius inge-
nium nouerat.

Nam hoc argentum alibi abutar, boues quos eme-
rem, non erant.

Nunc & amico meo prosperabo, & Genio meo mul-
ta bona faciam.

Diu quod bene erit, die vno absoluam * tax tax ter-
go meo erit, non curo,

Nunc amico homini bobus domitis, meâ ex crume-
nâ, largiar.

Nam id demum lepidum est, triparcos homines, ve-
tulos, auidos, aridos

Bene admordere, qui salinum seruo obsignant cum
sale.

Virtus est, vbi occasio admonet, despicere. quid fa-
ciet mihi?

Verberibus cædi iusserit, cōpedes imponi, vapulem,
Ne sibi me credat supplicem fore. vā illi, mihi iam
nihil noui

Offerri potest, quin sim peritus: sed Toxili puerum
Pagnium eccum.

PAE GNIVM *puer.* S A G A R I S T I O *seruus.*

PENS *id.* meum, quod datum est, confeci, nunc
propero domum. S A. mane, cū

Properas, Pagnium, ausculta. P A E. emere oportet
quem tibi obedire velis.

S A. Asta. P A E. exhibeas molestiam, ut opinor, si
quid debeam,

Qui nunc sic tam es molestus. S A. * scelerate, etiam
respicis?

P A E. Scio ego quid ætatis sim, eò istuc maledictum
impunè auferes?

S A. Vbi Toxilus est tuus herus? P A E. vbi illi libet,
neque te consulit.

S A. Etiamne dicis, vbi sit, venefice? P A E. nescio in-
quam vlnitriba tu.

* Ita Lips.
suo ordini
restituit
hos versus

† Vide
Gell. li. 10.
cap. 2.
Macr. Sat.
1. cap. 4.

* Vide
Charif

* sic Petr.
Scelerato,
etiam loqua-
ris.

S A. Ma-

SA. Maledicis maiori. PAE. prior promeritus perpetuare:

Servam operam, linguam liberam herus meus me iussit habere.

SA. Dicis ne mihi, ubi sit Toxilus? PAE. dico, ut perpetuo pereas.

SA. Cadere hodie tu restibus. PAE. tuâ quidem, cucule, causâ,

* Conuicti in tetrâ & ex sanguine facie homines
Plut. hinc endaturosa facies Te-
zentio.

SA. Video ego te iam incubitatus es. PAE. ita sum. quid id attinet ad te?

At non sum ita ut tu. SA. confidens. PAE. sum hercle verò.

Nam ego me confido liberum fore, tu te nunquam speras.

SA. Potin', ut molestus ne sis? PAE. quod dicis, facere non quis.

SA. Abi in malam rem. PAE. at tu domum, nam ibi tibi parata præsto' est.

SA. Vadatur hic me. PAE. utinam vades desint, in carcere ut sis.

SA. Quid hoc? PAE. quid est? SA. etiam, scelus, male loquere? PAE. tandem ut liceat,

Cum servus sis, servum tibi maledicere. SA. itane? specta

Quid dederò. PAE. nihil, iam nihil habes. SA. di deæque te omnes perdant,

Nisi te hodie, si præhendero, defigam in terram colaphis.

PAE. Amicus sum, conveniant volo tibi quæ optas, atque id fiat:

Tu me defigas, te cruci ipsum propediè affigent alii.

SA. Quin te di deæque, scis quid hinc porro dicturus fuerim,

Ni lingua moderari queam. potin' abeas? PAE. abigis facile.

Nam umbra mea intus vapular. SA. ut istunc di deæque perdant.

Tanquam proserpens bestia est, bilinguis & scelestus. Hercle illū abiisse gaudeo. fores aperite: eccere autē,

Quem

Quem conuenire maximè cupiebam, * egreditur * I. G. ex
foras.

V. C. egre-
ditur intus.

TOXILVS, AGARISTIO, *serui duo.*

SOPHOCLIDISCA *ancilla.*

PARATVM iam esse dicito, vnde argentum sit
futurum:

Iubeto habere animum bonum, dic me illam * ama- * i. amātes
re multum, orare, vt

Vbi se f alluat, ibi me alluat. quæ dixi vt nunciare, Menzch.

Satin' ea tenes? SO. magis calleo, quàm aprugnum *amare aut
remultum*

TO. Propera, abi domum. SA. nunc ego huic gra- *Erotium.*
phice facetus fiam. † f. soluat

Subnixis alis me inferam, atq; amicibor gloriosè. i. liberet.

TO. Sed quis hic anſatus ambulat? SA. magnificè * ita Bryar.
* confcreabor. apud Lipf.

TO. Sagaristio hic quidem est. quid agitur, Sagari-
stio? vt valetur?

Ecquid quod mandauit tibi? estne quid in te specu- † L. tibi, est
la? SA. adito. *mihi in te
speculat*

Videbitur, factum volo, venito, promoueto.

TO. Quid hoc hic in collo tibi tumet? SA. vomica' st,
prellare parce.

Nam vbi quis malâ tetigit manu, dolores coorun-
tur.

TO. Quando istæ innata' st nam tibi? SA. hodie. TO.
secari iubeas.

SA. Metuo ne immaturam secem, ne exhibeat plus
negotii.

TO. Inspicere morbū tuū lubet. SA. abi atq; cauefis
A cornu. TO. quid iam? SA. quia boues bini hic sunt
in crumenâ.

TO. Emitte fodes, ne enices fame, sine ire pastum.

SA. Enim metuo, vt possim in bubilem reicere, ne
vagetur.

TO. Ego reliciam. SA. habe animum bonum, credi-
tur, commodabo.

Sequere hæc sis, argentum hic est, quod me dudum
rogasti.

TO. Quid tu ais? SA. dominus me boues mercatum
Lectriam misit. Nunc.

Nunc mihi Eretria erit hæc tua domus. TO. nimis tu facere loquere.

Atque ego omne argentum tibi actutum incolume redigam:

Nam iam omnes sycophantias instruxi & cõparaui. Quo pacto ab lenone auferam hoc argentum. SA. tanto melior.

TO. Et mulier ut sit libera, atq; ipse ultro det argentum.

Sed sequere me, ad eam rem usus est tuâ mihi operâ. SA. utere ut vis.

ACTVS TERTIVS.

PARASITVS. VIRGO.

QVÆ res bene vortant mihi & tibi & ventri meo,

Perennitatisque adeò huic perpetuo cibo,

Ut mihi supersit, suppetat, superstitet,

Sequere hæc, mea gnata, me, cum diis volentibus.

Cui rei opera detur, scis, tenes, intelligis,

Communicaui tecum consilia omnia.

Eâ causâ ad hoc exemplum te exornaui ego.

Venibis tu hodie, virgo. VI. amabò, mi pater,

Quamquam libenter escis alienis studes,

Tuin' ventris causâ filiam vendis tuam?

PA. Mirum, quin regis Philippi causâ, aut Attali

Te potius vendam, quàm meâ, quæ sis mea.

VI. Vtrum tu pro ancillâ me habes, aut pro filiâ?

PA. Vtrum hercle magis in ventris rem videbitur.

Meum opinor imperium in te, non in me tibi' est.

VI. Tua istæc potestas est pater. veruntamen,

Quamquam res nostræ sunt, pater, pauperculæ,

Modicè & modestè melius est vitam vivere:

Nam si ad paupertatem admigrant infamiæ,

Grauior paupertas fit, fides sublestior.

PA. Enimvero odiosa es. VI. non sum, neque me esse arbitror.

Cùm parua natu rectè præcipio, pater.

Nam inimici famam non ita ut nata est ferunt.

PA. Ferant, cantique in maximam malam crucem:

Non

Non ego inimicitias omnis pluris æstimo,
Quàm mensa inanis nunc si apponatur mihi.

VI. Pater hominum immortalis est infamia,
Etiam tum viuit, cum esse credas mortuam.

PA. Quid? metuis ne te vendā? VI. non metuo pater,
Verum infimulari nolo. PA. at nequicquam neuis,
Meo * modo istud potius fiet, quàm ruo.

VIR. † Fiet? PA. quæ hæ res sunt? VIR. cogita hoc ver-
bum pater,

Herus si minatus est malum seruo suo,

Tamen si id futurum non est, vbi captum' sit flagrum, cog.

Dum tunicas ponit, quantâ afficitur miseriâ!

Ego nunc, quod non futurum' sit, formido tamen.

PA. Virgo atque mulier nulla erit, quin sit mala,

Quæ præter sapiet, quàm placet parentibus.

VIR. Virgo atque mulier nulla erit, quin sit mala,

Quæ reticet, si quid fieri peruorsè vider.

PA. Malo cauere melius est te. VIR. at si non licet

Cauere, quid agam? nam ego tibi cautum volo.

PA. Malusne ego sum? VIR. non es, neque me di-
gnum' sit dicere:

Vtrum ei rei operam do, ne alii dicant quibus licet.

PA. Dicat quod quisque vult, ego de hac sententiâ.

Non demouebor. VIR. at, meo si liceat modo,

Sapienter potius facias, quàm stultè. PA. libet.

VIR. Lubere per me tibi, licere intelligo,

Verum libere haud liceat, si lubeat mihi.

PA. Futura es dicto obediens, an non patri?

VIR. Futura. PA. Scis nam, tibi quæ præcipio? VIR.
omnia.

PA. Et id, vt surrupta fueris? VIR. doctè calleo.

PA. Et qui parentes fuerint? VIR. habeo in memoriâ. * ἀνθρῶ-
πων τῶν

Necessitate me, mala vt fiam, facis.

Verum videto, vbi me voles nuptum dare,

Næ hæc fama faciat repudiosas nuptias.

PA. Tace stulta, non tu * nunchominū mores vides,

Quoiusmodi hic cum famâ facile nubitur?

Dum dos sit, nullum vitium vitio vortitur.

VIR. Ergo istuc facito, vt veniat in mentem tibi,

Me esse indotatam. PA. cauesis tu istuc dixeris.

Pol deum virtute dicam, & maiorum meum,

* i. arbitra-

tu.

† L. Fiat quæ

hæc sunt:

cog.

* ἀνθρῶ-

πων τῶν

νῶν ὄντων.

L. sic Virg.

ante malorū

dixit τῶν

ἐμπεροσθεν.

κακῶν.

Ne te

Ne te indotatam dicas, cui dos sit domi.
 † *Seracum* Librorum eccillum habeo plenum † *Soracum*.
 vel *sarra-* Si hoc accurassis lepide, cui rei operam damus,
eum genus Dabantur dotis tibi inde sexcenti logi,
 vehiculi Atque * Attici omnes, nullum Siculum acceperis,
 quo orna- Cum hac dote poteris vel mendico nubere.
 mēta por- VIR. Quin tu me ducis, si quò ducturus, pater.
 tantur sce- Vel tu me vende, vel face quod tibi lubet.
 nicorum, PA. Bonum æquumque oras, sequere hac. VIR. di-
 Fests. vtun- cto sum audiens.

tur eo Cic.
 in Pis. Vitr.

DORDALVS *leno*.

li. 10. Iuu. QUID nam esse acturum hunc dicam vicinum
 Sat. 3. & 5. meum,
 Vlp. ad L. Qui mihi iuratus est sese hodie argentum dare?
 Aquil. Ca. Quod si non dederit, atque hac dies præterierit,
 pit. in Ant. Ego argentum, ille iniurandum amiserit,
 Ph. Glossæ: Sed ibi concrepuit foris, quisnam egreditur foras?

Sarraca.

apud

* Vide A-

scen. in

Diuin.

* Non. in-

terre.

TOXILVS *seruus*. DORDALVS *leno*.

TO. CVRATE istuc intus, iam ego domum me
 recipiam.

DO. Toxile quid agitur? TO. cho lutum lenonium,
 Commixtum cœno, sterquilinum publicum,
 Impure, inhoneste, * iniure, illex, labes popli,
 Pecuniar accipiter, auide atque inuide,
 Procax, rapax, trahax, trecentis versibus
 Tuas impuritas traloqui nemo potest.

Accipin' argentum? accipe sis argentum, impudens.

Tene sis argentum, etiam tu argentum tene sis?

Possum te facere, vt argentum accipias, lutum?

Qui nisi iurato mihi nihil ausus credere.

DO. Sine respirare me, tibi vt respondeam.

Vir summe populi, stabulum seruitricium,

Scortorum liberator, subiculum flagri,

Compedium tritor, pistrinorum ciuitas,

Perenni serue, * lurco, edax, furax, fugax,

Cedosis mihi argentum, da mihi argentum, impu-
 dens.

Possum à te exigere argentū, argentū inquam cedo.

Quin tu mihi argentum reddis? nihilne te pudet?

LENO

* Vide Fests.
 in Lura.

Leno te argentum poscit, solida seruitus,
Pro liberandâ amicâ, vt omnes audiant.

TO. Tace obsecro hercle, nâ tua vox validè valet.

DO. Referundâ ego habeo linguam natam gratiâ.

Eodem mihi precio sal perhibetur, quo tibi.

Nisi me hæc defendet, nunquam delinget salem.

TO. Iam omitto iratus esse: id tibi succensui,

Quia te negabas credere argentum mihi.

DOR. Mirum, quin tibi ego crederem, vt ipse idem
mihi.

Faceres, quod partim faciunt argentarii.

Vbi quid credideris, citius extemplò à foro

Fugiant, quàm ex portâ ludis cùm emissu' sit lepus.

TO. Cape hoc sis. DO. quin das? TO. nummi sexcen-
ti hîc erunt.

Probi, numerati: fac sit mulier libera,

Atque huc continuò adduce. DO. iam faxo hîc erit,
Non hercle cui nunc hoc dem spectandum scio.

TO. Fortasse metuis in manum concredere.

DO. Mirum, quin citius iam à foro argentarii

Abeunt, quàm in cursu rotula circumuortitur.

TO. Abi istâc auorsis angiporis ad forum,

Eâdem istâc facito mulier ad me transeat

Per hortû. DO. iâ hîc faxo aderit. TO. at ne propalâ.

DO. Sapienter sanè. TO. * supplicatum cras eat.

* Vide Cæt.

DO. Ita hercle verò. TO. dum stas, reditum oportuit.

ACTVS QVARTVS.

TOXILVS.

SI quam rem accures sobriè aut frugaliter,

Solet illa rectè sub manus succedere.

Atque edepol firmè, vt quisq; rem accurat suam,

Sic ei * procedit, post principia denique

Si malus aut nequam' sit, malè res vertunt, quas agit:

Sin autem frugi' sit, eueniunt frugaliter.

Hanc ego rem exorsus sum facete & callidè,

Igitur prouenturam bene confido mihi.

Nunc ego lenonem * ita intricatum dabo,

Vt ipsus, sese, quâ se expediat, nesciat.

Sagaristio heus exi, atque educe virginem,

d.

Et:

Scal. proce-
dunt post
principia
den..

* V. E. itaq;
hodie int..

Et istas tabellas, quas consignavi tibi,
Quas tu attulisti ab hero meo usque è Persiâ.

SAGARISTIO, TOXILVS *seruus.*

NVNQV ID moror? TO. euge euge exornatus
basilicè,

Tiara ornatum lepidè condecorat tuum,
Tum hanc hospitâ autē crepidula vt graphicè decet!
Sed satin' estis meditati? SA. tragici atque comici
Nunquam aq̃uè sunt meditati. TO. lepidè hercle
adiuuas.

SA. Age illuc aspice deprocul in conspectû. TO. tace.
Vbi cum lenone me videbis colloqui,
Iderit adeundi tempus: nunc agite ite vos.

DORDALVS *leno.* TOXI-
LVS *seruus.*

CVR homini Dî propitii sunt, aliquid obiciunt
lucii.

Nam ego hodie compendi feci binos panes indies,
Ita ancilla mea quæ hodie fuit, sua nunc est, argento
vicit,

Iam hodie alienum cornabit, nihil gustabit de meo.
Súmne probus: sum lepidus ciuis, qui Atticam hodie
ciuitatem

Maximam maiorem feci, atque auxi ciui foeminâ?
Sed vt & ego hodie fui benignus, vt ego multis cre-
didi!

Nec satis à quiquam homine accepi, ita prorsum cre-
debam omnibus.

Nec metui quibus credidi hodie, nequis mihi in iure
abiurassit.

Bonus volo iam ex hoc die esse, quod neque fiet, ne-
que fuit.

TO. Hunc ego hominem hodie in transfennam do-
ctis ducam dolis,

Itaque huic insidia paratæ sunt probè, aggrediar
virum.

Quid agis, cedo? vnde agis te nunc, Dordale? DO.
crede tibi.

TO. Dî dent quæ velis, cho an iam manu emisisti
mulierem?

DO. Cre-

DO. Credo pol, credo inquam tibi. TO. iam liberta
auctus es? DO. enicas.

Quin tibi me dico credere. TO. dic bonâ fide, iam li-
bera est?

DO. * I, i, ad forum, ad prætorem, exquire, siquidem
credere mihi non vis:

Libera inquam est, ecquid audis? TO. at tibi Di be-
nefaciant omnes.

Nunquam enim posthac tibi, nec tuorum quoi-
quam, quod nolis, volam.

DO. Abi, ne iura, satis credo. TO. vbi nunc tua liber-
ta est? DO. apud te. TO. ain,

Apud me est? DO. aio inquam, apud te est inquam.
TO. ita me di ament, vt ob istam rem

Tibi multa bona instant à me: nam est res qua-
dam, quam occultabam

Tibi dicere: nunc eam narrabo, vnde ꝑ prægrande lu-
crum facias,

Faciam vt mei memineris, dum vitam viuas. DO.
benedictis

Tuis benefacta aures meæ auxilium exposculant.
TO. Tuum promeritum est, merito vt faciam. & vt

me scias esse facturum,
Tabellas tene has, pellege. DO. hæc quid ad me? TO.

immò ad te attinent,
Et tua refert. nam è Persia ad me allatæ modò sunt
istæ à meo domino.

DO. Quando? TO. haud dudum. DO. quid istæ nar-
rant? TO. percunâre ex ipsis.

Ipsæ tibi narrabunt. DO. cedo sanè mihi. TO. at cla-
rè recitato.

DO. Tace, dum pellego. TO. haud verbum faciam.

DO. Salutem dicit Toxilo Timarchides,
Et familiæ omni: Si valetis, gaudeo.

Ego valeo rectè, & rem gero, & facio lucrum.
Neque istò redire his octo possum mensibus.

Itaque hîc est, quod me detinet, negotium.
Eleusipolim Persæ cepere urbem in Arabiâ.

* Plenam bonarum rerum, atq; antiquum oppidum,
Ea comparatur præda, vt fiat auctio

Publicitus, ea res me domo expertem facit.

* hoc eò
spectat
quod no-
men ma-
numissi in
acta olim
referri mo-
ris erat,
causâ
etiam seu
titulo ma-
numissio-
nis ad-
scripto.
potest etiâ
ad Præto-
ris vindi-
ctam refer-
ri, quâ ma-
numittendi
caput à li-
ctore per-
cutiebatur
ꝑ Non. præ-
grandum l.
notatque
virili ge-
nere posi-
tū lucrum.

* idè, quod
Ennius:
antiquum,
opulentum
oppidum,
vocat. Vi-
de Centi.

Operam atque hospitium ego isti præberi volo.

Qui tibi tabellas affert, cura, quæ is vult,

Nam is mihi honores suæ domi habuit maximos.

DO. Quid id ad me, aut ad meam rem refert, Persæ
quid rerum gerant,

Aut quid herus tuus? TO. tace stultiloque, nescis
quid instet boni,

Nequicquam tibi fortuna faculam lucrificam allu-
cere volt.

DO. Quæ istæc fortuna lucrifica est? TO. istas, quæ
norunt, roga.

Ego tantundem scio, quantum tu, nisi quod pellegi
prior.

Sed vt occæpisti, ex tabellis nosce rem. DO. bene me
mones,

Fac silentium. TO. nunc ad illud venies, quod refert
tua.

DO. Iste qui tabellas affert, adduxit simul

Formâ expetendâ liberalem mulierem,

Furtivam, aduectam ex Arabiâ penitissimâ,

Eam te volo accurare, vt istic veneat,

Ac suo periculo is emat, qui eam mercabitur:

*Vide Bud. * Mancipio neque promittet, neq; quisquam dabit.

in Pand. Probum & numeratum argentum vt accipiat, face.

Annot. Hæc cura, & hospes cura vt curetur. vale.

Prior. TO. Quid igitur, postquam recitasti quod erat caræ
creditum,

Iam mihi credis? DO. vbi nunc ille' st hospes, qui haf-
ce attulit?

TO. Iam hîc credo aderit, accersit illam à naui. DO.
nihil mihi opus est

Litibus, neque tricis. quam ob rem ego argentum
numerem foras?

Nisi mancipio accipio, quid eo mihi opus mercimo-
nio?

TO. Tacen' an non taces? nunquam ego te tam esse
matulam credidi.

* sic Ter. in Quid metuis? DO. metuo hercle verò, sensi ego iam
luto hæret compluries,

uerfura. Neque mihi haud imperito eueniet, tali vt in * luto
hæream.

TO. Nihil

TO. Nihil periculi videtur. DO. scio istuc, sed metuo mihi.

TO. Mea quidem istue nihil refert, tuâ ego refero gratiâ,

Vt tibi rectè conciliandi primò facerem copiam.

DO. Gratiam habeo. sed te de aliis, quàm alios de te suauiu' st

Fieri doctos. TO. nequis verò ex Barbariâ penitissumâ

Persequatur, etiam tu illam destinas? DO. videam modò

Mercimonium. TO. æqua dicis, sed optumè eccum ipse aduenit,

Hospes ille, qui has tabellas attulit. DO. hiccine est? TO. hic est.

DO. Hæccine illa' st furtiua virgo? TO. iuxta tecum æquè scio,

Nisi quia aspexi. equidem edepol liberali' st, quisquis est.

DO. Sat edepol concinnâ est facie. TO. vt contemtim carnufex!

Taciti contemplemur formam. DO. laudo consilium tuum.

SAGARISTIO. VIRGO. TOXILVS. DORDALVS *leño.*

SATIN' Athenæ tibi visæ fortunatæ atque opiparæ?

VIR. Urbis speciem vidi, hominum mores perspexi parum.

TO. Nunquid in principio cessauit verbum doctè dicere?

DO. Haud potui etiam in primo verbo perspicere sapientiam.

SA. Quid id quod vidisti, vt munitum muro sum st oppidum?

VIR. Si incolæ bene sunt morati, pulchrè munitum arbitror,

Perfidia & peculatus ex vrbe & auaritia si exstant.

Quarta inuidia, quinta ambitio, sexta obtrectatio, Septimum periurium. TO. euge. VIR. octaua indiligentia.

Nona iniuria, decimum, quod pessimum aggressu,
scelus:

Hæc nisi vnde abeunt, centuplex murus rebus ser-
uandis parum est.

TO. Quid ais tu? DO. quid vis? TO. tu in illis es de-
cem sodalibus,

Te in exilium ire hinc oportet. DO. quid iam? TO.
quia periorus es.

DO. Verba quidem haud indoctè fecit. TO. ex tuo
inquam vsu est, eme hanc.

* L. quam
hanc

DO. Edepol qui * cùm hanc magis contemplo, ma-
gis placet. TO. si hanc emeris,

Di immortales, nullus leno te alter erit opulentior.
Euortes tuo arbitrato homines fundis, familiis.

Cum optimis viris rem habebis, gratiâ cupiêt tuam,

Venient ad te cominestatum. DO. at ego intromitti
non sinam.

* i. conui-
cium tibi
facient an-
te ostium.

TO. At enim illi noctu * occentabunt ostium, exu-
rent fores:

Proinde tu tibi iubeas concludi ædes foribus ferreis,
Ferreas ædes commutes, limina indas ferrea.

* L. videt

Ferream seram atque annulum, ne si ferro parseris,
Ferreas tute tibi impingi * iubeas crassas compedis.

DO. I in malum cruciatum. TO. i sanè, hanc eme at-
que ausculta mihi.

DO. Modò vt sciam, quanti indicet. TO. vin' huc vo-
cem? DO. ego illo accessero.

TO. Quid ais hospes? SA. venio, adduco hanc, vt du-
dum dixeram.

Nam heri in portum noctu naus venit, venire hanc
volo

Si potest: si nō potest, ire hinc volo, quantum potest.

DO. Saluus sis, adolescens. SA. siquidem hanc ven-
didero precio suo.

TO. Atqui aut hoc ematore vendes pulchrè, aut alio
non potes.

SA. Esne tu huic amicus? TO. tanquam Di omnes
qui cælum colunt.

DO. Tum tu mihi es inimicus certus, nam generi le-
nonio

Nunquam vllus Deus tam benignus fuit, qui fuerit
propitius.

SA. Hoc

SA. Hoc age, opus ne sit hanc tibi emtâ? DO. si tibi venisse sit opus,

Mihi quoque emtâ est: si tibi subiti nihil est, tantundem sit mihi.

SA. Indica, fac precium. DO. tua merx est, tua indicatio est.

TO. Aequum hic orat. SA. vin' bene emere? DO. vin' tu pulchrè vendere?

TO. Ego scio hercle utrumque velle. DO. age indica * prognariter.

SA. Prius dico, † hanc mancipio nemo tibi dabit. iam scis? DO. scio,

Indica, minimo daturus qui sis, qui duci queat.

TO. Tace tace, nimis tu quidem hercle homo stultus es pueriliter.

DO. Quid ita? TO. quia enim te ex puellâ prius percontari volo,

Quæ ad rem referunt. DO. & quidem hercle tu me monuisti haud malè,

Videsis, ego ille doctus leno penè in foueam decidi, Nisi hic adesses: quantum est adhibere hominem amicum, ubi quid geras!

TO. Quo genere, aut quâ in patriâ sit nata, aut quibus parentibus.

Ne temerè hanc te emissè dicas suasu atque impulsu meo.

Nisi molestum est, percontari hanc paucis hic volt. SA. maxime,

Suo arbitratu. TO. quid stas? abi tute, atque ipse itidem roga,

Ut tibi percontari liceat quæ velis, etsi mihi

Dixit dare potestatem eius: sed ego te malo tamen

Eum ipsum adire, ut ne contemnat te ille. DO. satis rectè mones.

Hospes, volo ego hanc percontari. SA. à terrâ ad cælum, quid lubet.

TO. Iubedum ea huc accedat ad me. SA. i sanè, ac morem illi gere,

Percontare, exquire quid vis. TO. agè agè nunc tu i præpara,

Vide ut ingrediare auspicatò. DO. liquidum est auspicium. TO. tace.

* i. strenzè

Vide Non.

† i. hanc ne-

mo cā lege

tibi ven-

det, ut ve-

lit subire

periculum

euctionis.

Concede sis, iam ego illam adducam. DO. age, ut rem esse in nostram putas.

TO. Sequere me, adduco hanc: si quid vis ex hac percontarier.

DO. Enim volo te adesse. TO. haud possum, quin huic operam dem hospiti,

Cui herus iussit: quid si hic non vult me adesse vnâ? SA. immò i modò.

* L. ergo.

TO. Do* ego tibi operam. DO. tibi ibidem das, vbi tu tuum amicum adiuuas.

Exquire. TO. heus tu aduigila. VIR. satis est dictum, quanquam ego serua sum,

Scio ego officium meum, ut quæ rogitet, vera, ut accepi, eloquar.

TO. Virgo, hic homo probus est. VIR. credo. TO. nò diu apud hunc seruias.

VIR. Ita pol spero, si parentes facient officium suum.

DO. Nolo ego te mirari, si nos ex te percontabimur.

Aut patriam tuam, aut parentes. VIR. cur ego id mirer, mi homo?

* L. meum

malū meū

TO. Noli

stere. VIR.

ab. TO. Dii

ist.

Seruitus mea mihi interdixit, nequid mirer * malum Meum. TO. Dii istam perdant, ita cata est & callida.

Habet cor. quàm dicit quod opu' est! DO. quid nomen tibi est?

TO. Nunc metuo ne peccet. VIR. Lucridi nomen in patriâ fuit.

TO. Nomen atque omen quantiuis est precii quàm tu hanc emis?

Nimis pauebam ne peccaret, expediuit. DO. si te emam,

* al. contue-
niant.

* Lips. in-
quilina

quod ta-
men ita

eam vult
extulisse,

ut leno in-
tellexerit,

in culina.

Mihi quoque lucridem confido fore te. TO. tu si hanc emeris,

Nunquam hercle hunc mensem vertentem credo seruabit tibi.

DO. Ita velim quidem hercle. TO. optata ut * eueniant, operam addito.

Nihil adhuc peccauit etiam. DO. vbi tu nata es? VIR. ut mihi

Mater dixit, * in culinâ, in angulo ad laeuam manum.

TO. Hæc erit tibi fausta meretrix, nata est in calido loco,

Vbi

Vbi rerum omnium bonarum copia est sæpissimè.

Tactus est leno, qui rogaret, vbi nata esset, diceret.

Lepidè ludit. DO. at ego patriam te rogo quæ sit tua.

VIR. Quæ mihi sit, nisi hæc vbi nunc sum? DO. at ego illam quæro, quæ fuit.

VIR. Omne ego pro nihilo esse ducto, quod fuit, quando fuit:

Tanquam hominem, quando animam efflauit, quid eum quæras qui fuit?

TO. Ita me Dî bene ament, sapienter, atque equidem miseret tamen.

DO. Sed tamen, virgo, quæ patria est tua? age nunc actutum expedi. quid taces?

VIR. Dico equidem patriam, quandoquidem hic seruiro, hæc patria est mea.

TO. Iam de istoc rogare omitte. non vides nolle loqui,

Ne suarum se miseriarum in memoriam inducas?

DO. quid est?

Captusne est pater? VIR. non captus, sed quod habuit, id perdidit.

TO. Hæc erit bono genere nata, nihil scit, nisi verum loqui.

DO. Quis fuit? dic nomen. VIR. quid illum miserum memorem qui fuit?

Nunc & illum miserum & me miseram æquum est nominarier.

DO. Quoiusmodi is in populo habitus est? VIR. nemo quisquam acceptior.

Serui liberi que amabant. TO. hominem miserum prædicas,

Cum ipse propè perditus est, & beneuolentis perdidit.

DO. Etiam opinor. TO. etiam opinor? DO. summo genere esse arbitror.

TO. Diuitias tu ex istac facies. DO. ita Dî faxint. TO. eme modò.

VIR. Iam hoc tibi dico, iam actutum ecastor meus pater, vbi me sciet

Venisse huc, aderit hic, & me absentem redimet.

TO. quid nunc? DO. quid est?

*Vide Cēt.

TO. Audin' quid ait? VIR. nam, etsi res sunt fractæ,
amici sunt tamen.

DO. Nefis plora, libera eris actutum, si crebrò cades.
Vin' mea esse? VIR. dum quidem, ne nimis diu tua
sim, volo.

TO. Satin' vt meminit libertatis? dabit hæc tibi
grandes bolos.

Age si quid agis, ego ad hunc redeo, sequere, reduco
hanc tibi.

DO. Adolefcens, vin' vendere istanc? SA. magis lu-
bet, quàm perdere.

DO. Tum tu pauca in verba confer, quid datur, tan-
ti indica.

SA. Faciam ita vt te velle videam. vt emas, habe tre-
centis minis.

DO. Nimum' st. SA. octoginta. DO. nimum' st. SA.
nummus abesse hinc non potest,

Quod nunc dicam. DO. quid id est, ergo eloquere
actutum, atque indica.

SA. Tu opericulo sexaginta hæc datur argenti minis,

DO. Toxile, quid ago? TO. Di Deæque agitant ira-
ti, scelus,

Qui hanc non properes destinare. DO. habebo. TO.
heu prædatus probè.

Abi, argentum effer huc.

Non edepol minis trecentis cara' st, fecisti lucri.

SA. Heus tu etiam pro vestimentis huc decem acce-
dant minz.

DO. Abscedent enim, non accedent. TO. tacesis, non
tu illum vides

Quærere ansam, insectum vt faciat? abisne, atque
argentum peris?

DO. Heus tu, serua istum. TO, quin tu is intrò? DO.
abeo, atque argentum affero.

TOXILVS, SAGARISTIO *seruat.*
VIRGO.

EDEPOL dedisti, virgo, operam allaudabilem,
Probam & sapientem & sobriam. VIR. si quid
bonis

Boni sit, esse idem & graue & gratum solet.

TO. An-

TO. Audin' tu, Persa, vbi argentū ab hoc acceperis.
 Simulato quali eas prorsum in nauem. SA. ne doce.
 TO. Per angiportum fursū te ad me recipito,
 Illac per hostium. SA. quod futurum est, prædicas.
 TO. At ne cum argento protinā permutes domum.
 Moneo te. SA. quod te dignum' sit, me dignū esse vis.
 TO. Tace parce voci, præda progreditur forās.

DORDALVS *leno.* SAGABISTIO,
 TOXILVS *serui.*
 VIRGO.

PROBATI hic argenti sunt sexaginta minæ,
 Duobus nummis minus est. SA. quid ei nummi
 sciunt?

DO. Crumenam hanc emero, aut facere vt remigret
 domum.

SA: * Ne non sat esses leno, id metuebas miser,
 Impure, auare, ne crumenam amitteres.

TO. Sine quæso, quando leno' sit, nihil mirum facit.

DO. Lucro faciundo ego auspicaui in hunc diem:

Nihil mihi tam parui' sit, quin id me pigeat perdere.

Age, accipe hoc sis. SA. hunc in collum, nisi piget,

Impone. DO. verò fiat. SA. nunquid cæterum

Me voltis? TO. quid tã properas? SA. ita negotium' sit,
 Mandata quæ sunt, volo deferre epistolas.

Geminum autem fratrem seruire audiui hic meum,
 Eum ego vt requiram atque vt redinam, * volo.

TO. Atque edepol tu me commonuisti haud malè.

Videor vidisse hic forma persimilem tui,

Eadem staturâ. SA. quippe qui frater fiet.

DO. † Sed, scire velimus, quod tibi nomen fiet.

TO. Quid attinet * nomen scire? SA. ausculta ergo,
 vt scias.

Vaniloquidorus, Virginis uenonides,

† Nugipolyloquides, argentiextenebronides,

Te digniloquides, nummorum expalponides,

Quod semel arripides, nunquam postea eripides.

DO. Heu hercle nomen * multis modis scriptum' sit
 tuum.

SA. Ita sunt Persarum mores, longa nomina

Contortiplicata habemus, nunquid cæterum

* sic Tor.
 Eis, ne pa-
 riam leno
 fier.

* L. pergere
 volo,

† Versus
 hic à La.
 in huc lo-
 cum resti-
 tut' est ex
 V. C.

* al. nos

† I. G. Nu-
 gidololoqui-
 des.

* lego: mul-
 timodis.

Voltis? DO. vale. SA. & vos, nam animus in nauis est meus.

DO. Cras ires potius, hodie hic cœnares. Vale.

TOXILVS. DORDALVS. SATV-

RIO *parasitus*. VIRGO.

POSTQVAM illic abiit, dicere hic quiduis licet,
Næ hic tibi dies illuxit lucrificabilis!

Nam non emisti hanc, verum fecisti lucri.

DO. Ille quidem iam scit, quid negotii gesserit,

Qui mihi furtiuam meo periculo vendidit,

Argentum accepit, abiit. quid ego nunc scio,

An iam asseratur hæc manu? quò illum sequar?

IN Persas? nugas: TO. credidi gratum fore

Beneficium meum apud te. DO. immò equidem gratiam

Tibi, Toxile, habeo, nam sensi te sedulò

Mihi dare bonam operã. TO. tibi? ego? immò seriò.

DO. Atat oblitus sum intus dudum edicere,

Quæ volui edicta. asserua hanc. TO. salua? est hæc quidem.

VIR. Pater nunc cessat. TO. quid si admoneam?

VIR. tempus est.

TO. Heus, Saturio, exi. nunc est illa occasio

Inimicum vlciscier. SA. ecce me, nunquid moror?

TO. Age illuc abscede procul è conspectu. SA. tace.

TO. Vbi cum lenone me videbis colloqui,

Tum turbam facito. SA. dictum sapienti sat est.

DORDALVS *leno*. TOXILVS *seruus*.

TRANSCIDI loris omnis adueniens domi,
Ita mihi suppellex squallet, atque ædes meæ.

TO. Redis tu tandem? DO. redeo. TO. næ ego hodie tibi

* sic Cas.

*Venus mul-
tipotens bo-
nam vitam
mihi dedisti.*

* Bonam vitam feci. DO. fateor, habeoque gratiam.

TO. Num quippiã aliud me vis? DO. vt bene sit tibi.

TO. Pol istuc quidẽ omne iam ego vsurpabo domi,
Nam iam inclinabo me cum libertã tuã.

SATVRIO *parasitus*. DORDALVS.
VIRGO.

NISI

Nisi ego illum hominem perdo. DO. perij. SA. atque optimè,

Eccum ipsum ante aedes. VIR. salve multū, mi pater.

SA. Salve, mea gnata. DO. Persa me pessumdedit.

VIR. Pater hic meus est. DO. hem quid pater? perij oppidō.

Quid ego igitur cesso infelix lamentarier

Minas sexaginta? SA. ego pol te faciam, scelus,

Te quoque etiam ipsum ut lamente- ris. DO. occidi.

SA. Age ambula in ius, leno. DO. quid me in ius vocas?

SA. Illi apud prætorem dicam, sed ego in ius voco.

DO. Nonne antestaris? SA. * tuā ego causā, car- * homines
nufex, enim infa-

Cuiquam mortali libero auris atteram?

Qui hic commercaris ciues homines liberos.

DO. Sine dicam. SA. nolo. DO. audi. SA. surdus nones, si-
sum, ambula. ne antesta-

Sequere hanc, † scelestā felles virginaria.

SA. Sequere hanc, mea nata, me usque ad prætorem. Etā manu,
VIR. sequor. inuitos in
ius trahere
licebat.

ACTVS QVINTVS.

TOXILVS, SAGARISTIO, serui.
LEMNISELENE.

Hostibus victis, ciuibus saluis, re placidā, pacibus
perfectis,

Bello extincto, re bene gesta, integro exercitu &
præfidiis,

Cum bene nos, Iuppiter, iuisti, Dique alij omnes
cælipotentes,

Ea vobis grates habeo, atq; ago, quia probè sum vl-
tus meum inimicum.

Nunc ob eam rem inter participes diuidam prædam
& participabo.

Ite foras: hic volo ante ostium & ianuam meos par-
ticipes bene accipere.

Statuite hic lectulos, ponite hic quæ assolent. hic sta-
tui volo, primum

† L. scelestæ,
felles virg.

* Iego: lu- Vnde ego omnes hilares, * ludentis, latificantis fa-
bentes. Vide ciam vt fiant aliqua mihi,
Cent. Quorum opera hæc mihi facilia factu facta sunt, quæ
volui effici.

Nam improbus est homo, qui beneficium scit sume-
re, & reddere nescit.

LEM. Toxile mi, cur ego sine te sum? cur autem tu
sine me es? TO. agedum ergo,

Accedin' ad me, atque amplecteris? LEM. ego verò?
oh nihil magis dulce' est.

Sed amabo, oculus meus, quin lectis nos actutum
commendamus?

LEM. Omnia quæ tu vis, ea cupio. TO. mutua fiunt
à me, age, age, age, ergo

Tu Sagaristio accube in summo. SA. ego nihil mo-
ror, cedo parem quem pepigi.

TO. Temperi. SA. mihi istuc tēperi sero' est. TO. hoc
age, accumbe, hunc diem suauem

Meum natalem agitemus amœnum: date aquam
manibus, apponite mensam.

* f. corollā. Do hanc tibi * florentem florenti, tu hic eris dicta-
Vide Cēt. trix nobis. age puere,

† sic Varro A summo septenis cyathis † committe hos ludos,
Endymio moue manus, propera.

donis in ma Pægnium tardè cyathos mihi das, cedo sanè. benè
turo ois com mihi, benè vobis, benè amicæ meæ,

mittit eam. Optatus hic mihi dies datus hodie' est à dis, quia te li-
cet liberam me amplecti.

Vide Scal. LEM. Tuâ factum operâ benè omnibus nobis, hoc
in Varr. de mea manus tuæ poculum donat,
re Rust. Vt amantem amanti decet. TO. cedò. LEM. accipe.

TO. bene ei qui inuidet mihi,
Et ei qui hoc gaudet *

DORDALVS, SAGARISTIO, LEM-
NISELENE, PÆGNIVM puer.

Q Vi sunt, qui erunt, qui quæ fuerunt, qui quæ futu-
ri sunt posthæc,

Solus ego omnibus antideo, facile miserrimus ho-
minum vt viuam.

(corruptor
Perij, interij. pessimus hic mihi dies hodie illuxit,
Ita

Ita me Toxilus perfabricauit, itaque meam rem diuexauit.

Vehiculum argenti miser eieci, amisi: neque quamobrem eieci, habeo.

Qui illum Persam, atque omnes Persas, atque etiam omnes personas,

Male di omnes perdant, ita miser. Toxilus hæc mihi conciuir.

Quia ei fidem non habui argenti, eò mihi eas machinas molitur:

Quem pol ego ut non in cruciatum atque in compedis eogam, si uiuam,

Siquidem huc vnquam herus redierit eius, quod spero. sed quid ego aspicio?

Hoc uide, qua hæc * familia est? pol hinc quidem potant. aggrediar. o bone vir

Saluero, & tu bona liberta. TO. Dordalus hic quid est. S. A. quin * iube adire.

TO. Adi, si libet. agite applaudamus. Dordale homo lepidissime, salue.

Locus hic tuus est, hic accumbe, ferte aquam pedibus. præben' tu puere?

DO. Ne sis me vno digito attigeris, ne te ad terram, scelus, affligam.

PV. At tibi ego hoc continuò cyatho oculum excutiam tuum.

DO. Quid ais crux, stimulorum tritor, quomodo me hodie versauisti!

Ut me in tricis coniecisti! quomodo de Persâ manus mihi adita' est?

TO. Iurgium hinc auferas, si sapias. DO. at bona liberta, hæc sciuiti,

Et me celauisti? LEM. stultitia' est, cui bene esse licet, cum præuorti

Litibus. posterius istæc te magis par agere' est. DO. vritur cor mihi.

TO. Da illi cantharum, extingue ignem, si cor vritur, * caput ne ardescat.

DO. Ludos me facitis, intelligo. TO. vin' cinædum nouum tibi dari, Pagnium?

DO. Quin elude, ut soles, quando liber locu' est hic.

TO. Hui

* V. E. fabula.

* D. F. iubet

* sic Mercurius
Nisi lachryma
oculos
defendant,
ardeat cruce
caput.

TO. Hui babæ basilicè te intulisti & facetè.

PV. Decet me facetum esse, & hunc irridere
Lenonem lubido' st, quando dignus' st.

TO. Perge vt cœperas. PV. hoc leno tibi.

DO. Perij, perculit me propè PV. hein serua rursum.

DO. Delude vt lubet, herus dum hinc abest.

PV. Viden', vt tuis dictis parco?

Sed quin tu meis contra item dictis seruis,

Atque hoc quod tibi suadeo, facis? DO. quid est id?

PV. Restim tibi cape crassam, ac suspende te.

DO. Cauesis me attigas, ne tibi hoc scipione

Malum magnum dem. PV. vtere, te condono.

TO. Iamiam, Pægnium, da pausam.

DO. Ego pol vos eradicabo. PV. at te ille, qui supra
nos habitat,

Qui tibi male volt, maleq; faciet. non hi dicunt, ve-
rum ego.

* lego:
puer.

TO. Age circumfer mulsam* bibere, da vsque plenam
cantharis.

Iamdiu factum est, postquam bibimus: nimis diu
ficcī sumus.

† non vinū DO. Di faciant, vt id bibatis, † quod vos nunquam
sed vene- transeat.

nū intelli- PV. Nequeo, leno, quin tibi saltem* staticulum, o-
git. lim quem Hegea

* Staticulus, Faciebat. vide verò, si tibi satis placet. SA. me quoq;
saltationis volo

stataria ge Reddere, Diodorus quem olim faciebat in Ioniâ.

nus. Vide DO. Malum ego vobis dabo, nisi abitis. SA. etiam
Macr. Sat. mutis, impudens?

3. Iam ego tibi, si me irritassis, Persam adducā denuò.

DO. Iam taceo hercle, atq; tu Persa es, qui me vsque
admutilauiisti ad cutem.

TO. Tace stulte, hic eius geminus est frater. DO. hic-
cine' st? TO. ac geminissimus.

DO. Di deaq; & te, & geminum fratrem excruciet

SA. qui te perdidit:

Nam ego nihil merui. DO. at enim, quod ille me-
ruit, tibi id obfit volo.

TO. Agite sultis hunc ludificemus, nisi nō dignus' st.

SA. non opu' st.

LEM. At me haud par est. TO. eò credo, quia non in-
conciliauit cùm te emo.

LEM. Attamen non tamen. TO. caue ergo sis malo,
& sequere me.

Te mihi dicto audientem esse addecet. nam hercle
absque me

Foret & meo præsidio, hic faceret te * prostibilem <sup>* al. prosti-
bulam.</sup>
propediem.

Sed ita pars libertinorum est, nisi patrono qui ad-
uersatus est,

Nec satis liber sibi videtur, nec satis frugi, nec satis
honestus.

Ni id efficit, ni ei male dixit, ni grato ingratus reper-
tus est.

LEM. Pol benefacta tua me hortantur, tuo vt impe-
rio paream.

TO. Ego sum tibi patronus planè, qui huic argentũ
pro te dedi.

* Pro hisce hunc volo ludificari. LE. meo ego in loco <sup>* L. Graphi-
cè hunc.</sup>
sedulò curabo.

DO. Certò illi homines mihi nescio quid mali con-
sulunt, quod faciant. SA. heu vos.

TO. Quid ais? SA. hiccine Dordalus est leno, qui hĩc
liberas * virgines? <sup>* f. merca-
tur.</sup>

Hic ne est qui fuit quondam fortis? DO. quæ hæc <sup>* L. colaphũ
ducit. vel: co-
lapho icit.</sup>
res est? heĩ * colaphum icit.

Makũ vobis dabo. TO. at tibi nos dedimus, dabi-
musque etiam. DO. heu nates peruellit.

PV. Licet diu sapè sunt expuncta. DO. loquere tu et-
iam, fructum pueri?

LE. Patrone, i intrò amabo ad cœnam. DO. † mea † <sup>* al. mera
ign.</sup>
ignauia, tu nunc me irrides?

LE. Quiãne te voco, bene vt tibi sit? DO. nolo mihi
bene esse. LE. ne sit.

TO. Quid igitur, sexcenti nummi quid agunt, quas
turbas danunt?

DO. Malè disperij, sciũt referre probè inimico gratiã.

TO. Satis sumsimus supplicij iam. DO. fateor, ma-
nus vobis do. TO. & post dabis

Sub furcis, abi intrò. SA. in crucem. DO. anne hĩc
parum exercitum

Hice

Hic me habent? TO. conuenisse te Toxilum memin-
neris.

Spectatores bene valete, leno periit. Plaudite.

R V D E N S.

DRAMATIS PERSONÆ.

ARCTVRVS *Prologus.* PISCATORE'S.
SCEPARNIO *seruus.* TRACHALIO *seruus.*
PLEVSIDIPPVS *adolescens.* LABRAX *leno.*
DÆMONES *senex.* CHARMIDES *parasitus.*
PALÆSTRA *mulier.* LORARII.
AMPELISCA *mulier.* GRIPVS *piscator.*
SACERDOS *annus.*

ARGVMENTVM.

*L. extraxit
de mare vi-
dulum.*

Reti piscator* de mari extraxit vidulum,
Vbi erant herilis filia crepundia,
Dominum ad lenonem quæ surrepta venerat.
Ea in clientelam suipte imprudens patris
Naufragio eiecta deuenit: cognoscitur,
Suoque amico Pleusidippo iungitur.

A R C T V R V S

PROLOGVS.

Qui gentes omnes, mariaque & terras mo-
uet,
Eius sum ciuis ciuitate cælitum.

* Dieb. vn-
decim an-
te æquino-
ctium au-
tumnale.
† Cam. am-
bulog. int.
* al. in alia.

Ita sum, vt videtis, splendens stella, candida,
Signum quod semper* tempore exoritur suo,
Hic atque in cælo. nomen Arcturo est mihi.
Noctu sum in cælo clarus, atque inter deos,
Inter mortales † ambulo interdus,
Et alia signa de cælo ad terram occidunt.
Qui est imperator diuûm atq; hominûm Iuppiter,
Is nos per gentis alium* alia disparat,
Hominum qui facta, mores, pietatem & fidem
Noscamus, vt quenque adiuuet opulencia,

Qui

Qui falsas litis falsis testimoniis
 Petunt, quique * in iure † abiurant pecuniam,
 Eorum referimus nomina exscripta ad Iouem,
 Cotidie ille scit, quis hic quærat malum.
 Qui hic litem * apisci postulant periurio,
 Mali res falsas qui impetrant apud iudicem,
 Iterum ille eam rem iudicatam iudicat,
 Maiore multâ multat, quam litem auferunt,
 Bonos in aliis tabulis exscriptos habet:
 Atque hoc scelesti illi in animum inducunt suum,
 Iouem se placare posse * donis, hostiis,
 Et operam & sumtum perdunt: † id eò fit, quia
 Nihil ei acceptum est à periuris supplicij.
 Facilius, si qui pius est, à dis supplicans,
 Quàm qui scelestus est, inueniet veniam sibi.
 Iccirco moneo vos ego hæc, qui estis boni,
 Quique ætatem agitis cum pietate & cum fide,
 Retinete porro, post factum vt lætemini.
 Nunc, huc quâ causâ veni, argumentum eloquat.
 Primum dum huic esse nomen vrbi Diphilus
 Cyrenas voluit, illic habitat Dæmones
 In agro atque villâ proximâ propter mare,
 Senex, qui huc Athenis exsul venit, haud malus.
 Neque is adeò propter malitiam patriâ caret:
 Sed, dum alios seruat, se impediuit interim,
 Rem bene paratam comitate perdidit:
 Huic filiola virgo periit paruula,
 Eam de prædone vir mercatur pessumus,
 Is eam huc Cyrenas leno aduexit virginem.
 Adolescens quidam ciuis huius Atticus
 Eam vidit ire è ludo fidicino domum.
 Amare occœpit, ad lenonem deuenit,
 Minis triginta sibi puellam destinat,
 Datque arabonem, & iureiurando alligat.
 Is leno, vt se æquum est, flocci non fecit fidem,
 Neque quod iuratus adolescenti dixerat:
 Ei erat hospes par illius Sículus, senex
 Scelestus, Agrigentinus, vrbis proditor,
 Is illius laudare infit formam virginis,
 Et aliarum iridem, quæ eius erant mulierculæ.

* Apud
 Prætorē.
 † sic Curc.
Qui abiurā
si quid cre-
ditum est.
 * i. obti-
 nere.
 * Dona pro-
 priè Dei di-
 cūtur, mu-
 nera homi-
 num Iſid.
 Vide Cæt.
 † Ita I. G.

Inſit

Infit lenoni suadere, vt secum simul
 Eat in Siciliam; ibi esse homines voluptarios
 Dicit, potesse tibi fieri eum diuitem,
 Ibi esse quæstum maximum meretricibus
 Persuadet. nauis clanculum conducitur,
 Quicquid erat noctu in nauem comportat domo
 Leno: adulescenti, qui puellam ab eo emerat,
 Ait sese Veneri velle votum soluere.
 Id hic est phanum Veneris, & eò ad prandium
 Vocauit adulescentem huc: ipse hinc illic
 Nauem conscendit, auehit meretriculas.
 Adulescenti alij narrant, vt res gesta sit,
 Lenonem abiuisse. ad portum adulescens venit,
 Illorum nauis longè in altum abscefferat.
 Ego quoniam video virginem asportarier,
 Tetuli ei auxilium & lenoni exitium simul:
 Increpui hibernum, & fluctus moui maritimos.
 Nanq; Arcturus signum omnium sum acerrimum.
 Vehemens sum exoriens: cū * occido, vehementior.
 Nunc ambo illi in saxo, leno atq; hospes, simul
 Sedent eiecti: nauis confRACTA est ibus.
 Illa autem virgo, atque altera itidem ancillula,
 De naui timida: defiluerunt in scapham,
 Nunc eas ab saxo fluctus ad terram ferunt,
 Ad villam illius, exsul vbi habitat senex,
 Cuius deturbauit ventus tectum & tegulas,
 Et seruus illic est eius qui egreditur foras.
 Adulescens huc iam adueniet quem videbitis,
 Qui illam mercatu' st de lenone virginem,
 Valete, vt hostes vestri diffidant sibi.

Hor. Nec
 sauis Ar-
 cturi caden-
 tius impetus.

ACTVS PRIMVS.

* Alc. Alc-
 maon Eur.

SCEPARNIO seruus.

quem vide
 in Lexico
 Plauti.

PROh di immortales, tempestatem cuiusmodi
 Neptunus nobis nocte hâc misit proximâ!
 Detexit ventus villam, quid verbis opu' st?
 Non ventus fuit, verum * Alcumena Euripidi,
 Ita omnes de tecto deturbauit tegulas,
 I. tectū. † Illustrioris fecit, fenestrasque indidit.

† L. Illustrio-
 rem s. villâ:
 vel: Illustri-
 1848. i. tectū.

PLEV-

PLEVSIDIPPVS *adolescens*. DÆMONES. SCEPARNIO *seruus*.

ET vos à vobris abduxi negotiis,
Neque id processit, quā vos duxi gratiā,
Neque quiui lenonem ad portum prehendere.
Sed meā desidia spem deserere nolui,
Eo vos amici detinui diutius.

Nunc huc ad Veneris fanum venio visere,
Vbi rem diuinam se facturum dixerat.

SC. Si sapiam, hoc, quod me mactat, * concinnem * i. conficiam. Non.

PL. Prope me hīc nescio quis loquitur. DÆ. heus, Sceparnio.

SC. Qui nominat me? DÆ. qui pro te argentum dedit.

SC. Quasi me tuum esse seruum dicas, Dæmones?

DÆ. Luto * vsus multo, multam terram confode, * i. opus est.

Villam integundam intellego totam mihi:

Nam nunc perlucet ea, quā cribrum, crebrius.

PL. Pater salueto, amboque adeo. DÆ. saluus fies.

SC. Sed vtrum tu mas an foemina es, qui illum patrē

Voces? PL. vir sum equidem. DÆ. quære vir porro patrem,

Filiolam ego vnam habui, eam vnam perdidi.

* Virile sexus nunquam vllum habui. PL. at dī dābunt. * i. virilem sexū. Prisc.

SC. Tibi quidem hercle, quisquis es, magnum malum,

Qui oratione hīc nos occupatos occupes.

PL. Isticcine vos habitatis? SC. quid tu id quæritas?

An, quō furatum venias mox, vestigas loca?

PL. Peculiosum eum esse decet seruum & probum,

Quem hero præfente prætereat oratio,

Aut qui inclementer dicat homini libero.

SC. Et impudicum & impudentem hominem addeceat,

Molestum vltro aduenire ad alienam domum,

Cui debeat nihil. DÆ. tace, Sceparnio.

Quid opus est, adolescens? PL. isti infortunium,

Qui præfestinet, vbi herus astitit, præloqui.

Sed, nisi molestum est, paucis percontatier

Volo.

Volo ego ex te. DÆ. dabitur opera atq; in negotio.
 SC. Quin tu in paludem is, exlicafque arundines,
 Qui pertegamus villam, dum sudum' st? DÆ. tace.
 Tu, si quid opus est, dice. PL. dic quod te rogo.
 Ecquem tu hîc hominem crispum, incanum videris,
 Malum, periurum, palpatorem? DÆ. plurimos.
 Nam ego propter eiusmodi viros vivo miser.
 PL. Hîc dico in phanum Veneris qui mulierculas
 Duas secum adduxit, quique adornarit sibi,
 Ut rem diuinam faciat aut hodie aut heri.
 DÆ. Non hercle, adolescens, iam hos dies complu-
 culos

Quenquam istic vidi sacrificare: neque potest
 Clam me esse, si qui sacrificant. semper petunt
 Aquam hinc, aut ignem, aut vascula, aut cultrum,
 aut veru,

Aut aulam extarem, aut aliquid: quid' verbis opu' st?

Veneri paravi vasa & puteum, non mihi.

Nunc interuallum iam hos dies multos fuit.

PL. Ut verba perhibes, me periisse prædicas.

DÆ. Meâ quidem hercle causâ saluus sis licet.

SC. Heus tu, qui phana ventris causâ circuis,

Iubere melius est prandium ornari domi:

* Propter Fortasse tu huc vocatus es ad prandium.

viam sit sa- Ille, qui vocauit, nullus venit. PL. admodum.

crificium, SC. Nullum' st periculum te hinc ire impransum do-
 quod fit mum.

pficiscen- Cererem te melius quàm Venerem sectarier,

di gratiâ Amorem hæc curat, tritico curat Ceres.

Herculi PL. Deludificauit me ille homo indignis modis.

aut Saneo, DÆ. Proh dii immortales, quid illuc est, Sceparnio,

vbi, si quid Hominum secundum littus? SC. ut mea est opinio,

ex epulis * Propter viam illi sunt vocati ad prandium.

supfuisset, DÆ. Qui? SC. quia post cœnam credo lauerunt heri,

igne cõsu- Confracta nauis in mari est illis. DÆ. ita est.

mi necesse SC. At hercle nobis villa in terrâ & regulæ. DÆ.

erat. Fest. hui!

& Macrob. Homunculi quanti estis! eiectione ut natant!

Vide Tur. PL. Vbi sunt ij homines obsecro? DÆ. hæc ad dexte-

Adu. lib. 9. rara,

cap. 9. Viden' secundum littus? PL. video. sequimini.

Vtinam.

Vtinam sit is, quem ego quaero, vir facerrimus!
 Valere. SC. si non moncas, nosmet meminimus.
 Sed ô Palæmon sancte Neptuni comes,
 Quique hercule illi focius esse dicetis,
 Quod facinus video? DÆ. quid vides? SC. mulier-
 culas

Video sedenteis in scaphâ solas duas.
 Vt affligantur miseræ! euge euge perbene,
 Ab saxo auortit fluctus ad littus scapham:
 Neque gubernator vsquam illis esse potuit!
 Non vidiſſe vndas me maioris cenſeo.
 Salua sunt, si illos fluctus deuitauerint.
 Nunc nunc periculum' est, eiecit alteram,
 At in vado' est, iam facile enabit, euge pæ.
 Viden', alteram illam vt fluctus eiecit foras?
 Surrexit, horſum ſe capeſſit, ſalua res.
 Deſiluit hæc autem altera in terram è ſcaphâ,
 Vt præ timore in genua in vndas concidit!
 Salua' est, euasit ex aquâ, iam in littore eſt.
 Sed dextrouorſum auerſa it in malam crucem.
 Hem errabit illæc hodie. DÆ. quid id refert tuâ?
 SC. Si ad ſaxum quod capeſſit, ea deorſum * cadit,
 Errationis fecerit compendium.
 DÆ. Si tu * de illarum cœnaturus veſperi eſ,
 Illis curandum cenſeo, Sceparnio:
 Si apud me eſurus eſ, mihi dari operam volo.
 SC. Bonum æquumque oras. DÆ. ſequere me hæc
 ergo. SC. ſequor.

* *L. cadit.** *ſic Mil. q.
de veſperi
vinat ſue.*PALÆSTRA *mulier.*

Nimio hominum fortunæ minus miſeræ memo-
 rantur,

Quam reapſe experiendo iis datur acerbum:
 Hoc deo complacitum eſt? me hæc ornatu ornatam,
 In incertas regiones, timidam, eiectam?

Hancine ego ad rem natâ miſerâ me memorabo?

Hancine ego partē capio ob * pietatem præcipuam? * *Vide Tur.
Adu. lib. 3.
cap. 13.*

Nam hoc mihi haud labori eſt laborem hunc potiri,

Si erga parentem aut deos me impiaui:

Sed id ſi paratè curauim vt cauere,

Tum hoc mihi indecorè, iniquè, immodèſtè.

Datis.

Datis dī. nam quid habebunt sibi igitur impij
 Posthac, si ad hunc modum est innoxiiis honor
 Apud vos? nam me si sciam fecisse
 Aut parentis scelestē, minus me miseret:
 Sed herile scelus me sollicitat. eius me impietas malē
 Habet. is nauem atque omnia perdidit in mari,
 Hæc bonorum eius sunt reliquæ: etiam, quæ simul
 Vesta mecū in scapha' st, excidit, ego nunc sola sum.
 Quæ si mihi foret salua saltem, labor
 Leuior esset hic mihi eius operâ.
 Nunc quam spem, aut opem, aut consilij quid ca-
 pessam?

* al. com-
 potita.

* Lips. sunt
 mea.

Ita hîc solis locis * compedita sum,
 Hîc saxa sunt, hîc mare sonat, nec quisquam
 Homo mihi obuiam venit,
 Hoc quod induta sum * summæ opes oppido,
 Nec cibo nec loco recta quo sum, scio.
 Quæ mihi est spes, quâ me nunc viuere velim?
 Nec loci gnara sum, nec diu hîc fui.
 Saltem aliquem velim, qui mihi ex his locis
 Aut viam aut semitam monstret: ita nunc hæc
 An illâ eam, incerta consilij sum,
 Nec prope vsquam hîc quidem cultum agrum con-
 spicor,
 Algor, error, pauor, membra omnia tenent:
 Hæc parentes haud mei scitis miseri,
 Me nunc miseram ita esse vti sum. libera ego
 Prognata fui maximè, ne quicquam fui,
 Nunc qui minus seruiō; quàm si forem serua nata?
 Neque quicquam vnquam iis profui, qui me sibi e-
 duxerunt.

AMPELISCA, PALÆSTRA,

mulieres duæ.

Quid mihi melius est, quid magis in rē est, quàm
 corpore vitam secludam?
 Ita malē vîno atque ita mihi multæ in pectore sunt
 curæ exanimales,
 Nunc dein vitæ haud parco. perdidi spem, quâ me
 oblectabam.
 Omnia iam circumcursaui, atque omnibus in late-
 bris perreptaui.

Quare

Quærere conseruam, voce, oculis, auribus, vt perue-
stigare, m,

Neque eam vsquam inuenio, neque quò eam, neq;
quà quæram consultum' st,

Neque quem rogitem responforem, quenquam in-
terea inuenio.

Neque magis solæ terræ solæ sunt, quàm hæc loca at-
que hæ regiones.

Neque si viuit, eam viuam vnquam quin inueniam,
desistam.

PA. Quænam vox mihi propè hîc sonat? AM. perti-
muit.

Quis hîc loquitur propè? PA. spes bona obsecro sub-
uenta:

Mihi. AM. mulier est, muliebris vox mihi ad aures.

Venit. PA. an eximes ex hoc miseram metu?

AM. Certè vox muliebris auris tetigit meas.

PA. Num Ampelisca obsecro' st? AM. ten' Palæstra
audio?

PA. Quin voco, vt me audiat, nomine illam suo.

Ampelisca? AM. hem quis est? PA. ego Palæstra sum.

AM. Dic vbi es? PA. pol ego nunc in malis plurimis.

AM. Socia sum, nec minor pars mea' st, quàm tua,

Sed videre expeto te. PA. mihi es æmula.

AM. Consequamur gradu vocè. vbi es? PA. ecce me,

Accede ad me, atque adi contra. AM. fit sedulo.

PA. Cedo manum. AM. accipe. PA. dic viuísne obse-
cro?

AM. Tu facis me quidem vt viuere nunc velim,

Quando mihi te licet tangere: vt vix mihi

Credo ego hoc, te tenere? obsecro amplectere,

Spes mea: vt me omnium iam laborum leuas!

PA. Occupas præloqui, quæ mea est oratio:

Nûc abire hinc decet nos. AM. quò, amabo, ibimus?

PA. Litus hoc persequamur. AM. sequor quò lubet.

PA. Siccine hîc eum voidâ veste * grassabimur?

* i. ambu-
labimus.

AM. Hoc quod est, id necessarium est perpeti.

Sed quid hoc obsecro est? PA. quid? AM. viden' a- Non.
mabo.

Phanum, vidésne hoc? PA. vbi est? AM. ad dexteram.

PA. Video decorum dis locum viderier.

e.

AM. Haud

AM. Haud lōgè abesse oportet homines hinc, ita illic:
 Lepidu' sit locus nunc quisquis est deus veneror,
 Ut nos ex hac ærumnâ eximat miserâs
 Inopis, ærumnosâs, aliquo auxilio ut adiuuet.

SACERDOS, ET EÆDEM
 MULIERES.

^oIta L. sic **Q**ui sunt, qui à patronâ * paces meâ expetessunt? |
 Amph. Ut: Nam vox præcantum me huc foras excitauit,
 Iouis supre- Bonam atq; obsequentem deam, atque haud * gra-
 rai multu uatam
 hostiis pacē Patronam exequuntur, benignamque multum.
 expetam. PA. Iubemus te saluere, mater. SA. saluete.
 * al. grauan Puellæ, sed unde vos ire cum uuidâ
 tem. Veste dicam, obsecro, tam mœstiter vestitas?
 PA. Illico hincimus haud longulè ex hoc loco.
 Verum longe hinc abest, unde huc vētæ sumus.
 SA. Nempe equo ligneo per vias cæruleas
 Estis vētæ. PA. admodum. SA. ergo æquius vos erat
 Candidatas venire hostiatasq; ad hoc
 Fanum: ad istunc modum non veniri solet.
^oMur. Qua PA. * Quæ nunc eiectæ è mari sumus ambæ, obsecro:
 ne eiect. Unde nos hostias agere voluisti huc?
 Vide & I. Nunc tibi amplectimur genua, egentes opum,
 Quæ in locis nesciis nesciâ spē sumus,
 Ut tuo recipias tecto, seruesque nos,
 Miserarumque te ambarum uti misereat;
 Quibus nec locus ullus, nec spes parata est,
 Neque hoc amplius, quàm quod vides, nobis quie-
 quam' sit.
 SA. Manus mihi date, exurgite à genibus ambæ:
 Misericordior nulla me est fœminarum.
 Sed hæ pauperes res sunt inopesque, puellæ:
 Egomet vix vitam colo, Veneri cibo meo
 Seruio. AM. Veneris phanum, obsecro, hoc est? SA.
 fateor. ego
 Huius phani sacerdos elueo. verum, quicquid est,
^oIta L. G. Comiter fiet à me, quò * nostra copia
 Valebit. ite hac mecum. PA. amice benigneque
 Honorem mater nostrum habes. SA. oportet.

ACTVS

ACTVS SECVNDVS.

PISCATORES.

Omnibus modis, qui pauperes sunt homines, miserari viuunt,

Præsertim quibus nec quæstus est, nec didicere artem ullam,

Necessitate, quicquid est domi, id sat est habendum.

Nos iam de ornatu propemodum ut locupletes sumus, scitis.

† Hisce hami, atq; hæc harundines sunt nobis quæstu & cultu. *† al. Hisce hami, atq; hæc harundines sunt nobis quæstu & cultu.*

* Ex vrbe ad mare huc prodimus pabulatum; *enim funis.*

Pro exercitu gymnastico & palæstrico, hoc habemus, *iucusque,*

Echinos, lepadas, ostreas, balanos captamus, conchas, *vnde piscatores nas-*

Marinam vrticam, * musculos, † plagustias, striatas. *fas suas ed-*

Post id piscatura hamatitem & saxatitem aggredimur, *ficiunt.*

Cibum captamus è mari: sin euentus non venit, ** Bryard.*

Neque quicquam captum est piscium, falsi lanti que *myrtilos ex*

pure *Hor.*

Domum redimus elanculum, dormimus incoenati. *† Bryard.*

Atque ut nunc valide fluctuat mare, nulla nobis *plagustias*

spes est. *striatas, ad*

Nisi quid concharum capimus, incoenati sumus profecto, *aliarum discrimen. Co-*

Nunc Venerem hanc veneremur bonam, ut nos lepide *lu. pelagias.*

adinauerit hodie. *i. purpuras, ex Plinio.*

TRACHALIO *ferius*, ET EIDEM
PISCATORES.

A Nimo aduersaui sedulo, ne herum usquam præterirem. *Cam. pelagustias.*

Nam cum modo exibat foras, ad portum se aiebat ire, *L. placustias,*

Me huc obuiam iussit sibi venire ad Veneris phanum. *vel: pelagustias.*

Sed quos perconter commodè, eccos video astare, *† al. mure.*

adibo.

Saluete * fures maritimi, conchitz, atq; hamioz;

Emelica hominum natio, quid agitis? ut peritis?

PI. Ut piscatorem æquum est, fame, siti, speque. TR.
ecquem adolescentem huc,
Dum hic astat, strenuâ facie, rubicundum, fortem,
qui tres

* V. C. *femi-* Duceret * chlamydatos cum machæriis, vidistis ve-
homines chla nire?

mydator. Vi PI. Nullum istâ facie, ut prædicas, venisse huc sci-
de Lamb. mus. TR. ecquem

* Glossæ: Recalum ac† Silonem senem, * statutum, ventrio-
Silus, si- sum,

mos. Vide Tortis superciliis, contracta fronte, fraudulentum,
Fest. & Deorum odium atque hominum, malum, mali vitij,
Non. L. Si probrique plenum,

tenum. Qui duceret mulierculas duas secum satis venustas?

* i. magnâ PI. Cum istiusmodi virtutibus operisque natus qui
staturâ sit,

Eum quidem ad carnificem est æquius, quàm ad Ve-
nerem commeare.

TR. At si vidistis, dicite. PI. huc profectò nullus
venit.

Vale. TR. valete, credidi, factum est quod suspi-
cabar.

Data verba hero sunt, leno abiit scelestus exulatum,
In nauem ascendit, mulieres auxit, ariolus sum.

Is huc herum etiam ad prandium vocauit sceleris
semen.

Nunquid mihi melius est, quàm illico hic opperiat
herum dum veniat?

* V. C. *hæc* Eadem * hanc sacerdotem Veneriam, si quid am-
sacerdos Ve- plius scit,

neria, si quæ. Si videro, exquisiuero, faciet me certiores.

AMPELISCA *mulier,* TRACHA-
LIO *seruus.*

I Ntelligo, hanc, quæ proxima est villam Veneris
phano me

Pulsare iussisti, atq; aquam rogare. TR. cuius ad auris
Vox mihi aduolauit? AM. obsecro, quis hic loquitur?
quem ego video?

TR. Estne Ampelisca hæc quæ foras è phano hoc e-
greditur?

AMPELISCA

AM. Estne hic Trachalio, quem conspicio, calator Pleusidippi?

TR. Ea est. AM. is est. Trachalio salve. TR. salve Ampelisca.

Quid agis tu hic? AM. ætatem haud * malam malè. * Ita V. E. *ætas haud*

TR. melius ominare.

AM. Verum omnes sapientes decet conferre & fabulari. *mala. i. iu- uenta.*

Sed Pleusidippus tuus herus ubi, amabo, est? TR. eia verò,

Quasi non sit intus. AM. neque pol est, neque vllus quidem huc venit.

TR. Non venit? AM. vera prædicas. TR. non est meum, Ampelisca.

Sed quàm mox coctum est prandium? AM. quod prandium, obsecro te?

TR. Nempe rem diuinam facitis hic. AM. quid somnias amabo?

TR. Certè Labrax huc Pleusidippum ad prandium vocauit

Herum meum, herus vester. AM. pol haud miranda facta dicis.

Sic deos decepit & homines, lenonum more fecit.

TR. Non rem diuinam facitis hic vos, neque herus? AM. ariolare.

TR. Quid tu agis hic igitur? AM. ex malis multis, metuque summo,

Capitaliq; ex periculo, orbas auxiliijq; opumq; huc Recepit ad se Veneria hæc sacerdos me & Palæstrā.

TR. An hic Palæstrā est, obsecro te, heri mei amica? AM. certò.

TR. Inest lepos in nuncio tuo magnus, mea Ampelisca.

Sed istuc periculū perlubet quod fuerit vobis scire.

AM. Confracta, mi Trachalio, est hac nocte nauis nobis.

TR. Quid nauis? quæ isthæc fabula est? AM. non audiuiſti amabo,

Quo pacto leno clanculum nos hinc auferre voluit In Siciliam, & quicquid domi fuit, in nauem impoſuit?

Ea nunc perierunt omnia. TR. oh Neptune lepide
salve,

* Vide Bu- Nec te aleator ullus est sapientior, profecto
dxi in Pan Nimis lepidè iecisti * bolum, periurum perdidisti.
dectas An- Sed nunc ubi est leno Labrax? AM. perit potando e-
not. prior. pinor.

† Ita dicta Neptunus magnis poculis hanc nocte cum inuitauit.
poculum Credo hercle † Ananxo datum quod biberet. TR.
vinale, vt ego amo te,

Mea Ampelisca! vt dulcis es! vt mulsà dicta dicis!
Sed & tu Palæstra quo modo salua estis? AM. scibis
enim vna faxo.

iudicialis Enaui timidae ambæ in scapham insiluimus, quia vi-
vel clepsy- demus

dra. He- Ad saxa nauem ferrier, properans, exolui restim,
syph. Vide Dum illi timent, nos cum scaphâ tempestas dextro-
Tur. li. 21. uorsum

cap. 12. Differt ab illis, itaque nos ventisq̃ue fluctibusq̃ue
Iactatae exemplis plurimis miseræ perpetuam no-
ctem,

Vix hodie ad littus pertulit nos ventus exanimatas.

* Solebant TR. Noui, Neptunus ita solet, * quamuis fastidiosas
enim Ædi- Ædilis est: si quæ improbæ sunt merces, iactat o-
les impro- mnes.

bas merces AM. Væ capiti atque ætati tuæ. TR. tuo, mea Am-
in proflu- pelisca,

entē inter- Scini lenonem facturum hoc quod fecit. sæpè dixi.
dū iactare, † Capillum promittam optimum' st, occipiamq̃ue
vt edulia, ariolari.

quæ pute- AM. Cauistis ergo tu atque herus ne abiret cum sci-
bāt. Turn. batis?

† Vide Tur. TR. Quid faceret? AM. si amabat, rogas quid face-
Adu. li. 11. ret? asseruaret

cap. 10. Dies noctesq̃ue, in custodiâ esset semper. verum e-
castor

Vt multi, fecit. ita probè curauit Pleusidippus.

TR. Cur tu istuc dicis? AM. res palàm est. TR. scin tu

* Vide Viêt. etiam, * qui it lauatum

Var. lect. li. In balneas, ibi cum sedulo sua vestimenta seruat,
7. cap. 17. Tamen surripiuntur, quippe qui, quem illorum ob-

seruet, falsus est.

Fur facile, quem obseruet, vider: custos, qui fur sit, nescit.

Sed duce me ad illam, vbi est? **A**M. i sanè in Veneris phanum huc intrò,

Sedentem sentemque opprimes. **T**R. vt iam istuc mihi molestum est!

Sed quid flet? **A**M. ego dicam tibi, hoc sese excruciat animi,

Quia leno ademit cistulam ei, quam habebat, vbiq; habebat

Qui suos parentes noscere posset: eam veretur

Ne perierit. **T**R. vbi nam ea fuit cistellula? **A**M. ibidem in naui

Concluserit ipse in vidulum, ne copia esset eius,

Qui suos parentes nosceret. **T**R. o facinus impudicum,

Quam liberam esse oporteat, seruire postulare.

AM. Nunc eam cum naui scilicet abiuisse pessum in altum,

Et aurum & argentum fuit lenonis omne ibidem,

Credo aliquem immerxisse, atque eum excepisse. id misera moesta est,

Sibi eorum euenisse inopiam. **T**R. iam istoc magis vsus factus est

Vt eam intrò, consolereque eam, ne se sic excruciet animi.

Nam multa præter spem scio multis bona euenisse.

AM. At ego etiam, qui sperauerint, spem decepisse multos.

TR. Ergo animus æquus optimum est erumne condimentum.

Ego eo intrò, nisi quid vis. **A**M. eas: ego, quod mihi imperauit

Sacerdos, id faciam, atque aquam hinc de proximo rogabo.

Nam exemplò si verbis suis peterem, daturus dixit.

Neq; digniorem censeo vidisse anum me quenquã, **C**ui deos atque homines censeam benefacere magis decere.

Vt lepide, vt liberaliter, vt honestè, atque haud grauati;

Timidas, egentes, humidus, eiectas, exanimatas
 Accepit ad sese: haud secus, quàm si ex se simus nate:
 Vt easse sic succincta aquam calefactat, vt lauemus!
 Nunc ne morę illi sim, petam hinc aquam, vnde mi-
 hi imperauit,
 Heus ecquis in villâ' st? ecquis recludit? ecquis
 prodit?

SCEPARNIO *seruus*, AMPE-
 LISCA *mulier*.

Q Vis est qui nostris tam proteruè foribus facit in-
 iuriam?

AM. Ego sum. SCE. hem quid hoc boni est? heu ede-
 pol specie lepidâ mulier.

AM. Salue adolescens. SCE. & tu multum salueto, a-
 dolescentula.

AM. Ad vos venio. SCE. accipiam hospitio, si * mox
 venis

Item vt affectâ, nam nunc nihil est qui te t inanem.
 Sed quid ais mea lepida hilara? AM. aha nimium fa-
 miliariter

Me attrectas. SCE. prò di immortales, Veneris effi-
 gia hæc quidem est,

Vt in ocellis hilaritudo est! eia corpus cuiusmodi,
 Subuolturium! illud quidem subaquilum volui di-
 cere,

Vel papillæ cuiusmodi? tum quæ indoles in fa-
 uio est?

AM. Non ego sum * pollucta pago, potin' vt me ab-
 stineas manum?

SC. Non licet te sicce placidè bellam bellè tangere?

AM. Otium vbi erit, tum tibi operam ludo & deli-
 ciz dabo.

Nunc quamobrè huc sum missa, amabo, vel tu mihi
 aias, vel neges.

SC. Quid nunc vis? AM. sapienti ornatus, quid ve-
 lim, indicium facit.

SC. Meus quoque hic sapienti ornatus, quid velim,
 indicium facit.

AM. Hæc sacerdos Veneris hinc me petere iussit à
 vobis aquam.

SC, At

* D. F. mox
 i. noctu.

* L. mane
 mulierem. f.
 mane mu-
 lierem,

* Lips. pollu-
 ta a pago, po.
 Vide Cæt.
 Bryard. pol-
 luta pago.

SC. At ego Basilicus sum. quem nisi oras, guttam non feres.

Nostro illum puteū periculo & ferramētis fodimus, Nisi multis blanditiis, à me gutta non ferri potest.

AM. Cur tu aquam grauare amabo, quam hostis hosti commodat?

SC. Cur tu operam grauare mihi, quam ciuis ciui commodat?

AM. Imò etiam tibi, mea voluptas, quæ voles faciam omnia.

SC. Euge saluus sum, hæc iam me suam voluptatem vocat:

Dabitur tibi aqua ne nequicquam me ames, cedo mihi urnam. AM. cape,

Propera amabo efferre. SC. manta iam hîc ero voluptas mea.

AM. Quid sacerdoti * meæ dicam hîc demoratam * *L. me.*
tam diu?

Vt etiâ nunc misera timeo, vbi oculis intueor mare!

Sed quid ego misera video procul in littore,

Meum herum lenonem, Siciliensemque hospitem,

Quos periisse ambos misera censebam in mari,

Iam illud mali plus nobis viuit, quàm rata.

Sed quid ego cesso fugere in phanum, ac dicere hæc

Palæstræ, in aram vti confugiamus prius,

Quàm huc scelestus leno veniat, nosque hîc opprimat?

Confugiam hinc, res ita suppetit subito mihi.

SC EPARNIO *seruus.*

PROh di immortales, in aquâ nunquam credidi
Voluptatem inesse tantam, vt hanc traxi lubens,

Nimio minus altus puteus visus est, quàm prius.

Vt sine labore hanc extrahi * præfiscissimè.

* i. expedi

Satis nequam sum, vtpote qui hodie inceperim

tissime. L.

Amare. hem tibi aquam, mea tu bella, hem sic volo

præfiscine.

Te ferre honestè, vt ego fero, vt placeas mihi.

Sed vbi tu es, delicata? cape aquam hanc sis, vbi es?

Amat hercle me vt ego opinor, delituit mala.

Vbi tu es? etiâ me hanc urnam es acceptura? vbi es?

Commodulè melius, tandem verò serio.

Etiam es acceptura urnam hanc? ubi tu es gentium?
 Nusquam hercle equidem illā video, ludos me facit.
 Apponam hercle urnam iam ego hanc in mediā viā,
 Sed autem, quid si hanc hinc abstulerit quispiam
 Sacram urnam Veneris? mihi exhibeat negotium.
 Metuo hercle ne illa mulier mihi insidias locet,
 Ut comprehendat cum sacrā urnā Veneriā.
 Nempe optimo me iure in vinculis enicet
 Magistratus, si quis me hanc habere viderit.
 Nam hæc * literata' est, ab se cantat cuius sit.
 Iam hercle euocabo hinc hanc sacerdotem foras,
 Ut hanc accipiat urnam, accedam huc ad fores.
 Heus sis, Prolemocratia, cape hanc urnam tibi,
 Muliercula hanc nescio quæ huc ad me detulit,
 † In proferunda abiit, repperi negotium,
 Siquidem his ultro mihi aggerunda etiam est aqua.

* quippe
 Veneris i-
 magine
 insignita.
 Vide Cæt.
 † V. C. In-
 proferunda
 est rep.

LABRAX leno. CHARMIDES Siculus.

Q Vi homo sese miserum & mendicium volet,
 Neptuno credat sese atq; ætatem suam:
 Nam si quis quid cum eo rei commiscuit,
 Ad hoc exemplum amittit ornatum domum.
 Edepol libertas lepida es, quæ nunquam pedem
 Voluisti in nauem cum Hercule vna imponere.
 Sed ubi ille meus est hospes, qui me perdidit?
 Atq; eccum incedit. CH. quo, malum, properas La-
 brax?

Nam equidem te nequeo consequi, tam strenuè.
 LA. Vtinam, te prius quàm oculis vidissem meis,
 Malo cruciari in Sicilia perbiteres,
 Quem propter hoc mihi obtigit misero mali.
 C. Vtinam, cum in ædes me ad te adduxisti tuas,
 In carcere illo potius cubuissem die.
 Deosque immortales quæso, dum viuas, uti
 Omnes tui similes hospites habeas tibi.
 LA. Malam fortunam in ædis te adduxi meas.
 Quid mihi scelesto tibi erat auscultatio?
 Quidve hinc abitio? quidve in nauem inscensio?
 Vbi perdidisti etiam plus boni quàm mihi fuit.
 CH. Pol minimè miror navis si fracta' est tibi,
 Scelus te, & scelestè parta quæ vexit bona.

LA. Pef-

LA. Pessum dedisti me blandimentis tuis.

CH. Scelestiozem cœnam cœnauisti tuam,
Quàm quæ Thyesta quondam apposita est, & Tereo.

LA. Perij, animo male sit, contine quæso caput.

CH. Pulmoneum edepol nimis velim vomitum vomas.

LA. Eheu Palæstra atque Ampelisca, vbi estis nunc?

CH. Piscibus in alto credo præbent pabulum.

LA. Mendicitatem mihi obrulisti operam tuam,

Dum tuis ausculto magnidicis mendaciis.

CH. Bonam est quod habeas gratiam meritò mihi,

Qui te ex insulso falsum feci operam meam.

LA. Quin tu hincis à me in maximam malam crucem.

CH. Eas, easque res agebam commodum.

LA. Eheu, quis viuit me mortalis miserior?

CH. Ego multo tanto miserior, quàm tu, Labrax.

LA. Qui? CH. quia ego indignus sum, tu dignus,
qui sis.

LA. O scirpe scirpe, laudo fortunas tuas,

Qui semper seruas gloriam aritudinis.

CH. Equidem me ad *velitationem exerceo,

Nam omnia tibi corusca præ tremore fabulor.

LA. Edepol, Neptune, es balneator frigidus,
Cum vestimentis posteaquam abs te abij, algeo.

Ne thermopolium quidem vllam ille instruit,

Ira falsam præbet potionem & frigidam.

CH. Vt fortunati sunt fabri ferrarii,

Qui apud carbones assident, semper calenti!

LA. Vtinam fortunam nunc anatinam vterer,

Vti cum exiuissem ex aqua, arerem tamen.

CH. Quid si aliquò ad ludos me pro *manducolo- Vide Fest.
cem?

LA. Quapropter? CH. quia pol clarè crepito dentib.

Sed nunc iure optimo me lauisse arbitror.

LA. Qui? CH. quia auderè tecum in nauem ascendere,

Qui à fundamento mihi vsque mouisti mare.

LA. Tibi auscultauisti, tu promittebas mihi

Illi esse quæstum maximum meretricibus,

Ibi me *corruere posse aiebas diuitias.

CH. Iam postulabas te, impurata belua,

Totam Siciliam deuoraturum insulam.

*Vide Fest.
ti. trepida,
micantia,
vibrantia.

* sic Varr.
Spica cornu-
suntur in cor-
nem. Vide
Tur. li 16.
cap. 1.

LA. Quznam balana meum vorauit vidulum,
Aurum atq; argentum vbi omne compactum fuit?

CH. Eadem illa credo, quæ meum marsupium,
Quod plenum argenti fuit, in ꝑ sacciperio.

ꝑ Sacciperiū,
maioris
modi mar-
supiū, à sac-
co & perā,
quod alia
etiam acci-
pere pos-
set.

LA. Eheu redactus sum vique ad hanc vnam tuniculam,

Et ad hoc misellum pallium. perij oppido.

CH. Vel consociare mihi quidem tecum licet,

Æquas habemus partes. LA. saltem si mihi

Mulierculæ essent saluz, spes aliquæ forent.

Nunc si me adolescens Pleusidippus viderit,

A quo arrabonem pro Palæstrā acceperam,

Iam is exhibebit hīc mihi negotium.

CH. Quid stulte ploras? tibi quidem edepol copia' ē,

Dum lingua viuet, qui rem soluas omnibus.

SCEPARNIO *seruus.* CHARMIDES

Siculus. LABRAX *leno.*

Quid istue est obsecro negocij, quod duo mulierculæ

*Vide Tur.
lib. 14. c. 15.
& lib. 26.
cap. 2.

Hic in phano Veneris * signum flentes amplexæ tenent?

Nescio quem metuentes miseræ, nocte hāc verò proximā

Se iactatas atq; ciectas hodie esse aiunt è mari.

LA. Obsecro hercle adolescens, vbi istæ sunt, quas memoras mulieres?

SC. Hīc in phano Veneris. LA. quot sunt? SC. totidem quot ego & tu sumus.

LA. Nempe meæ. SC. nempe nescio istuc. LA. quæ sunt facie? SC. scitulā,

Vel ego amare vtrāuis possim, si probè appotus siem.

LA. Nempe puellæ? SC. nempe molestus es, vīse si lubet.

LA. Meas oportet intus esse hīc mulieres, mi Charmides.

CH. Iuppiter te perdat, & si sunt, & si nō sunt tamē.

LA. Intrō rumpam iam huc in Veneris phanū. CH. in baratrum mauelim.

Obsecro hospes, da mihi aliquid, vbi cōdormiscam, loci.

SC. Istic

SC. Istic vbi vis condormisce, nemo prohibet, publicum est.

CH. At vides me, ornatus vt sim vestimentis vuidis, Recipe me in tectū, da mihi vestimenti aliquid aridi, Dum mea arescunt: in aliquo tibi referam gratiam.

SC. * Tegillum eccillud mihi vnum arescit, id si vis * i. cucul-

dabo, liunculum
Eodem amictus, eodem tectus esse soleo, si pluuit. ex scirpo
Tu istac mihi dato, exarescunt faxo. CH. ehò ante factū Fest.

pœnitet, VideCent.

In mari, quod clauī, * nisi hic in terrā iterum eluam? * Vide

SC. Eluas tu an exungare, ciccum non interduim, Turn.lib.

Tibi ego nunquam quicquam credam, nisi accepto 21. cap. 12.

pignore.

Tu vel suda, vel peri algu, vel tu xgrota, vel vale,
Barbarum hospitem mihi in xdeis, nihil moror, sat

litium est.
CH. Iamne abis? venalis illic ductitauit quisquis est,
Non est misericors. sed quid ego hic asto infelix vui-

cus?
Quin abeo hinc in Veneris phanum, vt edormiscam
hanc crapulam,

Quam potaui præter animi, quā libuit, sententiam.

Quasi vinis Græcis Neptunus nobis suffudit mare.

Itaque alium * prædisperauit nobis falsis poculis.

Quid opus est verbis? si inuitare nos paulisper perge- * L. prædis-

ret, sperauit

Ibidem edormissemus: nunc vix viuos amisit do-
mum.

Nunc lenonē, quid agat intus, visam, conuiuā meū.

ACTVS TERTIVS.

DÆMONES.

MIRIS modis di ludos faciunt hominibus,
Mirisque exemplis somnia in somnis danunt.

Ne dormientis quidem sinunt quiescere.

Velut ego hanc nocte, quæ præcessit, proximā

Mirum atque inscitum somniaui somnium.

Ad hirundinum nidum visa est simia

Ascensionem vt faceret, admolirier,

- * *L. deripere* Neque eas * eripere quibat inde: pòst ibi
 Videbatur ad me simia aggredirier,
 Rogare, scalas vt darem vtendas sibi.
 Ego ad hoc exemplum simiæ respondeo,
 * *Confundit* *Plautus* * Natas ex Philomelâ atque ex Progne esse hiru-
 hanc me-
 tamorpho-
 sin Comi-
 cã licentiã.
 Vide Pierii
 Valer. Hie-
 roglyph.
 lib. 2.
- dines:
 Ago cum illâ, nequid noceat meis popularibus.
 Atque illa animo iam fieri ferocior,
 Videtur vltro mihi malum minitarier.
 In ius vocat me. ibi nescio ego quomodo
 Iratus videor mediam attripere simiam,
 Concludo in vincla bestiam nequissimam.
 Nunc quam ad rem dicam hoc attinere somnium,
 Nunquam hodie quini ad coniecturam euadere.
 Sed quid hic in Veneris fano
 Clamoris oritur? animus miratur meus.

TRACHALIO *seruus*. DAEMONES *senex*.

PRO Cyrenenses populares, vestram ego imploro
 fidem,
 Agricolar, accolæ, propinqui qui estis his regionibus,
 Ferte opem inopiæ, atque exemplum pessimum
 pessundate,
 Vindicate, ne impiorum potior sit pollentia.
 Quam innocentium, qui se scelere fieri volût nobiles.
 Statuite exemplum * *impudentia* impudenti, date pudori præmiũ.
 Facite hîc lege potius liceat, quam vi, victo viuere.
 Currite huc in Veneris fanum, vestram iterum im-
 ploro fidem,
 Qui propè hîc adestis, quiq; auditis clamorem me-
 um,
 Ferte suppetias, qui Veneri, Veneriæq; Antistitz
 More antiquo in custodiam suam commiserunt ca-
 put,
 Prætorquete iniuriæ prius collum, quam ad vos per-
 ueniat.
 DAE. Quid istuc est negotii? TR. per ego te hæc ge-
 nua obtestor senex
 Quisquis es. DAE. quin tu ergo omitte genua, &
 quid sit, mihi expedi,

Quid

Quid tumultues? TR. teque oro & quæso, si speras tibi

Hoc anno multum futurum † sirpe & * laserpitium, † Ita enim
Eamque † euenturam * exagogam Capuam saluam res magnæ
& sospitem, æstimationis & pre-

Atque ab lippitudine vsque siccitas vt sit tibi.

DAE. Sanun' es? TR. seu tibi confidis fore multam tii erat. Vi-
* magudariam, de Turn.

Vt tene pigeat dare operam mihi, quod te orabo, Adu. 3. ca.
senex. 21. itē Yuo.

DAE. At ego te per crura & talos, tergumque obte- Villiom.
stor tuum, li. 8. ca. 13.

Vt tibi vlmeam vberem esse speres virgidemiam, * ita dictū,
Et tibi esse euenturā hoc anno vberē messem mali, quasi lac

Vt mihi istuc dicas negocii quid sit, quod tumult- Sirpitium, i.
tues. ὀπὸς σιλ-

TR. Qui lubet maledicere? equidem tibi bona ex- φινός, suc-
optaui omnia. cus ex ra-

DAE. Bene equidem tibi dico, qui, te digna vt eue- dice silphii
niant, precor. expressus.

TR. Obsecro * hoc prauortere ergo. DAE. quid ne- † L. venturā
gocii est? TR. mulieres * i. expor-

Dux innocētes intus hīc sunt, tui indigentes auxilii, tationem.
Quibus aduersum ius, legesq; insignitē iniuria hīc * Maguda-

Facta est, sitq; in Veneris fano, tum sacerdos Veneria ri, radix
Indigne afflicatur. DAE. quis homo est tantā con- Silphii.

fidentiā, * Ita Turn.
Qui sacerdotem audeat violare? sed ex mulieres ex V. C.

Quæ sunt? aut quid iis iniqui sit? TR. si das operam,
eloquar,

Veneris signum sunt amplexæ, nunc * homo auda- * Ita L. ex
cissimus V. C.

Eas deripere vult, eas ambas oportet esse liberas:

DAE. Quis hīc est, qui deos tam paruipendit? *

TR. Fraudis, sceleris, parricidii, periurii plenissimus,

Legirupa, impudens, impurus, inuerecundissimus:

Vno verbo absoluam, Lepo' it, quid illum porro
prædicem?

DAE. Edepol infortuito hominem prædicas dona-
bilem.

TR. Qui sacerdoti scelestus fauces interpreterit.

DAE. At

DÆ. At malo cum magno suo hercle fecit. ite istine foras,

Turbalio, Sparax, ubi estis? TR. i obsecro intrò, sub-
veni

Illis. DÆ. iterum haud imperabo, sequimini hanc.
TR. age nunc iam,

Iube oculos elidere itidem vt sepiis faciunt coqui.

DÆ. Propripite hominem pedibus huc itidem quasi
occisam suam.

TR. Audio tumultum, opinor leno pugnis plectitur,
Nimis velim improbissimo homini malas edenta-
uerint.

Sed ecce ipsæ huc egrediuntur timidæ è phano mu-
lieres.

TRACHALIO *seruus*. PALÆSTRA,
AMPELISCA, *duæ mulieres*.

PA. NVNC id est, cùm omnium copiarum atq;
opum,

Auxilii, præsidii, viduitas nos tenet,

Nec villa specula est quæ salutem afferat,

Nec scimus quam in partem ingredi persequamur.

Maximo miseræ in metu nunc sumus ambæ,

Tanta importunitas, tantaque iniuria

Facta in nos est modò hic intus ab nostro hero,

• Vide

Prisc. lib. 9.

Qui scelestus sacerdotem anum * præcipem

Reppulit, propulit, perquam indignis modis,

Notque ab signo intimo vi deripuit suâ.

Sed nunc sese vt ferunt res fortunæque nostræ,

Par est moriri, neque est melius morte in malis

Rebus miseris. TR. quid est? quæ illic oratio' est?

Cesso ego has consolari? heus Palæstra. PA. qui vo-
cat?

TR. Heus Ampelisca. AM. obsecro, quis est qui vo-
cat?

PA. Quis is est qui nominat? TR. si respexis, scies.

PA. O salutis meæ spes. TR. tace ac bono animo es.

Me vide. PA. si modò id liceat, vis ne opprimat,

Quæ vis, vim mihi afferam ipsa, adigit. TR. ah desi-
ne, nimis inepta es.

AM. Desiste dictis nunc iam miseram me consolari.

PA. Nisi

PA. Nisi quid re præsidium apparas, Trachalio, acta hæc res est:

Certum' est moriri, quàm hunc pati grassari lenonem in me.

Sed muliebri animo sum tamen, miseræ ubi venit in mentem

Mihi mortis, metus membra occupat edepol. TR. erri hoc acerbum,

Bonum animum habete. PA. nam obsecro vnde animus mihi inuenitur?

TR. Ne inquam timete, assidite hic in * aram. AM. * *L. arā.*

istæc quid ara

Prodesse nobis plus potest, quàm signum in fano hic intus

Veneris, quod amplexæ modò, vnde abreptæ per vim miseræ?

TR. Sedete hic modò, ego hinc vos tamen tutabor, aram habete hæc

Vobis pro castris, * mœnia, hinc ego vos defensabo. * *L. hic vel: hac mœnia*

Præsidio Veneris malitiæ lenonis contrà incedam. AM. Tibi auscultamus. &, Venus alma, ambæ ted' *sunt, h.*

obsecramus,

Aram amplexantes hanc tuam lacrimantes, genibus nixæ,

Nos in custodiam tuam vt recipias, & tutere:

Illos scelestos, qui tuum fecerunt fanum parui,

Vt vlciscare, nosq; vt hanc tuâ pace aram obsidere

Patiare, quæ elautæ ambæ sumus operâ Neptuni noctu,

Ne inuisas habeas, néue iccirco nobis vitio vortas,

Si quippiam' est, minus quod bene esse lautum tu arbitrare.

TR. Æquum hæc petere intelligo, decet abs te id impetrari,

Ignoscere his te conuenit, metus has, id vt faciant, subigit.

Te ex conehâ natam esse autumant, caue tu harum conchas spernas.

Sed optume eccum exit senex, patronus mihiq; & vobis.

DÆMONES *senex*. LABRAX *leno*. MV-
LIERES DVÆ. LORARI.
TRACHALIO *seruus*.

EXI è fano, natum quantum est hominum sacri-
legissime,

Vos in aram abite sessum. sed vbi sunt? TR. huc re-
spice.

DÆ. Optamè. LO. istuc volueramus, iube modò ac-
cedat propè.

DÆ. Tun' legirupionem hîc nobis cum dis facere
postulas?

Pugnum in os impinge. LA. iniqua hæc patior cum
precio tuo.

DÆ. At etiam minitatur audax. LA. ius meum ere-
ptum est mihi,

Meas mihi ancillas inuito me eripis. TR. ergo dato
De senatu Cyrenensi quemuis opulentum arbitrum.

Si tuas esse oportet, nive eas esse oportet liberas,

Neu te in carcerem compingier est æquum, ætatem-
que ibi

Te vsq; habitare, donec totû carcerem contriueris.

LA. Non hodie isti rei auspicaui, vt cum furcifero fa-
buler.

Te ego appello. DÆ. cum istoc primûm, qui te no-
uit, disputa.

LA. Tecum ago. TR. atqui mecû agendum' st. sunt ne
illa ancillæ tuæ?

* ex eo di-
cit, quòd LA. Sunt. TR. agedum ergo tange vtramuis digitulo
non palmâ minimo modò.

sed pugno LA. Quid si attigero? TR. extemplò herele ego te fol-
percuti- lem * pugilatorium

tur. Faciã, & pendentem incursabo pugnis, periurissime.

† Ita Turn. LA. Mihi non liceat meas ancillas Veneris de arâ ab-
ex L. & ducere?

V. C. DÆ. † Non licet, ita est lex apud nos. LA. mihi cum
* i. puro & vestris legibus

lucido. Nihil est commercii, equidem istas iam ambas edu-
cam foràs.

Non. Vide Tu senex, si istas amas, huc * arido argento' st opus.

Turn. Adu DÆ. Hæ autem Veneri complacuerunt. LA. habeat,
26. cap. 2. si argentum dabit.

DÆ. † Do

DÆ. † Do tibi argentum. nunc adeò ut scias meam sententiam, † L. Dem tibi argentum?

Occipito modò illis afferre vim ioculo pausillulum, Ita hinc ego te ornatum amittam, tu ipsus te ut non noueris.

Vos adeò, ubi ego inuenero vobis, si * ne ei caput ex- * L. non
oculassitis,

Quasi martetati iuncis, item ego vos virgis circum-
uinciam.

LA. Vi agis mecum. TR. etiam vim opprobras, flagi-
tii flagrantia?

LA. Tun', trifurcifer, mihi audes inclementer dicere?

TR. Fateor, ego trifurcifer sum: tu es homo apprimè
probus.

Num qui minus hasce oportet esse liberas? LA. quid,
liberas?

TR. Atque heras tuas quidem hercle, atque ex ger-
manâ Graciâ,

Nam altera hæc est nata Athenis ingenuis parenti-
bus.

DÆ. Quid ego ex te audio? TR. hanc Athenis esse
natam liberam.

DÆ. Mea popularis, obsecro, hæc est? TR. non tu Cy-
renensis es?

DÆ. Immò Athenis natus, altusq; educatusque At-
ticis.

TR. Obsecro defende ciues tuas, senex. DÆ. ô filia
Mea, cum ego hanc video, mearum me absens mise-
riarum communes,

Trima quæ periit mihi: iam tanta * esset, si viuit, scio. * L. est,

LA. Argentum pro istis ambabus, cuius erant, do-
mino dedi.

Quid meâ refert, Athenis hæc natæ, an Thebis fient,
Dum mihi rectè seruitutem seruiant? TR. Itane im-
pudens,

Tunc hic * felles virginalis liberos parentibus * Lips. fellis.

† Subiectos habebis, atq; indigno quæstu conteres? † Lips. Sub-

Nam huic alteræ patria quæ sit, profectò nescio,

Nisi seio probiorem hanc esse, quàm te, impuratissi-
me.

LA. Turn' istæ sunt? TR. contende ergo, vter sit ter-
go verior. Ni

- * Ita appel- Ni * offermentas habebis pluris in tergo tuo,
lat plagas Quam vlla nauis longa clauos, tum ego ero menda-
& vibices, cissimus:
quæ tergo Postea aspicio meum, quando ego tuum inspecta-
offerren- uero,
tur, atque Nisi exit tam syncerum, vt quiuis dicat ampullarius,
ita impri- Optimum esse opere faciundo corium, & syncerissi-
merentur, mum.
vt sacris Quid caussæ est, quin virgis te vsque ad saturitatem
parietibus sauciem?
Deorū do- Quid illas spectas? quas si attigeris, oculos eripiam
naria affigi tibi.
solent. Vi- LA. Atqui, quia vetas, vtramque iam mecum abdu-
de Turn. cam simul.
Adu.16 DÆ. Quid facies? LA. Vulcanum adducam, is Vene-
cap.22. ris est aduersarius.
DÆ. Quò illic it? LA. heus ecquis hic est? heus. DÆ.
si attigeris ostium,
† Vide Fest. Iam hercle tibi messis in ore fiet † mergis pugneis.
LO. Nullum habemus ignem, sicis victitamus aridis.
DÆ. Ego dabo ignem, siquidem in capite tuo con-
flandi copia' est.
LA. Ibo hercle aliquò quaritatum ignem. DÆ. quid
tum cum inueneris?
* Turn. & LA. Ignem magnum hic faciam. DÆ. quin vt * tu
L. humanū. manum exuras tibi.
LA. Immò hasce ambas hic in arā vt viuas combu-
ram. DÆ. id volo:
Nam hercle ego te barbā continuo arripiam, & in
ignem coniciam,
* Vide Teque ambustulatum obiciam * magnis auibus pa-
Turn. Adu bulum.
26. cap. 2. Cum coniecturam egomet mecum facio, hæc illa est
simia,
Quæ has hirundines ex nido vult eripere ingratis,
Quod ego in somniis somniaui. TR. scin' quid? re-
cum oro senex,
Vt illas serues, vim defendas, dum ego herum addu-
co meum.
DÆ. Quære herum atque adduce. TR. at hic ne
DÆ. maximo malo suo,

Si attigerit, * siue occeperit. TR. cura. DÆ. cura- * C.V. ne ve
tum est, abi. occentarit.

TR. Hunc quoque asserua ipsum, ne quò abitat. Vnde D.F.
nam promissimus siue occen-

Carnifici aut talentum magnum, aut hunc hodie tasset, i. con-
sistere. uitium fe-
cerit.

DÆMONES senex. LABRAX leno.

PALÆSTRA, AMPE-
LISCA.

VTRVM tu leno cum malo libentius,
Quiescis, an sic sine malo, si copia est?

LA. Ego, quæ tu loquere, flocci non facio, senex.
Meus quidem te inuito, & Venere, & summo Ioue,
De ara capillo iam deripiam. DÆ. tange dum.

LA. Tangam hercle verò. DÆ. agendum ergo accede
huc modò.

LA. Iube dum recedere istos amabo illuc modò.

DÆ. Imò ad te accedent. LA. non hercle egomet
cenfeo.

DÆ. Quid ages, si accedent propius? LA. ego reces-
fero.

Verum, senex, si te vnquam in vrbe offendero,
Nunquam hercle quisquam me lenonem dixerit,
Si non te ludos pessimos dimiserò.

DÆ. Facito istuc quod minitaris. sed nunc interim,
Si illas attigeris, dabitur tibi magnum malum.

LA. Quàm magnum verò? DÆ. quantum lenoni sat.

LA. Minacias ego istas flocci non facio tuas,
Equidem te inuito iam ambas rapiam. DÆ. tange
dum.

LA. Tangam hercle verò. DÆ. tange, sed scin' quo-
modo?

I dum, Turbalio, atque curriculo affer huc
Duas clauas. LA. clauas? DÆ. probas: propera citò,
Ego te hodie faxo rectè acceptum, vt dignus es.

LA. Eheu scelestus galeam in naui perdidì,
Nunc mihi opportuna hîc esset, salua si foret.
Licet saltem istas mihi appellare. DÆ. non licet.
Ehem optimè edepol' eccum clauator aduenit.

LA. Illud quidem edepol' tinnimentum est auribus.

DÆ. Age

* clauam
intelligit,
quia cum
eâ caput
tunditur,
aures tin-
nitum au-
diunt.

DÆ. Age accipe illanc alteram clauam, Sparax,
Age alter istinc, alter hinc assiste.

Assistite ambo sic, audite nunc iam:

Si hercle illic illas hodie digito tetigerit

Inuitas, ni is tunc istis inuitassitis

Vsq̃ue adeò, donec, quā domum abeat, nesciat,

Peristis ambo. si appellabit quempiam,

Vos respondetote istinc istarum vicem:

Si verò hic ipse abire hinc volet, quantum potest,

Exemplò amplectito crura fustibus.

LA. Etiam me abire hinc non sinent? DÆ. dixi satis.

Et ille vbi seruus cum hero huc aduenerit,

Qui herum accersuit, itote exemplò domum.

Curate hæc sultis magnā diligentia.

LA. Eheu hercle, ne istic sana mutantur citò.

Iam hoc * Herculis est, Veneris phanum quod fuit,

Ita duot̃ destituit signa hic cum clauis senex.

Non hercle quò hinc nunc gentium aufugiam scio,

Ita nunc mihi vtrunque s̃xuit & terra & mare.

Palæstra? LO. quid vis? LA. apage controuersia est.

Hæc equidem Palæstra, quæ respondit, non mea est.

Heus Ampelisca. LO. cauesis * infortunio.

LA. Vt potest ignaui homines satis rectè monent.

Sed vobis dico, heus vobis, num molestia est,

Me adire ad illas propius? LO. nihil nobis quidem.

LA. Nunquid molestū mihi erit? LO. nihil, si caueris.

LA. Quid est quod caueam? LO. hem à crasso infor-
tunio.

LA. Quæso hercle, abire vt liceat. LO. abeas, si velis.

LA. Bene hercle factum, habeo vobis gratiam.

* LO. Non, accedam potius, illic tu asta illico.

LA. Edepol proueni nequiter multis modis,

Certum' st hæc hodie vsq̃ue obsidione vincere.

PLEVSIDIPPVS adolescens, TRACHALIO

seruus. MVLIERES DVÆ. LENO.

LORARI. CHAR-

MIDES.

MEAMNE ille amicam leno vi, violentiā

De arā deripere Veneris voluit? TR. admodum?

PL. Quin occidisti exemplò? TR. gladius non erat.

PL. Car-

* Hercules
enim cum
clauā pin-
gitur.

† i. desigit.

Cuiac.

Obser. 10.

cap. 24.

† L. infortu-

nio, vt po-

rest. LA.

ign.

* L. Non.

accedam po-

tius. LO.

istis tu ast.

PL. Caperes aut fustem, aut lapidem. TR. quid ego,
quasi canem,

Hominem insectarer lapidibus nequissimum?

LA. Nunc pol ego perii, Pleusidippus eccum adest,
Conuerteret iam hoc me totum cum puluisculo.

PL. Etiamne in arâ tunc sedebant mulieres,

Cum ad me profectus * ire? TR. ibidem nunc sedent. * V. E. *iret*

PL. Quis illas nunc illic seruat? TR. nescio quis senex. Vide Cent.

Vicinus Veneris. id dedit operam optimam,

Is nunc cum seruis seruat, ego mandaueram.

PL. Duc me ad lenonem rectâ. vbi illic est homo?

LA. Salue. PL. nihil salutem moror. opta ocyus,

Rapi te obtorto collo mauis, an trahi?

Vtrum vis opta, dum licet. LA. neutrum volo.

PL. Abi sanè ad littus curriculo, Trachalio,

Iube illos in urbem ire obuiam ad portum mihi,

Quos mecum duxi, hunc qui * ad carnificem † tra- * i. in car-
derent, cerē. Vide

Post huc redito, atque agitato hîc custodiam,

Ego hunc scelestum in ius rapiam exulem,

Age ambula in ius. LA. quid ego deliqui? PL. rogas?

* Quin arrabonem à me accepisti ob mulierem, & † V. E. tra-
herent

Eam hinc abduxisti. LA. non auxi. PL. cur negas?

LA. Quia pol prouexi, auerere non quini miser,

Equidem tibi me dixeram præsto fore

Apud Veneris fanum: quid multa? sum me ibi?

PL. In iure causam dicito, hîc verbum sat est.

Sequere. LA. obsecro te subueni mi, Charmides,

Rapior obtorto collo. CH. quis me nominat?

LA. Viden' me vt rapior? CH. video, atque inspecto
lubens.

LA. Non subuenire mihi audes? CH. quis homo te
rapit?

LA. Adulescens Pleusidippus. CH. vt nactus, habe

Bono animo, melius est te in neruum correpere.

Tibi obtigit quod plurimi exoptant tibi.

LA. Quid id est? CH. vt id quod quarant, * inueniant * s. damnum
sibi. & malum.

LA. Sequere obsecro me. CH. pariter suades qualis
es.

Tu in neruum rapere, eò me obsecras, vt te sequar?

Etiam.

Etiam retentas? LA. Perii. PL. verum sit velim.
 Tu mea Palæstra & Ampelisca ibidem illico
 Manete, dum huc ego redeo. LO. equidem suadeo
 Vt ad nos abeant potius dum recipis. PL. placet,
 Benefacitis. LA. fures mihi estis. LO. quid fures? PL.
 rape.

* I. G. Ora. LA. * Oro, obsecro, Palæstra. PL. sequere carnifex.
 LA. Hospes. CH. non sum hospes, repudio hospitium
 tuum.

* Lips. sic
 mel bibo.
 Vide &
 I. G.
 * columbar
 genus vin-
 culi cui
 collū inse-
 ritur, col-
 larium
 vocatur.
 Turn. Adu
 26. ca. 2. &
 Prisc. lib. 5.

LA. Siccine me spernis? CH. sic ago, * semel bibo.
 LA. Di te infelicient. CH. isti capiti dicito.
 Credo alium in aliam belluam hominem vortier.
 Illic in columbum credo leno vortitur,
 Nam in * columbari collum haud multo pōst erit.
 In neruum ille hodie nidamenta congeret.
 Veruntamen ibo, ei aduocatus vt siem,
 Si qui meā operā citius addici potest.

ACTVS QVARTVS.

DÆMONES *senex.*

* L. sapi-
 set.
 * Vide Cēt.

BENEFACTVM & volupe est hodie me his
 mulierculis
 Tetulisse auxilium. iam clientas repperi,
 Atque ambas formā scitulā atque ætatulā.
 Sed vxor scelestā me omnibus seruat modis,
 Ne quid significem quippiam mulierculis.
 Sed Gripus seruus noster, quid rerum gerat
 Miror, de nocte qui abiit piscatum ad mare,
 Pol magis * sapisset, si dormiisset domi.
 Nam nunc & operam ludos facit, & retia:
 Vt tempestas est nunc, atque vt noctu fuit.
 * In digitis hodie percoquam quod ceperit,
 Ita fluctuare video vehementer mare.
 Sed ad prandium vxor me vocat. redeo domum,
 Iam opplebit meas aures suā vaniloquentiā.

GRIPVS *piscator.*

NEPTVNO has ago meo patrono gratias,
 Qui falsis locis incolit pisculentis,
 Cū me ex suis pulcrè ornatum expediuit

* Tem.

*Templis reducem, plurimâ prædâ onustum,
 *Salute *horæ, quæ in mari fluctuoso
 Piscatu nouo me vberi compotui.
 Miroque modo, atque incredibili hic piscatus mihi
 Lepide euenit, neque piscium vllam vnciam hodie:
 Pondo cepi, nisi hoc quod fero in rete:
 Nam vt de nocte multâ impigrè exsurrexi,
 Lucrum præposui sopori & quieti,
 Tempestate sæuâ experiri expetiui.
 Paupertatem *heri, quî & meam †sententiam
 Tolerarem, operâ haud fui pareus meâ: nimis homo
 Nihili est, qui piger est, nimisque id genus odi ego
 malè.
 Vigilare decet hominem, qui vult sua temporî con-
 ficere officia.
 Non enim illum expectare oportet, dum herus se ad †
 suum suscitaret officium.
 Nam qui dormiunt libenter, sine lucro, & cum malo
 quiescunt.
 Nam ego nunc mihi, qui impiger fui, repperi, vt pi-
 ger si velim siem,
 Hoc ego in mari, quidquid inest, reperi, quicquid in-
 est, graue quidem est, aurum
 Hic ego inesse reor, nec mihi conscius est vllus ho-
 mo. nunc hæc tibi,
 Occasio, Gripe, obtigit, vt liberet *ex populo præ-
 tor te:
 Nunc sic faciam, sic consilium est, ad herum veniam.
 doctè atque astutè,
 Pauxillatim pollicitabor pro capite argentum, vt:
 sim liber.
 Jam vbi liber ero, igitur *dènum instruam agrum, *Ita I. G.
 ædes, mancipia,
 Nauibus magnis mercaturam faciam; apud reges
 rex perhibebor.
 Post animi causâ mihi nauem faciam, atque imita-
 bor Stratonicum;
 Oppida circumuectabor, *vbi nobilitas mea erit *D. E. ibi.
 clara;
 Oppidum magnum communibo; ei ego vibi Gripo
 iadam nomen,

*Vide C. 1.

†i. saluâ

atq; inco-

lumi ho-

riâ. Vide

Cent.

*Heri na-

uicula pi-

scatoria.

Non. &

Fulg.

*I. G. quî

heri ex meâ:

sententiâ

Tol.

† Camera.

seruientiâ.

Monimentum mea famæ & factis, ibique regnum
magnum instituam.

Magnas res hic agito in mentem instruere, nunc
hunc vidulum condam.

Sed hic rex cum aceto pransurus est & sale, sine bo-
no pulmento.

TRACHALIO *seruus.* GRIPVS *piscator.*

HEVS mane. GR. quid maneam? TR. dum hanc
tibi, quam trahis, rudentem complico.

GR. Mitte modò. TR. at pol ego te adiuuabo. nam
bonis quod

Bene fit, haud perit. GR. turbida tempestas heri fuit,
Nihil habeo adolescens piscium, ne tu mihi esse po-
stules.

*Nō. Char. * Nam vides me referre vuidum † rete, sine squamo-
Prisc. Non so pecu.

vides &c. TR. Non edepol piscis expeto, quàm tui sermonis
interroga- sum indigens.

tivè. GR. Enicas iam me odio quisquis es. TR. non sinam
† Prisc. re- ego abire hinc te, mane.

gem GR. Cauesis malo. quid tu, malum, nam me retra-
his? TR. audi.

GR. Nō audio. TR. at pol quin audies pòst. GR. quin
loquere quid vis?

TR. Ehò modò, est operæ precium, quod tibi ego
narrare volo.

GR. Eloquere, quid id est? TR. vide num quispiam
consequitur prope nos.

GR. Ecquid est quod meà referat? TR. scilicet boni
consilii

Ecquid in te mihi est? GR. quid negotii est, modò
dic. TR. dicam,

Tace, si fidem modò das mihi te non fore infidum.

GR. Do fidem. tibi fidus ero, quisquis es. TR. audi,
furtum ego vidi

Qui faciebat, noueram dominū id cui fiebat, pòst ad
Furem egomet deuenio, feroque ei conditionem
hoc pacto:

Ego istuc furtum scio cui factum est: nunc mihi si vis
Dare dimidium, iudicium domino non faciam, is
mihi nihil.

Etiam.

Etiā respondit. * quid inde æquum est dare mihi * f. *quid dñi*
dimidium?

Volo ut dicas. GR. imò hercle amplius: nam nisi dat,
domino * dicundum * L. *indicandū.*

Censeo. TR. tuo consilio faciam. nunc aduerte ani-
mum.

Nanq; hoc attinet omne ad te. GR. quid est factum?
TR. vidulum

Istum, cuius ille est, noui ego hominem iam pridem.
GR. quid est?

TR. Et quo pacto periit. GR. at ego quo pacto in-
uentum est scio,

Et qui inuenit, hominem noui, & dominus qui nunc
est, scio,

Nihilo pol pluris tua hoc, quàm quanti illud refert
mea,

Ego illum noui cuius nunc est, tu illum cuius ante-
hac fuit.

Hunc homo feret à me nemo, ne tu te speres * po- * I. *C. scyas*
tius. TR. non ferat,

Si dominus veniat? GR. dominus huic nemo, ne
frustra sies.

Nisi ego, nemo natu' est, hūc qui cepi in venatu meo.

TR. Itane verò? GR. ecquem esse dices in mari pi-
scem meum,

Quos cū capio, siquidem cepi, mei sunt, habeo pro
meis,

Nec manu asseruntur, neq; illinc partem quisquam
postulat,

In foro palam omnes vendo pro meis venalibus.

Mare quidē cōmune certo est omnibus. TR. assentio,

Qui minus hunc communem quæso mihi esse oportet
vidulum?

In mari inuentum est, commune est. GR. nā impu-
denter impudens.

Nam si istucius sit, quod memoras, piscatores per-
ierint,

Quippe * cū extemplò in macellum pisces prolati * sic *Græci*
sient, *ἐπὶ τῷ*

Nemo eruat, suam quisque partem piscium poscat *τῆς ἑαυτοῦ*
sibi.

¶ Prisc.
mare

Dicat in * mari commune captos. TR. quid ais im-
pudens,

Ausus etiam comparare vidulum cum piscibus?

Eadem tandem res videtur? GR. in manu nō est mea.

* Vide.

Vbi demisi * rerem atque hamum, quicquid hāsit,

Prisc. lib. 7.

extraho.

Meum quod rete atque hami nacti sunt, meum po-
tissimū est.

TR. Imò hercle haud est, si quidem quod vas exce-
pisti. GR. philosophē.

TR. Sed tun' vnquam piscatorem vidisti, venefice,
Vidulum piscem cepisse? aut protulisse vllum in
forum?

Non enim tu hīc quidem occupabis omnis quāstus
quos voles, (las:

* Liſtorē,

Et * victorem & piscatorem te esse, impurē, postu-

à Viendo, i.

Vel te mihi monstrare oportet, piscis qui sit vidulus,

vinciendo.

Vel quod in mari non natum est, neq; habet squa-

ſeu colli-

mas ne feras.

gando.

GR. Quid tu, nunquam audiuiſti eſſe antehac vidu-

Vide Cent.

lum piscem? TR. ſcelus,

Nullus eſt. GR. immò eſt profecto, ego qui ſum pi-
ſcator ſcio,

Verò rarò capitur, nullus minus ſæpe ad terram ve-
nit.

TR. Nil agis, dare verba ſperas mihi te poſſe, furci-
fer.

Quo colore eſt? GR. hoc colore capiuntur pauxilluli,

Sunt alii puniceo cærio magni item atque atri. TR.

ſcio,

Tu hercle opinor in vidulum te piſcem conuerſes,
niſi caues:

Fiet tibi puniceum corium, poſtea atrum denuò.

GR. Quod ſcelus hodie hoc inueni. TR. verba faci-
mus, it dies,

Videſis cuius arbitrato nos facere viſ? GR. viduli

Arbitrato. TR. ita, enim uerò ſtultus eſ? GR. ſalue,

Thales.

TR. Tu iſtuc hodie non feres, niſi das ſequeſtrum,

aut arbitrum,

Cuius hæc res arbitrato fiat. GR. quaſo ſanus eſ?

TR. El-

TR. Elleborosus sum. GR. at ego ceritus, hunc non amittam tamen.

TR. Verbum adde etiam vnum, iam in cerebro colaphos abstrudam tuo.

GR. Ego iam hic te, itidem quasi penicillus nouos * i. exprimi.
* exurgeri solet,

Ni hunc amittis, exugebo quicquid humoris tibi est.

Tange, affligam ad terram te itidem, vt piscem soleo Polypum.

Vis pugnare? TR. quid opus est? quin tu potius prædam diuide.

GR. Hinc tu, nisi malum, * fruisce nihil potes, ne potestules, * Cam. & L. francisci

Abeo ego hinc. TR. at ego hinc offlectam nauem, ne quò abeas. mane.

GR. * Si tu proreta isti naui es, ego gubernator ero, * Prouer-
Mitte rudentē scelestē. TR. mittam, omitte vidulū. bium vsur

GR. Nunquam hercle hinc hodie ramentā fies fortunatio. ratur, quo

TR. Non probare pernegando mihi potes, nisi pars in negotio

Aut ad arbitrum reditur, aut sequestro ponitur. teri vult

GR. Quem ne ego excepi in mari? TR. at ego inspectaui e litore. cedere. Vi-

GR. Meā operā, labore, & rete, & horiā. TR. num Chil.

Si veniat nunc dominus cuius est, ego qui inspectaui procul,

Te hunc habere, fur sum, quàm tu? GR. nihilo. TR. mane mastigia.

Quo argumento socius non sum, & fur sum, fac dum ex te sciam.

GR. Nescio, neq. ego istas vestras leges urbanas scio, Nisi quia hunc meum esse dico. TR. & ego item esse aio meum.

GR. Mane iam, reperirem, quo pacto nec fur, nec socius fies.

TR. Quo pacto? GR. sine me hinc abire, tu abi tacitus tuam viam,

Nec tu me cuiquam indicassis, neque ego tibi quicquam dabo.

Tu tacetò, ego mussitabo, hoc optimum atq; æquis-
simum est.

TR. Ecquid conditionis audes ferre? GR. iam dudum
fero

Vt ab eas, rudentem amittas, mihi molestus ne fies.

TR. Mane dum refero conditionem. GR. te obsecro
hercle aufer te modo.

TR. Ecquem in his locis nouisti? GR. oportet vici-
nos meos.

TR. Vbi tu hic habitas? GR. porrò illic longè vsque
in campis vltimis.

** L. rem f.* TR. Vin' qui in hac villâ habitat, eius arbitrato ** tu*
fieri?

GR. Paulisper remitte restem, dum concedo & con-
sulo.

TR. Fiat. GR. euge salua res est, præda hac perpetua
est mea.

** non solū* Ad meum herum arbitrum vocat me hic intra ** præ-*
vbi pecora sepis meas.

pabulatur, Nunquam hercle hodie abiudicabit ab suo triobo-
sed & om- lum,

nia loca Næ iste haud scit quam conditionem detulerit. ibo
elauisa & ad arbitrum.

tuta præse- TR. Quid igitur? GR. quanquam istuc esse ius meū
pia dicta. certo scio,

Non. Fiat istuc potius, quàm nunc pugnem tecum. TR.
nunc places.

GR. Quanquam ad ignotum arbitrum me appellis,
si adhibebit fidem,

Et si est ignotus, notus est: si non, notus ignotissi-
mus est.

DÆMONES senex. PALÆSTRA,
AMPELISCA, TRACHA-
LIO, GRIPVS.

SERIO edepol, quanquam vobis cupio, quæ vol-
tis, mulieres,

** V. E. adi-* Metuo propter vos, ne vxor mea me extrudat ** pe-*
buz dibus.

Quæ me pellices adduxe dicet ante oculos suos:

Vos confugite in aram potius, quàm ego. MV. mise-
re perimus.

DÆ.

DÆ. Ego vos salvas ficiam, ne timere. sed quid vos foras

Prosequimini? quoniam ego assum, faciet nemo iniuriam.

Ite inquam domum ambo, nunc iam ex præsidio præsides.

GR. O here salve. DÆ. salve Gripe, quid fit? TR. tuusne hic servus est?

GR. Haud pudet. TR. nihil ago tecum. GR. ergo abi hinc sis. TR. quæso responde senex.

Tuus hic servus est? DÆ. meus est. TR. hem istuc optimè quando tuus est,

Iterum te saluto. DÆ. & ego te, tunc es qui haud multo prius

Abisti hinc herum accersitum? TR. ego is sum. DÆ. quid nunc vis tibi?

TR. Nempe hic tuus est? DÆ. meus est. TR. istuc optimè, quando tuus est.

DÆ. Quid negoti' est? TR. vir scelestus illic est. DÆ. quid fecit tibi

Vir scelestus? TR. homini ego isti tales suffragi volo.

DÆ. Quid est, quæ de re litigatis nunc inter vos? TR. eloquar.

GR. Immo ego eloquar. TR. ego opinor, rem fa-

cesso. GR. siquidem

Sis pudicus, hinc faceffas. DÆ. Gripe, animum ad-

uorte ac tace.

GR. Vtin' istic prius dicat? DÆ. audi, loquere tu. GR. alienon' prius,

Quam tuo dabis orationem? TR. ut nequitur com-

primi!

Ita ut occæpi dicere, illum quem dudum è fano

Veneris

Lenonem extruxisti, hic eius vidulam eccillum.

GR. Non habeo. TR. negas, quod oculis video? GR. at ne videas, velim:

Habeo, non habeo, quid tu me curas, quid rerum geram?

TR. Quomodo habeas illud refert, iure ne an ne iniuriâ.

* al. qui rem
faceffo, i. ac-
cuso. accu-
sator enim
priori lo-
co dicere
debet.
† i. si quem
habet pu-
dorem
* Ita L.

GR. Nī istum cepi, nulla causā est quin me condones cruci,

Si in mari reti adprehendi, quī tuum potius est, quā meum?

TR. Verba dat. hoc modo res gesta est, vt ego dico.

GR. quid tu ais?

TR. Quoad primarius vir dicat, comprime hunc sis, si tuus est.

GR. Quid tu idem mihi vis fieri, quod herus consuevit tibi?

Si ille te cōprimere solitus, hic noster nos non solet.

DAE. Verbo illo modo ille vicit. quid nunc tu vis? dic mihi.

TR. Equidem neque ego partem posco mihi istinc de istoc vidulo,

Neque meum hodie esse vnquam dixi, sed istic inest cistellula

Huius mulieris, quam dudum dixi fuisse liberam.

DAE. Nempe tu hanc dicis, quam esse aiebas dudum popularem meam.

TR. Admodum, & ea quæ olim parua gestauit crepundia,

Istic in istâ cistulâ insunt, quæ istic inest in vidulo.

Hoc neque isti vsus est, & illi miseræ suppetias feret,

Si id dederis, quī suos parentes quærat. DAE. faciam vt det. tace.

GR. Nihil ego hercle sum isti daturus. TR. nihil pecto, nisi cistulam,

Et crepundia. GR. quid si ea sunt aurea? TR. quid
 * D. F. istuc. * istic tua?

Aurum auro expendetur, argentum argento exquabitur.

GR. Facias aurum vt videam, post ego faciam vt videas cistulam.

DAE. Caue malo ac tace tu. tu perge, vt occæpisti, dicere.

TR. Vnum te obsecro, vt ted huius commiserescat mulieris,

Siquidē hic lenonis eius est vidulus quem suspicor.

Hic nisi de opinione, certum nihil dico tibi.

GR. Viden' scelestus vt aucupatur? TR. sine me, vt occæpi, loqui,

Si sce-

Si scelesti illius est hic, cuius dico, vidulus,
Hæ poterunt nouisse, ostendere his iube. GR. aim
ostendere?

DAE. Haud iniquum dicit Gripe, vt ostendatur vi-
dulus.

GR. Immò hercle insignitè iniquè. DAE. qui dum?

GR. quia si ostendero,
Continuò hunc nouisse dicent scilicet. TR. scelerum
caput,

Vt tute es, item omnis censes esse? periurii caput.

GR. Omnia istæ ego facile patior, dum hic hinc à
me sentiat.

TR. Atqui nunc abs te stat. verum* hinc † tibi † testi-
monium. — * f. ex vi-
dulo

DAE. Gripe, aduerte animum. tu paucis expedi, quid
postulas. † Ita V. E.
(nuò: al. ibi vnde

TR. Dixi equidem, sed si parum intellexi, dicam de
Hæce ambas, vt dudum dixi, ita esse oportet liberar. f. ibi vel
Dabit le-
gendum.

Hæc Athenis parua fuit virgo surrupta. GR. dic mi-
hi, (libera: Vide Cent.

Quid ista ad vidulum pertinent, seruæ sunt istæ an-
TR. Omnia iterum vis memorari, scelus, vt defiat
dies. † f. sumen-
dum est.

(luc.

DAE. Abstine maledictis, & mihi, quod rogaui, di-

TR. Cistellam istæ inesse oportet * caudeam in isto * i. è iunco
vidulo, à similitu-

Vbi sunt signa, qui parentes noscere hæc possit suos, dñe equi-
Quibus cum parua periit Athenis, sicuti dixi prius. næ caudæ

GR. Iuppiter te dique perdant. quid ais, vir venefice? factâ. Fest.

Quid? istæ mutæ sunt, quæ pro se fabulari non que-
ant?

TR. Eò tacent, quia tacita * bona est mulier semper, * f. magis
quàm loquens. (mihi es.

GR. Tum pol tu pro * oratione, nec vir nec mulier * Ita I. G.

TR. Quidum? GR. quia enim neque loquens es, ne- i. quātum
que tacens vnquam bonus. ex oratio-

Quæso, en vnquam hodie licebit mihi loqui? DAE. ne tuâ col-
si præter hæc (caput ligo.

Vnum verbum faxis hodie, ego tibi comminuam

TR. Vt id oscorpi dicere, senex, eam te quæso cistu-
lam,

Ut iubeas hunc reddere illis, ob eam si quid postulat
Sibi mercedis, dabitur: aliud quicquid ibi est, habeat
sibi.

GR. Nunc demum istuc dicis, quoniam ius meum
esse intelligis,
Dudum dimidiam petebas partem. TR. immò etiam
nunc peto.

GR. Vidi petere miluium, etiam cùm nihil auferret
tamen.

DAE. Non ego te comprimere possum sine malo?
GR. si istuc tacet,

Ego tacebo: si iste loquitur, sine me pro re meâ lo-
qui.

DAE. Cedo modò mihi istum vidulum, Gripe. GR.
concredam tibi.

At si istorum nihil sit, ut mihi reddas. DAE. reddetur.
GR. tene.

DAE. Audi nunciam, Palæstra atq; Ampelisca, hoc
quod loquor,

Estne hic vidulus, vbi cistellam tuam inesse aiebas?
PA. is est.

GR. Perii hercle ego miser. ut, priusquam planè aspe-
xit, illicò

† I. G. ex
proclini pla-
niā t. si Mil.
fecisti modò
mihi ex pro-
clini pla-
nariā rem
* f. Nullus

Eum esse dixit! PA. faciam ego hanc rem † planam
tibi:

Cistellā istuc inesse oportet caudeam in isto vidulo.
Ibi ego dicam quicquid inerit nominatim, tu mihi

* Nullum ostenderis. si falsa dicam, frustra dixero.
Vos tamen istæc, quicquid illic inerit, vobis habe-
bitis.

Sed si erunt vera, tum obsecro te, ut mea mihi red-
dantur. DAE. placet,

Ius merum oras, meo quidem animo. TR. at meo
† hercle.

† Cam. &
L. hercle in-
iuriā me-
100779.

GR. Quid si ista aut superstitiosa, aut ariola est, atq;
omnia

Quicquid insit vera dicet? an ne habebit ariola?

DAE. Non feret, nisi vera dicet, ne quicquam ariola-
bitur.

Solve vidulum ergo, ut, quid sit verum, quamprimum
sciam.

GR. Hoc

GR. Hoc habet, solutum est, aperi, video cistellam.

DAE. hæccine est?

PA. Istæc est. ô mei parentes, hic vos conclusos gero. Huc opesque spesque vestrum cognoscendum condidi.

GR. Tunc tibi hercle deos iratos esse oportet, quisquis es,

Quæ parenteis in tam angustū tuos locū cōpegeris.

DAE. Gripe, accede huc, tua res agitur. tu puella, istinc procul

Dicito, quid in sit, & quā facie memorato omnia.

Si hercle tantillū peccassis, quod posterius postules

Te ad verum cōverti, nugas, mulier, magnas egeris.

GR. Ius bonum eras. TR. edepol haud orat te, nam tu iniurius.

DAE. Loquere nunc iam puella. Gripe animum aduorte, ac tace.

PA. Sunt crepundia. DAE. eccā video. GR. perii in primo prælio.

DAE. Mane, ne ostenderis. quā facie sunt? responde ex ordine.

PA. Ensiculus est aureolus primūm literatus. DAE. dicendum,

In eo ensiculo literarum quid est? PA. mei nomen patris.

Post alitrussecus est securicula anceipes, item aurea

Litterata, ibi matris nomen in securiculā est. DAE.

mane,

Dic in ensiculo quod nomen est paternum? PA. Dæmones.

DAE. Di immortales, ubi loci sunt spes mea? GR. immō edepol mea.

DAE. Pergite obsecro continuò placidè. GR. aut ite in malam crucem.

DAE. Loquere matris nomen hic in securiculā quid fiet.

PA. Dædalis. DAE. di me seruatum cupiunt. GR. at me perditum.

DAE. Filiam meam esse hanc oportet, Gripe. GR. sit per me quidem.

Quin te di omnes perdant, qui me hodie oculis videri
sti tuis,

Meq; adeò scelestum, qui non circumspexi centies
Prius, me ne quis inspectaret, quàm rete extraxi ex
aquâ.

* Ita V. E.

† Vide

Turn. Adu

26. cap. 2.

* Vide

Turn. Adu

7. cap. 25.

PA. Post * est † sicilicula argenteola, & duæ connexæ
maniculæ, &

Sucula. GR. quia tu i di recta cum * suculâ & cum
porculis. (die.

PA. Et bulla aurea est, pater quam dedit mihi natali

DAE. Ea est profectò. contineri, quin complectar,
non quco.

Bilia mea, salue: ego is sum, qui te produxi, pater:

Ego sum Dæmones, & mater tua ecce hic intus Dæ-
dalis.

PA. Salue, mi pater insperate. DAE. salue. vt te am-
plector libens!

TR. Volupe' est, cùm istue ex pietate vestra vobis con-
rigit.

DÆ. Capedum. hunc, si potes, fer intrò vidulum,
age Trachalio.

TR. Ecce Gripi scelera, cū istæ res malè euenit tibi,
Gripe gratulor. DÆ. age eamus, mea gnata, ad ma-
trem tuam,

Quæ ex te poterit argumentis hanc rem magis ex-
quirere,

Quæ te magis tractauit, magisq; signa pernouit tua.

* ante pro-

miscam ali-

quid deef-

se videri

notat Ca.

mer.

TR. Eamus intrò omnes, quando operam * promif-
cam damus.

PA. Sequere me, Ampelisca. AM. cū te dii amant,
voluptati est mihi.

GR. Sūmne ego scelestus, qui illunc hodie excepi vi-
dulum?

Aut cum excepi, qui nō alicubi in solo abstrusi loco?
Credebam edepol turbulentam prædam euenturam
mihi,

Quia illa mihi turbulentâ tempestate euenerat.

Credo edepol ego illic inesse auri & argenti largiter.

Quid melius est, quàm vt hinc intrò abeam, & me
suspendam clanculum, (nia.

Saltem tantisper, dum abscedat hæc à me ægrimo-

DÆMONES senex.

PROH

PROH di immortales, quis me est fortunatior,
 Qui ex improviso filiam inueni meam?
 Satin' si cui homini Dei esse benefactum volunt,
 Aliquo illud pacto obtingit optatum piis?
 Ego hodie, qui neque speravi, neque credidi,
 Is improviso filiam inueni tamen:
 Et eam de genere summo adolescenti dabo
 Ingenuo, Atheniensi, & cognato meo.
 Ego eū adeo accersi huc ad me quamprimū volo.
 Iussique exire huc seruum eius, ut ad forum
 Iret. nondum egressum esse eum id miror, tamen
 Accedam opinor ad fores. quid conspicio?
 Vxor complexa collo retinet filiam,
 * Nimis inepta atque odiosa eius amatio est.

* Non. N.
 mis penē in.

DAEMONES, TRACHALIO *seruus.*

ALIQUANDO osculando melius est, vxor,
 paulam fieri,
 Atque adornare, ut rem diuinam faciam, cum intro
 aduenero,

Laribus familiaribus, cum auxerunt nostrā familiam.

* Sunt domi agni & porci sacres. sed quid istum re-
 moramini,

Mulieres, Trachalionem? atque optimē, eccum, exit
 foras.

TR. Vbi vbi erit, tamen inuestigabo, & mecum ad te
 adducam simul

Pleusidippum. DAE. eloquere ut hæc res obtigit de
 filiā,

Eum rogato, ut relinquat alias res, & huc veniat.
 TR. licet.

DAE. Dicitō daturum meam illi filiam vxorem. TR.
 licet.

DAE. Et patrem eius me nouisse, & mihi esse cognatū.
 TR. licet.

DAE. Sed propera. TR. licet. DAE. iam hīc fac sis,
 coena ut curetur. TR. licet.

DAE. Omnia licet? TR. licet. sed scin', quid est,
 quod te volo?

Quod promissisti ut memineris, hodie ut liber sim.
 DAE. licet.

* Vide
 Turn. Adu
 26. cap. 2.
 Item Ia.
 Doufæ
 Commēt.
 in Morat.
 cap. 7.

TR. Fac vt exores Pleusidippum, vt me emittat manu. DÆ. licet.

TR. Et tua filia facito oret, facilè exorabit. DÆ. licet.

TR. Atque vt mihi Ampelisca nubat, vbi ego sim liber. DÆ. licet.

TR. Atque vt gratum mihi beneficium factis experiar. DÆ. licet.

TR. Omnian' licet? DÆ. licet. tibi rursum refero gratiam.

Sed propera ire in urbem astutum, & recipe te huc rursum. TR. licet.

Iam hic ero. tu interibi adorna cæterum, quod opus est. DÆ. licet.

Hercules istum infelicet cum suâ licentiâ,
Ita meas repleuit aures. quicquid memorabâ, licet.

GRIPVS piscator, DÆMONES senex.

Q Vam mox licet te compellare, Dæmones?

DÆ. Quid est negotij, Gripe? GR. de illo vidulo

Si sapias, sapias: habebas quod di dant boni.

DÆ. Æquum videtur tibi, vt ego, alienû, quod est, Meum esse dicam? GR. quod ne ego inueni in mari?

DÆ. Tantò melius illi obtigit, qui perdidit, Tuum esse nihilo magis oportet vidulum.

GR. Isto tu pauper es, cum nimis sanctè pius.

DÆ. O Gripe Gripe, in ætate hominum plurimæ Fiunt transfennæ, vbi decipiuntur dolis.

Atque edepol in eas plerunque esca imponitur,

Quam si quis auidus poscit escam auariter,

Decipitur in transfennâ auaritiâ suâ.

Ille qui consultè, doctè, atque astutè cauet,

Diutinë ei vti bene licet partum bene,

* L. GR.

Mihi.

* L. DÆ.

* Mihi istæc videtur præda prædatum irier, Vt cum maiore dote abeat quàm aduenerit.

* Egone vt, quod ad me allatum esse alienum sciam Celestem? minimè istuc faciet noster Dæmones.

Semper cauere hoc sapientes æquissimum est,

* Ita I. G.

quæ vide.

Ne conscij sint ipsi * maleficij suis.

Ego mihi cum lusi, nihil moror vllum lucrum.

GR. Spectaui ego pridè comicos ad istum modum

Sapient-

Sapienter dicta dicere, atque iis plaudier,
 Cum illos sapientis mores monstrabant populo:
 Sed cum inde suam quisque ibant diuorsi domum,
 Nullus erat illo pacto, ut illi iusserant.
 DÆ. Abi intro, ne molestus, linguae tempera.
 Ego daturus tibi nihil sum, ne tu frustra sis.
 GR. At ego deos quaeso, ut quicquid in illa vidulo sit;
 Si aurum, si argentum est, omne id ut fiat cinis.
 DÆ. Illuc est, quod nos nequam seruis utimur.
 Nam illic cum seruo si quo congressus foret,
 Et ipsum sese & illum furti astringeret.
 Dum praedam habere se censeret, interim
 Praeda ipsius esset, praeda praedam duceret.
 Nunc hinc intro ibo, & sacrificabo, post ibi
 Iubebo nobis coenam continuò coqui.

PLEVSIDIPPVS *adolescens*, TRA-
 CHALIO *seruus*.

* Iterum mihi istae omnia itera mi anime, mi Tra-
 chalio, * Henr. St.
Itera dū m.
 Mi liberte, mi patrone, immò potius mi pater.
 Repperit patrem Palaestra suam atque matrem? TR.
 repperit.
 PL. Et * popularis est? TR. opinor. PL. & nuptura est * i. ciuis
 mihi? TR. suspicor. Attica.
 PL. Censen' hodie respondebit eā mihi quaeso? TR.
 censeo. * Lips. Ab-
sume quidē,
quem vide
Ant. Lect.
lib. 2. cap. 3.
Turn. Ad-
sum equidē,
sic Me-
narch. Quē
nisi adiut,
cūm ciuetur,
census capi-
 PL. Quid? patri etiam gratulabor, cū illam inue-
nit? TR. censeo.
 PL. Quid matri eius? TR. censeo. PL. quid ergo cen-
ses? TR. quod rogas,
 Censeo. PL. dic ergo quāti censes? TR. egōne? cēseo. Turn. Ad-
sum equidē,
sic Me-
narch. Quē
nisi adiut,
cūm ciuetur,
census capi-
 PL. * At sume quidem, ne censionem semper facias. sum equidē,
sic Me-
narch. Quē
nisi adiut,
cūm ciuetur,
census capi-
 TR. censeo.
 PL. Quid si curram? TR. censeo. PL. an sic potius pla-
cide? TR. censeo.
 PL. Etiamne eam adueniens salutē? TR. censeo. PL. cūm ciuetur,
census capi-
 etiamne patrem?
 TR. Censeo. PL. post eius matrem? TR. censeo. PL. ant illico.
 quid postea? (non censeo. Vide & Al-
ciati Lex.
 Etiamne adueniens complectar eius patrem? TR. ciati Lex.
 PL. Quid

PL. Quid matrem? TR. non cenſeo. PL. quid campſe illam? TR. non cenſeo.

PL. Perii; delectum dimiſit, nunc non cenſet cùm volo.

TR. Sanus non es, ſequere. PL. duc me, mi patrone, quò liber.

ACTVS QVINTVS.

LABRAX.

QVIS me eſt mortalium miſerior, qui viuat alter hodie,

Vide Rzu. Quem * ad recuperatores modò damnauit Pleuſi-
Var. lib. 3. dippus.

ſap. 20. Abiudicata à me modò eſt Palæſtra, perditus ſum.
Nam lenones ex gaudio credo eſſe procreatos,
Ita omnes mortales, ſi quid eſt mali lenoni, gaudent.
Nunc alteram illam, quæ mea eſt, viſam huc in Ve-
neris fanum.

Saltem vt eam abducam, de bonis quod reſtat reli-
quiarum.

GRIPVS *pifcator*. LABRAX *leno*.

NVNQVAM edepol hodie ad veſperam Gri-
pum inſpicietis viuum,

Niſi vidulus mihi redditur. LA. perii, cū mentionem
Fieri audio uſquā viduli, quaſi palo pectus tundat.

GR. Illic ſceleſtus liber eſt: ego qui in mari prehendi
Rete atq; excepi vidulū, dare ei negatis quicquam.

LA. Prò di immortales, ſuo mihi hic ſermone arre-
xit auris.

*Vide Cët. GR. * Cubitum hercle longis litteris ſignabo iam
uſquequaque,

Si quis perdiderit vidulam cum auro atque argento
multo,

Ad Gripum vt veniat. non feretis iſtū, vt poſtuletis.

LA. Meum hercle illic homo vidulum ſcit, qui ha-
bet, vt ego opinor,

Adeundus mihi illic eſt homo: di quaſo ſubuenite.

GR. Quid me intrò reuocas? hoc volo hic ante
oſtium extergere.

Nam

Nam hoc quidem pol è robigine , non è ferro factum est,

Ita quāto magis extergeo, rutilum atq; tenuius fit, Nanque quidem hoc * verè natum est † verum, ita in manibus consenescit.

* Vide Tur. Adu. li. 24.

LA. Adolefcens, falve. GR. Di te ament cum irrafo capite. LA. quid fit?

cap. 46.

† i. veru,

GR. Verum extergetur. LA. vt vales? GR. quid tu? num medicus quaſo es?

antiquè.

LA. Immò edepol vnâ litterâ plus ſum , quàm medicus. GH. tum tu

Mendicus es? LA. tetigiſti acu. GR. videtur digna forma:

Sed quid tibi eſt? LA. hâc proximâ nocte in mari * e- * Ita V. E. laui. nam

Conſracta eſt nauis, perdidit quicquid erat miſer ibi omne.

GR. Quid perdidisti? LA. vidulum cum auro atque argento multo.

GR. Ecquid meministi in vidulo qui perit, quid inſuerit ibi?

LA. Quid refert, qui periit? GR. tamen ſi non hoc, aliud fabulemur.

Quid ſi ego ſciam qui inuenerit? volo ex te ſcire ſigna.

LA. Nummi octingenti aurei in maſupio inſuerūt. Præterea centum denaria Philippea in * paſceolo ſeorſus.

* Paſceolus, ex alutâ

GR. Magna hercle præda' ſt, largiter mercedis indiſcar,

facculus.

Non.

Dij me homineſque reſpiciunt, bene ego hinc prædatus ibo,

* Epichyſis

Profectò huius eſt vidulus. perge alia tu expedire.

anea, erat-

LA. Talentum argenti commodum magnum inerat in crumena,

que vt gut

tus. Vide

Præterea ſinus, * Epichyſis, cantharus, † gaulus, cya- thuſque.

Varr. 4. de

ling. Lat.

GR. Papæ, diuitias tu quidem habuiſti luculentas.

† Gaulus,

LA. Miſerum iſtuc verbum, & peſſimum eſt habuiſſe, & nihil habere.

vaſculum

(cetque. in formâ

GR. Quid dare velis, qui iſtæc tibi inueſtiget indi-

cymbij.

Eloque-

Eloquere properè celeriter. LA. nummos trecentos.
GR. tricas.

* i. filia pu- LA. Quadringētos. GR. * tramas putridas. LA. quin-
trida. gentos. GR. cassam glandem.

LA. Sexcentos. GR. curculiunculos minutos fabu-
lare.

* Ita V. E. LA. Dabo septingentos. GR. os calet tibi, * nunc git
Vide I. † frigide factas?

Gul. & LA. Mille dabo nummos. GR. somnias. LA. nihil ad-
Alc. Lex. do, abi. GR. igitur audi,

† V. F. frige- Si hercle abiero hinc, hic non ero. LA. vin' centum
factas? & mille? GR. dormis.

LA. Eloquere hercle, quantum postules. GR. quò
nihil inuitus addas,

* al. quia Talentū magnum : non potest triobolū hinc abesse,
istuc n. Proin tu vel aias, vel neges. LA. * quid istic necessum
esse video,

Dabitur talentum. GR. accede dum huc, Venus hæc
volo † arrogat te.

* Vide Tur. LA. Quod tibi libet, id mihi impera. GR. * tange a-
Adu. 26. ram hanc Veneris. LA. tango.

* Vide GR. Per Venerem hanc iurandum est tibi. LA. quid
Briss. de iurem? GR. quod iubebo.

Form. li. 8. LA. Præi verbis quiduis. id quod domi est, nunquam
vlli supplicabo.

GR. Tene aram hanc. LA. teneo. GR. deiura te mihi
argentum daturum,

Eodem illo die, viduli vbi sis potitus. LA. fiat.

GR. Venus Cyrenensis, testem te testor mihi,

Si vidulum illum, quem ego in navi perdididi,

Cum auro atque argento saluum inuestigauero,

Isque in potestatem meam peruenerit;

Tum ego huic Gripo dico, inquit, & me tangito.

LA. Tum ego huic Gripo dico Venus, vt tu exaudias,

Talentum argenti magnum continuo dabo.

GR. Si fraudassis, dicito vti te in quaestu tuo

Venus eradicet caput atque ætatem tuam,

Tecum hoc habeto tamen vbi iuraueris.

LA. Et illum ego aduersum si quid peccasse Venus,

Veneror te, vt omnes miseri lenones fient.

GR. Tamen fiet, etsi tu fidem seruaueris.

Tu hic opperire, iam ego faxo exhibit senex,
 Eum tu continuo vidulum reposcito.
 LA. Si maximè mihi illum reddiderit vidulum,
 Non illi ego hodie debeo triobolum,
 Meus arbitratus est, lingua quid iuret mea.
 Sod conticeſcam. eccum exit, & ducit senem.

GRIPVS *piscator*, DÆMONES *senex*,
 LABRAX *leno*.

SEquere hæc. vbi istic leno est? heus tu, hem tibi, hic
 habet vidulum.

DÆ. Habeo, & fateor esse apud me, & si tuus est, ha-
 beas tibi

Omnia, vt quæque infuere, ita salua ſistentur tibi.
 Tene si tuus est. LA. ô di immortales, meus est. sal-
 ne, vidule.

DÆ. Tuusne est? LA. rogitas, siquidem hercle Iouis
 fuit, meus est tamen.

DÆ. Omnia insunt salua, vna istinc cistella excepta
 est modò,

Cum crepundiis, quibuscû hodie filiã inueni meam.

LA. Quam? DÆ. tuã quæ fuit, Palastra, ea filiã in-
 uenta est mea.

LA. Bene mehercle est factum, cû istac tibi res ex
 sententiã

Pulcrè euenit, gaudeo. DÆ. istuc facilè non credo
 tibi.

LA. Immò hercle vt scias gaudere me, mihi triobolû
 Ob eam ne duis, condono te. DÆ. benignè edepol
 facis.

LA. Immò tu quidem hercle verò. GR. heus tu, iam
 ne habes vidulum?

LA. Habeo. GR. propera. LA. quid properabo? GR.
 reddere argentum mihi.

LA. Neque edepol tibi do, neque quicquam debeo.
 GR. quæ hæc factio est?

Non debes? LA. non hercle verò. GR. non tu iuratus
 mihi es?

LA. Iuratus sum, & nunc iurabo, si quid voluptati
 est mihi:

Insurandû rei seruandæ, non perdendæ, conditû est.
 GR. Cedo

GR. Cedo sis mihi talentum magnum argenti, per-
iurissime.

DÆ. Gripe quod tu istum talentum poscis. GR. iu-
ratu' st mihi

†Vide Rēu.
Var. lib. 2.
cap. 3.

Dare. LA. libet iurare. tun' meo † pōtifex periurio es?

DÆ. Quā pro re argentum promisit hīc tibi? GR. si
vidulum

Istum redēgissē in potestatem eius, iuratus dare
Mihi talentum magnum argenti. LA. cedo quī cum
habeam iudicem,

* Vide
Rau. in
Protribu.
† Minores
enim 25.
annis sine
auctore
nequeunt
obligari,
eoq; Lēto-
riē legis be-
neficio in
integrū re-
stituūtur.

* Nī dolo malo instipulatus sis, nīue etiā dum siem
† Quinq; & viginti natus annos. GR. habe cum hoc.
LA. aliō' st opus.

DÆ. Iam ab isto auferre haud sinam, nisi istum con-
demnauero.

Promisisti huic argētum? LA. fateor. DÆ. quod ser-
uo meo

Promisisti. meum esse oportet: ne tu leno postules
Te hīc fide lenoniā uti, non potes. GR. iam te ratus
Nactum hominē quem defraudares, dādum huic
argentum est probum,

Id ego continuō huic dabo, adeō me ut hic emittat
manu.

DÆ. Quando ergo erga te benignus fui, atque ope-
rā meā

Hac tibi sunt seruata. GR. immō hercle meā, ne tu
dicas tuā.

DÆ. Si sapiēs, tacebis, tum te mihi benignē itidem
addecet

Benemerenti bene referre gratiam. LA. nempe pro
meo

Iure oras. DÆ. mirum quin tuum ius meo periculo
abs te expetam.

GR. Saluus sum. leno labascit, libertas portenditur.

D.F. *istunc.*

DÆ. Vidulum * istic ille inuenit, illud mancipium
meum est.

Ego tibi hunc porrō seruaui cum magnā pecuniā.

LA. Gratiā habeo, & de talento nulla causā est quin
feras,

Quōd isti sum iuratus. GR. heus tu, mihi dato ergo,
si sapiēs.

DÆ. Ta-

DÆ. Tacen' an non? GR. tu meam rem simulas-
gere, tibi * nunc.

* *L. commo-*

Non hercle ꝑ istoc me interuortes, si aliam prædam
perdidi.

das. V. E.

DÆ. Vapulabis, verbum si addes istuc vnum. GR.
vel hercle enica,

mutuas.
† *f. talento*
argenti.

Non tacebo vnquam alio pacto, nisi talento com-
primor.

LA. Tibi operam hic quidem dat, taceto. DÆ. con-
cede hoc tu leno. LA. licet.

GR. Palàm age, nolo * murmur vllum neque susur-
rum fieri.

* *Nō. mur-*
mullum.

DÆ. Dic mihi, quanti illam emisti tuā alteram mu-
lierculam

Ampeliscam? LA. mille nummos denumeraui. DÆ.
vin' tibi

Conditionem iuculentam ferre me? LA. sanè volo.

DÆ. Diuiduum talentum faciam. LA. benefacis.

DÆ. pro illa alterâ,

Libera vt sis, dimidiũ tibi sume, dimidiũ huic cedo.

LA. Maximè. DÆ. pro illo dimidio ego Gripum e-
mittam manu,

Quem propter tu vidulũ, & ego natam inueni. LA.
bene facis,

Gratiam habeo magnam. GR. quàm mox mihi ar-
gentum ergo redditur?

DÆ. Res soluta est, Gripe. ego habeo. GR. hercle, at-
ego me mauolo.

DÆ. Nihil hercle hĩc tibi est, ne tu speres, * iurisiu-
randi volo

Vide Ræu.
Var. s. ca. 2.

Gratiam facias. GR. perij hercle, nisi me suspendo,
occidi.

Nunquam hercle iterum defraudabis me. quidem
post hunc diem.

DÆ. Hĩc hodie cœnato leno. LA. fiat, cœditio placet.

DÆ. Sequimini intro. spectatores vos quoq; ad cœ-
nam vocem,

Ni daturus nihil sim, neque sit quicquam pollucti:
domi,

* *D. F. Nive*
nisi ne pro-
positum
sit.

Nēve adeò vocatos credam vos. esse ad cœnam
foras..

Verũ

Verum si voletis plausum fabulae huic clarum dare,
Commessatum omnes veniote ad me ad annos se-
decim,

Vos hic hodie coenatore ambo. L.A. fiat. DÆ. plau-
sum date.

STICHVS.

DRAMATIS PERSONÆ.

PANEGYRIS *mulier.* EPIGNOMVS.

PINACIVM *mulier.* STICHVS *seruos.*

ANTIPHO *senex.* PAMPHILIPPVS *adolescens.*

GELASIMVS *parasitus.* SAGARINVS *seruos.*

CROCOTIVM *ancilla.* STEPHANIVM *ancilla.*

DINACIVM *puer.*

ARGVMENTVM.

Senex castigat filias, quod hæ viros
T am perseuerent peregrinantis pauperes.
I ta sustinere fratres, neque relinquere.
C ontraque verbis delenitur cominodis,
H abere sineret, quod semel nactæ forent.
V iri reueniunt opibus aucti trans mare,
S uam quisque retinet, ac Stichus ludus datur.

PANEGYRIS, PINACIVM, *sorores.*

Credo ego miseram fuisse Penelopam,
Soror, suo ex animo quæ tam diu vidua
Viro suo caruit: nam nos eius animum
De nostris factis noscimus, quatuor viri hinc absunt;
Quorumq; nos negociis absentum, ut æquum est,
Sollicitæ noctes & dies soror sumus semper.
PI. Nostrum officium nos facere æquum est, neque
Id magis facimus, quam nos monet pietas.
Sed hic mea soror, assis, dum multa volo tecum
Loqui de re viri. PA. saluæne amabo?
PI. Spero quidem, & volo: sed hoc, soror, crucior,
Patrem tuum meumq; adeo vnicè qui vnus
Ciuibus ex omnibus probus perhibetur,
Eum nunc improbi viri officio uti,
Viris qui tantas absentibus nostris

Facit

Facit iniurias immerito,

Nosque ab his abducere volt.

Hæ res vitæ me soror saturant,

Hæ mihi diuidiæ & senio sunt.

PA. Ne lacruma soror, neu tuo id animo.

Fac quod tibi tuus pater facere minatur.

Spes est cum melius facturum.

Noui ego illum, istæ ioculo dicit,

Neque ille sibi mereat Persarum

Montes, qui esse aurei perhibentur,

Vt istuc faciat, quod tu metuis.

Tamen si faciat, minime irasci

Decet, neque id immerito eueniet.

Nam viri nostri domo ut abierunt,

Hic tertius annus. PI. ita ut memoras.

PA. Cum ipsi interea viuant, valeant,

Vbi sint, quid agant, ecquid agant,

Neque participant nos, neque redeunt.

PI. An id doles, soror, quia illi suum officium

Non colunt, cum tuum facis? PA. ita pol.

PI. Tace sis, caue sis audiam ego istuc,

Caue, posthac ex te. PA. nam quid iam?

PI. Quia pol meo animo omnis sapientis

Suum officium æquum est colere, & facere.

Quamobrem ego te hoc soror, tametsi es maior,

Moneo, ut tuum memineris officium.

Et, si illi improbi sint, atque aliter

Nos faciant, quam æquum est: tamen pol

Ne quid magis sumus omnibus * obnoxia opibus,

Nostrum officium meminisse decet.

PA. Placet, taceo, PI. at memineris facito.

PA. Nolo ego, soror, me credi esse immemorem viri,

Neque ille eos honores, mihi quos habuit, perdidit,

Nam pol mihi grata acceptaq; huius est benignitas.

Et me quidem hæc conditio nunc non poenitet.

Neque est cur nunc studeam has nuptias mutarier.

Verum postremo in patris potestate est situm.

Faciendum id nobis quod parentes imperant.

PI. Scio, atque in cogitando mœrore augeor.

Nam propemodum iam ostendit suam sententiam,

PA. Igitur quæramus, nobis quid facto usus sit.

* i. affines:
siue cōpo-
tes noxx.

Vide Cæt.

ANTIPHO, PANEGYRIS,
PINACIVM.

QVimanet vt moneatur semper seruos homo of-
ficiu suum,

Nec voluntate id facere meminit seruos, is habitu
haud probus est.

το σιτοπέ-
ριον. Vide

Vos meministis quot calendis petere* demensum
cibum,

Bud. in
Pand. An-

Qui minus meministis, quod opus sit facto, facere
in ædibus?

not. Pr. &
Colu. in li.

Iam quidem in suo quicque loco, nisi erit mihi fi-
tum supellectilis,

9. Meta-
morph. A-
pul.

Cum ego reuortar, vos monumentis commonefa-
ciam bubulis.

Non homines habitare mecum mihi hic videntur,
sed sues.

Facite, sultis, nitida vt ædes meæ sint, cum redeam
domum.

Iam ego domi adero, ad meam maiorem filiam in-
uiso domum.

Si quis me quæret, inde vocatore aliqui, aut iam e-
gomet hic ero.

Pl. Quid agimus soror, si offirmabit pater aduersum
nos? PA. pati

Nos oportet quod ille faciat, cuius potestas plus
potest.

AN. Si manere hic sese malint potius, quàm alio nu-
bere,

Non faciam. quid mihi opu' sit decurso ætatis spacio
cum eis.

Gerere bellum, cum nihil, quam obrem faciam, me-
ruisse arbitrer?

* D. F. fa-
ctum.

Minimè volo turbas. sed hoc mihi optimum * factu
arbitror.

Principium ego quo pacto cum illis occipiam, id ra-
tiocinor,

Vtrum ego perplexim laceßam oratione ad hunc
modum,

* Tmesis,
pro eas in si-
mulem.

Quasi nunquam quicquam * in eas simulem, quasi
nihil inaudiuerim

Eas in se meruisse culpam, an potius tentem leniter,
Anun-
tia-

An minaciter? scio litis fore, ego meas noui optamè.
Exorando, haud aduersando sumendam operam
cenſeo.

PI. Gratiam à patre ſi petimus, ſpero ab eo impetraſ-
ſere:

Aduerſari ſine decore & ſcelere ſummo haud poſſu-
mus.

Neque ego factura ſum, neque tu vt facias cōſilium
dabo.

Verùm vt exoremus, noui ego noſtros, exorabili' ſt.

AN. Sic faciam, aſſimulabo quaſi aliquam culpam
in ſeſe admiſerint,

Perplexabiliter earum hodie perpauefaciã pectora.

Pōſt id agam igitur: deinde, vt animus meus exit, fa-
ciam palàm.

Multa ſcio facienda verba: ibo intrò, ſed aperta eſt.
foris.

PI. Certò enim mihi paternæ vocis ſonitus auris ac-
cidit.

PA. Is eſt ecaſtor, ferre aduorſum. * hominem occu- * Iego: ho-
pemus oſculum. mini. Vide:

PI. Salue, mi pater. AN. & vos ambæ illico agite, aſ- Cent.
ſidite.

PI. Oſculum. AN. ſat eſt mihi oſculi veſtri. PI. qui a-
mabò, pater?

AN. * Quia ita meæ animæ ſalſura euenit. PI. aſſide * tranſlatio
hîc, pater: ad animũ.

AN. Non ſedeo, iſtîc vos ſedete, ego ſedero in ſub- à palato,
ſellio. qđ nimio.

PI. Mane puluinum. AN. bene procuras mihi, ſatis ſale offen-
ſic † ſultum eſt mihi. ditur.

PI. Sine pater. AN. quid opus eſt? PI. opus eſt. AN. † ſ. ſubſci-
morem tibi geram, atque hoc ſatis eſt. lium.

PI. Nunquam enim nimis curare poſſunt ſuum pa-
rentem filiæ.

Quem æquius eſt nos potioreſ habere, quàm te?
poſtidea pater.

Viros noſtros, quibus tu voluiſti eſſe nos matres fa-
milias?

AN. Bonas vt æquum eſt facere, facitis: cùm tamen
abſentis viros.

Perinde habetis, quasi præsentes sint. PI. pudicitia est pater

Eos magnificare, qui nos focias sumserunt sibi.

AN. Nunquid hic est alienus nostris dictis auceps auribus?

PA. Nullus præter nos, teque. AN. vestrum animum adhiberi volo.

Nam ego ad vos nunc impetitus rerum, & morum mulierum,

Discipulus venio ad magistras, quibus matronas moribus,

Quæ optumæ sunt esse oportet, sed vtraque ut dicat mihi.

PA. Quid istuc est, quod huc exquæsitum mulierum mores venis?

AN. Pol ego uxorem quaero, postquam vestra mater mortua est.

PA. Facile inuenies & peiorem, & peius moratam pater,

Quam illa fuit: meliorem neque tu reperies, neque sol videt.

AN. At ego ex te exquiro, atque ex istâ tuâ sorore. PI. edepol, pater,

Scio, ut oportet esse, si sint ita, ut ego æquum censeo.

AN. Volo scire ergo, ut æquum censes. PI. ut per vrbem cum ambulent,

Omnibus os obrurât, ne quis merito maledicat sibi.

AN. Dic vicissim nunc iam tu. PI. quid vis tibi dicam, pater?

AN. Vbi facillimè spectatur mulier, quæ ingenio est bono?

PA. Cui malefaciundi est potestas, quæ ne faciat, id temperat.

AN. Haud malè istuc, age tu altera, vtra sit conditio pensior,

Virginem an viduam habere? PI. quanta mea sapientia est,

In malis multis, malum quod minimum est, id minimum est malum.

Qui potest mulieres vitare, vitet: ut cotidie

Indicauit, ne faciat quod pigeat post die.

AN. Quæ

AN. Quæ tibi mulier videtur multo sapientissima?

PA. Quæ tamen, cum res secundæ sunt, se poterit noscere.

Et illa quæ æquo animo patietur sibi esse peius, quam fuit.

AN. Edepol vos lepidè tetaui, vestrumq; * ingeniū * *L. ingeniū ducens*
Sed hoc est quod ad vos venio, quodque esse ambas conuentas volo.

Mihi auctores ita sunt amici, vt vos hinc abducam domum.

PA. At enim nos, quarum res agitur, aliter auctores sumus.

Nam aut olim, nisi tibi placebāt, nō datas oportuit: Aut nunc nō æquum est abduci, pater, illisce absentibus.

AN. Vosne ego patiar cum mendicis nuptas me viuo viris?

PI. Placet ille meus mihi mendicus, suus rex reginæ placet.

Idē animus est in paupertate, q̄ olim in diuitiis fuit.

AN. Vosne latrones & mendicos homines magnipenditis?

PA. Non me tu argento dedisti, opinor, nuptum, sed viro.

AN. Quid illos expectatis, qui abhinc iam * abierunt * *L. absentes*
triennium,

Quin vos capitis conditionem ex pessumâ primariam?

PA. Stultitia est, pater, venatū ducere inuitas canes.

Hostis est vxor, inuita quæ ad virum nuptum datur.

AN. Certūne est neutram vestrarum persequi imperium patris?

PI. Persequimur. nam quò dedisti nuptum, abire nolumus.

AN. Bene valete, ibo atque amicis vestra consilia colloquar.

PA. Probiores credo arbitrabūt, si probis narraueris.

AN. Curate igitur familiarem rem, vt potestis optumē.

PA. Nunc * placet, cum rectè monstras, nunc tibi auscultabimur. * *I. G. placet*

Nunc foror nos abeamus intrò. PL. immò interui-
sam domum,

Si à viro tibi fortè veniet nuncius, facito vt sciam.

PA. Neque ego te celabo, neque tu me celassis quod
scies.

Ehò Crocotium, i parasitū Gelasimū huc accersito,
Tecum adduce, nam illum ecastor mittere ad por-
tum volo,

Si quæ fortè ex Asia nauis heri aut hodie venerit.

Nam dies totos apud portum seruos vnus assidet.

Sed tamen volo interuisci, prospera, ac actutum redi,

PARASITVS GELASIMVS,

CROCOTIVM ancilla.

GE. FAMem fuisse suspicor matrem mihi:

Nam postquā natus sum, satur nunquā fui,

*L. & Cāb.

Sed quam e.

m. m. r. inui-

tissimus.

Neg. refert

quisquā ho-

mo gratium

hominū gra-

tiam. Neque

reul.

† lego: cepse

pro cepisse

* Ita Cam.

* Vide Pli.

li. 8. ca. 10.

Quam ego matri meæ refero inuitissimus,

Neque retulit, quam ego refero meæ matri fami:

Nam me illa in aluo menses gestauit decem,

At ego illam in aluo gesto plus annos decem.

Atque illa puerum me gestauit paruulum,

Quo minus laboris illam † cepisse existimo:

At ego non pauxillulam in vtero gesto famem,

Verum hercle multo maximam & grauissimam.

Vteri dolores mihi oboriuntur cotidie.

Sed matrem parere nequeo, nescio quomodo.

„ Audiui saepe hoc vulgo * dictum dicier,

„ Solere * elephantum grauidam perpetuos decem

„ Esse annos, eius ex semine hæc certo est fames.

Nam iam complures annos vtero hæret meo.

Nunc si ridiculum hominem quæret quispiam,

Venalis ego sum, cum ornamentis omnibus.

Inanimentis explementum quarito.

Gelasimo mihi nomen indidit paruo pater,

Propter paupertatem hoc adeò nomen repperi.

* L. pauxil-

la. ridet,

Quia inde iam à * pauxillo puero ridiculus fui.

Eò quia paupertas fecit, ridiculus forem.

„ Nam illa omnes artes perdocet, vbi quem attigit.

Per annonam carā dixit me natum pater,

Propterea credo nunc ego esurio acrius.

Sed generi nostro hæc reddita est benignitas,

Nulli.

Nulli negare solco, * qui esum me vocat.
 Oratio vna interiit hominum pectus,
 Atque optima hercle meo animo & scitissima,
 Quam ante utebantur, veni illò ad cœnam, sic face,
 Promitte verò, ne grauare, est commodum.
 Volo inquam fieri, non amittam, quin eas.
 Nunc reppererunt ei verbo vicarium,
 Nihili quidem hercle verbum ac vilissimum,
 Vocem te ad cœnam, nisi egomet cœnem foris.
 Ei hercle verbo lumbos defraçtos velim,
 Ni verè perierit, si cœnassit domi.
 Hæc verba subigunt me, mores vt barbaros
 Discam, atque vt faciam præconis compendium,
 Itaque auctiorem prædicem, ipse veneam.
 CR. Hic ille est parasitus, quem accersitū missa sum.
 Quæ loquitur, auscultabo, priusquam colloquar.
 GE. Sed curiosi sunt hic quamplures mali,
 Alienas res qui curant studio maximo,
 Quibus ipsis nulla est res, quam procurent, sua,
 Ei, quando quem auctiorem facturum sciunt,
 Adeunt, perquirunt quid fiet causæ illico,
 Alienum æs cogat, an pararit prandium,
 Vxorin' sit reddenda dos diuortio?
 Eos omnis, tamen hercle haud indignos iudico,
 Qui vt multum miseri sint, laborent, nihil moror.
 Dicam auctiorem causam, vt animo gaudeant,
 (Nam curiosus nemo est, quin sit maleuolus)
 Ipse egomet quamobrem auctiorem prædicem,
 Damna euenerunt maxima misero mihi,
 Ita me mancipia miserum affecerunt male,
 Potationes plurimæ demortuæ,
 Quot adeò cœnæ, quas defleui, mortuæ?
 Quot potiones mulsi, quot autem prandia?
 Quæ * inter continuum perdididi triennium.
 Præ mœrore adeò miser atque ægritudine
 Consenui, penè sum fame emortuus.
 Ridiculus æquè nullus est, quàm quando esurit.
 Nunc auctiorem facere decretum est mihi.
 Foràs necessum est quicquid habeo vendere.
 Adeste sultis, * præda erit præsentium.
 Logos ridiculos vendo, agite licemini.

* Sic Men.
 Qui neq; e-
 sum vocan-
 tur neq; vo-
 cant.

* D.F. intra

* Vide Cæt.

* I. G. pa-
rasitis

* al. ampul-
larias Cautil.

* Scortea

ampulla ve-

tustate ru-

gosæ & co-

loris eius-

dem Rubi-

de dici so-

lent. Fest.

* i. planè.

Non.

* à paxigis,

i. paxigis &

rodere,

quasi pau-

erodens.

* i. simul

* Bryard.

fecerit.

* Vide Cēt.

Qui coena poscit? ecqui poscit prandio?

Hercules te amabit prandio? coenâ tibi?

Ehem annuisti? nemo meliores dabit.

Nullis meliores esse * parasitos sinam.

Vel vnctiones Græcas, sudatorias,

Vel alias magis malacas * crapularias,

Cauillationes, assentatiunculas,

Ac periuratiunculas parasiticas,

Rubiginosam strigilem, * ampullam rubidam,

Parasitam inanem, quò recondas reliquias.

Hæc venisse iam opus est, quantum potest,

Vti decumam partem Herculi polluceam.

CR. Ecastor auctionem haud magni precij.

Adhæsit homini ad infimum ventrem fames.

Adibo hominem. GE. quis hæc est, quæ aduersum it

mihî?

Epignomi ancilla hæc quidem est Crocotium.

CR. Gelasimæ salue. GE. non est id nomen mihî.

CR. Certò mecastor id fuit nomen tibi.

GE. Fuit * disertim, verum id vsu perdidisti.

Nunc † Miccotrogus nomine ex vero vocor.

CR. Heu ecastor, nisi te hodie multum. GE. quando,

aut quo in loco?

CR. Hic, cum auctionem prædicabas. GE. pessuma

Ehoni audiui? CR. te quidem dignissimam.

GE. Quò nunc is? CR. ad te. GE. quid venis? CR. Pa-

negyris

Rogare iussit te multo opere maximo,

Mecum * simitu vt ires ad sese domum.

GE. Ego illò mehercule verò eo, quantum potest.

Iamne exta cocta sunt? quot agnis † fecerat?

CR. Illa quidè nullum sacrificauit. GE. quomodo?

Quid igitur me volt? CR. tritici modios decem

Rogare, opinor, te volt. GE. mène vt ab se petam?

CR. Immo vt abs te mutuum nobis dares.

GE. Negato esse quod dem, nec mihî, nec mutuum,

Neq; aliud quicquam, nisi hoc quod habeo palliū.

Linguam quoq; mihî etiam esse * venditariam.

CR. Hau nulla tibi lingua est, quæ quidè dicat, dabo?

GE. Veterem reliqui, eccam illam, quæ dicat cedò.

CR. Malum tibi di dent. GE. hæc eadem dicit tibi.

CR. Quid

CR. Quid nunc, iturus an nō? GE. abi sanè domum,
Iam illo venturum dicito, propera, atque abi.
Demiror quid illæc me ad se accersi iusserit,
Quæ nunquam iussit me ad se accersi ad hunc diem.
Postquam vir abiit eius, miror quid fiet,
Nisi vt periculum fiat, visam quid velit.
Sed eccum Dinacium eius puerum, hoc vide
Satin' vt facere, atque ex picturâ astitit?
Ne iste edepol vinum poculo paucillulo
Sæpè * exanclauit submerum scitissimè.

* i. exhaust

DINACIVM puer. GELASIMVS parasitus.

DI. M^{ercurius}, Iouis qui nūcius perhibetur, num-
quam æquè patri
Suo nuncium lepidum attulit, quàm ego nunc mez
heræ nunciabo.
Itaque onustum pectus porto latitiâ lubentiâque:
Neq; lubet, nisi gloriôsè, quicquâ proloqui. pfectò
Amœnitates omnium venerum atque venustatum
affero.

* Rapisque superat mihi atque abundat pectus lati- * L. Rapisq;
tia meum.

Propterea, Dinacium, pedes hortare, † honesta dicta † Imperat.
factis. à verbo:

Nunc tibi potestas adipiscendi est gloriam, laudem, *Honesto*
decus.

Heræque egenti subueni, benefacta maiorum tuo-
rum exauge.

Quæ misera expectatione est Epignomi * aduentu * lego: ad-
viri. nentis vel,

Proinde vt decet, amat virum suum cupidè. nūc ex- aduenti.
pedi Dinacium.

Age vt placet, curre vt lubet, caue quenquam flo-
cifeceris.

Cubitis depulsa de viâ, tranquillam concinna viam.
Si rex obstabit obuiâ, regē ipsum prius peruortito.

GE. Quid nam dicam Dinacium

Lasciuibundum, tam lubenter currere?

Harundinè fert, sportulamq; , & hamulum piscariæ.

DI. Sed tandem opinor æquius est heram mihi esse
supplicem,

Atque oratores mittere ad me, donaque ex auro, & quadrigas

Qui vehar. nam pedibus ire non queo. ergo iam reuortar.

Ad me iri & supplicari egomet mihi cenfeo equum. An verò nugas cenfeas, nihil esse quod ego nūc scio, Tantum à portu apporto bonum, tam gaudium affero grande.

Vix ipsa domina hoc, nisi sciat, exoptare à dis audeat.

* I. G. veni
pro viri.

Nunc vltro hoc deportem. haud placet, neq; id * verò officium arbitror.

Hic hoc videtur mihi magis meo conuenire huic nuncio,

Aduersum vt veniat, obsecret se vt nuncio hoc impertiam.

Secundas fortunas decent superbiæ.

Sed tandem cum recogito, qui potuit scire hæc scire me?

Non enim possum, quin reuortar, quin loquar, quin edisertem.

Heramq; ex mœrore eximam, benefacta maiorum meum

Exaugeam, atque illam augeam ex insperato opportuno modo.

Contundam facta Talthybij, contemnamq; omnis nuncios.

Simulque ad cursuram meditabor me ad ludos Olympiæ.

* Vide Cæt. Sed * spacium hoc occidit, breue est curriculo, quam me poenitet.

Quid hoc? occlusam ianuam video, ibo & pultabo fores.

Aperite atque appropriate, fores facite vt pateant, remouete moram.

Nimis hæc res sine curâ geritur, vide quamdadum hic ades pulto

* quod fer- Non operam datis, experiar fores, an cubiti an pedes
uis fugiti- plus valeant,
uis dari so- Nimis vellem hæc fores herum fugissent, eâ causâ vt
let. haberent * malum.

Defessus

Defessus sum pultando,
Hoc est postremum vobis.

GE. Ibo atque hunc compellabo.

Saluus sis. DI. & tu salue.

GE. Iam tu piscator factus?

PI. Quampridem non edisti?

GE. Vnde is, quid fers, quid festinas?

DI. Tuâ quod nihil refert, ne

Cures. GE. quid istic inest?

DI. * Quas tu vides colubras?

GE. Quid tam iracundus? DI. si in te

Pudor afflit, non me appelles.

GE. Possum scire ex te verum?

DI. Potes. hodie non cœnabis.

Vide Mur.

Var. lect.

14. cap. 19.

Cam. & L.

*Quâvis id re
excolubras*

PANEGYRIS *mulier.* GELASIMVS,
DINACIVM.

PA. QVIS NAM obsecro has frangit fores? vbi
est?

Tun' hæc facis? tun' mihi huc hostis venis?

GE. Salue, tuo accersitu venio huc. PA. eân' gratiâ
fores effringis?

GE. Tuos inclama, tui delinquunt, ego quid me vel-
les visebam,

Nam equidem harum miserebar. DI. ergo auxilium
properè latum est.

PA. Quisnam hic loquitur tam prope nos? DI. Dina-
cium. PA. vbi is est?

DI. Respice me, & relinque egentem parantum, Pa-
negyris.

PA. Dinacium. DI. istuc indidere nomen maiores
mihi.

PA. Quid agis? DI. quid agam, rogitas? PA. quid ni
rogitem? DI. quid mecum est tibi?

PA. Men' rogas, propudiose? eloquere properè, Di-
nacium.

DI. Iube me omittere igitur hos qui retinent. PA.
qui retinent? DI. rogas?

Omnia membra lassitudo mihi tenet. PA. linguam
quidem

Sat scio tibi non tenere. DI. Ita celerè curriculo fui

Properè à portu tui honoris causâ. PA. ecquid ap-
portas boni?

* al. tanto

DI. Nimio impertior multo * tanta plus, quàm spe-
ras. PA. salua sum.

DI. At ego perij, cui medullam lassitudo perbibit.

* Lips. per-
cepit I. G.
percipit,
quē vide.

GE. Quid ego cui misero medullam ventris * perce-
pit fames.

PA. Ecquem conuenisti? DI. multos. PA. at virum
ecquem? DI. quàm plurimos.

Verùm ex multis nequiores nullum, quàm hic est.
GE. quo modo?

Iamdudum ego istum patior dicere iniustè mihi.

Præterhâc si me irritassis. DI. edepol esuries malè.

GE. Animum inducam, vt istuc verum te elocutum
esse arbitrer.

DI. Munditias volo fieri, efferte huc scopas, simulq;
arundinem,

Vt operam omnem araneorum perdam & texturam
improbam,

Deiciamq; earum omnis telas. GE. miseræ alge-
bunt postea.

DI. Quid illas itidem esse censes, quasi te cum veste
vnica?

Cape illas scopas. GE. capiam. DI. hoc egomet, tu
hoc conuerre. GE. fecero.

* Nasiterna

genus va-

riis aquarij

ansati &

patentis.

Fest. Vide

Cent.

† Lips. pin-

ge humum,

cons.

* F. GE. Vi-

de Cent.

† Lips. pesca-

tor est mihi.

DI. Ecquis huc effert * nasiternam cum aquâ? GE. si-
ne suffragio

Populi tamen ædilitatem hic quidem gerit. DI. age
tu ocus

† Pinge, humum consperge ante ædis. GE. faciam.
DI. factum oportuit.

Ego hinc arancas de foribus deiciam, & de pariete,
Edepol rem negotiosam. PA. quid sit, nihil etiam
scio,

Nisi fortè hospites venturi sunt. DI. lectos sternite.

* PA. Principiū placet de lectis. DI. alij ligna cedit,

Alij pisces depurgate, quos † piscator attulit:
Pernam & glandium deicite. GE. hic herole homo
nimium sapit.

PA. Non ecastor, vt ego opinor, satis heræ morem
geris.

DI. In-

DI. Inimò res omnis relictas habeo, præ quod tu velis.

PA. Tum tu igitur, quâ causâ missus es ad portum expedi.

DI. Dicam. postquam me misisti ad portum cum luci simul,

Commodum radiosus * esse sol superabat ex mari. * *Lips. sese*

Dum percontor portitores, ecquæ nauis venerit

Ex Asiâ, negant venisse. conspicatus sum interim

Cercurum, quo ego me maiorem non vidisse cæseo,

In portum vento secundo, velo * passo peruenit.

Alius aliū percontamur, Cuiæ est nauis? quid vehit? * *i. panfo & explicato.*

Interim Epignomum conspicio tuum virum, & ser-

uum Stichum. aut, laxo &

PA. Hem quid Epignomum elocutus? DI. tuum vi-

rum. PA. & vitam meam. Non. Vide

DI. Venit inquam. PA. tun' eum ipsum vidisti? DI.

ita ego libens.

Argenti auriq̃ue aduexit multum. PA. nimis factum bene.

GE. Hercle verò capiam scopas, atque hoc conuer-

DI. Lanam purpuramq̃ue multum. GE. chem, qui ventrem vestiam.

DI. Lectos eburatos auratos. GE. accubabo regiè.

DI. Tū Babylonica peristromata, consutaq; tapetia

Aduexit nimiū bonæ rei. GE. hercle rem gestā bene.

DI. Post v' occæpi narrare, fidicinas, tibicinas,

* Sambucinas aduexit secum formā exumiā. GE.

Eugepæ.

Quando adbibero, alludiabo, tū sum ridiculissimus.

DI. Postea vnguenta † multigenciū multa. GE. non

vendo logos.

Iam non facio auctionem, mihi obigit hæreditas.

Maleuoli perquisitores auctionum perierint.

Hercules decimam esse adauctam, tibi quam voui, gratulor.

DI. Post autem aduexit secum parasitos. GE. hem, perij miser.

DI. Ridiculi simos. GE. reuerā hercle hoc, quod conuerri modo.

* *i. Sambu-*

cistrinas, à

Sambuca

instrumen-

to musico.

† *L. multum*

generum

PA. Vidistin' viram sororis Pamphilippum? DI. non.
PA. adest?

DI. Immo aiebant eum venisse simul. sed ego huc
citus

* Ita Prif. Præcucurri, vt nunciarem nuncium * exoptabilem.
lib. 10. GE. Venales logi sunt illi, quos negabam vendere,

Illico, & meo malo est quod maleuolentes gaudeât.
* Vide Cæt. Hercules sanè, qui deus sis, * discessisses non malè.

PA. Intro, Dinacium, iube famulos rem diuinam
mihi apparent.

Bene vale. GE. vin' administrem? PA. sat seruorum
habeo domi.

GE. Enimuerò Gelasime opinor prouenisti futile,
Si neque ille adest, neque hic, qui venit, quicquam
subuenit.

Ibo intrò ad libros, & discam de dictis melioribus.
Nā ni illos homines expello, ego occidi planissimè.

ACTVS TERTIVS.

EPIGNOMVS *adolefcens.* STICHVS *seruus.*

EP. **C**Um bene re gestâ saluus conuortor do-
mum,

Neptuno grates habeo & tempestatibus:

Simul Mercurio, qui me in mercimoniis
Iuuit, lucrisque quadruplicauit rem meam.

Olim quos abiens affeci ægrimoniâ,
Eos nunc latantis faciam aduentu meo.

Nam iam Antiphonem conueni affinem meum,
Cumque eo reueni ex inimiciâ in gratiam.
Videte quæso quid potest pecunia.

Quoniam re bene gestâ redisse me videt,
Magnasque apportauisse diuitias domum,
Sine aduocatis ibidem in cercuro in stegâ,
In amicitiam atque in gratiam conuortimus.
Et hic hodie apud me cœnat, & frater meus.
Nam heri ambo in vno portu fuimus sed mea
Hodie soluta est nauis aliquanto prius.

* L. duc

Age * adduc has intrò, quas mecum adduxi, Stiche.
ST. He-

ST. Here, siue ego taceam, seu loquar, scio scire te
Quàm multas tecum * miseras multauerim.

† Nunc hunc diem vnum ex illis multis miseriis,
Volo me Eleutheriam capere aduenientem domū.

EP. Et ius & æquum postulas, sumas Stiche
In hunc diem, te nihil moror, abi quò lubet.

Cadum tibi veteris vini propino. ST. papæ,
Ducam hodie amicam. EP. vel decem, dum de tuo.

Vbi cœnas hodie? * ST. Si hanc rationem instituis,
Amicam ego habeo Stephanium hinc ex proximo,
Tui fratris ancillam, teo condixi in symbolam
Ad cœnam, * ac eius conferuum Sagarinum Syrum.
Eadem est amica ambobus, riuales sumus.

EP. Age abduc eas intrò, hunc tibi dedo diem.

ST. Meam culpam habeto, nisi probe excruciauerò.
Iam hercle ego per hortum amicam transibo meam,

Mi hanc occupatum noctem, eadem symbolam
Dabo & iubebo ad Sagarinum cœnam coqui.

Aut egomet ibo atque obsonabo obsonium.

Atque id ne vos miremini, homines seruulos
Potare, amare, atque ad cœnam condicere,

* Licet hoc Athenis nobis: sed cùm cogito
Potius quàm in diuidiam veniam, est etià huius ostium

Aliud posticum nostrarum harunce ædium,
Posticam partem magis vtuntur ædium,

Ea ibo obsonatum, eadem referam obsonium
Per hortum, utroque commeatus continet.

Ite hâc secundum vos me, ego hunc lacero diem.

GELASIMVS parasitus. EPIGNO-
MVS adolescens.

GE. LIBROS inspexi, tam confido, quàm potest,
Me meum obtenturū regem ridiculis meis.

Nunc interuiso, iamne à portu aduenerit.

Vt eum aduenientem meis dictis deliniam,

EP. Hic quidem Gelasimus est parasitus, qui venit.

GE. Auspicio hodie optumo exiui foras,

Mustela murem mihi abstulit præter pedes.

Eum strenua obsonauit. spectatum hoc mihi est.

Nam vt illa vitam repperit hodie sibi,

Item me spero facturum. * augurium hoc facit

Epignomus hic quidem, qui astat. ibo atq; alloquar.

* f. arumense-
las ex Festo

† L. In hunc
d.

* Stichi no-
men non
hic sed in-
itio versus
sequentis
ponit Lâb.

† L. et condi-
cam

* lego: ad
Vide Cent.

* Vide
Brod. Mis-
cel. 3. cap.
20.

Vide Turn
Adu. 26.
cap. 26.

Epignome, vt ego te nunc conspicio libens!

Vt præ lætitiâ lacrimæ præsiliunt mihi!

Valuisti' vsque? EP. sustentatum' st sedulò.

GE. Bene atque amicè dicis. Dî dent quæ velis.

Propino tibi salutem plenis faucibus.

Cœnabis apud me, quoniam saluus aduenis.

* L. nunquid

hoc tibi iam

grauē est?

I. G. num

quidē erat

nigrāue est,

Prom. quē

vide.

EP. Vocata est opera. GE. * num quidem tam graue est?

Promitte. EP. certum est. GE. sic fac inquam. EP. certares' st.

GE. Lubente me hercle facies. EP. idē ego istuc scio.

Quando vsus veniet, fiet. GE. nunc ergo vsus est.

EP. Non edepol possum. GE. quid grauare? censeas?

Nescio quid verò habeo in mundo. I modò.

EP. Aliam conuiuiam quærito tibi in hunc diem.

GE. Quin tu promittis? EP. non grauer, si possiem.

GE. Vnum quidem hercle certum promitto tibi,

Libens accipiam, certò si promiseris.

EP. Valeas. GE. certumne est? EP. certum. cœnabo domi.

GE. Quandoquidē operam tuā non vis promittere,

Vin' ad te ad cœnam veniam? EP. si possum, velim:

Verum hîc apud me cœnant alieni nouem.

* Lips. me-

dio in l.

GE. Haud postulo equidē * med in lecto accumbere.

Scis tu med esse imi subsellii virum?

† I. G. publi-

citus ex

Char. ma-

lim: poplici-

tus

* i. infimi

ordinis seu

infimas.

Prisc. li. 12.

* s. cœnare

EP. At ij oratores sunt populi summi viri,

Ambraciâ veniunt huc legati † publicè.

GE. Ergo oratores populi summates viri

Summi accumbent, ego * infimatis infimus.

EP. Haud æquum est te inter oratores accipi.

GE. Equidem hercle orator sum, sed procedit parâ.

EP. Cras de reliquiis nos * volo. multum vale.

GE. Perii hercle verò planè non obnoxie.

Vno Gelasimo minus est, quam dudum fuit.

Certum est mustelæ posthâc nunquam credere.

Nam incertiorē nullam noui bestiam.

Quin ipsa decies in die mutat locum.

Eam ego auspicaui in re capitali meâ.

Certum est amicos conuocare, vt consulam

Quâ lege me nunc esurire oporteat.

ACTVS QVARTVS.

ANTIPHO *senex*. PAMPHILIP-
PVS. EPIGNOMVS.

AN. I TA me Di bene ament, measque mihi bene
seruassint filias,

Vt mihi volupe' sit, Pamphilippe, quia vos in patriam
domum

Redisse video, bene gesta re, ambos te & fratrem
tuum.

PA. Satis abs te accipiam, nisi videam mihi te ami-
cum esse, Antipho.

Nunc quia te amicum mihi experior esse, * creditur * Vide Cœ-
tibi.

AN. Vocem ego te ad me ad cœnam, frater tuus nisi
dixisset mihi,

Te apud se cœnaturum esse hodie, cum me ad se ad
cœnam vocat:

Et magis par fuerat me dare vobis cœnam adueni-
entibus,

Quam me ad illum promittere, nisi nollem ei aduer-
sari.

Nunc me gratiam abs te inire verbis nihil desidero,
Cras apud me eritis, & tu & ille, cum vestris vxor-
ibus.

PA. Et apud me perendie: nam ille here me iam vo-
cauerat

In hunc diem. sed fatin' ego tecum pacificatus sum,
Antipho?

AN. Quando ita rem gessistis, vti vos vellem, * ami- * D.F. ami-
cos atque addecer, cosq; addecer

Pax commerciumque est vobis mecum. nam hoc tu
facito cogites,

Vt cuique homini res parata est, firmi amici sunt: si
res labat,

Itidem amici collabascunt. res amicos inuenit.

EP. Iam redeo, nimia volupta' sit, si diu abfueris à
domo,

Domum si redieris, si tibi nulla est ægritudo animo
obuiam.

Nam

Nam ita me absente familiarem rem vxor curauit meam,

* *L. exsulem* Omnium me * exilem atque inanem fecit ægritudinum.

Sed eccum fratrem Pamphilippum, incedit cum socero suo.

PA. Quid agitur Epignome? EP. quid tu? quamdum in portum venis

Huc? PA. longissime. EP. postillà iam iste est tranquillus tibi?

AN. Magis quàm mare, quo ambo estis vestri. EP. facis vt alias res soles.

Hodiène exoneramus nauem frater? PA. clementer volo.

* i. per vi- Nosinet potius oneremus * vicissatim voluptatibus.
ces. Non. Quàm mox cocta est cœna? impransus ego sum. EP. abi intrò ad me, & laua.

PA. Deos salutatam atque vxorem modò intrò deuortor domum.

* *L. nec hic* EP. Apud * vos eccilla festinat cum sorore vxor tua.

PA. Optimum est, iam istoc more minus erit. EP. iam ego apud te ero.

AN. Priusquam abis, præsente te huic apologum agere vnum volo.

EP. Maxumè. AN. fuit olim, quasi ego sum senex: ei filia

Dux erant, quasi nunc meæ sunt, ex erant duobus nuptæ fratribus.

Quasi nunc meæ sunt vobis. PA. miror, quò euasus sit apologus.

AN. Erat minori illi adolescenti fidicina & tibicina, Quam peregrè aduexerat, quasi nunc tu: sed ille erat celebs senex,

* sc. quia Quasi ego nunc sum. PA. perge porrò, * præsens hic
nos in re quidem est apologus.

præsenti AN. Deinde senex ille illi dixit, cuius erat tibicina.

sumus, in Quasi ego nunc tibi dico. PA. ausculto, atque ani-

quos con- mum aduorto sedulo.

uenit iste AN. Ego tibi meam filiam, bene quæ cum cubitares, Apologus. dedi:

Nunc mihi reddi ego æquum esse abs te, quæ cum cubitem, censeo.

PA. Quis

PA. Quis istuc dicit, an ille quasi tu? AN. quasi ego
nunc dico tibi,

Immo duas dabo, inquit ille adolescens, vna si pa-
rum est:

Et si duarum poenitebit, inquit, addentur duæ.

PA. Quis istuc quæso? an ille, quasi ego? AN. is ipse,
quasi tu, senex

Ille quasi ego, si vis, inquit, quatuor sanè dato.

Dum quidem hercle quod edant addas, meum ne
* contruncent cibum,

* Vide Cæt.

PA. Videlicet illum fuisse parvū senem, † qui dixerit. † Br. qui

* Quoniam ille illi pollicetur, qui eum cibum popo-
scerit.

hoc dix.

* Vide Cæt.

AN. Videlicet fuisse illum nequam adolescentem,
qui illico,

Vbi ille poscit, denegavit se dare granum tritici.

Hercle quia æquum postulabat ille senex, quando-
quidem

Filiæ ille dederat dotem, accipere pro tibicinā.

PA. Hercle ille quidem certè adolescens doctè vor-
futus fuit,

Qui seni illi concubinam dare dotatam noluit.

AN. Senex quidem voluit, si posset indipisci de cibo,

Quia nequivit, quā lege licuit, velle dixit fieri.

Fiat, ille inquit adolescens, facis benignè, inquit
senex.

Habeon' rem factam? inquit. faciam ita, inquit, ut
fieri voles.

Sed ego ibo intrò, & gratulabor vestrum aduentum
* filiis.

* i. filiabus

Postea ibo lauatum in † Pilum, ibi fouebo senectu-
tem meam.

† L. pylum

i. balneum

Pòst vbi lauero, ociosus vos opperiar accubans.

seu labrū

PA. Graphicum mortalem Antiphonem, ut Apolo-
gum fecit, quam fabrè?

teste Pel-

luce, li. 10.

Vt iam nunc scelestus * esse ducit pro adolescētulo?

cap. 16.

Dabitur homini amica, noctu quæ in lecto accendet
senem.

* lego: sese

d. i. gerit se

Nanque edepol aliud quidem illi, quid amicā opus
sit, nescio.

pro ado-

lescentulo

Sed quid agit parasitus noster Gelasimus? etiā valet?

EP. Vidi

EP. Vidi edepol hominem haud perdudum. PA. quid agit. EP. quod famelicus.

PA. Quin vocasti hominem ad cœnam? EP. nequid adueniens perderem.

Atque eccum tibi lupum in sermone, præsens esuriens adest.

PA. Ludificemur hominem. EP. capti consilii memorem mones.

GELASIMVS PARASITVS. PAM-
PHILIPPVS. EPIGNOMVS.

*F. St. ita
Vide Cent.

GE. *EST ita ut occœpi narrare vobis, cum hic non affui,

Cum amicis deliberaui iam, & cum cognatis meis.

Ita mihi auctores fuere, ut egomet me hodie iugularem fame.

Sed videone ego Pamphilippum cum fratre Epignomo: atque is est.

Aggrediar hominem. sperate Pâphilippe, ô spes mea.

O mea vita, ô mea voluptas, salve, saluum gaudeo,

Peregrè in patriam rediisse saluû. PA. salve, Gelasime.

GE. Valuisti bene? PA. sustentaui sedulo. GE. edepol gaudeo,

Edepol nã egomet mihi modiû nunc mille esse argenti velim.

EP. Quid eo opus est? GE. hunc ad cœnam hercle ut vocem, te non vocem.

EP. Ad aorsum te fabulare illud quidem. GE. ambos ut vocem.

EP. Edepol te vocem libenter, si super fiat locus.

GE. Quia tu stas, obstruero aliquid strenue. EP. imò vnum hoc potest.

GE. Quid? EP. vbi conuiuez abierint, tum venias. GE. vñ ærati tua.

EP. Vnã lautum, non ad cœnam dico. GE. Dî te perduint.

Quid agis, Pamphilippe? PA. ad cœnam hercle aliò promisi foras.

GE. Quid foras? PA. foras hercle verò. GE. quî malum tibi lasso libet

Foris cœnare? PA. vtrum tu censes? GE. iube domi cœnam coqui,

Atque

Atque ad illum renunciari. PA. solus cœnabo domi?
GE. Non enim solus, me vocato. PA. at ille *ne* su-
censeat.

Meâ qui causâ sumtum fecit. GE. facile excusari po-
rest.

Mihî modò ausculta, inbe domi cœnam coqui. EP.
non me quidem

Faciet auctore, hodie vt illum decipiat. GE. non *ta*
hincabis?

Nisi me non perspicere censes quid agas, caue sis tu
tibi.

Nam illic homo tuam hæreditatem inhiat, quasi e-
suriens lupus.

Non tu scis, quàm afflictentur homines noctu hic in
viâ?

PA. Tâto pluris, qui defendât, ire aduersum iussero.

EP. Non it, non it, quia tanto opere suades ne bitat.

GE. iube

Domi mihî, tibi, tuæq; vxori celeriter cœnam coqui.

Si hercle faxis, non opinor dices deceptum fore.

PA. Per hanc tibi cœnam in cœnato Gelasime esse
hodie licet.

GE. Ibisne ad cœnam foras? PA. apud fratrem cœno
in proximo.

GE. Certumne est? PA. certum. GE. edepol te hodie
lapide percussum velim.

PA. Non metuo, per hortum transibo, non prodibo
in publicum.

EP. Quid agis Gelasime? GE. oratores tu accipis, ha-
beas tibi.

EP. Tua pol refert enim. GE. siquidem mea refert,
opera *†* vtere.

EP. * Possit edepol tibi opinor etiam vni locum con-
spicor, *†* Palm. *utere, Possit*

Vbi accubes. PA. sanè faciundum censeo. GE. ô lux * L. *Esse ad.*

oppidi!
EP. Si artè poteris accubare. GE. vel inter cuneos
ferreos,

Tantillū loci vbi catellus cubet, id mihi sat est loci.

PA. Exorabo aliquo modo. EP. veni. GE. huccine?

EP. imò in carcerem.

Nam

Nam hic quidem meliorem geniam tuum non facies, eamus tu

PA. Deos salutabo modò, postea ad te continuo transeo.

GE. Quid agitur? EP. dixi equidem, in carcerem ires.

GE. quin si iusseris,

Eò quoque ibo. PA. Di immortales hic quidem * vi summa in crucem

* I. G. in
summam
crucem.

Cœnâ aut prandio perducì potest. GE. ita ingenium meum est.

Qui cum vis, depugno multo facilius, quàm cum fame.

PA. Non ergo is tu apud me, satis spectata est mihi iam tua felicitas.

Dum parasitus mihi atque fratri fuisti, rem confregimus.

Nunc ego nolo à Gelasimo mihi te Catagelasimum,

GE. Iamne * abisti Gelasime? vide, quid es capturus consilii.

* f. pro
obiisti posi-
tum. Vide
Cent.

Egone? tunc? mihi ne? tibi ne? vides, ut annonâ est gravis?

† L. Ut be-
nig.

† Vides, benignitates hominû periere & prothymia, Vides ridiculos nihili fieri, atque ipsos parasitarier.

Nunquam edepol me viuum quisquam in crastinum prospiciet diem.

* Vide Tur.
Adu. 9. ca.
21.

Nam mihi iam intus * potionem vinceâ onerabo gulam.

Neque ego hoc committam, ut homines mortuum me dicant fame.

STICHVS.

MORE hoc sit atque stultè, meâ sententiâ,

Si quem hominem expectant, eum solent pro-
uisere,

Qui hercle illâ causâ nihilo citius venit.

Idem ego nunc facio, qui prouiso Sagarinum,

Qui nihilo citius venit tamen hac gratiâ.

Iam hercle ego decumbam solus, si ille huc non ve-
nit,

Cadum modò hinc à me huc cum vino transferam.

Postea accumbam, quia sensim extabescit dies.

SAGA.

SAGARINVS, STICHVS, *serui duo.*

SALVETE Athenæ, quæ nutrices Græciæ.

* Terra herilis patria, te video libens.

* L. O terra:

h. f. Vt terra.

Vide Cent.

Sed amica mea & conserua quid agat Stephanium,

Cura est, vt valeat. nam Sticho mandaueram,

Salutem vt nunciaret, atque ei vt diceret,

Me hodie venturum, vt cœnam coqueret tempori.

Sed Stichus est hic quidem. ST. fecisti, here, facetias,

Cum hoc donauisti dono tuum seruum Stichum.

Pro Di immortales, quot ego voluptates fero?

Quot risiones? quot iocos? quot suauia?

Saltationes, blanditias, prothymias?

SA. Stiche. ST. hem. SA. quid sit? ST. euge Sagarine:

lepidissime.

Fero conuiuiam Dionysum mihi & tibi.

Nanque edepol cœna dicta est, locus liber datus est

Mihi & tibi apud vos: nam apud nos est conuiuium.

Ibi noster cœnar cum vxore adeo & Antipho.

Ibidem herus est noster. hoc mihi dono datum est.

SA. Quis somniauit aurum? ST. quid id ad te attinet?

† i. furatus:

est. Turn.

Adu. 20.

cap. 14. al.

obsonauit

aur. pro in

obsonium

dedit.

* L. ex V. C.

Bona scaua

str.

† Vide Fest.

* Br. *occeffit.*

m.

Troin tu lauare propera. SA. lautus sum. ST. optime,

Sequere ergo hac me intro. SA. ego vero sequor.

ST. Volo eluamus hodie. peregrina omnia

Relinque: Athenas nunc colamus: sequere me.

SA. Sequor, & domum redeundi principium placet.

* Bona cœna & strenaque obuiam * accessit mihi.

STEPHANIVM *anulla.*

MIRVM videri nemini vestrum volo, spectatores,

Quid ego hinc, quæ illic habito, exeam: faciam

vos certiores.

Domo dudum sum huc accersita. quoniam nuntiatum est,

Istarum venturos viros. ibi festinamus omnes,

Lectis sternendis studuimus, munditiisque apparandis.

Inter illud tamen negotium meis curavi amicis,

Sticho & conseruo Sagarino meo, cœna cocta vt esset.

Stichus obsonatus est. ceterum ego curando id alle-
gaui.

Nunc.

Nunc ibo hinc, & amicos meos curabo hic aduenientes.

SAGARINVS, STICHVS, *serui duo.*

AGITE ite foras, ferte pompam. cado te præficio, Stiche.

* Lipf. *temperare.*

Omnibus modis * tentare certum est nostrum hodie conuiuium.

Ita me Di ament, lepidè accipiemur, cùm hoc recipiamur in loco.

Quisquis prætereat, comessatum volo vocari. ST. conuenit,

Dum quidem hercle quisque veniat cum vino suo. nam hinc quidem

Hodie polluctura, præter nos, iam dabitur nemini.

* Vide

Turn. Adu

9. cap. 21

Nosmet inter nos ministremus, * Monotrophe hoc conuiuium est

Pro opibus nostris, satis commodè nucibus, fabulis, ficulis,

† Turn. &

L. Oleæ in

tryblis, lu-

pilli, cum

minuto cr.

* I. G. lupilli

coram

† Turn. Ba-

tiocia.

† Oleæ interrupto * lupillo comminuto crustulo.

Sat est seruo homini, modeste melius facere sumtum, quàm ampliter.

Suum quemque decet. quibus diuitiæ domi* sunt, scaphio & cantharis,

† Batiolis bibunt, nos nostro Samiolo poterio

Tamen viuimus, nos tamen efficiamus pro opibus nostra moenia.

SA. Amicæ vterutrubi accumbamus? ST. abi tu sanè superior,

Atq; adeo vt tu scire possis, factam ego hoc tecum diuido.

Vide vtram tibi liber etiamnum capere, cape provinciam.

* Ita Turn.

Adu. 25.

cap. 16.

SA. Quid istuc est provinciae? ST. vtrum * Fontinali, an Libero,

Imperium te inhibere mauis. SA. nimio liquido libero.

Sed amica mea & tua dum comit, dumque se exornat, nos volo

Tamen ludere inter nos. Strategum te facio huius conuiuii.

ST. Ni-

ST. Nimiū lepidè in mentē venit potius in subsellio.
Cynicè accipiemus, quàm in lectis. SA. imò enim
hic magis est dulcius.

Sed interim Stratege noster, cur hic cessat cantharus?
Vide, quot cyathos hos bibimus. ST. tot, quot digiti
sunt tibi in manu.

Cantio est Græca: ἡ πέντε πίνῃ * τρεῖς πίνῃ ἢ μὴ τέτ- * Tur. τρία
ταρα. ex Athe-

Tibi propino* decumâ fonte, tibi tute inde si sapis.
SA. Bene vos, bene nos, bene te, bene me, bene no-
stram etiam Stephanium: f. al. ἡμε-
τέρταρα

Bibe, si bibis. ST. non mora erit apud me. SA. edepol i. duo.
conuiui sat est, * i. decu-

Modò nostra huc amica accedat: id abest, aliud nihil mano cra-
abest. tere. Vide

Lepidè hoc actum est, tibi propino cantharum, vi- Cent.
num tu habes.

ST. Nimis vellem aliquid pulpamenti. SA. si horum
quæ assunt poeniter, (cupedia.

Nihil est, tene aquam. ST. melius dicis, nihil moror

SA. Bibe tibicen, age si quid agis, bibendum hercle
hoc est, ne nega.

Quid hoc fastidis? quod faciundum vides esse tibi,
quin bibis?

Age si quid agis, accipe inquam, non hoc impendet
publicum.

Haud tuum istuc est te vereri, eripe ex ore tibias.

ST. Vbi illic biberit, vel seruato meum modum, vel
tu dato.

* Nolo ego nos pro summo bibere, nulli relerimus * Vide
postea. Turn. Adu-

Namque edepol, quamuis desubito, vel cadus verti 4. cap. 21.
potest. Scal. Volo

SA. Quid agitur? quanquam grauatus fuisti, non no- Auso. Fest.
cuit tamen. li. 2. ca. 26.

Age tibicen, quando bibisti, refer ad labias tibias,
suffla celeriter tibi buccas, quasi proserpens bestia.

Age dū, Stiche, vter demutassit, poculo multabitur.

ST. Bonum ius dicis: impetrare oportet, quia equum
postulas.

Age ergo observa, si peccassis, multam hic retinebo illico.

SA. Optimum atque æquissimum oras. ST. hem tibi hoc, primum omnium,

Hæc facietia est, amare inter se riuales duos:

Vno cantharo potare, & vnum scortum ducere.

* i. vnus
animi. al.
vmani

Hoc memorabil' est, ego tu sum, tu es ego, * vni animi sumus,

Vnam amicam amamus ambo: mecum vbi est, tecum est tamen:

Tecum autem vbi est, mecum autem ibi est: neuter alteri inuidet.

* al. Catali
ut l. qui
Alpini in-
cola.

SA. Ohe iam satis. nolo obcoedes, * catuli vt ludunt, nunc volo.

Vin' amicam huc euocemus: ea saltabit. ST. censeo.

SA. Mea suavis, amabilis, amœna Stephanium ad amores tuos

Foras egredere, satis mihi pulchra es. ST. at enim pulcherrima.

SA. Fac nos hilares hilariores, operâ atque aduentu tuo.

Teregre aduenientes te expetimus, Stephaniscidium, mel meum,

Si amabilitas tibi nostra placet, si tibi ambo accepti sumus.

STEPHANIVM ancilla, & eidem.

MOREM vobis geram meæ deliciae. nam ita me Venus amœna amet,

* L. huc

Vt ego * hic iamdudum exissem finitu vobiscum foras,

Nisi me vobis exornarem. nam ita est ingenium muliebri,

* L. infecta

Bene cum lauta est, tersa, ornata, ficta est, tincta est tamen.

Nimioq; sibi mulier meretrix repperit odium ociosæ suæ immunditiæ, quàm in perpetuum vt placeat munditiæ suæ.

SA. Nimum lepidè fabulata est. ST. Veneris mera est oratio,

Sagarine. SA. quid est? ST. totus doleo. SA. totus? tanto. miserior.. STE.

STE. Vtrubi accumbo? SA. vtrubi tu vis? STE. cum
ambobus volo, nam ambos amo.

ST. * Vapulat peculium, actum est, fugit hoc liber-
tas caput. ** f. Vapula:
pecul. vt:*

STE. Date mihi locum, vbi accumbam, amabo, si-
quidem placeo, tum mihi *Vapula Ta-
pyria*

Cupio cum vtroque mihi esse bene. ST. dispereo.

SA. quid ais? ST. quid ego?

SA. Ita me Di ament, nunquam enim fiet * hodie, * *L. hodie
hoc, quin f.*

Age mulla mea suauitudo, salta, saltabo ego simul.

ST. Nunquam edepol me istoc vinctes, quin ego ibi-
dem pruriam.

STE. Siquidem mihi saltandum est, tum vos date,
bibat, tibi vini.

ST. Et quidem nobis. SA. tene tibicen primum, po-
stidea loci.

Si hoc eduxeris, proinde vt consuetus antehac cele-
riter

Lepidam & suauem cantionem aliquam occipito
cinædicam,

Vbi perpruriscamus vsque ex vnguiculis, inde huc a-
quam.

E I D E M *duo.*

SA. Tene tu hoc educe, dudum placuit potio,

Nunc minus grauati iam accipit, tene tu interim.

Meus oculus, da mihi suauium, dum illic bibit.

Prostibili est autem stantem stanti suauium

Dare amicum amicæ. euge euge sic furi datur.

Quid igitur? quanquam grauatus, non nocuit ta-
men.

Age iam infla buccas. ST. nunc iam aliquid suauiter.

Redde cantionem, veteri pro vino, nouam.

E I D E M.

SA. Qui Ionicus aut cinædicus, qui hoc tale facere
possiet?

Si istoc me * vorfu viceris, alio me prouocato.

Fac tu hoc modo. ST. at tu hoc modo. SA. babæ. ST. ** Vide Tur.
Adm. 4.
cap. 21.*

tata. SA. papæ. ST. pax.

Et

SA. Nunc

† Tur. & L. 3 A. Nunc pariter ambo omnis voco † cinædos con-
cinædus con- tra.
tra Statu- Satis esse nobis non magis potis est, quàm fungo-
lis stare nobis imber.
non magis Intro hinc abeamus, nunc iam saltatum satis pro-
potis est, vino † ft:
quam fun- Vos spectatores plaudite, atque ite ad nos come-
gus imberi. satum.

T R I N V M M V S.

D R A M A T I S P E R S O N Æ.

LVXVRIA.

PHILTO *senex.*

INOPIA.

LESBONICVS *adolescens.*MEGARONIDES *senex.* STASIMVS *seruus.*CALLICLES *senex.* CHARMIDES *senex.*LYSITELES *adolescens.* SYCOPHANTA.

A R G V M E N T V M.

T H E S A V R V M abstrusum abiens peregre
Charmides,

R emque omnem amico Callicli mandat sue.

I stoc absente malè rem perdit filius.

N am & ædis vendit, has mercatur Callicles.

V irgo indotata soror istius poscitur,

M inus quo cum inuidiâ ei det dotem Callicles,

M andat qui dicat aurum ferre se à patre.

V t venit ad ædis, hunc deludit Charmides.

S. enex vt rediit, cuius nubunt liberi.

P R O L O G V S.

LVXVRIA ET INOPIA.

EV. S E Q V E R E mea gnata, vt munus fungaris tuum.

IN. Sequor. sed finem fore quem dicam, nescio.

† J. G. Ad. LY. † Adeſt, hem illæ sunt ædes, i intro nunc iam.

¶ Nunc, ne quis erret voſtram, paucis in viam

Deducam, ſiquidem operam dare promittitis.

Nunc primum igitur, quæ ego ſum, & quæ illa hæc
ſect.

Aug.

Huc quæ abiit intro, dicam, si animum aduertitis.
 Primum mihi Plautus nomen Luxuriæ indidit,
 * Tum hanc mihi gnatam esse voluit Inopiam.
 Sed ea huc quid introierit impulsu meo,
 Accipite, & date vacuas auris, dum eloquor.
 Adolefcens quidam est, qui habitat in hisce ædibus:
 Is rem paternam me adiutrice perdidit.
 Quoniam ei, qui me aleret, nihil video esse reliqui,
 Dedi meam gnatam, qui cum ætatem exigit.
 Sed de argumento ne expectetis fabulæ.
 Senes qui huc venient, hi rem vobis aperient.
 Huic nomen græcè est Thesauro fabulæ,
 Philemo scripsit, Plautus vertit barbarè,
 Nomen Trinummo fecit. nunc hoc vos rogat
 Vt liceat possidere hanc nomen fabulam.
 Tantum est. valete, adeste cum silentio.

* L. tñ mihi
 natare hanc
 esse vel.

MEGARONIDES *senex.*

A MICVM castigare ob meritam noxiam.
 * Immune est facinus, verum f in ætate vtile
 Et conducibile. nam ego amicum hodie meum
 Concastigabo pro commeritâ noxiâ,
 Inuitus, ni me id inuitet vt faciam fides.
 Nam hic nimium morbus mores inuasit bonos,
 Ita plerique omnis iam sunt intermortui.
 Sed dum illi ægrotant, interim mores mali,
 Quasi herba irrigua, * succreuerunt vberimè.
 Neq; quicquam hic vile nunc est, nisi mores mali.
 Eorum licet iam mensem metere maximam,
 Nimioque hic pluris pauciorum gratiam
 Faciunt, pars hominum, quàm id, quod profuit * plu-
 ribus.
 Ita vincunt illud conducibile gratiæ,
 Quæ in rebus multis obstant, odiosæque sunt,
 Remoramque faciunt rei priuata & publica.

* Vide Ctt.
 f. interdū.

* f. succre-
 runt: aut
 succrevere
 versus gra-
 tiâ.
 * i. Reipu-
 blica

CALLICLES, MEGARO-
 NIDES, *senes duo.*

CA. LAREM coronâ nostrum decorari volo.
 Vxor venerare, vt nobis hæc habitatio
 Bona, fausta, felix, fortunaque eueniat,
 Teque vt * quamprimum possim, videam emortuam.

* L. cum
 primū
 possit

ME. Sicille est, senectâ ætate qui factus est puer,
Qui admisit in se culpam castigabilem.

Aggrediar hominem. CA. cuius vox prope me sonat?

ME. Tui beneuolentis, si ita es, ut ego volo:

Sin aliter es, inimici atque irati tibi.

CA. O amice salue, atque æqualis mihi: ut vales

Megaronides? ME. & tu edepol salue, Callicles.

CA. Valen? valuisti? ME. valeo & valui rectius.

CA. Quid agit tua vxor? ut valet? ME. plusquam ego volo.

CA. Bene hercle est, illam tibi bene valere & viuere.

ME. Credo hercle te gaudere, si quid mihi mali est.

CA. Omnibus amicis quod mihi est, cupio esse idẽ.

ME. Ehò, tua vxor quid agit? CA. immortalis est.

Viuit, victuraque est. ME. bene hercle nuncias,

Deosque oro, ut vitæ tuæ superstes suppetat.

CA. Dum quidem hercle tecum nupta sit, sanè velim.

ME. Vin' cõmutemus, tuam ego ducam, & tu meam?

Faxo haud tantillum dederis verborum mihi.

Nunquam tu, credo, mihi imprudenti obrepseris,

Ne tu hercle faxo haud scies quam rem egeris.

CA. Habeas, ut nactus: nota mala, res optima est.

Nam ego nunc si ignotâ capiam, quid agam, nesciã.

ME. Edepol proinde ut bene viuitur, diu viuitur.

Sed hoc animum aduerte, atque aufer ridicularia:

Nam ego deditâ operâ huc ad te aduenio. CA. quid venis?

ME. Malis te ut verbis multis multum obiurgitem.

CA. Men? ME. num quis est hîc alius præter me atque te?

CA. Nemo est, quid igitur? ME. rogitas? tene obiurgitem?

Nisi tute mihi me censēs dicturum malẽ.

Nam si in te ægrotant artes antiquæ tuæ.

^a L. Sinu

* Sin immutare vis ingenium moribus,

Aur si demutant mores ingenium tuum,

Neque eos antiquos seruas, ast captas novos,

Omnibus amicis morbum tu incuties grauem,

Ut te videre audireque ægroti fient.

CA. Quid in mentem venit tibi istæ dicta dicere?

ME. Quia omnis bonos bonasque accurare addecet,

Suspi-

Suspicionem & culpam, vt ab se segregent.

CA. Non potest vtrunq; fieri. ME. quapropter? CA. rogas?

Ne admittam culpā, ego meo sum promus pectori:

Suspicio est in pectore alieno sita.

Nam nunc ego si te surripuisse suspicer

Ioui coronam de capite, è Capitolio,

Quod in culmine astat summo: si id non feceris,

Atque id tamen mi lubeat suspicariet,

Qui tu id prohibere me potes, ne suspicer?

Sed istud negotii scire cupio, quicquid est.

ME. Haben' tu amicum aut familiarem quempiam

Cui pectus sapiat? CA. edepol haud dicam dolo,

Sunt quos scio esse amicos, sunt quos suspicor:

Quorum ingenia atq; animos non possum noscere,

Ad amici partem, an ad inimici perueniant.

Sed tu ex amicis certis mihi es certissimus.

Si quid scis me fecisse in seite aut improbè,

Si id non accusas, tu ipse obiurgandus es, scio.

ME. Et si aliā huc causā ad te aduēni, æquum postulās.

CA. Expecto si quid dicas. ME. primū dum omniū,

Malè dictitatur tibi vulgo in sermonibus:

* Turpilii cupidum te vocant ciues tui.

Tum autem sunt alii, qui te vulturium vocant.

† Hostisne an ciuis comedis, paruipendere.

Hæc cum audio in te dicier, exerceior miser.

CA. * Est atque non est mihi in manu Megaronides.

Quin dicant, non est: meritò vt ne dicant, id est.

ME. Fuitne hic tibi amic' Charmides? CA. est, & fuit.

Id ita esse vt credas, rem tibi auctorem dabo.

Nam postquam hic eius rem confregit filius,

Videtque ipse ad paupertatem protractum esse se,

Suamque filiam esse adultam virginem,

Simul eius matrem, suamque vxorem mortuam,

Quoniam hinc iturus est ipse in Seleuciam,

Mihi commendauit virginem gnatai suam,

Et rem suam omnem, & illum corruptam filium.

Hæc si mihi inimicus esset, credo haud crederet.

ME. Quid tu adolescentem, quem esse corruptum vides,

* ἀρχαιο-
γενῆς

† i. peregrinos, Vide Cent.

* Vide Mur Var. Lect. 15. cap. 12.

*Vide Cēt. Qui tuæ mandatus est fidei & fiduciæ,
 Quin cum restituis? quin ad frugem * corrigis?
 Ei rei operam dare te fuerat aliquanto æquius,
 Si quî probiorem facere possis, non vti
 In eandem tute accederes infamiam,
 Malumque vt eius cum tuo misceres malø.

CA. Quid feci? ME. quod homo nequam. CA. non
 istuc meum est.

ME. Emistin' de adolescente has ædes (quid taces?)
 Vbi nunc tute habitas? CA. emi, atq; argentum dedi
 Minas quadraginta adolescenti ipsi in manum.

ME. Dedisti argentum? CA. factum, neq; facti piget.

ME. Edepol fidei adolescentem mandatum malæ.

Dedisti ne hoc pacto ei gladium, quî se occideret?

Quid secus est, aut quid interest dare te in manus

Argentum amanti homini adolescenti, animi impoti,

Qui exadificaret suam inchoatam ignauiam?

CA. Non ego illi argentum redderẽ? ME. non redderes,

Neq; de illo quicquam neq; emeris, neq; venderes.

Nec, quî deterior esset, faceres copiam.

*Inconciliastin' eum, qui mandatu' st tibi?

Illum qui mandauit, eum exturbasti ex ædibus?

Edepol mandatum pulcrè, & curatum probe.

Crede huic tute, suam iam melius rem gesserit.

CA. Subigis maledictis me tuis, Megaronides,

Nouo modo adeò, vt quod meæ concreditum est

Taciturnitati clàm fidei & fiduciæ,

Ne enunciarem cuiquam, neu facerem palàm;

Vti mihi necesse sit iam id tibi concedere,

ME. Mihi quod credideris, * sumes, vbi posueris.

CA. Circumspice dum te, ne quis assit arbiter

Nobis, & quæso identidem circumspice.

ME. Ausculto, si quid dicas. CA. si taceas, loquar.

Quoniam hinc est profectus peregrè Charimides,

Thesaurum mihi demonstraui in hisce ædibus,

Hic in conclauis quodam. sed circumspice.

ME. Nemo est. CA. nummorum Philippeum ad tria
 millia.

Id solus solum, per amicitiam & per fidem,

Flens me obsecrauit, suo ne gnato crederem,

Nèue cuiquã, vnde ad eum id posset, permanasce,

Nunc

* i. per do-
 lum dece-
 pisti.

† L. tute,

nam i. m.

r. gesseris.

X. G. tutela

suam me-

lius rem

gesserat.

* L. inde

Nunc si ille huc saluus reuenit, reddam suum tibi:

Si quid eo fuerit, certo illius filia,

Quæ mihi mandata est, habeo dotem vnde dem,

Vt eam in se dignam conditionem collocem.

ME. Proh di immortales, verbis paucis, quàm citò

Alium fecisti me, alius ad te veneram.

Sed vt ocepeisti, perge porrò proloqui.

CA. Quid tibi ego dicam? qui illius sapientiam

Et meam fidelitatem, & colata omnia

Panè ille ignauns funditus pessum dedit? (dies,

ME. Qui dum? CA. quia rure dum sum ego vmos sex

Me abiente atque insciente, inconsultu meo,

A des venales hasce inscribit litteris.

ME. A desuriuit magis, & inhiauit acrius

Lupus. obseruauit, dum dormitaret * canes,

Gregem vniuersum voluit tecum auertere.

CA. Fecisset edepol, ni hæc præsensisset canes.

Sed nunc rogare ego vicissim volo te,

Quid fuit officium meum me facere, face sciam.

Vtrum indicare me ei thesaurum æquum fuit,

Aduersum quàm eius me obsecrauisset pater:

An ego alium dominum paterer fieri hisce ædibus,

Qui emisset? * eius essetne ea pecuniâ?

Emi egomet potius ædis, argentum dedi

Thesauri causâ, vt saluum amico traderem.

Neque adeò hasce emi mihi nec vsuræ meæ,

Illi redemi rursus, à me argentum dedi.

Hæc sunt, seu rectè, seu peruorsè facta sunt.

Ego me fecisse confiteor Megaronides.

Hem mea malefacta, hem meam auaritiam tibi,

Hæcine me propter res * maledicta differunt?

ME. Pausa. vicisti castigatorem tuum.

Occlusti linguam, nihil est quî respondeam.

CA. Nûc ego te quæso, vt me opera & consilio iuues,

* Communiceſq; hanc mecum meam prouinciam.

ME. Polliceor operam. CA. ergo vbi eris paulo post?

ME. domi.

CA. Nunquid vis? ME. curas tuâ fidè. CA. sit sedulò.

ME. Sed quid ais? CA. quid vis? ME. vbi nunc ado-

lescens habet?

CA. Posticulum hoc * recepit, cùm ædis vendidit.

ME. Istuc Non.

* pro, ca-
nis, anti-
què.

* Thesau-
rus enim
in re emtâ
inuētusce-
dit emtori.

* f. maledi-
ctis diff.
f. homines
aut ciues.

* I. G. Com-
muniteſq;

* i. excepit,
vel exce-
ptū fecit.

ME. Istuc volebam scire. i sanè nunc iam.

Sed quid ais? CA. quid? ME. nunc virgø nempe apud te est. CA. ita est.

Iuxtaque eam curo cum meâ. ME. rectè facis.

CA. Num quid, priusquàm ab eo, me rogaturus? ME. vale.

Nihil est profectò stultius neque stolidius,
Neque mendaciloquius, neque argutum magis,
Neque confidentiloquius, neque periurius,

*Vide Cët. Quàm urbani * assidui ciues, quos scurtas vocant.

Atq; egomet me adeò cum illis vnâ ibidem traho,

Qui illorum verbis falsis acceptor fui,

Qui omnia se simulant scire, nec quicquam sciunt.

Quod quisque in animo habet, aut habiturus est, sciunt.

* L. Idq, qu. * Id quod in aurem rex reginæ dixerit,

Sciunt. quod Iuno fabulata est cum Ioue,

Quæ neque futura, neq; facta sunt, tamen ij sciunt.

Falsos an verò laudent, culpent, quem velint,

Non floccifaciunt, dam illud, quod lubeat, sciant.

Omnis mortales hunc aiebant Calliclem

Indignum ciuitate hâc esse, viuere,

Bonis qui hunc adolescentem euertisset suis.

Egò de eorum verbis famigeratorum inscius,

Proslui amicum castigatum innoxium.

*Vide Alc. Quod si exquiratur vsque ab stirpe * auctoritas,

Par. 6. ca. 6. Vnde quicquid auditum dicant, nisi id appareat,

* I. G. Fa. * Famigerator iure fiet cum damno & malo.

Hoc ita si fiat, publico fiat bono,

Pauci sint faxim, qui sciant quod nesciunt,

Occlusioremque habeant stultiloquentiam.

LYSITELES *adolefcens.*

MVLTA S res simitu in meo corde verso, multum in cogitando

Dolorem indipiscor, egomet me concoquo, & macero, & defatigo.

Magister mihi exercitor animus, hinc est. sed hoc non liquet,

Nec satis cogitatum est, vtram potius harum mihi

* al. partem * artem expetessam.

Vtram

Vtram ætati agundæ arbitrer firmiorem: amorî me,
an rei

Obsequi potius par fiet, vtrâ in parte plus voluptatis
sit vitæ,

Ad ætatem agundam. de hâc re mihi satis haud li-
quet, nisi hoc

Sic faciam opinor, vtramque rem simul exputem, iu-
dex sim,

Reusq; ad eam rem. ita faciam, ita placet. omnium
primum

Amoris artis eloquar, quemadmodum expediant.
nunquam

Amor quenquam nisi cupidum hominem postulat
se in plagas

Coniicere: eos cupit, eos confectatur, subdole blan-
ditur,* ab re

* Vide Cæt.

Consulit blandiloquentulus, harpago, mendax, cup-
pes, auarus,

Elegans, despoliator, latebricolarum hominum cor-
ruptor,

Blandus, inops, celati indagator. nam qui ab eo quod
amat,

Quam extemplò sauiis sagittatis percussus est, illico
res foras

Labitur, liquitur. da mihi hoc, mel meum, si me a-
mas, fodes.

Ibi ille cuculus, ocelle mi, fiat, & istuc, & si amplius
vis dari,

Dabitur. ibi illa pendentem ferit, iam amplius orat.
non sat

Id est mali, ni amplius etiam, quod ebibit, quod co-
met,

Quod facit sumti. nox datur, ducitur familia tota.

* Non. Ve-

* Vestispica, vñctor, auri custos, flabellifera, sandali-
gerula,

stispici, i.

Cantrices, cistellatrices, nuncii, renuncii, raptores
panis & peni.

vestiũ cu-
stodes ser-
ui, quod

Fit ipse, dum illis comis est, inops amator. hæc ego
cum ago

frequenti
diligentiã

Cum meo animo, & recolø, vbi quid eget, quàm
precii sit parui, apage te,

vestes in-
spiciant.

Amor non places, nihil te vtor, quanquam illud est dulce, esse & bibere.

Amor amara dat tibi satis quod egrè sit, fugit forum, fugat tuos

Cognatos, fugat ipse se à suo contuitu.

Neq; enim cum sibi amicum volant dici. mille modis amor ignorandu' est.

Procul adhibendus est, atque abstinendus. nam qui in amorem

Præcipitavit, peius perit, quàm si saxo saliat. apage sis amor.

Tuas res tibi habe, amor mihi amicus ne suas yn. quam. sunt tamen

Quos miseros maleque habeas, quos tibi obnoxios fecisti.

Certum' est ad frugem applicare animum, quanquam ibi animo

Labos grandis capitur. boni sibi hæc expetunt, rem, fidem, honorem,

Gloriam & gratiam. hoc probis precium' est: eò mihi magis lubet

Cum probis potius, quàm cum improbis vivere vanidicis.

PHILTO *senex.* LYSITELES *adolescens.*

* i. prori-
puit. Non.

QVO illic homo foras se * penetrauit ex ædibus? LY. pater assum.

Impera quodvis, neque tibi ero in morâ, neque latebrose me abs tuo

Conspectu occultabo. PH. feceris par tuis cæteris factis, patrem

Tuum si percoles per pietatem. nolo ego cum improbis te viris,

Enate mi, neque in viâ, neque in foro vllum sermonem exequi.

Noui ego hoc seculum, moribus quibus sit. malus bonum, malum

Esse vult, ut sit sui similis: turbant, miscent mores mali, rapax,

Avarus, invidus, sacrum, prophanum, publicum, priuatum habent,

* Hiulea

* Hiulca gens. hæc ego doleo, hæc sunt quæ me ex-
 cruciant. * i. auida,
 & quasi
 hiantes ore
 prædam
 captans.
 Hæc dies noctesque tibi canto vt caueas. quod manu
 non queunt
 Tangere, tantum fas habent, quò manus abstinere.
 Cætera, rape, trahe, fuge latè. lacrimas hæc mihi,
 cum video.
 Eliciunt, quia ego ad hoc genus hominum duravi.
 * quin prius * Scal.
 quam prius
 i. prius-
 quam.
 † i. ad mor-
 tuos vt
 Græci:
 πλεῖστοις.
 Vide Alc.
 Par. 10. ca.
 13. & Gul.
 Cant. Nou.
 Lect. 4.
 cap. 18.
 Me † ad pluris penetraui. nam hi mores maiorum
 laudant:
 Eosdem lutulant, quos collaudant. hisce ego te arti-
 bus gratiam
 Facio, neu colas, neu imbuas ingenium. meo modo
 & moribus viuito
 Antiquis: quæ ego tibi præcipio, ea facito. nihil ego
 istos
 Moror facetos mores, & turbidos, quibus boni dede-
 corant se.
 Hæc tibi, si mea imperia capeffes, multa bona in pe-
 ctore confident.
 LY. Semper ego vsq; ad hanc ætatem ab ineunte a-
 dolescentiâ,
 Tuis seruiui seruitutem imperiis & præceptis, pater.
 Pro ingenio ego me liberum esse ratus sum: pro im-
 perio † tuum.
 Meum animum tibi seruitutem seruire, æquū censeui. † Ita Lipl.
 PH. Qui homo cum animo inde ab ineunte ætate
 depugnat suo,
 * Vtrum id ita ne esse mauelit, vt eum animus æquū
 censeat: * i. Vtrum
 ne id ita
 esse
 † L. percussit
 * L. percussit
 An ita potius, vt parentis eum esse & cognati velint.
 Si animus hominem † perpulit, actum est, animo ser-
 uiuir, non sibi.
 Si ipse animum * perpulit, dum viuit, victor victo-
 ram cluet. * L. percussit
 Tu si animum vicisti, potius quàm animus te, est
 quòd gaudeas.
 Nimio satius est vt opu' sit, te ita esse, quàm vt animo
 lubet.
 Qui animum vincunt, quàm quos animus, semper
 probiores cluent.

LY. Istæ ego mihi semper habui ætati tegumentum
meæ,

Ne penetrarem me vsquàm vbi esset damni conci-
liabulum.

Ne noctu irē obambulatū, neu suū adimerem alteri.

Neu tibi ægritudinem, pater, parerem, parsi sedulo.

Sarta testæ tua præcepta vsq; habui, meâ modestiâ.

PH. Quid exprobras? bene quod fecisti, tibi fecisti,
non mihi.

Mihi quidem ætas acta est fermè, tuâ istuc refert ma-
xime.

Is probus est, quem non pœnitet quàm probus sit &
frugi bonæ.

Benefacta benefactis aliis pertegito, ne perpluant.

Qui ipse se contemnit, in eo est indoles industria. *

LY. Ob eam rem hæc, pater, autumaui, quia res quæ-
dam' st, quam volo

Ego me abs te exorare. PH. quid id est? veniam iam
dare gestio.

LY. Adolescenti huic genere summo, amico atque
æquali meo,

Minus qui cautè & cogitatè suam rē tractauit pater,

Bene volo ego illi facere, si tu non neuis. PH. nempe
de tuo.

LY. De meo, nam quod tuum' st, meum' st, omne me-
um est autem tuum.

PH. Quid is, egérne? LY. eget. PH. habuítne rem? LY.

habuit. PH. qui eam perdidit?

Publicisne affinis fuit, an maritumis negotiis?

* Mercaturamne, an venales habuit, vbi rē perdidit?

LY. Nihil istorum. PH. quid igitur? LY. per comita-
tem edepol, pater.

Præterea aliquantum animi causâ in deliciis disper-
didit.

PH. Edepol hominē prædicatum fermè familiariter,

Qui quidem nunquam per virtutem rem confregit,
atque eget.

Nihil moror eum tibi esse amicum cum eiusmodi
virtutibus.

LY. Quia sine omni malitiâ est, tolerare eius egesta-
tem volo.

PH. De

* i. fuitne
mercator,
an mango
seu vena-
litius?

PH. De mendico male meretur qui ei dat quod edit,
aut quod bibat. (ad miseriam.

Nam & illud quod dat, perdit, & illi producit vitam
Non eò hoc dico, quin quæ tu vis, ego velim, & fa-
ciam lubens

Sed ego hoc verbum cùm illi cuidam dico, præmon-
stro tibi,

Vt ita te aliorum misereat, caue tui alios misereat.

LY. Deferere illum, & * deiuuare in rebus aduersis
pudet.

* Vide Cët.

† Lips. *desi.*

PH. Pol pudere quàm pigere præstat, totidē litteris.

uare ex

LY. Edepol, deūm virtute dicam pater, & maiorum,
& tuā

Fest.

Multa bona bene parta habemus. bene si amico fe-
ceris,

Ne pigeat fecisse: at potius pudeat, si non feceris.

PH. De magnis diuitiis si quid demas, plus fit, an mi-
nus?

LY. Minus pater. sed cui immunifico seīs quid can-
tari solet?

Quod habes, ne habeas: & illud quod nunc non ha-
bes, habeas malum.

Quandoquidem nec tibi bene esse potes pati, nec al-
teri.

PH. Scio equidē istuc ita solere fieri. verū gnate mi,
Is est * immunis, cui nihil est, quī munus fungatur
suum.

* Vide Cët.

LY. Deūm virtute habemus, & quī nosmet vtamur,
pater,

Et aliis quī comitati simus beneuolentibus.

PH. Non edepol tibi pernegare possum quicquam
quod velis.

Cuius egestatē tolerare vis? loquere audacter patri.

LY. Lesbónico huic adolescenti Charmidæ filio,

Qui illic habitat. PH. qui comēdit quod fuit, quod
non fuit.

* Hūc ver-

LY. Ne opprobra pater: multa eueniunt homini, quæ
vult, quæ ne vult.

sum Mur.

post illum

PH. * Age dum eloquere, quid dare illi nunc vis? LY. ponit: Non
nihil quicquam, pater.

(est. *atate ve-*

reus ing.

Sapientiæ ætas condimentum' est, sapiens ætati cibus

PH. Mentire edepol, gnate, atque id nunc facis haud consuetudine.

Nam sapiens quidem pol ipse fingit fortunam sibi.
Eone multa quæ neuolt eueniunt, nisi fictor malus est.

Multâ est operâ opus ficturæ, qui se fictorē probum Vitæ esse agendæ expetit. LY. sed hic admodum adolescentulus.

PH. Non atate, verum ingenio adipiscitur sapientia.

LY. Tu modò ne me prohibeas accipere, si quid det mihi.

PH. An eo egestatem eius tolerabis, si quid ab illo acceperis?

LY. Eo, pater. PH. pos ego istam volo me rationem edoceas. LY. licet.

Scin' tu illum quo genere gnatus sit? PH. scio, apprimè probo.

LY. Soror illi est adulta virgo grandis, eâ cupio pater Ducere vxorem. PH. sine dote? LY. sine dote. PH. vxorem? LY. ita.

Tuâ re saluâ. hoc pacto ab illo inibis summâ gratiâ, Neg; commodius vlllo pacto ei poteris auxiliarier.

PH. Ego indotatam te vxorem vt patiar? LY. patiamdum est, pater,

Et eo pacto addideris nostræ lepidam famâ familiæ.

PH. Multa ego possum docta dicta & quamuis facundè loqui,

Historiam veterem atque antiquam hæc mea senectus sustinet.

Verum ego quando te & amicitiam & gratiam in nostram domum

Video allicere, etsi aduersatus tibi fui, istac iudico.

Tibi permitto, posce, duce. LY. di te seruassint mihi.

Sed adde ad istam gratiam vnum. PH. quid id est autem vnum? LY. eloquar,

Tute ad eum adeas, tute concilies, tute poscas. PH. eccere.

LY. Nimio citius transiges: firmum omne erit, quod tu egeris.

Grauius erit tuum vnum verbū ad eam rem, quàm centum mea.

PH. Ecce

PH. Ecce autem in benignitate hoc repperi negotiū.
Dabitur opera. LY. * lepidus viuis. hæc sunt ædes, hic
habet. * i. es lepi-
dus.

Lesbonico est nomen: age rem cura, ego te oppetiar
domi.

P H I L T O *senex.*

NON optuma hæc sunt, neq; ego vt æquū cenfeo:
Verūm meliora sunt, quān quæ deterruma.

Sed hoc vnum consolatur me atq; animum meum,

Quia qui nihil aliud, nisi quod sibi soli placet,

Consulit aduersum filium, nugas agit,

Miser ex animo fit: * factius nihilo facit.

* I. G. *facti-
us nih.*

Suæ senectuti is acriorem hyemem parat,

Cū illanc importunam tempestatem conciet.

Sed aperiantur ædes, quō ibam commodē.

Ipse exit Lesbonicus cum seruo foras.

LESBONICVS *adolescens.* STASIMVS

sertus. P H I L T O *senex.*

M INUS quindecim dies sunt, cum pro hisce ædibus
Minas quadraginta accepisti à Callicle.

Estne hoc quod dico, Stasime? ST. cū considero,

Meminisse videor fieri. LE. quid factum est eo?

ST. Comesum, expotū, * exutum, elotum in balneis. * I. G. *exun-*

Piscator, pistor abstulit, lanij, coqui,

lūm, i. vn-
guētis ab-
sumtum.

Olitores, myropola, aucupes. confit citō,

Quān si tu obicias formicis papauerem.

LE. Minus hercle in hisce rebus sumtū est sex minis.

ST. Quid quod dedisti scortis? LE. ibidē vnā traho.

ST. Quid quod ego defraudauī? LE. hem ista ratio
maxima est.

ST. Non tibi illud apparere, si sumas, potest:

Nisi tu immortale rere esse argentum tibi.

Serō atque stultē, prius quod cautum oportuit,

Postquam comedit rem, post rationem putat.

LE. Nequaquam argenti ratio comparet tamen,

ST. * Ratio quidem hercle apparet, argentum *οἷχες*. * Cic. in

Minas quadraginta accepisti à Callicle,

*Pis. hunc
versum
laudat.*

Et ille ædis abs te accepit mancipio. LE. admodum.

PH. Pol opinor affinis noster ædes vendidit.

* Pater

* f. Patri

cum per.

† Vide Alc.

Par. 6. ca. 7.

* Lips. Quā

sponſione pr.

aut Quā

sponſione pro,

nuper, i. pro

quā spon-

sione nu-

per. reiectā

præpositi-

one in ter-

gū vocis.

† L. tunc.

* L. haud

quē vide.

* Vide Fest.

& L.

* Ferentarium

esse amicum

inuentum

intelligo.

LE. Abia

* Pater cum peregrè veniet, in portā est locus,

† Nisi forte in ventrem filio correperit.

ST. Trapezitæ mille dracumarum Olympicum,

Quas de ratione debuisti, reddita.

LE. Nempe quas sponendi. ST. immò quas dependi, inquit.

* Quā sponſione pronuper tu exactus es,

Pro illo adolescente, quem tu aiebas esse diuitem.

LE. Factum. ST. vt quidem illud perierit. LE. factum id quoque est.

Nam † nunc cum vidi miserum, & me eius miseritum' st.

ST. Miseret te aliorum, tui te nec miseret, nec pudet.

PH. Tempus aduendi est. LE. estne hic Philto, qui aduenit?

Is hercle est ipſus. ST. edepol nā ego istum velim

Meum fieri seruum cum suo peculio.

PH. Herum atque seruum plurimum Philto iubet

Saluere, Lesbonicum & Stasimum. LE. di duint

Tibi, Philto, quæcunque optes. quid agit filius?

PH. Bene vult tibi. LE. edepol mutuū mecum facit.

ST. Nequam illud verbum' st, bene vult, nisi qui bene facit.

Ego quoque volo esse liber, nec quicquam volo,

Hic postulet frugi esse, nugas postulet.

PH. Meus gnatus me ad te misit, inter se atq; vos

Affinitatem vt conciliarem & gratiam.

Tuam vult sororem ducere vxorem, & mihi

Sententia eadem st, & volo. LE. * hau nosco tuum,

Bonis tuis rebus meas res irrides malas.

PH. Homo ego sum, homo tu es: ita me amabit Iupiter,

Neque te derisum veni, neque dignum puto.

Verum hoc, vt dixi, meus me orauit filius,

Vt tuam sororem poscerem vxorem sibi.

LE. Mearum rerum me nouisse æquum' st ordinem,

Cum vestris nostra non est æqua factio.

Affinitatem vobis aliam quarite.

ST. Satin' tu sanus mentis aut animi tui,

Qui conditionem hanc repudies? nam illum tibi

* Ferentarium esse amicum inuentum intelligo.

LE. Abia

LE. Abin' hinc diereſte? ST. ſi hercle ire occipiam,
vetes.

LE. Niſi quid me aliud vis Philto, reſponſi tibi.

PH. Benigniorem Leſbonice te mihi,
Quàm nunc experior eſſe, confido fore,
Nam & ſtultè facere, & ſtultè fabularier,
Vtrunque, Leſbonice, in ætate haud bonum' ſt.

ST. Verum hercle hic dicit. LE. oculum ego tibi ef-
fodiam,

Si verbum addideris. ST. hercle quin dicam tamen.
Nam ſi ſic non licebit, luſcus dixerò.

PH. Ita tu nunc dicis non eſſe æquiperabiles
Veſtras cum noſtris factiones atque opes?

LE. Dico. PH. quid tūc, ſi in ædem ad cœnā veneris,
Atque ibi opulentus tibi par fortè vt venerit,

Appoſita ſit cœna, popularem quam vocant,
Si * illi congeſtæ ſint epulæ à clientibus,

* i. illie

Si quid tibi placeat, quod illi congeſtum ſiet,
Ediſne, an incœnatus cum opulento accubes?

LE. Edim, niſi ille vetet. ST. at pol ego, etiā ſi veter,
Edim atque ambabus malis expletis vorem.

Et quod illi placeat, præripiam potiſſimūm,
Neque illi concedam quicquam de vitâ meâ.

Verecundari neminem apud menſam decet,
Nam ibi de diuinis atque humanis cernitur.

PH. Rem fabulare. ST. non tibi dicam dolo.
Decedam ego illi de viâ, de ſemitâ,

De honore populi: verūm quod ad vêtrem attinet,
Non hercle * hoc vngue, niſi me pugnis vicerit.

* Ita Lipſ.

† Cœna hæc annona eſt, ſine ſacris hæreditas.

† Muret. ex

PH. Semper tu hoc facito, Leſbonice, cogites,
Id optimum eſſe, tute vti ſis optumus.

V. C. Cœna

hæc annona

eſt ſine ſ. i.

Si id nequeas, ſaltem vt optumis ſis proximus.

Nunc conditionem hanc, quam ego fero, & quam
abs te peto,

tâ carâ an-
nonâ.

Dare atque accipere, Leſbonice, te volo.

Dei diuites ſunt, deos decet opulentia

Et factiones: verūm nos homunculi

* Salillum animæ qui cum extemplo amiſimus,

* Vide L.

Æque mendicus atque ille opulentiffimus

Cenſetur cenſu ad Acherontem mortuus.

ST. Mirum

ST. Mirum ni tu illuc tecum diuitias feras,
Vbi mortuus sis, ita sis vt nomen cluet.

PH. Nunc vt scias hinc factiones atque opes
Non esse, neque nos tuam negligere gratiam,
Sine dote posco tuam sororem filio,

Quæ res bene vortat, habeo? pactam? quid taces?

ST. Proh di immortales, conditionem quo iusmodi!

PH. Quin fabulare; di bene vortant, spondeo.

ST. Eheu vbi vsus nihil erat dicto, spondeo
Dicebat. nunc hic, quum opus est, non quit dicere,

LE. Cum affinitate vestra me arbitramini
Dignum, habeo vobis, Philto, magnam gratiam.

Sed etsi hercle grauiter cecidi stultitiâ meâ,
Philto, est ager sub vrbe hic nobis, eum dabo

Dotem sorori. nam is de stultitiâ meâ
Solutus superfit præter vitam reliquus.

PH. Profecto dotē nihil moror. LE. certum est dare.

ST. Nostram ne nutricein, here, quæ nos educat,
Ab alienare à nobis? caue sis feceris.

Quid edemus nosmet postea? LE. etiam tu taces?

Tibi ego rationem reddam? ST. planè perimus,
Nisi quid ego comminiscor. Philto te volo.

PH. Si quid vis, Stasime? ST. huc concede aliquan-
tum. PH. licet.

ST. Arcanò tibi ego hoc dico, ne ille ex te sciat,
Nève alius quisquā. PH. crede audacter quid lubet.

ST. Per deos atq; homines dico, ne tu illunc agrum
Tuum siris vnquam fieri, neque gnati tui.

Ei rei argumentum dicam. PH. audire edepol lubet.

ST. Primum omnium olim terra cum præscinditur,
In quinto quoque sulco moriuntur boues.

^o Vinū pen- PH. Apage. ST. Acherontis hostiū in nostro est agro.
dens ipsas v- Tum ^o vinū, priusquā coactum est, pendet putidum.

nas signifi LE. Consuadet homini credo. etsi scelestus est,

eat, & vin- At mihi infidelis non est. ST. audi cætera.

demiâ nō- Post id, frumenti quum alibi messis maxima est,

dum col- Tribus tantis illi minus reddit, quàm obseueris.

lectam. PH. Hem istic oportet obseri mores malos,

† i. illic. Vi- Si in obserendo possint interfieri.

de Cent. ST. Neq; vnquam quisquam est cuius ille ager fuit.

Quin possiunt ei res vorterit, cuium fuit.

Alij exulatum abierunt, alij emortui,
 Alij se suspendere hem nunc hic cuius est,
 Vt ad incitas redactus! PH. apage à me istum agrum.
 S.T. Magis apage dicas, si omnia à me audiueris.
 Nam fulguritæ sunt hic alternæ arbores.
 Sues moriuntur anginâ hic accerrumâ.
 Ones scabræ sunt, tam glabræ hem, quàm hæc est
 manus.

Tum autē Syrorum, genus quod patientissimū est
 Hominum, nemo extat, qui ibi sex menses vixerit:
 Ita cuncti solstitiali morbo decidunt.

PH. Credo ego istuc, Stasime, ita esse, sed * campas
 genus

Multo Syrorum iam † anteit patientiâ.
 Sed iste est ager profectò, vt te audiui loqui,
 Malos in quem omnes publicè mitti decet.

Sicut fortunatorum memorant insulas,
 Quò cuncti, qui ætatem egerunt castè suam,
 Conueniant: contrà istòc detrudi maleficos
 Æquum videtur, qui quidem istius sit modi.

S.T. Hospitium est calamitatis, quid verbis opu' est?
 Quamuis malam rem quærens, illuc reperiās.

PH. At tu hercle & illi & alibi. S.T. caue sis dixeris,
 Me tibi dixisse hoc. PH. dixisti arcano satis.

S.T. Quin hic quidē cupit illum ab se abalienarier,
 Si quidem reperire possiet, cui os sublinat.

PH. Meus quidem hercle nunquam fiet. S.T. si sapiēs
 quidem.

Lepidè hercle de agro ego hunc senem deterrui,
 Nam qui viuamus nihil est, si illum amiserit.

PH. Redeo ad te, Lesbonice. LE. dic sodes mihi,
 Quid hic locutus tecum? PH. quid censes? homo' est,
 Vult fieri liber: verum quòd det, non habet.

LE. Et ego esse locuples, verum nequicquam volo.

S.T. Licetū si velles, nunc, quoniam nihil est, nō licet.

LE. Quid tecum, Stasime? S.T. de istoc quòd * dixisti
 modò,

Si antea voluisses, esses: nunc serò cupis.

PH. De dote mecum conuenire nihil potes,

Quid tibi lubet, tute agiro cum nato meo.

Nunc tuam sororem filio posco meo.

* Non. *caru*
panis g. i. Cā-
 panum ge-
 nus.

† I. G. *antid-*
dit

* D. F. *dix-*
si versūs
 causā.

Quæ res benè vortat. quid nunc etiam consulis?

LE. Quid istuc? quando ita vis, dī bene vortāt, spondeo.

PH. Nunquam edepol cuiquā tam expectatus filius Natus, quā est illud spondeo natum mihi.

ST. Di fortunabant vestra consilia. PH. ita volo.

LE. Sed, Stasime, abi huc ad meam sororem: ad Calliclem.

Dic hoc negotij quomodo actum est. ST. ibitur.

LE. Et gratulator meæ sorori. ST. scilicet.

PH. I hæc Lesbōnice mecum, vt corā nuptiis Dies constituatur, eādem hæc confirmabimus.

LE. Tu istuc cura quod iussi, iam ego hīc ero,

Dic Callicli me vt conueniat. ST. quin tu i modò.

LE. De dote vt videat, quid opus sit facto. ST. i modò.

LE. Nam certum' est sine dote haud dare. ST. quin tu i modò.

LE. Neque enim illi damno vnquam esse patiar. ST. abi modò.

LE. Meam negligentiam. ST. i modò. LE. ô pater, Æquum videtur quin quod peccarim. ST. i modò.

LE. Potissimū mihi id obfit. ST. i modò. LE. ô pater

En vnquā aspiciam te? ST. i modò, i modò, i modò.

Tandem impetraui abiret. di vestram fidem,

* *L. gestum*
pr.

Edepol re gestā pessumè, * gestam probè,

Siquidem ager nobis saluus est, etsi admodum

In ambiguo est etiam, nunc quid de hæc re fuat.

Sed si alienatur, actum' est de collo meo.

Gestandus peregrè clypeus, galea, sarcina,

Effugiet ex vrbe, vbi erunt factæ nuptiæ,

* *f. istinc*

Ibit * istac aliquò in maximam malam crucem

† *i. milita-*
tum

† Latrocinatum, aut in Asiam, aut in Ciliciam.

Ibo huc, quò mihi imperatum' est, etsi odi hæc domū

Postquam exturbauit hic nos ex nostris ædibus.

CALLICLES *senex.* STASIMVS *seruus.*

* *Vide L.*

Quomodo tu istuc Stasime dixisti * nostrum herilem filium

Lesbonicum suam sororem despopondisse? ST. hoc modo.

CA. Cui

CA. Cui homini despondit? ST. Lysiteli Philtonis filio,

Sine dote. CA. sine dote ille illam in tantas diuitias dabit?

Non credibile dicis. ST. at tu edepol nullus creduas. Si hoc non credis, ego credidero. CA. quid? ST. me nihili pendere.

CA. Quamdudum istuc, aut vbi actum est? ST. illico hic ante ostium.

* Tam modò, inquit † Prænestinus. CA. tanton' in re perditâ, * i. modò Fest.

Quam in re saluâ, Lesbonicus factus est frugalior? † notat ST. Atq; equidè ipsus vltro venit Philto oratû filio. Prænesti-
CA. Flagitium quidem hercle fiet, nisi dos dabitur norû barbari-
virgini. bariem.

Postremò edepol ego istam rem ad me attinere intellego.

Ibo ad meû castigatorem, atq; ab eo cõsiliû petam. ST. Propemodum quid illic festinet sentio, & subolet mihi,

Vt agro euortat Lesbonicû, quando euertit ædibus. O here Charmide, quam absente te hîc tua res distrahitur tibi!

Vtinam te redisse saluum videam, vt inimicos tuos Vlciscare, vt mihi, vt erga te fui & sum, referas gratiam.

Nimium difficile est reperiri amicum, * ita vt nomen * Vide Cæt. eluet,

Cui tuâ cum rē credideris, sine omni cura dormias. Sed generum nostrum ire eccillum video cum affini suo.

Nescio quid nō satis inter eos conuenit. celeri gradu Eunt vterque. ille reprehendit hunc priorem pallio, Haud illi euscheme astiterunt, huc aliquantum abscisso.

Est lubido orationem audire duorum affinium.

LYSITELES, LESBONICVS *adolescentes,*
STASIMVS *seruus.*

STA illico. noli aduersari, neque te occultassis mihi.

EE. Po.

LE. Potin' vt me ire, quò profectus sum, sinas? LY. si in rem tuam,

Les bonice, esse videatur, gloriæ aut famæ, sinam.

LE. Quod est facillimum, facis. LY. quid id est? LE. amico iniuriam.

LY. Neque meum' est, neque facere didici. LE. indoctus quàm doctè facis!

Quid faceres, si quis docuisset te, vt sic odio esses mihi?

Qui bene cùm simulas facere mihi te, malè facis, malè consulis.

LY. Egone? LE. tu nã. LY. quid malè facio? LE. quod ego nolo, id cùm facis.

LY. Tu rei bene consulere cupio. LE. tu mihi es melior, quàm egomet mihi?

Sat sapio, satis in rem quæ sint meam ego conspicio mihi.

LY. An id est sapere, vt qui beneficium à beneuolente * repudies?

LE. Nullum beneficium duco esse id, quod, cui facias, non placet.

LY. Scio ego & sentio ipse quid agam, neque à me officium migrat.

Nec tuis depellor dictis, quin rumori seruiam.

LE. Quid ais? LY. nam retineri nequeo, quin dicam ea quæ promeres.

Itane tandem maiores famam tradiderunt tibi tui, Vt virtute eorum anteparta per flagitium perderes?

* Ita Cam. Atq; honori posterorum tuorum vt * vibex fieres?

in πωπιον Tibi paterq; auctosq; facilem fecit & planam viam Ad quærendum honorem: tu fecisti vt difficilis foret, Culpa maximè & desidiâ, tuisque stultis moribus Præptauisti, amorem tuum vt virtuti præponeres. Nunc te hoc pacto credis posse obtegere errata? LE. ah non ita est.

LY. Cape sis virtutem animo, & corde expelle desidiâ tuo,

In foro operam amicis da, haud in lecto amicæ, vt solitus es,

Atque ego istum agrum tibi relinqui ob eam rem cuius exopto,

Vt tibi sit, qui te corrigere possis, ne omnino inopiā
Ciues obiectare possint tibi, quos tu inimicos ha-
bes.

LE. Omnia ego istac, quæ tu dixisti, scio, vel exsi-
gnauero.

Vt rem patriā, & gloriam maiorū foedarim meūm.
Sciebā vt esse me deceret, facere non quibam miser.
Ita vi Veneris vinctus, ocio captus in fraudē incidi:
Et tibi nunc, proinde ac merēre, summas habeo gra-
tias.

LY. At operam perire meam sic, & te hæc dicta sper-
nere,

Perpeti nequeo, simul me piget parum pudere te.
Et postremo, nisi me auscultas, atq; hoc vt dico facis.
Tute ponē te latebis facile, ne inueniat te honor.
In occulto iacebis, cū te maximē clarum voles.

Pernoui equidem, Lesbōnice, * imperitum tuum in- * *L. peritum*
genium admodum.

Scio te spontē non tuāpte errasse, sed amorem tibi
Pectus obscurasse, atque ipse amoris teneo omnis
vias.

Ita est amor; balista vt iacitur, nihil sic celere est, ne-
que volat.

Atq; is mores hominum moros & morosos efficit.
Minus placet, magis quod suadetur: quod dissuade-
tur, placet.

Cū inopia' sit, cupias, quando eius copia' sit, tum nō
velis.

Ille qui aspellit, is cōpellit: ille qui consuadet, vetat.

* Insanū est malum in hospitium deuerti ad Cu- * *Ita Lips.*
pidinem. i. valdē

Sed te moneo, hoc etiam atque etiā vt reputes, quid *malum.*
facere expetas.

Si istuc vt conare facis † indicium, tuum incendes † *L. incen-*
genus. dium

Tum igitur tibi * aqua erit cupido, genus qui restin- * *lego:*
gas tuum. aqua

Atque eris si nactus, proinde vt corde amantes sunt
cati,

Ne scintillam quidem relinques, genus qui congli-
scent tuum.

LE. Far-

†Vide Cēt. LE. Facile est inuentu.† datur ignis, tametsi ab inimicis petas.

Sed tu obiurgans me à peccatis rapis deteriorem in viam.

Meam vis sororē tibi dem, suades sine dote, hoc non conuenit.

Me, qui abusus sum tantam rem patriam, porrò in diuitiis

Esse, agrumque habere: egere illam autem, vt me merito oderit.

LY. Nunquam erit alienis grauis, qui suis se concinnat leuem.

Sicut dixi, faciam: nolo te iactari diutius.

Tanto melius est te sororis causā egestatem exequi, Atque eum agrum me habere quàm te, tua qui toleres inœnia?

LE. Nolo ego mihi te tam prospicere, qui meam egestatem leues,

Sed vt inops infamis ne sim, ne mihi hanc famam differant,

** al. dedi-
disse*

Me germanam meam sororē in concubinatum tibi

Sic sine dote * dedisse, magis quàm in matrimoniū. Quis me improbior perhibeatur esse? hæc famiferatio

Te honestet, me autem collutulet, si sine dote duxeris.

Tibi sit emolumentum honoris: mihi quod obiectent, fiet.

LY. Quid te dictatorem censes fore, si abs te agrum acceperim?

LE. Neque volo, neque postulo, neque censeo, verum tamen.

Is est homo hominī pudico, meminisse officiū suū.

LY. Scio equidem, te animatus vt sis video, subolet, sentio.

Id agis, vt vbi affinitatem inter nos nostram astrinxeris,

Atque eum agrum dederis, nec quicquam hic tibi sit, qui vitam colas,

Effugias ex vrbe inanis, profugus, patriam deferas,

Cognatos, affinitatem, amicos, factis nuptiis.

Mea

Meâ operâ hinc proterritum te, mea que auaritia au-
rument.

Id me commissurum, vt patiar fieri, ne animum in-
dlexeris.

ST. Non enim possum quin exclamem : euge, euge.
Lyfiteles

Facile palmam habes. hic victus. vicit tua comœdia.
Hic agit magis ex argumento, & versus meliores fa-
cit.

Etiam ob stultitiam tuâ te * tueris? multâ abomina. * Ita Palm.

LE. Quid tibi interpellatio, aut in consilium huc ac- vt alludat.
cessio est? ad histrio-

ST. Eodem pacto, quo huc accessi, abscessero. LE. nû poenas.
i hac mecum domum,

Lyfiteles, ibi de istis rebus plura fabulabimur.

LY. Nihil ego in occulto agere soleo: meus vt ani-
mus est, eloquar.

Si mihi tua soror, vt ego equum censeo, ita nuptum
datur

Sine dote, neq; tu hinc abiturus, quod meum erit,
id erit tuum,

Sin aliter animatus es, bene quod agas, eueniat tibi,
Ego amicus nunquam tibi ero alio pacto, sic senten-
tia est.

ST. Abiit hercle ille quidem. ecquid audis, Lyfiteles?
ego te volo.

Hic quoque hinc abiit. Stasime, restas solus. quid e-
go nunc agam?

Nisi vti sarcinam constringam, & clypeum ad dor-
sum accommodem.

* Fulmentas iubeam suppingi soccis, non sisti potest. * i. fulera.

Video caculam militarem me † futurum, aut lon- seu fulci-
gius, menta:

Aut aliquem ad regem in * sagenam herus se conie- † lego: futu-
cerit meus. rû haud lon-

Credo ad summos bellatores acrem fugitorem fore: gius. i. pro-

Et capturum spolia, ibi illum qui meo hero aduersus pediem,
venerit, breui.

Ego met autem quum extemplo arcû mihi & pha- * al. saginâ-
retram & sagittas sumfero. Vide Cêt.

Cassidem in caput, dormibo placidè in tabernaculo.

Ad forum ibo; nudius sextus cui talentum mutuum
Dedi, repolcam, ut habeam mecum quod feram viaticum.

MEGARONIDES, CALLICLES *senes duo.*

UT mihi rem narras Callicles, nullo modo

Potest fieri prorsus, quin dos detur virgini.

CA. Namque hercle honestè fieri fermè non potest,

Ut eam perpetiar ire in matrimonium

Sine dote, cum eius rem penes me habeam domi.

ME. Parata dos domi est, nisi expectare vis,

Ut eam sine dote frater nuptum collocet,

Potest adeas tute Philtonem, & dotem dare

Te ei dicas, facere id eius ob amicitiam patris.

Verum hoc ego vereor, ne istac pollicitatio

Te in crimen populo ponat atque infamiam.

Non temerè dicant te benignum virgini,

Datam tibi dotem, ei quam dares, eius à patre.

L. data, in Ex ea largitari te illi, neque ita ut sit * data,

Columen Columen te sistere illi, & detraxe autement.

Nunc si opperiri vis aduentum Charmidis,

Perlongum est, huic ducendi interea abscesserit.

CA. Nam hercle omnia istac veniunt in mentem mihi.

ME. Vide si hoc vitibile magis atque in rem deputas,

Ut adeam Lesbianicum, edoceam ut res sese habet.

CA. Ut ego nunc adolescenti thesaurum indicem

Indomito, pleno amoris ac lasciuiae?

Minimè minimè hercle verò. nam certò scio

Locum quoque illum omnem, ubi situ est, comederit,

Quem fodere metuo, sonitum ne ille exaudiat,

Ne ipsam rem indaget, dotem dare si dixerim.

ME. Quo pacto ergo agetur? CA. clam dos depromi
potest;

Dum occasio ei rei reperiatur, interim

Ab amico aliquo alicunde argentum in dotem roges.

ME. Potin' est ab amico alicunde exorari? CA. potest.

ME. Gerrae, nam tu illud verbum actutum inueneris,

Mihi quidem hercle non est quod dem mutuum.

CA. Malim hercle ut verum dicas, quam ut des mutuum.

ME. Sed vide consilium, si placet, CA. quid consilii est.

ME. Scia-

ME. Scitum, vt ego opinor, consilium inueni. CA.
quid est?

ME. Homo conducatur aliquis iam, quantū potest,
Quasi sit peregrinus. CA. quid is scit facere postea?

ME. Is homo exornetur graphicè in peregrinū mo-
dum,

Ignota facies, quæ non vſitata ſit,

* Falſidicum, confidentem. CA. quid tum poſtea?

ME. Quasi ad adoleſcentem à patre ex Seleuciâ

Veniat, ſalutem ei nunciet verbis patris,

Illum bene gerere rem, & valere & viuere,

Et cum rediturum actutum. ſerat epistolâs

Duas, eas nos conſignemus, quasi ſint à patre.

Det alteram illi, dicat alteram tibi

* Dare ſeſe velle. CA. perge porrò dicere.

ME. Sequæ aurum ferre virgini dotem à patre

Dicat, patremque id iuſſiſſe aurum tibi dare:

Tenes iam? CA. propemodū, atq; auſculto perlubēs.

ME. Tum tu igitur demū id adoleſcenti aurū dabis,

Vbi erit locata virgo in matrimonium.

CA. Scitè hercle ſane. ME. hoc vbi theſaurum effe-
deris,

Suſpicionem ab adoleſcente amoueris,

Cenſebit aurum eſſe à patre allatum tibi,

Tu de theſauro ſumes. CA. ſatis ſcitè & probè.

Quamquam hoc me ætatis ſycophantari pudet.

Sed epistolâs quando obſignatas aſſeret,

Siquidem obſignatas attulerit epistolâs,

Nonne arbitraris eum adoleſcentem annuli

Paterni ſignum nouiſſe? ME. etiam tu taces?

Sexcentæ ad eam rem cauſæ poſſunt colligi,

Eum quem habuit, perdidit, alium poſt fecit nouū.

Iam ſi obſignatas non feret, dici hoc poſeſt,

Apud portitorem eas reſignatas ſibi

Inſpectasque eſſe. in huiuſmodi negotio:

Diem ſermone terere, ſegnities mera' ſt.

Quamuis ſermones poſſunt longi texier.

Abi ad theſaurum iam conſectim clanculum,

Seruos, ancillas amoue. atque audin'? CA. quid eſt?

ME. Vxorẽ quoq; ipſam hanc rem vt celes, face.

CA. Nā pol' tacere nūquā quicquam' ſt quod queat.

* L. Falſidi-
cum, confi-
dentiſſim.

* L. Dami:

ME. Quid nunc stas? quin te hinc amones, & te mo-
ues?

Aperi, deprome inde auri ad hanc rem quod sat est.
Continuo operito denuò: sed clanculum
Sicut præcepi, cunctos exturba ædibus.

CA. Ita faciam. ME. at enim nimis longo sermone ve-
rimur.

Diem conficimus, quod iam properato' sit opus.

Nihil est de signo quod vereare, me vide.

Lepida est illa causâ, vt commemoravi, dicere,

Apud portitores esse inspectas: denique

Diei tempus non vides? quid illum putas

Naturâ illâ, atque ingenio? iamdudum ebriu' sit.

Quiduis probari poterit: tum quod maximum est,

Afferre, non petere hic se dicet. CA. iam sat est.

ME. Ego sycphantam iam conduco de foro,

Epistolasque iam consignabo duas,

Eumque huc ad adolescentem meditatum probè

Mittam. CA. eo ego igitur intrò ad officium meum.

Tu istuc age. ME. actum reddam.

CHARMIDES *senex.*

* *L. Neptune & Nereo.* Salsipotenti & moltipotenti Iouis fratri, * & Ne-
rei Neptuni,

Lætus, lubens, laudes ago, & grates, gratiasque ha-
beo, & fluctibus salis,

† *Locus corruptus.* Quos penes mei potestas † boni misque foret, & meæ
vitæ,

L. hominisque foret, aut: no- Quum suis me ex locis in patriam vrbisque moenia
reducem faciunt.

mini que foret, aut: ho- Atque ego Neptune tibi ante alios deos gratias ago
atque habeo summas.

norum que foret. Nam te omnes sæuamque; seueramque atque auidis
moribus commemorant,

Spurcificum, immanem, intolerandum, vesanum.
contra operâ expertus.

Nam pol placido te & clementi meo vsque modo,
vt volui vsus sum, haud alio.

Atque hanc tuam gloriam iam antè auribus accepe-
ram, & nobiles apud homines,

Fauperibus te parcere solitum, diuites damnare at-
que domare.

Abi, laudo, scis ordine, vt æquum' st,
Tractare homines. hoc dis dignum' st, semper men-
dicis modesti sint.

Fidus fuisti, infidum esse iterant. nam absque foret
te, sat scio in alto

Distraxissent, disque tulissent satellites tui me mise-
rum foedè,

Bonaque omnia, item vnà mecum passim caruleos
per campos.

Ita iam quasi canes, haud secus, circumstabant na-
uem turbines venti,

Imber, fluctusque atque procellæ infensæ, frangere
malum,

Ruere antennas, scindere vela, ni tua pax propitia
foret præstò.

Apagè me sis. * deinde hinc certum' st ocio me dare. * *al. dehinc*
satis partum habeo

Quibus ærumnis * deluctaui, filio dum diuitias * *Non. elu-*
quæro? *ctauit*

Sed quis hic est, qui in plateam ingreditur cum no-
uo ornatu, specieque

Simul? pol quanquā * domum cupio, opperiar hic, * *Don. do-*
quam gerat rem. *mi cup.*

SYCOPHANTA. CHARMIDES *senex.*

Hic ego diei nomen Trinummo faciam: nam e-
go operam meam

Tribus nummis hodie locaui ad artes nugatorias.

Aduenio ex Seleuciâ, Macedoniâ, Asiâ, atq; Arabiâ,

Quas ego neque oculis, neque pedibus vnquam v-
surpauit meis.

Viden', egestas quid negotij dat homini misero
mali?

Qui ego nunc subigor trium nummorum causâ, vt
has epistolas

Dicam ab eo homine me accepisse, quem ego, qui sit
homo, nescio,

Neq; noui: neq; natus, necne is fuerit, id solidè scio.

CH. Pol hic quidem fungino genere est, capite se to-
tum tegit,

Illurica facies videtur hominis, eo ornatu aduenit.

SY. Ille qui me conduxit, vbi conduxit, abduxit domum.

Quæ voluit, mihi dixit, docuit, & præmonstravit prius

Quomodo quicque agerem : nunc adeò, si quid ego addidero amplius,

Eò conductor melius de me nugas conciliauerit.

Vt ille me exornauit, ita sum ornatus, argentum hoc facit,

Ipse ornamenta à Chorago hæc sumsit suo periculo.

Nunc ego si potero ornamentis hominem circumducere,

* I. G. *ipsum* Dabo operam, vt me esse * ipsum planè sycophantam sentiat.

CH. Quàm magis specto, minus placet mihi hominis facies? mira sunt,

* i fur. Ni illic homo est aut * dormitator, aut fector zonarius.

Turn. Loca cõtemplat, circûspectat sese, atq; ædis noscitat. * Palm. *non,* Credo edepol, quò * mox furatum veniat, speculatur loca.

â noctu. Magis lubido est obseruare, quid agat, ei rei operam dabo.

SY. Has regiones demonstravit mihi ille conductor meus,

Apud illas ædis sistendæ mihi sunt sycophantiæ.

Fores pultabo. CH. ad nostras ædes hic quidem habet rectam viam.

Hercle opinor mihi aduenienti hæc noctu agitandæ sunt vigiliæ.

SY. Aperite hoc, aperite. heus ecquis foribus tutelam gerit?

CH. Quid adolescens quæris? quid vis? quid istas pultas? SY. heus senex,

* L. *cum iuratori* Census * coniuratori si rectè rationem dedi.

Lesbonicū hîc adolescentē quæro, in his regionibus Vbi habitat, & item alterum ad istanc capitis albidinē,

Calliclē aiebat vocari, qui has mihi dedit epistolas,

CH. Meum gnatum hic quidem Lesbonicum quærit, & amicum meum,

Ca' ego liberofq; bonaq; commendauī, Calliclem.
 SY. Fac me, fi ſcis, certiozem, hīce homines vbi habi-
 tent, pater.

CH. Quid eos quæris? aut quis es? aut vnde es? aut
 vnde aduenis?

SY. Multa ſimul rogitas, nescio quid expediam po-
 tiſſimum.

ſin vnum quidquid ſingillatim & placidè percun-
 ctabere,

Et meum nomen, & mea facta, & itinera ego faxo
 ſcias.

CH. Faciam ita vt vis, agedum nomē tuum primum
 memora mihi.

SY. Magnū facinus * incipis ſic perere. CH. quid ita? * I. G. inci-
 piſſit per.

SY. quia, pater,
 ſtante lucem ire occipias à meo primo nomine,
 Concubium ſit noctis, priuſquam ad poſtremum
 perueneris. † Lipſ. face
 eſt aut: ſa-
 cla eſt: L. 4

CH. Opus † facto' ſt & viatico ad tuum nomen, vt tu
 prædicas. fercto aut
 facto eſt.

SY. Eſt minusculū alterum, quaſi vaſculum vinariū.

CH. Hic homo ſolidè ſycophanta eſt. quid ais tu, a-
 doleſcens? SY. quid eſt?

CH. Eloquere, iſti tibi quid homines debent, quos
 tu quæritas?

SY. Pater iſtius adoleſcentis dedit has duas mihi epi-
 ſtolas

Lesbonici. CH. mihi eſt amicus. tenco hunc manife-
 ſtarium.

Me ſibi epiſtolas dediffe dicit, ludam hominē probè.

SY. Ita vt occepi, ſi animum aduortas, dicam. CA.
 dabo operam tibi.

SY. Hanc me iuſſit Lesbonico ſuo gnato dare epi-
 ſtolam,

Et item hanc alteram ſuo amico Callicli iuſſit dare.

CH. Mihi quoq; edepol, quoniam hic nugatur, con-
 trā nugari lubet.

Vbi ipſe erat? SY. bene rē gerebat. CH. ergo vbi? SY.
 in Seleuciā.

CH. Ab ipſon' iſtas accepiſti? SY. è manibus dedit
 mihi ipſe in manus.

CH. Quà facie est homo? SY. sesquipede quidem et
quàm tu longior.

CH. Nouistin' hominem? SY. ridiculè rogitas, quo
cum vnà cibum

Capere soleo. CH. quod est ei nomen? SY. quod ede-
pol homini probo.

CH. Lubet audire. SY. illi edepol illi illi, vñ misero
mihi.

CH. Quid est negotij? SY. deuorauì nomen impru-
dens modò.

CH. Non placet, qui amicos intra dentes conclusos
habet.

SY. Atq; etiam modò vorfabatur mihi in labris pri-
moribus.

CH. Tempori huic hodie anteueni. SY. teneor ma-
nifestò miser.

CH. Iamne commentus es nomen? SY. deùm hercle
me atque hominum pudet.

CH. Vide homo vt hominem noueris. SY. tanquam
me istuc fieri solet, (res.

Quod in manu teneas atq; oculis videas, id deside-
Litteris recomminiscar: C est principium nomini.

CH. Callicles? SY. non est. CH. Callipus? SY. non est.
CH. Callidemides?

SY. Non est. CH. Callinicus? SY. non est. CH. Calli-
marchus? SY. nil agis.

Neque adeò edepol floccifacio, quādo egomet me-
mini mei.

CH. At enim multi Lesbionici sunt hìc, nisi nomen
patris

Dices, non monstrare possum istos homines, quos
tu quæritas.

Quod ad exemplum est? coniecturâ si reperire pos-
sumus.

* Palm. SY. * Ad hoc exemplum est? an Chares? an Charmides?
Ad hoc ex- num Charmides?

emplum est, SY. Hem istic erit, qui istum di perdant. CH. dixi ego
Char. CH. iamdudum tibi:

an Chares? Te potius bene dicere æquum' est homini amico,
quàm malè. (precij?

SY. Satin' intra labra atque dentes latuit vir minime

CH. Ne

CH. Ne malè loquare ei præfenti amico. SY. quid ergo ille ignauiffimus

Mihi latitabat? CH. fi appellaffes, refpondiffet, nomine.

Sed ipfe ubi eft? SY. pol illum reliqui ad Rhadaman-tem in Cecropiâ infulâ.

CH. Qui homo eft me infipientior, qui ipfe egomet, ubi fim, quæritem?

Sed nihil difconducit huic rei. quid ais? SY. quid? CH. hoc quod te rogo.

Quos locos adifti? SY. nimium miris modis mirabiles.

CH. Labet audire, nifi moleftum'ft. SY. quin difcupio dicere.

Omnium primùm in Pontum aduefti ad Arabiam terram fumus.

CH. Ehò an etiam Arabia'ft in Ponto? SY. eft, non illæ ubi tus gignitur,

Sed ubi abfinthium fit atque cunila gallinacea.

CH. Nimium graphicum hunc nugatorem. fed ego fum infipientior,

Qui egomet, vnde redeam, hunc rogitem, quæ ego fciam, atque hic nefciat:

Nifi quia lubet experiri, quò euafuru'ft denique.

Quod eft tibi nomen adolefcens? SY. Pax, id eft nomen mihi,

Hoc quotidianum'ft. CH. edepol nomen nugatoriũ, Quafi dicas, fi quid crediderim tibi, pax, periiffe illico.

Sed, quid ais, quò inde iifti porrò? SY. fi animum aduortas, eloquar.

Ad caput amnis, quod de cælo exoritur fub folio Iouis.

CH. Sub folio Iouis? SY. ita dico. CH. è cælo? SY. atq; medio quidem.

CH. Ehò an etiam in cælum ascendifti? SY. imò * ho- * nautical
riolâ aduefti fumus, pifcatoriâ

Vfque aquâ aduorsâ per amnem. CH. ehò an etiam Non. &
vidifti Iouem? Fulg.

SY. Callicli iſſe ad villam aiebant feruis depromptum cibum.

Deinde porro. CH. deinde porro nolo quicquam prædices.

SY. Ego hercle, si eris molestus. CH. nam pudicum neminem

Esse oportet, qui abs terrâ ad cælum peruenerit.

SY. Dimittam ut te velle video. sed monstra hosce homines mihi.

Hos ego quæro, quibus me oportet has deferre epistolas.

CH. Quid ais tu nunc? si fortè eam ipsum Charmidem conspexeris.

Illum quem tibi istas dedisse commemoras epistolas, Nouerisne hominem? SY. nã tu me edepol arbitrare beluam,

Qui quidem non nouisse possim, qui cum ætatem exegerim.

An ille tam esset stultus, qui mihi mille nummum crederet

Philippeum, quod me aurum deferre iussit ad gnatum suum,

Atque ad amicum Calliclem, cui rem aiebat mandasse hanc suam?

Mihi concrederet, nisi me ille & ego illum nossem approbè?

CH. Enimuerò ego nunc Sycophantæ huic Sycophantari volo,

Si hunc possim illis mille nummis Philippeis circumducere,

Quos sibi me dedisse dixit, quem ego, qui sit homo, nescio.

Neque oculis ante hunc diem vnquam vidi. eïne aurum crederem,

Cui si capitis res fiet, nummum nunquam credam plumbeum?

Aggrediundu' est hic homo mihi astu. heus, Pax, te tribus verbis volo.

SY. Vel trecentis. CH. haben' tu id aurum, quod accepisti à Charmide?

SY. Atque etiam Philippeum, numeratum illius in mensâ manu,

Mille nummos. CH. nempe ab ipso id accepisti Charmide?

SY. Mirum

SY. Mirum quin ab auo eius, aut proauo acciperem,
qui sunt mortui.

CH. Adolescens cedò dum istuc aurum mihi. SY.
quod ego aurum dem tibi?

CH. Quod à me te accepisse fastus. SY. abs te acce-
pisse? CH. ita loquor.

SY. Quis tu homo es? CH. qui mille nummum tibi
dedi, ego sum Charmides.

SY. Neque edepol tu is es, neque hodie is vnquam
eris, auro huic quidem.

Abi sis nugator, nugari nugatori postulas.

CH. Charmides ego sum. SY. nec quicquam hercle
es, nam nihil auri fero.

Nimis argutè obrepisti in eapse occasiunculâ,

Postquam ego me aurum ferre dixi, post tu factus
Charmides.

Prius tu non eras, quàm auri feci mentionem. nihil
agis.

Proin tu te itidem, vt Charmidatus es, rursus re-
charmida.

CH. Quis ego sum igitur, siquidem non sum, qui
sum? SY. quid id ad me attinet?

Dum ille ne sis, quem ego esse nolo, sis meâ causâ
quid lubet.

Prius non is eras, qui eras: nunc is factus qui tum
non eras.

CH. Age si quid agis. SY. quid ego agam? CH. aurum
redde. SY. dormitas senex.

CH. Fastus Charmidem dedisse aurum tibi? SY. scri-
ptum quidem.

CH. Properas, an non properas abire actutum ab his
regionibus

Dormitator, priusquam ego hic te iubeo multari
malè?

SY. Quamobrem? CH. quia illum quem e mentitus
es, ego sum ipse Charmides:

Quem tibi epistolas dedisse aiebas. SY. ehò quæso,
tu is es?

CH. Is eniuaerò sum. SY. ain' tu tandem, is ipsusne
es? CH. aio. SY. ipse es?

CH. Ipsus inquam Charmides sum. SY. ergo ipsú sine
es? CH. ipsissimus.

* I. G. serò Abi hinc ab oculis. SY. enim uerò * serò quoniam
ut alludat aduenis,
ad histrio- Vapulabis arbitrato meo & nouorum ædilium.
nū pœnas. CH. An etiam maledicis? SY. immò, saluus quando-
quidem aduenis,

* L. post an Di te perdant, si te floccifacio. * an periisses prius. ¶
p. Ego ob hanc operam argentum accepi, te maño in-
fortunio.

Sed enim tu qui sis, qui non sis, floccum non inter-
duim.

Ibo ad illum, renuntiabo, qui mihi tris nummos
dedit,

Ut sciat se perdidisse, ego ab eo. malè viue & vale,
Quod di te omnes aduenientem peregrè perdant,
Charmides.

CH. Postquam ille hinc abiit, post loquendi liberè
Videtur tempus venisse, atque occasio.

Iamdudum meum ille pectus pungit aculeus,
Quid illi negotij fuerit ante ædis meas.

Nam epistola illa mihi concenturiat metum
In corde, & illud mille nummum quam rem agat.

Namquam edepol temerè tinnit tintinabulum,
Nisi * qui illud tractat aut mouet, † mutus tacet.

* i. quis Sed quis hic est, qui huc in plateam cursurà incipit?
† L. mutum Lubet obseruare quid agat, huc concessero.

sc. tintin-
nabulum. STASIMVS seruus, CHARMIDES senex.
* N. Faber: fac te pr. S

* Cottabus Stasime * fac te properè celerem, recipe te ad do-
minum domum:

genus ludi Ne subito metus exoriatur scapulis stultitià tuà.

cri cōuina- Adde gradum, appropera. iam dudū factum est, cum
lis de quo abisti domo,

Athen. lib. Caue sis tibi, ne bubuli in te * cottabi crebri crepēt.

II. & 15. Al- Siaberis ab heri quæstione, ne destiteris currere.

ci. collabi Ecce hominē te Stasime nihili, sat in thermopolio
quem vide † Condalium es oblitus, postquam thermopotaſti
in Lex. gutturem?

† i. annulū. Recipe te, & recurre petere re recenti. CH. huic quis-
Fest. quis est,

* Curcu-

*Curculio'ft exercitor, is hunc hominem curfuram *Vide Cēt.
docet.

ST. Quid homo nihili, non pudet te? tribusne te po-
teris

†Memoriā effe oblitum? an verò, quia cum frugi ho- †I. G. Me-
minibus 730716

Ibi bibifti, qui ab alieno facilè cohiberent manus?

Theruchus fuit, Cerconicus, Crinnus, Cercobulus,
Collabus,

Oculicrepidæ, curicrepidæ, ferriteri, maffigie.

Inter eos ne homines condaliū te redipifci postulas.

Quorum eorum vnus furripuit currenti cursori so-
lum?

CH. Ita me di ament, graphicum furem. ST. quid
ego, quod periit, petam?

Nifi etiam laborem ad damnum apponam *apothec- *al. hypo-
cam infuper? thecā quod

Quin tu quod periit, periiffe ducis? cape vorforiam. Lamb. pla-

Recipe te ad herum. CH. non fugitiuus eft hic ho- cet.
mo, commemorit domi.

ST. Atq; vtinā veteres mores, veteresq; parſimonię,
Potius maiori honori hic effent, quā mores mali.

CH. Di immortales, basilica quidem facinora ince-
ptat loqui.

Vetera quærit, vetera amare hunc *morem maio- *lego: more
rum ſcias. mai.

ST. Nam nunc †mores nihil faciunt, quod licet, niſi †L. more
quod lubet.

Ambitio iam more ſancta'ft, *libera'ft à legibus. *Palm. li-

Scuta iacere fugereq; hoſtis, more habet licentiam. berata leg.

Petere honorem pro flagitio, more fit. CH. morem
improbum.

ST. Strennuos* præterire more fit. CH. nequam qui-
dem. *Vide Cēt.
& Feſt. in:

ST. Mores leges perduxerunt iam in poteſtatē ſuam, Præteriti
Senatores.

Magis queis ſunt obnoxioſi, quā parentes liberis.

Eæ miſeræ etiam ad parietem ſunt fixæ clauis ferreis,

Vbi malos mores affigi nimio fuerat æquius.

CH. Lubet adire atque appellare hunc, verū au-
ſulto perlubens.

Sed metuo, ſi cōpellabo, ne aliam rem occipiat loqui.

ST. Neq; istis quicquam lege sanctum' est, leges mori seruiunt.

Mores autem rapere properant, quâ sacrum, quâ publicum.

CH. Hercle istis malam rem magnam moribus dignum' est dari.

ST. Nône hoc publicè animum aduorti? nam id genus hominum hominibus

Vniuersis est aduersum, atque omni populo malefacit,

Malè fidem seruando: illis quoque abrogant etiam fidem,

Qui nihil meriti, quippe ex eorum ingenio ingenium horum probant.

Hoc qui in mentem venerit mihi, reipsâ modò comonitus sum.

Si quis mutuum quid dederit, sit pro proprio perditum.

Cùm repetas, inimicū amicū beneficio inuenis tuò.

Si mage exigere cupias, duarū rerum exoritur optio.

Vel illud quod credideris perdas, vel illum amicum amiseris.

CH. Meus est hic quidem Stasimus seruus. ST. nam ego talentum mutuum

Quod dederam, talento inimicum mihi emi, amicum vendidi.

Sed ego sum insipientior, qui rebus curem publicis: Potiusquam id, quod proximum' est meo tergo, tutelam geram.

Eo domum. CH. heus tu sta illico, audi, heus tu. ST. non sto. CH. at ego te stare volo.

ST. Quid si egomet te velle nolo? CH. ha nimium, Stasime, scilicet.

ST. Emere melius' est, cui imperes. CH. pol ego emi, atque argentum dedi.

*Lips. da
damni ma-
lum I. G.
da magnam
malum.*

Sed si non dicto audiens es, quid ago? ST. * damnum malum.

CH. Bene mones, ita facere certum est. ST. nisi quidem es obnoxius.

CH. Si bonus es, obnoxius sum: sin secus es, faciam uti iubes.

ST. Quid

ST. Quid id ad me attinet, bonisne seruis tum vtare,
an malis?

CH. Quia boni malique in eâ re pars tibi est. ST. par-
tem alteram

Tibi permitto, illam alteram ad me, quod boni est,
apponito.

CH. Si eris meritus, fiet. sed respice ad me hac, ego
sum Charmides.

ST. Hem quis est, qui mentionem facit homo ho-
minis optimi?

CH. Ipse homo optimus. ST. mare, terra, caelum, di
vestram fidem,

Satin ego oculis planè video? est ne ipse, an non est?
is est.

Certè is est, is est profectò. ô mi here exoptatissime,
Salue. CH. salue Stasime. ST. saluum te. CH. scio &
credo tibi. (mei,

Sed omitto alia: hoc mihi respõde, liberi quid agunt
Quos reliqui hîc filiũ atq; filiam? ST. viuunt, valent.

CH. Nempe vterque? ST. vterque. CH. di me saluum
& seruatum volunt.

Cetera intus ociosè præcunctabor quæ volo.

Eamus intrò, sequere. ST. quò tu te agis? CH. quò-
nam nisi domum?

ST. Hîccine nos habitare censes? CH. vbinam * ego * L. ergo
alibi censeam?

ST. Iam. CH. quid iam? ST. non sunt nostræ ædes
istæ. CH. quid ego ex te audio?

ST. Vendidit tuus natus ædis. CH. perii. ST. præsen-
tariis

Argentî minis numeratis. CH. quot? ST. quadragin-
ta. CH. occidi.

Qui eas emit? ST. Callicles, cui tuam rem commen-
daueras,

Is habitatũ huc cõmigravit, nosq; exturbauit foràs.

CH. Vbi nunc filius meus habitat? ST. hîc in hoc po-
sticulo.

CH. Malè disperii. ST. credidi ægrè tibi id, vbi audis-
ses, fore. (ma

CH. Ego miser meis periculis sum, per maria maxi-
Vestus capitali periculo, per prædones plurimos

Me

*lego: hoc
status ex.*

ex Non.

Vide Cent.

Me seruauī, saluus redīi, nunc hīc disperīi miser,
Propter eōsdem, quorum causā fui * hac ætate ex-
citus.

Adimit animam mihi ægritudo, Stasime. tene me.

ST. visne aquam

Tibi petam? CH. res quum animam agebat, tum es-
se offusam oportuit.

CALLICLES, CHARMIDES, *senes duo.*

STASIMVS *seruus.*

QVID hoc hīc clamoris audio ante ædis meas?

CH. O Callicles, ô Callicles, ô Callicles,

Qualin' amico mea commendaui bona!

CA. Probo & fideli, & fido, & cum magnâ fide.

Et salus, & saluum te aduenisse gaudeo.

CH. Credo omnia istæ tibi, si ita' st vt prædicas.

Sed quis iste est tuus ornatus? CA. ego dicam tibi.

Thesaurum effodiebam intus, dotem, filiæ

Tuæ quæ daretur: sed intus narrabo tibi.

Et hoc & alia. sequere. CH. Stasime. ST. hem. CH.

strenuè

Curre in Piræum, atque vnum curriculum face.

Videbis iam illic nauem, quâ aduecti sumus.

Iubeto Sangarionem, quæ imperauerim,

Curare, vt efferantur, & tu ito simul.

Solutum' st portitori iam portorium.

ST. Nihil est moræ? CH. nihil. ambula, actutum redī.

ST. illic sum atque hīc sum. CA. sequere tu me hāc

intrò. CH. sequor.

ST. Hic meo hero amicus solus firmus restitit,

Neque demutauit animum de firmâ fide.

Quamquam labores * multos *

Sed hic vnus, vt ego suspicor, seruat fidem.

Ob rem laborem eum ego cepisse censeo.

ACTVS QVINTVS.

LYSITELES *adolescens.*

HIC * homo est omnium hominum præcipuis
voluptatibus gaudiisq̃ue anteponendus.

Ita † commoda quæ cupio eueniunt, quod ago asse-
quitur, subest, Sub-

* L. multos
ipse pertuli.

* seipsum
intelligit

† quæpius

† Palm.

commodum,

vel, commo-

dū

Subsequitur, ita gaudiis gaudium suppeditat.
Modò me Stafimus Lesbonicus seruus conuenit, is
Mihi dixit, suum herum peregrè huc aduenisse Char-
midem.

Nunc mihi is properè conueniendus est, vt, quæ
cum eius filio

Egi, ei rei * fundus pater sit potior. eo. sed fores
Hæ sonitu suo mihi moram obiciunt incommode.

* i. auctor.
Vide Tur.
Adu. 4.
cap. 12.

CHARMIDES, CALLICLES, *senes duo.*

LYSITELES, LESBONI-

CVS, *adolescens.*

NEQVE fuit, neque erit, neque esse quenquam
hominum in terra dum arbitror,

Cui fides fidelitasq; amicum erga æquiparet suum,
Nam exedificauisset me ex his ædibus, absq; te foret.

CA. Si quid amicum erga benefeci, aut consului fi-
deliter,

Non videor meruisse laudem, culpâ caruisse arbi-
tror.

Nam beneficium, homini proprium quod datur,
proprium sumserit:

Quod datum est vtendum, id repetendi copia est,
quando velis.

CH. Est ita, vt tu dicis. sed ego hoc nequeo mirari
satis,

Eum sororem despondisse suam in tam * fortem fa- * i. diuitem.
miliam, & copio-

Lyseteli quidè Philtonis filio. LY. enim me nominat. sam. Non.

CH. Familiam optumam occupauit. LY. quid ego
cesso hos colloqui?

Sed maneam etiam opinor, nanque * hoc commo- * V. E. hic
dum orditur loqui

CH. Vah. CA. quid est? CH. oblitus intus dudum tibi
sum dicere:

Modò mihi aduenienti nugator quidam * accessit * Br. accessit
obuiam,

Nimis pergraphicus sycophanta, is mille nummum
se aureum

Meo datu tibi ferre, & gnato Lesbónico aiebat meo,
Quem ego nec qui esset noram, neq; cum ante vi-

quam conspexi prius.

Sed

Sed quid rides? CA. meo allegatu venit, quasi qui aurum mihi

Ferret abs te, quod darem tuæ gnatae dotem, ut filius Tuus, quando illi à me darem, esse allatum id abs te crederet,

Neu quis rem ipsam posset intelligere, & thesaurum tuum

Me esse penes, atque eum à me lege populi patrum posceret.

CH. Scitè edepol. CA. Megaronides communis hoc meus & tuus

Benevolens commentu' est. CH. quin collaudo consilium, & probo.

LY. Quid ego ineptus, dum sermonem vereor interrumpere,

Solus sto, nec, quod conatus sum agere, ago? homines colloquar.

CH. Quis hic est, qui huc ad nos incedit? LY. Charmidem socerum suum

Lysiteles salutatur. CH. di dēt tibi, Lysiteles, quæ velis.

* Non. fa-
dus d.

CA. Non ego sum * salute dignus? LY. immò salve Callicles.

Hunc priorem æquum' est me habere, tunica propior pallio est.

CH. Deos volo consilia vestra rectè vortere.

Filiam meam tibi desponsatam esse audio. LY. nisi tu neuis.

CH. Imò haud nolo. LY. sponden' ergo tuam gnatae uxorem mihi?

CH. Spondeo, & mille auri Philippum dotis. LY. dotem nihil moror.

CA. Si illa tibi placet, placenda dos quoq; est, quam dat tibi.

CH. Postremò quod vis non duces, nisi illud quod non vis, feres. (arbitro,

CH. Ius hic orat. LY. impetrabit te aduocato atque istac lege filiam tuam sponden' mihi uxorem dari?

CH. Spondeo. CA. & ego spondeo idem hoc. LY. ô saluete affines mei.

CH. Atque xdepol sunt res, quas propter tibi tamen succensui.

CA. Quid

CA. Quid ego feci? CH. meum corrumpi quia per-
ipessus filium.

CA. Si id meâ voluntate factum est, est quod mihi
succenseas.

Sed sime me hoc abs te impetrare, quod volo. CH.
quid id est? CA. scies,

Si quid stultè fecit, vt ea missa facias omnia.

Quid quassas caput? CH. cruciatur cor mihi, & me-
tuo. CA. quidnam id est?

CH. Quum ille ita' sit vt esse nolo, id crucior, metuo
si tibi

De negè quod me oras, ne te leuiorè erga me putes.

Non grauabor, faciam ita vt vis. CA. probus es. eo,
vt illum euocem.

CH. Miserum' sit, malè promerita, vt merita si mihi
vlicisei non licet.

CA. Aperite hoc, aperitè properè, & Lesbonicum, si
domi' sit, foras

Euocate, ita subito' sit, properè quòd eum conuen-
tum volo.

LE. Quis homo tam tumultuoso sonitu me exciuit
subito' foras?

CA. Beneuolens tuus, atq; amicu' sit. LE. satin' saluam
dic mihi,

CA. Rectè. tuū patrè rediisse saluū peregrè gaudeo.

LE. Quis id ait? CA. ego. LE. nun' vidisti? CA. & tute
idem videas liceat. (te mi.

LE. O pater, pater mi salue. CH. salue multum, gna-

LE. Si quid tibi pater laboris. CH. nihil euenit, ne ti-
me,

Bene re gesta saluus redeo, si tu modò fragi esse vis,

Hæc tibi pacta' sit Callicli filia. LE. ego ducam pater.

Etiā si quam aliam iubebis. CH. quanquam tibi
succensui.

CA. Miseria * vni quidem homini' sit affatim. CH. im-
mò huic parum' sit.

Nam si pro peccatis centum ducat vxores, parum' sit.

LE. At iā posthac tēperabo. CH. dicis, si facias modò.

LY. Num quid causæ est, quin vxorem cras domum
ducam? CH. optimum' sit, licet.

Tu in perendinum paratus sis vt ducas. Plaudite.

T R V.

* L. vna
vni q.

TR V C V L E N T V S.

DRAMATIS PERSONÆ.

DINARCHVS *adolescens*. STRATILAX *seruus*.
 PHRONESIVM *meretrix*. STRATOPHANES *miles*.
 GETA *seruus*. STRABAX *adolescens rusticus*.
 CALLICLES *senex*. ANCILLA *altera*.
 ASTAPHIVM *ancilla*.

A R G V M E N T V M.

T R E S vnam pereunt adolescentes mulierem,
 R ure vnus, alter vrbe, peregrè tertius.
 V tque ista ingenti militem tangat bolo,
 C lam supposiuit sibi clandestinò editum.
 V i magna seruus est ac trucibus moribus,
 L upæ ne rapiant domini parsimoniam.
 E t is tamen mollitur. Miles aduenit,
 N atique causâ dat propensa munera.
 T andem compressæ pater cognoscit omnia.
 V tque illam ducat, qui viciarat, conuenit.

P R O L O G V S.

P E R P A R V A M partem postulat Plautus loci
 De vestris magnis atque amœnis mœnibus,
 Athenas quò sine architectis conferat.
 Quid nunc? daturin' estis, an non? annuunt.
 Meditor equidem* vobis me ablaturum sine
 Morâ. Quid si de vestro quippiam orem? abnuunt.
 En mehercle vobis resident mores pristini,
 Ad denegandum vt celeri linguâ vtamini.
 Sed hoc agamus, huc quâ ventum est gratiâ.
 Athenæ istæ sunt, ita vt hoc est proscenium,
 Tantis per dum transigimus hanc comœdiam.
 Hic habitat mulier,* nomine quæ est Phronesium,
 Hæc huius seculi mores in se possidet,
 Nunquam ab amatore suo postulat id quod datum
 est:
 Sed reliquum dat operam ne sit reliquum,
 Poscendo atque auferendo, vt mos est mulierum.
 Nam omnes id faciunt, cum se amari intelligunt.
 Ea se peperisse puerum simulat militi,

Quò

* L. à vobis

* V. E. nomē
 quod est
 Thr.

Quò citius rem ab eo auferat cum puluisculo.
 Quid multa? ætas huic si superet mulieri,
 * His cum anima ad eum habenti † ereeteritur.

DINARCHVS *adolescens.*

NON omnis ætas ad perdiscendum sat est
 Amanti, dum id perdiscat quot pereat modis.
 Neq; eam rationem * capse vnquam edocet Venus,
 Quam penes amantum summa summarum redit,
 Quot amans exemplis ludificetur, quot modis
 Pereat, quotq; exoretur exorabilis.
 Quot illic blanditiæ, quot illic iracundiæ
 Sunt! quotq; pericla vitanda! Dī vōstram fidem, huius
 Quid peierandum est etiam præter munera!
 Primum dum miros annua, is primus bolus' est.
 Ob eam tris noctes vtor. Interca loci
 Aut æra, aut vinum, aut oleum, aut triticum
 Tentat, benignusne an boni frugæ fies.
 Quasi in piscinam rete qui iaculum parat.
 Quando abiit rete pessum, tum adducit sinum,
 * Sin iecit rete, piscis ne effugiant, cauet.
 † Dum huc, dum illic reti eos impedit *
 Pisces, vsque adeò donicum eduxit foras.
 Itidem est amator. si id quod oratur, dedit,
 Atque est benignus potius quàm frugi bonæ.
 Adduntur noctes. interim ille hamum vorat.
 Si semel amoris poculum accepit merè,
 Eaquē intra pectus se penetrauit potio,
 Exemplò & ipse perit, & res, & fides.
 Si ratum est scortum fortè amatori suo,
 Bis perit amator, ab re atque animo simul.
 Sin alter * alteri † potitus est, itidem perit.
 Si ratas noctes ducit, ab animo perit:
 Sin increbrauit, ipse gaudet, res perit:
 Ita disciplina in ædibus est lenoniis.
 Priusquam vnum dederis, centum quæ poscat parat.
 Aut aurum perit, aut conscissa pallula est,
 Aut cincta ancilla, aut aliquod vasum argenteum,
 Aut vasum aheneum aliquod, aut lectus dapilis,
 Aut armariola græca, aut aliquid semper est
 Quod pereat, debeatq; amans scorto suo.

* Scal. *Id est*
animā ad
eam habent-
tiā omnem
euerterit. i.
ishabentiā
omnem
(id est

ἰν' ἐσίου)

à se ad eam
trāstulerit.

Vide Non.

† V.E. euer-
teris

** lego: em-*

pse vel

eumpse f.

amantem.

** Palm. Si*

inegit rete,

vt, ages in

retia ceruū.

† Scal. Tum

hic tum illic

irretitas im-

pedit:

L. Modò hic

modo illic

irr.

** f. pro al-*

terius posi-

tum.

† I. G. potior

est.

Atque:

Atque hæc celamus nos damna vnâ indūstrā,
 Cū rem fidemque nosque nosmet perdimus,
 Ne quid parentes neu cognati sentiant.
 Quos cū celamus, si faximus conscios,
 Qui nostræ ætati tempestiue temperent,
 Vnde anteparta demus postpartoribus,
 Faxim, lenonum & scortorum vt plus est, minus.
 Et minus damnosorum hominū quā nunc * sunt,
 fiet.

* L. est.

* f. Taber- Nam nunc lenonum & scortorum plus est ferē,
 mas Quā olim muscarum est, cū caleretur maximē.
 † i. Scorta & Nam nusquam alibi si sunt, circum * argentarias.
 lenon. † Scorti lenones quasi sedent quotidie.
 * quibus Ea nimia est ratio, quippe qui certō scio,
 vtūtur ar- Triplo plus scortorum esse iam quā * ponderum,
 gentarii. † Quos quidem quā ad rem dicam in argentariis.
 † f. lenones Referre habere, nisi pro tabulis, nescio,
 & scorta Vbi ara perscribantur vsuraria.
 * Ita Ed. Accipiat * illic expensā, neque censeat.
 Ald. Postremō in magno populo in multis hominibus,
 * i. pruden- Re placidā atque ociosā, victis hostibus,
 tiam. Vide Amare oportet omnes, qui, quod dent, habent.
 Gul. Cant. Nam mihi hæc meretrix, quæ hic habet, Phronesiū,
 Nou. Lect. * Suum nomen omne ex pectore exmouit meo:
 li. 7. ca. 10. Nam me fuisse huic fateor summum atque intumū,
 * f. sibi Quod amantis multo pessimum est pecuniæ.
 † L. infen- Eadem, postquam alium repperit qui plus daret,
 sum. * Damnosiores me exinde amouit loco,
 * D. F. hunc Quem † infestum ac odiosum sibi esse memorabat,
 † Ita hos mala,
 versus suo Babyloniensem militem. Is nunc dicitur
 loco collo- Venturus peregrē, eō * nunc commenta est dolum,
 cauimus, † Peperisse simulat sese, vt me extrudat foras,
 perperam Atque vt cum solo pergræctetur milite.
 antea trās- Eum esse simulant militem puero patrem.
 positos. * Quid isti suppositum puerum opus pessimū?
 * i. Quid Mihi verba retur dare sese. an me censuit
 isti pesti- Celare se potesse, grauida si foret?
 mæ puero Nam ego Lerano aduenio Athenas nudius tertius,
 supposito Legatus hinc quō cum poplico imperio fui.
 est opus? Sed hæc quis mulier est? Astaphium est ancillula;

Cum eâ quoque etiam mihi fuit commercium.

A S T A P H I V M ancilla, D I N A R -

C H V S idem.

A D fores * auscultate, atque † asseruate ædis,

Nequis aduentor grauior abeat quàm adueniat.

Neu qui manus attulerit steriles intrò ad nos,

Grauidas foras exportet. Noui ego hominũ mores,

Ita nunc adolescentes morati sunt. Qui ei

* Vt simitu adueniunt ad scorta † congerrones,

Consulta sunt consilia, quando intrò aduenerunt,

Vnus eorum aliquis osculum amicæ vsq; * aggerit,

Dum illi agunt, quod agunt, cæteri cleptæ † furcan-

tur vel harpagant.

Sin videant quempiam se asseruare, obludunt, dum

custodem

Oblectent per ioculum & ludum: de nostro sape ce-

dunt, quod

Tartores faciunt, sit pol hoc, & pars spectatorum sci-

tis,

Pol hæc vos me haud mentiri.

Ibi est ibus pugna & virtuti, de prædonibus prædam

capere.

At nos rursus lepide referimus gratiam furibus no-

stris.

Nam ipsi vident cùm eorum aggerimus bona. quin

etiam vltro ipsi aggerunt ad nos.

D I. Me illis quidem hæc verberat verbis. nam ego

huic dona accongessi.

A S. Commemini. iam pol ego eum ipsum, si domi e-

rit, necum adducam.

D I. Heus manedum; Astaphium, priusquam abis.

A S. qui reuocat? D I. scies.

Respice huc. A S. quis est? D I. vobis qui multa bona

esse vult. A S. dato, si esse vis.

D I. * Faxo erunt, respice huc modò. A S. Io enicas me

miseram, quisquis es.

D I. Pessima mane. A S. optime; odio es.

Dinarchúsne illic est? atq; is est. it ad nos. D I. & tu

* fer contra manum, & pariter

Gradere. A S. tibi seruo atque audiens sum imperii.

D I. tute quid agis?

* Ed. Ald.

auscultato

† Ed. Ald.

asserua has

ad.

* i. simular-

que adue-

niunt.

† L. congerrones

ex Non.

* V. E. ogge-

rit

† D. F. lura-

cantur

- † Ita Ed. AS. Valeo, & validum teneo. peregrè cùm aduenis,
Ald. coena detur.
- * Ed. Al. DI. Benignè dicis. AS. at enim, amabò, sine me ire
adduciturã quò iussit. DI. † eas.
- † E. A. AS. Sed quid ais? AS. quid vis? DI. istic, quò iter inceptas,
Nunc qui est? quem arcessis? AS. Archiuam
- * E. A. DI. Obitettricem. DI. mala fœmina es. AS. solens sum, ea
mala est disciplina.
- † lego: DI. Manifestam mendacii, mala, te teneo. AS. quid
nouissime am. iam amabo?
- vt & mox: DI. Quia te * adducturam huc dixeras cum ipsum,
Quid? ama- non eam pse.
- tor nouus † Nunc mulier facta est ex viro, * mala es. AS. prasti-
quispiam? giator.
- † E. A. quid- DI. Sed tandem loquere. qui is homo est Astaphium,
nam arb. † vnusne amator?
- * i. quam- AS. Nimis ociosum arbitror hominẽ esse te. DI. † qui
obrem. nam arbitrare?
- * Non: ego AS. Quia tuo vestimento & cibo, alienis rebus curas.
exped. DI. Vos me reddidistis ociosum. AS. quid iam ama-
† Non: per- bo? DI. * expedibo:
- dididi apud Rem † perdididi, cum re meum negotium abstulistis.
vos: Si rem seruassẽm, fuit vbi negotiosus essem.
- * f. à se cõ- AS. An tute bene rem publicam aut amoris aliã lege
ductum Habere se postulas, quin tu ociosus fias?
- † Vide L. & DI. Illa, haud ego, habuit * publicum, peruorsẽ inter-
Turn. li. i. pretaris.
- cap. 5. † Nam aduorsum legem, à me ob meam scripturam
* Char. ce- pecudem * accepit. (gerentes,
- pit AS. Plerique idem quod tu facis, faciunt, rei malè
- † f. scripturã Vbi non est † scriptura vnde dent, incusant publi-
- * lego: hos. canos.
- idque ex DI. Malè vertit res pecuaria mihi apud * vos, nunc
sequenti- vicissim
- bus planũ. Volo habere † aratiunculam pro copiã hĩc apud vos.
- † i. agellũ AS. Non aruus hic, sed pascuus est ager, si arationes
conductũ, Ambituris, * qui arari solent, † ad eos verò ire melius
quẽ arem. est.
- * Ita Lips. Hunc nos habemus publicũ, illi alii sunt publicani.
- † E. A. ad DI. Vtrosque percognoui vtrobidem. AS. istoc pol-
pueros ire: tu ociosus,
- mel.

Cum & illic & hic peruorsus es. Sed utris cum rem
esse mauis?

DI. Procatiores estis vos, sed illi periuriosi.

Illis perit quicquid datur, neque ipsis apparet quic-
quam.

Vos saltem, si quid quæritis, ebibitis & comestis.

Postremò illi sunt improbi, vos nequam & gloriosæ

Malæque. AS. quæ in nos illosque, ea omnia tibi di-
cis, Dinarche,

Et nostram & illorum vicem. DI. quî istuc? AS. ratio-
nem dicam:

Quia qui alterum inculsat probri, eum ipsum se in-
tueri oportet.

Tu à nobis, sapiens, nihil habes, nos nequam abs te
habemus.

DI. O Astaphium, haud istoc modo solita es me antè
appellare,

Sed blandè, cum illuc, quod apud vos nunc est, apud
me haberem.

AS. Dum viuit, hominem noueris: vbi mortuus est,
quiescas.

Te, dum viuebas, noueram. DI. an me mortuum ar-
bitrare?

AS. Qui potis *es, amabo, planius? qui antehac ama- * E. A. *est*
tor summus.

Habitus' st., istunc ad amicam meras querimonias
referre.

DI. Vostrâ hercle factum iniuriâ, quæ properauistis
olim:

Rapere. ociosè oportuit, diu vt essem incolumis vo-
bis.

AS. Amator similis' st oppidi hostilis. DI. quo argu-
mento est? AS. quàm

Primum expugnari poti' st amator, optimum est a-
micæ.

DI. Ego fateor. sed longè aliter est amicus atque a-
mator.

Certè hercle quàm veterrimus homini optimus est
amicus,

Non hercle occiderunt mihi etiam fundiq; & ædis:

AS. Cur obsecro ergo ante ostium pro ignoto alie-
noque astas?

h

Intro,

Intro, haud alienus tu quidem es. nam ecastor neminem hodie

Mage amat corde atque animo suo, siquidem habes fundum atque ædis.

DI. In melle sunt linguæ sitæ vestræ atq; orationes

* I. G. lita Lactæque, corda felle sunt * sita, atq; acerbo aceto.

E linguis dicta dulcia datis, corde amare facitis

† Ilego: si, Amantes, † siquidem non danunt. AS. non didici fa-
qui dent, bulare.

non habent. DI. Non isthæc mea benignitas docuit te fabulari,

Sed isti, qui cum genis suis belligerant, parci promi.

† Scal. ele- Mala es, atque eadem, quæ soles, † illicebat * AS. ut
celra, ab expectatus

cijciendo Peregre aduenisti! nam obsecro, cupiebat te heræ vi-
argenteo. dere.

Ecce. Quæ tandem te vnam ex omnibus amat. DI. euge,
funde & ædes

Per tempus subuenistis. sed quid ais, Astaphium? AS.
quid vis?

DI. Estne intus nunc Phronesium? AS. tibi quidem
intus est.

DI. Valétne? AS. immò edepol melius credo fore, ubi
te videbit.

DI. Hoc nobis vitium maximum est: cùm amamus,
tum perimus,

Si illud, quod volumus, dicitur, palàm cùm men-
tiuntur,

† Ilego: ve- * Verum esse insciti credimus, † ne ut in æstu mutua-
lut mur irâ.

* L. aintu AS. Eia haud ita res est. DI. * ain tute me amare? AS.
illam me immo vnice vnum.

amare? DI. Peperisse eam audiui. AS. ah, obsecro, tace Di-
narche. DI. quid iam?

* Prif. men- AS. Horresco misera, * mentio quoties fit partionis.

tionem qu. Ita pænè tibi fuit Phronesium. i. intrò iam amabò,

Vise illam, atq; opperire ibi. iam exhibet, nam lauauit.

DI. Quid ais tu? quæ nunquam fuit prægnas, qui pa-
rere potuit?

Nam equidè vterum illi nunquam extumere sensi.

AS. Celabat metuebatque te illa, ne sibi persuaderes.

Ut abortioni operam daret, puerumq; ut enecaret.

DI. Tuma

DI. Tum polisti puero quis est pater? AS. Babylo-

nienſis miles,

Cuius nunc iſta aduentum expectat. immò * adeò vt * al. ab o-

nuntiatum' ſt,

Iam hic affuturū aiunt eū, nondum adueniſſe miror.

DI. Ibo igitur intrò? AS. quippini? tã audacter, quàm

domum ad te.

Nam tu edepol noſter es. etiam nunc Dinarche * hæ- * Ita exple-

res tu?

tum à Lāb.

DI. Quàm mox te recepiſti? † iam hic eras. AS. propè † f. ex E.

eſt, profecta quò ſum.

Ald. AST.

DI. Redi verò actutum. ego te interim apud vos op- *Iam hic era,*

peribor.

prope eſt,

pr.

ACTVS SECVNDVS.

ASTAPHIVM *ancilla.*

AS. HA ha he. hercle quicui, quia introiuit odiū.

tandem ſola ſum.

Nunc quidem meo arbitratu loquar liberè quæ vo-

lam & quæ lubebit.

Huic homini amanti mea hera apud nos dixit * ne- * alludit ad

niam de bonis:

nugas &

Nam fundi & ædis obligatæ ſunt ob amoris pran-

dium. verūm

mortualia

Apud hunc mea hera conſilia ſumma loquitur libe-

re, magiſque

Præficarū

Adeò ei cōſiliarius hic amicus eſt, quàm auxiliarius.

præter mē-

Dum fuit, dedit. nunc nihil habet. quod habebat, nos

habemus,

Iſte nunc id habet, quod nos † habuimus. humanum † f. egeſtatē

facinus factu eſt.

Actutum fortunæ ſolent mutarier. varia vita eſt.

Nos diuitem eū meminimus, atq; iſte pauperes nos.

Verterunt ſeſe * memoriæ. ſtultus ſit, qui id admi- * i. memo-

retur.

ria noſtra;

Si eger, neceſſe eſt nos patiatuſ ali. ita æquum factu

eſt.

& iſtius.

Piculum eſt, miſererī nos hominū re imalegerentū.

Bonis eſſe oportet dentibꝯ lanam probam : arri-

dere.

Quisquis veniat, blandeq; alloqui: malè corde con-
sultare,

Benè loqui linguâ. meretricem esse similem sentis
condecet,

* vt cùm à sente pun- Quenquam hominem attigerit, profectò aut * ma-
gitur. lum, aut † damnum dari.

† vt cùm Nunquam amatoris meretricem oportet caussam
vestis la- noscere,

ceratur. Quin, vbi nihil det, pro infrequente eum * mittas
militiâ domum.

* al. mittat Nec vnquam quisquam probus erit amator, nisi qui
rei inimicu' sit suæ,

* lego, qui, Nugæ sunt, nisi * quod modò cum dederit, dare iam
modo, † iubeat denuo.

† L. ex V. Is amatur apud nos, qui, quod dedit, id oblitu' sit da-
C. habeat rum.

rectè. Dum habeat, * tum amet. vbi nihil habeat, alium
* L. dū am. quæstum cœpiat.

pro inte- A quo animo ipse, si nihil habeat, aliis qui habent
rea. det locum.

Probus est amator, qui relictis rebus rē perdit suam.

At nos malè agere prædicant viri solere secum,

* al. num. Nosq; esse auaras, quæso, * numquid malè nos agi-
quid malè mus tandem?

nor capi- Nam ecastor nunquam satis dedit suæ quisquam a-
mustandi; micæ amator:

al. nunquid Neq; pol satis accepimus, neq; vlla satis poposcit.

alienum ca- Nam quando sterilis est amator à datis, * improbus.
pimus t. est.

* Ita hæc à Sin egat se habere quod det, soli pernoctandum est.

L. expleta. Nec satis accipimus, satis cùm quod det, non habet.

Semper datores novos oportet quærere,

Qui de thesauris integris demum danunt.

Velut hic agrestis est adolescens, qui hic habet,

Nimis pol mortalis lepidus, nimisq; probus dator.

* D. F. patrè Sed is clam * patrè etiam hac nocte illanc maceriem.

Per hortum transfiliuit ad nos. eum volo conuenire.

Sed est huic vnus seruus violentissimus,

* E. A. ader. Qui vbi quanque nostrarum videt prope * ædis, thæc.

basile, egre- si aggredias,

diens. Item vt de frumento anseres, clamore absterret, abi-

† al. bas git.

Is item

Is item est agrestis. sed fores, quicquid est futurum, ego u.
feriam.

Ecquis huic tutelam ianue gerit? ecquis intus exit?

STRATILAX *seruus*, ASTA-
PHIVM *ancilla*.

QVIS illic est, qui tam proteruè nostras ædis arie-
tat?

AS. Ego sum, respice ad me. ST. quid, ego? * nonne
ego video? vñ tibi.

Quid tibi ad hæc accessio est ædis propè, aut pulta-
tio est?

AS. Salue. ST. † satis mihi est tuæ salutis: nihil mo-
ror, non salueo.

Ægrotare malim, quàm esse tuâ salute sanior.

Id volo scire, quid * debetur nostræ tibi domi. AS.
comprime.

ST. Spero meam quidem hercle, † tu quæ solita es
comprimas.

* Imprudens, per † ridiculum * vt rustico suadet stu-
prum.

AS. Iram dixi. ST. vt esse cœpisti, † si dem, si est vna al-
tera.

AS. Nimis hic quidem truculentus. ST. pergin male
loqui, mulier, mihi?

AS. * Ecquid tibi ego autem dico? ST. quia enim tru-
culentum nominas.

Nunc adeò, nisi abis actutum, ac dicis, quid quæras,
citò,

Iam hercle ego hîc te mulier, quasi sus catulos, pedi-
bus proteram.

AS. Rus merum † hoc quidem est. ST. pudendûmne?
tu verò * clurinum pecus,

Aduenisti huc † nos tentatû cum exornatis ossibus.

Quia tibi * insuaso infecisti, propudiosa, pallulam.

An eo bella es tu, quia accepisti † arme * aduenias?

AS. nunc places,

† Cum me illi vel in mentiri dicis. ST. quid quod te
rogo?

* Mancupi vin' qui accipias gesta tecum henos an-
mulo?

† E. A. satis

est m.

* E. A. debe-

tur hic tibi

nostra d.

† Lipf. te,

qui solitu' st,

comprimat.

* V. E. im-

pudens

† D. F. deri-

diculû ver-

sus causâ.

* al. nunc

vt r.

† L. cedam

* al. Quid

† E. A. hic

* al. clasimû

† Lipf. sistē

tatum i.

ostētatum

lego: os den-

tatum

* Fest. suaso

quē vide.

† al. arma i.

ornamēta

* al. adue-

menis?

† Lipf. ST.

Quam me il-

li v- lim? AS

mētiris. ST.

dicis, quod

te rogo?

* L. Mancu-

pio quin ac-

cipias, gesta

tecum hos a-

* L. dantur
ego: dant
i. da.

* Ita Scal.
ex Ecsto
quē vide.

* Ita E. A.

AS. Dignis† dant. ST. lauinia hic sunt, quas habes, victorias?

AS. Ne attigas me. ST. tangamne ego te? ita me amabit farculum,

Vt ego me ruri hamaxari maucelim * patalem bo- uem,

Cumque eo ita noctem in stramentis pernoctare †perpetem,

Quam tuas centum coenatas noctes mihi dono dari. Rus tu mihi opprobras? vt nacta es hominem, quem pudeat probri!

Sed quid apud nostras negotii, mulier, est ædis tibi? Quid tu hic occurras, in urbem quotiescunque ad- uenimus?

AS. Mulieres conuenire volo vestras. ST. quas tu mulieres

Mihi narras? vbi musca nulla foemina est in ædibus.

AS. Nullane istic mulier habitat? ST. rus inquam abierunt. abi.

AS. Quid clamas, insane? ST. abire hinc ni properas grandi gradu,

Iam ego istos fictos, compositos, crispas, cincinnos tuos

* Ita Scal. Vnguentatos vsque ex cerebro * exvellam. AS. quā nam gratiā?

ST. Quia adeo fores nostras vnguentis vncta es ausa accedere,

Quiaq; istas buccas tam bellè purpurissatas habes.

AS. Erubui mecastor misera propter clamorē tuum.

ST. Itane erubuisti? quasi verò corpori reliqueris

* pro: vl-
lius Prisc.

Tuo potestatem coloris † vlli capiendi mala.

Buccas * rubricā, cerā omne corpus intincti tibi.

* Ita Scal.

Pessumæ estis. AS. quid est quod vobis pessumæ hæc via *

ST. Scio ego plus, quā me arbitrare scire. AS. quid id est obsecro,

Quod scias? ST. herilis noster filius apud vos Stra- bax

Vt pereat, vt eum illiciatis in malam fraudem & præmium.

AS. Sanus si videare dicam. dicis contumeliam.

Nemo

Nemo hominum hic perire solet apud nos, res per-
duat suas.

Vbi perdidere res, abire hinc si volunt, tum illis licet.

Ego non hunc noui adolescentem vestrum. ST. *ve- *ita V.E.
ron? AS. serio.

ST. Quin maceria illa ait, in horto quæ est, quæ in
noctes singulas

Latere fit minor, quâ iste ad vos damni per mensurâ
viam.

AS. Non mirum est, *vetus est maceria, lateres si ve- *Scal. ve-
teres ruunt. tustâ ma-
ceriâ.

ST. Ain tu, mala, lateres veteres ruere? nunquam e-
depol mihi

Quisquam homo mortalis posthac †duarum rerum †i. diuini
creduit, & humani

Ni ista ego vestra hero maiori facta denarrauero. Turn.

AS. Estne ille violentus? ST. suam non enim ille
meretriculis

Molliendis rem coëgit, verum *parsimoniâ, *Cam.

Duritiâq; quæ nunc ad vos iâ exportatur, pessumæ. *parsimonia

Em tu es ex ungula, malè viuitis. egone hæc mussit? Duritiâq;.

Iam enim eccere ibo in forum, atq; hæc facta narra-
bo seni.

†Neg; istue in se gestit, ergo coget ex animem mali. †Scal. Ne

AS. Si ecastor hic homo sinapi victitet, non censeam

Tam esse tristem posse. at pol hero beneuolens ut is
est suo! in se gestis

Verum ego illum, quanquam violentus est, spero
mutari potest cogat exa-
men mali.

Blandimentis ornamentis cæteris meretriciis.

Vidi equidem *ex iumentis domita fieri, atq; alias *E. A. iu-
beluas. uencum ex

Nunc ad heram reuidebo. sed eccum odium progre-
ditur meum. indomito
domitum f.

Tristis exit, †haud conuenire etiam hic velim Phro-
nesium. †I. G. haud
conuenit
etiam hic
dum Phr.

DINARCHVS adolescens. ASTA-
PHIVM ancilla.

PISCIS ego credo, qui, vsq; dum viuunt, lauant,
Minus diu lauere, quàm hæc lauat Phronesium.

Si proinde amentur mulieres, diu quam lauant,
Omnes amantes balneatores fient.

AS. Non quis parumper durare, opperirier?

DI. Quin hercle lassus iam sum durando miser.

Mihi quoque præ lassitudine opus est vt lauem.

Sed obsecro hercle, Astaphium, i intrò, ac nuncia

Me adesse. tui properè, & suade iam vt satis lauerit.

AS. Licet. DI. audin etiam? AS. quid vis? DI. di me perduint,

Qui te reuocaui, non tibi dicebam. i modò.

AS. Quid iâ me reuocabas, improbe nihiliq; homo?

Quæ tibi mille passuum peperit moræ mora.

DI. Sed quid hæc hîc autem tam diu ante ædis stetit?

Nescio quem prætolata est, credo militem.

Illud est: vide vt iam * quasi volturii triduo

Prius prædiuinant, quo die esuri fient.

* Illum inhiant omnes, ille est animus omnibus.

Me * nihilò magis respiciet, vbi iste huc venerit.

Quàm si hinc ducentos annos fuerim mortuus.

Vt rei seruire suaue est! vix misero mihi,

Post factum * flector, quia † ante partum perdi.

Verùm nunc si qua mihi obrigerit hæreditas

Magna atque luculenta, nunc postquam scio

Dulce atque amarum quid sit ex pecuniâ,

Ita ego illam edepol seruem, itaq; parce victitem,

Vt nulla faxim cis dies paucos fiet.

Ego istos, qui nunc me culpant, confutauerim.

Sed est vocis sat, sentio aperiri fores,

Quæ obsorbent quicquid venit intra pessulos.

PHRONESIVM meretrix. DI-

NARCHVS idem.

NVM tibi nam, amabò, ianua est mordax mea,

Quò introire metuas, mea voluptas? DI. *ver*
vide.

Vt tota floret! vt olet! vt nitidè nitet!

PH. Qui tam infacetus, * Lemno adueniens, qui tuæ

Non des amicæ, Dinarche, suauium?

DI. Vah vapulo hercle ego nunc, atque adeò malè.

PH. Quò te auertisti? DI. salua sis, Phronesium.

PH. Salue, hîc ne hodie coenas, saluus cùm aduenis?

DI. Pro-

* Vide Pl.
li. 10. ca. 6.

† f. Militem
V. E. nemo

m.

* E. A. ple-
tor

† lego con-
iunctim:

Antepos. um
vt sup.

* lego:
Lemnod
adueniens,
tuæ Quoniam
amica des
Dir.

DI. Promisi. PH. vbi coenabis * tu? DI. vbi tu iusseris. * *f. tum*

Hic. PH. me lubente facies. DI. edepol me magis.

Nempe tu eris hodie mecum, mea Phronefium.

PH. Velim, si fieri possit. DI. cedo soleas mihi,

* Properate, auferte menfam. PH. amabo, sanun' es? * *D. F. Pro-*

DI. Non edepol bibere possum iam, ita animo malè *perate au-*
est. *ferre m.*

PH. Mane, aliquid fiet, ne abi. DI. ah, aspersisti aqua.

Iam rediit animus. * deme soleas, cedo * *Lips. deme*

Vinum. PH. idem es ecastor qui soles. sed dic mihi, *deme sol.*

Benène ambulauisti? DI. huc quidem hercle ad te
bene,

Quoniam tui videndi est copia. PH. complectere.

DI. Libens. ah hoc est mel melli dulci dulcius.

Hoc tuis fortunis, Iuppiter, præstant meæ.

* Bane suauium? PH. immò vel decem. DI. haud istoc *E. A. Da*
pauper es, *nunc su. f.*

Plus pollicere tu, quàm ego à te postulo. *Dâne su.*

Vtinam à principio rei item parvissem meæ,

Vt nunc reparcis suauis. PH. si quid tibi
Compendii facere possim, factum edepol velim.

DI. iam lauiſti? PH. iam pol mihi quidem atque ocu- *I. G. Quod*
lis meis. *tu hic ab-*
sente me

Num tibi sordere videor? DI. non pol mihi quidem.

Verum tempeſtas memini cum quondam fuit,
Cum inter nos sorderemus vnus alteri.

Sed quod ego facinus audini adueniens tuum?

* Quod tu hic me absente noui negotii gesseris? *Gesseris,*
Cumque bene prouenisti † salua, gaudeo. *cumq; bene*
prouenisti,

PH. Tibi mea consilia summa semper credidi. *gaudeo.*
Equidem nec peperì puerum, nec prægnans fui, *† E. A. sanè*
Verum assimulaui me esse prægnantem, haud eram. *gaudeo.*

DI. Quapropter, o mea vita? PH. propter militem *† Lips. anno,*
Babylonienſem, qui quasi vxorem sibi *d.*

Me habebat * annum dum hic fuit. DI. ego ſenſe- *† E. A. rei*
ram. *itè assimul.*

Sed quid istuc? cui † rei te assimulare retrulit? *vnde ego:*
PH. Vt esset aliquis laqueus & * redimiculum, *rei id te*
Reuerſionem vt ad me faceret denuò. *assim.*

Nunc huc remiſit nuper ad me epistolam, ** Vide*
Sese experturum, quanti sese penderem: *Turn. Adu*

24. cap. 17.
& Fest.

Si, quod peperissem, id educarem & tollerem,
 Bona sua me habiturum omnia. DI. ausculto lubens.
 Quid denique agitis? PH. mater ancillas iubet,
 Quoniam iam decimus mensis aduentat propè,
 Aliam aliorum ire, permandare & querere
 Puerum aut puellam, qui supponantur mihi.
 Quid multa verba facimus? tonstricem Suram

*lego: No-
 uisti, nostras
 que modò
 erga ades
 habet.
 †Lipf. ader
 to. L. adem
 hancce ha-
 bet.

*Nouisti nostram, quæ modò erga fadem sese habet.
 DI. Noui. PH. hæc vnâ operâ circumit per familias,
 Puerum vestigat clanculum, ad me detulit.
 Datum sibi esse dixit. DI. ô merces malæ.
 PH. Eum nunc non illa peperit, quæ peperit prior.
 DI. Sed tu posterior. PH. ordine omnem rem tenes.
 Nunc, ut præmisit nuncium miles mihi,
 Non multo post hîc aderit. DI. nunc tu te interim
 Quasi pro puerperâ hîc procuras? PH. quippini?
 Vbi sine labore res geri pulcrè potest,

Ad suum quenq; equum est quæstum esse callidum.
 DI. Quid me futurum est, quando miles venerit?
 Relictusne abs te viam? PH. vbi illud quod volo
 Habebo ab illo, facîle inuenero, quomodo
 Diuortium & discordiam inter nos parem.
 Postidea ego tota tecum, mea voluptas, vsque ero
 Assiduò. DI. immò hercle verò accubuò mauelim.
 PH. Quin dis sacrificare hodie pro puero volo

*qui a se-
 quipros
 dicebatur
 à ritu, quo
 cursim cir-
 cum focu
 gestabatur
 puer.

†Alc. mu-
 nas cime-
 lium

*f. interui-
 sua

*Quinto die, quod fieri oportet. DI. censeo.
 PH. Non audes aliquod dare mihi munusculum?
 DI. Lucrum hercle videor facere mihi, voluptas mea,
 Vbi quippiam me poscis. PH. at ego, vbi abstuli.
 DI. iam faxo hîc aderit, seruolum huc mittam meum.
 PH. Sic facito. DI. quicquid autem erit, boni con-
 sulas.

PH. Ecce hoc munus te curaturum scio,
 Ut, cuius me non poeniteat, mittas mihi.
 DI. Num quippiam me vis aliud? PH. ut, quâdo ocium
 Tibi sit, ad me reuisas. DI. valeas. PH. vale.
 DI. Prò di immortales, non amantis mulieris
 Sed sociæ vnanimantis, fidentis fuit
 Officium facere, quod modò hæc fecit mihi.
 Suppositionem pueri quæ mihi credidit,
 Germanæ quod sorori non credit soror.

*Offen-

* Ostendit sese iam mihi medullitus,
 Se mihi infidelem nunquam, † se viua, fore.
 Egone illam ut non amem? egone illi ut non bene
 velim?
 Me potius non amabo, quam desit huic amor.
 Ego isti non munus mittam? iam modò ex hoc loco
 Iubebo ad istam quinque perferri minas:
 Præterea obsonari duntaxat ad minam.
 Multo illi potius bene erit, bene quæ vult mihi,
 Quam mihi met, omnia qui mihi facio mala.

* Ita hunc
 versum
 ante clau-
 dicantem
 ex Nonio
 restituit
 Lamb.
 † E. A. *durba*
vinat,

P H R O N E S I V M *meretrix.*

P V E R O isti date mammam. ut miseræ matres
 sollicitæque
 Ex animo sunt, crucianturque! edepol! commentum
 male.
 Cumque eam rem in corde agito, nimio minus per-
 hibemur
 Malæ, quam sumus ingenio. ego prima de me modò
 ista dictito.
 Quanta est cura in animo! quantum corde capio do-
 lorem!
 Dolusne occidat morte pueri? mater dicta * quod * f. *quoniam*
 sum, eo magis *sum?*
 Studeo * vitæ, quæ ausa sum tantum clam dolum * f. *pueri.*
 aggredi. *sum?*
 Lucri causâ auara probrum sum executâ, alienos
 dolores
 Mihi suppositui. nullam rem oportet dolosè aggre-
 diri, nisi
 Astutè accurateque exequare. vosmet iam videtis,
 Ut ornata incedo puerperio, ego nunc me esse a-
 gram assimulo.
 Malè quod mulier facere incepit, nisi id efficere per-
 petrat,
 Id illi morbo, id illi senio est, ea illi miseræ miseria
 est.
 Si bene facere incepit, eius eam citò odium percipit.
 Nimisquam paucæ sunt defessæ, malè quæ facere oc-
 ceperunt,
 Nimisquam paucæ efficiunt, siquid occeperint be-
 nefacere.

* *L. leuius* Mulieri nimio malefacere * melius est onus, quàm bene.

Ego, quòd mala sum, matris operâ mala sum, & me-
apte malitiâ,

Quæ me grauidam esse assimulaui militi Babylonio,
Eam nunc malitiam accuratam miles inueniat volo.
Iste hîc haud multo post credo aderit, nunc prius
præcauco sciens:

Eumque gero ornatum, vt grauida quasi puerperio
cubem.

* *pro ve-* Date mihi huc staetam atque ignem in aram, vt * *ve-*
nerer. nerem Lucinam meam,

Hîc apponite, atque abite ab oculis. ô Pithecium,

* *E. A. accre-* Face vt accumbam, * *adiutare sic decet puerperam.*
de, adiut.

Soleas mihi date, pallium iniice in me huc, Archilis.
Vbi est Astaphium? fer huc verbenam mihi, thus &
bellaria.

Date aquam manibus. Nunc ecastor venerit miles
velim.

STRATOPHANES miles. PHRONE-
SIVM meretrix. ASTAPHIVM,
ancilla.

NE expectetis, spectatores, meas pugnas dum præ-
dicem:

* *lego:* Manibus * *duellis prædicare soleo,* haud in sermo-
duelli, i. in nibus.

bello. Scio ego multos memorauisse milites mendacium.

* *E. A. qui* Et Homeroidam & postillâ mille memorari potest,

† *E. A. qua* Qui & conuicti & condemnati falsis de pugnis sient.

* *E. A. qua* Non laudandus est * *cui plus credit* † *qui audit,* quàm

† *E. A. qua* * *qui videt.*

* *E. A. qua* Non placet cum illi plus laudant † *qui audiunt,*
* *i. homi-* quàm * *qui vident.*

nes vrbanj Pluris est oculatus testis vnus, quàm auriti decem.

† *Rhetores* Qui audiunt, audita dicunt: qui vident, planè sciunt.

& *diuina* Non placet quem * *scurræ laudant,* manipulares
uolunt mussitant.

tangit Neque illi, quorum † *lingua gladiatorum aciem præ-*
* *Turn. ar-* stinguit domi. (cati.

gutam Strenui nimio plus profunt populo, quàm arguti &
Facile

Facile sibi facunditatem virtus * arguta inuenit.

Sine virtute † argutum ciuē mihi habeam pro * præ-
ficā,

† i. disertū

Quæ alios collaudare absentes, sese verò non potest. * Vide Var.

Nunc ad amicam, decumo mense post, Athenas At- li. α. de lin.
ticas Lati. Fest.

Viso, quam grauidam reliqui meo compressu, quid in: *Præfica*,
ea agat. Non in:

PH. Vide quis loquitur. AS. iam propinquē miles, *Nenia*,
mea Phronesium,

Tibi adest Stratophanes. Nunc tibi opus est, ægram
vt te assimules. PH. tace.

† Quid adhuc ego tui, malum, ammonitricis? an me malefi-
cio vincere est?

† Hūc ver-
sum ex ve-
stigiis Vet.

ST. Peperit mulier, vt ego opinor. AS. vin' adeam
hominem? PH. volo.

scripturæ
hoc loco
inseruit

ST. Euge Astaphium eccam, it mihi aduorsum. AS.
salue ecastor, Stratophanes.

Lips.
* E. A. salutē
gaudeo.

Venire * saluū. ST. scio. sed peperitne obsecro Phro-
nesium?

AS. Peperit puerum nimium lepidum. ST. ecquid
mihi simili est? AS. rogas?

Quin vbi natu' est, iam machæram & clypeum posce-
bat sibi.

ST. Meus est scio iam de argumentis, nimium qui-
dem simili est. papæ.

Iam magnu' est? iamne electat * legiones, quas spo-
liare velit?

* E. A. legio-
nem qua sp.

AS. Here nudiusquintus natus quidem ille est. ST.
quid tum postea,

Inter tot dies quidem hercle iam actum aliquid o-
portuit.

Quid illi ex vtero exitio est, priusquam poterat ire
in prælium?

AS. Consequere, atque illam saluta, & gratulare illi.
ST. sequor.

PH. Vbi illa obsecro est, quæ me hîc reliquit atq; ab-
stitit?

* Vide Gel.

AS. Assum, adduco tibi exoptatum Stratophanem. lib. 13. c. 21.
PH. vbi is est obsecro? (suam.

ST. Mars peregre adueniēs salutat * Nerienem vxorē

Cum tu recte pronenisti, cumq; es aucta liberis,
Gratulor, cum mihi tibiq; magnum dedisti decus.

PH. Salve, qui me interfecisti pene & vitâ & lumine,

Quiq; vim magni doloris per voluptatem tuam
Condidisti in corpus, quo nunc etiam morbo misera sum.

ST. Eia, haud ab re, mea voluptas, tibi obuênit istic labos,

Filium peperisti, qui ædis spoliis opplebit tuas.

PH. Multo ecastor magis oppletis opus tritici granariis.

Ne, ille priusquam spolia capiat, hic nos extinxit fames.

ST. Habe bonum animum. PH. sauium sis pete hinc à me, neque caput

Tollere, ita dolui, itaque ego nunc doleo: neque etiam queo

* I. G. PH. Pedibus meâ sponte ambulare. ST. si plane ex me
pœnitétne te dio mari

quot ancilla Sauium petere tuum iubeas, petere haud pigeat me,
sunt iam? mel meum.

Quine etiâ Id ita esse experta es, nuncq; experiere, mea Phro-
nunc insuper nesium,

adducas. Me te amare. adduxi ancillas tibi eccas ex Suriâ
qua m. quo duas,

modo & Iis te dono. adduce huc tu istas. Sed istæ reginæ
Briar. antè domi

legendum Suz fuere ambæ, verùm patriam ego excidi manu.
viderat. Iis te dono: * pœnitétne te quod ancillas iam?

† lego: cistâ PH. Quin etiamne insuper adducas, quæ mihi co-
* Ita Scal. medint cibum?

† E. A. mi- ST. Hoc quidem hercle si ingratum est donum, ce-
fer do tu mihi † istam, puere.

* E. A. nihili Hem mea voluptas, attuli eccam pallulam * exoti-
candit cam tibi.

† Scal. ad id Tene tibi. PH. hocine mihi ob labores tantos tan-
purpurâ ex tillum dari?

Sarâ tibi ST. Perij† hercle, iâ mihi auro contrâ constat filius.
At. ego: at Etiam num * me vilipendit? † addit purpuram exa-
et purp. rat tibi

Attuli,

Attuli, duas Pōto amœnas. tene tibi, voluptas mea.
Accipe. huc adduce hæc in conspectum * vestitas * Ita Scal.
Suras.

Ecquid amas me? PH. nihil ecastor, neq; meres. ST.
nihil ne huic sāt est?

Ne mihi vnum verbum quidem dixit. viginti minis
Venire illæc posse credo dona, quæ ei † dedi. † E. A. dona

Vehementer nunc mihi est irata, sentio atque intel- d.
ligo.

Verum adibo. quid ais nunc tu? nūmne vis me, vo-
luptas mea,

Quo vocatus sum, ire ad cœnam? mox ad te huc cu-
bitum iuero.

Quid taces? planissumē edepol perij. * fed quid illuc * Ita E. A.
boni est?

Quis homo est qui inducit pompam tantam? cer-
tum? st quò ferant

Obseruare. huic credo fertur. Verum iā scibo magis.

GETA *seruus*. PHRONESIVM *meretrix*.
STRATOPHANES *miles*.

* Scal. mu-
lieris

* L. ex spo-
liet.

I Te ite hac simul * mulieri, damnigeruli, foras ge-
rones, * Allusum

Bonorum hamaxagogæ. Satinne qui amar, nequit ad illud,
quin nihili ἐκλήτε-

Sit, atque improbis sese artibus * expoliat? Nam hoc πρὸς τῷ
quī sciam, ne quis ἡγορεῖ

Id quærat ex me, domi est qui facit improba facta a- † i. ædiles
mator, Vide Fest.

Qui bona sua pro * stercore habet, foras iubet ferri, in: Publi-
meruit cius. L. Tu-

† Publicos, * mūdissimū sit: puras sibi esse vult ædes, blicos.

Domī quicquid habet, verritur † ἐξω. quandoquidem * Lipf. ex
ipsum perditum te it V. E. mun-

Secreto hercle equidem illum adiutabo: neque meâ dissimul. †

ille quidem † L. hīlo mi-
Operā vnquam † nihilominus properē, quā potest, nus. Vide
peribit. Fest. in ki-

Nam iam de hoc obsonio, de minā vnā deminui lum

Modò

*Vide Lāb. Modò quinq; nummos, * mihi detraxi partē * Herculanam.

Nam hoc assimile est, quasi de fluuio qui aquam deriuat sibi,

Nisi deriuetur, tamen omnis ea aqua abeat in mare.

Nam hoc in mare abit, misereq; perit sine omni bonā gratiā. hęc

Cūm video fieri, suffuror, supphilo, de prādā prādam Cāpio. Meretricem ego item esse reor, mare ut est, quod des deuorat, nec unquam

* Ita E. A. Abundat. at hoc saltem * seruat me, quum illi subest, Lips. *seruat* apparet, huic des

mare quod † Quantumuis, nusquam apparet neque datori, neque acceptrici.

† E. A. *quan* Velut meretrix meum herum miserum suā blanditiā * intulit in

* Lips. *im-* Pauperiem, priuauit bonis, luce, honore, atque amicis.

pult Attat eciam adest propinquē, credo audiisse hęc me loqui.

* Lips. *ex* Pallida est, ut peperit puerum. alloquar quasi nesciā. V. E. *saluere* Iubeo vos * valere. PH. noster Geta, quid agis? ut vales?

GE. Valco, & venio ad minus valentem, & melius qui valeat fero.

Herus meus, ocellus tuus, ad te ferre me hęc iussit tibi

Dona, quæ illos ferre vides, & has quinque argenti minas.

* V. E. *tantū* PH. Pol haud perit, quod illum * tantum. GE. iussit orare ut hęc grata haberes tibi.

PH. Grata acceptaq; ecastor habeo, iube auferri intrò. i Cyame.

Ecquid auditis hęc, quæ imperata sunt? GE. Ah! nolo auferant:

* al. *Defricari* * Deficari † lubet. * PH. impudens es mecastor. GE. tun' bonā fide,

† lego cum Tu ne ais impudentem me esse, quæ sis stabulum flagitij?

* Ita L. PH. Dic, amabo te, ubi est Dinarchus? GE. domi. PH. dic ob hęc dona, quæ

Ad me

Ad me miserit, me illum amare plurimum omnium hominum.

* Vniq̃ue honorem illi me habere omnium maximum:

Atque, vt huc veniat, † obsecra. GE. illicet. Sed quis † E. A. obse-
nam illic homo est crare

Qui ip̃sus se comest, oculis malis, tristis? animo her-
cle homo suo est miser,

Quisquis est. PH. dignus est mecastor ille. GE. * quid * E. A. ecq̃d.
f. ecquis

* Qui illic apud me erat, huius pater pueri illic est.
vique † adiectaculum † V. F. ad tē-

Iussit ali. mansi, auscultauī, obseruaui. GE. quē * per * taculum

Noui hominem nihili, illic quæso est? PH. illic est. * L. pernitiis
GE. me intuetur gemens.

Traxit ex intimo ventre suspirium. hoc vide, den-
tibus

Frendit. icit femur. num obsecrōnam ariolus est, qui
ip̃sus se verberat?

ST. Nunc ego meos animos violentos, meamq̃ue
iram ex pectore

* Iam promam. loquere, vnde es? cuius es? cur ausus * lego. Imo
pr.

Mihi dicere? GE. lubido est. ST. istuccine mihi * re- * V. E. re-
sponsas?

GE. Hoc nō ego te floccifacio. ST. quid tu? cur ausa
es alium te

Dicere amare hominē? PH. lubitum est. ST. ain tan-
dem? istuc primum experiar.

Tun' tantilli doni causā, olerum, atque cscarum, &
poscarum,

Mœchum malacum, cincinnatum, vmbaticolam,
tympanotribam,

Amas, hominem non nauci? GE. quæso hercle, meo
ne hero tu improbe *

Male dicere audes, fons vitij & periurij? ST. verbum
vnum

Adde istoc, iam hercle ego te hîc hâc offatim * offu- * Lips. sam-
ficiam.

Modò: iam ego te hîc agnum faciam, & medium
distruncabo, si tu

Ad le-

* *Lipf. culinâ* Ad legionem bellator clues, at ego in * culinâ clueo.
nâ Ares, i. PH. Si æquum facias, † haud * meos incutes, quo-
 Mars. rum mihi

† *V. E. aduē-* Dona accepta grataque habeo, tuaque ingrata, quæ
tores meos nō abs te accepi.

inc, unde e- ST. Tunc pol ego & donis priuatus sum, & perij.
go: haud GE. plane istuc est,

datores meos Quid nunc ergo huic odio es * * busteus

inc. ST. Perij hercle hodie, nisi hunc à te abigo. GE. ac-

* *L. confes-* cede huc modo,

sus busteus. Adi huc modo. ST. etiam scelus viri minitare, quem
 ego

* *Vide Fest.* Offatim iam iam iam * concipilabo. Quid tibi huc
 ventio est?

Quid tibi hanc aditio est? quid tibi hanc notio est,
 inquam,

Amicam hæc am? emoriere ocus, si manu niceris.

GE. Quid manu nicerim? ST. fac quod iussi. mane.
 iam ego te hic

Offatim conficiam. GE. occidi. optimum est, captio
 est, istam

* *L. verum* Macharam longiorem habes quàm hæc est, sed * ve-
 rum

Sine dum petere, siquidem belligerandū est tecum.

Ibo domum. Ego tecum, bellator, arbitrum æquum
 ceperim.

Sed ego cesso me hinc amoliri, ventre dum saluo
 licet?

PHRONESIVM *meretrix.* STRA-
 TOPHANES *miles.*

* *V. E. iam* D Ate * soleas atq; me intro actutum ducite.

fel. Nam mihi de vento miseræ condoluit caput.

ST. Quid mihi futurum est, cui duæ ancillæ dolent,

Quibus te donauisti? iam ne abiisti? hem sic datur.

* *Minantis* Quo pacto excludis quæso? potin' planius,

est, ut a- Quam exclusus nunc sum? pulchrè ludificor. * sine.

pud Ter. Quantillo mihi opere nunc persuaderi potest,

Eun. Ut ego his suffringam talos totis ædibus.

Num quippiam auarum mutat mores mulierum?

Postquam filiolum peperit, animos sustulit:

Nunc, quasi mihi dicat, nec te iubeo, nec vero

Introire

Introire in ædis. At ego nolo, non eo,
Ego faxo dicat me in diebus pauculis
Crudum virum esse. sequere me hac, verbum sat est.

ACTVS TERTIVS.

STRABAX *rusticus adolescens*, ASTA-
PHIVM *ancilla*.

RVs mane dudum hinc ire me iussit pater,
Vt * bubus glandem prandio depromerem.
Post illuc veni, quam aduenit, † (si dis placet)
Ad villam, argentum meo qui debebat patri,
Qui ouis Tarentinas erat mercatus de patre.
Quærit patrem, dico esse in vrbe. interrogo
Quid eum velit. homo crumenam sibi de collo de-

trahit;
Minas viginti mihi dat. accipio libens,
* Condo in crumenam. ille abiit, ego * perperaminas
Ouis in crumena hac † in urbem detuli.
Fuit edepol * Mars meo periratus patri,
Nam oues illius haud longè absunt à lupis.
Nunc ego istos mundulos urbanos amalos
Hoc ictu exponam, atque omnes eiciam foras.
Eradicare est certum cumprimis patrem,
Post id locorum matrem. nunc hodie efferam
Ad hanc argentū, quam mage amo quam matrem
meam.

† Tat, ecquis est? nulla est? ecquis aperit hoc hostiū?
AS. Quid * istuc alienum est? amabo mi Strabax,
† Qui non extemplo * ire si anne oportuit
Ita te quidem qui es familiaris. ST. ibitur,
Ne me morari censeas. AS. lepidè facis.

STRATILAX *seruus*. ASTA-
PHIVM *ancilla*.

MIrum videtur rure herilem filium
Strabacem non rediisse, nisi si clanculum
Collapsus est hic in corruptelam suam.
AS. Iam pol ille me inclamabit, si aspexerit.

* lego: *stibus*

† f. (sic *Dis* placet.) vt
Bacch. id
quod *Di*
volunt.

* lego: *pro-*
peram *mi-*
nas. Vide
Cent. li. 3.

ca. 19. Scal.
perperas *mi-*
nas.

† L. *properè*
in vr.

* Vide
Mur. Var.
Lect. 9.
cap. 15.

† Vide
Char. li. 2.

* L. *istuc* a-
lienus es, a-
mabo mi St.

† lego:
Quid? non
extemplo in-
troire ad nos
oportuit Ita
te qu.

* V. E. in-
tres ante
op.

ST. Ni-

ST. Nimio minus saeuus iam sum Astaphium, quàm
fui,

Iam non sum truculentus, noli metuere *

Quid vis? AS. quid? tuam expecto truculentiam.

ST. Dic, impera mihi, quid vis & quo vis modo.

Nonos omnes mores habeo, veteres perdidi.

Vel amare possum, vel iam scortum ducere.

AS. Lepidè mecastor nuncias sed dic mihi,

* Haben? ST. † parasitum te fortassè dicere.

AS. Intellexisti lepidè quid ego dicerem.

ST. Heus tu, iam postquàm in urbè crebrò com'meo,

Dicax sum factus, iam sum cauillator probus.

AS. Quid id est, amabo? istæceë ridicularia

Cauillationes vis * fortassè dicere?

ST. Ita vt pauxillum differat à cauillulis.

AS. Sequere intrò me, amabo, mea voluptas. ST. te-
ne hoc tibi,

Rabonem habeto, mecum vt hanc noctem fies.

AS. Perij, Rabonem? quam esse dicam hâc beluam?

Quin tu arrabonem dicis? ST. * at facio lucri,

Vt Prænestinis conia est ciconia.

(dò,

AS. Sequere obsecro. ST. Strabacè hic opperiar mo-

Si rure veniat. AS. is quidè apud nos est hic Strabax,

Modò rure venit. ST. priùsne, quàm ad matrem suâ?

Heu edepol hominè nihili. AS. anne autem vt soles?

ST. Immò nihil dico. AS. i intrò amabo, cedo manū.

ST. Tene. in rabernam ducor diuerforiam,

Vbi malè accipiar meâ mihi pecuniâ.

ACTVS QVARTVS.

DINARCHVS *adolefcens.*

NEque gnatu'st, neque progignetur, neque potest
reperiri,

Cui ego nunc dictum aut factum melius quàm Ve-
neri velim.

Dij magni, vt ego lætus sum, & lætitia differor! ita

Ad me magna nunciauit Cyramus hodie gaudia.

Mea dona deamata acceptaque habita esse apud
Phronesium.

(Cùm

Cum hoc iam volupe est, tū hoc nimio magnæ mel-
linia mihi,

Militis odiosa ingrataque habita. totus gaudeo.

Mea illa est, si repudiatur miles, mulier mecum erit.

* Saluus sum, quia pereō: si non pereā, pane * vicem * *L. interea*
qui foras *ex M. S.*

Nūc speculabor quid ibi agatur, q̄s eat intrō, q̄ foras

Veniat: procul hinc obseruabo, miles quid † fortunis † *V. E. fa*
fuat *cturus f.*

Quia nihil habeo, vnum animos * moui mihi, omnia * *L. mouit*
agam precario. *me.*

A S T A P H I V M *ancilla.* D I N A R -
C H V S *adolescens.*

L Epide efficiam * mea hera officium, vide intus
modo vt tu tuum

Item efficias ama, id quod decet, rem tuam, * istum
† exinanui.

Nunc dum isti lubet, dum habet, tempus ei rei * se-
cunda.

Prome venustatē † amanti tuā, vt gaudia compares.

Ego interim hic * restricis praeſidebo, iste dū sic faciat

Domum ad te exagogam, nec quenquam interim
istōc ad vos,

Qui sit odio, intromittam: tu perge vt lubet † ludin
istos.

* Qui est iste? DIN. eia Astaphium, indica † qui perit.
AS. amabo, hiccine tu

Eras? DIN. molestusne sum? AST. nunc magis quā
fuiſti. nam si qui haud.

Nobis vsui est, nobis molestus. Sed obsecro da mi o-
peram vt

Natrem quæ volo. DIN. nam quid * est? AS. nam ea
refert non musset

Intus bolos quos dat. DI. Quid? amator nouus quis-
piam?

Integrum & plenum † adorta est thesaurū. DI. quis
est? AST. eloquat.

Sed tu taceto. Nouisti tun' hunc Strabacem? DIN.
quid nū?

AS. Solus summā habet hic apud nos. nūc is est fun-
Aniunq.

* I. G. meū

* V. E. dum

est tibi in ma

nu, vnde le

go: dū istum

exinanuerit

† al. exina-

ni:

* al. obse-

cunda.

† Scal. amā-

tiam, gata-

dia, copes

res

* Ita V. E.

† lego: lu-

dere ist.

* V. E. DI.

Quis est iste?

Astaphiū?

ind.

† al. qui p.

* lego: est?

num mea

refert? AS.

nummos. est

Intus, & bo-

los qui dat.

† L. adepta

- Animo bono malè rem gerit. DI. perij hercle ego
 * Ita I. G. * quidem. AS. stultus es,
 Qui facta infecta facere verbis postules. Thetis quo-
 que etiam (trò
 * Vide Cët. Lamentâdo * lessum fecit filio. DI. non ego nûc in-
 lib. 4. c. 1. Ad vos mittar? AS. Quidum, quàm miles, magis?
 DI. Quia enim plus dedi. AS. plus enim es intromis-
 sus, cum dabas.
 * Vide I. Sine vicissim qui dant operam ob id quod dant * o-
 peris vti.
 * Ita E. A. Litteras didicisti: quando scis, sine alios discere.
 DI. Discant, dum mihi * commentari liceat, ni obli-
 tus sum, (bere,
 Quod dedi. AS. interea magister dum tu cōmenta-
 † Ita Turn. * Volt interim illa iidem commentari. † DI. quid?
 AS. rem accipere identidem.
 DI. Dedi egdē hodie ei quinq; argētī deferri minas,
 Præterea vnam in obsonatum. AS. idem istoc dela-
 tum scio.
 * Ilego: mea De eo nunc bene sumus tuâ virtute. DI. illi ne vt ini-
 miei * mei
 Bona istic edant? mortuum herele me, quàm vt id
 patiar, mauelim. (micis meis.
 AS. Mauelim mihi inimicos inuidere, quàm me ini-
 Nā inuidere alij bene esse, tibi malè esse, miseria est.
 Qui inuidet, egent: illi quibus inuidetur, rem habet.
 Stultus es? DI. quid est? AS. operire. DI. quid iam?
 AS. quia pol.
 DI. Non licet de obsonio saltem me participē fieri?
 AS. Si volebas participare, auferres dimidiū domū.
 Nam idē vt Acheruntī hīc ratio accepti scribitur.
 Intro accipimus: quando acceptum est, non potest
 quomodo ferri foras.
 Bene vale. DI. resiste. AS. amitte, sine. DI. * amitto
 intrò. AS. ad te quidem. (potest.
 DI. Immo istoc ad vos. AS. iri non potest. DI. † nimīū
 † al. imo p. Experiri sine. AS. immo opperire: * meliū est experi-
 * al. vis est rier.
 exp. Dicam adesse, nisi occupata est. DI. resiste. AS. abeo,
 * L. potest, frustra es. DI. redin',
 quam potes An nō? AS. redeā. sed vocat me, quæ in me plus * po-
 test. DI. quam potest?
 Vno

Vno verbo † eloquere, mittin' me intro? AS. men- † lego: *clā-*
dax es, abi. *quar*
Vnum aiebas, tria iam dixi verba, * atq; mendacia. † I. G. atq;
DI. † Abiit intro, hinc iuit. ego vt hæc mihi patiar *ea m. ma-*
fieri? *lim eāqua*
Iam hercle ego tibi, * illecebra, † ludos faciam cla- *mend.*
more in viā, † distin-
Quæ aduorsum legem acceperisti à plurimis pecuniā. *guo: Abiit,*
Iam hercle apud omnes magistratus faxo erit no- *intro hinc*
men tuum. *ita.*
Possidea ego te manū iniiciam quadrupli, venefica, * L. *ellecebra,*
Suppositrix puerū. ego edepol iam tua probra ape- † i. pipulo
ribo omnia. *te differā*
Nihili me perdididi omne quod fuit, fio † impudens. *ante ades.*
* Nec mihi adest ad illum pensi iam quos capiā cal- *vt Adul.*
ceos. *loquitur.*
Sed quid ego hic clamo? quid si me iubeat intromit- † qui repo-
tier? *scam quod*
Conceptis, me non facturum, verbis iurem, si * velit. *dedi.*
Nuga sunt. Si stimulos pugnīs cedis, manibus plus * s. me in-
dolet: *tromitti.*
De nihilo † nihil est irasci, quæ te non flocci facit, † Palm. *illi*
Sed quid hoc est? prò di immortales, Calliclem vi- *est ir. quod*
deo senem, *placet.*
Alteram constricticem huius, alteram ancillam suam,
meus
Qui affinis fuit, ancillas duas constrictas ducere.
Pertimui, postquā vna cura cor meū mouit modò.
Timeo, ne malefacta antiqua mea nunc inueniam
omnia.

CALLICLES *senex.* ANCILLÆ *duæ.*DINARCHVS *adolescens.*

E Gone tibi maledicam, aut tibi adeò malè velim?
vt animus meu' sit,
Propemodū experta estis, quàm ego sim mitis tran-
quillusque homo.
Rogitauī ego vos † verber * pendentēs simul:
Commemini, quo quicq; pacto sitis confessa, scio. † s. verberi-
Hic nunc volo scire eodem pacto, si sine malo fatea- *bis.*
mini.

Quan-

Quamquam vos colubrino ingenio ambæ estis. edi-
co prius,
Ne duplices habeatis linguas, ne ego bilingues vos
necem.

- Vide Turn Nisi si ad *Tintinnaculos voltis vos educi viros,
Adu. 11. AN. Vis subegit verū fateri, ita lora lædunt brachia.
cap. 21. & CA. At, si verū mihi eritis fassæ, *vinculis exoluemini.
lib. 23. cap. DI. Eriā nunc, quid sit negotii, falsus incertusq; sum,
10. Nisi quia timeo tamen ego, nec quid peccaui scio.
† V. C. iun- CA. Omnium primū diuerſæ ſtare. hem ſic, iſtuc volo.
cis Néue inter vos *ſignificetis. ego ero paries, loque-
*ſ. nutu retu
aut niſtu AN. Quid loquar? CA. quid puero factum eſt, mea
quem peperit filia,
† pro: ne- Meo † nepoti? capita rerum mihi expedite. AN. *iſtæ
pote. dedi.
*L. conſtrici CA. Iam tace. accepistiñ puerum tu ab hâc? AN. ac-
Phroneſii. cepi. CA. tace,
Nihil moror præterea. ſatis eſt faſſa. AN. inſicias
non eo.
CA. Iam liuorem tute ſcapulis iſt oc concinnas tuis.
Conueniunt adhuc vtriuſque verba. DI. vñ miſero
mihi,
Mea nunc facinora aperiuntur, clām quæ ſperaui
fore.
CA. Loquere tu, quis dare te huic puerū iuſſit? AN.
hera maior mea. (uit minor.
CA. Quid tu? cur eum accepisti? AN. hera me roga-
Puer vt afferretur, eaq̃ue vt celarentur omnia.
CA. Loquere tu: quid eo fecisti puero? AN. ad meam
heram detuli.
CA. Quid eo puero tua hera fecit? AN. heræ meæ
extemplo dedit.
CA. Cui, malum, heræ? AN. duæ ſunt iſtæ. CA. caue
tu, niſi quod te rogo, niſi
Ea quæ exquiro. AN. mater filiæ dono dedit inquā.
CA. Pluſquam dudum, inquā, loquere. AN. C. pluſ
tu rogitas. CAL. reſponde ocieuſ.
Quid illa, cui donatus eſt? AN. ſuppoſiuit. CA. cui?
AN. ſibi
Pro filiolo. CA. pro filiolo? DI obſecro voſtram fidē,
Vt fa-

Vt facilius alia, quàm ille vnde est, puerum alienum parit?

Hæc labore alieno puerum peperit sine doloribus. Puer quidē beatus, matres duas habet, & auias duas. Iam metuo, patres quot fuerint. vide sis facinus muliebri.

AN. Magis pol hæc malitia pertinet ad viros, quàm ad mulieres.

Vir illam, non mulier prægnatam fecit. CA. idem ego istuc scio.

Tu bona ei custos fuisti. AN. plus potest q pl^s valet. Vir erat, plus valebat, vicit. quod petebat, abstulit.

CA. Et tibi quidē hercle idem attulit magnū malū.

AN. De istoc ipsa, etsi tu taceas, reapse experta intellico. (ceres.

CA. Nūquā te facere hodie quiui, vt is quis esset di-

AN. Tacui, at nunc non tacebo, quando adest, necesse est indicem.

DI. Lapidus sum, commouere me miser nō audeo. Res palām omnis est, meo illic nunc fiunt capiti commitia.

Meum illuc facinus, mea stultitia est. timeo quàm mox nominer.

CA. Loquere filiam meam quis integrā stuprauerit?

AN. Video ego te propter. CA. † mala * qui est? AN. † L. mala es

patronus parieti.

DI. Neque viuus neque mortuus sum, neque quid nunc faciam scio.

Neque vt hinc abeam, neq; vt * hunc adeam scio, ti- * V. E. adh.

CA. Dicin an non? AN. Dinarchus, cui illam prius despoponderas.

CA. Vbi is homo est, quē dicis? DI. assum Callicles.

per tua obsecro

Genua, vt tu istuc insipienter factū sapienter feras, Mihiq; ignoscas, qđ animi impos vini vitio fecerim.

CA. Non placeas. in mutum culpam confers, quod nequit loqui.

Nam vinum, si fabulari posset, se defenderet.

Non vinum hominibus moderari, sed vino homines solent,

Qui quidem probi sunt. verum, qui improbus est; a-
quam si bibit, (bus.

Vide Cēt. Siue adeo caret temeto, tamē ab ingenio est impro-
lib. 1. ca. 8. DI. Scio equidem, quæ nolo: multa mihi audienda
† f. obnoxio. † obnoxia.

Ego me tibi obnoxium esse fateor, culpæ compotem.

*Ita Lips.

AN. Callicles, vide quæso homini ne facias iniuriā,

Reus solutus causam dicit, * testes vinctos attines.

CA. Soluite istas. agite, abite, tu domum, & tu item
domum,

Eloquere hæc heræ tuæ, puerum reddat, si quis eum
petat.

Eamus tu in ius. DI. quid vis in ius me ire? tu es præ-
tor mihi.

Verum te obsecro, ut tuam gnatam des mihi vxo-
rem, Callicles.

CA. Eundē pol te iudicasse quidē istā rem intelligo,
Nam haud ināstisti, dum ego darem illam, tute sum-
sisti tibi. (bolo,

Nunc habeas ut nactus. verum hoc ego te multabo
Sex talenta magna à dote demam pro istā inscitia.

DI. Bene agis mecum. CA. filium istinc tuum te me-
liu' sit repetere.

*E. A. ab-
duci f. ab-
duce

Ceterum vxorem, quàm primùm potest, * abduces
ex ædibus.

Ego adeo iam illi remittam nuncium affini meo:

Dicam, ut aliam conditionem filio inueniat suo.

DI. At ego ab hac puerum reposcam, ne mox infi-
cias eat.

Nihil est. nam ipsa hæc ultro, ut factum est, fecit o-
mnem rem palam.

Sed nimium pol opportunè ecce ab sese egreditur
foras.

Næ illa stimulum longum habet, quæ vsque illinc
cor pungit meum.

PHRONESIVM meretrix. DINARCHVS
adolescens. ASTAPHIVM ancilla.

† à blito

herba nul-
lius vsus.

BLitea † & lutea est meretrix, nisi quæ sapit in vino
ad rem suam.

Non.

Si alia mēbra vino madēant, cor sit saltem sobrium.

Nam.

Nam mihi * diuidia est, constricticem meam sic mul- * *L. diuidie*
catam male.

Ea dixit, † eum Dinarchi puerū esse inuentū filium. † *L. hunc*

Vbi id audiuit, * quanquam † penes est mea omnis *Din.*

res & liberi,

* *f. quā pen.*

Video eum, qui * mansutorē me adoptauit bonis. † *L. eū pen.*

DI. Mulier, assum † profectū st. PH. quid agitur, vo- * *mansutor*
luptas mea? *quasi ma-*

DI. Non voluptas. aufer nugas. nihil ego nunc de- *nu tutor.*
istāc re ago. *Tur. Ada.*

PH. Scio mecastor, quid velis, & quid postules, & *II. cap. 21.*
quid petas. † *Lip. PH.*

Me videre vis, & * me te † amare, puerum petis. *profectō is*

DI. Di immortales, vt planiloqua est! paucis vt rem *est. qu.*
ipsam attigit. * *L. à me te*

PH. Scio equidem sponsam tibi esse, & filiū ex spon- *amari*
sa tua. † *E. A. ma-*

Et tibi vxorem ducendam iam esse, * alibi iam ani- *re postulus,*
mum tuum. *p.*

Vt me quasi pro derelictā sis habiturus, sed tamen * *f. atque ti-*
Cogitato, mus pusillus quā sit sapiens bestia, *bi i. f. esse*

Ætatem qui vni cubili nunquam committit suam. *dō nō nō*

Quia si vnum ostiū obsideatur, aliud perfugiū gerit.

DI. Ocium vbi erit, de istis rebus tū amplius tecum

loquar.

Nunc puerum redde. PH. immo amabo vt hos dies

aliquos sinas

Eum esse apud me. DI. minimè. PH. iam amabo. DI.

quid opū st? PH. è re meā est.

Triduū hoc saltē, dum aliquò miles circumducitur.

In eam rem, si quid habebō, tibi quoque etiam pro-

derit.

Si auferes puerum, à milite omnis tum mihi spes a-

nimum efflauerit.

DI. Factum cupio. nā re facere, si velim, nō est locus.

Nunc puero vtere, & procura, quia vade procures,

habes.

PH. Multum amabo te ob istam rem mecastor, vbi

domi metues malum,

Fugito huc ad me, saltem amicus mihi esto manu-

biarius.

DI. Bene vale, Phronesium. PH. iam me tuum oculum non vocas?

*Lipf. *fu-* DI. Id! quoque interim * futatim nomen commemorabitur.

† I. G. *vale-* PH. Nunquid vis? DI. † facultas operæ vbi mihi erit, *as. op.* ego: ad te venero.

salucas op. PH. Ille quidem hinc abiit, abscessit, dicere hic quidvis licet.

Verum est verbū, quod memoratur: Vbi amici, ibidem sunt opes.

† I. ego: *est* Propter hunc spes etiam † se hodie * militem
Quem ego ecastor mage amo quàm me, dū id, quod cupio, inde aufero.

Quæ cum multum abstulimus, haud multum apparet, quod datum est,

Ita sunt gloriæ meretricum. AS. Aha tace. PH. quid est obsecro?

* I. pater AS. Adest * pueri. PH. sine eum ipsum adire huc, sine, si is est modò.

† I. *dimit-* Sine eum ipsum adire vt cupit ad me, † hac rectà, si *tem, si ven.* venerit,

Næ istum ecastor hodie astutis confectum fallaciis.

ACTVS QVINTVS.

STRATOPHANES *miles.* ASTAPHIVM *ancilla.* PHRONESIVM *meretrix.*

STRABAX, *adolescens rusticus.*

* I. Meo *mi-* EO * mihi amare, fero supplicium † damnis ad ami- *li move f.* cam meam.

† Lipf. *iam* * Vt illud acceptum sit, prius quod perdidi, hoc ad- *bis. ego: da-* dam insuper.

mnas Sed quid? video heram atq; ancillam ante zdīs. ade- ** L. Illud vt* unda est hæc mihi.

ac. Quid hîc vos agitis? PH. ne me appella. ST. nimium *laus.* PH. sic sine.

Potin es vt mihi molestus ne sies? ST. quid Astaphylitium est?

† se præquā AS. Merito ecastor tibi succenset. PH. egon? atq; isti *quod me-* etiam † parum (prius,

retur. Maleuolo. ST. ego, mea voluptas, si quid peccaui *Suppli-*

Supplicium ad te hâc minam fero auri. * si mihi [†]ri-
despice.

* Lips. sed
me redespice
pro: re-
spice.

PH. Manus vetat, priusquâ penes sese habeat, quic-
quam credere.

(rum lauit,

Puero opu' st * cibum, opus est matri autē quæ pue-

* Turn. vi-

Opus nutrici autē, vtrem vt habeat veteris vini lar-

d. s. spue.

giter,

(nibus.

* L. cibus.

Vt dies noctesque potet: opu' st igne, opus est carbo-

Fasciis opus est, puluinis, cunis, incunabulis.

Oleum opus est, farina puero opus est, opu' st totum

diem.

(per fiet.

Nunquâ hoc vno die efficiatur opus, quin opus sem-

* Nō enim possunt militares pueri [†]setania educier-

* al. setania

ST. Respice ergo, accipe hoc, quî istuc exefficias o-

Vi le L.

pus. PH. cedo,

Lips. Try-

Quamquam parum est. ST. addam minam adhuc

tanto.

* istic postea. PH. parum est.

ST. Tuo arbitratu, quod iubebis, id dabitur. da nunc

* D. F. istuc

sauium.

PH. Mitte me inquam. odiosus es. ST. nihil fit, non

amor. teritur dies.

Plus decem pondo amoris [†]pauillisper perdiidi.

* i. per par-

PH. Accipe hoc, atq; auferto intro. STR. vbi amica

tículas.

mea est gentium?

Non.

Neque ruri, neque hîc operis quicquam facto. cor-

rumpor situ.

Ita miser cubando in lecto hic expectando obdurui.

Sed eccam video. heus amica, quid agis? ST. quis il-

lic homo?

PH. Quem ego mecastor magis amo, quâm te. ST.

quam me? quomodo?

PH. Hoc modo, vt molestus ne fies. ST. iâ abis, post-

quam aurum habes?

PH. Cōdidi intro, quod dedisti. STR. ades amica, te

alloquor.

PH. At ego ad te ibam. STRA. ad me, delicia? * PH.

hercle verò serio.

* Ita E. A.

STRA. Quamquam ego tibi videor stultus, gaudere

aliquî me volo.

* Nequicquam es bella, malo tuo, nisi simitu ego a-

liquî gaudeo.

PH. Vin te amplectar, & fauium dem? STRA. quid-
uis face, gaudeam.

ST. Meosne ante oculos ego illam patiar alios am-
plexarier?

* Ita Turn.

Scal. *fit sat.*

E. A. *duco*

sat.

† Ita Scal.

quem vide

in Catal.

* L. PH.

Mortuum hercle me * esse satius. Abstine hoc, mu-
lier, manum:

Nisi si te meâ † manubiâ macharâ & hunc vis mori.

* STRA. Nihil *φλυαρεῖν* satius est miles, si te amari
postulas.

Auro, haud ferro detertere potes me. amet Strato-
phanes.

ST. Qui (malum) bella aut facera es, quæ ames ho-
minem istiusmodi?

PH. Venitne in mentem tibi, quod verbum in caueâ
dixit histrio:

Omnes homines ad suum quæstum callent & fasti-
diunt.

ST. Hūccine hominem te amplexari, tam horridum
atque squalidum?

* Lips. *squa-*

lis est. q. b.

horridus est,

scitus bellus

est mihi.

† V. E. *citus*

bellum init

unde I. G.

scitus bellus

init.

* lego: Ma-

lam in rem

et no.

† Ita hec o-

mnia à

Palm. re-

stituta.

PH. Quanquam hic * horridus est, quanquam hic
squalidu' sit, † at est bellus mihi.

ST. Dedin' ego aurum? PH. mihi? dedisti filio cibaria.

STRAB. Nunc, si hanc tecum esse speras, aliâ opu' sit
auri minâ.

ST. * Malam rem i, & magnam. STRA. magno ope-
re ferua tibi viaticum.

Quid ista debet, nisi tria? ST. quæ trianam? STRAB.
vnguenta, noctem, fauium.

PH. Ear pari respondet. verum nunc saltem si tamas,
mihi

Da tu de tuis deliciis summis quid panxillulum.

ST. Quid id amabo est, quod dem? dicdum: si supe-
ret, feres.

PH. Campas dicis: abi, abi, consultaui istuc. ST. mihi
homo

Caue faxis vulnus, tibi iam cui sunt dentes ferrei.

Vulgo ad se oēs intromittit, abstine istac tu manum.

STR. Iam hercle iâ magno tu vapula vir strenuus.

ST. Dedi ego huic aurum. STRA. at ego argentum.

ST. at ego pallam & purpuram.

STR. At ego oues, & lanâ, & alia multa, quæ poscet,

dabo.

Melius

Melius te minis certare mecum quàm minaciis.

PH. Lepidus ecastor mortalis. Strabax mi, perge obsecro.

Stultus atque insanus damnis certant, nos saluæ sumus.

ST. Age prior, tito, da aliquid: STRA. immo tu prior perde & peri.

ST. Hem tibi talentum argenti, Philippicum est, tene tibi.

PH. Tanto melior: noster esto, sed de vestro viuito.

ST. Vbi est, quod tu das? solue zonas. PH. prouocatur. ST. quid times?

STRA. Tu peregrinus, hic habito, timeo meos. non ego ambulo.

Pecua ad hanc collo in * crumenâ ego obligata deferro. * Prisc. ver-
tinâ L. ne-

ST. Quid dedi? vt distinxî hominem! STRA. immo ego verò qui dedi. brinâ quæ vide.

PH. I nunc intrò amabo, & tu ergo hac mecum. ST. tu eris mecum quidem.

STRA. Quid tu, quid ais? cum hoc cine? ST. ego posterior dedi.

PH. Tu dedisti, hic iam daturus est. istuc habeo, hoc expeto.

Verùm vtriq; mos geratur, amborum ex sententia. * Ita Tura.

ST. Fiat, vt rem * gnata[m] video. hoc accipiundum est, quod datur.

STRA. B. Meum quidem te lectulum certè occupare non sinam.

PH. Lepidè ecastor * aucupaui, atq; ex meâ sententiâ. * Vide Nō.

Meamque vt rem * bene gestam, vestram rursus bene geram. * L. volu-
stis gest.

Verùm amabo, si quid animatum est facere, fac iam vt sciam.

Veneris causâ applaudite, eius hæc in tutelâ est fabula.

Spectatores, bene valete. plaudite, atque exurgite.

F I N I S.

II 4

IANI

IANI DOVSÆ FILII
ANIMADVERSIONES
IN M. ACCI PLAVTI
COMOEDIAS.

AD AMPHITRVONEM.

SC. Qui me alter *versu 159.* MER. Pessimum est Facinus, nequiter ferire malam malè discit manus. Et hoc à mala manu esse quis non viderit, qui modò intelligat nequiter & male paria facere apud Comicum hunc nostrum? legerem libens literà mutata: Nequiter ferire malam mala discit manus. Ita malam manum videtur accepisse & infra hanc ipsà fabulà Sofia, quum hero dicentis: Huic homini nescio quid mali malà est obiectum manu. respondet: Fateor, nam sum obtusus pugnìs pessumè. Item Plantus Persa:

SC. Age i
tis

SC. Paratū
iam esse

TO. Quid hoc hic (f. sic) in collo tibi tumet? SA. vomica est, pressare parce:

Nam ubi quis malà tetigit manu, dolores cooruntur.

SC. Quis ad fores v. 34. Meus Amphitruo vno cubiculo Alcmenam complexu tenet. Fortè: complexus t. ad vitandum gemini ablatiui concursus.

36. Utinam pro benefactis Dì patriā, Ædes, vxorem, familiam cum formā vnā perduam. Quid si, perdunt, legamus? sic supra: Nisi formam Dì hodie meam perduint.

SC. Dì vostram fidem. 34. Hominem ne congregiamur quæso, priusquam stomachū detexerit. Fortè: decoxerit.

35. AM. Si illum datur hodie mastigiam apprehendere, ostendam quid sit

Nisi quis
malit di-
stinctione
mutatā:

Herum fallere minis, & dolis inceslere.

Ita editiones omnes, quas vidi. vix tamen dubito, quin vera sit nostra coniectio: Herum fallere dolis, & minis inceslere. Præcesserant enim doli, quum, ut putabat Amphitruo, fallere, Sofia Alcmena omnia edisserasset, quæ gesta erant a minis & dopud exercitum: sequuta erant mina, quum à soribus herumtis inceslere. pepulisset.

57. Negas scelestus? O. quin negem? *Fortè: quid ni negem?* SC. Spes atque opes. 76. Ego Tiresiam coniectorem aduocabo, &c. *videtur desiderari mihi hoc modo: Ego Tiresiam coniectorem mihi aduocabo. sic Cicero pro Quintio: quos tibi aduocasti, & noster Casina: Ne me nequicquam sibi hodie aduocauerit.*

SC. Bono animo es. 4. Multo adeo melius, quàm SC. Stultus illi, quum sim Iuppiter. *elegantius mihi videatur: qui tamen magna sim tu sic Prologo huius fabulae: Quasi nesciam vos vel- est. le, qui Diuus siem.*

AD ASINARIAM.

SC. Vbi ego nunc. 87. Si herum vis Demænetum, Quem ego noui, adduce, argentum non morabor quin f. *sententia suadet, ut legamus: adducere.*

SC. Cur me. 155. Viginti argenti commodas minas, huius quas dem matri. *antiquitus excusi: quidem matri. videlicet scriptum fuisse à Plauto: huius quæ dem matri.*

AD AVLVLARIAM.

SC. Vbi tu es. 9. Nam probrum atque partitudo prope adest ut fiat palam. *conciuius, meo quidem animo, fuerit, prope abest ut f.*

SC. Tace nunc. 11. Stultus, & sine gratiâ est

Ibi recte facere, quando, quod facias, perit.

Lego: stultum & sine gr. *quasi dicat: stultitia mera est in illum beneficia collocare, qui ea ingrata habet atq; irrita. nam quod I. Gulielmus stultus scribit, non placet.*

SC. Hoc est. 21. Hinc ego huc & illuc potero, quid agant, arbitrarier. *Fortasse rectius: Hinc & huc & illuc p.*

SC. Foras foras. 15. Facisne mihi iniuriam, an nō?

EV. Fateor, quia non pendes maximam. *Quod restonsum Euclionis quem quaesito Strobili minimè conuenire viderem, tentabam id leuissimâ immutatione hoc modo resarcire:*

EV. Facio, (f. iniuriam) quia non pendes maximâ. *videtur autem irrepisse Fateor ex sequenti versus clausulâ: Quid fatear tibi?*

AD CAPTIVOS.

SC. Iuppi-
ter supre-
mus
SC. Nunc illud est. 14. Neque iam seruare Salus, &
volt, me potest. *sic idem Mostell.* Nec Salus nobis saluti
iam esse, si cupiat, potest. *ex utroq; videtur expressum il-*
lud Terentij Adelphis: Ipsa, si cupiat, Salus

Act. 4. Sc. 7
Seruare prorsus non potest hanc familiam.
respexit & Cicero Ver. 5. Ecquod iudicium Romæ tam
dissolutum, tam perditum, tam nummariū fore pu-
tasti, quo ex iudicio te vlla Salus seruare posset?

SC. Quò illum n. 47. Vt scelestus Hegio nunc iste
ludos hic facit? *Vt ductum literarum considero, scriben-*
dum censeam: Vt scelestus Hegioni huic iste lud. *ut hac*
secum loquatur Aristophontes ad vitandam ambiguitatem.

SC. Hegio assum. 20. Sed eccum incedit huc orna-
tus audax suis virtutibus. audax hic locum non habet,
itaque corrigendum putabam: ornatus ex suis virt. Te-
rent. Adelphis:

Act. 2. Sc. 1.
SC. Qua
res bene vor-
tat.
Si possiderem, ornatus esses ex tuis virtutibus.
Nec absimili locutionis genere hanc ipsa fabulâ Plautus:
Et tuâ & tuâ huc ornatus reueniam ex sententiâ.
Hoc cum doctissimo Lipsio indicassẽm, vidit statim legendũ:
ornatus haud ex suis virtutibus. nihil verius, ex mente
Hegionis, qui filium suum non proinde ut meritis esset acce-
ptum indicat.

AD CVRCVLIONEM.

SC. Phædrome prop. 67. Quia ille re, pmisit mihi,
Si quisquam hanc liberali asseruisset manu,
Sine controuersia omne argentum redderet.
Rescribo: reddere. i. redditurum, ut ad repromisit refera-
tur. sic alibi: Dic dare. & Aulul. Diuidere dixit, pro: diui-
sium se promisit.

AD CASINAM.

SC. Face Chaline. 19. Sed te vterque tuo pro iure
ego atq; hic oramus. sententia flagitat, ut legamus; suo
pro iure.

SC. Vt proper. 9. Miror huc iam non arcessi in
proximum vxorem m. Scribo: hinc iam non arc. ex
sententiâ.

SC. Nulla sum. 48. Ego huc missa sum ludere. Le-
ga: Ego hunc m. quamuis & alterum defendi possit.

SC. Vbi

SC. Vbi tu es. 18. Feci ego isthæc dicta, quæ vos dicitis? *legendum & distinguendum putabam: Feci ego isthæc, facta quæ. nunc nihil mutoid: dicta hic accipio ut Homerus i. p. 5, hoc est, res. quomodo illud in Ciri Virgiliana explicat Scaliger: Quæritur ex omni verborum iniuria dicto, quem consule ad eum locum.*

AD CISTELLARIAM.

SC. Cum ego ant. 61. Mea excrucior mea Gymnasium, male mihi est, male maceror. *insuavis illa iteratio verbi Mea persuadet, ut transpositis paulum & interpositis literis scribendum credam: Male excrucior, mea Gymn. Ita Male hic ter eodem modo quo in sequenti versu Doleo, repetetur:*

Doleo ab animo, doleo ab oculis, doleo ab ægritudine.

65. In latebras abscondas pectore penitissumo. Forte: pectoris penitissumi.

108. Quanquam istud mihi erit molestum triduum & damnum dabis. *malim: dabit, ut ad triduum referatur.*

AD EPIDICVM.

SC. Heus adolescens. 32. Mulciber credo arma fecit, quæ habuit Stratippocles. Trauolauerunt ad hostes. EP. tum ille progn. *Epidici nomen ante Mulciber ponendum & ante Tum expungendum censeo. quod, qui penitus introspexerit, & Plautinum in Dialogis loquendi morem obseruauerit, motum probaturus est, scio.*

SC. Rem tibi. 58. Epidice, vide quid agas, ita res subito obiecta est tibi. *Lego: res subita ob. sic rem subitariam alibi dixit, & rem subitam Cursul.*

SC. Plerique homines. 1. Plerique homines, quos quam nihil ref. *Forte: Plerique omnes, ut Terent. Andræ: Quod plerique omnes faciunt adolescentuli. Nanius apud Donatum: Plerique omnes subiungunt sub suum iudicium.* Act. I. Sc. I.

SC. St. tacete. 86. Nunc occasio est faciundi, prius in Bello quam in urbem aduenit. Sicut cras hic aderit, hodie Pun, non venerit. *Rescripserim libens traiectis aliquantum literis: Nunc occasio est faciundi, priusquam in urbem aduenerit. Cras hic aderit, sicut hodie non venit.*

SC. Non oris. 28. PE. Hanc edepol rem apparabat.

bat. AP. planè hercle hoc quidem est. *Scribo: planum hercle h. quomodo saepe alibi.*

SC. Caue præt. 85. Atque me minoris facio præt illo, qui omnium legum atque iurium fictor, conditor cluet. Iuris conditores dici Iurisconsultos, quibus auctoritas à Principe data erat iura cōdendi, obuium satis est eorum libris. credo tamen ita ambigue id prolatum à Teriphane, ut conditor penultimā longa intelligi posset, respectu ad iurium notionem vulgarem. In eadem ambiguitate videtur luisse & Arnobius lib. 7. Cupientes addicere, quid cum pultibus Deo sit, quid cum libis, quid diuersis cum fratribus confectiois iure multiplici atq; impensarum varietate conditis. Unde & confirmari posse videatur hac lectio Tænulo:

SC. Iam
tenci præ-
cepta.

Hodie iuris coctiores non sunt, qui lites creant.

SC. Male morig. 18. Estne? considera, vide, signum pictum pulchrè videris. Fortasse elegantius: sign. pict. pulchrè dixeris.

AD BACCHIDES.

SC. Iamdudum. 58. Ista tenus tibi Lyde libertas data est

Orationis. satis est. sequere me hac, ac tace. *lego ac distinguo: Ista tenus tibi Lyde libertas data est.*

Orationis satis est. sequere me ac tace.

SC. Ibo in Pyr. 60. Quid denique agitis? CH. rursum in portū recipimus. *ambigo, an verius sit: eursum in port.*

SC. Nunc exper. 3. Perdidit, pessum dedit tibi filiū vni vnicum. *Fortè: vnico vnicū. sic Casina: Nihilo magis vnicus est ille mihi filius, quam ego illi pater.*

SC. Omni-
bus rebus.

59. Caue malum & compesce in illum dicere iniuste. *malim: Caue malo ac comp. ut supra: Omitte Lyde, ac caue malo, & alibi plus centies.*

72. Ipsus nec amat, nec tu creduas. *Fortè: ne tu credu. ut prius illud nec pro noh positum interpretemur.*

SC. Amicio rem. 4. Næ illa illud hercle cum malo fecit suo, (in eo.) *delendum puto, meo.*

SC. Hunc hom. 28. CH. Occidi iam animus isthoc dicto plus præfagitur mali. Occidi *continuandū censeo cum prioribus Mnesilochi verbis. ut hoc dicto percussus Chrysalus dicat: CH. Iam animus isthoc dict.*

44. CH. Vix videtur fieri posse MN. perge, ac facile hæc feceris. *Fortē: at facile hæc fec.*

SC. Atridæ duo. 10. Qui miserè male multabere quadringentis Philippis aureis. *malim: Qui miser male mult.*

122. Si plus perdundum sit, perisse suavius est,

Quàm illud flagitium vulgò dispalescere. *Scribo: perisse satius est. nec ignoro Plautum etiam alibi ita loqui, ut Persa: Sed te de aliis, quàm alios de te, suavius est Fieri doctos. sed aliud hic requirit sententia.*

SC. *Cui homini*

AD MOSTELLARIAM.

SC. Recordatus 51. Vnum ubi emeritum est stipendium igitur (tum) Specimen cern. Tam *glossema censeo, eôq; delendum. nisi quis malit: igitur demum Specimen. ut infra: miserum est opus, Igitur demum fo-*

SC. *Iuppiter supremus*

SC. Iampridem. 12. Quin tu te exornas moribus lepidis quum lepida tute es? *Fortē: moribus lepidis, quàm lepida tute es? quasi dicat: quin mores tibi tam lepidos assumis, quàm lepida tua forma est? ut tam verò subintelligatur, non novum Plauto.*

31. SCA. Ecastor erras, quæ quidem illuc expectas vnum atq; illi Morem præcipue sic geras atque alios asperneris. *scribo extrita litera: quæ quidem illum expectas vnum.*

SC. Iuppiter sup. Ita mali mœroris montem maximum ad portum modo Conspicatus sum. *distinguo: Ita mali, mœroris in sic Epid. Itaq; in te irruunt montes mali: Item Mercat. Montes tu quidem mali in me ardentes iam dudum iacis.*

SC. *Hæus adolescens*

SC. *Sûmme ego.*

17. TR. ego & tu. PHIL. quid & ego & tu? *Lego: TR. & ego & tu. idq; verum esse ex responsione patet.*

28. Valet ille quidem, atque ego disperii. *Fortē: at ego disp.*

66. Quæ designata sint & facta nequitia. interpretari quis possit, per nequitiam facta. nusquam tamen, quod sciam, ita loquitur Plautus. *malum itaque: facta nequiter. ita tribus versibus retro: Quamuis delubitò facile est facere nequiter. & alibi plus centies.*

SC. Habco. Nept. 44. Capitalis cædes facta est.

Vet. Edit. ædes, recte. quod interpretor ex illo Festi. Capitulis locus, ubi si quid violatum est, capite violatoris expiatur.

95. TH. Hercules te inuoco. Sic apud Aristoph. in Pluto Chremylus, cum videret horridam squalidamque Peniam, exclamat: ἠρόμαι δέ εἰς.

SC. Scelestio rem. 62. TR. Responiones omnes hoc verbo eripit scribo: hoc verbum ex. hoc verbum sc. red-dite argentum.

136. Quidquid Dei dicunt, id rectum est dicere. Forte priore syllaba inuersa: certum est dic. al. decretum est dic. quod coniectura nostra quasi interpretamentum est.

SC. Melius an. 149. Quæso huc ad me specta, cornicem ut conspiciere possies. Hinc etymon Theuropidis deriuandum puto, quasi δὲ πὸ τῆ δέυρο καὶ ὀπὸς, quæδ τὸ ὄπτει, hoc est, visum, vel ὀπτα. i. oculum (quod magis arridet propter productionem secundæ in Theuropide syllaba) δέυρο i. hoc flectere iuberetur à Tranione. sic Simo postea ad eundem Theuropidem: Quæso ædepol huc me specta & responde mihi. Quod non monuisssem, nisi doctissimum Camerarium in etymo huius nominis inuestigando valde fluctuasse viderem.

SC. Qui homo t. 42. TH. Quid si igitur ego accessi homines? Homines hic pro seruis poni suspicor, ut & Menach. Arcesse homines, qui illunc ad me deferant.

AD MENÆCHMOS.

Prologo. 74. Sicut familiæ quoq; solent mutari. ex hoc loco videntur familiæ etiam histrionis fuisse, ut gladiatorem. cuius rei an exemplum alibi quam hic exstet, ignoro.

SC. Ni mala. 3. Præter hæc si mihi tale post huncce diem. Scribo: Præter hæc, ut aliquoties alibi loquitur.

8. Rem necesse loqui est. Forte: eloqui est.

12. Nec quicquam eges. Forte: nec quicquam eges. id est, nec aliqua re eges. Sic Aliqui dixit Trucul.

34. Dic mihi, nunquid tu vidisti tabulā pictam in par. Scribo: nunquam vidisti tab. Inuit, quod in Aldina Edit. reperi postea: nunquid vidisti vnquam. tab.

SC. Nulla est v. 20. Vtrum aliter viuus nunquam desisti exequi. Scribo: Verū aliter viuū nunq; dixerat enim ante: Ergo istuc quæro, certum qui faciat mihi,

Qui

SC. Perii
hæc

Lamb. ni-
hil sani su-
per hoc lo-
co.

Qui sese dicat scire, eum esse mortuum.

SC. Vt aetas m. 59. Quid tu tristis es? quid illam autem iratam abs te destituit? *Scripturam libens: Quid illa autem irata abs te destitit? Geminus huic locus eadem Scena, ubi filiam alloquitur Senex:*

Quid tu tristis es? quid ille autem abs te iratus destitit?

SC. Si voltis. 55. Iuppiter supreme, serua me. *malim: seruas me, sic mox: Di me seruatum voluat. & alibi:*

Iuppiter supreme, seruas me, meaque augeas opes.

AD MILITEM.

SC. Nisi qu. 34. Custodem me illi miles tradidit. *malim: addidit. Sic aliquoties & hac fabula & alibi loquitur Plautus.* vt Aulus, Capt.

38. Hoccine si miles sciat?

Credo hercle has sustollar aedes totas, atque hinc in crucem. *expungo distinctionem post totas, vt interpretemur atque statim vel continuo. hoccine, inquit, si miles rescierit? continuo * me hinc recta in crucem tollat.*

SC. Inde ignem. 49. Affer mihi macheram huc intus. Macheram intus *hic eadem forma videtur dixisse, qua intus pateram, πέρτος πατρίεον. Amphitr. & Fidecinam intus Epid. & Signum intus Rudente.* * id enim hic significare haec aedes docuit Pater in Centur,

SC. Rem omnem. 19. Nam id proderit mihi malitia male quod facietis ambæ. *Quis hinc commodus sensus elici possit, non video. Fortean fuerit: Nam id proderit mihi malitiæ, male qu. Id malitiæ, Id est, ea malitia mihi profutura est.*

63. Vt concubinam militis meus hospes habeat hodie,

Atque hinc Athenas abeat. *Fortè: Ath. auehat sc. concubinam.*

SC. Voluptas. 15. PY. Quid? ea ingenua, an festuca facta? serua an libera est? *Quod si lectionem hanc retinemus, facta illud quod referri possit, non video. nam quod ingenua subintelligi volunt, hariolantur. deinde bis pene idem dixerit, seu libera ingenuam interpretemur, seu libertinam. Scio in his postremo, nullam serua mentionem à Milite factam arguit argutari responsum Palastrionis: Vah, egone vt ad te ab libertinâ posse, sed esse auderè interuuncius. dixisset enim: a seruâ. Quia si frustra.*

omnia attendis, fateberis verè à nobis distinctū & emendatum:

Quid? ea ingenua, an festuca facta ē seruā libera est? Per festucam enim liber quis fieri potest, ingenuus non potest, nisi qui ante fuerit.

23. Sed quis ea est? P A. Senis huius vxor Periplestomeni. P Y. in proximo?

P A. Ea demoritur te, atque ab illo inc.

Ut sententia nexum confidero, inducitur Pyrgopol. persona scribendum puto: P A. Senis huius vxor Periplestomenis in proximo. Ea demoritur te atque.

SC. Iam est. 4. Numquidnam hinc prope adest, qui rem alienam potius curet, quàm suam? Lego: hinc prope abest.

98. Hic cum meā est herā. clam nostrum hunc sermonem sublegerunt. Clam sublegere sermonem, idem, quod Tacuio ex occulto elepere, simili tralatione. cuius hic versus à Nonio adfertur ex Hermiona:

Sermonem hic nostrum ex occulto clepit, quantum intelligo.

in Clepere

in Legere

Sed & apud Nonium hanc locutionem restituendam puto in Fragmento Plauti, quod ex Aulularia perperam citatur, hoc modo:

Sed leno egreditur foras,

nisi quis
malit: hu-
ius

Hinc ex occulto sermonem * eius sublegam. pro quo vulgatur in omnibus: sermone satus subl. nullo sensu.

SC. Sequimini. 26. A C. voluptatem ecastor mi imperas. P A. & scin quemadmodum? malim: at scin quemadmodum?

AD MERCATOREM.

Prologo. 77. Adeo dum quæstum haberet, peperisset bona. Interpres hic sudat nitendo, neque proficit hilum. Restituo sententiam aptissimam extrinseca litera: Adeo dum, quæ tum haberet, peperisset bona.

SC. Homo me m. iiii. CH. Quid agis? DE. quid est. Scribo: Quid ais? sententia ita flagitante. Sic Trinummus:

SC. Huic
ego dici

Quid ais tu adolescens? SY Quid est.

SC. Pentheum d. 30. Domi me ergo maneto. CH. actutum face cum prædā vt recipias. in Edit. antiquis est: face prædam vt recipias. vnde ego: actutum face cum prædā me vt recipias. quasi dicat: da operam vt cum amica mea, quæ amissa est, me quoque, qui tam perditus & nullus

nullus sum, recipias & recuperes. Sic paulò ante dixit: Vale,
& vince, & me serua.

SC. Tandem imp. 12. Interea tamen huc intro ad
me inuisam domum. *malim traiecta uocula:* huc ad me
interuisam dom. Sic Aulul. verum interuisam do-

SC. Presa-
gibat

SC. Sumne ego. 33. Montes tu quidem mali in me
ardentes iam dudum iacis. Perge. excrucia carnifex,
quando quidem occæpisti semel. *Videtur ad supplicium*
feruentis picis, qua effusa maleficorum hominum corpora ure-
bantur, allusum. de qua Capt. Atra pix agiter apud carni-
ficem, tuoque capiti illuceat. aut ad tædas ardentes, de
quo genere cruciatus Eusebius: ἐν τῷ τοῖς ἵ κ' ἔφαπτό-
μυρον τῷ σώματι πύρρον ὑπομένους.

SC. Quis
manet

SC. Quod
illum nunc
Adi si lu-
bet, Brod.

41. Di sciunt culpam meam istanc non esse vllam.
Forte: culpam meam istic non esse vll. istic. i. in ista re.

Miscel. 2.
cap. 10.

SC. Miserior. 30. Manifestò teneo, in noxiâ es. LY.
quâ noxiâ? *malim:* Manifestò teneo in noxiâ *sc. te. Idem*
Cas. Manifestò teneo in noxiâ inimicos meos.

& si versus
pateretur,
ex es te
facierem.

34. De istâc sum iudex captus. DO. captus: iâ scio.
Nunc tu in consilium istam aduocauisti tibi.
Malim: Nempe in consil.

SC. Agite, ite. 55. Suspicionibus impleuit me indi-
gnissimè. *non damno receptam lectionem, sed tamen malim:*
Suspicionum impl. ut Menach. Qui me compleuit
flagitii & formidinis. *adiuuat coniecturam meam, quod*
Suspicionē nunquam nisi secunda producta in Plauto legat.

SC. A. E.
depol me
Vt Bacch.
& Trin. bis
terve.

AD PSEVDOLVM.

SC. Exite 31. Vorfa, præsterga, strata lautaque co-
staque omnia uti sient. *hunc versum videtur in animo*
habuisse Diomedes, quem scribit: Verro, meto, furio, ho-
rum verborum non facile reperimus tempus perfe-
ctum. & tamen quod est, verro in passiuâ significa-
tione versus habet ut apud Senecam in Dialogo de
Superstitione: Versa templa, & Plautus: Versa sparsa.
In eadem porro significatione idem verbum & apud Cice-
ronem reperias. Verr. 3. Etenim quam tu domum, quam
urbem adiisti, quod fanum denique, quod non euer-
sum atque extersum reliqueris?

Gramma.
li. 1 ca. 4.

SC. Proh Iupp. 12. Si hoc expugno, facile ego hanc
rem

rem meis ciuibus faciã. *emendo*: facilem ego hãc rem.

SC. Minus malum 43. Imaginem obliquatã, quã inter nos duo Cõuenit olim. *Scribo*: Imagine obliquatã, quod præcessit. sic infra: Heri imagine obliquatã epistolam.

SC. Viso quid t. 22. SI. Pol haud mentitum est. BA. ego haud iratus fui. *malim*: ergo haud iratus fui. ergo, *i. ob eam causam, quod non mentitum fuerit.*

SC. Malus & n. 112. Harpax ego vocor. ego seruus sum Macedonis militis. *corrigo*: Macedonii militis. *sic ter quaterue hac fabula nominatur is miles.*

AD POENVLVM.

SC. Negotii sibi. 76. Eò illud satiu' st satis quod satis est, habitus plus quàm sat est. *Ita in omnibus legitur nullo sensu. & Lambinus hic ne nū quidem commodissimam sententiam extricasse tandem mihi videor hoc modo:*

Eò illud satiu' st, satis quod satis est, habitu, quàm plus quàm sat est. *hoc verborum ordine & mente. Eò illud satie, quod satis est; satius est habitus (i. melius est ut habeatur) quàm illud quod plus est quàm sat sit. Sic Strichor: habitu probus, dixit, & Milite: cultu optimus.*

113. Mea voluptas, mea delicia, mea vita, mea amœnitas, vix dubito, quin scripserit Plautus: mea delicia, & quin versum hunc in animo habuerit Gellius, quum dicit: Quando Plautus linguæ Latinæ decus deliciã quoq; iuxta dixerit, pro deliciis? Mea, inquit, voluptas, mea delicia. Item Nonius inquit: Delicia numero singulari, quod aut rarum est, aut singulare. Plautus: Mea voluptas, mea delicia, extat id verbum & apud Plautū Truculentū, & in Lapide Beneuenti, cuius finis: HIC.

IVCVNDA. SEPVLTA

EST. DELICIA. EIVS

SC. Ita me Dī. 68. Quinetiam deciderint vobis femina in talos velim. non nego defendi posse hanc lectionem. sed si coniectura locus est, scripserim: deciderint vobis flemina in t. Festus: Flemina dicuntur, cū labore viæ sanguis defluit circa talos. Plaut. Epid. Lassitudine inuaserunt misero in genua flemina. Item Asin. ut libri vetustiores præferunt: Quibus subtrita ad flemina iam erant vngula.

SC. Suspex-

li. 19. ca. 8.

Inscript.
Ant. Fol.
XCIX. inf.
8.

SC. Satin
ille homo

SC. Ubi ego
nec

SC. Suspendant. 38. LY. vā vōstrā ætati. AD. id quidē nunc est tuā. in antiquitus excusis est: id quidem in mundo nunc est tuā. quod, ut versui consuleret, videtur respuisse Camerarius, cū tamen ipsissimum sit Plauti. Quod si numerorum ratio habenda est, scripserim: id nunc quidem in mundo est tuā. Similis sententia Milite:

SC. Nisi quidem

SC. Vā capiti tuo. PA. tuo istuc, Sceledre, promitto fore.

SC. Satis spect. 53. Verum enim, qui homo cum norit, citō homo peruorti potest. Scribo: qui hominem norit.

SC. Ain tu dixi. 54. Ligulas canales ait se aduexisse & nuces. Quid hic de canalibus dicat, nondum potui intelligere. Alcinius: cannabes, mauult a cannabe line, cuius Africa fertilis. sed hoc versum turbat. Scripserim libens: Ligulas venales ait se adu. sequitur enim: Nunc orat, operam ut des tibi, ut ea veneant.

in Lexico Plaut.

SC. Quid pultat? 49. Etrusca sunt columnæ, sustolli solent. Quid si legamus. Etrusca sunt Calaminæ, sustolli solent. Calaminæ insula in Lydia sunt quas Græci χαλκιδες, Plinius Salutares appellat, quoniam dym- lib. 2. cap. 95. phonia cantu ad illius modulationem pedes mouentur, & quasi sustolluntur. quamuis eas à Calaminis videatur distinguere Plinius, nisi locus est mendosus, quod credo. Græci tamen scriptores confundunt, inter quos Sotiron in Eclogis, cuius verba, quod pluscula sint, vide apud Turn. Adu. 4. cap. 6. Meminit earum & Varro lib. 3. de Re Rust. & Marc. Capella lib. 9.

SC. Si ego m. 57. Iniuriarum multò induci satius est. Assentior doctissimo Lipsio multam pro multo restituemi. retineo tamen induci. ut eodem modo dicatur multam inducere, quo apud Græcos δὲ λῆν ἢ πῶν γὰρ aut εἰσὶν γὰρ, & cognitionem inducere apud Plinium iuniorem. Hoc cū scripsissem, comperi postea in eadem coniectura esse Bapt. Plin. non eadem mente induci enim interpretatur, deleri, ut scilicet ἀπονομήσθαι fiat iniuriarum.

Epist. li. 6. Anno. Po-ster. cap. CCV.

SC. Decipitur n. 23. LY. Perii hercle. AG. imò haud multo post in ius veneris. Scripserim libens interposita vocola: AG. imò haud multo post, quàm (aut quum) in ius ven. hoc sensu: tu qui te iam periisse dicis, multò magis id dicis, quando in ius veneris.

AD

SC. Satin' hæc. 63. Neque tippulæ leuius pondus est, quàm fides lenonia. *malim: fides lenoniæ. Fides pro fidei antiquè.*

68. Quid istuc scriptû? *Scribo: Quid istic scriptum?*

SC. Nunquid moror. 5. TO. lepide hercle adiuuas.

SA. Age illuc aspice deprocul in conspectum. TO. tace. Vbi cum lenone me videbis colloqui, Id erit ad. Deprocul *hic eodem modo dictum videri possit, quo à Floro Desub. quid tamen est? aspicere in conspectum. Emendo totum locum, & distingo personis: TO. Lepidè hercle adiuuas.*

li. 2. cap. 3.

Age illuc abscede procul è conspectu. SA. tace.

TO. Vbi cum lenone me videbis colloqui. *idg. in mentem venit prinitus sufficari ex illo loco, qui plane huic geminus infra hac ipsa fabula:*

SC. Postquam illuc

TO. Age illuc abscede procul è cōspectu. SA. tace.

TO. Vbi cum lenone me videbis colloqui,

Tum turbam facito. SA. dictū sapienti lat est. *cuius responsi ne & ipse videar oblitus, verbū non amplius addam.*

SC. Cui homini. 52. Formā expetendā liberalem mulierem. *sufficatus sum aliquando legendum. Formā expetendā & liberali mul. nunc nihil muto, & interpretor ex illo Fest. Liberales dicuntur non solum benigni, sed etiam ingenuæ formæ homines. in qua significatione & dictum videtur infra: Equidem adepol liberalis est, quisquis est, unde & aliquo modo defendi posse videatur in Apuleio Metam. 4. virginem filo liberalem, ut Editiones aliquot habent, pro: filo liberali:*

SC. Satin' Athenæ. 3. Nūquid in principio cessauit verbum doctè dicere? *malim: verbū doctum dicere?*

45. Videfis. ego ille doctus lenopenè in foueam decidi,

Nisi hic adesses. *malim: Nisi hic adesset. hic sc. Toxilus. 90. --- Non vides nolle eloqui,*

Ne suarum se miseriarum in memoriam inducas?

Fortè: inducat? ut ad puellam referatur, quæ patriam suam indicare nolebat, ne sibi miseriarum priorum memoriam refricaret.

101. Iam acturum ecastor meus pater, vbi me sciet Venisse

Venisse huc, aderit hic & me absentem redimet.
Scribo: venisse hic. i. venditam hic.

SC. Probat. 21. Nugipolyloquides, argenti exte-
nebronides. Imperitis huius vocis etymon à tenebris deri-
uat Lambinus. malim: argenti exterebronides, ut ab
exterebrando argento ducatur scilicet.

SC. Hostibus v. 21. Opratus hic mihi dies datus
hodie est à Dis, quia te licet liberam (me) amplecti.
deleo: me.

SC. Qui sunt. 19. TO. Iurgium hinc auferas, si sa-
pias. sic *Aulul.* Aufer cauillum. & *Trucul.* Aufer nu-
gas. *Aristoph.* in *Pace:* ὁ Φελαὶ τὸ πεισφν.

AD RVDENTEM.

SC. Et vos. 18. An, quò furatum venias mox, vesti-
gas loca. *Lego:* venias nox. nox. i. noctu, antiquè. Sic
recte in *Trin.* emendauit *Palmerius:* Credo ædepol, quò
nox furatum veniat, speculatur loca. ubi item legitur:
mox.

SC. Hic
190 diei.

19. PL. Peculiosum eum esse decet seruum & pro-
bum. Forte respexit huc D. *Augustinus* in *Psalm.* 38.
Peculiosus seruus es cuiusdā magni patris familias.

SC. Quid mihi. 35. PA. Video decorum dis locum
viderier. Scribo: Videor decorum dis locum tuerier.
tuerier. i. intueri.

SC. Animo adu. 2. Nā cū modò exhibat foras, ad
portū (se) aiebat ire. deleo: se & dictū: ad portum aiebat
ire, ut: Ait fuisse nauium celerrimus. *Græcanica phrasi.*

& præterea
versus re-
spuit: se

SC. Quis est. 2. Hem quid hoc boni est? heu edepol
specie lepidā mulier! *Concinnius fuerit & magis Plautinè:*
heu ædepol specie lepidā mulierē? idē, versus postulat.

SC. Exi è fano. 7. ----- TR. ergo dato

De senatu Cyrenensi quemuis opulentum arbi-
trum. *Lego:* quamuis opulentum arb. Quamuis opu-
lentus dictum, ut *Catullo:* quamuis sæuus & indomit.

SC. Heus mane. 65. TR. Ita enim uerò stultus es.
GR. salue Thales. Quod postremum expressum videtur
ex illo *Aristophanis* in *Auibus*, ubi *Geometre* multa in *Ma-*
thematicis differenti respondet quidam: ὁ Ἰσοππεύς. Ἰσολύς.
quod & *Scholias*τες ἐν *σάγγ. σ. μ. α.* dictum notat.

SC. Nun-

SC. Nunquam ad. 2. LA. perii, cum mentionem
Fieri audio vsquam viduli, quasi palo pectus tunda-
dat. *Rescribo: pectus tundar.*

AD STICHVM.

SC. Famem fuisse. 73. Nullis meliores esse parasi-
tos sinam. *Scribo: Nulli meliores esse parasito sinam.*
meliores se. logos, quorum auctorem pradio.

SC. Mercurius. 50. DI. Quam tu id re excolubras?
Scribo versus causa: Quam tu re id excolubras? sunt enim
Anacreontici.

SC. Quisnam obs. 31. Ego hinc araneas de foribus
deiciam & de pariete. Aedepol rem negociosam. PA.
quid sit, nihil etiam scio. *reuoco personam Parasiti ad ca-*
put versus:

PA. Aedepol rem negociosam quid sit, nihil etiam
scio. *quod verum fatebitur, qui attendet.*

SC. Libros insp. 8. Eum strenua obsonauit. Fortes
strennuè obs.

SC. Saluete Ath. 16. Ibi noster canat cum vxore
adeo & Antipho. Antipho *hic auferendi casu positum*
suspicio, pro Antiphone. Sic Tranium Tranionem dictum
obseruo Mostel.

SC. Scele-
stiozem
Pro logo.

Sed Philolachetis eccum seruum Tranium. *ut &*
Electri filia Amph. pro ἐλεχτεῖονος.

SC. Agite, ite. 40. SA. Quid agitur? quanquam gra-
uatus fuisti, non nocuit tamen. *Rescribo: Quid igitur?*
idq; argumento alterius loci Plautini scena sequente:

Quid igitur? quanquam grauatus, non nocuit ta-
men. 51. Tecum autem vbi est, mecum autem ibi est.
Antiquitus excusi pro, vbi mihi habent. Fortean scripsit
Plautus.

Tecum autem mihi est, mecum autem tibi est.

AD TRINVM MMVM.

SC. Minus quind. 38. ST. Nequam illud verbum
est, bene vult, nisi qui benefacit. *Fortè: nisi qui bene-*
facit, i. nisi in aliqua re beneficium se ostendit. sic aliqui dixit
Tirculento. Simili sententia Paenulo doctissime à Lipsio resti-
tuta: Qui bene volunt, benefici fient.

76. Neque illi concedam quicquam de vitâ meâ.
vitam.

vitam hic interpretor victum, ut & Sticho: Nam vt illa vitam repperit hodie sibi. de mustela qua murem obsonauerat.

AD TRUCULENTVM.

SC. Ad fores. 41. Nam aduersum legem à me ob meam scripturam pecudem accepit. *Charisius citat: Lib. 1.*
 pecudem cepit. rectius, ut mihi videtur, siquidem hanc *L. 71. D. de*
Ulpiani distinctionem accipimus: Aliud est capere, aliud *Verb. Si-*
 accipere. Capere, cum effectu accipitur. accipere, & *gnif.*
 si quis non sic accepit vt habeat. Ideoque non videtur quis capere, quod est restitutus.

SC. Ite ite. 41. Traxit ex intimo ventre suspirium. *SC. Cum*
Ed. Ald. suspiriū. Scribo: suspirium: quomodo & Cistel. *ego antebac.*
in libris antiquioribus: Vt petiuit suspirium alte.

SC. Rus mane 13. Nunc ego istos mundulos vrbanos amafios. Suspicor hunc versum Diomedis in mentem fuisse, quum scribit: Item ab amo veteres inchoatiuo modo dixerunt amasco. Vnde & amascos amatores dicebant. Vt Plautus Truculento. Iucundulos amafios. ubi mundulos emendandum ex Plauto.

Atque hic. Observationum nostrarum finis esto. quibus plura ac fortasse his non deteriora astruere possem, si aut occupatum Lectorem diutius morari pretium operatus fuisssem, aut nisi hac ipsa etiam nobis nimis multa futura calumnia velut vadum tentantibus viderentur. In quibus an stomacho eruditiorum satisfecerim, te imprimis iudicem fero, quisquis es, benigne Lector. Certè id sedulo affirmare possum, in multis curis mihi hanc principem fuisse, ne quid alieni imprudens in armum tollerem. Qua in re adeò anxius fui, ut in Notis meis non solum quæ ab aliis correctæ aut obseruata comperissem, sed & si quæ cōiectiones cum veterum excusorum lectionibus conuenirent, ut suo unumquidq; auctori redderetur, deleuerim. Tamen hac ipsa reliqua facta eò mihi maioris fuerunt, quod vel neglecta vel prætermissa viris maximis. Vale, Lector, & sicubi atas aut inscientia nostra lapsa est, ignosce.

LECTORI S.

CV M. Editio hæc non satis capax esset explicationum omnium Plautinarum, decreueram, amice Lector, velut per indicem subiungere, à quibus auctoribus vberior vnus cuiusquod;

quæ loci explanatio reperiri posset: sed verò identidem recognoscere melius consultum iri studiis adolescentum, si verba eorum integra adscriberentur; quod libri non omnibus ad manum sint, unde ea depromant, malui opellam hanc in aliud commodius tempus reicere, quo ex omnibus, qui aliquid in Plautum contulissent, quæ ad lucem obscuriorum locorum requirerentur, colligerem, & simul rationes scripturæ variantis ab ipsis allatas adiungerem. Itaque nunc satius visum fuit selectiores tantum Lectiones quasdam, quæ ad marginem ommissæ essent, indicare.

AMPHITRONE.

SC. Qui me alter. 138. *Donsa*: Illic hoc homo me nunc vult pallio detexere. *Vide Cent.*

196. I. G. ex Lang. tutatu' st domi.

220. *Solu.* ex V. C. Porro fidi Theb.

SC. Sarin' parua. 7. V. E. experior domo.

44. I. G. Magis nunc quàm meum offic.

74. *Mur.* ex V. C. vnà te absolvas plagâ.

171. *Mur.* ex V. C. perge exequi, id est, narrare, *διὰ τοῦτο.*

191. *Mur.* capere non potes. *Var. Lect.* 10. cap. 13.

SC. Vos inter vos. 5. I. G. parturit perii miser. AM.

• Quid ego? quem adu.

SC. Spes atq; opes. 3. *Err. Memm.* cælum confeci.

ASINARIA.

SC. Vnum quodque. 16. I. G. ex V. C. Modo quod accep.

32. I. G. vult ancillis, & quoque etiam catulo m.

37. I. G. maledictis ductare meam postulas.

51. *Alc.* nihili coactio est. *Par.* 1. cap. 24.

81. I. G. leges eas.

SC. Vbi ego nunc. 92. *Palm.* argento interuort.

99. *Palm.* promiscam dare.

SC. Quid hoc est. 56. I. G. ah, ne form.

SC. Nequeon ego. 5. I. G. præceptis quidem Hoc cine.

SC. Cur me ret. 68. *Donsa*: hic istam crumenam colloca in collo pl. *Præcid.* in Catul.

97. I. G. iube sis petere.

SC. Age-

SC. Agedum ist. 13. I. G. amicæ suæ amatorē præd.]
 47. *Palm.* verbum iaciat perplex.

AVLVLARIA.

SC. Exi inq. 38. *Palm.* ex me vt vuam faciam aut literam.

SC. Prælagibat. 22. *Non.* parumper, si opera est, Euclio, id quod te volo.

SC. Vbi tu es. 3. *Palm.* pura propera. *vel:* properè.

SC. Narraui am. 45. *Non.* Textores limbolarii.

SC. Picos diu. 9. *Sos.* inde ex quo loco.

CAPTIVIS.

Argum. 5. I. G. Et in ibus emit.

Prol. 30. I. G. indaudiuit. *rectissime.*

58. I. G. Neu vereamini.

SC. Iuuentus. 19. *Alc.* comedistici à comedēdo. *Palm.* incommedestici. *malim ego:* incomedistici.

SC. Aduorte ani. 81. *Eras.* & *Alc.* istim tenes. *Par.* 3. cap. 21. *Palm.* erim. i. erinacium.

SC. Iam ego reu. 31. *Dotusa:* HE. Senex Quid pater? viu. 103. I. G. imò optimè.

SC. Quò illum. 28. V. E. Quin suum ipse int.

32. V. E. Armenta abs.

SC. Iniicite h. 67. *Lips.* Nisi cottidianò se seq.

SC. Quanto in p. 30. *Palm.* Ex ipso abdomine m.

115. I. G. fusti pectito.

116. V. E. dapinato cibum.

SC. Diespiter. 3 V. E. calamitas. quæ intemp.

CVRCVLIONE.

SC. Quid ted hoc 45. I. G. ex *Lang.* Minus formidabo, ne excidat.

SC. Flos veteris. 34. I. G. Veniunt tales hæredit.

SC. Adepol nug. 24. *Alc.* Dictis damn. *Par.* 10. *asp.* 11.

SC. Quoi hom. 22. *Palm.* linteumque extersui. *verissime.*

SC. Argentariis. 19. V. E. hunc indemnatum perdo.]

CASINA.

SC. Stultitia m. 3. I. G. qui, quod am.

SC. Nulla

SC. Nulla sum. 21. I. G. Numerò dic sis. & h.

SC. Vide fur. 6. *Lips.* lepidè excuriatus inc.

18. I. G. coenam mihi.

SC. Age tibi cē. 4. *Colu. ex Lang.* atq; adeò hāc spicio.

SC. Sensim sup. 19. I. G. Corpusculum mollicuum.

SC. Neque quò f. 7. *Seal.* clauem Obduxi. clauem
2. *vestem.*

CISTELLARIA.

SC. Cum ego. 21. *Psalm.* Infutabat.

29. V. E. Si idē istud nos facimus, si idē imitamur.

18. *Colu. ex V. C.* Suspirium altè.

EPIDICO.

SC. Heus adol. 69. *Lips.* Pupis pereundum est pro-
be. *Epist. Cent. 1. Ep. 15.*

SC. Si quid est 33. *Lips.* quod vultus turbat tuus.

BACCHIDIBVS.

SC. Quid si hoc 30. V. E. distimulant.

SC. Mirū est. 39. *Lips.* In nonē ducerem. *nihil verius.*

SC. Ibo in Pyr. 35. *Ed. Ald.* Habetin' aurum?

46. *Mur.* Longum, strigonem, maleficum exorn.

Var. Lect. 12. cap. 19.

SC. Multimodis. 9. *Mur.* sed æquum id eij reddere.

Var. Lect. 13. cap. 18.

SC. Hunchom. 74. *Hier. Gr.* Quæ imperauisti, hem
parata. bene b. *malim ego: en parata.*

SC. Atridæ duo. 27. I. G. fata Iliorum.

SC. Quam magis 2. V. E. ad me res.

6. *Ios. Merc.* potaui, edi, donaui.

MOSTELLARIA.

SC. Iuppiter sup. 42. I. G. patrem pauefaciam tuū.

SC. Illi bucædæ. 38. I. G. amicam destinatam Phi-
loliachi.

MENÆCHMIS.

SC. Iuuentus. 27. *Lips.* de summâ p se. *patinā.*

31. *Palm.* Id quoque iam, cari qui instruuntur, de-
ferit.

SC. Ut hoc vt. 26. *Palm.* multam dixeram in Con-
trou.

SC. Nē-

SC. Nimis stultè. 36. *Colu.* quæ se meum p. quæ se
i. rogato.

SC. Vt ætas m. 72. *Ed. Ald.* non tu te tences? rectissi-
mè. atque ita iam antè conieceram.

MILITE.

SC. Curate 8. *Camer. V. C.* fratrem fac. fratres istis
sunt ex concisâ carne apud *Arnob. lib. 7.*

38. *Palm.* vah, rogare?

SC. Præcepta fac. 46. *Palm.* obserare ost.

SC. Satin ab. 46. *Palm.* ne quid infutauerit.

SC. Cohibete. 187. *Palm.* Cui pellaciarum cor. C.

198. V. E. PE. Primicata. unde *Lips.* imprimis cata est.
malim ego: PE. est. imprimis cata. est sc. ancilla, quod præ-
cessit, atque ea quidem imprimis cata.

SC. Sequimini. 20. *Palm.* Quòd apud nos f. e. exer-
citus.

29. *Palm.* nuptiarum. PA. ordine is. Nisi modo vn.

SC. Quid modi. 25. *Palm.* labra labellis ferrumina-
uit admodum.

MERCATORE.

SC. Ex summis. 5. *Colu.* penissimè eos, q.

5. *Palm.* cispellito.

SC. Miserior. 31. V. E. CH. atat. *Palm.* atate.

SC. Amicè am. 23. *Lips.* maturâ iam indu ætate. in-
du. id est: in, antiquè.

24. *Palm.* ror docta dico.

SC. Sumne ego. 15. *Palm.* ex V. E. pectus sarret.

30. *Palm.* Loquere porro alia. quor, malum, est
emta?

SC. Iam redeo 56. I G. quâ se lege teneant.

PSEVDOLO.

SC. Si de damn. 73. *Alc.* ex vestigiis Vet. scriptura: Fa-
tere. PS. *ἡμεῖς ἡμεῖς αὐτὸν ἐπὶ τῷ οὐρανῷ* hoc est: Iudicetur
ut & idem absoluat ur Par. 7. cap. 12.

SC. Malus & n. 44 *Palm.* Thurio in fort. Thurii po-
puli, idem qui Sybarita luxu & deliciis perdit.

83. *Palm.* Etiamne solitus es puer.

SC. Bene ego ill. 7. *Paq.* Dolum Troianum impensè
bene. Dolum. i. Dolonem quod sic accipio, ut per Dolonem
Ballio intelligatur, per *Vlysses* Simo. Quemadmodum enim
Dolo speculator in castra Græcorum missus, ab *Vlysse*, qui de-

*ipse speculatum venerat, interfectus est: sic & Ballio à Simone
ractus.*

POENVLO.

SC. Negotii sibi. 114. *Tuo Villiom. papaueremq; tri-
tum: quomodo & Valla iam olim in Commentariis suis legit.*

161. *Lips.* Qui bene volunt, benefici fient.

SC. Di illum inf. 53. *Mur.* Pro festo festos hab.

SC. Satis spect. 70. *Palm.* facere frugi.

89. I. G. nunquid aliud me morare Milphio?

SC. Ain tu dixi. 9. *Isf. Mere.* dulce deum.

115. *Mur.* Ostende ut inspiciam, aperi. AG. vide, ec-
cum, adest. Mi patr.

128. *Lips.* potine fieri subd. *versus causâ.*

SC. Quis pultat? 49. *Scal.* Sunt Græca celonea. fuit.

SC. Fuit hodie 36. I. G. qui sper.

PERSA.

SC. Ioui. opul. 4. *Lips.* Danit arg.

17. *Palm.* vapulet.

SC. Pensum m. 17. *Palm.* parata præs est.

SC. Nunquid m. 2. *Trisc. lib. 6.* Theatrum lepidum
eum decorâ schemâ unde *Gul. Cant.* Theatrum lepi-

dum lepida condecorat schema. *Nov. Lect. 3. cap. 19.*

Palm. Tiara tuum lepida lepidè decorat schema. *Lips.*

○ Tiaræ ornatum lepida condecorat schema.

SC. Qui sunt. 43. V. E. quin tibi saltem dem statig-
culum.

RVDENTE.

SC. Nunc id est. 31. *Lips.* mœnia hinc ego defen-
sabo.

SC. Exiè fano. 27. *Alc.* Quasi muræna. ea enim in vr-
bem venalis implicata scirpis deferebatur.

SC. Heus mane. 76. *Eras.* ego κυβερνήτης ero.

STICHO.

SC. Credo ego. 44. *Palm.* magis sumus obnoxii, o-
pibus omnibus Nostr.

SC. Famem fuisse. 49. *Lips.* an pararit prædium.

SC. Saluete Ath. 18. *Palm.* Quis obsonavit? ST. au-
rum. qu.

TRINVMMO.

SC. Multas res. 3. *Lips.* exereitor animus hic est.

INDEX

INDEX

VOCABVLORVM

quibus paulò abstrusioribus

PLAVTVS vtitur.

EX AMPHITRONE.

ANTIDHAC

Architecton

Afiduus Blato

Ceritus Cirnea

Decet cum datiuo

Eccere

Grandire gradum

Igitur, pro, tum

Impercere Interuella

Lumbisfragium

Morigero, verbum

Numero Occillo

Osa sum

Portus Persicus

Præfente nobis

Schema Simitu

Verecunda, pro, audaci

Vesperugo

Vsuraria vxor: 1. concubina.

EX ASINARIA.

Artiti

Barbare, pro, Latine

Boia Casteria

Exasciatum

Ferri crepine insula

Fraus

Fustitudo insula

Illic Impetratum

Latrones, pro, militibus

Moriri

Mortualia

Nauchericus ornatu

Non, pro, noctu

Nullus, pro, non

Numella

Obscenare

Perlecebra

Portisculus

Rete iaculum

Tolutim Vate.

Vimula Vlmeus

Votita.

EX AVLVLARIA.

Antidhac

Arcularii

Calceolarii

Causificor

Censio bubula

Cerinarii Crocotarii

Curio

Dapsilis

Diabathrarii 50

Elinguare

Emissitii oculi

Exdorsuare

Factiones Factiosus

Flammearii

Inanie Incoctores

Indusiarii

Inquito

Interbitere

Limbolarii

Linteones

Manulearii

Mendicabula hominum

Molochinarii

Mutrobathrarii

INDEX.

Partitudo
Patagiarii
Rapacida
Rebitur Reddibo
Resecro
Salutigeruli pueri
Scalpurire
Sedentarii
Semizonarii
Stropharii
Violarii Zamia.

EX CAPTEIVEIS.

Absumedo
Adbito
Aqualis Assulatio
Audibis
Boia
Caletur, impersonaliter
Collaria
Collus Dano
Dapinare cibum,
Deartuo
Decollo Deliquis
Denasare
Deruncinare
Directus
Donicum
Duellatores
Exculcare Glandia
Horaeum
Ieiuniosus
Lamentaria ades
Latomia
Mantellum
Offucia Petro
Plagipatida
Profundus, pro, ventre
Sartor à sarriendo
Schrophipasci
Sectarius veruex

Sirpicula
Subbasilicani
Sutela Vanitudo.

EX CVRCVLIONE.

Aquila Axinia
Bitere Blato
Careo cum accusatiuo
Clasfia Vnomammia
Collatiuus ventres
Comarchus
Conterebromia
Crepitus polentarius
Cuiatis
Datatim ludere
Defloccati senes
Drapeta
Halophanta
Hira
Hostis, pro, peregrino
Iibus Incomitiare
Inforare
Insanum, pro, valde
Intestabilis
Labor, pro, morbo
Lactes
Merobiba Multibiba
Nasum Nervus
Neuis, pro, non via
Nocturni oculi
Pilum catapultarium
Propudium
Protinam Summano
Superstinosus
Volsella
Vsus, pro, opus.

EX CASINA.

Adire manum
Antideo Antidhae
Corbita
Deliquum

Directus.

INDEX.

Dierectus, & sape in al.

Comædiis,

Ebria cana

Eccere Estrices

Excetra

Frigutire

Lopada Lingulata

Mulsamea

Nepa

Præsepes Protinam

Pudicum est Reddibo

Sculponea

Sepiola Sutelo

Titiulitium.

EX CISTELLARIA.

Amiculum

Antideo

Aquila

Conspicillum

Cordolium

Cruciabilitates

Immemorabilis

Impercere

Inanilogus

Inuoluitus

Lolligiuncula

Lustror

Medioxuma

Medioxumi Dÿ

Mi homines

Multibiba

Obsipare Postilona

Sepelibilis

Spissum.

EX EPIDICO.

Apolactizo

*Atque, pro statim, & alibi
aliquando*

Blato

Calcula Cerinum

Clueo

Crocotula Cumatilo

Flagitium, pro efflagitatione

Flemina

Folitim

Foro merse Furtiscus

Granistellus Imbito

Impluviata

Indusiata

Linteolum cascium

Melinum Mellina

Tappare

Patagiata

Pauxillatim

Perenticida

Plumatile

Potesse

Præstinare

Præterbito

Pugilicè

Ralla tunica

Reddibitur

Regilla Rica

Spissa tunica

Subminia

Supparum

Viscus, Mascul.

Voluprabilis.

EX BACCHIDIBVS,

Afformido

Bardi Blenni

Buccones

Cincticulus Crucisalus.

Dentifrangibola

Diuidia

Elecebra Exanimalis

Fortis, pro formoso

Gerulifigulus flagiti

Igitur, pro, rum

Inconciliare

INDEX.

Incredibilis
 Insanum, pro, valde
 Lacte, in nominatio.
 Latrones, pro militibus.
 Loquitatus
 Malacissandus
 Malacum pallium
 Nania foricina
 Nucifrangibula
 Nullus, p non, & saepe alibi
 Prasagitur
 Protinam
 Pudum est Tenu
 Termentum Veruina.

EX MOSTELLARIA.

Aduersatrix Aliqui
 Allatum
 Bubulcitarier
 Bucada
 Dano Dapsilis
 Exsinceratus
 Fala
 Ferritribaces viri.
 Gnariures Inconciliare
 Insanum, pro, valde
 Inferuio, cum accusat.
 Interbito
 Interpoles
 Lucripeta
 Medullitus
 Nudius quintus, sextus
 Numero
 Plagipatida
 Pollucibiliter
 Praterhac
 Pultrifagus
 Purpurissimus
 Sarfinati Staeta
 Subdiu
 Tarnet

Veniri Vomitus
 Vribilis.

EX MENÆCHMIS.

Apertas
 Apollinis, in vocatio
 Artua Baxea
 Carere lanam
 Ceritus
 Coriendus
 Cuiati
 Deruncinare
 Die septima
 Epityrum
 Formicinus gradus
 Glandionica suilla
 Glauconia
 Heres, pro domino
 Lacte, in nominatio
 Laruatus
 Latro, id est, miles
 Nauales pedes
 Palpatores
 Panicula tectoria
 Polimenta porcina
 Porci sacres
 Praterhac
 Prandi Reddibo
 Sicilifisto
 Simitu, & saepius alibi
 Spinther
 Stalagma
 Stercoreus
 Struices
 Viaticati
 Vidulus
 Vribilis.

EX MILITE GLO- rioso.

Anusitata indoles
 Aqualis

INDEX.

Brancus
 Ceraria
 Compertis
 Expapillatum brachium
 Fortis, pro formoso
 Lusitiosus
 Minacia
 Offa penita Patrica
 Tithecium Seminium
 Spinturnicium
 Stultitidus
 Suppromus
 Thalassicus ornatus
 Volupe.

EX MERCATORE.

Acheronticus Aduex
 Ambadedisse
 Bitere Cercurus
 Cete
 Cupida, passiuè
 Dano Diuidia
 Itiner Munis
 Paritas, pro parat
 Redhibere Turnices
 Uribilis.

EX PSEVDOLO.

Antidhae
 Bat
 Bitere
 Bombax
 Bustrape
 Caudicalis prouincta
 Cicilendrus
 Clepo Cluco
 Curium infortunium
 Dapsilis Desfrutum
 Doliariis anus
 Emortualis dies
 Exbalistaro

Excetra
 Flagitriba
 Inopiosus
 Lambero
 Lectisterniator
 Legirupa Lustror
 Macis Madulsa
 Manuleata tunica
 Mina exta
 Paritas, pro parat
 Præsterga
 Promitare
 Quotuma ades
 Quotumo die
 Siccoculum genus
 Strenuo verbum
 Terginum
 Tintinnabula
 Valide
 Vastities
 Versa, à verro
 Vna quingue.

EX POENVLO.

Adire manum
 Adoptatitius
 Alicaria reliquia
 Architecton
 Baliolis
 Barbaria, pro Italia
 Bisulcilingua
 Carchedonius
 Colustra Corbita
 Cribrum pollinarium
 Diobolaria scorta
 Edentulum vinum
 Estur Expeculiatu
 Exsinceratus
 Fabre Farserum
 Filius, in feminino
 Gnatures Gugga
 Hallex

INDEX.

Halex
Halsagoras
Ilutibilis
Laterculus
Latrocinari
Lenullus
Loripedes
Mastruga
Muriatica *Nasum*
Nimbata
Ostreatum tergum
Praterbito
Profeda
Pultiphagonides
Robustus codex
Schaenum
Scriblite
Sorditudo
Spisigradissimi
Spissum *Vinarij*
Vlpicum.

EX PERSA.

Alludiabo
Argenti extenebronides
Bulbilio Coepulonus
Collyphia
Collyra
Collyricum ins
Coluthea
Contortuplicata nomina
Decet cum datius
Excetra
Incubitatus
Lucrificabilis
Marinus passer
Morologus
Morticinus *Occentare*
Prognariter
Resecro
Sacciperium

Soracum *Staticulus*
Struthea
Subiculum flagri
Tax tax
Tuburcinari
Vitulari Vlmiriba.

EX RVDENTE.

Adduxe
Capismus
Candea cistella
Ceritus *Compedire*
Compotire
Conchita
Curculiunculi
Edentare *Effigia*
Elleborofus
Epichysis
Exagoga *Gaulus*
Grassari
Hamatilis piscatus
Hamiota
Horia *Lepada*
Magudarius
Merga pugnea
Minacia
Mulsa dicta *Musculi*
Occentare
Offerumenta
Pasceolus
Pauxillatim
Porci sacres
Prasicipime *Prasepes*
Propter viam
Pugilatorius sollis
Saxatilis piscatus
Silo *Sirpe*
Statutus *Togillum*
Trama putida
Victor *Volupe*
Vrtica marina.

INDEX.

EX STICHO.

Filiis in feminino
Infimatis
Lasciniibundus
Magnificare
Miccoiragus
Nasiterna
Prastinare Prothymia
Sambucina
Summates viri.

EX TRINVMMO.

Abomina
Asfidius
Barbare, pro Latino
Cistellatrices
Collurulo
Concenturio
Condalium
Cottabi bubuli
Cruricrepida Cupper
Desnuare
Famigator
Ferentarius amicus
Feniteri
Fortis, pro diuiti
Fulmenta
Horiola
Inconciliare
Ipsissimus.

Latebricola
Oculicrepida
Sandaligerula
Sector Zonarius
Spurcificus
Stultiloquentia
Thermopotare gusturem
Vestispici.

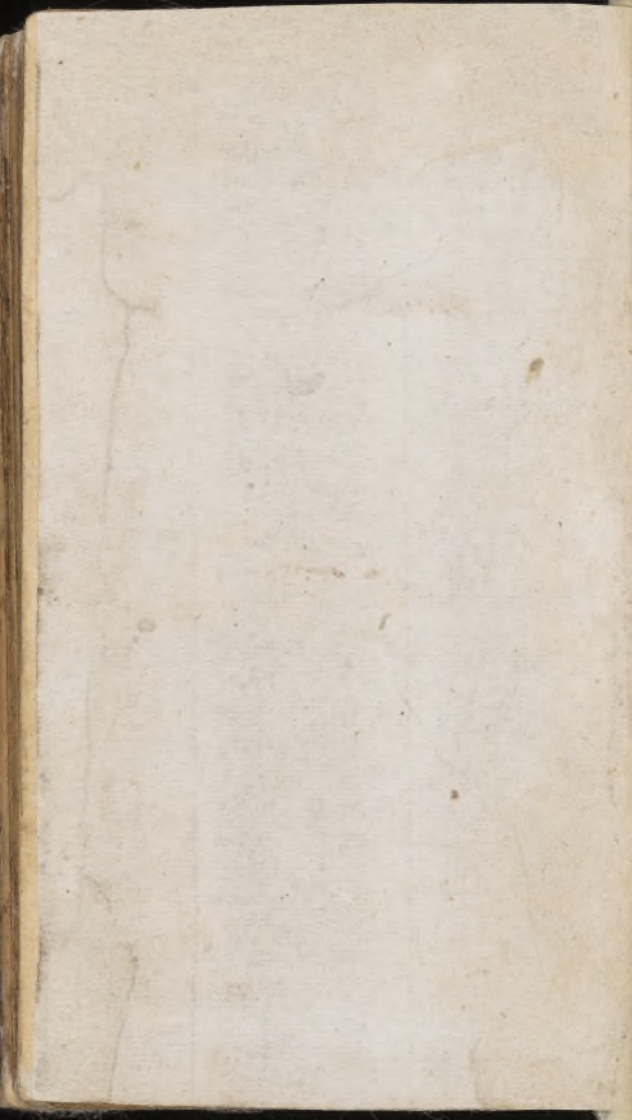
EX TRVCVLENTO.

Abortio
Accubus
Aliqui
Aperibo
Blitea
Clurinum pecus
Concipilare Conia
Dammigeruli
Furatin
Homeronida
Insuasum
Lessum facere
Manubiarius amicus
Patalis bos
Partio
Publici
Rabo Salua
Tmtinnaculi
Tympanotriba
Zona, pro marsupio.

FINIS.

intraconceda leguntur viris propter se
impunitatis

Annus noni aere in coarctat
 angustis: in
 Quam cyclopis gl'ia: in liberio
 velle proficisci auram.
 noni 7 noni 40 a igne uigiliis
 noni 7 noni 40 a igne uigiliis
 noni 7 noni 40 a igne uigiliis

KSIEGARNIA

ANTYKWARIAT

1500-

863974 E

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

